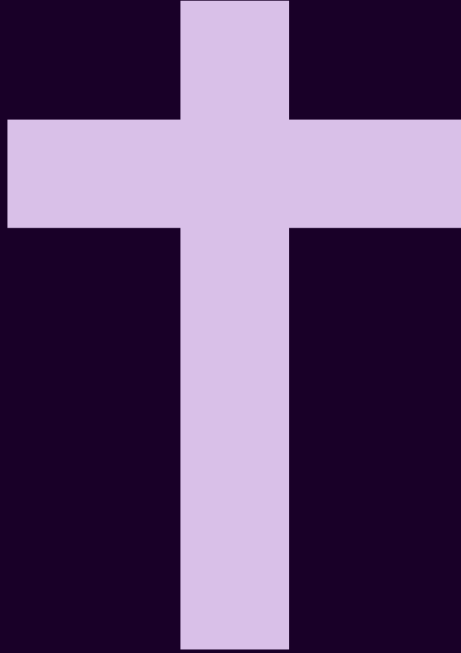

Maija'quë Huajë Ca
Nëose'e

New Testament in Secoya (EC:sey:Secoya)

Maija'quë Huajë Ca Nëose'e
New Testament in Secoya (EC:sey:Secoya)

copyright © 2012 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Secoya

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Secoya [sey], Ecuador

Copyright Information

© 2012, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Secoya

© 2012, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-04-30

Contents

SAN MATEO	1
SAN MARCOS	57
SAN LUCAS	92
SAN JUAN	151
HECHOS	195
ROMANOS	246
1 CORINTIOS	270
2 CORINTIOS	292
GÁLATAS	307
EFESIOS	315
FILIPENSES	323
COLOSENSES	329
1 TESALONICENSES	334
2 TESALONICENSES	339
1 TIMOTEO	342
2 TIMOTEO	349
TITO	354
FILEMÓN	357
HEBREOS	359
SANTIAGO	376
1 SAN PEDRO	382
2 SAN PEDRO	389
1 SAN JUAN	393
2 SAN JUAN	399
3 SAN JUAN	400
SAN JUDAS	401
APOCALIPSIS	403

SAN MATEO

Jesús Ñecuëohua'i (Lc 3.23-38)

¹ Iye a'ë, Abraham cui'ne David tsëcapë acohua'ire cuëcuese'e ja yë'ta'a Jesucristo pa'ima'në pa'isicohua'ire.

² Isaac pëca ja'quë paji'i, Abraham. Jacob pëca ja'quë paji'i, Isaac. Cui'ne Judá cui'ne i yo'je tsi pëca ja'quë paji'i, Jacob.

³ Fares cui'ne Zara pëca ja'quë paji'i, Judá. Cui'ne iohua'i pëca ja'co paco'ë, Tamar. Esrom pëca ja'quë paji'i, Fares. Aram pëca ja'quë paji'i, Fares.

⁴ Aminadad pëca ja'quë paji'i, Aram. Naasón pëca ja'quë paji'i, Aminadad. Salmón pëca ja'quë paji'i, Naasón.

⁵ Booz pëca ja'quë paji'i, Salmón. Cui'ne i pëca ja'co paco'ë, Raab. Obed pëca ja'quë paji'i, Booz. Obed pëca ja'co paco'ë, Rut. Isaí pëca ja'quë paji'i, Obed.

⁶ Pai ëjaë David pëca ja'quë paji'i, Isaí. Salomón pëca ja'quë paji'i, David. Cui'ne Urías nëjo pa'isicopi Salomón ja'co paco'ë.

⁷ Roboam pëca ja'quë paji'i, Salomón. Abías pëca ja'quë paji'i, Roboam. Asa pëca ja'quë paji'i, Abías.

⁸ Josafat pëca ja'quë paji'i, Asa. Joram pëca ja'quë paji'i, Josafat. Uzías pëca ja'quë paji'i, Joram.

⁹ Jotam pëca ja'quë paji'i, Uzías. Acaz pëca ja'quë paji'i, Jotam. Esequías pëca ja'quë paji'i, Acaz.

¹⁰ Manases pëca ja'quë paji'i, Esequías. Amón pëca ja'quë paji'i, Manases. Josías pëca ja'quë paji'i, Amón.

¹¹ Jeconías cui'ne i yo'je tsi coní pëca ja'quë paji'i, Josías. Jaohua'i cato coasicohua'i paë'ë, Israelita paire tseani Babilonia yejana sa maca.

¹² Israelita pai sa cuañosi jeteyo'je Salatiel pëca ja'quë paji'i, Jeconías. Zorobabel pëca ja'quë paji'i, Salatiel.

¹³ Abiud pëca ja'quë paji'i, Zorobabel. Cui'ne Eliquin pëca ja'quë paji'i, Abiud. Azor pëca ja'quë paji'i, Eliquin.

¹⁴ Sadoc pëca ja'quë paji'i, Azor. Aquim pëca ja'quë paji'i, Sadoc. Eliud pëca ja'quë paji'i, Aquim.

¹⁵ Eleazar pëca ja'quë paji'i, Eliud. Matán pëca ja'quë paji'i, Eleazar. Jacobo pëca ja'quë paji'i, Matán.

¹⁶ José pëca ja'quë paji'i, Jacobo. José cato Jesucristo pëca ja'co María ëjë paji'i.

¹⁷ Jaje pa'ina, Abrahampi cui'ne David pa'i macaja'a cuëcuetto catorce pa'ye de ai de'huase'e pa'iji. Davidpi cui'ne Israelita mañare Babiloniana tseseni sasi macaja'a cuëcuetto cui'ne catorce pa'iji. Cui'ne yequë catorce pa'i maca Cristo ai de'opi.

Jesucristore Coase'e (Lc 2.1-7)

¹⁸ Jesucristore coase'e ñeje pa'iji: María i pëca ja'co, José ja're huejaja'coa, ca nëosico paco'ë. Jaje ca nëosicopi ja yë'ta'a tsioni pa'ima'në tsi ëtapë de'o Maija'quë joyo tutupi.

¹⁹ José io ëjë nuñerepa pa'i paji'i. Jaje pa'ita'a nëjo Maríare si'aohua'i pai asajëna, jeoñe coepi. Coa ai jerepa pajije ti asama'pëna ise'e jeosi'i cuasapi.

²⁰ Jaje cuasaquë pa'ina, Ejaë huiñaëpi ite huëo hue'ñaja'a ñaini capi: "José David tsëcapë aquë, Maríare ca'rama'ë pa'ijë'ë, nëjore de'huani paye. Io paja'quë cato Maija'quë joyo tsequë api.

21 Tsihua'eni paja'coa. Pacona, i mami Jesure sēojē'ē, huasoquēre. Jaje hue'equē pa'ija'quē api, i paire co'aye yo'ocohua'ire huasoja'quē sēte."

22 Si'aye jaje ti'api, tsoe hue'ña Maija'quēre quēacaiquē ca nēoquē pa'ise'epi, ñeje:

23 Nomio tsio, emē ti yo'oma'copi tsj quē'io de'oni tsihua'ēre pasio.

Jaēpi i mami hue'equē pasipi, Emanuel.

Jaje cani cayē, Maija'quē mai ja're pa'iji.

24 Ja maca José sētani mai Ējaē cuañese'eje Mariare nējore pao cuasaquē ti pēani nējore papi.

25 Jaje pa'iquēta'are huejasicohua'i pa'iyepi pa'iyē pahuē, mamaquēre tē'ya dani i mami Jesús hue'yo macaja'a.

2

Jesure Do'i Daise'e

1 Judea yejana Jesús coasiquē paji'i, a'ri daripē Belén hu'e daripēna. Ja mu'seña Herodes paji'i, Pai Ējaē, ja yeja cuañequē. Ja mu'seña Jerusalēni daē'ē, esē mēi tē'tepi, yequē emēohua'i Magos hue'ecohua'ipi. Jaohua'i cato pairiohua'i paē'ē, esē mēi tē'te quē'ro acohua'i. Ma'ñoco yo'oye ye'yecohua'ipi cui'ne de'hue ta'ñe cacohua'i paē'ē, iti yo'oyere ñajē.

2 Jaohua'ipi dani seil'ē: “Jerore pa'iquē'ni, judío pai Ējaē yure coasiquē? Jeto esē mēi tē'tepi ñahuē, i ma'ñocore. Jaje ñani daē'ē, ite do're ja'rujē señu'u cajē iñona.”

3 Cajēna, pai ējaē Herodes asani ai cuasapi, ¿me yo'ose'ere caye'ni? caquē, cui'ne si'a Jerusalēn pa'icohua'i ai cuasahuē, itire asani.

4 Ja maca pai ējaē si'aohua'ire soipi, Maija'quē huē'e ñacaicohua'i ējaohua'ire cui'ne cuañese'e paire ye'yacohua'ire. Soini seni asapi, jaohua'ire, ¿jerona Cristore coa ja'ñe ca nēose'e pa'iquē'ni? caquē.

5 Caquēna, jaohua'ipi cahuē, ite: Belén Judea yejana coaja'quē api, caquē. Maija'quē jējo daoquē tsoe aquē toyapi, ñeje:

6 Belén maca, Judá yeja pa'ico.

Mē'ere cuañecohua'i jerepa a'rico maca pa'ima'o pa'iyē, mē'ē.

Jaje pa'ina, mē'ēpi etaja'quē api, Ējaērepa, Israel paire ñacaija'quē.

7 Cajēna, asani ja maca Herodes Magos hua'ire yahuerēpa soini iohua'ise'ere seji'i, ¿je yēhua ma'ñoco ñaina, ñare'ni? caquē.

8 Seni asani ja maca Belēna jaohua'ire jējo saquē capi: “Saijē'ē. Jarona sani asajē'ē, de'oyerepa tsihua'ē pa'iyere pa'ire pama'quē. Jaje ini ti'asicohua'i pani yē'ere dani quēajē'ē. Yē'ēje sani do're ja'ruquē sejasil'i, ite.”

9 Jaje pai ējaē caēna, Magos maña saē'ē. Saijēna, ma'ñoco iohua'i esē mēi tē'te ñasiquēpi du'ru sai sapi. Jaje saiquēpi tsihua'ē pa'i hue'ñana nēajani huesēpi, sa tējini.

10 Ja maca Magos maña ma'ñocopi jaje yo'ouna, ñani ai sihuahuē.

11 Sihua'jē huē'ena sa cacajē ñahuē, tsitu'ure pēca ja'co María ja're uina. Ñani do're ja'runi tsihua'ēre de'oquē macani cajē sihuahuē. Ja jeteyo'je iohua'i mahuēa mañare hui'yoni oro, huēo sēñe cui'ne mirra ite isihuē, jai do'ire.

12 Ja jeteyo'je Maija'quēpi huēo hue'ñaja'a quēapi, Herodes quē'ro co'ima'pē pa'ijē'ē, caquē. Jaje quēaēna, yequē ma'aja'a co'ihuē, iohua'i yejana.

Egíptona Catise'e

13 Jaohua'i Magos saisi jeteyo'je Ējaē huiñaēpi huēo hue'ñaja'a ñani Josére capi: “Huēni tsihua'ēre cui'ne pēca ja'core sai sajē'ē, Egípto yejana. Jarona sani pēajē'ē, yē'ēpi yeque yo'oye pa'lito caēna, yo'oja'quē. Yure cato Herodespi tsihua'ēre huani jeosil'i caquē co'ēja'quē api. Ja do'ire sai'ē'ē.”

14 Jaje caēna, José huēni tsihua'ēre cui'ne i pēca ja'core sētoni ñami sai sapi, Egíptona.

15 Jarote paë'ë, Herodes ju'i macaja'a. Tsoe aquë Maija'quëre quëacaiquëpi Èjaëpi caquëna, toyapi: “Egíptopi yë'ë mamaquëre soihuë” ja toyase'epi tì'aëna, jaje yo'ohuë.

Tsire Huaise'e

16 Ja maca Herodes, Magos hua'i yë'ëre co'aquë api cajë yo'ore caquë ai pëi tsire caya ometëca pacohua'ire cui'ne ai tsitu'ñare huani jeajë'ë, cuañepi. Belén pa'icohua'ire, cui'ne iti yërëhue pa'icohua'ireje caquë, caya ometëca ma'ñoco pa'i huëose'e pa'iji, Israel pai ta'ñe pa'iohua'i case'ere cuasaquë jaje yo'opi.

17 Jaje yo'oquëna, tì'api, Maija'quëre quëacaiquë Jeremias ñeje toyaquë pa'ise'e.

18 Rama quë'ropi, cuiye cui'ne jaiye oi yë'o jutaquëna asahuë.

Ja o cato Raquelpi mamajëni oco'ë.

Yëhuotoje asaye coeo,

Mamajëpi tsoe jujusicohua'i pa'ijëna.

19 Herodes ju'isi jeteyo'je, Èjaë huiñaëpi Josére huëo huë'ñaja'a ñaini capi, Egíptore pa'ina:

20 “Huëni tsihua'ëre më'ëpi coani, cui'ne pëca ja'core huëoni co'ijë'ë, Israel yejana. Tsoe tsihua'ëre huajo yëjë pa'isicohua'i juju sahuë.”

21 Ja maca José huëni tsihua'ëre cui'ne pëca ja'core sai sapi, Israel yejana.

22 Jaje saiquëta'a José asapi, Herodes mamaquë Arquelaopi pëca ja'quë yo'ora'ase'ere yo'o'ji cajëna. Jaje asani jaro saiye ca'raquëna, huëo huë'ñaja'a Maija'quëpi quëaëna, Galilea yeja quë'rona saji'i.

23 Jaroni tì'ani Nazaret huë'e daripëna pëapi. Jaje yo'oquëna, Maija'quëre quëacaiquëna pa'ise'e tì'api, “Jesús Nazareno pa'ija'quë api” case'e.

3

Juan Oco Doquë Cuëne Yeja Pa'iyë

(Mr 1.1-8; Lc 3.1-9, 15-17; Jn 1.19-28)

1 Ja mu'seña Juan oco doquëpi Judea cuëne yejana soquë peo huë'ñana Maija'quë cocare quëaquë daji'i.

2 Ñeje caquë: “Ma'tëmo cuañeñe ja'yere pa'iji. Ja do'ire ja'rë cuasase'e jeoni ponëjë'ë.”

3 Iquë Juan yo'o ja'ñere Maija'quëre quëacaiquë Isaías toya'aji'i, ñeje:

Cuëne yejapi pai ñeje cuiye asa cuañoji.

Ne de'huajë'ë, Èjaërepa ma'are.

Nui ma'arepa hui'yocaijë'ë.

4 Juan ju'i ca camello nañapi nesico paji'i. Cui'ne i tēicaje ca'ni me paji'i. Jaje pa'ipi pu'suni aji'i. Cui'ne mejaë payare ocuequë paji'i.

5 Jerusalén daripë pa'icohua'i, cui'ne si'aohua'i Judea yeja pa'icohua'ije, cui'ne Jordán tsiaya ja'ye maca pa'icohua'ije i quëaye daijë asahuë.

6 Jaohua'ipi iohua'i co'aye yo'ose'ere oijë quëacohua'ini Juanpi Jordán tsiayana dopi.

7 Jaje yo'oquëna, jai pai fariseohua'i cui'ne saduceohua'i coní oco do cuañoñu'u cajë daijëna, Juanpi ñani capi, jaohua'ire: “¡Aña tsëcapë acohua'i! ¿Nepi mësarute quëare'ni, Maija'quë nejoñe, tì'añere jëajë'ë, cajë?”

8 Jaje pa'ito nuñerepa ponësicohua'i yo'oyere yo'ojë'ë, tìña ñañerepa ja'në pa'ise'e jeoni.

9 Cui'ne mësaruja'a sa'ñe yëquë Abraham tsëcapë acohua'i a'ë cama'pë pa'ijë'ë. Care payë, Maija'quëpi iye quëna pëaque ipi yëni Abraham tsëcapëre neñe pa'iji.

10 Jaje pa'ina, tsu'upo tsoe niusicoa, soquë ñëa cueja'core. Si'a soquë ñëa de'o ca quëi ma'ñe cuëni taoni ëo ja'ñe a'ë.

11 Yë'ë nuñerepa ocopi doyë, mësarute, ja'në cuasase'e jeoñere iño ja'ñere. Jaje pa'iquëta'are jeteyo'je daiquë api. Jaëpi yureta'a Maija'quë joyopi cui'ne toapi doja'quë api, jerepa pa'ipi. Yë'ë cato ite de'oye necaiye tì'ama'quë a'ë.

¹² Tsoe i jētēpi pala cajiji, trigo ne de'huaquē jorose'e tirona huahueja'core. Iti care pase'e hu'ena de'huaquē, iti jorose'e se yayama'a toana ēoja'quē api.”

Jesure Doye

(Mr 1.9-11; Lc 3.21-22)

¹³ Juanpi dojaquē caquē Jesús Galileapi Jordán tsiayana daji'i.

¹⁴ Jaje daquēna, Juan du'ru macarepa coepi, doye. Jaje coequē capi, Jesure:

“Yē'ēpi mē'ēni do cuaño'ñe pa'i a'ē. ¿Me yo'loquē yē'ē quē'rona daquē'ni?”

¹⁵ Caquēna, Jesús ite capi:

“Yurese'e jaje pa'ijaquē. Coa Maija'quē yēyeje pa'ye yo'oye pa'iji.”

Caēna, ja maca Juanpi sehuoni dopi.

¹⁶ Jesús do cuañosiquēpi tsiayapi tumasi maca, ma'tēmopi hui'yo sai maca Jesús ñapi, Maija'quē joyopi su'teje pa'ipi i siopē quē'rona nēca meina.

¹⁷ Ja maca ma'tēmopi yē'ose'e ñeje pīsiquēna, asahuē: “Iquē api, yē'ē mamaquē. Jaēni sihuaquē pa'iyē.”

4

Jesure Neñañe

(Mr 1.12-13; Lc 4.1-13)

¹ Ja jeteyo'je Maija'quē joyopi sai sapi, cuene yejana, huati neñajaquē caquē.

² Jarote paji'i, cuarenta mu'seña cui'ne cuarenta ñamiña ti ao aima'quēpi. Jaje pa'ina, ao ēaye nēji'i, ite.

³ Ja maca huatipi Jesure tsio dani neñasi'i caquē capi:

“Maija'quē mamaquērepa pani iye quēna pēare pan de'huajē'ē.”

⁴ Jaje caquēna, Jesupi ite sehuopi:

“Toyase'e caji: Coa pan aiñe mañapi pa'iyē peoji, pai. Coa ai jerepa Maija'quē cayere yo'oyepi pa'iyē pa'iji.”

⁵ Ja maca huatipi Jerusalénna sapi, Maija'quēre se hu'e ēmēje'ena.

⁶ Cui'ne jaronā capi, ite: “Maija'quē mamaquērepa pani iñopi tomejē'ē, yejana. Toyase'e caji, ñeje:

Maija'quēpi i huiñaohuaire cuañeina, jēñapi tse'e pajēna, quēna pēna i quēo ja'hua a'si tomeñe peoye tomeja'quē api.”

⁷ Caquēna, Jesupi ite sehuopi:

“Yequē huē'ñapi toyase'eje caji:

‘Mē'ē Ējaē Diusure neñasi'i caquē yo'oma'ē pa'ijē'ē.’ ”

⁸ Tījupē huatipi sa copi, jai cutihuēna. Jarona sani si'a yejaña pa'iyere cui'ne si'aye io de'oyere iñopi.

⁹ Iñoquē capi, ite: “Yē'ēpi mē'ēre si'aye iyere isisi'i, mē'ēpi yē'ēni do're ja'runi de'oquēre pani caquē pa'ito.”

¹⁰ Caquēna, ja maca Jesupi ite capi: “Saijē'ē, Satanás. Toyase'e caji:

Mē'ē Ējaē, Diusuni de'oquēre pa'ni caquē sihuajē'ē.

Cui'ne jaēse'ere te'ire necaijē'ē.”

¹¹ Ja maca Jesure josa yo'osiquē huati saquēna, huiñaohua'i dani de'oyerepa necaē'ē.

Jesús Galilea Yejana Yo'o Huēoye

(Mr 1.14-15; Lc 4.14-15)

¹² Juan co cuañosiquē pa'iji. Asani Galilea yejana saji'i, Jesús.

¹³ Jaje saisiqūeta'a pēama'ē paji'i, Nazaret daripē. Pēama'ē Capernaum daripēna sani paji'i, jaira tē'tēpa pa'icona, Zabulón cui'ne Neftalí yeja quē'rona.

¹⁴ Jaje yo'opi, Isaías Maija'quēre quēacaiquē toyaquē pa'ise'epi tijaquē caquē i toyase'e caji:

15 “Zabulón cui'ne Neftalí yeja pa'icohua'ipi,
Jai tsiaya tē'tēpa ma'a pa'icohua'ipi,
Jordán tsiaya je tē'te pa'icohua'ipi,
Galilea judío pai peo hue'ña pa'icohua'ipi.

16 Nea hue'ñare pa'isicohua'ipi

Jaiye miañere ñahuë.

Cui'ne ju'iñepi tēhuosicohua'i pa'isicohua'ini,

Miañere papi ñata saopi.”

17 Ja maca Jesús quëa huëopi, ñeje caquë: “Ja'në cuasase'e jeoni ponëj'ë, ma'tëmo cuañeñe ja'yere pa'iji.”

Cuatro Hua'i Yo'ecohua'ire Jesús Soiye

(Mr 1.16-20; Lc 5.1-11)

18 Jesús Galilea jaira tē'tēpaja'a saiquëpi ja maca ñapi, cayahua'ire, yo'jeipi cui'ne maja'yëpi pa'ijëna. Simón jare ipi yequë mami Pedro hue'equëpi, cui'ne i yo'jei Andrés paë'ë. Hua'i yo'ecohua'i sëte tsiayana yo'eñu'u cajë yo'e nëare jëa dësohuë.

19 Ja maca Jesús capi, jaohua'ire:

“Tuij'ë, yë'ëni. Yë'ëpi paire yo'ecohua'ire nesi'i, mësarute.”

20 Jajë ca maca iti macapi iohua'i yo'e nëa se jeoni i ja're con saë'ë.

21 A'ri maña seña maca Jesús saiquëpi ñapi, cui'ne cayaohua'ire yo'jeipi, maja'yëpi pa'ijëna. Jaohua'i cato Zebedeo mamajë paë'ë, Jacobo cui'ne Juan. Jaohua'ipi pëca ja'quë ja're con iohua'i yo'e nëare que'quejë jai yohuëre paë'ë. Pa'ijëna, jaohua'ire Jesupi soipi.

22 Soina, iti macapi yohuëre jeoni cui'ne pëca ja'quëre saiyë cani i ja're con saë'ë.

Jesús Jai Paire Ye'yaye

(Lc 6.17-19)

23 Jesús si'a hue'ña Galilea quë'ro ye'yarojaji'i, pai tsi'si hue'ñana. De'o cocare quëaquë, cui'ne Maija'quë cuañeñe ayere quëaquë cui'ne si'a ju'i dahuë jujuquë cuji'i.

24 Jajë yo'oquëna, Jesús yo'oye Siria yeja pa'icohua'i asahuë. Asani si'aohua'i ai yo'ocohua'ire dahuë, i quë'rona. A'si ju'icohua'ire, co'a joyo hue'ecohua'ire, hue'hue dahuë ju'icohua'ire, cui'ne quë'quë dahuë ju'icohua'ire dahuë. Dajëna, Jesupi jujupi.

25 Jajë yo'oquëna, jai pai Galilea acohua'ipi Decápolis pa'icohua'ipi, Jerusalén pa'icohua'ipi, cui'ne Judea yeja pa'icohua'ipi cui'ne Jordán tsiaya je tē'te pa'icohua'ipi con ite pe'tehuë.

5

Cutihuë Pa'i Quëase'e

1 Si'a paire Jesús ñani ai cutihuë mëni jaron a ja'rupi. Ja'runa, ite ye'yecohua'ipi i quë'rona tsi'sihuë.

2 Ja maca Jesupi ye'ya huëopi, ñeje caquë:

3 “Joyo pa'iyë caraji cajë asacohua'ipi sihuacohua'ipa'iyë, Ma'tëmo iohua'i tseco pa'iyë sëte.

4 Oicohua'ipi sihuacohua'ipa'iyë, Maija'quëpi iohua'ioiyere ne de'huacaija'quëni.

5 Teaye pa'i a'ë cuasa joyo hue'ecohua'imaña sihuacohua'ipa'iyë, Maija'quë ca nëosi yejare pa'ija'cohua'ipi.

6 Sihuacohua'ipa'iyë, nuñere pare yo'oñu'u cajë a o ëa ju'iñeje pa'ye cui'ne oco ëa ju'iñeje pa'ye nuñerepa yo'oyere yëcohua'icato. Jajë pa'ina, Maija'quëpi cōcaina, de'hue yo'o t'ija'cohua'ia'ë, iohua'iyëye.

7 Ai yo'ocohua'ire oijë cōcaicohua'ipi sihuacohua'ipa'iyë, iohua'ireje Diusupi oi ñaquë cōcaija'quëni.

8 De'o joyo hue'ecohua'icato sihuacohua'ipa'iyë, Maija'quëre ñaja'cohua'ipi.

⁹ De'oye jo'cua pa'iyere cajë ai yo'ocohua'i cato sihuacohua'i pa'iyë, Maija'quë ma-majërepa pa'ija'cohua'ipi.

¹⁰ Maija'quë yëyere yo'ojëna, yecohua'ipi sañope josa yo'ojëna, ai yo'ocohua'i cato sihuacohua'i pa'iyë, ma'tëmo jöhua'i tseco pa'iyë sëte.

¹¹ Mësarute paipi co'acohua'i a'ë cajë, co'aye yo'ojë, cosojë sañope cacohua'i pa'ito sihuacohua'i pa'iyë, yë'ë do'ire ca cuañojë.

¹² Ai yo'osicohua'i cato jaiye ma'tëmona de'huacaisi co'amaña payë. Jaje pa'ito ai sihuajë de'oye pa'ijë'ë, co'a ju'iñe peoyerepa, yure mësarute yo'oyeje pa'ye Maija'quëre tsoe quëacaicohua'ireje sañope yo'ojë pa'ahuë'ë.

Asije Pa'iyë Cui'ne Iye Yeja Paire Miacaie

(Mr 9.50; Lc 14.34-35)

¹³ Mësarü a'ë, asije pa'iohua'i, iye yeja pa'ini. Jaje pa'iohua'ita'a sai ja'ñere carajaisicohua'i pani co'caiye peoji. Jaje pa'ina, ti co'caiye peocore yejana jeocoye pa'iji, paipi tsa'cujëna, uija'core.

¹⁴ Mësarü toaje pa'iohua'i pa'iyë, yecohua'ire miacaie iye yeja pa'ini. Pai daripëpi ai cutihuëre pa'ini peoji, catiye.

¹⁵ Mahuë sa'nahuëna nëcoja'coni toaje tsëoma'cohua'i a'ë. Coa ai jerepa huë'e pa'icohua'ire miacaija'coni tiñarepa nëcocohua'i a'ë.

¹⁶ Jaje mësarujë tiñarepa paire miacaicohua'i pa'ijë'ë. Jaje pa'ijëna, paije mësarü de'oye pa'iyere ñajë mësarü ja'quë ma'tëmo pa'iquëre jaohua'ije sihuajë de'oquë api, caja'cohua'ire.

Jesús Cui'ne Cuañese'e

¹⁷ Yë'ëpi Moisés cuañese'ere cui'ne Maija'quëre quëacaicohua'i ye'yase'ere nejosi'i caquë daisiquë api cuasama'pë pa'ijë'ë. Yë'ë cato jaohua'i case'eje pa'ye yo'o ti'asi'i, caquë daisiquë a'ë.

¹⁸ Jaje pa'ina, nuñerepa cayë, mësarute. Ja yë'ta'a ma'tëmo cui'ne yeja pa'ito cuañese'ere te'e toya e'quehuëje nejoñe peoji, cui'ne te'e coca yë'opoje. Jaje pa'ina, si'aye ca nëose'e ti'a macaja'a pa'i ja'ñe a'ë.

¹⁹ Jaje pa'ina, iye cuañese'e ayere de'oye sehuoma'quëpi ai a'riquë macapi, paini i yo'oyeje pa'ye se ye'yasiquë pani, ai a'riquë maca ma'tëmo cuañe huë'ñana pa'ija'quë api. Jaje pa'iquëta'are de'oye sehuocaiquëpi yecohua'ire i yo'oyeje pa'ye se ye'yasiquë cato Maija'quë cuañe te'tena jaiquë pa'ija'quë api.

²⁰ Jaje pa'ina, mësarute cayë. Mësarupi cuañese'e ye'yacohua'ire cui'ne fariseohua'ire tëto sani nuñerepa Maija'quë yëyere yo'oma'cohua'i pani ma'tëmo cacaye peoji.

Jesupi Ye'yaye, Pëiñe Ayere

(Lc 12.57-59)

²¹ Mësarupi asahuë, mësarü aiohua'ire case'e: 'Huani jeoma'ë pa'ijë'ë. Jaje pa'iquëta'are huani jeosiquë pani pa'ito i yo'osi do'ire saiñe pa'iji cajë ña de'huaye pa'iji.'

²² Jaje pa'iquëta'are yë'ëpi cayë, coa yo'jeire pëisiquëje i pëisi do'ire saiñe pa'ina. Ña de'hua cuañoñe pa'iji cui'ne yo'jeire tea ju'iquëreje i tea ju'i do'ire saiñe pa'ina, ca tëji ëjaohua'ipi ña de'huaye pa'iji. Cui'ne yo'jeire huesë ai caquë cato toa yejana saiye pa'iji.

²³ Jaje pa'iyë sëte, Maija'quëre isisi'i caquë saquëpi më'ë yo'jeipi më'ëre sañope cayë payere cuasani.

²⁴ Iti macana më'ë isisi'i caquë saye qani co'ini më'ë yo'jei jare cajei de'ojë'ë. Ja maca yureta'a sani më'ë isisi'i caquë dase'e Maija'quëna isijë'ë.

²⁵ Jaje pa'ina, më'ëni co'aye yo'opi caquë yequëpi, pai yo'oye ña de'hua huë'ñana saquë pa'ito iti më'ëre co'aye yo'opi caquë saquëni ja sai ma'ana ca de'huajë'ë, pai yo'oye ñaquëna, quëaye paja'quëre. Pañe cato pai yo'oye ñaquëna, quëaëna, asani jaëpi yureta'are më'ëre paire cocohua'ina se cuañeina, co huë'ñana coja'cohua'i a'ë.

²⁶ Nuñerepa cayë, cosi maca yureta'a, jaropi etaye peosipi, mē'ë curiquë tē'ña maña si'aye saïma'ë pani.

Yequë Nomiore Yo'oye Ayere Jesús Case'e

²⁷ Mësarupi asacohua'i a'ë, tsoe case'e: 'Yequë nējore yo'oma'pë pa'ijë'ë.'

²⁸ Jaje pa'iquëta'are yē'ëpi cayë. Nomioni yējë äaye ñasicohua'i pani, tsoe yeconi nomiore yo'ose'e pa'iji, joyopi ïote se cuasase'epi.

²⁹ Jaje pa'ina, mē'ë ëja te'te ñacoapi tayoyena ne taoco pa'ito dutani so'ona jeocojë'ë. Ai jerepa de'oji, mē'ë capë acose'ere nejoñepi si'a mē'ë capë toa yejana nejo cuañoñe paja'core.

³⁰ Cui'ne yeque panita'a, mē'ë ëja te'te jëtëpi tayo yo'oyena sa yëto tëto tëani so'ona jeocojë'ë. Ai jerepa de'oji, te'e te'te capë nejoto si'a capë toa yejana nejo cuañoñe paja'core.

*Jesús Ye'yase'e, Huejasicohua'ipi Jeocoyere
(Mt 19.9; Mr 10.11-12; Lc 16.18)*

³¹ Ja'në tsoe case'e pa'iji: 'Nējore jeoquë pani ïti jeoco do'ire quëaquë toyasi ja'huare ïsiye pa'iji.'

³² Jaje pa'iquëta'are yē'ëpi cayë. Ëjëpi yequë ëmëohua'ire yo'oma'coni nējore coa jeocoquë pani ï do'ire yequë ëmëre yo'ojacore neji. Jaje pa'ina, jeocosiconi yequëpi huejani yequë nējore yo'oquë de'oji. Ja do'ire si'a jupë co'aye yo'o huesëyë.

Jesús Ye'yaye, Care Payë Caye Ayere

³³ Mësarupi asacohua'i a'ë, tsoe acohua'ire case'e: 'Mai Ëjaë ña hue'ñana care payë ca huesosicohua'i cato jare neñe pa'iji, ïti ca nëose'e.'

³⁴ Jaje pa'iquëta'are yē'ëpi cayë. Yequena se ca co'ijajjë care payë cajë cama'pë pa'ijë'ë. Ma'tëmona se ca co'ijajjë care payë cama'pë pa'ijë'ë. Jaro cato Maija'quë ñu'i saihuë a'ë.

³⁵ Yejana se ca co'ijajjë care payë cama'pë pa'ijë'ë. Jaroje Maija'quë tsa'cupa hue'ña'ë. Jerusalenna se ca co'ijajjë care payë cama'pë pa'ijë'ë. Jaoje Mai Ëjaërepa daripë a'ë.

³⁶ Cui'ne mē'ë siopëna co'ye ca co'ijajjë care payë cama'ë pa'ijë'ë. Je poja'icore cui'ne neacore ne tï'añu'ju caye'ni. Coa Maija'quëse'e neñe pa'iji. Jaje pa'ito jaje caye pajë'ë.

³⁷ Coa te'e nuñe cajë'ë, 'jaë'ë' panita'a 'pañë'. Jaje pa'iquëta'are ai jerepa se tuajë caye cato huati aye a'ë.

*Jesús Ye'yayere, Pëijë Saiñe Ayere
(Lc 6.29-30)*

³⁸ Mësarupi asacohua'i a'ë, Moisés cuañese'e caye: 'Yequë ñacoare nejocaiquë pani ï ñacoapi saïñe pa'iji. Cui'ne yequë cujire tëto jëyoquë pani ï cujipi saïñe pa'iji, cui'ne nejo cuañoquë.'

³⁹ Jaje pa'iquëta'are yē'ëpi cayë, mësarute. Co'a paire sañope saïma'pë pa'ijë'ë. Coa ai jerepa tsiana tëtoquë pa'ito, yequë te'te tsiaje nëocaijë'ë, tëtojaquë.

⁴⁰ Cui'ne, yecohua'ipi mē'ëre ïsijë'ë cajë, mē'ë camisare jio pa'ito, dëi ju'i caje ïsijë'ë, sajajë.

⁴¹ Yeque co'amañare hue'equë te'e kilómetro sacaijë'ë, cajë cuañesicohua'i pa'ito ai jerepa caya kilómetros hue'ecaijë'ë.

⁴² Yequëpi mē'ë co'amañare sequë pa'ito ïsijë'ë. Cui'ne ne tējini co'yosi'i caquë pa'ito ïsijë'ë. Coa ësema'ë pa'ijë'ë.

*Më'ëre Sañope Yo'ocohua'ire Oijë'ë
(Lc 6.27-28, 32-36)*

⁴³ Cui'ne asacohua'i a'ë, mësarute tsoe case'e: 'Oijë'ë, mē'ë cajeire, mē'ëre oiquëni, cui'ne mē'ëre sañope yo'oquëni oima'ë pa'ijë'ë.'

⁴⁴ Jaje pa'iquëta'are yë'ëpi cayë, mësarute. Oijë'ë, mësarute sañope yo'ocohua'ire. Mësarute co'aye cacohua'ire, de'oye pa'i ja'ñere cacaijë'ë, mësarute coecohua'ire de'oye yo'ojë'ë cui'ne mësarute tea ju'ijë cui'ne co'aye yo'ocohua'ire oijë Maija'quëre seacaijë'ë.

⁴⁵ Jaje mësaruru yo'ojë Maija'quë mamajë pa'ija'cohua'i a'ë, i yo'oyeje yo'ojë. I je'quë co'acohua'ire, cui'ne de'ocohua'ire ësëcaiyë necaji'i. Cui'ne ocoyeje si'aohua'ire necaji'i.

⁴⁶ Jaje pa'iquëta'are mësarupi mësarute oicohua'ise'ere de'oye yo'ojë pa'icohua'i pani, ¿Iquëre mësaruru isi cuañoja'cohua'i a'ni, ja yo'osi do'ipi? Curiquë pa'i do'i secohua'i yo'oyeje yo'osicohua'i pani.

⁴⁷ Mësaruru yo'je tsise'ere pëpajë yo'oni ¿Iquere de'oye yo'oye'ni? Si'ahua'i Maija'quëre sehuoma'cohua'i yo'oyere yo'oni.

⁴⁸ Nuñerepa de'oye yo'ocohua'i pa'ijë'ë, mësaruru ja'quë nuñe yo'oquë ma'tëmo pa'iquëje pa'iohua'i.

6

Jesús Ye'yaye, De'oyerepa Yo'oye Ayere

¹ Pa'ini de'oye yo'oyere iñoñu'u cajë yo'oma'pë pa'ijë'ë. Jaje cuasajë yo'ocohua'ire cato mësaruru ja'quë ma'tëmo pa'iquëpi de'huacaisi co'amaña isiye peoji.

² Jaje pa'ina, mësarupi peocohua'ini coacaisicohua'i pani si'a pa'i asajajë cajë carojaima'pë pa'ijë'ë, coa cacohua'i yo'oyeje. Jaohua'i cato pa'i tsi'sisi huë'ñana cui'ne ma'añana carojaicohua'i a'ë, paipi de'ocohua'i a'ë, cajajë cajë. Jaje pa'ina, yë'ë mësarute nuñerepa cayë, jaje yo'ocohua'i cato tsoe payë, iohua'i yo'o do'ire isi cuaño'se'e pa'i sihuacaiyere.

³ Jaje pa'ina, më'ëpi peocohua'ire co'amaña isiquë pani, më'ëse'e yahuererepa isi tējijë'ë, më'ë de'o cajeireje quëaye peoye. Coa ne ma'ñeje pa'i pa'ijë'ë.

⁴ Coa yahue yo'ojë'ë. Cui'ne më'ëpi jaje yahue yo'oquëna, më Ja'quëse'e ñasiquëpi më'ëre co'amaña isisipi, de'huacaise'ere.

Jesupi Ye'yapi Señere (Lc 11.2-4)

⁵ Cui'ne mësarupi secohua'i pani coa cacohua'i yo'oyeje yo'oma'pë pa'ijë'ë. Coa cacohua'i cato pa'i tsi'sisi huë'ñana huëni nēcani cui'ne ma'aña sonohuëapi señere yëcohua'i a'ë, paipi ñajajë cajë. Care payë, ja yo'ose'epi tsoe payë, iohua'i yo'o do'ire isi cuaño'se'e pa'i sihuacaiyere.

⁶ Jaje pa'ina, më'ëpi sequë pani më'ë tu'rihuëna cacani eta sa'ro sioni më ja'quë më'ë ja're con pa'iquëni sejë'ë, jaropi. Ja maca më'ë ja'quë më'ë yahue yo'oye ñaquëpi, më'ëre de'huacaisi co'amañare isija'quë api.

⁷ Maija'quëre se maca cui'na yë'ore ca coma'pë pa'ijë'ë, do'i peoyepi. Maija'quëre sehuoma'cohua'ipi jaiye te'oni cajëna, Diusu asacasipi cajë cuasacohua'i a'ë.

⁸ Jaohua'ijë pa'iohua'i pa'ima'pë pa'ijë'ë, mësaruru cato. Mësaruru ja'quë cato tsoe ñaji, mësarute caraye ja yë'ta'a mësaruru ite sema'në.

⁹ Jaje pa'ina, mësarupi secohua'i pani ñeje sejë'ë:

'Ma'tëmo pa'iquë yëquë ja'quë,
De'oyere pa'ë case'e pa'ijaquë, më'ë mami.

¹⁰ Më'ë cuañeñepi daijaquë yëquëna.

Më'ë yëyepi yo'oye pa'ijaquë, iye yejaje jaro ma'tëmo yo'oyeje pa'ye.

¹¹ Yurepi isijë'ë, ao mañaje yëquëre caraye.

¹² Yëquë co'aye yo'ose'ere oi ne de'huacaijë'ë, yequëre co'aye yo'osicohua'ire yëquë oijë ne de'huacaiyeje pa'ye.

¹³ Yëquëre neñañepi daina, coa ñama'ë, co'ayere esa nejocaijë'ë. Më'ë tse a'ë cuañeñe, jerepa pa'i pa'iyë cui'ne de'oyerepa, carajaiñe peoyerepa. Jaje pa'ijaquë.

14 Jaje pa'ina, mäsarute co'aye yo'ocohua'ire oijë ne de'huacaijë'ë. Mäsarupi jaje yo'ocohua'i pa'ito, Diusu ma'tëmo pa'iquëjë mäsaru tayoyere oi ne de'huacaija'quë apí.

15 Jaje pa'iquëta'are mäsarupi yecohua'ire co'aye yo'oyere oijë pa'ijaquë cajë ne de'huacaiye pato mäsaru ja'quë ma'tëmo pa'iquëjë mäsaru tayo yo'oyere oi ne de'huacaiye pasipi.

Aoma'pë Señe

16 Jaje pa'ina, mäsarupi ao aima'pë secohua'i pani coa cacohua'i yo'oyeje pa'ye oiyeje pa'i tsia neni yo'oma'pë pa'ijë'ë. Jaje yo'ocohua'i cato paipi ao aima'cohua'ipi yo'oyë cajajë cajë yo'oyë. Care payë, jaje yo'oni tsoe iye yejana payë, de'huacaisi co'amaña.

17 Jaje pa'iquëta'are mëlëpi ao aima'quëpi sequë pani, tsia si'sini cui'ne nañaje de'oye yojë'ë.

18 Mëlë ao aima'quëpi seña paije ña tijaña paja'cohua'ire, coa mëlë ja'quë mëlë ja're coní pa'iquëse'e asajaquë, mëlëre de'huacaisi co'amaña isija'quëse'e.

Ma'tëmo Co'amaña (Lc 12.33-34)

19 Iye yejana jaiye co'amaña tsiso timëma'pë pa'ijë'ë, pu'ju ai hue'ñana, co'amaña ne huesë hue'ñana, co'amaña ñacohua'i cacajë ima hue'ñana.

20 Ai jerepa ma'tëmo co'amañana tsi'so timëjë'ë, pu'jujë aima'tona, co'amañaje ne huesëma'tona, cui'ne co'amaña yahue imama'tona.

21 Ja maca yureta'a mäsaru joyopi co'amaña pa'i hue'ñare cuasajë pa'ija'cohua'i a'ë, mëlë.

Mai Capëre Miacaiye (Lc 11.34-36)

22 Më ñaco ca cato mëlë capë miacaiye a'ë. Jaje pa'ina, mëlë ñaco capi de'oye pa'ito, si'ao mëlë capëje io miacaiyere pasipi.

23 Jaje pa'iquëta'are mëlë ñaco capi co'ayere cuasaquë ñañe pa'ito, si'a mëlë capëje nea hue'ñare pa'iji. Jaje pa'ina, mëlë ñañepi nea'ñere pa'ito, jñaco ca neañe jerepa neañe pa'iji, yequeje!

Diusu Cui'ne Curiquë (Lc 16.13)

24 Te'ipi caya ëjaohua'ire necani tijaña peoji. Jaje pa'ina, yo'o jujani yequëni coequë, yequëni oiye pa'iji panita'a yequëni de'oye sehuoquë, yequëni de'oye sehuoma'ë sañope caye pa'iji. Jaje pa'ina, Maija'quëre cui'ne curiquëre necani tijaña peoji.

Maija'quë I Mamajëre Ñacaiye (Lc 12.22-31)

25 Mäsarute cayë, ¿jere aija'cohua'i a'ni? ¿jere ucujë pa'ija'cohua'i a'ni? panita'a ¿jere caña ju'ija'cohua'i a'ni? cuasajë co'a ju'ima'pë pa'ijë'ë, caquë. Mäsaru pa'iyepi ao aiñe jerepa do'i quë'ye a'ë. Cui'ne capëpi caña jerepa do'i quë'ye a'ë. Jaje pa'ito ¿me airepa co'a ju'iñe'ni?

26 Ñajë'ë, pi'ani peo de'oto cu'icohua'ini ao tama'cohua'ita'a, tëama'cohua'ita'a tëani huë'ena de'huama'cohua'ita'a, de'hue mäsaru ja'quë ma'tëmo pa'iquëpi aequëna, pa'icohua'ini. Mäsaru cato pi'a jerepa do'icohua'i a'ë.

27 Jaje pa'ina, mäsaru aquë ¿nepi ai jerepa co'a ju'i do'ipi jerepa tsoaquë ai de'oja'quë a'ni?

28 Jaje pa'ito ¿Me yo'ojë caña ju'iyere cuasajë co'a ju'iñe'ni? Ñajë'ë, airo de'o joro mëañere, co'amaña ne ma'ñepi cui'ne oya ma'ñeta'a,

29 pai ëjaë Salomón maca ju'ise'e seña maca de'o joro a'ë. De'o hue'ñare pare pa'inije jorohuëje pa'irepa ju'iyepi.

³⁰ Jaje taya je'quë esa pani tomeñeta'a Maija'quëpi de'o joro suñacaiji, se ñataquëna, toapi ëo ja'ñeta'a. Jaje pa'ina, mësaru paire pare sëte Maija'quë jerepa de'oye ñacasipi. ¡Necaiye paja'quë api, cuasacohua'i maña!

³¹ Jaje pa'ito, co'a ju'ima'pë pa'ijë'ë, '¿iquere aija'cohua'i a'ni, cajë panita'a iquere ucuja'cohua'i a'ni, cajë panita'a iquere ju'ija'cohua'i a'ni?' cajë.

³² Iye yeja pai cato jaje cajë oijë pa'iyë. Jaje pa'iquëta'are mësaru cato payë, ja'quëre, ma'tëmo pa'iquëre, si'aye mësarute caraye ñaquë pa'iquëre pani.

³³ Jaje pa'ina, Maija'quë quë'rore cuasajë cui'ne i yëyere de'oye yo'ojë pa'ijë'ë, Jaje cuasajë yo'ocohua'ini si'aye iti caraye isija'quë api.

³⁴ Jaje pa'iyë sëte co'a ju'ima'pë pa'ijë'ë, ñamina'a pa'i ja'ñere. Ñamina'a cato yeque co'a ju'iñere isija'coa. Jaje pa'ina, ñamina'a pa'i ja'ñere se co'a ju'ima'pë pa'ijë'ë. Jaje pa'ina, mu'seña ñape tiñe co'a ju'ijë ai yo'oye daji.

7

Pai Yo'oyere Ña De'hua Caye

(Lc 6.37-38, 41-42)

¹ Yecohua'i tayoyere pai yo'oyere ña de'huacohua'i cayeje cama'pë pa'ijë'ë, Maija'quëpi mësaru tayoyere sañope caye paja'quëre.

² Jaje pa'ina, mësaru yecohua'ire tayoyë case'eje pa'ye, cui'ne mësaruteje tayoyë caja'quë api cui'ne mësaru yecohua'ire yo'ose'eje pa'ye cui'ne yo'oja'quë api.

³ Jaje pa'ito ¿me më'ë yo'jei ñacoa ju'i ne'cua ña ti'aë'ni, më'ë ñacoa ju'iconire jai soquë tsaroje pa'ioire ña ti'ama'quëta'a?

⁴ ¿Me më'ë ñacoare soquë tiroje pa'ioipi ju'iona, 'Dajë'ë. Dutacasi'i, më'ë ñacoa ne'cua ju'icore casi'ni?'

⁵ ¡Coa caquë maca! Du'ru macarepa më'ë ñacoa tiro ju'iconi duta jeoni, ja maca de'oye ñaquë më'ë yo'jei ñacoa ne'cua ju'icoreje dutacaiye pa'iji.

⁶ Jo'ya yaina de'oyere pare isima'pë pa'ijë'ë, mësaruna co'ye ponëni cucu huesojë peo hue'ñarepa. Sesena mësaru jai do'i yi'yore oecaima'pë pa'ijë'ë, tsa'cu huesojë.

Señe Co'eye, Cui'ne Eta Sa'rona Tëcaye

(Lc 11.9-13; 6.31)

⁷ Isijë'ë cajë seto Diusupi isija'quë api. Co'ecohua'ipi ti'aja'cohua'i a'ë. Eta sa'rona tè'cacohua'ini hui'yocaiye pa'iji.

⁸ Jaje pa'ina, isijë'ë caquë sequëpi isi cuañoja'quë api. Cui'ne co'equëpi ti'añe pa'iji. Cui'ne eta sa'rona tè'caquëni hui'yocaiye pa'iji.

⁹ Ique ëmëpi ¿Mësaru aquë mamaquëpi panre seina, quëna përe isiquë pa'iquë'ni?

¹⁰ Panita'a ¿tsiaya hua'ini seina, añani isiquë pa'iquë'ni?

¹¹ Jaje pa'ina, cayë, mësaru ai co'acohua'ita'a mësaru mamajëre de'o co'amañare isicohua'i a'ë. ¡Jaje pa'iyë sëte mësaru ja'quë ma'tëmo aquëpi ai jerepa de'o co'amañare isiyë pa'iji, ite secohua'ire!

¹² Jaje pa'ito, mësaru yecohua'ire de'oye yo'o cuañone yëyeje pa'ye cui'ne de'oye yo'ojë'ë, yecohua'ire. Jaje cuañeji, Moisés cuañese'e cui'ne Maija'quëre quëacaicohua'i toyase'eje.

A'ri Jato Sa'ro

(Lc 13.24)

¹³ Cacajë'ë, a'ri jato sa'roja'a. Nejo hue'ñana sacco cato jai jato sa'ropi cui'ne jai ma'a'ë. Ja ma'ana jai pai cacayë.

¹⁴ Jaje pa'iquëta'are a'ri ma'api cui'ne a'ri sa'ro a'ë, pa'i hue'ñare pana sacco. Ja ma'a cacacohua'ipi a'ri pai pa'iyë.

Më'ë Yo'oyere Ñajë Asaja'cohua'i A'ë, Më'ëre
(Lc 6.43-44)

¹⁵ De'hua ñajë'ë, cosocohua'ire Maija'quë cocare cayë cajë cacohua'ire, yëi ñama ca'nire suñase'eje pa'iohua'ipi sa'nahuë cato yaije pa'iohua'ipi ai yëcohua'ipi cacohua'ire.

¹⁶ Mësarü ñañe pa'iji, iohua'i yo'oyena. Miu soquë yëna tëama'cohua'i a'ë, cuiya'ire. Cui'ne ëne ñëna tëama'cohua'i a'ë, toa pëa.

¹⁷ Jaje pa'ina, jare de'o soquë yëpi de'o care quëiñe pa'iji, cui'ne co'a soquë yëpi jare co'a care quëiñe pa'iji.

¹⁸ De'o soquë yëpi co'a ca quëiñe peoji, cui'ne co'a soquë yëpi de'o ca quëiñe peoji.

¹⁹ Jaje pa'ina, si'a soquë de'o ca quëi ma'ñe cato cueni toana ëo jëo'ñe pa'iji.

²⁰ Jaje pa'ina, mësarü iohua'i yo'oyena ñaja'cohua'i a'ë.

Si'ahua'irepa Ma'tëmo Cacaye Peoji
(Lc 13.25-27)

²¹ Yë'ë, 'Ëjaë, Ëjaë', cacohua'ipi si'aohua'irepa ma'tëmo cuañe huë'ña cacama'pë pa'ija'cohua'i a'ë. Jaje pa'ina, yë'ë ja'quë ma'tëmo pa'iquë yëye yo'ocohua'ise'e caca'caja'cohua'i a'ë.

²² Iti mu'se t'i'asi maca jai pai yë'ëre caja'cohua'i a'ë, 'Ëjaë, Ëjaë, yëquë më'ë mamire quëahuë, cui'ne më'ë mamipi cajë huatiohua'ire eto saohuë, cui'ne më'ë mamipi cajë jaiye pai yo'o t'i'a ma'ñe nehuë.'

²³ Jaje cajëna, yë'ëpi quëaquë caja'quë a'ë, jaohua'ire: 'Ti ñama'quë a'ë, mësarute. Yë'ë quëno maca pa'ima'pë saijë'ë, co'ayere yo'osicohua'i.'

Caya Huë'ña Ne Huë'ña
(Mr 1.22; Lc 6.47-49)

²⁴ Jaje pa'ina, yë'ë caye asani cui'ne yo'oquë cato, quëna yejana ta'ñe asaquëpi, huë'e nese'eje pa'i api.

²⁵ Jaje quëna yejana nesiconi oconi tsiaña co'jeni jai tutu dani yo'onije ne ta'ñe pa'o.

²⁶ Jaje pa'iquëta'are yë'ë caye asaquëta'a yë'ë cayeje yo'oma'quë cato mejahuëna huesëquëpi huë'e nese'eje pa'i api.

²⁷ Jaje huesëquë nesicopi, oconi tsiaña co'jeyena cui'ne, tutuyena, huë'e tani meaona, ija maca ai yo'oye paji'i!"

²⁸ Jaje Jesús ca tējisi maca paipi ai cuasahuë, ¿i ye'yayere de'oyerepa ye'yaquëni cajë?

²⁹ I ye'yaye cato cuañequë Ëjaërepa ye'yayeje paji'i, pa'ni cuañese'e ye'yacohua'i ye'yayeje pa'ye.

8

Jesús Jujucaye, Ja'ju Dahuë Ju'iquëre
(Mr 1.40-45; Lc 5.12-16)

¹ Jesús ai cutihuëpi cajeina, jai pai ite pe'tehuë.

² Pe'tejëna, ja'ju dahuë ju'iquëpi Jesús quë'rona tsiojani do're ja'runi capi.

"Ëjaë më'ëpi yë'ëre ju'i dahuë jujucaye yëni necaijë'ë."

³ Jaje caquëna, Jesupi jëtëpi patoquë capi:

"Yëyë, si'si peoquë pa'ijë'ë."

Jaje ca maca ja'ju dahuë ju'iquë pa'isiquëpi tsoe de'oquë paji'i.

⁴ Cui'ne ja maca Jesupi capi, ite:

"Ina, yecohua'ire quëama'pë pa'ijë'ë. Coa Maija'quë huë'ere necaiquëse'ere sani iñojë'ë. Iñoquë Moisés cuañequë pa'ise'ere isijë'ë, Maija'quëna. Jaje yo'oquëna, si'aohua'i ju'i dahuë peoquë tomesiquëpi yo'o'ji, cuasajë ñaja'cohua'ire."

Jesús Jujucayie, Romano Jo'yaëre
(Lc 7.1-10)

⁵ Jesús Capernaum yejana sa t̄i'acquëna, te'i Capitán romanopi tsio dani ite seji'i,
⁶ ñeje caquë:

“Èjaë, yè'è huë'e ñacaiquëpi yè'è jo'yaëpi ju'iiji. Ti cu'ima'è cui'ne ai a'si ju'iiji.”

⁷ Caquëna, Jesupi capi, ite:

“Yè'èpi sani jujusi'i.”

⁸ Caquëna, Capitánpi sehuopi:

“Co'acquë maca'è, Èjaë, yè'è huë'ena daima'è pa'ijë'è. Coa co'ya ja'ñese'e se cuañejë'è. Jaje yo'ouna, yè'ère necaiquëpi co'yajaquëre.

⁹ Jare yè'èpi èjaëohua'ipi meñe cuañesiquëpi pa'iyë. Jaje pa'ita'a yè'è soldado paireje se meñe payë, yè'è cuañecohua'ire. Yè'èpi jaohua'i aquëni 'saijë'è' cato saiji. Cui'ne 'daijë'è' ca maca daiji. Cui'ne yè'èpi yè'è jo'yaëre 'jaro nejë'è' caquë cuañeru, yè'è cuañese'ere nequë api.”

¹⁰ Jaje caquëna, Jesús asani ta'ñerepa caquë a'ni cuasaquë ñapi, ite. Ja maca ite pe'tecohua'ire capi:

“Nuñerepa cayë, si'a Israel pai ti peohuë, iquë cuasayeje ta'ñe cuasacohua'i.

¹¹ Jaje pa'ina, yè'èpi cayë, jai pai èsë mèi huë'ñapi cui'ne èsë du'i huë'ñapi daija'cohua'i a'è, Abraham, Isaac, cui'ne Jacobo ja're conì ma'tëmona aija'cohua'ipi.

¹² Jaje pa'iquëta'are iti ma'tëmo pati'ñe pa'iohua'ipi nea huë'ña hue'sena jeocosicohua'i pa'ija'cohua'i a'è. Jaropi oijë cuji quì'coja'cohua'i a'è.”

¹³ Ja maca Jesús capitánre capi:

“Saijë'è mè'è huë'ena, mè'è cuasase'ejë yo'ose'e pa'ijaquë.”

¡ jaje ca maca ¡ jo'yaë co'yasiquë paji'i.

Pedro Huaore Jujucayie
(Mr 1.29-31; Lc 4.38-39)

¹⁴ Pedro huë'ena Jesupi saji'i. Sani ñapi, Pedro huaopi cai saihuëre suña dahuëre ju'icopi uiona.

¹⁵ Ñani ja maca iote jëtëpi patoquëna, suña dahuë peo huë'ña jeouna, huëni iopi ite necai huëo.

Jai Paire Jujucayie
(Mr 1.32-34; Lc 4.40-41)

¹⁶ Ñami de'oye ja'i maca jai pai Jesús quë'rona huati quë'iohua'ire dahuë. Darena, te'e yè'opo cayepi huatìohua'ire eto saopi, cui'ne ju'icohua'ireje jujupi.

¹⁷ Iye cato Maija'quëre quëacaiquë Isaías caquë pa'ise'epi t̄i'aëna, yo'opi. Ñeje case'epi: “Ipi mai ju'íñere hue'equë saji'i cui'ne mai ju'í dahuëje jujucaji'i.”

Jesure Pe'teye Yëcohua'i Ayere Quëaye
(Lc 9.57-62)

¹⁸ Jesús ¡ quë'rona jai pai tsi'sijëna, ñani jaira je te'tena jeñu'u ne de'huajë'è cuañepi, ¡ ye'yacohua'ire.

¹⁹ Caquëna, ja maca cuañese'e ye'yaquëpi Jesús quë'rona tsio dani capi:

“Ye'yaquë, coa si'a huë'ña mè'è saina, tuiye yëyë.”

²⁰ Caquëna, Jesupi sehuopi, ite:

“Airo yai mañaje coña pacohua'i a'è, cui'ne pi'aje iohua'i tsianoa pacohua'i a'è. Jaje pacohua'ita'are Pai Mamaquë cato peoquë api, ¡ siopë tëoni pëa huajë huë'ñaje.”

²¹ Caquëna, ¡ ye'yacohua'í aquëpi ite capi:

“Èjaë, du'ru yè'èta'a yè'è ja'quëre tajasi'i.”

²² Caquëna, Jesupi sehuopi, ite:

“Yë'ëni pe'tejë'ë, iohua'ise'e tajajë ju'isicohua'ire jare cui'ne ju'isicohua'ije pa'iohua'ipi.”

Jesupi Tuture Cui'ne To'añere Cuañeñe
(Mr 4.35-41; Lc 8.22-25)

²³ Ja maca Jesús jai yohuëna aya mëni saina, i ye'yacohua'ije conì saë'ë.

²⁴ Jaje saijëna, jairana ai tutu dapi, yohuëna to'añepi cacayerepa. Jaje yo'otojê Jesuta'a çaisiquëpi paji'i.

²⁵ Pa'ina, ja maca i ye'yacohua'ipi i te sani ne sëttojê cahuë:

“iËjaë, huasojë'ë! iMai ea du'iyë!”

²⁶ Ca maca ipi sehuopi:

“¿Ina me yo'ojê airepa ca'raye'ni? iMësaru, Maija'quëpi nequë api, cuasayere a'ri maña payë!”

Cani huëni nëcane tuture cui'ne co'poyere yo'oma'o capi. Ca maca jairapi ti yo'oma'corepa de'o nëco'ë, tutujê peoyerepa.

²⁷ Iohua'ipi jare ñani ai cuasajê cahuë:

“¿Iqueire pa'ni, iquë, ja jerepa tutupi cui'ne jai tsiayapi asani sehucquërepa?”

Gadara Yeja Acohua'ipi Huati Quë'iohua'i Pa'ise'e
(Mr 5.1-20; Lc 8.26-39)

²⁸ Jesús jaira je te'tena, Gadara yejana ti'asi maca huati quë'iohua'ipi caya ëmëohua'i ju'isicohua'ire ta hue'ñapi etani daicohua'ipi i quë'rona tsio daë'ë. Cayahua'i huati quë'iohua'i paë'ë. Jaje pa'iohua'ipi pa'ijëna, yecohua'ije ja ma'a ti cu'iyë pahuë, ai pëti yëcuhua'i pa'ijëna, ca'rajë.

²⁹ Jaohua'ipi ñani cuihuë, ñeje:

“¿Me nesi'quë yëquëre josa yo'osi'i caquë daquë'ni, Maija'quë mamaquë? ¿Ja yë'ta'a nejoñe ti'ama'në yëquëre ai yo'oyena, nejosi'i caquë daquë?”

³⁰ Jaropi a'ri maña so'ore jai sese tsëcapë aore aijë nëtërojajë'ë.

³¹ Jaje nëtërojajëna, asajë co'a joñoapi Jesure seë'ë:

“Më'ëpi yëquëre eto saquë pani, coa ñajë'ë yequëse'e sesena cacaja'cohua'ire.”

³² Cajëna, Jesupi capi:

“De'oji, cacajë'ë.”

Caëna, ja maca jaohua'ire pa'isicohua'ipi, co'a joñoapi etani sesena caca maca sesëpi tëtëpaja'a hua'que tomejê jairana dutu jujuhuë.

³³ Ja maca sesere ñacohua'ipi quëquëni huë'huëjê pai daripëna ti'ani si'aye iti yo'ose'e quëajê cui'ne huati quë'iohua'i pa'isicohua'ire yo'ose'eje quëahuë.

³⁴ Quëajëna, asani pai daripë pa'icohua'ipi si'aohua'i Jesús pa'i hue'ñana daë'ë. Dani i te ñani se'ë, saijë'ë, iño yëquë quë'ro pa'ima'ë, cajë.

9

Quë'quë Dahuë Ju'iquëre Jujuye
(Mr 2.1-12; Lc 5.17-26)

¹ Jaje cajëna, Jesús asani yohuëna aya mëni jaira je te'tena jeji'i, i pa'i daripëna.

² Jarote pa'ina, quë'quë dahuë ju'iquëpi çai saihuëre uina, dahuë. Jujuquë api cuasajê yo'orena, ñani capi, ju'iquëre:

“Tsihua'ë co'ya huajësi'i caquë yo'ojë'ë. Më'ë co'aye yo'ose'e yurepi oi ne de'huacaiyë.”

³ Jaje caquëna, cuañese'e ye'yacohua'i acohua'ipi cuasahuë: “Iquë Maija'quëni cue'cuequë jaje caji cajë.”

⁴ Jaje cuasajëna, Jesús asaquë capi, jaohua'ire:

“¿Me yo'ojê mësarü co'ayerëpa cuasayere paye'ni?”

⁵ Jaje pa'ito ¿me cayepi de'oquë'ni, 'Më'ë co'aye yo'ose'ere oi ne de'huacaiyë,' caye, pa'nita'a 'huëni saijë'ë' caye?"

⁶ Jaje se cani capi: "De'oji. Iñosi'i, Pa'i Mamaquë iye yejare pa'i tutu quë'irepa pa'iyere, pa'i tayo co'aye yo'oyere oi ne de'huacaiyere." Cani quë'quë dahuë ju'iquëre capi: "Huëijë'ë. Huëni më'ë üi daisicore de'huani huë'ena saijë'ë."

⁷ Jaje ca maca quë'quë dahuë ju'iquëpi huëni i huë'ena saji'i.

⁸ Paipi ja yo'ose'ere ñani ai ca'rajë Maija'quëre de'oquëre pa'ni cajë sihuahuë, pa'ina Maija'quëpi iye tutu isise'ere, cuasajë.

Jesús Mateore Soiye

(Mr 2.13-17; Lc 5.27-32)

⁹ Ja yo'o sitopi jeoni saji'i, Jesús. Saisiquëpi Mateore ñapi, pa'i do'i sai hue'ñare ñu'i curiquëre seina. Ñani capi:

"Pe'tejë'ë, yë'ere."

Jaje caëna, Mateo huëni i ja're saji'i.

¹⁰ Mateo huë'ena ao ai saihuëre Jesús ñu'i aina, pa'i do'i secohua'i cui'ne co'aye yo'ocohua'i dani te'e Jesús ja're coní ao ai saihuëre paë'ë. I ye'yacohua'ije jarote coní paë'ë.

¹¹ Jaje yo'ojëna, fariseohua'ipi ñani i ye'yacohua'ire sei'ë. "¿Me yo'oquë mësarute ye'yaquë curiquë pa'i do'i secohua'i ja're cui'ne co'aye yo'ocohua'i ja're coní aiquë'ni?"

¹² Jesupi iyere asani capi:

"De'oye huajëcohua'i pa'icohua'ipi jujuquëre co'ema'cohua'i a'ë. Ju'icohua'ipi co'ecohua'i a'ë, jujuquëre.

¹³ Jaje pa'ito sani iye toyase'e cayere ye'yejë'ë: 'Ai yo'ocohua'ire teaye ñani co'cayere yë'ë cato yëyë. Coeyë, nëicohua'ire huani isiyë cato.' Jaje pa'ina, yë'ë cato daima'ë paë'ë, de'ocohua'ini soisi'i caquë. Tayo yo'ocohua'ini caquë daë'ë, jaohua'ipi iohua'i yo'oye jeoni ponëjajë caquë."

Jesure Señe, Aima'pë Señere

(Mr 2.18-22; Lc 5.33-39)

¹⁴ Juan oco doquë ye'yacohua'ipi Jesure tsio dani sei'ë:

"Yëquë cui'ne fariseohua'i ja're ao aima'pë seña. ¿Me yo'ojë më'ë ye'yacohua'ise'e yo'omapë pa'iyë'ni?"

¹⁵ Cajëna, Jesupi sehuopi:

"Mësarupi ñacohua'i a'ë, hueja posë pa'ina, ñañu'u cajë daisicohua'ije oima'cohua'i pa'iyë. Jaje pa'isicohua'ita'are t'aja'coa, hueja posëni yequë mu'se jio jeocaiye. Ja macata'a ao aima'pë seja'cohua'i a'ë.

¹⁶ Yecohua'ije ai ju'i cana huajëcopi se sëo de'huama'cohua'i a'ë, huajëcore se sëosicopi jojajëna, quërësio ai jerepa jaicore ne yeto saoye pa'iji, ai ju'i care.

¹⁷ Cui'ne ai ca'ni topëna huajë cuiya'i conore ayama'coa. Jaje pa'iquëta'are ayasico pa'ito ai ca'nihuëpi o'saona, joni saiona, si'aye o'sa cono cui'ne topë nejoñe pa'iji."

Jairo Mamaco Cui'ne Jesús Cañare Patoco

(Mr 5.21-43; Lc 8.40-56)

¹⁸ Ja yë'ta'a Jesús iyere caquëna, Judío pa'i ëjaëpi titani i ña hue'ñana do're ja'runi capi:

"Yë'ë mamacopi ja'arepa juni huesëo. Jaje pa'iquëta'are më'ëpi dani jëñapi iona patoquë pa'ito cui'naopi huajëco huëija'coa."

¹⁹ Caquëna, Jesupi asani huëni i ja're coní saji'i. Saina, i ye'yacohua'i coní saë'ë.

²⁰ Ja mu'se si'anë tsie cajequëna, doce ometëca ju'icopi Jesús jeteyo'jeja'a tsiojani yahuerepa i ju'i cana pato,

²¹ I ju'i cana patoni co'yaja'coa'ë cuasaco.

²² Jaje yo'ocona, Jesupi co'ye ponëni iote ñani capi:

“Co'ya huajëjë'ë, tsihua'o, jujuquë api, më'ë cuasasi do'ire.”

Ca maca jare ìti macapi co'yasico paco'ë.

²³ Jesús paì ëjaë huë'ena tì'acquë ñaquëna, musica yo'ocohua'i ne de'huasicohua'ipi paë'ë, ta maca yo'ocaija'cohua'ipi. Pa'ijëna, paìje ai cuijë oicohua'ije paë'ë, ìti maca.

²⁴ Pa'ijëna, ñani capi:

“Etajë'ë. Tsihua'o ju'ima'co paco'ë, coa caico.”

Jaje caquëna, paìpi coa canì cuasajë cue'cuejë sohuë.

²⁵ Jaje cuasatojë Jesupi paìre hue'sena eto saopi. Eto saoni, cacani tsihua'ore jëtëpi tseaquëna, huajëcorepa huëco'ë.

²⁶ Ja yo'ose'ere si'a huë'ña jaro pa'icohua'i asahuë, yecohua'ipi se quëajëna.

Jesupi Cayaohua'ire Ñama'cohua'ire Jujuse'e

²⁷ Jaropi Jesús etani sai maca caya ëmëohua'i ñama'cohua'ipi ;David mamaquë yëquëre oijë'ë! ;Teaye ai yo'oyë! cajë cuijë daë'ë.

²⁸ Huë'ena Jesús cacasi maca ñama'cohua'ipi j quë'rona tsio datena, ìpi seji'i, ìohua'ire: “¿Mësaru yë'ëpi necaiquë api ñeje pa'ye cuasaye?”

Caquëna, ìohua'ipi cahuë:

“Jaje cuasayë, Èjaë.”

²⁹ Cajëna, Jesupi ìohua'i ñaco çana patoquë capi:

“Mësaru cuasase'ejë nese'e pa'ijaquë.”

³⁰ Ca maca ñacohua'i pönëhuë. Pönësi maca Jesús jaohua'ire cuañepi, ñeje caquë:

“De'hua yecohua'ire quëaye peoyerepa cu'ijë'ë.”

³¹ Jaje casiquëta'are coa sa etani quëahuë, si'a huë'ña pa'icohua'ire, Jesús ìohua'ire jujuse'ere.

Coca Cama'quëre Jujucaye

³² Ñama'cohua'i pa'isicohua'ipi eta maca, Jesús quë'rona dahuë, coca cama'quëre huati quë'ire.

³³ Dasi maca Jesupi huatire eto saouna, coca cama'quë pa'isiquëpi coca ca huëopi. Jaje caquëna, paìpi ñani ai cuasahuë.

³⁴ Jaje cuasajë fariseo paìpi cahuë:

“Iquë cato huatìohua'i ëjaëpi de'oye sehuojëna, huatire eto saoji.”

Jesús Paìre Oiyë

³⁵ Paì ñape daripëa paì tsi'si huë'ña pa'iyena Jesús cu'i ye'yarojaji'i. Maija'quë cuañe te'te ayere de'o cocare quëaquë. Cui'ne si'a ju'i dahuë jujucal, cui'ne a'si ju'ijë ai yo'ocohua'ireje jujucaji'i.

³⁶ Yëi ñama ìohua'ire ñacaiquëre peocohua'ije pa'ìohua'ipi paì maña ai yo'ojë cui'ne co'a ju'ijë pa'ijëna, ñani oji'i.

³⁷ Jaje oi j ye'yacohua'ire capi:

“Nuñerepa jaiye a'ë, tëaye. Jaje pa'iquëta'are necohua'ipi a'ri paì pa'iyë.

³⁸ Jaje pa'ina, Maija'quëni sejë'ë, ìti tse aquëni, jaëpi ìti tëacohua'ire jëjo daoja'quëre.”

10

Jesús Doce Ye'yecohua'ire Soiye

(Mr 3.13-19; Lc 6.12-16)

¹ Jesupi j doce ye'yacohua'ire soini tutu ìsipi, huatìohua'ire etoye cui'ne si'a ju'i dahuë jujuye cui'ne ai yo'ojë a'si ju'icohua'ire jujuyeje.

² Ñeje hue'ecohua'i paë'ë. I doce jëjo saocohua'i cato: Simón cui'ne jare ìpi Pedro hue'equë paji'i. I yo'jei Andrés paji'i. Jacobo cui'ne j yo'jei Juan paë'ë, Zebedeo mamajë.

³ Felipe, Bartolomé, Tomás paë'ë. Cui'ne Mateo pa'i do'i curiquë tsi'soquë pa'isiquë paji'i.

⁴ Yequë Simónje paji'i, judío pairepa de'oye pa'iyere cuasajë yo'o tsëcapë aquë. Cui'ne Judas paji'i, Jesure yehuoja'quëje.

Jesús Jëjo Saoye, I Ye'yacohua'ire
(Mr 6.7-13; Lc 9.1-6)

⁵ I ye'yacohua'ire Jesús ñeje quëani jëjo saopi:

“Judío pai peocohua'i quë'ro saima'pë caquë cui'ne cacama'pë pa'ijë'ë, Samaria quë'roje.

⁶ Coa judío pai quë'rose'e sani quëajë'ë, yëi ñama ne huesëse'eje pa'iohua'ise'ere.

⁷ Tsoe ti'apí, Maija'quë cuañe te'tere pa'iyë, cajë quëajë'ë.

⁸ Ju'icohua'ire jujucaijë'ë. Ju'isicohua'ire ne huëojë'ë. Si'si dahuë ju'icohua'ire a'si peocohua'ire necaijë'ë. Huatire eto saojë'ë. Do'i peoye jujucaijë'ë, mësarute do'i peoye isise'eje cui'ne.

⁹ Curiquë sama'pë pa'ijë'ë.

¹⁰ Mësaru ju'icose'ere ju'ijë saijë'ë. Te'e ju'i ca sajjë'ë. Topëje saye pajë'ë, zapatoje. Soquë tupëje si'aye peocohua'i saijë'ë. Co'amaña nequë cato i ne do'ipi aiquë api.

¹¹ Jaje pa'ina, mësarupi pai daripëna panita'a te'ohua'ise'e pa'i huë'ñana ti'asicohua'i pani co'ejë'ë, de'oye ca paini. Ti'ani i huë'ena pëajë'ë, quëa tējini sai macaja'a.

¹² Huë'ena cacacohua'i pani pëpajë'ë, de'oye pa'ijajë cuasacaijë.

¹³ Jaje pëpajëna, ja huë'e pa'icohua'ipi yëjëna, iohua'ina de'oye pa'iyë jëocani pëpani saijë'ë. Jaje pa'iquëta'are jaje pëpajëna, coecohua'i pa'ito, ja pëpase'e jiojë'ë.

¹⁴ Cui'ne mësarute co'ejë cui'ne asayeje coecohua'i pa'ito, ja maca ja huë'epi panita'a ja daripëpi etani ne'ña mësaru tsa'cuse'ere hue'sena ti'to tojë'ë.

¹⁵ Nuñerepa cayë. Jaje yo'osicohua'ire sañe pasipi, pai yo'ose'e ña mu'se ti'asi maca. Ja maca jaohua'ire Sodoma cui'ne Gomorra daripëa yo'ose'e seña maca co'ayere papi yo'oye pasipi.

Ai Yo'oye

¹⁶ Ai yo'oyena mësarute yë'ë jëjo saoyë, yëi ñamaje pa'iohua'ini yai jopona. Jaje pa'ina, añaje pa'iohua'i pa'ijë'ë, ta'ñe asajë yo'ocohua'i. Jaje pa'iohua'ita'a yecohua'ire sañope nema'cohua'ipi su'teje pa'iohua'i pa'ijë'ë.

¹⁷ De'hua ñajë'ë, mësarute paipi co'acohua'i a'ë cajë ëjaohua'ina isija'cohua'i a'ë, cui'ne t'caja'cohua'i a'ë, pai tsi'sisi huë'ñapi.

¹⁸ Cui'ne mësarute saja'cohua'i a'ë, cuañecohua'i quë'rona cui'ne pai ëjaohua'i quë'rona, yë'ë do'ire. Jaje yo'ojëna, mësaru quëaja'cohua'i a'ë yë'ë pa'iyë ayere. Jaohua'i asajëna, cui'ne judío pai peocohua'i asajëna, quëaja'cohua'i a'ë.

¹⁹ Mësaruni ëjaohua'ina isisicohua'i pa'ito co'a ju'ima'pë pa'ijë'ë. ‘¿Me caja'cohua'i a'ni?’ cuasajë ca ja'ñere co'ema'pë pa'ijë'ë. Maija'quëpi isija'quë api, coca cayë ti'asi maca.

²⁰ Maija'quë joyo isiyepi caja'cohua'i a'ë, jaje pa'ina.

²¹ Maja'yë jupëpi yo'je tsire tseja jeo cuañoja'cohua'i a'ë, huani jeaja'cohua'ire. Cui'ne pëca ja'quëohua'ipi mamajëre tseja jeo cuañoja'cohua'i a'ë. Mamajëpi pëca ja'quëohua'ire sañope yo'oja'cohua'i a'ë. Jaje yo'ojë mamajëpi pëca ja'quëohua'ire huahuo jeoja'cohua'i a'ë.

²² Si'a pai mësarute coeja'cohua'i a'ë, yë'ë do'ire. Jaje pa'itoje quëcoquë cui'ne nuñerepa pa'i carajaisiquëpi jaëpi huasosiquë pa'ija'quë api.

²³ Pai daripëre pa'ijëna, tseañu'u cajë co'ecohua'i pa'ito catijë'ë, yequë daripëna. Jaje pa'ina, nuñerepa cayë. Pai Mamaquë, ja yë'ta'a mësaru si'a Israel pai dari quëa saoma'në daija'quë api.

²⁴ Ye'yequë cato ite ye'yaquëje pa'irepa peoji. Necaiquëje i ëjaëje pa'irepa peoji.

²⁵ Ye'yequëpi ite ye'yaquëje pa'i tì'ani ije pa'i a'ë cuasaye pa'iji. Cui'ne co'amaña necaiquëpi i ëjaëje pa'i tì'ani ije pa'i a'ë cuasaji. Jaje pa'ina, yè'ëni yure iti huè'e ëjaëni huati ëjaëpi cani ¿Me mësaruteje caye pañe'ni?

Neni Mai Ca'raye Pa'iquë'ni
(Lc 12.2-7)

²⁶ Ca'rama'pë pa'ijë'ë, paire. Si'aye ña ja'ñese'e pa'iji. Yahue sitona yo'ose'eje ña ja'ñese'e pa'iji. Si'aye asa ja'ñese'e pa'iji.

²⁷ Yè'ë nea huë'ña case'ere mësarupi mia huë'ñana cajë'ë. Cui'ne yè'ë yahuese'ere, mësarupi tiñarepa huë'ña ëmëje totopi nëcajë cuijë'ë.

²⁸ Ca'rama'pë pa'ijë'ë, capë huani jëocohua'ire joyo huani tì'ama'cohua'ire. Ai jerepa ca'rajë'ë, capë nejoquë cui'ne joyoje toa yejana nejoquëre pani.

²⁹ Te'e curi të'quire caya pi'are isicohua'i a'ë, mësaruru. Jaje a'ri do'icohua'ita'are, ja'quëpi ësequëna, te'ijë tomeñe pa'cohua'i a'ë.

³⁰ Jaje pa'ina, mësaruru siopë nañaje cuëcuese'e a'ë, te'e mease'e si'aye cuëcuese'epi pa'iji.

³¹ Jaje pa'ina, ca'rama'pë pa'ijë'ë. Mësaruru a'ë, pi'a jerepa do'icohua'i.

Jesure Cacaiye Pa'iji
(Lc 12.8-9)

³² Pai ña huë'ñana Jesús acohua'i a'ë cacaisicohua'ire yè'ëje cui'ne yè'ë ja'quë ma'tëmo pa'iquë ña huë'ñana yè'ë pai a'ë, caquë quëasi'i.

³³ Jaje pa'iquëta'are pai ña huë'ñana yè'ëre cacaima'cohua'ire yè'ëje cui'ne ja'quë ma'tëmo pa'iquë ña huë'ñana cacaiye paja'quë a'ë.

Jesús Do'ire Paipi Hua Saiye
(Lc 12.51-53; 14.26-27)

³⁴ De'oye pa'i ja'ñere necaisiquë iye yejana daji'i, cuasama'pë pa'ijë'ë, yè'ëre. Yè'ë cato coa ai jerepa sañope yo'oyere dahuë.

³⁵ Paipi pëca ja'quëre sañope yo'o ja'ñere dahuë. Mamacopi pëca ja'core sañope yo'oyere, cui'ne mamaquë nëjopi huaore pëicore paja'coa.

³⁶ Jaje yo'ojë cajë te'e tsëcapëta'a pai ñape iohua'i pëicohua'ire paja'cohua'i a'ë.

³⁷ Pëca ja'quëni cui'ne pëca ja'coni yè'ëre oiye jerepa oiquë pani do'i peoquë pa'iji. Cui'ne mamaquëni panita'a mamaconi yè'ëre oiye jerepa oiquë pani do'i peoji, yè'ëre.

³⁸ Cui'ne i pa'iyere ai oi yè'ëre pe'tema'quë pani do'i peoquë pa'iji, yè'ëre.

³⁹ Jëasi'i caquë yo'oquëpi i pa'iyere coa nejo huesoja'quë api. Jaje pa'iquëta'are yè'ë do'ire yo'oquë i pa'iyere cuasaquë jëasi'i caquë yo'oquëpi i pa'iyere coa nejo huesoja'quë api. Jaje pa'iquëta'are yè'ë do'ire yo'oquë i pa'iyere nejosiquëpi pa'iyere tì'aja'quë aquëpi.

Yo'osi Do'ire Isi Co'amaña
(Mr 9.41)

⁴⁰ Mësarute de'oye tsioquë pani yè'ëni de'oye tsioji. Yè'ëni de'oye tsioquë pani yè'ëre jëjo daosiquëni de'oye tsioji.

⁴¹ Maija'quë yo'o ja'ñere quëacaiquëni de'oye yo'oquë pani jare jaohua'ire isi co'amaña ayere iñe pa'iji, nesi do'i. De'o paini de'oye tsioquë pani jare nuñerepa pa'icohua'ire isi co'amaña ayere iñe pa'iji, nesi do'i.

⁴² Yè'ëre tuiquë macani oco mañare ocuasicohua'i pani de'o co'amaña isi cuañoja'cohua'i a'ë."

11

Juan Ti Doquë Jëjo Saocohua'i Jesuna
(Lc 7.18-35)

¹ Jesús i doce ye'yacohua'ire iohua'i yo'o ja'ñe quëa tējini saji'i, ye'yaquë cui'ne quëasi'i caquë ja yeja pa'i daripëana.

² Juan co sitore ñu'iquëpi Cristo yo'oyere asani i ye'yacohua'ire Jesús quë'rona jëjo saopi, seni asaja'cohua'ire.

³ Më'ë a'ë, Cristo iti daija'quëre ca nëosiquë panita'a yequëre uteye pa'iquë cajë.

⁴ Jëjo saosicohua'ipi sejëna, Jesupi sehuopi, jaohua'ire:

“Sani Juanre cajë'ë, mësarü ñase'ere cui'ne mësarü yure asase'ere.

⁵ Ñama'cohua'i pa'isicohua'ipi ñañere, cu'ima'cohua'i pa'isicohua'ipi cu'iyere, si'si dahuë ju'icohua'i pa'isicohua'ipi tome sayere, asama'cohua'ipi asayere, ju'isicohua'i pa'isicohua'ipi huajëcohua'i huëoyere, cui'ne co'amaña peocohua'ina de'o coca quëayere quëajë'ë.

⁶ Yë'ere jëa coema'cohua'ipi de'oye sihuajë pa'ija'cohua'i a'ë, ire papi cuasacohua'ipi.

⁷ Jaohua'i saisi maca Jesús Juan pa'iye ayere ca huëopi, paire. Ñeje capi: ¿Iquere mësarü soquë peo huë'ña saisicohua'i ñare'ni, çatë ja'ore tutupi ju'aquëna, huahuëquëna, ñare?

⁸ ¿Iqueini ñare'ni, jaje pa'ito? ¿De'o caña suñasiqüëni ñare? Tsoe mësarupi ñacohua'i a'ë, pai ëjaohua'i huë'e pa'icohua'i cato de'o caña ju'icohua'i pa'iye.

⁹ Jaje pa'ina, tējyerepa cayë. ¿Iqueini ñare'ni, sani? ¿Maija'quëre quëacaiquë? Jaje pa'ijë'ë. Jaëpi Maija'quëre quëacacohua'i aquë jaëje pa'iohua'i peoahuë'ë, iquë Juan cato jerepa pa'i api.

¹⁰ Jaë, Juan ayere toyase'e caji, ñeje:

Yë'ëpi jëjo saoyë, yë'ere quëacaiquëre më'ë ña huë'ñana,

Më'ere ma'a ne de'huacaija'quëre.

¹¹ Nuñerepa cayë, mësarute. Si'a pai tsoe pa'isicohua'ipi cui'ne yure pa'icohua'ije Juan oco doquëre tëto saisicohua'i peoyë. Jaje pa'iquëta'are ma'tëmo cuañe tē'tere a'riquë pa'iquëpi Juanre tëto saisiquë pa'iji.

¹² Juan oco doquë daisi maca acohua'ipi yureje tutu yo'oyë, ma'tëmo cuañe tē'tena tī'añu'u cajë. Jaje yo'ojë tutu quë'iohua'ise'e de'hue tī'añë.

¹³ Si'aohua'i Maija'quëre quëacacohua'i cui'ne Moisés cuañese'e ye'yacohua'i cahuë, ma'tëmo ayere, Juan dai macaja'a.

¹⁴ Juan cato Elíaspi jaëni Maija'quëre quëacacohua'i ca'ahuë'ë, 'daija'quë api'. Jaje pa'ina, mësarupi i api cuasajë'ë.

¹⁵ Cajoro hue'ecohua'ipi asajë'ë, iye.

¹⁶ ¿Iquena çoni quëa ñhōra'ye iye'në pai pa'iye? Cani capi: Tsipi co'amaña huero huë'ñana ja'rusicohua'ipi dujë cajeohua'ire.

¹⁷ Ñeje cuiyeje pa'iohua'i a'ë. Pi'cohuëapi juitoje pairama'pë paë'ë, mësarupi. Oi ëaye jējētoje mësarupi oima'pë paë'ë.

¹⁸ Juan cato daji'i, jaiye ao aima'quëpi cui'ne o'sa çono ucuma'quëpi. Jaje pa'ini mësarupi cayë, huati quë'i api. Jaje pa'iquëta'are Maija'quë ta'ñe yo'oye cato iñoji, iti yo'oyepi.

¹⁹ Ja jeteyo'je daji'i, Pai Mamaquë ao aiquëpi cui'ne o'sa çono ucuquëpi. Jaje pa'ini cayë, jai aupi, cui'ne jai çonoupi, co'aye yo'ocohua'i cajeipi cui'ne curiquë tsi'sohua'i cajeipi. Jaje cajëta'are Maija'quë ta'ñe yo'oye cato iñoji, iti yo'oyepi.”

Sehuoma'cohua'i (Lc 10.13-15)

²⁰ Ja maca Jesús pai yo'o tī'a ma'ñere ne iñosi darire tutu yëhuopi, iohua'i pa'iye ponëma'pë pa'isi do'ire caquë.

²¹ Yëhuoquë capi:

“¡Teayerepa Corazín daripë! ¡Betsaida daripë! Mësarute ne ñhose'eje pa'ye Tiro cui'ne Sidón darina ne ññoñe pa'ito tsoe asani ponëra'huë, ja'rë pa'ise'e jeoni. Cui'ne oijë suña cañani huatapi co'ye jo'jëni oijë ññora'huë, ñohua'i oiye.

²² Jaje pa'ina, mësarute cayë. Pai yo'ose'e ña mu'se ti'asi maca ai co'ayerepa mësarute saiñe pa'iji, Tiro cui'ne Sidón daripëa saiñe seña maca pa'yepi.

²³ Capernaum daripë ¿Më'ë ma'tëmöre pana sa cuañoja'coa'ë, cuasaco? Coa ai jerepa më'ë cato meñe caje huesëja'coa'ë, ju'isicohua'i quë'rona. Sodoma yejañana, mësarute ññoñeje pa'ye ññoñe pa'ito ñohua'i yo'oye jeoni ponëra'huë, cui'ne ja pai daripë ja yë'ta'a yureje patira'o.

²⁴ Jaje pa'ina, cayë, mësarute. Pai ñape yo'ose'e ña mu'se ti'asi maca mësarupi ai jerepa co'ayerepa sai cuañoja'cohua'i a'ë, Sodoma yejaña quë'ro pa'icohua'ire yo'ose'e jerepa pa'yepi.”

Jesuna Sani Pëa Huajëye

(Lc 10.21-22)

²⁵ Ja mu'seña Jesús capi:

“Sihuayë, ja'quë më'ëre ma'tëmo cui'ne yeja ëjaëre. Më'ëpi ññohuë, teaye pa'iohua'ini, ta'ñe pa'iohua'ire cui'ne ta'ñe asacohua'ire yahuesi co'amañare.

²⁶ Jaje pa'ijë'ë. Ja'quë më'ëpi yë jaje yo'ohuë.

²⁷ Yë'ë ja'quëpi yë'ëna si'a co'amaña isipi. Pëca ja'quëse'e mamaquëre ñaji. Cui'ne mamaquëse'e pëca ja'quëre ñaji. Cui'ne mamaquë ññoñe yëcohua'ise'e asaye pa'iji, ñte.

²⁸ Daijë'ë, yë'ëna. Si'ahua'i co'amaña nejë, cui'ne hue'ejë jë'josicohua'i yë'ëpi pëa huajëye isisi'i, mësarute.

²⁹ Yë'ë pa'iyere ñani cui'ne yo'oñu'u cuasajë'ë caquë yë'ë yo'oye isiyë. Ye'yejë'ë, yë'ëni. Yë'ë cato esa yo'o jujama'quë a'ë cui'ne jerepa pa'i a'ë cuasama'quë a'ë. Jaje yo'onita'a ti'aja'cohua'i a'ë, joyo pëa huajë hue'ña.

³⁰ Yë'ë quëre saihuëre mësarute isiyë, a'jiñe sayere cui'ne peañe hue'eyere.”

12

Jesure Ye'yecohua'ipi Huajë Mu'se Yo'oye

(Mr 2.23-28; Lc 6.1-5)

¹ Jesús ta sitoja'a saji'i. Jaje saina, ñ ye'yacohua'i ao ëaye nëina, trigo sa'ñare tëa huëohuë. Tëani ñti care aë'ë.

² Jaje yo'ojëna, fariseohua'ipi ñani cahuë, Jesure:

“Ñajë'ë, më'ë ye'yacohua'i co'amaña neñere. Co'amaña nema'a mu'se a'ë.”

³ Jaje cajëna, ñpi jaohua'ire capi:

“¿Ñama'cohua'i a'ni, mësar, David yo'ose'e ñ cajeohua'i ja're cõni ao ëa ju'i maca?

⁴ Ao ëa ju'ijë Maija'quë huë'e necaicohua'ise'e aïñere Maija'quë huë'ena cacani David cui'ne ñ cajeohua'i aë'ë, ñte cui'ne yecohua'ire ësesere, Maija'quëna isise'ere.

⁵ Moisés cuañese'ëpi toyase'e caji: ‘Maija'quë huë'e necaicohua'i cato huajë mu'seje neñe payë.’ Jaje pa'iquëta'are ñohua'ire sañope caye peoji.

⁶ Jaje pa'ina, cayë mësarute ññore pa'iji, Maija'quë huë'e seña maca pa'ire papi.’

⁷ Iye toyase'e caye asama'pë paë'ë, mësar. Japi caji: ‘Mësarupi paire teaye ñajë oicohua'i pa'iyere yë'ë cato yëyë. Coeye nëicohua'ire huajë isiyë cato.’ Paire oiyere asacohua'i pani paire do'i peocohua'ini co'acohua'i a'ë caye para'huë, mësar.

⁸ Jaje pa'ina, Pai Mamaquë cato huajë mu'se Ejaëpi.”

Jëtë Cuenesicore Paquëre Jujuyë

(Mr 3.1-6; Lc 6.6-11)

⁹ Ja maca Jesús jaropi sani pai tsi'si huë'ena cacapi.

10 Jarote te'li jētē cuenesicore hue'equēpi paji'i. Jaje pa'ina, ñani Jesupi tayo caēna, ite sañope cayequē pa'iji cuasajē se'ie:

“¿Ju'iquēre jujuye de'oquē huajē mu'se pa'itojē?”

11 Cajēna, Jesupi sehuopi:

“¿Nepi mēsaru acohua'i yēi ñamapi cojena duquēna sani dutama'cohua'i a'ni, huajē mu'se pa'itojē?”

12 Jaje pa'ina, paipi do'iji, yēi ñamare jerepa. Jaje huajē mu'se pa'itojē de'oye yo'oye pa'ito yo'oye pa'iji.”

13 Cani ja maca ite capi:

“Jētēre mēajē'ē.”

Jaje caquēna, ipi se mēaquēna, yequē te'te jētēje pa'io huajēco pōnēo.

14 Ja maca fariseohua'ipi etani Jesure huani jēo ja'ñere ca huēohuē, ¿me neni huani jeoja'cohua'i a'ni? cajē.

Jesús Ayere, Tsoe Quēase'e

15 Jesús jare asani jaropi yequē hue'ñana saji'i. Saina, jai pai ite tuē'ē. Jesupi coa si'a ju'i dahuē ju'icohua'ire jujupi.

16 Jujuquē cui'ne ēsepi, yecohua'ire se quēayeje.

17 Iye cato yo'oreña, Maija'quēre quēacaiquē Isaías toyaquē caquē pa'ise'epi tija ja'ñere, ñeje:

18 Iquē api, yē'ē jo'yaē yē'ē sahuani tseasiquē,

ite oiyē, cui'ne ini sihuaquē pa'iyē.

Ina, yē'ē joyo jēocaija'quē a'ē.

Cui'ne ipi si'a paire yē'ē nuñerepa pa'io'oyere quēacaija'quē api.

19 Paini co'a cocare cama'ē pasipi, cuima'ē pasipi.

Cui'ne i cayeje asacaiye paja'cohua'i a'ē, cu'i hue'ñana.

20 Catēpē ca'huere quē'ioereje ne jēyoma'ē pasipi.

Cui'ne picose'e mēicoreje yayoma'ē pasipi.

I nuñerepa cuañeñe ne macaja'a jaje yo'oja'quē api.

21 Si'a pai maña ini necaija'quē api cajē utejē pa'ija'cohua'i a'ē.

Jesupi Huati Tutupi Yo'oji, Coa Caye

(Mr 3.20-30; Lc 11.14-23; 12.10)

22 Jesús quē'rona sahuē, ñama'quēre cui'ne coca cama'quēre huatire hue'equēre. Sarena, Jesupi jujupi. Jujuna, ñaquē cui'ne coca caquē pōnēpi.

23 Jare si'a pai ña quēquēni cahuē:

“¿Iquē David mamaquēre papi?”

24 Jaje cajēna, fariseohua'ipi asani cahuē:

“Iquē cato huatiahua'ire eto saoji, iohua'i ējaē Beelzebú tuture hue'equēpi.”

25 Jesupi iohua'i cuasaye asani capi, jaohua'ire:

“Te'e yeja ējaēpi jopore paja'a huani iti pajaja'a sa'ñe uihua'ijē yo'ocohua'i pani peo huē'ñarepa carajaiñe pa'iji. Pai daripēpi, panita'a te'e tsēcapēpi sa'ñe pēicohua'i pani quēcoye peoji, yecohua'ire.

26 Jaje cui'ne huati ējaēje ija'a co'ye eto saquē pani ¿Me cui'ne i tutu paquē'ni, ija'a sañope yo'oquē pani?”

27 Mēsarupi yē'ēre cayē, Beelzebú tutupi huatiahua'ire eto saoji. Jaje pa'ito ¿nepi tutupi isiye'ni, mēsarute tuicohua'ire eto sao tutu? Jaohua'ini seni asato mēsarupi coa tayo huesēhuē, caja'cohua'i pa'ini.

28 Yē'ē cato huatiahua'ire eto saoyē, Maija'quē joyo tutupi. Yē'ē yo'oye cato quēaji, Maija'quē cuañe te'tepi mēsaruna titase'ere.

²⁹ ¿Tutu què'i huè'e pa'ito cacani i co'amaña sioye peoji, du'ru ini tseama'cohua'i pani? Jaje pa'ina, ini tseanita'a de'hue cacani i co'amaña iñe pa'iji.

³⁰ Yè'è yo'oyere co yo'oma'què cato yè'ère sañope yo'oquè api. Cui'ne yè'è ja're conì tēama'què cato coa ne ña'ñe saoquè api.

³¹ Jaje pa'ina, cayè, mēsarute. Si'aye co'aye paire yo'ose'e pa'itoje saì de'huacaiye pa'iji, si'aye co'aye case'e pa'itoje. Jaje pa'iquèta'are Maija'què joyore co'aye casicohua'i pa'itota'a ti saì de'huacaiye peoji.

³² Cui'ne yè'è Pai Mamaquèni co'aye casicohua'ireje saì de'huaye pa'iji. Jaje pa'iquèta'are Maija'què joyore sañope casicohua'ire saì de'huacaiye peoji.

Soquè Yè Ña'ñe Pa'iji, Io Quèiñena
(Lc 6.43-45)

³³ De'o soquè yèpi de'o care quèiñe pa'iji. Co'a soquè yèpi jare co'a care quèiñe pa'iji. Jaje pa'ina, io quèiñena ña'ñe pa'iji, soquè yè.

³⁴ ¡Aña tsècapè acohua'i! ¿Me de'oye ca tì'añe'ni, mēsaru, jare mēsarupi co'acohua'i pa'ini? Jaje pa'ina, yè'opo cato joyo pa'iyere caye pa'iji.

³⁵ De'o pai cato de'o cocare caji, jare i joyo pa'iyepi. Cui'ne co'a paipi caji co'ayere, jare i joyo co'aye pa'ieje pa'ye.

³⁶ Jaje pa'ina, yè'è cayè. Jaohua'ire pai ñape yo'ose'e ña mu'se tì'asi maca si'aohua'i iñoñe pa'iji, si'aye iohua'i cuasama'pè case'ere.

³⁷ Jaje pa'ina, mè'è case'eje pa'ye ña de'hua cuañoñe pa'iji, do'i peoquè panita'a do'i què'i.”

Co'acohua'ipi Se'ne, Pai Yo'o Tì'a Ma'ñere
(Mr 8.12; Lc 11.29-32)

³⁸ Ja maca Jesure fariseohua'i cui'ne cuañese'e ye'yacohua'i conì cahuè:

“Ye'yaquè, yèquè ña'ñe yèyè, mè'èpi pai yo'o tì'a ma'ñe yo'oquèna.”

³⁹ Cajèna, Jesupi sehuopi, jaohua'ire:

“Co'a paipi nuñerepa cuasama'cohua'ipi pai yo'o tì'a ma'ñe yo'oquèna, ña'ñu'u cajè, se'ne. Jaje sejèta'are Maija'quère quèacaiquè Jonás iñoquè pa'ise'eje pa'ye jerepa iñoñe peosipi.

⁴⁰ Coa Jonás jai hua'i ètapè pa'ise'eje pa'yese'e iñoñe pa'iji. Jaè je'què toaso mu'seña cui'ne toaso ñami pa'aji'i. Jaje pa'ye Pai Mamaquèje toaso mu'seña cui'ne toaso ñami pa'ija'què api, yeja sa'nahuère.

⁴¹ Tsoe hue'ña Nínive daripè pa'isicohua'ipi huèni pai ñape yo'ose'e ña mu'se tì'aèna, iye'nè pa'icohua'ire nejoja'cohua'i a'è. Nínive acohua'i cato de'hue asani ja'rè pa'ise'e jeoni ponèahuè'è, Jonás Maija'què coca quèaquèna, asani. Yure iñore pa'iji, Jonás seña maca pa'ipi.

⁴² Cui'ne huè'ehuè te'te pai èjaoje huèija'coa, nejo mu'se tì'asi maca. Huèni iye'nè pa'icohua'i yo'ose'e ñani cui'ne nejoñe pa'iji, caja'coa. Jao cato so'o yejapi Salomón ta'ñe yo'oyere asasi'i caco daisico sète. Yure iñore pa'iji, Salomón jerepa pa'ipi.

Co'a Joyo Co'iyè
(Lc 11.24-26)

⁴³ Huatipi paire pa'isiquèpi etani saisiquè pani cu'iji, cuènesi yejañare pèa huajè hue'ñare co'lequè tì'ama'è co'e jujani cuasaji:

⁴⁴ ‘Co'isi'i, cui'naona, yè'è huè'ena yè'è etani daisicona.’ Jaje cani co'iquè ñaquèna, pai peo huè'epi coa yuasicopi cui'ne de'oye ne de'huasicopi pa'iji.

⁴⁵ Pa'ina, ñani ja maca sani siete huatiahua'ire i jerepa co'acohua'ini quèrèjani, dani ina cacani pèayè. Pèarena, ja maca ja'nè pa'ise'e seña maca co'aquè pa'ija'què api. Jaje cui'ne iye co'a paire yo'oye pa'ija'coa.”

Jesús Pëca Ja'co Cui'ne I Yo'je Tsi
(Mr 3.31-35; Lc 8.19-21)

⁴⁶ Jesús ja yë'ta'a paini caquëna, t̄itahuë, pëca ja'co cui'ne i yo'je tsi çoni. Dani hue'sena pëahuë, ini cajë daisicohua'ipi.

⁴⁷ Jaje pa'ijëna, yecohua'ipi Jesure quëahuë:

“Më ja'co cui'ne më yo'je tsi hue'sere pa'iyë, më'ëni cajë dani.”

⁴⁸ Caquëna, it̄i quëaquëre capi, Jesús:

“¿Ne a'ni, yë'ë ja'co cui'ne ne a'ni, yë'ë yo'je tsi?”

⁴⁹ Cani i ye'yacohua'ire iñoquë quëapi:

“Icohua'i a'ë, yë'ë ja'co cui'ne yë'ë yo'je tsi.

⁵⁰ Paipi yë'ë ja'quë ma'tëmo pa'iquë yëyere yo'ocohua'ipi jaohua'i a'ë, yë'ë yo'jei panita'a yo'jeo cui'ne ja'co.”

13

Taquëpi Pa'iyë

(Mr 4.1-9; Lc 8.4-8)

¹ Ja mu'se Jesús huë'epi etani sani jaira t̄ë'të macana ja'rupi.

² Jarote pa'ina, jai pai i quë'rona daijëna, ñani jai yohuëna aya mëni ja'rupi. Si'a pai mejahuëna pëa sahuë.

³ Ja maca jaiye ye'yapi iohua'i ñañe ayena çoni quëaquë capi:

“Taquëpi tasi'i caquë saji'i.

⁴ Sai taquëna, yequë capi tomepi, ma'ana. Ja tomesere pi'api dani peo hue'ña ocue saohuë.

⁵ Yequë capi tomepi, quëna pëa quë'rona, jaiye yeja peo hue'ñana. Ja capi esa sacapi, ya'opi huaiñe peoquëna.

⁶ Jaje mëasicota'a ëšëpi ëo hue'api, jaiye tsita mese'e peoye sëte juji'i.

⁷ Yequë capi tomepi, miu quë'rona. Tomeina, miupi mëani ne hue'api.

⁸ Jaje tomequëta'are yequë capi tomepi, de'o yejana. Tomeni mëani jaiye quëquëna, tëahuë. Yequë ñëapi quëji'i, cien ca. Yequë ñëapi quëji'i, sesenta ca. Cui'ne yequë ñëapi quëji'i, treinta ca.

⁹ Mësarupi cajoro quë'iohua'i pani jasajë'ë!”

Me Ne Ja'ñere Pai Ñañena Çoni Quëaë'ni

(Mr 4.10-12; Lc 8.9-10)

¹⁰ Ja maca i ye'yacohua'ipi Jesús quë'rona tsio dani sei'ë, Ite:

“¿Me ne ja'ñere paire iohua'i ñañena çoni jaje quëaquë'ni?”

¹¹ Sejëna, ipi sehuopi:

“Mësarute Maija'quëpi ta'ñe asaye isipi, yahuese'ere ma'tëmo t̄ë'te ayere. Jaje pa'iquëta'are jaohua'i cato asa t̄i'añe pañë.

¹² Jaje pa'ina, paquëna, ai jerepa yeque se isiye pa'iji, isina, jaiye paja'quëre. Jaje pa'iquëta'are peoquëni ai jerepa jero sa'ana se sio huesoye pa'iji, a'ri maña i payeque.

¹³ Jaje pa'ina, iohua'i ñañe ayena çoni caquëna, ñajëta'a ña ma'ñeje pa'iohua'i ña huesëyë. Cui'ne asajëta'a ti asama'cohua'ije pa'iohua'i asa huesëyë.

¹⁴ Jaje yo'o ja'ñere Maija'quëre quëacaiquë Isaías capi:

Mësaruru cato asaja'cohua'i a'ë. Jaje asajëta'a asa t̄i'ama'pë pa'ija'cohua'i a'ë.

Ñañe cato ñaja'cohua'i a'ë. Jaje ñajëta'a ña t̄i'ama'pë pa'ija'cohua'i a'ë.

¹⁵ Pai joyopi jëacorepa ne huesësi do'ire,

Co'ayerëpa asaja'cohua'i a'ë.

Cui'ne iohua'i ñaco caje s̄iose'ere hue'eja'cohua'i a'ë ñaco capi.

Ñama'pë pa'ija'cohua'i.

Cui'ne asama'pë pa'ija'cohua'i a'ë.

Cui'ne joyopi asa tì'ama'pë pa'ija'cohua'i a'ë.

Cui'ne yë'ëna juju cuañoñu'u cajë yo'oma'pë pa'ija'cohua'i a'ë.

¹⁶ Jaje pa'iquëta'are mësaru cato sihuajë'ë, ñaco capi ñajë cui'ne cajoropi asa do'ire.

¹⁷ Nuñerepa cayë, mësarute. Jai pai Maija'quëre quëacaicohua'i cui'ne de'o pai ñañe yëhuë, mësaru yure ñañere. Jaje yëjëta'a ñama'pë paë'ë. Asaye yëhuë, mësaru asayere. Jaje yëjëta'a asama'pë paë'ë.

Taquëre Quëase'e Ayere

(Mr 4.13-20; Lc 8.11-15)

¹⁸ Asajë'ë. Jaje pa'ito taquëre quëase'e ayere.

¹⁹ Ma'ana iti cã tomesel'e cato quëaji, ma'tëmo pa'i tẽ'te ayere asacohua'ita'a asa tì'ama'cohua'ini cui'ne huatipi iohua'i de'o coca asase'ere peo hue'ña sioyere.

²⁰ Quëna pëa quë'rona tomesi cã cato quëaji, du'ru macare pase'e sihuajë asani sehuocohua'ini.

²¹ Jeteyo'je jaiye tsita peoye sëte quëcoma'pë neñañepi cui'ne yecohua'ipi josa yo'ojëna, ai yo'oyepi pa'ina, yo'o jujani jeocohua'ini.

²² Miu quë'rona tasi cã cato quëaji, Maija'quë coca asajëta'a iye yeja co'amañare ai cuasajë jaiye co'amaña ëayena coso cuañoñere. Si'aye iye Maija'quë cocare pë'pë huesoye a'ë. Jaje yo'oquëna, paipi quëiñeje pa'ye de'oye yo'o tì'añe peoye a'ë.

²³ Jaje pa'iquëta'are de'o yejana tasi cã cato quëaji, Maija'quë coca asani jeoma'pë tuicohua'ini, de'oyerepa quëicohua'ini. Jaje pa'ina, yecohua'ipi cien cã, yecohua'ipi sesenta cã cui'ne yecohua'ipi treinta cã quëicohua'i pa'iyë."

Co'a Taya Ayere Quëaye

²⁴ Ja'në quëase'eje pa'ye neni iñoquë Jesús quëapi, ñeje:

"Trigo care pare taquëpi yejana tase'eje pa'ye a'ë, ma'tëmo pa'i tẽ'te aye.

²⁵ Tasiquëta'are ite sañope yo'oquëpi si'aohua'i cãisi maca dani co'a care tani saji'i.

²⁶ Saquëna, trigopi ai de'oni iti tsa'ña ne maca te'e co'a tayajë etapi.

²⁷ Ja maca jo'yaohua'ipi iti tse aquëre sani cahuë: 'Ejaë, më'ë tsio de'o case'e tasicohua'ita'a ¿jero ayepi iye co'a taya conì mëaë'ni?'

²⁸ Cajëna, iti tse aquëpi capi, jaohua'ire: 'Yequë co'aquëpi yo'opi yë'ëre sañope yo'oquëpi.' Caquëna, i jo'yapi cahuë, ite: '¿Yëquëpi ja co'a taya du'te jeocaiye yëma'quë?'

²⁹ Cajëna, ipi capi, jaohua'ire: 'Pani, co'a tayare dutajë trigoje duta jeoma'cohua'ipi yo'oye'ni.

³⁰ Iose'e mëajaco tãa mu'se tì'aëna, nejo ja'ñepi, ja macata'a co'amaña necohua'ire jëjo saosi'i, co'a tayare ti pëa hueni toana ëo jëoja'cohua'ire, ja jeteyo'je trigo care pase'e yë'ë de'hua hue'ñana de'huacaijajë.' "

Mostaza Cã Ayere Ye'yaye

(Mr 4.30-32; Lc 13.18-19)

³¹ Quëaye neni Jesús quëapi, ñeje:

"Ma'tëmo pa'i tẽ'te cato mostaza care yejana paipi tase'eje pa'ye a'ë.

³² Mostaza cato nuñerepa a'ri cã'ë. Jaje pa'isicota'a ai de'oco jai soquë yë de'ona pi'api iona daijë capëana tsianoa necohua'i a'ë."

Pan Ne Pore Ayere Ye'yase'e

(Lc 13.20-21)

³³ Yequë cui'ne quëaye neni quëapi, ñeje:

"Ma'tëmo pa'i tẽ'te cato pan ne poreje pa'ye a'ë. Jaje pa'yere nomiopi tres jai jì'so harina neona, si'a sëpë o'saco jujucoa."

³⁴ Jesús si'aye paire quëapi, iohua'i ñañe ayepi caquë. Co'arepa ña ma'ñepi caquë quëama'ë paji'i.

35 Iye cato yo'ose'e pa'iji, Maija'quëre quëacaiquë toyaquë pa'ise'epi tì'ajaquë caquë i toyaquë pa'ise'epi caji:

“Caja'quë a'ë, iohua'i ña'ne ayepi conì.”

Caja'quë a'ë, yahuesi co'amaña pa'ise'ere yeja de'huanë ayere.

Co'a Taya Ayere Ye'yaye

36 Ja maca Jesús paire ca tējini huë'ena cacapi. Cacaëna, jaronā ite ye'yecohua'i tsiojani cahuë:

“Quëajë'ë, co'a tayapi tsiona mëase'e ayere.”

37 Cajëna, Jesupi capi, jaohua'ire:

“De'o cā taquë cato Paì Mamaquë api.

38 Cui'ne tsio cato si'a yeja'ë. De'o cā cato Maija'quë tē'te acohua'ini quëaji, cui'ne taya cato quëaji, huati tē'te acohua'ini.

39 Sañope yo'oquëpi co'a taya taçaisiquë cato huati ëjaëpi. Tëaye cato quëaji, yeja carajai ja'ñere, cui'ne iti cā tēacohua'i cato huiñaohua'i a'ë.

40 Co'a taya tsi'soni toana ëo jëoñeje pa'ye cui'ne yeja carajai maca yo'oye pa'ija'coa.

41 Paì Mamaquëpi jëjo daoja'quë api, huiñaohua'ire i cuañe tē'tere pa'ijë tayo yo'oye yecohua'ire necohua'ire, cui'ne co'acohua'ire tsi'soja'cohua'ire.

42 Tsi'soni toana ëo jëoja'cohua'i a'ë. Jaropi yureta'a oijë cui'ne cuji qui'coja'hua'i a'ë.

43 Ja maca Maija'quë yëye yo'ocohua'ipi ësë miañeje miaja'cohua'i a'ë, iohua'i pëca ja'quë tē'tere pa'ijë. Jaje pa'ina, mësarupi cajonoa hue'ecohua'i pani jasajë'ë!

Curi Mahuë Ayere Ye'yaye

44 Ma'tëmo pa'i tē'te cato curi mahuë yejana quëni yahue oase'eje pa'io. Jaje pa'ioni tē'i paipi curi mahuëre tì'ani cui'naoni iti macana se yahue oani ai sihuaquë sani si'aye i paye isi saoni curi quë'i yejare huerose'eje pa'ye a'ë.

Jai Do'i Quënare Pare Ye'yaye

45 Ma'tëmo pa'i tē'te cato co'amaña isiquëpi jai do'i quënare pare perla hue'yosi quëna përe, co'equë cu'iyeye pa'ye a'ë.

46 Jaje co'equë jai do'ire tì'ani si'aye i pase'e isi jëani, jai do'i quënare pare hueroyeye pa'ye a'ë.

Hua'i Yo'eco Ayere Ye'yaye

47 Ma'tëmo pa'i tē'te cato hua'i yo'econi jai tsiayana jëo dëoni coa si'a hua'ire neñeje pa'ye a'ë.

48 Hua'i yo'eco timësi maca hua'i yo'ecohua'ipi mejahuëna naë mani jaropi ñu'ijë sahuajë de'o hua'ise'ere do'rohuëna ayajë co'acohua'ise'ere jëococohua'i a'ë.

49 Jaje yeja carajaisi maca huiñaohua'ipi etani co'acohua'ire cui'ne de'o hua'ire sahuajë huahueja'cohua'i a'ë.

50 Ja maca co'acohua'ire cato toa cojena jëo dëorena, jaropi cuji qui'cojë oija'cohua'i a'ë.”

Ye'yacohua'ipi Asaye

51 Ja maca Jesús seji'i, jaohua'ire:

“¿Asaye mësarū si'aye iye?”

Seina, sehuohuë:

“Jaje pa'ijë'ë asayë, Èjaë.”

52 Cajëna, Jesupi capi:

“Cuañese'e ye'yaquëpi Maija'quë cuañe tē'te ayere ai ye'yequë pani huë'e paquëje pa'i pönëji, i de'huase'ere co'amaña cui'ne ai co'amaña etoquë isiyeje pa'irepa.”

Jesús Nazaretre Pa'iyë (Mr 6.1-6; Lc 4.16-30)

⁵³ Ja maca Jesús jaje quëaquë ye'ya tējini saji'i, yequë hue'ñana.

⁵⁴ Sai tì'api, ì yejana ì ai de'o sitona. J̄arona tì'asiquëpi paì tsi'si hue'ñana ye'yapi. Ye'yaquëna, paìpi ai cuasajë ñajë cahuë:

“¿Jerona iquë ye'yei'ni, jerepa ta'ñe caye? ¿Merepa cui'ne paì yo'o tì'a ma'ñe yo'oquë'ni?”

⁵⁵ Carpintero mamaquëta'a cui'ne ñnore pa'iyë, ì pëca ja'co María. Cui'ne Jacobo, José, Simón, Judas pa'iyë, ì yo'je tsije.

⁵⁶ Ñnore ì yo'je tsi nomiohua'ijë pa'iyë. ¿Jaje pa'ito jerona iye si'aye ye'yei'ni?”

⁵⁷ Jaje cajë coejë asaye pa'huë, ì caye. Jaje coejëta'are Jesupi capi, jaohua'ire:

“Si'aohua'i yëyë, Maija'quë jëjo daoquëre. Jaje pa'iquëta'are ì ai de'osi yeja acohua'i cui'ne huë'e acohua'irepa coeyë, ìte.”

⁵⁸ Ìte ìre paìpi cajë asama' do'ire ñaquë j̄aro cato jaiye paì yo'o tì'a ma'ñe neñe paìpi.

14

Juan Ti Doquëre Huaiye

(Mr 6.14-29; Lc 9.7-9)

¹ Ja mu'seña Herodes Galilea cuañequë paji'i. Jaje pa'ipi Jesús paì yo'o tì'a ma'ñere yo'oyere asapi.

² Asani ì ja're conì pa'icohua'ire capi:

“Juan oco doquëpi huëni tutu paquë yo'oma'quë.”

³ Jaje cuasapi, Herodes cato Juanre tseani huëni co'acohua'ire co hue'ñana cosiquë sëte yo'jei Felipe nëjo do'ire.

⁴ Juan cato caëña, Herodesre:

“Më nējore payeje pama'ë pa'ijë'ë.”

⁵ Jaje caquëna, Herodes Juanre huani jëosi'i caquëta'a paini ca'raquë paìpi, si'aohua'i Juanre Maija'quë coca quëaquë api ca do'ire ca'raquë.

⁶ Jaje pa'iquëta'are ìte Herodesre çasi mu'seña tì'asi maca Herodías mamacopi paì tsi'sisicohua'i ñajëna, etani pairacona, Herodes ñani ai sihuaquë.

⁷ Ca nëopi si'aye më'ë seña pa'ito isisi'i, co'amaña.

⁸ Jaje ca maca pëca ja'copi du'ru yëhuosico sëte cao, Herodes:

“Juan oco doquë siopëre quëna de'huana ayasiconi isijë'ë.”

⁹ Jaje ca maca Herodes oi ëayerepa asapi. Jaje ipi tose si'aohua'i soisicohua'i asajëna, isisi'i, më señere ca nëo huesosiquë sëte jëjo saopi, isijë'ë caquë.

¹⁰ Ja maca cuañeña, sani Juan cosiquë pa'iquëre siopëse'e tëto tējajani,

¹¹ quëna de'huana ayasiconi dani isihuë, nomi tsiona. Jaopi se isio, pëca ja'cona.

¹² Jaje yo'orena, Juanre ye'yecohua'ipi dani ì capëse'e sani tahuë. Tani ja jeteyo'je sani Jesure quëahuë, ìti yo'ose'ere.

Cinco Mil Ëmëohua'ire Aõe

(Mr 6.30-44; Lc 9.10-17; Jn 6.1-14)

¹³ J̄aropi j̄are asani Jesús saji'i, paì peo hue'ñana yohuëja'a. Jaje saisiquëta'are paìpi asa tì'ani ìte tui huëohuë, yejaja'a paì daripë pa'icohua'ipi.

¹⁴ Jesús yohuëpi etaquë ñaquëna, jaì paì paë'ë. Jaje pa'ijëna, teaye oi jaohua'ire ñani jujupi, ju'icohua'ire johua'i dacohua'ire.

¹⁵ Tsoe na'iquëna, ñani ì ye'yacohua'ipi Jesús quë'rona dani cahuë:

“Tsoe na'iji. Ñno paì peo hue'ña'ë. De'oji. Ja macaja'a ca tējijë'ë, sani paì pa'i hue'ñana hueroni aõ maña aijajë.”

¹⁶ Cajëna, Jesupi capi, jaohua'ire:

“Saiye peoji. Jaohua'ire mësarupi aõjë'ë.”

¹⁷ Caquëna, jaohua'ipi cahuë, ìte:

“Peoyë. Coa cinco pan cui'ne caya hua'ire pare payë, ñno.”

18 Cajëna, Jesupi capi:
 “Dajë'ë, iñona itire.”

19 Cani cui'ne paire cuañepi, tayahuëna ja'ru sajë'ë, caquë. Ja jeteyo'je i jëñapi cinco pan pëa cui'ne cayaohua'ire ini cajiquë ma'tëmona ñaquë, Maija'quëre de'oji caquë pëpapi. Pëpani panre jë'yeni i ye'yacohua'ina isipi. Isina, jaohua'ipi paire se aohuë.

20 Si'aohua'i ani huajësicohua'i paë'ë. Ja jeteyo'je ani jujase'ere doce do'rohuëarepa ayahuë.

21 Ja aisicohua'i cato paë'ë, cinco mil ëmëohua'ise'e. Nomiohua'ire cui'ne tsire cuecueye peoyerepa jaohua'ique pa'ini ai jerepa pa'iyë.

Jesupi Oco Ëmëjeja'a Cu'ise'e
 (Mr 6.45-52; Jn 6.16-21)

22 Ja jeteyo'je Jesús paini pëpa tējiquë i ye'yacohua'ise'ere du'ru jai yohuëna aya mëijë'ë caëna, aya mëtena, jaira je te'tena jëjo saopi.

23 Paire pëpa tējini mëji'i, jai cutihuëna te'i, Maija'quëre sesi'i caquë. Ñami de'osi maca Jesús jarote te'i paji'i.

24 Jai yohuë cato jopo jairare ja yë'ta'a saio nëcol'ë, to'añepi yohuëna tutu ju'acquëna, saë'ë.

25 Nataquëna, Jesús iohua'i quë'rona tsiojaji'i, oco da'ca ëmëjeja'a nëcaquë.

26 Ja maca i ye'yacohua'i tsiayaja'a nëcaquë daina, ñani quëquë huesëjë ca'rajë cuihuë:
 “¡Pai joyo huatio!”

27 Jaje cajëna, Jesupi capi, jaohua'ire:
 “Quëcojë'ë, yë'ë a'ë. Ca'rama'pë pa'ijë'ë.”

28 Caquëna, ja maca Pedropi capi, ñeje:
 “Ejaë, më'ërepa pani yë'ëreje cuañejë'ë, tsiayaja'a nëcaquë sasi'i, më'ë quë'rore pana.”

29 Caquëna, Jesupi capi:
 “Daijë'ë.”

Caëna, Pedropi yohuëpi cajeni tsiayaja'a nëcaquë sai huëopi, Jesús pa'i hue'ñana tì'asi'i caquë.

30 Jaje saiquëta'a tutu ju'ayena asaquë, quëquëquë du'i huëoquë cuiipi:
 “¡Huasoje'ë, Èjaë!”

31 Jare iti macapi Jesús jëñana tseaquë capi, ite:
 “¡Yë'ëna quëcoyere a'ri maña paquë, më'ë! ¡Me yo'oquë nema'quëje pa'ire cuasaë'ni!”

32 Jai yohuëna aya mëisi maca tutu tòmepi.

33 Ja maca jai yohuë pa'icohua'ipi Jesuna do're ja'runi cahuë:
 “Nuñerepa më'ë Maija'quë mamaquëre pa'ë.”

Genesaret Pa'icohua'ire Jujuse'e
 (Mr 6.53-56)

34 Jë'ejë tì'ahuë, Genesaret yejana.

35 Tì'arena, paipi Jesús daise'ere asa tì'ani si'a hue'ña iti yeja pa'icohua'ire quëahuë. Quëarena, i pa'i hue'ñana ju'icohua'ire dahuë.

36 Dajë sei'ë, i ju'i cana patoni co'yato de'oma'quë cajë. Jaje cani si'aohua'i i ju'i cana patocohua'ipi co'ya sahuë.

15

Paire Co'aye Neñe
 (Mr 7.1-23)

1 Jerusalëmpi fariseohua'i cui'ne cuañese'e ye'yacohua'ipi daisicohua'ipi Jesús quë'rona tsio dani sei'ë:

2 “¿Me yo'ojë më'ë ye'yacohua'i mai aipë cuañese'e sehuocaiye pañe'ni, ja yë'ta'a ao aima'në jëña tsoajë'ë, cuañese'e?”

3 Jaje cajëna, Jesupi seji'i, jaohua'ire:

“¿Cui'ne mësarü me yo'ojë Maija'quë cuañese'e de'oye sehuocaima'pë paï cuañese'ere de'oye sehuoye'ni?”

4 Maija'quë cato capi: ‘Më ja'core cui'ne më ja'quëre ëjaohua'ire ñaquë pajë'ë. Cui'ne capi: ‘Pëca ja'quëre cui'ne pëca ja'core co'aye sañope caquë cato huani jëo cuañoja'quë.’

5 Jaje pa'iquëta'are mësarupi cayë pëca ja'quëre cui'ne pëca ja'core caye de'oji: ‘Tsoe si'aye yë'ë paye Maija'quëna isi saohuë. Jaje pa'ina, coçaiye peoyë.’

6 Cui'ne jaje cacohua'ipi pëca ja'quëre panita'a pëca ja'core coçaiye peoyë, cuasajë pa'iyë. Jaje yo'ojë Maija'quë cuañese'ere do'i peoye ne huesoni coa paï cayere sehuocaijë pa'iyë.

7 ¡Coa cacohua'! Nuñerepa Maija'quëre quëacaiquë Isaías capi, mësarü ayere toyaquë ñeje:

8 Iye paï yë'ëre yë'opose'e oiyë, Iohua'i joyo cato so'ore pa'ina.

9 Mësarü Maija'quëre seña do'i peoye a'ë, Paise'e cuañeñepi huëojë yo'ojëna.”

10 Ja maca païre soini capi:

“De'hua asajë cuasa tï'ajë'ë.

11 Yë'opoja'a cacaye cato païre co'a de'hua ma'ñe a'ë. Coa ai jerepa païre co'a de'huaye cato yë'opopi etaye a'ë.”

12 Ja maca i ye'yacohua'ipi Jesús quë'rona tsio dani cahuë:

“¿Asaë, më'ë fariseo paï më'ë cayere asajë oise'e?”

13 Jaje cajëna, ipi sehuopi, jaohua'ire:

“Yë'ë ja'quë, ma'tëmo pa'iquë ta ma'ñe cato peo hue'ñarepa duta ja'ñe a'ë.

14 Coa ñajë'ë, iohua'ise'e pa'ijajë. Jaohua'i cato ñaco ca peocohua'i a'ë. Cui'ne ñama'cohua'ini cuacohua'i a'ë. Jaje pa'ina, ñama'quëpi cui'ne ñama'quëni sai saquë pani si'a jupë cojena du'iyë pa'iji.”

15 Pedropi ja maca capi, Jesure:

“Quëajë'ë, më'ë quëase'e ayere.”

16 Caquëna, Jesupi capi:

“¿Mësarüje ja yë'ta'a asa tï'ama'pë pa'iyë?”

17 ¿Huesëye, mësarü, si'a ao yë'opoja'a cacani ëtatu'una saise'epi jeteyo'je eta saiye?”

18 Jaje pa'iquëta'are yë'opoja'a etaye cato joyo pa'iyepi etaji. Ja'ë, païre co'ayerëpa neñe.

19 Jaje pa'ina, joyopi etaji, co'aye cuasaye, huani jëo ëaye, nomi ëaye cuasaye, co'amaña ñaño, coa cosoye, cui'ne co'a coca caye.

20 Iye a'ë, païre co'a de'huayerëpa. Jëña tsoajë'ë cuañese'ere sehuoma'pë aiñe cato païre co'aye ne ma'ñe a'ë.”

Yequë Yeja Acopi Jesure Sehuoye

(Mr 7.24-30)

21 Jesupi jaropi etani saji'i, Tiro cui'ne Sidón yejana.

22 Jarote paco'ë, cananea nomio jaopi Jesús quë'rona cuico daco'ë, ñeje:

“¡Ëjaë, David mamaquë oijë'ë, yë'ë macare! Yë'ë mamacopi huati joyore hue'eco, ai ai yo'oco co'ayerëpa.”

23 Jaje catoje Jesús ti a'ri mañaje sehuoma'ë saji'i. Saina, i ye'yacohua'ipi dani ite sei'ë:

“Quëa saojë'ë, te'ija. Co'aye mai jeteyo'jeja'a cui daoco.”

24 Cajëna, Jesupi capi:

“Maija'quë yë'ëre jëjo daopi, Israel païni caquë yëi ñama ne huesëse'ejë pa'ioni caquë.”

²⁵ Jaje pa'iquëta'are i ña hue'ñana do're ja'runi cao:

“¡Ëjaë, cocaijë'ë!”

²⁶ Jaje cacona, Jesupi capi, jaote:

“De'oma'coa, mamajë aiconi aore jioni jo'ya yaina aoto.”

²⁷ Jaje catojë iopi ite cao:

“Jaje pa'ijë'ë, Ëjaë. Jaje pa'iquëta'are jo'ya yaijë aicohua'i a'ë, pai ani to ne'ña mañaje.”

²⁸ Jaje cacona, Jesupi capi, jaote:

“¡Nomio ta'ñerepa neñe pa'iji, cuasayë, m'ë! M'ë yëse'e nese'eje pa'ijaquë.”

Caëna, iti macapi io mamaco co'yasico paco'ë.

Jesupi Ju'icohua'ire Jujuse'e

²⁹ Jesús jaropi etani Galilea jaira të'tëpaja'a tëto sani cutihuëna mëni jarona ja'rupi.

³⁰ Jarote pa'ina, jai pai daë'ë, i pa'i hue'ñana. Daijë dahuë, do'pëcohua'ire, ñama'cohua'ire, asama'cohua'ire, peo tupëare, cui'ne jai pai yeque ju'icohua'ire dahuë. Dani i quëo yë'quë macana oijëna, Jesupi jujupi, ju'icohua'ire.

³¹ Pai ña quëquëyerepa yo'opi, asama'cohua'ipi cui'ne coca cama'cohua'ipi asajë cajëna, nëcañoa peo tupëapi de'ocohua'i ponëjëna, do'pëcohua'ipi cu'ijëna cui'ne ñama'cohua'ipi, ñacohua'i ponëjëna. Jaje yo'oquëna, ñajë Israel pai Maija'quëre ai de'oji cajë sihuahuë.

Jesupi Cuatro Mil Ëmëohua'ire Aopi

(Mr 8.1-10)

³² Ja maca Jesús i ye'yacohua'ire soini capi:

“Teaye iye pai mañare oi ñañë. Tres mu'seña pa'iji, iño johua'i pa'iye. Jaje pa'ijë ti peoyë, johua'i ai mañaje. Jaje pa'ina, aima'cohua'ire huë'ena jëjo saoye pasi'i saijë ma'ana dahuëra ju'ima'cohua'ini.”

³³ Caquëna, ja maca i ye'yacohua'ipi cahuë, ite:

“Jaje pa'iquëta'are ¿me iño paije peo hue'ña ao hueroni aone'ni, jai paire pare?”

³⁴ Cajëna, Jesupi seji'i:

“¿Je so pan paye'ni, mësarü?”

Seina, johua'ipi cahuë:

“Siete pan cui'ne a'ri maña tsiaya hua'ire payë.”

³⁵ Cajëna, ja maca paire cuañëpi, yejana ja'ru sajë'ë caquë.

³⁶ Ja'rusi maca siete pan cui'ne hua'ire ini Maija'quëre de'oji caquë seji'i. Seni tëjini i ye'yacohua'ina se isina, jaohua'ipi paire se aohuë.

³⁷ Ja maca si'aohua'i ani huajëhuë. Jaje pa'itojë ja yë'ta'a siete do'rohuëa ani jujase'e nëaëna, ayahuë.

³⁸ Iti aisicohua'i cato cuatro mil pai paë'ë, nomiohua'ire cui'ne tsire cuëcuema'pëna.

³⁹ Ja jeteyo'je Jesús paire sai pëpa tëjini jai yohuëna aya mëni saji'i, Magdala yejana.

16

Pai Yo'o Tì'a Mañe Yo'ojë'ë Cajë Señere

(Mr 8.11-13; Lc 12.54-56)

¹ Fariseohua'i cui'ne saduceohua'i conì Jesure neñañu'u cajë dani ma'tëmo ayere pai yo'o tì'a ma'ñere iñojë'ë sei, ipi yo'ouna, ñani tseañu'u cajë.

² Jaje cajë sejëna, ipi sehuopi, jaohua'ire:

“Na'iquëna, ma'tëmo maja'ico pa'ina, ñani mësarü cacohua'i a'ë, 'De'o mu'se pa'ija'coa.’

³ Cui'ne ñataquëna, nea siri pa'ina, ñani cacohua'i a'ë, 'yure cato co'a mu'se pa'ija'coa.’ ¡Mësarü, coa cacohua'i a'ë! Ma'tëmore ñani ta'ñe asacohua'ita'a ¿me yo'ojë iye mu'seña yo'oye ñani ta'ñe cama'pë ja yë'ta'a huesëcohua'i pa'iye'ni?”

⁴ Iye co'a pai nuñe yo'oma'cohua'ipi señë, ma'tëmo yo'oyere nejë'ë ñañu'u cajë. Jaje sejëta'are Jonásre yo'ose'eje pa'yepi iñose'e pasipi. Jerepa yo'o iñoñe peoji.”

Jaje cani jeoni saji'i.

Fariseohua'i O'sa
(Mr 8.14-21)

⁵ Jaira je të'huina je'ejë i ye'yacohua'i pan sayere huñëyei'ë.

⁶ Huñëyesicohua'ini Jesupi jaohua'ire capi:

“Ina de'hua ñajë'ë, fariseohua'i cui'ne saduceohua'i o'saque pa'iji.”

⁷ Caquëna, i ye'yacohua'ipi sa'ñe iohua'ija'cahuë:

“Mai panre dama'pë patena, caji.”

⁸ Jaje yahue caye Jesupi asani capi, jaohua'ire:

“¿Me yo'ojë pan peoyë caye'ni? ¿Ai jerepa mësaru, yë'ëre nequë api, cuasayere peoye'ni?”

⁹ ¿Ja yë'ta'a asa tì'añe pañe, cui'ne ña'ne pare cinco pan pa'ise'ere cinco mil paire aose'eje cui'ne ani jujarena, do'rohuëana de'huase'eje?

¹⁰ ¿Cui'ne siete pan pa'ise'epi cuatro mil paire aõ maca do'rohuëa nëase'eje cuasaye pañe?

¹¹ ¿Me yo'ojë mësaru yë'ë ca maca panre caji, cuasare'ni? De'hua ñajë'ë, fariseohua'i cui'ne saduceohua'i o'sana co'me huesëye.”

¹² Jaje ca maca cuasa tì'ahuë, Jesús pan neñere cama'ë pa'ise'ere. Coa ai jerepa Fariseo cui'ne saduceohua'i ye'yayere case'ere.

Pedropi Jesús Ayere Caye
(Mr 8.27-30; Lc 9.18-21)

¹³ Jesús Cesarea Filipino yeja quë'rona tì'ani i ye'yacohua'ire seji'i:

“¿Iqueipi caye'ni, Pai Mamaquëre?”

¹⁴ Caquëna, jaohua'ipi cahuë:

“Yecohua'ipi cayë, Juan oco doquë api. Yecohua'ipi cayë, Elíaspi. Cui'ne yecohua'ipi ja yë'ta'a yeque cayë, Jeremiaspi panita'a yequë Maija'quë jëjo daoquë api, caye.”

¹⁵ Ja maca jaohua'ire capi:

“Cui'ne mësaruta'a ¿iqueipi caye'ni?”

¹⁶ Caquëna, Simón Pedropi capi:

“Më'ë cato Cristo a'ë, Diosu huajëquërepa mamaquë a'ë.”

¹⁷ Caquëna, Jesupi sehuopi:

“De'oji. Simón Jonás mamaquë yecohua'ije më'ëre quëaye pahüë. Coa yë'ë Ja'quë ma'tëmo pa'iquëpi iñopi.

¹⁸ Jaje pa'ina, yë'ëpi më'ëre cayë Pedro jare iye quëna pë ëmëje'ena yë'ë huë'e nesi'i. Neina, ju'iñe tutuje quëcoquë ti neñe peoji.

¹⁹ Yë'ëpi më'ëre ma'tëmo pa'i te'te hui'yocore isija'quë a'ë. Më'ëpi iye yejana sëaquë pa'ito ma'tëmoje sëaye pa'iji. Cui'ne më'ëpi iye yejana joyequë pa'ito ma'tëmoje joyeye pasipi.”

²⁰ Ja maca Jesupi cuañepi, i ye'yacohua'ire. Yë'ëre Cristo api, cajë paire quëama'pë caquë.

Jesús Capi, Ju'ija'quë A'ë
(Mr 8.31-9.1; Lc 9.22-27)

²¹ Jare ja macapi Jesupi quëa huëopi, i ye'yacohua'ire. Jerusalenna sani ai yo'oja'quë a'ë, Maija'quë huë'e ñacaicohua'i ëjaohua'ipi cui'ne cuañese'e ye'yacohua'ipi yo'ojëna, caquë. Cui'ne capi, jaje yo'ojë huani jeoja'cohua'i a'ë. Jaje huani jeosicohua'ita'are toaso mu'seña pa'i maca huëija'quë a'ë.

²² Ja maca Pedropi tirona ite sani yëhuosi'i caquë capi:

“¿Maija'quëje jaje yo'oye coeji, Èjaë! ¡Jaje yo'oye ti peojaquë më'ëre!”

²³ Jaje caquëna, Jesús co'ye ponëni ñani ite Pedrore capi:

“Saijē'è. Yē'è quē'ro pa'ima'è, huati ējaē. Yē'ère jōsa tēhuoquē, ai. Mē'è cato Maija'quē cuasayeje cuasama'quē a'è. Coa paī cuasayeje cuasaquē a'è.”

²⁴ Jā maca Jesupi i ye'yacohua'ire capi:

“Yē'ère tuiye yēcohua'i pani huanēyeye pa'i co'ye de'oye pa'iyere. Jaje yo'oni ai yo'oye pa'ito quēcojē tuiye pa'iji, co'ye cuasama'pē.

²⁵ Jaje pa'ina, co'ye de'oye pa'iyere cuasaquē yo'oquēpi coa ne huesoja'quē api, i pa'iyē. Jaje pa'iquēta'are yē'è do'ire ai yo'oquē i pa'iyē ne huesosiquēpi tī'aja'quē api, pa'iyē.

²⁶ Jaje pa'ina, ¿Iquere cocaiye pa'iquē'ni, paipi si'aye iye yejana co'amañare pajēta'a joyore ne huesoto? ¿Je ja'ye saiñe pa'iquē'ni, i joyo do'ire?

²⁷ Jaje pa'ina, Paī Mamaquē daija'quē api, si'a i pēca ja'quē de'o tutu quē'ipi cui'ne i huiñaohua'ina conī. Jā maca ipi saija'quē api, te'ohua'ise'e yo'ose'eje pa'ye.

²⁸ Jaje pa'ina, nuñerepa cayē, jā yē'ta'a yure pa'icohua'i ju'ima'pē Paī Mamaquē i quē'ropi daina, ñaja'cohua'i a'è.”

17

Jesús Tiñe Pa'i Ponēse'e (Mr 9.2-13; Lc 9.28-36)

¹ Seis mu'seña tēto sai maca Jesupi sapi, Pedrore, Jacobore cui'ne Juanre Jacobo yo'jeire te'i jaohua'i ja're saji'i, jai ēmē cutihuēna.

² Jarona i capē iohua'ique ñajēna, tiñerepa ponēpi. I tsia cato ēsē mēiñeje pa'yere miaco ponēpi. Cui'ne i ju'i capi toaje pa'iorepa ponēpi, miañerepa.

³ Cui'ne jā maca ñañu'u cuasama'pē pa'ise'ere ñahuē, Moisés cui'ne Elías, Jesús ja're cocare cajēna.

⁴ Jā maca Pedropi capi, Jesure:

“Ējaē, ¡De'oji. Yureta'a iñore pañu'u! Mē'ēpi yēto neñu'u toaso a'ri huē'ña: mē'è tsecore te'ore, Moisés tsecore, cui'ne Elías tsecore yecore.”

⁵ Jā yē'ta'a Pedro cocare caquēna, miacore papi sirio nēca meni peo huē'ña ca'ne huesona sirio jopopi yē'ose'e ñeje pīsiquēna, asahuē:

“Iquē yē'è mamaquēre papi ini ai sihuaquē pa'iyē. Asajē'è, i cayere.”

⁶ Iyere asani i ye'yacohua'i yejana iohua'i tsiapi meñe simeni uē'è, quēquēquē huesēni.

⁷ Jā maca Jesupi iohua'i quē'rona tsiojani patoquē capi:

“Huēijē'è. Ca'rama'pē pa'ijē'è.”

⁸ Caquēna, huēijē coa Jesuse'e te'i pa'ina, ñahuē, yecohua'ita'a peojēna.

⁹ Jaropi cajēna, Jesupi cuañepi, jaohua'ire:

“Quēama'pē pa'ijē'è, yecohua'ire, iye mēsarū ñase'e. Paī Mamaquē ju'isiquēpi cui'naēpi huēima'è pa'ito juni huēisi maca quēajē'è.”

¹⁰ Jā maca i ye'yacohua'ipi Jesure sei'è:

“¿Me yo'ojē cuañese'e ye'yacohua'i jaje pa'ito Elíaspi du'ru daija'quē api, caye'ni?”

¹¹ Cajēna, Jesupi sehuopi:

“Nuñerepa cayē. Du'ru daija'quē api. Si'aye ne de'huaja'quē api.

¹² Jaje pa'iquēta'are yē'ēpi cayē, mēsarute. Elíaspi tsoe daji'i. Daisiquēta'are iohua'ipi de'hua ñama'pē coa iohua'i yēyeje yo'ohuē, ite. Jaje cui'ne Paī Mamaquēje ai yo'oja'quē api, jare jaohua'i jēñapi yo'ojēna.”

¹³ Jā maca i ye'yacohua'ipi cuasa ñajaē'è, Juan oco doquē pa'isiquēni caji cuasajē.

Jesupi Hue'hue Dahuē Paquēre Jujuye (Mr 9.14-29; Lc 9.37-43)

¹⁴ Paī pa'i huē'ñana daisi maca Jesús quē'rona te'i tsio dani i ña huē'ñana do're ja'runi capi:

15 “Ējaë, oijë'ë, yë'ë mamaquëre. Ai yo'oji, hue'hue dahuëre hue'equë. Jaje pa'ipi jaiye toana tai yequere tsiayana du'i yo'oji.

16 Iye macana dahuë, ite. Më'ë ye'yacohua'ina, ñnosiquëta'are juju ti'ama'pë paë'ë.”

17 Caquëna, Jesupi sehuopi:

“ÿina, necaiquë api cuasama' pai cui'ne co'acohua'i! ¿Je yëhuarepa pa'ija'quë a'ni, mësaruru ja're cõni? ¿Je yëhuarepa quëcoja'quë a'ni? Dajë'ë, ñnona tsihua'ëre.”

18 Cani ja maca Jesupi co'a joyore pëni eto saopi, tsihua'ëre pa'isicore. Jare iti macapi tsihua'ë huajëquë co'yapi.

19 Ja jeteyo'je ise'ere ÿ ye'yacohua'i cahuë:

“¿Me yo'ojë yëquë huatire eto saoye pare'ni?”

20 Sejëna, Jesupi capi:

“Mësaruru ne ti'añe peoji, cuasayere payë. Nuñerepa cayë. Mësarupi mostaza ca ja'iore ne ti'añe pa'iji cuasayere hue'ecohua'i pani cara'huë ja cutihuëre: ‘Saijë'ë, iye macapi yequë hue'ñana.’ Carena, ai cutihuëpi saiija'coa. Ti coa ca jujaye peoji, mësarupi neñe pa'iji cuasacohua'i pani.

21 Jaje pa'iquëta'are iye co'a joñoare cato, eto saoye pa'iji Maija'quëre señepi cui'ne aõ aima'pë señepi.”

Tijupë Jesús Capi, ÿ Ju'ñe Ayere

(Mr 9.30-32; Lc 9.43-45)

22 Si'a jupë Galilea quë'rore cu'i maca Jesupi capi, jaohua'ire:

“Pai Mamaquëre tseani paina isi huesoja'cohua'i a'ë.

23 Jaje yo'ojë huani jeoja'cohua'i a'ë. Jaje huani jeosicohua'ita'are toaso mu'seña pa'i maca cui'naëpi huëija'quë api.”

Jaje quëaquëna, ai oi ëaye asahuë.

Pai Tsi'si Huë'e Do'i Saiñe

24 Jesús cui'ne ÿ ye'yacohua'i Capernaum daripëna ti'asi maca Maija'quë huë'e do'ire curiquë secohua'ipi Pedrore sani ñnani se'i'ë:

“¿Mësaruru ye'yaquë curiquë saiquë Maija'quë huë'e do'i?”

25 Cajëna, Pedropi sehuopi:

“Jaje pa'ijë'ë. Saiji.”

Jaje cani huë'ena Pedropi cacaquëna, Jesupi du'ru ite capi, ñeje:

“¿Me cuasaquë'ni, më'ë Simón? ¿Neni iye yeja ëjaohua'i co'amaña pa do'i cui'ne pa'i do'i señe'ni, ÿohua'i tsecohua'i panita'a tiõhua'ini señe?”

26 Caquëna, Pedropi sehuopi, ite:

“Tiõhua'ini señe.”

Caquëna, Jesupi capi, ite:

“Jaje pa'ito ÿohua'i tsecohua'i cato saiñe peoji.

27 Jaje pa'iquëta'are sañope yo'oyere coejë saiñu'u. Jaje pa'ito jairana sani mojë'ë, hua'ini. Du'ru macarepa hui'yoquëni moni ÿ yë'opore curiquë pa'ina, ÿni sani saiñë'ë, si'aye, yë'ë pa'i do'i cui'ne më'ë do'i cõni te'epi.”

18

Nepi Jerepa Do'i Pa'iquë

(Mr 9.33-37; Lc 9.46-48)

1 Jare ja macapi ÿ ye'yacohua'i Jesús quë'rona tsiojani seteña, ite: “¿Nepi jerepa pa'iohua'i pa'ija'cohua'i a'ni, ma'tëmo?”

2 Cajëna, ja maca Jesupi tsihua'ëre soini ÿohua'i jopona nëcoquë

3 capi:

“Nuñerepa cayë. Mësarupi ja'rë pa'ise'e jeoni cui'ne tsihua'ëje pa'iohua'i de'oma'pë pani ma'tëmo caca ti'añe peoji.

⁴ Jaje pa'ina, iti jerepa pa'i ma'tëmo pa'i te'tequëpi, ai jerepa pa'i a'ë cuasama'quëpi iquë tsihua'ëje pa'i pa'iji.

⁵ Cui'ne yë'ëni cuasajë iquëre tsihua'ëre de'oye necaicohua'i pani yë'ëni necaiyë.

Co'aye Yo'oyena Taiñe

(Mr 9.42-48; Lc 17.1-2)

⁶ Yë'ëre asaquëni yequëpi co'aye yo'oyere ye'yaquë pa'ito jai quëna pëpi ñaje tëcana sëani jai tsiayana huai hue'ñana jeo dëoto de'oji.

⁷ ¡Co'acore pa'ni, iye yeja, paire co'aye yo'oyena ne taoco! Paire co'ayena ne tañere jëaye ti peoji. Jaje pa'iquëta'are yecohua'ire co'aye yo'oyena ye'yaquë ne tañoquëpi ai jerepa teaye co'aquëpi pa'iji.

⁸ Jaje pa'ina, më'ë jëtëpi panita'a më'ë nëcayopi co'aye yo'oyena sacco pa'ito tëto tëani so'ona jeocojë'ë. Ai jerepa de'oji, pa'i hue'ñana saiyepi peo tupëpi, panita'a do'pëquëpi, toa yejana caya jëña cui'ne caya nëcañoa hue'equëpi jeoco cuañoto co'aji.

⁹ Panita'a më'ë ñacoapi co'ayena sacco pa'ito duta jeoni so'ona jeocojë'ë. Ai jerepa de'oji, pa'i hue'ñana cacayepi te'e ñacoa hue'equë api, toa yejana caya ñaco ca hue'equëpi jeoco cuañoto co'aji.

Yëi Ñama Ne Huesësico Ayere Ye'yaye

(Lc 15.3-7)

¹⁰ Coema'pë pa'ijë'ë, icohua'i a'ricohua'ire. Quëare payë. Jaohua'i cato huiñaohua'ire payë, ma'tëmore yë'ë ja'quë ña hue'ñare.

¹¹ Pai Mamaquë cato daisiquë api, ne huesëse'ere huasosi'i caquë.

¹² ¿Me yo'oquë a'ni? Cien yëi ñamare paquëni te'i ne huesësiquë pa'ito sani co'equë api, noventa y nueve ñamare cutina jeo sani.

¹³ Jaje co'equë ne huesësiquëre ti'asiquë pani noventa y nueve ne huesëma'cohua'ire sihuaye jerepa sihuaquë api.

¹⁴ Jaje cui'ne mësarupi ja'quë ma'tëmo pa'iquëje co'eji, te'e a'riquëje ne huesëye paja'quë caquë.

Cajeire Sai De'huacaiye

(Lc 17.3)

¹⁵ Më'ë yo'jeipi co'aye më'ëre yo'osiquë pa'ito ise'ere cajë'ë, i tayose'e asa sëtaja'quëre. Jaje caquëna, më'ë cayere asani sehuocaisiquë pa'ito, më'ë yo'jeire se quëcohuë, më'ëpi.

¹⁶ Jaje pa'iquëta'are më'ë caye asa yëma'ë pa'ito ja maca soijë'ë, te'ire panita'a cayao-hua'ire i yo'oye ñacohua'ipi te'e cui'ne pa'ye caja'cohua'ire.

¹⁷ Jaohua'ireje asama'ë pa'ito quëajë'ë, jai pai tsi'si sitona. Jai pai catoje asa yëma'ë pa'ina, ja maca Maija'quëre asa ma'ñeje pa'ire jeojë'ë, panita'a pa'i do'i curiquë sequëje pa'ire.

¹⁸ Nuñerepa cayë, mësarute. Iye yejana mësarupi sëasiquë pani ma'tëmoje sëasiquë pasipi. Cui'ne mësarupi iye yejana joyesiquë pani cui'ne joyesiquë pasipi, ma'tëmoje.

¹⁹ Cui'ne cayë, mësarute yequeje. Mësarupi cayaohua'i iye yejare pa'ijë te'e cuasajë Maija'quë co'amañare seto yë'ë ja'quë ma'tëmo pa'iquëpi isija'quë api.

²⁰ Jaje pa'ina, cayaohua'i panita'a toasocohua'i yë'ë mamire cajë tsi'sicohua'i pa'ito jarote yë'ëje pa'ija'quë a'ë.”

²¹ Ja maca Pedro sani Jesure seji'i:

“¿Ëjaë, yë'ëni yë'ë yo'jeipi co'aye yo'oquë pa'ito je soñe sai de'huacaija'quë a'ni, ite?”

²² Caquëna, Jesupi sehuopi:

“Sieteja'a pa'ye sai de'huacaijë'ë caye pañë. Ai jerepa sai de'huacaijë'ë, siete pa'ye setenta.

Sai De'huaye Ēsequē

²³ Jaje pa'ina, ma'tēmo pa'i te'te cato pa'i ějaēpi ĩte necaicohua'i ne do'ire saĩneje pa'ye a'ē.

²⁴ Ja'a ne de'hua huēoquēna, jaiye curiquē ĩ do'i saĩne paquēre dahuē.

²⁵ Darena, ĩ jo'yaē curiquē peoquē paji'i. Jaje peoquē pa'ina, ĩ ějaēpi cuañepi, ĩsi jeojē'ē, ĩte cui'ne ĩ nējore, mamajēre cui'ne si'aye ĩ co'amañaje ja curipi ĩ do'i paye saija'quēre.

²⁶ Ca maca ĩ jo'yaēpi ĩ ějaē ña hueñana do're ja'runi seji'i: 'Ējaē, quēcojē'ē, yē'ē macare. Saija'quē a'ē, si'aye mē'ēre.'

²⁷ Caquēna, ějaēpi ĩte teaye caji cuasani oi ne de'huacani eto huasopi.

²⁸ Ja maca jo'yaēpi esa etani sai ti'api, yequēre ĩ cajeire, cui'ne necaiquēre ti'ani ñaje tēcana tseani huani jeo huēopi, ñeje caquē: 'Saijē'ē, mē'ē yē'ēre do'i payere.' Jaē cato a'ri maña ĩte do'i paquēni jaje yo'opi.

²⁹ Ja maca ĩ cajeipi do're ja'runi seji'i: 'Quēcojē'ē, saija'quē a'ē, si'aye mē'ēre do'i paye.'

³⁰ Jaje catoje yequēpi coequē coa ai jerepa paire co'a hueñana sani copi, saisi maca etoja'quē api, caquē.

³¹ Ja maca ějaē jo'yapi iyere ñani ai co'a ju'ijē sani quēahuē, ĩohua'i ñase'ere si'aye.

³² Ja maca ĩ ějaēpi jējo saopi, ĩte soija'cohua'ire. Soini capi, ĩte: 'Co'a merepa co'a jo'yaē. Yē'ēpi mē'ēre sai de'huacaē'ē, si'aye mē'ē do'i pa'ise'e mē'ēpi seina.

³³ Mē'ēje cui'ne mē'ē cajeire quēcoquē sai de'huacaiye paji'i, yē'ē mē'ēre teaye caquēna, sai de'huacaise'eje.'

³⁴ Ja maca ĩ ějaēpi pēi jaje yo'osi do'ire cojē'ē, cuañepi, si'aye saina, jeojē'ē caquē."

³⁵ Jesupi jaje ca tējiquē capi:

"Jaje cui'ne yē'ē ja'quē ma'tēmo pa'iquēje mēsaruteje yo'oja'quē api, mēsarupi pa'i ñape cajeire joyore papi co'aye yo'ose'e sai de'huacaiye pa'cohua'ire."

19

Jesús Ye'yase'e Nomiore Jeocoye Ayere

(Mr 10.1-12; Lc 16.18)

¹ Jesús iye coca casi jeteyo'je Galileapi saji'i. Sai Judea quē'rona Jordán tsiaya quē'rona ěsē mēi te'tena ti'api.

² Jai pa'i ĩte pe'tehuē. Pe'terena, ja'rona ju'icohua'ire jujupi.

³ Ja maca fariseohua'i Jesure tsiojani se'i'ē, tayo sehuouna, tseañu'u cajē ñeje:

"¿Nējore jeocoye pa'iquē coa a'ri maña yequere yo'ona?"

⁴ Cajēna, ĩpi jaohua'ire sehuopi:

"¿Ñama'cohua'i a'ni, toyase'e caye si'aye du'ru pa'i huēose'e nesiquēpi 'Nepi ěmēre cui'ne nomiore?"

⁵ Cui'ne caji: 'Jaje pa'ina, pēca ja'quēre cui'ne pēca ja'core jeoni nējona tsioni cayaohua'i pa'ima'pē coa te'ije pa'iohua'i pa'ija'cohua'i a'ē.'

⁶ Jaje pa'ina, cayaohua'i pa'iyē paja'cohua'i a'ē. Coa ai jerepa te'i pa'ija'cohua'i a'ē. Jaje pa'ina, ěmēpi nējore jeocoye peoji, Maija'quē ñaquē tsiose'e."

⁷ Ja maca ĩte se'i'ē:

"¿Me yo'oquē Moisés nējore jeocoye pa'iji, toya ja'huana jeoco do'ire toyani cuañe'ni?"

⁸ Cajēna, Jesupi capi:

"Mēsarū jēa joyo pa'i do'ire Moisés jeocoye de'oji, capi. Du'ru pa'i huēo maca cato jaje pa'iyē papi.

⁹ Jaje pa'ina, yē'ēpi cayē. Yequē ěmēohua'ire yo'oma'ona jeoconi yequē nomiore huejaquē pani tsoe co'a de'opi, yecore yo'o do'ire. Cui'ne jeocosi nomioni posēpi huejaquē panije cui'ne co'a de'oji, ějēre paconi yo'oquē."

¹⁰ Ja maca ĩ ye'yacohua'ipi cahuē:

"Jaje pa'iyē sēte ěmēpi nomiore huejaye co'aji."

11 Cajëna, Jesupi capi:

“Si'aohua'i iye asaye peoji. Coa Maija'quë ta'ñe asaye isisicohua'ise'e asaye pa'iji.

12 Iye do'ire yecohua'i emëohua'i huejama'cohua'i pa'iyë. Tsi'nëna co'a de'osicohua'i ai de'oyë, paipi huejama'pë pa'ijajë cajë co'a de'huasicohua'i pa'iyë. Yecohua'ipi huejama'cohua'i pa'iyë, ma'tëmo ayere cajë. Iye yë'ë case'e yëquëpi jaje pasi'i cuasani jaje huejama'quë pa'ijë'ë. Pai ñape ti'ne pa'i do'ire emëohua'i huejaye pa'ñë. Yecohua'ipi hueja ti'añe pa'ija'cohua'ipi ai de'oyë. Paipi huejama'pë pa'ija'cohua'ire nesicohua'ipi pa'ñë. Yecohua'ipi ma'tëmo pa'iyere cajë huejaye pa'ñë. Jaje pasi'i cani jaje pa'ijë'ë, ai cuasaquëpi.”

Jesupi Tsire De'oyerepa Cacaiye

(Mr 10.13-16; Lc 18.15-17)

13 Ja maca tsire Jesús quë'rona dahuë, ipi jëñapi patoquë secacaijaquë cajë. Jaje yo'ojëna, i ye'yacohua'ipi tsire dacohua'ire dama'pë cajë ësehuë.

14 Jaje cajëna, Jesupi capi:

“Coa ñajë'ë, tsi iohua'ise'e yë'ë quë'rona daijajë. Eësema'pë pa'ijë'ë. Ma'tëmo cato jaohua'ijë pa'iohua'i tsecoa.”

15 Ja maca tsire i jëñapi patoquë yo'o tëjini saji'i, yequë hue'ñana.

Posëpi Jaiye Co'amaña Paquëpi Jesure Case'e

(Mr 10.17-31; Lc 18.18-30)

16 Posëpi jaiye co'amaña paquëpi Jesure sani seji'i:

“De'o ye'yaquë. ¿Ique de'o co'amañare yo'oja'quë a'ni, ma'tëmo ti pani huesëye ti'asi'i cani?”

17 Caquëna, Jesupi capi, ite:

“¿Me yo'oquë de'oquë caquë'ni, yë'ëre? Peoji, de'oquë. Coa te'i pa'iji, jaë cato Diusupi. Jaje pa'iquëta'are më'ëpi ti pa'i hue'ña cacaye yëni sehuoye pa'iji, cuañese'ere.”

18 Caquëna, posëpi ite capi:

“¿Je a'ni, iti yë'ë sehua ja'ñe?”

Caquëna, Jesupi capi, ite:

“Huani jeoma'ë pa'ijë'ë, yequë. Nëjore yecore yo'oma'ë pa'ijë'ë. Co'amaña ñama'ë. Yecohua'ire cosoma'ë pa'ijë'ë.

19 De'oye sehuojë'ë, më'ë ja'quëre cui'ne më ja'core. Cui'ne oijë'ë, më quëno maca pa'iquëre më'ëja'a co'ye oiyeje pa'ye.”

20 Posëpi ite capi:

“Si'aye iye tsihua'ë pa'inëpi de'oye yo'osiquë a'ë. ¿Jaje pa'ito iquepi caraquë'ni, yë'ëre?”

21 Caquëna, Jesupi sehuopi, ite:

“Më'ëpi de'oquërepa pasi'i cani sani më'ë payere isiquë curiquë nequë cui'ne peocohua'ini coa isijë'ë. Ja macata'a më'ë ma'tëmore jaiye co'amaña paye pa'iji. Ja jeteyo'je dani tuijë'ë, yë'ëre.”

22 Jaje caquëna, iyere posë asani ai oi saji'i, jaiye co'amaña paquë sëte.

23 Ja maca Jesupi i ye'yacohua'ire capi:

“Nuñerepa cayë, mësarute. Ai jëaji, ma'tëmo jaiye co'amaña pacohua'ipi cacaye.

24 Cayë, tijupë mësarute. Camellore miu ñaca cojeja'a sa etojai'ne peoji. Jaje pa'ita'are ai jerepa jëaji, jaiye co'amaña pacohua'ipi ma'tëmo cacaye.”

25 Jare i ye'yacohua'ipi asani ai cuasajë iohua'ija'a sa'ñe sei'ë: “¿Jaje pa'ito nepi huasosicohua'i pa'iyë pa'iquë'ni, cajë?”

26 Jesupi ñani capi, jaohua'ire:

“Paire cato caca ti'añe peoji. Jaje pa'iquëta'are Maija'quëre cato neñe pa'iji, si'aye.”

27 Ja maca Pedropi capi, ite:

“Ējaë, yëquë si'aye yëquë co'amaña pase'e jeoni më'ère tuë'ë. ¿Jaje yo'osicohua'i iquere yëquë paja'cohua'i a'ni?”

²⁸ Cajëna, Jesupi sehuopi, jaohua'ire:

“Nuñerepa cayë, mësarute. Ja mu'se si'aye huajëye de'osi maca Pai Mamaquëpi i ñu'i saihuëna Ējaërepa ja'rusi maca, mësarute yë'ère tuisicohua'ijë ja'ruja'cohua'i a'ë, doce ñu'i saihuëana, doce tsëcapëa Israel pai yo'ose'e ña de'huaja'cohua'ipi.

²⁹ Huë'e panita'a a'yëre, a'yore, panita'a ja'quëre, panita'a ja'core, panita'a nëjore, panita'a mamajëre, panita'a yejare yë'ë do'ire jeosicohua'i cato cien pa'ye jerepa paja'cohua'i a'ë, cui'ne ti pani huesëyere paja'cohua'i a'ë.

³⁰ Jaje pa'iquëta'are jai pai yure du'ru pa'icohua'ipi tëjiohua'irepa pa'ija'cohua'i a'ë, cui'ne yure jeteyo'jerepa pa'isicohua'ipi du'ru acohua'i pa'ija'cohua'i a'ë.

20

Co'amaña Necohua'i Yo'oyeje Pa'ye Quëase'e

¹ Ma'tëmo pa'i te'te cato jai tsio paquëpi nea hue'ñarepa co'amaña necaicohua'ire co'esii, cuiya'i tëaja'cohua'ire caquë saise'eje pa'ye a'ë.

² Co'amaña necaicohua'ire ti'ani te'e mu'se yo'o do'ire te'e ëja ja'hua saisi'i, capi. Jaje quëani ne de'huani jëjo saopi, i tsio necaija'cohua'ire.

³ Nea hue'ña nueve pa'i maca etani saji'i. Sai ñaquëna, nema'cohua'ipi jai pai quë'rore coa paë'ë.

⁴ Pa'ijëna, capi, jaohua'ire: ‘Mësarujë sani yë'ë tsë tëacaijë'ë, saisi'i, iti saiñe pa'iyëje' caëna. Ja maca saë'ë, tëaja'cohua'ipi.

⁵ Mu'se jopo pa'i maca tsio aquë etani saji'i. Saisiquëpi tres pa'i maca sani copi, jare cui'ne paire co'equë.

⁶ Saisiquëpi cui'ne neato cinco pa'i maca, sani copi. Sani ti'api, pai coa pa'i hue'ñare yo'oma'pë coa necacohua'ire. Ñani capi: ‘¿Iquere yo'ojë si'a mu'se coa pa'iyë'ni?’

⁷ Caquëna, iohua'ipi cahuë, ite: ‘Yëquëre yecohua'ijë co'amaña nejë'ë cajë cuañese'e peocohua'i a'ë.’ Cajëna, iohua'ire capi: ‘Jaje pa'ito sani mësarujë yë'ë co'amañare necaijë'ë.’

⁸ Ñami de'osi maca iti tsio aquëpi co'amaña necaicohua'ire ñacaiquëre soini capi: ‘Co'amaña nesi do'ire saijë'ë. Jeteyo'je cacasicohua'ini saijë'ë du'ru saini jeteyo'je du'ru cacasicohua'ire saijë'ë.’

⁹ Caëna, co'amaña nesicohua'ire soiquëna, neato cinco pa'i maca cacasicohua'ipi daë'ë. Datena, te'e mu'se yo'osi do'i ja'ye saipi.

¹⁰ Ja jeteyo'je du'ru cacasicohua'ire soiquëna, cuasahuë, jerepa curiquë neja'cohua'i a'ë, cajë. Jaje cuasasicohua'ita'are pai ñapere te'e mu'se yo'ose'e ja'ye saipi.

¹¹ Jaje sai cuañoni sañope ca huëohuë, iti co'amaña paquëni,

¹² ñeje cajë: ‘Icohua'i jeteyo'je cacasicohua'i cato coa te'e hora nehuë. Jaje nesicohua'ita'are yëquë si'a mu'se co'amaña nejë, ësë uquëna, quëcojë nesicohua'ire saiñe ja'ye saihuë, më'ë.’

¹³ Jaje cajëna, iti tsio aquëpi sehuopi, jaohua'i aquëre ñeje: ‘Cajëi, co'aye yo'oma'ë pa'iyë, më'ère. ¿Më'ëje paipi te'e mu'se ne do'ire, saijë'ë caquë yë'ë ja're conì, ne de'huasiquëta'a?’

¹⁴ Jaje pa'ito iye më'ë ne do'i ini saijë'ë. Yë'ëpi yëë më'ère isiye ja'ye iquëreje isiye, jeteyo'je cacasicohua'ire.

¹⁵ ¿Më'ëpi cuasani yë'ë curiquëre, yë'ë yëyeje pa'ye yo'oye peoji, cuasaquë? ¿Panita'a coa jaiye pasi'i cuasaquëna, pëti ëaye më'ère nëiquë yë'ëpi paire oiquëpi yo'ouquëna?’

16 Jaje pa'ina, jeteyo'je pa'isicohua'ipi du'ru acohua'i pa'ija'cohua'i a'ë. Cui'ne du'ru acohua'ipi jeteyo'je pa'ija'cohua'i a'ë. Jaje pa'ina, jai pa' soisicohua'i pa'iyë. Pa'ijëta'are, sahuani jo'ya nesicohua'ipi a'ri ja'i pa' pa'iyë.”

Jesús I Ju'i Ja'ñere Quëaye
(Mr 10.32-34; Lc 18.31-34)

17 Jesús Jerusalén ma'are pa'i i doce ye'yacohua'ire iohua'ise'ere tiro sani capi:

18 “Mësarupi ñañë, mai Jerusalénna mëi huëoye, Pa' Mamaquëre Maija'quë huë'e ñacaicohua'i ëjaohua'ina cui'ne cuañese'e ye'yacohua'ina isija'tona, isisi maca jaohua'ipi huani jeoja'quë api cajë,

19 ti paina isija'cohua'i a'ë. Isirena, jaohua'ipi ite cue'cuejë të'cajë yo'oni, soquë sarahuana quejajë cajë. Jaje yo'osicohua'ita'are toaso mu'seña pa'i maca huëija'quë api.”

Jacobo Cui'ne Juan Pëca Ja'co Sese'e
(Mr 10.35-45)

20 Jesús quë'rona Jacobo cui'ne Juan pëca ja'copi Zebedeo mamajë ja're con' do're ja'ruo, Jesús ña huë'ñana necai ja'ñere sesi'i caco.

21 Ja maca ipi seji'i, iote:

“¿Iquere yëco'ni, më'ë?”

Caquëna, sehuo, ñeje: “Yë'ë caya mamajëre më'ë pa'i te'tena ëjaohua'ire neni më'ë ëja te'tena yequëre cui'ne ari te'tena ñocaijë'ë.”

22 Cacona, Jesupi sehuopi:

“Cuasaye peoye huesërepa señë, mësar. ¿Mësar de'hue tëto sani ti'añe, yë'ë sëje cono tëto sai ja'ñeje pa'ye, cui'ne do cuaño ti'añe yë'ë do cuaño ja'ñeje pa'ye?”

Jaohua'ipi cahuë:

“Ti'añë.”

23 Cajëna, ipi capi, jaohua'ire:

“Nuñerepa cayë, jaje pa'ijë'ë. Mësar tëto saija'cohua'i a'ë, iye sëje conoja'a. Cui'ne yë'ë do cuañose'eje do cuañoja'cohua'i a'ë. Jaje pa'iquëta'are ëja te'te cui'ne ari te'tena ja'ruye cato yë'ëpi isiye peoji. Yë'ë ja'quëpi i ne de'huacaisicohua'ina isija'quë api.”

24 Jaje caquëna, diez i ye'yacohua'ipi iyere asani sañope pëti huëohuë, caya hua'ire.

25 Jaje sañope yo'oye pa'ina, Jesupi soini capi, jaohua'ire:

“Mësar, tsoe ta'ñe asayë. Iye yeja pa' ëjaohua'i cato si'a co'amaña meñe payë, cui'ne iohua'i huë'ehuë maca acohua'ipi mëñe ëjaohua'ire payë, iohua'ire.

26 Jaje pa'ye peosipi, mësarute cato. Ai jerepa pa'i pasi'i caquëpi yecohua'ire necaiquë pa'iyë pa'iji.

27 Cui'ne mësar aquëpi du'ru aquë pasi'i caquë pani yecohua'ini necaiquëpi jo'yaë pa'iyë pa'iji.

28 Pa' Mamaquëje pa'iohua'i pa'iyë pa'iji. Jaë je'quë daima'ë paji'i, yecohua'ipi necaijajë caquë. Coa ai jerepa necasi'i caquë daji'i, i pa'iyë do'ipi jai pa' de'oye pa'i ja'ñe necasi'i caquë.”

Jesupi Cayaohua'ire Ñama'cohua'ire Jujuse'e
(Mr 10.46-52; Lc 18.35-43)

29 Jericó daripëpi etani saijëna, jai pa' Jesure tuë'ë.

30 Saijëna, jarote cayaohua'i ñama'cohua'ipi paë'ë, ma'a yë'quë macare. Pa'icohua'ipi Jesupi tëtosaiji asani cuihuë:

“Ëjaë, David Mamaquë, yëquë mañare teaye ñani co'caijë'ë.”

31 Cajëna, pa'ipi cuima'pë pa'ijë, cahuë. Jaje catoje ai jerepa cuihuë:

“Ëjaë, David Mamaquë yëquë mañare teaye ñani co'caijë'ë.”

32 Ja maca Jesús nëcajani ñama'cohua'ire soini seji'i, jaohua'ire:

“¿Iquere necaijaquë cajë yëye'ni, yë'ère?”

³³ Caquëna, jaohua'ipi sehuohuë:

“Ëjaë, yëquë ñañere yëyë.”

³⁴ Cajëna, Jesupi teaye pa'iohua'ire ñani oi patopi, ñaco çana. Jaje patoquëna, iti macapi tsoe ñacohua'i paë'ë. Pa'ijë Jesure tuë'ë.

21

Jesupi Jerusalén Cacase'e

(Mr 11.1-11; Lc 19.28-40; Jn 12.12-19)

¹ Jerusalén ja'ye macare pa'ijë tì'ahuë, Betfagé daripëna, Olivos ai cutihuë quëno maca pa'icona. Jaropi Jesús cayahua'ire i ye'yacohua'ire jëjo saopi.

² Jëjo saoquë capi, jaohua'ire:

“Saijë'ë, je'ñerepa pa'i daripëna. Jarona tì'aja'cohua'i a'ë, burra sëa nëosicopi. Burrito ja're çoni nëiona, ñani joyeni dacaijë'ë.

³ Jaje sajëna, yecohua'ipi ¿me neja'quëni, saye? Cato cajë'ë: ‘Ëjaëpi cusi'i' caëna, yo'oyë. Esa co'yoya'quë api, cuni tējini.”

⁴ Iye cato yo'ose'e paji'i tsoe aquë Maija'quëre quëacaiquë toyaquë caquë pa'ise'epi tì'aquëna ñeje toyase'epi:

⁵ Sión daripëre cajë'ë:

“Ñajë'ë. Më'ë ëjaëre papi më'ëna daiji, Jerepa pa'i a'ë cuasama'quëpi burroni ñu'i Co'amaña hue'eco burra mamaquëni ñu'i.”

⁶ Ja maca i ye'yacohua'ipi sani Jesús cuañese'eje yo'ohuë.

⁷ Burrare cui'ne io mamaquëre dani çañapi iohua'i jetena jajehuë. Jajerena, ja maca Jesupi mëni ja'rupi.

⁸ Ja maca jai pai pa'iyë sëte çañapi ma'ana jajehuë. Yecohua'ipi soquë capëare tëtëjë ma'ana oehuë, sihuajë.

⁹ Ja maca du'ru sai pai cui'ne jeteyo'je dai paipi cui huëohuë:

“¡De'oquëre pani, pai ëjaë David mamaquë! ¡Ëjaërepa mami hue'equëpi daiji, de'oquëpi! ¡De'oquëre papi, Maija'quë!”

¹⁰ Jesús Jerusalén cacasi maca si'a pai iti daripë pa'icohua'i ai cuasajë yecohua'ire sei'ë:

“¿Iquei'ni, iquë?”

¹¹ Cajëna, paipi cahuë:

“Iquë cato Maija'quëre quëacaiquë api Jesupi, Nazaret Galilea aquë api.”

Jesupi Maija'quë Huë'ere Tsoa Tose'e

(Mr 11.15-19; Lc 19.45-48; Jn 2.13-22)

¹² Ja jeteyo'je Jesús cacapi, Maija'quëre huë'ena. Cacani si'aohua'ire huerojë cui'ne isijë yo'ocohua'ire hue'sena eto saopi, jaro pa'isicohua'ire mesaña po'ne taño saopi, curiquë paire cambiase'e cui'ne su'tere isicohua'i ñu'i saijë po'ne taño saopi.

¹³ Jaje yo'oquë capi, jaohua'ire:

“Toyase'e caji, ñeje: ‘Yë'ë huë'e cato Maija'quëre se huë'e hue'yosicoa.’ Jaje pa'iquëta'are mësarü cato co'amaña ñaohua'i tu'aro neni yo'oyë.”

¹⁴ Maija'quëre se huë'ena ñama'cohua'i cui'ne do'pëcohua'i daë'ë. Jesús quë'rona daijëna, ipi jujupi.

¹⁵ Jaje yo'oquëna, Maija'quë huë'e ñacaicohua'i ëjaohua'ipi cui'ne cuañese'e ye'yacohua'ipi iye pai yo'o tì'a ma'ñere yo'oquëna, ñahuë. Cui'ne tsipi Maija'quë huë'epi ai ñeje cuijë cajëna, asahuë. ¡De'oquëre papi David mamaquë pai Ëjaë! Jaje cajëna, asani pëijë,

¹⁶ Jesure cahuë:

“¿Asaquë, më'ë jaohua'i më'ëre cuijë caye?”

Cajëna, Jesupi sehuopi:

“Jëjë'ë, asayë. ¿Mësarü ñama'cohua'i a'ni, toyase'e ñeje caye?

Më'ëpi a'ricohua'i mañare cui'ne oje tsu'sucohua'ire nehuë,
Maija'quëre de'oyerepa jëjëja'cohua'ëre.”

¹⁷ Jaje cani saji'i, yequë a'ri daripë Betaniana. Jarona ñami pëapi.

Quëima' Soquë Yëre Jesús Pëi Case'e

(Mr 11.12-14, 20-26)

¹⁸ Nea huë'ña Jesús pa'i daripëpi co'iquëna, ai ëaye nëji'i.

¹⁹ Nëina, ma'a yë'quë maca nëca yëre ja'ye maca tsiojani ñaquëna, ti peoyë paji'i.
Quëima' ñë, coa ja'ose'e paji'i. Ja maca Jesupi capi, soquë yëre:

“¿Yureta'a ti quëima'o pa'ijë'ë cuañëñë, më'ëre!”

Jaje i ca macapi cuëne huesësico paco'ë.

²⁰ Iyere ñani i ye'yacohua'ipi ai cuasajë Jesure sei'ë:

“¿Me yo'oquë soquë yë esarepa cuëne huesëco'ni?”

²¹ Cajëna, Jesupi sehuopi, jaohua'ire:

“Nuñerepa cayë. mësarute. Mësarupi neñe pa'iji cuasacohua'i pani jëa coeye peoni yë'ë
soquë yë caëna, yo'ose'eje yo'oye pa'iji. Iye cutihuëre cacohua'i pani cayë: ‘Iye macapi
sani jai tsiayana sa du'ijë'ë.’ Jaje ca maca tsoe yo'ose'e pa'iyë pa'iji.

²² Cuasare pajë secohua'i pani si'aye mësaruse'e ti'aja'cohua'i a'ë.”

Jesús Cuañëñerepa Pa'iyë

(Mr 11.27-33; Lc 20.1-8)

²³ Ja maca Jesús Maija'quë huë'ena pa'i ye'yapi. Jarote ja yë'ta'a ye'yaquëna, Maija'quë
huë'e ñacaicohua'i ëjaohua'i cui'ne judío pa'i aiohua'i tsio dani ite sei'ë:

“¿Ique cuañëñepi iye co'amaña yo'oquë'ni? ¿Nepi më'ëre iye cuañë tutu paquëre
nere'ni?”

²⁴ Cajëna, Jesupi sehuopi, jaohua'ire:

“Yë'ëje cui'ne mësaruteje sesi'i. Iye sese'ere sehuorena, yë'ëje quëasi'i iye co'amaña yo'o
tutu ayë.

²⁵ ‘¿Ne cuañësiquëpi paquë'ni, Juan oco doquë, Maija'quë panita'a paipi cuañësiquë
paquë?’ ”

Caëna, ja maca sa'ñe ca huëohuë, johua'ija'a ñeje:

“Maija'quë jëjo daosiquë paji'i, cato ipi sehuoja'quë api, maire: ‘¿Jaje pa'iquëta'are me
yo'ojë mësarü asama'pë pate'ni?’

²⁶ Cui'ne ‘maipi pa'i cuañësiquë paji'i’ canije ca'rayë, paire. Juanre cato Maija'quë
cocare quëaquë paji'i cuasayë, paire.”

²⁷ Jaje pa'ina, cahuë, Jesure:

“Huesëyë, yëquë.”

Cajëna, ije capi:

“Yë'ëje quëaye pañë, iye co'amaña yo'o tutu cuañëquëre.”

Caya Mamajë Yo'oye Ayere Quëaye

²⁸ Jesupi capi, jaohua'ire:

“¿Me cuasaye'ni, mësarü iyere asani? Paipi caya mamajëre paquëpi capi, jaohua'i
aquëni: ‘Tsihua'ë, yure sani yë'ë co'amañare necaijë'ë, cuiya'i tëayere.’

²⁹ Mamaquëpi sehuopi: ‘Pañë.’ Jaje casiquëta'a tiñe cuasa ñajani sani co'amaña nepi.

³⁰ Ja jeteyo'je sani yequëre capi, cui'ne caquëna, ipi sehuopi: ‘Jaë, ja'quë sasi'i.’
Casiquëta'a saiye paipi.

³¹ ‘¿Jaje pa'ito jequëpi pëca ja'quë yëse'e necaquë'ni, jaohua'i aquë?’ ”

Caquëna, jaohua'ipi cahuë:

“Du'ru aquë.”

Jā maca Jesupi capi, jaohua'ire:

“Nuñerepa cayë, mësarute. Pa'i do'i curi secohua'i, cui'ne emëohua'ire yo'orojaicohua'ipi, ma'tëmo du'ru cacaja'cohua'i a'ë, mësaru jā cacama'pëna.

³² Juan oco doquëpi mësarute quëapi. Iti pa'iyere quëaquëta'are mësarupi asama'pë paë'ë. Jaje pa'iquëta'are pa'i do'i curiquë secohua'ipi cui'ne si'a emëohua'ire yo'ocohua'ipi asajë ponëhuë. Jaje si'aye ñajëta'a mësaru ponëma'pë paë'ë.

Co'acohua'i Yo'oye Ayere Quëaye
(Mr 12.1-12; Lc 20.9-19)

³³ Asajë'ë, yure iye quëayere. Jai tsio paquëpi tapi, pisi cuiya'ire. Tani tsioja'a tēhuo tē'ijaji'i cui'ne cuiya'i suja'corejē nepi, cui'ne jai emë huë'eje nepi, iopi tuijē si'a tsio ñaja'core yahue imacohua'ire. Jā jeteyo'je co'amaña necohua'ire co'eni necaijē'ë cani so'ona saji'i.

³⁴ Saisiquëpi tēa mu'seña tija'si maca jējo daopi, i jo'yare. Sani ite co'amaña necaico-hua'ina sejēna, jaohua'ipi ite cajë nēocaise'ere isijajë caquë.

³⁵ Jaje caquë jējo saosiquëta'are co'amaña necohua'ipi i jo'ya mañare tseani tē'cahuë, te'ire. Yequëni coa huani jēohuë. Cui'ne yequëni quëna pëapi jēa huëohuë.

³⁶ Jaje yo'oruje iti tse aquëpi tijupë du'ru jējo daose'e seña maca jai paire jējo daopi, i jo'yare. Jaje jējo daoruje co'amaña necohua'ipi cui'ne jaohua'ireje yo'ohuë.

³⁷ Ai tējiyerepa jējo daopi, i mamaquëre pani, 'oijë dahuëre ñaja'cohua'i a'ë, cuasaquë.'

³⁸ Jaje jējo daosi maca i mamaquëni ñani, co'amaña necohua'ipi iohua'ija'a sa'ñe cahuë: 'Iquë api, iti co'amaña tse aquë de'oja'quë. Jaje pa'ito huani jēoñu'u, maipi iye yeja tse acohua'i pa'ija'cohua'i.'

³⁹ Jaje cani tseani tsioipi hue'sena etoni sani huani jēohuë.”

⁴⁰ Ca tējini Jesús seji'i:

“Iti tsio aquëpi daisiquë pani, ¿me neja'quë a'ni, co'amaña necohua'ire?”

⁴¹ Caquëna, jaohua'ipi cahuë, ite:

“Huani jēoja'quë api, ti oiye peoye co'acohua'ire. Yo'oni yecohua'ini co'eni tsio co'amaña neja'cohua'ire jēosipi. Jēona, quëi maca tija'ëna, tēani ite isija'cohua'i a'ë, ite cajë necaise'ere.”

⁴² Jā maca Jesupi capi, jaohua'ire:

“¿Ti ñama'cohua'i a'ni, toyase'e, mësaru? Caji ñeje:

Necohua'ipi yo'o jujani jēosi quëna pëpi,

Yure cato du'ru huëocorepa ponëo.

Iye cato ëjaëpi jaje neina, merepa jaje neini cajë ai cuasajë ñaño pa'iji.

⁴³ Jaje pa'ina, mësarute cayë. Diusu pa'i te'te pasicohua'ire mësarute sioja'quë api. Tsioni yecohua'ina isija'quë api, i pa'i te'tena iti ca tēani isicohua'ina.

⁴⁴ Quëna pë cato, yecohua'ipi io emëje'ena tomecohua'ipi jē'yecoa. Cui'ne quëna pëpi yecohua'i emëje'ena tomeco pani peo sēpëare neño pa'iji.”

⁴⁵ Jaje caquëna, Maija'quë huë'e ñacai ëjaohua'i cui'ne fariseohua'ipi maini caji cuasajë Jesús caye asahuë.

⁴⁶ Jā maca tseña yējëta'a paini ca'rajë pahüë, jai pai Jesure Maija'quëre quëacaiquë api cuasacohua'i pa'ijëna, ñani.

22

Huejaye Fiesta

¹ Jesús tijupë ca huëo copi, pai ñaño ayeja'a iñoquë ñeje:

² “Ma'tëmo cato pai ëjaëpi mamaquëre huejaquëna, sihuaquë paire tsi'soni yo'ose'eje pa'ye a'ë.

³ Jaje yo'oquë jëjo saopi, i jo'yare, huëosicohua'ire quërëjajjè'ë, caquë. Jaje pa'iquëta'are huëosicohua'ipi daiye coehuë.

⁴ Tijupë i jo'yare jëjo saocuë capi: 'Quëajjè'ë, soisicohua'ire. Tsoe si'aye ai ja'ñe de'hua saohuë. Huequëreje hui'yape quë'iohua'ini huani ne de'huahuë, huejaye ñaja'cohua'i daijajë caquë.'

⁵ Caquëna, asani i case'e quëajjëna, huëosicohua'i asacaima'pë paë'ë. Yequëpi tsiona saji'i. Yequë co'amaña isi sapi.

⁶ Cui'ne yecohua'ipi ja ëjaë jo'yare tseani co'aye yo'ojë huani jeahuë.

⁷ Ja maca pai ëjaë pëi i soldado paire jëjo saopi, huaisicohua'ire. Huani jëani iti daripëje ëo jëoja'cohua'ire.

⁸ Ja jeteyo'je capi, i jo'yare. 'Hueja ao ne de'huase'epi paji'i. Jaje pa'iquëta'are soisicohua'i daiye pahuë. Ja soisicohua'i cato do'i peocohua'i paë'ë.

⁹ Jaje pa'i do'ire jai ma'añana sani huëojjè'ë. Coa si'aohua'ire ma'a pa'icohua'ire dajjè'ë, hueja ao aija'cohua'ire.'

¹⁰ Caëna, pai ëjaë jo'yapi etani sani ma'aja'a cu'ijjè co'acohua'ire cui'ne de'ocohua'ire si'sohuë, huë'e timë huesëyerepa.

¹¹ Ja maca ëjaë cacani soisicohua'ire ñapi. Ñaquëna, te'i hueja caña suñama'quëpi ñuji'i.

¹² Ñani capi, ite: '¿Cajei, me më'ë iño cacaë'ni, hueja caña suñama'quë?' Jaje caquëna, ipi ti sehuoma'ë paji'i.

¹³ Cama'ëna, ja maca pai ëjaëpi mesa ñu'icohua'ire necaijë pa'icohua'ire capi: 'Jaëte tseani nëcañoa cui'ne jëña sëani jëcojè'ë, nea huë'ña hue'sena. Jaropi oi cui'ne cuji qui'cojaquë.'

¹⁴ Jaje pa'ina, jai pai pa'iyë, soisicohua'i. Jaje pa'iquëta'are a'ri maña pa'iyë, sahuani jo'ya nesicohua'i."

*Pai Do'i Saiñe Ayere Case'e
(Mr 12.13-17; Lc 20.20-26)*

¹⁵ Ja maca fariseohua'ipi sani sa'ñe coca cajë te'e cuasahuë. Jaje cajëna, tayo sehuouna co'aye capi cajë ne ja'ñere.

¹⁶ Jaje cani jëjo saohuë, iohua'i acohua'ire Herodes tsëcapë acohua'ina conì te'e Jesure caja'cohua'ire ñeje:

"Ye'yaquë, asayë, yëquë më'ë nuñerepa caquë pa'iyë, cui'ne nuñerepa Maija'quë ma'are ye'yaquëpi pai cayere asacaima'quëpi cui'ne pai pa'iyë ëmëjese'e ñaquë cama'quë pa'iyë.

¹⁷ ¿Jaje pa'ipi me më'ë caquë'ni? '¿De'oquë pa'i do'ire si'a pai ëjaë Césarna curi saiñe panita'a pañe?' "

¹⁸ Jaje cajëna, Jesús tsoe asapi, iohua'i co'aye cuasajë sëñe. Jaje pa'ina, capi, jaohua'ire: "Coa cacohua'i, ¿Me yo'ojë yë'ëre cosojë neñu'u cajë caye'ni?"

¹⁹ Iñojè'ë, pa'i do'i sai të'quire."

Caquëna, te'e të'qui romano curi të'quire dahuë.

²⁰ Darena, Jesús ñani jaohua'ire seji'i:

"¿Ne tsiare hue'eco'ni, iye të'qui ico cui'ne ne mamire hue'eco'ni?"

²¹ Caquëna, iohua'ipi sehuohuë:

"Si'aohua'i ëjaërepa mamipi pa'iji."

Cajëna, Jesupi capi, jaohua'ire:

"Isijjè'ë, pai ëjaë tseco pa'ito jare iti tse aquëna. Cui'ne Maija'quë tse pa'ito jare Maija'quëna isijjè'ë."

²² Caquëna, iyere asani ai cuasahuë. Jaje yo'oni ite jëoni saë'ë.

*Ju'isicohua'i Huëiye Pa'iquë Cajë Sëñe
(Mr 12.18-27; Lc 20.27-40)*

23 Jare ja mu'se saduceohua'i Jesure sani ñañu'u cajë saë'ë. Saduceo hua'i cato ju'isicohua'i huëiye peoji, cacohua'i a'ë. Jaje pa'iohua'ipi iyere cahüë, ite:

24 “Ye'yaquë, Moisés capi, huejasiquëpi mamajëre peoquë ju'isiquë pa'ito yo'jeipi huejaye pa'iji, hua'jeore, maja'yë ju'isi do'ire mamajëre pacaija'quëpi.

25 Yëquë acohua'ipi siete yo'je tsi te'e tsëcapëre paë'ë. Pa'icohua'ipi du'ru maja'yëpi huejani juji'i, mamajëre peoquë. Ju'i yo'jeina jeocaji'i, nëjore.

26 Jaëje mamajëre peoquë juji'i. Juquëna, toasoñe aquë huejapi. Huejani jare jaje peoquë juji'i. Jajese'e si'a tsëcapë siete juju sahuë.

27 Ai jeteyo'jerepa nomio juco'ë, si'aohua'i jutena.

28 Jaje pa'ito ju'isicohua'i huëi maca ¿ne nëjo pa'ija'coa'ni, jaje si'aohua'i te'oni huejasico?”

29 Jesupi sehuopi, jaohua'ire: “Mësarupi tayo cuasayë, toyapë ñama'cohua'i sëte cui'ne Maija'quë tutu ñama'cohua'i sëte.

30 Ju'isicohua'ipi huëisicohua'i huejama'pë pa'ija'cohua'i a'ë. Cui'ne mamajë nomiohua'ire huejoma'pë pa'ija'cohua'i a'ë. Ma'tëmo acohua'i huiñaohua'ije pa'iohua'i pa'ija'cohua'i a'ë.

31 Jaje pa'ito mësaru ju'isicohua'i huëiye aye Maija'quë case'ere toyase'e ñama'cohua'i a'ë. Toyase'e ñeje caji:

32 “Yë'ë cato Abraham, Isaac, cui'ne Jacobo Diusu a'ë. Diusu cato ju'isicohua'i Diusu peoji. Jaë cato huajëcohua'i Diusu api.”

33 Jaje caquëna, iyere pai asani ai cuasahuë, me ja jerepa ye'yaquë'ni, cuasajë.

Ai Jerepa Pa'ye Cuañese'e

(Mr 12.28-34)

34 Jesupi saduceo paire ti sehuoye peoyerepa ca huesopi, asani fariseo paipi tsi'sihuë, coca cañu'u cajë. Ja maca dani

35 Fariseo pai aquëpi cuañese'e ye'yaquëpi neñasi'i caquë ite seji'i:

36 “Ye'yaquë, ¿Jeco a'ni, cuañese'e si'aye seña maca pa'io paire ye'ya ja'ñe?”

37 Seina, Jesupi capi:

“Oijë'ë, më Ëjaë Diusure, si'a më joyopi, si'a më pa'iyepi cui'ne si'a më'ë cuasayepi.

38 Iye a'ë, si'aye seña maca jerepa pa'ye cui'ne du'ru macarepa cuañese'e.

39 Yecoje jare cui'ne pa'io. Jaopi caji, ñeje: ‘Oijë'ë, më quëno maca aquëre më'ëja'a co'ye cuasaquë oiyeje pa'ye.’

40 Iye cayayena si'aye Moisés cuañese'e cui'ne Maija'quëre quëacaicohua'i ye'yase'e meñe quëco paji.”

¿Ne Mamaquë A'ni, Cristo?

(Mr 12.35-37; Lc 20.41-44)

41 Ja yë'ta'a fariseohua'i tsi'sisicohua'i pa'ijëna,

42 Jesús seji'i, jaohua'ire:

“¿Me cuasayë'ni, mësaru Cristore? ¿Ne mamaquë a'ni?” Caquëna, iohua'ipi sehuohuë: “David mamaquë api, jaë cato.”

43 Ja maca Jesupi capi, jaohua'ire: “¿Jaje pa'iquëta'are David Maija'quë joyopi quëaquëna, Ëjaë hue'you'ni, ite? Jaje pa'ina, Davidpi capi:

44 Ëjaëpi capi, yë'ë Ëjaëre:

‘Ja'rujë'ë, yë'ë ëja te'tena,

Më'ëre sañope yo'ocohua'ire më'ë quëo huë'ehuëna të'ya me macaja'a.’

45 ¿Me jaje pa'ito Cristo David mamaquë pa'iquë'ni, Davidpi Ëjaë ite hue'yoto?”

46 Ja maca te'ije ti te'e yë'opoje caye papi. Cui'ne jare ja mu'sepi cuañese'e ye'yacohua'ije jaiye seña jeohuë, ca'rajë.

23

Fariseohua'ire Cui'ne Cuañese'e Ye'yacohua'ire Sañope Case'ere (Mr 12.38-40; Lc 11.37-54; 20.45-47)

¹ Ja maca Jesupi capi, paire cui'ne i ye'yacohua'ire:

² “Cuañese'e ye'yacohua'i cui'ne fariseo pai cato Moisésje pa'iohua'i a'è.

³ Jaje pa'ina, mësaru si'aye jaohua'i cayë sehuocaiye pa'iji. Jaje pa'iquëta'are iohua'i yo'oyere ye'yema'pë pa'ijë'ë. Jaohua'i cato ñeje yo'oye pa'iji casicohua'ipi iohua'i case'ere yo'oma'pë ai yequere yo'ocohua'i a'è.

⁴ Jaohua'i cato hue'ocaiyë, dëquëyere pare. Quëco ëa ma'ñere pare jare paipi hue'ejajë cajë yo'oyë. Jaje yo'ojëta'a iohua'i cato moño maca pu'peyeque coecohua'i a'è.

⁵ Si'aye iohua'i yo'oye cato paipi ñajajë cajë yo'oye a'è. Jaje pa'ina, tsia tiñare pana cui'ne tata tuna caña ca'tina Maija'quë coca ayepi toyase'ere sëoni ju'ijë cu'iyë. Cui'ne ju'i ca niamaoja'a de'oyerepa tsoa caña nëojë huatose'ere ju'iyë, yequë pai ju'iyë seña maca de'oyere.

⁶ De'o hue'ñana ayo añañere yëcohua'i a'è. Cui'ne sihua cuañocohua'i ñu'i saihuëna ja'ruye yëcohua'i a'è, pai tsi'si hue'ñana.

⁷ Cui'ne paipi de'oyerepa ëjaohua'i a'è cajë ca'rajë pëpayere yëcohua'i a'è.

⁸ Jaje jaohua'i yo'ocohua'ita'are mësaru cato paipi ye'yacohua'i a'è hue'yoyajë cajë yo'oma'pë pa'ijë'ë. Jaje pa'ina, si'aohua'i mësaru cato te'e yo'je tsi a'è. Cui'ne te'ere ye'yaquëre pacohua'i a'è, Cristore.

⁹ Ja'quë hue'yoma'pë pa'ijë'ë, te'ireje iye yeja acohua'ire. Coa te'ire ma'tëmo pa'iquëse'ere ja'quëre payë, mësaru.

¹⁰ Paipi mësarute ëjaohua'i a'è, cajajë cajë yo'oma'pë pa'ijë'ë, te'i mësaru ëjaë Cristo pa'ito me jaje yo'oye.

¹¹ Jaje pa'ina, mësaru aquëpi yecohua'ire necaiquëpi ai jerepa pa'i pa'iji.

¹² Ija'a co'ye jerepa pa'i a'è, cuasaquë cato meñe casa cuañoñe pa'iji. Jaje pa'iquëta'are jerepa pa'i a'è cuasama'quëni jerepa pa'ire neñe pa'iji.

¹³ ¡Teayerepa mësaru cuañese'e ye'yacohua'i cui'ne fariseo pai! Coa cacohua'i. Teayerepa mësaru cuañese'e ye'yacohua'i cui'ne fariseo pai, coa cacohua'i. ¿Me yo'ojë ma'tëmo caca sa'ro tëhuoye'ni? yecohua'i pa'ijajë cajë. Jaje yo'ojë mësaruje cacama'pë yecohua'i cacañu'u cajë yo'ocohua'ireje ëseyë.

¹⁴ ¡Teayerepa, mësaru cuañese'e ye'yacohua'i cui'ne fariseo pai. Coa cacohua'i! ¿Me neñu'u, cajë hua'jeohua'i huë'ña siojë yo'oye'ni, mësaru? Jaje yo'ocohua'ipi paipi de'ocohua'i a'è cuasajajë cajë tsoaye señë. Jaje yo'osi do'ire mësarute jerepa co'ayerepa saiñe pa'iji.

¹⁵ ¡Teayerepa mësaru cuañese'e ye'yacohua'i cui'ne fariseo pai! ¡Coa cacohua'i! Mësaru cato cu'icohua'i a'è, yeja cui'ne jai tsiaya paini mësaru sehuoyena ye'yañu'u cajë. Jaje yo'orojajë neni iti sehuoquëni mësaru seña maca cayaye jerepa co'aquëre neñë, toana uja'quëre.

¹⁶ Teayerepa mësaru ñaco ca peocohua'ije pa'iohua'ipi yecohua'ire sacohua'i pa'iyë. Jaje pa'iohua'ipi cayë, ‘Maija'quë huë'e do'ipi ca nëose'e cato neñe peoji. Maija'quë huë'e pa'i oropi ca nëose'epi neñe pa'iji.’

¹⁷ Huesëohua'ipi cui'ne ñaco ca peocohua'ije pa'iohua'ipi. ¿Mësaru ñato je a'ni, iti jerepa pa'ye, oro panita'a Maija'quë huë'epi orore Maija'quë tse necaiye a'ni, itirepa?

¹⁸ Yequeje mësaru cayë, ‘Maija'quëre isi saihuë do'ipi nesi'i ca nëoñe peoji.’

¹⁹ ¡Huesëohua'i cui'ne ñaco ca peocohua'ije pa'iohua'i! ¿Ique a'ni, jerepa pa'ye, ëmëje'e tuiye panita'a iti saihuë, Maija'quë tse necai saihuë?

²⁰ Jaje pa'ina, iti saihuë do'ipi ca nëoquë pani coa iose'ere cama'ë pa'iji. Si'aye io ëmëje'e tuiye conì caji.

²¹ Cui'ne Maija'quë huë'e do'ipi ca nëoquë pani jaro pa'iquëni Diusuni cayë pa'iji.

22 Cui'ne ma'tëmo do'ipi ca nëoquë pani Maija'quë ñu'i saihuëna cayë pa'iji. Cui'ne ìoni caquë Maija'quë ìote ñu'iquëni cayë pa'iji.

23 ¡Teayerëpa mësarü cuañese'e ye'ya paì cui'ne fariseo paì! ¡Coa cacohua'ì! Maija'quëre mësarü ìsiyë, menta, anis cui'ne comino aïne sëñe neñere, diez ayere te'ore huase'ere. Jaje yo'ojëta'a cuasaye pañë, ai jerepa do'ì quë'yere, nuñerepa pa'iyere, paire oiyyere, cui'ne Maija'quëre pa'iji cuasayere. Iyejë yo'ojë cui'ne ja yë'ta'a yequejë yo'oye pa'iji, jeoma'pë.

24 Ñaco çã peocohua'ìpi yecohua'ìre sacohua'ìpi pa'iyë, mësarü. Mi'are de'oye ñajë ìma jeocohua'ìta'a camellore nëocohua'ì a'ë.

25 ¡Teayerëpa mësarü cuañese'e ye'yacohua'ì cui'ne fariseo paì! ¡Coa cacohua'ì! Ëmëje'ese'e ucu duruhuëa cui'ne quëna ne'ña tsoacohua'ì a'ë. Sa'nahuë cato co'amaña yahue ìmañe cui'ne te'ohua'ì jaiye co'amaña pañu'u cayë òimësicohua'ì pa'iyë.

26 ¡Fariseo, ñaco çã peoquë! Du'ru macarepa ucu duruhuëre cui'ne quëna de'huare tsoajë'ë. Sa'nahuë pa'iyere jeteyo'je yureta'a hue'se pa'iyëjë si'si peoye pasipi.

27 Teayerëpa mësarü cuañese'e ye'yacohua'ì cui'ne fariseohua'ì. Coa cacohua'ì. Mësarü cato paire tasi darijë pa'iohua'ì a'ë, huë'ese'e poja'icore tsoase'ejë pa'iohua'ìpi. Jaje pa'iohua'ìpi sa'nahuë cato ju'isi tara cui'ne si'aye si'si òimë huesësicohua'ì a'ë.

28 Jaje pa'iohua'ì a'ë, mësarü, paì ña hue'ñase'e de'ocohua'ìpi. Sa'nahuë cato coa cosoyena cui'ne co'aye yo'oyena òimësicohua'ì a'ë.

29 ¡Teayerëpa mësarü cuañese'e ye'yacohua'ì cui'ne Fariseo paì! ¡Coa cacohua'ì! Mësarupi de'oye necaicohua'ì a'ë, cuasajë tsoe Maija'quëre quëacaicohua'ì jutena, tasi darire cui'ne de'o paipi ju'isicohua'ìni ìohua'ìre tasi darina quëna tupëa ëja de'huacohua'ì a'ë.

30 Jaje yo'ojë cayë: 'Maipi mai aipë pa'inë pa'icohua'ì pani co huaiye para'huë, Maija'quëre quëacaicohua'ìre.'

31 Jaje iyere yo'ojë tsoe mësarüja'a ñañë, Maija'quëre quëacaicohua'ìre huasi tsëcapë acohua'ì a'ë cajë.

32 ¡Jaje pa'ito ja macaja'a yo'o tëjijë'ë, mësarü aipë yo'o huëojë pa'ise'e!

33 ¡Añaohua'ì! ¡Aña tsëcapë! ¿Me jëaja'cohua'ì a'ni, mësarü toa yeja uye?

34 Mësarupi yo'o saojajë iyere caquë jëjo daoja'quë a'ë, yequë mu'seña pa'ì ja'ñe quëacohua'ìre, ta'ñe asacohua'ìre, cui'ne cuañese'ere ye'yacohua'ìre. Jaje pa'iquëta'are mësarupi yecohua'ìre huani jeojë soquë sarahuana quëni huani jeojë yo'oja'cohua'ì a'ë. Jaohua'ì acohua'ìre cui'ne yecohua'ìni tsi'si huë'ñana tseani të'caja'cohua'ì a'ë. Cui'ne si'a paì dari ñape co'erojajë josa yo'oja'cohua'ì a'ë.

35 Jaje yo'ojëna, mësaruna si'a de'o paire huani jeosi do'ì tomeja'coa. Nuñerepa yo'oquë Abelre huani jeosi macapi Zacarias, Berequías mamaquëre huani jeosi macana, ëojë se saihuë cui'ne de'o hue'ña jopo sa'rona mësarü huani jeosiquëna tomesipi.

36 Nuñerepa cayë. Si'aye iye do'ì cato yure pa'ì paipi saiñe tomeja'coa.

Jerusalén Paire Jesús Ñaquë Oiyë (Lc 13.34-35)

37 Jerusalén, Jerusalén, yequë mu'se pa'ì ja'ñe quëacohua'ìre cui'ne Maija'quë coca quëacohua'ìre më'ëni caquë Maija'quë jëjo daoquëna, huani jeohuë, mësarü. Yo'ojëta'are de'huerepa më'ë mamajëre tsisosi'ì caquë yo'ohuë, cura mamajëre ìo capëa huë'ehuëna de'huasi'ì caco yo'oyeje. Yo'oquëna, cohuë.

38 Ñajë'ë. Yure mësarü huë'e jeocosico pa'ico.

39 Nuñerepa cayë. Yë'ëre mësarü ña coñe paja'cohua'ì a'ë, 'mësarupi de'oquëre pa'ni ëjaë mamirepa hue'equë daiquë' ca maca tì'añe pato.'

24

Maija'quë Huë'e Nejosico Pa'i Ja'ñe
(Mr 13.1-2; Lc 21.5-6)

¹ Jesupi Maija'quë huë'epi etani jë'në saina, i ye'yacohua'ipi tsio dani ìte Maija'quë se huë'e ayere ñajë ca huëohuë.

² Cajëna, Jesupi capi:

“¿Si'aye mësaru ñañe? De'oji, nuñerepa mësarute cayë. Si'aye ja mësaru ñañe nejose'le pa'ija'coa. Iye maca ti te'e quëna pëje jupë uinë paja'coa.”

Ja Yë'ta'a Yeja Carajaima'ñë Iño Ja'ñe
(Mr 13.3-23; Lc 21.7-24; 17.22-24)

³ Ja maca Olivos çutihüena saë'ë. Sani Jesús ja'runi ñu'ina, i ye'yacohua'ipi ìte yahuerepa cahuë:

“Ina, yëquëre quëajë'ë. ¿Je yëhua jaje yo'ojä'coa'ni? ¿Me ñoñe pa'ija'coa'ni, më'ë daiye cui'ne yeja carajaima'ñe?”

⁴ Cajëna, Jesupi capi:

“De'hua ñajë pa'ijë'ë, mësarute yecohua'ipi coso huesojë.

⁵ Jai pai yë'ë mamipi cajë daija'cohua'i a'ë: ‘Yë'ë a'ë, Cristo' cajë. Cajëna, jai pai johua'ire tuija'cohua'i a'ë.

⁶ Si'a huë'ña sa'ñe huajo huaiyere mësaru asaja'cohua'i a'ë. Asani quëquëma'pë pa'ijë'ë. Jare jaje tëto saiye pa'iji. Pa'iquëta'a ja yë'ta'a tëjiye peoji.

⁷ Yequë yeja pa'icohua'ipi yequë yeja pa'icohua'ire se uihuaja'cohua'i a'ë. Cui'ne yequë paipi yequë paini se uihuaja'cohua'i a'ë. Cui'ne aïñeje peoquëna, ai ëa ju'ija'cohua'i a'ë. Cui'ne yeja ñu'cuye pa'ija'coa, yequë huë'ña ñape.

⁸ Iye cato ja'a ai yo'o huëoyepi pa'ija'coa.

⁹ Cui'ne yë'ë do'ire mësarute co'aye yo'ojë tseani yecohua'ina isijë cui'ne huani jëojë yo'ojë cui'ne si'a pai mësarute coeja'cohua'i a'ë.

¹⁰ Ja mu'seña ai Maija'quëre cuasase'e nejo huesoja'cohua'i a'ë. Jaje yo'ojë yecohua'ire coeje cajeohua'ije pa'iohua'ita'a sañope yo'ocohua'i pa'ija'cohua'i a'ë.

¹¹ Cui'ne jai pai coa cosocohua'ije pa'ija'cohua'i a'ë, Maija'quëre quëacaicohua'i a'ë cacohua'ije. Jaje yo'ojëna, jai pai cosoyere asaja'cohua'i a'ë.

¹² Cui'ne jaje jaiye co'aye pa'ina, yo'ojë jai pai paire oiye jëoja'cohua'i a'ë.

¹³ Jaje pa'iquëta'are ìti quëcoquë nuiñe pa'isiquëpi jaëpi huasosiquë pasipi.

¹⁴ Cui'ne iye de'o cocajë si'a huë'ña yeja pa'icohua'ire quëase'e pa'ija'coa, jaohua'ije asajajë cajë. Ja macata'a ti'aja'coa, carajaimerepa.

¹⁵ Maija'quëre quëacaiqué Daniel toyapi, paire co'a de'huaquë cui'ne paire ne huesoquë yo'oye ayere. Jaje pa'ina, iquëpi si'si peo huë'ñana ti'asi maca ñani toya ja'o ñaquëpi asaye pa'iji, ti'api, caquë.

¹⁶ Ja maca Judea pa'icohua'ipi catiye pa'iji, ai çutina.

¹⁷ Huë'e ëmëje'e totore pa'iquë pani cajeye peoji, sa'nahuë co'amaña pa'iye isi'i caquë.

¹⁸ Cui'ne tsiore pa'iquë pani co'iye peoji, caña imasi'i caquë.

¹⁹ Teayerepa ja mu'seña nomiohua'i tsj ëtapëa pa'icohua'i cui'ne oje tsu'sucohua'ire pacohua'i maña ai yo'ojä'cohua'i a'ë.

²⁰ Jaje pa'ina, sejë'ë, Maija'quëre sësë tëcahuë catiye peoja'core, cui'ne huajë mu'seña catiye peoja'core.

²¹ Ja mu'seña cato jaiye ai yo'oye pasipi, ja'a yeja de'huasi maca ti peose'epi jeteyo'jeje peo ja'ñepi.

²² Ja mu'seña Maija'quëpi tëama'quë pa'ito te'i macajë huaso cuañoñe peora'pi. Jaje pa'iquëta'are Maija'quëpi i jo'ya nesicohua'ini oi tēja'quë api.

23 Mësarute yecohua'ipi caja'cohua'i a'ë: 'Ñajë'ë, iñore pa'iji, Cristo panita'a Ñajë'ë, jarote pa'iji.' Jaje catoje carepa ma'ñe cuasama'pë pa'ijë'ë.

24 Daija'cohua'i a'ë, yë'ë Cristo a'ë, cacohua'i coa cosocohua'ipi. Cui'ne Maija'quë coca quëacaicohua'i a'ë, cacohua'ipi. Jaohua'ipi cui'ne jaiye pai yo'o ma'ñe ne iñoja'cohua'i a'ë, coa cosoñu'u cajë. Jaje yo'ojëna, Maija'quërepa jo'ya nesicohua'ije care payë cajë sehuoja'cohua'i a'ë, a'ji sehuocohua'i cato.

25 Jaje pa'ina, tsoe du'ru cahuë iye mësarute jaje yo'o ma'ñe caquë.

26 Jaje pa'ina, yecohua'ipi mësarute 'jeto cuene vejare pa'iji, ñajë'ë' cacohua'i pa'ito saima'pë panita'a yeque 'Ñajë'ë, iño tu'rihuëre pa'iji,' catoje asama'pë pa'ijë'ë.

27 Pai Mamaquë daiyerepa cato ëse mëi hue'ñapi cui'ne ëse sa du'i hue'ñana mujuë ye'hueyeje pa'yerepa pa'ija'coa.

28 Ju'isiquë capë pa'i hue'ñana jaron a pë'përi tsi'sija'cohua'i a'ë.

Pai Mamaquë Dani Coñe

(Mr 13.24-37; Lc 21.25-33; 17.26-30, 34-36)

29 Esa ai yo'o mu'seña tëto sai maca ëse yayaja'quë api. Cui'ne ñañëje miama'ë pa'ija'quë api. Ma'ñoceje ma'tëmopi tomeja'cohua'i a'ë. Cui'ne ma'tëmo tutu pa'iyequë tsasija'coa.

30 Ja maca Pai Mamaquë tutu yo'oye ñaja'cohua'i a'ë, ma'tëmopi yo'oquëna. Cui'ne si'a pai dari yeja pa'icohua'i oija'cohua'i a'ë. Ja maca ñaja'cohua'i a'ë, Pai Mamaquë ma'tëmopi sirija'a daiye, tutu quë'ire papi cui'ne de'oyepi quëcosiquëpi daina.

31 Ja maca huiñaohua'ire cuañëja'quë api, i sahuasicohua'ire cajese'e yeja te'ña, si'a yeja pa'icohua'ire tsi'sojë'ë, caquë ai tutu duruhuë juiyepi.

32 Ye'yejë'ë, higuera soquë yë yo'oye ayere quëaquëna. Huiña capëa pa'i maca ja'o etaquëna, mësar u ñani je'në utëcahuë ti'acquëna, yo'oji cacohua'i a'ë.

33 Jaje cui'ne si'aye iye tëto saina, ñani je'në carajai mu'seña ti'acquëna, eta sa'rore pa'ina, yo'oji cuasajë'ë.

34 Nuñerepa cayë, mësarute. Si'aye iye yo'o ja'ñe a'ë, ja yë'ta'a iye mu'seña pai juju sama'pëna.

35 Ma'tëmo cui'ne yeja carajai ja'ñe a'ë. Yë'ë cocata'a ti carajaiñe pa ja'ñe a'ë. Jare iti case'eje ti'acquë pa'i ja'ñe a'ë.

36 Jaje pa'iquëta'are peoji, iti mu'serepa cui'ne hora quëaye. Huesëyë, yecohua'ije. Ma'tëmo pa'icohua'i huiñaohua'ije cui'ne Maija'quë mamaquëje huesëji, coa Maija'quëse'e asaji, iti.

37 Noé pa'i mu'seña yo'ojë pa'ise'eje pa'ye pasipi, Pai Mamaquë dai macaje.

38 Ja mu'seña ja yë'ta'a coljema'në paipi ao aijë, ucujë, nomi huejajë, cui'ne pëca ja'quëohua'ipi nomi tsire huejojë paë'ë, Noé jai yohuëna caca macaja'a.

39 Ja huesëjëna, jai colje dani si'aohua'ire peo hue'ña colje huea'co'ë. Jaje cui'ne pasipi, Pai Mamaquë dai macaje.

40 Ja mu'seña caya ëmëohua'i tsiore pa'ija'cohua'i a'ë. Pa'ijëna, te'ire saquë cui'ne te'ire jeosipi.

41 Caya nomiohua'i hueare toaja'cohua'i a'ë. Toajëna, te'ore saquëna, cui'ne te'o jeo saisico pa'ija'coa.

42 Ejaë daija'a maca huesëye sëte cui'ñasicohua'ipi pa'ijë'ë.

43 Jaje pa'iquëta'are iyeje asajë'ë, iti huë'e aquëpi ñami ja hora pa'i maca co'amaña ñaquë daija'quë api asaquë pani sëtasiquëpi i huë'e co'amaña cacani imañe ëseja'quë api.

44 Jaje pa'ina, mësarujë ne de'huasicohua'ipi pa'ijë'ë, mësar u huanëyesi maca Pai Mamaquë dani quëcoquë.

Nuñerepa De'o Jo'yaë Cui'ne Co'a Jo'yaë

(Lc 12.41-48)

45 ¿Jequë a'ni, nuñerepa de'o jo'yaë, cui'ne asaquërepa ití tì'asi maca ì huë'e acohua'ire aocaijë'ë, caquë jëoni saisiqüë?

46 Sihua cuañoja'quë api, ì ëjaë cuañese'ejë yo'oquë pa'ina, títani ñasiquëpi.

47 Nuñerepa cayë ití tse aquë si'aye ì paye ñacaijë'ë caquë cuañe nëoja'quë api.

48 Jaje pa'iquëta'are co'a jo'yaë pani cuasaji, tsoe nëija'quëre me je esa títasina, cuasaquë.

49 ì ëjaë jo'yare co'aye yo'o huëoni cui'ne aó aì huëoni cui'ne cono ucu huëoni cuepeco-hua'ì ja're conì yo'oquë pasipi.

50 Pa'ina, ja maca ì ëjaë co'isipi, ì jo'yaë huanëyeni je dasina caquë utema'ë yo'o maca.

51 Ja maca ite ai co'ayererepa si'seni coa cacohua'ire nejoñepi nejoñe pa'iji. Ja maca oisipi, cùjije qui'coquë.

25

Diez Nomi Tsj Yo'ose'ejë Pa'ye Quëaye

1 Jaje pa'lito ma'tëmo pa'ì tē'te cato diez nomi tsjipi hui'yapepi dani toa tsëopëare imani hueja hue'ñana iohua'ì ëjère tì'añu'u cajë saise'ejë pa'ye a'ë.

2 Cinco pa'iohua'ì ne de'huama'cohua'ì paë'ë. Cui'ne cinco ne de'huasicohua'ì paë'ë.

3 Ne de'huama'cohua'ìpi toa tsëo pëa sajëta'a hui'yapere sama'pë paë'ë.

4 Ne de'huasicohua'ìpi sahuë, quëna huëana hui'yape dose'ere cui'ne toa tsëo pëaje si'aye tì'mëse'ere sahuë.

5 Huejaja'quëpi esa daima'ë pa'ina, huëo cai ëapi si'a nomiohua'ire jaje huëo cai ëaquëna, ute jujani caë'ë.

6 Ja maca ñami jopo pa'ì maca asahuë, cuiye: 'Jë'nërepa daiji, huejaja'quëpi etani ite pëpajë'ë.'

7 Cui maca si'a nomi tsj huëni iohua'ì toa tsëo pëa ne de'huahuë.

8 Ja jeteyo'je cinco ne de'huama'cohua'ìpi cahuë, cinco ne de'huasicohua'ire: 'Isijë'ë, a'ri maña mësaruru hui'yapere yëquë toa tsëo pëapi yaya huëoji.'

9 Jaje cajëna, cinco nomi tsj ne de'huasicohua'ìpi cahuë: 'Pañë, tì'añe pama'coni yëquëre cui'ne mësarurejë ¿me isiyë'ni? Saijë'ë. Iti isì hue'ñana sani huerojë'ë, mësaruru tsëo ja'ñese'e.'

10 Carena, cinco nomi tsj ne de'huama'cohua'ìpi hui'yape hueroñu'u cajë saijëna, tsoe títapi, huejaquë. Nomi tsj cui'ñani utesicohua'ì cato ì ja're conì cacahuë, hueja hue'ña. Cacarena, eta sa'ro sjo huesopi.

11 Ja jeteyo'je títahuë, yequë nomi tsj títani cahuë: 'Ëjaë, ëjaë hui'yocaijë'ë.'

12 Jaje cajëna, ìpi capi, jaohua'ire: 'Nuñerepa cayë, mësarute ñama'quë a'ë, yë'ë.' "

13 Ja maca Jesupi capi, jaohua'ire:

"Paì Mamaquë daija'a maca huesëyë, mësaruru, ití dai mu'se cui'ne horajë. Jaje pa'ina, mësaruru sëtasicohua'ìpi pa'ijë utejë'ë.

Curiquë Yo'ose'e Ayere Quëaye

14 Ma'tëmo pa'ì tē'te aye cato paipi yequë yejana sai huëoni, ì jo'yare soini curiquë isisiquë cuañe nëose'ejë pa'io.

15 Jaohua'ì aquëni isipi, cinco mil curiquë tē'ña. Yequëni isipi, caya mil tē'ña. Cui'ne yequëni isipi, te'e mil. Paì ñapere iohua'ì tutu pa'iyë ja'ye isini ja maca saji'ì, so'ona.

16 Cinco mil tē'ña isisiquëpi sani japi hueroni ai jerepa cui'ne cinco mil tē'ña se ne copi.

17 Caya mil isisiquëjë cui'ne yequë caya mil se ne copi.

18 Jaje yo'ojëta'are yequëpi te'e mil isì cuañosiquëpi sani yeja coje nesicona, tapi, curiquë.

19 Ai tsoepi co'ìpi, iohua'ì ëjaë. Co'ini iohua'ì nese'e ña huëopi.

²⁰ Du'ru macarepa títapi, cinco mil tē'ña isi cuañosiquēpi. Títani isipi, i ějaēre, ñeje caquē: 'Ějaē cinco mil mē'ē yē'ēre isihuē. Isisiquēni yequē cinco mil ne cohūē, iye mē'ē tse.'

²¹ Caquēna, ějaēpi capi, ite: 'Ai de'oji, mē'ē de'o jo'yaē'ē, de'oye yo'osiquēre cato yure ai jerepa jaiye isi nēosi'i cacajē'ē, yē'ē ja're coni sihuaja'quē.'

²² Jeteyo'je daji'i, caya mil isisi jo'yaē. Jaēpi capi, cui'ne: 'Ějaē, mē'ē yē'ēre caya mil isihuē. Jaje isisiquēni yeque caya mil se ne cohūē, iye mē'ē tse.'

²³ Ĭ Ějaēpi capi, ite: 'Ai de'oji, mē'ē de'o jo'yaē'ē, nuñerepa pa'i a'ē. A'ri mañare nuñerepa de'oye yo'osiquēni ai jerepa jaiye isisi'i, ñacai ja'ñe. Cacani yē'ē ja're coni sihuajē'ē.'

²⁴ Jaē te'e mil isisiquēpi títani capi, i Ějaēre: 'Ějaē mē'ēpi paire oima'quēpi mē'ē tama'tona coa tī'aquē cui'ne mē'ē ti jea ma'ñere tēaquēre asayē.

²⁵ Jaje pa'ina, ca'raquē sani mē'ē curiquē yejana yahuehuē. Iye mē'ē curiquē dacaē'ē.'

²⁶ Caquēna, ějaēpi sehuopi, ite: 'Jo'yaē co'aquē cui'ne josaē. Yē'ēpi yē'ē ta ma'ñere tēaquēpi cui'ne yē'ē jeama'tore tēaquē pa'iyē asaquē sēte.

²⁷ Ja do'ire yē'ē curiquē bancona tēoyere paē'ni. Tēosiquē pa'ito co'ini itipi se nesi do'ire curiquē nera'huē, yē'ē tse.'

²⁸ Ja maca capi, iti maca pa'icohua'ire: 'Siojē'ē, curiquē tē'ña. Sioni isijē'ē, diez mil tē'ña paquēna.

²⁹ Jaje pa'ina, jaiye paquēni ai jerepa se isiye pa'iji. Isina, jaiye tēto saquēna, nēase'equē paye pa'iji. Jaje pa'iquēta'are peoquēni ai jerepa se sioye pa'iji, i a'ri maña payeque.'

³⁰ Jaje cani capi, iquē co'a jo'yaēre: 'Tseani jeocojē'ē, nea hue'ña hue'sena, jaropi oi cui'ne cuji qui'coja'quēre.'

Si'a Paire Ñaño, Jesupi

³¹ Pai Mamaquē pai ějaērepa cuañequē huiñaohua'ipi tē'ijaisiquēpi daisi maca i de'o ñu'i saihuēna ja'ruja'quē api, cuañequēre papi.

³² Ja maca si'a yeja pa'icohua'ipi tsi'sija'cohua'i a'ē, i ña hue'ñana. Ja paire huahueja'quē api, yēi ñamare cui'ne cabrere ñaquēpi huahueyeje pa'ye.

³³ Ĭ ěja te'tena yēi ñamare cui'ne ari te'tena cabrere huahuesipi, tī tsēcāpēase'e.

³⁴ Ja maca pai ějaēpi caja'quē api, i ěja te'te pa'icohua'ire: 'Daijē'ē, mēsarū yē'ē ja'quē ñacaina, de'oye pa'isicohua'i. De'oye pa'ijē'ē, ma'tēmore mēsarure caquē yeja de'hua maca Diusu de'huacai pa'i sitore.

³⁵ Ao ēa ju'ina, mēsarupi de'hue aohuē. Oco ēa ju'ina, cui'ne ocuahūē. Mēsarupi huē'e peoquēpi coa cu'iquē paē'ē. Pa'ina, pēa hue'ña isihuē.

³⁶ Caña peoquē pa'ina, mēsarupi de'hue isihuē. Ju'iquē paē'ē. Pa'ina, yē'ēre do'i sani ñahuē. Tayo yo'ocohua'ire co hue'ñana co cuañosiquē paē'ē. Pa'ina, dani ñahuē, yē'ēre.'

³⁷ Ja maca iti nuñerepa yo'osicohua'i etasicohua'ipi caja'cohua'i a'ē: 'Ějaē, je yēhua mē'ēre ao ēa ju'iquēre ñani aore'ni, panita'a je yēhua oco ēa ju'iquēre ñani oco ocuare'ni?'

³⁸ Panita'a ěje yēhua huē'e peoquēpi coa cu'ina ñani pēa hue'ñana isire'ni? Panita'a ěje yēhua caña peoquē pa'ina, ñani isire'ni, ju'iyē?'

³⁹ Panita'a ěje yēhua ju'iquēre mē'ēre ñare'ni? Panita'a ěco hue'ñana cosiquēpi pa'ina, sani ñare'ni mē'ēre?'

⁴⁰ Cajēna, pai ějaēpi sehuoja'quē api, jaohua'ire: 'Nuñerepa cayē, mēsarute. Si'aye mēsarū jaohua'ire yē'ē yo'je tsini a'ricohua'ire teaye pa'iohua'ire ñajē de'oye yo'ose'e cato jare yē'ēni de'oye yo'ose'e pa'iji.'

⁴¹ Ja maca cui'ne Ějaēpi caja'quē api, ari te'te pa'icohua'ire: 'Saijē'ē, yē'ē quē'ro pa'ima'pē nejosi te'tere pa'icohua'i. Saijē'ē, huatire cui'ne ijo'yare caquē toa yeja de'hua sitona.

⁴² Ao ēa ju'ina, mēsarū aoma'pē paē'ē, yē'ēre. Oco ēa ju'ina, ocoje cui'ne ocuaye pahūē.

⁴³ Huë'e peoquëpi coa cu'iquë paë'ë. Jaje pa'ina, mësarupi pëa hue'ña isiye pahuë. Caña peoquë paë'ë. Pa'ina, mësarupi isima'pë paë'ë. Ju'iquë paë'ë. Pa'ina, mësaru dani ñaño pahuë. Cosiquë paë'ë. Pa'ina, sani ñama'pë paë'ë, mësaru.'

⁴⁴ Ja maca iohua'ipi caja'cohua'i a'ë, ite: '¿Ejaë, je yëhua më'ëre ao ëa ju'iquëre panita'a oco ëa ju'iquëre, panita'a coa cu'iquëre, panita'a caña peoquëre panita'a ju'iquëre, panita'a cosiquëre ñajëta'a cõcayë pare'ni?'

⁴⁵ Jaje cajëna, pai ëjaëpi sehuoja'quë api: 'Nuñerepa cayë, iohua'i teaye pa'i paire ñajëta'a cõcayë pajë cui'ne yë'ëreje ai jerepa ti necayë pahuë, mësaru.'

⁴⁶ Jaje casi maca iohua'i saija'cohua'i a'ë, ti nejo hue'ñana. Cui'ne nuiñe yo'osicohua'ipi ti pa'i hue'ñana saija'cohua'i a'ë."

26

Jesure Tseañe Cuasase'e

(Mr 14.1-2; Lc 22.1-2; Jn 11.45-53)

¹ Jaje Jesús si'aye iyere ca tējini capi, i ye'yacohua'ire:

² "Mësarupi tsoe asayë, caya mu'seña pa'i maca Israel pai Egítopi etajë pa'ise'ere cuasajë tsi'sini yo'oye tija ja'ñe. Ja maca Pai Mamaquë tseã cuañosiquë pa'ija'quë api, que cuañoja'quëpi."

³ Ja mu'seña Maija'quë huë'e ñacaicohua'i ëjaohua'i, cuañese'e ye'yacohua'i, cui'ne aiohua'i, tsi'sisicohua'ipi paë'ë, Caifás Maija'quë huë'e ñacaicohua'i ëjaë jai huë'e hue'se daripëna.

⁴ Jarona Jesure coa cosojë tseani huani jeo ja'ñere ca ñahuë, iti yo'o ja'ñere.

⁵ Jaje pa'iquëta'are "fiesta pai tsi'si macata'a tseañe pañu'u, paipi co'aye sañope yo'oma'cohua'ini" cahuë.

Huëo Sëñepi Jesure Tsoacaise'e

(Mr 14.3-9; Jn 12.1-8)

⁶ Simón huë'ere Jesús paji'i, Betania daripëre ja'ju dahuë ju'iquë hue'yosiquë huë'ere.

⁷ Jarote pa'ina, nomiopi quëna huë jai do'i quëna huëna de'o së ma'ñapi timësiconi cajico dacopi tsio dani, Jesús mesare ñu'ina, ja ma'ñapi i sjiopëna doo.

⁸ Jaje iyere yo'ocona, ñani i ye'yacohua'ipi pëijë ca huëohuë.

"¿Me ne ja'ñere coa nejoco'ni, jai do'ire?"

⁹ Iopi yecohua'ina isico jaiye curi neni peocohua'i mañani cõcaito de'o'ñe pa'ioni yo'oco."

¹⁰ Cajëna, Jesupi asani capi:

"¿Me yo'ojë josa cayë'ni, iote? Iye yë'ëre yo'ocayë de'oye a'ë.

¹¹ Coa si'anë mësaru co'amaña peocohua'ire paja'cohua'i a'ë, mësaru acohua'ire. Jaje pa'iquëta'are yë'ëre cato si'anë mësaru pama'pë pa'ija'cohua'i a'ë.

¹² Yë'ë sjiopëna huëo së ma'ñapi doye cato yë'ëre tasi maca huëo së ja'ñere ne de'huacaio yo'oco.

¹³ Jaje pa'ina, nuñerepa cayë, mësarute. Coa si'a hue'ña iye huaso coca quëanije ico yë'ëre yo'ose'e quëaja'cohua'i a'ë. Jaje quëajëna, paije iote huñëyoma'pë cuasaja'cohua'i a'ë, io yo'oco pa'ise'e."

Judaspi Jesure Yehuoye

(Mr 14.10-11; Lc 22.3-6)

¹⁴ Ja maca i ye'yacohua'ipi aquëpi Judas Iscariote hue'equëpi Maija'quë huë'e ñacaicohua'i ëjaohua'i quë'rona sani capi:

¹⁵ "¿Je ja'ye sañe yëye'ni, yë'ëpi Jesure tseacaito?"

Jaje caquëna, asani ite saihuë, treinta curiquë të'ña.

16 Jare ja macapi Judas Jesure paï peo maca ñani tseani jaohua'i jëñana isisi'i caquë co'epi.

Mai Ejaë Ani Tëjise'e

(Mr 14.12-25; Lc 22.7-23; Jn 13.21-30; 1 Co 11.23-26)

17 Fiesta huëo mu'se o'saye co'mema'a ao ai mu'se ti'aëna, i ye'yacohua'ipi Jesure tsio dani sei'ë: ¿Jerona neja'cohua'i a'ni na'iquëna, aiñe, Egíptopi Israel paï etajë pa'ise'ere cuasajë ai ja'ñe?

“¿Jerona Egíptopi Israel paï etase'e cuasajë na'iquëna, ai ja'ñe neñe'ni?”

18 Cajëna, ipi capi, iohua'ire:

“Saijë'ë, jai daripëna sani huë'e pa'iquëni ti'ani ite cajë'ë: ‘Ye'yaquëpi caji: Yë'ë yo'o maca tsoe ja'yere pa'iji. Jaje pa'ina, më'ë huë'ena yë'ë ye'yacohua'i ja're coní Egíptopi Israel paï etajë pa'ise'ere cuasajë yo'oye nesi'i,’ caquë jëjo saopi.”

19 Jaje caëna, i ye'yacohua'ipi Jesús cuañese'eje yo'ohuë. Yo'ojë na'iquëna, ai ja'ñe ne de'huahuë.

20 Ñami de'osi maca Jesús mesare i doce ye'yacohua'i ja're coní paji'i.

21 Pa'i ja yë'ta'a aore ai ñu'i capi, cui'ne:

“Nuñerepa cayë mësarute, mësarú aquëpi yë'ëre yehuoja'quë api.”

22 Ja maca jaje caquëna, jaohua'ipi ai oi éayerépa asa huesëhuë. Asani sa'ñe iohua'ija'a se huëohuë, ñeje cajë:

“Ejaë, ¿më ñato yë'ëpi yo'oja'quë a'ni?”

23 Cajëna, jaohua'ire sehuopi, Jesupi:

“Yë'ë ja're coní te'e quëna de'huana ai quëpi iti yë'ëre de'oye yo'oyeje yo'oquë cosoquë tseá jëo cuañoja'quë.”

24 Jaje pa'ina, Paï Mamaquë cato toyase'e cayeje pa'ye yo'o saoye pa'iji. Jaje pa'iquëta'are teayerépa yo'oja'quë api, ite yehuoquë. De'ora'pi, jaë ai de'oma'ë patu.”

25 Ja maca Judaspi, iti cosoquë tseá jëo cuañoja'quëpi iti capi:

“¿Ye'yaquë, më'ë ñato yë'ëpi yo'oja'quë a'ni?”

Caquëna, capi:

“Jaje pa'ijë'ë. Më'ë a'ë.”

26 Ja yë'ta'a aore ai jë dujëna, Jesús i jëñapi panpë ini Maija'quëre de'oji caquë seji'i. Ja jeteyo'je i ye'yacohua'ire isiquë capi:

“Aijë'ë. Iye cato yë'ë ca'ë.”

27 Ja jeteyo'je ucu duruhuë i jëñapi ini Maija'quëre de'oji caquë seni iohua'ina se isiquë capi:

“Si'aohua'i ucujë'ë, iye ucu duruhuëna.

28 Iye cato yë'ë tsie a'ë. Huajëye ca nëoñere neñe a'ë. Cui'ne jai paï co'aye yo'ose'ere sai de'huayere caquë isiye a'ë.

29 Jaje pa'iquëta'are cui'naëpi iye cuiya'i o'sa cono ucuye paja'quë a'ë, mësarú ja're coní, yë'ë ja'quë cuañe te'tena mësarú ja're huajë o'sa cono ucuye ti'a macaja'a.”

Pedro Jesure Ñama'quë A'ë, Caye

(Mr 14.26-31; Lc 22.31-34; Jn 13.36-38)

30 Jëjë tëjisi jeteyo'je Olivos cutihuëna saë'ë.

31 Ja maca Jesupi capi, jaohua'ire:

“Iye ñami si'aohua'ire mësarute yë'ëre quëco pase'e ti peocohua'ire nëija'coa. Jaje pa'ina, toyase'e caji: ‘Huani jëosi'i, yëi ñamare ñacaiquëre. Huani jëosi maca yëi ñama huahuesicohua'i pa'ija'cohua'i a'ë.’

32 Jaje pa'iquëta'are yë'ëpi ju'isiquëpi huëni du'ru Galileana saquëna, mësarupi jeteyo'je ti'aja'cohua'i a'ë.”

33 Jaje ca maca Pedropi sehuopi:

“Jaje si'aohua'ire mē'ère tuiye jeōsicohua'i pa'itoje yē'ē cato pañē.”

³⁴ Jaje caquēna, Jesupi capi, ite:

“Nuñerepa cayē, mē'ère. Iye ñami ja yē'ta'a cura yē'ima'ēna, mē'ē yē'ē ti ñama'quē a'ē caquē toasoñe coa caja'quē a'ē.”

³⁵ Pedropi capi, ite:

“Mē'ē ja're conī ju'iñe pa'ito ju'iñē, yē'ē. Coa caye pañē.”

Caquēna, cui'ne si'aohua'i i ye'yacohua'i cahuē.

Jesús Getsemaní Quē'rona Señe

(Mr 14.32-42; Lc 22.39-46)

³⁶ Ja maca Jesús i ye'yacohua'i ja're conī tī'api, Getsemaní hue'yo hue'ñana. Tī'ani capi, jaohua'ire:

“Yē'ēse'e sani je macana seina, mēsaruse'e iye macana ja'rujē'ē.”

³⁷ Jaje canī coa Pedrore cui'ne Zebedeo mamajēre cayaohua'ire sai sapi. Sani ai oi cui'ne ai co'a ju'i ai yo'o huēopi.

³⁸ Ja maca capi, jaohua'ire:

“Ai oiyē, yē'ē joyopi, jūni huesēye pa'ina. Jaje pa'ina, mēsaruse'e iye macana pējājē'ē, cui'ne yē'ē ja're conī sētasicohua'i pa'ijē'ē, mēsaruje.”

³⁹ Jaje canī Jesús ai seña maca te'i se saji'i. Sani jarona tsiapi yejana simeni ūi seji'i, Maija'quēre, ñeje caquē:

“Yē'ē ja'quē maca, de'hue ne tī'añe pa'ito iye sēje da'care pare yē'ère nejocaijē'ē, pañi yē'ē yēquē cayeje pa'ye yo'oye, coa mē'ē yēyepi yo'ose'e pa'ijaquē.”

⁴⁰ Ja maca i ye'yacohua'i quē'ro co'iquē tī'api, tsoe caisicohua'ipi ūijēna. Ñani Pedrore capi:

“¿Quēco tī'añe pare, yē'ē ja're conī te'e hora macaje?”

⁴¹ Sētasicohua'i pa'ijē'ē. Cui'ne seje'ē, co'aye mēiñēna, tāsicohua'i pa'iyē paja'cohua'i. Nuñerepa joyo cato yēji, neñe. Jaje pa'iquēta'are capēpi tutu peoji.”

⁴² Tijupē sani conī seji'i, ñeje:

“Yē'ē ja'quē iye neñañe ai yo'oyere yeque necaiye peoto, coa mē'ē yēyeje yo'ose'e pa'ija'quē.”

⁴³ Tijupē co'ipi. Co'iquē i ye'yacohua'i caisicohua'ini tī'a copi. Iohua'i ñaco capi ai huēo ca'a do'ire sjo meina, caē'ē.

⁴⁴ Ja maca ñani jeonī saji'i, cui'naēpi Maija'quēre sesi'i caquē toasoñe acore. Ja'rē i case'eje pa'ye caquē seji'i.

⁴⁵ Ja maca saji'i. I ye'yacohua'i quē'rona sani capi, jaohua'ire:

“Yureta'a de'oji. Caijē'ē, cui'ne huajējē'ē. Tsoe tī'api, Pai Mamaquēre co'aye yo'ocohua'i jēñana isija'a maca.

⁴⁶ Huēijē'ē. Sañu'u. Tsoe daiji, yē'ère yehuoja'quē.”

Jesure Tseañe

(Mr 14.43-50; Lc 22.47-53; Jn 18.2-11)

⁴⁷ Jesús ja yē'ta'a cocare capi, Judas tītasi macaje. Jaē cato doce soisicohua'i aquē paji'i. Cui'ne i ja're conī jai paī daē'ē, hua'ña cui'ne tara conī cajicohua'ipi. Jaohua'i cato Maija'quē huē'e ñacaicohua'i jaohua'i jējo daocohua'i cui'ne judío paī aiohua'i jējo daocohua'i paē'ē.

⁴⁸ Judas itī yo'oquē yehuoja'quēpi quēaēña, jaohua'ire:

“Yē'ē ini sihuaja'quē a'ē. Jaēni tseajē'ē.”

⁴⁹ Jaje casiquēpi Jesuna tsiojani ite sihuayeje yo'oquē capi:

“¿Pa'iquē, ye'yaquē?”

⁵⁰ Caquēna, Jesupi sehuopi ite:

“¿Cajei, iquena daiquē'ni?”

Ja maca Jesure tsiojani tseani sahuë.

⁵¹ Ja maca jaje yo'ojëna, Jesús cajeipi hua'tiyo dutani cajorose'e tëto tëapi, Maija'quë huë'e ñacaicohua'i ëjaë jo'yaëre pani.

⁵² Jaje yo'oquëna, Jesupi capi:

“De'huajë'ë, më'ë hua'tiyo io pa'i hue'ñana. Si'aohua'i hua'tiñoapi uihuacohua'i cato jare cui'ne hua'tiñoapi huaijëna, ju'ija'cohua'i a'ë.

⁵³ ¿Huesëquë më'ë yë'ëpi yë'ë ja'quëre sequëna, yurepi tsoe doce mil huiñaohua'ire jëjo daouna, cocatira'se'e?

⁵⁴ Jaje yo'oye pa'ito ¿me toyase'e caye ti'aquë'ni, jaje yo'o ja'ñe a'ë, ca nëose'e?”

⁵⁵ Ja maca Jesús paire capi:

“¿Mësaru yë'ëre tseañu'u cajë hua'ñapi cui'ne tarapi conì tse'ejë date, co'amaña ñaëre tseañeje pa'ye? Si'a mu'seña mësaru ja're yë'ë pa'i Maija'quë huë'epi ñu'i ye'yaquëna, mësaru ti yë'ëre tseañu'u cama'pë pa'isicohua'i a'ë.

⁵⁶ Jaje pa'iquëta'are si'aye iye yo'oye pa'iji, tsoe acohua'i Maija'quëre quëacaicohua'i toyajë pa'ise'epi ti'ajaquë cajë.”

Ja maca si'aohua'i i ye'yacohua'i Jesure te'ire jëoni cati saë'ë.

Judío Pai Ca Tëjicohua'ipi Jesure Yo'oye

(Mr 14.53-65; Lc 22.54-55, 63-71; Jn 18.12-14, 19-24)

⁵⁷ Jesure tseasicohua'i sahuë, Caifás Maija'quë huë'e ñacaicohua'i ëjaë quë'rona. Cui'ne jarote cuañese'e ye'yacohua'i cui'ne aiohua'i tsi'sisicohua'ipi paë'ë.

⁵⁸ Jaje pa'ijëna, Pedropi so'o maca se ñaquë jeteyo'je tujil'i, pai ëjaërepa huë'e daripë quë'rore paja'a. Sani jaro cacani ja huë'ere ñacaicohua'i ja're conì ja'rupi, merepa yo'oja'cohua'i a'ni ite tseasicohua'i cuasaquë.

⁵⁹ Maija'quë huë'e ñacaicohua'i ëjaohua'ipi cui'ne aiohua'ipi cui'ne si'a judío pai yo'oye ñani ca tëjicohua'ipi co'ehuë, Jesure sañope co'aye yo'oquë api cacohua'ini ti'ani Jesure huani jëoñu'u cajë.

⁶⁰ Jaje co'ejëta'a ti'añe pahüë, ite sañope ca ja'ñe. Jaje ti'ama'pë jai pai ite coa huëojë cosojë co'aye yo'oquë api, cahuë. Jaje yo'o maca cayaohua'i tëji hue'ñarepa sañope cacohua'i daë'ë.

⁶¹ Jaohua'ipi dani cahuë: “Iquë cato yë'ëpi Maija'quë huë'e nejosiquëpi toaso mu'seña pa'i maca cui'naoni huëoja'quë a'ë, caquë api.”

⁶² Ja maca Maija'quë huë'e ñacaicohua'i ëjaëpi huëni nëcani capi, Jesure:

“¿Ti te'e yë'opoje sañope sehuoye paquë, më'ë? ¿Më'ëre sañope jaohua'i caye asaquë, më'ë?”

⁶³ Jaje catoje Jesús ti cama'ë paji'i. Ja maca Maija'quë huë'e ñacaicohua'i ëjaëpi capi, ite:

“Maija'quë huajëquërepa mamipi më'ëre care pajë'ë, cayë. Quëajë'ë, më'ëpi Maija'quë mamaquërepa Cristo pani.”

⁶⁴ Jaje caquëna, Jesupi capi, ite:

“Jaje pa'ijë'ë. I a'ë, yë'ë, më'ë cayeje. Cui'ne mësaru ñaja'cohua'i a'ë, Pai Mamaquë Diusu tutu quë'irepa ëja te'tere ñu'ina, cui'ne ma'tëmopi sirija'a daina.”

⁶⁵ Ja maca Maija'quë huë'e ñacaicohua'i ëjaëpi i ju'i care naë ye'sapi, ai coa care paji caquë iñoquë. Jaje yo'oquë capi:

“Iquë Maija'quëre ai cue'cuequë yo'oji, i yë'opo cayepi. ¿Jaje pa'ito iquere yeque cajë i yo'oquëna, ñasicohua'ini seni asañu'u cajë co'eye'ni? Mësarupi tsoe asahuë, i cue'cuequë caye.

⁶⁶ Jaje pa'ito ¿me caye'ni, mësaru?”

Caquëna, johua'ipi cahuë:

“Jaje co'aye caquë api. Jaje pa'ina, ju'ñe pa'iji.”

⁶⁷ Ja maca i tsiana copi tse'sejë cui'ne tarapi të'cahuë. Yecohua'ipi tsiana mosicapi të'cahuë.

68 Jaje yo'ocohua'ipi cahuë, ite:
 “¿Mè'ë a'ë, Cristorepa se ta'ñe ca ñajë'ë, nepi më'ëre tètore'ni?”

Pedro Cosose'e
 (Mr 14.66-72; Lc 22.56-62; Jn 18.15-18, 25-27)

69 Jaje yo'ojëna, Pedro cato hue'se yejare ja'rusiquëpi ñuji'i. Ñu'ina, paire necaico i quë'rona tsiojani cao, ite:

“Mè'ëje Jesús Galilea aquë ja're coní cu'i pa'isiquë aë.”

70 Jaje cacona, Pedropi si'ahua'i pa'i hue'ñana coa cosopi, ñeje caquë:

“Huesëyë, më'ë caye. ¿Iquere jaje caco'ni?”

71 Pedro eta sa'ro quë'rona huëni je'në saina, yecopi nomio ñani cao, iti maca pa'icohua'ire:

“Iquë Jesús Nazaret aquë ja're coní cu'i pa'isiquë api.”

72 Cacona, ja maca Pedropi tijupë coso copi:

“Ñama'quëre pa'ë, jaëte. Quëare payë.”

73 A'ri maña tsoe pa'i maca iti maca pa'icohua'ipi Pedro quë'rona tsiojani cui'ne ite cahuë:

“Nuñerepa më'ë i ye'yasicohua'i aquëre pa'ë. Jaje pa'ina, më'ë coca cayeque tiñe pa'iji, huesëye peoye.”

74 Cajëna, ipi capi:

“Ti ñama'quë a'ë, caye asa ma'ñe, mësarü.”

Jaje itire yo'oquë caquëna, cura yëji'i.

75 Yë'ina, ja maca Pedro cuasa ñajaji'i, Jesús ite case'e: “Ja yë'ta'a cura yë'ima'ëna, më'ë toasoñe yë'ëre ñama'quë a'ë cosoja'quë a'ë.” Jare cuasaquë ja maca jaro pa'isiquëpi Pedro etani ai oji'i, co'a ju'i.

27

Pilatona Jesure Isiye
 (Mr 15.1; Lc 23.1-2; Jn 18.28-32)

1 Ñata tomesi maca Maija'quë huë'e ñacaicohua'i ëjaohua'ipi cui'ne judío pai aiohua'ipi te'e cuasaye nehuë, Jesure huani jea ja'ñere cajë.

2 Sëasiquëni sani Poncio Pilatona iti yeja ëjaëna isihuë.

Judas Ju'ise'e

3 Judas Jesure yehuoquëpi ñaquëna, Jesupi huani jeo cuañoja'quë pa'ina, ñani ai oi pañete yo'ore'ni cuasaquë oi treinta curi tël'ña ite isise'ere cui'nare co'yopi, Maija'quë huë'e ñacaicohua'i ëjaohua'ina.

4 Co'yoquë capi, jaohua'ire:

“Co'aye yë'ë yo'ohuë, ti do'i peoquëni huani jeoja'quëre isiquë.”

Jaje caquëna, iohua'ipi sehuohuë, ite: “¿Iquere yëquë oiye'ni, ja yo'ose'e? Më'ëse'e yo'oquë cajë'ë.”

5 Ja maca Judas, curiquë Maija'quë huë'ena jeo ñato saoni sani queo deni juji'i.

6 Maija'quë huë'e ñacaicohua'i ëjaohua'ipi curiquë ña'ñe qese'ere tsi'soni careña:

“Iye curiquë Maija'quëre coa isijë aya mahuëna ayaye peoji, tsie do'i saise'e me ayaye'ni.”

7 Ja jeteyo'je jaohua'i te'e cui'ne si'a yë'quë maca cuasajë ca de'huahuë, “soto ne hue'ñana yejare hueroñu'u, tìohua'ire taja'a yejare” cahuë.

8 Jaje pa'ina, ja yeja yureje “Tsie Yeja” hue'eji.

9 Jaje tì'api, tsoe aquë Maija'quëre quëacaiquë Jeremias toyaquë pa'ise'e ñeje cayepi: “Treinta curiquë tël'ña imahuë, i do'ire Israel pai isise'ere.

10 Japi huerohuë, soto ne yejare, ëjaë yë'ëre cuañese'eje pa'ye.”

Jesús Pilato Ña Hueñare Pa'ise'e
(Mr 15.2-5; Lc 23.3-5; Jn 18.33-38)

11 Jesús paí ëjaë quë'rona sasiquë paji'i. Pa'ina, ipi ite seji'i:

“¿Më'ë aë, judío paí ëjaërepa?”

Caquëna, Jesupi capi, ite:

“Jaje pa'ijë'ë. Më'ë case'eje pa'i a'ë.”

12 Maija'quë huë'e ñacaicohua'i ëjaohua'ipi cui'ne aiohua'ipi sañope co'aye catoje Jesús ti a'ri mañaje sehuoma'ë paji'i.

13 Paquëna, ja maca Pilatopi capi, ite:

“¿Asama'quë më'ë, më'ëre sañope yo'ojë caye?”

14 Jaje catoje Jesús ti sehuoma'ë paji'i. Jaje pa'ina, ña jujani paí ëjaëpi ai ise'ere ñani ¿me neja'quë a'ni? cuasapi. Cui'ne huesëpi, yeque yo'oye peoquëna.

Jesure Huaiye Pa'iji, Caye
(Mr 15.6-20; Lc 23.13-25; Jn 18.38-19.16)

15 Jaje pa'iquëta'are si'anë fiesta pa'i maca paí ëjaëpi cosicohua'ire eto saokuë yo'oye paquë paji'i. Paipi jaëni etoye pa'iji cajëna, etoquë paji'i.

16 Paji'i, cosiquë Barrabás hue'equë si'aohua'i i co'aye yo'oye asaquë.

17 Jarote jai paí tsi'sisicohua'i pa'ijëna, Pilatopi seji'i, jaohua'ire:

“¿Neni yëye'ni, de'oye pa'ija'quëre jëjo saoye, Barrabás panita'a Jesucristo?”

18 De'hue asapi, paipi Jesuni ai yëjë yo'o do'ire pëijë co'aye yo'oma'quëni tsease'e. Jaje pa'ina, Pilato jaje capi.

19 Ja yë'ta'a Pilato paí co'aye yo'ose'ere asani ne de'hua hueñare ñu'ina, i pacopi jëjo dao, io case'ere quëaja'quëre ñeje caco:

“Jaëre nuñerepa de'o paire cui'na coní yo'oma'ë pa'ijë'ë. Coa ñajë'ë. Jaëte yo'o do'ire huëo caní ñahuë, ai co'ayerepa.”

20 Jaje pa'iquëta'are Maija'quë huë'e ñacaicohua'i ëjaohua'ipi cui'ne judío paí aiohua'ipi paire cuañehuë, Barrabásni etojë'ë cajë, cui'ne Jesuni huani jëoja'quëre cajë'ë, cahuë.

21 Paí ëjaëpi tijupë cui'ne seni coquë capi:

“¿Cayahua'i tseasicohua'i pa'icohua'ire jequëni yëye'ni, eto saoye?”

Caquëna, jaohua'ipi cahuë:

“Barrabásni etoye yëyë.”

22 Cajëna, Pilatopi seji'i, jaohua'ire:

“¿Cui'ne me neja'quë a'ni, Jesure Cristo hue'equëre?”

Caquëna, si'aohua'i sañope cahuë:

“¡Queja'quë api!”

23 Ja maca Pilato capi, jaohua'ire:

“¿Jaje pa'ito iquere co'aye yo'o u'ni?”

Caquëna, tijupë cui'ne cui cohuë:

“¡Queja'quë api!”

24 Pilatopi i co'aye yo'ose'e asa ti'ama'ëna, coa paipi jerepa josa yo'ojë sañope jase'e cajëna, ña jujani jëña tsoasi'i caquë oco daja'quëre jëjo saouna, daëna, tsoaquë capi:

“Yë'ëpi iquë de'o paire huani jëjo ja'ñe cuañema'ë pa'iyë. Mësaruse'e yo'ojë'ë.”

25 Jaje caquëna, si'a paí sehuohuë:

“Yëquëna cui'ne yëquë mamajëna ite huani jëjo do'i tomejaquë.”

26 Ja maca Pilatopi Barrabásni eto saopi, de'oye pa'ija'quëre. Etoquë Jesuni si'seni ja jeteyo'je quëni huani jëoja'quëre jëjo saopi.

27 Ja jeteyo'je paí ëjaë soldado paipi Jesure sahuë, jai huë'ena. Si'a soldado paí tsi'sisicohua'irepa paë'ë, Jesús pa'i hue'ñana.

28 Ja jeteyo'je i ju'i ca dutani maja'i ju'i care suñacaë'ë.

29 Cui'ne s̄iopëna miu maro puacaë'ë. Cui'ne ëja te'te jëtëna soquë tarapë isihuë. Ja maca i ña hue'ñana do're ja'runi cue'cuejë ñeje ìte cahuë:

“¡Pa'ijë'ë, judío pai ëjaërepa!”

30 Jaje cajë cui'ne copi tse'sejë cui'ne ìte tarapëpi s̄iopëna të'cajë yo'ohuë.

31 Jaje ìte cue'cue tëjini maja'i ju'i ca dutani i ju'i care pare suñacani ja maca queja'quëre sahuë.

Ite Quese'e

(Mr 15.21-32; Lc 23.26-43; Jn 19.17-27)

32 Jaropi etani saijë Cirene aquëre t̄'ahuë, Simón hue'equëre. Jaëni Jesure queja'a sarahua sacaija'quëre cuañehuë.

33 Jaje yo'ojë Gólgota hue'e hue'ñana t̄'ahuë. Jaje cani cayë, pai s̄iopë tara.

34 Jarona Jesure cuiya'i o'sa conona s̄ejeñe conì co'mesicore ocuahüë. Jaje ocuajëna, Jesús ipi neñani ucuye coepi, ìote.

35 Ìte quësi maca jeteyo'je soldado paipi Jesús ju'i care ¿nepi ìote paja'cohua'i a'ni? cajë yo'ohuë, sa'ñe ìohua'ija'a. Jaje yo'ojëna, toe aquë Maija'quëre quëacaiquë toyase'e ñeje caye t̄'api: “Yë'ë ju'i care pai ñape huahuehuë, ìohua'ija'a ¿nepi paja'cohua'i a'ni?” cajë yo'ohuë.

36 Jaje yo'o tëjini yecohua'ipi dani sama'cohua'ini cajë ja'runi ñahuë.

37 Cui'ne i s̄iopë sa'nihuëna ja do'ire ju'iji caco quëacore toyani s̄ohuë. Toyasico cato paji'i, ñeje: IQUË API, JESÚS, JUDÍO PAI ËJAË.

38 Cui'ne caya co'amaña yahue imacohua'ire quësicohua'i paë'ë, i ja're conì, yequëni i ëja te'tena cui'ne yequëni i ari te'tena.

39 Cui'ne ìti macasa'a da saicohua'ipi cue'cuejë tea ju'ijë s̄iopë api s̄ë'cuijë saë'ë, ìte ñajë.

40 Cui'ne cahuë:

“Më'ë a'ë, Maija'quë huë'e peo hue'ña nejni cui'ne toaso mu'seña pa'i maca cui'naoni huëoja'quë a'ë, caquë pa'isiquë. Jaje pa'i s̄ete yure co'ye huasojë'ë. Më'ëpi Maija'quë mamaquë pani cruzupi caje nëcajë'ë.”

41 Jaje cui'ne Maija'quë huë'e ñacaicohua'i ëjaohua'ijë cui'ne cuañese'e ye'yacohua'ijë, fariseohua'ijë cui'ne cue'cuehuë, ìte. Jaje cue'cuejë sa'ñe ìohua'ija'a cahuë:

42 “Yecohua'ita'are huasopi. Jaje pa'iquëta'a ija'a co'ye huasoyere paji. Jaje pa'ina, ipi Israel pai ëjaërepa pani yurepi cruzu dequëpi caje nëcaëna, sehuoye patira'pi, maire.

43 Iquë cato Maija'quëna ìre papi cuasaquë quëcoquë paji'i. Jaje pa'isiquëre s̄ete yure Maija'quëpi ìte huasojaquë, ìte oiquërepa pani. Ita'a maire ‘yë'ë cato Diosu mamaquëre pa'ë' caquë pa'isiquë api.”

44 Cui'ne co'amaña ñaohua'ijë i ja're conì quësicohua'ique tea ju'ijë sañope cahuë.

Jesús Ju'ise'e

(Mr 15.33-41; Lc 23.44-49; Jn 19.28-30)

45 Ja maca yureta'a si'a yeja ñamije pa'ioyepa de'o nëji'i, mu'se jopore papi na'i maca tres pa'i macaja'a.

46 Cui'ne jare ja hora pa'i maca Jesús ai tutu cuipi: “Eli, Eli, lama sabactani”. Ja caye cato caji: Yë'ë Diosu, Yë'ë Diosu, ¿me nesi'quë yë'ëre j̄ococo huesou'ni?

47 Yecohua'ìti maca pa'icohua'ipi asani cahuë:

“Tsoe aquë Maija'quëre quëacaiquë Elías pa'isiquëni soiji.”

48 Jare ìti macapi te'i huë'huëpi, oco saësi pë quërëjasi'i caquë. Quërëjani dani o'sa cuiya'i conore saë tëjini soquë tarapëna hue s̄ëoni ucujaquë caquë ja'ye maca sapi.

49 Jaje yo'oquëna, yecohua'ipi cahuë:

“Yo'oma'ë. Ñaņu'u, Elíaspi dani ìte huasoquë pa'ito.”

50 Tijupë Jesús tutu cui'ne cui copi. Ja maca junì huesëpi.

⁵¹ Jare iti macapi Maija'quë huë'e ta'tëpo tëhuosico cayaye ëmëje'epi huë'ehuëre pana yete saji'i. Yejaje ñu'cuequë cui'ne quëna yejañaje tsate saji'i.

⁵² Cui'ne ju'isicohua'ire tase'eje hui'ye sapi. Cui'ne Maija'quëre asani ju'isicohua'ije huëisicohua'i paë'ë.

⁵³ Tasi daripëapi huëisicohua'i paë'ë, Jesús huëisi jeteyo'je. Huëni de'o Jerusalén daripëna cacahuë. Cacajëna, jai pai ñahuë, jaohua'ire.

⁵⁴ Ja maca Capitán cui'ne i ja're coni Jesure ñacohua'ipi yeja ñu'cuye ñani cui'ne yeque jaiye yo'oyere ñajë ai ca'rajë cahuë: “Nuñerepa iquë Maija'quë mamaquërepa paji'i.”

⁵⁵ Jarote jai pai nomiohua'ije paë'ë, so'opi de ñajë, Jesure Galileapi coçaijë tuisicohua'i.

⁵⁶ Jaohua'i ja're con paë'ë, María Magdalena, María Jacobo cui'ne José pëca ja'co cui'ne Zebedeo mamajë pëca ja'co con paë'ë.

Jesure Tase'e

(Mr 15.42-47; Lc 23.50-56; Jn 19.38-42)

⁵⁷ Ñami de'o huëo maca jaiye co'amaña paquë José hue'equë Arimatea daripë aquëpi daji'i. Jaë cato Jesure tuiquë de'osiquë paji'i.

⁵⁸ Jaje pa'ipi jaëpi Pilato quë'rona sani Jesús capëre seji'i. Seina, ja maca Pilatopi cuañepi, isijë'ë caquë ite ñacaicohua'ire.

⁵⁹ Josépi i capë si'si peo capi peo hue'ña deapi.

⁶⁰ Yo'oni huajëcore pana i tsecona oapi, quëna yeja perepëna coje nesicono. Ite tani jai quëna pëpi daripë se sioni saji'i.

⁶¹ Cui'ne jarote paë'ë, María Magdalena, cui'ne yequë María con, daripë tiñare pare ja'rusicohua'ipi.

Jesús Tasito Ñacaicohua'i

⁶² Se ñatasi mu'se cato huajë mu'se de'hua tëjisi maca paji'i. Pa'ina, Maija'quë huë'e ñacaicohua'i ëjaohua'ipi cui'ne fariseohua'i con Pilato quë'rona saë'ë.

⁶³ Ti'ani cahuë: “Ëjaë, yëquë jaë cosou ja yë'ta'a huajëquë pa'inë ñeje caquë pa'ise'ere cuasayë, ‘Toaso mu'seña pa'i maca ju'isiquëpi cui'naëpi huëija'quë a'ë case'ere.’

⁶⁴ Jaje pa'ina, jëjo saojë'ë, tasi daripë ñaja'cohua'ire toaso mu'seña pa'i macaja'a, i ye'yaquë pa'isicohua'ipi dani i capë ñani sani, ja maca paire ‘Tsoe huëji'i, juni huesësiquë pa'isiquëpi’ cama'cohua'ini. Jaje yo'ose'e cato ai jerepa du'ru cosose'e jerepa coa cosose'e pa'ima'coni tëjiyerepa cosoyepi.”

⁶⁵ Cajëna, Pilatopi capi, jaohua'ire:

“Jaohua'i pa'iyë, ite ñacohua'i soldado pai. Jaje pa'ito sani de'oyerepa ñajë'ë.”

⁶⁶ Jaje caëna, sani tasi daripëre de'oyerepa de'huan i coje sio quëna pë ëmëje'ena toyani sëohuë. Sëoni ite macana soldado paire ñaja'cohua'ire jëoni saë'ë.

28

Jesús Jui'siquëpi Huëise'e

(Mr 16.1-8; Lc 24.1-12; Jn 20.1-10)

¹ Huajë mu'se tëto sani du'ru macarepa semana mu'se ñata maca María Magdalena, cui'ne yeco María con tasi daripë ñañu'u cajë saë'ë.

² Saijëna, cuasama'tore papi tutu yeja ñu'cuye paji'i, ja cato Ëjaë huiñaëpi ma'tëmopi tasi daripë quë'rona titani yo'opi, quëna pë coje siosiconi ne taoni io ëmëje'ena ja'rupi.

³ Mujuë ye'hueye miañe ñañeje pa'irepa paji'i. Cui'ne i ju'i capi po yëioje pa'iorepa paji'i.

⁴ Jare ñani soldado paipi quëquë huesëni tsasijë ju'ise'eje pa'iohua'i de'ohuë.

⁵ Ja maca ëjaë jo'yaëpi capi, nomiohua'ire:

“Ca'rama'pë pa'ijë'ë. Tsoe yë'ëpi asayë, Jesure quëni huani jëosiquëre mësar co'eye.

⁶ Ñño peoji. Tsoe huëji'i, i case'eje pa'ye. Dani ñajë'ë, ite o'a sitore.

⁷ Sani esa cajë'ë, i ye'yacohua'ire: 'I cato ju'isiquë pa'isiquëpi huëji'i. Yure jaje pa'ipi mësaru Galilea ja yë'ta'a tì'ama'pëna du'ru saija'quë api. Jarona ite ñaja'cohua'i a'ë, mësaru. Iyese'e pa'iji, yë'ë mësarute casi'i cuasase'e."

⁸ Ja maca nomiohua'ipi esa tasi daripë quë'ropi ca'rajë cui'ne ai sihuacohua'ipi huë'huëjë saë'ë, huajë cocare i ye'yacohua'i pa'isicohua'ire quëañu'u cajë.

⁹ Ja huë'huëjëna, Jesupi jaohua'ina ñaini pëpapi. Pëpaquëna, ja maca Jesure ire papi cajë i quëona su'cuajë de'oquëre pani cahuë.

¹⁰ Yo'ojëna, ipi capi, jaohua'ire:

"Ca'rama'pë pa'ijë'ë. Sani quëajë'ë, yë'ë yo'je tsire. Galileana sani yë'ëre ñañe pa'iji."

Soldado Pai Quëase'e

¹¹ Ja yë'ta'a nomiohua'i saijëna, yecohua'i soldado pai iti ñasicohua'ipi pai pa'i huë'ñana sani si'aye iohua'i yo'oquëna, ñase'ere quëahuë, Maija'quë huë'e ñacaicohua'i ëjaohua'ire.

¹² Ejaohua'ipi sani aiohua'i ja're conì cahuë, si'a yë'quë maca cuasaye pa'ijaquë cajë. Jaje cajë ja maca soldado paire jaiye curiquë isihuë.

¹³ Isijë cahuë, jaohua'ire:

"Mësarupi cajë'ë: 'ñami yëquë canì huesësi maca Jesús ye'yaquë pa'isicohua'ipi dani i capë ñani sahuë."

¹⁴ Jare pai ëjaëpi asa tì'ani, mësarute sañope yo'oye pa'ito yëquëpi ite ca de'huacañu'u. Cui'ne ai yo'oye pa'itoje çocaija'cohua'i a'ë, mësarute."

¹⁵ Ja maca soldado paipi curiquë imani, sani jare iohua'i yëhuojë case'eje pa'ye quëahuë. Jaje pa'ina, yure iye mu'señaje judío pai cui'ne quëajë pa'icohua'i a'ë.

Jesupi I Jëjo Daocohua'ire Cuañese'e

(Mr 16.14-18; Lc 24.36-49; Jn 20.19-23)

¹⁶ Jaje du'ru ca nëose'e sëte i ye'yacohua'i once pa'iohua'i Galileana saë'ë, Jesús quëa nëosi cutihuëna.

¹⁷ Jarona Jesure ñani ite do're ja'runi de'oquëre pa'ni cajë yo'ohuë, ja yë'ta'a yecohua'i jëa coejëta'a.

¹⁸ Ja maca Jesús jaohua'ire tsiojani capi:

"Yë'ëna si'aye tutu isise'e pa'iji, ma'tëmo cui'ne yeja cuañequërepa pa'ija'quëre.

¹⁹ Jaje pa'ina, saijë'ë, coa si'a yejaña pai pa'i huë'ñana. Sani yë'ëre ye'yecohua'ire necaijë'ë. Jaohua'ire Maija'quë mamipi, i mamaquë mamipi, cui'ne de'o joyo mamipi oco docaijë'ë.

²⁰ Jaje yo'ojë cui'ne ye'yajë'ë, yë'ë mësarute cuañese'ere si'aye sehujajë cajë. Cui'ne cuasajë'ë, yë'ëpi mësaru ja're si'a mu'seña pa'iji, yeja carajaisi macaja'a." De'oji. Jaje pa'ijaquë.

SAN MARCOS

Juan Oco Doquë Ayere Quëaye

(Mt 3.1-12; Lc 3.1-9, 15-17; Jn 1.19-28)

¹ De'o coca ñeje huëopi. Ñeje yo'opi, Ëjaë Jesucristo Maija'quë mamaquë.

² Maija'quëre quëacaiquë Isaíaspi Maija'quë quëaquëna, toyapi, ñeje:
“Yë'ère quëacaiquëre du'ru jëjo saosi'i,
saija'a ma'a ne de'huacaija'quëre.

³ Airopi i yë'ose'e jutaja'coa.

Ne de'huajë'ë,

Mai Ëjaë daija'a ma'a, nui ma'a hui'yocaijë'ë.”

⁴ Jaje pa'ina, Juan cuene yejaja'a dai paire doquë daji'i. Jaje dai capi: Mësarü ja'rë cuasase'ere jëoni pönëto oco doye pa'iji, mësarü co'aye yo'ose'e sai de'huacaise'e pa'ija'core.

⁵ Judea quë'ro pai cui'ne Jerusalén daripë pai si'aohua'i i pa'i hue'ñana sani jiohua'i co'aye yo'ose'e oijë quëajëna, Juanpi Jordán tsiayana dopi.

⁶ Juan caña cato camello nañapi nese'e paji'i. Cui'ne i tēi ca cato ca'nipi nesico paji'i. I aiñe cato pu'su cui'ne mejaë paya paji'i.

⁷ Ñeje caquë paire quëaëña:

“Yë'ë jeteyo'je jerepa pa'ipi daiji. I jo'yaë në meni zapato joyecaiquëje pa'i yë'ë peoyë,
ai teaye pa'i a'ë.

⁸ Ocopi dohuë, mësarute. Jesuta'a Maija'quë joyore isija'quë api.”

Jesure Doye

(Mt 3.13-17; Lc 3.21-22)

⁹ Ja mu'seña Jesupi Nazaret daripëpi de daquëña. Nazaret daripë cato Galilea quë'ro paji'i. Daquëna, Juanpi Jordán ñana dopi, Jesure.

¹⁰ Do tējina, Jesús tsiayapi tumaquëna, ma'tëmo jaca sacona, ñaëña. Ñaquëna, Maija'quë joyo ire pana nëca mequëña, su'teje pa'ipi.

¹¹ Nëca meina, ma'tëmopi yë'ose'e jutaëña:

“Më'ë yë'ë mamaquë a'ë. Më'ère ai yëyë. Ai sihuaquë pa'iyë, më'ère.”

Jesure Neñañe

(Mt 4.1-11; Lc 4.1-13)

¹² Ja maca jë'nërepa Maija'quë joyopi saëña, Jesure, yequë hue'ñana, pai peo hue'ñana.

¹³ Saëna, airo acohua'i quë'rona cuarenta mu'seña pa'ina, mënapa co'aye yo'ojaquë caquë dani neñaëña. Mënapa jaje yo'o tēji maca huiñaohua'ipi dani Jesure necateña.

Jesús Yo'o Huëoye, Galileana

(Mt 4.12-17; Lc 4.14-15)

¹⁴ Juanre tsoe tseani cosi maca Jesús jeteyo'je saji'i, Galileana, de'o cocare quëaquë Diusu tē'te ayere.

¹⁵ Ñeje caquë quëapi:

“Tsoe tī'api, Maija'quë cuañe tē'te. Ja'yere pa'iji. Mësarü ja'rë cuasase'e jëoni yeque cuasayena pönëjë'ë. Huaso cocare asajë'ë.”

Hua'ire Yo'ecohua'ire Soiye

(Mt 4.18-22; Lc 5.1-11)

¹⁶ Jesupi Galilea jaira tē'tëpaja'a saina, Simón i yo'jei Andrés cona hua'i huaterë jëo dëojëna, ñaëña, iti hua'i yo'ecohua'i sëte.

17 Ñani jaohua'ire capi:

“Yë'ë ja're daijë'ë. Yureta'a paire yo'ecohua'i pa'ija'cohua'ire nesi'i, yë'ëpi.”

18 Ca tëjina, huaterë jëoni sateña, i ja're.

19 Satena, seña maca saina, Zebedeo mamajëpi Jacobopi i yo'jei Juanpi conì yohuëre ñu'ijë huaterëre que'que do'sejëna, ñaëña.

20 Ñani iohua'ire soiña. Soina, jaohua'ijë pëca ja'quëre jëoni Jesús ja're sateña, i saina cõcaicohua'i ja're conì yohuëre pa'ina.

Co'a Joyore Hue'equë

(Lc 4.31-37)

21 Jëo saisicohua'ipi capernaum daripëna sa tì'ani, du'ru huajë mu'se Judea pai tsi'si huë'ena cacarena, ye'yaëña, Jesupi.

22 Ye'yaquëna, me nesiquëpi de'oyerepa ta'ñerepa ye'yaquë'ni, jaë, cuañequëje pa'irepa ye'yaquë'ni. Maire ye'yacohua'i yo'oyeje yo'oye paji, cuasareña.

23 Cui'ne pai tsi'si huë'ere huati quë'i paquëña.

24 Pa'ipi caëña:

“¿Jesús Nazaret daripëpi daiquë me nesi'quë yëquëre yo'oquë'ni? ¿Yëquëre huasi'quë daiquë? Ti cuañequërepa de'oquëni ñahuë, më'ëre.”

25 Caquëna, Jesupi huatire caëña:

“Cama'ë pa'ijë'ë. Jaëte jëoni etajë'ë.”

26 Caquëna, asani hue'hue dahuëje pa'ye ju'iquëte yo'oni cuini etaëña, huati.

27 Jaje yo'ouna, ñani si'aohua'i quëquë huesëni sa'ñe setëña:

“¿Ique a'ni, iye? ¿Iquerepa huajë ye'yaye a'ni, iye? ¿Huatiohua'ire eto sao tuture paque paji. Jaje paquëni i cuañeñe sehuojë etayë?”

28 Jaje Jesús yo'oyese'e esa Galilea yeja pa'icohua'i asa tì'areña.

Simón Pedro Huaore Jujuye

(Mt 8.14-15; Lc 4.38-39)

29 Ye'ya tëjini pai tsi'si huë'epi etani Simón cui'ne Andrés huë'ena cacaëña. Jacobo cui'ne Juan conì cacareña, Jesús ja're.

30 Cacarena, Simón huao suña dahuëre ju'io uico pacoña. Pa'iona, io ju'iñe quëareña, Jesure.

31 Quëarena, asani dani io jëtëna tseani naë huëouña. Naë huëouna, suña dahuë jëouña. Jëouna, huëni si'aohua'ire aña.

Jai Paire Ne Co'yaye, Jesús Yo'oquëna

(Mt 8.16-17; Lc 4.40-41)

32 Na'iquëna, ësë caje huesëquëna, ja daripë si'a ju'icohua'ire cui'ne huati quë'iohua'ire Jesús quë'rona dareña.

33 Si'a pai ja daripë acohua'i tsi'sireña, eta sa'ro quë'rona.

34 Tsi'sirena, jai paire jujuquëna, co'yareña, si'aohua'i. Si'aye ju'iñe pa'itoje de'oye jujuña. Cui'ne huati quë'iohua'ire pa'ijëna, eto saouña, huatiohua'ire. Huatiohua'ipi tsoe Jesure ñareña. Jesupi huatiohua'i cayete ësequë, cama'pë pa'ijë'ë, cani eto saouña.

Jesús Yëhuoye, Galilea Quë'roro

(Lc 4.42-44)

35 Ja yo'o tëjini pëani cani nea hue'ñarepa huëni saquëña, pai peo hue'ñana Maija'quëni casi'i caquë.

36 Ja caquëna, Simón cui'ne yecohua'i conì tuteña.

37 Tuni tì'ani ite careña:

“Si'aohua'i më'ëni co'eyë.”

38 Cajëna, Jesupi iohua'ire caëña:

“Je darina sañu'u. Je darije cui'ne Maija'quë coca quëasi'quë daë'ë.”

³⁹ Cani saquëña. Si'a hue'ña Galilea quë'roja'a sai si'a Judea tsi'si huë'ena cacani Maija'quë coca quëarojaquëña. Cui'ne huatiohua'ire eta saouña.

Jesús Jujucaiye, Ja'ju Dahuë Ju'iquëre
(Mt 8.1-4; Lc 5.12-16)

⁴⁰ Jesús pa'i hue'ñana tel' ju'iquëpi daquëña. Ja'ju dahuë ju'iñe hue'equëpi dani do're ja'runi oi sequëña:

“Më'ëpi yëni ne co'yajë'ë, yë'ëre.”

⁴¹ Ju'iquëte oi ñaquë jëtëpi se patoquë caëña:

“Yëyë. Më'ëre jujusi'i.”

⁴² Cani patoquëna, ti ju'iñe peoquëre pare ne co'yaëña, ite.

⁴³ Ne co'yani Jesupi yëhuouña, yë'ë ne co'yase'e quëama'ë pa'ijë:

⁴⁴ “Yecohua'ire quëama'ë pa'ijë'ë, coa Maija'quë huë'e ñacaicohua'i ëjaëse'ere iñojë'ë, Moisés cuañequë pa'ise'ere isiquë më'ë si'sire tosa tosiquë pa'iyere iñoquë. Jaje yo'oquëna, yecohua'i ñajajë caëña. Cani jëjo saouña.”

⁴⁵ Ti jujusiquëpi etani sani Jesús yo'ose'ere si'a hue'ña quëaëña. Quëaëna, Jesupi pai daripëa tiñarepa cacaye peouña. Peoquëna, hue'sere pai peo hue'ñare paquëña. Pa'iquëta'are paipi i quë'rona si'a hue'ña acohua'ipi dateña.

2

Quë'quë Dahuë Ju'iquëre Jujuye
(Mt 9.1-8; Lc 5.17-26)

¹ Yequë huë'ñare panirojani tējini, tijupë Capernaum yejana co'i copi. Co'ina, huë'ere pa'iji asareña, yecohua'i.

² Asani esa tsi'sireña. Si'a huë'e timë huesëoña, so'o sa'ro peoyerepa. Jaje tsi'sirena, i cato Maija'quë cocare quëaëña.

³ Quëaquëna, cajese'e ëmëohua'ipi ju'iquëre hue'ejë dareña. I ju'iñe cato quë'quë dahuë paji'i.

⁴ Dani jai pai pa'ijëna, Jesús pa'i hue'ñana caca ti'añe peoquëna, ña jujani huë'e ëmëje'aja'a coje neni ju'iquëre cai saihuëre uina, Jesús nëca hue'ñana casareña.

⁵ Jujucaija'quë api cuasajë yo'oyere ñani Jesús ju'iquëre capi:

“Tsihua'ë, më'ë co'aye yo'ose'ere sai de'huacaise'e a'ë.”

⁶ Jaje caquëna, iti maca ñu'icohua'ipi cuañese'e ye'yacohua'i acohua'ipi asani cuasahuë.

⁷ ¿Me yo'oquë jaje caquë'ni, iquë? Coa Maija'quëni cue'cuequë caji. Iye yeja acohua'i pai co'aye yo'ose'ere sai de'huaye peoji. Coa Diususe'e yo'oye a'ë, ja cato.

⁸ Cuasajëna, Jesús i joyopi johua'i cuasase'e asani caëña:

“¿Me neñu'ju jaje cuasaye'ni, mësarü?”

⁹ Ique a'ni, ju'iquëre ai de'oye ca'ñe pa'ye: ‘Më'ë co'aye yo'ose'e sai de'huacaise'e a'ë.’ Panita'a caye, ‘Huëni më'ë cai saihuë ini saijë'ë.’

¹⁰ Jaje pa'ito mësarute iñosi'i, yë'ë Pai Mamaquë iye yeja pa'i pai co'aye yo'ose'ere sai de'hua tutu paquë pa'iyere.”

Jaje cani ju'iquëre caëña:

¹¹ “Më'ëni cayë, huëijë'ë. Më caicore ini hue'equë më huë'ena saijë'ë.”

¹² Jare caëna, ju'iquëpi i cai sëohuë ini hue'equë saquëña. Saquëna, ñani Maija'quë ai de'o'ji cajë sihuareña, mai ña ma'ñere ñañë, cajë.

Jesupi Levíre Soiye
(Mt 9.9-13; Lc 5.27-32)

¹³ Jesupi sani couña, jaira tëtëpana. Sani couna, si'a pai i quë'rona tsi'sirena, ye'yaëña.

14 Ye'ya tējini jerepa saina, Leví, Alfeo mamaquēpi pa'i do'i saí huē'ere ñu'ina, Jesupi ñani caēña:

“Yē'ē ja're daijē'ē.”

Caēna, asani i ja're saquēña.

15 Jesupi Leví huē'ena sani ñu'i aina, jai paí pa'i do'i secohua'i cui'ne yecohua'i co'aye yo'ocohua'i cui'ne i ye'yacohua'i coní te'e ñu'ijē a'teña.

16 Jesupi jaje jaohua'i ja're coní ñu'i aina, ñaquē ñani cuañese'e ye'yacohua'ipi cui'ne fariseohua'ipi i ye'yacohua'ire seteña:

“¿Me neni mēsarute ye'yaquē pa'i do'i secohua'i ja're coní cui'ne co'acohua'i ja're coní ucuquē cui'ne aiquē'ni?”

17 Sejēna, Jesupi asani sehuouña, jaohua'ire:

“Huajēcohua'i cui'ne de'oye pa'icohua'i jujuquēre co'ema'cohua'i a'ē. Ju'icohua'ipi co'ecohua'i a'ē. Yē'ē cato de'ocohua'ini soisi'i caquē daiye pa'huē. Co'acohua'ini caquē daisiquē a'ē.”

Ai Mañere Cajē Señe

(Mt 9.14-17; Lc 5.33-39)

18 Fariseo paí ye'yacohua'ipi cui'ne Juanre ye'yacohua'ipi aima'pē Maija'quēre sejēna, yecohua'ipi ñani Jesús quē'rona dani seteña:

“¿Me yo'ojē mē ye'yacohua'i aima'pē seña pañe'ni, Juan ye'yacohua'i cui'ne fariseo paí ye'yacohua'ise'e aima'pē sejēna?”

19 Sejēna, Jesupi sehuouña:

“¿Hueja ao aija'cohua'ire soisicohua'i je'quē aima'cohua'ini iti hueja posēpi iohua'i ja're coní pa'ito? Ipi pa'ito aine pa'iji.

20 Jaje pa'iquēta'are hueja posēje pa'ini yequē mu'se sio cuañoni ja macata'a aima'pē seja'cohua'i a'ē.

21 Ai ju'i care huajē capi jaoma'cohua'i a'ē. Jaje yo'osicohua'i pa'ito jojajēna, huajē capi quērēsio ai ju'i care jerepa jai coje neñe pa'iji.

22 Cui'ne huajē cuiya'i conore ai ca'ni topēna ayama'cohua'i a'ē. Ayasicohua'i pa'ito huajē cuiya'i conopi o'saquē quí'co joiye pa'iji. Ja maca yureta'a si'aye nejoñe pa'iji, cono cui'ne topēje coní. Ja do'ire huajē cuiya'i cono ja're huajē ca'ni topēna ayaye pa'iji.”

Jesús Ye'yecohua'ipi Huajē Mu'se Yo'oye

(Mt 12.1-8; Lc 6.1-5)

23 Te'e mu'se Jesús huajē mu'se pa'ina, trigo tsioja'a saina, i ye'yacohua'ipi sa tēto saijē tēahuē.

24 Tēajēna, ñani fariseo paípi careña, Jesure:

“Ñajē'ē, jaohua'i yo'oyere huajē mu'se yo'oye peoji, huajēye pa'i mu'sere.”

25 Cajēna, ipi iohua'ire caēña:

“¿Maija'quē toyapē mēsarú ñama'cohua'i a'ni? Toyase'e cato caji: Abiatar Maija'quē huē'ere ñacaicohua'i ējaērepa pa'i maca, Davidpi cui'ne i cōcohua'ipi aine peoquēna, ai ēa ju'ijē.

26 David cui'ne i cōcohua'i coní cacani aore Maija'quē ña huē'ñana tēose'ere aē'ē. Iye ao cato Maija'quē huē'e ñacaicohua'ise'e ai ja'ñe pa'iji. Yecohua'ire ēsese'e paji'i.”

27 Cui'ne jaohua'ire Jesupi caēña:

“Pa'ini caquē Maija'quē huajē mu'se nepi. Pa'ni paípi huajē mu'se do'ire ai yo'ojajē caquē neñe.

28 Yē'ē Paí Mamaquē cato huajē mu'se ējaēpi yo'oyē.”

3

*Jětë Sëyë Huesësiquë**(Mt 12.9-14; Lc 6.6-11)*

¹ Pai tsi'si hu'ena Jesupi tijupë cacapi. Cacaëna, jarote jětë sëyë huesësiquë paji'i.

² Pa'ina, huajë mu'sere Jesupi jujuquëna, ñañu'u cuasajë cama'pë ñahuë, jujuquëna, sañope ite cañu'u cajë.

³ Ja maca Jesús jětë sëyësiquëre ñani caëña:

“Huëni nēcani iye maca jopore pana dani nēcajë'ë.”

⁴ Jaje se cani yecohua'ire seji'i:

“¿Huajë mu'se ique yo'oyepi de'oquë'ni? ¿De'oye, pañita'a co'ayere yo'oye, paire huasoye, pañita'a paire huani jeoñe?”

Jaje caquëna, ti sehuoye pareña.

⁵ Jaje Jesús seni jujani pëi iohua'ire ñapi, i cayere asaye coejëna, ñani. Jaje oi ña jujani ju'iquëre capi:

“Më'ë jëtëre pi'najë'ë.”

Caquëna, pi'ñapi. Pi'naquëna, i jëtëpi tsoe de'oco paji'i.

⁶ Jare ñani fariseo pai etasicohua'ipi Jesure huani jeo ja'ñere ca de'huajë paë'ë, Herodes pai ja're coní.

Jaira Të'tëpare Jai Pai Pa'iyë

⁷ Jesupi i ye'yacohua'i ja're coní saji'i. Saina, jai pai tuteña, Galilea paipi.

⁸ Jaiye yo'oquëna, asa ti'ani Judea, Jerusalén, Idumea, Jordán je te'te quë'ro acohua'i, Tiro yeja acohua'i, cui'ne Sidón yeja acohua'i i quë'rona ñañu'u cajë dateña.

⁹ Jaje pa'ina, Jesupi i ye'yacohua'ire caëña. Yohuë ja'yena dajë'ë, paipi qui'ima'cohua'ini.

¹⁰ Iye cato capi jai paire jujuquëna, ñani ju'icohua'ipi ini patoni co'yañu'u cajë yo'ojëna.

¹¹ Cui'ne huatiahua'ipi ini ñani do're ja'rujë cuijë cahuë:

“Më'ë cato Maija'quë mamaquë a'ë.”

¹² Jaje cajëna, Jesús ai ësepi cama'pë caquë. Jaë api, quëaye coepi.

*Jesupi Yë Sahuani Soiyë**(Mt 10.1-4; Lc 6.12-16)*

¹³ Ja jeteyo'je ai cutihuëna tumani jaroni i yë sahua nëosicohua'ire soina, dateña.

¹⁴ Datena, soipi, si'a jëña cayañoa pa'iohua'ire tsi'soni sahua nëosicohua'ire yë'ë ja're pa'ijajë caquë jaohua'ire mësarute jëjo saosi'i yë'ë coca quëaja'cohua'ire.

¹⁵ Cui'ne ju'icohua'ire juju tutu cui'ne huatiahua'ire eto sao tutu isiña.

¹⁶ Icohua'i a'ë, doce i soisicohua'i: Simón jare ini Pedroro hue'yopi.

¹⁷ Jacobo cui'ne i yo'jei Juan, Zebedeo mamajë paë'ë, cui'ne jaohua'ini hue'yopi Boanerges jaje caní cayë mujuë mamajë.

¹⁸ Andrés, Felipe, Bartolomé, Mateo, Tomás, Jacobo cato Alfeo mamaquë Tadeo, Simón paji'i. Jaë cato judío pai de'oye pa'iyere caquë yo'o tsëcapë aquë paji'i.

¹⁹ Cui'ne Judas Iscariote paji'i, Jesure cosoquë yehuoja'quëje.

*Jesús Co'a Joyo Tuture Paquë Cayë**(Mt 12.22-32; Lc 11.14-23; 12.10)*

²⁰ Jaje quëa tējini i ye'yacohua'i ja're hu'ena cacaëña. Cacaëna, tijupë paipi tsi'si dateña. Tsi'si huesëjëna, ai yo'oye pa'ina, ai yo'ojë aiñeque pareña.

²¹ Jaje pa'ina, i cajeohua'ipi asani Jesure quërëjañu'u cajë dateña, coa cuepei neni yo'oji, cayë pa'ina.

²² Cuañese'e ye'yacohua'ipi Jerusaléncapi daisicohua'ipi careña:

“Huati ëjaë Beelzebúre hue'equëpi yo'oji. Jaje pa'ina, jaë tutupi co'a joñoare eto saoquë yo'oji.”

²³ Jaje cajëna, ja maca Jesupi soiña, tiña asajajë caquë quëapi, pai yo'oyeje pa'ye ñeje caquë:

“¿Huati ëjaë pani me ija'a co'ye eto saocuë'ni?

²⁴ Paipi yeja ëjaëpi huasiquë pani, yecohua'ipi ini sañope yo'ojëna, uihuaquë coa carajaiñe pa'iji.

²⁵ Cui'ne te'e huë'e acohua'ipi uihuajë huasicohua'i pani coa sa'ñe yo'ojë carajaiñe pa'iji.

²⁶ Jaje huatipi ija'a sa'ñe uihuaquë pani quëcoye peoji. Jaje yo'oquë pani tsoe carajaisiquë yo'oye pa'iji.

²⁷ Ai tutu quë'i huë'e pa'ito cacaye peoji, i co'amaña sioñu'u cajë. Ini du'ru huenita'a i co'amaña jioye pa'iji.

²⁸ Nuñerepa cayë, mësarute: si'aye pai co'aye yo'ose'e sai de'huacaiye pa'iji. Cui'ne Maija'quëre co'a coca cayeje sai de'huacaiye pa'iji.

²⁹ Jaje pa'iquëta'are Maija'quë joyore sañope co'a coca casiquëre cato sai de'huacaiye ti peosipi. Si'anë do'i pasipi.”

³⁰ Huatire hue'equë api casi do'ire, jaje Jesús quëaëña.

Jesús Pëca Ja'co Cui'ne I Yo'je Tsi

(Mt 12.46-50; Lc 8.19-21)

³¹ Jesús pëca ja'co cui'ne i yo'je tsi coni dani hue'sere pa'ijë Jesure quëacaija'quëre jëjo saoreña, daijaquë cajë.

³² Jare asani Jesús quë'ro jai pai ñu'ijë asacohua'ipi Jesure careña:

“Më'ë ja'co cui'ne më yo'je tsi më'ëni soiyë, hue'sepi.”

³³ Cajëna, sehuouña:

“¿Ne a'ni, yë'ë ja'co, cui'ne yë'ë yo'je tsi?”

³⁴ Jaje cani i quë'ro ducohua'ire seña tëjjani caëña:

“Iñore pa'iyë, ja'coje pa'iohua'i cui'ne yë'ë yo'je tsije pa'iohua'i.

³⁵ Si'aye Maija'quë yëyete yo'ocohua'ipi yë'ë yo'jei cui'ne yë'ë yo'jeo cui'ne yë'ë ja'cohua'i pa'iyë.”

4

Taquë Yo'ose'eje Pa'ye Quëase'e

(Mt 13.1-9; Lc 8.4-8)

¹ Tijupë Jesús jaira të'tëpapi ye'ya huëouna, jai pai i quë'rona tsi'si dateña. Jai pairepa tsi'si daijëna, Jesús ña jujani iti maca jaira huahua yona aya mëni ja'ruña, pa'se'e mejahuëre pa'ijëna.

² Ja maca yureta'a jaiye ye'yaëña, pai yo'oyeje pa'ye ñeje caquë.

³ “Asajë'ë, iyere, taquë sani tase'ere.

⁴ Jaje sani taquëna, yequë capi ma'ana tompëpi. Tomeina, pi'api dani peo hue'ña ocue saopi.

⁵ Yequë capi quëna yejana tomeo. Tomeni esa mëapi, pe'a yeja do'ire.

⁶ Jaje mëacota'are ë'sëpi ëo hueapi, tsita mema'coni.

⁷ Yequepi tompëpi, miu pisi quë'rona. Jaje pa'ina, miu pisi te'e ai de'oni hue hueapi. Jaje yo'oni quëima'o paco'ë, tase'e.

⁸ Yequë capi de'o yejana tompëpi. Tomeni mëani jaiye de'oye quëji'i. Iti ca yequë ñëapi quëji'i, treinta ca, yequepi sesenta ca cui'ne yequepi cien ca quëji'i.”

⁹ Casi jeteyo'je caëña, jaohua'ire:

“Cajoro hue'ecohua'i pani, asajë'ë.”

Me Ne Ja'ñere Pai Ñañena Coni Quëaë'ni

(Mt 13.10-17; Lc 8.9-10)

¹⁰ Quëa tējisi jeteyo'je Jesús te'i pëaëña. Pëaëna, ñani i quëno maca i ye'yacohua'i ja're conì pa'icohua'ipi seteña: ¿Iohua'i ñañena conì ique yo'oyere quëaë'ni, jaje?

¹¹ Cajëna, ìpi sehuouña. Sejëna, Jesupi caëña:

“Mësarute Maija'quëpi ta'ñe asaye isipi, yahuese'ere ma'tëmo te'te ayere. Jaje pa'iquëta'are jaro tiro pa'icohua'ire cato iohua'i ñañe ayepi conì caquë quëaye pa'iji.

¹² Jaohua'ipi ñajëta'a ñañe pajajë caquë. Cui'ne asajëta'a ti jare caji cuasama'cohua'ipi pa'ijajë caquë, cui'ne asani ponëma'pëna iohua'i co'aye yo'ose'e sai de'huacaiye peojaquë caquë quëayë.”

Taquë Yo'oyeje Pa'ye Quëaye
(Mt 13.18-23; Lc 8.11-15)

¹³ Caëña, yequeje:

“¿Mësaruru iye quëase'e asa ti'añe pañe? ¿Jaje pani me yeque cui'ne pa'ye quëato asa ti'aja'cohua'i a'ni?

¹⁴ Maija'quë coca quëaquë api, ìti ca tañeje pa'i. Maija'quë coca'ë, ìti ca.

¹⁵ Ma'ana ìti tomesel'eye pa'iohua'i pa'iyë, yecohua'i. Jaje pa'iohua'ipi Maija'quë coca asayë. Asarena, huatipi dani, peo hue'ña iohua'i asase'ere nejoñere quëaji.

¹⁶ Quëna yejana tase'eje pa'iohua'i a'ë, yecohua'i. Jaje pa'iohua'ipi ai yëjë asani sihuajë de'huayë, Maija'quë coca.

¹⁷ Jaje asasicohua'ita'a quëcoma'pë ai yo'oyepi pa'ina, panita'a de'o coca do'ire paipi sañope yo'ojëna, yo'o jujani jeoñere quëaji.

¹⁸ Yecohua'ipi miu pisi quë'rona taëna mëañeje pa'iohua'ipi de'o coca asayë.

¹⁹ Asasicohua'ita'a iye yeja co'amañare ai cuasajë jaiye co'amaña pa ëayepi cosoquëna, coa si'a co'amaña yë huesëni yo'ojë Maija'quë cocare nejoñe a'ë. Jaje yo'ocohua'i quëiñeje pa'ye de'oye pa'iyere iño ti'añe peoji.

²⁰ Yecohua'ipi de'o coca asani ti de'huacohua'i pa'iyë. Jaohua'ipi jaiye quëiñeje pa'iohua'i pa'iyë, de'o yejajë pa'iohua'i. Yecohua'ipi treinta ca quëise'eje pa'iohua'i pa'iyë. Yecohua'ipi sesenta ca quëise'eje pa'iohua'i pa'iyë. Cui'ne yecohua'ipi cien ca quëise'eje pa'iohua'i pa'iyë.”

Toa Tsëo Pë Yo'oye Ayepi Ye'yaye
(Lc 8.16-18)

²¹ Caëña, cui'ne:

“¿Toa tsëo përe dani mahuë huë'ehuëna nëcocohua'i a'ni panita'a cai saihuë huë'ehuëna nëcocohua'i a'ni? Pani, toa tsëo pë cato si'a hue'ña miaja'conì tiñare pana nëcoye pa'iji.

²² Yahuese'e pa'ise'epi si'aye ti'a ja'ñese'e a'ë cui'ne pai ñama'pë pa'ijajë cajë yo'ose'ere si'aohua'i, asase'e pa'ijajë'coa.

²³ Mësarupi cajoro hue'ecohua'i sëte asa ti'ajë'ë.”

²⁴ Caëna, cui'ne:

“De'hua mësaruru asase'ere yo'ojë'ë. Mësaruru yecohua'ire cuëcueni isiyeye pa'ye mësaruteje Diusupi cuëcueni isija'quë api. Mësaruru jerepa isija'quë api, ìti asacohua'ini.

²⁵ Jaje pa'ina, paquëni jerepa isiyeye pa'iji. Cui'ne peoquëni jerepa a'ri maña i payeque jioye pa'iji.”

Tase'e Mëañe Ayepi Quëaye

²⁶ Jesupi capi, cui'ne:

“Maija'quë cuañe te'te cato yejana ìti care taëna, iose'e mëañeje pa'ye a'ë.

²⁷ Jaje pa'ina, ta tējisi jeteyo'je sani ìti tasiquë caji. Cani tējini na'iquëna, huëiji. Jaje cui'ne mu'seña cui'ne ñamije tëto saiji. Yo'oquëna, tasi ca cato tsatani mëa huëoji. Jaje yo'oquëna, ìti tasiquë cato huesëquë pa'iji, io yo'oye.

²⁸ Yejase'e ai de'oye necaina, mëaji. Du'ru macarepa ìti ñë macapi mëaji. Jeteyo'je ìti tsa'ña neji. Jeteyo'je ìti ca yureta'a neji, ìti tsa'ñana timë ja'ñe.

²⁹ Iti ca ya'ji tējisi maca iti ca tēasi'i caquē etaquē api. Jaje yo'oyeje pa'ye a'ë, Maija'quē te'te aye.”

Mostaza Ca Ayepi Ye'yaye
(Mt 13.31-32; Lc 13.18-19)

³⁰ Yequeje caēña, Jesús:

“¿Iqueje pa'ye a'ni, Maija'quē te'te aye, pañita'a iquena cōni caquē quēara'ye iohua'i asa ja'ñe?”

³¹ Mostaza care yejana tañeje pa'ye a'ë. Ja ca cato si'a soquē ca maña seña maca ai a'ri ca'ë.

³² Jaje pa'iquēta'are tasicopi ai de'osico pani si'a soquē ñeña maña jerepa jaico ai de'ocōa. Jaje pa'iopi jai soquē capēa pa'iona, pī'aje iōna daijē pēa huajējē pa'icohua'i a'ë, ja'o huē'ehuēna.”

³³ Jaje Jesús ye'yapi, Maija'quē coca. Jaiye iohua'i ñaño ayepi caquē iohua'i a'jiñe asa ti'añeque quēapi.

³⁴ Iohua'i ñaño ayepi caquē si'anē quēaēña. Coa peoye quēaye paēña. Jaje pa'iquēta'are i ye'yacohua'ise'ere si'aye i quēase'ere jare cayē caquē nuñerepa quēaēña, te'ohua'ire.

Jesupi Tuture Cui'ne To'añere Cuañeña
(Mt 8.23-27; Lc 8.22-25)

³⁵ Iti mu'se na'iquēna, ire ye'yecohua'ire caēña:

“Je tē'huina jeñu'u.”

³⁶ Caēna, ja maca Jesús yohuēre pa'ina, paire jeoni sateña, Jesús ja're. Saijēna, cui'ne yequē yohuēja'a cōni sateña.

³⁷ Saijēna, ai tutu huēouña. Jairapi ai to'aquē yohuēna ocopi timēoña.

³⁸ Timēquēna, Jesuta'a sētipē quē'rore coa ui caquēña, i siopē tēo pacona tēo paquē. Caina, jaohua'ipi dani sētoni careña:

“Ye'yaquē, mai ne huesēyē.”

³⁹ Cajēna, huēni tuture cuañeña. Cui'ne jairare caēña.

“Yo'oma'o pa'ijē'è.”

Caquēna, tutupi jo'cua jeo nēquēña. Cui'ne jairaje tsiña de'huaje pa'io de'oña.

⁴⁰ Ja maca jaohua'ire caēña:

“¿Me yo'ojē ca'raye'ni? ¿Maija'quēpi ñacaiji, cuasa ma'ñe?”

⁴¹ Caquēna, ire ye'yecohua'ipi ña quēquēni careña:

“¿Iqueire papi, iquē ja jerepa tuture cui'ne jairate cuañequē'ni, cui'ne sehuoco?”

5

Huati Quē'ire Gadara Aquēre Quēaye
(Mt 8.28-34; Lc 8.26-39)

¹ Jaira je tē'huina ti'areña, Gadara quē'rona.

² Yohuēpi Jesús ja'a tumaquēna, ju'isicohua'ire ta huē'ñapi te'i emē huati quē'ipi sañope daquēña.

³ Huati quē'i cato, ju'icohua'ire ta huē'ñare pa'iquē paquēña, quēna meapi huēñu'u cajēta'a huēne peoquēpi.

⁴ Jēña nēcañoa cōni jaiye huētoje ipi naē tēte jeaēña. I jerepa tutu neñe peouña.

⁵ Ñami, mu'se ju'isicohua'ire ta huē'ñare ai cutihuēre pa'i cuiquē quēna pēapi co'ye huai yo'oquē paquēña.

⁶ So'opi Jesure ñani huē'huēni Jesús nēca macana ti'ani Jesús mē'ēpi jerepa tutu paquē cani do're ja'ruña.

⁷⁻⁸ Do're ja'runa Jesupi caēña, huatire:

“Iye emēre etajē'è.”

Caquëna, ai tutu caquë sequëña:

“Jesús, Diusu ti ëjaërepa mamaquë ai yo'oyete yë'ëre isima'ë pa'ijë'ë.”

⁹ Seina, Jesupi jaëte caëña:

“¿Ique mami a'ni?”

Caquëna, sehuouña:

“Yë'ë mami cato jai pai a'ë.”

¹⁰ Cani Jesure ai sequëña:

“Iye huatiohua'ire yequë hue'ñana jëjo saoma'ë, iñore pa'ijajë.”

¹¹ Caquëna, ja'yere jai sese dohuë cuti perepëre aijë pa'ijëna,

¹² Huatiohua'ipi asani seteña:

“Sese quë'rona jëjo saojë'ë. Yëquëre jaohua'ina cacañu'u.”

¹³ Careña, de'oji saijë'ë caëna, etani sani sesena cacareña. Cacarena, si'a dos mil sese huë'huëjë jai hua'que të'tëpapi tomejë jairana dutu juteña.

¹⁴ Jutena, sesere ñacaicohua'ipi ñani huë'huëni pai daripëna si'aye quëareña, iti yo'ose'e. Quëarena, paipi asani dateña.

¹⁵ Jesús pa'i hue'ñana ti'ani ñajëna, huati quë'i pa'isiquëpi caña suñasiquëpi de'o cocare caquë ñuquëña. Ñu'ina, ite ñani si'aohua'i ca'rareña.

¹⁶ Ca'rajëna, sese ñacaicohua'ipi Jesús yo'ose'ere quëareña, huati quë'ire yo'ose'e cui'ne sesere yo'ose'e conì.

¹⁷ Jaje quëajëna, asani Jesure saijë'ë, iño pa'ima'ë cajë, se huëoreña.

¹⁸ Carena, Jesupi yohuëna aya mëni sai huëoquëna, huati quë'i pa'isiquëpi ai sequëña, Jesure më'ë ja're conì sani pasi'i caquë.

¹⁹ Caquëna, Jesupi paipi sehuouña:

“Më'ë huë'ena saijë'ë. Sani më'ë cajeohua'ire quëajë'ë, më'ë ëjaëpi oi ñani necaise'ere.”

²⁰ Caëna, saquëña. Sani si'a jëña daripëa quëa huëouña. Ire Jesús necaise'ere quëaquëna, asani ai de'oye yo'ose'e pa'iji, careña.

Ju'icopi Jairo Mamaco Jesús Ca'core Patoye

(Mt 9.18-26; Lc 8.40-56)

²¹ Jesupi yohuëja'a cui'naëpi yequë te'tena je'esi maca jai pai tsi'si dateña. Jaje yo'ojëna, jaira të'tëpare pa'ina.

²² Ja maca pai tsi'si hue'ña cuañequëpi Jesús pa'i hue'ñana Jairo hue'equëpi ite ñani do're ja'runi,

²³ caëña:

“Yë'ë mamacopi juni huesëco. Sani më'ë jëtëpi pato co'yacaijë'ë.”

²⁴ Seina, Jesupi i ja're conì saquëña. Saina, jai pai cui'ne sateña. Jaje pa'ijë ite qui'i huesoreña.

²⁵ Jaje jai pai pa'i hue'ñare te'o nomio doce ometëca ju'ico pacoña. Si'anë tsie cajequëna, ai yo'oco pacoña.

²⁶ Iote si'a jujucohua'i yo'o jujajëna, ai yo'oco pa'ico pacoña. Si'aye io paye juju do'ina sai saosico pacoña. Si'aye ja coñe päëña, iote. Coa ai jerepa ai yo'oco pacoña, co'yaye peoyerepa.

²⁷ Jaje pa'ioipi Jesús cayere cajëna, asani dani jeteyo'jeja'a i ju'i çana patoña.

²⁸ Coa i ju'i çana patoni co'yasico pa'ija'coa'ë, caco.

²⁹ Pato macarepa tsie cajeye jëouña. Ja maca asaoña, tsoe io capë co'yasico pa'ieye.

³⁰ Jaje yo'osi maca Jesupi asaëña, i tutupi ju'icore jujuse'e. Jaje pa'ina, co'ye ponëni paire ñani caëña:

“¿Nepi yë'ë ju'i çana patore'ni?”

³¹ Caquëna, i ye'yacohua'ipi careña:

“Tsoe më'ëpi pai qui'iyerepa pa'ieye ñaquëta'a, ¿nepi patore'ni sequë'ni?”

³² Jaje catoje Jesús cato si'a hue'ña ponëquë ñaëña, nepi patore'ni caquë.

³³ Ñaquëna, ti co'yasicopi asani ca'raco tsasico dani i nëca huë'ñana tani io yo'ose'e nuñerepa quëaonia.

³⁴ Quëacona, Jesús jaore caëña:

“Huau maca yë'ëre cuasase'epi ne co'yahuë. Señaco saijë'ë. Iye ju'iñe ti ne co'yahuë, më'ëre.”

³⁵ Ja caquëna, yecohua'ipi dateña, pai tsi'si huë'e cuañequë huë'epi. Dani Jairore careña:

“Më'ë mamaco tsoe ju'isico paco'ë. Ye'yaquëre jerepa josa cama'ë pa'ijë'ë.”

³⁶ Caquëna, Jesupi asasiquëta'a asa ma'ñeje pa'ipi tsi'si huë'e cuañequëre caëña:

“Ca'rama'pë pa'ijë'ë. Maija'quëpi necaiquë api cuasajë'ë.”

³⁷ Jesupi saina, Pedro coní Jacobo coní cui'ne Jacobo yo'jei Juan coní sateña. Yecohua'i coní saiye ëseiña.

³⁸ Tsi'si huë'e cuañequë huë'ena tì'ani ai yo'oye ñaëña, paipi ai cuijë oijëna.

³⁹ Jaje oijëna, huë'e cacani jaohua'ire caëña:

“¿Me neni mësarú ai yo'ojë cajë cui'ne ai oiye'ni? I mamaco ju'ima'o paco'ë. Coa caico.”

⁴⁰ Caquëna, jaohua'ipi ire soreña. Sojëna, Jesús si'aohua'ire hue'sena eto saouña. Coa pëca ja'quëpi cui'ne pëca ja'copi coní ju'isico pa'i huë'ñana cacareña.

⁴¹ Cacani ju'isico jëtëna tseani iote caëña:

“Talita cumi.” Mai coca cato “tsihua'o huëijë'ë” caye a'ë.

⁴² Jaje ca macarepa doce ometëca pacopi tsihua'o huëni cucoña. Jaje cu'iona, ñani de'oquëre papi yo'oji cuasareña.

⁴³ Jaje jujusiquëta'a ai ëseiña, yecohua'ire quëaye pajë'ë caquë. Tsihua'ore sani aore aojë'ë, caëña.

6

Jesús Pa'iye, Nazaret Daripëre

(Mt 13.53-58; Lc 4.16-30)

¹ Jaropi etani i quë'rona col'ña, ire ye'yecohua'i ja're coní.

² Huajë mu'se tì'asi maca pai tsi'si huë'ena ye'ya huëouña. Ye'yaquëna, i paipi ai de'oyerepa ye'yaquë'ni cuasareña. Jaje cuasajë careña:

“¿Jerna iquë jerepa si'aye ye'yei'ni? ¿Iquerepa ta'ñe ye'yaye a'ni, cui'ne nepi ite pai yo'o tì'a ma'ñe yo'o ja'ñe isire'ni?”

³ Iquë cato mai ñaquë api, María mamaquë api, huë'ña de'huaquë api, Jacobo, José, Judas cui'ne Simón maja'yë api, cui'ne i yo'jeohua'ijë mai ja're coní pa'iyë, iñore.”

Jaje cajë i caye asaye coereña.

⁴ Jaje cajëna, Jesupi jaohua'ire caëña:

“Si'a huë'ña yecohua'i cato Maija'quëre quëacaiquëre yëcuhua'i a'ë. Jaje pa'iquëta'are i yeja acohua'ipi cui'ne i cajeohua'ipi cui'ne i huë'e acohua'ipi coeyë.”

⁵ Jarona airepa pai yo'o tì'a ma'ñe yo'oye paëña, paipi ite asaye coe do'ire. Jaje pa'ina, coa ju'icohua'i mañase'ere pato co'yaquë a'ri pai mañare jujuña.

⁶ Jaje pa'ina, nequë api cuasama'pëna, ñani me yo'ojë jaje pa'iyë'ni cuasaëña. Ja jeteyo'je yeque huë'ñana sani cu'i ye'yarojaquëña.

Jesupi I Ye'yacohua'ire Jëjo Saoye

(Mt 10.5-15; Lc 9.1-6)

⁷ I ye'yacohua'ire doce pa'iohua'ire soini, huatire eto saoja'a tutu isini cayao-hua'ise'ere jëjo saouña.

⁸ Jëjo saoyë cuañëña:

“Sama'pë pa'ijë'ë, ao tupë, curiquëje. Coa topë macase'e sajë'ë.

⁹ Cui'ne zapato cui'ne camisa sajë'ë, yeque suña ja'ñe sama'pë.”

¹⁰ Cui'ne caëña, jaohua'ire:

“Hu'ena cacasicohua'i pani iti macana pëajë'ë, ja daripë quëa tējini sai macaja'a.

11 Cui'ne yequë hue'ñapi mësarute coecohua'i pa'ito, pa'nita'a asaye coecohua'i pa'ito mësaru quëo ya'o tsa'cuse'ere tì'to toni eta saijë'ë. Jaje yo'ojë iñoñe pa'iji, johua'ire sañope yo'oye. Nuñerepa cayë, pa'i ñape yo'ose'e ña mu'se tì'aëna, jaohua'ire ai co'ayerepa sañe pa'iji, mësarute ësesicohua'ire. Sodoma cui'ne Gomorra yeja paire cato a'ri ja'ye sañe paji'i.”

12 Jaje jëjo saosicohua'ipi huajëye pa'iyena ponëñe pa'iji cajë quëareña, paire.

13 Cui'ne huatiohua'irejë eto saoreña. Ju'icohua'ire hui'yapepi nejëna, co'yareña, jai pai.

Juan Oco Doquë Ju'iñe

(Mt 14.1-12; Lc 9.7-9)

14 Ja maca romano pai ëjaë Herodesjë asaëña, si'a pai Jesús yo'oye asajëna. Jaje asani Herodespi caëña:

“Juan oco doquëpi huëji'i. Jaje pa'ina, tutu paquë yo'oji.”

15 Yecohua'ipi careña:

“Tsoe aquë Maija'quëre quëacaiquë Elíaspi.”

Cui'ne yecohua'ipi careña:

“Tsoe hue'ña Maija'quëre quëacaicohua'i pa'ise'eje pa'i api.”

16 Jare Herodespi asani caëña:

“Jaë cato Juanpi yë'ë cuañeina, siopë tëto tëasiquë api. Jaëpi ju'isiquëpi huëni yo'oji.”

17 Herodes cato Juanre tseani quëna meapi huëni co'acohua'ire co hue'ñana co'aji'i, Herodías do'ire. Herodías cato yo'jei Felipe nëjo paco'ë. Jaje pa'ioni Herodespi yo'jei nëjore jioni i nëjore nepi.

18 Jaje yo'oquëna, Juanpi caëña, Herodesre:

“Më'ë yo'jei nëjoni jioni paye co'aji.”

19 Jaje caquëna, Herodíaspi Juanre ai coeco pacoña. Jaje pa'ina, huani jeosi'i cacota'a huani jeoñe tì'añe pañoña.

20 Herodespi ite Juanre nuñerepa de'oquë api caquë ca'raëña. Jaje pa'ina, ipi huani jeoñe ësequëna, pañoña. I cayë si'aye asama'quëta'a Herodes cato i cayë yë asaquë paquëña.

21 Jaje pa'iquëta'are Herodías tì'aoña, io huani jeoñe oise'e. Herodespi ite coasi mu'se tì'aëna, pai ëjaohua'ire, soldado ëjaohua'ire, cui'ne Galilea ëjaohua'ire soini ao ai maca.

22 Herodías mamacopi cacani de'oyerepa pairacona, ñani ai sihuareña, si'aohua'i iti ñacohua'i. Jaje pa'ina, Herodes sihuaquë caëña, nomi tsjore:

“Më'ë yëyere sejë'ë. Isisi'i, më'ëre.”

23 Cui'ne caëña, care payë. Coa cayë pañë. Si'a co'amaña më'ë sese'e isiye pa'iji. Yë'ë cuañeñe jopore paja'a isiniye isiyë, caëña.

24 Jaje caëna, asani sani pëca ja'core secoña:

“¿Iquere seja'coa'ni, ite?”

Cacona, jopi caoña:

“Sejë'ë, Juan oco doquë siopëre.”

25 Jaje quëaona, asani pai ëjaë pa'i hue'ñana sani caoña:

“Yurepi Juan oco doquë siopëre quëna de'huana ayasiconi isijë'ë.”

26 Jare pai ëjaëpi asani ai co'a juquëña. Jaje pa'iquëta'are tsoe ca huesosiquë sëte pañë cayë peouña, cui'ne i soisicohua'ijë asasi do'ire.

27 Ja do'ire jare iti macapi te'e soldadore jëjo saouña, Juan siopë quërëjajia'quëre.

28 Caëna, soldadopi sani Juanre huani jeoni siopë yëto tëani quëna de'huana ayani dani isña. Isina, Herodespi nomi tsjona isina, jaopi pëca ja'core isio.

29 Ja yo'ose'ere asani Juanre ye'yecohua'ipi dani Juan capë maca sani ta jeoreña.

Cinco Mil Ēmēohua'ire Aoñe
(Mt 14.13-21; Lc 9.10-17; Jn 6.1-14)

³⁰ Ja jeteyo'je doce paire jējo saosicohua'ipi co'ini tsi'sini Jesure quēareña, iohua'i yo'ose'ere, cui'ne iohua'i ye'yase'ere.

³¹ Quēajēna, Jesupi caēña, jaohua'ire:

“Daijē'ē. Sani paī peo hue'ñana pēa huajēñu'u.”

Ao aiñeque peoyerepa paī tsi'si ja'ñere asaquē capi.

³² Jaje caēna, saē'ē, yohuēja'a iohua'ise'e paī peo hue'ñana.

³³ Jaje saijēta'are jai paī ñareña, i saie. Jaje ñani Jesupi saiji cani huē'huējē, i sai hue'ñana si'a daripēa pa'icohua'i sateña. Ja tī'lama'nē du'ru tī'areña, paipi.

³⁴ Jaje yo'ojēna, Jesupi yohuēpi tūmani paī mañare teaye oi ñaēña, yēi ñama ñacaiquēre peocohua'ijē pa'iohua'i mañapi. Pa'ijē yo'ojēna, ñani jaiye iohua'ire ye'ya huēouña.

³⁵ Ai na'i huesēquēna, ñani i ye'yacohua'ipi ite careña:

“Tsoe na'iji, iño paī peo hue'ña'ē.

³⁶ Jējo saojē'ē, sani paī pa'i hue'ñana aō maña hueroni aīajjē. Iño cato peoyē, iohua'ire aōñe.”

³⁷ Cajēna, Jesupi sehuouña iohua'ire:

“Mēsarupi aōjē'ē.”

Caquēna, iohua'ipi careña:

“¿Jaje pa'ito yēquēpi sani veinte mil tē'ña do'ire papi pan hueroni aōñe?”

³⁸ Cajēna, Jesupi caēña:

“¿Je so pan paye'ni, iño? Sani ñajē'ē.” Caquēna, careña:

“Pa'iji, cinco pan cui'ne caya tsiaya hua'i.”

³⁹ Cajēna, Jesupi cuañeña, paire. Jaje pa'ito si'aohua'i tayahuēna ja'rujē'ē, caēña.

⁴⁰ Caēna, cien paise'e cui'ne cincuenta paī de'o tsēcapēa ja'rureña.

⁴¹ Ja maca Jesupi cinco pan cui'ne caya tsiaya hua'ire ini ma'tēmona ñaquē de'oji caquē Maija'quēre pēpani, panre i ye'yacohua'ina isiña. Isiquēna, jaohua'ipi paire se isicateña.

⁴² Ja maca si'aohua'i ani sihuacohua'i pateña.

⁴³ Ani tējisi jeteyo'je ani jujase'ere tsi'soreña, doce do'rohuēa hua'ina cojē.

⁴⁴ Ja pan aisicohua'i cato cinco mil Ēmēohua'ipi pateña.

Oco Da'ca Ēmēje'aja'a Cu'iyē
(Mt 14.22-27; Jn 6.16-21)

⁴⁵ Ja jeteyo'je Jesús i ye'yacohua'ire capi, du'ru saijē'ē, yohuēja'a Betsaidana. Yē'ēse'e paire saiyē caquē pēpa tējini sasi'i, caēña.

⁴⁶ Saiyē, caquē pēpa tējini ai cutihuēna Maija'quēre casi'i caquē saquēña.

⁴⁷ Ñami de'osi maca Jesús te'i yejare pa'ina, yohuē saisicohua'i cato jaira jopore pateña.

⁴⁸ Jaropi pa'i i ye'yacohua'i ai yo'ojē co'mejēna, ñaēña, tutupi sañope tutuquēna. Je'nē ñata tome maca Jesupi oco da'ca Ēmēje'aja'a nēcaquē saquēña, i ye'yacohua'i quē'rona. Coa sa tēto sasi'quē saiyēje pa'ye saquēña.

⁴⁹ Oco da'ca Ēmēje'aja'a nēcaquē saina, ñani huati pa'ima'co cuasajē quēquēni cuihuē.

⁵⁰ Si'aohua'i ñani quēquēni cuijēna, ipi capi, jaohua'ire:

“Ai yo'ojē cama'pē yē'ē a'ē. Ca'rama'pē pa'ijē'ē.”

⁵¹ Jaje cani iohua'i pa'i yohuēna aya mēina, tutupi jēouna, ja maca merepa jaje yo'quē'ni cuasajē ñareña, i yo'ose'e.

⁵² A'ri maña pan pa'ise'ere jaiye neni paire aose'ere cuasaye pareña, iohua'i joyo jēa do'ire. Jaje pa'ina, ai cuasareña.

Genesaret Ju'icohua'ire Jujuyē
(Mt 14.34-36)

⁵³ Jeni tī'areña, Genesaret yejana. Jarona iohua'i yohuē sēa huahuoreña.

⁵⁴ Yohuēpi sa tumasi maca Jesu api cajē ñareña.

⁵⁵ Ñani ja maca si'a huē'ña cu'ijē ju'icohua'ire da huēoreña, cai saihuēre uijēna, Jesús quē'rona.

⁵⁶ A'ri dari mañana saina, pai daripēana saina, tsio huē'ñana saina, ju'icohua'ire i sai ma'añana oereña, jucuajajuē cajē. Jesure ai seteña, mē'ē ju'i cana patoni ju'icohua'i co'yajajē cajē. Si'aohua'i i ju'i ca patocohua'i co'yareña.

7

Paire Co'aye Neñe (Mt 15.1-20)

¹ Jesús quē'rona Fariseo pai cui'ne cuañese'e ye'yacohua'i tsio dateña, Jerusalēnpi daisicohua'ipi.

² Jaje daisicohua'ipi ñajēna, Jesús ye'yacohua'ipi jēña tsoama'pē aē'ē. Jaje tsoama'cohua'ipi aijēna, ñani cue'cuehuē, si'si jēñapi aiñē cajē.

³ Jaohua'i cato ja yē'ta'a ao aima'nē jēña tsoajē'ē. Aipē case'ere yo'ocohua'i paē'ē.

⁴ Jaje pa'iohua'ipi ao huero huē'ñapi co'ini ai jēña tsoacohua'i pateña. Cui'ne jaiye yeque yo'ocohua'i pateña, iohua'i aipē yo'oye, ucu duruhuēa tsoaye, quēna ne'ña tsoaye, caisi saihuē tsoaye, yo'ocohua'i pateña.

⁵ Jaje yo'ocohua'ipi fariseo pai cui'ne cuañese'e ye'yacohua'ipi seteña, Jesure ñeje:

“¿Me yo'ojē mē'ē ye'yacohua'i jēña tsoajē'ē ja yē'ta'a aima'nē case'e yo'oma'pē, si'si jēñapi aiñē'ni?”

⁶ Jaje cajēna, Jesupi capi, jaohua'ire:

“Nuñerepa jaje mēsarū coa cacohua'i pa'ijēna, asaquē co'aji Maija'quēre quēacaiquē Isaías ñeje caquē toyapi:

Icohua'i cato yē'ere coa yē'opose'e oiyē cayē.

Jaje pa'iquēta'are iohua'i joñoapi yē'ere oiye pañē.

⁷ Iohua'i yē'ere señē cajē yo'oye do'i peoye a'ē.

Coa paise'e cuañese'ere ye'yajē yo'o do'ire.

⁸ ¿Me yo'ojē mēsarū Maija'quē cuañese'ere yo'oma'pē yequere coa pai cuañese'ere yo'oye'ni? ¿Ucu duruhuēare tsoaye, quēna ne'ña tsoayere cui'ne jaiye jaje pa'ye yequeje yo'oye'ni?”

⁹ Caēña, Jesús yequeje:

“Mēsarū aiohua'i case'ere yo'oñu'u cajē Maija'quē cuañese'ere tirona jeoni yo'oyē, mēsarū.

¹⁰ Moisés cato capi: ‘Mē'ē ja'core cui'ne mē ja'quēre de'oye oi sañope cama'ē pa'ijē'ē. Pēca ja'core cui'ne pēca ja'quēre sañope co'aye caquēre cato huani jeoñe pa'iji.’

¹¹ Jaje case'e pa'iquēta'are mēsarū caye pa'iji: ‘Ja'quēre cui'ne ja'core co'aiye pañē. Si'aye yē'ē paye Maija'quēna isihuē.’

¹² Jaje mēsarū cani cayē, ja'core cui'ne ja'quēre co'aiye peoji, cajē.

¹³ Jaje mēsarū yo'ojē Maija'quē cuañese'ere pare jeocoyē, pai case'ere yecohua'ina se ye'yajē. Jaje pa'ye yequeje jaiye yo'oyē, mēsarū.”

¹⁴ Tijupē Jesús soini capi, paire:

“Asajē'ē, si'a pai. Coa tayo asama'pē de'huajē'ē.

¹⁵ Si'aye emēje'epi se cacaye cato paire co'aye ne ma'ñe a'ē. Sa'nahuē joyopi co'aye etaye a'ē, paire co'aye si'si neñe.

¹⁶ Cajoro pacohua'i sēte asajē'ē.”

¹⁷ Jaje casi jeteyo'je paire jeoni huē'ena Jesús cacasi maca i ye'yacohua'ipi ja case'ere quēajē'ē cajē seteña.

¹⁸ Sejēna, caēña:

“¿Jaje pa'ito mäsaruje asa tì'añe pare? Mäsarupi asahuë, si'aye emëje'epi cacase'e cato paire co'aye neñe peoji.

¹⁹ Ao cato joyona saiye paji. Coa ai etatu'una saise'epi jeteyo'je eta saiji.

²⁰ Cui'ne pai joyopi etaye a'ë, co'aye neñe.

²¹ Sa'nahuë joyore cayë jaropi etaji, si'aye co'aye cuasaye: yecohua'ini nomiohua'ire, emëre yo'oye, paire huani jeoñe,

²² co'amaña imañe, yecohua'i co'amañare pa ëaye ñañe, si'aye co'ayere yëye, cosojë yo'oye co'ayena sëo measicohua'i pa'iye, yecohua'i payere ëa ñajë peiñe, yequëna co'a coca ca ma'ñere se quëaye, jerepa pa'i a'ë cuasaye, cui'ne yecohua'i pa'iyere cuasacaima'pë coa josa yo'orojaiñe.

²³ Si'aye iye joyo sa'nahuëpi etaji. Japi paire si'si neñe a'ë.”

Yequë Yeja Acopi Jesure Sehuoye

(Mt 15.21-28)

²⁴ Jaropi Jesús Tiro cui'ne Sidón yejana saji'i, huë'ena cacani paije huesëjajë yë'ëre caquë. Yo'oquëta'are catiye peopi.

²⁵ Ja do'ire tsoe Jesu api asaco, huati quë'io pëca ja'copi i quë'rona dani do're ja'runi seco'ë, huatire eto saocaijë'ë, yë'ë mamacore pa'icore.

²⁶ Jao cato Sirofenicia paio paco'ë, yequë yeja aco.

²⁷ Jaje cacona, Jesupi capi, iote:

“Mamajëpi du'ru aijajë, co'aji, mamajë aiñere sioni jo'ya yaina isiye.”

²⁸ Caquëna, iopi sehuoña:

“Jaje pa'ijë'ë, Ejaë. Jaje pa'iquëta'are jo'ya yaije aicohua'i a'ë, mamajë aijë ne to ne'ña mañaje.”

²⁹ Cacona, Jesupi caëña:

“De'oyerepa më'ë cayë, tsoe më'ë mamacore huati eta saji'i, señaco saijë'ë, de'oji.”

³⁰ Caëna, huë'e tì'ani ñacona, cai saihuë uicopi mamaco tsoe huatire peocopi de'oye pacoña.

Jesupi Asama'quëre Jujuye

³¹ Jesús Tiro yejapi etani Sidón yeja sa tëto sani cui'ne Decápolis daripëaje tëto sani Galilea jaira tì'aëña.

³² Jarote pa'ina, asama'quëpi cui'ne hua'hua coca caquëni dareña. Dani pato co'yacaijë'ë, cajë seteña.

³³ Sejëna, Jesupi pai peo të'tena sani moñopi cajorona saquëña. Sa'i copi i moñona tse'seni tsemeñoje papiña.

³⁴ Papiquë ma'tëmona ñaquë ai yë'eni caëña:

“¡Efata!” Jaje cani capi, Hui'yojë'ë.

³⁵ Ja maca tsoe cajoro hui'yopi. Ja maca de'oye coca caquë paquëña.

³⁶ Jaje yo'oni capi, jaohua'ire, yecohua'ire quëama'pë. Jaje caëna, coa jerepa quëareña.

³⁷ Quëarena, de'oyerepa yo'oquë'ni cuasajë careña:

“Si'aye de'oye yo'oji. Yo'oquëna, asama'cohua'ijë asacohua'i de'oyë, cama'cohua'ije cayë.”

8

Jesupi Cuatro Mil Paire Aoñe

(Mt 15.32-39)

¹ Jare ja mu'se jai pai tsi'sireña, tsi'sisicohua'ipi aiñe peoreña. Peojëna, Jesupi i ye'yacohua'ire soini caëña:

² “Teaye pai mañare ñañe, yë'ë ja're tsoe tres mu'seña aiñe peocohua'ipi pa'ijëna.

³ Jaje aima'cohua'ini jëjo saoguë pa'ito jopo ma'ana dahuëra ju'ija'cohua'i pa'ini, yecohua'ipi so'opi daisicohua'ipi pa'iyë.”

⁴ Caquëna, i ye'yacohua'ipi careña:

“¿Me iño cato hueroni aone'ni, pajje peo hue'ña?”

⁵ Cajëna, Jesupi sequëña:

“¿Je so pan paye'ni, mësarü?”

Seina, careña:

“Siete pan payë.”

⁶ Cajëna, asani paire cuañeiña, tayahuëna ja'rujë'ë caquë. Ja maca siete pan ini Maija'quëre de'oji caquë pëpani. Ja jeteyo'je i ye'yacohua'ina huahueni isipi. Isina, jaohua'ipi paire se aohuë.

⁷ Tsiaya hua'ireje pahuë. Pajëna, Jesupi cui'ne jaohua'ireje yo'oni huahueni i ye'yacohua'ina isina, se aohuë.

⁸ Si'a pai ani sihuacohua'i paë'ë, siete do'rohuëa nëapi, ani jujase'e.

⁹ Ja aisicohua'i cato cuatro mil paë'ë. Ja maca Jesupi iohua'ire saiye cani

¹⁰ saji'i, i ye'yacohua'i ja're con yohuëja'a Dalmanuta yejana.

Pai Yo'o Ti'a Ma'ñere Yo'ojë'ë Cajë Señere
(Mt 16.1-4; Lc 12.54-56)

¹¹ Fariseo paipi dani Jesure sañope careña. Ite neñañu'u cajë seteña, pai yo'o ti'a ma'ñere ma'tëmo ayere ne iñojë'ë cajë.

¹² Sejëna, ai ëja yë'eni caëña:

“¿Me neñu'ju iye pai jaje seña'ni pai yo'o ti'a ma'ñere yo'o iñojë'ë cajë? Care payë, mësarute iñoñeje peoji, te'oreje.”

¹³ Jaje cani jëoni, cui'naëpi yohuëna aya mëni jaira je te'tena saquëña.

Fariseo Pai Co'ayere Neñe
(Mt 16.5-12)

¹⁴ Pan huañeyeni saë'ë, ai ja'ñe peocohua'i, coa te'e panpë maca sahuë. Jaose'e yohuë paquëña.

¹⁵ Pa'ina, Jesupi iohua'ire cuañeiña. De'hua ñajë'ë, fariseo pai o'sa cui'ne Herodes pai o'sana co'me huesëye caquë.

¹⁶ Jaje caquëna, i ye'yacohua'ipi sa'ñe careña: pan peocohua'i datena caji.

¹⁷ Jaje cajëna, Jesupi asani caëña, jaohua'ire:

“¿Me yo'ojë pan peoyë, caye'ni? ¿Ja yë'ta'a huesëjë jaje caye? ¿Ai jëa joyore hue'eye, mësarü?”

¹⁸ ¿Cui'ne ti ñama'pë pa'iye, cui'ne asama'pë pa'iye, mësarü cajoropi? ¿Yë'ë ja'rë jaiye pan nese'e cuasaye pa'ñe?

¹⁹ Mësarupi ñasicohua'ita'a cinco panpi cinco mil paire aose'e: ¿ajëna, cui'ne je ja'ye nëaë'ni?”

Caquëna, iohua'ipi sehuoreña:

“Doce do'rohuëa nëapi.”

²⁰ “¿Cui'ne cuatro mil paire siete pan pa'ise'epi aoto je ja'ye nëaë'ni?”

Caquëna, iohua'ipi careña:

“Siete do'rohuëa nëapi.”

²¹ Jaje cajëna, iipi caëña:

“¿Ja yë'ta'a jaje ñasicohua'ita'a cui'ne huesëcohua'i pa'ijë jaje cuasaye'ni?”

Jesupi Ñama'quëre Jujuye

²² Ja jeteyo'je Betsaidana ti'areña. Ti'asi maca Jesús quë'rona dareña, ñama'quëni jujucijë'ë cajë.

²³ Jaje cajëna, asani ñama'quë jëtëna tseani cajiquë pai daripëpi hue'sena etouña. Copi ñaco çana neni ina patoquë, sequëña, ¡De'hue ña cuañoquë!

²⁴ Caquëna, ñama'quëpi caëña:

“Ñañë, paire. Ñaquëta'are soquë ñëaje pa'yepi cu'iji.”

²⁵ Jaje caquëna, Jesupi tijupë ñaco çana patoquëna, yureta'a de'oyerepa ñaquë ponëni co'yasiquë paquëña.

²⁶ Ja maca Jesús huë'ena ite jëjo saquë caëña:

“Pai daripë cacama'ë cui'ne yecohua'ireje quëama'ë pa'ijë'ë.”

Pedropi Jesús Ayere Caye

(Mt 16.13-20; Lc 9.18-21)

²⁷ Ja jeteyo'je Jesús cui'ne i ye'yacohua'i çoni Cesarea cui'ne Filipino yeja pai a'ri darina sateña. Saijëna, ma'ana Jesupi sequëña, i ye'yacohua'ire:

“¿Iqueipi yë'ëre caye'ni, pai?”

²⁸ Caquëna, iohua'ipi careña:

“Yecohua'ipi më'ëre cayë, Juan oco doquë api. Yecohua'ipi cayë, Elíaspi. Cui'ne yecohua'ipi Maija'quë jëjo daoquë api cayë.”

²⁹ Ja maca ipi sequëña, iohua'ire: “¿Mësaruta'a iqueipi caye'ni, yë'ëre?”

Caquëna, Pedropi caëña:

“Më'ë cato huasoquë Cristore pa'ë.”

³⁰ Jaje caëna, Jesupi caëña, jaohua'ire:

“Yecohua'ire quëama'pë pa'ijë'ë.”

Jesupi I Ju'ññere Quëcaye

(Mt 16.21-28; Lc 9.22-27)

³¹ Ja maca ye'ya huëoni ye'yaquë caëña. Pai Mamaquë yë'ë ai yo'oye pa'iji. Aiohua'ipi yë'ëre coeja'cohua'i a'ë. Pai ëjaohua'ije coeja'cohua'i a'ë. Cui'ne cuañese'le ye'yacohua'ije yë'ëre coeja'cohua'i a'ë. Jaje coejë yë'ëre huani jëoja'cohua'i a'ë. Jaje huani jëosicohua'ita'are toaso mu'seña pa'i maca huëija'quë a'ë.

³² Iye tiñarepa quëaëña. Quëaquëna, Pedro ite tirona sani caëña. Jaje yo'oto co'aji. Iye cama'ë pa'ijë'ë, ca huëoëña.

³³ Jaje caquëna, Jesús co'ye ponëni i ye'yacohua'ire ñaëña. Ñani Pedrore tutu caëña:

“Huati ëjaë saijë'ë. Iño pa'ima'ë. Më'ë cato Diosu cuasayeje cuasama'quë a'ë. Coa pai cuasayere cuasaquë a'ë.”

³⁴ Ja maca Jesús i ye'yacohua'ire cui'ne paire soini caëña:

“Yë'ëni tuñu'u cani co'ye de'oye pa'iyere huñëyejë'ë. Jaje yo'oni më'ëre queja'core hue'oni tuijë'ë, yë'ëre.

³⁵ Jaje pa'ina, i pa'iyë jëasi'i caquë yo'oquëpi coa ne huesoja'quë api. Jaje pa'iquëta'are yë'ë do'ire cui'ne yë'ë coca do'ire i pa'iyë nejosiquëpi pa'iyë ti'aja'quë api.

³⁶ ¿Jaje pa'ina, iquere cöcaiquë'ni, paipi si'aye iye yeja co'amaña ti'asicohua'ipi iohua'i joyore coa nejoto?

³⁷ Joyore nejosiquë pani yecore ti'añe peoji.

³⁸ Yë'ëni cui'ne yë'ë cocare huajëya'ye quëama'quëpi cajë paini ca'rajë pasicohua'ire, yë'ë Pai Mamaquëpi cui'ne huajëya'ye quëama'quëpi caquë coeja'quë a'ë, yë'ë ja'quë de'o tuture papi cui'ne i huiñaohua'i ja're dai maca.”

9

¹ Cui'ne Jesús ca'quëña:

“Nuñerepa cayë, mësarute. Mësarü acohua'i iye maca pa'icohua'i ju'ima'pë pa'ija'cohua'i a'ë, ma'tëmo te'te ñama'pë pani.”

Jesús Tiñe Pa'i Pone'se'e
(Mt 17.1-13; Lc 9.28-36)

² Seis mu'seña tēto saisi maca Jesupi Pedrore, Jacobore cui'ne Juanre sai saēña, ai cutihuēna. J̄arona i ju'i ca cui'ne i tsia tiñe pa'i poneña.

³ Miacorepa iye yeja caña joja ti'añe peoji, j̄are coa sēsē pe, poja'iyeje poja'ico poneña, i ju'i ca ye'hue pa'iorepa.

⁴ J̄a maca ñareña, Elíasre cui'ne Moisésre Jesús ja're nēcajē cocare cajēna.

⁵ J̄a maca Pedropi Jesure caēña:

“Ye'yaquē, ¿de'oyerepa iño pa'iye'ni, mai? Toaso a'ri huē'ña neñu'u. Mē'ē huē'e, Moisés huē'e, cui'ne Elías huē'e neñu'u.”

⁶ J̄aje Pedro cani ti cuasama'ē capi, tsoe quēquē huesē sitopi. Si'ahua'i i ye'yacohua'i cato quēquē huesēsicohua'i pateña.

⁷ J̄a maca ma'tēmopi sirio iohua'i quē'rona nēca mequēna, asajēna, yē'ose'e p̄isiña:

“Iquē cato yē'ē mamaquē api. Ini ai sihuaquē pa'iyē. I cayere asajē'ē.”

⁸ J̄a jeteyo'je coa Jesuse'e te'i paquēña.

⁹ Ai cutihuēpi cajequē Jesús i ye'yacohua'ire caēña, yecohua'ire mēsaru ñase'e quēama'pē, yē'ē ju'isiquēpi huēisi maca quēajē'ē, caēña.

¹⁰ J̄aje caēna, iohua'ise'e yahue de'huase'ere pareña. J̄aje pajē coa sa'ñe seteña, iquere caē'ni, ju'isiquēpi huēisi maca quēajē'ē caquē.

¹¹ J̄aje pa'ina, Jesure seteña:

“¿Me yo'ojē cuañese'e ye'yacohua'i Elíaspi du'ru daiye pa'iji, caye'ni?”

¹² Cajēna, ipi sehuouña:

“Nuñerepa du'ru daija'quē api. Dani si'aye ne de'huaja'quē api. Cui'ne ¿me caquē'ni, toyase'e yē'ē Pai Mamaquē aye? Ai yo'oja'quē api. Cui'ne pajē ite coeja'cohua'i a'ē, caji.

¹³ J̄aje pa'iquēta'are yē'ē cayē tsoe Elías daji'i. Ini pai iohua'i yēyeje yo'ohuē, toyase'e cayēje pa'ye.”

Huatire Jesús Etose'e
(Mt 17.14-21; Lc 9.37-43)

¹⁴ Jeteyo'je co'ireña, i ye'yacohua'i pa'i hue'ñana. Dani jai pai pa'ijēna, ñareña. Ñajēna, cui'ne i ye'yacohua'i ja're cōni sañope cajē pateña, cuañese'e ye'yacohua'ipi.

¹⁵ J̄aje cacohua'ipi Jesure ñani se j̄eoni huē'huēni pēpareña, de'oquēre pa'ni cuasajē.

¹⁶ J̄a maca Jesupi iohua'ire sequēña:

“¿Iquere sa'ñe yo'ojē care'ni, j̄ahua'i ja're?”

¹⁷ Seina, iohua'i ja're pa'isiquēpi sehuouña:

“Ye'yaquē yē'ēpi dahuē, huati quē'ini, yē'ē mamaquēre cama'quēni mē'ēni ña cuañosi'i caquē.

¹⁸ Huatipi ite de'oye pa'ina, ne taquē yo'oji. Yo'oquēna, siri yē'opoja'a mēaquē cui'ne cuji qu'i'coquē yo'oji. J̄aje yo'oquē tutu pequē de'o huesēji. Mē'ē ye'yacohua'ire eto saocajē'ē, caquē seni jujahuē, ne ti'añe peojēna.”

¹⁹ Caquēna, Jesupi caēña:

“iMaija'quēpi necaiquē api cuasama'cohua'i! ¿Mēsaru ja're yē'ē tsoe aquēpi pa'iyē? ¿Je ja'ye tsoerepa mēsarute quēcoquē cocai pa'ija'quē a'ni, j̄aje huesēto? Dajē'ē, tsihua'ere.” 2

²⁰ Caēna, darena, huatipi Jesure ñani, hue'hue dahuē nequēna, sa t̄ani tearojani siri yē'opoja'a etoquē yo'ouña.

²¹ J̄aje yo'oquēna, ñani Jesús caēña, pēca ja'quēre:

“¿Je ja'ye tsoe j̄aje yo'oquē pa'iquē'ni?”

Caquēna, pēca ja'quēpi caēña:

“Tsihua'ē pa'inē aquē api.

²² Yequere toana, tsiayana huani j̄eosi'i, caquē yo'oquē api, jaiye. J̄aje pa'ina, mē'ēpi yēquēre oi cocajē'ē, de'hue.”

23 Caquëna, Jesupi caëña:

“Më'ëpi neñe pa'iji, cuasaquë pa'ito neñe pa'iji, si'aye.”

24 Caquëna, tsihua'ë pëca ja'quëpi cuiña:

“Neñe pa'iji, cuasayë. Çocaijë'ë, ai jerepa jaje cuasa ja'ñere.”

25 Ai jerepa jai pai tsi'si daijëna, ñani huatire caëña:

“Huati asama'quë cui'ne cama'quë, yë'ëpi më'ëre cayë, etajë'ë. Iquë tsihua'ëre jëoni sani cui'naëni cacaye pajë'ë.”

26 Caquëna, huatipi cuini yeque hue'hue dahuë se ne çuña. Neni ju'ise'eje pa'ire jëoni saquëña. Jare ñani yecohua'i ju'isiquë pa'iji, careña.

27 Jaje cajëna, Jesupi ite jëtëna tseani naë huëo nëcouña.

28 Ja maca Jesús huë'ena cacaëna, i ye'yacohua'ipi sëtëña:

“¿Me yo'ojë yëquë huatire eto saoye pare'ni?”

29 Cajëna, Jesupi caëña:

“Ñeje pa'i huatire cato coa aima'pë cui'ne Maija'quëre señepi eto saoye pa'iji.”

Tijupë Jesús Capi, I Ju'ñe Ayere

(Mt 17.22-23; Lc 9.43-45)

30 Jaropi saijë Galileaja'a tëto sateña. Pajje huesëjëna, sasi'i cuasaëña, Jesús.

31 Ja mu'se cato Jesús i ye'yacohua'ini quëaquë cuquëña. Yë'ë Pai Mamaquë cato tsea cuañosiquë pa'ija'quë a'ë. Jaohua'ipi huani jëoja'cohua'i a'ë caëña. Cui'ne caëña, toaso mu'seña pa'i maca ju'isiquëpi huëija'quë a'ë.

32 Jaje quëaquëna, i ye'yacohua'i asa tì'añe pareña. Pajëta'a seni asaye pareña, ca'rajë.

Nepi Jerepa Do'i Pa'iquë

(Mt 18.1-5; Lc 9.46-48)

33 Capernaum daripëna tì'ani huë'ere pa'i maca Jesupi sequëña:

“¿Iquere mësaruni ma'a daini sa'ñe yo'ojë care'ni?”

34 Caquëna, sehuoma'pë pateña. Nepi jerepa pa'i pa'ija'quë a'ni, cajë sa'ñe yo'ojë casicohua'ipi ma'a dai maca.

35 Pajëna, ja'runi ñu'i doce i ye'yacohua'ire caëña:

“Si'lohua'ire tëto saisiquë pasi'i, cani si'aye yecohua'ire necaiquë jo'yaë pa'iye pa'iji.”

36 Jaje ca tējini tsihua'ëre jopore pana nëconi, su'cuani caëña, jaohua'ire:

37 “Yë'ëje pa'ire cuasajë tsihua'ëre de'oye yo'ocaini yë'ëni yo'oye pa'iji. Yë'ëre de'oye yo'oquë cato yë'ëse'ere de'oye yo'oye peoji, cui'ne yë'ëre jëjo daosiquëreje de'oye yo'ocaiye pa'iji.”

Maire Sañope Yo'oma'quë Pani Maire Cocaiquë Api

(Mt 10.42; Lc 9.49-50)

38 Ja maca Juanpi caëña:

“Ye'yaquë, yëquë ñahuë, më'ë mamipi caquë huatire eto saoyëre. Ñani yo'oma'ë cajë ësehuë, mai ja're çoni cu'ima'quëpi yo'oquëna.”

39 Caquëna, Jesupi caëña:

“Ësema'pë pa'ijë'ë, yë'ë mamipi cajë pai yo'o tì'a ma'ñe yo'ocohua'ire. Jaohua'i cato yë'ëre sañope cama'cohua'i a'ë.

40 Maire sañope yo'oma'quë cato mai te'tere pa'iji.

41 Mësaruni yecohua'ipi yë'ë do'ipi cajë oco mañare ocuacohua'i pani de'huacaisi co'amaña pajä'cohua'i a'ë, mësaruni Cristo acohua'ini de'oye yo'osi do'ire.

Co'aye Yo'oyena Taiñe

(Mt 18.6-9; Lc 17.1-2)

42 Tayo yo'oyena ne taoquëre cato, quëna pëpi ñaje tēcana sëani jai tsiayana jëo dëo'ñe pa'i api, a'ricohua'ipi yë'ëre cuasacohua'ire co'a de'huaquëre.

43 Jaje pa'ina, cayë më'ë jëtëpi tayo yo'oyena sacco pa'ito têtö tējë'ë. Ai jerepa de'oji, pa'i hue'ñana peo tupëpi cacato toa yejana saiye peoye,

44 pecoje ju'ima'tona cui'ne toaje yayama'tona.

45 Më'ë nēcayopi tayo yo'oyena sacco pa'ito têtö tējë'ë. Ai jerepa de'oji, pa'i hue'ñana peo tupëpi cacato. Ai jerepa co'aji, caya nēcāñoa hue'equëpi toa yejana saito.

46 Jaro pecoje ju'ima'tona cui'ne toaje yayama'tona.

47 Panita'a më'ë ñacoapi tayo yo'oyena sacco pa'ito dutani jeocojë'ë. Ai jerepa de'oji, Diusu cūāñe tē'tena te'e ñacoa hue'equëpi cacato. Ai jerepa co'aji, caya ñacoa hue'equëpi toa yejana saito.

48 Jaro pecoje ju'ima'tona cui'ne toaje yayama'tona.

49 Si'ahua'i toapi ne de'huasicohua'i pa'ija'cohua'i a'ë, cui'ne si'aye Maija'quë coa isiye cato asipi, ne de'huase'e pasipi.

50 Asipi io sēñere carajaisico pani co'aji, hua'i saraye. Jaje pa'ina, cayë: Mēsaru sai ja'ñere ne huesoma'pë pa'ijë'ë, pai ja're sañope yo'oma'pë jo'cua de'oye pa'ijë'ë.”

10

Jesús Ye'yase'e Nomioire Jeocoye Ayere (Mt 19.1-12; Lc 16.18)

1 Ye'ya tējini Capernaum sani Jordán ña oca tē'tena saquëña, Judea yejana. Jaronā jai pai tsi'sireña, i pa'i hue'ñana. Tsi'sirena, ye'yaëña, i ye'yaye sēte.

2 Fariseo paipi neñañu'u cajë sēteña, ñeje:

“¿Nějore jeoñe deoquë?”

3 Cajëna, ipi sehuouña:

“¿Moisés me cūāñei'ni, mēsarute?”

4 Caquëna, careña:

“Moiséspi cūāñepi pai ëjaëpi nējore jeoco toya ja'o necaquëna, jeocoye pa'iji.”

5 Cajëna, Jesupi caëña:

“Ja cato Moisés cūāñepi mēsaru joyopi de'oye cuasama' do'ire.

6 Ja'a Maija'quë si'aye yeja pa'iye de'hua maca ëmëre cui'ne nomioire de'huapi.

7 Ja do'ire huejani pëca ja'quëre cui'ne pëca ja'core jeoni nējona tsioni pa'iye pa'iji.

8 Ja maca caya hua'i pa'iye pañë. Coa te'ije pa'iohua'i pa'iyë.

9 Ja do'ire nējore jeoñe co'aji, Maija'quë de'oye ñacai tsiose'ere.”

10 Huë'ena co'isi maca i ye'yacohua'ipi Jesure cui'nare senī coreña, nuñerepa asañu'u cajë.

11 Cajëna, Jesupi caëña:

“Nějore jeoconī yecore huejaquë pani yeconī nomioire yo'oji, co'aye nējore paquëta'a.

12 Nomioipi ëjëre jeocococopi yequëre huejaco pani ëmëre yo'oco, ëjëre pacota'a, jaoje co'aye yo'oco.”

Jesús Tsire De'oyerepa Cacaiye (Mt 19.13-15; Lc 18.15-17)

13 Jesús quë'rona tsire dareña, ipi papicaija'quë cajë. Jaje yo'ojëna, i ye'yacohua'ipi tsire dacohua'ire dama'pë Jesús quë'ro cajë ësereña.

14 Jaje ësejëna, Jesupi ñani pëi caëña, jaohua'ire:

“Coa ñajë'ë, tsire iohua'ise'e daijajë, ësema'pë. Ma'tëmo cato jaohua'ije pa'iohua'i tsecoa.

15 Nuñerepa cayë, mēsarute. Maija'quë cūāñe tē'te cacaye peoji, tsije pa'iohua'i pa'iye pani.”

16 Cani tsire su'cuani siopëna jëñapi patoquë de'oye pa'ijë'ë, cacaquëña.

Posëpi Jaiye Co'amaña Paquëpi Jesure Case'e
(Mt 19.16-30; Lc 18.18-30)

¹⁷ Jaje yo'o tējini Jesús saina, te'i huë'huë tōme dani do're ja'runi caëña:
“De'o ye'yaquë, ¿me neja'quë a'ni, ti pa'iyere t̄i'asi'i cani?”

¹⁸ Caquëna, Jesupi caëña:

“¿Me yo'oquë yë'ëre de'oquë caquë'ni? Peoji, de'oquë. Coa Maija'quëse'e de'oquë pa'iji.

¹⁹ Maija'quë cuañese'e më'ëpi asayë, paire huani jeoma'ë pa'ijë'ë. Yequë paconi yo'oma'ë pa'ijë'ë. Co'amaña ñama'ë pa'ijë'ë. Cosoma'ë pa'ijë'ë, yecohua'ire. Më'ë ja'quëre cui'ne më'ë ja'core de'oye oi necaijë'ë, co'aye cama'ë.”

²⁰ Caquëna, Jesure ipi caëña:

“Ye'yaquë, yë'ë cato tsihua'ë pa'inëna, iye cuañese'e asani si'a mu'seña de'oye sehuhü.”

²¹ Caquëna, Jesupi ite oi ñani caëña:

“Ja yë'ta'a te'o carapi. Sani si'aye më'ë co'amaña isijë'ë. Isini ja curire peocohua'ina coa isijë'ë. Jaje yo'oni ma'tëmona jaiye paja'quë, isi tējini daijë'ë, yë'ë ja're conì.”

²² Jaje caquëna, posëpi oi saquëña, jaiye co'amaña paquë sëte.

²³ Saquëna, Jesús ñani ite ye'yacohua'ire caëña:

“Jaiye co'amaña pacohua'ire ma'tëmo ma'a cacaye ai jëaji.”

²⁴ Caquëna, ite ye'yacohua'ipi ai cuasareña. Cuasajëna, Jesupi ca couña:

“Huau dohuë, curiquëpi si'aye t̄i'añë cuasacohua'i ma'tëmo ma'a cacaye peoji.

²⁵ T̄i'añë paji, camellore miu ñaca cojeja'a jua etojaiñe. Jaje pa'ina, jaiye co'amaña paquëre cato ai jerepa jëaji.”

²⁶ Jaje caquëna, asani ai cuasa co'me huesësicohua'i pa'ijë seteña:

“Jaje pa'ito ¿nepi huaso cuañosicohua'i pa'ija'cohua'i a'ni?”

²⁷ Sejëna, Jesupi jaohua'ire ñani caëña:

“Pai cato ne t̄i'añe peoji. Jaje pa'iquëta'are Maija'quë cato ne t̄i'añe pa'iji. Maija'quëre cato si'aye ne t̄i'añese'e pa'iji.”

²⁸ Caquëna, Pedropi caëña:

“Ëjaë, yëquë co'amaña si'aye jeoni më'ëre tuë'ë.”

²⁹ Cajëna, Jesupi caëña:

“Nuñerepa cayë, mësarute. Huë'ere, a'yëohua'ire, yo'jeohua'ire, ja'quëre, ja'core, nëjore, mamajëre, yejaña yë'ë do'ire cui'ne huaso coca do'ire jeosicohua'i pani,

³⁰ iye yejana cien jerepa paja'cohua'i, huë'e, a'yëohua'ire, yo'jeohua'ire, ja'core, mamajëre, yejaña paja'cohua'i a'ë, cui'ne yecohua'ipi josa yo'oye cui'ne ma'tëmona ti pa'iyere t̄i'aja'cohua'i a'ë.

³¹ Jaje pa'iquëta'are yure jerepa pa'iohua'i pa'isicohua'ipi jeteyo'jere, pa'ija'cohua'i a'ë, cui'ne yure jeteyo'jere pa'isicohua'ipi jerepa pa'iohua'i pa'ija'cohua'i a'ë.”

Jesupi I Ju'i Ja'ñere Quëaye
(Mt 20.17-19; Lc 18.31-34)

³² Jesupi du'ru saina, i ye'yacohua'ipi jeteyo'je saë'ë, Jerusalëna tumaquëna. Saijëta'a merepa yo'oye pa'ija'coa'ni cuasajë quëquë huesësicohua'ipi saë'ë. Saijëna, ja maca Jesupi johua'ise'ere soini ite yo'o ja'ñere,

³³ ñeje caëña:

“Ñañë, mai Jerusalëna saiye. Jaron a Pai Mamaquëre Maija'quë huë'e ñacaicohua'i ëjaohua'ina cui'ne cuañese'e ye'yacohua'ina tseani isija'cohua'i a'ë. Isirena, jaohua'ipi yequë paina se isija'cohua'i a'ë, huani jeoja'quëre.

³⁴ Isirena, jaohua'ipi yë'ëre cue'cuejë copi tse'seja'cohua'i a'ë. Jeteyo'je yë'ëre huani jeoja'cohua'i a'ë. Huani jeorena, toaso mu'seña tasiquëpi huajëquë huëija'quë a'ë, yë'ë.”

Jacobo Cui'ne Juan Sese'e
(Mt 20.20-28)

³⁵ Ja maca Zebedeo mamajëpi Jacobo cui'ne Juan Jesús quëno macana dani seteña:
“Ye'yaquë, yëquëre necaijë'ë.”

³⁶ Cajëna caëña:

“¿Iquere necaiye'ni?”

³⁷ Caquëna, jaohua'ipi careña:

“Më'ë cuañe te'te de'lo hue'ñare pana ëjaërepa de'oni ja'ru maca yëquëre më'ë ëja te'tena te'ire cui'ne më'ë ari te'tena te'ire ñojë'ë.”

³⁸ Sejëna, Jesupi caëña:

“Mësaru huesëjë coa señë. ¿De'hue mësaru yë'ë sëje cono ucu tijañe panita'a de'hue mësaru yë'ë do cuañoñeje pa'ye pa'ito tëtö sani tijañe? Yë'ë cato ai yo'oja'quë a'ë.”

³⁹ Caquëna, sehuoreña, ite:

“Yëquëje yo'o tija'cohua'i a'ë.”

Cajëna, Jesús jaohua'ire caëña:

“Jaje pa'ire paji. Yë'ë ai yo'ose'ëje mësaruje ai yo'oja'cohua'i a'ë. Cui'ne yë'ë do cuañoñeje pa'ye mësaruje do cuañoja'cohua'i a'ë.”

⁴⁰ Yë'ë ëja të'huina cui'ne yë'ë ari të'huina ñu'iñe isiyë peoji. Ja cato Maija'quëpi isi ja'ñe a'ë, i caquë ne de'huasicohua'ina.”

⁴¹ Jare asani diez, i ye'yacohua'ipi Juanre cui'ne Jacobore sañope pëti huëoreña.

⁴² Jaje sa'ñe pëijëna, Jesupi jaohua'ire soini caëña:

“Iye yeja cuañe ëjaohua'i cato si'aye ëjaohua'irepa de'ocohua'i a'ë. Cui'ne johua'i meñe acohua'ipi ëjaohua'ire pa'ë, cuasajë johua'ini ca'rajëna, pa'icohua'i a'ë.”

⁴³ Mësaru cato yeque yo'oye pa'iji. Pai ëjaë pasi'i, cani yecohua'ini necaiquë pa'iye pa'iji.

⁴⁴ Cui'ne ai jerepa du'ru aquë pasi'i cani si'aohua'ire necaiquëpi jo'yaë pa'ijë'ë.

⁴⁵ Yë'ë Pai Mamaquë daima'ë pa'ë, paipi necaijajë caquë. Yë'ëpi paini necasi'i caquë daë'ë. Yë'ë ju'i do'ipi si'aohua'ire huasoyere caquë daë'ë.”

Bartimeore Ñama'quëre Jujuse'e
(Mt 20.29-34; Lc 18.35-43)

⁴⁶ Jericó daripëna tija'cohua'ipi iti daripëpi etareña, Jesús cui'ne i ye'yacohua'ipi cui'ne jai pai coní. Jaro eta hue'ñare Bartimeo ñama'quëpi da saicohua'ini curiquë sei ñuquëña, Timeo mamaquëpi.

⁴⁷ Ñu'iquëpi Jesús Nazaret aquëpi daiji asani cui huëouña:

“¡Jesús David mamaquë, yë'ë macare coaijë'ë! ¡Ai yo'oyë!”

⁴⁸ Caquëna, paipi pëijë ite careña:

“Cama'ë pa'ijë'ë.”

Cajëna, ai jerepa tutu ca couña:

“¡David mamaquë yë'ëre oi necaijë'ë! ¡Ai yo'oyë!”

⁴⁹ Caquëna, asani Jesupi caëña:

“Daijë'ë cajë'ë, ite.”

Caëna, ñama'quëre careña:

“Ai pequë maca huëni saijë'ë, i quë'rona. Më'ëre soiji, ipi.”

⁵⁰ Carena, esa i ëmëje'e ju'icore se dutani Jesús quë'rona saquëña, tsoe nëiñe peoyerepa.

⁵¹ Jesús quë'rona saquëna, caëña, ite:

“¿Me necaiyete yëquë'ni, më'ë?”

Caquëna, ñama'quëpi caëña, ite:

“Ejaë, yë'ë de'oye ñañere yëyë.”

⁵² Caquëna, Jesupi ite caëña:

“De'oji, de'hue jujuquë api cuasato jujucasi'i, më'ère.”
Ca macarepa sètani ñaëña. Ñani Jesús ja're saquëña.

11

Jesús Jerusalén Cacase'e

(Mt 21.1-11; Lc 19.28-40; Jn 12.12-19)

¹ Jerusalén ja'ye macana tì'ani Olivos cutihuë je'ñerepa daripëa Betfagé cui'ne Betania daripëare pa'i Jesupi cayaohua'ire i ye'yacohua'ire jëjo saouña.

² Ñeje caquë:

“Je te'te a'ri daripëna sani tì'a maca mësarü ñaja'cohua'i a'ë, burro posëre papi paireje hue'ema'quëni, sëasiquëni. Nëina, joyeni dajë'ë.”

³ ¿Yecohua'ipi me neñu'ju saye'ni? cacohua'i pa'ito cajë'ë: ‘Ëjaëpi cusi'i caquëna, sayë. Cuni tējini jëo daija'cohua'i a'ë, cajë'ë.”

⁴ Caëna, sani burrore tì'areña, ma'are sëasiquëpi hue'sere nëina, caca sa'ro yë'quë macare. Ñani ite joyereña.

⁵ Joyejëna, iti maca pa'icohua'ipi careña:

“¿Me neja'quëni burrore saye'ni?”

⁶ Cajëna, Jesús case'eje careña. Cajëna, de'oji. Sajë'ë, careña.

⁷ Carena, Jesús quë'rona burrore dareña. Dani johua'i cañapi burro jetena jajereña.

⁸ Mëni ja'runa jai pai johua'i cañapi, i sai ma'ana jaje oereña. Yecohua'ipi jaiye ja'o tēteni da oereña, i sai ma'ana.

⁹ Du'ru saicohua'ipi cui'ne jeteyo'je saicohua'ipi sihuajë cuireña:

“De'oquërepa daiji, Maija'quë jëjo daoquë.”

¹⁰ I cuañe maca jerepa de'oye pasio. Mai ñecuë David maca cuañe maca pa'ise'eje Maija'quë ai de'oji.”

¹¹ Jerusalénna cacani Maija'quë huë'ena sani cacani si'a huë'e ñani na'i huesëquëna, Betania quë'rona i doce ye'yacohua'i ja're cōni saquëña.

Jesupi Higuera Soquë Yëre Pui Case'e

(Mt 21.18-19)

¹² Ñatasi mu'se Betaniapi saijëna, Jesure ai ëaëña.

¹³ Ai ëaquëna, so'opi señaquë, higuera soquë yëpi ja'o quëi ñëpi nëcaofña. Nëcacona, iti ca pa'ima'quë caquë saquëña. Sani ñaquëna, coa ja'ose'e paquëña, iti quëima'a tēcahuë sēte.

¹⁴ Pa'ina, Jesús iti ñëre caëña:

“Yureta'a pai ocueye peosipi, më'ë quëise'e.”

Jaje caquëna, i ye'yacohua'ipi asareña.

Jesupi Maija'quë Huë'ena Tsoa Tose'e

(Mt 21.12-17; Lc 19.45-48; Jn 2.13-22)

¹⁵ Ja jeteyo'je Jerusalén tì'ani, Jesús Maija'quë huë'ena cacani co'amaña huerojë cui'ne co'amaña isicohua'ire eto saofña. Curiquë cambia mesaña jë'je taño sauña. Cui'ne su'tere isicohua'i ñu'i sai jë'je taño sauña.

¹⁶ Maija'quë huë'ena co'amañare saye ëseña.

¹⁷ Ëseni ye'yaquë caëña:

“Toya pëpë caji: ‘Yë'ë huë'e cato si'a pai Maija'quëre së huë'e hue'yoye pa'iji.’ Jaje pa'iquëta'are mësarü cato co'amaña ñacohua'i tu'aro neni yo'oyë.”

¹⁸ Jaje caquëna, asani Maija'quë huë'e ñacaicohua'i ëjaohua'ipi cui'ne cuañese'e ye'yacohua'ipi Jesure huani jëoñere careña: ¿Me huani jëoja'cohua'i a'ni? cajë. Yecohua'i cato airepa de'oye ye'yaquë'ni cuasareña. Ja do'ire ëjaohua'ipi Jesure ca'rajë huani jëoñere careña.

19 Ñami de'oqueña, Jesús pai daripëpi tirona saqueña.

Higuera Soquë Yë Cuene'se
(Mt 21.20-22)

20 Ñatasi mu'se nea hue'ña saijë ñajëna, higuera soquë yë tsoe sucua mañaque cuene huesësicopi pa'iona, ñareña.

21 Ñani ja maca Pedro, Jesús case'ere cuasa ñajani caëña, ite:
“Ye'yaquë ñajë'ë, më'ë casi ñëre, tsoe cuene huesësico pa'ico.”

22 Caquëna, Jesupi i ye'yacohua'ire caëña:
“Nequëre papi cuasajë'ë, Maija'quëre.

23 Nuñerepa cayë, mësarute. Iye cutihuëre tsiayana jëjo saoye yëni Maija'quëre nequë api cuasani seto neñe pa'iji.

24 Nuñerepa cayë, Maija'quëre seni isija'quë api cuasato isiye pa'iji.

25 Maija'quëre se maca yequere sañope yo'oye pacohua'i pa'ini sai de'huacaijë'ë, Maija'quë ma'tëmo aquëpi mësaruru co'aye tayo yo'ose'e sai de'huacaija'quëre.

26 Jaje pa'iquëta'are mësarupi sai de'huacaima'cohua'i pa'ito mësaruru ja'quë ma'tëmo pa'iquëje mësaruru tayose'e sai de'huacaiye pasipi.”

Jesús Cuañeñerepa Pa'iyë
(Mt 21.23-27; Lc 20.1-8)

27 Ja maca Jerusalënna co'ireña. Co'ini Jesús Maija'quë huë'ëja'a cu'ina, Maija'quë huë'e ñacaicohua'i ëjaohua'ipi cui'ne cuañese'e ye'yacohua'ipi cui'ne aiohua'ipi Jesús quë'rona dani

28 ite seteña:

“¿Ique cuañeñepi iye më'ë yo'oque'ni? ¿Nepi më'ëre cuañequë ëjaëre carena, yo'oque'ni?”

29 Cajëna, Jesupi caëña:

“Yë'ëje mësarute ses'i te'ore. Mësarupi yë'ë señere sehuorena, yë'ëje quëasi'i, yë'ëre cuañequëre jëjo daoquëre.

30 ¿Nepi Juan iti doquëre jëjo daore'ni, Maija'quë panita'a pai? Mësarupi sehuojë'ë.”

31 Jaje caëna, sa'ñe careña, ñeje:

“Maipi Diusu jëjo daosiquë pa'iji cato ipi sehuosipi ‘¿Jaje pa'iquëta'are mësaruru me yo'ojë ite care paji cajë asaye pare'ni?’

32 Cui'ne paipi cuañesiquë pa'iji cayeje pañu'u.”

Si'a pai Juanre Maija'quë cocare quëaquë paji'i, cuasa do'ire ca'rajë.

33 Jaje cani Jesure careña:

“Huesëyë.”

Cajëna, Jesupi caëña:

“Cui'ne yë'ëje, yë'ë cuañe tutu quëaye pañë.”

12

Co'acohua'i Yo'oye Ayere Quëaye
(Mt 21.33-46; Lc 20.9-19)

1 Ja maca Jesús pai yo'oyeje pa'ye caquë quëaëña, ñeje:

“Paji'i, te'i pai yeja paquë. Jaje pa'ipi tapi, cuiya'i. Tani tu'rihuë tëhuopi. Cui'ne cuiya'i suni de'huaja'tojë nepi. Cui'ne cuiya'i tsio ëmë huë'ëpi tuijë si'a tsio ñaja'core nepi.

Jaje si'aye ne tëjini co'amaña necaicohua'ini isi nëoni saji'i.

2 Tëaye t'asi maca i jo'yare jëjo daopi, co'amaña necaicohua'i quë'rona ite cajë necaise'e pa'iji, caquë.

3 Jaje jëjo daosiquëta'are co'amaña necohua'ipi tseani si'seni isima'pë jëjo saohuë.

⁴ Jaje yo'orena, iti tse aquëpi yequëre jëjo saopi. Jëjo saouna, jaëreje quëna pëapi jeahuë. Cui'ne siopëje a'si quë'ire tea ju'ijë yo'oni jëjo saohuë.

⁵ Jaje yo'oruje iti tse aquë ja yë'ta'api yequëre jëjo sao copi. Jëjo saosiquëni jaëni coa huani jeohuë.

⁶ Jëjo saokuë pequë yureta'a i mamaquëre pani jëjo saopi, yë'ë mamaquëre cato yo'oye peoji caquë.

⁷ Jaje caquë jëjo saosiquëta'are co'amaña necohua'ipi ñani 'iquëpi si'a co'amaña paja'quë api huani jeoni maipi iti tse acohua'i neñu'u,' cani huani jeohuë.

⁸ Jaje yo'oni tseani huani jeoni i capë hue'sena jeocohuë.”

⁹ Jaje quëa tējini Jesús sequëña:

“¿Me yo'oja'quë a'ni, iti yeja aquë?” Cani caëña, iti yeja aquë cato dani, huani jeaja'quë api, co'amaña necohua'ire. Huani jeoni yecohua'ina isija'quë api.

¹⁰ ¿Ñama'cohua'i a'ni toya pëpë caye? Ñeje caji:

Quëna pëa huë'e necohua'i yo'o jujani jeocosi quëna pëpi yure cato huë'ehuërepa ui quëna pë de'oye iti quëco pacorepa.

¹¹ Iye cato ëjaëpi jaje yo'opi. Jaje yo'ose'ere de'oyerepa yo'o u'ni cajë ñañë, mai.

¹² Casi maca Jesure tseañu'u cajë yo'oreña. Jesupi yo'ose'ejë pa'ye caquë johua'i yo'oyere caëna, asani pëijë yo'oreña. Jaje yo'ojëta'a tseañe pareña, paini ca'rajë. Jaje pa'ina, yo'oma'pë pateña.

Jesure Sese'e Pa'i Do'i Saiñere

(Mt 22.15-22; Lc 20.20-26)

¹³ Ja jeteyo'je Jesús quë'rona fariseo acohua'ire cui'ne Herodes acohua'ire jëjo daoreña, jaohua'ipi ite neñajajë cajë.

¹⁴ Jaje daisicohua'ipi Jesure careña:

“Ye'yaquë, yëquë asayë, më'ë nuñerepa caquëpi pa'iyë, pai cayere asama'quëpi nuñerepa Maija'quë cocare caquëpi paire si'aohua'ire si'a yë'quë maca caquëpi pa'iyë. Jaje pa'ina, ¿de'oquë pa'i do'ire romano pai ëjaëna saiñe, panita'a pañe?”

¹⁵ Cajëna, Jesupi tsoe johua'i coa caye asani caëña:

“¿Me neñu'ju yë'ëre cosojë neñañu'u cajë caye'ni? Dajë'ë, curiquë të'quire ñaja'core.”

¹⁶ Darena, Jesús ñani sequëña:

“¿Ne tsia'ni ico? ¿Cui'ne, ne mamire toyasicoa'ni?”

Caquëna, sehuoreña:

“Romano pai ëjaë mamipi toyasicoa.”

¹⁷ Cajëna, Jesupi caëña:

“I tseco pa'ito ina isijë'ë. Maija'quë tseco pa'ito Maija'quëna isijë'ë.”

Jaje sehuouna, airepa de'oyerepa caë'ni, cuasareña.

Ju'isicohua'i Huëiye Pa'iquë Cajë Señe.

(Mt 22.23-33; Lc 20.27-40)

¹⁸ Jesure ñañu'u cajë dateña, saduceo pai acohua'ipi. Jaohua'i cato ju'isicohua'i huëiye peoji cacohua'i pateña. Jaohua'ipi careña, ñeje:

¹⁹ “Ye'yaquë, Moiséspi yëquëre toyani jeoca'aji'i, maja'yëpi huejani mamajëre peoquë ju'isiquë pa'ito yo'jeipi huejani mamajëre pacaiye pa'iji, maja'yë do'ire.

²⁰ Te'ipi siete mamajë emëohua'ire paëña. Paquëna, jaohua'i aquë maja'yëpi huejani mamajëre peoquë juji'i.

²¹ Juquëna, yo'jeipi hua'jeore huejapi. Jaëje mamajëre peoquë juji'i. Juquëna, yo'jeipi huejani cui'ne yo'opi.

²² Jare jajese'e si'a tsëcapë hua'jeore huejajë juju sahuë, si'aohua'i mamajëre peocohua'i. Ja jeteyo'je joje juco'ë.

²³ ¿Jaje pa'ito ju'isicohua'i huëi maca ne nējo pa'ija'coa'ni, te'oni siete pairepa hueja-sico?"

²⁴ Cajëna, Jesupi sehuouña:

“Mësaru coa tayo huesëjê cayë, Maija'quë tuturepa cui'ne Maija'quë toya pëpë ñama' do'ire.

²⁵ Ju'isicohua'ipi huëisicohua'i cato huejaye peoji. Mamajëre isiye peoji. Ma'tëmo huiñaohua'ijë pa'iohua'i pa'ija'cohua'i a'ë.

²⁶ ¿Ju'isicohua'i huëiye ayere, toyase'e mësaru ñama'cohua'i a'ni, Moisés toyase'e jaropi caji, Maija'quë a'ri soquë yëpi toaje pa'io tsë'isicopi case'ere? ‘Yë'ë cato Abraham Diusu a'ë, Isaac Diusu a'ë, cui'ne Jacobo Diusu a'ë.’

²⁷ Diusu cato ju'isicohua'i Diusu peoji, huajëcohua'i Diusupi. Jaje pa'iquëta'are mësaru coa tayo huesëni yo'ojê cayë.”

Si'a Cuañese'e Jerepa Pa'ye
(Mt 22.34-40)

²⁸ Sa'ñe yo'ojê cajëna, Jesupi si'aye tayoma'ë sehuoquëna, asasiquëpi cuañese'e ye'yaquëpi tütani sequëña:

“¿Jeco a'ni, du'ru macarepa huëo maca cuañesico jerepa pa'io?”

²⁹ Caquëna, Jesupi caëña:

“Du'ru macarepa cuañese'e si'aye jerepa pa'io cato caji: Israel pai asajë'ë, mai Ëjaë Diusure. Jaëse'e te'i pa'iji.

³⁰ Oijë'ë, Ëjaë Diusure si'a më'ë yëyepi, si'a më'ë joyopi, si'a më'ë cuasayepi cui'ne si'a më'ë tutupi. Jaje caji, cuañese'e du'ru macarepa aye si'aye jerepa pa'ye.

³¹ Cayaye acojê jare cui'ne pa'io. Jaopi caji ñeje: ‘Oijë'ë, më'ë quëno maca pa'iquëre më'ëja'a co'ye oiyejê pa'ye.’ Yequë jerepa pa'ye peoji.”

³² Jaje sehuouna, cuañese'e ye'yaquëpi caëña:

“De'oyerepa cahuë, më'ë ye'yaquë. Peore paji, yequë Diusu. Te'i pa'iji, Diusu. Nuñerepa cahuë, më'ë.

³³ Jaje pa'ina, Maija'quëre si'a më yëye oiyeipi si'aye më asaye oiyeipi cui'ne si'a joyo oiyeipi cui'ne si'a tutu oiyeipi, cui'ne mai quëno maca pa'iquëre co'ye oiyejê pa'yepi, ja oiyeipi jerepa pa'ye a'ë, Maija'quëre isiye, cui'ne ëojê seña jerepa.”

³⁴ Si'aye nuñerepa caquëna, Jesupi ñani caëña:

“Më'ëre Maija'quë cuañe te'te so'ore pa'iyë paji.”

Jaje caëna, asani yecohua'ijë ite seni coñe pareña, si'aye asaquë api cajë.

Ne Mamaquë A'ni, Cristo
(Mt 22.41-46; Lc 20.41-44)

³⁵ Maija'quë huë'ena ye'yaquë Jesús caëña:

“¿Me yo'ojê cuañese'e ye'yacohua'i Cristo cato David mamaquë api cayë'ni?

³⁶ David jare ipi capi. Maija'quë joyopi quëaquëna, ñeje capi:

Ëjaëpi capi, yë'ë Ëjaëre:

‘Yë'ë ëja te'tena ja'rujê'ë,

yë'ëpi më'ëre sañope yo'ocohua'ire më'ë quëo huë'ehuëna të'ya me macaja'a.’

³⁷ ¿Jaje pa'ito me Cristo David mamaquë pa'iquë'ni, Davidpi Cristore yë'ë ëjaë hue'yoto?”

Jaje caquëna, jai pai tsi'sisicohua'ipi ai yëjê asareña.

Jesupi Sañope Case'e Cuañese'e Ye'yacohua'i
(Mt 23.1-36; Lc 11.37-54; 20.45-47)

³⁸ Jesupi caëña, i ye'ya maca:

“De'hua ñajë'ë, cuañese'e ye'yacohua'i yo'oye ye'yema'pë. Jaohua'i cato tsoa caña suñani cui'ne paipi de'oye pëpajjê cajë yo'ocohua'i a'ë.

³⁹ Jaohua'i cato de'o ñu'i saire pa'i tsi'si hue'ñana co'eni ja'rucohua'i a'ë, cui'ne de'o hue'ñana aoje aicohua'i a'ë.

⁴⁰ Hua'jeohua'i huë'ña jiojè yo'ocohua'i a'ë. Paipi de'ocohua'ire pa'ë cajajè cajè tsoaye Maija'quère señè cajè yo'ocohua'i a'ë. Jaohua'i a'ë, iti jerepa si'se cuañoja'cohua'i, jaje yo'osi do'ire."

Peocopi Isise'e
(Lc 21.1-4)

⁴¹ Jesús Maija'quë huë'ere paquëña, Maija'quëna curi isi mahuë je'ñere pare. Jarote ñu'i ñaquëna, jaiye curi pacohua'i daijè iti mahuëna ayareña.

⁴² Ayajëna, ñaquë ñu'ina, hua'jeo maca curiquë peocopi dani caya cobre tē'ñare ayaoña, jai do'i peoyere.

⁴³ Jaje ñani i ye'yacohua'ire soini caëña:

"Nuñerepa cayë, mësarute. Jaohua'jeo co'amaña peocopi si'aohua'i curi ayaye jerepa ayao do'i quë'yerepa.

⁴⁴ Yecohua'i cato johua'i huero jujase'ere isiyë. Jaje pa'iquëta'are ico cato peocopi si'a mañare isi sao."

13

Jesús Quëase'e Maija'quë Huë'ere Nejo Ja'ñere
(Mt 24.1-2; Lc 21.5-6)

¹ Maija'quë huë'epi Jesús eta maca i ye'yaquëpi caëña:

"iYe'yaquë, iye quëna pëare ñajë'ë, cui'ne jai huë'ñare!"

² Jaje caquëna, Jesupi sehuouña:

"¿Jai huë'ñare ñaquë caquë? Ja mē'ë ñase'e yequë mu'se, peo ja'ñe a'ë. Quëna pëapi tuñajë nese'e si'aye nejo ja'ñe a'ë."

Ja Yë'ta'a Yeja Carajaima'ñë Iño Ja'ñe
(Mt 24.3-28; Lc 17.22-24; 21.7-24)

³ Ja maca Maija'quë huë'e je'ñere pare Olivos cutihuë pa'icona sani Jesús ja'rusiquëpi ñu'ina, Pedro, Jacobo, Juan cui'ne Andrés con pa'i asama'tona seteña:

⁴ "Je yëhua jaje yo'o ja'ñere mē'ë caë'ni, yëquëre quëajë'ë. ¿Me pa'ija'coa'ni, iti yo'o iño ja'ñe ja yo'oye ti'a maca?"

⁵ Cajëna, Jesupi sehuouña:

"De'huarepa ñajë pa'ijë'ë, mësarute coa cosojëna, sehuoye.

⁶ Jai pa'i yë'ë mamire cajë 'yë'ë a'ë, Cristo' caja'cohua'i a'ë. Jaje cajë coa cosojëna, sehuoja'cohua'i a'ë, jai pa'i.

⁷ Jaje pa'iquëta'are mësarupi huajo coca cui'ne uihuaye asacohua'i pani quëquëma'pë pa'ijë'ë. Ja cato jare jaje yo'oye pa'ina, yo'oji. Jaje yo'onije ja yë'ta'a carajaiñe peosipi.

⁸ Yequë pa'i tsëcapëpi yequë tsëcapëre se uihuaja'cohua'i a'ë. Cui'ne yequë yeja paipi se uihuaja'cohua'i a'ë. Si'a hue'ña yeja ñu'cuye pa'ija'coa. Cui'ne aopi peoquëna, ai ëa ju'ija'cohua'i a'ë. Cui'ne ai yo'oyepi pasipi. Iye pasipi, du'ru macarepa ai yo'oye.

⁹ De'hua mësaruja'a co'ye de'oye ñajë'ë. Mësarute cato paipi tseani pa'i ëjaohua'ina isija'cohua'i a'ë. Jaohua'ipi cuañejëna, mësarute pa'i tsi'si hue'ñana si'sejë yo'oja'cohua'i a'ë. Jaje yo'ojeña, mësarupi yë'ë do'ire iñoja'cohua'i a'ë cuañecohua'i cui'ne si'a pa'i ëjaohua'i ña hue'ñana.

¹⁰ Ja yë'ta'a carajaima'ñë de'o cocare quëaye pa'iji, si'a hue'ña.

¹¹ Mësaruni ëjaohua'i quë'rona sasicohua'i pa'ito ¿me caja'cohua'i a'ni? cuasama'pë pa'ijë'ë. Cajë'ë, Maija'quë isi cocapi, ja maca cato. Jaje pa'ina, mësarupi caye paja'cohua'i a'ë, Maija'quë joyopi caja'quë api.

12 Te'e tsëcapë acohua'ipi yo'jeire panita'a maja'yëre quëa yehuoja'cohua'i a'ë huani jeojë'ë, cajë. Pëca ja'quëohua'ipi mamajëre quëa yehuoja'cohua'i a'ë, cui'ne mamajëpi pëca ja'quëohua'ire sañope yo'ojë huani jeoja'cohua'i a'ë.

13 Si'a pai mësarute coeja'cohua'i a'ë, yë'ë do'ire. Jaje pa'iquëta'are yo'o jujama'quëpi huaso cuañoja'quë api nuñerepa yo'oquëpi.

14 Maija'quëre quëacaiquë Daniel toyaquë pa'aji'i, si'si nequëpi cui'ne coa nejoquëpi si'si pa'ima'tore pa'ina, ñani Maija'quë toya ja'o ñaquëpi asa tija'ne pa'iji. Ja maca Judea pa'icohua'ipi ai cutihuëana catiye pa'iji.

15 Ja mu'se huë'e ëmëje'e totore pa'iquë pani cajeni cacani co'amañare sasi'i caquë yo'oma'ë.

16 Tsiore pa'iquë pani co'ini caña sasi'i caquë yo'oma'ë pa'ijë'ë.

17 Ja mu'seña nomiohua'i tsj ëtapëa pa'icohua'i cui'ne tsj mañare pacohua'i ai yo'oja'cohua'i a'ë, teaye.

18 Mësaruto cato Maija'quëni sejë'ë, sësë mu'seña catiye peoja'core.

19 Si'aye ai yo'oye tëto saise'erepa pa'ija'coa. Ja mu'seña cato ai co'a mu'seña pasipi, yeja de'hua maca peopi. Cui'ne jeteyo'je peosipi, ja jerepa ai yo'oye.

20 Ja mu'seña Ejaëpi ja yo'oye tëama'quë pa'ito te'ije jëaye peo'ne pa'io. Jaje pa'iquëta'are i sahuasicohua'ini i paini caquë ja ai yo'oyere tëaquëna, yecohua'ije conijëaja'cohua'i a'ë.

21 Mësarute yecohua'ipi iñore pa'iji, Cristo ñajë'ë, cacohua'i pa'ito asama'pë pa'ijë'ë, panita'a 'Jetore pa'iji.' Catoje sehuoma'pë pa'ijë'ë, iohua'i caye.

22 Coa cacohua'i daija'cohua'i a'ë. Yë'ë a'ë, Cristo cacohua'i, cui'ne Maija'quë cocare quëacohua'i a'ë cacohua'ije daija'cohua'i a'ë. Jaohua'ipi pai yo'o tija ma'ñere yo'o iñoja'cohua'i a'ë, coa cosoñu'u cajë. Jaje yo'ojëna, Maija'quërepa sahuasicohua'ique jaohua'ire sehuoye ja'i maca yo'oja'cohua'i a'ë.

23 Jaje pa'ina, mësarute du'ru quëa nëohuë de'oye ñajë pa'ijë'ë, caquë.

Pai Mamaquë Dani Coñe

(Mt 24.29-35, 42-44; Lc 21.25-36)

24 Jaje ai yo'o mu'seña tëto saisi maca yureta'a, ësepi yaya huesëja'quë api. Ñañëje miañe paja'quë api.

25 Ma'ñocoje ma'tëmopi tomeja'cohua'i a'ë. Jaje yo'o maca ma'tëmo tuture paque tsasija'coa.

26 Ja maca sirija'a tutu quë'ire papi cui'ne de'oquëre papi Pai Mamaquë daija'quë api.

27 Ja jeteyo'je i huiñaohua'ire cuañesipi, i sahuasicohua'ire cajese'e tutu jupëapi i paire tsi'sojë'ë, caquë si'a huë'ña pa'icohua'ire.

28 Higuera soquë yë yo'oye ayere ye'yejë'ë. Ja soquë yë cato huiña capëa pa'i maca je'nërepa ja'o eta huëocoa. Eta maca ñani cacohua'i a'ë, utëcahuë tija'ji.

29 Ja yo'oyeje pa'ye mësarupi ñajëna, yë'ë case'epi tijaquë tëto saina, ñajë je'në ja'yere eta sa'rore pa'iji cayë.

30 Nuñerepa cayë, ja yë'ta'a iye maca pa'icohua'i ju'ima'në tëto saija'coa, iye.

31 Ma'tëmo cui'ne yeja pani jujani carajai ja'ne a'ë. Jaje pa'iquëta'are yë'ë coca cato yë'ë case'eje ti pa'i ja'ne a'ë.

32 Iti mu'se cui'ne hora pai huesëyë. Huiñaohua'ije cui'ne Maija'quë mamaquëje huesëji. Si'aohua'i huesëyë. Coa ja'quëse'e asaji, iti mu'se.

33 Jaje pa'i do'ire, mësaruto si'anë sëtasicohua'ije pa'iohua'ipi ñajë sejë pa'ijë'ë, i dai hora huesëye sëte.

34 Yë'ë dai maca cato te'i so'ona sai huëoni ja yë'ta'a huë'epi saima'në i jo'yare pai ñapere co'amaña yo'o ja'ne isini cui'ne eta sa'ro ñacaiquëre cuañeni ñajë'ë cani saise'eje pa'iyë a'ë.

³⁵ Jaje pa'ina, mësaru cato sëtasicohua'ipi pa'ijë'ë, coa si'anëpi, iti huë'e aquë títayere huesëye sëte. Na'i maca, ñami jopo, mu'se, cura yë'i maca, panita'a nea hue'ña daima'quëni cajë.

³⁶ Yo'ojëna, cuasama'topi çaisicohua'ini títama'quëni de'hua ñajë'ë.

³⁷ Iye mësarute caye cato si'a paire cayë: 'Sëtasicohua'ipi pa'ijë'ë,' caquë."

14

Jesure Tseañu'u, Cajë Yo'oye

(Mt 26.1-5; Lc 22.1-2; Jn 11.45-53)

¹ Israel paí Egíptopi etajë pa'ise'ere cuasajë yo'oye, cui'ne o'sa peo pan aiñe caya mu'seña cara maca, Maija'quë huë'e ñacaicohua'i ëjaohua'ipi cui'ne cuañese'e ye'yacohua'ipi merepa Jesure coa cosojë tseani huani jëora'ye cajë. Iti yo'o ja'ñere co'ehuë.

² Careña, cui'ne paí tsi'sini sihuajë yo'o maca huaiye pañu'u, co'aye paipi cuasa co'me huesëni sañope ai yo'ojë cama'cohua'ini, careña.

Huëo Sëñepi Jesure Tsoacaise'e

(Mt 26.6-13; Jn 12.1-8)

³ Jesús Betania daripëre paquëña, Simón ja'ju dahuë hue'equë pa'isiquë huë'ere, mesare ñuquëña, Jesús. Ñu'ina, te'o nomio jai do'i huëo së da'care quëna huëna tímësoni dani Jesús sïopëna iti da'capi dooña. Nardo da'case'e nesicopi, yequejë co'mema'copi.

⁴ Iti maca ñu'icohua'ipi pëti huëoreña. Jaje pëti huëojë careña:

“¿Me yo'oco huëo së da'ca coa nejoco'ni?”

⁵ Iopi yecohua'ina se isico pani trecientos romano curiquë të'ña nera'o. Jaje yo'oni co'amaña peocohua'ire cocatira'o.”

Jaje cajë iote coejë pëijë ñareña.

⁶ Jaje ñajëna, Jesupi caëña:

“Coa ñajë'ë, iose'e yo'oja'co. ¿Me yo'ojë josa caye'ni? Iye io yë'ëre necaise'e cato de'o co'amaña'ë.”

⁷ Co'amaña peocohua'ire si'anë mësaru ñajë paja'cohua'i a'ë. Jaje pa'iquëta'are yë'ë cato mësaru ña hue'ñare si'anë pa'iyë paja'quë a'ë.

⁸ Io cuasaye ja'i maña ico cato de'hue yë'ë sïopë huëo sëñe necaco'ë, du'runa yë'ëre ta ja'ñere caco.

⁹ Nuñerepa cayë, coa si'a hue'ña ico yo'ose'e quëaye pa'ija'coa, io yo'ose'e huanëyema'pë cuasa ja'ñere cajë, huaso coca quëa maca.”

Jesure Judas Isise'e

(Mt 26.14-16; Lc 22.3-6)

¹⁰ Judas Iscariotepi sani Maija'quë huë'e ñacaicohua'i ëjaohua'i ja're çoni coca caëña, Jesure tseani iohua'ina isi ja'ñere. Jaë cato doce ye'yacohua'i aquë paji'i.

¹¹ Jaje caquëna, asani ai sihuareña. Jaje sihuajë curiquë isireña. Isirena, Judaspi ¿Jesure merepa tseani isija'quë a'ni? caquë i yo'o ja'ñere co'eña.

Mai Ejaë Ani Tëjise'e

(Mt 26.17-29; Lc 22.7-23; Jn 13.21-30; 1 Co 11.23-26)

¹² Egíptopi Israel paí etajë pa'ise'ere cuasajë sihuajë paí tsi'sini, tsoe yo'ojë pa'ise'eje yo'o mu'se tì'aëña, o'sa co'me ma'a ao ai mu'se. Du'ru mu'serepa, cui'ne yëi ñamare huai mu'serepa tì'aëña. Jaje tì'aëna, Jesús ye'yacohua'ipi seteña:

“¿Egíptopi Israel paí etajë pa'ise'ere cuasajë, aiñe jerona sani ne de'huarena aiñe yëquë'ni?”

¹³ Cajëna, Jesupi cayaohua'ire i ye'yacohua'ire jëjo saquë caëña:

“Jai paí daripëna sani oco yurupë saquëni tì'ani i ja're saijë'ë.”

14 Sani ja're sa cacajë cajë'ë ite huë'e aquëre: 'Ye'yaquëpi capi: ¿Jerore pa'ico'ni, tu'rihuë yë'ë ye'yacohua'i ja're na'iquëna aija'co, Egíptopi Israel pa'i etase'ere cuasajë? cajë'ë.'

15 Ipi mësarute iñoja'quë api, jai tu'rihuëpi tsoe ne de'huasiconi. Jaron a yureta'a ñani ne de'huajë'ë, mai tse."

16 I ye'yacohua'ipi sani ti'areña, jai daripë. Ti'ani jare Jesús quëase'eje si'aye ti'areña. Ti'ani na'iquëna, ai ja'ñe ne de'huareña, Egíptopi Israel pa'i etase'ere cuasajë yo'oyere.

17 Ñami de'osi maca Jesús i doce ye'yacohua'i ja're ti'aëña, iti huë'ña.

18 Ti'ani mesare ñu'i aiqüëpi caëña, Jesús:

"Nuñerepa mësarute cayë. Mësar aqüëpi yë'ë ja're te'ona aiqüëpi isi yehuoja'quë api."

19 Jaje ca maca iohua'ipi sa'ñe iohua'ija'a seteña:

"¿Yë'ë pa'ija'quë a'ni?"

20 Cajëna, Jesupi caëña:

"Doce aqüëpi yo'oja'quë api, yë'ë ja're te'e quëna de'huana aiqüëpi.

21 Jaje pa'itojë de'oji. Pa'i Mamaquë cato jare iti toyase'e pa'ieje saiji. Jaje pa'iquëta'are iTeayera yo'oja'quë api, ite isi yehuoquëta'a! Ipi ai de'oye pasiquë pa'ito de'ora'pi, jaëte."

22 Ja yë'ta'a aore aijëna, Jesupi panpë ini Maija'quëre de'oji caquë seni i ye'yacohua'ire aoguë caëña:

"Aijë'ë. Iye cato yë'ë capë a'ë."

23 Jeteyo'je ucu duruhuë ini Maija'quëre de'oji, caquë seni, i ye'yacohua'ina isiña. Isina, si'aohua'i ucureña, iote.

24 Ucurena, caëña:

"Iye cato yë'ë tsie a'ë. Jai pa'i de'oye pa'i ja'ñere caquë huajëye Maija'quë paire cayere quëaye a'ë.

25 Jaje pa'ina, mësarute nuñerepa cayë cui'naëpi iye, cuiya'i o'sa cono ucuye paja'quë a'ë. Yequë mu'se Maija'quë cuañe tē'tena cuiya'i o'sa ucuñu'u."

Pedro Cosose'e

(Mt 26.30-35; Lc 22.31-34; Jn 13.36-38)

26 Jëjë tējini Olivos cutina sateña.

27 Jesupi caëña, jaohua'ire:

"Si'aohua'i mësar a yë'ëre jëcoja'cohua'i a'ë, iye ñami. Jaje pa'ina, toyase'e caji: 'Huani jëoja'quë a'ë, yëi ñamare ñacaiqüëre. Ja maca yëi ñamapi tiya huesëja'cohua'i a'ë.'

28 Jaje pa'iquëta'are ju'isiquëpi huëisi maca yë'ëpi du'ru saija'quë a'ë, Galileana, mësar a ja yë'ta'a saima'pëna."

29 Jaje caquëna, Pedropi caëña:

"Jaje yecohua'i më'ëre jëcotojë yë'ë cato më'ëre jëoñe pañë."

30 Caquëna, Jesupi caëña:

"Nuñerepa më'ëre cayë. Iye ñami ja yë'ta'a cura cayaye yë'ima'në më'ëpi toasoñe cosoja'quë a'ë, ite ñama'quë a'ë caquë."

31 Jaje Jesús caquëna, ipi caëña:

"Yë'ë cato pañë, cosoye. Ju'iñe pa'itojë më'ë ja're ju'ija'quë a'ë."

Caquëna, yecohua'ije cui'ne careña.

Jesús Sese'e Getsemaní

(Mt 26.36-46; Lc 22.39-46)

32 Getsemaní hue'e hue'ñana ti'ani Jesús caëña, i ye'yacohua'ire:

"Iñore dujë pa'ijë'ë, yë'ëse'e Maija'quëre sani sesi'i."

33 Cani coa Pedror, Jacobore, cui'ne Juanre saëña. Ja maca ai cuasaquë cui'ne ai yo'o huëouña.

34 Jaje yo'oquë caëña, jaohua'ire:

“Ai oi ëaye nëiji, yë'ë joyore papi j̄uni huesëye pa'ina. Iñona mësaru cato pëani sëtasicohua'ipi pa'ijë'ë, caïma'pë.”

³⁵ Cani Jesús ise'e seña maca sani yejana do're ja'runi Maija'quëre de'hue neñe pa'ito, necaijë'ë, ai yo'oye pa'si'i, iti yo'o maca t̄i'aëna, caquë sequëña.

³⁶ Jaje sei caëña:

“Yë'ë ja'quë, më'ëre cato si'aye neñese'e pa'iji. Nejocaijë'ë, yë'ëre ai yo'oye ne ja'ñere. Yë'ë yëye peoja'quë, coa më'ë yëyepi yo'oye pa'ija'quë.”

³⁷ Jaje seni tējini i ye'yacohua'i quë'rona sani ñaquëna, caisicohua'ipi pateña. Pa'ijëna, Pedrore caëña:

“¿Simón caiquë, më'ë? ¿Te'le hora macaje sëtasiquëpi ña t̄i'añe paë, më'ë?”

³⁸ Sëtasicohua'ipi pa'ijë Maija'quëre sejë'ë, co'ayena taiñe paja'cohua'i. Nuñerepa joyo cato yo'oye yëji. Jaje pa'iquëta'are më'ë capëpi tutu peoji.”

³⁹ Jaje cani t̄ijupë sani ja'rë case'eje pa'ye caquë sequëña.

⁴⁰ Jaro cui'naëpi co'iquë cui'ne caisicohua'ini t̄i'api i, ye'yacohua'ire. Airepa huëo ca'quëna ñaco naimopi jameina caë'ë, quëcoñu'u cajëta'a. Jaje pa'ina, ite sañope sehuo t̄i'añe peohuë.

⁴¹ Toasoñe acore saisiquëpi t̄itaquë caëña, jaohua'ire:

“Yureta'a cani huajëjë'ë. Tsoe de'oji. Ja ja'ye caijë'ë. T̄i'api Pai Mamaquëre co'aye yo'ocohua'i jëñana isi maca.

⁴² Huëijë'ë. Sañu'u. Yë'ëre isi yehuoja'quëpi daiji.”

Jesure Tsease'e

(Mt 26.47-56; Lc 22.47-53; Jn 18.2-11)

⁴³ Ja yë'ta'a Jesús cocare i ye'yacohua'i ja're caquëna, Judaspi tsoe t̄itaëña. Jaë cato doce acohua'i aquë paji'i. I ja're con̄i jai pai hua'ti cajicohua'ipi cui'ne tara cajicohua'ipi dateña. Maija'quë huë'e ñacaicohua'i ëjaohua'ipi, cuañese'e ye'yacohua'ipi cui'ne aiohua'ipi jëjo daocohua'ipi con̄i daisicohua'i pateña.

⁴⁴ Judas iti isi yehuoja'quëpi caëña, jaohua'ire:

“Yë'ëpi ini t̄i'ani sihuaja'quë a'ë. Sihuaquëna, ñani jaëni tseajë'ë. Tseani de'oye sëani sajë'ë.”

⁴⁵ Jaje casiquëpi t̄i'ani Jesure tsiojani caëña:

“Ye'yaquë, Ye'yaquë.”

Jaje caquë tsu'supi.

⁴⁶ Tsu'suquëna, ja maca Jesure tome dani tseani sareña, sëasiquëni.

⁴⁷ Jaje yo'o maca iti maca pa'iquëpi hua'ti dutani Maija'quë huë'e ñacaicohua'i necaiquëni cajorose'e tëto tëaëña.

⁴⁸ Ja maca Jesuje caëña, ite tseã paire:

“¿Tarapi hua'ñapi con̄i date, yë'ëre tseañu'u cajë co'amaña yahue imaquëre yo'oyeje pa'ye?”

⁴⁹ Yë'ë si'a mu'seña Maija'quë huë'epi pa'i mësarute ye'yaquëna, mësarupi yë'ëre tseañe pahüë. Jaje pa'iquëta'are iye cato toyase'epi t̄i'acquëna, jaje yo'oye pa'iji.”

⁵⁰ Ja maca i ye'yacohua'ipi Jesuse'ere te'ire jëoni cati sateña.

Posëpi Catiye

⁵¹ Jaje pa'iquëta'are te'i ts̄i posë macapi jai capi deasiquëpi tuquëña, Jesure. Tuina, tseareña.

⁵² Tsearena, jai case'e jëoni peoyo catiña.

Jesure Ca Tējicohua'i Quë'rona Sase'e

(Mt 26.57-68; Lc 22.54-55, 63-71; Jn 18.12-14, 19-24)

⁵³ Jesure ja maca sareña, Maija'quë huë'e ñacaicohua'i ëjaërepa quë'rona. Jaroná Maija'quë huë'e ñacaicohua'i ëjaohua'i tsi'sireña, aiohua'i, cui'ne cuãñese'e ye'yacohua'i coní.

⁵⁴ Jaje sajëna, Pedroje so'o maca se ñaquë tuquëña, Maija'quë huë'e ñacaicohua'i ëjaërepa huë'e hue'se daripëre pana. Jaroná soldado paí ja're coní pëani toare cui ñuquëña.

⁵⁵ Maija'quë huë'e ñacaicohua'i ëjaohua'i cui'ne paí yo'oye ca tëji ëjaohua'ire papi Jesure jaje yo'oquëre papi cayere co'ereña, asani huani jeoñere cajë. Jaje co'ejëta'a tì'añe pareña.

⁵⁶ Cui'ne jaí paí coa huëojë ti yo'o ma'ñere sañope Jesure careña, cosojë. Cui'ne iohua'ija'a sa'ñe yo'ojë careña, te'e cayepi peoquëna.

⁵⁷ Yecohua'ipi co'arepa huëojë careña.

⁵⁸ Yëquëpi í caye asasicohua'i a'ë, cajë yo'ojë careña:

“Ñeje caquë api, ‘yë'ëpi Maija'quë huë'e nejoja'quë a'ë, paí de'huasi huë'e. Jaje yo'oni jeteyo'je tres mu'seña pa'i maca huajëcore neja'quë a'ë, paípi nema'core.’ Jare asahuë.”

⁵⁹ Jaje canije nuñerepa te'ejë pa'ye caye pareña.

⁶⁰ Ja maca Maija'quë huë'e ñacaicohua'i ëjaëpi iohua'i ca jopoja'a huëni nëcayepi Jesure sequëña:

“¿Asaquë më'ë, më'ëre sañope caye? ¿Me yo'oquë sañope sehuoye paquë'ni?”

⁶¹ Caquëna, Jesupi ai jerepa ti sehuoye paëña, í caye. Jaje paquëna, Maija'quë huë'e ñacaicohua'i ëjaëpi tìjupë Jesure sequëña, ñeje:

“¿Më'ë Cristo, Maija'quë de'oquërepa mamaquë a'ë?”

⁶² Caquëna, ja maca Jesupi sehuouña:

“Jaje pa'ijë'ë. Yë'ë a'ë. Cui'ne mësarupi Paí Mamaquëre yë'ëre ñaja'cohua'i a'ë, Diosu tutu quë'irepa ëja te'tere ñu'ina. Cui'ne Ma'tëmopi sirija'a nëca meina, ñaja'cohua'i a'ë.”

⁶³ Jaje caquëna, asani Maija'quë huë'e ñacaicohua'i ëjaëpi í ju'i care co'ye naë yeto saoque caëña:

“¿Iquere cajë jerepa paíre quëaja'cohua'ire co'eye'ni, tsoe tì'api?”

⁶⁴ Jare mësarupi asahuë, í yë'opopi Maija'quëre cue'cuequë caye. Jaje pa'ito ¿me caye'ni, mësarú?”

Jaje caëna, yureta'a si'a paí careña:

“Huani jeoñe pa'iji.”

⁶⁵ Casi maca je'nërepa yecohua'ipi copi tse'se huëoreña. Cui'ne yecohua'ipi tsiana cañapi tëto queoni të'cajë yo'ojë careña:

“¿Nepi të'care'ni? Se ca ñajë'ë.”

Cajëna, soldado paíje yo'oreña, íte.

Pedro Cosose'e

(Mt 26.69-75; Lc 22.56-62; Jn 18.15-18, 25-29)

⁶⁶ Pedro cato huë'ehuëre paquëña, hue'se daripëre. Jarote pa'ina, Maija'quë huë'e ñacaicohua'i ëjaëre necaicopi

⁶⁷ toare cui ñu'ina, ñani íte caoña:

“Ína, më'ëje Jesús Nazaret aquë ja're pa'isiquë a'ë.”

⁶⁸ Cacona, Pedropi caquë cosouña:

“Ñama'quë a'ë, íte. ¿Iquere jaje caco'ni? Huesëyë.”

Jaje caní eta sa'ro quë'rona etaëña. Eta maca curapi yëquëña.

⁶⁹ Maija'quë huë'e ñacaicohua'i ëjaëre necaicopi ñani cui'naopi ca huëo coña, íti maca pa'icohua'ina:

“Iquë cato Jesús ye'yacohua'i aquë api.”

⁷⁰ Jaje catoje ije cui'naëpi coso couña, ñama'quë a'ë caquë. A'ri maña tsoe maca pa'í maca Pedroré íti maca pa'icohua'ipi careña:

“Më'ë Jesús ye'yacohua'i aquëre pa'ë. Më'ë cato Galilea aquë a'ë. Cui'ne më'ë coca cayeje Jesús ye'yacohua'i caye a'ë.”

71 Jaje caquëna, Pedropi yureta'a sañope co'aye caquë, cui'ne ñama'quë a'ë care payë caquë capi:

“¿Iquere mësaru yo'ojë caye'ni? Ñama'quë a'ë, jaëte.”

72 Caquëna, cui'naëpi cura yëni copi. Jaje cura yë'i maca yureta'a Pedro cuasa ñajaji'i, Jesús ite case'e. Jesús cato ca'aji'i: “Ja yë'ta'a cura cayaye yë'ima'ëna mël'ëpi toasoñe ñama'quë a'ë caquë cosoja'quë a'ë.” Jaje i case'eje tì'aëna, itire cuasa ñajani ota huëoni ai oji'i.

15

Jesupi Pilato Què'rore Pa'iyë

(Mt 27.1-2, 11-14; Lc 23.1-5; Jn 18.28-38)

1 Ñata tome maca Maija'quë huë'e ñacaicohua'i ëjaohua'ipi tsi'sireña, judío iohua'i ja're, cui'ne cuañese'e ye'yacohua'i ja're, cui'ne pa'i yo'oye ñani ca tējicohua'i ja're coní. Tsi'sini ca tējini Jesure séasiquëni Pilato què'rona sareña.

2 Ja maca Pilatopi ite ñani sequëña:

“¿Më'ë a'ë, judío pa'i ëjaërepa?”

Caquëna, Jesupi sehuouña:

“Jaje pa'ijë'ë, më'ë cayeje.”

3 Maija'quë huë'e ñacaicohua'i ëjaohua'i cato jaiye sañope careña.

4 Jaje cajëna, Pilatopi tījupë seni couña, Jesure:

“¿Me yo'oquë sehuoma'quë'ni? Ñaquë më'ë iohua'i më'ëre sañope caye.”

5 Jaje catoje Jesús cato ti sañope sehuoye paëña. Jaje paquëna, Pilato ai cuasaëña: ¿Me yo'oquë paquë'ni? caquë.

Jesure Huani Pa'iji Cayë

(Mt 27.15-31; Lc 23.13-25; Jn 18.38-19.16)

6 Pilato cato judío pa'i tsi'si mu'seña tì'aëna, tseasiquëre eto saquë yo'oquë paquëña, paipi yëjë sequëni.

7 Jaro co sitore paquëña, Barrabás hue'equëpi yecohua'i paire huaisicohua'i ja're coní.

8 Paipi Pilatore dani seteña: Jare më'ë yo'oyeje pa'ye yo'ojë'ë, cajë.

9 Jaje cajëna, Pilatopi sehuouña:

“¿Yëye judío pa'i ëjaëni eto saoye?”

10 Ja cato caëña, coa i de'oye yo'oyere ëa ñajë pëijë Maija'quë huë'e ñacaicohua'i ëjaohua'ipi tseani yo'oyë cuasaquë.

11 Jaje pa'iquëta'are Maija'quë huë'e ñacaicohua'i ëjaohua'ipi paire ca co'me huesojë cui'ne yëhuoreña, Barrabásni eto saoja'quëre sejë'ë, cajë.

12 Ja maca Pilatopi paire sequëña:

“¿Me nejaquë caye'ni, mësaru judío pa'i ëjaë hue'yoquëre?”

13 Caquëna, jaohua'ipi careña, cuijë:

“Queja'quë pa'ijaquë.”

14 Cajëna, Pilatopi caëña:

“¿Iquere i co'aye yo'o u'ni?”

Jaje catoje iohua'i jero sa'na ai cuireña:

“Queja'quë api.”

15 Jaje asani Pilato Judea paini de'o cajei pasi'i caquë Barrabásni joye sauña. Jesuni si'seni queja'quëre jëjo saquë.

16 Ja maca soldado paipi jai pa'i tsi'sini Jesure pa'i ëjaë huë'ere pana sareña.

17 Sani nea maja'i care suñani cui'ne miu maro puani sareña.

18 Ja jeteyo'je cue'cuejë cuireña:

“¡Pa'ijë'ë. Yure judío pa'i Èjaërepa!”

19 Jaje cajë s̄iopëna të'careña, tarapi. Copi tse'sejë, cui'ne do're ja'rujë ëjaëre pa'ë më'ë cajë yo'oreña.

20 Jaje ite cue'cue tējini maja'i ju'i c̄a dutani i ju'i care pare suñacateña. Ja jeteyo'je i ju'i c̄a dutareña, queja'quëre.

Jesure Huani Jeose'e

(Mt 27.32-44; Lc 23.26-43; Jn 19.17-27)

21 Cirene aquëpi tsiopi daina, ñani Jesure queja'coni hue'ejë'ë, cajë soldado paipi cuañereña. Jaë cato Simón hue'equë paji'i, Alejandro cui'ne Rufo pëca ja'quë.

22 Ja maca Jesure Gólgotana sareña, pāi s̄iopë tara hue'e hue'ñana pāi coca cato.

23 Jarona Jesure quereña.

24 Queni soldado paipi Jesús ju'i care nepi saja'cohua'i a'ni cajë neñareña, de'hue nesiquëpi saye pa'iji cajë.

25 Ja yo'o maca cato nea hue'ña nueve paji'i, ite quesi maca.

26 Toyasicore i s̄io sa'nihuëna sëoreña, ja do'ire queñë cajë. Toyasicopi capi: JUDÍO PAI ËJAËREPA.

27 I ja're con̄i caya co'amaña yahue imacohua'ire quehuë. Te'ire ëja tē'tena cui'ne yequëni ari tē'tena nēconi quehuë.

28 Jaje yo'o maca toyase'e ñeje caye t̄i'api: "Co'acohua'i ja're con̄i que cuañopi."

29 Cui'ne coa da saicohua'ijë ite ñajë cue'cuejë ñeje cajë sateña:

"¡Asajë'ë. Yure më'ëpi Maija'quë huë'e nejoni toas̄o mu'seña pa'i maca huajë huë'e nesi'i caquë maca!

30 Yure co'ye huasoni da caje ñajë'ë, quesi sarahuapi."

31 Jaje cui'ne Maija'quë huë'e ñacaicohua'i ëjaohua'ijë, cui'ne cuañese'e ye'yacohua'ijë ite cue'cuejë careña:

"Yecohua'ita'are huasopi. Jaje pa'iquëta'are ija'a co'ye huaso t̄i'añe paji."

32 Israel pāi ëjaëpi Cristore papi c̄aja'cohua'i a'ë cruzupi caje nēcaquëna, ñanita'a careña. I ja're con̄i te'e quësicohua'ique ite pëteña.

Jesús Ju'ise'e

(Mt 27.45-56; Lc 23.44-49; Jn 19.28-30)

33 Je'nërepa mu'se jopo t̄i'a maca si'a yeja ñamije pa'io ne huesëoña. Toas̄o hora jaje paquëña.

34 Jare ja maca Jesús tuturepa cuiña ñeje:

"Eloi, Eloi ¿lama sabactani?" Jaje can̄i caye a'ë, ¡Yë'ë Diusu maca, yë'ë Diusu maca! ¿Me yo'oquë yë'ëre jeocou'ni, te'ire?

35 Jaje cuiquëna, it̄i maca pa'icohua'ipi asani careña:

"Asajë'ë. Tsoe aquë Maija'quëre quëacaiquë Elíasni cuiji."

36 Jaje cajëna, iohua'i aquëpi huë'huëni o'sa conore yëi sëohuëna saquëni uc̄ujaquë caquë sani nēoquë caëña:

"Coa ñajë'ë. Ñañu'u, Elíaspi ite cruzu dequëre casa nēcoquëna."

37 Ja maca Jesús ai tutu cuini juni huesëña.

38 I ju'i maca Maija'quë huë'e joporepa tēhuocopi jopore paja'a cayayese'e meñe yete saquëña.

39 Romano Capitánpi Jesús je'ñerepa nēcasiquëpi jaje Jesús cuiquë juni huesëquëna, ñasiquëpi caëña:

"Nuñerepa iquë Maija'quë mamaquërepa paji'i."

40 Cui'ne nomiohua'i so'opi de ñajë nēcareña. Jaohua'i cato paë'ë, María Magdalena. Cui'ne yeco paco'ë, María, Jacobo posërepa, José cui'ne Salomé, pëca ja'co.

41 Iye nomiohua'i cato Jesure c̄oacohua'i pateña. I Galilea cu'i maca cui'ne jarote jai pāi yecohua'ijë pateña, Jesús ja're Jerusalénna saicohua'ijë.

*Jesure Tase'e**(Mt 27.57-61; Lc 23.50-56; Jn 19.38-42)*

⁴² Ñamina'a huajë mu'se pa'ija'coa cajë fiesta yo'o ja'ñe ne de'hua mu'se na'iquëna,

⁴³ José Arimatea aquëpi pai yo'oye ñani ca tējicohua'i ëjaohua'irepa aquë paquëña. Jaë cato Maija'quë cuãñe te'te yo'oyere utequë paquëña. Jaje pa'ipi Pilato quë'rona si'a tuturepa cacani ca'rama'ë Jesús capëre tasi'i caquë sequëña.

⁴⁴ Jaje seina, Pilatopi ai cuasaëña, i juni huesëre pa'ë caquë. Jaje cuasa do'ire Capitánre soini i juni huesë caquë seni asaquëna, ju'ire papi, caëña.

⁴⁵ Jaje caëna, asani Pilatopi Jesús capëre saye de'oji caëña, Josére.

⁴⁶ Caëna, Josépi sani Jesús capë casani jai do'i sabanare hueroni deani quëna yejana coje nesicona tani quëna pëpi siouña.

⁴⁷ Tajëna, ñareña, María Magdalena cui'ne María José pëca ja'co coni.

16*Jesús Ju'isiquëpi Huëise'e**(Mt 28.1-10; Lc 24.1-12; Jn 20.1-10)*

¹ Huajë mu'se tëto sai maca María Magdalena cui'ne Jacobo, Salomé pëca ja'copi María coni huëo së ma'ñare hueroni sateña, Jesús capëre huëo sëñepi neñu'u cajë.

² Semana huëo mu'serepa ai nea hue'ñarepa tsoe ëse pa'ina, sani ti'areña, tasi daripë quë'ro.

³ Iohua'ija'a sa'ñe careña:

“¿Nepi jai quëna pë hui'yoja'cohua'i a'ni?”

⁴ Jaje cajë ñajëna, tasi daripëpi tsoe hui'yosico pacoña.

⁵ Pa'iona, ñani tasi daripëna cacareña: Cacajë ñajëna, ëja te'tere poja'i ju'i care posëpi ju'i ñuquëña. Jaëni ñani ai quëquëreña.

⁶ Quëquëjëna, ipi caëña:

“Quëquëma'pë pa'ijë'ë. Mësaru cato Jesús Nazaret aquëni co'eyë, que sarahuana quesiquëni. Jaje pa'iquëta'are i cato tsoe huëji'i. Peoji, iño. Ñajë'ë. Ite o'a sitore peoji.

⁷ Mësarupi sani i ye'yacohua'ire cui'ne Pedrore quëajë'ë. Galileana du'ru saija'quë api. Jarona ite ñaja'cohua'i a'ë, i ja'rë mësarute quëase'eje.”

⁸ Ja maca nomiohua'ipi quëquë huesëni tsasijë etani tasi daripëpi sateña. Co'ini yecohua'ire quëaye pareña, quëquë huesësicohua'i pa'ijë.

*María Magdalenapi Huëisiquëre Du'ru Ñase'e**(Jn 20.11-18)*

⁹ Semana huëo mu'se huëisiquëpi du'ru macarepa María Magdalenana ñaiña. Ja'o cato siete huatiahua'ire eto sao cuãñosico paco'ë.

¹⁰ Jaopi yureta'a ñani sani quëaoña, i ja're cu'ijë pa'isicohua'ire oijë co'a ju'ijë pa'icohua'ire.

¹¹ Jaohua'ipi quëacona, asani care paco cuasaye pareña, io case'e.

*Ite Ye'yecohua'ipi Cayahua'i Ñase'e**(Lc 24.13-35)*

¹² Ja jeteyo'je Jesús ñaiña, cayaohua'i tsiona ma'aja'a saicohua'ina.

¹³ Jaohua'ipi sani yecohua'ire quëareña. Quëajëna, jaohua'ijë coa cayë cuasajë asaye pareña.

*I Once Soisicohua'ipi Ite Ñase'e**(Mt 28.16-20; Lc 24.36-49; Jn 20.19-23)*

14 Ai tsoe maca yureta'a once i ye'yacohua'ina ñaiña, mesare ñu'ijëna. Ñaini jaohua'ire yëhuo nu'ñeiña, ju'isiquëpi huëisiquëre ñani quëacohua'ire asacaiye pasi do'ire, johua'i jëa joña hue'e do'ire.

15 Yëhuoquë caëña:

“Si'a hue'ña sani cu'ijë iye huaso cocare quëajë'ë, si'a paire.

16 Quëajëna, asani quëare payë caquë asaquëni oco dosiquëpi huasosiquë pasipi. Jaje quëajëna, coa cayë caquë asama'quë cato nejosiquë api.

17 Iye tuture paja'cohua'i a'ë yë'ëre asacohua'i cato: Yë'ë mamipi cajë huatire eto saoja'cohua'i a'ë. Huajë cocapi caja'cohua'i a'ë.

18 Añare tseaja'cohua'i a'ë. Tsimare ucusicohua'i panije ai yo'oye paja'cohua'i a'ë. Cui'ne yequeje, ju'icohua'ire patojëna, co'yaja'cohua'i a'ë, ju'icohua'ipi.”

Jesupi Ma'tëmo Saise'e

(Lc 24.50-53)

19 Jaje ca tëjini Ejaë Jesús ma'tëmona sa cuañopi. Jaron Diusu ëja te'te ñu'i saihuëna ja'ruña.

20 Ja maca jaohua'ipi si'a hue'ña cu'ijë quëareña, huaso cocare. Jare Ejaëpi co'ai cui'ne ipi pai yo'o ti'a ma'ñere yo'o iñoquëna, quëareña, huaso coca. I cocare pa'ë caquë yo'oquëna, ja yo'oyepi iñojë huaso cocare quëareña. Ca tëjihüë.

SAN LUCAS

Asajajë Caquë Toyaye

¹⁻² Iti du'ru huëose'e ñasicohua'ipi de'o coca quëajëna, asajë jai paï toyahuë, mai quë'ro yo'ose'ere.

³ Jajë pa'ina, yë'ëjë asare paquë ìti yo'ose'ejë pa'ye du'ru huëose'ere papi toyayë, mè'ëna, Teofilo, yë'ë cajëi.

⁴ Më'ëpi mè'ëre ye'yase'ere tiñarepa asa ti'aja'quë caquë.

Huiñaë Quëase'e Juan Coase'ere

⁵ Herodes Judea paï ëjaë pa'i maca, te'i Maija'quë huë'e ñacaiquë Zacarías hue'equë paji'i, Abías tsëcapë aquëpi. I paco Elisabet hue'ecopi, Maija'quë huë'e ñacaiquë Aarón tsëcapë aco paco'ë.

⁶ Cayahua'i de'oye nuñerepa pa'icohua'i paë'ë, Maija'quë ña hue'ña pa'iohua'ipi i cuañese'e cui'ne i case'ere de'oye sehuocohua'i paë'ë. Jajë pa'icohua'ini yecohua'ije co'aye pa'iyë caye ti peocohua'irepa paë'ë.

⁷ Jajë pa'iquëta'are mamajëre peocohua'i paë'ë. Elisabetpi mamajëre pama'co paco'ë, carao. Cui'ne jajë pa'iohua'ipi si'a jupë aiohua'i maña paë'ë.

⁸ Te'e mu'se Zacarías ja're Maija'quë huë'e ñacacohua'i pa'icohua'ipi yequë yo'o tējina jare jajese'e si'a iohua'i tsëcapë yo'oye paji'i, Maija'quë pa'i hue'ñana.

⁹ Jajë pa'iohua'ija'a nepi ma'ñare ëojë yo'oye pa'iquë'ni cajë neñajëna, Zacaríasna tomepe, ìti yo'oye. Tomeina, Maija'quë huë'ena cacapi.

¹⁰ Cacan huëo sēñere ëoquëna, hue'seja'a jai paï Maija'quëre sejë paë'ë.

¹¹ Ja maca Ëjaë jo'yaëpi huiñaëpi Zacarías huëo sēñe ëo saihuë ëja te'tena ñai nēcapi.

¹² Nēcaquëna, Zacaríaspi ñani me neja'quë a'ni caquë quëquë huesëquëna.

¹³ Ëjaë jo'yaëpi capi, ìte:

“Zacarías ca'rama'ë pa'ijë'ë. Maija'quëpi mè'ë sēñe asapi. Jajë pa'ina, mè'ë paco Elisabetpi tsihua'ëre pasio. Pacona, mè'ëpi i mami hue'yojë'ë, Juanre.

¹⁴ Më'ë ìte sihuaja'quë a'ë, cui'ne yecohua'ije jai paï ìte coasi maca sihuaja'cohua'i a'ë.

¹⁵ Më'ë mamaquë cato de'oyerepa yo'oquë pa'ija'quë api, Maija'quë jo'yaëpi. Jajë pa'ipi ja yë'ta'a ìte coama'në Maija'quë joyopi ìni pa'ija'quë api. Pa'ina, cuepe ëaye neñe cono ucuma'quë pasipi.

¹⁶ Jaëpi jai paï Israel paire cui'naohua'ipi iohua'i mai Ëjaë Diosuna co'ye asa coñe necasipi.

¹⁷ Maija'quë ñacaina, iquë Juan de'oye yo'oquë pa'ija'quë api, mai Ëjaë paï deojajë. Jajë pa'ipi, tsoe hue'ña Maija'quë jëjo daoquë Elías yo'oquë pa'isi tuture hue'equë pasipi. Jaëpi pëca ja'quëohua'i ja're mamajë de'oye pa'iyë necasipi. Jajë sehuoma'cohua'ire ponaja'quë api, Ëjaëre de'oye asaja'cohua'ire, mai Ëjaë paï deojajë.”

¹⁸ Zacaríaspi Maija'quë huiñaë seji'i, ñeje:

“¿Yë'ëjë ai maca pa'ina, cui'ne yë'ë pacojë aio maca pa'ito me yë'ë nuñere pa'ë caquë asaye'ni?”

¹⁹ Caquëna, Maija'quë huiñaë ìte sehuouña:

“Yë'ë Gabriel a'ë, Maija'quëre necai pa'iquë. Jajë pa'ina, yë'ëre ìpi jëjo daouna, iye huajë coca quëasi'i, mè'ëre caquë daë'ë.

²⁰ Jajë pa'iquëta'are yure mè'ë yë'ë nuñerepa quëayere asama'ë pa'isi do'ire cama'quë de'oni cama'ë pa'ija'quë a'ë, mè'ë mamaquëre coa macaja'a iye case'e ti'a ja'ñe a'ë, ìti mu'se ti'aëna.”

21 Jaje yo'oquë Maija'quë huë'e ëo huë'ñana cacasiquëpi tsoe nëina, yecohua'i hue'se pa'icohua'i iquere yo'oquë Zacarías etama'quëpi nëi pa'ini cajë utehuë.

22 Utejëna, jaropi Zacarías etani jaohua'ire cama'ë paji'i. Jaje cama'ëna, ñani cani ñañeje pa'ye Maija'quëre se huë'ñana cacani ñapi, cuasahuë. Jaje pa'ipi coa jëtë a'uñese'epi capi, cama'quë ponëse'e sëte.

23 Zacarías Maija'quë huë'e coçai mu'seña carajaisi maca, saji'i, i huë'ena.

24 Ja jeteyo'je i paco Elisabet tsi ëtapë de'o. De'oni cinco ñañëohua'ire io huë'epi yequë huë'ña saima'o ai cuasaco paco'ë, ñeje:

25 Ëjaëpi yure yë'ëre jaje ñacai yo'opi, paipi tsi pama'coa cajë cue'cuema'pë pa'ijajë caquë.

Huiñaë Quëase'e Jesús Coase'e

26 Seis ñañëohua'i pa'i maca Maija'quëpi i huiñaë Gabrielre Galilea yejana Nazaret hue'e daripëna jëjo saopi.

27 Nomi tsio María hue'ecopi ëmëohua'ire yo'oma'core do'i ñaja'quëni caquë. Jaø cato José hue'equëna, huejaja'coa. Ca nëosicopi paco'ë, ëjaë David tsëcapë aquëna.

28 Maija'quë jëjo daoquëpi io pa'i huë'ñana cacani capi:

“Pëpayë, më'ëre. Sihujë'ë. Mai Ëjaëpi më'ë ja're pa'iji. Diusupi si'a nomiohua'i sihuaye jerepa isipi, më'ëre.”

29 Jaje caquëna, iopi Maija'quë jëjo daoquëre ñani quëquëo i cocare asaco cui'ne ja maca co'ye seco'ë: “¿Me yo'oquë jaje pëpaquë'ni?”

30 Jaje cacona, Maija'quë huiñaëpi capi, iote:

“María ca'rama'o pa'ijë'ë, Maija'quë më'ëre sihuaquë api.

31 Yurepi pai quë'io de'oni më'ë tsihua'ëre paja'coa'ë. Paco i mami hue'yojë'ë, Jesure.

32 Jaë cato jerepa pa'i pa'ija'quë api, jaje pa'ipi Maija'quërepa mamaquë paipi hue'yoquëni. Jaje pa'ina, Maija'quëpi pai ëjaë David ñu'i saihuëre isija'quë api, pai ëjaëre de'huani.

33 Israel paire ti cuañequërepa pa'ija'quëpi, i cuañeñe cato carajaiñe peoja'coa.”

34 Ja maca Maríapi Maija'quë huiñaëre seco'ë:

“¿Me iye jaje yo'o ja'ñe a'ni, yë'ë ëmëohua'i ja're coní pa'ima'core?”

35 Cacona, Maija'quë huiñaëpi sehuouña:

“Maija'quë joyopi më'ëna necaina, cui'ne Maija'quërepa tutupi më'ëna sirio tsiocaiyeje tsio daija'coa. Ja do'ire më'ë mamaquëre Maija'quë mamaquë hue'yoja'cohua'i a'ë.

36 Jaje cui'ne më'ë cajeo tsëcapë aco Elisabetje tsihua'ëre paja'coa, aio macata'a. Tsi pama'coa pai cajë pa'isicota'a seis ñañëohua'ire pai quë'io pa'ico, yure.

37 Maija'quëre cato neñese'e pa'iji. Peoji, i ja'rujaiñe.”

38 Ja maca Maríapi cao:

“Yë'ë cato Ëjaë jo'yao maca'ë. Maija'quëpi më'ë case'eje yo'oja'quë yë'ëre sihuayë.” Jaje Maija'quë huiñaë iyese'e quëani saji'i.

Maríapi Do'i Saiye Elisabet Quë'rona

39 Ja mu'seña María esa sacco'ë, Judea cuti quë'rore pai daripë pa'i huë'ñana.

40 Sani Zacarías cui'ne Elisabet pa'i huë'ena cacani pëpao.

41 Pëpacona, Elisabetpi io pëpaye asa maca tsihua'ë ëtapë pa'iquëpi ti'topi Maija'quë joyopi ïoni pa'ina, paco'ë, Elisabetpi.

42 Jaje pa'iopi tutu cao:

“Maija'quëpi më'ëre yequë nomiohua'ire sihuaye necaiye jerepa de'oye necaji'i. Cui'ne më'ë mamaquë ai de'oquërepa pa'ija'quë api.

43 ¿Ique o'ni, yë'ë jaje yë'ë Ëjaë pëca ja'copi do'i dani ña ja'ñe?

44 Më'ë yë'ëre pëpacona, asa maca tsihua'ë yë'ë ëtapëpi sihuaquë teapi.

45 Ai sihuayë, më'ë case'ere care paji caco asa do'ire.”

46 Ja maca María cao:
 Yë'ë ai sihuayë, Maija'quëre.
 47 Cui'ne yë'ë joyopi sihuayë, Maija'quë yë'ëre huasoquëna.
 48 Maija'quëpi i jo'yao ai cuasaye peocore de'oye cuasapi.
 Yureta'a jaje yo'oquëna, si'a paipi ai sihuaco si'anë caji'cohua'i a'ë.
 49 Maija'quë ai jerepa tutu quë'ipi yë'ëna de'oye necaë'ë.
 Yë'ë Ëjaë i mami cato ai de'oyerepa.
 50 Si'anë oiquë api, ite ca'racohua'ire.
 51 Tutu quë'i co'amaña yo'oquë nepi, i jëñapi.
 Jerepa pa'iohua'i a'ë cuasa joñoa hue'ecohua'ini meñe quëconi huahue huesopi.
 52 Ñajë'ë, i yo'ose'ere: Ëjaohua'i pa'isicohua'ini meñe peocohua'ire nequë
 Cui'ne iti jerepa pa'iohua'i a'ë cuasama'cohua'ini ñese mëose'ere.
 53 Ao ëa ju'icohua'i pa'isicohua'ini de'oye ao timëpi.
 Cui'ne jaiye co'amaña pasicohua'ini coa peo jëña ne saopi.
 54 De'hue cocaji'i, Israel paire.
 I jo'yare huänëyema'ë oji'i.
 55 Abrahamre ca nëose'ere de'oyerepa yo'opi, mai aiohua'ire.
 Cui'ne jaje Abraham tsëcapë Israel paire de'oye yo'oja'quë api, si'anë jajese'e.
 56 Ca tējini pëpao, Elisabet huë'ena, toaso ñañëohua'ire. Pëasicopi pani tējini jeteyo'je io
 huë'ena co'io.

Juan Ti Doquë Coase'e

57 Ja jeteyo'je Elisabet tsihua'ëre coa mu'seña tija'ëna, mamaquëre pao.
 58 Io cajeohua'i cui'ne do'icohua'i ja'ye pa'icohua'i sani pëpahuë, iote, Maija'quë de'oye
 yo'ose'ere asani sihuajë.
 59 Ocho mu'seña pa'i maca sahuë, cuiri ca'nihuë tēja'u'u cajë Israel pai deojajë cajë,
 cui'ne pëca ja'quë Zacarías mamire sëoñu'u cajë yo'ohuë.
 60 Jaje cajëna, pëca ja'copi cao:
 "Pani, i cato Juan hue'eye pa'iji."
 61 Jaje cacona, iote cahuë:
 "¿Me yo'oquë jaje hue'equë'ni, më'ë pairepa ja mamire hue'ecohua'i peoyë. Jaje pa'i
 mami hue'ecohua'i peoto?"
 62 Ja maca tsihua'ë pëca ja'quëre moñopi iñojë sei'ë:
 "¿Ique mamire hue'yoye yëquë'ni?"
 63 Sejëna, pëca ja'quëpi soquë totore dajë'ë caquëna, isirena, iona toyapi: "I mami cato
 Juanpi." Jaje toyaëna, si'a hua'i ai cuasajë ñahuë.
 64 Ja macapi Zacaríasjë cui'naëpi coca caquë de'oni Maija'quëre sihuaquë ca huëopi.
 65 Jaje iye yo'ose'ere ñani i quëno maca pa'icohua'i ai cuasahuë. Cui'ne iye yo'ose'ere
 si'a Judea ai cuti pa'icohua'ire quëajëna, asahuë.
 66 Si'ahua'i iti quëaye asacohua'i itire cuasahuëni asa'ñe nëina, senirojaë'ë:
 "¿Me yo'oquërepa ai de'oja'quë a'ni, jaë tsihua'ë?"
 Maipi ñahuë, Maija'quëre papi ite ñacaise'e.

Zacarías Jujuse'e

67 Zacarías Maija'quë joyo timësiquëpi Maija'quë isi yë'opi capi:
 68 Sihuañu'u, mai Ëjaëre Israel pai Diusure.
 Jaë cato maina dani huasopi.
 69 Maina Maija'quëpi isipi tutu quë'ire, paire huasoquëre.
 Jaë cato i jo'yaë David tsëcapë aquëpi.
 70 Maija'quëpi ñeje ca nëoa'ji'i, i case'ere quëacaicohua'i tsoe huë'ña acohua'i ja're:
 71 Maire huasosi'i, si'ahua'i maire coejë sañope yo'ojëna, pa'icohua'ire.

⁷² Mai aipëre teaye ñaquë

I ca nëose'e huññema'ë de'oye necaji'i.

⁷³⁻⁷⁵ Yë'ëna isisicohua'ipi nuñe pa'icohua'ipi ca'rama'pë

Yë'ëre necaicohua'i ti pa'ija'cohua'i a'ë caquë

Mësarute sañope yo'oyere huasosi'i ca nëopi, mai ai ñecuë Abrahamre.

⁷⁶ Maija'quërepa quëacaiquë hue'yoja'cohua'i a'ë, paipi,

Më'ëpi mai Èjaë saija'a ma'are nui ma'arepa sani ne de'huaja'quëni.

⁷⁷ I paire de'hue iohua'i co'aye yo'o do'ire sai de'huacaiye pa'iji, quëaja'quë a'ë, më'ëpi.

Ja do'ipi huasosicohua'i pa'ija'cohua'i a'ë.

⁷⁸ Maija'quë oi cui'ne teaye ña do'ipi,

Èsë ñata maca mëi miañeje pa'ye maire huasoquë ma'tëmopi daija'quë api, maire miaja'quë.

⁷⁹ Huesëcohua'ire juni tëjicohua'ire miacai

Cui'ne de'oye i maire huasoye asajajë caquë pa'iyere ye'yaja'quë api.

⁸⁰ Juan ai de'opi. Cui'ne i joyoje ai de'opi. Ai de'oquëpi pai peo hue'ña cuene yejare paji'i, Israel paire quëa huëo macaja'a.

2

Jesús Coase'e

(Mt 1.18-25)

¹ Ja mu'seña pai ëjaë César Augustopi si'a yeja pa'icohua'ire cuëcueye pa'iji caquë cuañepi.

² Iye du'ru macarepa paire cuëcueye cato yo'ohuë, Cirenio Siria cuañequë pa'i maca.

³ Jaje pa'ina, si'ahua'i saiye paji'i, pai ñape iohua'i daripëre pana jarona cuëcuaña'cohua'ipi.

⁴ José cato David tsëcapë aquë paji'i. Ja do'ire Galilea yeja daripë Nazaretpi sani Judea yeja daripë Belénna saji'i, Davidre coa sitona.

⁵ Toya cuaña'cohua'iquëpi Belénna saji'i, María i huejaja'coa ca nëosicopi coañe ti'a huesësico ja're.

⁶ Jaje sani Belénre pa'ijëna, María coañe ti'aëna,

⁷ jarona pao, io du'ru mamaquëre. Pani caña catipëpi tunani huequë ai de'huana oao, pai pëa hue'ña peo do'ire.

Huiñaëpi Yëi Ñamare Ñacohua'ire Quëaye

⁸ Belén quëno macare yëi ñamare ñacohua'ipi ñamique tsiore iohua'ini ñajë pa'ë.

⁹ Pa'ijëna, cuasama'tore papi Èjaë huiñaë ñai nëcaquëna, Maija'quë miañepi iohua'ire mia huesoquëna, ai quëquë huesëhuë.

¹⁰ Jaje ña quëquëjëna, Maija'quë huiñaëpi capi:

“Ca'rama'pë pa'ijë'ë, mësarute huajë coca quëasi'quë daiyë, mësaruru si'ahua'i asani ai sihua ja'ñere.

¹¹ Yure David daripëna tsitu'ure coao, mësarute huasoja'quëpi. Jaë cato Cristo Èjaëre papi.

¹² Mësaruru ñani i api cuasa ja'ñere caña catipëpi tunani huequë ai de'huana oasiquëpi uina ti'aja'cohua'i a'ë.”

¹³ Te'i Maija'quë jo'yaë huiñaë ñai macapi yecohua'i ma'tëmo acohua'ijë ñaihuë. Ñeje cajë Maija'quëre sihuajë:

¹⁴ Sihuajë de'oyerepa cañu'u, Maija'quëre ma'tëmo aquëre,

De'oye pa'iyere pa'ijë'ë, ipi sihuaquëna pa'icohua'ipi.

¹⁵ Maija'quë jëjo daosicohua'i ma'tëmona co'isi maca yëi ñamare ñacohua'ipi iohua'ija'a sa'ñe ca huëohuë.

“Jaje pa'ito esa Belénna sani ñañu'u, ëjaë maire quëase'ere.”

¹⁶ Sani tì'ahuë, Mariáre, Josére cui'ne tshua'ëpi huequë aocona oasiquëpi uina.

¹⁷ Jaje ite ñani Maija'quë jo'yaë iohua'ire quëase'ere quëareña.

¹⁸ Quëajëna, asacohua'ipi ai cuasareña.

¹⁹ Jaje yecohua'i yo'ojëta'are María cato io joyona de'hua, si'aye iye, ti yo'ose'ere cuasaco.

²⁰ Yëi ñamare ñacohua'i si'aye iohua'ire case'eje paye pa'ina, ñani Maija'quëna sihuajë jëjëjë co'ihuë.

Maija'quëna Jesure Isiye

²¹ Ocho mu'seña pa'i maca tshua'ë ca'ni maña tëajë cui'ne i mamije hue'yohuë, Jesús, huiñaë Mariáre ja peoco pa'i maca quëase'ere.

²² Tsitu'ure pasi jeteyo'je si'sire tsoa to mu'seña tì'aëna, Jerusalén daripëna saijë tsitu'ureje sahuë, Maija'quëna isinu'u cajë, Moisés cuañese'epi jaje caye sëte.

²³ Jaje yo'ohuë, ëjaë cuañese'epi ñeje toyase'e pa'i do'ire: “Si'a ëmë tsj du'ru coacohua'i Maija'quëna isisicohua'i pa'ija'cohua'i a'ë.”

²⁴ Èjaë cuañeñepi caji: “Caya pi'are panita'a caya su'tere isijë'ë.” Ja yo'oyere cajë saë'ë.

²⁵ Ja mu'seña Jerusalén pa'iquëpi Simeón hue'equëpi paji'i. Nuiñerepa pa'iquëpi Maija'quëre se pa'iquëpi, Israel paire huasoyere utequë paji'i. Jaje pa'ina, Maija'quë joyopi Simeón ja're pa'i

²⁶ quëapi, më'ë ju'iñe paja'quë a'ë, ëjaë jëjo daoquë Cristore ñama'ë pani.

²⁷ Maija'quë joyopi quëaquëna, Maija'quëre se huë'ena sani pa'ina, Jesús pëca ja'quëohua'i tshua'ëre cuañese'e cayeje neñu'u cajë Maija'quëre se huë'ena dahuë.

²⁸ Dajëna, Simeónpi tshua'ëre coani Maija'quëna sihuaquë capi:

²⁹ Èjaë, yë'ë yureta'a sihuaquë ju'iñe pa'iji.

Më'ë ca nëose'ere ñasiquëpi.

³⁰ Yë'ë ñaco capi huasoquëre ñahuë,

³¹ Si'a pai ña hue'ñana më'ë necaisiquëre.

³² Jaë api, Israel peocohua'ire miacaija'quë

Cui'ne i do'ire yecohua'ipi Israel pai ai de'ocohua'i a'ë, caja'cohua'i a'ë.

³³ Simeón tshua'ëre ñaquë cayere ai cuasareña, pëca ja'quëohua'i.

³⁴ Ja maca Simeón Maija'quëpi de'oye ñacaija'quë icohua'ire caquë Maija'quëre seji'i. Seni tëjini Mariáre capi, Jesús pëca ja'core:

“Asajë'ë. Iquë tshua'ë jai paire Israel paire ne tañojaquë api. Cui'ne jai paire Israel paire Maija'quëre tuiye huëoquë yo'oja'quë api. Jaje pa'ina, jai pai ite sañope caja'cohua'i a'ë.

³⁵ Cui'ne, iquë do'ire jai pai pai ñape iohua'i joñoa cuasaye ñañe pa'ija'coa. Jaje pa'iquëta'are më'ëreta'a si'aye iye yo'oyete cuasani hua'tipi më joyoja'a tota etojaiñeje pa'ye pa'ija'coa, oi do'ire.”

³⁶ Cui'ne jarote te'o nomio yequë mu'se pa'i ja'ñere asaco quëaco. Ana hue'eco, Fanuel mamaco paco'ë. Aser tsëcapë aco, aio maca paco'ë. Nomi tsjopi huejani siete ometëca ëjere pani hua'jesicopi paco'ë.

³⁷ Yure cato hua'jeopi ochenta y cuatro ometëca paco'ë. Maija'quëre se huë'epi etama'copi ñamiña cui'ne mu'seña Maija'quëre sihuaco ao aima'o seo paco'ë.

³⁸ Jao Anapi iti jaje yo'ojë ca maca dani Maija'quëre du'ru se de'oji caco pëpa toni Jerusalén paire huaso ja'ñere utecohua'ini quëao, tshua'ë Jesús yo'o ja'ñe ayere.

Nazaretna Co'iyë

³⁹ Ja maca si'aye ëjaë cuañese'e yo'o tëjini co'ihuë, Galileana iohua'i pa'i daripë Nazaretna.

40 Tsihua'ë i ai de'oyeje ai tutu quë'i cui'ne ai ta'ñe pa'i de'opi, Maija'quëpi ite de'oyerepa ñacaina.

Jesús Maija'quë Huë'ere Pa'iye

41 I pëca ja'quëohua'i coa si'a ometëcaña Jerusalénna saë'ë, Israel pa'i Egíptopi etasi mu'sere cuasajë tsi'siyena.

42 Jesús doce ometëca ti'ani pa'i maca si'ahua'i Jerusalénna ja fiesta yo'oyena tsi'siñu'u cajë saë'ë, noni jaje yo'ojë pa'icohua'i sëte.

43 Ja fiesta carajaquëna, co'i maca tsihua'ë Jesús Jerusalénna pëapi, pëca ja'co cui'ne José huesëjëna.

44 Te'e mu'serepa ma'aja'a Jesuje daiji jai pa'i coní cuasajë saë'ë. Saijëta'a do'ijë quë'ro cui'ne iohua'i ñacohua'i quë'ro co'ejëna, peopi.

45 Peoquëna, ñani ja maca yureta'a co'ihuë, Jerusalénna co'eñu'u cajë.

46 Toaso mu'seña pa'i maca ti'ahuë, Maija'quë huë'ere pa'ina, cuañese'e ye'yacohua'i ja're coní ja'rusiquëpi ñu'i iohua'i cayere asaquë cui'ne iohua'ireje sañope sei yo'oquëna.

47 Si'a pa'icohua'i Jesús si'aye ta'ñe asaquëpi sañope de'oyerepa sehuoyere asajë quëquëhuë. Merepa ai asaquë'ni, jaë cajë ai cuasareña.

48 Pëca ja'quëohua'ipi ite ti'ajë ai cuasajëna, pëca ja'copi cao:

“Tsihua'ë, më'ëni më ja'quë cui'ne yë'ë co'a ju'ijë co'erojaiñë. ¿Me nesi'quë jaje yëquëre, huesë ëaye yo'ou'ni?”

49 Jaje cacona, Jesupi iote capi:

“¿Me yo'ojë yë'ëre co'eye'ni? Huesëma'pë yë'ë cato ja'quë co'amañare yo'oja'quë a'ë.”

50 Jaje caquëna, iohua'ipi cuasaquë cayere asa ti'ama'pë paë'ë.

51 Ja maca iohua'i ja're coní co'ipi, Nazaretna. Si'anë de'oye sehuoquë paji'i, pëca ja'quëohua'ire. Pëca ja'copi iyere si'aye io joyona de'huao.

52 Jaje yo'oquë Jesús ai de'opi, i capë cui'ne i cuasayeje. Maija'quëpi cui'ne paipi coní i de'oye pa'iyere ñajë de'oquë api cuasahuë, tayoye peoquëna.

3

Juan Ti Doquëpi Yëhuoye

(Mt 3.1-12; Mr 1.1-8; Jn 1.19-28)

1 Tiberio César pa'i ëjaë paji'i. Ipi quince ometëca cuañequë pa'i maca Poncio Pilatopi paji'i, Judea cuañequë ëjaë. Herodespi Galilea cuañequë paji'i. I yo'jei Felipepi Iturea cui'ne Tranconite cuañequë paji'i. Cui'ne Lisanciaspi Abilinia cuañequë paji'i.

2 Maija'quë huë'e ñacaicohua'i ëjahua'i cato Anás cui'ne Caifás paë'ë. Jaohua'i pa'i mu'seña Maija'quëpi Zacarías mamaquë Juanna capi, cuene yejare pa'ina.

3 Juan cato Jordán tsiaya quë'roja'a sai si'a hue'ña pa'i pa'icohua'ire capi: Ja'në co'aye cuasase'ere jeoni ponëne pa'iji. Ponëni oco dosicohua'ini Maija'quëpi mësarü co'aye yo'ose'ere sai de'huaja'quë api. Jaje yëhuopi.

4 Tsoe ja'rë Maija'quë caye quëcaiquë Isaiáspi toyaquë pa'ise'eje cui'ne japi ti'api, i toyase'e caji:

Cuene yejapi pa'i cui'neje asa cuañoji,

Ne de'huajë'ë, mai Ëjaë ma'are.

Nuñerepa ma'a necaijë'ë, i cu'i hue'ña.

5 Yo'cohuë pa'ise'ere ne timë ja'ñe a'ë.

Jai cuti cui'ne a'ri cuti pa'ise'ere nui yejarepa ne ja'ñe a'ë.

Nui ma'aña peose'ere nui ma'aña de'huaye a'ë.

Dea pëa quë'i ma'aña pa'ise'ere nui yeja ne ja'ñe a'ë.

6 Ja maca Maija'quë paire huasoye si'a pa'i ñaja'cohua'i a'ë.

7 Ite oco do cuañonü'u cajë paipi i quë'rona daicohua'ire Juanpi capi:

“¿Aña tsëcapë acohua'i! ¿Nepi mësarute quëare'ni, Maija'quë pëi nejoquëna, jëa ja'ñere?

⁸ Pönësicohua'i pani, pönësicohua'i yo'oyere yo'ojë'ë. Jaje yo'ojëna, ñani dosi'i. Abraham tsëcapë a'ë cama'pë pa'ijë'ë. Ja caye t̄'a ma'ñe a'ë. Maija'quëpi yëni iye quëna pëaje Abraham tsëcapëre neñe pa'iji.

⁹ Tsu'upo tsoe ne de'huasicoa, soquë ñëa cueja'core. Si'a soquë ñëa de'oye quëi ma'ñe cato cüeni toana ëocoa. Maija'quë tsu'upojē pa'i.”

¹⁰ Ja maca paipi ite seteña:

“¿Jaje pa'ito iquere neja'cohua'i a'ni?”

¹¹ Sejëna, Juanpi sehuopi:

“Caya ju'i caña paquë pani te'ore isiye pa'iji, ti peoquëna. Aiñe paquë pani peoquë ja're conì aiñe pa'iji, te'e.”

¹² Pa'i do'i curiquë secohua'ijē oco do cuañoñu'u cajë daisicohua'ipi pa'ijë Juanre sei'ë:

“¿Ye'yaquë, iquere yëquë neja'cohua'i a'ni?”

¹³ Sejëna, Juanpi capi:

“Cuañese'e caye pa'ina, jerepa curiquë sema'pë pa'ijë'ë.”

¹⁴ Soldado pa'icohua'ipi ite seteña:

“Cui'ne yëquë, ¿iquere neja'cohua'i a'ni?”

Cajëna, sehuopi:

“Tutu yo'ojë sioma'pë pa'ijë'ë, yecohua'i payere. Coa coso do'ire tsioma'pë. Cui'ne mësarute saiñere t̄'api cuasajë pa'ijë'ë, sihuani.”

¹⁵ Juanni Cristo pa'ima'quë cuasajë pai utehuë. I a'ë caquëna, asañu'u cajë.

¹⁶ Cuasajëna, Juanpi capi:

“Ocopi doye, mësarute. Ja yë'ta'a yë'ë jeteyo'je daija'quë api, yë'ë jerepa de'oquëpi. I jo'yaë i zapato joyecaiquë yë'ëre tēto saisiquë api. Yë'ë jerepa teaye pa'i a'ë. Jaë cato doja'quë api, Maija'quë joyopi cui'ne toapi.

¹⁷ Tsoe pala cajiji, trigo jëoquë iti çase'e de'huaquë ja'ose'e huahueja'core. Iti çare pase'e i de'hua hue'ñana de'huaquë ja'ose'e toa ti yayama'cona ëoja'quë api.”

¹⁸ Ñeje caquë paire de'o coca yëhuoquë cui'ne jaiye yequejē Juan quëapi.

¹⁹ Cui'ne Herodes pai ëjaëpi yo'jei Felipe nëjo Herodíasni jioni paquëña. Jaje yo'o ma'ñe a'ë caquë cui'ne i yeque co'aye yo'ose'ena conì yëhuopi, Juan.

²⁰ Jaje quëaquëta'are Herodespi i caye asama'ë. Ja yë'ta'api yeque co'aye yo'o coquë Juanre co'a paire co hue'ñana copi.

Jesure Doye

(Mt 3.13-17; Mr 1.9-11)

²¹ Ja yë'ta'a co cuaño'oma'quëpi Juan oco doquë pa'ina, Jesujē do cuañosiquë paji'i, cui'ne ipi Maija'quëre se maca ma'tëmopi jaca saiona.

²² Maija'quë joyopi su'teje pa'ipi ina nëca meni paije ñajëna, ja maca yë'ose'e ma'tëmopi jutapi, ñeje:

“Më'ë a'ë, yë'ë mamaquërepa. Më'ëni ai sihuaquë pa'iyë.”

Jesús Ñecuëohua'i

(Mt 1.1-17)

²³ Jesús treinta ometëca paquëpi Maija'quë co'amañarepa ne huëopi. Pai caye cato José mamaquë paji'i.

²⁴ José paji'i, Elí mamaquë. Elí paji'i, Matat mamaquë. Matat paji'i, Leví mamaquë. Leví paji'i, Melqui mamaquë. Melqui paji'i, Jana mamaquë. Jana paji'i, José mamaquë.

²⁵ José paji'i, Matatías mamaquë. Matatías paji'i, Amós mamaquë. Amós paji'i, Nahúm mamaquë. Nahúm paji'i, Esli mamaquë. Esli paji'i, Nagai mamaquë.

²⁶ Nagai paji'i, Maat mamaquë. Maat paji'i, Matatías mamaquë. Matatías paji'i, Semei mamaquë. Semei paji'i, José mamaquë. José paji'i, Judá mamaquë.

²⁷ Judá paji'i, Joana mamaquë. Joana paji'i, Resa mamaquë. Resa paji'i, Zorababel mamaquë. Zorababel paji'i, Salatiel mamaquë. Salatiel paji'i, Neri mamaquë.

²⁸ Neri paji'i, Malqui mamaquë. Melqui paji'i, Adi mamaquë. Adi paji'i, Cosam mamaquë. Cosam paji'i, Elmodam mamaquë. Elmodam paji'i, Er mamaquë.

²⁹ Er paji'i, Josué mamaquë. Josué paji'i, Elizer mamaquë. Elizer paji'i, Jorim mamaquë. Jorim paji'i, Matat mamaquë.

³⁰ Matat paji'i, Leví mamaquë. Leví paji'i, Simeón mamaquë. Simeón paji'i, Judá mamaquë. Judá paji'i, José mamaquë. José paji'i, Jonán mamaquë. Jonán paji'i, Eliaquim mamaquë.

³¹ Eliaquim paji'i, Melea mamaquë. Melea paji'i, Mainán mamaquë. Mainán paji'i, Matata mamaquë. Matata paji'i, Natán mamaquë.

³² Natán paji'i, David mamaquë. David paji'i, Isaí mamaquë. Isaí paji'i, Obed mamaquë. Obed paji'i, Booz mamaquë. Booz paji'i, Salmón mamaquë. Salmón paji'i, Naasón mamaquë.

³³ Naasón paji'i, Aminabab mamaquë. Aminabab paji'i, Aram mamaquë. Aram paji'i, Esrom mamaquë. Esrom paji'i, Fares mamaquë. Fares paji'i, Judá mamaquë.

³⁴ Judá paji'i, Jacob mamaquë. Jacob paji'i, Isaac mamaquë. Isaac paji'i, Abraham mamaquë. Abraham paji'i, Taré mamaquë. Taré paji'i, Nacor mamaquë.

³⁵ Nacor paji'i, Serug mamaquë. Serug paji'i, Ragau mamaquë. Ragau paji'i, Peleg mamaquë. Peleg paji'i, Heber mamaquë. Heber paji'i, Sala mamaquë.

³⁶ Sala paji'i, Cainán mamaquë. Cainán paji'i, Arfaxad mamaquë. Arfaxad paji'i, Sem mamaquë. Sem paji'i, Noé mamaquë. Noé paji'i, Lamec mamaquë.

³⁷ Lamec paji'i, Matusalén mamaquë. Matusalén paji'i, Enoc mamaquë. Enoc paji'i, Jared mamaquë. Jared paji'i, Mahalaleel mamaquë. Mahalaleel paji'i, Cainán mamaquë.

³⁸ Cainán paji'i, Enós mamaquë. Enós paji'i, Set mamaquë. Set paji'i, Adán mamaquë, cui'ne Adán paji'i, Diusu mamaquë.

4

Jesure Neñañe

(Mt 4.1-11; Mr 1.12-13)

¹ Maija'quë joyo ini pa'ina, Jordán tsiayapi co'iquëna, Maija'quë joyopi sapi, cuene huesësi yejana.

² Jarote cuarenta mu'seña ao ti aima'ë pa'ina, jeteyo'je ao ëaye nëi maca

³ huatipi ite neñasi'i, caquë capi:

“Maija'quë mamaquë sête iye quëna përe cuañejë'ë, pan pë de'ojaco.”

⁴ Caquëna, Jesupi ite capi:

“Toyase'e caji, Coa aose'e ai pa'ie peoji, pai. Peoquëna, ai jerepa si'aye Maija'quë ca cocare de'oye sehuocaiye pa'ie pa'iji.”

⁵ Ja jeteyo'je huatipi sapi, ai cutihuëna. Sani iye yeja pa'iyere te'epi esa iñopi si'aye, paire cui'ne iote pa'ieje.

⁶ Iñoni huatipi ite capi:

“Yë'ëpi më'ëre si'a iye tutu, cui'ne iye jai yejaña de'o co'amaña isisi'i. Yë'ëna isise'e a'ë, si'aye iye. Jaje pa'ina, yë'ë yëyeje isiye pa'iji, yë'ë isiye yëquëna.

⁷ Më'ëpi do're ja'runi yë'ëni sequë pa'ito më'ë tse pasipi.”

⁸ Jesupi ite sehuopi:

“Yë'ë quëno maca pa'ima'ë pa'ijë'ë, Satanás. Saijë'ë. Toyase'e caji: Sejë'ë, më Ejaë Diusuni cui'ne ise'ere necaijë'ë.”

⁹ Ja jeteyo'je huatipi Jerusalén daripëna sani Maija'quë huë'e jetena mëani capi:

“Maija'quë mamaquërepa pani tito sa tomejë'ë, iye macapi yejana.

10 Toyase'e caji:

Maija'quëpi i huiñaohua'ire cuañeina, më'ëre ñacaija'cohua'ire.

11 Më'ëpi tomequëna, iohua'i jëñapi tseaja'cohua'i a'ë,

Quëna pëana më nëcañoa a'si nema'quëni cajë.”

12 Caquëna, Jesupi ite sehuopi:

“Yequeje toyase'e caji: Më'ë Ëjaë Diusure neñama'ë pa'ijë'ë.”

13 Caquëna, huati Jesure si'aye neñani yo'o jujani, tsoe maca jëoni saji'i.

Jesupi Galileana Yo'o Huëoye

(Mt 4.12-17; Mr 1.14-15)

14 Jëo saquëna, Jesupi Galileana co'ipi, Maija'quë joyo tutu timësiquëpi. Jaje pa'ina, pai i pa'iyere quëajëna, ja yejaña pa'icohua'i asahuë.

15 Pai dari ñape tsi'si huë'ña pa'iyena ye'yaquë pa'ina, si'ahua'i ite de'oquëre papi cajë sihuahuë.

Jesús Nazaretre Pa'iyë

(Mt 13.53-58; Mr 6.1-6)

16 Ja maca Jesús Nazaretne saji'i, i ai de'osi daripëna. Huajë mu'se tija'ëna, pai tsi'si huë'ena cacani ja'rupi. Jaje i si'anë yo'oye sëte. Ja'rusipi Maija'quë coca pëpë ñasi'i caquë huëni nëcapi.

17 Nëcaquëna, Isaías Maija'quëre quëacaiquë toyaquë pa'ise'ere isiëña. Iti maca aquëpi isiquëna, hui'yoquë tija'api, ñeje toyase'e pa'i huë'ñare:

18 Mai Ëjaë joyopi yë'ëni pa'iji.

Jaje pa'ina, yë'ëna de'o cocare isipi, carajaicohua'ina quëa ja'ñere.

Cui'ne ai oicohua'ire yëhuo huasoja'quë a'ë.

Tseä cuañosicohua'i pa'icohua'ire quëa huasoja'quë a'ë.

Cui'ne ñama'cohua'ini ñacohua'ire neja'quë a'ë.

Co'aye yo'ojëna, ai yo'ojë pa'icohua'ini de'o pa'iyë isija'quë a'ë.

19 Mai Ëjaë oi necai tëcahuëre paipi asaja'cohua'i a'ë caquë yë'ëre jëjo daopi.

20 Jaje Jesús ña tējini tëoni pai tsi'si huë'e cöcaiquëna, isini ja'rupi. Ja maca si'ahua'i ai ñahuë, ise'ere, pai tsi'si huë'ere tsi'sicohua'i.

21 Ñajëna, iohua'ire jë'nërepa ca huëopi:

“Yure iye mu'se tija'api, iye toyase'e caye mësarü asa maca.”

22 Si'ahua'i Jesús de'oquë api cajë i case'ere merepa de'oye caëna, cajë ai cuasajë sa'ñe cahuë:

“¿Iquë coa José mamaquë api, pa'ima'quë?”

23 Jesupi capi, jaohua'ire:

“Jujuquë sëte co'ye jujujë'ë, caja'cohua'i a'ë. Casicohua'ipi yequeje caja'cohua'i a'ë. Capernaüm yejana yo'ose'eje yure iño më'ë yejare pana yo'ojë'ë, yëquë asase'eje.”

24 Ja maca ai seña maca ca saquë cui'ne capi:

“Nuñerepa cayë. I ai de'o sito pa'icohua'i caye Maija'quëre quëacaiquëre te'ije de'oyerepa sihua cuañosiquë peopi.

25 Maija'quëre quëacaiquë Elías pa'i mu'señare Israel pai hua'jeohua'i jai pai paë'ë. Ja mu'seña tres ometëca jerepa ocoma'ëna, si'a yeja pa'icohua'i ao ëa ju'ijë ai yo'ohuë.

26 Jaje ai yo'ojëta'are Maija'quëpi Elíasre Israel pai hua'jeohua'ire jëjo saoye papi. Paquë Sareptare hua'jeo pa'ico quë'rona jëjo saopi, Sidón yejana.

27 Cui'ne Maija'quëre quëacaiquë Eliseo pa'i mu'señaje jai pai Israel pai ja'ju dahuë ju'icohua'i paë'ë. Pa'ijëta'are te'ireje jujucaye papi. Paquë Siria yeja aquë Naamáni jujucaji'i.”

28 Jaje caquëna, asani tsi'sisicohua'ipi ai pëti huëohuë.

²⁹ Ja maca huëni nēcani Jesure tseani pai daripë peo hue'ña hue'sena etoni sahuë, cuti sa'nihuëre pana. Jaropi jëjo toñu'u cajë. Iti cutihuëre pai pa'i daripë paji'i.

³⁰ Jaje jëjo toñu'u cajë sasicohua'ita'are Jesús iohua'i jopoja'a etani saji'i.

Co'a Huati Juyo Hue'equë

(Mr 1.21-28)

³¹ Ja maca Jesús saji'i, Capernaumna Galilea yeja daripëna. Jarona sani huajë mu'seña paire ye'ya huëopi.

³² Iohua'ire ye'yayere asajë ai ñahuë. ¿Merepa jaje cuañequë quëayeje pa'yerepa quëaquë'ni? cuasajë.

³³ Jaro tsi'si hue'ñare paji'i, te'i ëmë huati juyo hue'equë. Jaëpi cuiipi.

³⁴ “Yëquëre yo'oma'ë. ¿Me nesi'quë yëquëre yo'oquë'ni, Jesús Nazaret aquë? ¿Nejosi'quë daiquë? Më'ëre yë'ë ñañë. Më'ë cato Maija'quë mamaquë, de'oquëre pa'ë.”

³⁵ Ja maca Jesús co'a joyore capi:

“Cama'ë. Jaëte jeoni saijë'ë.”

Jaje ca maca co'a joyopi pai ña hue'ñana co'aye neñe peoyerepa yejana ne tãoni eta saji'i.

³⁶ Si'aohua'i ña quëquëni sa'ñe iohua'ija'a cahuë:

“¿Ique yë'o a'ni, ja jerepa pa'ye iye? Cuañequëna, huatiohua'ije ite sehujë etayë.”

³⁷ Jaje yo'oquëna, paipi Jesús yo'oye ayere ja yeja si'a hue'ña quëarojateña.

Jesupi Simón Pedro Huaore Jujuye

(Mt 8.14-15; Mr 1.29-31)

³⁸ Ja maca Jesús tsi'si huë'epi etani Simón huë'ena cacapi. Jarote paco'ë, Simón huao suña dahuë ai ju'icopi. Jaje pa'iona, Jesure jujucaijë'ë, cajë sei'ë.

³⁹ Ja maca Jesús suña dahuë ju'iconi ñaquë suña dahuëre pi'ra saouna, suña dahuë peocopi huëni aore neni ao.

Jesús Jai Paire Jujucaiye

(Mt 8.16-17; Mr 1.32-34)

⁴⁰ Ësë cara mesi maca jai paire ju'icohua'ire dahuë, coa si'a ju'i dahuë quë'iohua'ire Jesuna. Dajëna, ju'icohua'ire i jëtëpi pai ñapere patoquëna, co'yahuë, si'aohua'i.

⁴¹ Ju'icohua'ire pa'isicohua'ipi huatiohua'i etajë Maija'quë mamaquëre papi cuijëna. Jesupi ja cayere ësepi, tsoe iohua'ipi Maija'quë jëjo daoquë Cristo api asa do'ire.

Jesús Yëhuoye, Galilea Quë'rore

(Mr 1.35-39)

⁴² Jesús nea hue'ñarepa pai peo hue'ñana saquëna, saima'quëni cajë co'ejë ti'ahuë.

⁴³ Ti'asi maca Jesupi capi, jaohua'ire:

“Quëaye pa'iji, de'o coca Maija'quë pa'i te'te ayere yequë pai daripëaje. Jare caquë jëjo daosiquë a'ë.”

⁴⁴ Jaje Jesús cu'i quëarojaji'i, Galilea tsi'si huë'ñana.

5

Tsiaya Hua'ire Yo'eye

(Mt 4.18-22; Mr 1.16-20)

¹ Jesús Genesaret Jaira tëtëpare pa'i quëaquëna, jai pai qui'iyerepa Maija'quë coca asañu'u cajë dateña.

² Daijëna, Jesupi caya yohuë, peo huëapi huahuaquëna, ñapi. Iti yohuë acohua'ipi yo'e nëare tsoa toñu'u cajë tumareña.

³ Ñani ja maca Jesús yohuëna aya mëji'i. I aya mëisi yohuë Simón tse paco'ë. Ja maca capi, a'ri maña so'ona jëjo sao huahuojë'ë, yohuë. Huahuojëna, ja'runi ñu'i Jesús paire ye'ya huëopi.

⁴ Ye'ya tëjini Simónre capi:

“Hua'i pa'i hue'ñana yohuëja'a sani mësarü yo'e nëapi hua'ire neñu'u.”

⁵ Simónpi sehuopi:

“Ye'yaquë, si'a ñami te'e hua'ireje neñe peoyerepa ai yo'ohuë, nema'pë. Jaje pasicohua'ita'a më'ëpi cuañeñe sëte hua'i yo'erë jëo dëosi'i.”

⁶ Cani jëo dëosi maca hua'ipi airepa timërena, hua'i yo'erëpi tëi huëo.

⁷ Ja maca yequë yohuëre cajeohua'i pa'icohua'ire jëñapi soihuë. Soina, dani si'ahua'i caya yohuëa ea tete macarepa aya timëhuë.

⁸ Ja maca Simón Pedro iyere ñani do're ja'runi Jesure capi:

“Saijë'ë, Ejaë, yë'ë quëno maca pa'ima'ë. Yë'ë co'aye yo'oquë a'ë.”

⁹ Coa quëquë huesëni jaje caquëna, i ja're con pa'icohua'ijë hua'ire nese'ere cuasajë ai quëquëhuë.

¹⁰ Cui'ne, Zebedeo mamajë Jacobo cui'ne Juan, Simón cajeohua'ijë quëquë huesësicohua'i paë'ë. Jaje quëquëjëta'are Jesús capi, Simónre:

“Ca'rama'ë pa'ijë'ë. Më'ë yurepi paire yo'ecaiquë pa'ija'quë a'ë.”

¹¹ Ja maca yohuëare të'tëpana sani jëoni Jesús ja're saë'ë.

Jesús Jujucaiye, Ja'ju Dahuë Ju'iquëre

(Mt 8.1-4; Mr 1.40-45)

¹² Jesús pai daripëre pa'ina, te'i pai ja'ju dahuë ju'iquëpi titani Jesure ñani i tsiapi yejare pana semeni seji'i. Ñeje caquë:

“Ejaë, më'ëpi yë'ëre jujuye yëni jujujë'ë. Yë'ë ju'i dahuë.”

¹³ Ja maca Jesús i jëtëpi patoquë capi:

“Yë'ë jujucaiyë.”

Caquëna, jare iti macapi ja'ju dahuë peoquë de'opi.

¹⁴ Ja maca Jesús ite capi:

“Quëama'ë pa'ijë'ë, paire. Coa Maija'quë huë'e ñacaicohua'ise'ere sani iñojë'ë. Iñoni më'ë co'ayere tsoa toquë yo'o do'ire isijë'ë, Moisés cuañequë pa'ise'ere. Jaje yo'oquëna, si'a hua'i më'ë ju'iquë pa'isiquëpi de'oquë pönëni yo'oye ñaja'cohua'i a'ë.”

¹⁵ Jaje pa'iquëta'are Jesús yo'oyepi jero sa'ana jai saji'i. Jaje pa'ina, jai pai i caye asañu'u cajë daijëna, ju'icohua'ijë daë'ë, juju cuañoñu'u cajë.

¹⁶ Jaje yo'ojëna, Jesús pai peo hue'ñana sai Maija'quëre seji'i.

Quë'quë Dahuë Ju'iquëre Jujuye

(Mt 9.1-8; Mr 2.1-12)

¹⁷ Jesupi ye'yaquëna, jarote ja'rusicohua'ipi ñuë'ë. Fariseo acohua'i cui'ne cuañese'le ye'yacohua'i con, Galilea yejare si'a hue'ña pa'icohua'ipi daisicohua'i paë'ë. Pa'ijëna, yecohua'ipi Judeapi cui'ne Jerusalënpa daisicohua'ijë paë'ë. Pa'ijëna, Jesupi paji'i, Maija'quë tutu ju'icohua'ire jujucaiye.

¹⁸ Paquëna, yo'oye peoquëpi ju'iquëni cai saihuëna oasiquëni cuajë Jesús pa'i hue'ña coareña, ñajaquë cajë.

¹⁹ Dajëta'are caca hue'ñapi jai pai timësico pa'i do'ire cacaye pajë ña jujani huë'e jeteja'a mëni peo coje tëteni ju'iquëre pai jopoja'a meñe casahuë, Jesús ña hue'ña cai saihuëna oasiquëni.

²⁰ Ja maca Jesús iohua'ipi ite jujucquë api cuasayere ñani ju'iquëre capi:

“Më'ë co'aye yo'ose'ere sai de'huacaiyë.”

21 Jaje caquëna, asani cuañese'e ye'yacohua'i cui'ne fariseohua'i cuasa huëoreña: “Paipi yequë co'aye yo'ose'ere sai de'huacaiye peoji. Jare Maija'quëse'e sai de'huacaiye pa'iji. ¿Iquei'ni, iquë ja jerepa Maija'quëre cue'cuequë caquë?”

22 Jesupi jaje cuasajëna, ñani capi:

“¿Me yo'ojë jaje cuasaye'ni?”

23 Co'aye yo'ose'ere sai de'huaye cui'ne iquëre jujucaiye pai cato yo'o tija ma'ñe a'ë. Ajiñe yo'oye peoji.

24 Jaje pa'ito de'oji. Iñosi'i, mësarute. Yë'ë Pai Mamaquëpi te'ipi iye yeja cuañequëre papi co'aye yo'ose'ere sai de'huacaiquë pa'iyë.”

Jaje se cani ju'iquëre capi:

“Më'ëni cayë, huëijë'ë. Më uicore ini më'ë huë'ena saijë'ë.”

25 Caquëna, ja macarepa iti ju'iquë pa'isiquëpi jaohua'i ñajëna, huëni nëcane i uisicore se de'huani Maija'quëre sihuaquë caquë saji'i, i huë'ena.

26 Saina, si'ahua'i ña quëquëni Maija'quëre sihuajë careña.

“Yurena ñahuë, pajje yo'o ma'ñere yo'oye.”

Jesús Levíre Soiye

(Mt 9.9-13; Mr 2.13-17)

27 Iye yo'osi jeteyo'je Jesús etaquë Leví hue'equëre ñapi, pa'i do'i sai hue'ñare ñu'i curire seina, ñani capi:

“Tuijë'ë, yë'ëni.”

28 Ja maca Leví i yo'oye si'aye se jëoni Jesús ja're coni saji'i.

29 Ja jeteyo'je Leví jai fiesta nepi, i huë'ena, Jesuni sihuaquë. Jarote cui'ne jai pai pa'i do'i secohua'i cui'ne yecohua'i cono ai saihuëna ja'rusicohua'ipi pa'ë.

30 Pa'ijëna, ñani fariseohua'i cui'ne cuañese'e ye'yacohua'i Jesure ye'yecohua'ipi de'oye yo'oma'cohua'i a'ë, cuasajë sañope ca huëojë careña:

“¿Me yo'ojë mësaru pa'i do'i secohua'i ja're cui'ne co'aye yo'ocohua'i ja're cono aijë cui'ne ucuye'ni?”

31 Cajëna, asani Jesupi sehuopi:

“De'oye pa'icohua'i cui'ne huajëcohua'i jujuquëre co'eye pañë. Jaje pa'ina, ju'icohua'ipi co'ecohua'i a'ë, jujuquëre.

32 Ja do'ire de'ocohua'ini soisi'i caquë, daisiquë peoyë. Co'acohua'ini soisi'i caquë daisiquë a'ë, jaohua'ipi ja'rë yo'ose'e jëoni ponëjajë caquë.”

Jesure Señe, Aima'pë Señere

(Mt 9.14-17; Mr 2.18-22)

33 Caquëna, iohua'ipi Jesure seteña:

“Juanre ye'yecohua'i yo'oye sëte aima'pë Maija'quëre ai sejë yo'oyë, cui'ne fariseo ye'yecohua'ijë. ¿Me yo'ojë më'ë ye'yacohua'ise'e si'anë aijë cui'ne ucujë pa'iyë'ni?”

34 Cajëna, Jesupi sehuopi:

“¿Hueja ao aija'cohua'ire soisicohua'ire aima'pë pa'ijë'ë cacohua'i a'ni, mësaru, huejaquëpi iti macare cono pa'ito?”

35 Jaje pa'iquëta'are yequë mu'se huejaquëre yë'ëre sioye pa'iji. Ja maca huejaquëpi peoëna, ao aima'pë pa'ija'cohua'i a'ë.”

36 Cui'ne quëa iñopi, iohua'i ñañena cono ñeje:

“Yecohua'ijë huajë ju'i care tëani ai ju'i care sëoma'cohua'i a'ë. Jaje yo'ocohua'i pani coa huajë ju'i care nejoñë. Cui'ne huajë ca catipëpi ai ju'i cana sëosicohua'i pa'ito te'oje pa'io ña cuañone paji.

37 Jare cui'ne pa'iji. Cuiya'i cono doye peoji, ai ca'nihuë de'huasicona. Jaje ai ca'nihuëna huajë cuiya'i cono doto yete saiye pa'iji. Jaje yete saina, si'aye nejoñë pa'iji, cuiya'i cono cui'ne ca'nihuë de'huasi topëje nejoñë pa'iji.

³⁸ Jaje pa'ina, huajë cuiya'i cono doye pa'iji, jare cui'ne huajë ca'ni topëna. Jaje huajëyese'e pa'i de'oye quëcoja'coa.

³⁹ Jaje pa'ina, o'sasi cono ucucohua'ije huajë cono ucuye pañë, o'sasi cono ai de'oye a'ë, cajë.”

6

Jesure Ye'yecohua'ipi Huajë Mu'se Yo'oye

(Mt 12.1-8; Mr 2.23-28)

¹ Te'e huajë mu'se Jesús ta sitoja'a saina, ire ye'yecohua'ipi trigo tsañña tëajë saë'ë. Yo'oni jeteyo'je jëñapi iti case'e po'tejë aë'ë.

² Jaje yo'ojëna, fariseo acohua'ipi ñani se'i'ë:

“¿Moisés cuañese'e caji huajë mu'se yo'oye peoji. Jaje pa'iquëta'are me neñu'ju yo'oye'ni?”

³ Cajëna, Jesupi sehuopi:

“¿Ñama'cohua'ini David cui'ne i cajeohua'i cono aë äa ju'ijë yo'ose'e?”

⁴ Maija'quë huë'e ñacaicohua'ise'e Maija'quëna isise'ere aë äiñere aë äa ju'i Maija'quë huë'ena cacani aore imani ai cui'ne i ja're pa'icohua'ireje aopi.”

⁵ Cui'ne capi, jaohua'ire:

“Pa'i Mamaquëre papi tutu payë, huajë mu'se pa'itoje cuañëne.”

Jëtë Cuënesicore Paquëre Jujuye

(Mt 12.9-14; Mr 3.1-6)

⁶ Yëquë huajë mu'se Jesús pa'i tsi'si huë'ena cacani, ye'ya huëoquëna, jarote paji'i, te'i ëmë ëja të'hui jëtëre cuënesicore hue'equë.

⁷ Pa'ina, cuañese'e ye'yacohua'i cui'ne fariseohua'i cono cuasahuë. Jesupi huajë mu'sere jujuquëna, ñani ite sañope cañu'u cajë utejë ñahuë.

⁸ Jaje cuasaye ñaquëta'a cuënesi jëtë hue'equëre capi:

“Huëijë'ë. Huëni ja maca jopore pare nëcajë'ë.”

Caquëna, huëni nëcapi.

⁹ Ja maca Jesús yecohua'ire capi:

“Sësi'i, mësarute te'ore. ¿Iquepi de'oquë'ni, huajë mu'se yo'oye, de'oye panita'a co'aye? ¿Paire huasoye panita'a paire coa nejoñe?”

¹⁰ Ja maca si'ahua'ire seña të'ijani Jesús capi, ju'iquëre:

“Më jëtëre mëajë'ë.”

Caquëna, i case'eje yo'opi. Yo'oquëna, i jëtë cuënesico pa'isico de'oco paco'ë.

¹¹ Jaje yo'oquëna, ñani yecohua'i ai pëti ëaye ñajë ca huëohuë, sa'ñe iquepi Jesure sañope ne'ñe pa'ioni cajë.

Jesús Doce Ye'yecohua'ire Soiye

(Mt 10.1-4; Mr 3.13-19)

¹² Ja mu'seña Jesús Maija'quëre sësi'i caquë saji'i, ai cutihuë. Jaropi si'a ñami Maija'quëre seji'i.

¹³ Ñata tomesi maca i ye'yacohua'ire soini doce pa'iohua'i i ja're pa'icohua'ire hue'yopi, jëjo daocohua'ire.

¹⁴ Jaohua'i cato paë'ë: Simón, jare jaëni se hue'yo cosiquë paji'i, Pedro. Cui'ne i yo'jei, Andrés paji'i. Jacobo, Juan, Felipe, Bartolomé,

¹⁵ Mateo, Tomás, cui'ne Alfeo mamaquë Jacobo paji'i. Simón Cananista tsëcapë aquë paji'i.

¹⁶ Judas Jacobo yo'jei paji'i. Cui'ne yequë Judas Iscariote Jesure yehuoja'quëje.

Jesús Jai Paire Ye'yaye

(Mt 4.23-25)

17 Jesús ai cutihuēpi i ye'yacohua'i ja're coní cajequēpi perezepē yejana pēapi. Jarote jai paí paë'ë. Si'a hue'ña acohua'i, yecohua'ipi Judea cui'ne Jerusalén cui'ne jai tsiaya tē'tēpa Tiro cui'ne Sidón quē'ro acohua'i daisicohua'i paë'ë, Jesús cayere asañu'u cajē cui'ne iohua'i ju'i dahuēre jujucaijaquē cajē daisicohua'ipi.

18 Huati yo'oquēna, ai yo'ojē pa'icohua'ipi juju cuañosicohua'i de'ohuē.

19 Si'a paí Jesure patosicohua'ipi i tutupi si'ahua'i co'yasicohua'i paë'ë. Jujusicohua'ire ñani pato do'ire si'ahua'i yēhuē, patoye.

Nuñerepa Case'e Paí Ayere

(Mt 5.1-12)

20 Ja maca Jesús i ye'yacohua'ire ñani capi:

“Sihuacohua'i pa'ijē'ë, mēsarú teaye pa'iohua'i, Maija'quē tē'tena de'oye cacani paja'cohua'i a'ë.

21 Sihuacohua'i pa'ijē'ë, mēsarú aó ai éa ju'icohua'ipi jeteyo'je si'aye tī'aja'cohua'ipi. Sihuacohua'i pa'ijē'ë, oicohua'i pa'isicohua'ipi jeteyo'je soja'cohua'ipi.

22 Paí Mamaquēre tui do'ire paípi mēsarute pēijē coejē iohua'i quē'rore etojē cue'cueye pa'iji. Jaje yo'oto sihuajē'ë, yē'ēre tui do'ire.

23 Jaje yo'ojēna, ai sihuajē'ë, ma'tēmona mēsarute caquē de'huacaisi co'amañare jerepa paja'cohua'ipi. Mēsarute co'aye yo'oyeje pa'ye yo'oa'huē'ë, Maija'quē tsoe hue'ña quē'acaicohua'ire.

24 Jaje pa'iquēta'are jaiye yure co'amaña pajē sihua tosicohua'ireta'a, sihuaye peoja'coa.

25 Teayerepa mēsarureta'a yure aó ani tīmēni sihuajē pa'isicohua'ire jeteyo'je aó éa ju'iñe pasipi. Teayerepa mēsarú yure so huajējē pa'isicohua'ireta'a jeteyo'je oiye pasipi.

26 Teayerepa mēsarú pa'iyē'ni si'a paí de'o paire pa'ë cajēna, pa'icohua'i maña. Tsoe acohua'ijē jaje cui'ne de'ocohua'i a'ë ca'ahuē'ë, Maija'quē jējo daocohua'ijē pa'icohua'ita'a coa cosocohua'ini.

Mēsarute Sañope Yo'ocohua'ire Oiyē

(Mt 5.38-48; 7.12)

27 Jaje pa'iquēta'are mēsarú yē'ēre asacohua'ire cayē: Oijē'ë, mēsarute sañope cacohua'ire. De'oye yo'ocaijē'ë, mēsarute coecohua'ire.

28 De'oye pa'i ja'ñere cacaijē'ë, mēsaruni sañope ai yo'o ja'ñere de cacohua'ini. Secacaijē'ë, mēsarute tea ju'icohua'ireje.

29 Yecohua'ipi tsiana te'e tē'te tētoru yequē tē'te tsiaje nēocaijē'ë. Cui'ne yecohua'ipi mē sēsēquēna ju'iconi jioni sato huē'ehuē ju'icoreje se isi saojē'ë.

30 Secohua'i pa'ito isijē'ë. Yequē mē tseconi jiosicohua'i pa'ito, coa ñajē'ë, cui'naoni señe pajē'ë.

31 Yecohua'ipi mēsaruni de'oye yo'ojajē cuasayeje pa'ye yecohua'ini se de'oye yo'ojē'ë, mēsarupi.

32 ¿Jaje pa'iquēta'are mēsarupi mēsarute oicohua'ise'ere oicohua'i pani, iquere de'oye yo'oye'ni? Co'ahua'ijē cui'ne sa'ñe oiyere yo'ocohua'ini pani.

33 ¿Jaje pa'ina, mēsarupi mēsarute de'oye yo'ocohua'ise'ere de'oye yo'oni iquere de'oye yo'oye'ni? Co'acohua'ijē cui'ne yo'oyere yo'oni.

34 ¿Jaje mēsarupi de'oye co'yocohua'ise'ere co'yoja'cohua'i a'ë cuasajē isicohua'ini pani iquere de'oye yo'oye'ni? Co'acohua'ijē co'yoja'cohua'i a'ë cuasajē yo'oyere yo'oni.

35 Jaje pa'iquēta'are mēsarú cato oiye pa'iji, mēsarute sañope yo'ocohua'ire. Jaohua'ire de'oye yo'ojē isiyē pa'iji, co'yoja'cohua'i a'ë cuasaye peoyerepa. Jaje yo'osicohua'ini ma'tēmo jaiye de'o co'amaña isiyē pa'iji. Cui'ne mēsarú pa'ija'cohua'i a'ë, Maija'quē Ējaērepa mamajē, cui'ne ije oiquē api, co'acohua'ire cui'ne i isiyere de'oji cama'cohua'ireje.

³⁶ Jaje cui'ne mäsaruje oijë'ë, yecohua'ire, Maija'quë oiyeje.

*Pai Yo'oyere Ña De'hua Caye
(Mt 7.1-5)*

³⁷ Jaje pa'ina, co'acohua'i a'ë cama'pë pa'ijë'ë, yecohua'ire. Jaje pajëna, Maija'quëje mäsarute co'acohua'i a'ë caye paja'quë api. Yecohua'ire nejoñe pajë'ë. Jaje pajëna, Maija'quëje mäsarute nejoñe pasipi. Yecohua'i tayo yo'oyere sai de'huacaijëna, Maija'quëje mäsaru tayo yo'oye sai de'huacaija'quë api.

³⁸ Yecohua'ire isicohua'i pa'ijëna, Maija'quëje mäsarute isisipi. Isija'quë api, i topëna de'oye cuasa tì'acore pani. Dëso quiosiconi, ña'co quiosiconi, tì'mësicore pani, mäsaru yecohua'ire isiyeje pa'ye Maija'quëje isija'quë api, mäsarute.”

³⁹ Jesupi ñeje yo'oyeje pa'ye a'ë capi:

“Ñama'quëpi yequë ñama'quëni sai saquë pa'ito cojena tomeja'cohua'i a'ë, si'a jupë.

⁴⁰ Ye'yecohua'ipi iohua'ire ye'yaquëre tëto saisicohua'i peoyë. Ye'ye tējinita'a tì'añe pa'iji, iohua'ire ye'yaquëje pa'iohua'i.

⁴¹ ¿Me jaje pa'ito, më'ë yo'jei ñacoare ne'cua pa'icore se ñaquë casi'ni? ¿Më'ë ñacoare soquë tiro ja'ioire papi ju'icore du'ru ñama'ë pa'ini?

⁴² Më'ë ñacoare pare soquë tiropi ju'iona ti ñama'ë pa'iquëpi me më'ë yo'jeire casi'ni: 'Huau, më'ë ñacoare ne'cua ju'icore dutasi'i, nëocaijë'ë.' De'oquëre pa'ë coa caquë yo'oquë maca. Më'ëpi du'ru macarepa më'ë ñacoare soquë tiro ju'iconi duta jeojë'ë. Jeteyo'je de'oye ñaquëpi më'ë yo'jeire ne'cua ju'icore dutacaiye pa'iji.

*Më'ë Yo'oyere Ñajë Asaja'cohua'i A'ë, Më'ëre
(Mt 7.17-20; 12.34-35)*

⁴³ De'o soquë yëpi co'a ca quëiñe peoji. Jaje cui'ne co'a soquë yëje de'o ca quëiñe peoji.

⁴⁴ Jaje pa'ina, soquë ñëa ñape ñaño pa'iji, itì quëiñena. Miu soquë yë pani quëiñe paji, cosa care. Jaje cui'ne miu pisi pani quëiñe paji, cuiya'i care.

⁴⁵ Jaje pa'ina, de'o pai pani caji, de'oyere, i joyo de'oyepi pa'iyere. Cui'ne co'aquë pani co'ayere caji, i joyo co'ayepi pa'iyere. Yë'opopi caji, joyo pa'iyepi etaquëna.

*Caya Huë'ña Ne Huë'ña
(Mt 7.24-27)*

⁴⁶ ¿Me yo'ojë mäsaru yë'ëre Èjaë, Èjaë cajëta'a yë'ë cayeje ne ma'ñe'ni?

⁴⁷ Quëasi'i, yë'ëna dani asacohua'ipi cui'ne yë'ë cayeje yo'ocohua'i pa'iyere. Iyeje pa'ye pa'iji.

⁴⁸ Jaohua'i cato ëmë cutihuëna nëconi huë'e nesiquëje pa'i pa'iji. Tsiayapi co'jenije tì'ama'ëna taiñe paja'quë api. De'o yejana nesi do'ire.

⁴⁹ Jaje pa'iquëta'are asaquëta'a yë'ë case'eje yo'oma'quëpi mejahuëna nëconi huë'e nesiquëje pa'i pa'iji. Tsiaya co'jeni ai tutu tsä'ina taiñe pa'iji.”

7

*Jesupi Romano Jo'yaëre Jujuye
(Mt 8.5-13)*

¹ Jesús coca ca tējini saji'i, Capernaum yejana.

² Jarote romano soldado pai capitán i jo'yaë i oiquëre papi juni huesë tējiquëre paquëpi paji'i.

³ Jaje pa'ina, capitánpi Jesure asani jëjo saopi, judío aiohua'i acohua'ini, dani i jo'yaëre jujucaija'quëre seni daja'cohua'ire caquë.

⁴ Jaohua'i Jesure tsiojani ai se huëohuë, ñeje cajë:

“Iye capitán de'oquë api, më'ëpi ite cocati'ñe pa'i a'ë.

⁵ Cui'ne judío paire oiquë api. Jaje yo'oquëpi pa' tsi'si hu'e saicaina, mai secore nehuë."

⁶ Jaje cajëna, Jesús asani iohua'i ja're con'i saji'i. Saijë i hu'e tì'añe ja'i macare pa'ijëna, capitánpi jëjo daopi i cajeohua'ire Jesure ñeje quëaja'cohua'ire:

"Ëjaë, ai yo'oma'ë pa'ijë'ë. Jaje pa'ina, cayë yë'ë co'aquë hu'ena daima'ë pa'ijë'ë.

⁷⁻⁸ Yë'ë ëjaohua'i cuañeñere yo'oquë pa'iquëpi yë'ë soldado paire meñe cuañequëna, sehuocohua'ire payë. Jaje paquëpi yë'ëpi cayë, jaohua'i aquëni: 'Saijë'ë,' caëna, saji. Cui'ne yequëni 'daijë'ë' caru, daiji. Cui'ne yë'ë jo'yaëni: 'jare nejë'ë' cuañeru neji. Jaje më'ëpi co'yajë'ë cuañeru, yë'ë jo'yaëpi co'yasipi asayë, yë'ë. Jaje pa'ina, daima'ë cuañejë'ë, yë'ë jo'yaë co'yajaquë."

⁹ Jaje case'ere asani Jesús ai sihuapi, ta'ñe caquëre papi pa'iquë'ni caquë. Jaje cuasani ite tuicohua'ire capi:

"Ti ñama'ë paë'ë, Israel paipi jaje yë'ëre necaija'quë api cuasacohua'ire iquë yo'ose'eje care paye."

¹⁰ Ja maca i jëjo daosicohua'i huë'ena co'ini capitán jo'yaë tsoe co'yasiquëni tì'ahuë.

Posë Ju'isiquëre Huëoye

¹¹ Iye yo'osi jeteyo'je Jesús saji'i, Naín hue'e daripëna. Saina, cui'ne i ye'yacohua'i cui'ne jai pa' con'i saë'ë.

¹² Pa' daripë eta sa'rona ja'ye tì'asi maca ju'isiquëni tañu'u cajë sacohua'ire ñapi. Jai pa' con'i saë'ë, ite daripë acohua'ijë. Pëca ja'quë juquëna, hua'jeopi te'ire nëcoquëpi ju'isiquë paji'i.

¹³ Jaje saijëna, Ëjaëpi jaote teaye ñani oi capi:

"Oima'o."

¹⁴ Ja maca Jesús tsiojani mahuëna patopi. Patoquëna, ite sacohua'i nëcajaë'ë. Ja maca Jesús ju'isiquëni capi:

"Posë, yë'ëpi cayë më'ëre, huëijë'ë."

¹⁵ Caquëna, ite ju'isiquëpi huëni ja'runi coca ca huëopi. Pëca ja'cona huëoni isipi, Jesús.

¹⁶ Ja maca iyere ñani si'ahua'i quëquëni Maija'quëre de'oquëre pa'ni sihuajë ca huëohuë ñeje:

"Mai aquëpi Maija'quë quëacaiquë pa'iji, jerepa pa'ipi."

Cui'ne cahuë:

"Maija'quëpi i paire cõcasi'i caquë daji'i."

¹⁷ Jaje Jesús yo'ose'ere Judea pa'icohua'i cui'ne Judea yeja niamoa pa'icohua'ijë asahuë.

Juan Ti Doquë Jëjo Saocohua'i Jesuna

(Mt 11.2-19)

¹⁸⁻¹⁹ Juanpi si'aye iye yo'ose'ere asapi, ite ye'yecohua'ipi quëajëna. Jaje asani daija'quë api ca nëosiquë ¿Cristorepa pa'ima'quë, panita'a ja yë'ta'a yequëre uteye pa'iquë? cuasaquë i ye'yacohua'ire cayahua'ire soini Jesús quë'rona jëjo saopi, seni asaja'cohua'ire.

²⁰ Jëjo saosicohua'ipi Jesús quë'rona tì'ani cahuë:

"¿Cristo ite daija'quë api ca nëosiquë pa'ima'quë më'ë? Panita'a ja yë'ta'a ¿yequëre uteye pa'iquë? caquë Juan oco doquëpi yëquëre jëjo daopi."

²¹ Sa tì'ajëna, Jesupi jai paire ju'icohua'ire cui'ne ai yo'ocohua'ire huati quë'iohua'ire eto saquë, cui'ne ñama'cohua'ire jujuquë yo'opi.

²² Yo'oquëni sejëna, Jesupi sehuopi, jaohua'ire:

"Sani Juanre cajë'ë: Mësarü ñajë cui'ne asase'ere quëajë'ë, ñama'cohua'i pa'isicohua'i ñañere, cu'ima'cohua'i pa'isicohua'ipi cui'yere, ja'ju dahuë hue'ecohua'ipi peocohua'i tomeñere, asama'cohua'ipi asayere, ju'isicohua'ipi huëiyere, cui'ne teaye ai yo'ocohua'ini huaso coca quëayere.

23 Coa asani yè'ère ire papi caquë jëa coeye paquëpi sihuaquë de'oye pasipi.”

24 Juan jëjo daosicohua'ipi co'isi maca Jesupi paire ca huëopi, Juan ayere ñeje:

“¿Iquere sani ñare'ni, cuene yeja saisicohua'i? ¿Tutupi catëna ju'aquëna, huahuëyere ñare? Pani.

25 Jaje pa'ina, ¿iquere sani ñare'ni? ¿Ëja de'oni jai do'i cañare ju'iquëni ñare? Pani. Jaje pa'ina, mësarupi ñacohua'i a'ë, pai ëjaohua'i huë'ña pa'icohua'ipi jai do'i cañare ju'ijë pa'icohua'ire.

26 Tijupë cayë, jaje pa'ito: ¿Iqueini sani ñare'ni, Maija'quë jëjo daoquë? Jaje pa'ijë'ë. Nuñerepa cayë, Maija'quë quëacaiquë jerepa pa'i api.

27 Toyase'e cato caji:

Jëjo saosi'i, yè'ère quëacaiquëre më'ë sai huë'ñana

Më'ère ma'a ne de'huacaija'quëre.

28 Jaje pa'ina, cayë, mësarute. Pai pa'i huë'ñana iquë Juan oco doquëje pa'i ti peopi, Maija'quë quëacaiquë jerepa pa'i. Jaje pa'iquëta'are ai a'riquë macapi Maija'quë pa'i te'te jerepa pa'i pa'ija'quë api.”

29 Jaje caquëna, asani si'aohua'i Juanre oco do cuañosicohua'i co'a pai cui'ne pa'i do'i curi secohua'i Maija'quë de'oyerepa yo'ose'ere sihuajë nuñerepa pa'i api, Maija'quë.

30 Jaje pa'iquëta'are Juan oco do cuañoma'cohua'ipi fariseo paipi cui'ne cuañese'e ye'yacohua'ipi Maija'quë iohua'ire caquë yo'oyere asacaiye coereña, co'aye a'ë cajë.

31 Ëjaëpi yequeje capi:

“¿Iquena con iye'në paire ja yo'oyeje pa'iohua'i a'ë caquë quëara'ye? ¿Ique yo'oyeje pa'iohua'i ña cuañone'ni?

32 De'oji, jaje pa'ito tsipi jai pai pa'i huë'ñana ca'a yo'oñu'u cajë ja'rusicohua'ipi caje tsini pi'cohuëre jucacaitoje bailaye pahüë. Cui'ne oiyëje pa'iohua'ita'a jëjëñere jëjëcaitoje oire paye pahüë. Yure pa'icohua'i cui'neje pa'iyë.

33 Juan oco doquëpi ai aima'quëpi cui'ne o'sa ucuma'quëpi pa'ina, mësarupi ite huati quë'i api cayë.

34 Ja jeteyo'je Pai Mamaquë daji'i, ao aiquëpi cui'ne o'sa ucuquëpi. Jaje pa'ina, mësarupi jaiye aiquë api cui'ne jaiye o'sa ucuquë api, co'aye yo'ocohua'i cajeipi cui'ne pa'i do'ire curi secohua'i cajeipi cayë.

35 Jaje pa'iquëta'are Maija'quë mamajëpi i iñoñere cayahua'i yo'oye de'oji, asayë.”

Fariseohua'i Aquë Simón Huë'ere Pa'iyë

36 Fariseo aquëpi Jesure soipi, i huë'ena sani ao aijë'ë caquë. Soina, Jesús sani ao ai saihuëna ja'rupi.

37 Ja'runi ñu'ina, iti daripë, te'lo nomio co'aye pa'isicopi asani i pa'i huë'ña daco'ë, ai huëo së ma'ña da'care quëna huëna daco.

38 Dani iopi Jesús quëno macana do're ja'runi oio io oi copi i quëo tsoani jeteyo'je io nañapi tëno cuenani tsu'suco sihuaco huëo së ma'ñapi i quëoje doco.

39 Jaje yo'ocona, fariseo Jesure soisiquëpi ñani cuasapi: “Iquë Maija'quë coca quëacaiquërepa pani ite co'a nomiopi papico yo'oye asara'pi, co'a nomiopi yo'oco caquë.”

40 Cuasaquëna, Jesupi fariseore capi:

“Simón, më'ère yeque maña caye payë.”

Caquëna, fariseopi sehuopi:

“Cajë'ë, ye'yaquë.”

41 Jesupi capi:

“Curiquë prestaquëni caya ëmëohua'i curire co'yoye pahüë. Quinientos denario te'ipi do'i papi, yequëpi cincuenta denario do'i papi.

42 Jaje do'i pacohua'ipi sai ti'añe pajëna, ñani curiquë prestasiquëpi jaohua'ire oi ipi sai de'huapi. Jaje pa'ito yure quëajë'ë. ¿Nepi jaohua'iaquë ai jerepa oiyë'ni, ite?”

⁴³ Caquëna, Simónpi sehuopi:

“Iti ai jaiye do'i pasiquëpi ite sai de'huacaisiquëre ai oji'i, cuasayë.”

Jaje caquëna, Jesupi sehuopi:

“Nuñerepa cayë, më'ë.”

⁴⁴ Ja maca Jesús nomiore ñani capi, Simónre:

“¿Ñaquë io yo'oye? Më'ë huë'ena yë'ë caca maca më'ëpi oco dacaima'ë paë'ë, yë'ë nëcañoa tsoa ja'ñere. Jaje pa'iquëta'are icopi io oisi ocopi tsoacaco'ë, nëcañoare cui'ne nañapi tëno cuënao.

⁴⁵ Më'ëpi sihuaquë pëpama'ë. Jaje pa'iquëta'are io cato caca macapi sihuao de'oyerepa pëpao, ja yë'ta'a yo'oco.

⁴⁶ Më'ëpi yë'ëre siopë hui'yape pë'nama'ë paë'ë. Jaje pa'iquëta'are io cato yë'ëre huëo së ma'ñapi nëcañoana doo.

⁴⁷ Jaje pa'ina, më'ëre cayë, io ai oio yo'oyepi io jaiye co'aye yo'ose'ere sai de'hua cuañosico pa'io, iñoco. Jaje pa'iquëta'are a'ri mañare sai de'hua cuañoquëpi a'ri maña oiyere iñoji.”

⁴⁸ Jaje se cani capi, iote:

“Më'ë co'aye yo'oco pa'ise'e sai de'huacaë'ë.”

⁴⁹ Jaje caquëna, soisicohua'i ñu'icohua'ipi sa'ñe iohua'ija'a ca huëohuë:

“¿Iquei'ni, iquë jaje co'aye yo'ose'ere sai de'huacaiquë?”

⁵⁰ Jaje cajëta'are Jesupi capi, iote:

“Maija'quëpi huasoja'quë api cuasani yo'o do'ire huasosico pa'iyë, më'ë. Señaco de'oye saijë'ë.”

8

Jesure Coacihua'i Nomiohua'ipi

¹ Ja jeteyo'je Jesús jai daripëana cui'ne a'ri daripëana si'a huë'ña cu'i quëarojai, cui'ne Maija'quë cuañe te'tena cacani de'oye pa'iyere quëapi. Ite cohüë, doce i ye'yacohua'ipi.

² Cui'ne nomiohua'ipi huati quë'iohua'i pa'isicohua'i cui'ne ipi ju'i dahuëje jujucaisicohua'ipi ite coní cuahuë. Jaohua'i ja're coní María Magdalena hue'ecoje sacco'ë, iti siete huatiohua'ire eto cuañosicopi.

³ Cui'ne Herodes yëyere ise'e cuasaquë hu'e de'oye necaiquë Chuza i nëjo Juana cui'ne Susana, cui'ne jai pai yequë nomiohua'ije iohua'i co'amañapi coacë'ë, ite.

Taquëpi Pa'iyë

(Mt 13.1-9; Mr 4.1-9)

⁴ Pai daripëa ñape etani daë'ë, Jesure ñañu'u cajë. Jaje jai pai datena, ñani quëapi, iohua'i ñañe ayena. Caquë iñoquë ñeje capi:

⁵ “Taqüëpi tasi'i caquë tsiona sani iti care jeaquëna, ma'ana tompipi. Tomeina, cu'icohua'ipi tsacu huesohuë, cui'ne yequë care pi'api ocue huesohuë.

⁶ Yequë capi tompipi, quëna yejana. Tomeni ai de'oquëta'a ocopi peoquëna, cuene juji'i.

⁷ Yequë capi tompipi miu pisi quë'rona. Tomeni ai de'oquëna, pisiye te'e ai de'oni hue hueapi.

⁸ Cui'ne yequë capi tompipi de'o yejana. Tomeni ai de'oni cien ca jaiye iti ñëa ñape quëji'i.”

Jaje iyere Jesús ca tëjiquë ai tutu capi:

“Mësarupi cajoro quë'iohua'i pani asajë'ë.”

Me Ne Ja'ñere Pai Ñañena Coni Quëaë'ni

(Mt 13.10-17; Mr 4.10-12)

⁹ Ja maca i ye'yacohua'ipi seil'ë: ¿Iquere ja më'ë jaje quëaë'ni, iohua'i ñañena coní?

¹⁰ Cajëna, ipi jaohua'ire sehuopi:

“Maija'quë i te'te ayere pajje asa ti'a ma'ñere iñoquëna, de'hue asayë, mësaru. Jaje pa'iquëta'are yecohua'ini cayë iye yo'oyeje pa'ye a'ë caquë johua'i ña'ne ayepi iti ñajëta'a ña ma'ñeje pa'iohua'i pa'iyere caquë. Cui'ne itire asajë coa noni asa huesojë ti asa ti'a'ne pajajë caquë.

Taquë Quëase'e Ayere

(Mt 13.18-23; Mr 4.13-20)

¹¹ Iye a'ë. Iye quëase'e caye: Iti ca cato Maija'quë cocaje pa'ye.

¹² Ma'a cato quëaji, Maija'quë coca asacohua'ini. Jaje asacohua'ini huatipi dani johua'i joñoana de'huase'ere peo hue'ña jioni asama'cohua'ire neni ne huesoyere quëaji.

¹³ Quëna yejana iti ca tomese'e cato Maija'quë cocare du'ru macarepa sihuajë asasi-cohua'ipi pa'ijëna, jeteyo'je ai yo'oyepi ti'asi maca yo'o jujani jeocohua'ini quëaji.

¹⁴ Miui pisi quë'rona iti ca tomese'e cato quëaji. Asajëta'a ja yë'ta'a johua'i ai cuasayere yo'ojë pa'icohua'ini jaje yo'ojë co'amaña jaiye payena cuasajë cui'ne yeja sihuayere yëjë co'a ju'ijëna, pisi meapi hue hueañeje pa'ye yo'oquëna, iti ca quëima'pë pa'iyere.

¹⁵ Cui'ne yequë ca de'o yejana tomese'e cato quëaji, de'o joyopi jaje yo'oñu'u cajë asacohua'ini cui'ne yëhuose'ere asani cui'ne yo'ocohua'ipi cui'ne yo'o jujama'cohua'ipi nuñerepa itire pa'ijë iti ca quëicohua'ijë pa'icohua'i pa'iyere.

Miacaiye Ayere Quëaye

(Mr 4.21-25)

¹⁶ Toa tsëoma'cohua'i a'ë, tsëoni jeteyo'je yequë co'amañapi sjoja'coni panita'a cai saihuë hue'ehuëna nëcoja'coni. Jaje yo'oye pajë coa ai jerepa ëmëje'na nëcojë yecohua'i cacajëna, miacaija'core.

¹⁷ Yahuese'epi ti yahue huesose'e pani huesoye peoji. Cui'ne pai asa ma'ñepi ti asama'pëna, pa'iye peoji. Si'aye asa ja'ñe a'ë, tiñarepa.

¹⁸ Jaje pa'ito de'oye asajë'ë. Jaje pa'ina, paquëna ai jerepa se isi coñe pa'iji. Jaje pa'iquëta'a peoquëni ai jerepa se sjo coñe pa'iji, i payë, cuasase'e mañaque si'aye.”

Jesús Pëca Ja'co Cui'ne I Yo'jeohua'i

(Mt 12.46-50; Mr 3.31-35)

¹⁹ Ja maca Jesús pëca ja'co cui'ne i yo'je tsi coni titahuë, i pa'i hue'ñana. Titasicohua'ita'a jai pai pa'i do'ire i pa'i hue'ña ti'a'ne pahue.

²⁰ Jaje pa'ina, yecohua'ipi Jesure quëahuë:

“Më ja'co cui'ne më'ë yo'je tsi coni hue'sere pa'iyë, më'ëni ña'nu'u cajë dani.”

²¹ Cajëna, ipi capi:

“Maija'quë coca asani cui'ne iti cayeje yo'ocohua'ipi yë'ë ja'co cui'ne yë'ë yo'je tsi pa'iyë.”

Jesupi Tuture Cui'ne To'añere Cuañeñe

(Mt 8.23-27; Mr 4.35-41)

²² Te'e mu'se Jesús jai yohuëna i ye'yacohua'i ja're coni tumëni capi:

“Jaira je te'tena jeñu'u.”

²³ Caëna, ja je'ejëna, Jesús caji'i. Caina, ai tutu dapi. Jairare pa'ijëna, tutu dani co'poyepi yohuëna oco timë huëopi, ea du'iyë ja'i macarepa.

²⁴ Ña quëquëni caiquëre sëtoni cahuë:

“Ye'yaquë, Ye'yaquë, ea du'iyë, mai.”

Cajëna, Jesús huëni nëcane tuture cui'ne co'poyere yo'oma'o capi. Ca macarepa tsiña de'huaje pa'ioyepa de'opi, ti co'poma'co.

²⁵ Co'poma'co de'ona, i ye'yacohua'ire capi:

“¿Je ja'ye tsoe Maija'quëpi necaija'quë api cuasaye jeore?”

Jaje caquëna, jahua'i cato quëquë huesësicohua'ipi ai ñahuë. Ñajë johua'ija'a sa'ñe cahuë:

“¿Iqueire pani, iquë, tutu cui'ne oco asani sehuocaiquërepa?”

Huatiohua'i Pa'ise'e Gadara Yeja Aquëre

(Mt 8.28-34; Mr 5.1-20)

²⁶ Ai yo'osi jeteyo'jere papi Gadara yejana tì'ahuë, Galilea je'ñerepa pa'icona.

²⁷ Tì'ajëna, Jesús tumaquëna, te'i ëmë iti daripë aquëpi tsio daji'i. Ai tsoe iquë huatire hue'equëpi, ju'i cañaje ju'ima'quëpi cui'ne huë'eje pa'ima'quë paji'i. Jaje pa'ipi coa paì ju'isicohua'ire ta hue'ñare pare iquë paji'i.

²⁸ Jaje pa'ipi Jesure ñani tani do're ja'runi ai cuipi:

“¿Me yo'oquë Jesús yë'ëre josa yo'osi'quë daiquë'ni, Maija'quërepa mamaquëpi? Señë, më'ëre. Yë'ëre josa yo'oma'ë pa'ijë'ë.”

²⁹ Iye cato Jesupi huatire etani saijë'ë, cuañequëna, ja do'ire jaje capi. Iquë cato huatipi ite jo'ya nesiquëre papi ai tsoe. Jaje pa'ina, paipi ite quëna meapi sëahuë, saima'ë pa'ija'quë cajë. Jaje yo'ojëta'are huatipi tutu isiquëna, ne tète saoquë saiquëpi paì peo yejana huatipi saquëna.

³⁰ Jesupi capi, ite:

“¿Ique mami a'ni, më'ë?”

Seina, ipi sehuopi:

“Yë'ë Legión hue'equë a'ë.”

Jaje cani capi, huatiohua'ipi ina jai paì cacani pa'i do'ire.

³¹ Jaje pa'ijë huatiohua'ipi Jesure sei'ë. Jëjo saoma'ë pa'ijë'ë, nejo hue'ñare pana cajë.

³² Coa sese quë'rona jëjo saojë'ë, yëquëre cahuë, ai cutihuëre jai paì sese nëijë aicohua'ina. Cajëna, Jesupi de'oji, sehuouna.

³³ Paite pa'isicohua'ipi etani sesena cacahuë. Cacajëna, sese jai hua'que tëtëpapi tomejë jairana dutu jujuhuë.

³⁴ Ja maca iti sesere ñacaicohua'ipi ña quëquëjë huë'huëni paì darina cui'ne yequë hue'ñana iti yo'ose'ere quëahuë.

³⁵ Quëarena, paipi ñañu'u cajë saë'ë. Saijë Jesús pa'i hue'ñana tì'ajë ñajëna, huati quë'i pa'isiquëpi i quëno macare ju'i ca suñasiquëpi dahuëre pa'ipi yo'oma'quëpi ñuji'i. Ñu'ina, ñani ai ca'rahuë.

³⁶ Ja maca iti ñasicohua'ipi daripëpi daisicohua'ire quëahuë, huati quë'i pa'isiquëni Jesupi jujuse'ere, nuiñere cuasaquëre.

³⁷ Jare asani Gadara yeja paipi si'ahua'i ini ai ca'ra do'ire sei'ë. Saijë'ë. Iño pa'ima'ë pa'ijë'ë cajë. Jaje cajëna, asani Jesupi jai yohuëna aya mëni saji'i.

³⁸ Saina, iti huatire eto sao cuañosiquëpi sajë'ë yë'ëreje caquë seji'i. Seina, Jesupi ite pëajë'ë, cani capi:

³⁹ “Co'ijë'ë, më'ë huë'ena. Co'ini si'aye më'ëre Maija'quë ne de'huase'ere quëajë'ë.”

Jaje caëna, sani si'a daripë cu'i quëapi, Jesús ite ne de'huase'ere.

Jairo Mamaco Cui'ne Jesús Cañare Patoco

(Mt 9.18-26; Mr 5.21-43)

⁴⁰ Jaje Jesús jaira je te'tepi co'ina, si'ahua'i ite utejë pa'isicohua'ipi sihuajë pëpahuë.

⁴¹ Pëpa maca Jairo hue'equëpi paì tsi'si huë'ere ñacaicohua'i ëjaëpi tìtapi. Tìtani Jesús quëo yë'quë maca do're ja'runi yë'ë huë'ena daijë'ë, caquë seji'i.

⁴² Te'o macare mamacore paquëni, doce ometëca pacopi, juni huesë tējicono. Sequëna, jujucaija'quë Jesupi jaron saji'i. Saina, jai paì conì qui'iyerepa saë'ë.

⁴³ Saquëna, saru dahuë ju'icopi ai yo'oco paco'ë, tsieje tēcama'ona doce ometëca. Jaje pa'ioipi jujucohua'ini juju cuañosi'i caco si'aye io curi saio sao. Jaje yo'otoje jujuye peopi.

⁴⁴ Jaje ai yo'ocopi Jesure tsiojani tuni i ju'i cana patocono, jare iti macapi tsie tēcapi.

⁴⁵ Jaje patocono, Jesupi seji'i:

“¿Nepi yë'ëre patore'ni?”

Caquëna, si'ahua'i cahuë:

“Pahuë, patoye.”

Cajëna, Pedro cui'ne i cajeohua'i coní cahuë:

“Ye'yaquë, jai paí si'a te'ñapi jë'jejëna, ñaquëta'a sequë'ni, ¿napi yë'ëre patore'ni?”

⁴⁶ Cajëna, Jesupi capi:

“Asayë, yë'ë tutupi yë'ëre patosicore jujuse'ere.”

⁴⁷ Ja maca tsoe co'yasico pa'io yahue yo'ose'e peoquëna, tsoe asapi caco ca'raco tsa'sico dani do're ja'rúni Jesús quëo yë'quë macapi quëao, si'ahua'i ñajëna, io cuasani yo'ose'ere cui'ne io pato macapi esa co'yase'ere.

⁴⁸ Quëa maca Jesupi capi:

“Huau, më'ëpi jujuja'quë api cuasani yo'osi do'ipi jujusico pa'iyë, më'ë. Señaco de'oye saijë'ë.”

⁴⁹ Ja yë'ta'a Jesús cocare caquëna, Jairo huë'epi dani titaquë Jairore capi:

“Më'ë mamaco tsoe juco'ë. Ye'yaquëre ai jerepa josa yo'oma'ë.”

⁵⁰ Caquëna, Jesupi asani capi, Jairore:

“Quëquëma'ë pa'ijë'ë. Yë'ëpi jujuja'quë api caquë utejë'ë. Jaje cuasaquë utequëna, më'ë mamaco co'yasico pasio.”

⁵¹ Huë'ena ti'asi maca te'ireje coñe papi, i caca huë'ña. Coa Pedro, Jacobo, Juan cui'ne tsihua'o pëca ja'quë cui'ne pëca ja'co jaohua'ise'e cacahuë, i ja're coní.

⁵² Si'ahua'i oë'ë, co'a juë'ë, ioní cuasajë. Jaje oijëna, Jesupi capi, jaohua'ire:

“Oima'pë pa'ijë'ë. Tsihua'o ju'ima'o paco'ë. Coa caico.”

⁵³ Caquëna, tsoe ju'isiconi caji cajë i cayere cue'cuejë sohuë.

⁵⁴ Ja maca Jesupi ju'isico jëtëna tseani capi:

“Tsihua'o huëijë'ë.”

⁵⁵ Jaje caquëna, iti macapi pa'i huëo cui'naopi, nëcaco. Nëcaco, ja maca Jesús aore ajojë'ë cuañepi.

⁵⁶ Pëca ja'quëohua'ipi ai cuasahuë, iti yo'ose'ere. Ja maca Jesupi cuañepi, iye yo'ose'e yecohua'ire ti quëama'pë pa'ijë'ë, caquë.

9

Jesús Jëjo Saoye I Ye'yacohua'ire

(Mt 10.5-15; Mr 6.7-13)

¹ Jesupi i doce ye'yacohua'ire tsi'soni isipi, i tuture cuañecohua'i pa'ijajë coa si'aye tiñe pa'í co'a joñoare eto saojë cui'ne ju'icohua'ire jujujë yo'o ja'ñere.

² Maija'quë cuañe te'tena cacani pa'iyere quëaja'cohua'ini cui'ne si'a ju'iñere juju-caija'cohua'ini jëjo saopi.

³ Jaje jëjo saoquë capi:

“Tupë, turupë ao, curiquë sama'pë pa'ijë'ë. Ma'a sajë te'e ju'i ca sajë'ë, cayaye sama'pë, peojë saijë'ë.

⁴ Te'e daripë yo'oye pa'ina, te'e huë'ena pëajë'ë, mësarute sihuacohua'i pa'ito.

⁵ Yeque mësaruni coecohua'i pa'ito etani saijë ya'o si'si pa'iyere ti'to tojë'ë. Jaje yo'ojë japi iñoñe pa'iji, iohua'ire sañope Maija'quë yo'o ja'ñere.”

⁶ Jaje caëna, etani sateña, si'a huë'ña paí pa'í huë'ñana, huaso cocare quëajë cui'ne ju'icohua'ini jujujë.

Juan Ti Doquëre Huaiye

(Mt 14.1-12; Mr 6.14-29)

⁷⁻⁸ Jaje Jesús yo'oquëna, yecohua'ipi Juan huëisiquëpi huëni yo'oji, cajëna, cui'ne yecohua'ipi Maija'quë jëjo daoquë Elíaspi ñaipi cahuë. Cajëna, yecohua'ipi ai tsoe Maija'quë jëjo daoquë pa'isiquëpi huëni yo'oji, cahuë. Jaje cajëna, Galilea ëjaë Herodespi asaquë cui'na ja'yese'e cuasa huesëpi.

⁹ Jaje pa'iquëta'a Herodespi capi:

“Yë'ëpi Juan siopëre yëto tējǽjǽ'ë caquë cuañehuë. Jaje pa'ito ¿iqueipi jaiye co'amaña yo'oquërepa pa'ina, cajëna, asaye'ni?”

Jaje pa'ina, Jerodespi ite ñasi'i caquë yo'opi.

Cinco Mil Ēmëohua'ire Aoñe

(Mt 14.13-21; Mr 6.30-44; Jn 6.1-14)

¹⁰ I jëjo saosicohua'ipi co'ini Jesure quëahuë, iohua'i yo'orojaise'ere. Quëa tējijëna, ja jeteyo'je sai sapi, jaohua'ire, paï peo huë'ñana, Betsaida daripë quë'rona.

¹¹ Jaje saicohua'ita'are païpi asani tuë'ë. Tuijëna, Jesús sihuaquë pëpani Maija'quë tēte ayere quëani cui'ne ju'icohua'ire jujupi.

¹² Neato de'o huëoquëna, i doce ye'yacohua'ipi tsio dani Jesure cahuë:

“Ja'ye huë'ña pa'i huë'ña ñno ti peoji. Païre quëajǽ'ë, saijajë, sani huajǽjajë, cui'ne paï daripëna sani ao hueroni aijajë.”

¹³ Jaje cajëna, Jesupi capi:

“Mësarupi aojǽ'ë, jaohua'ire.”

Caquëna, iohua'ipi sehuohuë:

“Coa cinco pan pëa cui'ne caya tsiaya hua'ire pare payë. Jaje pa'ina, si'ahua'ire aoñe cani sani hueroyese'e pa'iji.”

¹⁴ Cinco mil ëmëohua'i paë'ë. Jaje pa'ijëta'are Jesupi i ye'yacohua'ire capi:

“Cincuenta païse'ere te'e macana ño'e saojǽ'ë. Jare ja soçohua'ise'ere si'ahua'ire huahuejǽ'ë.”

¹⁵ I case'eje yo'ojëna, si'ahua'i ja'ru sahuë.

¹⁶ Ja maca Jesús cinco pan cui'ne caya tsiaya hua'ire imani ma'tëmona ñaquë de'oji iye më'ë isise'e payë caquë Maija'quëre pëpapi. Pëpani jë'yeni i ye'yacohua'ina isipi, païre aojǽ'ë caquë. Ja maca jaohua'ipi païre aohuë.

¹⁷ Si'ahua'i iohua'i yëse'ere tǽ'asicohua'i paë'ë. Ani tējisi jeteyo'je iti nëase'ere doce do'rohuëa aya timëhuë.

Pedropi Jesús Ayere Caye

(Mt 16.13-19; Mr 8.27-29)

¹⁸ Yequë mu'se Jesús te'ipi Maija'quëre seji'i, paï peo huë'ñana. Seina, i ye'yacohua'i datena, seji'i, jaohua'ire:

“¿Iqueipi caye'ni, paï yë'ëre?”

¹⁹ Caquëna, iohua'ipi sehuohuë:

“Yecohua'ipi cayë, më'ëre Juan oco doquë api. Yecohua'ipi Elíaspi cayë. Yecohua'ipi më'ëre cayë, ai tsoe Maija'quë jëjo daoquë pa'isiquëpi huëji'i.”

²⁰ Jaje cajëna, seji'i, iohua'ini:

“¿Cui'ne mësaruta'a yë'ëre iqueipi caye'ni?”

Caquëna, Pedropi capi:

“Më'ë cato Cristo, maire huasoquë, Maija'quë tsequëre pa'ë.”

Jesupi Capi, Ju'ija'quë A'ë

(Mt 16.20-28; Mr 8.30-9.1)

²¹ Jaje asajëna, Jesupi jaohua'ire ai cuañepi: Quëama'pë pa'ijǽ'ë, yecohua'ire caquë,

²² cani capi, jaohua'ire:

“Paï Mamaquë ai yo'oja'quë api, aiohua'i, Maija'quë huë'e ñacaicohua'i ëjaohua'ijë, cuañese'e ye'yacohua'ijë yë'ëre coejë huani jëoja'cohua'i a'ë. Jaje yo'osiquëta'a toaso mu'seña pa'i maca huëija'quë api.”

²³ Ja jeteyo'je si'ahua'ire capi:

“Païpi yë'ëre tuiye yëni jëoñe pa'iji, iohua'i yë'ë tse a'ë cuasase'ere, yë'ëse'e cuasase'ere. Jëoni yë'ëre tuiye pa'iji, si'a mu'seña ai yo'oye pa'itojë.

24 Jaje pa'ina, i pa'iyere de'oye pasi'i cuasaquë pani, coa ne huesoye pa'iji. Jaje pa'ina, yë'ë do'ire i pa'iyere ne huesosiquëpi jaëpi huasosiquë pasipi.

25 ¿Te'ipi yo'oni si'aye iye yeja co'amañare hueroni paquëpi ja yë'ta'a i joyo ise'e ne huesëquëna, pa'ito de'oquë?

26 Jaje pa'ina, yë'ë mamire cui'ne yë'ë cocare asaquëta'a paini ca'raquë yë'ë yo'oye ayere quëama'ë pa'isiquëre cui'ne iteje yë'ë Pai Mamaquëpi ëjaë de'oni, ja'quë pa'iyepi cui'ne huiñaohua'i coní dai maca ca'raja'quë a'ë, ja'quëna quëayere.

27 Jaje nuñerepa cayë. Iye maca pa'icohua'ipi Maija'quë te'te ayere ñama'pë paja'cohua'i a'ë. Maija'quë te'te ayepi daina, ñajëna, jeteyo'je ju'iñe pa'iji."

Jesús Tiñe Pa'i Ponëse'e

(Mt 17.1-8; Mr 9.2-8)

28 Iye case'e pa'i maca ocho mu'se jeteyo'je Jesupi saji'i, ai cutihuëna Maija'quëre sesí'i caquë. Saina, coní saë'ë, Pedro, Jacobo cui'ne Juan.

29 Ja maca sani Jesupi Maija'quëre ja sei tiñe pa'i tsiarepa ponëpi, cui'ne i ju'i caje ai miacore papi ña ti'añe peocorepa ponëpi.

30 Ponë maca Jesupe pa'iohua'ipi ñaini caya hua'i so'oja'a miañerepa nëcajë Jesús ja're cocare cahuë. Jaohua'i cato Moisés cui'ne Elías paë'ë.

31 Jesús Jerusalénna sani ai yo'oquë ju'i ja'ñere cahuë.

32 Ja maca ai huëo ca'añe Pedrore cui'ne i cajeohua'ire nëise'epi peo hue'ñarepa tomeina, sëtasicohua'ipi ñahuë, Jesús irepa pa'iyere, cui'ne cayahua'i i ja're nëcajëna.

33 Ja maca Jesús quëno maca pa'isicohua'i jeo saijëna, Pedropi capi:

"Ye'yaquë, iño pëato de'oji. Toaso huë'ña ne'ñe pa'io; më'ë huë'e, Moisés huë'e, cui'ne Elías huë'e."

Jaje caquëta'a Pedro coa huesë capi, cuasama'ë.

34 Jaje ja yë'ta'a caquëna, sirioipi nëca meni sio huesopi. Sio huesoquëna, ai quëquëhuë, sirio sa'nahuëre pa'ijë.

35 Jaje pa'ijëna, sirioipi yë'ose'e caye asahuë:

"Iquë yë'ë mamaquë yë'ë oiquëre papi i cayere asajë'ë."

36 Jaje casi jeteyo'je ñajëna, te'i Jesuse'e paji'i. Pa'ina, ñani jaohua'i ti cama'cohua'i jo'cua paë'ë. Cui'ne yecohua'ireje johua'i ñase'e ti quëama'pë paë'ë.

Jesupi Huatire Eto Saoye

(Mt 17.14-21; Mr 9.14-29)

37 Se ñatasi mu'se ai cutihuëpi cajejëna, jai pai Jesure sañope ti'ahuë.

38 Ja maca pai jopo aquëpi te'i tutu capi:

"Ye'yaquë, ñacaijë'ë, care payë yë'ë mamaquë te'i macapi.

39 Huatire hue'equëna, jaëpi josa yo'oquëna, cui'ne cuiquë yo'oji, cui'ne hue'hue nequëna, yë'opojá'a siri etoquë yo'oji, co'aye yo'oquë ti jeoñe coeji, ite.

40 Tsoe më'ë ye'yacohua'ire sei'ë, huatire eto saojë'ë caquë. Jaje caëna, coa yo'o jujahuë."

41 Caquëna, Jesupi asani i ye'yacohua'ire capi:

"Maija'quë necaiquë api cuasama'cohua'ipi tiñere cuasacohua'i. ¿Je yëhuarepa tsoe mësarú ja're coní pa'i yo'oquëna, ñani Maija'quëpi nequë api cuasaja'cohua'i a'ni, mësarú? Jaje caní dajë'ë, më'ë mamaquëre iñona."

42 Jaje caëna, tsihua'ëpi i quë'rona ja'ye tsiojaina, huatipi yeque hue'hue ne coquëna, taji'i, yejana. Jaje yo'oquëna, Jesupi huatire yo'oma'ë caní eto saoni tsihua'ëre jujuni pëca ja'quëna isipi.

43 Ja maca si'a pai ai cuasahuë, Maija'quë jaiye yo'oyere ñani.

Tijupë Jesús Capi, I Ju'iñe Ayere

(Mt 17.22-23; Mr 9.30-32)

Cui'ne si'ahua'i Jesús yo'ose'ere ñani ai cuasajëna, Jesupi i ye'yacohua'ire capi:

44 “De'oye asajë'ë, iyere. Huañeyema'pë pa'ijë'ë. Yë'ëre Pai Mamaquëre pai jëñana isiye pa'iji. Jaje pa'ina, iohua'i yëyeje yo'oja'cohua'i a'ë, yë'ëre.”

45 Jaje caquëna, i ye'yacohua'i ti asa ti'añe pahuë, i caye. Jare jaje asaye pajajë ipi cuasaye sëte. Jaje pa'ina, iohua'i ca'racohua'ipi seni asaye pahuë, i case'ere.

Nepi Jerepa Do'i Pa'iquë

(Mt 18.1-5; Mr 9.33-37)

46 Ja maca i ye'yacohua'i sa'ñe cahuë, iohua'ija'a nepi airepa pa'iohua'i pa'iohua'i a'ni, cajë.

47 Jaje cuasajëna, Jesupi iohua'i cuasaye asani ja maca tsihua'ëre i quë'rona dani nëcopi.

48 Dani jaohua'ire capi:

“Iquë tsihua'ëre yë'ë mamipi cuasajë ñacaini yë'ëni ñacaiyë. Cui'ne yë'ëre ñacaicohua'i pani yë'ëre jëjo daosiquëreje cui'ne ñacaiyë. Jaje pa'ina, iti mësarü aquëpi yecohua'ire ai jerepa ñacaiquë pani ai jerepa pa'i pa'ija'quë api.”

Sañope Yo'oma'quë Caye Ayere

(Mr 9.38-40)

49 Caquëna, Juan capi, ite:

“Ye'yaquë, yëquë te'i ëmë më'ë mamipi caquë huatire eto saoquëre yo'oma'ë pa'ijë'ë cajë ësehuë, yëquë ja're conü cu'ima' do'ire.”

50 Caquëna, Jesupi capi:

“¿Me neñu'ju ëserë'ni? Maire sañope cama'quë pani mai yo'oye yo'o cocohua'i a'ë.”

Que Joyo Pa'iquë

51 Jesús ma'tëmo mëiñe ti'añe ja'i maca pa'ina, Jerusalënna sai huëoni saji'i, i cuasa nëose'ere yo'osi'i caquë.

52 Saija'quëpi jëjo saopi, i du'ru sani i pëajato co'eja'cohua'ire, Samaria pai quë'rona.

53 Jaje pa'iquëta'are Jerusalënna saiye nëina, Samaria pai coehuë, pëa huë'ña isiye.

54 Ja maca jaje ësejëna, asani i ye'yacohua'i Juan cui'ne Jacobo cahuë:

“Ëjaë, yëquë më'ë jaohua'ire toapi cuañerena, ma'tëmopi tomeni peo huë'ñarepa ëo huesoye. Tsoe Maija'quë jëjo daoquë Elías yo'oquë pa'ise'eje yo'oñu'u.”

55 Jaje cajëna, Jesús ñani jaohua'i case'ere coequë sañope capi:

“¿Ique joyore hue'eye'ni, mësarü?”

56 Yë'ë Pai Mamaquë cato daima'ë paji'i, pai joñoare nejosi'i caquë. Coa ai jerepa paini huasosi'i caquë daë'ë.”

Jaje cani jëoni yequë pai pa'i huë'ñana saë'ë.

Jesús Pe'teye Yëcohua'i Ayere Quëaye

(Mt 8.19-22)

57 Ma'aja'a jaohua'i saijëna, te'i ëmë Jesure capi:

“Ëjaë, më'ë ja're conü saiye yëyë. Coa si'a huë'ña më'ë saitoje.”

58 Jesupi sehuopi:

“Airo jo'ya mañaje coña pacohua'i a'ë cui'ne pi'a mañaje tsiaro pacohua'i a'ë. Pai Mamaquë cato ti peoquë api, i siopë tëo paquë ui mañaque.”

59 Jesupi yequëre capi:

“Yë'ëre tuijë'ë.”

Jaje caquëna, ipi capi:

“Ëjaë, utejë'ë. Yë'ëta'a du'ru ja'quëre tajasi'i.”

60 Jesupi sehuopi:

“Yë'ère cuasama'cohua'i ju'isicohua'ije pa'iohua'i pa'iyë. Jaohua'ipi cui'neje ju'isicohua'ini tajajë. Më'è cato daijë'è, Maija'quë pa'iyere yecohua'ire quëaja'quëpi.”

⁶¹ Ja maca yequëpi capi:

“Ëjaë, tuiye yëyë. Utejë'è. Du'ru macarepa yë'ëta'a huë'e pa'icohua'ire pëpa tëjisi'i.”

⁶² Jesupi ite capi:

“Yë'è co'amañare ne huëosiquëpi, jaiye yeque yo'oyere cuasaquë yo'oquë pani yë'è co'amaña ne tì'añe peoji.”

10

Jesupi Setentare Jëjo Saoye

¹ Jaje iye yo'osi jeteyo'je setenta pa'iohua'ini i saija'a daripëana du'ru jëjo saopi, cayaohua'ise'ere, ipi ñaquë sahuasicohua'ini.

² Jëjo saokuë capi, jaohua'ire:

“Nuñerepa cayë. Tëa ja'ñe cato jaiye a'ë. Jaje pa'iquëta'are iti necohua'ipi a'ri maña pa'iyë. Jaje pa'ina, sejë'è, iti tse aquëni jai paire jëjo saojaquë neja'cohua'ire.

³ Ñajë saijë'è. Mësarute jëjo saoyë, yëi ñamaje pa'iohua'ini yaijë pa'iohua'i jopona.

⁴ Sama'pë pa'ijë'è, curi topëje, cai topëje, cui'ne curiquëje, cui'ne zapatoje, cui'ne ma'aja'a saijë pai pa'icohua'i pa'ito coa sa pëpajë saijë'è, tsoe nëcajani caye peoye.

⁵ Huë'ena cacacohua'i pani du'ru macarepa ñeje cajë'è: ‘Iye huë'e pa'icohua'ire de'oye pa'iyepi pa'ijë'è.’

⁶ Jaje pëpajëna, jaohua'ipi de'oye pa'iyere oicohua'i pa'ito mësaruru pëpase'epi iohua'ini pa'ija'coa. De'oye pa'iyere oima'cohua'i pa'ito ja pëpase'epi mësaruna co'i cosipi.

⁷ Du'ru pëpasi huë'ena cacani pëani iohua'i aonere aijë cui'ne ucujë pa'ijë'è. Co'amaña necohua'ire sëte iohua'ipi sañeje pa'ye cocaiyepi pa'ijë'è. Jaje pa'ina, huë'ña ñape cu'ima'pë pa'ijë'è.

⁸ Pai daripëna tì'arena, jaro aquëpi i huë'ena pëpasiquëpi aore aoto aijë'è.

⁹ Jarore ju'icohua'i pa'ito jujucaijë'è. Cui'ne quëajë'è, Maija'quë cuañe te'tena mësarupi ponëne ja'yere pa'iji cajë.

¹⁰ Jaje pa'iquëta'are yequë huë'ña daripë pa'icohua'ipi mësarute coeto iti daripë ma'añana etani cajë'è:

¹¹ ‘Mësaruru daripë ya'opi yëquë quëona së'ase'ere tì'to toñë, mësaruru asaye yëma'pë pa'i do'ire iñojë.’ De'hua cuasajë'è, iyere, Maija'quë pa'i te'tena ja'yere pa'iji, mësarute.

¹² Mësarute cayë, pai ñape yo'ose'e ne de'hua mu'se tì'asi maca jaohua'i co'aye yo'ose'e sañe pasipi. Sodomá daripë acohua'ire yo'ose'e jerepa co'ayepi.

Sehuoma'cohua'i (Mt 11.20-24)

¹³ Teayerepa më'è Corazín daripë maca cui'ne Betsaida daripë. Jaiye pai yo'o tì'a ma'ñere yo'otoje coa ñahuë, më'è. Jaro yo'ose'eje pa'ye Tirona cui'ne Sidón daripëna yo'oquëna, ñasicohua'i pani tsoe otira'huë. Iohua'i co'ayere cuasajë ai ju'i care suñani huatapi jorëjë ai oiyere iñora'huë.

¹⁴ Jaje pa'iquëta'are pai ñape yo'ose'e mu'se tì'asi maca mësarupi ai jerepa co'aye yo'osi do'ire sai cuañone pa'iji. Tiro cui'ne Sidón daripëa pa'icohua'i seña maca.

¹⁵ Cui'ne mësaruru Capernaum daripë pa'icohua'i yëquëpi ai jerepa tëto saiscohua'i a'ë ma'tëmo quë'rore pana cuasayë, mësaruru. Pani mësaruru cato coa ai jerepa huë'ehuëre pana caje huesëja'cohua'i a'ë, toa yejana.

¹⁶ Mësaruru cayere asacohua'i pani yë'ëni asaja'cohua'i a'ë, cui'ne mësaruru coecohua'i pani yë'ëni coeja'cohua'i a'ë, cui'ne yë'ëni coecohua'i pani yë'ère jëjo daosiquëni coeyë.”

Setenta Jëjo Saosicohua'ipi Co'iyë

¹⁷ Jaohua'i setenta pa'iohua'i ai sihuayë. Co'ini cahuë:

“Ējaë, huatiohua'ique yëquë mē'ë mamire cajëna, asajë ca'rajë etahuë.”

¹⁸ Jesupi capi, jaohua'ire:

“Jaje pa'ijë'ë. Yë'ëje ñahuë, huati ëjaëpi ma'tëmopi mujuë ye'hueyeje pa'yerepa tomequëna.

¹⁹ Yë'ëpi mësarute tutu isihuë, añare, punire tsa'cujëna, ti a'si neñe peo ja'ñere. Cui'ne maire sañope yo'oquë tutu jerepa isihuë, quëcoja'cohua'ire caquë.

²⁰ Jaje pa'iquëta'are sihuama'pë pa'ijë'ë, huatiohua'i mësarute sehuoyere. Coa ai jerepa mësaruru mami ma'tëmure toyase'e pa'iyere sihuajë'ë.”

Jesús Sihuaye

(Mt 11.25-27; 13.16-17)

²¹ Ja maca Jesús Maija'quë joyopi i ja're pa'iyë sëte ai sihuaquë capi:

“Sihuayë, Ja'quë mē'ëre ma'tëmo cui'ne yeja Ējaëre. Mē'ëpi iyere iñohuë, tsije pa'iohua'ina mē'ëpi ta'ñe cuasajë pa'icohua'ire cui'ne ai asacohua'ire yahuese'ere. Jaje tì'api, mē'ë yëyeje.”

²² Yë'ë ja'quëpi si'a co'amaña yë'ëna isipi. Maija'quë mamaquë api cajë pai ñaño pañë. Coa ja'quëse'e asaji, i mamaquëre. Ja'quëreje pai ñaño pañë. Coa mamaquëse'e asaji, ite. Jaje asaquë i mamaquëpi i yëcohua'ina iñocohua'ise'e asayë, i pa'iyë.

²³ Ja maca i ye'yacohua'ise'ere capi:

“Mësaruru ñañoje ñacohua'ipi sihuacohua'i a'ë.

²⁴ Jaje pa'ina, cayë, mësarute. Jai pai Maija'quë yo'o ja'ñere quëacaicohua'i cui'ne pai ëjaohua'i mësaruru ñañoje pa'ye ñaño yëhuë. Jaje yëjëta'a ñama'pë paë'ë. Cui'ne asaye yëhuë, mësaruru asayeje pa'yere. Jaje yëjëta'a asaye pahüë.”

De'oquërepa Samaria Aquëpi

²⁵ Ja maca cuañese'e ye'yaquëpi huëni Jesús quë'rona i ja're coca caquë, neñasi'i cuasaquë sani seji'i:

“¿Ye'yaquë, me neja'quë a'ni, ti pa'iyë tì'año cani?”

²⁶ Jesupi sehuopi:

“¿Iti cuañese'ere ñato me pa'iquë'ni, mē'ëpi asato?”

²⁷ Caquëna, cuañese'e ye'yaquëpi sehuopi:

“Oijë'ë, mē'ë Ējaë Diusure si'a mē'ë yëyepi, si'a mē'ë joyo, si'a mē'ë tutu, cui'ne si'a mē'ë cuasaye. Cui'ne oijë'ë, mē'ë quëno maca aquëre mē'ëja'a co'ye oiyeje pa'ye.”

²⁸ Caquëna, ja maca Jesupi capi:

“Ite de'oyerepa sehuohuë, mē'ë. Jaje mē'ë yo'oquë pani, ti pa'iyë tì'aja'quë a'ë.”

²⁹ Jaje caquëna, cuañese'e ye'yaquëpi de'oye yo'oquë a'ë caquë Jesure iñosi'i caquë sañope seji'i:

“¿Jaje pa'ito ne a'ni, yë'ë quëno maca pa'iquë?”

³⁰ Caquëna, Jesupi sehuopi ite:

“Te'i pai Jerusalënpa ma'aja'a Jericóna mejì'i. Meina, co'amaña ñacohua'ipi tseani si'aye i paye cui'ne i ju'i caje jiohuë. Ai tē'carena, ju'ise'eje pa'i uina, jeoni saë'ë.

³¹ Cui'na ma'aja'a judío Maija'quë huë'ere ñacaiquë saiquëpi ma'are uina, ñani coa ñaquë sa saji'i.

³² Cui'ne itì ma'aja'a levita sai coa ñani saji'i.

³³ Jaje sai sitore Samaria pai coecohua'i aquëpi cui'ne ma'aja'a sai teaye ñani.

³⁴ Ja maca tsiojani a'sire hui'yape ocopi cui'ne o'sayepi tsoani cañapi huëni jujupi. Jeteyo'je i caballona tëoni sapi, saicohua'i pëa huë'ena.

³⁵ Se ñatasi mu'se Samaria aquëpi sai huëoni caya curiquë tē'ña isipi, itì huë'e aquëre. Isiquë capi: ‘De'hua ñacaijë'ë, iquëre. Mē'ëpi ai jerepa i do'ire necaisiquë pa'itoje yë'ëpi saisi'i cui'naëpi co'i cõsi maca.’

³⁶ De'oji. Jaje pa'ito: ¿Toasocohua'i aquë jequë paquë'ni, ñaohua'i huani oani saisiquë quëno maca aquë ite oisiquë, më'ëpi cuasato?"

³⁷ Caquëna, cuañese'e ye'yaquëpi capi:

“Ite ñani oi necaisiquë api cuasayë.”

Caquëna, ja maca Jesupi capi, ite:

“Më'ëje cui'ne sani yo'oquë pa'ijë'ë.”

Jesupi Marta Cui'ne María Huë'ere Pa'ie

³⁸ Jesús ma'aja'a saiquëpi tì'api, a'ri daripëna. Jarote cui'ne paco'ë, Marta hue'ecopi. Jaopi io huë'ena pëpao, ite, cui'ne i ye'yacohua'ije.

³⁹ Cui'ne paco'ë, Marta yo'jeo María hue'ecoje. Jaopi Jesús quëo yë'quë macana ja'runi ñu'io asao, i cayere.

⁴⁰ Asacona, Martapi jaiye huë'e co'amaña neñe pa'ina, ñani ai cuasa huesëco Jesús quë'rona tsio dani cao:

“¿Ëjaë, yë'ëse'e necona, yë'ë yo'jeo coa ñu'ico ñaquë, më'ë? Jaje pa'ina, cayë iote cajë'ë, yë'ëre sani cõcaija'co.”

⁴¹ Jaje cacona, Jesupi sehuopi:

“Marta, Marta më'ë jaiye neñere co'a ju'io, cui'ne ai cuasaco.”

⁴² Jaje pa'iquëta'are te'o pa'iji nuñerepa cõcaie. Jare María tì'ao, yecohua'ije jioye ti peoyere.”

11

Jesupi Ye'yapi, Maija'quëre Señe

(Mt 6.9-15; 7.7-11)

¹ Tijupë Jesús Maija'quëre seni tējisi maca i ye'yacohua'i aquëpi capi, ite. Ëjaë, ye'yajë'ë, Maija'quëre seña, Juan i ye'yacohua'ire ye'yaquë pa'ise'eje.

² Caquëna, Jesupi sehuopi:

“Secohua'i pani ñeje cajë'ë:

Yëquë Ja'quë ma'tëmo pa'iquë,

Më'ë mami de'oyere pa'ë.

Më'ë cuañeñe daijaquë yëquëna,

Më'ë yëyepi yo'oye pa'ija'quë, iye yejaje, ma'tëmo yo'oyeje pa'ye.

³ Iye mu'se ai ja'ñere isijë'ë, caraye peoye.

⁴ Yecohua'ipi yëquëni do'i pajëna, sai de'huacaiyeje pa'ye më'ëpi yëquë do'ire sai de'huacajë'ë.

Neñañe pa'ito më'ëpi co'ayere nejocajë'ë.”

⁵ Jesupi capi, jaohua'ire:

“Mësaru aquëpi te'ire i cajeire paquëni jaëpi ñami jopo i huë'ena dani caji, ite: ‘Cajei, toaso ao isijë'ë, co'yoja'quë a'ë.’

⁶ Yë'ë cajeipi yure titaëna, aõñepi peoquëna, cayë, caji.

⁷ Caquëna, tu'rihuëpi de sehooquë casipi: ‘Jõsa da cayë. Eta sa'ro sjosicoa. Jere më'ëre isisi'quë coa huë'ie'ni, tsj ja're uini.’

⁸ Jaje casiquëta'a cajei pa'isi do'ire huëni isiye papi, coa jõsa jerepa sema'quëni caquë huëni isipi, si'aye ite carase'ere.

⁹ Jaje pa'ina, yë'ëpi cayë, mësarute: Sejë'ë. Maija'quëpi isija'quë api. Co'ejë tì'aja'cohua'i a'ë. Eta sa'rona të'cajëna, hui'yosipi.

¹⁰ Jaje pa'ina, sequëpi isi cuañoñe pa'iji. Cui'ne co'equëpi tì'añe pa'iji. Cui'ne eta sa'rona të'caquëni hui'yocaiye pa'iji.

¹¹ Mamaquëpi panre seina, quëna përe isi'ñe pa'i a'ë mësaru aquë je'quë mamaquëre çpanita'a hua'ire seina, añani aõ'ñe pa'i a'ë?

12 ¿Panita'a tsiapëre seina, punini a'oñe pa'i a'ë? Pani.

13 Ñajë'ë. Mësaru co'acohua'ita'a mamajëre oijë de'oyere isicohua'i a'ë. Jaje pa'iyë sête mësaru Ja'quë ai jerepa oiquë sête ì de'o joyore pañu'u cajë secohua'ire isija'quë api."

Jesupi Huati Tutupi Yo'oji, Coa Caye

(Mt 12.22-30; Mr 3.20-27)

14 Yequë mu'seña huatipi coca cama'quëre nesiquëni Jesupi huatire eto sauna, coca capi, cama'quë pa'isiquëpi caquëna, ñajë jai pai ai cuasahuë, merepa yo'o u'ni iye cajë.

15 Yecohua'ipi cahuë:

"Huatiohua'i ëjaë Beelzebú tutupi yo'oji, iquë, huatire eto saoquëna, ñajë."

16 Yecohua'ipi pai yo'o ti'a ma'ñe ma'tëmo ayere yo'o iñojë'ë cajë sei'ë.

17 Ja secohua'i cuasayere asaquëpi jaohua'ire capi:

"Te'e yeja ëjaohua'ipi jopoja'a huasicohua'i pani sa'ñe uihuani co'ye iohua'i yejare nejoñë. Cui'ne te'e caje tsëcapë pa'isicohua'ipi hua saisicohua'i pani sañope yo'ojë iohua'ija'a peo hue'ña ne huesëyë.

18 Satanáspi ì tsëcapëni sañope yo'oquë pani ¿me si'aohua'i cuañe ti'añe pa'iquë'ni? Iye cayë, mësarupi yë'ëni Beelzebú tutupi huatire eto saoji cajëna.

19 Jaje yë'ëpi Beelzebú tutupi yo'oquë pa'ito, ¿nepi mësarute tuicohua'ire tutu isiye'ni, huatiohua'ire eto sao ja'ñe? Jaje pa'ina, iohua'ini mësarupi seni asajë'ë, quëajajë.

20 Jaje pa'iquëta'are yë'ë cato Maija'quë tuture papi huatire eto saoquë yo'oyë. Jaje pa'ina, yë'ë yo'oye cato Maija'quë cuañe te'tepi tsoe titapi caquë iñoñe a'ë.

21 Ai tutu quë'ipi cui'ñasiquë ì co'amañare de'oye ñaquë pa'ito, yecohua'ijë jioye peoji.

22 Jaje pa'iquëta'are yequë ai jerepa tutu quë'ipi cacani ìte quëco saoye pa'iji. Ja maca si'aye ì quëcoquë uihua ja'ñere pase'e jioni ì tse de'huaye pa'iji, ì pase'ere.

23 Jaje pa'ina, yë'ë yo'oyere de'oji cacaima'quë cato yë'ëre sañope yo'oquë api, cui'ne yë'ë ja're te'e tsi'soma'quë pani, coa ne tiya saoquë api.

Co'a Joyopi Cui'naona Co'iyë

(Mt 12.43-45)

24 Huatipi paini pa'isiquëpi eta saisiquë pani coa cuene yejañare cu'iji, pëa hue'ñare co'equë. Jaje co'equë ti'ama'ë co'isi'i yë'ë etani daisi huë'ena cuasaji.

25 Cani co'iquë ñaquëna, de'oyerepa yuani ne de'huase'eje pa'ipi pa'iji.

26 Pa'ina, ñani sani siete huatiohua'i ì jerepa co'acohua'ija're conì cacani cui'naëna, pëasi maca yureta'a ja'në pa'ise'e seña maca co'aquë pa'ija'quë api."

Nuñerepa Sihuaye

27 Jesús ja yë'ta'a itire caquëna, pai jopopi nomiopi cuio:

"Më'ëre çoni ai de'huasico ai sihuaco pa'ico."

28 Jaje cacona, ìpi capi:

"Ai jerepa sihuacohua'i pa'iyë, Maija'quë caye asacohua'ipi cui'ne sehuocohua'ipi."

Co'acohua'ipi Señe, Pai Yo'o Ti'a Ma'ñere

(Mt 12.38-42; Mr 8.12)

29 Paipi Jesús quëno macana tsi'sini saijëna, ìpi coca ca huëopi:

"Iye'në pai co'acohua'i a'ë. Jaje pa'iohua'ipi seña, pai yo'o ti'a ma'ñere yo'o iñojë'ë cajë. Jare setoje Maija'quë yo'o ja'ñere quëacaiquë Jonás yo'oquë pa'ise'eje pa'ye de'oye yo'o iñoñe pa'iji. Mësaru yëyere iñoñe peosipi.

30 Jonás Nínive daripë paire Maija'quë case'ere iñoacaiquë paji'i. Cui'neje pa'isiquëpi yure Pai Mamaquëpi yure pa'icohua'ire iñoja'quëpi pa'iji.

31-32 Nínive daripë pa'icohua'ipi pai ñape yo'ose'e ña mu'se huëni iye'në paire sañope caja'cohua'i a'ë. Jonáspi Maija'quë cocare quëaquëna, asani ja'rë pa'ise'e jeoni ponësi do'ipi. Iñore yure Jonásre tëto saisiquëpi pa'iji. Pai ñape yo'ose'e ña mu'se pa'i maca

iye paire iohua'i yo'ose'eje pa'ye sai maca ti'aëna, hu'e'ehuë te'te pa'i ëjaopi huëni nejoñe pa'iji caji'coa. Io so'o yejapi Salomón ta'ñe yo'oye asasi'i caco daisi do'ire. Ññore Salomón jerepa pa'ipi pa'iji, yure.

Maire Miacaiye
(Mt 5.15; 6.22-23)

³³ Toa tsëoni yahueye peoji, pa'nita'a mahuë sa'nahuëna ayaye peoji. Jaje yo'oye pajë coa ai jerepa ëmëje'ena nëcoyë, daicohua'ire miacaija'coni.

³⁴ Capëre ñaco ca miacaiye pa'iji. Jaje pa'ina, më'ë ñaco capi de'oyere ñañe pa'ito më capëje de'oye miacaisico pa'iji. Jaje pa'iquëta'are më'ë ñaco capi co'ato si'a më'ë capëje ai yo'oyere pa'iji.

³⁵ De'hua ñajë'ë, më'ë miañe pa'iyere, neañena pönëma'coni caquë.

³⁶ Jaje pa'ina, më'ë capëpi miañe jopore pa'ito si'aye tiñarepa ñañe pa'iji, neañe peoto. Toa tsëocopi miacaina, ñañeje pa'ye.”

Fariseohua'ire Cui'ne Cuañese'e Ye'yacohua'ire Sañope Caye
(Mt 23.1-36; Mr 12.38-40; Lc 20.45-47)

³⁷ Jesús coca ca tëji maca, fariseopi Jesure huëopi, i huë'ena ao sani aijë'ë caquë. Huëouna, sani ja'rupi ao ai saihuëna.

³⁸ Ja'runa, fariseopi jëña tsoajë'ë aima'në cuañese'ere yo'oma'aji'i, ñaquë cuasapi.

³⁹ Jaje cuasaquëna, Ëjaëpi capi, ite:

“Mësaru fariseo pa'i cato coa ëmëje'e ucu duruhuëase'e cui'ne quëna ne'ñase'e tsoacohua'i a'ë. Jaje yo'ocohua'ita'a sa'nahuë cato si'sio. Yecohua'i payere yëcohua'ipi cui'ne co'ayepi timësicohua'i a'ë. Mësaru cui'ne pa'iyë.

⁴⁰ Huesëohua'i, ña ma'ñe ëmëje'e nesiquëpi sa'nahuë ayeje Maija'quëpi nese'e a'ë.

⁴¹ Jaje pa'ina, peocohua'ina isijë'ë, mësaru sa'nahuë payere. Jaje yo'oto si'aye tsoa tose'e pa'ija'coa.

⁴² Teayerepa mësaru fariseo pa'i maña. Mësarupi diez topëa neni te'ore Maija'quëna isiyë, aiñena huëo sëñe nejë aiñere, cui'ne tase'e conì. Jaje de'oye yo'ojëta'a nuñerepa de'oye yo'oyere cui'ne Maija'quë oiyeje pa'ye yo'oyere peocohua'ipi pa'iyë. Jaje pa'ina, iyere yo'oye pa'iji, mësaru tsoe de'oye yo'oyena conì.

⁴³ ;Teayerepa mësaru fariseo, pa'i maña! Pa'i tsi'si huë'ñare de'o saire ñu'ijëna, ñajë pa'ipi jerepa pa'iohua'i a'ë cajajë cuasacohua'i a'ë, cui'ne co'amaña huero huë'ñare nëcajëna, jai pa'i iti maca ñacohua'ipi jerepa pa'iohua'i a'ë cajë de'oye pëpajajë cajë, mësaruje teaye yo'ocohua'i a'ë.

⁴⁴ Cuañese'e ye'yacohua'i cui'ne fariseo pa'i conì teayerepa coa cacohua'i a'ni, tasi daripëje pa'iohua'ini, pa'i ñama'pë tsa'cujë si'si neñeje yo'oyë.”

⁴⁵ Jaje caquëna, cuañese'e ye'yaquëpi ñeje caquë sañope sehuopi:

“Ye'yaquë, jaje më'ë cani yëquëreje tea ju'i cayë.”

⁴⁶ Jaje caquëna, Jesupi sehuopi:

“Teayerepa mësaruje cuañese'e ye'yacohua'ije yo'oyë. Yecohua'ise'ere dëquë co'amañare hue'ocaiyë. Jaje yo'ojëta'a mësarupi te'e moño macaje se coçaiye coecohua'i a'ë.

⁴⁷ Maija'quë yo'o ja'ñere quëacaicohua'ire jare mësaru aiohua'ipi huani jeoni tasi daripëare mësaru teayerepa ne de'huacohua'i a'ë.

⁴⁸ Jaje yo'ojë mësaru aipë yo'ose'ere de'oji cuasajë yo'oye ñañe pa'iji, mësarupi iohua'i huani tasi daripëare ne de'huajëna.

⁴⁹ Jaje pa'ina, Maija'quë i ta'ñe asayepi capi: ‘Jëjo saolja'quë a'ë yequë mu'se yo'o ja'ñere ca nëocohua'ire cui'ne sahuani yë'ë coca quëacohua'ire nesicohua'ireje jaohua'ini huani jeaja'cohua'i a'ë, yecohua'ini coa josa yo'ojë.’

⁵⁰ Jaje pa'ina, yeja de'huasi macapi ite quëacaicohua'ire huaisi do'ire yure pa'i paini Maija'quëpi seja'quë api.

⁵¹ Abelre huaisi macapi cui'ne Sacariare huaisi macaja'a acohua'i do'ire yëi ñamare ëo hue'ñana cui'ne Maija'quëre se huë'ena joporepa. Jaje pa'ina, nuñerepa cayë quëapi, yure pa'i paina seja'quë api, tsie do'ire.

⁵² Teayerepa mësarü cuañese'e ye'yacohua'i nuñerepa cocare yahueyë. Jaje yo'ojë coejë yecohua'i asañu'u cajë yëcuhua'irejë ësejë sañope yo'oyë, mësarupi."

⁵³ Ñeje Jesús caquëna, asani cuañese'e ye'yacohua'i cui'ne fariseohua'i ai pëtitei'ë. Jaje pa'ijë jaiye se huëohuë.

⁵⁴ Sejëna, tayo sehuouna, ñani tseañu'u, co'aquë api cajajë cuasajë.

12

Coa Cayere Sañope Yëhuoye

¹ Jai pa'i mil jerepa te'e macana tsi'sini airepa timëni sa'ñe ju'ajë yo'ohuë. Yo'ojëna, Jesupi i ye'yacohua'ini du'ru macarepa ca huëopi, ñeje:

"De'hua ñajë'ë, fariseohua'i porere. Jaje cani capi fariseohua'i coa cajë yo'oyere ye'yema'pë pa'ijë'ë caquë.

² Jaje pa'ina, asama'pëna yo'ose'ere tì'a ja'ñe a'ë cui'ne yahue yo'ose'ere, asa ja'ñe a'ë.

³ Jaje pa'ina, mësarü nea hue'ña yo'ose'ere mu'sepi asaja'cohua'i a'ë, cui'ne yahuerëpa tu'rihuëna sionni case'ere huë'e sa'nihuëpi nëcajë cui ja'ñe a'ë, pa'i asa hue'ñana.

Neni Mai Ca'raye Pa'iquë'ni

(Mt 10.28-31)

⁴ Jaje pa'ina, cayë, mësarute. Capë huaicohua'ire ca'rama'pë pa'ijë'ë. Jaohua'i cato jerepa yo'oye peoyë.

⁵ Jaje pa'ina, quëasi'i. Ca'rajë'ë, huani jëosi jeteyo'je toa yejana jëjo saquëni. Jaje pa'ina, ca'rajë'ë, Maija'quëni.

⁶ Mësarupi asayë, cinco pi'ani caya të'ña isicohua'i a'ë cajë. Jaje a'ri do'iohua'ita'are Maija'quë huanëyema'ë ñacaiji.

⁷ Jaje pa'ina, mësarü nañaque cuëcuese'e a'ë, ca'rama'pë mësarupi. Jaje pa'ina, pi'a jerepa do'icohua'i a'ë.

Jesure Cacaiye Pa'iji

(Mt 10.19-20, 32-33; 12.32)

⁸ Si'aohua'i mësarupi yë'ëni ca'rama'pë yë'ë cajeipi cacohua'ire cato, yë'ë Pai Maquëjë Maija'quë huiñaohua'ina yë'ë cajeipi quëaja'quë a'ë cayë.

⁹ Jaje cui'ne yë'ëni ca'rajë cajei peoyë, pa'i asa hue'ñana casicohua'ire yë'ëjë cui'ne Maija'quë huiñaohua'i ña hue'ñana yë'ë cajei peoji, caja'quë a'ë.

¹⁰ Jaje pa'ina, yecohua'ipi Pai Maquëre co'aye casicohua'i pani sai de'hua cuañöne pa'iji. Jaje pa'iquëta'are yecohua'ipi Maija'quë joyore co'aye casicohua'i pani sai de'hua cuañöne ti peoji.

¹¹ Mësarute tseani pa'i tsi'si huë'ñana, panita'a pa'i yo'oye ñacohua'i quë'rona co'aye yo'ocohua'i a'ë cajë sacohua'i pa'ito du'ru cuasama'pë pa'ijë'ë, me sehuoja'cohua'i a'ni cajë.

¹² Iti caye tì'asi maca Maija'quë joyopi quëaquëna, mësarü caja'cohua'i a'ë."

Jaiyere Payepi Huajëya'ye Neñe

¹³ Pa'i jopopi Jesure capi, ñeje:

"Ye'yaquë, se quëajë'ë, yë'ë a'yëre yë'ërejë co'amaña huacaijaquë ja'quë pase'e."

¹⁴ Caquëna, Jesupi capi, ite:

"¿Ina, nepi yë'ëre pa'i yo'oye ñaquëre cui'ne co'amaña huahuequëre cuañëre'ni?"

¹⁵ Yequejë capi, Jesús:

“Si'aye co'amaña äayere de'hua ñajë'ë. Jaje pa'ina, paï pa'iye cato jaiye co'amaña payepi cöcaina, pa'iye peoji.”

¹⁶ Jaje caquë paï pa'iye tĩñarepa quëasi'i caquë capi:

“Pa'iji, te'i ëmë jaiye co'amaña paquë. Pa'ina, i tasi co'amañapi jaiye tëa ja'ñepi quëji'i.

¹⁷ Ja maca ñani jaiye co'amaña paquëpi ¿me neja'quë a'ni, iti de'hua hue'ñaje? ¿Jerona de'hua ja'quë a'ni, quëise'e? caquë cuasa huëopi.

¹⁸ Ja maca cuasapi, peo hue'ña ja'rë de'hua hue'ña pa'ise'e nejni yeque jerepa jai hue'ña nesi'i. Neni jaron de'huasi'i si'aye yë'ë tëase'e cui'ne si'aye yë'ë tsoe paye cöni.

¹⁹ Ja jeteyo'je de'huani yë'ëja'a casi'i: ‘Jaiye co'amaña de'huase'e payë, tsoe ometëca pa'i ja'ñere pëa huajëquë sihuaquë ucuquë ai pasi'i’ cuasapi.

²⁰ Jaje cuasaquëna, Maija'quëpi ite capi: ‘Huesë maca, iye ñami më'ë ju'ija'quë a'ë. Jaje pa'ina, më'ë de'huase'e ¿ne tse pa'i ja'ñe a'ni?’

²¹ Ja maca ponëni si'aohua'ire capi. Jaje yo'oye pa'iji. Jaiye co'amaña paquëpi co'ye de'oye pa'iyese'e cuasaquë, Maija'quëre cuasama'quë cato.”

*Maija'quë I Mamajëre Ñacaiye
(Mt 6.25-34)*

²² Jeteyo'je Jesús i ye'yacohua'ire capi:

“Jaje pa'ina, mësarute co'a ju'ima'pë pa'ijë'ë, jere aija'cohua'i a'ni cuasajë. Cui'ne co'a ju'ima'pë pa'ijë'ë, jere caña ju'ija'cohua'i a'ni cuasajë.

²³ Ao aiñe jerepa do'iye a'ë, paï pa'iye. Cui'ne caña ju'iye jerepa do'iye a'ë, mai capë.

²⁴ Ñajë'ë, jaohua'i pë'përi, co'amaña tama'cohua'ita'a cui'ne tëama'cohua'ita'a cui'ne iti ca de'hua huë'e peocohua'ita'a cui'ne pëa hue'ña peocohua'ita'a de'hue Maija'quëpi cöcaina, pa'icohua'ini. Jaje pa'ina, mësarupi a' seña maca do'icohua'i a'ë, pairepa sëte.

²⁵ Jaje pa'ito ¿nepi mësarupi acohua'i ai co'a ju'i do'ire metro joporeja'a tsoacohua'i ai de'oja'cohua'i a'ni?

²⁶ Jaje pa'ina, ai cuasa do'ire a'ri maña pa'ise'ere jaiye se mëoñu'u ai jerepa cuasaye'ni. Jaje pa'ito ¿me neñu'ju airepa yequë co'amañare co'a ju'iñe'ni?

²⁷ Ñajë'ë, cui'ne jorore coa mëani pa'iye co'amaña ne ma'ñeta'a cui'ne yëije oya ma'ñeta'a ai de'o joro pa'iye. Jaje pa'ina, cayë, paï ëjaë Salomón maca i de'o hue'ñare pa'inije de'o jo'ya joroje pa'irepa ju'iye pa'ipi.

²⁸ Jaje Maija'quë taya mañata'a de'oye suñacaise'ere pa'ipi, coa yures'e pani ñamina'a tsoe ju'ise'e pa'ina, toana ëo ja'ñeta'a. Jaje pa'ito mësarute ai jerepa caña suñacaiye pa'iji, Maija'quë necaima'quë api, cuasacohua'i.

²⁹ Jaje pa'ina, co'a ju'ijë cui'ne co'ejë cu'ima'pë pa'ijë'ë, jere aija'cohua'i a'ni cui'ne jere ucuja'cohua'i a'ni cuasajë.

³⁰ Iye yeja paï jaje ai cuasajë pa'iyë, si'aye iyere. Jaje pa'iquëta'a mësarupi tsoe mësarupi ja'quëre payë, si'aye mësarute jopo caraye asaquëni.

³¹ Jaje pa'ina, mësarupi Maija'quë cuañe të'tere ai oijë yo'oto Maija'quëpi de'hue jopo caraye isiquëna, co'amaña pajë'ë.

*Ma'tëmo Co'amaña
(Mt 6.19-21)*

³² Ca'rama'pë pa'ijë'ë, yë'ëre asacohua'i mësarupi a'ri paï maña'ë. Jaje pa'iquëta'are mësarupi ja'quëpi i cuañe të'tere isiye yëji.

³³ Mësarupi paye pa'ito isijë'ë, curiquëpi cui'ne co'amaña carasicohua'ina do'i peoye coa isijë'ë. Jaje yo'ojë ai huano topëa de'o ma'ñere t'ajë'ë. Ma'tëmo co'amaña carajai ma'ñere, cui'ne ñaëje cacama'tore pul'juje pul'juma'tore paja'cohua'i.

³⁴ Mësarupi co'amaña pa hue'ñare, cui'ne jarote mësarupi joñoaje pasipi.

Ne De'huasicohua'ipi Pa'ijë'ë

³⁵ Ne de'huasicohua'ipi ñare pajë pa'ijë'ë.

³⁶ Fiesta ña tëjini ëjaë co'ija'quëpi cayë, i jo'ya utejë pa'iyeje pa'iohua'i pa'ijë'ë. Tìtani eta sa'rona të'ca maca esa hui'yocaiyeje yo'oja'cohua'ipi.

³⁷ Sihuaaja'cohua'i a'ë, iohua'i ëjaëpi utejë pa'ijëna, tìtaëna ñani. Nuñerepa cayë, iohua'i ëjaëpi sihuaquë ao ai saihuëna soini aore aoja'quë api.

³⁸ Ñami joporepa panita'a ñata ñami tìtaquëta'a, sëtasicohua'ini tìtaquë pa'ito sihuaaja'cohua'i a'ë, ite necaicohua'i mañapi.

³⁹ De'hua asajë'ë, co'amaña ñaquë dai ja'ñere asasiquëpi utequë pa'ito i huë'e co'amaña imani saye peoji.

⁴⁰ Mësaru huesë maca Pai Mamaquë daija'quë api. Jaje pa'ina, de'hua ñajë utejë pa'ijë'ë.”

Nuñerepa De'o Jo'yaë Cui'ne Co'a Jo'yaë

(Mt 24.45-51)

⁴¹ Ja maca Pedropi capi:

“¿Ëjaë, iye ye'yase'e yëquëse'ere caquë ye'yaë? ¿Panita'a si'aohua'ire caquë ye'yase'e a'ni?”

⁴² Caquëna, Ëjaëpi sehuopi:

“¿Jaje pa'ito ne a'ni, ta'ñe asaquëpi cui'ne nuñe yo'oquëpi i ëjaë ñacajë'ë huë'e pa'iye case'ere de'oye sehuoquë, cui'ne i ëjaë jo'yareje ao de'oye aoguë yo'oquë?”

⁴³ I ëjaë tìtaquë ñaquëna, i case'eje yo'oquë, cato de'oye pa'ija'quë api.

⁴⁴ Nuñerepa cayë, mësarute. Co'amaña paquëpi si'aye i co'amaña de'oye ñacaisiquëna, si'aye i co'amañare ñacajë'ë caquë isija'quë api.

⁴⁵ Jaje isiquëni i jo'yaëpi ëjaë ja yë'ta'a tsoe nëija'quë api caquë i ëjaë jo'yani co'aye si'sequë yo'oquë cui'ne nomiohua'i iti huë'e pa'icohua'ire, co'aye yo'oquë cui'ne ao fiesta nequë ai huëoni cui'ne cono ucuquë cuepe huëoni.

⁴⁶ Yo'o maca i ëjaë co'ija'quë api, i jo'yaë huañeyeni utema'ë huesëquë yo'o maca ja maca sehuoma'cohua'ire nejoñepi nejoja'quë api, i yo'osi do'ire ai si'seni.

⁴⁷ I ëjaë yëye i jo'yaë asaquëta'a de'oye yo'oma'quëpi cui'ne i caye sehuoma'ë yo'oquë cato jaiye të'ca cuañoñe pa'iji.

⁴⁸ Jaje pa'iquëta'are i ëjaë yëye huesëquëpi, coa yo'oni a'ri maña të'ca cuañoñe pa'iji. Jaje pa'ina, ai cuasaye isisiquëni ai seña pa'iji, cui'ne iti de'hue nequëni nequë api cuasani ai jerepa cuañoñe pa'iji.

Jesús Do'ire Paipi Hua Saiye

(Mt 10.34-36)

⁴⁹ Iye yejana yë'ë toa tsëosi'i caquë daë'ë. Tsoe co'arepa toa ne'su mëiñeje yo'oquëna, ñara'ye, merepa tsoe ne saose'e pa'ina, ñara'ye.

⁵⁰ Ja saoma' do'ire yure cato oco doyeje pa'ye ai yo'oyepi yë'ëre yo'oquëna, tëjiyerepa ai yo'oquë tëto saija'quë a'ë caquë oiyë.

⁵¹ ¿De'oye pa'i ja'ñere dapi, cuasaye mësaru? Pani. Coa ai jerepa huahueyere dahuë.

⁵² Jaje pa'ina, yurepi seña maca mu'seña cato cinco te'e tsëcapëre pa'icohua'ipi huani toasocohua'i sañope yo'oja'cohua'i a'ë, cayahua'ini cui'ne cayahua'ipi toasocohua'ini sañope yo'oja'cohua'i a'ë.

⁵³ Cui'ne pëca ja'quëpi mamaquëre sañope yo'oye pa'iji. Mamaquëpi pëca ja'quëre sañope yo'oye pa'iji. Cui'ne pëca ja'copi mamaconi sañope yo'oye pasipi. Cui'ne mamacopi pëca ja'core sañope yo'oye pasipi, huaopi io mamaquë nëjore sañope yo'oye pasipi. Cui'ne mamaquë nëjopi huaore sañope yo'oye pasipi.”

Mai Yure Pa'iye Cuasaye

(Mt 16.1-4; Mr 8.11-13)

⁵⁴ Jesupi capi, paire:

“Ësë caje huë'ñapi nea siri mëina, ñani cacohua'i a'ë ocoja'coa. Carena, cui'ne ocoji.

⁵⁵ Jaje cui'ne hu'e'ehuë te'tepi tutuquëna, ñani cayë ai ësë uja'coa. Jaje carena, cui'ne ësëquë uji.

⁵⁶ Coa cacohua'i, mësaru ta'ñe cacohua'i a'ë ma'tëmo cui'ne yeja yo'oyena, ñani. Jaje yo'ocohua'ita'a ¿me yo'ojë mësaru pa'i tëcahuë ayere yure jaje yo'o macare pa'iyë cajë asa ma'ñe'ni, ta'ñe?

Esa Ne De'huaye

(Mt 5.25-26)

⁵⁷ ¿Me yo'ojë mësaruse'e tayo yo'oye ñani?

⁵⁸ Jaje pa'ina, yequëpi më'ëre do'i paquëpi cani saquë pa'ito më'ëre do'i paquë api caquë saquëni du'ru ne de'huajë'ë, ja yë'ta'a pai yo'ose'e ñaquë quë'rona ti'ama'në. Jaje ne de'huaëna, pai yo'oye ñaquë quë'ro sama'ë pa'ija'quëre. Jaje më'ëpi yo'oma'ë pa'ito pai yo'oye ñaquëpi co'acohua'ire cocohua'ina isina, jaohua'ipi yureta'a co'acohua'ire co hue'ñana coja'cohua'i a'ë, më'ëre.

⁵⁹ Jarona cosiquë pani etaye peoji, më'ëpi si'aye më'ë do'i saima'ë pani.”

13

Huajë Pa'iyena Ponañe Pa'iji

¹ Jare ja mu'seña Pilatopi Galilea acohua'ire huani jeani, cui'ne johua'i ëojë señu'u cajë huaisicohua'i tsiena pai tsiepi co'meni yo'ose'ere, yecohua'ipi quëahuë, Jesure.

² Quëajëna, capi:

“¿Mësarupi cuasani huani jësicohua'ipi Galilea paire seña maca co'acohua'i paë'ë, cuasaye?

³ Pani. Jaje pa'ina, cayë, mësaru. Ja'rë yo'oyere jeoni ponëma'cohua'i pani si'a pai mësaruje jaje yo'o cuañoja'cohua'i a'ë.

⁴ Mësarupi cuasani Jerusalén pa'icohua'ire seña maca co'acohua'ini, diez y ocho paire Siloé tupëpi quëo huea'co'ë, cuasaye.

⁵ Pani. Nuñerepa cayë. Jaje pa'ina, mësarupi huajëye pa'iyë ponëma'cohua'i pani jare cui'ne yo'o cuañoja'cohua'i a'ë.”

Higuera Ñë Ayere Quëaye

⁶ Ja maca Jesús pai yo'oyeje pa'ye neni quëaquë capi:

“I yejana tasi ñë paquëpi quëima'o paco caquë sani ñaquëna, quëima'co paji'i.

⁷ Pa'ina, ñani ja maca yeja ñaquëre capi: ‘ina, toaso ometëca daiyë, iti ca quëise'e ñasi'i caquë. Daiquëta'a ti'ama'ë pa'iyë, quëisico pa'iona. Jaje pa'ito cuëni jeojë'ë. Me nesi'co coa yejare quë'eñe nëcaco'ni.’

⁸ Caquëna, iti yeja ñacaiquëpi sehuopi: ‘Ejaë iye ometëcahuëse'e pa'ija'co, a'ji yeja neni yequë co'amañapi oñasi'i, quëija'core.

⁹ Jaje neruta'a quët'i'ne pa'io iti ca. Jaje neruje quëima'ona, ña jujani ja macata'a cuëni jeojë'ë, capi.”

Jesupi Nomiore Jujupi, Huajë Mu'se Pa'ina

¹⁰ Huajë mu'se pai tsi'si hue'ñana ye'yaquëna,

¹¹ jarote paco'ë, te'o nomio diez y ocho ometëca ju'ico, huatipi ne quë'casicopi ti nuiñe nëcaye peocopi.

¹² Pa'iona, ñani Jesupi soini capi:

“Nomio më'ë ju'i dahuë tsoe jeopi. De'oye pa'ijë'ë.”

¹³ Caquë ja maca i jëñapi iona pato maca jare iti macapi nuñerepa nëcaco ponëni, Maija'quë de'oquë api, sihuaco ca huëo.

¹⁴ Jaje Jesús huajë mu'se jujuna, ñani pai tsi'si huë'e ñacaiquë ëjaëpi iyere ñani pëi, paire capi:

“Seis mu'seña pa'iji, co'amaña ne mu'seña. Ja mu'seña jaje pa'ito dani juju cuañoj'ë, pañi huajë mu'se juju cuañoñe.”

¹⁵ Caquëna, ja maca Èjaëpi sehuopi:

“¡Coa cacohua'i paì! ¿Joyema'cohua'ini mësaru acohua'i je'quë, huajë mu'se pa'ina, mësaru duruhuequëpi pañita'a burropi oco ucuja'quëre?”

¹⁶ ¿Ico nomio cato Abraham tsëcapë aconì Satanáspi diez y ocho ometëca huëse'eje pa'ioni, joyeye co'aquë huajë mu'se pa'i do'ire?”

¹⁷ Jaje Jesús caëna, ite sañope cacohua'ipi huajëya'yerepa maire caë'ni cuasahuë. Jaje cuasajëta'are si'a paì sihuahuë, Jesús paì yo'o tì'a ma'ñere de'oye yo'oquëna, ñani.

Mostaza Ca Ayere Ye'yaye

(Mt 13.31-32; Mr 4.30-32)

¹⁸ Ja maca capi:

“¿Iqueje pa'ye a'ni, Maija'quë te'te aye? ¿Iquena cui'ne pa'ye neni iñora'ye?”

¹⁹ Jaje canì capi, a'ri mostaza care taquëpi yejana taëna, ai de'oni jai soquë yë de'ona pi'api itì ñë capëana tsianoa neje payeje pa'ye a'ë.”

Pan Ne Pore Ayere Ye'yase'e

(Mt 13.33)

²⁰ Jaje canì yequeje capi, Jesús:

“¿Iquepi conì cui'ne pa'yeje ne iñora'ye, Maija'quë te'te aye yo'oye?”

²¹ Canì capi: Pan necopi harinare toaso jai jì'so neni cui'ne o'sa mëiñere a'ri maña jona co'meni jona si'a sëpë juju mëicoa. Ja juju mëiñeje pa'ye yo'oye a'ë, Maija'quë te'te ayeje.”

A'ri Jato Sa'ro

(Mt 7.13-14, 21-23)

²² Jerusalénna sai, paì daripëa cui'ne a'ri daripë pa'icohua'ire ye'yaquë sa tëto saji'i.

²³ Jaro pa'iquëpi seji'i, ite:

“Èjaë, ¿a'ri paì maña pa'iyë, huaso cuañocohua'i?”

Caquëna, ipi sehuopi:

²⁴ “A'ri jato sa'roja'a cacasi'i canì si'a më cuasayepi yo'ojë'ë. Jaje pa'ina, cayë mësarute paì cacayere yëja'cohua'i a'ë. Jaje yëjëta'a caca tì'ama'pë pa'ija'cohua'i a'ë.

²⁵ Ja maca itì huë'e aquëpi huëni jato sa'ro siosì maca, mësaru hue'se pa'isicohua'ipi caja'cohua'i a'ë jato sa'rona të'cajë ‘Èjaë, hui'yojë'ë’. Jaje cajëna, ipi casipi ‘ñama'quë a'ë, mësarute. Jero acohua'i a'ni.’

²⁶ Caquëna, mësarupi ca huëoja'cohua'i a'ë: ‘Më'ë ja're conì aijë cui'ne ucuje yo'osicohua'i a'ë cui'ne jare më'ëpi pa'ì huë'ñana dani ye'yasiquë a'ë.’

²⁷ Cajëna, sehuoja'quë api: ‘Tsoe cahuë ñama'quë a'ë, mësarute. Jero acohua'i a'ni. Saijë'ë, co'ayese'e yo'ocohua'i.’

²⁸ Jaje casi maca Maija'quë te'tere Abraham, Isaac, Jacobo, cui'ne Maija'quë yo'o ja'ñere quëajë pa'isicohua'i pa'ijëna, ñani mësarupi hue'sena jeococohua'i pa'ijë cuji qui'cojë oija'cohua'i a'ë.

²⁹ Ja maca daija'cohua'i a'ë ëmëje'e te'te cui'ne huë'ehuë te'te, ëse mëi huë'ña cui'ne sa'nihuë paìpi Maija'quë quë'rona tsi'sini ao aija'cohua'ipi.

³⁰ Ja maca yure teaye pa'iohua'i pa'isicohua'i jerepa pa'iohua'i pa'ija'cohua'i a'ë cui'ne yure jerepa pa'iohua'i pa'isicohua'ipi teaye pa'iohua'i pa'ija'cohua'i a'ë.”

Jerusalén Paire Jesús Ñaquë Oiyë

(Mt 23.37-39)

³¹ Jare ja mu'se daë'ë, fariseo paì dani ite cahuë:

“Saijë'ë, Herodes më'ëre huani jeosi'i caji.”

³² Cajëna, ipi sehuopi:

“Sani cajë'ë, jaëte co'aquë ta'ñe asama'quëre: ‘Yure, cui'ne ñamina'a huatiohua'ire eto saoquë yo'oni cui'ne ju'icohua'ire juju tëjini ñamina'a jerepa mu'se saosi'i.’

³³ Jaje pa'iquëta'are ja yë'ta'a yo'oja'quë a'ë yure, ñamina'a cui'ne se ñatasi mu'seje. Co'aji, Maija'quëre quëacaiquëpi Jerusalén peo hue'ñana ju'ito.

³⁴ Jerusalén Maija'quë yo'o ja'ñe quëacaiquëhua'ire huani jeo daripë! Cui'ne Maija'quë më'ëni caquë jëjo daocohua'ire quëna pëapi jea daripë. Jaiye mësarute oi cura mamajëre oio capëa huë'ehuëna coyeje yo'osi'i caquë yo'oquëna, coehuë.

³⁵ Mësarute Maija'quëpi jëcoja'quë api. Cui'ne yë'ëre ña co'ne peoja'cohua'i a'ë, ‘mësarupi de'oquëre pa'ni Èjaë mamirepa hue'equë daiquë’ ca maca ti'añe pato.”

14

Jesupi Coto Dahuë Ju'iquëre Jujucaiye

¹ Huajë mu'se ti'aëna, Jesús saji'i, fariseo ëjaë huë'ena, aó asi'i caquë. Saquëna, fariseohua'ipi huajë mu'se i yo'oquëna, ñañu'u cuasajë cui'ñani ñahuë.

² Ñajëna, i ñaquë ñu'i hue'ñare te'i coto dahuë ju'iquëpi paji'i.

³ Pa'ina, Jesús seji'i, cuañese'le ye'yacohua'ire cui'ne fariseo paire:

“¿Jujuye de'oquë huajë mu'se pa'ito ju'iquëre, mësarupi asato, panita'a jujuye pa'ne?”

⁴ Jaje caquëna, coa ai jerepa cama'pë pa'ë. Pa'ijëna, iipi ju'iquëre jujuni capi, saijë'ë.

⁵ Jaje se jujuni fariseohua'ire capi:

“¿Nepi mësarua acohua'i burropi panita'a huequëpi cojena tomesiquëre etoma'cohua'i a'ni, huajë mu'se pa'i do'ire?”

⁶ Caquëna, ti sehuoye pahüë.

Huejajëna, Soisiquë Yo'oye

⁷ Soisicohua'ipi de'o ñu'i saina co'ejë aó ai saihuëna ja'rujëna, ñani Jesupi jaohua'ire ñeje yëhuopi, iohua'i asa ja'ñere:

⁸ “Më'ëni yecohua'ipi huejajëna, ñaja'quëre soisiquë pani de'o ñu'i saihuëna tëto sani ja'ruma'ë pa'ijë'ë. Ja'runi ñu'ina, më'ë jerepa pa'ini dani mësarute soisiquëpi cama'quëni: ‘Më'ë ñu'i saihuëre iquëna isijë'ë.’

⁹ Caquëna, më'ëpi pai ñajëna, huajëya'ye huëni ai jeteyo'jerepa ñu'i saihuëna sani ja'ruma'quëpi jaje yo'osi'ni.

¹⁰ Jaje yo'oma'ë, huëosicohua'i pa'ito, jeteyo'je ñu'i saihuëna ja'rujë'ë. Jaje ja'rusiquëpi ñu'ina, më'ëre huëosiquëpi dani cajaquë: ‘Yë'ë cajei, iño de'o hue'ñana dani ja'rujë'ë.’ Jaje cato më'ëje sihuaquë i ja're coní aó ai saihuëna ja'rusicohua'i ñajëna, de'o ñu'i saihuëna ja'ruja'quë a'ë.

¹¹ Jaje pa'ina, yë'ë a'ë jerepa pa'i caquë ija'a yo'osiquëpi coa ai jerepa co'aquë maca ponëñe pa'iji. Cui'ne iti co'aquë teaye pa'i pa'isiquëpi jerepa pa'i ponëñe pa'iji.”

¹² Capi, ite soisiquëreje:

“Aore aóquë pani, panita'a na'iquëna, aore aóquë pani, soima'ë pa'ijë'ë, më'ë cajeohua'ire, cui'ne yo'je tsire cui'ne më'ë do'ijëre cui'ne më quëno maca jaiye co'amaña pacohua'ire. Më'ëpi jaje soisiquë pa'ito iohua'ije më'ëreje soija'cohua'i a'ë, aija'quëre. Ja maca saise'eje pa'ye pasipi.

¹³ Jaje pa'i do'ire më'ëpi aore paquë pani soijë'ë, co'amaña peocohua'ini, co'a de'osicohua'i mañani, cu'ima'cohua'ini, cui'ne ñama'cohua'ini.

¹⁴ Co'ye isiye ti paja'cohua'ini cocaijë'ë. Jaje pasicohua'ita'are, nuñe yo'ocohua'i ju'isicohua'ipi huëi maca më'ëje huëni sai cuañoja'quë a'ë, Maija'quëni.”

Aojajë Caquë Jai Paire Soiye

(Mt 22.1-10)

¹⁵ Jaje iyere caquëna, asani aó ai saihuë ñu'icohua'i aquëpi capi, Jesure:

“De'hue Maija'quë te'tere pa'i aó aija'quëpi sihuaquë pa'iji.”

16 Caquëna, Jesupi capi, ite:

“Jai paì tsi'sirena, aosi'i caquë jai paìre huëopi.

17 Huëosiquëpi aò ai macarepa ti'aëna, i jo'yaëre capi: ‘Quërëjajjè'è, huëosicohua'ire si'aye ne saohuë’ capi.

18 Jaje casiquëta'are si'aohua'i paja'quë pa'ini ca huëohuë. Du'ru macarepa aquëpi capi: ‘Ja'arepa yejare huerohuë. Jaote sani ñañeque pa'iji. Care payë, yè'ère oi cuasama'è.’

19 Yequëpi capi: ‘Diez duruhuequëre huerohuë, yeja a'jiñe necohua'ire jaohua'ire neñañeque pa'iji. Yè'ère ai cuasama'è, pa'ijè'è.’

20 Yequëpi capi: ‘Ja'arepa huejahuë. Jaje pa'ina, saiye pañë.’

21 Ja maca i jo'yaë co'ini i asase'ere si'aye quëapi. Quëaquëna, Èjaëpi asani pëi i jo'yaëre capi: ‘Esa sani jaje pa'ito co'amaña peocohua'ini, cu'ima'cohua'ini cui'ne ñama'cohua'ini, si'aye ai yo'ojë pa'icohua'ini ti'ani dajjè'è, jai daripë cu'i ma'ña pa'icohua'ini.’

22 Ai tsoe pa'i maca dani i jo'yaëpi capi: Èjaë mè'è cuañese'eje yo'ohuë. Jaje pa'iquëta'are ja yè'ta'a peo sa'noa pa'iji, timëne peoye.

23 Jaje caquëna, èjaëpi i jo'yaëre capi: ‘Sani iye daripëpi sai ma'aña pa'icohua'ini cuañejè'è, dani yè'è huë'e timëjajè.’

24 Care payë, yè'è du'ru huëosicohua'i aquë te'ije a'ñe peoji, yè'è aò macarepa.”

Jesús Tui Do'ire

25 Jai paì Jesure tuijëna, ipi co'ye ponëni iohua'ire capi:

26 “Yè'ère tuiye yëni ai yè'ëni oiye pa'iji, ja'quëre, ja'core, nëjore, mamajëre, yo'jeire, yo'jeore cui'ne co'ye pa'iye oiye jerepa. Jaje yè'ëni oima'quë pani yè'ère ye'yequë pa'iye peoji.

27 Cui'ne yè'è do'ire i pa'iye ai yo'oye pa'itoje jare tusi'i cuasama'è, coa tusi'i caquë yo'oquë pani yè'ère ye'yequë peoji.

28 Cui'ne mësaru acohua'ipi jai huë'e neñu'u cajë huëocohua'i pani du'ru ja'runi dujë cuasacohua'i a'ni ¿je ja'yepi curiquë neja'cohua'i a'ni cajë?

29 Jaje de'oye cuasama'pë, coa ja'a huëo macase'e neni, cui'ne jeteyo'je ne saoye pato, si'aohua'i iti ñasicohua'ipi cue'cue huëoja'cohua'i pa'ini, yo'o jujayere ñani.

30 Ja maca cue'cuejè caja'cohua'i a'è: ‘Nesi'i caquë huëosiquëta'a ne sao ti'ama'è pa'iji.’

31 Jaje pa'ina, cui'ne paì èjaë yequë yeja èjaë ja're uihuasi'i cani, ne ti'añe pa'iquë caquë ja'runi cuasani, i soldado paìre cuecue ñaquëna, diez mil paì pa'iyë. Pa'ijëna, ite huajo daquëpi paji veinte mil soldado paìre.

32 Paquëna, neña jujani, ja yè'ta'a yequë èjaë so'ore pa'ina, uihuaye pañu'u ca de'huaja'cohua'ire jëjo saolja'quë api.

33 Jaje cui'ne mësaru acohua'ipi si'aye ja'rë pa'ise'ere jëoñe coecohua'i pani, yè'è yo'oye ye'yecohua'i peoyë.

Asije Pa'i Ayere

(Mt 5.13; Mr 9.50)

34 Asi de'oye a'è, saija'iñe pani. Jaje pa'iquëta'are sai ja'ñere carajaisico pani ¿me cui'naopi sai ja'ñe de'o còco'ni?

35 Cui'ne me còcaico'ni pu'cani nea ya'o neina, tañu'u cajë nesi tsu'supëje, co'a de'ose'e pani. Jaje pa'ina, coa jëocoye pa'iji, yeja ne de'huaye còcai ma'ñe pa'ito. Cajoro quë'iohua'i sète cuasajë asajè'è.”

15

Yëi Ñama Ne Huesësicore Ayere Ye'yaye
(Mt 18.10-14)

¹ Pa'i do'ire curiquë secohua'i cui'ne co'aye yo'ocohua'i si'aohua'i Jesure asañu'u cajë tsio daë'ë, i quë'rona.

² Jaje yo'ojëna, ñani fariseohua'i cui'ne cuañese'e ye'yacohua'i coní cue'cuejë ñeje cahuë:

“Iye ëmë co'aye yo'ocohua'ini yëquë tsioni aiji.”

³ Jaje cajëna, Jesupi paí yo'oyeje pa'ye neni quëapi, iye:

⁴ “¿Nepi mësarü acohua'i aquëpi cien yëi ñamare paquëni te'i jaohua'i aquëpi ne huesëna ne huesëjaquë noventa y nueve pa'ijajë cani co'ema'quë a'ni, ti'ama'ë pani?

⁵ De'hue co'equë ti'ani sihuaquë tata tupëna coa seoni.

⁶ I huë'ena ti'ani i cajeohua'ire cui'ne i ja'ye pa'icohua'ire soihuë, yë'ë ja're coní sihuajë'ë, ne huesësicore ti'a do'ire.

⁷ Jaje pa'ina, co'aye yo'oquëpi ja'rë pa'ise'ere jeoni ponëto huiñaohua'ipi ai sihuayë, noventa y nueve de'oye pa'icohua'ire sihuase'e jerepa.

Curi Tëqui Ne Huesësicore Ayere Ye'yaye

⁸ Cui'ne ¿ico nomiopi diez tël'ña pasiconi te'o ne huesëni toa tsëoni si'a huë'e ñare paco yuaco co'ema'coa, ti'aja'coa'ë caco?

⁹ Jaje de'hue co'eco ti'ani io cajeohua'i ja're coní cui'ne io quëno maca huë'e acohua'i ja're coní sihuaco casio: ‘Yë'ë ja're coní sihuajë'ë, curi të'qui ne huesësicore ti'ahuë.’

¹⁰ Jaje pa'ina, cayë, cui'ne Maija'quë huiñaohua'i sihuaye pa'iji, te'i co'aye yo'oquëpi i pa'ise'e jeoni ponëto.”

Pqsë Huesëquëpi Yo'oye

¹¹ Jesupi capi, yequeje:

“Caya mamajë ëmëohua'ire paquë paji'i.

¹² Pa'ina, yo'jeipi capi pëca ja'quëre: ‘Ja'quë isijë'ë, yë'ëre isija'a co'amaña ca nëose'ere.’ Caquëna, pëca ja'quëpi co'amañare huahuecaji'i, paí ñape iohua'i pa ja'ñe.

¹³ Isisi jeteyo'je a'ri maña pa'iquëpi yo'jeipi i yejare isipi, yecohua'ina. Ja do'ipi curiquë neni saji'i, ai so'o yejana. Jaronä sani si'a curiquë co'ayere yo'oquë nejo saopi.

¹⁴ Jaje si'aye curiquë neja saosi maca jaiye aó peopi, ja yeja. Ja maca ipi aó ëa ju'i huëopi.

¹⁵ Ja maca curi peoquë co'epi, co'amaña neñe ja yeja aquë co'amañare. Jaëpi ite cuañepi i jo'ya sesere ñacajë'ë caquë.

¹⁶ Ja maca ai aó ëaye ti'aëna, sese aïñere ati'ñerepa nëji'i. Ite yecohua'ije aó aóñe pahüë.

¹⁷ Aó ëa ju'i cuasa huëopi, ‘ja'quë huë'e co'amaña necaicohua'i co'arepa aó ani huajëjë. Pa'ijëna, iñore yë'ë teaye aó ëa ju'i pa'iyë.’

¹⁸ Jaje pa'ito ja'quë pa'i huë'ñana co'ini ite casio: ‘Ja'quë, më'ëre cui'ne Maija'quëre co'aye yo'ohuë.

¹⁹ Më'ë mamaquëre cayë peoji, yë'ëre. Më'ëre necaicohua'ire yo'oyepi cui'ne cuañejë'ë.’

²⁰ Ja maca jaje cuasani co'ipi, ma'aja'a pëca ja'quë huë'ena.

Ja yë'ta'a so'ore pa'ina, pëca ja'quë ñani ite teayerëpa yo'oroja'quë'ni cuasani ite ñani, ja maca huë'huë tómejani su'cuacuë cui'ne tsu'suquë sihuapi.

²¹ Ja maca mamaquëpi ite capi: ‘Yë'ë ja'quë co'aye yo'ohuë, Maija'quëre cui'ne më'ëreje. Jaje pa'ina, më'ë mamaquëre cayë peoji, yë'ëre.’

²² Jaje caquëna, pëca ja'quëpi capi, i jo'yare: ‘Esao maña de'o cañare etoni suñacajë'ë. Cui'ne i moñona aniño suñacajë'ë, zapatoje suñacajë'ë, i quëo.

²³ Cui'ne duruhuequë tsí jujusiquëni dani huani jeojë'ë, añu'u jai paí tsi'sini sihuajë.

²⁴ Iquë yë'ë mamaquë ju'isiquëje pa'i pa'isiquëpi cui'naëpi pa'iji. Ne huesësiquëpi ti'asiquë pa'iji. Jaje cani sihuaquëna, jaiye aó ne huëohuë.

²⁵ Jaje yo'ojëna, i mamaquë du'ru aquëpi daji'i, co'amaña ne hueña pa'iquëpi. Huë'e ja'ye tì'acquë, asapi musica yo'oye cui'ne pairaye.

²⁶ Asani posëohua'i aquëre soini seji'i. Iquere jaje yo'oye'ni jaro, caquëna.

²⁷ Tsi posëpi ite capi: 'Më'ë yo'jeipi daji'i. Jaje daquëna, më'ë ja'quëpi huequë tsini huaijë'ë jujusiquëni cuañepi, i huajëquëpi cui'ne de'oye tütasi do'i caquë.'

²⁸ Jaje quëaquëna, maja'yëpi pëi cue'yoni huë'e cacaye coequëna, pëca ja'quë etani ite huë'ena cacani ñajë'ë caquë ai seji'i.

²⁹ Seina, ipi pëca ja'quëre capi: 'Tsoe më'ëpi asayë, më'ëre yë'ë necai pa'iye, ti josa coeye peoyerepa. Jaje pa'iquëta'are te'e ñamareje yë'ë cajeohua'i ja're coní fiesta neja'quëre isiye pahüë, më'ë.

³⁰ Jaje pa'iquëta'are yure iquë më'ë mamaquë më'ë curiquë co'a nomiohua'ini yo'oquë neja saosiquëpi tütäëna, sihuaquë duruhuequë tsi jujusiquëre huani jeoni yo'oyë ñañë.'

³¹ Caquëna, pëca ja'quëpi ite capi: 'Yë'ë mamaquë më'ë cato si'anë yë'ë ja're coní pa'iye. Jaje pa'ina, si'aye yë'ë paye më'ë co'amaña'ë.

³² Jaje pa'ina, yure nuñerepa fiesta neñe pa'iji, sihuajë. Më'ë yo'jei ju'isiquëje pa'i pa'isiquëpi cui'naëpi pa'i do'ire. Ne huesësiquë pa'isiquëni yure tütasi do'ire.' Jaje yo'oyë."

16

I Co'amaña Ñacaiquë Neñe Ayere

¹ Jesupi capi, i ye'yacohua'ire:

"Pa'iji, te'e ëmë co'amaña paquëpi ñacaiquëre paquë. Jaje pa'ini sani quëahuë, co'amaña paquëna. Më'ë co'amaña ñacaiquëpi co'aye yo'oquë saoji, asahuë cajë.

² Quëarena, asani ëjaëpi ite soini capi: '¿Iquere më'ë yo'oquëna, yë'ëre quëaye'ni? Dajë'ë, më'ë co'amaña nese'e toyase'ere ñasi'i, më'ë yë'ëre necaiquë pa'iye peoji.'

³ Ja maca co'amaña ñacaiquëpi ai cuasa huëopi: '¿Me neja'quë a'ni, yure yë'ë ëjaëpi co'amaña neñe peoyerepa eto huesoru? Tutuje peoyë, yeja neni tañeje. Cui'ne huajëya'ji yecohua'ini peoyë isijë'ë caquë senirojaiñeje ca'rayë' cuasapi.

⁴ Cuasani capi: Tsoe cuasahuë. Jaje yo'osi'i, yë'ë co'amaña neñe peoquë pa'ina, iohua'i huë'ena pëpaja'cohua'ire.

⁵ Cani ja maca soipi te'ohua'ise'ere, i ëjaë do'i pacohua'ire, du'ru aquëni seji'i: '¿Je ja'ye yë'ë ëjaëre do'i paquë a'ni?'

⁶ Caquëna, sehuopi ipi: 'Cien jai quëna huëa hui'yape isiye pa'iji,' caquë co'amaña ñacaiquëpi capi, ite: 'Icoa, më'ë ja'në saija'a do'i caquë toyasico, jaote nejoni esa yecore toyajë'ë, coa cincuentase'e.'

⁷ Ja jeteyo'je seji'i, yequëre: '¿Cui'ne më'ë je ja'ye do'i paquë'ni?' Caquëna, ipi capi: 'Cien trigo topëa isiye pa'iji,' caquëna, capi: 'Icoa, më'ë ja'rë saija'a do'i toyasico yecona esa toyajë'ë, coa ochenta topëase'e.'

⁸ Ja maca ñapi, i ëjaë jaë co'aquë i co'amaña ñacaiquëpi tsoe si'aye ne de'huasiquëpi paji'i. Jaje pa'ina, iye yeja acohua'i tañë asani yo'ocohua'i a'ë, sehuosicohua'i yo'oye jerepa yo'ocohua'i a'ë.

⁹ Jaje pa'ina, cayë, mësarute. Iye yeja co'amañapi isijë yecohua'ini cajeohua'ire nejë'ë. Jaje yo'ojë saosicohua'ipi tütajëna, ti pa'i hueñapi sihuaquë daijë'ë caquë Maija'quëpi pëpaja'quëre.

¹⁰ De'oyerepa a'ri maña pa'ina, ñacaiquëpi cui'ne jaiye pa'itoje de'oyerepa ñacaiye pa'iji. Jaje a'ri mañare de'oye ñacaima'pë paní, jaiyere pajë de'oye ñacaiye peoji.

¹¹ Jaje pa'ina, mësarupi coa yeja co'amañare de'oye ñacaima'pë co'aye yo'ocohua'i pa'ito, ¿nepi mësarute de'hue necohua'i a'ë cuasaja'cohua'i a'ni, de'o co'amañare pare yo'oye pa'ito?

¹² De'oye yecohua'i tsere ñama'pë yo'oto, ¿nepi isija'cohua'i a'ni, mësarupä ja'ñe?

13 Jaje pa'ina, ëjaohua'ire necaiquë pani caya ëjaohua'ire necaiye peoji. Jaje yo'oquë pani yequëni coequë cui'ne yequëni oiye pa'iji. Panita'a yeque, yequëni de'oye sehuocai yequëni sañope caye pa'iji. Jaje pa'ina, te'ipi Maija'quëre cui'ne curiquëre necaiye peoji.”

14 Fariseo paï curiquë ai yëcohua'i sëte i cayere asani Jesús coa caji cajë cue'cuehuë.

15 Ja maca Jesupi capi, jaohua'ire:

“Mësaru a'ë, paï ña hue'ñase'e de'ocohua'i a'ë cajë yo'ocohua'i. Maija'quë cato ñaji, mësaru joñoare, jaje yo'ojëta'are. Jaje pa'ina, paï jaiye de'oye yo'oyë cajë pa'iyere Maija'quëpi coequë api.

Moisés Cuañese'e Cui'ne Maija'quë Cuañe Te'te

16 Juan pa'i macaja'a Moisés cuañese'e cui'ne Maija'quë yequë mu'se yo'o ja'ñere ca nëocohua'i ye'yajëna, asahuë. Ja maca yure quëa huëohuë, de'o cocare Maija'quë cuañe te'tena cacayere. Jaje quëajëna, asajë cacañu'u cajë si'aohua'i tutu yo'oyë.

17 Ma'tëmo cui'ne yeja carajaiñe pa'iji. Jaje pa'iquëta'are Maija'quë coca cato carajaiñe peoyerepa. Ti'asipi, io cayeje.

Nëjore Jeocoye Ayere

(Mt 19.1-12; Mr 10.1-12)

18 Jaje pa'ina, ëmë huejasiquëpi nëjore jeoni cui'ne yecona se huejani, de'oye yo'oye paji. Cui'ne ëmëre jeocosiconi yequëpi huejani cui'ne co'aye yo'oji.

Ai Jaiyere Paquë Cui'ne Lázaro

19 Paji'i, te'i ëmë jaiye paquë si'anë de'o caña cui'ne jai do'ire ju'iquë cui'ne si'a mu'seña fiesta nequë de'oyerepa yo'oquë pa'iquë.

20 Jaje pa'iquë pa'ina, cui'ne Lázaro ca'mi quë'ipi teaye yo'oquë pa'iquëje paji'i. Jaje pa'ipi jaiye co'amaña paquë hu'e eta sa'rore ñuji'i.

21 Jaje iquë teaye pa'i macapi ao ëa ju'i ao ai saihuë tomeñere ati'ñerepa nëina, ñapi. Cui'ne i a'sire jo'yaque daijë ne'nejëna, ñuji'i.

22 Jaje pa'iquëpi teaye pa'i maca juji'i. Juquëna, huiñaohua'ipi sahuë, ma'tëmona Abraham ja're coní pa'ija'quëre. Jaje cui'ne jaiye paquëje juji'i. Juquëna, tahuë.

23 Jaiye co'amaña paquëpi juní saji'i, ju'isicohua'i ai yo'o hue'ñana. Jarore papi ñapi, Abrahamre cui'ne Lázarore.

24 Ja maca ñani cui'ne pa'ini: 'Ja'quë Abraham, yë'ëre oi ñajë'ë. Ai yo'oyë. Jëjo saojë'ë, Lázarore ocore i moño sa'nihuëna neni dani sësëye yë'ë tsemeñona ne huasojaquë. Ai yo'oyë, yë'ë toase'epi pa'ina.'

25 Jaje caquëna, Abrahampi capi ite: 'Tsihua'ë cuasajë'ë më'ë de'oye pa'ise'ere ja yë'ta'a më'ë huajëquë pa'inë, cui'ne iquë Lázaropi ai co'aye paji'i, jaro pa'i maca. Jaje pa'isiquëpi yure ipi de'oye pa'iji, iñore. Cui'ne më'ëpi ai yo'oyë.

26 Cui'ne jaje si'aye iye më'ë yo'ose'e pa'itoje pa'iji, cui'ne jai hua'que tëtëpaje, yëquë tëtö saiye peoyerepa cui'ne më'ëje iñona tëtö daiye peoye. Jaje pa'ina, iño pa'icohua'i jaro tëtö saiye peoji, cui'ne jaro acohua'ije iño daiye peoji.'

27 Ja maca jaiye paquë pa'isiquëpi capi: 'Jaje pa'ito ja'quë Abraham më'ëre señë, Lázarore jëjo saojë'ë, yë'ë ja'quë huë'ena.

28 Jarote cinco yo'je tsire payë. Sani quëacaijë'ë, iño yë'ë ai yo'o hue'ñana daima'pë caquë.'

29 Jaje caquëna, Abrahampi capi, ite: 'Jaohua'i cato payë, Moisés cuañese'e cui'ne yecohua'i Maija'quëre quëacaicohua'i toyase'ere, jare ñani sehuojajë.'

30 Jaje caquëna, jaiye paquë pa'isiquëpi sehuopi: 'Jaje pa'itoje ja'quë Abraham sehuoye pañë. Ju'isicohua'i aquëpi sani quëatota'a ja'në pa'ise'e jeoni ponëja'cohua'i pa'ini.'

31 Jaje caquëna, Abrahampi capi, ite: 'Moisés cui'ne Maija'quëre quëacaicohua'i case'ere sehuoye coeni, me ju'isiquëpi huëtujë sehuoye'ni.'"

17

Co'ayena Yo'oyena Tajiñe
(Mt 18.6-7, 21-22; Mr 9.42)

¹ Jesupi capi, I ye'yacohua'ire:

“Paì co'aye neñe carajaiñe peoja'coa. Jaje pa'iquëta'are co'ayere pa'iquëpi yecohua'ire se ye'yaquëna, co'aye ne do'ire teayerepa pa'ija'quë api.

² Jaje pa'ina, tsire co'aye ye'yama'në, jaje pa'ire ñaje tēcana quëna pëpi sëani jairana jeo dëoto ai jerepa de'o'ñe pa'io.

³ De'hua ñajë'ë. Më'ë yo'jeipi më'ëre co'aye yo'osiquë pa'ito yo'oma'ë quëajë'ë cui'ne ja'rë yo'ose'ere jeoni ponëna i yo'ose'ere saì de'huacaijë'ë.

⁴ Cui'ne më'ëni te'e mu'sere siete pa'ye co'aye yo'osiquë pani, cui'ne siete pa'ye dai caye pa'iji: ‘Tijupë co'aye yo'oye pasi'i.’ Jaje caquëna, i co'aye yo'ose'ere saì de'huacaiye pa'iji.”

Nuñerepa Neñe Pa'iji Cuasayepi Tutu Quë'i

⁵ Ite ye'yecohua'ipi cahuë, Èjaëre: Isijë'ë yëquëre ai nuñerepa neñe pa'iji cuasayere.

⁶ Cajëna, Èjaëpi sehuopi jaohua'ire:

“Mësarupi neñe pa'iji cuasayere a'ri maña mostaza caje pa'ye pacohua'i pani cayë, iye soquëre iye macapi etani jaira jopore pare sa nëcajë'ë. Ca maca asani sati'ñe pa'io.

Necaiquëpi Yo'oye Pa'iji

⁷ Mësarupi co'amaña necaiquëre pacohua'ini tsio co'amaña ne tējini panita'a huequëre ña tējini co'iquëna, ¿cacohua'i a'ni, ‘da sani ja'rujë'ë, ai aija'quë?’

⁸ Jaje cama'pë coa ai jerepa cayë: ‘Aore cua'cojë'ë, neato ai ja'ñere, yë'ë ao ai huëosi maca de'oye ao ja'ñere cui'ñajë'ë, yë'ë ani tējisi jeteyo'je më'ëje ai cui'ne ucuja'quë.’

⁹ Jaje cuañese'ere yo'oquëna, necaire pahuë de'o'ji cajë pëpaye peoji jo'yaëpi cuañese'ere necaito. ¿Me de'o'ji caye'ni, jo'yaëpi cuañese'ere neto?

¹⁰ Jaje cui'ne pa'iji, mësarujë. Jaje pa'ina, Maija'quë cuañese'ere si'aye nesicohua'i pani: ‘Co'a jo'ya maña'ë, më'ë nejë'ë casi mañase'e nehuë,’ caye pa'iji.”

Diez Ja'ju Dahuë Ju'icohua'ire Ne Co'yaye

¹¹ Jesús ja yë'ta'a Jerusalënna sai Samaria cui'ne Galilea yejaña tëto saji'i.

¹² Saiquëpi a'ri daripëna ti'acquëna, diez ëmëohua'i ja'ju dahuë ju'icohua'ipi sañope ti'ahuë. Ti'ajëta'a so'ona nëcajani,

¹³ cuihuë:

“Jesús, Ye'yaquë, yëquë mañare oijë'ë!”

¹⁴ Ja maca Jesupi ñani jaohua'ire capi:

“Sani Maija'quë huë'e ñacaicohua'i ëjaohua'ina iñojaijë'ë.”

Jaje caëna, ja saijë iohua'i ju'i dahuë peocohua'i tome huesëhuë.

¹⁵ Ja maca te'i jaohua'i aquëpi ju'i dahuë peo hue'ña tomesiquë pa'i ña jujani Maija'quëni tutu yë'opi caquë sihuaguë co'ipi.

¹⁶ Co'ini do're ja'rupi Jesús ña hue'ñana cui'ne i tsiapi yejare pana në meni Maija'quëre de'o'ji caquë sihuapi. Iquë ëmë iti sihuasiquë Samaria yeja aquë paj'i.

¹⁷ Ja maca Jesupi capi, ite:

“¿Mësaruru diez pa'iohua'i pa'ima'pë pate, iti ju'icohua'i? ¿Yecohua'i nueve jerore pa'iyeni?

¹⁸ ¿Iquë yequë yeja aquëse'e Maija'quëre sihuasi'i caquë co'isiquë pa'iquë?”

¹⁹ Jaje cani ite capi:

“Huëni saijë'ë. Jujuquë api, më'ë cuasani yo'o do'ipi co'yasiquë sëte.”

Maija'quë Cuañe Te'te Pa'i Ti'añe
(Mt 24.23-28, 36-41)

²⁰ Fariseo paipi Jesure sei'ë: ¿Je yëhua Maija'quë te'te ayepi ti'aja'coa'ni? Jaje sejëna, ipi sehuopi:

“Maija'quë cuañe te'te ayere tiñarepa ñaño peoji, co'amaña ñañoje pa'ye.

²¹ ‘Iñore tsoe pa'iji’ panita'a ‘jetore pa'iji’ caye peoji. Jaje pa'ina, tsoe Maija'quë cuañe te'te ayere mësarü joponi pa'iji, yure.”

²² Jaje pa'ina, ire ye'yecohua'ire capi:

“Ti'aja'coa, co'a mu'seña Pai Mamaquë yo'oquëna, ña ëa mu'seña. Jaje ña ëaquëta'are ñaño paja'cohua'i a'ë.

²³ Jaje ña ëaquëna, pa'ijëna, caja'cohua'i a'ë: ‘Iñore pa'iji’ panita'a ‘jetore pa'iji’. Jaje catoje saima'pë, cui'ne tuima'pë pa'ijë'ë.

²⁴ Ma'tëmopi mujuë ye'hueyeje pa'ye pasipi. Pai Mamaquë tita mu'se cato asa tayoye peoja'coa.

²⁵ Jaje pa'iquëta'are du'ru macarepa ai ai yo'oye pa'iji. Yure pa'iji, yure pa'i paipi yë'ëre coejëna.

²⁶ Noé pa'i mu'seña yo'ojë pa'ise'eje pa'ye cui'ne pa'ija'coa, Pai Mamaquë daija'a mu'señaje.

²⁷ Ja mu'seña je'quë ao aijë cui'ne ucujë, huejajë cui'ne mamajëre huejojë yo'ohuë. Jaje yo'ojëna, Noé jai yohuëna cacapi. Cacasi maca, jai co'je ti'aëna, jaohua'i si'aohua'i co'je jujuhüë.

²⁸ Jaje cui'ne Lot pa'i mu'señaje yo'ohuë: Ao aijë cui'ne cono ucujë huerojë cui'ne yecohua'ina se isijë, co'amaña tajë cui'ne huë'ña nejë paë'ë.

²⁹ Jaje yo'ojë pa'ijëna, Lot Sodomapi etani saji'i. Saisi maca ma'tëmopi oco tomeñeje pa'ye toapi tomequë si'aohua'ire huani jeapi, Sodoma paire.

³⁰ Jaje cui'ne pa'ye pasipi, Pai Mamaquë ñaija'a mu'señaje.

³¹ Ja co'a mu'seña ti'aëna, huë'e hue'sere pa'ijëna, co'amañapi huë'e sa'nahuëre pa'ito ijañu'u cajë yo'oma'pë pa'ijë'ë. Cui'ne yecohua'ipi tsiore pa'icohua'i pani co'ima'pë pa'ijë'ë, huë'ena.

³² De'hua cuasajë'ë, Lot nëjo yo'ose'ere.

³³ Jaje pa'ina, co'ye i pa'iyere ai cuasaquë cato si'aye ne huesëye pa'iji.

³⁴ Jaje pa'ina, cayë. Ja ñami cai sai huëna cayahua'i caicohua'i pa'ito te'ire saquë yequëni jeo saiye pa'ija'coa.

³⁵ Cui'ne caya nomiohua'i te'e toacohua'ini te'ore saquë cui'ne yeconi jeo saiye pa'ija'coa.

³⁶ Jaje cui'ne caya ëmëohua'i tsiore pa'ijëna, te'ire saquëna, cui'ne te'i jeo saisiquë pa'ija'quë api.”

³⁷ Jaje caquëna, iyere asani seteña:

“¿Jerona iye yo'o ja'ñe a'ni, Ejaë?”

Cajëna, ipi capi:

“Ju'isiquë ui huë'ña pë'përi tsi'siyeje pa'ye tsi'sija'cohua'i a'ë.”

18

Hua'jeopi Cui'ne Yo'oyere Ca Tëjiquë

¹ Si'anë Maija'quëre sejë pa'iyë pa'iji, yo'o jujaye peoye caquë Jesús pai yo'oye ayena tiña caquë ñeje, ye'yapi.

² Ye'yaquë capi:

“Pa'iji, pai daripë pai yo'oye ñaquë, Maija'quëre ca'rama'quëpi, cui'ne yecohua'ireje oima'quëpi.

³ Cui'ne jare ja daripëre paco'ë, hua'jeo. Jaopi pai yo'oye ñaquëna, iote sañope yo'oquëni quëaona ca de'huacaijaquë caco si'anëpi saco'ë.

⁴ Jaje saio yo'ocona, pai yo'oye ñaquëpi coepi. Coesiquëta'a jeteyo'je cuasapi: 'Maija'quëre ca'rama'quëje cui'ne paireje oima'quëpi.

⁵ Cõcasi'i hua'jeore, jõsa si'anë daio yë'ë yequere cuasaquëna, cama'o pa'ija'core,' cuasapi."

⁶ Jaje capi, iquë pai yo'oye ñaquë co'aquë. Jaje pa'ito Jesús capi:

⁷ "¿Maija'quëre mu'señapi cui'ne ñamiñapi secohua'ire i jo'ya nesicohua'ire cõcaiye paja'quë aë? ¿Tsoe utejë'ë, caquë aë?"

⁸ Pani. Jaje pa'ina, cayë, ti tsoe nëiñe peoye cõcaija'quë api, Maija'quë. Jaje pa'iquëta'are ¿yë'ë iye vejana dai maca, de'hue yë'ëre necaiquë api cuasacohua'i pa'ijëna, tija'quë a'ni?"

Fariseo Cui'ne Pa'i Do'ire Sequë Ayere Quëaye

⁹ Pai yo'oyeje pa'ye neni Jesús quëapi, de'ocohua'i a'ë cuasajë yecohua'ire co'acohua'i a'ë cajë coecohua'ire.

¹⁰ Quëa huëoquë capi:

"Caya emëohua'i Maija'quëre se huë'ena saë'ë, señu'u cajë. Te'i jaohua'i aquëpi fariseo pa'iji, cui'ne yequëpi pa'i do'i curiquë sequë paji'i, pai ëjaëre necaiquë.

¹¹ Pa'ina, fariseopi coa nëcaquë seji'i, ñeje: 'Ina, ja'quë më'ëre sihuayë, yë'ëre cato jaohua'i co'amaña ñacohua'i, cui'ne co'acohua'i cui'ne nomiohua'ire coa yo'ocohua'ije pa'i peoyë. Cui'ne jaë pa'i do'i sequëje pa'i ti peoyë.

¹² Cui'ne te'e semanare cayaye aõ aima'quëpi sei cui'ne yë'ë yo'oquë curiquë neñeje Maija'quë huë'ena diez pa'ye neni te'ore isiquë a'ë, de'hue.'

¹³ Jaje seina, pa'i do'ire sequëpi so'o macana pëani ñaco ca mañaje ma'tëmona se mëani ñama'ë coa ai jerepa coti saihuëna të'caquë ñeje caquë seji'i: 'Ina, yë'ë Ja'quë yë'ëre oijë'ë, yë'ë maca ai co'aquë a'ë.'

¹⁴ Jaje pa'ina, cayë, mësarute. Iquë pa'i do'ire curiquë sequë cato Maija'quëna i co'aquë pa'iye quëa toni Maija'quë ja're pa'i sihuaquë co'ipi. Jaje co'iquëta'are fariseo cato ti sihuama'ë paji'i. Jaje pa'ina, co'ye yë'ë jerepa pa'i a'ë cuasacohua'ire cato coa ai jerepa meñe neñe pa'iji. Jaje pa'iquëta'are yë'ë teaye pa'i a'ë cuasaquëni ai jerepa pa'ire neñe pa'iji."

Jesús Tsire De'oyerepa Cacaiye

(Mt 19.13-15; Mr 10.13-16)

¹⁵ Jesús quë'rona tsire dahuë, papijaquë cajë. Jaje yo'ojëna, i ye'yacohua'ipi ñani iti tsire dacohua'ire yo'oma'pë pa'ijë'ë ca huëohuë.

¹⁶ Jaje cajëna, Jesús jaohua'ire soini capi:

"Coa ñajë'ë, ësema'pë tsire, iohua'ise'e daijajë yë'ë quë'rona. Maija'quë quë'ro jaohua'ije pa'iohua'ise'e cacaye pa'iji.

¹⁷ Jaje pa'ina, nuñerepa cayë, mësarute. Tsi de'o'iji cajë yëyeje pa'ye yo'oma'cohua'i pani ti cacaye peoji, Maija'quë cuañe hue'ña."

Posëpi Jaiye Co'amaña Paquëpi Jesure Case'e

(Mt 19.16-30; Mr 10.17-31)

¹⁸ Pai ëjaohua'i aquëpi seji'i, Jesure:

"De'o ye'yaquë, ¿me yo'oni ti pani huesëye tija'quë a'ni?"

¹⁹ Jesupi ite capi:

"¿Me yo'oquë yë'ëre de'oquë caquë'ni? Peoji, te'ije de'oquë. Coa te'i Maija'quëse'e de'oquë pa'iji.

²⁰ Asaquë a'ë, Maija'quë cuañese'e: 'Nomiore yo'oma'ë nëjore peoni, paire huani jeoma'ë, co'amaña ñama'ë, coa cosoma'ë, cui'ne ëjaohua'ire ñajë oijë'ë, më ja'quëre cui'ne më ja'core.' Jare më'ëpi asaë."

²¹ Jaje caquëna, iti sesiquëpi capi, ite:

“Si'anë iye tsihua'ë pa'inëpi de'oye sehuoquë a'ë.”

²² Jaje caquëna, Jesupi asani ìte capi:

“Ja yë'ta'a te'o carapi, më'ëre. Si'aye më'ë payere isijë'ë, peocohua'ini. Jaje më'ë yo'onita'a Ma'tëmöre co'amaña paye pa'iji. Ja jeteyo'je dani tuijë'ë, yë'ëre.”

²³ Jaje caquëna, iyere asani ai oi, jaiye co'amaña paquë sëte.

²⁴ Jaje oina, ñani Jesús capi:

“Airepa jëaye pa'iji, jaiye co'amaña pacohua'ipi Maija'quë cuañe te'tena cacaye.

²⁵ Camellore miu ñaca cojeja'a etojaiñe ti peoji. Ja jëaye seña maca jëaji, co'amaña pacohua'ipi Maija'quë te'tena cacaye.”

²⁶ Jaje caquëna, ìti asasicohua'ipi cahuë:

“Jaje pa'ito ¿nepi huasosicohua'i pa'ija'cohua'i a'ni?”

²⁷ Cajëna, Jesupi capi, jaohua'ire:

“Jaje pa'ina, pai ne ti'añe peoyere, Maija'quëse'e ne ti'añe pa'iji.”

²⁸ Caquëna, Pedropi capi:

“Ëjaë, yëquë pase'e si'aye jëohuë, më'ëni tuñu'u cajë.”

²⁹ Caquëna ìpi sehuopi:

“Nuñerepa cayë. Paipi Maija'quë te'te do'ire ì huë'e, ja'quëohua'ire, a'yëohua'ire, nëjore, mamajëre jëosiquë pani,

³⁰ yequë yejana pa'iyë huëo maca ti pa'iyere ti'aja'quë api.”

Jesús Ì Ju'i Ja'ñere Quëaye

(Mt 20.17-19; Mr 10.32-34)

³¹ Jesús pai peo hue'ñana ì ye'yacohua'ire soini, capi:

“Yure sañu'u, Jerusalenna. Jarona si'aye ti'aja'coa, Pai Mamaquëre yo'o ja'ñere Maija'quëre quëacaicohua'i toyajë pa'ise'e.

³² Jarona yë'ëre isija'cohua'i a'ë, judío pai peocohua'ina. Isirena, cue'cuejë yo'oja'cohua'i a'ë yë'ëre co'aye cajë, cui'ne copi tse'seja'cohua'i a'ë.

³³ Të'ca tējini huani jëoja'cohua'i a'ë. Jaje yo'osicohua'ita'are toaso mu'seña pa'i maca huëija'quë a'ë.”

³⁴ Jaje caquëna, jaohua'i coa huesë asahuë, ìquere caquë'ni cuasajë. Ìpi tiña asaye ësequëna.

Jesús Ñama'quëre Jujuse'e

(Mt 20.29-34; Mr 10.46-52)

³⁵ Jesupi Jericó daripë quëno macare pa'ina, te'i ñama'quëpi ma'a yë'quë macare ñu'ì curiquë da saicohua'ire seji'i.

³⁶ Sequëpi jai pai saijë cajëna, asani seji'i, ìquere jaje yo'ojë caye'ni caquë.

³⁷ Seina, ìte quëahuë. Jaroja'a Jesús Nazaret aquëpi daina, yo'ojë cayë.

³⁸ Cajëna, ja maca asani cuipi:

“Jesús, David mamaquë yë'ëre oijë'ë. Ai yo'oyë.”

³⁹ Jaje cuiquëna, yecohua'ipi du'ru saicohua'ipi ìte cahuë, cuima'ë pa'ijë'ë. Ja cajëta'are ìpi ai jerepa ja yë'ta'api cuipi:

“David mamaquë yë'ëre oijë'ë. ¡Ai yo'oyë!”

⁴⁰ Caquëna, asani Jesús nëcajani, quërëjani dajë'ë caquë jëjo saopi, te'ire. Dasi maca ìte seji'i:

⁴¹ “¿Me nejaquë cuasaquë'ni, më'ë yë'ëre?”

Caquëna, ñama'quëpi sehuopi:

“Ëjaë, ñaco care de'huacaijë'ë. Ñasi'i, yë'ë.”

⁴² Caquëna, Jesupi capi, ìte:

“¡Ñaquë pa'ijë'ë! Më'ë nequë api cuasaquë ca do'ipi.”

⁴³ Jaje ca macapi, tsoe ñaquë paji'i, ñama'quë pa'isiquëpi. Ja maca Jesure tuji'i, Maija'quëre sihuaquë. Cui'ne si'aye iye yo'oye ñasicohua'ijë Maija'quëre ai sihuahuë.

19

Jesús Cui'ne Zaqueo

¹ Ja maca Jericó daripëna Jesús cacani tëto saina,
² cui'ne jarote jaiye co'amaña paquë Zaqueo hue'equëje paji'i, curiquë pa'i do'i secohua'i ëjaëpi.

³ Jaë cato Jesure ñañe yëquë paji'i. Jaje yëquëta'a me ñaquë'ni pai ja'i maña pa'ijëna, Zaqueo nëhuiquë paji'i.

⁴ Jaje pa'ipi du'ru huë'huëni soquë yëna mëji'i, Jesús ja'ye tëto saija'tona ñani.

⁵ Ja maca Jesús jaroja'a saiquëpi ñani Zaqueore capi:

“Esa cajëj'ë, yure më'ë huë'ena sani pëaja'quëpi saiye.”

⁶ Ja maca Zaqueo esa cajeni sihuaquë Jesure i huë'ena sai sapi.

⁷ Ja maca iyere yecohua'i ñani si'ahua'i de'oye yo'oma'aji'i cahuë, Jesupi co'aye yo'oquë huë'ena pëasi'i caquë, saquëna.

⁸ Ja maca Zaqueopi huëni nëcane capi, Ëjaëre:

“Ina Ëjaë, yë'ë paye jopore paja'a isisi'i co'amaña peocohua'ire, cui'ne yë'ë coa cosoquë jerepa nese'e pa'ito co'yosi'i cuatro pa'ye jerepa yë'ë se jiosiquëre.”

⁹ Jaje caquëna, Jesupi capi, ite:

“Iye mu'se títapi iye huë'e huasoye cui'ne iye ëmë cato Abraham tsëcapë aquë api.

¹⁰ Jaje pa'ina, Pai Mamaquë daji'i, ne huesësicohua'ire co'equë huasosi'i caquë.”

Curiquë Yo'ose'e Ayere Quëaye

¹¹ Ja yë'ta'a Jesús cayere pai asajë cuasahuë, yure Maija'quë cuañe tē'te tī'aja'coa cajë. Jaje cuasahuë, Jesupi Jerusalén ja'yere pa'i do'ire ñajë. Jaje cuasajëna, ipi pai yo'oyeje pa'ye caquë quëa huëopi.

¹² Ja maca capi:

“Paji'i, te'e pai de'o tsëcapë aquë. Jaëpi so'o yejana saji'i, pai ëjaëre nesi maca, pai ëjaë de'oni cui'naëpi co'i cosi'i caquë.

¹³ Ja yë'ta'a saima'në, diez pa'iohua'ire i jo'ya acohua'ini soini, pai ñapere isipi jai do'i curiquë tē'ñare te'e tē'ñase'e isiquë capi: ‘Iye curiquëpi se hueroni yeque jaiye nejë'ë, yë'ë co'i macaja'a.’

¹⁴ Jaje casiquëta'are i yeja pa'i paipi ite coejë, i saisi jeteyo'je jëjo saohuë, quëaja'cohua'ipi: ‘Coeyë, më'ëre yëquë ëjaë de'oye’ cajë.

¹⁵ Jaje casicohua'ita'are pai ëjaë de'osiquëpi co'ipi, i yejana. Títani cuañe saopi, i curiquë isisicohua'ire quërëjaij'ë caquë. Asasi'i, je ja'ye pai ñape ja curiquëpi nere'ni caquë.

¹⁶ Soina, du'ru macarepa titaquëpi capi: ‘Ëjaë, më'ë curiquëpi diez pa'ye jerepa se ne cohüë.’

¹⁷ Pai ëjaëpi sehuopi: ‘Ai de'oji, më'ë de'o jo'yaë'ë. Më'ë a'ri mañare de'oye ñacaisi do'ire, më'ëre diez daripëa cuañequëre neñë.’

¹⁸ Yequëpi dani capi: ‘Ëjaë, më'ë curiquëpi cinco pa'ye jerepa nehuë.’

¹⁹ Cui'ne iquëreje sehuopi: ‘Më'ë cato cinco daripëa cuañequë pa'ijë'ë.’

²⁰ Ja maca yequëpi dani capi: ‘Ëjaë, iye pa'iji, më'ë curiquë pañuelo ca'tipëna deani de'huase'e.

²¹ Më'ëpi paire oima'ë yo'oquë më'ë isi ma'ñere tsi'soni, cui'ne më'ë ta ma'ñere coa tëaquë, yo'oquëni ca'raquë pahüë.’

22 Caquëna, paï ëjaëpi capi: ‘Co'a jo'yaë, jare më'ë case'epi iñoji, më'ë co'acquë pa'iye. Jaje yë'ë païre oima'ë yo'oquëpi yë'ë ne ma'ñere tsi'soquë cui'ne yë'ë ta ma'ñere coa tëaquë yo'oye asaquë sëte.

23 ¿Me yo'oquë curiquë isirena, itipi ne do'ire co'ye saï hue'ñana tëoma'ë paquë'ni, yë'ë dani iti mañaque neja'quëta'are huë'e tütasi maca?’

24 Jaje cani iti maca pa'icohua'ire capi: ‘Jiojë'ë, curi të'quire. Jioni isijë'ë, diez të'ña paquëna.’

25 Caquëna, jaohua'ipi cahuë, ite: ‘¿Ejaë, tsoe diez të'ña paquëre me ai jerepa isiye'ni?’

26 Cajëna, paï ëjaëpi sehuopi: ‘Nuñerepa cayë, paquëni ai jerepa se isiye pa'iji. Jaje pa'ina, cui'ne peoquëni coa ai jerepa se jio coñe pa'iji, si'aye i payeje peo hue'ñarepa.

27 Cui'ne yecohua'i yë'ëre ëjaë de'oye coesicohua'ire quërëjani iñona dani yë'ëque ñaquëna, huani jeajë'ë, capi.”

Jesupi Jerusalén Cacase'e

(Mt 21.1-11; Mr 11.1-11; Jn 12.12-19)

28 Jaje iye se ca tējini Jesús Jerusalénna saji'i.

29 Tsoe Betfagé cui'ne Betania daripëa cui'ne Olivos hue'yosi cutihuëa tija'ne ja'i maca pa'i i ye'yacohua'ire cayaohua'ire jëjo saopi.

30 Ñeje caquë:

“Ja maca ja'ye daripëna saijë'ë. Tija maca jarote pa'ija'quë api, burro sëasiquëpi, païje ja yë'ta'a tuima'quëpi. Tija'ani joyeni dajë'ë.

31 Joyejëna, yecohua'ipi me neja'quëni saye'ni secohua'i pa'ito, cajë'ë, Ejaëpi yo'oye pa'iji.”

32 Ja maca i ye'yacohua'ipi sani Jesús case'eje tija'ahuë.

33 Tija'ani burroni joyejëna iti tse acohua'ipi se'i'ë:

“¿Me neñu'ju joyeye'ni?”

34 Cajëna, iohua'ipi sehuohuë:

“Ejaëpi yo'oye pa'iji, caëna, yo'oyë.”

35 Jaje quëni joyeni Jesús quë'rona sahuë. Sani cañapi burro jetena jajeni Jesure mëo ñohuë.

36 Ja maca ñu'i saji'i. Saina, paï cañare i saija'a ma'ana jajehuë.

37 Olivos cutihuë perepë cajeye ja'i macare pa'ina, si'ahua'i ite asani tuicohua'ipi Maija'quëre sihuajë cui huëohuë, paï yo'o tija ma'ñere yo'oquëna, ñasicohua'ipi.

38 Ñeje cajë:

“De'oquëre papi paï Ejaë daiji, Maija'quë jëjo daoquëre papi, de'oye pa'iyere papi çoni. Jaje pa'ito sihuañu'u, ite ma'tëmo acohua'ije sihuajëna.”

39 Ja maca fariseohua'i paï jopore çoni pa'icohua'ipi cahuë, ite:

“Ye'yaquë, më'ëre tuicohua'ire cama'pë cajë'ë.”

40 Jaje cajëna, Jesupi sehuopi:

“Nuñerepa cayë. Icohua'ipi cuiye jeocohua'i pa'ito quëna pëapi cuija'coa.”

41 Ja maca Jesús Jerusalén quëno maca tija'quë iti daripëre ñani oji'i.

42 Ñeje caquë:

“Iye mu'se më'ë de'hue asato yë'ë isiye de'ora'pi. Më'ë de'oye pa'iye tija'ra'huë, isiyere! Jaje pa'iquëta'are yure cato yahuese'e pa'iji. Jaje pa'ina, më'ë ña tija'ne peoji.

43 Co'a mu'se tija'aja'coa, më'ëre. Më'ëre sañope yo'ocohua'ipi quëna tëhuopaje pa'iore tējajacohua'i a'ë. Jaje yo'oni coa si'a tēja'ni etaye peojajë cajë yo'ocohua'i a'ë.

44 Jaje yo'ojë yejana si'aye quëna pëa ne tao oaja'cohua'i a'ë, huani jeaja'cohua'i a'ë, më'ë mamajëre, huesë pa'isi do'ire Maija'quë më'ëre do'i daisi maca.”

Jesupi Maija'quë Huë'ere Tsoa Tose'e
(Mt 21.12-17; Mr 11.15-19; Jn 2.13-22)

⁴⁵ Ja maca Jesús Maija'quëre huë'ena cacani ìti huë'ena co'amaña ìsijë cui'ne huerojë yo'ocohua'ire peo hue'ñarepa eto saopi, hue'sena.

⁴⁶ Yo'oquë capi, jaohua'ire:

“Toyase'e caji, ñeje: ‘Yë'ë huë'e cato Maija'quëre së huë'e a'ë.’ Jaje pa'iota'are mësaru cato, co'amaña ñaohua'i tu'aro neni yo'oyë.”

⁴⁷ Si'a mu'seña Jesús ye'yapi, Maija'quëre së huë'ena. Jaje ye'yaquëna, Maija'quë huë'e ñacaicohua'i ëjaohua'i cui'ne cuañese'e ye'yacohua'i cui'ne pai daripë ëjaohua'ije me neni huani jeoja'cohua'i a'ni cuasajë co'ehuë, ìti yo'o ja'ñere.

⁴⁸ Jaje co'ejëta'a tì'ama'pë paë'ë, ìte ne ja'ñere. Si'a pai ìse'ere asajë cui'ne sehuojë yo'ojëna, ñajë.

20

Jesús Cuañeñerepa Pa'iyë
(Mt 21.23-27; Mr 11.27-33)

¹ Te'e mu'se Jesús Maija'quëre së huë'ere paire ye'yaquë cui'ne huaso cocare quëaquë pa'ina, tìtahuë, Maija'quë huë'e ñacaicohua'i ëjaohua'i, cuañese'e ye'yacohua'i cui'ne aiohua'i conì.

² Jaohua'ipi tìtani cahuë:

“¿Quëajë'ë, ìque tutupi cuañequërepa pa'i yo'oquë'ni, iye? ¿Ìqueipi iye cuañe tutu ìsina, yo'oquë'ni?”

³ Cajëna, ja maca Jesupi jaohua'ire capi:

“Yë'ëre cui'ne sesi'i, mësarute. Sehuojë'ë, yë'ë cato:

⁴ ¿Nepi cuañere'ni, Juan oco doquë pa'i ja'ñe? ¿Maija'quë panita'a pai?”

⁵ Caquëna, sehuoye pajë coa sa'ñe johua'ija'a cahuë, ñeje:

“¿Me caja'cohua'i a'ni? Maipi Maija'quëpi jëjo daopi cacohua'i pa'ito ìpi sehuoja'quë pa'ini: ‘¿Jaje pa'ita'are me yo'ojë sehuoye pare'ni?’

⁶ Cui'ne maipi paipi cuañesiquë paji'i catoje, si'a pai huëni maire quëna pëapi jeajë huani jeaja'cohua'i pa'ini, si'aohua'i Juanre Maija'quë coca quëaquërepa paji'i cuasajë cahuë.”

⁷ Jaje cuasani cahuë: “Huesëyë. Ne sa'api Juanre oco doquë pa'i ja'ñe cuañehuë.”

⁸ Cajëna, Jesuje capi, jaohua'ire:

“Yë'ëje mësaru sese'e quëaye pañë.”

Co'acohua'i Yo'oye Ayere Quëaye
(Mt 21.33-44; Mr 12.1-11)

⁹ Ja jeteyo'je Jesús paire coca ca huëopi. Pai yo'oyeje pa'ye neni quëapi, ñeje:

“Paji'i, te'i tsio paquëpi cuiya'i tani ì co'amaña necaicohua'ina ìsi nëoni sani huesëquë.

¹⁰ Tëaye tì'asi maca saisiquëpi ì jo'yaëre jëjo daopi, co'amaña necaicohua'ire seni tëani dajë'ë, yë'ëre nëocaise'ere caquë. Jaje canì jëjo daosiquëni jaohua'ipi coa tarapi të'canì jëjo saohuë, peoquëre.

¹¹ Ja maca ìti tse aquëpi yequë jo'yaëre jëjo dao copi. Cui'ne jaëteje tarapi të'canì jëjo saohuë, ti ìsima'pë.

¹² Ìti tse aquëpi tijupë yequë jo'yaëre jëjo daoruje co'amaña necaicohua'ipi ñani jaëteje të'canì hue'sena quërë eto saohuë, pëijë.

¹³ Ja maca ña jujani ìti yeja tse aquë capi: ‘¿Me neñe jaje pa'ito? canì ì oi mamaquëre panì jëjo saopi. Jaëni ñanita'a ca'rajë de'oye sehuoja'cohua'i a'ë.’

¹⁴ Jëjo saouna, ìpi tì'acquëna, tsio ñacaicohua'ipi ñani sa'ñe cahuë: ‘Ìquëpi iye tsio tse aquë de'oja'quë api, huani jeoñu'u. Jaje yo'oni ti ñese maipi ìti tse acohua'i de'oñu'u cahuë.’

¹⁵ Jaje canì tsio peo hue'ñana etoni ìte huani jeohuë.”

Jaje quëani Jesupi seji'i:

“¿Jaje yo'osi do'i me yo'oja'quë a'ni, iti tsio aquë jaohua'ire?”

¹⁶ Cani capi, ipi:

“Dani co'amaña necohua'ire huani jeani yecohua'ina isija'quë api, i yeja.”

Jaje caquëna, iyere asani cahuë:

“¿Jaje yo'oto Maija'quëje coeni!”

¹⁷ Jaje cajëna, Jesús iohua'ire ñani capi:

“Jaje mësaru cuasato, ¿iquere caquë'ni, toya pëpë, pa'iye ñañu'u? Ñeje caji:
Huë'e necaicohua'i ne jujani nejosi quëna pëpi

Jaopi yure quëna pë iorepa pa'iji.

¹⁸ Jaõ quëna pë ëmëje'na paipi tomecohua'i pani, tome jë'yeye pa'iji. Cui'ne quëna pëpi paï ëmëje'na tomeco pani peo sëpëarepa neñe pa'iji.”

Pa'i Do'ire Saiñe Ayere Ye'yese'e

(Mt 21.45-46; 22.15-22; Mr 12.12-17)

¹⁹ Maija'quë huë'e ñacaicohua'i ëjaohua'i cui'ne cuañese'e ye'yacohua'i Jesure iti macapi tseani coñu'u maini caquë jaje quëaji. Cuasajëta'a païni ca'rajë yo'oye pañuë.

²⁰ Ja maca yahue de'o pairepa cayeje cajë coa cosoja'cohua'ire jëjo saohuë. Jaohua'ipi sejëna, ipi tayo caëna, ja do'ire paï ëjaëna tseani isinu'u cajë.

²¹ Ite seni ñañu'u cajë saicohua'ipi cahuë:

“Ye'yaquë, më'ë paire nuñerepa caquë ye'yaquëpi cui'ne paireje si'ahua'ire si'a yë'quë maca caquëpi coa ai jerepa nuñere pare Maija'quë cocare ye'yaquëna, asayë, yëquë.

²² Jaje pa'ina, señë. Quëajë'ë: ¿De'oquë pa'i do'ire paï ëjaë Césarna saiñe, pañita'a co'aquë?”

²³ Cajë sejëna, tsoe Jesús asapi, iohua'i co'aye cuasajë señe. Jaje ñani capi:

“¿Me yo'ojë yë'ëre jaje neñañu'u cajë yo'oye'ni?”

²⁴ Iñojë'ë, curiquë të'quire. ¿Ne tsiare hue'eco'ni? ¿Cui'ne ne mamire toyase'ejë hue'eco'ni?” Caquëna, iohua'ipi sehuohuë:

“Romano paï ëjaë mamire toyasicoa.”

²⁵ Cajëna, ja maca ipi capi:

“Jaje pa'ito isijë'ë, romano paï ëjaëna i tseco pa'ito. Cui'ne Maija'quë tse pa'ito Maija'quëna isijë'ë.”

²⁶ Jaje paï ña hue'ñana si'aye iohua'i cosojë neñu'u cajë yo'ose'ere sehuoquëna, ñani ai ta'ñe asaji cuasajë ca'rajë jerepa cama'pë paë'ë.

Ju'isicohua'i Huëiye Pa'iquë Cajë Señe

(Mt 22.23-33; Mr 12.18-27)

²⁷ Jeteyo'je Saduceohua'ipi Jesure sani ñahuë. Jaohua'i Saduceohua'i cato ju'isicohua'i huëiye peoji cacohua'i paë'ë. Jaje pa'iohua'ipi cahuë, Jesure:

²⁸ “Ye'yaquë, Moisés toyani yëquëre jeocaji'i, ñeje: Te'i ëmëpi mamajëre pama'ë nëjore jeoni ju'isiquë pa'ito i yo'jeipi hua'jeore huejani mamajëre pacaiye pa'iji, maja'yë do'ire, toyapi careña.

²⁹ Jaje pa'ina, te'e tsëcapëre siete ëmëohua'ipi ñeje yo'ohuë: Maja'yëpi huejapi. Huejani mamajëre peoquë juji'i.

³⁰ Juquëna, jeteyo'je aquëpi hua'jeore huejani cui'ne jaëje juji'i, mamajëre peoquë.

³¹ Ja maca toasone aquëpi huejapi iote jaëje cui'ne yo'opi. Jare jajese'e siete pa'iohua'i huejajë mamajëre peocohua'i juju sahuë.

³² Ai jeteyo'jerepa nomio juco'ë.

³³ Jaje pa'ito ju'isicohua'i huëi maca ¿nepi jaote nëjore paja'cohua'i a'ni, si'ahua'i siete pa'iohua'i huejasicore?”

³⁴ Cajëna, ja maca Jesupi sehuopi, jaohua'ire:

“Iye yeja cato ěmēohua'i cui'ne nomiohua'i huejajë. Cui'ne nomiohua'ire huejojë yo'oyë.

³⁵ Jaje pa'iquëta'are sehuosicohua'ipi ju'isicohua'ipi huëisicohua'ipi ma'tëmo t̃'ani huejaye peoji, cui'ne mamajëre pajë huejoye peoji.

³⁶ Jaro cato huiñaohua'ije pa'iohua'i pa'ija'cohua'i a'ë ju'isicohua'ipi huëisi do'ire Maija'quë mamajërepa pa'ija'cohua'i a'ë, ju'ima'cohua'i.

³⁷ Jaje pa'ina, soquë yëpi tsë'isi maca, Moisés ñaquë pa'ise'ere toyase'e acopi caji, ñeje: ‘Ējaëpi ca'aji'i. Yë'ë cato Abraham, Isaac, Jacobo, Diosu a'ë. Ja do'ire asayë, ju'isicohua'ipi huajëcohua'i huëiye.’

³⁸ Jaje pa'ina, Maija'quë ju'isicohua'i Diosu peoji, coa ai jerepa huajëcohua'i Diosupi. Jaje pa'ina, ite cato si'ahua'i huajëcohua'ise'e pa'iyë. Peoji, ju'isiquë ipi ñato.”

³⁹ Ja maca cuãñese'e ye'yacohua'i acohua'ipi cahuë:

“Ye'yaquë, de'oyerepa cahuë, mē'ë.”

⁴⁰ Jaje cani ai jerepa jaiye señe pahue, ca'rajë.

Ne Mamaquë A'ni, Cristo

(Mt 22.41-46; Mr 12.35-37)

⁴¹ Jesupi capi, jaohua'ire:

“¿Me yo'ojë Cristore David tsëcapë api caye'ni?

⁴² Jaje ipi David ñeje casiquëta'are Salmos toya pëpëna:

Ējaëpi capi, yë'ë Ējaëre:

Ja'rujë'ë, yë'ë ěja tē'tena.

⁴³ Mē'ëre sañope yo'ocohua'ire yë'ëpi mē'ë quëo tē'ya me macaja'a.

⁴⁴ ¿Jaje pa'ito me yo'oquë Cristo David tsëcapë aquë pa'iquë'ni, tsoe jare ipi Davidpi Yë'ë Ējaë cato?”

Ju'isicohua'i Huëiye Ayere Señe

(Mt 23.1-36; Mr 12.38-40; Lc 11.37-54)

⁴⁵ Si'a pai asahuë, Jesús i ye'yacohua'ire jaje cajëna:

⁴⁶ “Cuãñese'e ye'yacohua'i cato tsoa caña suñani cui'ne de'oyerepa jai pai pa'i hue'ñapi pëpajëna, cu'iyere yëcohua'i a'ë, cui'ne pai tsi'si huë'ñaje ai de'o ñu'í saina co'ejë ja'ruyere yëcohua'i a'ë, jerepa pa'iohua'i a'ë cajë. Jaje yo'oye mësaruta'a de'hua ñajë'ë. Cui'neje yo'oma'pë pañu'u cajë.

⁴⁷ Cui'ne hua'jeohua'ireje iohua'i huë'ña jiojë yo'ocohua'i a'ë, cui'ne paipi de'ocohua'i a'ë cajajë cajë, tsoerepa secohua'i a'ë. Jaje pa'ina, jaohua'i a'ë, iti co'ayererepa sai cuãñoja'cohua'i.”

21

Peocopi Maija'quëre Isiye

(Mr 12.41-44)

¹ Jesús ñapi, jaiye pacohua'ipi Maija'quëre se huë'ena cacajë, mahuëana curiquë ayajë Maija'quëre isijëna.

² Cui'ne ñapi, te'o hua'jeo macapi caya a'ri tē'ña mahuëna ayacona.

³ Ñani Jesupi capi:

“Nuñerepa cayë, mësarute. Ico hua'jeo ti peocopi si'ahua'i isiye jerepa isio.

⁴ Jaje pa'ina, jaohua'i si'ahua'i isihuë, iohua'i huero jujajëna, nëañere. Jaje pa'iquëta'are jaõ ti peocopi isio, si'aye io paco pa'i mañare.”

Maija'quë Huë'e Nejosico Pa'i Ja'ñe

(Mt 24.1-2; Mr 13.1-2)

⁵ Yecohua'ipi cocare cahuë, Maija'quëre se huë'e ayere, cui'ne io de'o quëna pëapi nesico pa'iyere cui'ne Maija'quëre coa isisi co'amañapi nesico pa'iyere. Jaje cajëna, Jesupi capi:

⁶ “Yequë mu'se mësarü ñase'e peo hue'ña nejo ja'ñe tì'asipi, yequë quëna pë ëmëje'e tuiyeje peoyerepa.”

Ja Yë'ta'a Yeja Carajaima'ñë Iño ja'ñe
(Mt 24.3-28; Mr 13.3-23)

⁷ Jaje caquëna, sei'ë, ite:

“¿Ye'yaquë, je yëhua jaje më'ë case'eje yo'oja'coa'ni? ¿Me yo'o iñoñe pa'ija'coa'ni, iye yo'oye tì'añe ja'i maca pa'ito cahuë?”

⁸ Cajëna, Jesupi capi:

“De'hua ñajë'ë, mësarute cosojë. Jaje pa'ina, cayë. Jai pai yë'ë mamire cajë yo'oja'cohua'i pa'ija'cohua'i a'ë, 'yë'ë a'ë, Cristo,' cui'ne 'yure a'ë. Tsoe tì'api' caja'cohua'i a'ë. Jaje catoje, sehuoma'pë pa'ijë'ë.

⁹ Yequë yejapi cui'ne yequë yejana uihuaye pa'ina, cui'ne sa'ñe iti yeja acohua'ija'a uihuaye pa'ina, asani, quëquëma'pë pa'ijë'ë. Jaje iyepi du'ru tëtto saiye pa'ija'coa. Jaje pa'iquëta'are ja yë'ta'a carajaiñerepa tì'añe paja'coa.”

¹⁰ Ai jerepa yequeje ñeje capi:

“Te'e jai yejapi cui'ne jai yejana se uihuaye pasipi. Cui'ne yequë paipi yequë pai ja're uihua'cohua'i a'ë.

¹¹ Pasipi, yeja ñu'cueyeje, ao ëa ju'iñe. Cui'ne coa si'a hue'ña ju'i dahuë pasipi. Cui'ne ma'tëmopi huajëya'ye yo'oye pa'ina, ñaja'cohua'i a'ë. Cui'ne jaiye ti ña ma'ñere ñaja'cohua'i a'ë.

¹² Ja yë'ta'a iye si'aye yo'oma'në, mësarute tseajë cui'ne josa yo'oja'cohua'i a'ë. Jaje yo'ojë co'acohua'i a'ë cajë saja'cohua'i a'ë, pai tsi'si hue'ñana. Paire co hue'ñana coja'cohua'i a'ë. Jaje yo'ojë pai ëjaohua'i quë'rona, cui'ne cuañecohua'i quë'rona saja'cohua'i a'ë, yë'ë mami do'ire.

¹³ Jaje yo'ojëna, mësarü yë'ë cocare quëacaija'cohua'i a'ë.

¹⁴ Jaje pa'ina, tsearena, ca ja'ñere ne de'huañu'u cajë ai cuasama'pë pa'ijë'ë.

¹⁵ Jaje pa'ina, yë'ëpi ta'ñe coca caye isiquëna, mësarute sañope yo'ocohua'ire sañope de'hue sehuoye peoyerepa cui'ne quëcoye peoyerepa caja'cohua'i a'ë, mësarü.

¹⁶ Jaje pa'iquëta'are mësarü ja'quëohua'ipi, yo'je tsipi, do'ijëpi cui'ne cajeohua'ipi, tseani yecohua'ina isija'cohua'i a'ë, cui'ne yecohua'ini huani jeaja'cohua'i a'ë.

¹⁷ Cui'ne si'a pai mësarute coeja'cohua'i a'ë, yë'ë do'ire.

¹⁸ Jaje yo'ojëta'are mësarü siopë naña me macaje te'oje ne huesëye pasipi.

¹⁹ Yo'o jujama'pë nuñerepa pa'isicohua'i pani, ti pa'iyere pana tì'aja'cohua'i a'ë.

²⁰ Jerusalén daripëre soldado paipi tëhuo të'ijaisico pa'iona, ñani ja maca cuasajë'ë, yure maca nejosico pa'ija'coa cajë.

²¹ Ja maca Judea pa'icohua'ipi catiye pa'iji, jai cutihuëna. Jerusalén daripë pa'icohua'ipi etani saiye pa'iji, yequë hue'ñana. Cui'ne tsio pa'icohua'ipi co'iyë peoji, cui'na daripëna.

²² Ja mu'seña cato iohua'i yo'osi do'ire sai mu'seña pasipi. Jaje yo'o mu'seña si'aye toyase'e tì'asipi.

²³ Co'ayerepa ja mu'seña tsi ëta pëa maña cui'ne tsi tu'ña pacohua'i maña ai yo'oja'cohua'i a'ë, Maija'quë pëi ai yo'oye nesi maca.

²⁴ Jaje pa'ina, huajore huajë yecohua'i huahuoja'cohua'i a'ë, yecohua'ini coa tsejë coa si'a hue'ñana saja'cohua'i a'ë. Cui'ne judío pai peocohua'ipi Jerusalén daripë tsa'cu huesoja'cohua'i a'ë, Maija'quë ña nëosi tëcahuë, carajai macaja'a.

*Pai Mamaquë Dani Coñe**(Mt 24.29-35, 42-44; Mr 13.24-37)*

²⁵ Ja maca ësë yo'oye, cui'ne ñañë yo'oye cui'ne ma'ñocohua'i yo'oyere ñajë iye yeja pa'icohua'ipi cuasa co'me huesësicohua'i pa'ija'cohua'i a'ë, jai tsiayapi co'poco ai pìsiquëna, asajë quëquësicohua'i pa'ijë.

²⁶ Pai coa quëquë huesëjë ju'ise'eje pa'iohua'i dahuëra etajajëna, yo'oja'cohua'i a'ë, iye yeja carajai yo'o maca, ma'tëmo tuture paque tsasija'coa.

²⁷ Ja maca ñaja'cohua'i a'ë, Pai Mamaquë sirija'a tutu quë'ire papi cui'ne i de'oye pa'iyepi daina.

²⁸ Jaje pa'ina, iyepi si'aye yo'o huëoquëna, ñani sihuajë'ë, cui'ne siopëa maña mëani ñajë'ë, tsoe de'oye pa'iyë mësarute isija'quëpi daija'quë api cajë.”

²⁹ Ja maca quëapi, pai ñajëna, soquë yë yo'oyeje pa'ye ñani quëaquë capi:

“Higuera soquë yë yo'oyeje pa'ye yo'oja'coa. Tsoe mësarupi ta'ñe asacohua'i a'ë, io yo'oye.

³⁰ Jaje pa'ina, ja'opi mëa huëoquëna, ñani ometëcahuë tì'añe ja'yere pa'iji, cacohua'i a'ë.

³¹ Jaje cui'ne yë'ë case'epi tì'aque yo'o huëoquëna, ñani tsoe tì'aji. Ja'yere pa'iji, Maija'quë cuañe te'te.

³² Nuñerepa cayë. Si'aye iye jaje yo'o saoja'coa. Ja yë'ta'a yure iye yo'o huëo ñasicohua'i pa'icohua'i juju sama'në.

³³ Jaje pa'ina, ma'tëmo, yeja pani tējini carajajia'coa, yë'ë cocata'a ti pani huesëja'coa.

³⁴ De'hua ñare pajë pa'ijë'ë, më joñoare jëa joyo neñere, co'aye yëyere, cono cuepeyere cui'ne iye yeja pa'ijë de'oye pañu'u cayere, ja mu'se tì'acquëna, cuasama'pë yo'oyepi.

³⁵ Trampana sioñeje yo'oja'coa, ja mu'se si'a hue'ña yeja pa'icohua'ire.

³⁶ Ne de'huasicohua'ipi pa'ijë'ë, Maija'quëre si'anë sejë, iye tëto saitoje jëasicohua'i pa'icohua'ipi Pai Mamaquë daina, de'oyepi iñoja'cohua'i.”

³⁷ Ja mu'seña cato Jesús ye'yapi, Maija'quëre së huë'e Jerusalén pa'icona. Cui'ne ñamire Olivos hue'yosi cutihuëna sani pëapi.

³⁸ Jaje pa'ina, si'a nea hue'ña paipi daë'ë, Maija'quëre së huë'ena i quëaquëna, asañu'u cajë.

22*Jesure Tseañe Cuasayere**(Mt 26.1-5, 14-16; Mr 14.1-2, 10-11; Jn 11.45-53)*

¹ Jujuma' ao aiñe tì'añe ja'i maca pa'iji, ja cato. Egípto pai mamajëse'ere huai Israel pai mamajëre huaiye pase'ere co'ye cuasajë sihuajë yo'oye pa'iji.

² Ja mu'seña Maija'quë huë'e ñacaicohua'i ëjaohua'i cui'ne cuañese'e ye'yacohua'ipi, Jesure me neni huani jëoja'cohua'i a'ni cuasajë co'ehuë, ite asa pa'ini ca'rajë.

³ Ja maca huati ëjaëpi Judas cui'ne yequë mami Iscariote hue'equëna cacapi, doce Jesús soisicohua'i aquëna.

⁴ Cacaquëna, jaëpi saji'i, Maija'quë huë'e ñacaicohua'i ëjaohua'i quë'rona cui'ne Maija'quëre së huë'e ñacaicohua'i quë'rona sani jaohua'i ja're cono Jesure ñeje yo'oni tseani mësarü jëñana isi'ñe pa'i api capi.

⁵ Jaje caquëna, asani jaohua'i ai sihuajë curiquë sañu'u ca nëohuë, ite.

⁶ Cajëna, ipi sehuoni ite tseja ja'ñere me pai peo maca ite tseani isija'quë a'ni cuasaquë i yo'o ja'ñe co'epi.

*Na'i Maca Jesús Aise'e**(Mt 26.17-29; Mr 14.12-25; Jn 13.21-30; 1 Co 11.23-26)*

⁷ Jujuma' ao aijë cui'ne yëi ñamare huani Maija'quëre isijë së mu'se tì'api.

⁸ Tì'aëna, Jesupi Pedrore cui'ne Juanre jëjo saquë capi:

“Sani ne de'huajë'ë, na'iquëna ai ja'ñere Israel pai fiestare cuasajë.”

⁹ Jaohua'ipi ite sei'ë:

“¿Jerona ne de'huaye'ni?”

¹⁰ Cajëna, Jesupi sehuopi:

“Mësarü jai daripëna caca maca ti'aja'cohua'i a'ë, te'i ëmëpi yurupëna oco saquëni. Ti'ani i huë'ere pana tuijë'ë. Ipi cacaquëna, ñani te'e cacajë'ë.

¹¹ Cacani ja maca iti huë'e aquëre sejë'ë: ‘¿Jerore pa'ico'ni, yë'ë ye'yacohua'i ja're conï na'iquëna, Israel pai fiestare cuasajë aija'a tu'rihuë? Capi ye'yaquëpi,' cajë'ë.”

¹² Jaje cajëna, ipi iñosipi, ëmëje'e tu'rihuëpi, jai huë'ñapi tsoe si'aye pa'iconi. Ñani jarona ne de'huajë'ë.”

¹³ Jaje caëna, jaohua'ipi sani jare Jesús case'eje ti'ahuë. Ti'ani Israel pai fiesta yo'oyere cuasajë ne de'huaë.

¹⁴ Ao aiñe ti'asi maca Jesús cui'ne i ye'yacohua'i conï ja'ruhuë, ao ai saihuëna.

¹⁵ Ja maca Jesupi capi, jaohua'ire:

“Mësarü ja're conï iye fiesta na'iquëna, aiñe yëhuë. Ja yë'ta'a yë'ë ai yo'oye ti'ama'në.

¹⁶ Jaje pa'ina, cayë, mësarute. Tijupë cui'naëpi mësarü ja're conï iye fiesta yo'o coñe paja'quë a'ë, iye yejana. Iye yo'oye Maija'quë te'tena ne sao maca ja maca ani cosi'i.”

¹⁷ Ja maca jaje cani ucu duruhuë ini Maija'quëre de'oji, se pëpani capi:

“Iyere ini huahuejë'ë.

¹⁸ Care payë, mësarute. Tijupë cui'naëpi cuiya'i cono ucuma'ë pa'ija'quë a'ë, Maija'quë cuañe te'tena yo'oye ti'añe pato.”

¹⁹ Ja jeteyo'je panpë ini Maija'quëre de'oji se pëpani ipi hua'quequë jaohua'ina isipi. Isini capi:

“Iye yë'ë ca'ë. Iye yo'oyeje pa'yere yo'ojë'ë, yë'ëre cuasajë.”

²⁰ Jaje cui'ne ucu duruhuëje ani tëjini ini capi:

“Iye ucu duruhuë cato huajëye yo'o ja'ñere ca nëoñe a'ë, yë'ë tsiepi mësarü de'oye pa'i ja'ñere caquë nejoja'a do'ipi.

²¹ Jaje pa'ina, yë'ëre cosoquë tseani yecohua'ina isija'quë iñore pa'iji, yë'ë ja're te'e ao ai saihuëna tëose'epi.

²² Jaje yo'oye pa'iji, Pai Mamaquë cato jare ite quëa nëosi ma'aja'a saiji. Jaje pa'iquëta'are iteaye pa'i pa'iji, iti yehuoja'quë!”

²³ Ja maca jaje caëna, iohua'ija'a sa'ñe sei'ë, “¿nepi mai aquë yehuoja'quë a'ni?” cajë.

Nepi Jerepa Pa'iquë Api Sa'ñe Caye

²⁴ Ja maca sa'ñe cajë, “¿nepi ai jerepa pa'i pa'ija'quë a'ni?” cahuë.

²⁵ Cajëna, Jesupi sehuopi:

“Yejaña ëjaohua'ipi iti necaicohua'ire cajë cuañecohua'i a'ë, cui'ne iti yeja de'oye pa'i ja'ñere cajë necaicohua'ipi, cajeohua'ire hue'yocohua'i a'ë, iohua'i ëjaëre.

²⁶ Jaje pa'iquëta'are mësarü cato jaje yo'ocohua'i pa'iye peoji. Coa ai jerepa ñeje yo'oye pa'iji. Iti ai jerepa pa'ipi mësarü aquë cato tsi posëje pa'i pa'iye pa'iji, cui'ne iti cuañequëpi coa necaiquëje pa'i pa'iye pa'iji.

²⁷ Jaje pa'ito, ¿ne a'ni, ai jerepa pa'i, ao ai saihuëna ja'runi ñu'i aikuë, panita'a iti aore sa aocuë? Jaje pa'ina, mësarupi ñato ao ai saihuë ñu'iquë api jerepa pa'iji, cayë. Jaje pa'iquëta'are yë'ë cato mësarute necaiquë pa'iyë.

²⁸ Mësarü a'ë, yë'ëre ai yo'oye pa'ina, si'anë yë'ë ja're conï pa'isicohua'ipi.

²⁹ Jaje pa'ina, mësarute yë'ëpi cuañecohua'i pa'i ja'ñere, ja'quë yë'ëre isise'eje isiyë.

³⁰ Yë'ë ja're conï ao ai saihuëna, yë'ë cuañe huë'ñana aijajë cui'ne ucuja'cohua'ini cui'ne cuañecohua'i ñu'i saire pana ja'rujajë doce Israel pai tsëcapë acohua'i yo'ose'ere ña de'huaja'cohua'ini pa'ija'cohua'i a'ë, mësarü.”

Pedro Jesure Ñama'quë A'ë, Caye
(Mt 26.31-35; Mr 14.27-31; Jn 13.36-38)

³¹ Ëjaëpi yequeje capi:

“Simón, Simón Satanáspi më'ëre trigo ñu'cueyeje pa'ye yo'osi'i caquë seji'i. De'hua ñajë'ë.

³² Jaje pa'iquëta'are yë'ëpi më'ëni caquë Maija'quëre secacaë'ë, më'ë cuasayepi de'oye pa'ijaquë caquë. Më'ëpi ja yo'oye tëto sani yë'ëna pönësi maca. Cocaijë'ë, më'ë yo'je tsire nuñerepa pa'ija'cohua'ini.”

³³ Jaje caquëna, Simónpi capi:

“Ëjaë, yë'ë cato më'ë ja're coní co hue'ña cotoje co cuañosi'i cuasayë, cui'ne ju'iñe pa'itoje te'e ju'iñere yëyë.”

³⁴ Caquëna, Jesupi capi, ite:

“Pedro, care payë. Më'ëre iye ñata tome maca ja yë'ta'a cura yë'ima'ëna, toasoñe pa'ye cosoja'quë a'ë, më'ë ñama'quë a'ë ite, yë'ë caquë.”

Ti'a Tëjji, Jesús Ai Yo'oye

³⁵ Jesupi seji'i, jaohua'ire:

“Mësarute topëa peocohua'ire cui'ne curiquë peocohua'ire, cui'ne zapatoje peocohua'ire jëjo saosi maca ¿mësarute co'amaña jopo caraë?”

Jaje seina, iohua'ipi cahuë:

“Pani.”

³⁶ Cajëna, capi, jaohua'ire:

“Jaje yo'ose'e pa'iquëta'are yure cato tiñe yeque yo'oye pa'iji. Jaje pa'ina, topë paquë pani saye pa'iji. Cui'ne curiquë ayacore paquë pani saye pa'iji. Cui'ne hua'ti peoquë pani dëi ju'i care isiquë curi neni hueroye pa'iji, hua'tije.

³⁷ Yë'ëna tsoe toyajë pa'ise'ere ti'añe pa'iji. Ja toyase'epi caji: ‘Co'acohua'i ja're coní cuecuehuë.’ Jaje pa'ina, si'aye toyase'e nuñerepa ti'añe pa'iji, yë'ëna.”

³⁸ Jaje caquëna, jaohua'ipi cahuë:

“Ëjaë, iñore caya hua'ña pa'iji.”

Jaje cajëna, ipi sehuopi:

“Tsoe ti'api.”

Jesús Getsemaní Quë'rona Señe

(Mt 26.36-46; Mr 14.32-42)

³⁹ Ja maca saji'i, etani Olivos cutihuëna noni i sai hue'ñana. Saina, i ye'yacohua'ije coní tuë'ë, ite.

⁴⁰ Iti hue'ña ti'ani, jaohua'ire capi:

“Sejë'ë, huati neña maca taiñe paja'cohua'i.”

⁴¹ Cani ja jeteyo'je Jesús jaohua'ire jeoni saji'i, quëna pë jeoñe ja'i macana. Jarona do're ja'runi seji'i, Maija'quëre.

⁴² Ñeje caquë:

“Ja'quë, më'ëpi iye sëje cono da'ca nejocaiye pa'ito nejocaijë'ë, ai yo'o ja'ñere. Ja yë'ta'a yë'ë cuasase'eye yo'oma'ë pa'ijë'ë. Coa ai jerepa më'ë cuasase'ere yo'osi'i.”

⁴³ Jaje pa'ina, Maija'quë huiñaëpi ma'tëmopi ñaipi, ite tutu isisi'i caquë.

⁴⁴ Jaje ai oi yo'oquë ai jerepa tutu Maija'quëre seji'i cui'ne i ai ësë cajeyeje pa'ye tsiepi yejana cajepi.

⁴⁵ Jaje Maija'quëre seni tëjini huëni saji'i, i ye'yacohua'i quë'rona. Ti'aquë ñaquëna, oiyepi quëco huesouna caisicohua'ipi paë'ë.

⁴⁶ Pa'ijëna, ja maca capi, jaohua'ire:

“¿Me yo'oje caisicohua'ipi uñe'ni? Huëijë'ë. Huëni sejë'ë, huatipi neñaquëna, taima'pë pa'ija'cohua'ipi.”

*Jesure Tseañe**(Mt 26.47-56; Mr 14.43-50; Jn 18.2-11)*

47 Jesupi ja yè'ta'a cocare caëna, jai pai tì'asi macaje Judas hue'equè doce i soisicohua'i aquèpi du'ru daji'i. Daina, yecohua'i jeteyo'je daè'è. Jaèpi tì'ani Jesure tsu'susi'i caquè tsio daji'i.

48 Tsio dai maca Jesús ite capi:

“Judas, ¿coa tsu'suquè sihuayeje pa'yepi yo'oquè yehuosi'i caquè yo'oquè Pai Ma-maquère, mè'è?”

49 Ja maca Jesús ja're conì pa'icohua'ipi ñani seì'è:

“Èjaè, ¿hua'ñapi jaohua'ire huaiye de'oquè?”

50 Jaje se maca iohua'i aquèpi tsoe Maija'què huè'e ñacaicohua'i èjaè jo'yaèni èja te'te cajorona tètòpi, peo te'terepa.

51 Jaje yo'oquèna, Jesupi capi:

“Jeojè'è, tsoe de'oji.”

Ja maca Jesús Maija'què huè'e ñacaicohua'i èjaè jo'yaè cajorore cui'naoni ini tuacaji'i.

52 Ja jeteyo'je Maija'què huè'e ñacaicohua'i èjaohua'ire cui'ne Maija'què huè'e ñacai soldado pai èjaohua'ire cui'ne aiohua'ire Jesupi capi, ite tseani sañu'u cajè daisicohua'ire:

“¿Co'amaña ñaère yo'oyeje pa'ye mèsaru tarapi, hua'ñapi conì date? yè'ère tseañu'u cajè.

53 Yè'è mèsaru ja're conì si'a mu'seña Maija'quère se huè'e pa'ina, mèsarupi yè'ère pu'pema'pè pa'isicohua'ita'a jaje yo'o macapi tì'aèna, mèsaru yo'ojè neañepi quèco huesosi maca.”

*Pedro Cosose'e**(Mt 26.57-58, 69-75; Mr 14.53-54, 66-72; Jn 18.12-18, 25-27)*

54 Ja maca Jesure tseani coñu'u cajè sahuè, Maija'què huè'e ñacaicohua'i èjaè huè'ena. Sajèna, cui'ne Pedroje tujì'i, so'o maca se ñaquè.

55 Jaro hue'se daripè tèhuo sitopi toa suahuè. Suani ja'ru tè'ijaè'è, ioja'a. Cui'ne Pedroje iohua'i ja're conì ja'rupi.

56 Ja maca te'o huè'e necaicipi toa yè'què macare ja'rusiquèpi toa mia hue'ñare ñu'ina, ise'ere ai ñani cao:

“Iquè Jesús ja're conì pa'isiquè api.”

57 Jaje cacona, Pedropi cosoquè capi:

“Ñama'què a'è, ite.”

58 A'ri maña tsoe pa'i maca yequèpi sani cui'ne capi:

“Mè'èje Jesús ye'yacohua'i aquè a'è.”

Jaje caquèna, Pedropi capi:

“Pani. Yè'è yequè a'è.”

59 Te'e hora tètò sai maca yequè cui'ne tìtani capi:

“Nuñerepa mè'è i ja're conì pa'isiquè a'è. Cui'ne jaje pa'ipi Galilea aquè a'è, mè'è. Asayè, mè'è cocana.”

60 Caquèna, Pedropi capi:

“Huesèyè, yè'è mè'è caye. ¿Iquere caquè'ni, jaje pa'ye?”

Ja yè'ta'a itire Pedro caquèna, cura yèji'i.

61 Yè'ina, ja maca Èjaèpi co'ye ponèni ñapi, Pedroro. Ja maca Pedro Èjaè case'ere cuasa ñajaji'i: “Ja yè'ta'a cura yè'ima'èna, toasoñe pa'ye cosoja'què a'è, mè'è case'ere.”

62 Ja maca Pedro hue'sena etani ai oji'i, i tayose'ere co'a ju'i.

*Jesure Cue'cueye**(Mt 26.67-68; Mr 14.65)*

63 Jesure tseani pacohua'ipi cue'cuejè cui'ne ite tara pèapi tè'cahuè.

⁶⁴ Ite ñaco ca cañapi sēani tsiana mosicapi tē'cajē cahuē:
 “¿Se ca ñajē'è. Nepi tē'care'ni?”

⁶⁵ Cui'ne jaiye yequē cocaje cahuē, ite tea ju'ijjē.

Judío Pai Ca Tējicohua'ipi Jesure Yo'oye
 (Mt 26.59-66; Mr 14.55-64; Jn 18.19-24)

⁶⁶ Mu'se pa'i maca Judío iohua'i Maija'quē huē'e ñacaicohua'i ējaohua'i, cui'ne cuañese'le ye'yacohua'i tsi'sini Jesure sahuē. Jerepa ējaohua'ipi ca tējicohua'irepa quē'rona, seni asañu'u cajē, sani cahuē:

⁶⁷ “Quēajē'è. ¿Mē'è aē, Cristorepa?”

Cajēna, ipi sehuopi, jaohua'ire:

“Yē'è i a'è catoje mēsarū coa caji cuasaye pa'iji.

⁶⁸ Cui'ne yē'ēpi mēsarūni sequē pa'ito yē'è señere sehuo tī'añe peoji, cui'ne joye saoyeje paja'cohua'i a'è.

⁶⁹ Jaje pa'isicohua'ita'are yureta'a Pai Mamaquē Maija'quērepa ēja te'tere ja'rusiquēpi ñu'ija'quē api, Ējaērepa pa'ija'quēpi.”

⁷⁰ Jaje caquēna, ja maca si'ahua'i ite sei'è:

“¿Jaje pa'ito mē'è aē, Maija'quē mamaquē?”

Sejēna, Jesupi sehuopi:

“Jaje pa'ijē'è. Yē'è a'è, mēsarū cayeje.”

⁷¹ Caquēna, ja maca iohua'ipi cahuē:

“¿Iquere cajē ai jerepa i caquēna, asasicohua'ire co'eye'ni? Tsoe maipi asahuē, i yē'ore pare cahuē.”

23

Pilatona Jesure Isiye

(Mt 27.1-2, 11-14; Mr 15.1-5; Jn 18.28-38)

¹ Ja maca jaje canī si'ahua'i huēni Jesure sahuē, Pilato quē'rona.

² Jarona co'aquēre papi ca huēohuē, ñeje cajē:

“Iquē co'aye yo'oye tī'ahuē, yēquē paini co'a de'huaquē cui'ne pai do'i saima'pē pa'ijē'è, romano pai ējaēre caquē. Cui'ne, jare ipi yē'è Cristo, pai ējaēre pa'è caquē api.”

³ Jaje caquēna, Pilatopi seji'i, ite:

“¿Mē'è a'è, judío pai ējaē?”

Caquēna, Jesupi sehuopi:

“Jaje pa'ijē'è, mē'è case'eje.”

⁴ Caquēna, ja maca Pilato capi, jaohua'ire Maija'quē huē'e ñacaicohua'i ējaohua'ire, cui'ne paire:

“Iquē co'aye yo'oye tī'ama'è pa'iyē.”

⁵ Caquēna, iohua'ipi ai tutu cahuē:

“I ye'yapi si'a Judea paire co'a de'huaquē sañope ējaohua'ire, yo'ocohua'ire nequē api. Jaje pa'ipi yure iñona cui'ne yo'o'ji, Galileapi huēosiquēpi.”

Herodesna Jesure Isiye

⁶ Pilatopi jare asani, jaje pa'ito iquē Galilea aquē a'è capi.

⁷ Jaje pa'ina, mēsarupi jaro aquē api carena, Herodes quē'rona jējo saosi'i, Galilea daripē cuañequēna, capi. Ja mu'seña cato jaēje Jerusalénre paji'i.

⁸ Sarena, Herodespi ñani ai sihuaquē ai tsoe coa ña ēa ju'i pa'iquēpi i yo'oyese'e cajēna, asaquē paji'i. Jaje pa'ipi pai yo'o tī'a ma'ñere yo'oquēna, ñasi'i caquē pa'iquē paji'i.

⁹ Jaje pa'ipi jaiye seji'i. Sequēta'are Jesús te'oreje sehuoma'è paji'i.

¹⁰ Cui'ne jarote Maija'quē huē'e ñacaicohua'i ējaohua'ipi cui'ne cuañese'le ye'yacohua'ipi jaohua'ipi ite ai sañope cacohua'i paē'è.

11 Ja maca Herodes cui'ne i soldado pai tea ju'ijë co'aye yo'ohuë. Coa ini cue'cueñu'u cajë suñahuë, de'o cañare pai ëjaohua'i ju'i care. Ja jeteyo'je cui'naëni Pilato quë'rona jëjo saopi.

12 Ja mu'se Pilato cui'ne Herodes cajeohua'i de'ohuë, ja'rë pëicohua'i pa'isicohua'ipi.

Jesure Huaiye Pa'iji, Caye

(Mt 27.15-26; Mr 15.6-15; Jn 18.39-19.16)

13 Ja maca Pilato Maija'quë huë'e ñacaicohua'i ëjaohua'ire cui'ne pai ëjaohua'ire tsi'soni,

14 capi:

“Mësarupi dahuë, iquëre yë'ë quë'rona co'aye paire yo'oji cajë. Jaje pa'iquëta'are yë'ëpi seni asasi'i caquë mësarupi ñajëna, yo'ohuë. Jaje pa'ina, tsoe mësarupi ñahuë, do'i peoquë pa'ina. Jaje pa'ito ique do'ire ite co'aye caye'ni.

15 Jaje pa'ina, Herodesje ti co'aye yo'oma'quë pa'ina, ña jujani jëjo daopi. Jaje pa'ina, iquëre huani jeoñe peoji.

16 Jaje pa'ina, coa si'seni jeteyo'je joye saoja'quë a'ë, pa'ija'quëre.”

17 Jaje fiesta mu'seña cosicohua'ire te'ire eto saoque paji'i, paire de'oye yo'osi'i caquë.

18 Jaje caquëna, si'ahua'i cui huëohuë:

“¡Jaëte huani jeoñe pa'iji! ¡Barrabásni eto saojë'ë!”

19 Iquë Barrabás cato paire huaisiquëni cosiquë paji'i. Cui'ne ja daripë pai iohua'i ëjaohua'ire uihuaye huëoquëpi.

20 Pilato cato Jesuni etoye yëpi. Jaje pa'ina, tijupë ca copi.

21 Caquëna, ai jerepa tutu cuihuë:

“¡Queja'quë api, queja'quë api!”

22 Toasoñe aye Pilato capi, jaohua'ire:

“¿Iquere co'aye yo'o u'ni, i? Yë'ë i co'aye yo'ose'e ti'ama'ë pa'iyë. Jaje pa'ire ¿me coa huaiye'ni? Jaje pa'ina, coa ai si'seni jëjo saosi'i, pa'ija'quëre.”

23 Jaje caquëna, ai jerepa tutu cuihuë, queja'quë api cajë. Jaje ai cui do'ipi Maija'quë huë'e ñacaicohua'i ëjaohua'i case'e ja yo'oye ti'ahuë.

24 Ja maca Pilato iohua'i yëjë cayeje yo'ose'e pa'ijaquë cuasapi.

25 Cuasani jaje iohua'i casiquëni eto saopi, paire huaiquë co'aquëni. Ja maca Jesuni iohua'i yëyeje huaija'quëre isipi.

Ite Quese'e

(Mt 27.32-44; Mr 15.21-32; Jn 19.17-27)

26 Ja maca Jesure queja'quëre sajëna, Cirene aquëpi Simón hue'equëpi sañope daina, ti'ani tseani cuañehuë, Jesure queja'core cruzu hue'equë saja'quëre cajë Jesupi du'ru saina.

27 Jaje saina, jai pai tuë'ë. Cui'ne nomiohua'ije jai pai oijë cuijë saë'ë, ini co'a ju'ijë.

28 Jaje oijëna, Jesús ñani capi, jaohua'ire:

“Jerusalén nomiohua'i oima'pë pa'ijë'ë, yë'ëre. Coa ai jerepa mësaruja'a cui'ne mësarumamajëni oijë'ë.

29 Yequë mu'se ñeje caye ti'aja'coa: ‘Nomiohua'i mamajëre peocohua'i, tsi pama'pë pa'isicohua'i, cui'ne ojeje tsosama'pë pa'isicohua'i jerepa sihuaja'cohua'i a'ë.’

30 Cajëna, paipi ca huëoja'cohua'i a'ë, ai cutire: ‘Yëquëna quëñojë'ë’ cui'ne a'ri cutihuëare caja'cohua'i a'ë, ‘Yahuejë'ë, yëquëre.’

31 Huajë soquë yëje pa'ini yë'ëre jaiye yo'oni me mësarute paja'cohua'i a'ni cuënisisoquë yëje pa'iohua'ire.”

32 Jesús ja're con huaija'cohua'ire caya paire sahuë, co'amaña yahue ñacohua'ire.

33 Ja maca Pai Siopë hue'yosi hue'ñana ti'ani Jesure quehuë. Cui'ne caya co'a paire con, yequëni i ëja te'tena cui'ne yequëni i ari te'tena nëcohuë.

34 Ja maca ite quejëna, Jesupi capi:

“Ja'quë oijë'ë, jaohua'ire iohua'i yo'oye huesëjë yo'ocohua'ire.”

Soldado paipi Jesús ju'i care dutani sa'ñe iohua'ija'a nepi, iote paja'cohua'i a'ni cajë yo'ohuë.

³⁵ Jaje yo'ojëna, paipi ai ñahuë. Cui'ne pai ëjaohua'ique cue'cuejë cahuë:

“Yecohua'ire huasopi. Yureta'a co'ye huasoyere paji, nuñerepa Cristo Maija'quë tsequërepa pani co'ye huasoye pa'ini.”

³⁶ Cui'ne soldado paije cue'cuejë ite o'sa cuiya'i conore ocuasi'i cajë yo'ohuë.

³⁷ Jaje yo'ojë ite cahuë:

“Judío pai ëjaë pani më'ëja'a co'ye huasojë'ë.”

³⁸ Cui'ne i siopë ëmëje'ere toyasico paco'ë, griego, latín cui'ne hebreo cocapi ñeje: IQUË JUDÍO PAI ËJAËPI.

³⁹ Co'aye yo'ocohua'i aquëre que deosiquëpi iti maca dequëpi tea ju'i co'aye capi, ñeje:

“Më'ëpi Cristorepa pani më'ëja'a co'ye huasoni jeteyo'je yëquëre huasojë'ë.”

⁴⁰ Jaje caquëna, yequëpi i cajeire capi cama'ë:

“¿Maija'quëre ca'rama'quë, më'ëje cui'ne ju'ija'quë me casi'ni?”

⁴¹ Mai cato nuñerepa co'aye yo'ocohua'ipi yo'o cuañoñë, jare mai co'aye yo'osi do'ire saijë. Jaje pa'iquëta'are iquë ti co'aye yo'oma'quëpi yo'o cuañoji, ñaquë më'ë.”

⁴² Cani ja maca capi:

“Jesús huñeyema'ë pa'ijë'ë, yë'ere më'ë cuañe huëo maca.”

⁴³ Caquëna, Jesupi capi, ite:

“Nuñerepa cayë, më'ëre. Yurepi yë'ë ja're coní pa'ija'quë a'ë, de'o huë'ñare.”

Jesús Ju'ise'e

(Mt 27.45-56; Mr 15.33-41; Jn 19.28-30)

⁴⁴ Mu'se joporepa pa'i maca si'a yeja ñamije pa'iorepa de'opi, tres pa'i macaja'a na'iquëna.

⁴⁵ Ësëje miañe pani cui'ne ta'tëpo capi Maija'quëre se huë'e Maija'quë pa'i sito tëhuosicoje jopore paja'a tsata saji'i, ëmëje'epi meñe huë'ehuëre pana.

⁴⁶ Ja maca Jesupi cuipi:

“Ja'quë, Ja'quë yë'ë joyo më'ëna isi nëoñë.”

Jaje caní juni huesëpi.

⁴⁷ Ja maca capitán, romanopi iye yo'ose'ere ñani Maija'quëre sihuaquë capi:

“Nuñerepa iquë ti co'aye yo'oma'quë paji'i.”

⁴⁸ Si'ahua'i ja maca pa'isicohua'ipi ite yo'ose'ere ñani quëquë huesëjë coti saihuëana të'cajë saë'ë.

⁴⁹ Jaje saijëta'are si'ahua'i Jesús ñacohua'ipi cui'ne nomiohua'i Galileapi tuisicohua'ipi so'ona pëani ñahuë, iye yo'oye.

Jesure Tase'e

(Mt 27.57-61; Mr 15.42-47; Jn 19.38-42)

⁵⁰ Paji'i, te'i nuñerepa yo'oquëpi i mami José hue'equëpi, Judea yejare Arimatea daripëre pa'iquë. Jaë cato judío pai ëjaohua'i aquë paji'i.

⁵¹ Iquë José cato Maija'quë te'te aye yo'oye ñasi'i cuasaquë utequë paji'i. Jaje pa'ipi yequë ëjaohua'i Jesure huai ja'ñere cajëna, te'e cui'ne cuasaye paipi.

⁵² Jaje pa'ina, ëjaëpi Pilatore sani seji'i, Jesús capë ta ja'ñere caquë.

⁵³ Cruzu dequëre casani jai cañapi ca'neni quëna yejana coje nesicona opapi, ja yë'ta'a paire tama'a cojena.

⁵⁴ Huajë mu'se pa'ija'coni ne de'hua mu'se paji'i. Ja mu'se cato tsoe huëoye ja'i maca pa'iji.

⁵⁵ Galileapi Jesure nomiohua'i tuisicohua'ipi sani tasi daripë ñahuë, me oare'ni, i capë cajë.

⁵⁶ Ñani ja maca hu'e'ena co'ini huëo sē ma'ña ne de'huahuë. Ne de'huani huajë mu'se huajëhuë, ìti cuañese'e pa'iyeje.

24

Jesús Ju'isiquëpi Huëise'e

(Mt 28.1-10; Mr 16.1-8; Jn 20.1-10)

¹ Du'ru macarepa co'amaña ne mu'se pa'i maca cui'naohua'ipi saë'ë, tasi daripë quë'rona nea huë'ñarepa huëo sēne ne de'huase'ere sajë. Cui'ne yecohua'i nomiohua'i conì saë'ë.

² Ja maca tì'ajë ñajëna, quëna pë daripë siosicopi tìrore pa'iona, tì'ahuë.

³ Tì'ani cacajë Èjaë Jesús capëre tì'ama'pë.

⁴ Peoquëna, ai quëquëhuë, me nei'ni cajë. Jajë quëquëjë ñajëna, jarote caya ëmëohua'i mia ju'i caña ju'icohua'ipi ìohua'i ja're conì nëcahuë.

⁵ Jajë ña quëquëni yejare pana në me huesëjëna, ñajë jaohua'ipi, cahuë:

“¿Iquere co'eye'ni, ju'isicohua'i quë'ro? Tsoe huajëquëpi pa'iji.

⁶ Ìñore pa'ima'ë pa'iji. Tsoe huëji'i. Cuasajë'ë. Ja yë'ta'a Galilea pa'ima'ca ì ca'ñere,

⁷ ñeje: ‘Paì Mamaquë co'aye yo'ocohua'i jëñana ìsisiquë pa'ija'quë api. Pa'ina, jaohua'ipi queja'cohua'i a'ë, soquë sarahuana. Jajë yo'osiquëta'a toaso mu'seña pa'i maca huajëquë huëija'quë api.’ Tsoe jare quëapi”.

⁸ Jajë caëna, ja maca Jesús ca'ñe cuasa ñajaë'ë.

⁹ Ja jeteyo'je daripë ñasicohua'ipi co'ini si'aye ìohua'i ñase'ere quëahuë, once soisicohua'ire cui'ne si'ahua'i ìti maca conì pa'icohua'ireje.

¹⁰ Iye coca ì soisicohua'ire sani quëasicohua'i cato paë'ë: María Magdalena, Juana, María, Jacobo pëca ja'co, cui'ne yequë nomiohua'i conì.

¹¹ Jajë quëajëna, ì soisicohua'ipi jaohua'i quëaye asani sehuoma'pë paë'ë, coa cuepejë cayeje pa'ye nëina.

¹² Jajë nuñerepa cayë cuasama'quëta'a Pedropi etani huë'huëquë saji'i, tasi daripëre ñasi'ì caquë. Sa tì'ani ñaquëna, ìte ca'nesi caña tìrona ne saose'epi paji'i. Pa'ina, ñani ai cuasaquë saji'i, huë'ena.

Emaúsna Sai Ma'ana Yo'oye

(Mr 16.12-13)

¹³ Jare ja mu'se caya ëmëohua'ì Emaús daripëna saë'ë, Jerusaléncpi once kilómetro sai huë'ñana.

¹⁴ Saijë Jesús ayere cajë saë'ë.

¹⁵ Jajë cajë saijëna, jare ìpi Jesús jaohua'ire tsiojaji'i. Tsiojani ìohua'ì ja're conì saji'ì.

¹⁶ Saina, a'ri maña carapi, ìohua'ì ña tì'are paye ìte.

¹⁷ Ja maca sai Jesupi jaohua'ire seji'ì:

“¿Iquere sa'ñe cajë saie'ni, ma'aja'a saini? ¿Me yo'ojë oicohua'ì pa'iye'ni?”

¹⁸ Caquëna, jaohua'ì aquë Cleofas huë'equëpi sehuopi, ìte:

“Si'a yeja Jerusalén daripë iye mu'se yo'ose'e asayë. ¿Jajë pa'iquëta'are cui'ne më'ëse'e ìti huë'ña pa'inije asama'ë pani sequë?”

¹⁹ Caquëna, ja maca ìpi capi, ìte:

“¿Me yo'ore'ni?”

Caquëna, ìohua'ìpi cahuë:

“Jesús Nazaret aquëpi, Maija'quëre quëacaiquëpi, si'aye tutu quë'ìpi cui'ne ì cayeje Maija'quë ña huë'ñana, nuñerepa caquëpi si'a paì ña huë'ñana caquëre pare yo'ose'ere cayë.

²⁰ Jajë pa'ini, quëni huani jeohuë, Maija'quë huë'e ñacaicohua'ì ëjaohua'ì maire cuañecohua'ì cui'ne si'a ëjaohua'ì huani jeoñe pa'iji cajëna.

21 Yëquë cato jaëpi Israel paire huasoja'quë api cajë utecohua'i paë'ë. Yure jaje pa'ijëna, si'aye iye co'aye yo'ohuë, coa toaso mu'seña ite yo'ose'e tëtosaïji, yure.

22 Jaje yo'ose'e pa'itoje ai jerepa ai cuasaye pa'iji. Yëquë ja're conï nomiohua'i pa'icohua'ipi nea huë'ñarepa sani ña quëquëhuë, tasi daripë.

23 Jesús capë peoco pa'ina, jaje ñani jaohua'ipi dani yëquëre quëahuë. Huëo cani ñañeje pa'ye huiñaohua'ire ñajëna, jaohua'ipi Jesús huajëquëpi pa'iji cahuë cajë.

24 Ja jeteyo'je yëquë cajeohua'ije tasi daripëre sani ñajëna, jare jaje nomiohua'i case'eje pa'ye pa'ina, ti'ani ñahuë. Jesureta'a ñama'pë paë'ë.”

25 Jaje quëaquëna, ja maca Jesupi capi, jaohua'ire:

“Asa ti'ama'cohua'ire pa'ni, mësaru. Je yëhua asani sehuoja'cohua'i a'ni Maija'quëre quëacaicohua'i cajë pa'ise'e.

26 ¿Mësarupi cuasato Cristo ai yo'oye paja'quë paquë si'aye iye ja yë'ta'a i de'o huë'ñarepa saima'ë pani?”

27 Jaje se cani ja maca quëa huëopi, si'aye ite yo'o ja'ñere cajë toyase'ere. Moisés toyaquë pa'ise'epi huëoni cui'ne yecohua'i Maija'quë quëaquëna, toyasicohua'i toyajë pa'ise'e conï quëapi.

28 Iohua'i cajë saisi daripëna ti'ani, Jesús ja yë'ta'a i sai huë'ña sasi'i caquë yo'oyeje yo'opi.

29 Jaje yo'oquëna, jaohua'ipi soihuë:

“Yëquë ja're conï pëajë'ë na'iji, coa ñami de'o tējiji.” Asani ja maca Jesús iohua'i ja're conï cacani pëapi.

30 Pëasiquëpi ao ai saihuëna iohua'i ja're conï ja'rusi maca ipi panpë ini Maija'quëre se pëpani jëyoni jë'yequë jaohua'ire aopi.

31 Jaje i yo'o maca ña titahuë, ire papi cuasajë. Jaje cuasa maca tose peo huë'ña huesëpi.

32 Ja maca iohua'ija'a sa'ñe cahuë:

“Maipi asahuë, mai joñoa ai sihua ëaye nëiñe, ma'aja'a dai toyase'ere ipi quëaquëna.”

33 Jaje ñani ti uteye peoyerepa ma'aja'a dai huëoni daë'ë, cui'naohua'ipi Jerusalëna. Titajëna, jarote paë'ë, once Jesús soicohua'i tsi'sisicohua'ipi iohua'i cajeohua'i ja're conï.

34 Pa'ijëna, titani asajëna, jaohua'ije cahuë:

“Nuñerepa Jesús huëji'i. Cui'ne ise'ere iñopi, Simónre.”

35 Cajëna, ja maca iohua'ije quëahuë, ma'aja'a saijëna, yo'ose'ere. Cui'ne Jesupi panre jë'yequëna, ñani ite ña titase'ere.

Jesupi Ñaiñe, Ire Ye'yecohua'ina

(Mt 28.16-20; Mr 16.14-18; Jn 20.19-23)

36 Ja yë'ta'a iti yo'ose'ere cajëna, Jesús iohua'i jopore pana ñai nëcapi. Ja maca pëpapi, ñeje caquë:

“De'oye pa'ija'cohua'i a'ë, mësaru.”

37 Caquëna, jaohua'ipi ai quëquë huesëhuë, i pa'isi joyore ñañë cuasajë.

38 Jaje cuasajëna, Jesupi jaohua'ire capi:

“¿Me yo'ojë quëquë huesësicohua'i pa'iye'ni? ¿Me yo'ojë mësaru joñoa jëa coeyeque hue'eye'ni?”

39 Ñajë'ë, yë'ë jëñare cui'ne yë'ë quëore. Jare yë'ë i a'ë, mësaru ñasiquërepa. Patoni cui'ne ñajë'ë. Joyo cato capë cui'ne tara peocoa. Mësarupi yë'ëre ñajëta'a capë tara hue'equë pa'iye. Yë'ë a'ë, me joyo pa'iye'ni.”

40 Jaje cani jaohua'ire iñopi, jëña cui'ne quëo ite quese'ere.

41 Jaje yo'oquëna, ja yë'ta'a ire papi cuasaye pahüë, ai sihua do'ire, cui'ne quëquë do'ire. Jaje pa'ina, Jesupi jaohua'ire capi:

“¿Ai maña paye, iño?”

42 Caquëna, ini isihuë, tsiaya hua'i tsaro sëyosiconi.

⁴³ Isijëna, ini iohua'ique ñajëna, aji'i.

⁴⁴ Ja jeteyo'je capi, jaohua'ire:

“Ja yo'ose'e cato yë'ë mësarü ja're ja yë'ta'a çoni pa'i case'ere yo'ohuë. Si'aye Moisés cuañese'e cui'ne Maija'quëre quëacaicohua'i toyase'e, cui'ne Salmos toyase'e si'aye tija'ne paji'i. Me paquë'ni, nuñerepa case'e. Jaje pa'ina, yo'ohuë.”

⁴⁵ Ja cato quëapi, toyase'e cayere nuñerepa asa tija'ajajë caquë.

⁴⁶ Jaje pa'ina, quëaquë jaohua'ire capi:

“Ñeje toyase'e pa'iji. Cristo ai yo'oquë jüni huesëye pa'iji. Jaje ju'isiquëta'a toaso mu'seña pa'i maca cui'naëpi huëija'quë api.

⁴⁷ Jaje pa'ina, Cristo mamire cajë quëaye pa'iji. Si'a hue'ña pa'icohua'ire Jerusalén paire quëa huëoye pa'iji. Huëosicohua'ipi ñeje cajë: Ja'në cuasase'e jeoni ponëjë'ë. Jaje yo'ojëna, mësarü co'aye yo'ose'ere sai de'huacaiye pa'ija'coa.

⁴⁸ Jaje pa'ina, mësarü a'ë, yure iye ñasicohua'irepa.

⁴⁹ Ina, yë'ëpi, ja'quë ca nëose'e jëjo daoja'quë a'ë, mësaruna. Jaje pa'ina, saima'pë iño Jerusalén daripëre pa'ijë'ë, ma'tëmo jëjo dao tuture utejë'ë, mësarü suña ja'ñere.”

Ma'tëmona Sa Cuañoñe

(Mr 16.19-20)

⁵⁰ Jesupi sai sapi, jai daripë Betaniare pana. Jaronä jëña mëani Maija'quëre seçacaji'i, jaohua'ire.

⁵¹ De'oye pa'ijë'ë, cani jaohua'ire jeoni ma'tëmona sa cuañoopi.

⁵² Ja jeteyo'je Maija'quëre seni tëjini co'ihuë, Jerusalenna ai sihuajë.

⁵³ Cui'ne si'anë Maija'quëre se huë'ere pa'ijë Maija'quëre de'oquë api cajë sihuajë paë'ë. De'oji. Ca tëjihüë.

SAN JUAN

De'o Cocapi Pai De'ose'e

¹ Ja yè'ta'a yequè co'amaña pa'ima'nè iti coca tsoe paji'i. Iti coca cato Maija'què ja're paji'i. Iti coca cato Diusupi.

² Du'ru huèo macana Maija'què ja're conì paji'i, iti cocapi.

³ Ipi Maija'què ja're conì co'amaña de'huapi. Peoji, i de'hua ma'ñe, si'aye i de'huase'a a'è.

⁴ Ini paji'i, ti pani huesëye. Ti pani huesëyepi paire miacaiye pa'iji.

⁵ Iye miañepi nea hue'ñare pana miacaji'i. Miacaina, neañepi ne yayo tì'añe papi.

⁶ Pa'iji, Maija'què jèjo daoquè Juan hue'equè.

⁷ Jaè cato iti miañe ñasiquèpi quèacaiquè paji'i, i cayere care paji cuasani si'a pai asajajè caquè.

⁸ Juan cato miañe peopi. Jaè cato coa miañe ñasiquèpi quèacaiquè paji'i.

⁹ Nuñerepa si'a paire miacaiyepi iye yejana tìtapi.

¹⁰ Ipi Diusu ja're pa'i iye yeja de'huasiquèta'are iye yeja pa'icohua'ipi ire papi cajè asaye pahuè.

¹¹ I paire pana daji'i. Daisiquèta'are i paipi ite de'oye sihuajè yo'oye pahuè.

¹² Jaje jai pai pajèta'are de'hue te'ohua'ise'e sihuajè ite nuñerepa Cristo huasoquè api cuasajè asahuè. Jaje ite cuasasicohua'ini nuñerepa Maija'què mamajèrepa pa'iye nepi.

¹³ Pai mamajèje pa'iohua'i peoyè. Diusu mamajè cato, Diusupi necaina, i mamajè de'osicohua'i a'è. Pai ai de'oyepi ai de'oma'cohua'i a'è. Panita'a coa yèjè yo'oyepi ai de'ose'eje pa'iohua'i peoyè.

¹⁴ Cristopi pai de'oni mai ja're conì paji'i, paire oiquère papi, cui'ne nuñerepa pa'ipi. Jaje pa'ini i de'oquè pa'iyerepa ñahuè, yèquèpi, Maija'què Mamaquèrepa te'i macapi, ai de'oquèrepa pa'ina.

¹⁵ Jaje pa'ina, Juan Cristo do'ire ca'aji'i, ñeje:

“Iquè api, yè'è mèsarute quèasiquè. Jaèni yè'è quèahuè. Yè'è jeteyo'je daiji, jerepa pa'i. Yè'è peo'nè pa'isiquè ca'aji'i.”

¹⁶ De'oye pa'iye tì'ahuè, i do'ipi.

¹⁷ Cuañese'e cato Moisésja'a Maija'quèpi isise'e a'è. Cui'neje paire oiye, cui'ne nuñerepa yo'oye cato Jesucristoja'a isise'e a'è.

¹⁸ Te'ije Diusure ñasiquè peoji. Coa i mamaquè i ja're conì pa'iquèse'e. Jaèse'e ñapi. Maire quèa iñopi, i pa'iye aye.

Jesucristo Ayere Juan Cacaìse'e

(Mt 3.11-12; Mr 1.7-8; Lc 3.15-17)

¹⁹ Jerusalén pa'i judío èjaohua'ipi Maija'què hu'e ñacaicohua'ire cui'ne levitasre jèjo saoreña, Juanre iquei'ni mè'è cajè seni asaja'cohua'ire.

²⁰ Jaje jèjo saorena, sani sejèna, Juanpi tìñarepa quèaèña:

“Yè'è cato Cristo Maija'què paire huasoquè peoyè.”

²¹ Jaje caquèna, seni coreña:

“¿Jaje pa'ito iquei'ni, mè'è, tsoe hue'ña Maija'què quèacaiquè pa'isiquè?”

Cajèna, Juanpi caèña:

“Pani.”

Yeque seni coreña:

“Jaje pa'ito ¿Maija'què quèacaiquè daija'què api ca nèosiquè aè, mè'è?”

Jaje catoje sehuouña:

“Pani.”

22 Ja maca careña:

“¿Iquei'ni, jaje pa'ito? ¿Me yëquëre jëjo daosicohua'ire sani quëaja'cohua'i a'ni? Më'ë ayere quëajë'ë, yëquëre.”

23 Cajëna, Juanpi caëña:

“Yë'ë cato yë'ose'e cuene yejapi cuiquë a'ë: ‘Nui ma'arepa hui'yojë'ë, Ejaë daija'a ma'a.’ Maija'quëre quëacaiquë Isaías caquë pa'ise'eje caquë a'ë, yë'ë.”

24 Juanre sani casicohua'i cato fariseo paipi jëjo saosicohua'i paë'ë.

25 Jaohua'ipi seteña, ite:

“Cristo peoni, cui'ne Elíasje peoni, cui'ne Maija'quë jëjo daosi'i casiquëje peoni, ¿Me yo'oquë cui'ne oco doquë'ni?”

26 Cajëna, Juanpi caëña:

“Yë'ë cato oco doquë aë. Jaje pa'iquëta'are mësarü ja're conï pa'iji, mësarü ña ti'ama'quëje.”

27 Jaë cato yë'ë jeteyo'je daija'quë api, yë'ëre tëto saisiquëpi. Yë'ë cato do'i peoyë, i zapato joyecaiyeque.”

28 Iye cato Betábara hue'e hue'ñana yo'ose'e a'ë, Jordán tsiaya ëse mëi te'tena Juan oco do hue'ñana.

Maija'quë Yëi Ñamapi, Jesús

29 Se ñatasi mu'se Jesupi Juan quë'rona tsio daina, ñaquë caëña, Juan:

“Ñajë'ë. Iquë api, Maija'quë Yëi ñama iye yeja pa'icohua'i tayo yo'oye nejocaiquë.

30 Yë'ë jaëni cahuë: ‘Yë'ë jeteyo'je daiji, yë'ëre tëto saisiquë. Jaë cato yë'ë peo maca pa'isiquë api.’

31 Yë'ëje huesëhuë. Iquei'ni cuasahuë. Jaje pa'iquëta'are ocopi dohuë, Israel paipi ñajajë caquë.”

32 Caëña, Juan yequeje:

“Yë'ëpi ñahuë, Maija'quë de'o joyopi ma'tëmopi su'teje pa'ipi ina cajeni pëaquëna.

33 Yë'ë cato ja yë'ta'a huesëhuë, iquei'ni cuasaquë. Jaje pa'iquëta'are yë'ëre oco dojë'ë caquë cuañesiquëpi capi: ‘Më'ëpi oco doquë ñaquëna, de'o joyopi cajeni ina pëasiquëpi. Jaë api, paire Maija'quë de'o joyopi doquë.’

34 Jaje pa'ina, yë'ë iti ñasiquëpi quëacaiquë pa'iyë, Maija'quë Mamaquëre papi caquë.”

Jesús I Ye'yacohua'ire Du'ru Macarepa Nese'e

35 Se ñatasi mu'se Juan cui'ne i ye'yacohua'i conï paë'ë, ja'rë pa'isi macare.

36 Pa'ijëna, Jesús da saina, ñaquë Juan capi:

“Ñajë'ë. Jaë api, Maija'quë Yëi ñama.”

37 Jaje Juan caquëna, asani i ye'yacohua'ipi cayaohua'i Jesure tuteña.

38 Jaje tuijëna, Jesupi asani co'ye ñani caëña, jaohua'ire:

“¿Iquere co'eye'ni?”

Caquëna, johua'ipi careña:

“Ye'yaquë, ¿Më'ë jeron pa'iquë'ni?”

39 Cajëna, Jesupi capi:

“Dani ñajë'ë, yë'ë pa'i hue'ña.”

Caëna, i pa'i hue'ñana sani ñani i ja're pëani paë'ë, cuatro pa'i maca ti'asicohua'ipi iti mu'se na'i macaja'a.

40 Juan caquëna, asani tuisicohua'i aquë cato, te'i Andrés paji'i, Simón Pedro yo'jei.

41 Ja yë'ta'a yeque yo'oma'në du'ru macarepa cato Andrés, maja'yë Simónni sani co'epi. Ti'ani capi, ite:

“Ti'ahuë, yëquë, Mesías maire huasoquë.”

42 Jaje quëani Andrés sai saëña, Simónre Jesús quë'rona. Saquëna, ñani Jesupi caëña:

“Më'ë cato Jonás mamaquë Simón'ë. Jaje pa'iquëta'are Cefas hue'equë pa'ijë'ë. Jaje cani Pedro caye a'ë. (Mai coca cani quëna pë caye pa'iji.)”

Jesús Soise'e Felipe Cui'ne Natanaelre

⁴³ Se ñatasi mu'se Jesús Galilea yeja quë'rona sasi'i caquë yo'oquë, Felipe tì'api. Tì'ani capi:

“Tuijë'ë, yë'ëre.”

⁴⁴ Iquë Felipe cato Betsaida daripë aquë paji'i, Andrés cui'ne Pedro pa'i hue'ña aquë.

⁴⁵ Ñani ja maca Felipe Natanaelre co'ese'e caquë sani tì'ani ite capi:

“Ai tsoe Maija'quëre quëacaicohua'i cui'ne Moisés toyaquë pa'isiquëni ñahuë, yëquë. Jaë cato Jesupi José mamaquë Nazaret daripëpi aquë api.”

⁴⁶ Caquëna, Natanaelpi capi:

“¿Nazaret daripëpi de'o pai eta tì'añe pa'iquë?”

Caquëna, Felipepi capi:

“Dani ñajë'ë, ñi.”

⁴⁷ Natanaelpi Jesús quë'rona tsiojaina, Jesús capi:

“Nuñerepa Israelita macapi daiji, iquë cosoye peoquëpi.”

⁴⁸ Jaje caquëna, Natanaelpi sequëña:

“¿Me yë'ëre ñaquë'ni?”

Caquëna, Jesupi capi:

“Ja yë'ta'a Felipe më'ëre soima'në ñahuë, Higuera soquë yë huë'ehuëre më'ë nëca maca.”

⁴⁹ Ja maca Natanaelpi capi:

“Ye'yaquë, më'ë cato Diosu mamaquë a'ë. Judío pai ëjaëre pa'ë, më'ë.”

⁵⁰ Caquëna, Jesupi sehuopi:

“¿Coa Higuera soquë yë huë'ehuëre pa'i maca ñahuë case'ere nuñerepa Ejaëpi caji caquë asaquë, më'ë yë'ëre? Ai jerepa pa'yere, më'ë ñaja'quë a'ë, jeteyo'je.”

⁵¹ Yequeje Jesupi capi, ite:

“Nuñerepa cayë. Ma'tëmo hui'yosicopi pa'iona, Diosu huiñaohua'ipi mëisicohua'ipi cajesicohua'ipi Pai Mamaquëni cajë yo'ojëna, ñaja'cohua'i a'ë.”

2

Caná Daripëna Huejase'e

¹ Toaso mu'seña sa tëto sai maca Caná daripëre hueja fiesta paquëña, Galilea yejare. Jarote Jesús pëca ja'coje pacoña.

² Jesús cui'ne i ye'yacohua'i coní hueja fiestana soi cuañoisicohua'ipi pa'ijë sateña.

³ Cuiya'i o'sa carajaisi maca, Jesús pëca ja'copi cao:

“Cuiya'i o'sa yure peoji.”

⁴ Cacona, Jesupi sehuopi:

“¿Nomio me yo'oco jaje yë'ëre caco'ni? Yë'ë yo'o maca ja yë'ta'a tì'añe paji.”

⁵ Jaje catoje iopi cao, paire necaicohua'ire:

“I cayeje yo'ojë'ë.”

⁶ Jarote seis quëna yurupëa paji'i, judío pai si'si cuya tojë yo'o yurupëa. Te'e yurupë cato veinte panita'a veinticinco galones doye paji'i.

⁷ Jesupi paire necaicohua'ire capi:

“Iye yurupëana ocore do'e timëjë'ë.”

Caëna, do'e timëreña.

⁸ Do'e timërena, Jesupi capi:

“Yure cato a'ri maña doni fiesta yo'oye ñacaiquëna sacaijë'ë.”

Caëna, jaje yo'oreña.

⁹ Sarena, fiesta yo'oye ñacaiquëpi, ocopi cuiya'i cõno de'ose'ere neñapi, huesëquë. Iti ñajë ocopi yurupëana dosicohua'ise'e ja'ë cuasahuë. Jaje neñani fiesta yo'oye ñacaiquëpi huejaquëre soini capi:

¹⁰ “Si'a pa'i du'ru macarepa cato de'o cuiya'i cõnore pare ucucoa. Ai ucusi macarepa jeteyo'je a'ri maña de'o cuiya'i cõno ocuacoa. Jaje pa'iquëta'are mël'ë cato ai de'o cuiya'i cõnore pare de'huahuë.”

¹¹ Jesús Caná daripë Galilea yejana pa'i yo'o tì'a ma'ñere yo'ose'e cato du'ru macarepa yo'o ñose'e paji'i, ì de'oquërepa pa'iyere. Jaje yo'ouna, ìte ye'yecohua'i ìre papi cuasahuë.

¹² Iye yo'o tējisi jeteyo'je Capernaum daripëna saji'i, pëca ja'co, yo'je tsi, cui'ne ì ye'yacohua'i cõni saijëna. Sani jaron pa'ë, a'ri maña mu'seña.

Jesupi Maija'quë Huë'ere Tsoa Tose'e
(Mt 21.12-13; Mr 11.15-18; Lc 19.45-46)

¹³ Israel pa'i Egíptopi etajë pa'ise'ere cuasajë judío pa'i yo'o mu'seña tì'a tējiquëna, Jesupi Jerusalenna saji'i.

¹⁴ Sani tì'api, Maija'quë huë'ere curiquë neñu'u cajë duruhuequëre ìsicohua'i, cui'ne yëi ñamare ìsicohua'i, cui'ne su'tere ìsicohua'i cui'ne curiquë cambiacohua'i ja'rusicohua'ipi ñu'ijëna, ñani.

¹⁵ Jesupi ìohua'ire si'seja'core neni yureta'a si'a pa'ire co'amaña ìsicohua'ire yëi ñamare cui'ne huequëre cõni te'epi curiquë cambiajë ñu'icohua'ini eto saoni ìohua'i curi topëa jëa ña'ñe saocai, cui'ne mesa saihuëaje jël'je taño saocaji'i.

¹⁶ Su'tere ìsicohua'ini capi:

“Ìeto saojël'ë, ñño pama'pël' ÿë'ë Ja'quë huë'ere co'amaña huero huë'e neni yo'oma'pël'”

¹⁷ Ja maca ì ye'yacohua'ipi toyase'e cayere cuasa ñajateña, ñeje cayere: “Si'aye yël'ë pa'iyë mël'ë huë'ere cuasani ñacai yo'oyë.”

¹⁸ Ja maca judío pa'ipi Jesure se'ì'ë:

“¿Iquepi mël'ë ññoja'quë a'ni, mël'ë cuañequë pa'iyë iye yo'oquë?”

¹⁹ Cajëna, Jesupi sehuopi:

“Nejojël'ë, iye huë'ere. Jaje yo'ojëna, yël'ëpi coa toaso mu'señapi nesi'i, cui'naoni.”

²⁰ Caquëna, judío pa'ipi careña:

“Cuarenta y seis ometëcarepa nesicore ¿me mël'ëpi coa toaso mu'señapi huë'e nesi'ni?”

²¹ Jaje Jesús canì ì capëre capi, huë'ere pare caye papi.

²² Jaje pa'ina, Jesús ju'isiquëpi huëisi maca ì ye'yacohua'ipi cuasa ñajateña, ì iye case'ere. Cui'ne ja maca toyase'e case'eje nuñerepa care pa'ë cajë asahuë.

Si'aohua'ire Jesús Ñaquë Api

²³ Jesús Jerusalénre pa'i pa'i yo'o tì'a ma'ñere yo'oquëna, ñani jai pa'i ìte ìre papi cajë asahuë, Israel pa'i Egíptopi etase'ere cuasajë yo'o fiesta pa'i maca yo'oquëna.

²⁴ Jaje pa'iquëta'are Jesús cato pa'i cuasayere ñani pa'i nuñerepa cayë cuasaye papi, si'aye pa'i cuasaye ñaquë sëte.

²⁵ Pa'ipi ìte dani jaje yo'oquë api iquë cajë quëa tì'añe peopi, tsoe ìse'e asapi, pa'i joyo cuasajë pa'iyë.

3

Jesús Cui'ne Nicodemo

¹ Paji'i, te'i fariseo Nicodemo hue'equë. Jaë cato ëjaërepa paji'i, judío pa'i aquë.

² Jaje pa'ipi Nicodemo ñami Jesure ñasi'ì caquë, sani capi, ìte:

“Ye'yaquë, asayë, mël'ëre Diusupi ye'yaja'quëre jëjo daosiquëpi pa'i, pa'i yo'o tì'a ma'ñere yo'oquë tutu ññoquë cui'ne si'aye yo'oquëna. Paise'e pa'ini jaje yo'o tì'añe peoji, Diusupi cõni yo'oyë pato.”

³ Caquëna, Jesupi capi, ite:

“Nuñerepa mē'ère cayë, pëca ja'coja'a të'ya daise'eje pa'ye tijupë të'ya dani cuañoma'quë pani Maija'quë cuañe te'te ñañe peoji.”

⁴ Caquëna, Nicodemopi seji'i, ite:

“¿Me jaje aipi pëca ja'cona caca conì të'ya dani cuañoñe pa'iquë'ni? ¿Me jaje yo'oye pa'iquë'ni?”

⁵ Caquëna, Jesupi sehuopi:

“Nuñerepa mē'ère cayë. Cui'naëpi pëca ja'co të'ya daise'eje pa'ye ocopi cui'ne joyopi të'ya dani cuañoma'quë cato Maija'quë cuañe te'te cacaye peoji.

⁶ Pëca ja'quëohua'i paipi parena, të'ya daisicohua'i cato jare paì pa'iyë. Joyopi të'ya daisicohua'i cato jare joyo acohua'i pa'iyë.

⁷ Ai cuasama'ë pa'ijë'ë. Yë'ëpi ñeje cato: ‘Si'a paì huajëye ai de'oye pa'iji.’

⁸ Tutu cato si'a hue'ña daicoa, io pisiyese'e asajëna. Jaje pa'iquëta'are huesëyë, io dai hue'ña cui'ne io sai hue'ñaje. Si'a joyopi të'ya daisicohua'i cato, tutuje pa'iohua'i pa'iyë.”

⁹ Jaje caquëna, Nicodemopi seji'i:

“¿Me jaje yo'oye pa'iquë'ni?”

¹⁰ Seina, Jesupi sehuopi:

“¿Më'ë judío paire ye'yaquëre pata'a huesëquë'ni, iye?

¹¹ Nuñerepa mē'ère cayë, yëquë asayere, cui'ne iti ñase'ere quëayë. Jaje pa'iquëta'are mësarupi nuñerepa cayë cajë asaye pañë.

¹² Iye yeja ayere quëaquëna, asama'pë pani ai jerepa asaye peoji, yë'ëpi ma'tëmo ayere quëato.

¹³ Paì mañaje ma'tëmo mëni ñama'cohua'i a'ë. Coa iti hue'ñapi Paì Mamaquë daisiquëse'e asaji, ma'tëmo aquëse'e.

¹⁴ Moisés añare cuene yejana neni soquë tarapëna tëoni huëo nëcoquë pa'ise'eje cui'ne Paì Mamaquëje huëo nëco cuañoja'quë api.

¹⁵ Si'ahua'i ite secohua'ipi ne huesëma'pë ti pani huesëyere pajajë caquë.

Maija'quë Paire Oise'e

¹⁶ Si'a paire oi do'ire Maija'quëpi i mamaquë te'i macani isipi, si'a paì ite, nuñerepa ire papi, cajë cuasacohua'ipi ne huesëma'pë, ti pani huesëjajë caquë.

¹⁷ Diusu mamaquëre jëjo daoma'ë paji'i, paire nejoja'quëni. Jëjo daopi, huasoja'quëni.

¹⁸ Diusu mamaquëre nuñerepa i api caquë cuasaquëpi nejosiquë peoji. Jaje pa'iquëta'are ire papi caquë cuasama'quëpi nejosiquë pa'iji, Diusu mamaquëre asama' do'ire.

¹⁹ Ire papi cajë cuasama'cohua'i cato nejosicohua'i a'ë, miañepi iye yejana daisiquëta'a nea hue'ñare miañe jerepa yëhuë, iohua'i yo'oyepi co'a do'ire.

²⁰ Si'a paì co'ayere yo'ocohua'ipi miañere coecohua'i a'ë, iohua'i yo'oyepi tiñarepa ña cuañoma'quëni cajë.

²¹ Jaje pa'iquëta'are de'oyerepa yo'ojë pa'icohua'ipi tsio daiyë, miañena. Iohua'i yo'oye cato Diusupi yëni cöcaina, yo'oye a'ë cajë iñoñu'u cajë.”

Jesús Ayere Juan Ca Cose'e

²² Ja jeteyo'je Jesús i ye'yacohua'i ja're conì Judea yejana saji'i. Jarote tsoe maca iohua'i ja're pa'i oco doquë yo'opi.

²³ Juanje ja mu'seña cato Enón quë'rore oco doquë paji'i, Salim ja'ye macare, jarote ocoje ai pa'i do'ire. Si'a paì i quë'ro daisicohua'i oco do cuañosicohua'i paë'ë.

²⁴ Iye cato ja yë'ta'a Juanre tseani coma'në yo'ose'e a'ë.

²⁵ Ja maca Juan ye'yacohua'i acohua'ipi judío paì ja're sañope yo'ojë careña, si'si tsoa toñe ayere cajë.

²⁶ Jaohua'ipi Juanre sani careña:

“Ye'yaquë, asajë'ë, më'ë ja're coni Jordán tsiaya oco doquë pa'isiquëpi, më'ë yëquëre quëasiquëpi. Yure cato ocore doquëna, jai pa'i is'e'ena saiye.”

²⁷ Cajëna, Juanpi capi, jaohua'ire:

“Maija'quëpi isima'quë pa'ito yecohua'ije jaje yo'o tutu paye peoji.

²⁸ Tiñarepa yë'ë quëahuë, mësarute. Cristo peoyë caquë, cui'ne quëahuë yë'ë cato ite ne de'huacaiquë du'ru jëjo daosiquë a'ë.

²⁹ Se ñajë'ë, cui'ne hueja fiesta je'quë huejaja'core paquë api, iti huejaquërepa. Huejaquë cajei cato cocare asaquë, sihuaquë ñu'iquë api. Jaje yë'ëje yure asaquë sihuayë, i ayere cajëna.

³⁰ Jaë cato jero sa'ana jerepa pa'i pa'ija'quë api, yë'ë cato coa jero sa'na do'i peoquë de'oja'quë aë.”

Ma'tëmo Aquëpi Daiye

³¹ Ëmëje'pi daiquë cato si'a paire tëto saisiquë api. Iye yeja aquë cato jare iye yeja aquë api. Jaje pa'ina, yeja cocare caji. Jaje pa'iquëta'are ma'tëmo daiquë api, si'a pa'i jerepa pa'i.

³² Jaje pa'ina, ñase'ere cui'ne asase'ere quëaji. Quëaquëta'are paipi nuñerepa caji cajë asaye pañë, i cayere.

³³ Nuñerepa caji caquë cuasasiquë pani, Maija'quë nuñerepa caquë api cacaiji.

³⁴ Jaje pa'ina, Maija'quë jëjo daosiquë cato Maija'quë cocare caji, Maija'quë ëseye peoyerepa i de'o joyore isiquëna.

³⁵ Pëca ja'quë oiji, i mamaquëre. Jaje pa'ina, si'aye i jëñase'ena jeopi, yo'ojaquë caquë.

³⁶ Pa'i Mamaquëre ire papi caquë cuasaquëpi ti pani huesëja'quë api. Jaje pa'iquëta'are asama'ë coequë cato ja pa'iyë peoji. Peoquëpi coa ai jerepa Maija'quë pëi sañëna sa'i cuañëja'quë api, co'ayererepa.

4

Samaria Païore Jesús Case'e

¹ Jesupi Juan seña maca ite tuicohua'ire paquëpi cui'ne jai paire oco doquë yo'oiji asareña, fariseo pa'i.

² Nuñerepa Jesupi oco doye papi. Coa i ye'yacohua'ipi oco dohuë.

³ Jaje Jesús asani Judea yejapi etapi, Galileana sasi'i caquë.

⁴ Co'i maca Samaria yejaja'a tëto saiye paji'i.

⁵ Pa'ina, daiquëpi Samaria yeja daripë Sicar titapi, Jacobo mamaquë Josére yeja isiquë pa'isico quë'rona.

⁶ Jarote Jacobo oco coje paji'i. Ma'aja'a dai jë'josiquë sëte Jesús oco coje yë'quë macana ja'rupi. Mu'se joporepa paji'i, ja maca cato.

⁷⁻⁸ Ye'yacohua'ipi pa'i daripëna aiñe hueroñu'u cajë saë'ë. Satena, ja maca te'i ñu'ina, Samaria nomiopi oco easi'i caco daco'ë. Dacona, Jesupi capi:

“Ocore isijë'ë, yë'ëre.”

⁹ Jaje caquëna, Samaria nomiopi sehuoo:

“¿Më'ë judío pa'ita'a, me yo'oquë yë'ë Samaria nomioni oco hueroquë'ni?”

(Judío pa'i cato Samaria paire tsioma'cohua'i a'ë.)

¹⁰ Ja maca Jesús sehuopi:

“Diusu më'ëre isiye asaco pani, cui'ne më'ëre oco sequëreje jaë api asaco pani, më'ëpi yë'ëre setira'huë. Seona, yë'ëpi pa'i ocore pare isira'huë, më'ëre.”

¹¹ Caquëna, iopi cao:

“Ëjaë, ¿jepi më'ë oco eani isisi'ni, yë'ëre? Iti eayeje peoquë, cui'ne oco coje cato huacoa. ¿Jero ayere pa'i ocoje yë'ëre isisi'ni?”

12 Iye oco coje cato yēquē ai Jacob necaisicoa. Jaje icona ije cui'ne i mamajēje cui'ne nēicohua'ijē ucujē pa'ahuē'ē. ¿Mē'ēpi cuasani i jerepa pa'i a'ē cuasaquē?"

13 Cacona, Jesupi sehuopi:

“Si'ahua'i iye oco ucucohua'i cato si'anē oco ēaquēna, pa'iyē.

14 Jaje pa'iquēta'are yē'ē isi oco ucusiquē cato cui'naēpi oco huēoye peosipi. Yē'ē oco cato sa'nahuēre papi oco coje tsa'iñeje pa'ye etaquēna pasipi, ti pani huesēye isiyepi.”

15 Ja maca cao iopi:

“Ējaē, jaje pa'ito ja ocore isijē'ē, yē'ēre, cui'naopi oco ēaye peoye, cui'ne iye oco coje ea daiye paja'core.”

16 Cacona, Jesupi capi:

“Mē'ē ējēre soijani ja maca daijē'ē, iñona.”

17 Caquēna, iopi cao:

“Ējēre peocōa'ē.”

Cacona, Jesupi sehuopi:

“Ējēre peocōa'ē cani peore paco cayē, mē'ē.

18 Ja'nē cato mē'ē cinco emēohua'ire pahuē. Yure mē'ē paquē cato mē'ē ējē peoji. Peocōa'ē cani mē'ē care pahuē.”

19 Jare asani iopi caco:

“Ējaē, mē'ē cato Maija'quēre quēacaiquē a'ē asayē, mē'ēre.

20 Yēquē aiohua'i Samaritano pai iye cutihuēna Maija'quēre sejē pa'ahuē'ē. Jaje pa'iquēta'are mēsaru judío paipi Jerusalēna Maija'quēre señe pa'iji, cacohua'i a'ē.”

21 Cacona, Jesupi sehuopi:

“Care paji cuasajē'ē, nomio. Maija'quēre coa si'a huē'ña pa'ijē señe ti'api. Ja maca cato ai cutihuēna panita'a Jerusalēna sani señe peosipi.

22 Mēsaru Samaria pai cato huesējē coa señē. Yēquē judío pai cato asajē señē. Huaso coca cato judío pai tsēcapē aye a'ē.

23 Tsoe iti macarepa ti'api. Yure a'ē, Maija'quēre secohua'irepa joyore papi nuñerepa cuasajē yo'o maca. Jaje yo'oyere ai yēji, ja'quē.

24 Diusu cato joyo api. Jaje pa'ina, ite secohua'ijē joyo ayere papi yo'oye pa'iji, nuñerepa yo'oyepi.”

25 Caquēna, Nomio pi cao:

“Yē'ē cato asayē, Mesías, maire huasoquē Cristopi dani jaēpi si'aye quēaja'quē api.”

26 Cacona, Jesupi capi:

“Yē'ē a'ē, ipi mē'ē ja're coca caji.”

27 Jesús jaje cocare caquēna, i ye'yacohua'ipi titareña. Nomio ja're Jesús coca caquēna, quēquē ñareña. Jaje ñajēta'a seni asañu'u iquere yē caē'ni, panita'a ique cocare nomio ja're caē'ni cajē señe pahuē.

28 Ja maca io yurupē iti macana ñoni pai daripēna sani cao:

29 “Dani ñajē'ē, yē'ē yo'ose'ere si'aye casiquēni. ¿I Cristo pa'ima'quē?”

30 Ja maca asani, paipi Jesús quē'rona saē'ē.

31 Ja yē'ta'a pai daima'pēna i ye'yacohua'ipi Jesure cahuē:

“Ye'yaquē, ao aijē'ē.”

32 Cajēna, ipi capi:

“Mēsaru ña ma'ñere yē'ē cato payē, yē'ē ai ja'ñe.”

33 Jaje caēna, ja maca i ye'yacohua'ipi sa'ñe iohua'ija'a seteña:

“¿Paipi dacatena, ani cama'quē?”

34 Cajēna, Jesupi capi:

“Yē'ē ao cato yē'ēre jējo daosiquē yēyeje yo'oye a'ē. Cui'ne i co'amaña ne saocaiye a'ē.

35 Mēsarupi cacohua'i a'ë: 'Ja yè'ta'a cuatro ñañëohua'i carapi, tëaye.' Jaje cacohua'ita'are yè'ëpi cayë: Ñani cuasajë'ë, tase'ere tsoe querepi, tëa ja'ñe.

36 Tëaquëje saï cuañoñe pa'iji, iti ca tëase'e cato ti pani huesëye a'ë, iti taquë cui'ne iti tëaquë si'a yè'quë maca sihuaye pa'iji caquë.

37 Nuñerepa caji. Paï case'e je'quë ñeje: 'Iti taquë cato yequë api cui'ne iti tëaquë cato yequë api.'

38 Yè'ëpi mēsarute jëjo saohuë, tëajë'ë caquë, mēsaru ai yo'ojë ta ma'ñere. Jaje pa'ito yecohua'ipi nerena, mēsaru cato coa tëacohua'i a'ë."

39 Jai paï Samaria acohua'i Jesure ire papi cajë cuasahuë, nomio case'ere cuasajë. Jao cato cao, "Yè'ë yo'ose'ere si'aye capi."

40 Jare Samaria paï asani Jesure sei'ë, pëajë'ë cajë. Cajëna, asani caya mu'seña pëapi.

41 Ai jerepa ire papi cuasajë asahuë, ipi i ayere quëaquëna.

42 Ja maca Nomiore cahuë. Yureta'a ire papi cuasayë, yëquë. Më'ë case'e asacohua'ipi, cui'ne yure yëquëje asa con i caquëna, ja do'ire asayë. Nuñerepa Cristo api, iye veja huasoquë cajë.

Paï Èjaë Jo'yaë Mamaquëre Jesús Jujuse'e

43 Caya mu'seña Samaria pëasiquëpi Galilea yejana saji'i.

44 Jare ipi Jesús ca'aji'i, Maija'quëre quëacaiquëre i quë'ro acohua'i cato coecohua'i a'ë.

45 Galilea ti'asi maca de'oye ite pëpahuë. Jao'hu'a'i cato, Jesús Jerusalénre pa'i de'oye yo'oquëna, ñasicohua'ipi pëpahuë. Egíptopi Israel paï etajë pa'ise'ere cuasajë yo'ojë te'e sani ñasicohua'ipi.

46 Ja maca Jesús Caná daripëna co'ipi, Galilea yejana, i ocore cuiya'i o'sa cono ne sitona. Jarote paji'i, paï ëjaërepa yo'oye ayere cöcaiquëpi. Jaëpi mamaquëre Capernaum yejare ju'iquëre paquëpi.

47 Jaje paquëpi paï ëjaëre pare cöcaiquëpi Jesús, Judea yejapi Galileana daji'i asani, sani Jesure ñapi. Naquë seji'i, yè'ë huë'ena sani yè'ë mamaquë juni huesë tëjiquëre jujucaijë'ë, caquë.

48 Ja maca Jesupi capi:

"Mēsaru nuñere pa'ë cuasajë asaye pañë, paï yo'o ti'a ma'ñere yo'o iñoñe pato."

49 Jaje caquëta'are paï ëjaëre pare cöcaiquëpi capi:

"Èjaë, esa daijë'ë, yè'ë mamaquë ja ju'ima'në."

50 Caquëna, Jesupi ja maca capi:

"Co'ijë'ë, më'ë huë'ena. Më'ë mamaquë huajëquëpi pa'iji."

Caquëna, care paji cuasaquë asani saji'i, i huë'ena.

51 I huë'ena je'nërepa ti'aquëna, ñani i jo'yapi ite ñañu'u cajë etani ite cahuë:

"Më'ë mamaquë huajëquë pa'iji."

52 Jaje cajëna, ipi seji'i:

"¿Ique hora pa'i maca huajëquërepa paquë'ni?"

Caquëna, johua'ipi cahuë:

"Ñamina'a mëñerepa sa të'yo maca, una pa'i maca ja maca suña dahuë tëto saji'i."

53 Jaje cajëna, tsihua'ë pëca ja'quëpi asani cuasa ñajaquëña, jare ja hora pa'i maca Jesús, "më'ë mamaquë huajëquëpi pa'iji" case'ere. Jaje ñani i cui'ne si'a huë'e pa'icohua'i Jesure nuñerepa i api cajë asareña.

54 Iye yo'ose'e cato cayaye aco paco'ë, paï yo'o ti'a ma'ñere Jesús yo'ose'e, Judeapi, Galilea co'isi maca.

5

Betsaida Aquëre Jesús Jujuse'e Cu'ima'quëni

1 Ja yo'osi jeteyo'je judío paipi fiestare yo'ohuë. Yo'ojëna, Jesuje co'i copi, Jerusalénna.

² Ja daripëre yëi ñama hue'yosi eta sa'ro paji'i. Pa'ina, jaō yë'quë macare ocore tëhuosi dea pëpi Betesda mami hue'eco paco'ë. Hebreo paï coca cato jaopi cinco huajëjë ñu'i pepëa quë'io paco'ë.

³ Jarote jai paï ju'icohua'i pëasicohua'ipi uë'ë, peo yejare. Si'a ju'i dahuë ju'icohua'i paë'ë: ñama'cohua'i, do'pëcohua'i, cui'ne quë'quësicohua'i. Jaohua'ipi utejë paë'ë, oco da'capi, tu'ejaco cajë.

⁴ Jaronā te'e mañase'e huiñaëpi cajeni ocore tu'equëna, ñani du'ru du'isiquëpi ja jeteyo'je co'yaye pa'iji, coa si'a ju'i dahuë hue'equëje.

⁵ Jarote paji'i, treinta y ocho ometëca ju'iquë.

⁶ Jaje pa'ipi, uina, ñani Jesús ite tsoe jaje ai yo'oquë pa'iyere asaquë seji'i, ite:

“¿Co'yaye yëquë, më'ë?”

⁷ Caquëna, ju'iquëpi sehuopi:

“Èjaë, yë'ëre oco da'cana jëjo dëoni ma oaquëpi peoji. Jaje pa'ina, oco tu'e maca tsoe yequëpi du'iji, ja'a yë'ë dusi'i caquë yo'oquëna.”

⁸ Caquëna, Jesús capi:

“Huëni më'ë caico macare ini sai huëojë'ë.”

⁹ Jaje ca maca tsoe co'yasiquë paji'i. Pa'i i caicore ini sai huëopi. Jaje pa'iquëta'are ja mu'seña cato huajë mu'se paji'i.

¹⁰ Jaje pa'i do'ire judío paipi cahuë, iti juju cuañosiquëre:

“Iye mu'se cato huajë mu'se a'ë. Më'ë caicore hue'eye peoji.”

¹¹ Cajëna, ipi sehuopi:

“Yë'ëre jujusiquë cato 'më'ë ui caicore ini saijë'ë, capi.’ ”

¹² Caquëna, ja maca seteña:

“¿Jequëpi më'ëre 'më'ë ui caicore ini saijë'ë' caë'ni?”

¹³ Cajëna, huesëña iti jujusiquëre Jesús cato jai paï jopoja'a sani huesëña, ña cuañõe peoye.

¹⁴ Jaje yo'osiquëpi jeteyo'je Maija'quë huë'ena ti'ani ite caëña:

“Ina, yure më'ë huajëquë pa'iye sëte, cui'naëpi tayo co'ayere yo'oma'ë. Yo'oquëna, jerepa më'ëre co'aye ne cōco.”

¹⁵ Jaje caëna, ja maca sani judío paire quëapi, Jesús paji'i, yë'ëre jujusiquë caquë.

¹⁶ Ja do'ire judío paï Jesure huani jëoñu'u cajë cui'ne jōsa yo'ohuë, huajë mu'sere yo'osi do'ire.

¹⁷ Jaje pa'iquëta'are Jesupi capi:

“Yë'ë Ja'quë si'anë co'amaña nequë api, cui'ne yë'ëje co'amaña yo'oyë.”

¹⁸ Jaje casi do'ire jerepa judío paï huani jëoñu'u cajë yo'ohuë. Huajë mu'sere sehuoma'ë yo'osi do'ise'e pa'iye paipi. Jerepa ipi Diosujë pa'i a'ë caquë cui'ne Diosu api, yë'ë ja'quë ca do'ire yo'ohuë.

Maija'quë Mamaquëpi Si'a Tuturepa Paye

¹⁹ Ja maca Jesús capi, jaohua'ire:

“Nuñerepa mësarute cayë. Diosu mamaquë cato ise'e cuasayepi yo'oye peoji. Pëca ja'quë yo'oquëna, ñase'ere yo'oquë api. Si'aye pëca ja'quë yo'oyere mamaquëje yo'oquë api.

²⁰ Jaje pa'ina, mamaquëre oiji. Pëca ja'quëpi ja do'ire i yo'oye iñoji. Cui'ne iye yo'ose'e jerepa pa'yere iñoja'quë api. Jaje yo'oquëna, mësarū merepa yo'oquë'ni cuasaja'cohua'i a'ë, ña quëquëjë.

²¹ Pëca ja'quë ju'isicohua'ire cui'naohua'ini huajëcohua'ire huëoni pa'iye isiyeje pa'ye, cui'ne i mamaquëje isiji, pa'iye, i isiye yëquëna.

²² Ja'quë cato paï yo'oyere ña de'huama'aji'i. Paquë mamaquëna isipi, paï yo'ojëna, ñaquë ne de'huaja'a tutu.

23 Ja do'ire mamaquère de'oquère papi caja'cohua'i a'è, pëca ja'quère cayepi. Pëca ja'què jëjo daosiquèni de'oquère papi caye pa'ni pëca ja'quèreje de'oquère papi caye peoji.

24 Nuñerepa cayè, mësarute. Yè'è caye de'hue asacani, cui'ne yè'ère jëjo daosiquère ire papi caquè cuasasiquèpi ti pani huesëye paji. Nejoñe peoji, ite. Juni huesëyepi ti pa'iyena tètò saisiquè api.

25 Nuñerepa, cayè, mësarute. Tìtaji, hora. Yure ìti maca'è, ju'isicohua'ipi Diusu mamaquè yè'ore asaja'a maca. I caye asani sehuocaicohua'ipi pa'ija'cohua'i a'è.

26 Ja'què cato pa'iyè paji. Jaje paquèpi mamaquère pa'iyè isipi.

27 Jaje cui'ne pa'iyè yo'oye ne de'huaja'a tutuje isipi, Pa'iyè Mamaquère.

28 Iyere asani ai cuasama'pè pa'ijè'è. Quèare payè. Ju'isicohua'i tasicohua'ipi si'aohua'i i yè'o asaja'a maca tì'aja'coa.

29 Asani tasi daripèapi etaja'cohua'i a'è, si'aohua'i. De'oyerepa yo'osicohua'ipi ti pa'iyena huèija'cohua'i a'è. Jaje pa'iquèta'are co'ayere yo'ojè pa'isicohua'i cato coa nejoja'cohua'ipi huèija'cohua'i a'è.

Jesús Cuñequèrepa Pa'iyè Quèaye

30 Ja'quère ja seni asama'è yè'èse'e cuasayepi nejoñe peoyè. Yè'è cato yè'ère cuñese'eje caquè a'è, tayo yo'ocohua'ire. Yè'è yo'oye cato nuñerepa yo'oye a'è. Yè'è yèyeje yo'oye coeyè. Ja'què yè'ère jëjo daosiquè yèyepi yo'oquè a'è.

31 Jaje pa'ina, yè'èpi co'ye yè'èja'a de'oye yo'oyè caquè pa'ito yè'è caye care paji cacaiquè peora'pi.

32 Jaje pa'iquèta'are pa'iji, yè'è yo'oye ñaquèpi yè'ère de'oye cacaiquè. Jaje pa'ina, yè'ère i cacaiye cato nuñerepa do'i pa'iji.

33 Mësarupi Juanre seni asaja'cohua'ire jëjo saoreña. Sejèna, Juanpi nuñerepa sehuopi, jaje pa'ire paquèna.

34 Iye cato cayè mësarupi huaso cuñosicohua'i pa'ijajè caquè yè'è cato pa'ipi de'oye cacaiyere co'ema'è pa'iyè.

35 Juan cato toa tsòe pè miañeje miacaiquè paji'i. Jaje pa'ina, mësarupi i miañere sihuacaicohua'i pa'è'è, coa nèhui tècahuè.

36 Juan yè'ère cacaise'e jerepa de'oye yè'èja'a co'ye quèaye payè. Yè'è yo'oye cato ja'què yè'ère yo'ojè'è caquè cuñe nèose'e a'è. Jaje pa'ina, japi quèaji, yè'è nuñerepa ja'què jëjo daosiquè pa'iyè.

37 Ja'què yè'ère jëjo daosiquè cato, quèaji, yè'è nuñerepa de'oye yo'oquè pa'iyere, mësaru i yè'o asama'cohua'i pa'itoje cui'ne ite ñama'cohua'i pa'itoje.

38 I coca itire pa'è cajè cuasama' do'ire i coca mësarute cacaye paji, pëca ja'què jëjo daosiquère coe do'ire.

39 Mësaru cato Maija'què coca tayoye peoye ye'yeyè, ti pani huesëyere itire ñajè tì'añu'u cajè. Jaje pa'iquèta'a ja toyase'e cato yè'è ayere caji.

40 Jaje yèjèta'a yè'èna daiye coeyè, ja pa'iyè paja'cohua'ita'a.

41 Yè'è cato co'ema'è pa'iyè, pa'ipi de'oquère papi cajè yo'oyere.

42 Asayè, mësaru nuñerepa Maija'quère oima'cohua'i pa'iyè.

43 Yè'è cato ja'què pa'i huè'ñapi daisiquè a'è. Jaje pa'iquèta'are mësarupi asaye coeyè. Coa pa'ise'e huèoni co'ye ire pa'è caquèni cuasacohua'i a'è, mësaru de'o'ji cajè.

44 ¿Me mësaru asaja'cohua'i a'ni, pa'ija'a sa'ñe de'oquère papi cajè yo'ocohua'ipi? ¿Me yo'ojè Diusupi mësarute de'oquère papi cayere co'e ma'ñe'ni?

45 Cuasama'pè pa'ijè'è. Yè'èpi yè'è ja'què ña huè'ñana mësarute do'i què'iohua'i a'è, caja'què api cajè. Mësarute sañope caquè cato Moiséspi mësaru necaiquè api cajè utejè pa'iquè.

46 Jaje pa'ina, mësarupi Moisés case'e care paji cajè asacaicohua'i pani yè'èreje asacatira'huè, Moisés cato yè'è ayere toya do'ire.

47 Jaje pa'ina, mäsaru Moisés toyase'ere asacaima'cohua'i pani, ¿Me yë'ë caye asacaiye'ni, care paji cajë?"

6

Cinco Mil Ĕmëohua'ire Aoñe

(Mt 14.13-21; Mr 6.30-44; Lc 9.10-17)

1 Ja jeteyo'je Jesús Galilea jairana je te'tena saji'i. Jare iti jairapi Tiberias yequë mami hue'eco paji'i.

2 Jaje saina, jai pai tuë'ë, pai yo'o ti'a ma'ñere yo'oquë, ju'icohua'ire jujuquëna, ñasicohua'ipi.

3 Ja maca Jesús i ye'yecohua'i ja're ai cutihuëna mëni ja'rupi.

4 Egíptopi Israel pai etajë pa'ise'ere cuasajë judío pai yo'o maca ti'añe ja'i maca paji'i.

5 Pa'ina, ja maca Jesús jai pai ite tuijëna, ñani Felipere capi:

“¿Jerona aó hueroja'cohua'i a'ni, jai pai ai ja'ñe?”

6 Ja cato capi, Felipere neñasi'i caquë, Jesús cato tsoe i ne ja'ñe pa'ina.

7 Jaje caquëna, Felipepi sehuopi:

“Docientos romano quëriqui tē'ñapi pan hueroto ti'añe paji, te'e panpë te'ireje.”

8 Ja maca Andrés pi Jesús ye'yaquëpi Simón Pedro yo'jeipi capi:

9 “Iñore te'e tsihua'ë cinco pan cui'ne caya tsiaya hua'ire paquë pa'iji. ¿Ja maña pato me jai paire ti'acquë'ni?”

10 Ja maca Jesupi capi:

“Si'a paire cajë'ë, ja'rujajë.”

Ai taya paquëna, taya ëmëje'ena jai pai ja'rureña. Ĕmëohua'ise'e cinco mil pai paë'ë.

11 Ja maca Jesús cinco pan ini Diusure de'oji caquë pëpani ja jeteyo'je i ye'yacohua'ina isipi. Isina, i ye'yacohua'ipi paire se aohuë. Jare cui'ne tsiaya hua'ireje yo'opi. Si'aye iohua'i yëye necaji'i.

12 Tsoe ani huajësicohua'i pa'ijëna, Jesupi capi, i ye'yacohua'ire:

“Ani jujase'e tsi'sojë'ë, coa nejoñe peoja'quë.”

13 Caëna, tsi'sohuë, ani jujase'e. Tsi'sojë doce do'rohuëa timëhuë, cinco pan pa'ise'epi jaiye nese'ere.

14 Ja maca Jesús yo'ose'ere ñani, paipi cahuë:

“Iquë nuñerepa Maija'quëre quëacaiquë api, iye yejana daija'quë api ca nëosiquë.”

15 Jaje pa'iquëta'are Jesús asapi, iohua'i yëyepi coetoje ëjaëre pare neñu'u cuasaye. Jaje pa'ina, jaohua'ire jeoni ai cutihuëna saji'i, te'i.

Jesús Ĕmëjeja'a Cu'ise'e

(Mt 14.22-27; Mr 6.45-52)

16 Ñami de'osi maca Jesús ye'yacohua'ipi jairana cajehuë.

17 Cajeni yohuëna aya mëni Capernaum yejana je'e huëohuë. Ja maca cato tsoe ai neapi, cui'ne Jesuje ja co'ima'ë paji'i.

18 Ja maca ai tutuquë cui'ne ai to'a huëopi.

19 Cinco kilómetros panita'a seis kilómetros pa'i macare pa'ijë ñahuë, Jesupi yohuë quërona daina, oco da'ca ëmëje'ëja'a. Jaje ñani ai ca'rahuë.

20 Jaje ca'rajëna, ipi capi, jaohua'ire:

“jYë'ë a'ë. Ca'rama'pë pa'ijë'ë!”

21 Ja maca sihuajë yohuëna daijë'ë cajë yo'oye iñohuë. Cui'ne ja maca aya mëquëna, i ja're coní esarepa iohua'i cajë saisi yejana ti'ahuë.

Paipi Jesure Co'eye

22 Se ñatasi mu'se jaira je te'tena pëasicohua'ipi cuasa ti'ahuë. Te'e yohuë pa'isicoja'a i ye'yacohua'ipi saë'ë. Saijëna, Jesuse'e iohua'i ja're saiye papi cajë.

²³ Jaje cuasajë pa'ijëna, Tiberias daripëpi jaiye yohuëa daji'i, iohua'ire pan Ëjaëpi neni ao sito quëno macana.

²⁴ Jaje Jesús cui'ne i ye'yacohua'i peojëna, ñani yohuëana aya mëni Capernaum yejana saë'ë, Jesure co'eñu'u cajë.

Jesu Api Pa'iyere Isi Pan

²⁵ Jaira je te'tena ti'ani Jesure setëña:

“¿Ye'yaquë je yëhua titaë'ni, iño?”

²⁶ Cajëna, Jesupi capi:

“Nuñerepa mësarute cayë. Mësaruru cato yë'ëre co'eyë, coa panre timëñerepa ani ñani. Co'ema'pë pa'iyë, pai yo'o ti'a ma'ñere ñasi do'ire asa ti'añe.

²⁷ Coa carajai aore cajë ai yo'oma'pë pa'ijë'ë. Ai jerepa ti pani huesë aore pare cajë yo'ojë'ë, quëcoyere pare. Iyere Maija'quë mamaquë cato isija'quë api, mësarute. Ja'quë Diusupi yë'ëna ja tuture isipi.”

²⁸ Jaje caquëna, iohua'ipi sei'ë:

“¿Me yo'oja'cohua'i a'ni, yëquë Diusu yëyere necañu'u cani?”

²⁹ Cajëna, Jesupi sehuopi:

“Diusu yëye cato i jëjo daosiquëni care paji cajë cuasacaiye a'ë.”

³⁰ Jaje caquëna, iohua'ipi sei'ë:

“¿Iquere më'ë yo'o iñoja'quë a'ni, pai yo'o ti'a ma'ñe yëquëre më'ëre care paji cuasajë asaja'cohua'ire?”

³¹ Tsoe acohua'i a'ahuë'ë, manare cuëne yeja pa'i maca. Jare toyase'e cato: ‘Diusupi ma'tëmo panre aopi,’ caji.”

³² Cajëna, Jesupi sehuopi:

“Nuñerepa cayë, mësarute. Moiséspi ma'tëmo panre aone papi, yë'ë ja'quë api, nuñerepa ma'tëmo panrepa aoguë.

³³ Diusu isi panrepa cato, ma'tëmopi paire ti pani huesëye isiquë daisiquë api.”

³⁴ Ja maca iohua'ipi cahuë:

“Ja pans'e yëquëre isijë'ë, Ëjaë.”

³⁵ Cajëna, Jesupi capi:

“Yë'ë a'ë, pan pa'iyë isiquë. Yë'ëna daisiquë cato ai ëaye peosipi. Cui'ne yë'ëre ire papi caquë cuasasicquë cato oco ëaye peosipi.

³⁶ Yë'ë mësarute case'ejë pa'ye yë'ëre mësarupi ñajëta'a ire papi cajë cuasaye pañë.

³⁷ Ja'quë yë'ëna, isicohua'i cato si'ahua'i yë'ëna daiyë. Yë'ëna daisicohua'ire cato eto saoye paja'quë a'ë.

³⁸ Yë'ë cato ma'tëmopi yë'ë yëyeje yo'osi'i caquë daiye pahüë. Yë'ëre jëjo daosiquë yëyere yo'osi'i caquë daisiquë a'ë.

³⁹ Yë'ë ja'quë yë'ëre jëjo daosiquë cato i yë'ëre isicohua'ini te'ire ne huesocaiye peoye de'oye yë'ëpi ñacaiyere yëji. Cui'ne yë'ëpi tëji mu'serepa ju'isicohua'ini huëocaiyere yëji.

⁴⁰ Yë'ë ja'quë cato si'ahua'i Maija'quë mamaquëre ñani ire papi cajë cuasasicohua'ipi ti pani huesëyere yëji. Yë'ëna, yë'ëpi tëji mu'serepa ju'isicohua'ini huëosi'i.”

⁴¹ Ja maca “yë'ë a'ë, ma'tëmopi cajesu pan” casi do'ire judío paipi ite cue'cue huëohüë.

⁴² Cue'cuejë cahuë:

“¿Iquë Jesús pa'ima'quë José mamaquë maipi i pëca ja'quëre cui'ne pëca ja'core ñacohua'i pa'i ma'ñe? ¿Jaje pa'ita'a me yo'oquë ma'tëmopi daisiquë a'ë, caquë'ni?”

⁴³ Jaje cajëna, Jesupi capi:

“Cue'cueyere jeojë'ë.

⁴⁴ Yë'ëna te'ohua'i dani ti'añe peoji, yë'ëre jëjo daosiquëpi ja'quëpi ite dama'quë pa'ito. Jaëni yë'ëpi tëji mu'serepa huëoja'quë a'ë.

45 Maija'quëre quëacaicohua'i toyajë pa'ise'epi caji ñeje: 'Diusupi ye'yaja'quë api, si'a pa'ire.' Jaje pa'ina, si'ahua'i ja'quëre asacohua'ipi cui'ne ìte ye'yecohua'ipi daiyë, yë'ëna.

46 Ja'quëre pajje ñama'cohua'i a'ë. Diusu quë'ropi daisiquëse'e ìte ñaquë api.

47 Nuñerepa cayë. Yë'ëre care paji caquë cuasaquëpi ju'ima'ë ti pa'iyë paji.

48 Yë'ë a'ë, pan pa'iyë isiquë.

49 Mësarü aipë Maija'quë aõñere a'ahuë'ë, pan cuene yeja cu'i maca. Jaje aïsicohua'ita'a peo huë'ña juju sa'ahuë'ë.

50 Jaje pa'iquëta'are yë'ë cato ma'tëmo cajesiquë panre cayë. Jare pa'ipi aïsicohua'i pani ti ju'inë peoji.

51 Yë'ë a'ë, ja pan ma'tëmopi huajëquë cajesiquë. Ja panre pa'ipi aïsicohua'i pani ti pani huesëye pa'iji. Yë'ë isija'a pan cato, yë'ë capë a'ë. Iye yeja pa'icohua'i pa'iyere caquë isija'quë a'ë.”

52 Ja maca jare asani judío pa'ipi sa'ñe coca cahuë, ñeje cajë:

“¿Me iquë maire ì capë aosi'quë caquë'ni?”

53 Cajëna, Jesupi capi:

“Nuñerepa cayë, mësarute. Mësarupi Pai Mamaquë capëre aïma'cohua'i pani cui'ne ì tsiere ucuma'cohua'i pani ti pani huesëye peocohua'i pa'iyë.

54 Yë'ë capë aïsiquëpi cui'ne yë'ë tsie ucusiquëpi ti pa'iyë paji. Jaje pa'ini yë'ëpi tëji mu'serepa ju'isiquëni huëoja'quë a'ë.

55 Jaje pa'ina, yë'ë capë cato nuñerepa aore pa'ë, cui'ne yë'ë tsie cato nuñerepa ucuyere pa'ë.

56 Yë'ë capë aïsiquëpi cui'ne yë'ë tsie ucusiquëpi yë'ë ja're cõni tsioni pa'iji. Pa'ina, yë'ëpi ì ja're cõni pa'iyë.

57 Yë'ëre jëjo daosiquë ja'quë cato pa'iyë paji, yë'ë ìni pacacaiyë. Jaje cui'ne, yë'ëre aiquëje yë'ë do'ire pasipi.

58 Ma'tëmopi cajesì pan ayere cayë. Iye cato ai tsoe Maija'quë Israel pa'ire aose'eje pa'ye peoji. Ja pan aïsicohua'i si'a pai juju sa'ahuë'ë. Jaje pa'iquëta'are iye pan aïsiquë cato ti pani huesëye pa'iji.”

59 Iye cato Jesús ye'yapi, Capernaum daripë pai tsi'si huë'ëna.

Pa'i Cocarepa

60 Iye ye'yayere asani Jesure jai pai tuicohua'i acohua'ipi cahuë:

“Iye ì caye jaje pa'ijë'ë cajë asa tì'añe peoji. Ai jerepa jëaji. ¿Jaje pa'ito nepi, asa tì'añe pa'iquë'ni?”

61 Ja maca Jesús asapi, ìohua'i sañope caye. Jaje pa'ina, seji'i, jaohua'ire:

“¿Yë'ë case'epi mësarute sañope caquë?”

62 ¿Me yo'o'ñe pa'ìohua'i a'ni, Pai Mamaquëpi ì ja'në pa'ì sitona mëina, ñani?

63 Joyopi pa'iyë isiji, capë cato cõcaina'coa. Yë'ë mësarute case'e cato nuñerepa joyo aye a'ë, ti pa'iyë isiyë a'ë.

64 Jaje pa'iquëta'are mësarü acohua'i yecohua'i ja yë'ta'a nuñere pa'ë cajë asa tìtama'cohua'ipi pa'iyë.”

Jesús cato asapi, du'ru huëo macana ìti cuasama'cohua'ire, cui'ne ìte coso yehuoja'quëre.

65 Jaje pa'ina, capi:

“Mësarute cahuë. Ja'quëpi yë'ëna dacaima'quë pa'ito yë'ë quë'ro te'ije dani tì'añe peoji.”

66 Jaje casi macapi jai pai Jesús ja're cu'icohua'i jëoni ì ja're cõni cu'iyë pahüë.

67 Ja maca Jesupi seji'i, ì doce ye'yacohua'ire:

“¿Mësaruje jëoni saiye yëye?”

68 Caquëna, Simón Pedropi sehuopi:

“¿Ëjaë, neina yëquë saija'cohua'i a'ni? Më'ë coca cato ti pani huesë coca'ë.

⁶⁹ Yëquë cato më'ëre care paji cajë cuasahuë. Cui'ne asayë, më'ë cato Cristo api, Maija'quë huajëquërepa Mamaquëre papi.”

⁷⁰ Caquëna, Jesupi sehuopi:

“Yë'ëpi mësaruru doce pa'iohua'ire soihuë. Jaje pa'iquëta'are mësaruru aquë te'i huati api.”

⁷¹ Jaje cani Jesús Judas Iscarioteni capi, Simón mamaquëni, doce soisicohua'i aquëni, Judaspi ite coso yehuoja'quëni capi.

7

Jesús Yo'je Tsì Asacaiye Pahuë.

¹ Iye casi jeteyo'je Jesús Galilea yejare cunirojaji'i, Judea yeja pa'iye coepi, judío paipi ìni huani jeoñu'u cajë yo'o do'ire.

² Jaje pa'iquëta'are judío paì Egíptopi etani a'ri huë'ña nejë pa'isi mu'sere cuasajë yo'o mu'seña tì'a huëopi.

³ Tì'a huëoquëna, Jesús yo'je tsìpi cahuë, ite:

“Ìño pëama'ë yure Judeana saijë'ë, më'ëre tuicohua'ije më'ë yo'oye ñaja'cohua'ire.

⁴ Jaje pa'ina, si'a paì ñajajë cani yahue yo'ocoje ñani, më'ë yo'oyeje paì yo'o tì'a ma'ñere yo'ocohua'i. Paì yo'o tì'a ma'ñe yo'oquë sëte si'a paì ñajëna, yo'o ìñojë'ë.”

⁵ Ì yo'je tsì cato a'ri mañaje care paji cuasajë asama'cohua'ipi cahuë.

⁶ Ja maca Jesupi capi:

“Ja yë'ta'a yë'ë yo'o maca tì'añe paipi. Mësarute cato coa si'aë yo'oye de'oji.

⁷ Mësarute cato iye yeja acohua'i coeye peoji. Jaje pa'iquëta'are yë'ëre cato coeyë. Yë'ëpi tiñarepa ìohua'i yo'oye co'aye a'ë caquë ìño do'ire.

⁸ Saijë'ë, mësaruse'e fiestana. Yë'ë cato saiye pañë. Ja yë'ta'a yë'ë sai maca tì'añe paipi.”

⁹ Jaje ca tējini Galileana pëapi.

Jesupi A'ri Huë'ña Fiestare Pa'ise'e

¹⁰ Paì tiñarepa ñañe peoye yahue Jesupe saji'i, fiestana, ì yo'je tsì saisi jeteyo'je.

¹¹ Fiesta pa'i maca judío paipi co'ejë cahuë:

“¿Jerore pare pa'iquë'ni, jaë?”

¹² Jai paì tsi'si sitopi Jesús ayere cahuë. Yecohua'ipi cahuë: “De'o paì api.” Cajëna, yecohua'ipi cahuë: “Co'aquë api. Coa paìre cosoquëna, asaquë api.”

¹³ Jaje pa'iquëta'are tiñarepa caye pahuë, judío paìni ca'ra do'ire yahue carojaë'ë.

¹⁴ Fiesta joporepa pa'i maca Jesupi Maija'quë huë'ena cacani ye'ya huëopi.

¹⁵ Ye'yaquëna, judío paipi ai ñajë cuasajë cahuë:

“¿Merepa iquë jaiye ta'ñe ye'yaquë'ni, toya ja'o ye'yema'quëta'a?”

¹⁶ Cajëna, Jesupi sehuopi:

“Yë'ë ye'yaye cato yë'ë tse peoji. Ja cato yë'ëre jëjo daosiquë tse a'ë.

¹⁷ Mësaruru aquëpi Maija'quë yëyere yo'oquë pani yë'ë ye'yaye Diusu ye'yaye a'ë caquë asaja'quë api. Panita'a coa ìse'e cuasayere ye'yaji caquë asaja'quë api.

¹⁸ Ìse'e cuasayepi caquë cato paipi de'oquë api cajajë caquë caquë api. Jaje pa'iquëta'are ite jëjo daosiquëni paipi de'oquë api cacaijajë caquë yo'oquëpi nuñerepa caji. Jaje pa'ina, ti cosoma'quëpi caji.

¹⁹ Mësarute Moisésipi cuañese'e ìsipi. Ìsiquëta'are mësarupi sehuocaiye pañë, ja cuañese'e. ¿Me yo'ojë yë'ëre huani jeoñe yëye'ni?”

²⁰ Caquëna, paipi sehuohuë:

“Huati joyore hue'equë, më'ë. Jaje cayë, më'ë, ¿nepi më'ëre huani jeoñe yëye'ni?”

²¹ Cajëna, Jesupi sehuopi:

“Huajë mu'se pa'ina, te'ore yo'ose'ere ñani mësaruru ai cuasayë.

22 Mësaru aipë tsoe du'ru yo'oyere Moisés cato cuañepi cui'ri ca'ni tëaye paji'i caquë. Ipi huëoye papi, ja cato. Jaje pa'ina, mësaru huajë mu'se pa'itojë cui'ri ca'ni tëacohua'i a'ë, tsire.

23 Ñajë'ë. Yure, mësarupi Moisés cuañese'e yo'o tijañu'u cajë huajë mu'se pa'itojë tsire cui'ri ca'ni tëacohua'ita'a, ¿me yo'ojë mësaru yë'ëre pëiñe'ni, ju'iquë macare huajë mu'se pa'ina, jujucasi do'ire cajë?

24 Co'aye yo'oyejë pa'ye ña cuañoñere co'aji cama'pë pa'ijë'ë. Co'aye yo'oji cacohua'i pani nuñerepa co'ayere ñani cajë'ë.”

Jesús I Dai Sitore Quëaye

25 Ja maca Jerusalén pa'icohua'i acohua'ipi sa'ñe se huëoreña:

“¿Jaëje pa'ini, pai huani jëoñu'u cajë co'ejëna, mai ñasicohua'ita'a?

26 Yure ipi si'aohua'i ñajëna, caquëta'are te'ijë ite sañope caye paji. ¿Ëjaohua'ipi iohua'ita'a nuñerepa Cristore papi caji cajë cuasa do'ire sañope caye pañë?

27 Jaje pa'iquëta'are mai cato asayë, i huëo sito.”

28 Iyere Jesús asani, Maija'quë huë'e ye'yaquëpi ai tutu, capi, ñeje:

“Jaje pa'ito mësaru asayë, yë'ë dai sito cui'ne yë'ërejë ñacohua'i a'ë. Yë'ë cato nuñerepa pa'ipi jëjo daosiquë a'ë, mësaruje ñama'quëpi.

29 Yë'ë cato ite ñaquë a'ë, i quë'ropi daisiquë sëte. Ipi yë'ëre jëjo daopi.”

30 Ja maca ite tseañu'u cajë yo'ojëta'a te'ijë ite tome dani tseañe pahüë, ja yë'ta'a ite tse maca tijañe pasi do'ire.

31 Jai pai Jesure ire papi cuasajë asahuë. Jaje pa'ina, cahuë:

“Cristopi daisiquë pani, iquë yo'ose'e seña maca pai yo'o tija ma'ñere yo'oye iñoñe peoji, cuasayë.”

Jesure Tseajë'ë Cajë Fariseo Pai Soldado Paire Jëjo Saose'e

32 Fariseo paipi asahuë, Jesús ayere paipi cajëna. Jaje asani jaohua'i cui'ne Maija'quë huë'e ñacaicohua'i ëjaohua'i coní co'aye yo'ocohua'ire tsesecohua'ire jëjo daohüë, tseani Jesure sajjë cajë.

33 Ja maca Jesupi capi, ite tseä dasicohua'ire:

“Yures'e mësaru ja're coní a'ri maña pasi'i. Ja jeteyo'je yë'ëre jëjo daosiquë quë'rona colisi'i.

34 Mësaru yë'ëre co'ejëta'a tijañe paja'cohua'i a'ë, yë'ë sai sito sani tijañe peo do'ire.”

35 Ja maca judío paipi iohua'ija'a sa'ñe seteña, ñeje cajë:

“¿Jerona sani huesësi'quë caquë'ni, iquë, mai tijañe peo hue'ñarepa? ¿Judío paipi griego paina co'me huesëni pa'icohua'ina sani griego paini ye'yaja'quëpi caquë?

36 ¿Me caquë yë'ëre co'ēja'cohua'i a'ë, co'ejëta'a tijañe paja'cohua'i a'ë, yë'ë pa'i hue'ña sani tijañe peo do'ire caë'ni, maire?”

Pa'iye Isi Ocorepa

37 Fiesta tëji mu'serepa cato ai ëja mu'serepa pa'iji. Pa'i maca Jesupi huëni nëcani ai tutu capi, ñeje:

“Oco ëa ju'iquë pani daijë'ë, yë'ëna. Dani ucujë'ë.

38 Toya pëpë cayeje yë'ëre sehuoquëre cato joyopi pa'i ocorepa etaquëna, pasipi, tsiayaje pa'i.”

39 Jaje caní Jesús capi, ite ire papi cajë cuasacohua'ipi Maija'quë de'o joyore tija'cohua'i a'ë caquë. Ja maca cato ja yë'ta'a Maija'quë de'o joyo daiye papi, Jesupi ja yë'ta'a ma'tëmona co'ima'ëna.

Te'e Cuasaye Paçohua'i

40 Pai jopo pa'icohua'ipi jaje cayere asani careña:

“Iquë cato nuñerepa Maija'quëre quëacaiquë api. Iti daija'quë api casiquë api.”

41 Cajëna, yecohua'ipi careña:

“Iquë cato Cristo api.”

Jaje cajëta'are yecohua'ipi cahuë:

“¿Me Cristo pa'iquë'ni, Galilea yeja aquë?”

42 Toyase'e cato caji, Cristo cato pai ëjaërepa David tsëcapë aquë pa'ija'quë api. Belén daripë aquë pa'ija'quë api. David pa'isi daripë aquë pasipi.”

43 Jaje pa'ina, Jesús do'ire yo'ojë cajë paipi huahue sahuë, yequë tsëca de'ojë.

44 Yecohua'ipi tseani sañu'u cajëta'a tseañe pahüë.

Pai Ëjaohua'i Jesure Sehuocaiye Pase'e

45 Jesure tsesehua'ipi co'ihuë, Maija'quë huë'e ñacaicohua'i quë'rona, cui'ne fariseo pai cui'ne Maija'quë huë'e ñacaicohua'i ëjaohua'i quë'rona. Co'irena, jaohua'ipi se'ie:

“¿Me yo'ojë tseani daye pare'ni?”

46 Cajëna, paire tsesecohua'ipi sehuojë cahuë:

“¿Ai de'oyerepa yecohua'ije jaë cayeje cacohua'i ti peoyë!”

47 Ja maca fariseo paipi cahuë:

“¿Mësaruje i cosoyere sehuore?”

48 Yëquë ëjaohua'ije i caye asaye pahüë. Cui'ne fariseo ëjaohua'ije ite asacaiye pahüë.

49 Jaje pa'iquëta'are cuañese'e caye asama'cohua'ipi co'acohua'ipi sehuocaiyë, ne huesëja'cohua'ipi.”

50 Nicodemo fariseo aquëpi ñami sani Jesure ñasiquëpi capi, jaohua'ire:

51 “Mai cuañese'eje pa'ye yo'oni, jaëte huani jeoñe peoji, ja yë'ta'a i yo'ose'ere asama'pë pani.”

52 Jaje caquëna, ja maca sehuoreña:

“¿Më'ëje Galilea aquë aë? De'hua toyase'ere ye'yejë'ë, Jare më'ë ye'yenita'a Galileapi, Maija'quëre quëacaiquë te'ije daiye pase'e, asaye pa'iji.”

53 Ja maca pai ñape johua'i huë'ñase'ena sani sahuë.

8

Ëmë Yo'oco Ayere Quëaye

1 Jesupi Olivos cutihuëna saji'i.

2 Ñatasi mu'se nea huë'ña Maija'quë huë'ena co'ipi. Si'a pai i quë'rona tsio daë'ë. Datena, ja'runi ñu'i ye'ya huëopi.

3 Ja maca cuañese'e ye'yacohua'ipi cui'ne fariseo paipi ëmëre yo'ocona, t'iasiconi dahuë. Dani iti maca pa'icohua'i jopona nëconi.

4 Jesure cahuë:

“Ye'yaquë, iye nomiore yëquë dahuë, ëmëre yo'ocona, t'iasiconi.

5 Moisés cuañese'epi maire cuañëji ñeje yo'o nomiohua'ire quëna pëapi jea jo'a hueajë'ë, caquë. ¿Jaje pa'ito më'ë me caquë'ni?”

6 Iye cato cahuë, neñañu'u cajë. Ca tayouna, sañope cayere cajë cahuë. Ja maca Jesús meñe në meni moñopi yejana toyapi.

7 Jaje yo'oquëna, jaohua'i cato ja yë'ta'a sejë nëcahuë. Ja maca yureta'a nuñerepa nëcaquë capi, jaohua'ire:

“Mësaru aquëpi ti tayo co'aye yo'oma'quëpi quëna pë ini iona jeo huëojaquë.”

8 Jaje cani cui'naëpi në me conì yejana toyapi.

9 Jare asani, ai cuasajë te'o hua'ise'e etajë saë'ë. Aiohua'ipi eta huëoni si'a pai etahuë. Si'a pai sani saisi maca Jesuse'e pëapi, nomio ja're conì.

10 Ja maca Jesús nuiñe nëcani pajë peojëna, ñani nomiose'e pa'iona, capi:

“¿Nomio jerore pa'iyë'ni, më'ëre sañope casicohua'i? ¿Te'ije më'ëre nejoñe paë?”

11 Caquëna, iopi cao:

“Pahuë, sañope yo'oye, Èjaë.”

Cacona, ja maca Jesupi capi:

“Yë'ëje më'ëre sañope caye pañë. Yurepi sani cui'naopi co'aye yo'o coñe pajë'ë.”

Jesu Api, Paire Miacaiye

¹² Tijupë Jesús paire caquë capi:

“Yë'ë a'ë, iye yeja miacaiquë. Yë'ëre pe'tequë cato miañere pasipi, pa'iye isiyere. Jaje pa'i nea hue'ñare cu'iye pasipi.”

¹³ Caquëna, ja maca fariseo paipi cahuë:

“Më'ëja'a co'ye de'oquë a'ë caquë quëayë, më'ë. Jaje quëaye cato co'aji.”

¹⁴ Cajëna, Jesupi capi:

“Yë'ë quëaye cato do'i quë'ye a'ë, yë'ëpi yë'ëja'a co'ye caquë quëatoje. Yë'ë cato asayë, yë'ë dai sito cui'ne yë'ë saija'to. Jaje pa'iquëta'are mësaruru cato huesëyë, yë'ë dai sito cui'ne yë'ë saija'to.

¹⁵ Mësaruru cato iye yeja pai co'aji cayepi cacohua'i a'ë. Yë'ë cato te'ireje co'aji, cama'quë a'ë.

¹⁶ Jaje pa'iquëta'are yë'ëpi co'aji cani yë'ëse'e caye pañë. Yë'ë ja'quë yë'ëre jëjo daosiquëpi yë'ë ja're conu caquëna, cayë. Yë'ë caye cato nuñere pa'ë.

¹⁷ Mësaruru cuañese'e cato caji cayahua'i cui'ne te'ejë pa'ye cato asaye pa'iji, care payë cajë.

¹⁸ Jaje pa'iye sëte yë'ëja'a co'ye quëacaiquë pa'iyë. Yë'ë ja'quë yë'ëre jëjo daosiquëje yë'ëre quëacaiquë api.”

¹⁹ Caquëna, ja maca seteña:

“¿Jerore pa'iquë'ni, më'ë ja'quë?”

Cajëna, Jesupi sehuopi:

“Mësaruru yë'ëre ña tija'ña pañë. Pajë cui'ne ja'quëreje ña tija'ña pañë. Yë'ëre ña tija'cohua'i pani, ja'quëreje ña tija'ña patira'pi.”

²⁰ Iye cato Jesús capi, ja yë'ta'a Maija'quë huë'ere pa'ie'ya maca. Maija'quëna curi isi mahuëa quë'ropi nëcaquë case'e a'ë. Jaje catoje ite tseañe pahuë, ja yë'ta'a ite tseña maca tija'ña pase'e sëte.

Yë'ë Sai Hue'ña Mësaruru Sani Tija'ña Peoji, Case'e

²¹ Cui'naëpi Jesús ca copi:

“Yë'ë saiyë. Saquëna, mësaruru co'ëja'cohua'i a'ë. Jaje co'ëjëta'a jare mësaruru tayo co'aye yo'oyena ju'ija'cohua'i a'ë. Jaje pa'ina, yë'ë sai hue'ña, mësaruru saiyë paja'cohua'i a'ë.”

²² Ja maca judío paipi cahuë:

“¿Co'ye huani jusi'quë caquë. Jaje yo'ouna, i quë'ro tija'ña paja'cohua'i a'ni?”

²³ Cajëna, ja maca Jesupi capi, jaohua'ire:

“Mësaruru cato iño huë'ehuë acohua'i a'ë. Yë'ë cato jeto ëmë aquë a'ë. Mësaruru cato iye yeja acohua'i a'ë. Yë'ë cato iye yeja aquë peoyë.

²⁴ Jaje pa'ina, cahuë, mësaruru tayo co'aye yo'oyena ju'ija'cohua'i a'ë, yë'ëni ire papi cajë cuasama'cohua'i pani. Jaje mësaruru tayoyena ju'ija'cohua'i a'ë.”

²⁵ Ja maca seteña:

“¿Iquei'ni, më'ë?”

Cajëna, Jesupi sehuopi:

“Tsoe mësaruru ja'a huëo maca cahuë.

²⁶ Jaiye mësaruru tayoyere caye pa'iquëta'are pañë. Yë'ëre jëjo daosiquëpi nuñerepa caji, ti tayoye peoyerepa. Jaje pa'ina, yë'ë iye yeja paire caye cato i caquëna, asase'ere cayë.”

²⁷ Jaje caquëna, jaohua'ipi, Maija'quë ayere caji cajë asaye pahuë.

²⁸ Jaje pa'i do'ire capi:

“Mësarupi yë'ère ëmëje'na huëo nëcosi maca Pai Mamaquëre ire papi cajë ñaja'cohua'i a'ë. Ja maca yureta'a coa isi yo'oye papi cajë ñaja'cohua'i a'ë. Jaje pa'ina, yë'ère cato ja'quë ye'yase'ere cayë, mësarute.

²⁹ Yë'ère jëjo daosiquë cato yë'ère ja're coní pa'iji, yë'ère ja'quë yë'ère te'ire jëoñe papi. Jaje pa'ina, yë'ère cato si'anë i yëyere yo'oyë.”

³⁰ Jaje Jesús iyere caëna, jai pai ite ire papi cajë cuasare pahuë.

Maija'quë Mamajërepa Cui'ne Tayo Yo'oyepi Jo'yaohua'ire Paye

³¹ Ja maca Jesús capi, judío paipi ite ire papi cajë cuasasicohua'ire:

“Mësarupi yë'ère nuñerepa case'ere tayo saima'pë pa'ini, ja macata'a nuñerepa yë'ère ye'yecohua'i pa'iyë.

³² Jaje pa'ijë nuñerepa pa'iyere ñaja'cohua'i a'ë. Ñajëna, nuñerepa pa'iyepi mësarute jo'yaohua'i peocohua'ire neñe pa'iji, joye huasoyeje pa'ye.”

³³ Jaje caquëna, jaohua'ipi sehuohuë:

“Yëquë cato Abraham tsëcapë acohua'i a'ë, cui'ne ti yecohua'i jo'ya pa'ima'cohua'i a'ë. ¿Me yo'oquë më'ë, jo'ya tseasicohua'i peojë de'oye pa'ija'cohua'i a'ë, caquë'ni?”

³⁴ Cajëna, Jesupi capi:

“Si'aohua'i tayo co'aye yo'ocohua'i cato tayo co'aye yo'oyepi jo'yaohua'ire paquëna, pa'iyë.

³⁵ Si'anë iti tsëcapë ja're pa'iquë api. Mamaquë cato jaje pa'iquëta'are jo'yaë cato coa coní pa'iquë api, iti tsëcapë aquë peoquëpi, ti pa'iyë peopi.

³⁶ Jaje pa'ina, mësarupi i Mamaquëre papi jo'yaohua'i pa'iyere nejocaquëna, ja maca yureta'a nuñerepa jo'yaohua'i peoye pa'ija'cohua'i a'ë.

³⁷ Tsoe asayë, mësarupi Abraham tsëcapë acohua'i pa'iyë. Jaje pa'iohua'ita'a yë'ère huani jëoñe yëyë, yë'ère cayere asaye coe do'ire.

³⁸ Yë'ère ja'quë iñose'ere cayë, mësarute. Caquëna, mësarupi mësarupi ja'quë case'ere yo'oyë.”

³⁹ Caquëna, iohua'ipi cahuë, ite:

“Abraham cato yëquë ja'quë api.”

Cajëna, Jesupi capi:

“Mësarupi nuñerepa Abraham mamajë pani i yo'ose'eje cui'ne yo'ora'huë.

⁴⁰ Tsoe mësarute nuñerepa Diosu ye'yase'ere cahuë. Jaje pa'iquëta'are yë'ère huani jëoñe yëyë, mësarupi. ¡Abraham jaje yo'oye ti papi!

⁴¹ Mësarupi cato mësarupi ja'quë yo'oyepi yo'oyë.”

Caquëna, ja maca iohua'ipi cahuë:

“Yëquë cato coa huero mamajë peoyë. Te'ire ja'quëre payë. Jaë cato Diosupi.”

⁴² Cajëna, ja maca Jesupi capi:

“Nuñerepa mësarupi Ja'quëpi Diosu pa'ito mësarupi yë'ère otira'huë. Yë'ère cato Diosu quë'ropi daisiquë a'ë. Daisiquëpi iñore pa'iyë. Yë'ëse'e daisiquë peoyë. Diosupi jëjo daosiquë a'ë.

⁴³ ¿Me yo'ojë mësarupi, yë'ère cayë asa ti'añe pañe'ni? Mësarupi asaye coe do'ire pañë.

⁴⁴ Mësarupi ja'quë cato huati api. Mësarupi i tsecohua'i a'ë. Jaje pa'ina, i yëyere yo'oye yëyë. Huati cato huani jëoquë api. Jare jaje pa'i api, tsoeje, ti nuñerepa yo'oma'quë api, cui'ne ti nuñerepa cama'quë api. Coa cosoyere cani, jaje i ayere caji, coa cosou sëte, coa cosoye pëca ja'quë sëte.

⁴⁵ Jaje pa'ina, yë'ère nuñerepare caquëni, mësarupi asacaiye coeyë.

⁴⁶ ¿Nepi mësarupi acohua'i, yë'ère më'ë tayoyë cajë iñoja'cohua'i a'ni? Nuñerepa yë'ère caquëre, ¿me yo'ojë mësarupi care paji cajë asacaiye pañe'ni?

⁴⁷ Diosu te'te aquëpi, Maija'quë coca asaye pa'iji. Jaje pa'iquëta'are mësarupi cato Diosu acohua'i peoyë. Jaje pa'ina, asaye coeyë, yë'ère cayë.”

Cristo Cato Abraham Jerepa Tsoe Aquë Api

⁴⁸ Ja maca judío paipi cahuë:

“Nuñere pajë më'ère jaje caquë'ni, Samaritanopi cui'ne co'a joyore hue'equë api cayë, yëquë.”

⁴⁹ Cajëna, Jesupi sehuopi:

“Co'a joyore ti peoquë a'ë. Yë'ë cato ja'quëni de'oquëre papi cacaiyë. Ja do'ire mësarü cato yë'ère co'aquë api, cayë.

⁵⁰ Yë'ère de'oye cacaijë'ë caquë oima'ë pa'iyë. Yë'ère de'oye cacaiquë pa'iji. Jaë api, iti yo'ose'e pa'iyeye caquërepa.

⁵¹ Nuñerepa cayë, yë'ë caye asani yë'ë cayeje yo'oquë cato ti ju'iñe paja'quë api.”

⁵² Ja maca judío paipi sehuohuë:

“Yureta'a asare pahuë, më'ë nuñerepa co'a joyore hue'equërepa pa'iyë. Abraham cui'ne Maija'quëre quëacaicohua'i tsoe acohua'ije juni huesëa'huë'ë. Jaje pa'iquëta'are më'ëpi cayë 'yë'ë caye asani, yë'ë cayeje yo'oquë cato ti ju'iñe paja'quë api.’

⁵³ Yëquë ja'quë cato Abraham. ¿Më'ëpi seña maca pa'i a'ë cuasaquë, më'ë? Abraham cui'ne Maija'quëre quëacaicohua'i juju sa'ahuë'ë. ¿Iquei a'ë cuasaquë më'ë caquë'ni, jaje?”

⁵⁴ Cajëna, Jesupi sehuopi:

“Yë'ëja'a co'ye de'oye yo'oyë caquë pa'ito yë'ë de'oye yo'oyë caye ti cocaiye paji. Jaje pa'iquëta'are mësarü yëquë ja'quë api caquëpi yë'ère de'oye yo'o'ji cacaiji yë'ë ja'quëpi.

⁵⁵ Jaje pa'iquëta'are mësarü ña ti'ama'pë pa'iyë. Yë'ëta'a ite ñaquë a'ë. Jaje ñaquëta'a yë'ëpi ñama'quë a'ë caquë pani coa cosourepa pa'iyë pa'iji mësarüje pa'i. Jaje pa'iquëta'are yë'ë cato nuñerepa ñaquë a'ë. Jaje pa'ina, i caye sehuocai yo'oyë.

⁵⁶ Abraham mësarü aipi sihua'aji'i, yë'ë mu'señare ñaja'quë a'ë caquë. Ñani sihua huajëa'ji'i.”

⁵⁷ Ja maca judío paí Jesure cahuë:

“Ti cincuenta ometëcajë peoquëpi ¿Abrahamre ña'ahuë'ë cayë, më'ë?”

⁵⁸ Cajëna, Jesupi capi:

“Nuñerepa mësarute cayë. Yë'ë cato Abraham pa'ima'në ai jerepa tsoe aquë a'ë.”

⁵⁹ Caëna, ja maca quëna pëapi imani jëa'ñu'u Jesuna cajë yo'ohuë. Yo'ojëna, catipi. Catini Maija'quë huë'ëpi iohua'i jopoja'a sa etani saji'i.

9*Tsi'nëna Ñama'quëni Jesús Jujuse'e*

¹ Paí pa'i hue'ñaja'a sai Jesús ñapi, tsi'nëna ñaco ca porei ai de'osiquëre.

² Jaje pa'ina, ñani i ye'yacohua'ipi sei'ë, Jesure:

“¿Me yo'oquë ñaco ca porei ai de'ou'ni, jaë? Pëca ja'quëohua'i tayo do'ire co'aye ai de'ou, panita'a ¿i do'i a'ni?”

³ Cajëna, Jesupi capi:

“I tayo do'ije peoji. Cui'ne pëca ja'quëohua'ije tayo do'ije peoji. Iquë cato ite juju maca Maija'quë yo'oye paire iñoja'quëpi ai deosiquë api.

⁴ Ja yë'ta'a mu'se pa'inë yë'ère jëjo daosiquë co'amaña yo'oye pa'iji. Ñami de'o huëoji. Ñami cato co'amaña neñe peoji.

⁵ Yë'ë ja yë'ta'a iye yejare pa'ini yë'ë a'ë, miacaiquë iye yeja pa'icohua'ire.”

⁶ Iye se ca tējini Jesús yejana copi neni ya'ore a'ji sēpē neni ñama'quë ñaco çana ya'opi nepi.

⁷ Ja maca capi:

“Siloé oco dea pëna sani tsoa tojë'ë. Siloé cani cayë, jëjo daosiquë.”

Jaje caëna, ñama'quëpi sani tsoa toni tsoe ñaquëpi daji'i, i quë'ro.

8 Ja maca ja'në ñama'quë pa'ina, ñasicohua'ipi cui'ne i quëno maca pa'icohua'ipi cahuë:
 “¿Iquë mai ñajëna, curi sei ñu'isiquë pa'ima'quë aë?”

9 Cajëna, yecohua'ipi cahuë:

“Jaje pa'ijë'ë. I api.”

Yecohua'ipi cahuë:

“Jare ije pa'ita'a yequë api.”

Jaje cajëna, ipi capi:

“Yë'ë i a'ë.”

10 Ca maca ite seteña:

“¿Me më'ë yure neni ñaquë pa'iquë'ni?”

11 Cajëna, ipi sehuopi:

“Jaë Jesús hue'equëpi yë'ëre ya'opi a'jiñe neni ñaco çana je'napi. Jaje yo'oni capi: ‘Siloé oco dea pëna sani tsoajë'ë.’ Caëna, sani tsoa to maca tsoe ñaquë paë'ë.”

12 Jaje caquëna, ite sei'ë:

“¿Jerore pa'iquë'ni?”

Cajëna, ipi capi:

“Huesëyë.”

Fariseo Paipi Ñaco Porei Pa'isiquëni Seni Asase'e

13 Ja maca fariseo paï quë'rona ñaco çã porei pa'isiquëre sahuë.

14 Jesús ya'opi neni ñaco çã poreire jujusi mu'se cato huajë mu'se paji'i.

15 Jaje pa'isi do'ire, fariseo paipi asani ñama'quë pa'isiquëre seni çohuë. Me më'ë yure neni ñaquë'ni cajë. Cajëna, ipi capi:

“Ya'opi a'jiñe neni yë'ëre ñaco çana je'naëna, sani tsoa to ni yure ñaquë pa'iyë.”

16 Ja maca fariseo acohua'i cahuë:

“Iye yo'osiquë cato Diosu te'te peoquëpi jaje yo'opi, huajë mu'se a'ë caye peoye.”

Jaje, cajëna, yecohua'ipi cahuë:

“¿Me co'aquë pani ñeje, paï yo'o tï'a ma'ñere de'oye yo'oquë'ni, i?”

Jaje yo'ojë cajë yequë tsëcapëa huayequë paji'i, sa'ñe ca do'ire.

17 Tijupë seni çohuë, ja'rë ñama'quë pa'isiquëre ñeje cajë:

“¿Më'ë iqueipi caquë'ni, më'ëre ña'ne necaisiquëre?”

Cajëna, ipi sehuopi:

“Yë'ë cato cayë, Maija'quëre quëacaiquë api.”

18 Jaje caquëta'are judío paipi nuñerepa ñama'quë pa'isiquëpi ñaji cajë asaye pahuë. Coa caji cajë, i pëca ja'quëohua'ireje soihuë, ja do'ire.

19 Soini sei'ë:

“¿Mësaru mamaquë aë, iquë ñaco çã porei ai de'osiquë? ¿Yure jaje pa'ita'a me yo'oquë ñaquë'ni?”

20 Cajëna, i pëca ja'quëohua'ipi sehuohuë:

“Yëquë mamaquë api. Cui'ne ite çã macana ñama'quë. Ai de'osiquë api asayë, yëquëpi ja cato.

21 Jaje pa'iquëta'are yure cato huesëyë, me yo'oquë ñaquë ponë'ni cajë ite ña'ne necaisiquëreje huesëyë. Ini seni asajë'ë. Tsoe ai api, ipi quëajaquë ja do'ire ñaquë pa'iyë, caquë.”

22 Ñama'quë pëca ja'quëohua'i cato coa judío paini ca'rajë jaje cahuë. Si'ahua'ire Jesure Cristo api cacohua'ire paï tsi'si hue'ñapi eto saoye pa'iji cajë cui'ñase'ere asajë.

23 Ja do'ire i pëca ja'quëohua'ipi cahuë: “Ini seni asajë'ë. Tsoe ai api.”

24 Ja maca judío paï ñama'quë pa'isiquëre soi coreña. Daquëna, cahuë:

“Nuñerepa quëajë'ë, Diosu ña hue'ñare pana. Yëquë asayë, më'ëre jujusiquëre tayo yo'oquë api cajë.”

25 Cajëna, ipi sehuopi:

“Yë'ë cato huesëyë, tayo yo'oquë api caye cui'ne paquëre papi cayeje. Yë'ë ta'ñe asaye cato iyese'e pa'iji, ja'rë ñama'quë pa'isiquëpi yure ñaquë pa'iyë.”

²⁶ Tjjupë seteña:

“¿Me më'ëre nei'ni? ¿Më'ëre me yo'oni ñaquëre nei'ni?”

²⁷ Cajëna, sehuopi:

“Tsoe quëahuë, mësarute. Quëatoje asa yëma'pë pa'iyë. Yë'ë caye: ¿Iquere cajë cui'nare ca cojë'ë cajë seña'ni? ¿Ini tuñu'u cajë yëjë seña'?”

²⁸ Caquëna, ja maca ite ai tea juni tējini capi:

“Më'ëpi ini tuina nëiji, yëquë cato Moisésre tuicohua'i a'ë cahuë.

²⁹ Yëquë asayë, Moisésre Diosupi case'e. Jaëre cato huesëyë, i pa'i hue'ñaje.”

³⁰ Cajëna, ipi capi:

“iMerepa yo'ojë mësarute huesëye'ni, ai ye'yesicohua'ita'a, i dai sito, yë'ëre ñaco ca jujucaisiquëre!

³¹ Maipi asayë, tayo yo'ocohua'ire Diosu asacaiye paji. Ite sihuacohua'ire cui'ne i yëye yo'ocohua'ise'ere asacaiquë api, Diosu.

³² Tsoeje ti asama'cohua'i a'ë, tsihua'ë pa'inë ñama'quë ai de'osiquëni ñaquëre necaise'e.

³³ Iquëpi Diosu quë'ropi daima'quë pani ti jaje yo'oyeje para'pi.”

³⁴ Caquëna, ja maca iohua'ipi cahuë:

“¿Tayo yo'oye timësiquëpi ai de'osiquë api, më'ë yëquëre ye'yasi'i caquë?”

Jaje cani ite pai tsi'si hue'ñapi eto saohuë.

Joyo Ñañere Ñama'cohua'i Pa'iyë

³⁵ Jesús tsoe asapi, ñama'quë pa'isiquëpi ñaquë pa'ina, judío paipi eto saose'e. Jesupi ite tji'ani capi:

“¿Diosu mamaquëre më'ë ire papi cuasaquë pa'iquë?”

³⁶ Caquëna, ipi capi:

“Ëjaë, quëajë'ë, yë'ëre. Jequë a'ni, yë'ëje ite jaë api caquë cuasaquë pa'ija'quëre.”

³⁷ Caquëna, Jesupi sehuopi:

“Tsoe më'ë ñahuë. Yë'ë i a'ë. I ja're më'ë coca cayë.”

³⁸ Ja maca Jesús yë'quë macana do're ja'runi capi:

“Ire papi caquë cuasayë, Ëjaë, më'ëre.”

³⁹ Ja jeteyo'je capi, Jesús:

“Yë'ë cato iye yejana da'ë, nuñerepa yo'oyepi pa'ijaquë caquë. Ñama'cohua'i pa'isicohua'ipi ñajajë caquë, cui'ne ñacohua'i pa'isicohua'ipi joyopi ñama'cohua'i pa'ijajë caquë.”

⁴⁰ Ja maca fariseo paipi i ja're coni pa'isicohua'ipi iyere asani sei'ë:

“¿Yëquëje më'ë ñato ñaco ca peocohua'i a'ni?”

⁴¹ Cajëna, Jesupi sehuopi:

“Mësarupi ñama'cohua'i pani mësarute tayo yo'o do'ire jai do'i peocohua'i patira'huë. Jaje pa'iquëta'are mësarupi ñacohua'i a'ë caye sête do'i quë'iohua'i pa'iyë.

10

Yëi Ñama Tu'rihuë Ayere Ye'yaye

¹ Nuñerepa mësarute cayë, yëi ñama eta sa'roja'a tu'rihuëna cacama'quë pani, ñaëpi cui'ne co'aquëpi eta sa'ro peo hue'ñaja'a cacaquë cato.

² Jaje pa'iquëta'are yëi ñama eta sa'roja'a cacaquë cato yëi ñamare ñacaiquë api.

³ Eta sa'ro hui'yocaiquëje de'oye hui'yocaiji, cacajaquë caquë. Cui'ne yëi ñamaje asayë, i yë'o. Iohua'i mamire caquë soiji, yëi ñamare. Cui'ne tu'rihuë nëicohua'ini hue'sena etoji.

⁴ Etoni sai saji, ipi du'ru sai. Yëi ñamaje asayë, i yë'o. Jaje asajë tuyë, ite.

⁵ Jaje tuicohua'ita'a yequëpi soiquë pa'ito asani coa catiyë, ñama'quëre sëte yequë yë'o caquëna, asajë.”

⁶ Ñeje yo'oyë, paï caquë iñoquëta'are paipi asa ti'añe pahuë, Jesús caye.

Jesús De'o Ñacaiquë

⁷ Ja maca Jesús tijupë ca copi:

“Nuñerepa mësarute cayë. Yë'ë a'ë, eta sa'ro yëi ñama caca sa'ro.

⁸ Ja yë'ta'a yë'ë daima'në daisicohua'i cato ñaohua'i a'ë cui'ne co'acohua'i a'ë. Jaje pa'iquëta'are yëi ñamapi asaye pahuë, iohua'i cayere.

⁹ Yë'ë a'ë, eta sa'ro. Yë'ëja'a cacasiquë cato huaso cuañosiquë pa'ija'quë api. Jaje pa'i etasiquëpi cui'ne cacasiquëpi i yëyeje yo'oquë pa'ija'quë api, cui'ne de'o aore ti'aja'quë api.

¹⁰ Ñaë cato coa yahue imañe caquë cacaquë api, huani jeosi'i caquë, cui'ne nejosi'i caquë. Yë'ë cato yëi ñamapi pa'iyere pajajë caquë daisiquë a'ë, ti pa'iyere jaiye pajajë caquë.

¹¹ Yë'ë cato de'oye yëi ñamare ñacaiquë a'ë. De'oye ñacaiquëpi yëi ñamapi pa'ijajë ise'e caquë i pa'iyere isiquë api.

¹² Coa saï do'ire necaiquë cato lobopi daina, ñani yëi ñamare ñacaiye jeoni catiquë api, yëi ñamare ñacaima'quë sëte, cui'ne yëi ñamaje tiöhua'ire sëte jaje yo'o'oji. Yo'ouna, ja maca lobopi dani tseani yo'oquë tiya huesoquë api cui'na hue'ña.

¹³ Catiquë cato saï do'ire yo'oquë api. Jaje pa'ina, oi ëayeje ti peoji, ite yëi ñamare.

¹⁴⁻¹⁵ Yë'ë a'ë, de'oyerepa yëi ñamare ñacaiquë yë'ëre ja'quë ñaquë pa'iyëje, yë'ëje ite ja'quëre ñaquë pa'iyë. Jaje cui'ne yë'ë yëi ñamareje ñaquë payë. Ñaquëna, iohua'ijë yë'ëre ñañë. Yë'ëpi yë'ë pa'iyere yëi ñama do'ire isiyë.

¹⁶ Payë, cui'ne yequë yëi ñamareje. Yequë tu'rihuë acohua'ire jaohua'ireje iñona daye pa'iji, yë'ëre. Jaohua'ijë yë'ë caye sehuocaija'cohua'i a'ë. Ja maca cui'ne te'e tsëcapë pa'ija'cohua'i a'ë, cui'ne te'i yëi ñamare ñacaiquë pa'ija'quë api.

¹⁷ Ja'quë yë'ëre yëji, yë'ë pa'iyere isisiquëpi cui'naëpi yë'ë pa'iyë pa coja'quëpi yo'oquëna.

¹⁸ Yë'ë pa'iyë jioquë peoji. Yë'ë yëyepi isiyë, yë'ë pa'iyë. Yë'ë jaje neñe pa'iji cui'ne cui'nare pa coñeje de'oji. Iye a'ë, yë'ë Ja'quë yë'ëre cuañese'e.”

¹⁹ Iyere judío paï asani cui'naohua'ipi hua cohue, ti tsëcapëa.

²⁰ Jai paï iohua'i acohua'ipi cahuë:

“¿Me neñu'ju i caye asani sehuocaiye'ni, care paji cajë co'a joyore hue'equëpi cui'ne coa cuepequë caquëre?”

²¹ Cajëna, yecohua'ipi cahuë:

“Co'a joyore hue'equëpi jaje ca ti'añe peoji. ¿Co'a joyopi ñama'quëre ñaquëre necaiye pa'iquë? Cui'ne ti peoji.”

Judío Paipi Co'acquë Api Caye Jesure

²² Ja mu'seña cato oco tëcahuë paji'i. Pa'ina, Jerusalén cato Maija'quë hu'e ne ja'ñere cuasajë sihuajë jai paï tsi'sini yo'o maca ti'api.

²³ Jesús cato Maija'quë hu'e sa'nahuëre cunirojaji'i, Salomón hue'yosi hue'ña.

²⁴ Ja maca judío paipi Jesure tsi'sini cahuë:

“¿Yëquëre më'ë je yëhua nuñerepa quëaja'quëpi huesë ëaye caquë pa'iquë'ni? Më'ëpi nuñerepa Cristo pani quëare pajë'ë, te'e nuñerepa.”

²⁵ Cajëna, Jesupi capi:

“Tsoe mësarute cahuë. Caquëta'are mësarupi care paji cajë asaye pahuë. Yë'ë ja'quë cuañesi tutupi yo'oyë. Ja yo'oyepi tiñarepa iñoji, mësarute.

²⁶ Jaje pa'iquëta'are mësarupi nuñere pa'ë cajë asaye pañë, yë'ë yëi ñama acohua'i pa'ima' do'ire. Tsoe cahuë, ja'rë.

27 Yë'ë yëi ñamapi asayë, yë'ë yë'ona. Asajëna, yë'ëpi iohua'ire ñañë. Ñaquëna, iohua'ije yë'ëre pe'teyë.

28 Yë'ëpi ti ju'ima'pë pa'iyë isiquë a'ë. Isina, ti ne huesëma'pë pa'ija'cohua'i a'ë, cui'ne yë'ë jëñare pa'icohua'ire yecohua'i mañaje jioye ti peoji.

29 Yë'ë ja'quëpi yë'ëna isipi, iohua'ire. Isisiquë cato si'aye jerepa pa'i api. Ite cato yecohua'ije ti jio ti'añe peoji, i jëtëre pacohua'ire.

30 Yë'ë cui'ne ja'quë cõni te'ije pa'iohua'i pa'iyë.”

31 Ja maca judío pa'i cui'naohua'ipi quëna pëapi imani jëañu'u cajë yo'ohuë.

32 Yo'ojëna, Jesupi capi:

“Mësaru asajëna, jaiye de'oyere necaë'ë, yë'ë ja'quë tuture papi. ¿Iye nesi do'i aye mësarupi asato jeco a'ni, yë'ë co'aye yo'osico, jaje quëna pëapi jëañu'u ca ja'ñe?”

33 Caquëna, judío pa'ipi sehuohuë:

“Më'ë de'oye yo'osi do'ire më'ëre quëna pëapi jëoñe paja'cohua'i a'ë. Më'ëpi yë'ë a'ë, Diusu casi do'ire quëna pëapi jëaja'cohua'i a'ë, më'ëre. Më'ë cato coa pa'ita'a, yë'ë Diusure pa'ë caquë yo'oyë.”

34 Ja maca Jesupi capi:

“Mësaru cuañëñepi toyase'e caji Diusu mësarute case'ere ñeje: ‘Mësaru a'ë, diusuohua'i.’

35 Toyase'e caye cato nuñerepa caye a'ë. Jaje pa'ina, care paji cajë asayë, mai. Diusupi hue'yopi, i coca asasicohua'ire diusu a'ë, mësaru.

36 ¿Diusupi yë'ëre huani iye yejana jëjo daosiquëpi Diusu mamaquë a'ë caye me neni co'aquë'ni?

37 Ja'quë yo'oyere yë'ëpi yo'oma'ëna, ire papi caye pajë'ë.

38 Jaje pa'iquëta'are yë'ëpi yo'oquëna, ire papi yo'oji cajë asama'cohua'ita'a yë'ë yo'o iñoñere ñajë Maija'quë yo'oye a'ë cajë asajë'ë. Ja maca yureta'a asa ti'añe pa'iji, Maija'quëpi yë'ë ja're pa'iji, cui'ne yë'ëpi i ja're pa'iji.”

39 Tijupë tseani preso saye yëhuë. Jaje pa'iquëta'are Jesupi de'hue jëapi.

40 Ja maca Jesús Jordán tsiaya ësë mëi te'tena co'ipi. Co'ini jarona pëapi, Juan oco doquë pa'i sitona.

41 Jarote pa'ina, jai pa'i quë'rona sani ñajë cahuë:

“Nuñerepa Juan, pa'i yo'o ti'a ma'ñere yo'oma'quëta'a care paquë case'e paji'i, iquë yo'o ja'ñe ayere.”

42 Jarona jai pa'i ire papi cajë cuasahuë, ite.

11

Lázaro Juni Huesëse'e

1 Te'i ëmë ju'iquë Lázaro hue'equë paji'i. Jaë cato Betania aquë paji'i. María cui'ne io yo'jeo Marta pa'i daripë aquë paji'i.

2 María cato ju'iquë Lázaro yo'jeo paco'ë. Jao cato Ëjaërepa nëcañoana huëo së da'capi jañuni io nañapi tēnocaio yo'osico paco'ë.

3 Jaje pa'ina, jahua'ipi Ëjaë më'ë cajeipi ju'iji caquë sani quëacaijë'ë cajë Jesús quë'ro jëjo sahuë, te'ire.

4 Jëjo saorena, Jesús jare asani capi:

“Iye ju'i dahuë cato ti juni huesëyena saye pa ja'ñe a'ë. Diusu i de'oquë pa'iyere iño ja'ñe a'ë. Cui'ne Maija'quë mamaquë de'oquë pa'iyere iño ja'ñe a'ë.”

5 Jesús cato Marta cui'ne io maja'yo Maríare cui'ne Lázarore ai oiquëta'a.

6 Caya mu'seña se pëa copi, i pa'i hue'ñana, Lázaro ju'iji cajë quëasicohua'ita'are.

7 Ja jeteyo'je capi, Jesús i ye'yacohua'ire:

“Sani coñu'u, Judeana.”

8 Caquëna, i ye'yacohua'ipi ite cahuë, ja maca:

“¿Ye'yaquë, më'ère judío paì quëna pëapi jëañu'u ca sitona co'ija'quë aë?”

⁹ Cajëna, Jesupi capi:

“¿Te'e mu'se doce hora pa'icoa, miañe? Jaje pa'ina, paipi mu'se cu'ini ti ju'aye peoji, iye yeja miacaiyeja'a cu'ini.”

¹⁰ Jaje pa'iquëta'are paipi ñami cu'ini ju'aye pa'iji, miañe peo do'ire.

¹¹ Ja jeteyo'je Jesupi capi:

“Maì cajei Lázaro caji'i. Caìsiquëta'are sani ne sëtöja'quë a'ë.”

¹² Caquëna, ja maca ì ye'yacohua'ipi cahuë, ìte:

“¿Ëjaë, jaje caji'i cani co'yaja'quë api caye a'ni?”

¹³ Jesús cato jaje cani juji'i caquë capi. Jaje caquëna, ì ye'yacohua'ipi cuasani coa huëore çaina caji cuasahuë.

¹⁴ Ja maca Jesupi yureta'a tiñarepa capi:

“Lázaro tsoe juji'i.

¹⁵ Sihuyë, de'oye jarote pa'ima'ëna juji'i. Jajepi ai de'oji. Mësaru ñani mësaru ìre papi cajë yë'ère cuasaja'cohua'ire. Sani ñañu'u.”

¹⁶ Ja maca Tomás Gemelo hue'equëpi ì ja're ye'yecohua'ire capi:

“Jënajë'ë, maije ì ja're çoni sañu'u, te'e ì ju'ina ju'ija'cohua'i.”

Ju'isicohua'ipi Huëiye Cui'ne Pa'iyë A'ë, Jesús

¹⁷ Tsoe Lázarote cuatro mu'seña tase'e pa'ina, Jesús ti'api.

¹⁸ Betania cato Jerusalén ja'yere paji'i, coa caya kilómetropi cui'ne yequë jopo kilómetro çosi macare.

¹⁹ Jai paì judío paì acohua'ipi Marta cui'ne Maríare do'i ñajë cui'ne ìohua'i maja'yëpi juquëna, oicohua'ini yëhuo huasoñu'u cajë daisicohua'ipi paë'ë.

²⁰ Ja maca Martapi Jesús daiji asani etani ìte pëpasi'ì caco saco'ë. María cato huë'e sa'nahuëre paco'ë.

²¹ Ja maca Martapi Jesure cao:

“Ëjaë, më'ë ìñore pa'iquë pa'ito yë'ë a'yë ju'iñe para'pi.

²² Jaje pa'iquëta'are yë'ë cato asayë, Maija'quëpi më'ë señere ìsija'quë api.”

²³ Cacona, Jesupi capi:

“Më'ë a'yë cui'naëpi pani coja'quë api.”

²⁴ Caquëna, Martapi cao:

“Jaje pa'ijë'ë. Cui'naëpi pani coja'quë api, juni huesësicohua'i huëi maca tëji mu'serepa.”

²⁵ Cacona, Jesupi capi:

“Yë'ë a'ë, juni huesësicohua'i huëiye cui'ne pa'iyë. Yë'ère ìre papi caquë cuasaquë cato ju'isiquëje jare pa'ija'quë api.

²⁶ Cui'ne ja yë'ta'a huajëquë pa'i yë'ère ìre papi caquë cuasaquë cato ti ju'iñe paja'quë api. ¿Iye yë'ë caye jaje pa'ire paji caco cuasaco, më'ë?”

²⁷ Caquëna, iopi cao:

“Jaje pa'ijë'ë, cuasayë, yë'ë. Cui'ne Ëjaë, më'ë cato Cristore papi asayë, yë'ë. Diusu mamaquëpi iye yejana daija'quë ca nëosiquëpi daisiquë a'ë, më'ë.”

Lázarore Tq Sitona Jesús Oise'e

²⁸ Jaje se ca tëjini Marta ìo maja'yo María quë'rona sani cao, yahue:

“Ye'yaquë ìñore pa'i më'ère daijaco caquë soiji.”

²⁹ Cacona, ìti se asayeja'a Jesús quë'rona esa saco'ë, ìte ñasi'ì caco.

³⁰ Ja yë'ta'a Jesús paì daripërepa cacaye papi. Ja maca cato, Marta ìte ti'asi macare paji'i.

³¹ Maríapi co'arepa huëni saiona, ñani judío paipi María huë'ere pa'ijë oima'o cajë yëhuocohua'ipi tasi daripëna sani osi'ì caco saico cuasajë tuë'ë.

³² Ja maca María Jesús quë'rona sani do're ja'runi cao:

“Ëjaë, ñhore më'ë pa'iquë pa'ito a'yë juni huesëye para'pi.”

³³ María ja're coní judío paí daisicohua'ipi oijëna, Jesupi jaohua'ire oi ëayerëpa ñapi. Ñani í joyopi ca ëayerëpa nëina,

³⁴ Jaohua'ire seji'i:

“¿Jerona ite tare'ni?”

Caquë seina, íohua'ipi cahuë:

“Ëjaë, dani ñajë'ë. Ñhona tahuë.”

³⁵ Ja maca Jesús oji'i.

³⁶ Oina, ñani judío paipi cahuë, ja maca:

“Í ai oiquërepa paji'i. Ñajë'ë, í oiyere.”

³⁷ Yecohua'ipi cahuë:

“Ñama'quëre ñaquëre nesiquë api, iquë. ¿Jaje pa'ita'a cui'ne me yo'oquë Lázaro jujucaye paë'ni?”

Lázaro Huëise'e

³⁸ Cui'naëni co'arepa esa necati'ñhërepa nëina, tasi daripë quë'rona tsio daji'i. Coje nesico paji'i. Pa'ioni jai quëna pëpi siosico paji'i.

³⁹ Pa'iona, Jesupi capi:

“Quëna përe hui'yo jeojë'ë.”

Caquëna, Marta ju'isiquë yo'jeopi cao:

“Ëjaë, tsoe co'a sëji cuasayë. Tsoe cuatro mu'seña pa'iji.”

⁴⁰ Cacona, Jesupi capi:

“Më'ëje pa'ioni cahuë care paji cuasani më'ë ñaja'coa'ë, Maija'quë de'oyerepa yo'oquëna case'e.”

⁴¹ Caëna, ja maca quëna pë hui'yo jeorena, Jesús ma'tëmo mëñe ñaquë capi:

“De'oji, Ja'quë. Yë'ë caye më'ëpi asaca'ë.”

⁴² Yë'ë cato asayë, më'ë si'anë yë'ë caye asaquë pa'iye. Jaje pa'iquëta'are iye maca pa'icohua'i asa ja'ñhëre caquë cayë, më'ëpi yë'ëre jëjo daosiquë api cajë asare pajajë caquë.”

⁴³ Jaje se ca tējini, ai tutu cuipi:

“¿Lázaro etajë'ë!”

⁴⁴ Caquëna, ju'isiquë pa'isiquëpi jëña, nëcañoa huesiquëpi, cui'ne tsiaje cañapi huesiquëpi etapi. Etaquëna, ja maca Jesupi capi:

“Joyecaijë'ë, saijaquë.”

Jesure Tseañu'u Cajë Yo'ose'e

(Mt 26.1-5; Mr 14.1-2; Lc 22.1-2)

⁴⁵ Jaje iyere yo'ouna, Jesure jai paí judío paí ire papi cajë cuasahuë, María ja're coní daisicohua'ipi, íti Jesús yo'oquëna, ñasicohua'ipi.

⁴⁶ Jaohua'í acohua'ipi fariseo paí quë'rona sani ñajë quëahuë, Jesús yo'ose'ere.

⁴⁷ Ja maca fariseo paipi cui'ne Maija'quë huë'e ñacaicohua'í ëjaohua'ipi ca tēji ëjaohua'í quë'rona tsi'sini cahuë:

“¿Me neja'cohua'í a'ni, jaëte? Í cato jaiye paí yo'o tija ma'ñe yo'o iñoji, paire.

⁴⁸ Jaje pa'ina, maipi coa ñacohua'í pa'ito si'a paipi ise'ena asa huesëja'cohua'í pa'ini. Jaje yo'ojëna, yureta'a romano paipi dani Maija'quëre së huë'e cui'ne mai yeja ne huesoja'cohua'í pa'ini.”

⁴⁹ Cajëna, Caifás hue'equëpi Maija'quë huë'e ñacaicohua'í ëjaëpi ja ometëcahuë pa'iquëpi capi, jaohua'ire:

“Mësaru huesëjë cayë.

⁵⁰ Cui'ne ti asama'pë, te'i jucacati'ñe pa'i api, si'a pai do'ire ai jerepa si'a pai ju'iñe peoye, iye daripë pa'icohua'ire.”

⁵¹ Caifás cato ise'e ta'ñe jaje caye papi. Coa Maija'quë joyopi isiquëna, capi, ja ometëcahuë Maija'quë huë'e ñacaicohua'i ëjaë sëte, Jesupi judío pai do'ire jucacaiye pa'iji, pa'i ja'ñere ca nëoquë.

⁵² Coa judío paise'ere caquë jucacaiye pani cui'ne si'a huë'ña coa tiya huesësicohua'ire Diusu mamajëre.

⁵³ Jare ja mu'sepi yureta'a judío pai ëjaohua'i Jesure huani jeoñe ca nëohuë.

⁵⁴ Jaje pa'ina, Jesús yureta'a si'a judío pai ñajëna, cu'ie papi. Paquë Judeapi etani Efraín daripëna saji'i, cuene yeja ja'ye maca pa'i daripëna. Jarona sani i ye'yacohua'i ja're pëapi.

⁵⁵ A'ri maña carapi, Egíptopi Israel pai etajë pa'ise'ere cuasajë tsi'sini yo'o mu'seña. Jaje pa'ina, jai pai pa'i daripëa pa'icohua'i saë'ë, Jerusalénna si'sire tsoa toñere cajë.

⁵⁶ Jesure co'ejë cuë'ë. Jaje pa'ina, Maija'quë huë'ere pa'ijë sei'ë, yecohua'ire:

“¿Mësaru me cuasaye'ni? Daija'quë api fiestana, panita'a paja'quë api cuasaye cajë.”

⁵⁷ Fariseo pai cui'ne Maija'quë huë'e ñacaicohua'i ëjaohua'ipi cuañe nëohuë. Jesús pa'i huë'ñare asasicohua'i pani quëajë'ë, sani tseaja'quëre cajë.

12

Huëo Sëñepi Jesure Tsoacaise'e

(Mt 26.6-13; Mr 14.3-9)

¹ Seis mu'seña Egíptopi Israel pai etajë pa'ise'ere cuasajë yo'oye caraquëna, Jesupi Betaniana saji'i. Lázaro pa'i huë'ñana ju'isiquëni Jesupi ne co'yasiquë paji'i, jaë cato.

² Jarona Jesure ao cua'coni aohuë. Martapi ao huahuco paco'ë. Lázaropi Jesús ja're coní mesare ñu'i aji'i.

³ Ja maca Mariapi huëo së ma'ña da'care dani Jesús quëona ja'ñeni io nañapi tëno cuënao. Jaje yo'ocona, si'a huë'e huëo sëñena tímëo. Ja cato jai do'i ma'ña paji'i.

⁴ Ja maca Judas Iscariotepi Simón mamaquëpi Jesús ye'yaquëpi, Jesure coso yehuoja'quëpi capi:

⁵ “¿Me yo'oco iye huëo së ma'ña coa yecohua'ina se isico trecientos romano curiquë të'ña nema'o paco'ni, neni curi peocohua'ire cõcailja'cota'a?”

⁶ Judas jaje cani curiquë peocohua'ini ai oi do'ire cama'ë paji'i. Co'amaña yahue imaquëpi capi. Jaje ipi curi aya topë paquë sëte, yahue imaquë paji'i, iona yecohua'ipi aya curire.

⁷ Ja maca Jesupi ite capi:

“Coa ñajë'ë. Yë'ere ta mu'se huëo së ja'ñere ne de'huaco yo'oco.

⁸ Curi peocohua'ire si'anë mësaru ñajë paja'cohua'i a'ë. Jaje pa'iquëta'are yë'ere cato si'anë paye peosipi.”

Lázarore Sañope Case'e

⁹ Jesús Betaniare pa'iji asani jai pai judío pai saë'ë, jarona. Jesuse'ere ñañu'u cajë saiye pahuë. Lázarore ñañu'u, Jesús ju'isiquëni huëosiquëre cajë saë'ë.

¹⁰ Cui'neje Maija'quë huë'e ñacaicohua'i ëjaohua'ipi Lázaroreje huani jeoñe pa'iji cahuë.

¹¹ Judío paipi Lázaro do'ire Jesupi ire papi cajë cuasa do'ire, cui'ne iohua'ire jeoco do'ire jaje cahuë.

Jerusalénna Jesupi Cacase'e

(Mt 21.1-11; Mr 11.1-11; Lc 19.28-40)

¹² Jai pai Jerusalénna saë'ë, Egíptopi Israel pai etajë pa'ise'ere cuasajë yo'o mu'se tija'ëna. Se ñatasi mu'se Jesús daija'quë api, iye daripëna asani.

¹³ Ja maca Jesús daina, sihuajë ja'o tëteni cuijë saë'ë. Jesure pëpañu'u cajë cuihuë:

“¡De'okuere pa'ni, Diusu! ¡De'okuere pa'ni, Ëjaë mamirepa hue'equëpi daiquë!
¡De'okuere pa'ni, Israel paï Ëjaë!”

14 Burrone tì'ani Jesús tui saji'i, toyase'e cayeje pa'ye japi caji ñeje:

15 Ca'rama'o pa'ijë'ë.

Israel paï daripë

Më'ë Ëjaërepa daiji, burroni ñu'i.

16 Iye case'e i ye'yacohua'i asa tì'añe pahuë, du'ru macarepa cato. Jesús de'okuerepa de'osi maca ja maca yureta'a asahuë, si'aye Jesús ayere toyase'e paji'i cajë cui'ne jaje tëto saji'i, mai ña hue'ñana cuasajë.

17 Jesús ja're pa'ijë Lázarore juquëna, tasiquëni huëoquë soiquëna, asasicohua'ipi yecohua'ire se quëahuë, iohua'i ñase'ere.

18 Jaje pa'ina, Jesure sañope tì'ani pëpañu'u cajë saë'ë, paï yo'o tì'a ma'ñere yo'okuëna, asasi do'ire cajë.

19 Ja maca fariseo paipi cahuë, iohua'ija'a sa'ñe:

“Ñañe mësarú si'a paï ise'ere tuiye, yure cato ne tì'añe peoji.”

Griego Paipi Jesure Co'ese'e

20 Fiesta pa'i maca Maija'quëre señu'u cajë Jerusalëna saiscohua'i ja're conï griego païje paë'ë.

21 Pa'icohua'ipi jaohua'ipi Filipena tsio dani Betsaida Galilea aquëna sejë cahuë:

“Ëjaë, yëquë Jesure ñañe yëyë.”

22 Jaje cajëna, asani Felipepi sani Andrésni capi. Cani yureta'a cayaohua'i Jesure sani cahuë.

23 Cajëna, Jesupi ja maca capi:

“Tsoe tì'api, Maija'quë mamaquë de'okuerepa de'ojai maca.

24 Mësarute cayë, trigo capi yejana tomema'co pani jare te'e ca maca pa'io carajaicoa. Jaje pa'iquëta'are iti capi yejana tomeni junita'a jaiye quëicoa, iti ñëpi mëani.

25 I pa'iyere ai oiquë cato coa ne huesoja'quë api. Jaje pa'iquëta'a iye yeja pa'iyere coequë cato ne de'huaquë pa'iji, ti pani huesë ja'ñere.

26 Paipi yë'ere necaiye yëni tuijë'ë, yë'ere. Yë'ere necaiquë cato, yë'ë pa'i hue'ñare conï pa'ija'quë api. Paipi yë'ere necaiquë pa'ito yë'ë ja'quëpi ite de'okuere pa'ni caquë ñacaija'quë api.

Jesupi Quëaji, I Ju'i Ja'ñere

27 Yure cato yë'ë ai oiyë. ¿Ja do'ire ja'quëre ñeje ca tì'añe pa'iquë? ‘¿Ja'quë huasojë'ë, yë'ere yure tëto sai ja'ñere?’ Jaje ca tì'añe peoji. Yë'ë cato jare caquë daisiquë a'ë.

28 Ja'quë më'ë mamire jerepa de'o mami nejë'ë.”

Ja maca asapi, ma'tëmopi yë'ose'e pìsiquëna:

“Tsoe de'okuere pare nehuë. Jaje pa'iquëta'are tijupë de'okuere pare ne così'i.”

29 Iti maca nëcajë asasicohua'ipi cahuë, mujuëpi pìsiji. Cajëna, yecohua'ipi cahuë:

“Huiñaëpi ini cocare capi.”

30 Ja maca Jesupi capi:

“Yë'ëni caquë iye yë'o pìsiye paipi. Mësarú asa ja'ñere caquë iye yë'o pìsipi.

31 Yure a'ë, iye yeja io yo'ose'e ña de'hua cuaño ja maca, cui'ne yurepi iye yeja cuañequëje i tutu nejo cuañosiquë pa'ija'quë api.

32 Yë'ëpi cruzuna mëa deo cuañosi maca si'ahua'ire tsi'so saosi'i yë'ëse'ena paire.”

33 Ja quëayena paï asahuë, cruzuna ju'ija'quë a'ë caquë quëaye.

34 Paipi asani sañope sehuohuë:

“Yëquë cato yequë toyapë ñacohua'i a'ë, Cristo ti ju'iñe peoji cayere. ¿Me yo'okuë më'ë Paï Mamaquë cruzuna ju'ija'quë a'ë caquëni? ¿Iquei'ni, Paï Mamaquë?”

35 Ja maca Jesupi capi:

“Ja yè'ta'a mësaru ja're miañe pa'iji. Ja yè'ta'a miañe pa'i maca miañeja'a cu'ijë'ë, neañepi tsio daiona, merepa yo'oco'ni cajë ai cuasaye pa'cohua'i. Nea hue'ñaja'a cu'iquë cato i sai hue'ña huesëquë coa saiji.

³⁶ Miañe itire pare pa'iyë cajë asajë'ë, ja yè'ta'a mësaru ja're coní miacai pa'i macapi. Jaje pa'ijë yureta'a mia hue'ña pa'icohua'irepa ponëja'cohua'ipi.”

Jaje ca tējini Jesús sani catipi, iohua'ire.

Judío Pai Jesure Sehuoye Pase'e

³⁷ Jaiye Jesús pai yo'o tì'a ma'ñere yo'o iñosiquëta'are ire papi cajë cuasaye pahuë.

³⁸ Maija'quëre quëacaiquë Isaías ñeje toyaquë pa'ise'epi tì'a ja'ñepi pa'ina, pahuë asaye. Toyase'e cato caji:

Èjaë ¿nepi yëquë quëase'e care payë cajë asare'ni?

¿Neni Diusu iño u'ni, i tutu?

³⁹ Jaje pa'ina, asa tì'añe pahuë. Yequeje Maija'quëre quëacaiquë Isaías toyapi, ñeje:

⁴⁰ Diusupi ñama'cohua'ire cui'na jëa joyo quë'iohua'ire nepi,

Ñaco capi ña ma'ñe caquë, Cui'ne joyopi asa ma'ñe caquë,

Cui'ne Maija'quëna ponëni juju cuañoma'cohua'ini caquë.

⁴¹ Iye cato Isaías capi, Jesús de'oquërepa pa'iyë ñasiquëpi. Jaje pa'ina, i ayere capi.

⁴² Jaje pa'iquëta'are jai pai judío pai Jesure ire papi cajë cuasahuë. Yecohua'i ëjahua'ire paque cuasahuë, Jesure. Jaje pa'iquëta'are jai pai cuasajëna, quëaye pahuë, fariseo paini ca'ra do'ire, pai tsi'si hue'ñapi eto sao ma'ñe cajë.

⁴³ Fariseo pai cato paipi iohua'ini de'ocohua'ire pa'ni cacaiyere yëcohua'i paë'ë. Maija'quëpi de'oji cayere coecohua'i paë'ë.

Jesús Casi Yë'opi Pai Yo'ose'e Ca De'huaye Pa'iji

⁴⁴ Jesús ai tutu capi:

“Yë'ëre ire papi caquë cuasaquë cato yë'ëse'ere asaye peoji. Yë'ë ja'quë yë'ëre jëjo daosiquëreje asaji.

⁴⁵ Yë'ëre ñaquëpi yë'ëre jëjo daosiquëreje ñaji.

⁴⁶ Yë'ëre ire papi cajë cuasasicohua'ipi nea hue'ñare pa'ima'pë pa'ijajë caquë mu'se miañeje pa'ipi yë'ë iye yejana daë'ë.

⁴⁷ Jaje pa'iquëta'are yë'ë caye asaquëta'a yë'ë cayeje yo'oma'quëre yë'ëpi nejoñe paja'quë a'ë. Yë'ë cato iye yejana daisiquë a'ë, iye yeja pa'icohua'ire huasosi'i caquë.

⁴⁸ Yë'ëre coequëpi cui'ne yë'ë caye asani cui'ne yo'oma'quë cato, tsoe paji, ite nejo ja'ñe. Yë'ë case'epi tēji mu'serepa paire nejo ja'ñe a'ë.

⁴⁹ Yë'ë cuasayepi huëoquë cama'ë pa'iyë. Yë'ë ja'quë yë'ëre jëjo daosiquë cuañese'ere caquë ye'yayë, i case'eje pa'ye caquë asayë, yë'ë.

⁵⁰ Ja'quë cuañese'e cato ti pani huesë cocare pa'ë caquë asayë, yë'ë. Jaje pa'ina, yë'ë caye cato ja'quë cuañese'eje pa'ye a'ë.”

13

I Ye'yacohua'i Quëore Jesupi Tsoa Tose'e

¹ Ja yè'ta'a Egítopi Israel pai etajë pa'ise'ere cuasajë yo'o mu'se tì'lama'ë te'e mu'se carapi. Jesupi tsoe asapi, je'nërepa iye yeja pani tējini pëca ja'quë quë'rona co'iyë tì'ase'e. Si'anë Jesús cato ai oiquë paji'i, i tsecohua'ire iye yeja pa'icohua'ire. Jaje pa'ina, yure cato i ai oiyere pare iñoquë yo'opi.

²⁻⁴ Huati cato Simón mamaquëna Judas Iscariote joyona tsoe co'aye cuasaye nepi. Jaje pa'ina, Jesure coso yehuos'i cuasayere papi, i joyo. Jesús cato Diusu quë'ropi daisiquë a'ë asaquëpi, cui'ne co'ija'quë a'ë Diusu quë'rona asaquëpi paji'i. Cui'ne ja'quëpi yë'ëre ëjaërepa pa'i ja'ñe tutu isipi asaquë paji'i. Jaje pa'ina, Jesús i ye'yacohua'i aō aijëna, coní ñu'i aiquëpi, huëni i ëmëje'e ju'icore dutani, i ju'ruhuëna toayapi sëapi.

⁵ Ja maca quëna de'huana oco doni i ye'yacohua'ire quëo tsoa huëopi. Tsoaquë i toaya ju'ruhuëna sëasicopi tëno cuenacaji'i.

⁶ Simón Pedro quëore tsoasi'i caquë yo'oquëna, i'pi capi:

“¿Ëjaë, më'ëpi yë'ë quëore tsoacasi'i caquë yo'oquë?”

⁷ Caquëna, Jesupi sehuopi:

“Yure më'ë huesëyë, yë'ë caquë yo'oye. Pasiquëta'a jeteyo'je më'ë asa tì'aja'quë a'ë.”

⁸ Jaje caquëta'are Pedropi capi:

“Yë'ë quëo më'ëpi tsoacaiye peoji.”

Caquëna, Jesupi capi:

“Yë'ëpi më'ëni tsoa tocaima'quë pa'ito më'ë yë'ë tē'te aquë peoja'quë a'ë.”

⁹ Caquëna, Simón Pedropi capi:

“Jaje pa'ito Ëjaë, coa quëose'e tsoama'ë pa'ijë'ë. Yë'ëre jëñaje cui'ne siopëje tsoacaijë'ë.”

¹⁰ Caquëna, Jesupi capi:

“Ja'a cuyasiquë cato coa nëcañoase'e tsoaquë api, si'aë de'oquë pa'iyë sëte. Mësaru cato sisi peocohua'i a'ë. Jaje pa'iquëta'are si'ahua'i de'ocohua'ise'e pa'iyë pañë.”

¹¹ Si'ahua'i si'si peocohua'ise'e pa'iyë pañë capi, ite coso yehuoja'quëque pa'ina, asaquë.

¹² Quëo ja'o tsoa tējini i ëmëje'e ju'icore suñani cui'naëpi mesana ja'runi capi:

“¿Mësaru yë'ë caquë yo'ose'e asa tì'añe?”

¹³ Mësaru yë'ë Ëjaëpi cui'ne ye'yaquë api, cani nuñerepa cayë, jaëre pani.

¹⁴ Yë'ë Ëjaëpi cui'ne ye'yaquëpi mësaru quëo tsoasiquëre sëte mësaruje yecohua'i quëo ja'oñare tsoacaiye pa'iji.

¹⁵ Iye cato mësaruni yo'o iñoquë yo'ohuë. Jaje yo'ojë'ë, caquë yë'ë yo'ose'eje.

¹⁶ Nuñerepa mësarute cayë. I jo'yaëpi i ëjaëre tëto saisiquë peoji, cui'ne jëjo dao cuañoquëje ite jëjo daoquëre tëto saisiquë peoji.

¹⁷ Asa tì'ani yë'ë case'eje pa'ye yo'ocohua'i pani sihuacohua'i pa'ija'cohua'i a'ë.

¹⁸ Mësarute si'ahua'ire pare cama'ë pa'iyë, coa yë'ë sahua nëosiquëse'ere cayë. Toyase'e cayepi tì'añe pa'iji. Japi caji: ‘Yë'ë ja're con i aiquëpi yë'ëre sañope yo'oquë pönëpi.’

¹⁹ Iye cato mësarute cayë itipi tëto saina, ñani mësarupi nuñerepa ire papi capi cajë yë'ëre asa ja'ñere caquë.

²⁰ Nuñerepa cayë, mësarute. Yë'ë jëjo daoquëre sihuaquë de'oye yo'oquëpi yë'ëreje sihuaquë de'oye yo'osipi. Yë'ëre sihuaquë de'oye yo'oquëpi, yë'ëre jëjo daoquëreje sihuaquë de'oye yo'osipi.”

Judas Yo'oquë Yehuo Ja'ñere Jesús Quëase'e

(Mt 26.20-25; Mr 14.17-21; Lc 22.21-23)

²¹ Ja casi jeteyo'je Jesús i joyopi ca'ñerepa nëina, capi, si'aye tiñarepa:

“Nuñerepa cayë. Mësaru aquëpi yë'ëre yo'oquë yehuoja'quë api.”

²² Ja maca i ye'yacohua'ipi sa'ñe iohua'ija'a ña huëohuë, nepi yo'oja'cohua'ini cajë huesëjë.

²³ I ye'yacohua'i aquëpi Jesús i yëquëpi i yë'quë macare ñu'i aji'i, na'iquëna, aïñere.

²⁴ Aina, Simón Pedropi coa moñopi më'ëpi seni asajë'ë, nepi yo'oja'cohua'ini caquë'ni caquë yo'opi.

²⁵ Yo'oquëna, ñani Jesuna tsio jani seji'i:

“¿Ëjaë, jequë a'ni, iti yo'oja'quë?”

²⁶ Caquëna, i'pi sehuopi:

“Panpë yë'ëpi sa'suni aequë cato i pa'ija'quë api.”

Jaje cani panpë ini sa'suni Judas Iscariotena aopi, Simón mamaquëna.

²⁷ Jare panpë i maca tsoe huatije Judas joyona cacapi. Ja maca Jesús capi ite:

“Më'ë yo'o ja'ñe pa'ito esa yo'ojë'ë.”

²⁸ Jaje catoje it̄i maca mesa ñu'icohua'i asa t̄i'añe pahuë, i caye.

²⁹ Judaspi curiquë de'hua turupë paquëre sête yecohua'i cato cuasahuë, sani aore huerojaj̄i'ë fiesta yo'o ja'ñere caquë caji cuasahuë. Panita'a curiquë peocohua'ina sani isij̄e'ë caquë Jesús caji cuasahuë.

³⁰ Panpë isisi jeteyo'je Judas etani saji'i. Ja maca cato tsoe ñami paji'i.

Huajëye Cuañese'e

³¹ Judas etani saisi maca Jesupi capi:

“Yure iñoñe pa'iji, Pai Mamaquë de'oquërepa pa'iyë. Cui'ne Diusu de'oquërepa pa'iyëje iñoja'quë api, ipi.

³² Maija'quë de'oquërepa pa'iyere Pai Mamaquëpi iñoquë pa'ito, Maija'quëje mamaquë de'oquërepa pa'iyere iñosipi. Esa iñoja'quë api.

³³ Tsi dohuë, mësaru ja're con̄i tsoe pa'iyë paja'quë a'ë. Mësaru yë'ere co'ēja'cohua'i a'ë. Jaje pa'ina, jare judío paire case'ej̄e mësarute cayë. Mësaru yë'ë sai sito sani t̄i'añe peoji.

³⁴ Mësarute huajëye cuañeñere isiyë, paire oicohua'i pa'iyere yë'ë mësarute oiyeje. Cui'ne mësarupi yecohua'ire se oij̄e pa'ij̄e'ë, caquë.

³⁵ Yecohua'ire mësarupi oicohua'i pa'ito paipi mësarute yë'ë ye'yacohua'ire pa'ë cajë ñaja'cohua'i a'ë.”

Pedro Coa Cosoquë Ca Ja'ñere Jesupi Quëapi

(Mt 26.31-35; Mr 14.27-31; Lc 22.31-34)

³⁶ Simón Pedropi Jesure capi:

“Ëjaë, ¿më'ë jerona sai caquë'ni?”

Caquëna, Jesupi sehuopi:

“Yë'ë sai hue'ña më'ë tuni t̄i'añe peoji, yure cato. Jeteyo'je më'ë cato tuija'quë a'ë, yë'ere.”

³⁷ Ja maca Pedropi capi:

“Ëjaë, ¿me yo'oquë yë'ë yure tuni t̄i'añe peoquë'ni? Yë'ë cato tsoe cui'ñasiquëpi pa'iyë, më'ë do'ire yë'ëpi saicasi'i caquë.”

³⁸ Caquëna, Jesupi sehuopi:

“¿Nuñerepa yë'ë do'ire më'ëpi saicare pasi'i caquë cui'ñasiquëpi pa'i caquë? Nuñerepa cayë. Më'ere ja yë'ta'a cura yë'ima'në më'ëpi toasoñe cosoja'quë a'ë, yë'ere ñama'quë a'ë caquë.”

14

Jesu Api, Maija'quë Quë'ro T̄i'a Ma'a

¹ Ai co'a ju'ima'pë pa'ij̄e'ë. Diusuni necaiquë api cuasajë pa'ij̄e'ë. Cui'ne yë'ereje necaiquë api cuasajë'ë.

² Ja'quë ma'tëmo huë'e cato jaiye pa'iji, pa'i hue'ña. Jaje pa'ima'co pa'ito, yë'ëpi mësarute tsoe quëara'huë. Jaje pa'iyë sête yure cato saiyë, mësaru pa'ija'to ne de'huacasi'i caquë.

³ Saisiquëpi pa'i hue'ña ne de'hua tēj̄ini ja maca co'i coja'quë a'ë, mësarute sasi'i caquë. Saëna, mësaruje yë'ë pa'i hue'ñare pa'ijaj̄e caquë.

⁴ Mësaru cato asayë, yë'ë sai hue'ña, cui'ne it̄i ma'aje asayë.

⁵ Caquëna, Tomáspi capi:

“Ëjaë, yëquë huesyë, më'ë sai hue'ña. ¿Me më'ë saija'a ma'aje asayë'ni?”

⁶ Caquëna, Jesupi capi:

“Yë'ë a'ë, ma'a cui'ne yë'ë a'ë, nuñerepa cui'ne yë'ë a'ë, pa'iyë. Yë'ēja'a t̄i'añe pa'iji, ja'quëre. Peoji, yequëre t̄i'añe.

⁷ Mësarupi yë'ere ña t̄i'acohua'i pani ja'quëreje ña t̄i'ara'huë. Jaje pa'iquëta'are yure ite mësaru ña t̄i'añe, tsoe ite si'anë ñajë pa'icohua'i sête.”

⁸ Ja maca Felipepi capi:

“Ējaë, yëquëre iñojë'ë, më'ë ja'quëre. Coa ja mañase'e yëyë.”

⁹ Caquëna, Jesupi sehuopi:

“Felipe mësarü ja're conü yë'ë tsoe pa'iyë. ¿Jaje pa'iquëta'are më'ë cato yë'ëre ti ñama'quë a'ë? Yë'ëni ñajë ja'quëreje ña'ne pa'iji. Jaje pa'ito ¿Me yo'oquë më'ë ja'quëre iñojë'ë caquë sequë'ni?

¹⁰ ¿Më'ë huesëquë yë'ëpi ja'quë ja're tsioni pa'iyë, pa'ina, ja'quëpi yë'ë ja're conü pa'iyë? ¿Cui'ne më'ë asama'ë pa'iquë ja' pa'iyë? Yë'ë caye cato yë'ëse'e cuasayëpi caye pa'ñë. Yë'ë ja'quë yë'ëre pa'iquëpi i co'amaña yo'oji.

¹¹ Pëca ja'quë ja're conü pa'ire paji cajë cuasajë'ë. Cui'ne ja'quëpi yë'ë ja're conü pa'iji cajë cuasajë'ë. Pa'nita'a jare asa tï'a'ne pa'nije yë'ë yo'oyena ñajë de'hue cuasajë'ë, care paji cajë.

¹² Nuñerepa mësarute cayë. Yë'ëre ire papi caquë cuasaquëpi, yë'ë yo'o co'amañaje, yo'oja'quë api. Yë'ëpi yë'ë ja'quë quë'rona saquëna, ja do'ire ai seña maca de'o co'amañaje yo'oja'quë api.

¹³ Mësarupi yë'ë mamina cajë seto yë'ëpi yo'oja'quë a'ë. Mamaquëpi pëca ja'quë de'oquërepa pa'iyere iñoja'quë caquë.

¹⁴ Yë'ë mamina cajë sejëna, yë'ëpi yo'oja'quë a'ë, si'aye mësarü yëjë seña pa'ito.

De'o Joyore Jëjo Daoja'quë A'ë, Jesús Case'e

¹⁵ Mësarupi yë'ëre oicohua'i pani yë'ë cuañese'ere sehuocaijë'ë.

¹⁶ Mësarü ja're si'anë pa'ija'quëre yequëre jëjo daojë'ë caquë ja'quëre sesi'i, mësarute cocai cui'ne quëcöyë necaija'quëre.

¹⁷ Jaë cato nuñerepa ca joyo pa'ija'quë api. Iye yeja pai jaëte pa tï'a'ne peoji, ite ñama'cohua'i cui'ne ite asama'cohua'i. Jaje pa'iquëta'are mësarü cato asayë, ite. Cui'ne ipi mësarü ja're pa'iji. Pa'isiquëpi ti mësarü ja're pani huesëja'quë api.

¹⁸ Mësarute te'ohua'ire jëo sani huesoye paja'quë a'ë. Cui'naëpi pani coja'quë a'ë, mësarü ja're conü.

¹⁹ Ëa maca cato pai yë'ëre ña'ne paja'cohua'i a'ë. Jaje pa'iquëta'are mësarü cato yë'ëre ñaja'cohua'i a'ë, yë'ë huajëquë pa'ina, mësarujë huajëcohua'i pa'ija'cohua'i sëte.

²⁰ Ja mu'se mësarü yureta'a nuñerepa asaja'cohua'i a'ë, yë'ëpi ja'quë ja're conü pa'iyë. Pa'ina, mësarupi yë'ë ja're conü pa'iyë asaja'cohua'i a'ë. Cui'ne yë'ëpi mësarü ja're conü pa'iyë asaja'cohua'i a'ë.

²¹ Ta'ñe asaquëpi cui'ne yë'ë cuañese'e sehuoquë yo'oquëpi, yë'ëre oiye iñoji. Jaje pa'ina, yë'ë ja'quëpi iteje oija'quë api. Oina, yë'ëje ite oija'quë a'ë. Jaje oi yë'ëpi ina tsio dani yë'ëse'e iñoja'quë a'ë.”

²² Judas Iscariote peoquëpi, yequë Judaspi capi:

“Ējaë, ¿me yo'oquë yëquëna iñoja'quë a'ni, më'ëse'ere. Me pa'ina, iye yeja paina më'ë pa'iyë iñoma'ë pa'ija'quë a'ni?”

²³ Caquëna, Jesupi sehuopi:

“Yë'ëre oiquëpi yë'ë cuañese'e sehuoquë cui'ne yo'oji. Jaje yo'oquëni yë'ë ja'quëpi ite oija'quë api. Yë'ë ja'quëpi cui'ne yë'ëpi conü dani i ja're pa'ija'cohua'i a'ë.

²⁴ Yë'ëre oima'quëpi yë'ë case'eje yo'oye paji. Iye coca mësarü yë'ë tse peoji. Yë'ëre jëjo daosiquë ja'quë tse a'ë.

²⁵ Mësarü ja're ja yë'ta'a yë'ë pa'i maca si'aye cayë.

²⁶ Jaje pa'iquëta'are de'o joyopi ja'quë yë'ë mami do'ire jëjo daoja'quë api. Jaëpi mësarute cocai cui'ne oicohua'i pa'ijëna, yëhuoja'quë api, si'aye ye'yaquë. Cui'ne si'aye yë'ë case'ere cuasa ñajaiñe necaija'quë api.

²⁷ De'oye pa'iyere mäsarute isicani saiyë. Yë'ë de'oye pa'iyere isiyë, mäsarute. Iye yeja paï de'oye pa'iye a'ë cajë isiyëje pa'yere isima'ë pa'iyë. Ca'rama'pë pa'ijë'ë, cui'ne co'a ju'ima'pë pa'ijë'ë.

²⁸ Yë'ë ja'quë yë'ë jerepa pa'i quë'rona saiyë caquëna, mäsaru asani ai sihuara'huë, yë'ëre oicohua'irepa pani. Mäsaru tsoe asahuë, saisiquëpi cui'naëpi dani mäsaru ja're pasi'i caquëna.

²⁹ Iye cato cayë, jaje tì'a ja'ñe pa'ina, itipi tëto saina, ñani care papi cajë yë'ëre cuasajajë caquë.

³⁰ Ai jaiye mäsaru ja're caye pañë. Yure cato tsoe daiji, iye yeja cuañequëpi. Yë'ëre meñe cuañeñe peoquëta'a yo'oji.

³¹ Jaje tëto saiyë pa'iji, ja'quëre yë'ë oiye paipi ñajajë caquë, cui'ne i cuañeñere yo'oji cajë ñajajë caquë. Huëijë'ë. Sañu'u, tirona.

15

Cuiya'i Ñë Cui'ne Iti Capëa Pa'iyë

¹ Cuiya'i ñëje pa'i a'ë, yë'ë. Yë'ë ja'quë api, iti ñacaiquëje pa'i api.

² Yë'ë capëa ipi të'ca tëte jëaquëpi quëima' capëa. Jaje yo'oquë quëi capëare pase'e nëoquë api, ai quëija'quë caquë.

³ Mäsaru cato tsoe de'oye jëo nëcosicohua'i a'ë, yë'ë iye coca quëa do'ipi.

⁴ Yë'ëna tsiosicohua'irepa si'anë pa'ijë'ë, mäsaru cato, yë'ë mäsaruna tsiose'eje pa'ye. Iti capëse'e pani quëni tì'añe peoji, iti ñëre pana tsiosicopi pa'iyë pani. Jaje cui'ne mäsaruje yë'ë ja're tsiosicohua'ipi pa'ima'pë pani quëni tì'añe peoyë.

⁵ Yë'ë cato iti ñëre pa'ë. Mäsaru cato iti capëa'ë. Yë'ë ja're tsioni pa'ina, cui'ne yë'ëpi i ja're tsioni pa'iquëpi jaiye iti ca quëiñe pa'iji. Pa'ina, mäsaruse'e yo'o tì'añe ti peoyë, yë'ë peoquëna.

⁶ Yë'ë ja're conì pa'ima'quë cato nejo cuañoquë api. Nejo cuañoni toa sua ja'ñe soquë capëa cuëneñeje pa'yere tsi'soni ëoja'quë api.

⁷ Mäsarupi yë'ë ja're tsiosicohua'ipi pa'ijë cui'ne yë'ë ye'yase'eje huanëyema'cohua'ipi, mäsaru yëyere secohua'i pa'ito, si'aye mäsaru seña isija'quë a'ë.

⁸ Mäsarupi jaiye de'o co'amaña quëiñeje pa'ye yo'ojëna, yë'ë ja'quëpi paini sihua cuañoji. Jaje de'oye yo'ocaijë yureta'a mäsarupi yë'ë ye'yacohua'irepa pa'iyë tì'añë.

⁹ Yë'ë mäsarute oiyë, yë'ëre ja'quë oiyeje pa'ye. Jaje pa'ina, yë'ë oiyeje pa'ijë'ë.

¹⁰ Yë'ë cuañese'ere sehuocaijë cui'ne yo'oni yë'ë oiyeje pa'iyë. Ja'quë cuañese'ere yë'ë sehuocai yo'oquëpi yë'ë ja'quë oiyeje pa'iyë, cui'neje.

¹¹ Jare quëahuë, mäsarute. Yë'ë ja're te'e sihuajë cui'ne sihuayepi timësicohua'i pa'ijajë caquë.

¹² Yë'ë cuañeñe cato iye a'ë: Oijë'ë, yecohua'ire, yë'ë mäsarute oise'eje pa'ye.

¹³ Cajehua'ire oi do'ire te'i jucacaiye a'ë, ai oiye. Yequë peoji, ja jerepa pa'ye paire oiye.

¹⁴ Mäsaru yë'ë cajehua'i a'ë, yë'ë cuañese'ere yo'oni.

¹⁵ Mäsarute jo'yaohua'ire caye pañë. Te'e nuñerepa cajehua'ire cayë, mäsarupi yë'ë jñosi do'ire, yë'ë ja'quë yë'ëre case'ere si'aye huesëma'pë asa do'ire. Jo'yaë cato huesëquë api, i ëjaë caquë yo'oye.

¹⁶ Mäsarupi yë'ëre sahuani soima'pë pa'ë. Yë'ëpi mäsarute sahuani soihuë. Soini cui'ne cuañehuë, sani jaiye quëijë'ë caquë, ja quëiñepi ti pa'ija'quë caquë. Jaje jaiye quëicohua'ipi yë'ë do'ipi sejëna, ja'quëpi mäsaru sese'ere si'aye isija'quë api.

¹⁷ Iye a'ë, mäsarute yë'ë cuañeñe: Sa'ñe oijë pa'ijë'ë.

Iye Yeja Paipi Jesure Coejë Cui'ne Jesús Tsecohua'ire Coeye

¹⁸ Iye yeja paipi mäsarute coecohua'i pa'ito, yë'ëre du'ru coese'ere cuasajë oima'pë.

¹⁹ Mësarupi iye yeja acohua'i pa'ito mësarute otira'huë, iohua'i cajeohua'ire oiyepi. Jaje pa'iquëta'are yë'ëpi mësarute iye yeja acohua'ini sahuani soisi do'ire mësarute coeyë, iye yeja paipi, iye yeja acohua'i peo do'ire.

²⁰ Yë'ë mësarute case'ere cuasajë'ë. 'Necaiquë cato i ëjaëre tëto saisiquë peoji.' Jaje pa'iye sëte yë'ëre pani sañope yo'osicohua'i me mësarute sañope yo'oye pañe'ni cui'ne yo'oja'cohua'i a'ë. Cui'ne yë'ë ye'yayere sehuocaisicohua'i panita'a mësaruru ye'yaye sehuoja'cohua'i a'ë.

²¹ Si'aye jaje yo'oja'cohua'i a'ë, yë'ë do'ire cui'ne yë'ëre jëjo daosiquëre huesë do'ire.

²² Yë'ë dani cama'quë pa'ito jaohua'i do'i peocohua'i patira'huë. Jaje pa'iquëta'are yure cato iohua'i tayo yo'o do'ire ca de'hua tì'añe peoyë.

²³ Yë'ëre coequë cato ja'quëreje coeji.

²⁴ Iohua'ique ñajëna, pai yo'o tì'a ma'ñere yë'ë yo'oma'quë pa'ito sañope yo'o ja'ñe peocohua'i patira'huë. Jaje pa'iquëta'are yure cato yë'ë yo'oquëna, ñahuë. Jaje ñasicohua'ita'a yë'ëre cui'ne ja'quëre coeyë. Ja do'ire do'i quë'iohua'i pa'iyë.

²⁵ Iye cato yo'oyë, iohua'ina cuañeñe toyase'epi tì'ajaquë caquë nëina. Toyase'epi caji: 'Do'ijë peoquëni yë'ëre coeyë.'

²⁶ Jaje pa'iquëta'are Maija'quë quë'ropi paire cöcaiquëre cui'ne nuñerepa yo'o joyore yë'ë jëjo daoquëpi, jaëpi yë'ë ayere cacaija'quë api.

²⁷ Mësarujë yë'ë ayere cacaija'cohua'i a'ë, yë'ë ja're conì ai tsoe pa'isicohua'i sëte.

16

¹ Yë'ëre cuasayere ne hue'soma'pë mësarupi taiñe pajajë caquë iye mësarute cahuë.

² Pai tsi'si huë'ñapi mësarute eto saoja'cohua'i a'ë. Jaje yo'ojë mësarute huani jeaja'cohua'i a'ë. Jaje yo'ojë Diosuni de'oye necaiyë cuasaja'cohua'i a'ë, huaicohua'ipi.

³ Iye cato yo'oja'cohua'i a'ë, ti ja'quëre cui'ne yë'ëreje asama'cohua'ipi.

⁴ Iye cato mësarute cayë, iti tì'asi maca yë'ë case'ere cuasa ñajajajë caquë. Mësaruru ja're pa'i do'ire jaje caye pahue, ja'a huëo maca.

De'o Joyo Yo'oye

⁵ Jaje pa'iquëta'are yure cato saiyë, yë'ëre jëjo daosiquë ja're pasi'i caquë. Mësaruru aquëje ti te'ijë yë'ëre seni asaye paji, jersona më'ë saiquë'ni caquë.

⁶ Coa ai jerepa oicohua'i de'o huesëhuë, iyere caëna.

⁷ Nuñerepa mësarute cayë. Yë'ëpi saquëna, jerepa de'oye pati'ñe pa'iohua'i a'ë, mësaruru. Yë'ëpi saima'quë pa'ito, mësarute cöcai cui'ne sihua ëaye joyona necaiquë daiye peoji. Yë'ëpi saisiquë pani jëjo daoye pa'iji, ite.

⁸ Ipi daisi maca quëaja'quë api, co'ayere pai yo'oyë, caquë. Nuñerepa yo'oye pa'iji, quëasipi, cui'ne tayo yo'osicohua'ijë sai de'huaye pa'iji quëasipi.

⁹ Yë'ëre ire papi cajë cuasama' do'ire, tayo yo'ocohua'i pa'iyë.

¹⁰ Nuñerepa de'o ma'are iñoja'quë api, yë'ëpi ja'quë quë'rona saisi do'ire, ja maca mësaruru yë'ëre ñañe peoji.

¹¹ Iye yeja cuañequëpi i tayo yo'o do'ire nejo cuañosiquë pa'i do'ire paipi asa tì'aja'cohua'i a'ë, Diosupi iohua'i tayo yo'o do'ire sai de'hua cuañeñe pa'iji, ca ja'ñere ipi quëaquëna.

¹² Ja yë'ta'a jaiye mësarute caye payë. Jaje pa'iquëta'are yure cato mësaruru asa tì'añere peoyë.

¹³ Nuñerepa ca joyopi dani mësarute ye'yaja'quë api, si'aye nuñere pare. Coa ise'e cuasayere cama'ë pasipi. Si'aye asase'ere casipi. Cui'ne mësarute quëasipi, yequë mu'se tëto sai ja'ñere.

¹⁴ Yë'ëre de'oquëre papi caja'quë api, yë'ë tse ayere paquëpi mësarute quëa iñoja'quë api.

15 Si'aye ja'quë paye yë'ë tse a'ë. Jaje pa'ina, cahuë. Yë'ë tsere de'o joyo cato paja'quë api. Jaje paquëpi yë'ë tsere mësarute se ññoja'quë api.

Sihuayere Timë Cuañoñe

16 Ëa maca cato, yë'ëre ññañe paja'cohua'i a'ë, mësaru. Pasicohua'ita'a ai tsoe maca pani ñaja'cohua'i a'ë, yë'ëre. Ja'quë quë'rona saiye, yë'ë.”

17 Ja maca i ye'yacohua'i acohua'ipi sa'ñe sei'ë, ñeje cajë:

“¿Me caquë jaje caquë'ni? Ëa maca cato yë'ëre ññañe paja'cohua'i a'ë, cui'ne yequëje caji ai tsoe maca pani ña coja'cohua'i a'ë, yë'ëre. Ja'quë quë'rona saisi do'ire jaje pasipi caji.

18 ¿Iquere caquë jaje ëa maca caquë'ni? Jaje cato me asa ti'añe'ni huesëyë, i caye.”

19 Jaje yo'ojë cajëna, Jesús cato asapi, iohua'i seni asañu'u cajë yo'oye. Jaje pa'ina, capi: “Mësarute cahuë, ëa maca cato yë'ëre ññañe paja'cohua'i a'ë, ai tsoe maca pani yë'ëre ña coja'cohua'i a'ë. ¿Ja case'ere mësaru sa'ñe sejë yo'ojë caye?

20 Nuñerepa mësarute cayë. Mësaru airepa oija'cohua'i a'ë, cui'ne co'a ju'ijë pa'ija'cohua'i a'ë. Jaje pa'ijëta'are iye yeja pai cato sihuaja'cohua'i a'ë. Jaje oijë pa'isicohua'ita'are mësaru oise'epi yequë mu'se sihuaye ponëja'coa.

21 Nomioipi tsi coa huëosico pani ai yo'ocoa, tsitu'ure pa maca ti'aëna, a'si ju'io. Jaje yo'osicota'a tsihua'ë macare të'ya dani a'sise'e huñëyeco, huajë tsitu'upi iye yejare pa'ina, sihuaco.

22 Jaje cui'ne mësaruje ai yo'oja'cohua'i a'ë, yure cato. Jaje pa'iquëta'are yë'ëpi co'ini mësarute ña coja'quë a'ë. Ja maca mësaru sihua huajëja'cohua'i a'ë. Ja mësaru sihuaye yecohua'ije jioye ti peoji.

23 Ja mu'se cato yë'ëre seni asaye ti peosipi. Nuñerepa mësarute cayë. Ja'quëpi mësarute isija'quë api, si'aye mësaru seña yë'ë mamipi cajë sejëna.

24 Iye macaja'a mësaru yë'ë mamipi cajë seña pahüë, yureta'a sejë'ë. Sejëna, isija'quë api. Isiquëna, sihuaja'cohua'i a'ë.

Iye Yejare Ñese Quëcoye

25 Mësarute cahuë. Iye coca pai yo'oye ayena coní cuëcucue ñaqué jaje casiquëta'are yequë mu'se ti'aja'coa, pai yo'oye ayena coní cuëcuema'ë caye, nuñerepa caja'quë a'ë, ja'quë ayere tiña asayerepa.

26 Ja mu'se cato mësaru yë'ë mamipi cajë seja'cohua'i a'ë.

27 Tsoe ja'quëpi mësarute oi paji, mësarupi yë'ëre oi do'ire cui'ne mësarupi yë'ëre Diosu quë'ropi daisiquë api, cajë asa do'ire.

28 Ja'quë quë'rore papi etani iye yejana daisiquë a'ë. Jaje pa'iquëta'are yure cato iye yejapi jeoni ja'quë quë'rona co'ija'quë a'ë.”

29 Ja maca i ye'yacohua'ipi cahuë:

“Yureta'a më'ë tiñarepa cayë, yequena coní cuëcucue peoye.

30 Yureta'a më'ëre ñajë cui'ne asayë, si'aye ta'ñe asaquëre papi. Jaje pa'ini yecohua'ije më'ëre seni asañu'u cajë yo'oye peoji. Jaje pa'ina, më'ëre Diosu quë'ropi daisiquë api cajë asayë, yëquë.”

31 Cajëna, Jesupi capi:

“¿Jaje pa'ito yureta'a asa ti'are paye?

32 Tsoe ti'aji, iti yo'o maca. Yure iti macare pa'iyë, mësaru yë'ëre te'ire jeoni pai ñape hua saija'cohua'i a'ë. Ja maca te'i pëaja'quë a'ë. Jaje pëasiquëta'a te'i pa'iyë paja'quë a'ë. Yë'ë ja'quëpi yë'ë ja're coní pa'ija'quë api.

33 Iye cato cayë, mësarute yë'ë ja're coní pa'ijë ai yo'oye peoye de'oye pa'ijë'ë caquë. Iye yeja cato mësaru ai yo'oye pa'iji. Jaje pa'iquëta'are quëcocohua'i pa'ijë'ë. Yë'ë je'quë iye yejare ñese quëcoquë paë'ë.”

17

Jesús I Ye'yacohua'ire Secacaise'e

¹ Jaje ca tējini Jesús ma'tēmona ñaquē capi:

“Ja'quē tsoe t̄i'api, iti yo'o maca. Mē'ē mamaquēre de'okuēre papi iñocaijē'ē, mē'ē mamaquēpi mē'ēreje de'okuēre papi caquē iñoja'quēre.

² Mē'ēpi mē'ē mamaquēre iye yeja paire cuañequēre nehuē, mē'ē isicohua'ire ti pani huesēye isijaquē caquē.

³ Mē'ēre te'i api Diusu asajē cui'ne mē'ē jējo daosiquēre Jesucristore asaye a'ē, ti pani huesēye.

⁴ Iye yejare pa'i mē'ēre de'okuēre papi caquē iñoquē mē'ē cuañese'ere ne saohuē.

⁵ Iye yeja peo'nē yē'ē mē'ē ja're pa'i de'oyere pare pase'eje pa'ye yure yē'ēre isi cojē'ē, ja'quē.

⁶ Iye yeja acohua'ini mē'ē yē'ēre sahuani isisicohua'ire yē'ēpi mē'ē pa'iyere iñohuē. Mē'ē tsecohua'i paē'ē. Jaje pa'iohua'ini yē'ēna mē'ēpi isina, iohua'ipi mē'ē cocare de'oye sehujē yo'ohuē.

⁷ Yure cato jaohua'i asayē, mē'ē tse a'ē cajē mē'ē yē'ēre isise'ere.

⁸ Jaje pa'ina, de'oye sehujē asahuē, mē'ē yē'ēre isisi coca. Asa t̄i'are pahuē, mē'ē quē'ropi daisiquē api cajē, cui'ne mē'ēpi jējo daosiquē api cajē asahuē.

⁹ Jaohua'i do'ire caquē mē'ēre señē: Coa iye yeja acohua'ini caquē señe pañē. Mē'ē yē'ēre isisicohua'ini caquē señē, mē'ē tsecohua'ini.

¹⁰ Yē'ē paye mē'ē tse a'ē, cui'ne mē'ē payepi yē'ē tse a'ē. Jaje pa'ina, yē'ē de'oyere jaohua'ipi iñoñē.

¹¹ Yē'ē iye yejare pa'iyē paja'quē a'ē. Paquēta'are jaohua'ita'a iye yejare pa'ija'cohua'i a'ē. Yē'ē cato saiyē, mē'ē ja're pa'ija'quēpi. Ja'quē de'okuērepa jaohua'i mañare ñacaijē'ē, mē'ē tutupi mē'ē yē'ēre isisicohua'ire, mē'ē cui'ne yē'ē conī pa'iyēje pa'ye te'ije pa'iohua'i pa'ija'cohua'ire.

¹² Yē'ē iye yeja pa'i maca mē'ē tutupi de'oye ñacaē'ē, iohua'ire, mē'ē yē'ēre isisicohua'ire. Ñacaina, te'ije ne huesēye papi, noni ne huesēsiquēse'e ne huesēpi toyase'epi t̄i'acquēna.

¹³ Yure cato mē'ē pa'i hue'ñana saiyē. Jaje pa'iquēta'are yē'ē ja yē'ta'a iye yejare pa'i do'ire cayē, iye coca, jaohua'ije yē'ē sihuayeje pa'ye sihuajajē caquē.

¹⁴ Mē'ē cocare jaohua'ina isihuē. Isina, iye yeja acohua'ipi iohua'ire coeyē, iye yeja acohua'i peo do'ire. Yē'ēje iye yeja aquē peoyē.

¹⁵ Iye yepi jaohua'ire etoni sajē'ē caquē señe pañē. Yē'ē cato señē, mē'ēpi ñacaina, huatipi josa yo'oye pajaquē caquē.

¹⁶ Jaohua'i cato iye yeja acohua'i peoyē. Yē'ēje iye yeja aquē peoyē.

¹⁷ Mē'ē tsecohua'irepa pa'ija'cohua'ire de'ocohua'ire pare nejē'ē, mē'ē cocapi. Mē'ē coca cato nuñere pa'ē.

¹⁸ Mē'ē yē'ēre iye yejana jējo daose'eje pa'ye cui'ne yē'ēje jaohua'ire iye yejana jējo saoyē.

¹⁹ Jaje pa'ina, jaohua'ini caquē yē'ēpi mē'ēna isiyē, jaohua'ije nuñerepa coca do'ipi mē'ēna isisicohua'i pa'ijē mē'ē yēyere yo'ojajē caquē.

²⁰ Jaohua'ise'ere caquē secacaiye pañē, cui'ne iohua'i quēajēna, jeteyo'je asani itire pa'ē cajē cuasaja'cohua'ireje caquē secacaiyē.

²¹ Si'aohua'i jaohua'ije te'ije pa'iohua'i pa'ijajē caquē señē, te'ije pa'iohua'i maina tsioni pa'ijaquē caquē. Ja'quē, yē'ē cui'ne mē'ē conī tsioni te'ije pa'iohua'i pa'iyēje pa'ye pa'ijajē jaohua'ije. Jaje tsiosicohua'ipi te'ije pa'iohua'i pa'ijēna, iye yeja acohua'ipi ñajē mē'ēpi yē'ēre jējo daopi cajē sehujaj'cohua'ire.

²² Jaohua'ire isihuë, de'oyere pare mē'ë yē'ëre isise'ere, te'ije pa'iohua'i pa'ijajë caquë, mē'ë cui'ne yē'ë te'ije pa'iohua'i pa'iyeye cui'ne pa'ijajë caquë.

²³ Yē'ëpi iohua'i ja're coni pasi'i. Pa'ina, mē'ëpi yē'ë ja're coni pa'ijë'ë. Pa'ina, iohua'ipi te'ije pa'iohua'irepa pa'ija'cohua'ire. Jaje pa'ijëna, iye yeja paipi, mē'ëpi yē'ëre jëjo daopi cajë asaja'cohua'i a'ë, mē'ëpi jaohua'ire yē'ëre oiyeye pa'ye oina ñajë.

²⁴ Ja'quë mē'ëpi yē'ëre isihuë. Jaje pa'ina, mē'ëre señë, jaohua'ije yē'ë pa'i hue'ñare pa'ijajë caquë, pa'ijë mē'ë yē'ëre de'oyerepa isise'ere ñajajë. Yē'ëre mē'ë cato ai oiquë a'ë, ja yē'ta'a yeja de'huama'nëpi.

²⁵ Yē'ë ja'quë nuñerepa yo'oquë, mē'ëre iye yeja pai asa tì'añe pañë. Jaje pa'iquëta'are yē'ë cato mē'ëre asayë icohua'ije mē'ë jëjo daosiquë api cajë asayë, yē'ëre.

²⁶ Yē'ëpi iñohuë, mē'ë pa'iyeye jaohua'ire. Ja yē'ta'api iñohuë pasi'i, ai jerepa tiña. Jaje iñohuëna, mē'ë yē'ëre oiyepi iohua'ini pa'ijaquë pa'ina, yē'ëpi iohua'i ja're coni pasi'i."

18

Jesure Tseani Sase'e

(Mt 26.47-56; Mr 14.43-50; Lc 22.47-53)

¹ Iye ca tējini jeteyo'je Jesús saji'i, i ye'yacohua'i ja're coni Cedrón a'ri tsiaya je te'tena. Jarote a'ri tsio paji'i. Jarona Jesús i ye'yacohua'i ja're coni cacapi.

² Judasje, coso yehuoja'quëje jaro ñaquë paji'i. Jarona Jesús si'anë i ye'yacohua'i ja're tsi'si hue'ña paji'i.

³ Pa'ina, Judas iti ñaquë sëte iti hue'ñana sa tì'api, soldado pai ja're, cui'ne Maija'quë huë'e ñacaicohua'i ëjaohua'i jëjo daocohua'i ja're, cui'ne fariseo pai jëjo daocohua'i ja're. Maija'quë huë'e ñacaicohua'i ëjaohua'i jëjo daocohua'i cato Maija'quë huë'e ñacai soldado pai pa'ë. Si'aohua'i huajo cui'ñasicohua'ire papi da'ë, toa tsëopëana cui'ne soquë pena tsëosicohua'ipi.

⁴ Jesupi iohua'i yo'o ja'ñe asaquë du'ru sani iohua'ire seji'i:

“¿Neni co'eye'ni?”

⁵ Caquëna, iohua'ipi cahuë:

“Jesús Nazaret aquëni co'eyë.”

Cajëna, Jesupi sehuoquë capi:

“Yē'ë i a'ë.”

Judasje iohua'i ja're coni paji'i.

⁶ Jaje caquëna, asani co'ye jëa saoni yejana tata omehuë.

⁷ Ja maca Jesús tijupë seji'i, iohua'ire cahuë:

“¿Neni co'eye'ni?”

Caquëna, iohua'ipi cahuë:

“Jesús Nazaret aquëni co'eyë.”

⁸ Cajëna, Jesús capi, iohua'ire:

“Tsoe mësarupi asahuë. Yē'ë i a'ë. Yē'ëni co'eye sëte jaohua'ire josa yo'oma'pë pa'ijë'ë, iohua'ise'e saijajë.”

⁹ Jaje Jesús case'e tì'api, i case'e cato caji:

“Mē'ë yē'ëre isisicohua'ire ne huesoye pahüë, te'ireje.”

¹⁰ Ja maca Simón Pedropi i hua'ti dutani ëja të'hui cajorose'e tëto huatopi. I tëtosiquë cato Maija'quë huë'e ñacaicohua'i ëjaëre necaiquë paji'i. I mami cato Malco hue'equë paji'i.

¹¹ Jaje yo'oquëna, Jesupi Pedrore capi:

“Hua'tire io ju'i hue'ñana jua nëojë'ë. Iye jare jaje ai yo'oye pa'iji, yē'ë ja'quëpi isito.”

Maija'quë Huë'e Ñacaicohua'i Èjaërepa Quë'rona Èjaë Jesure Sase'e

(Mt 26.57-58; Mr 14.53-54; Lc 22.54)

12 Ja maca soldado pai cui'ne iohua'i ëjaë coní, cui'ne judío pai soldado coní Jesure tseani huehuë.

13 Ja jeteyo'je Anás huë'ena sahuë. Anás mamacorepa do'ire Caifás cato Anás huau paji'i. Jaëpi ja tëcahuë cato Maija'quë huë'e ñacaicohua'i ëjaë paji'i.

14 Jare iquë Caifáspi ca nëopi, judío paire te'i mai aquëpi jucacaiye pa'iji, si'a judío pai do'ire.

Pedropi Jesure Ñama'quë A'ë Case'e

(Mt 26.69-70; Mr 14.66-68; Lc 22.55-57)

15 Simón Pedro cui'ne yequë i ye'yequë coní tuë'ë, Jesure. Jesús ye'yaquë cato Maija'quë huë'e ñacaicohua'i ëjaë ñaquë paji'i. Jaje pa'i do'ire cacapi, Jesús ja're coní, ëjaë huë'e hue'se daripëna.

16 Jaje pa'iquëta'are Pedrose'e hue'se eta sa'rona pëapi. Jaje pëaëna, Maija'quë huë'e ñacaicohua'i ëjaë ñaquëpi Jesús ye'yaquëpi etani eta sa'ro ñacore coca caní Pedrose copi, sa'nahuëna.

17 Ja maca eta sa'ro ñacopi Pedrose seco'ë:

“¿Më'ë i ye'yacohua'i aquë pa'ima'quë?”

Seona, Pedropi capi:

“Pajë'ë, yequë a'ë.”

18 Ai sësëye sëte, jo'yaohua'i cui'ne policia pai coní jeca dani suani toa nehuë. Neni jarote ñu'ijë sësëquëna, cuijë paë'ë. Pedroje jarote paji'i, sësëquëna, cuiquë.

Maija'quë Huë'e Ñacaicohua'i Ejaëpi Jesure Sese'e

(Mt 26.59-66; Mr 14.55-64; Lc 22.66-71)

19 Maija'quë huë'e ñacaicohua'i ëjaëpi Jesure se huëopi, jecohua'i a'ni, më'ë ye'yacohua'i caquë, cui'ne iquere më'ë ye'yaquë paquë'ni caquë seji'i.

20 Seina, Jesupi capi:

“Si'a pai asajëna, yë'ë cato casiquë a'ë. Si'anë pai tsi'si sitona ye'yaquë pa'isiquë a'ë. Cui'ne Maija'quë huë'ena ye'yaquë pa'isiquë a'ë, judío pai tsi'si hue'ñana. Yë'ë cato yo'osiquë a'ë, yahue yo'oma'ë pa'isiquë a'ë.”

21 ¿Me yo'oquë yë'ëre seni asaquë'ni? Seni asajë'ë, yë'ë caquëna, asasicohua'ini, jaohua'ipi quëajajë yë'ë case'e. Jaohua'ipi asayë, yë'ë case'e si'aye.”

22 Jaje Jesús ca maca Maija'quë huë'e ñacai policiapi iti maca nëcaquëpi tsiana tëtoquë capi:

“¿Jaje io Maija'quë huë'e ñacaicohua'i ëjaëre sañope sehuocoa?”

23 Caquëna, Jesupi capi:

“Quëajë'ë. ¿Iquere yë'ë co'aye care'ni? ¿Yë'ë case'epi de'oye pa'ito me yo'oquë të'caquë'ni, yë'ëre?”

24 Ja maca Anáspi Maija'quë huë'e ñacaicohua'i ëjaë Caifás quë'rona sëasiquëni jëjo saopi.

Pedropi Jesure Ñama'quë A'ë, Ca Cose'e

(Mt 26.71-75; Mr 14.69-72; Lc 22.58-62)

25 Pedro jaje yo'o maca cato toare cui nëcapi. Nëcaquëna, ite cahuë:

“¿Më'ëje i ye'yacohua'i aquë pa'ima'quë?”

Cajëna, Pedropi cosoquë capi:

“Pajë'ë. Ñama'quë a'ë, ite.”

26 Ja maca Maija'quë huë'e ñacaicohua'i ëjaëre nacaicohua'i aquëpi seji'i, Pedro cajoro tëto tëasiquë, do'iquëpi ñeje caquë:

“¿Më'ëje pa'ini yë'ë ñasiquëta'a jeto tsio?”

27 Caquëna, Pedropi tijupë cosopi. Coso macarepa curaje yëji'i.

*Pilato Ña Hue'ñare Jesús Pa'ise'e**(Mt 27.1-2, 11-14; Mr 15.1-5; Lc 23.1-5)*

²⁸ Ja maca Caifás huë'epi Jesure Pilato huë'ena sahuë. Ja maca cato ñata tome huesé maca paji'i. Judío cato cacama'pë pa'ë huë'e, si'si neñere coejë, johua'ipi jarona cacasicohua'i pani Egíptopi Israel pai etajë pa'ise'ere cuasajë aïñere para'huë.

²⁹ Jaje pa'ina, Pilatopi etani johua'ire capi:

“¿Ique do'ire iquëre sañope caye'ni?”

³⁰ Caquëna, johua'ipi sehuohuë. Do'i quë'i peoto yëquë më'ë quë'rona daye para'huë.

³¹ Ja maca Pilatopi capi:

“Sajë'ë, iquëre. Sani mësarú cuañese'e pa'iyeye do'i quë'i pa'ito yo'ojë'ë.”

Caquëna, judío paipi cahuë:

“Jaje pa'iquëta'are yëquë judío pai cato paire huani jëoñe cuañeñe ti peoyë.”

³² Jaje yo'ojëna, Jesús i ju'i ja'ñe ca nëose'e ti'api.

³³ Pilato cui'naëpi i huë'ena cacani Jesure soini seji'i:

“¿Më'ë judío pai ëjaëre paë?”

³⁴ Caquëna, Jesupi capi:

“¿Më'ëse'e cuasaquë caquë, panita'a yecohua'ipi carena, caquë?”

³⁵ Caquëna, Pilatopi sehuopi:

“¿Judíoje ñani yë'ë cato? Më'ë paipi cui'ne Maija'quë huë'e ñacaicohua'i ëjaohua'ipi yë'ëna dani isihuë, më'ëre ja do'ire cayë. ¿Iquere yo'o u'ni?”

³⁶ Caquëna, Jesupi sehuopi:

“Iye yeja yë'ë cuañe hue'ña peoji. Iye yeja yë'ë quë'ro pa'ito, yë'ë te'te pa'icohua'ipi uihuara'huë, yë'ëpi judío paini tseä cuañeñe pajajë cajë. Yë'ë cuañe hue'ña peoji, iño.”

³⁷ Ja maca Pilatopi capi:

“Jaje pa'ito judío pai ëjaë, më'ë.”

Caquëna, Jesupi capi:

“Pai ëjaë'ë, më'ë cayeje. Peosiquëpi pai de'oni yë'ë cato iye yejana daisiquë a'ë, nuñerepa cocare casi'i caquë. Nuñerepa cocare sehuocaicohua'ipi yë'ë caye asacaiyë.”

*Jesure Huani Jëoñe**(Mt 27.15-31; Mr 15.6-20; Lc 23.13-25)*

³⁸ Caquëna, Pilatopi capi:

“¿Ique a'ni, nuñerepa?”

Jaje seni tējini, Pilato tijupë pai ja're coca casi'i caquë, etani capi:

“I co'aye yo'ose'e yë'ë ti'ama'ë pa'iyë, iquëre.”

³⁹ Mësarú cato Egíptopi Israel pai etajë pa'ise'ere cuasajë yo'o mu'seña tseasicohua'ire tel'ire etocohua'i a'ë. ¿Jaje pa'iyë sëte mësarú neni etoye yëye'ni? ¿Judío pai ëjaëni etoye?”

⁴⁰ Jaje ca maca si'a pai cui coreña:

“¡Jaëre cato etoye peoji! Barrabásni eto saojë'ë.”

Iquë Barrabás cato co'amaña yahue imaquë paji'i.

19

¹ Jaje cajëna, asani Pilatopi Jesure si'sejë'ë caëna, si'sehuë.

² Soldado pai Jesure miupi maro tëosicopi sïopëna puahuë. Cui'ne nea maja'i ju'i care Jesure suñacaë'ë.

³ Ja jeteyo'je i quë'rona tsiojaijë cahuë:

“¡Judío pai ëjaëre pa'ë, më'ë!”

Jaje cajë tsiana të'cahuë.

⁴ Tijupë Pilato eta coní capi:

“Asajë'ë. Iquë co'aye yo'ose'e ti'ama'ë pa'iyë. Cui'naëni mësarú quë'rona da coñë, do'i peoquë api cajë ñajajë caquë.”

⁵ Jesupi miu maro pu'i cui'ne nea maja'i ju'i ca ju'i etaquëna, ja maca Pilatopi capi:

“¡Ñajë'ë. Ìñore pa'iji, iquë!”

⁶ Maija'quë huë'e ñacaicohua'i ëjaohua'i cui'ne policia pai ñani cuihuë:

“¡Queñe pa'iji. Queñe pa'iji!”

Jaje cuijëna, Pilatopi capi:

“Sani quejë'ë, mësarupi. Yë'ë cato ti'añe pahüë, i co'aye yo'ose'e.”

⁷ Caquëna, judío paipi sehuohuë:

“Yëquë cuañese'e payë. Jaje pa'ina, yëquë cuañese'eje ju'iñe pa'iji, Diusu mamaquë a'ë casi do'ire.”

⁸ Jare Pilato asani ai jerepa ca'rapí.

⁹ Ja maca cui'naëpi huë'ena cacani seji'i, Jesure:

“¿Jero aquë a'ni, më'ë caquë?”

Seina, Jesús ti sehuoma'ë paji'i, te'o macareje.

¹⁰ Ja maca Pilato capi:

“¿Yë'ëre sehuocaiye paquë? ¿Huesëquë cui'ne yë'ëpi më'ëre queja'a tutu cui'ne më'ëre eto sao tutuje paye?”

¹¹ Caquëna, Jesupi capi:

“Diusupi më'ëre ja tutu isima'quë pa'ito më'ë yë'ëre yo'o ti'añe ti peora'pi. Jaje pa'ina, yë'ëre tseani më'ëna isisiquëpi më'ë jerepa jai do'i paji, tayo do'ire.”

¹² Jare ja macapi Pilato cato Jesure eto sao huasosi'i caquë co'epi. Co'equëta'are judío paipi jerepa cuihuë, ñeje:

“Jaëni eto saoquë pani César cajei peoja'quë a'ë, më'ë. ¡Pai ëjaëre pa'ë caquë yo'oquë cato César te sañope yo'oquë api!”

¹³ Ja maca Pilato iyere asani Jesure hue'sena etoni pai yo'ose'e ne de'huaquë ña de'hua huë'ñana ja'ruripi, hebreo pai coca cato Gabata hue'yo huë'ñana. Jaje cani cayë, “Quënapí nesico”.

¹⁴ Ja yë'ta'a Egíptopi Israel pai etajë pa'ise'ere cuasajë yo'o mu'se ti'añe pa maca mu'se joporepa pa'ina, yo'ohuë, te'e mu'se caraquëna. Ja maca judío paire Pilatopi capi:

“¡Iquë mësarü ëjaërepa pajë'ë!”

¹⁵ Jaje caquëna, iohua'ipi cahuë:

“¡Ju'ijaquë, ju'ijaquë! ¡Queñe pa'iji!”

Cajëna, Pilatopi capi:

“¿Yë'ëpi mësarü ëjaëre queja'quë a'ni, jaje ca ja'ñe?”

Caquëna, Maija'quë huë'e ñacaicohua'i ëjaohua'ipi cahuë, ite:

“Yequë ëjaëre pare peoyë. Coa César se'e yëquë ëjaë pa'iji.”

¹⁶ Jaje ca tējini Pilatopi Jesure iohua'ina isipi quejajë caquë. Isina, iohua'ipi sahuë.

Jesure Queñe

(Mt 27.32-44; Mr 15.21-32; Lc 23.26-43)

¹⁷ Jesús jaropi etani ite queja'a sarahua çani saji'i, pai siopë tara hue'e huë'ñana hebreo pai coca cato Gólgota hue'yo huë'ñana.

¹⁸ Jarona ite quehuë. Yecohua'ire cayaohua'ire i ja're çoni quehuë. Jesuni jopore pana nëcojë yecohua'ini i ëja te'tena cui'ne i ari te'tena nëcohuë.

¹⁹ Pilatopi cuañepi cruzu ëmëje'ena: JESÚS NAZARET AQUË JUDÍO PAI ËJAËPI toyasicore deojë'ë caquë.

²⁰ Jaje toyasicore jai pai judío pai ñahuë, Jesure que sitopi pai daripë ja'yere pa'i do'ire. Toyasico cato paji'i, hebreo coca, griego coca, cui'ne latín coca.

²¹ Jaje pa'ina, Maija'quë huë'e ñacaicohua'i ëjaohua'ipi judío paipi cahuë, Pilatore:

“Toyama'ë pa'ijë'ë ‘Judío pai ëjaëpi’ caquë coa toyajë'ë, ñeje, ‘Judío pai ëjaë'ë caquë api.’ Jare toyajë'ë.”

²² Cajëna, Pilatopi sehuopi:

“Yë'ë toya huesosico cato jaje pa'iji. Yeque ponañe peoji.”

²³ Ite quesi jeteyo'je soldado paipi Jesús ju'i care ini cajese'e pa'i caña huahuehuë, paí ñape cui'na ja'yese'e. Cui'ne camisaje i'ë, itena te'opi tsoa ca pa'iye sête,

²⁴ sa'ñe iohua'i cahuë:

“Nanë ye'saye pañu'u, coa iti de'hue nesiquëpi iote paja'quëre.”

Jaje cajë yo'o maca tsoe tì'api, toyase'e ñeje cayepi:

“Yë'ë ju'i care paí ñape huahuehuë. Nepi paja'cohua'i a'ni, cajë.” Jaje soldado paí yo'ohuë, iti case'eje pa'ye.

²⁵ Cruz yë'quë macare Jesús pëca ja'co cui'ne io maja'yo, cui'ne Cleofas nêjo María, cui'ne yequë María Magdalena paë'ë.

²⁶ Pa'ijëna, pëca ja'core Jesús ñani, cui'ne i ai oi ye'yaquë pa'isiquëpi io yë'quë macare nëcaquëna, ñani capi:

“Nomio jaë api, më'ë mamaquë.”

²⁷ Ja jeteyo'je i ye'yaquëre capi:

“Jao, më'ë ja'co.”

Jare iti casi macapi i ye'yaquëpi i huë'ena sai sapi, iote.

Jesús Ju'ise'e

(Mt 27.45-56; Mr 15.33-41; Lc 23.44-49)

²⁸ Ja jeteyo'je Jesús tsoe si'aye ne saose'e sête toyase'e cayepi tì'ajaquë caquë capi:

“Oco ëaji.”

²⁹ Jarote o'sa cono timësicopi ñuco'ë. Ñu'iona, ja maca ca'cona saëni soquë tarapëna huëni i yë'opona ucujaquë cajë yo'ojëna.

³⁰ Jesupi o'sa cuiya'i conore ucupi. Ucuni capi:

“Si'aye tì'api, yureta'a.”

Jaje caní meñe siopë ne meni, juni huesëpi.

Jesús Coripa Quë'rona Soldadopi Totase'e

³¹ Ja yë'ta'a Egítopi Israel paí etajë pa'ise'ere cuasajë yo'o mu'se tì'ama'ë paji'i. Ja mu'se cato huajë mu'se paji'i. Jaje pa'i do'ire co'aye cruzure ju'isicohua'ipi dete ma'ñe cajë Pilatore sei'ë, quesicohua'ire quëñase'e të'ca jë'yeni tiona sajjajë cajë.

³² Ja maca soldado paipi sani du'ru aquëre pani quëña të'ca jë'yehuë, cui'ne yequëreje të'ca jë'yehuë, Jesús ja're quesicohua'ire.

³³ Jaje yo'oni Jesús quë'rona sa tsiojajë ñajëna, tsoe ju'isiquë paji'i. Pa'ina, ña jujani quëña të'ca jë'yeye pahüë.

³⁴ Jaje pa'iquëta'are soldadopi uiyopi totapi. Coripana totaquëna, tsie cui'ne oco etapi.

³⁵ Iye quëaquë cato iti ñasiquëpi quëaji cui'ne nuñerepa caji. Nuñerepa quëaji iti asasiquëpi, mësarureje care paji cajë asajajë caquë.

³⁶ Iye cato yo'ohuë, ñeje toyase'epi tì'ajaquë cajë, itipi caji: “I quëña të'ca jë'yeye paja'cohua'i a'ë.”

³⁷ Yequë hue'ña toyase'epi caji: “Iohua'i a'si nesiquëni ñaja'cohua'i a'ë.”

Jesure Tase'e

(Mt 27.57-61; Mr 15.42-47; Lc 23.50-56)

³⁸ Ja jeteyo'je José, Arimatea aquëpi Pilatore sani Jesús capë tasi'i caquë seji'i. José cato judío paini ca'raquë Jesure yahuerëpa tuiquë paji'i. Jaje pa'ipi seji'i, Pilatore Jesús capë sani tasi'i caquë. Caquëna, Pilatopi de'oji sajjajë. Caëna, sani Jesús capë ini sapi.

³⁹ Cui'ne Nicodemoje saji'i, treinta kilos mirra cui'ne aloes co'mese'ere saquë. Jaë cato Jesure ñami sani coca casiquë paji'i.

⁴⁰ Jaje José cui'ne Nicodemo cono saisicohua'ipi Jesús capëre ini iohua'i sase'e huëo sëñepi cañana neni tunahuë, ju'isiquëre. Taja'quëre judío paí yo'oyepi yo'ohuë, jaje yo'ocohua'i sête.

⁴¹ Jesure que sito ja'yere tsio paji'i. Pa'ina, ja tsiore paji'i, huajë quë'isi coje paire tama'coje.

⁴² Pa'ina, ja cojena Jesure tãhuë, ja'ye maca pa'icona. Ja maca cato judío pai huajë mu'se tsoe tã'a huëopi.

20

Jesús Ju'isiquëpi Huëiye

(Mt 28.1-10; Mr 16.1-8; Lc 24.1-12)

¹ Du'ru co'amaña ne mu'se ñata maca ja neaquëna, María Magdalenapi saco'ë, tasi daripëna. Saio ñacona, daripë siosicopi jai quëna pë hui'yosico paji'i.

² Ja maca Simón Pedro quë'rona cui'ne Jesús ai oiquërepa pa'isiquë quë'rona huë'huëni cao:

“Ëjaë capë tsoe sahuë, daripë pa'isicore. Huesëyë, jero sa'na nehuë.”

³ Jaje cacona, Pedro cui'ne yequë i ye'yaquë coni daripë quë'rona ñañu'u cajë saë'ë.

⁴ Cayahua'i te'le co'arepa huë'huëjë saë'ë. Te'i ai jerepa huë'huësiquëpi du'ru tã'api, tasi daripëna. Pedropi jeteyo'je tã'api.

⁵ Du'ru tã'ani në meni ñaquëna, coa ite huëni oasi cañase'e paji'i. Cacani ñañeta'a papi.

⁶ Paquëna, Simón Pedropi jeteyo'je daisiquëpi daripëna cacapi. Jaëje cui'ne ñapi, ite huëni oasi cañase'e pa'ina.

⁷ Cui'ne yequejë ñapi, Jesús siopë tunasi capi tirona iose'ere tunani yequë caña uima'tona oasicopi pa'iona.

⁸ Ja maca cui'ne du'ru daripëna tã'asiquëjë cacani iti yo'ose'e ñaquë nuñerepa asapi, iti yo'ose'e.

⁹ Jesucristo ju'isiquëpi huëi ja'ñere case'ere ja yë'ta'a toyase'e caye asa tã'ama'cohua'i sëte.

¹⁰ Jaje ña tējini i ye'yacohua'i col'ihuë, huë'ena.

Jesupi María Magdalenana Ñaise'e

(Mr 16.9-11)

¹¹ Jaje pa'iquëta'are María cato hue'sena pëa nëcane oi nëcao, daripë yë'quë macapi. Ja oio se në meni ñao daripë sa'nahuëna.

¹² Ñacopi ñao, cayahua'i poja'i ju'i caña suñasicohua'ipi, Jesús capë pa'i sitore pa'ijëna, te'i quëo pa'i sitore pa'ina, yequëpi siopë pa'i sitore ñu'ina.

¹³ Ja maca huiñaohua'ipi iote se'ë:

“¿Nomio, iquere oico'ni?”

Cajëna, iopi sehuo:

“Yë'ë Ëjaëni sahuë. Ja do'ire oiyë. Huesëyë, jero sa'na sani nehuë.”

¹⁴ Jaje se ca toco, se ponëco Jesure ñao, iti macare nëcaquëna. Ñacota'a Jesupi cuasaye pao.

¹⁵ Ja maca Jesupi iote seji'i:

“¿Nomio, iquere oico'ni? ¿Neni co'eco'ni?”

Caquëna, iti maca tsio ñaquë api cuasaco cao:

“Ëjaë, më'ëpi sasiquë pani quëajë'ë, më'ë ne sito. Quëaëna, yë'ëpi ite sasi'i.”

¹⁶ Ja maca Jesupi capi, iote:

“¡María!”

Caquëna, iopi ponëni cao, hebreo cocapi:

“¡Raboni!” Jaje caye cato cao, ye'yaquë.

¹⁷ Ja maca Jesupi capi:

“Tseama'o, ñu'ijë'ë. Ja yë'ta'a ja'quë quë'ro saima'quë a'ë. Jaje pa'iquëta'are sani quëajë'ë, yë'ë yo'je tsire. Pëca ja'quë quë'rona cui'ne mai Diosu quë'rona saiyë.”

18 Caquëna, ja maca María Magdalenapi sani i ye'yaquë pa'isicohua'ire quëao. Ëjaëni ñahuë, caco. Ipi jaje quëajë'ë, caëna, cayë, cao.

Jesupi I Ye'yacohua'ina Ñaise'e

(Mt 28.16-20; Mr 16.14-18; Lc 24.36-49)

19 Jare ja mu'se du'ru co'amaña ne mu'se ñami pa'i maca i ye'yacohua'ipi tu'rihuëna judío paini ca'rajë cacani eta sa'ro siosicohua'ipi paë'ë. Pa'ijëna, Jesupi iohua'i jopona ñaiquë pëpaquë capi:

“De'oye pa'ijë'ë.”

20 Ja se ca tējini i jëña cui'ne i coripa iñopi. Ja maca Ëjaëre papi cuasajë sihuahuë.

21 Ja maca cui'naëpi Jesús ca copi:

“De'oye pa'ijë'ë, mësarü. Ja'quë yë'ëre jëjo daose'eje cui'ne yë'ëje mësaruteje jëjo saoyë.”

22 Jaje cani sëcopi iohua'ina, sëcoquë capi:

“De'o joyore pare pajë'ë.”

23 Mësarupi sai de'huacaicohua'ini iohua'i tayo yo'ose'e sai de'huacaiye pa'iji. Mësarü sai de'huacaima'cohua'ini iohua'i tayo yo'ose'e sai de'huacaiye peoji.”

Tomáspi Jesús Huëisiquëre Ñase'e

24 Tomás Jesús doce soisicohua'i aquëpi cui'ne yequë mami Gemelo hue'equëpi Jesús ñai maca peopi. Peoquëna, yecohua'ise'e paë'ë.

25 Peoquëna, ñasicohua'ipi Jesús ye'yacohua'ipi quëahuë, Ëjaëni yëquë ñahuë cajë. Cajëna, Tomás pi capi:

“Yë'ëpi i jëtë quëna ñaca cojena cui'ne i coripa ui cojena yë'ë jëtëpi sani ñama'ë pani ire papi caye paja'quë a'ë.”

26 Ocho mu'seña tëto saisi maca i ye'yacohua'ipi huë'ena tsi'sicohua'ipi paë'ë. Pa'ijëna, jarote Tomásje con i paji'i, yure cato. Ja maca Jesús ñaipi, eta sa'noa siose'epi pa'iquëta'are. Ja maca pëpaquë capi:

“De'oye pa'ijë'ë.”

27 Ja maca capi, Tomásre:

“Më'ë jëtëpi iñona sa'ijë'ë. Sa'i ñajë'ë, yë'ë jëñare. Më'ë jëtëre dajë'ë. Dani yë'ë coripa ui cojena sa'ijë'ë, tsoerepa jëa coema'ë pa'ija'quë nuñere pa'ë caquë asaja'quë.”

28 Ja maca Tomás pi sehuopi:

“Yë'ë jëjaë cui'ne yë'ë Diosu!”

29 Caquëna, Jesupi capi:

“Tomás yureta'a asare payë, më'ë yë'ëre ñasi do'ire. Sihuayë, yë'ëre ñama'cohua'ipi coa quëayena asani nuñere pa'ë cajë cuasacohua'ire.”

Me Neja'copi Iye Toya Pëpë Pa'ico'ni

30 Jesús jaiye yo'opi i ye'yacohua'i ñajëna, pai yo'o ti'a ma'ñere ja yo'ose'e toya pëpëna si'aye toyase'e peoji.

31 Jaje pa'iquëta'are iye cato mësarupi Jesure ire papi Cristo huasoquë api, cajë cui'ne Diosu mamaquëre papi cajë asani ti pa'iyere ti'ajajë cajë toyase'e a'ë.

21

Jesupi Siete I Ye'yacohua'ina Ñaise'e

1 Ja jeteyo'je Jesús tijupë i ye'yacohua'ina ñaipi, Tiberias jaira tëtëpana. Ñaini ñeje yo'opi:

2 Simón Pedropi cui'ne Tomás Gemelo hue'equë cui'ne Natanael Caná yeja Galilea aquë cui'ne Zebedeo mamajë cui'ne cayaohua'i Jesús ye'yacohua'i con i paë'ë.

3 Pa'ijëna, Pedropi capi:

“Hua'ire sani nesi'i.”

Caquëna, yecohua'ije cahuë:

“Yëquëje më'ë ja're sañu'u.”

Cani saë'ë, te'e i ja're coni yohuëna aya mëni. Ja ñami hua'ire neñe pahuë.

⁴ Ñata tome maca Jesús tsiaya tē'tēpare nēcapi, i ye'yacohua'ipi huesēhuë, iquei'ni cajë.

⁵ Ja maca capi, Jesupi:

“¿Tsidohuë, hua'i neñe pare?”

Caquëna, iohua'ipi cahuë:

“Pahuë, neñe.”

⁶ Ja maca Jesús capi:

“Yohuë ëja tē'tena hua'i yo'ecore jeo dëojë'ë. Ja maca mësarü neja'cohua'i a'ë.”

Caëna, i case'eje jeo dëohuë. Jeo dëorena, hua'ipi timëni dëquëcona, naë tī'añe pahuë.

⁷ Ja maca Jesús ai yëquëpi Pedroro capi:

“iMai Ejaëre papi!”

Jaje ca macarepa asayepi Simón Pedropi i ëmëje ju'icore se suñani sa duji'i, tsiayana.

⁸ Yecohua'i cato yohuëja'a tsio daë'ë, mejahuëna, hua'i yo'erë naëjë. Coa cien metro paji'i, tē'tēpa tī'añe.

⁹ Yejana tītani tumajë tī'ahuë, tsoe toa suasicopi pa'ina. Cui'ne hua'i, pan paji'i, toa ëmëje'na tuñase'epi.

¹⁰ Ja maca Jesupi capi:

“Dajë'ë, hua'ire mësarü nesicohua'ini.”

¹¹ Simón Pedropi yohuëna aya mëni hua'i yo'ecore cutihuëre pana naë mapi, mejahuëna hua'i timësiconi. Ciento cincuenta y tres hua'ire nehuë. Jaje pa'iquëta'are hua'i yo'erë tēiye pao.

¹² Ja maca Jesupi capi:

“Dani hua'i aijë'ë.”

Te'ije ite iquei'ni, më'ë caquë señe papi. Si'aohua'i Ejaëre papi cajë asahuë.

¹³ Ja jeteyo'je Jesupi panpë ini hua'quequë aopi si'aohua'ire, cui'ne hua'ireje hua'quequë aopi.

¹⁴ Iye cato toasoñe aco paji'i, iohua'i ite ñase'e ju'isiquëpi huëisiquëre.

Simón Pedroro Jesús Case'e

¹⁵ Ao ani tējisi jeteyo'je Jesupi seji'i, Pedroro ñeje:

“Simón Jonás mamaquë, ¿iye jerepa më'ë yë'ëre oiquë?”

Caquëna, Pedropi sehuopi:

“Jaje pa'ijë'ë, Ejaë. Më'ëpi tsoe asayë, yë'ë më'ëre oiye.”

Caquëna, Jesupi capi:

“Jaje pa'ito yë'ë yëi ñamare de'oye ñacaijë'ë.”

¹⁶ Tijupë seni copi, cayaye acore:

“Simón Jonás mamaquë, ¿yë'ëre oiquë?”

Caquëna, Pedropi sehuopi:

“Jaje pa'iji, Ejaë. Më'ëpi tsoe asayë, yë'ë më'ëre oiye.”

Caquëna, Jesupi capi:

“Jaje pa'ito yë'ë yëi ñamare ñacaijë'ë.”

¹⁷ Toasoñe acore seji'i:

“Simón Jonás Mamaquë, ¿yë'ëre më'ë yëquë?” Ja maca Pedro oi tsia nepi, toasoñe acore yëquë më'ë yë'ëre oiquë caquëna. Ja maca sehuopi Pedro:

“Ejaë, më'ëpi si'aye asayë, yë'ë më'ëre oiye.”

Ja maca Jesupi capi:

“Yë'ë yëi ñamare de'oye ñacaijë'ë.”

¹⁸ Nuñerepa mē'ère cayē, ai p̄osērepa pa'i maca, mē'ēsē'e caña suñani mē'è yē hue'ñana sai pa'isiquē a'è. Jaje pa'iquēta'are ai huānou de'osi maca coa jētēre nēocaina, yequēpi suñacaija'quē api. Jā maca mē'è saiye yēma'tona saja'quē api.”

¹⁹ Jaje Jesús canī capi: Pedro ju'iñepi Maija'quē de'oquepa pa'iyē iñocai ja'ñere quēaquē. Jā jeteyo'je capi:

“Tuijē'è, yē'ère.”

Jesús Oiquērepa

²⁰ Co'iquē Pedro ñaquēna, i ai oiquēre papi Jesure tuji'i, Jesure tseama'nē aō ai maca ja'ye ñu'i, “Èjaē, ¿nepi coso yehuoja'cohua'i a'ni?” caquē sesiquēpi.

²¹ Pedropi ñani Jesure seji'i:

“¿Èjaē, iquēreta'a me yo'oye pa'ija'coa'ni?”

²² Caquēna, Jesupi capi:

“Yē'è co'i macaja'a huajēquē iquē pa'ijaquē caquē pa'ito ¿iquepi mē'ère co'aquē'ni? Mē'è cato yē'ēni tuijē'è.”

²³ Jā maca iye case'ere Jesús oiquērepa sehuosicohua'i jupēpi asahuē. Asani cuasahuē, iquē cato ju'iñe paja'quē api. Jaje Jesús cato ju'iñe paja'quē api caye papi. I cato capi: “¿Yē'è co'i macaja'a huajēquē pa'ijaquē caquē pa'ito iquepi mē'ère co'aquē'ni?”

²⁴ Iye coca toyaquē cato i oiquēpi toyayē, nuñerepa cocare quēaquē. Jaje pa'ina, nuñerepa cocare caji cajē asayē.

²⁵ Jesús yo'ose'e jaiye pa'iji, pa'iquēta'are toyaye pañē. I yo'ose'e ñape toyañu'u cajē yo'ocohua'i pani toya saoye peoji, si'a yeja maca toya pēpi tīmē huesotojē. Jā yē'ta'api toyaye pati'ñe pa'io. Ca tējihuē. Jaje pa'ijaquē.

LOS HECHOS

Maija'quë I Joyore Isisi'i Ca Nëose'e

¹ Yë'ë cajei Teofilo, yë'ë du'ru macarepa toya pëpëna si'aye Jesuja'a macarepa yo'o huëoquë yo'ose'e cui'ne i ye'yase'e, cui'ne i ma'tëmona sai macaja'a yo'ose'e si'aye toyahuë.

² Ja yë'ta'a ma'tëmo saima'në i jëjo saocohua'ire jo'ya sahuani de'o joyo cöcayepi iohua'i yo'o ja'ñe quëaëña.

³ Cui'ne ju'isiquëpi huajëquërepa pa'iji cajë ñajajë caquë ja'në pa'ise'eje pa'irepa pani iñoquë cuarenta mu'seña ñaiquë Diusu cuãñe te'tere quëaëña, jaohua'ire.

⁴ Ja yë'ta'a Jesús i jëjo saocohua'i ja're pa'i caëña:

“Jerusaléni saima'pë utejë'ë, ja'quë mësarute isisi'i ca nëose'ere yë'ë quëase'ere.

⁵ Juan cato ocopi dopi. Jaje pa'iquëta'are a'ri maña se ñata sao mu'seña mësarü cato de'o joyore pani do cuãñoja'cohua'i pa'ija'cohua'i a'ë, oco doyeje pa'ye.”

⁶ Jesús quë'rona tsi'sijani Jesure sei'ë ñeje:

“Ëjaë, ¿më'ë yurepi Israel pai ëjaëre necaija'quë a'ë, yëquëre de'oye cuãñeja'quëre?”

Cajëna, Jesupi sehüoëña:

⁷ “Ja cato pai asaye peoye a'ë. Coa ja'quëse'e neñe pa'iji. Jaje pa'ina, mësarü iti neja'a mu'se cui'ne ti yo'oja'a tëcahuëje asaye peoji.

⁸ Jaje pa'iquëta'are de'o joyopi mësaruna dani pa'i maca tutu isi cuãñoni Jerusalén, Judea yeja, Samaria yeja, coa si'a yeja pa'icohua'ire quëacaija'cohua'i a'ë, yë'ë yo'ose'e ayere.”

⁹ Ja se ca tëjini ñajë nëcajëna, Jesús ma'tëmona sa cuãñoëña. Sa cuãñoquëna, sirioipi ite peo hue'ñarepa tsio dani hueso.

¹⁰ Ja yë'ta'a Jesús ma'tëmona mëñere ñajë nëcajëna, peo hue'ña pa'isicohua'ipi caya ëmëohua'i poja'i ju'i caña ju'icohua'ipi ñaini caëña, iohua'ire:

¹¹ “Galilea pai ¿me yo'ojë ma'tëmore ñajë nëcayë'ni? Iquë Jesús mësarü ja're pa'isiquëpi yure ma'tëmo sa cuãñosiquë cui'naëpi co'ija'quë api, mësarü ñajëna, saise'eje pa'ye.”

Judas Pa'isi Sa'rona Matiaspi Tsiójaise'e

¹² Ja maca Jesús jëjo saocohua'i Olivos ai cütihuëpi te'e kilómetro sani Jerusalénna co'ireña, jaohua'i cato saë'ë, huajë mu'se ja ja'ye cu'iyë pa'iji, cuãñese'e ja'ye.

¹³ Ja maca pai daripëna ti'ani iohua'i huero pëani pa'i huë'e ëmëje'e tu'rihuëna mëni pëareña. Iti pëasicohua'i cato pa'iyë: Pedro, Juan, Jacobo, Andrés, Felipe, Tomás, Bartolomé, Mateo, Alfeo mamaquë Jacobo, Simón yequë mami hue'yosiquë Zelote, cui'ne Jacobo mamaquë Judas.

¹⁴ Si'aohua'i jaohua'i Jesús yo'je tsi ja're, cui'ne Jesús pëca ja'co María ja're cöni, cui'ne yequë nomiohua'i ja're cöni te'e cuasayepi si'anë Maija'quëre seña'u cajë tsi'sijë paë'ë.

¹⁵ Ciento veinte sehuosicohua'i pa'icohua'ipi ja mu'seña te'e macana tsi'sirena, Pedropi jopore pana huëni nëcani caëña, ñeje:

¹⁶ “Maija'quë do'ijë, Jesure tseacohua'ire sai saquë Judas yo'o ja'ñere Maija'quë joyopi Davidre du'ru quëaëña. Quëaquëna, toyapi. Ja toyase'e, Maija'quë joyo case'e ti'añe paji'i.

¹⁷ Judas cato mai aquë paji'i. Cui'ne mai neñe ayere co nequë paji'i.

¹⁸ Jaje pa'iquëta'a, co'aye yo'o do'ire saisi curiquëpi yejare huerohuë. Jaje pa'iquëta'are Judas cato siöpëja'a meñe tomeni ëtatu'u joquëna, si'aye ëta mea etaëna, juquëña.

¹⁹ Ja yo'ose'ere Jerusalén pa'icohua'ipi asani iti tsiore hue'yohuë, tsie tsio. Iohua'i cocarepa cato Acéldama hue'yoreña.

²⁰ Jaje pa'ina, Salmos toya pëpë caji:
 I pa'isi huë'e jeocosi huë'e pa'ija'coa,
 Pëa coma'a huë'e.
 Cui'ne caji, yequeje:
 I yo'ora'ase'ere yequëpi yo'oye pa'iji.

²¹ De'oji. Maipi iye macare payë, Jesús mai ja're pa'i macapi, mai ja're si'anë pa'icohua'ire Jesure Juan oco do macapi cui'ne i ma'tëmo mëi macana mai ja're pa'icohua'ire.

²² Jaje pa'ina, de'oji, jaohua'i aquëni te'ire maire tsioja'quëre neñe. Nerena, jaëpi mai ja're coní te'e Jesús ju'isiquëpi huëji'i, quëaja'quëre.”

²³ Casi maca co'ejë cayaohua'ire ti'areña, José Barsabás cui'ne Matias. Josépi yequë mami Justo hue'equë paji'i.

²⁴⁻²⁵ Ti'ani Maija'quëre ñeje sei'ë:

“Ja'quë, më'ëpi pai cuasaye ta'ñe asaquë a'ë. Yëquëre iñojë'ë, ¿jequë a'ni, më'ë jo'ya nesiquërepa më'ë jëjo saocuërepa Judas co'aye yo'oquë ne huesësiquë nera'ase'e neja'quë?”

²⁶ Seni tëjini neñañu'u cajë yo'ojëna, Matiasna Jesús jëjo saocuë pa'iye tomepe. Tomeina, jare iti macapi, Jesús once jëjo saocohua'i ja're coní pa'iquë ponëpi.

2

Maija'quë Joyo Daise'e

¹ Judío pai fiesta Pentecostés mu'se ti'asi maca si'aohua'i sehuosicohua'i te'e macana tsi'sini paë'ë.

² Pa'ijëna, cuasama'tore papi jai tutu jupë pisico jutayeje pa'yerepa ma'tëmopi pisico jutaëña. Jutani iti pisiyepi si'a huë'e timëëña, iohua'i pa'i huë'ña.

³ Ja maca pai ñapere toa corohuëaje pa'yepi iohua'i siopëana ñai nëcareña.

⁴ Ja maca yureta'a si'aohua'i de'o joyopi timësicohua'i pateña. Pa'ijë joyo necaina, yequë pai cocapi careña.

⁵ Ja mu'seña Judío pai si'a huë'ña pa'icohua'ipi Jerusalénna tsi'sicohua'ipi pateña, de'oye yo'o paipi.

⁶ Pa'icohua'ipi tutu pisiyeje pa'yere asani tsi'sireña, iti pisi huë'ñana. Tsi'sini asareña, iohua'i cocapi, sehuosicohua'ipi cajëna. Asajë ¿merepa jaje caye'ni? cuasahuë.

⁷ Jaje cuasajë asa quëquëjë ai co'a ju'ijë sa'ñe cahuë:

“¿Si'aohua'i icohua'i Galilea pa'ita'a pai ñape cocapi caye'ni?”

⁸ ¿Me neni pai ñape cocare papi cajëna, asaye'ni?”

⁹ Iye maca pa'iyë, Partia pai, Elam pai, Media pai, Mesopotamia pai, Judea pai, Capadocia pai, Ponto pai, cui'ne Asia yeja pai, pa'iyë.

¹⁰ Pa'iyë cui'ne Frigia pai, Panfilia pai, Egípto pai, cui'ne Cirene quë'ro Libia paije pa'iyë. Pa'iyë, cui'ne romano paije, coa dani pa'icohua'ije judío pairepa cui'ne judío pai yo'oye coa se ye'yesicohua'ije pa'iyë.

¹¹ Pa'iyë, cui'ne Creta pai cui'ne Arabia paije si'aohua'i pa'icohua'ipi asahuë, Maija'quë de'oyerepa yo'oyere pai ñape cocapi cajëna.”

¹² Si'aohua'i quëquë huesësicohua'i paë'ë, jerepa yeque cuasaye peoyerepa. Jaje pa'ijë sa'ñe sei'ë:

“¿Iquere pare quëaquë'ni, iye yo'oyere?”

¹³ Cajëna, yecohua'ipi cue'cuejë careña:

“Jaohua'i cato da huesoquëna, yo'ojë cayë.”

Pedro Caye Jaohua'ire

¹⁴ Cajëna, ja maca Jesús jëjo saocohua'i aquë Pedropi yecohua'i i cajeohua'i once pa'iohua'i ja're coní huëni nëcani tutu capi, ñeje:

“Judío pai cui'ne si'aohua'i Jerusalén pa'icohua'i asajë'ë. Iye mësaruje yë'ë caquëna, de'oye asajë'ë.

15 Icohua'i daquëna yo'ojë cama'pë pa'iyë, mësaru cuasayeje pa'ye, yurena nueve pa'ito me cuepeye'ni.

16 Iye cato coa ai jerepa Maija'quë caye quëacaiquë Joel caquë pa'ise'epi tì'aquë yo'oquëna cayë. I case'e cato caji:

17 Tëji mu'señarepa yë'ë joyore paina isija'quë a'ë caji, Maija'quë.

Isina, mësaru mamajë ëmëohua'i cui'ne nomiohua'i yë'ë ayere caja'cohua'i a'ë,

Posëohua'ipi caima'pëta'a cani ñañeje pa'ye ñajëna, quëasi'i.

Cui'ne aiohua'i huëo hue'ñaja'a ñajëna, quëasi'i.

18 Ja mu'seña yë'ë jo'yaohua'i ëmëohua'ina cui'ne nomiohua'ina yë'ë joyore isisi'i.

Isiquëna, yë'ë ayere quëacohua'i pa'ija'cohua'i a'ë.

19 Cui'ne ma'tëmopi pai ti ña ma'ñere iñoñe pa'ija'coa,

Cui'ne yejare iñosi'i, tsiepi, toapi, cui'ne toa picopi,

20 Ësë miama'quë de'oja'quë api,

Cui'ne ñañeje tsieje pa'i de'oja'quë api,

Iye cato mai Èjaërepa ja daima'në pa'i ja'ñe a'ë.

I dai mu'serepa cato ëja mu'serepa cui'ne de'o mu'serepa pasipi.

21 Ja mu'seña si'aohua'i yë'ëre secohua'i tì'aja'cohua'i a'ë, huaso cuañosicohua'i pa'iyë.

Toyapi, Joel.

22 Israel pai asajë'ë, yë'ë caquëna. Mësarupi tsoe asayë, Jesús Nazaret aquë pai paji'i. Pa'ina, Maija'quëpi mësaru ña hue'ñana irepa pa'iyë iñoopi. Iñoquë Jesuja'a Maija'quëpi pai yo'o tì'a ma'ñere cui'ne jaiye de'oyere pare yo'o iñoopi.

23 Jaje pa'ita'are Maija'quë tsoe jaje yo'osi'i cuasa nëose'ejë pa'ye, mësaruna ite tseani quen huani jeohuë, co'acohua'i jëñaja'a.

24 Jaje huani jeosicohua'ita'are Maija'quëpi ju'iñe huëse'ere peo hue'ña nejoni huajëquëre huëopi, je i pa'ima'quëni ju'iñepi meñe quëco paco'ni.

25 Pai ëjaërepa David Jesús ayere caquë capi, ñeje:

Èjaëpi yë'ë tìñare pare pa'ina, ise'ere si'anë ñahuë.

Ipi yë'ë ëja te'tere pa'ito, yë'ëre si'aye co'aye pa'inije ne taoñe peoji.

26 Jaje pa'ina, ai sihuayë, yë'ë joyopi, sihuaquë yë'ë yë'opopi jëjëñë.

Më'ëpi ñacaina, quëcoquë pëa huajëja'quë a'ë.

27 Jare më'ëpi yë'ëre tasi daripëna jeoma'ë pa'ijaquë a'ë.

Cui'ne yë'ë më'ë de'o jo'yaë capë ja'ju tiya huesëyeje paja'coa, më'ëpi ësequëna.

28 Më'ëpi yë'ëre iñoñuë, pa'i ma'are pare,

Cui'ne më'ë ja're con pa'i ai sihuaja'quë a'ë, yë'ë.

Jaje capi, David, Jesús ca ja'ñe.

29 Israel pai asajë'ë, David mai ñecuë tsoe juquëna, tajë pa'ahuë'ë. Yureje ite tajë pa'isicoje hui'yoma'copi pa'ico.

30 Israel pai ëjaërepa David cato Maija'quëre quëacaiquë paji'i. Jaje pa'ipi asapi, Maija'quë care paquëpi ca nëose'ere i tsëcapë aquëni Maija'quëpi Israel pai ëjaëre pare necai ja'ñere, i meñe najeini.

31 Jaje pa'ina, David ñaquë cayeje pa'yere capi, Cristo huëi ja'ñere. Io case'e cato caji: 'tasi daripëre ui huesëye paja'quë api,' cui'ne i capëje ja'ju tiya huesëye paja'coa,' capi.

32 Jaje pa'iyë sëte Maija'quëpi Jesure jare David casiquëni huëopi, huajëquëre. Ja yo'ose'e yëquëpi ñasicohua'i a'ë.

33 Jaje pa'ina, Maija'quëpi Jesure i ëja te'te ñu'ija'quëre nepi, jerepa pa'ire pare. Jaje neina, pëca ja'quëni de'o joyore pare isi cuañopi i ca nëosiquëre isi cuañoni ipi yure pai ñapere huahuecaji'i, huahuecaiyere jare yure mësaru ñajë cui'ne asahuë capi.

³⁴ Jaje pa'ina, Davidpi ma'tëmo mëiñe papi. Jaje pa'iye sëte capi:
Ëjaëpi yë'ë Ëjaëre capi:

'Ja'rujë'ë, yë'ë ëja te'tena,

³⁵ Yë'ëpi më'ëre sañope yo'ocohua'ire më'ë quëo huë'ehuëna jëjo o_a sao macaja'a.'

³⁶ Jaje pa'ina, Jesús mësarü quëni huani jëcosiquëre Diusupi Ëjaëre pare Cristo huasocuëre nepi. Iyere cato Israel paï asaye pa'iji."

³⁷ Jaje Pedro caquëna, asani joyore papi ai co'a ju'ijë oijë Pedrore cui'ne i cajeohua'ire once pa'iohua'irejë se'i'ë, ñeje cajë:

"¿Yëquë yure me neja'cohua'i a'ni, Maija'quë do'ijë?"

³⁸ Sejëna, Pedro capi:

"Mësarü tayo yo'ose'ere saï to cuañoñe cani cui'ne de'o joyore isija'quë cani mësarü ja'në cuasase'ere jëoni Maija'quëna ponëñe pa'iji. Jaje yo'oni paï ñape Jesuni cuasajë oco do cuañoñe pa'iji.

³⁹ Maija'quë i joyo isisi'i ca nëose'e mësarü. Mësarü mamajë cui'ne so'o pa'icohua'i cui'ne si'aohua'i Maija'quë yë soija'cohua'i tse a'ë."

⁴⁰ Yequëjë cui'ne capi, Pedro:

"Huasosicohua'i pa'ijë'ë, ai co'acohua'i jopo pa'icohua'ipi." Jaje caquë yëhuopi.

⁴¹ I jaje caquë yëhuoye asasicohua'ise'e oco do cuañoñi tres mil Jesure sehuocohua'i paë'ë, ja maca.

⁴² Pa'ijë si'aohua'i Jesús jëjo daocohua'i ye'yayere de'oye sehuocajë nuñerepa paë'ë. Pa'ijë sa'ñe de'oye yo'ojë, Maija'quëre sejë cui'ne a_o yëtoni aijë paë'ë, Jesús yo'ose'ere cuasajë.

Du'ru Macarepa Sehuosicohua'i Pa'ise'e.

⁴³ Jesús ye'yaquë pa'isicohua'ipi jaiye paï yo'o t_i'a ma'ñere yo'ojëna, ñajë ai cuasareña, merepa jaje yo'oye'ni cajë.

⁴⁴ Itire pa'ë cuasajë asasicohua'ipi te'e cuasajë tsiosicohua'ipi pa'ijë co'amañaje te'e pahuë.

⁴⁵ Si'aye iohua'i co'amaña isijë curi maña huerojë yecohua'i co'amaña caracohua'ina isihuë, iohua'ire caraye.

⁴⁶ Jaje yo'ojë pa'icohua'ipi si'a mu'seña Maija'quëre sejë paë'ë, Maija'quëre se huë'ena. Jaje yo'ojë cui'ne iohua'i huë'ñana Jesure cuasajë aore yëtoni aijë te'e huë'ña ts'i'sini aore huahuejë aijë sihuajë paë'ë.

⁴⁷ Pa'ijë Maija'quë de'oquëre pa'ni cajë paë'ë. Si'aohua'i yecohua'ijë de'o paire pa'ë cajë ñahuë. Cajë ñajëna, Ëjaëpi jero sa'na jai paire ite sehuocohua'ire nepi. Nequëna, jai paï sehuocohua'i huaso cuañosicohua'i paë'ë, mu'se ñape.

3

Cu'ima'quëre Jujucaise'e

¹ Te'e mu'se na'iquëna, Pedropi cui'ne Juanpi conï Maija'quëre se hora a las tres pa'i maca Maija'quëre se huë'ena saë'ë.

² Satena, jarote cu'ima'quëpi De'oco hue'yosi eta sa'ro yë'quë macare da ñosiquëpi ñu'i Pedrore cui'ne Juanre caca huëojëna, curiquë seji'i. Jaë cato ts'i'nëna cu'ima'quë paji'i, da cacacohua'ire curiquë sejaquë cajë dasiquëpi. Jaje pa'ipi si'a mu'seña paipi ite sañojëna, curi hueroquë ñu'iquë paji'i, eta sa'ro yë'quë macare ñu'i.

³ Jaje curi ñu'i seï ñu'iquëpi Pedrore cui'ne Juanre ñani curiquë seji'i, tsoe caca tëjiye ja'i macare pa'ijëna.

⁴ Seina, Pedropi ite ñani capi:

"Ñajë'ë, yëquëni."

⁵ Caquëna, curiquëre isisi'quë cama'quë cuasaquë ise'ere ñaquëna,

⁶ Pedropi capi, ite:

“Yë'ë curiquë peoyë. Jaje pa'iquëta'are yë'ë payere isisi'i. Jesús Nazaret aquë mamipi cayë huëni cu'ijë'ë.”

⁷ Caquë Pedropi ëja te'te jëtëna tseani naë huëo nëcoquëna, te'ere papi jë'a huëni nëcapi. Huëni nëcaquëna, i nëcañoa cui'ne i jëo peto ca jëaye carapi.

⁸ Caraëna, de'oye nëcaquë cuji'i. Ja maca yureta'a iohua'i ja're tsioni te'e Maija'quëre se huë'ena cacani Maija'quëre de'oquëre pa'ni caquë sihuaquë sa'caquë yo'opi.

⁹ Cacani cu'i Maija'quë de'oquëre pa'ni caquë sihuaquë yo'oquëna, si'aohua'i ite ñahuë.

¹⁰ Ñajë quëquë huesëhuë, ite yo'ose'ere cuasajë. Noni Maija'quëre se huë'e eta sa'ropi De'oco hue'e huë'ñapi curi sei ñu'ina, ñacohua'i sëte quëquëhuë, i cu'iyë ñani.

Pedro Yëhuoye

¹¹ Iti co'yasiquëpi Pedrore cui'ne Juanre tseani ñuni saoma'ë yo'opi. Yo'oquëna, ña quëquëjë si'aohua'i Pórtico de Salomón ca hue'ñana huë'huëjë sa'ë, iohua'i pa'i hue'ñana ñañu'u cajë.

¹² Jai pa'i tsi'sijëna, ñani Pedro capi:

“¿Me yo'ojë Israel pa'i ai cuasaye'ni? Iquëre yëquë tutupi panita'a Maija'quëre yëquë ai oi do'ipi ne co'yarena, cu'iyëjë ñajë mësarü yëquëse'ere ai ñañë.

¹³ Iquë ju'iquëre cato, mai aiohua'i, Abraham Diusupi Isaac cui'ne Jacobo Diusupi ne co'yapi. I necaiquë Jesuni jerepa pa'ire iñoquë. Mësarü pa'i ëjaëna tseani isirena, Pilato de'oquë api cuasani joyesi'i caquëna, mësarü ësehuë. Jaje pa'ina, mësarü ësesiquë pa'iyere iñoquë yo'opi.

¹⁴ Iquë de'oye nuiñe yo'oquëni joyeye ësejë paire huaiquëni joyejë'ë, cahuë, mësarü.

¹⁵ Jaje yo'oni pa'iyë isi Ejaëni mësarü huani jeohuë. Jaje yo'osicohua'ita'are Maija'quëpi huajëquëre huëopi, ite. Ja yo'ose'e yëquëpi ñasicohua'i a'ë.

¹⁶ Iquë mësarü noni ñaquëre, Jesure necaiquëre pare asa do'ipi tutu isipi. Isina, ñañë, mësarü. Jesure necaiquëre pare asa do'ipi iquëre ju'iñe ti peoquëre pare ne co'yapi, mësarupi ñañë, si'aohua'i iti yo'ose'e.

¹⁷ Asayë, yureta'a mësarü Jesure huai maca yo'ose'e. Mësarü cui'ne mësarü ëjaohua'i cato jare cajë yo'oyë, cuasama'pë coa noni huesë huani jeohuë.

¹⁸ Jaje yo'ojëna, Maija'quë cato ite quëacohua'i ja're Cristo ju'iñe pa'iji toë hue'ña case'ere yo'o t'api.

¹⁹ Jaje pa'ina, mësarupi Maija'quëna daijë'ë. Dani ja'në yo'ose'e jeojë'ë, mësarü co'aye yo'ose'ere tëno jeocaija'quëre. Jaje yo'ojëna, ñani Maija'quëpi de'oye pa'iyë isi'ñe pa'i api.

²⁰ Tsoë hue'ña mësarute isisi'i, Cristore cuasa nëosiquëni Jesuni jëjo daoquë mësaruna.

²¹ Jaje pa'iquëta'are yure cato ite quëacaicohua'i tsoë hue'ña pa'isicohua'i ja'në ca'ñeje pa'ye si'a co'amaña ne de'hua macaja'a Cristo ma'tëmöre pa'ija'quë api.

²² Jaje pa'ina, mai aiohua'ire Moisés quëapi, ñeje: ‘Ejaë Diusupi yë'ëje pa'ire ite quëacaija'quëre neja'quë api, mësarü aquëni. Si'aye i caye de'oye sehuocaijë'ë.

²³ Si'aohua'i i caye sehuocaima'cohua'i cato, pa'i pa'i daripëpi tirona nejosicohua'i pa'ija'cohua'i a'ë.’

²⁴ Si'aohua'i Maija'quëre quëacaicohua'i Samuel pa'inëpi de ñata dao mu'seña cato iye mu'seña pa'i ja'ñere cahuë.

²⁵ Jaje pa'ina, mësarü a'ë, ite quëacaicohua'i mamajë Maija'quë isisi'i ca nëose'ere pacohua'i, Abrahamre ca nëose'e pacohua'i. I case'e cato caji: ‘Më'ë tsëcapë acohua'ija'a iye yeja pa'icohua'i si'aohua'i de'oye pa'iyë isi cuañoja'cohua'i a'ë.’

²⁶ Jaje pa'ina, mësarupi co'aye pa'iyere jeoni pönëjëna, de'oye pa'iyë isisi'i caquë Maija'quëpi i mamaquëre ju'isiquëni huëoni mësaruna du'ru jëjo daopi.”

4

Pedrore Cui'ne Juanre Coye

¹ Pedro cui'ne Juan ja yë'ta'a paire cajëna, Israel pai ëjaohua'ipi cui'ne Maija'quëre se huë'e ñacai soldado pai ëjaëpi cui'ne saduceo pai çoni da títahuë.

² Títani jaohua'ipi pëijë asahuë, ju'isicohua'i huëiye pa'iji, Jesús huëise'epi iñopi cajëna, Pedropi cui'ne Juan çoni.

³ Asani tseahuë. Tseani na'i huesëye sëte paire co huë'ñana cohuë, se ñatasi mu'se ñañu'u cajë.

⁴ Jaje yo'ojëta'are iti quëaye asasicohua'i jai pai sehuohuë. Ja maca sehuosicohua'ire ëmëohua'ise'ere cuëcueto cinco mil pai paë'ë.

⁵ Ñatasi mu'se Jerusalënna tsi'sihuë, Israel pai ëjaohua'i, aiohua'i cui'ne cuañese'le ye'yacohua'i çoni.

⁶ Jarote Maija'quë huë'e ñacai ëjaërepa Anásje paji'i. Pa'ina, cui'ne yecohua'ijë paë'ë, Caifás, Juan, Alejandro çoni. Pa'ijëna, cui'ne si'aohua'i Maija'quë huë'e ñacai ëjaërepa sëcapë tsi'sisicohua'ipi paë'ë.

⁷ Pa'ijë cuañehuë, Pedrore cui'ne Juanre dajë'ë. Carena, darena, iohua'i jopona nëconi ñeje cajë se'ë:

“¿Ique tutupi panita'a iquei mamipi mësarü cajë iye ñeje yo'oye'ni?”

⁸ Sejëna, Pedro de'o joyopi i ja're pa'iye sëte iohua'ire sehuoquë capi:

“Mai ëjaohua'i cui'ne mai aiohua'i asajë'ë.

⁹ Ju'iquëre jujuse'ere me neni ne co'yare'ni cajë seni asañu'u cajë se'ne sëte quëasi'i.

¹⁰ De'oji. Jaje pa'ito, si'aohua'i mësarü asa huë'ñana quëañu'u, si'aohua'i Israel pai asajajë cajë. Iquë iye maca si'aohua'i mai ñajëna, pa'iquë cato Jesucristo Nazaret aquë mamí do'ire co'yapi, mësarü quëni huani jëorena, Maija'quëpi huajëquëre huëosiquë do'ire.

¹¹ Iquë Jesús mësarü huë'e necohua'ipi do'i peoquëre ñasi quëna pë api. Jaje pa'isiquëta'a yure cato iti quëco pa quëna përepa de'opi.

¹² Jaje pa'ina, Peoji, yequë paire huasoquë. Maija'quë maire huasoja'quëre yequëre necaiye papi.”

¹³ Ca'raye peoyerepa Pedropi cui'ne Juanpi çoni cajëna, ñajë ëjaohua'ipi cuasahuë, icohua'i ai ye'yema'cohua'i a'ë cui'ne pai pa'iyeje ye'yema'cohua'i a'ë. Jaje pa'iohua'ipi cui'ne Jesús ye'yaquë pa'isicohua'i a'ë. Jaje cuasajë ñajë quëquë asahuë, iohua'i cayere.

¹⁴ Jerepa, cui'ne iohua'i ja're çoni iti co'yasiquëje pa'ina, ñajë ti sañope cayeje pahüë.

¹⁵ Pajë ja maca tsi'si sitopi Pedrore cui'ne Juanre etajë'ë carena, etahuë. Etarena, iohua'ise'le sa'ñe coca cahuë.

¹⁶ Ñeje cahuë:

“Si'aohua'i Jerusalën pa'icohua'i asayë, iye pai yo'o tì'a ma'ñere yo'ose'e. Jaje asajëna, maipi jaje yo'oye pahüë ca tì'añe peoji. ¿Jaje pa'ito yure me neja'cohua'i a'ni, icohua'ire?

¹⁷ Jaje pa'ito iyere yo'oñu'u. Iye yo'osi coca jerepa jai saiye paja'core huajo yëni quëcoñu'u iohua'ini iye macapi jerepa paire quëaye paja'cohua'ire, Jesús ayere.”

¹⁸ Cani yureta'a iohua'ire soini cuañehuë, Jesús aye paire cama'pë pa'ijë'ë, cui'ne i ayeje paire ye'yama'pë pa'ijë'ë cajë.

¹⁹ Cuañejëna, Pedropi cui'ne Juanpi sañope sehuojë cahuë:

“Mësarupi cuasani ñajë'ë, ¿iquepi de'oquë'ni, mësarü cayere sehuoye, panita'a Maija'quë cayere?

²⁰ Yëquë ñase'ere cui'ne asase'ere quëaye pa'iji.”

²¹ Pai cato ne co'yasiquëni ñani Maija'quë ai de'oji cajë sihuahuë. Jaje sihuajëna, ëjaohua'ipi Pedrore cui'ne Juanre si'señu'u cuasajëta'a paini ca'rajë si'sema'pë coa huajo yëni eto saohüë.

²² Pai ne tì'a ma'ñere papi co'yasiquë cato cuarenta ometëca jerepa paquë paji'i.

Ca'rama'cohua'i Cui'ne Necaija'quë Api Asacohua'i Pa'iyere Señe.

²³ Eto saorena, Pedro cui'ne Juan sehuosicohua'i quë'rona sani Israel ëjaohua'i cui'ne aïohua'i case'ere si'aye quëahuë.

²⁴ Quëajëna, asani si'aohua'i te'e cajë Maija'quëre sei'ë, ñeje:

“Ëjaë ma'tëmo cui'ne yeja, jai tsiaya, si'aye ïote pa'iyere de'huasiquë,

²⁵ më'ëpi de'o joyoja'a cahuë, më'ë jo'yaë David yë'opoja'a ñeje:

¿Me yo'ojë paï josa yo'ojë caye'ni?

¿Me yo'ojë paï ti cuasama'pë coa huëojë jaje neñu'u ca nëoñe'ni?

²⁶ Paï ëjaohua'ipi cui'ne ëjaohua'ipi conï,

Maija'quëre cui'ne maire huasoquëre sañope yo'oñu'u cajë te'e cuasajë yo'oyë.

²⁷ Iye daripëna Herodes cui'ne Pilato cui'ne yequë paï cui'ne Israel paï tsi'sini Jesure sañope yo'ohuë, më'ë sahuani isisiquëre.

²⁸ Jaje yo'ojë yo'o ti'acaë'ë, më'ë jaje yo'osi'i cuasa nëoquë pa'ise'ere.

²⁹ Yure Ëjaë, yëquë më'ë jo'yare ïohua'i huajo yëyere ñani isijë'ë, më'ë coca, ca'rama'pë quëa ja'ñere.

³⁰ Jesús më'ë mamaquë cocare quëajëna, më'ë tutupi ju'icohua'ire jujuye, yequë mu'seña pa'i ja'ñe ñoñe cui'ne paï yo'o ti'a ma'ñere yo'ojë'ë, Jesús do'ipi.”

³¹ Jaje seni tējisi maca ïohua'i se sitopi ñu'cueo. Ñu'cuecona, si'aohua'i de'o joyo timësicohua'i paë'ë. Pa'ijë Maija'quë coca quëahuë tiñarepa, ca'rama'pë.

Si'a Co'amaña Si'aohua'i Te'ona Pase'e

³² Jai paï sehuosicohua'i pa'icohua'ipi te'e cuasajë cui'ne nëina, paë'ë. Pa'ijë co'amañaje si'aohua'i te'ena pahuë. Te'ijë yë'ëse'e te'i pasi'i caquë yo'oquëje peopi.

³³ Peojëna, Jesús jëjo saocohua'ipi si'a tuturepa quëahuë, Jesús ju'isiquëpi huëise'ere. Quëajëna, Maija'quëpi ñacaina, si'aohua'i de'oye paë'ë.

³⁴ Pa'ijëna, te'ijë ïohua'i aquë co'amaña caraquëna, ai yo'oquë peopi si'aohua'i pahuë. Ja payere cajë yejaña panita'a huë'ña pacohua'ipi isijë curi neni,

³⁵ Jesús jëjo saocohua'ina dani curi isihuë. Jaohua'ipi si'aohua'ire ïti paï ñapere caraye ja'ye huahuejajë cajë isihuë.

³⁶ Jaje yo'opi, levita José hue'equëni, Chipre saodohuë aquëni Jesús jëjo saocohua'ipi Bernabëre hue'yosiquëpi. Bernabë cani cayë “Yëhuo huasoquë mamaquë”.

³⁷ Jaëpi ï yejare isiquë curi neni Jesús jëjo daocohua'ina curi dani isipi, ïohua'ipi ñajë huahuejajë caquë.

5

Ananías Cui'ne Safira Co'aye Yo'ose'e

¹ Jaje pa'iquëta'are yequëpi Ananías hue'equëpi ï paco Safira ja're yejare isihuë. Isini curi neni,

² si'aye isiyë pañu'u te'e cuasahuë. Cuasani ïohua'i pa ja'ñe de'huahuë. De'huanì yequere Jesús jëjo saocohua'ina isipi, ïohua'ipi ñajë huahuejajë caquë.

³ Isiquëna, Pedropi capi:

“¿Ananías ïque do'ire huati ëjaë më'ë joyona cacaë'ni yeja do'i saisi curire më'ëpi yequere de'huanì yequere isiquë si'aye isiyë caquë de'o joyore cosojaquë caquë?

⁴ ¿Yejajë më'ë yeja pa'ima'ona, jaje yo'ou? ¿Curije më'ë curiquë pa'ima'ëna, jaje yo'ou? ¿Merepa më'ë jaje yo'osi'i cuasaë'ni? Païni më'ë cosoma'ë paë'ë. Maija'quëni më'ë cosohuë.”

⁵ Caquëna, Ananías asani jünì tajji'i. Si'aohua'i ï jünì taise'e asasicohua'i quëquë huesëhuë.

⁶ Ja maca yureta'a posëohua'ipi dani ï capë cañapi tunani sani tahuë.

⁷ Tres horas tëto sai maca Ananías nëjo cacao, ïo ëjère yo'ose'e asama'copi.

⁸ Cacacona, Pedropi iote seji'i:

“¿Mësaru case'e ja'ye yeja do'i isire?”

Caquëna, cao:

“Jaje pa'ijë'ë, jare ja ja'ye isihuë.”

⁹ Cacona, Pedropi capi:

“¿Me neni mësaru te'e jaje yo'oñu'u cuasani ëjaërepa joyore neñañu'u cajë yo'oye'ni? Jecohua'i daiyë, më'ë ëjëre tasicohua'i cui'ne yure më'ëni saja'cohua'i a'ë.”

¹⁰ Ca macarepa Safira huajërepa juni tãco'ë, Pedro quëo yë'quë macana. Juni tãsicopi uiona, posëohua'ipi cacani tì'ani sani tahüë, io ëjëre tãsico yë'quë macana.

¹¹ Ja maca si'aohua'i sehuosicohua'i cui'ne si'aohua'i iti yo'ose'e, asasicohua'i quëquë huesëhuë.

Iñoñe Cui'ne Pai Yo'o Tì'a Ma'ñere Yo'ose'e

¹² Pai pa'i hue'ñana Jesús jëjo saocohua'ipi jaiye de'oye yo'ohuë, pai yo'o tì'a ma'ñere cui'ne iñoñere. Yo'ojëna, si'aohua'i Salomón nequë pa'isi tu'rihuë pa'icona, tsi'sijë yo'ohuë.

¹³ Te'ijë yecohua'i aquë tsiosi'i caquë yo'oye papi, iohua'ire. Jaje pa'iquëta'are pai cato de'ocohua'i a'ë, cuasajë.

¹⁴ Yo'ojëna, ëmëohua'i cui'ne nomiohua'i Èjaëre sehuoni jai pai paë'ë.

¹⁵ Cui'ne ju'icohua'ireje cai saina cui'ne ju'icohua'ire sayena oeni ma'añana eto oehuë, Pedropi da saina, i pai to'oupi jaohua'i acohua'ina ju'acquëna, co'yajajë cuasajë.

¹⁶ Cui'ne Jerusalén yërëhue pai dari pa'icohua'ipi jai pai Jerusalénna daë'ë, ju'icohua'ire cui'ne huati quë'iohua'ire dajë. Dajëna, si'aohua'i juju cuañoñuë.

Pedrore Cui'ne Juanre Huani Jeoñu'u Cajë Yo'oye

¹⁷ Maija'quë huë'e ñacaicohua'i ëjaë ja're saduceo pai pa'icohua'ipi si'aohua'i conì iohua'i yo'oyere ñajë oicohua'i paë'ë, cui'ne yo'o tì'añe peo do'ire.

¹⁸ Ñani pëijë Jesús jëjo saocohua'ire tseani co'aye yo'ocohua'ire co hue'ñana cohuë.

¹⁹ Cosicohua'ini Maija'quë huiñaëpi ñami paire co huë'e eta sa'ro hui'yoni etopi, ñeje caquë:

²⁰ “Sani paire quëajë'ë, mësaru iye huajëye pa'iyere Maija'quëre se huë'epi nëcajë.”

²¹ Caëna, asasicohua'ipi ñatani i case'ejë pa'ye Maija'quë huë'ena nea hue'ñarepa cacani paire ye'ya huëohuë. Jaje ye'yajëna, Maija'quë huë'e ñacaicohua'i ëjaë cui'ne i ja're conì pa'isicohua'ipi ëjaohua'ire pase'e coca cayena soihuë, si'aohua'ire Israel pai aiohua'ire coca cañu'u cajë. Ja maca tsi'sini Jesús jëjo saocohua'ire co hue'ña ñu'icohua'ire quërëjajja'cohua'ire jëjo saohuë.

²² Jëjo saojëna, soldadopì co huë'ena sani coa ña jujahuë, tsoe peojëna. Jaje ña jujani col'ini ñeje cajë quëahuë:

²³ “Paire co tu'rihuë cato de'oyerepa siosico paji'i. Pa'ina, cui'ne soldado pajje eta sa'noare nëcajë de'oyerepa ñahuë. Jaje pa'ioni hui'yojë ñajëna, ti pai peoco paji'i, sa'nahuë.”

²⁴ Cajëna, jare asani Maija'quë huë'e ñacaicohua'i ëjaërepa, Maija'quëre se huë'e ñacai soldado pai ëjaë cui'ne aiohua'i conì cahuë: “¿Jerore pana ja yo'ose'e nëajai ja'ñe a'ni?”

²⁵ Jaje yo'ojë ca macarepa te'i tìtani capi:

“Mësaru cosicohua'ipi Maija'quëre se huë'ere nëcajë pàini ye'yayë.”

²⁶ Caquëna, asani soldado pai ëjaëpi i soldado pai ja're saji'i, tseasi'i caquë. Tseasicohua'ita'a co'aye yo'oye pahüë, paipi pëti huëoni quëna pëapi jeama'cohua'ini cuasajë ca'rajë.

²⁷ Tìtani iohua'ire tseani sahuë, ca tëji ëjaohua'i quë'rona. Sarena, Maija'quë huë'e ñacaicohua'i ëjaëre papi capi, iohua'ire:

28 “Tsoe mäsarute cahuë yëquë, jaë Jesús aye ti paire ye'yama'pë pa'ijë'ë cajë. ¿Casi-cohua'ini mäsaru cato me yo'ore'ni? Mäsaru cato si'a Jerusalén jaë aye ye'yayepi timë huesoyë. Cui'ne jase'e yo'oye pa'ni yëquëreje jaëre huani jeosi do'i quë'iohua'ire cañu'u cajë yo'oyë.”

29 Caquëna, Pedropi cui'ne i cajeohua'i Jesús jëjo saocohua'ipi sehuojë cahuë, ñeje:

“Yëquë cato Maija'quë cayere sehuocaiye pa'iji, pa'ni pa'i cayere.

30 Mäsaru cruzuna deoni huani jeosiquëre ma' aiiohua'i Diusupi huajëquëre huëopi, Jesure.

31 Maija'quëpi huëoni i ëja te'tena ñopi, ite. Paire de'oye saquëre neni cui'ne huasoquëre nepi, ite, Israel pa'ipi Maija'quëna co'ini iohua'i co'aye yo'ose'e saicaja'quë caquë.

32 Iye yo'ose'e yëquë ñasicohua'ipi quëaye cui'ne Maija'quë ite sehuocohua'ire isi joyo de'o joyoje ñasiquëpi quëaji.”

33 Jaje cayere asani Israel pa'i ëjaohua'ipi pëtiteni huani jeoñu'u cajë yo'ohuë.

34 Jaje yo'ojë ca ëjaohua'i jopore te'i fariseo Gamaliel hue'equë paji'i, si'a pa'i de'oye cajëna pa'iquërepa, cui'ne cuañese'e ye'yaquërepa. Jaëpi huëni nëcane cuañepi: “Jesús jëjo saocohua'ire hue'sena eto saojë'ë, ëa maca cacaja'cohua'ire,” capi.

35 Caëna, etosi jeteyo'je ije pa'i ëjaohua'ire capi:

“Israel pa'i mäsaru jaohua'ire yo'o ja'ñe de'hua ñani yo'ojë'ë.

36 Cuasajë'ë, cui'ne Teudas yo'ose'ere. Ai tsoe maca, jaë je'quë ëjaëre pa'ë caquë yo'opi. Yo'oquëna, cuatrocientos pairepa ite pe'tehuë. Pe'tejëna, iti saquëni huani jeorena, ite pe'tecohua'i peo hue'ña tiya huesëhuë. Ja maca carajaji'i, ja yo'ose'e si'aye.

37 Ja jeteyo'je paire cuëcua mu'seña pa'i maca Judas Galilea aquëpi cui'ne ëjaë'ë caquë yo'opi. Yo'oquëna, ite pa'i pe'te huëohuë. Pe'te huëorena, ini huani jeorena, ite pe'tecohua'i peo hue'ña tiya huesëhuë.

38 Jaje pa'ina, mäsarute yëhuoquë cayë. Jaohua'ire yo'oye jeoni ñuni saojë'ë, iohua'ise'e pa'ijajë. Jaje pa'ina, iyepi pa'i tse pa'ni coa carajaji'ñe a'ë.

39 Jaje pa'iquëta'are iyepi Maija'quë tse pa'ito mäsaru ne ti'añe paja'cohua'i a'ë. Jaje pa'ito ñare pajë yo'ojë'ë. Yo'ojë Maija'quëni sañope yo'oyë, mäsarupi.”

40 Caëna, asani i case'e sehuocaë'ë. Ja maca yureta'a Jesús jëjo saocohua'ire soini si'seni, Jesús coca ti quëaye pajë'ë, cana yureta'a ñuni saohuë.

41 Ñuni saojëna, Jesús jëjo saocohua'ipi etajë Maija'quëpi jaje yëna Jesús mami do'ire ai yo'oyë cuasajë sihuahuë, pa'i ëjaohua'i quë'ropi etajë.

42 Etasicohua'ipi si'a mu'seña Jesús de'o cocare quëajë ye'yahuë, Maija'quëre se huë'ena cui'ne huë'ñana.

6

Siete Paire Ao Huahuecohua'ire Nese'e

1 Ja mu'seña sehuocohua'ipi jai pa'i sehuojë jojo saiye sëte, griego pa'i coca cacohua'ipi sañope ca huëohuë, hebreo pa'i coca cacohua'ini griego pa'i hua'jeohua'ini si'a mu'seña huahueyere de'oye huahuecaima'pë pa'iyë cajë.

2 Jaje cajëna, asani doce pa'iohua'i Jesús soisicohua'ipi si'aohua'ire sehuosicohua'ire tsi'soni cahuë:

“Co'aji, yëquëpi huahueye ñañere cajë, Maija'quë coca quëayere jeoto.

3 Jaje pa'i do'ire sehuosicohua'i mäsarupi mäsaru acohua'ini siete pa'iohua'ire co'ejë'ë, mäsaru ai de'o paire ñacohua'ini, ta'ñe asacohua'ini cui'ne de'o joyo timësicohua'ini. Ti'arena, jaohua'ina iye co'amaña yo'o ja'ñe isiñu'u, yëquë.

4 Isini yëquë cato Maija'quëre sejë cui'ne i coca quëajë pañu'u.”

5 Carena, si'aohua'i jaje yo'oñu'u cuasani sahuajë ti'ahuë, Estebanre, Maija'quëre asaquëre pare, de'o joyore timësiquëre, Filipere, Prócorore, Nicanorre, Timónre, Parmenasre, Nicolásre, Nicolás cato ja'në Israel pa'i yo'oye sehuo aquë paji'i, Antioquía aquë.

⁶ Tì'ani Jesús jèjo saocohua'i què'rona sahuë, ìohua'ire. Sarena, jaohua'ipi ìohua'i siopëana patojë Maija'quëre secacaë'ë.

⁷ Maija'quë coca jero sa'na jai sacco'ë. Jai saiona, sehuojë jai pai paë'ë, sehuocohua'ije Jerusalén pa'icohua'ipi. Jaje jai pai sehuojëna, cui'ne Maija'quë huë'e ñacaicohua'i ëjaohua'ije sehuohuë, te'ohua'ise'e.

Estebanre Tseañe

⁸ Maija'quë ìsi tutu de'oyere pare paquë'ni Esteban pai yo'o tì'a ma'ñere yo'o ìñopi, pai daripë pa'icohua'ire.

⁹ Jaje yo'oquëna, ñani Jo'yaohua'i pa'isicohua'ipi eta huajësicohua'i hue'yo huë'e pa'icohua'ipi cui'ne Cirene acohua'ipi, Alejandría acohua'ipi, cui'ne Cilicia acohua'ipi, cui'ne Asia yeja acohua'ipi Estebanre sañope ca huëohuë.

¹⁰ Ca huëosicohua'ita'a ca tì'añe pahuë, de'o joyo ìsiyepi ta'ñerepa caquëna, si'aye.

¹¹ Ja maca yureta'a Moisésre cui'ne Maija'quëre sañope caquëna, asahuë, caja'cohua'ire curipi saihuë.

¹² Saïrena, jaohua'ipi si'a ìti daripë paire ne huëohuë, jai co'a coca. Jaje ne huëorena, aïohua'ì cui'ne cuañese'e ye'yacohua'ì Estebanre huajo huëohuë. Huajo huëoni tseani ca tēji ëjaohua'ì què'rona sahuë.

¹³ Jaje yo'ojë cui'ne coa cosoja'cohua'ireje nesicohua'ipi ñeje cahuë:

“Maija'quëre se huë'ere iquë ai sañope caquë api cui'ne cuañese'eje sañope caquë api.

¹⁴ Cui'ne Jesús Nazaret aquëpi Maija'quëre se huë'e nejoja'quë api. Nejoquë cui'ne Moisés maire jecaise'ere tiñe ponaja'quë api, caquë api, iquë.”

¹⁵ Si'aohua'ì ìti maca ñu'icohua'ìpi cui'ne ëjaohua'ìpi conì Esteban tsiare ñahuë, huiñaë tsiaje pa'iore pare hue'equëna.

7

Esteban Paire Sehuoye

¹ Maija'quë huë'e ñacaicohua'ì ëjaëre papi Estebanre seji'i.

“¿Më'ëre jaje yo'oquëre pani jaohua'ì caye caquë?”

² Seina, Esteban sehuoquë capi:

“A'yëohua'ì, cui'ne ja'quëohua'ì, asajë'ë, yë'ë caquëna. Maija'quë de'oquëpi mai ai Abrahamna ñai ìñopi, Mesopotamiare pa'ina, Harán yejana ja saima'në.

³ Ìñoquë capi: ‘Më'ë yeja cui'ne më'ë cajeohua'ire jëconì saijë'ë, yë'ë ìñoja'a yejana.’

⁴ Caëna, Abraham Caldea yejapi etani Harán yejana sani paji'i. Pa'ina, pëca ja'quë jùnì huesëpi. Juquëna, jeteyo'je Maija'quëpi Abrahamre iye yejana dapi, yure mësarù pa'ì hue'ñana.

⁵ Jaje pa'iquëta'are ìti yejana co'amaña necani ìsiye papi. Quëo tsa'cuja'toje ìsiye papi. Jaje pa'iquëta'are ìsija'quë a'ë ca nëopi, ì ju'ìsi jeteyo'je ì tsëcapë tseco pa'ija'core. Ja mu'seña cato Abraham mamajëre peoquë pa'inije jaje capi.

⁶ Yequeje cui'ne Maija'quëpi capi, ìte: ‘Më'ë tsëcapë acohua'ìpi yequë pai yejare huero pa'ija'cohua'ì a'ë. Pa'ijëna, jo'yaohua'ire pajë co'aye yo'oja'cohua'ì a'ë, cuatrocientos ometëcarepa.’

⁷ Yequeje capi, Maija'quë: ‘Yë'ëpi mësarute jo'yaohua'ire neni pasicohua'ire saija'quë a'ë. Ja jeteyo'je mësarù eta huajëni yë'ëre iye macapi necaijë pa'ija'cohua'ì a'ë.’

⁸ Ca nëose'ere yo'ojajë caquë Abrahamre Diusupi cuañepi, cui'ri ca'nire tējajë'ë, caquë. Jaje pa'ina, Abraham ì mamaquë Isaacre ocho mu'seña coasiquë pa'ina, cui'ri ca'nihuë maca tēapi. Jaje cui'ne yo'opi, Isaacje ì mamaquë Jacobre. Iquë Jacobpi si'aohua'ire ì mamajëre jaje yo'opi, Israel pai doce tsëcapëa pëca ja'quëohua'ì pa'ija'cohua'ireje.

⁹ Mai aipë Jacobo mamajëpi yo'jei Josére pëca ja'quëpi ai oina cui'ne oni cuañoñe peojë ìsi jëohuë, Egípton saajë cajë. Jaje pa'iquëta'are Diusupi José ja're conì paji'i.

¹⁰ Pa'i si'aye i ai yo'oye huasopi. Cōcai cui'ne ta'ñe yo'oye isipi. Isiquē cui'ne Egípto ějaēre papi de'oye ite ñacai ja'ñeje necaji'i. Necaina, Josere Egípto paí ějaēre hue'yopi. Cui'ne i Faraónrepa pa'i huē'e ñacaiquere pare hue'yopi.

¹¹ Ja maca si'a Egípto yeja Canaán yeja ao ěa ju'iñe paji'i, ai yo'o mu'seña. Pa'ina, mai aipēje aiñe ti peocohua'i paē'ē.

¹² Pa'ijēna, Jacobpi Egíptore ao pa'iji, asani i mamajere mai aipere jējo saopi. Iye saise'e cato du'ru macarepa saise'e a'ē.

¹³ Tijupē cayaye acore satena, Josépi i maja'yē jupere yē'ē mēsarū yo'jei'ē caquē quēapi. Jaje quēaquēna, asani Faraónpi ja tsēcapē aquē api caquē Josere ñapi.

¹⁴ Ja jeteyo'je Josépi pēca ja'quē Jacobre cui'ne i tsēcapē setenta y cinco paí pa'icohua'ire Egíptona daijē'ē, caquē cuañepi.

¹⁵ Jaje cuañeina, Jacob Egíptona sani paji'i. Pa'iquēpi juji'i. Jaje cui'ne i mamajere jujuhuē, mai aipēje.

¹⁶ Ja maca tarase'e Siquemna sani cojena oa huesohuē. Abraham curipi Hamor mamajere hueroquē pa'isi yejana oareña.

¹⁷ Maija'quē Abrahamre ca nēose'e ti'añe ja'i maca pa'ina, Israel paí jai paí jojo sateña, Egípto yeja. Jaje yo'oni jai paí pateña.

¹⁸ Jaje pa'i maca Josere ñama'quēpi yequepi Egípto paí ějaē cuañe huēouña.

¹⁹ Cuañe huēoni iye ějaēpi mai paire care payeje pa'ye caquē, co'aye yo'oquē tsire ja'a coasicohua'ire jeocojē'ē ju'ija'cohua'ire caquē cuañepi, pēca ja'quēohua'ire.

²⁰ Ja mu'seña Moisés coa. Coaēna, Maija'quē sihuaquē ñapi, ite. Jaēni pēca ja'quēohua'ipi toaso ñañēohua'ire huē'ena ñajē pahuē.

²¹ Pa jujani jeocoye pa'ijēna, Faraón mamacopi ite ini mamaquere pare ai de'huayeje pa'ye ai de'huao.

²² Jaje pa'ina, Moisés cato Egípto paí ta'ñe yo'oyere ye'yesiquē paji'i. Jaje pa'ipi tutu caquēpi cui'ne yo'oyeje i case'ejē yo'oquē paji'i.

²³ Cuarenta ometēcaña papi i paire Israel paire ñasi'i cuasapi.

²⁴ Cuasaquēpi ñaquēna, Egípto paipi Israel paire co'aye yo'oquēna, ñani Moisés cocasi'i caquē yo'oquē Egípto paire huani jeopi.

²⁵ Moisés cato jaje yo'oquēna, ñani i cajeohua'ipi Diusu iohua'ire huasoja'quere jējo daoquē api cuasajajē caquē yo'opi. Yo'oquēta'are i cajeohua'ipi jaje cuasaye pahuē.

²⁶ Yo'osiquēpi ñatasi mu'se Israel paipi cayaohua'i sa'ñe uihuajēna, Moiséspi ti'api. Ti'ani uihuama'pē pa'ijajē caquē capi: '¿Me neñu'ju te'e tsēcapēta'a sa'ñe uihuaye'ni?'

²⁷ Caquēna, iti se ai huaiquēpi Moisésre jētēpi jējo saoquē capi: '¿Nepi mē'ere paí ějaēre cui'ne yēquē yo'oye ñaquē ne de'huaja'quere nere'ni?'

²⁸ ¿Ñamina'a Egípto paire huani jeose'ejē pa'ye yē'ere huani jeosi'i caquē?'

²⁹ Caquēna, iyere asani Moisés Madián yejana cati saji'i. Sani jarote ti yejare huero pa'i caya mamajere papi.

³⁰ Cuarenta ometēca tēto saisi maca, zarza ñēpi toa corohuērepa tsē'isicoja'a huiñaēpi ñai nēcapi, Sinaí cutihuēna cuene yejana.

³¹ Cani ñañeje pa'ye Moisés ñaquē iquere pa'ni cuasaquē ñapi. Jaje cuasaquē de'oyerepa ñasi'i caquē tsiojai asapi, ějaē yē'ore ñeje caquēna:

³² 'Yē'ē cato mē'ē aipē Diusu a'ē. Abraham, Isaac, cui'ne Jacob Diusu a'ē, Yē'ē.' Jare asani Moisés iti ca hue'ña ñama'ē, ca'raquē coa tsasi huēouna.

³³ Ja maca ějaēpi caēña: 'Dutajē'ē, quēo ju'iye. Mē'ē nēca hue'ña cato de'o hue'ñare pa'ē.

³⁴ Egípto yejare pa'ijē yē'ē paí ai yo'oye tiñarepa ñaquē pa'iyē. Aiohua'ipi ai yo'ojē oijēna, asani huasosi'i caquē cajehuē. Jaje pa'iyē sēte daijē'ē, yē'ēpi mē'ere Egíptona jējo saosi'i.'

35 Israel pa'i coejë '¿nepi mël'ere pa'i ëjaëre cui'ne yëquë yo'oye ñaquë ne de'huaquëre nere'ni casiquëni?' Maija'quëpi pa'i ëjaëre cui'ne pa'ire huasoquëre neni jëjo saopi, iohua'i quë'rona. A'ri soquë yë ñasiquë huiñaëpi cöcaina, yo'o tì'a ajaquë caquë.

36 Iquë Moisés mai aipëre Egíptopi etopi, pa'i yo'o tì'a ma'ñere yo'oquëna, cuarenta ometëcahuëña.

37 Jare iquë Moiséspi capi, Maija'quëpi mësaru aquëni yë'ëje pa'ire neja'quë api, ite quëacaiquë pa'ija'quëre.

38 Cui'ne jare iquë Moiséspi Israel pa'i ja're tsi'sini coca ca'aji'i, jeto cuëne yejana. Jare ipi huiñaëre coca ca'aji'i, Sinaí cutihuëna. Jare ipi mai aipë ja're pa'aji'i. Cui'ne jare ipi pa'i cocarepa asapi, maire quëa ja'ñeje.

39 Jaje pa'iquëta'are mai aipë cato sehuocaiye cohuë. Coejë Egíptona co'iñu'u cahuë.

40 Jaje cajë Aarónre cahuë, yëquëre saja'a diusuohua'ini necaijë'ë. Huesëyë. Me sa'repa yëquëre Egíptopi etosiquë Moisés neni jo'cuarepa nëiji, cahuë.

41 Jaje cani duruhuequëje pa'ire diusu api cajë de'huahuë. De'huani ite isiñu'u cajë nëicohua'ire huani isijë cui'ne jai pa'i tsi'sini iohua'i de'huasi diasure sihuajë yo'ohuë, Maija'quë api cajë.

42 Jaje yo'ojëna, Maija'quëpi jaohua'ire ña jujani jëocopi ma'ñocohua'i ma'tëmo pa'icohua'ini secohua'i pa'ijajë caquë. Jaje pa'ina, Maija'quëre quëacaicohua'i toyapëna toyase'e pa'iji, ñeje:

Israel pa'i, ¿mësaru jeto cuëne yeja cuarenta ometëca pa'i maca,

Yë'ere sihuajë de'oye señu'u cajë nëtërojaicohua'ire huani isijë, cui'ne co'amaña coa isijë yo'ore?

43 Pahuë, mësaru jaje yo'oye. Coa ai jerepa Moloc diusu huë'ere hue'ejë sajë,

Cui'ne Refán diusu ma'ñoconi hue'ejë sajë

Cui'ne mësaru señu'u cajë de'huasi diusuohua'ini hue'ejë sajë yo'ohuë.

Ja do'ire mësarute yë'ëpi Babiloniana jëjo saoja'quë a'ë.

44 Ja maca cato mai aiohua'i ca'nipi nesi huë'ere pahuë, Maija'quë ja're. Jaje yo'oñu'u, cajë nejaquë nese'ere iño huë'ere. Ja huë'e cato Moisésre Maija'quë caquë iñoni ñeje pa'iore nejë'ë caquë cuañese'ëje pa'iore nesico paji'i.

45 Ja huë'e mai aiohua'i tsoe pasiconi Josué ja're daicohua'ipi te'e iohua'i daiyeje dahuë, yecohua'i yeja jio maca Maija'quëpi iohua'i ñajëna, yequë pa'ire nejo maca. Jaje pahuë, ja huë'e David pa'i macaja'a.

46 Pajë pa'icohua'ini Davidpi Maija'quëre de'oye ña cuañoquëpi Jacob Diusu huë'e necasi'i cuasapi.

47 Cuasaquëta'a papi. Necaiye paquëna, mamaquë Salomónpi necaji'i.

48 Jaje pa'iquëta'are Maija'quë irepa cato pa'i nesi huë'ere pa'ima'quë api. Jaje pa'ina, Maija'quëre quëacaiquëpi capi, ñeje:

49 Ma'tëmo cato yë'ë pa'i hue'ña'ë. Yë'ë ñu'i cuañe hue'ña'ë.

Yeja cato yë'ë quëo meñe tsa'cupa hue'ña'ë.

¿Jaje pa'ito me yë'ë huë'e necaija'cohua'i a'ni? caji, Ëjaë.

¿Jero a'ni, yë'ë pëa huajëja'to?

50 Si'aye yë'ë ne saose'epi pa'ito.

51 Jaje pa'iquëta'are mësaru cato nuiñerepa asajëta'a nuñere pare yo'oyere coecohua'i a'ë. Jaje pa'iohua'ipi cajonoaje asama'cohua'ipi cui'ne joñoaje ti Maija'quëre cuasama'cohua'i a'ë, mësaru. De'hue Maija'quë joyore sañope yo'ocohua'i a'ë. Aiohua'i pa'ise'ëje pa'iohua'i a'ë.

52 Jaje pa'ina, ¿jequë a'ni, Maija'quëre quëacaiquë mësaru aiohua'i co'aye yo'oye pasiquë? Ti peoji, te'ijë. Jaje pa'ina, co'aye yo'ojë huani jëohuë, nuñerepa pa'i dai ja'ñere quëacohua'ire. Yure ipi nuñerepa pa'ipi daquëna, mësarupi tseani huani jëohuë.

⁵³ Mësaru huiñaohua'ipi cuañese'e isijëna, isicohua'i de'oye sehuocaima'pë pa'iyë." Jare capi, Esteban.

Estebanre Huani Jeoñe

⁵⁴ Jaje caquëna, asani Estebanre ai pëijë cuji qui'cohuë.

⁵⁵ Jaje yo'otojë Esteban cato de'o joyo timësiquëpi ma'tëmöre ñaquë Maija'quë de'oyere pare ñapi. Ñaquë cui'ne Jesure ñapi, Maija'quë ëja të'hui quë'rore nëcaquëna.

⁵⁶ Ñani capi:

"Ina ma'tëmo hui'yosiconi ñañë, cui'ne Jesupi Maija'quë ëja të'huire nëcaquëna."

⁵⁷ Caquëna, asani pëijë cajonoa pë'pëni cuijë ina da tome daë'ë.

⁵⁸ Da tome dani tseani paï daripëpi etoni quëna pëapi jëa hueahuë, co'aye yo'oquë api cajë. Huaicohua'ipi iohua'i caña du'teni te'e posë Saulo hue'equëna, isihuë, ñacajjë'ë cajë.

⁵⁹ Quëna pëapi jëajëna, Estebanpi Maija'quëre sëi capi:

"Ëjaë Jesús, yë'ë joyo më'ëpi de'huacajjë'ë."

⁶⁰ Cani ja maca do're ja'runi ai tutu capi:

"Ëjaë yë'ëre huaicohua'i yo'ose'e saïma'ë pa'ijjë'ë." Jare cani jujji'i.

8

¹ Juni huesëquëna, iti maca Saulo nëcaquë ñaquëpi. De'oji, Estebanre huaise'e cuasaquë ñapi.

Sehuosicohua'ire Saulo Yo'oye

² De'o paire papi Estebanre ai oijë tã jëohuë.

³ Jare yo'ojëna, Saulo cato sehuosicohua'ire huë'ña ñape cacaquë ëmëohua'ire, nomiohua'ire, quërë etoquë co hue'ñana cosi'i caquë yo'opi.

Samaria Paire De'o Coca Quëaye

⁴ Jaje yo'ojëna, Jerusalénpipi etasicohua'ipi si'a hue'ña saijë huaso coca quëahuë.

⁵ Quëajëna, iohua'i aquë Felipepi Samaria daripëna sani Jesús coca quëapi.

⁶ Quëaquë paï yo'o tã ma'ñe yo'opi. Yo'oquëna, ñajë si'aohua'i tsi'sini ai asahuë, Felipe caye.

⁷ Jai paï huati quë'iohua'i pa'isicohua'ipi huatire eto sao cuañohuë. Huatiohua'ipi etajë cuijë etahuë. Cui'ne jai paï cu'ima'cohua'ijë, cui'ne do'pëjë cu'icohua'ijë co'yasicohua'ipaë'ë.

⁸ Jajä yo'o do'ire jajä daripë acohua'i ai sihuahuë.

⁹ Jajä sihua hue'ñare te'i ëmë Simón hue'equë jajä'ne dahuë pa'isiquë pajji'i. Samaria paire care payejë caquë jerepa pa'i a'ë caquë yo'osiquë pajji'i.

¹⁰ Jaje pa'ini si'aohua'i a'ricohua'i maña cui'ne jaicohua'ina conij caye asacajjë cahuë: "Iquë api, irepa Maija'quë tuture paquërepa cahuë."

¹¹ Jaje cajë ite de'oye ij caye sehuocaë'ë. Tsoe hue'ña nonij dahuë ñañepi yo'oquë care payejë caquëre sëtë jajë sehuocaë'ë.

¹² Jaje yo'ojë pa'icohua'ipi Felipe quëayere asani Maija'quë cuañe tëtë ayere cui'ne Jesucristo ayere asani ëmëohua'i cui'ne nomiohua'i sehuohuë. Sehuoni oco do cuañohuë.

¹³ Do cuañojëna, ij Simónque sehuoni oco do cuañoij ai de'oyere pare paï yo'o tã ma'ñere ñaquë ai de'oyere pa'ni cuasaquë Felipe jajä're te'e cu'i huëopi.

¹⁴ Samaria païpi Maija'quë coca sehuorena, Jesús doce soisicohua'ipi asani Jerusalén pa'icohua'ipi Pedrore cui'ne Juanre jëjo saohuë, Samariana.

¹⁵ Jëjo saorena, sani Samaria sehuosicohua'ire Maija'quëre secacaë'ë, de'o joyore pajajë cajë.

¹⁶ Jesús mai Ëjaë mamipi do cuañosicohua'ita'a jajä yë'ta'a de'o joyo peocohua'ipaë'ë.

17 Ja do'ire Pedro cui'ne Juanpi jëñapi jëjo pajë Maija'quëre sejëna, de'o joyore isi cuaño huë.

18 Jëñapi Jesús jëjo saocohua'ipi jëjo pajë sejëna, Maija'quë joyore isiña. Isina, ñani Simónpi curipi huerosi'i cuasaquë caëña.

19 “Isijë'ë, ja tuture pare yë'ëje isina, ja tutupi yë'ëpi jëñapi patoquë seina, de'o joyore isi cuañoja'cohua'ire.”

20 Caquëna, Pedropi ite capi:

“Më'ë curiquë ja're më'ë ne huesëye pa'iji. Maija'quë isiye curiquëpi hueroye peoji.

21 Maija'quë ña hue'ña më'ë nui joyo peoyë. Jaje pa'ina, ja tutupi isi cuañoñe peoji, më'ë.

22 Më'ë co'aye cuasayere jeocojë'ë. Jeoconi mai Ejaëre sejë'ë. Seina, de'hue oni yeje'ñe pa'i api, më'ë jaje cuasase'e.

23 Yecohua'ipi de'oye yo'ojëna, ñani sihuama'ë. Ñañepi më'ë timësiquëpi pa'ina, ñaquë cayë. Ja do'ire më'ë co'aye cuasayepi huesiquëre paji, më'ëre.”

24 Caquëna, Simónpi capi:

“Mësarupi yë'ë do'ire secacajë'ë, Ejaëre. Si'aye mësaruru case'eje pa'ye tëto saiye paja'core yë'ëre.”

25 Iye a'ë, maire caquë Jesús yo'ose'e cajë quëajë cui'ne Maija'quë coca quëa tëjini Jesús jëjo saocohua'ipi Samaria yeja a'ri daripëana, de'o coca quëahuë. Quëa tëjini yureta'a Jerusalëna co'ihuë.

Felipe Cui'ne Etiopia Aquë Yo'ose'e

26 Ja jeteyo'je mai Ejaë huiñaëpi Felipere capi:

“Huëni Jerusalën ma'ana saijë'ë, Gazana sai ma'ana huë'ehuë të'tena.”

Iye ma'a cato cuënesi yejaja'a sa sai ma'a paji'i.

27 Caëna, asani Felipe huëni ja ma'aja'a saji'i. Saiquëpi ma'ana Etiopia paire tì'api. Jaë cato ëjaërepa paji'i. Etiopia ëjao curi de'huacaiquë paji'i. Jaëpi Jerusalëna Maija'quëre sesi'i caquë saiquë paji'i.

28 Jaje saiquëpi i yejana co'iquë caballopi quërëcore ñu'i sai Maija'quëre quëacaiquë Isaías toyase'ere ñaquë saji'i.

29 Saina, joyopi Felipere capi:

“Caballo quërëco quë'rona saijë'ë.”

30 Caëna, Felipe tsiojai asaquëna, Isaías toyase'ere ñaquë caquë saji'i, Etiopia aquëpi. Ja maca ite seji'i:

“¿Asaquë më'ë, më'ë ñase'e?”

31 Seina, sehuopi:

“¿Me asa tì'añe'ni, iti quëaquëpi peoto?”

Cani Felipere yë'ë ja're mëni ñu'i saijë'ë caquë seji'i.

32 Toyasico i ñasico cato ico paco'ë, ñeje caco:

Huai hue'ñana yëi ñamare sayeje pa'ye sahuë, ite.

Sarena, tëacohua'i ña hue'ñana yëi ñama memëñe pañeje pa'ye memëñe papi.

33 Teaye pa'i paji'i. Jaje pa'ita'are nuñerepa de'oye ite necaiye pahüë.

Iye yeja pa'iquëni i pa'iye naë tëa jeoñere, ¿nepi cacaija'cohua'i a'ni, i tsëcapë?

34 Etiopia aquëpi Felipere seji'i:

“Quëare pajë'ë, yë'ëre. ¿Neni caquë'ni, Maija'quëre quëacaiquë ija'a co'ye caquë panita'a yequëni caquë?”

35 Caquëna, ja maca Felipe Etiopia pai ñasico acopi toyase'e cayepi huëoni Jesús aye de'o coca quëapi, ite.

36 Quëaquëna, oco quë'roja'a sa sai Etiopia aquëpi capi:

“¿Ina oco iñore pa'iji, yë'ëre doye de'oma'quë?”

³⁷ Caquëna, Felipepi capi:

“Më'ëpi si'a joyorepa de'oye sehuoquë pa'ito doye de'oji.”

Caquëna, ipi capi:

“Jesucristo Maija'quë mamaquë api asayë, yë'ë.”

³⁸ Caëna, ja maca omejani si'a jupë cayaohua'i Felipe cui'ne Eunuco conï oco quë'rona sa cajeni Felipepi oco dopi.

³⁹ Do tëjini tumasi maca mai Èjaë joyopi Felipere sapi. Tirona saëna, Etiopia aquë tijupë ñama'ë paji'i. Jaje pa'iquëta'are sihuaquë saji'i.

⁴⁰ Felipe cato Azoto daripëre paji'i. Pa'i pai ñape dari Maija'quë coca quëaquë Cesarea daripëna ti'api.

9

Saulo Sehuoye

(Hch 22.6-16; 26.12-18)

¹ Jaje yo'oye pa'ina, Saulopi Jesure sehuosicohua'ire huasi'i caquë yo'oquëpi Maija'quë huë'e ñacaicohua'i ëjaërepa quë'rona saji'i.

² Sani ite seji'i: Toyacaijë'ë, Damasco pai tsi'si huë'ñana, si'aye yë'ëpi cacani co'equë Jesure sehuocohua'ire ëmëohua'ire cui'ne nomiohua'ireje tseani huëni Jerusalëna dani coja'quëre capi. Caquë seina, toyacaquëna, saji'i.

³ Sai je'nërepa Damasco quëno macare pa'ina, ma'tëmopi Saulona miañerepa ju'api, si'aëre cuasama'tore papi.

⁴ Ju'acquëna, yejana tani yë'ose'e caquëna, asapi:

“¿Saulo, Saulo, Me yo'oquë yë'ëre josa yo'oquë'ni?”

⁵ Caquëna, Saulopi seji'i:

“¿Èjaë, më'ë iqueipi caquë'ni?”

Caquëna, yë'ose'e sehuopi:

“Jesu a'ë, yë'ë. Më'ë sañope yo'oquë a'ë. Tsoa tarapë jëjësë ñaca quë'iopi duruhuequëre jëjo saojëna, huequëpi tarapëna co'ye titoquë pani a'si ju'iquë api, më'ë cui'ne yo'oyë, huequë yo'oyeje pa'ye.”

⁶ Caquëna, Saulopi quëquëni tsasiquë capi:

“¿Yë'ë Èjaë, iquere yo'oja'quë a'ni, yë'ë?”

Caquëna, capi:

“Huëni ja daripëna cacajë'ë. Jaropi më'ë yo'o ja'ñe quëaye pa'iji.”

⁷ Caquëna, Saulore cocohua'ije asahuë. Asajëta'a iti caquëre ñama'pë ai quëquëni cama'pë paë'ë.

⁸ Pa'ijëna, Saulo yejapi huëni ñacoa sëtaquëta'a ñama'ë paji'i. Jaje ñama'ë pa'ina, ite cocohua'ipi jëtëna tseajë Damascona sahuë.

⁹ Sarena, toaso mu'seña ñama'quëpi, aima'quëpi, cui'ne ucuma'quëpi coa paji'i.

¹⁰ Pa'ina, Damasco daripëre te'i Jesure sehuosiquë paji'i. I mami cato Ananías hue'equë paji'i. Pa'ina, jaëna cani ñaheje pa'yeja'a mai Èjaëpi ñaini capi:

“¡Ananías!”

Caquëna, capi:

“Èjaë, pa'iyë.”

¹¹ Sehuoquëna, mai Èjaëpi ite capi:

“Huëijë'ë. Huëni saijë'ë, Nui ma'a hue'yosi ma'ana. Sani iñore Saulo Tarso aquë pa'iquë' caquë sejë'ë. Judas huë'ena Maija'quëni sei pa'iji.

¹² Pa'iquëpi cani ñaheje pa'yeja'a ñapi. Te'i ëmë Ananías hue'equëpi dani jëñapi ite jëjo paquë ñaja'quë caquë secacaina, Maija'quëre.”

¹³ Caquëna, asani Ananíaspi capi:

“Ējaë, iquëpi Jerusalén daripë pa'icohua'ire, mël'ëre sehuocohua'ire ai sañope co'aye yo'oji jai paï cajëna, asahuë, yë'ë.

¹⁴ Jaje pa'ipi yure iñona daji'i, Maija'quë huë'e ñacaicohua'i ëjaëohua'i cuañesi tutupi si'aohua'ire mël'ëre secohua'ire tseseni huëni sasi'i caquë.”

¹⁵ Caquëna, Ējaëpi capi:

“Jaje pa'ita'are sani ñajë'ë. Yë'ëpi ite soihuë, yë'ë cocare Israel païre quëacaiquë, cui'ne yequë païre quëacaiquë, cui'ne ëjaohua'ire quëacaiquë pa'ijaquë caquë.

¹⁶ Yë'ë coca quëa do'ire ipi ai yo'oye pa'i ja'ñere ite iñosi'i.”

¹⁷ Caëna, Ananíaspi Saulo pa'i huë'ena sani cacani i jëñapi Saulore patoquë capi:

“Saulo, yë'ë yo'jei, Ējaë Jesupi yë'ëre ma'aja'a mël'ëre daina, ñasiquëpi jëjo daopi. Mël'ëpi ñaquë pa'ijaquë caquë, cui'ne Maija'quë joyo quë'i pa'ijaquë caquë.”

¹⁸ Ca macarepa ñacoa pa'ise'epi so'coje pa'yepi tomeipi. Tomeina, de'oye ñaquë de'oni huëni oco do cuañopi.

¹⁹ Do cuañosi jeteyo'je, aō aņi, tutu tsi'soni, Damasco sehuosicohua'i ja're pëani tsoe maca mu'seña paji'i.

Damasco Païre Saulopi Yëhuoye

²⁰ Tutu tsi'sosiquëpi Israel paï tsi'si hue'ñana Jesucristo Maija'quë mamaquë api, quëa huëopi.

²¹ Quëaquëna, si'a asacohua'ipi ai cuasajë co'a ju'ijë cahuë:

“Iquëpi Jerusalén pa'icohua'ire huëni Maija'quë huë'e ñacaicohua'i ëjaohua'ina sani isisi'i caquë daisiquë api.”

²² Jaje catoje Saulopi ai jerepa nuñerepa capi, Jesús cocare ca'raye peoyerepa. Ca'rama'ë quëaquë capi, Cristo api, mai huasoquërepa. Jaje quëaquëna, Israel paï Damasco acohua'ipi asajë ai cuasahuë, ¿merepa neni ja jerepa caquë'ni? cajë.

Saulo Yahuerepa Saiye

²³ Ai tsoe mu'seña quëaquë pa'ina, ñani Israel païpi Saulore huani jeoñu'u cuasahuë.

²⁴ Cuasani yo'ojëna, Saulo de'hue asapi, iohua'i yo'oye huañu'u cajë si'a mu'señapi, cui'ne ñamiñapi daripë eta sa'noa ñape utehuë, Saulote.

²⁵ Utejë pa'ina, Jesure sehuosicohua'ipi ñami jai do'rohuëna Saulote ayani jai daripë tëhuopaja'a meñe casahuë. Casarena, de'hue catipi. Jaje jëapi, de'hue.

Saulo Jerusalén Pa'iyë

²⁶ De'hue jëasiquëpi Jerusalénna Saulopi ti'ani Jesure ye'yecohua'i ja're conï pasi'i caquë yo'oquëna, jaohua'ipi sehuoma'quë api cuasajë ite ca'rahuë.

²⁷ Ca'rajëna, Bernabëpi Saulore Jesús jëjo saocohua'i quë'rona dani iñoquë quëapi, ite yo'ose'ere ñeje: Iquë Damasco ma'ana mai Ējaëre pare ñasiquë api. Mai Ējaëre papi ite coca caquëna asasiquë api, cui'ne Damasco daripëna ca'raye peoyerepa quëcoquë Jesús coca de'oye quëasiquë api, capi Bernabé.

²⁸ Jaje quëaquëna, “de'oji,” careña. Saulo Jerusalénna pëapi. Pëani iohua'i ja're cui' yo'oquë Jesús cocare ca'raye peoyerepa quëapi.

²⁹ Israel païta'a griego cocapi cacohua'ire coca caquë cui'ne sañope cajëna, ije sañope caquë yo'opi. Quëaquëna, jaohua'ipi ite huañu'u cajë yo'ohuë.

³⁰ Yo'ojëna, sehuosicohua'ipi asani Cesareana sahuë, ite. Jaropi yureta'a Tarso yejana jëjo saohuë, Saulore.

³¹ Ja maca si'aohua'i sehuosicohua'i Judea yeja pa'icohua'i, Galilea yeja pa'icohua'i cui'ne Samaria yeja pa'icohua'i sañope yo'oye jeorena, de'oye pa'i huëohuë. Pa'ijë joyo pa'iyë ai tutu quë'iohua'i de'ohuë. De'ojë Maija'quë yëyere de'oye sehuocaijë paë'ë. Pa'ijëna, de'o joyopi cocaina, si'a mu'señaja'a sehuocohua'ijë pa'ijë jai saë'ë.

Eneas Ne Co'yaye

³² Pedropi sehuosicohua'ire do'i ñasi'i caquë saiquëpi Lida pa'icohua'ireje sehuosicohua'ire ñasi'i caquë saji'i.

³³ Saisiquëpi ñaquëna, Jarote te'i ëmë Eneas i mami hue'equëpi, ocho ometëca uiquë paji'i, ti cu'ima'quëpi.

³⁴ Pa'ina, Pedro ñani ite capi:

“Eneas, Jesucristopi më'ëre ne co'yaji, huëni më caiñe de'huajë'ë.”

Ca macarepa huëji'i.

³⁵ Huëina, ñasicohua'ipi Lida acohua'ipi cui'ne Sarón acohua'ipi Ëjaë Jesucristore sehuohuë.

Dorca Ju'isico Huëiye

³⁶ Ja mu'seña Jope daripëre te'o nomio sehuosico paco'ë. Io mami cato Tabita hue'ecopi, griego coca cato Dorcas caye pa'iji. Jao cato peocohua'ire de'oye cōcaico paco'ë.

³⁷ Jaje pa'iopi ju'i huëoni juco'ë. Jucona, io ca'nihuë tsoani ëmëje'e tu'rihuëna oahuë.

³⁸ Qani Pedrore esa Jopena daijë'ë, tsoe nëiñe peoyerepa cajë huëoja'cohua'ire cayao-hua'ire jëjo sahuë, sehuosicohua'ipi. Jope cato Lida quëno macare pa'iye sëte. Jaje yo'ohuë, Pedropi Lidare pa'iji asani.

³⁹ Sani huëojëna, Pedropi iohua'i ja're coni saji'i. Sa tì'asi maca ju'isico ui hue'ñana ëmëje'e tu'rihuëna ite sahuë. Sasi maca si'a hua'jeohua'i oijë io necaisi caiñe ite iñohuë.

⁴⁰ Ja maca Pedropi si'aohua'ire eto saoni do're ja'runi Maija'quëre seji'i. Sësi jeteyo'je ju'isicore ñaquë capi:

“Tabita huëijë'ë.”

Caquëna, sëtani ite ñani huëni ja'ruo.

⁴¹ Ja'ruona, Pedropi io jëtëna tseani huëo nëcopi. Huëo nëconi sehuosicohua'ire cui'ne hua'jeohua'ire soini huajëco pa'ico yure caquë iñopi.

⁴² Iye yo'ose'ere si'a Jope daripë pa'icohua'i asahuë. Asani jai pai Ëjaëre sehuohuë.

⁴³ Iye yo'osiquëpi Pedro Jope daripëna pëapi. Pëani tsoe mu'seña maña Simón huë'ena, ca'ni de'huaquë huë'ena.

10

Pedro Cui'ne Cornelio

¹ Cesarea daripëre te'i ëmë Cornelio hue'yosiquë paji'i, cien soldado pai ëjaë. Capitán paji'i. I Cien soldado tsëcapë aquë mami cato Italiano hue'yosico paco'ë.

² Jaë cato de'oquë paji'i, Maija'quëre ca'raquëpi. Jaje pa'ipi si'a i huë'e acohua'i ja're Maija'quëre sei pa'iquë paji'i. Jaje pa'ipi peocohua'ire de'oye isipi, cōcasi'i caquë judío paire, cui'ne si'a mu'seña Maija'quëre sei paji'i.

³ Pa'ipi te'e mu'se na'iquëna, tres pa'i maca cani ñañeje pa'ye ñaquëna, Maija'quë jëjo daoquë huiñaëpi i huë'ena cacapi. Cacaquëna, tiñarepa ite ñapi. Ñaquëna, capi:

“¡Cornelio!”

⁴ Caquëna, ini ñaquë quëquëni seji'i, ite:

“Ëjaë, ¿Iquere yëquë'ni?”

Caquëna, huiñaëpi capi:

“Më'ë seña Maija'quë asaji, cui'ne më'ë peocohua'ire de'hue cōcai yo'oyeje ñaji, Maija'quë capi, jaje pa'iye sëte.

⁵ Yure ëmëohua'ire Jopena jëjo saojë'ë, Simón Pedro hue'yosiquëre quërëjaija'cohua'ire. Pedro cato yequë Simón huë'ere pëasiquëpi pa'iji.

⁶ Yequë Simón ca'ni de'huaquë huë'ere pa'iji. Ja huë'e cato jaira të'tëpare pa'iji.”

⁷⁻⁸ Maija'quë jëjo daosiquëpi saisi maca Cornelio i ite necaicohua'ire cayaohua'ire cui'ne te'e soldadore soini i ñase'e si'aye quëani Jopena jëjo saopi. Soldado cato

Maija'quère cuasaquë paji'i. Jaje pa'ini Cornelioje de'oye cuasaquë paji'i. Jaje pa'ini Cornelioje de'oye cuasaquë jëjo saopi.

⁹ Jëjo saouna, se ñatasi mu'se ja yë'ta'a ma'are saijë jë'në Jope quëno macare pa'ijëna, jopo mu'serepa pa'i maca Pedropi huë'e ëmëje'e totona mëji'i, Maija'quère sesi'i caquë.

¹⁰ Ja yë'ta'a aore cua'cojëna, aore äaye nëi macapi canì ñañeje pa'ye ñapi.

¹¹ Ñaquëna, ma'tëmopi hui'yoni jai ca ca'tipëje pa'iona, cajese'e sica que'quesicona,

¹² si'a nëicohua'ire, uijë cu'icohua'ire cui'ne ja'jëcuhua'ire ayasi tu'upi yejare pana cajeo.

¹³ Caje maca yë'ose'e ite jutapi ñeje:

“Pedro, huëni huani aijë'ë.”

¹⁴ Caquëna, Pedropi sañope capi:

“Pasi'i, Ejaë. Ai ma'ñe a'ë. Si'si a'ë. Si'siohua'ire yë'ë ti aima'quë a'ë.”

¹⁵ Caquëna, tijupë yë'ose'e ite jutaëña:

“Maija'quë si'si peoye nese'ere si'si a'ë caye peoji.”

¹⁶ Jaje toasoñe pa'ye Maija'quë ite ca tējini co'amaña ayasi tu'ure ma'tëmona mëa huesopi.

¹⁷ Mëa huesouna, Pedro ¿merepa yo'o ja'ñere jaje pa'ye iño u'ni? caquë ai cuasaquë paji'i. Pa'ina, Cornelio jëjo saosicohua'ipi jato sa'ro que'rona titahuë, ¿Simón huë'e jerore pa'ico'ni? cajë seni asajë daicohua'ipi.

¹⁸ Jaohua'i titani tutu cajë sei'ë: Iño Simón hue'equëpi cui'ne yequë mami Pedro hue'equë pa'ima'quë cajë sei'ë.

¹⁹ Jaje seni asajëna, Pedro cato ja yë'ta'a i ñase'ere cuasaquë paji'i. Pa'ina, de'o joyopi capi, ite:

“Ina, më'ëni toaso ëmëohua'i co'erojaiñë.

²⁰ Huëni iohua'i ja're saijë'ë, jëa coeye peoyerepa. Yë'ë jëjo daosicohua'i a'ë.”

²¹ Caëna, Pedro cajeni capi:

“Yë'ë a'ë, mësaruru co'equë. ¿Iquena date'ni?”

²² Caquëna, iohua'ipi cahuë:

“Yëquë cato Cornelio jëjo daocohua'ipi daë'ë. Maija'quë huiñaëpi më'ëni soijatena. Cornelio huë'ena dani quëaquëna, ipi më'ë quëaye asajaquë caëna, asani Cornelio, soldado pai ëjaëpi jëjo daoquëna, daë'ë. Nuñe pa'iquëpi, Maija'quère sequëpi, cui'ne si'a judío pai de'oye yo'oquë api cajë oiquëpi jëjo daocohua'i a'ë.”

²³ Cajëna, Pedropi capi: “Cacani pëajë'ë.” Caëna, cacani i ja're cõni pëahuë, ja ñami. Ñatasi mu'se Pedropi iohua'i ja're cõni saji'i. Saina, ite coñu'u cajë Jope acohua'ijë i ja're saë'ë, Maija'quère sehuosicohua'ipi.

²⁴ Jaje saisicohua'ipi se ñatasi mu'se Cesareana ti'ahuë, Cornelio cui'ne i tsëcapë cui'ne i ai oi cajeohua'i cõni tsi'sini ute huë'ñana. Jaohua'i cato Cornelio huëosicohua'ipi daisicohua'ipi paë'ë.

²⁵ Pa'ijëna, Pedropi huë'ena ti'aquëna, Corneliopi pëpasi'i caquë etaquëpi Pedrote yë'ë ëjaërepa caquë do're ja'ruëña.

²⁶ Ja'ruquëna, Pedropi ite naë huëo nëcoquë capi:

“Yë'ëje më'ëje pa'i a'ë.”

²⁷ Jaje i ja're caquë sa cacaquë ñaquëna, jai pai tsi'sicohua'ipi paë'ë.

²⁸ Pa'ijëna, ñani Pedropi capi:

“Mësarupi asacohua'i a'ë, Israel pai ti ti pai ja're tsioye peoye. Panita'a yequë pai huë'ena cacaye peoye. Israel pai yo'oye jaje pa'iji. Jaje pa'iquëta'are yë'ëre Maija'quëpi ye'yapi paire co'acohua'i a'ë, si'siohua'i a'ë caye pajë'ë caquë.

²⁹ Jaje pa'ina, jaohua'i sani yë'ëre sejëna, ai cuasaye peoyerepa esa daë'ë. De'oji. Yureta'a quëajë'ë. ¿Iquere cajë yë'ëre soire'ni?”

³⁰ Caquëna, Corneliopi capi:

“Pa'iji, cuatro mu'seña, iye ja'i maca na'iquëna, tres pa'i maca yë'ë hu'ere pa'i ao aima'quëpi Maija'quëre sei pa'ise'e. Pa'iquëpi na'iquëna, Maija'quëre señere seina, Maija'quë jëjo daoquëpi ai mia ju'i carepa ju'iquëpi ñaini capi:

³¹ ‘Cornelio, më'ë Maija'quëre seña Maija'quë asaji, cui'ne më'ë peocohua'ire cocaiyeje Maija'quë ñaquë sihuaji de'oyerepa yo'oji caquë ñaji.

³² Jaje pa'iyë sëte yurepi ëmëohua'ire Jopena jëjo saojë'ë, Simón Pedro hue'equëre quërëjani iñona daja'cohua'ire. I cato yequë Simón hu'ere pa'iji, jaë yequë Simón cato ca'nipi de'huaquë api. I hu'e cato jaira tëtëpare pa'iji, capi, yë'ëre.

³³ Caëna, asani esa më'ëre quërëjajia'cohua'ire jëjo saohuë. Jaje jëjo saouna, yure më'ëpi daquëna, de'oji. Maija'quë coca asañu'u cajë yëquë tsi'sisicohua'ipi pa'iyë, më'ëre mai Ejaërepa cajë'ë caquë isiyere caquëna, asañu'u, yëquë.”

Pedro Quëaye

³⁴ Caquëna, Pedropi quëapi:

“Yureta'a asayë, Maija'quëpi paire cui'ne pa'iohua'ise'ere ñaquë pa'iyë.

³⁵ Jaje pa'ina, Maija'quë cato si'a paire ite de'oquëre pa'ni cacohua'ire cui'ne nuñerepa yo'ocohua'ire de'oji caquë ñaji, coa si'a tsëca acohua'ire.

³⁶ Jaje pa'ina, si'aohua'i Ejaë Jesucristoja'a de'oye pa'iyë tï'añere, Maija'quë i coca Israel paina isipi.

³⁷ Mësarupi si'aohua'i asayë, Juan oco doquë cui'ne quëaquë yo'osi jeteyo'je Jesupi Galileapi huëoni si'a hue'ña judío pai pa'i hue'ña yo'ose'e cu'ise'e.

³⁸ Jaje pa'ina, Maija'quëpi Jesús Nazaret aquëre de'o joyo tuture isipi. Isina, huati tutupi yo'oquëna, ai yo'ojë pa'icohua'ire jujucai cui'ne paire de'oye yo'ocai cuji'i, Maija'quëpi i ja're pa'i do'ire.

³⁹ Jaje yo'oquëna, yëquë ñasicohua'i a'ë, Jesús yo'oye. Jerusalenna cui'ne Judea yejana yo'oquëna, ñasicohua'i a'ë. Ja jeteyo'je yureta'a ite soquë sarahuana que deoni huani jëohuë, judío paipi.

⁴⁰ Jaje huaisiquëta'a toaso mu'seña pa'i maca Maija'quëpi huajëquëre huëopi. Huëoni yëquëre iñopi.

⁴¹ Coa yëquëse'ere ñai iñopi. Si'a paire ñai iñoñe papi. Yëquë i tsoe sahua nëosicohua'ise'ere ñai iñopi. Jaje pa'ina, yëquë i ja're conu ucujë cui'ne aijë yo'ohuë, i huëisi jeteyo'je.

⁴² Jare jaëni Maija'quëpi ju'isicohua'ire cui'ne huajëcohua'ire ñani ca tējiquëre nepi cajë quëaja'cohua'ini yëquëre jëjo daopi.

⁴³ Jaje pa'ina, tsoe Maija'quëre quëacaicohua'i Jesús ayere cajë cahuë, ite Jesure sehuocohua'ipi iohua'i co'aye yo'ose'ere sai de'huani oni yeje cuañoja'cohua'i a'ë.”

Judío Pai Peocohua'ita'a Maija'quë Joyo Isi Cuaño'se'e

⁴⁴ Ja yë'ta'a Pedro caquëna, de'o joyopi i caye asacohua'ina tsio daji'i.

⁴⁵ Tsio daquëna, Israel pai sehuoye sehuocohua'ipi Pedro ja're daisicohua'ipi ai cuasajë ñahuë, Israel pai peocohua'ipi de'o joyore isi cuañojë,

⁴⁶ yequë pai cocapi cajë cui'ne Maija'quëre de'oquëre pa'ni cajë yo'ojëna.

⁴⁷ Jaje ai cuasajëna, Pedropi capi:

“Icohua'ire oco doye de'oji, mai isi cuaño'se'ejë pa'ye de'o joyore isi cuañosicohua'ire.”

⁴⁸ Cani iohua'ire Jesucristo mamipi do cuañoñe pa'iji cani docaji'i. Ja jeteyo'je iohua'ipi Pedrore cahuë, yëquë ja're tsoe mu'seña maña pëani pa'ijë'ë.

11

Pedro Sehuosicohua'ire Quëaye

¹ Israel paɪ tsēca peocohua'ipi Maija'quē coca de'oyerepa sehuose'ere Jesús jējo saocohua'ipi cui'ne yēquē sehuocohua'ipi asahuē, Judea pa'icohua'ipi.

² Asani Pedropi Jerusalénna co'ina, Israel paɪ sehuoye sehuocohua'ipi i yo'ose'ere sañope cahuē.

³ Cajē ite sei'ē:

“¿Me yo'oquē Israel paɪ peocohua'i huē'ena cacani iohua'i ja're cōni ai yo'o u'ni?”

⁴ Cajēna, Pedropi si'aye ite du'ru macarepa huēoni yo'ose'eje pa'ye jaohua'ire quēapi:

⁵ “Jope daripēre pa'i Maija'quēre sei cāni ñañeje pa'ye ñahuē. Ñaquēna, ma'tēmopi jai ca'tipēje pa'iona, ayasi tu'ure cajese'e sīcapēa quē'quesiconā, yē'ē quē'rona casaēna, ñahuē.

⁶ Ayasi tu'ure ñaquēna, si'aohua'i nēicohua'i, añaje pa'iohua'i coti saihuēpi cu'icohua'i, cui'ne ja'jēcōhua'i pa'ē.

⁷ Pa'ijēna, yē'ere yē'ose'e jutapi: ‘Pedro huēijē'ē. Huēni huani aijē'ē,’ capi.

⁸ Caquēna, cahuē: ‘Pa'si'i, Ējaē. Ai ma'ñe a'ē. Si'si a'ē. Si'siohua'ire yē'ē ti aima'quē a'ē,’ cahuē.

⁹ Caquēna, tijupē yē'ose'e yē'ere juta cōpi: ‘Maija'quē tsoa tose'ere si'si a'ē cama'ē pa'ijē'ē,’ capi.

¹⁰ Jaje toasoñe Maija'quē cui'ne pa'ye capi. Ca tējina, ayasi tu'upi ma'tēmona mēni huesēo.

¹¹ Ja macarepa toaso ěmēohua'i Cesarea yejapi jējo daosicohua'ipi yē'ere co'ecohua'ipi yē'ē pa'i huē'ena tītahuē.

¹² Tītarena, Maija'quē joyopi yē'ere cuañepi: ‘Iohua'i ja're cōni saijē'ē,’ caquē ‘ai cuasama'ē,’ capi. Caēna, asani sa'ē, icohua'i seis sehuosicohua'i ja're cōni. Sani si'aohua'i pa'i huē'ena cacahuē.

¹³ Cacarena, Maija'quē jējo daoquēre i huē'ena ñase'ere cui'ne ñaquēna, i case'ere quēapi. Jopena mē'ē jo'yare jējo saojē'ē, Simón Pedro hue'equēre daja'cohua'ire.

¹⁴ Jaēpi dani huaso coca quēaquēna, asani mē'ē cui'ne mē tsēcapē huasosicohua'i pa'ija'cohua'i a'ē capi, quēapi.

¹⁵ Quēaquēna, asani yē'ēpi cocare quēa huēoquēna, de'o joyopi iohua'ina daji'i, maire du'ru macarepa daise'eje pa'ye.

¹⁶ Ja maca mai Ējaērepa case'ere cuasahuē, ‘Juan cato ocopi dopi. Jaje pa'iquēta'are mēsarū cato de'o joyore isi cuañoja'cohua'i a'ē.’

¹⁷ Jaje pa'ina, Maija'quēpi maire Ējaē Jesucristore sehuocohua'ire isise'eje pa'ye isiru, ¿me sañope Maija'quē yo'o ma'ñe a'ē caye'ni?” Capi, Pedro.

¹⁸ Caquēna, asani Jerusalén acohua'i sehuosicohua'ipi sañope caye jēoni Maija'quē ai de'oyerepa yo'oji, cajē cahuē:

“Jaje yo'oquē judío paɪ peocohua'ire isiji, ite sehuoni ti pani huesēye tī'añe.”

Antioquía Paɪ Sehuoye

¹⁹ Estebanre huani jēosi jeteyo'je Jesure sehuocohua'ire josa yo'o huēohuē. Josa yo'o huēorena, yecohua'ipi Feniciāna, Chipre saodohuēna, cui'ne Antioquía daripēna cati sa'ē. Saisicohua'ipi jaronā Israel paɪse'ere Maija'quē coca quēahuē. Yequē paireta'a quēaye pahuē.

²⁰ Pajēta'are Chipre cui'ne Cirene quē'ro acohua'i sehuosicohua'ipi Antioquía daripēna tī'ani griego paire mai Ējaē Jesús de'o cocare quēahuē, judío paɪ peocohua'ina.

²¹ Mai Ējaē iohua'i ja're cōni pa'ina, de'oye quēajēna, jai paɪ ja'nē itire pa'ē cuasase'e jēoni Ējaē Jesuna sehuohuē.

²² Jaje yo'ojēna, sehuosicohua'i Jerusalén pa'icohua'ipi asani Bernabēre Antioquía daripēna jējo saohuē.

²³ Jëjo saorena, Bernabépi t̄'ani Maija'quëre sehuosicohua'ire Maija'quë de'oye yo'ocaiyere ñapi. Ñani ai sihuapi. Sihuaquë Bernabé yëhuopi, de'oyerepa. Ti jeoma'pë tuijë mai Ëjaërepa case'eje, caquë yëhuopi.

²⁴ Bernabé cato ai de'oquë paji'i. Maija'quëre ai cuasaquëpi cui'ne de'o joyo timësiquëpi paji'i. Jaje pa'ipi yëhuoquëna, asani jai pai sehuohuë, mai Ëjaë case'ere.

²⁵ Ja jeteyo'je Bernabépi Saulore co'esi'i caquë Tarso daripëna saji'i.

²⁶ Sani t̄'ani ite Antioquía daripëna sapi. Sani j̄arona te'e ometëcahuë pëahuë, sehuosicohua'i ja're con̄i. Pëani pa'ijë jai paire ye'yahuë. J̄arona Antioquía daripëna du'ru macarepa Cristiano hue'yohuë, sehuosicohua'ire.

²⁷ Ja mu'seña Antioquíana t̄itahuë, Maija'quëre quëacaicohua'ipi Jerusalén daicohua'ipi.

²⁸ T̄itasicohua'i aquëpi Agabo hue'equëpi nëcaquë capi, de'o joyopi quëaquëna, yequë mu'seña pa'i ja'ñere. Yequë mu'seña si'a hue'ña aiñe peoquëna, pai ai ëa ju'ija'cohua'i a'ë. Jaje t̄eto saji'i, Claudio César pai ëjaërepa pa'i maca.

²⁹ Jaje caëna, asani Antioquía sehuosicohua'ipi Judea sehuosicohua'ire coçai ja'ñere isini jëjo saon̄u'u cahuë, pai ñape cuasaye ja'ye.

³⁰ Cani isini yureta'a it̄i isise'ere jëjo saohuë, Bernabé cui'ne Saulo ja're sehuosicohua'i aiohua'ina Judeana.

12

Santiago Huaiye Cui'ne Pedroro Coye

¹ Ja mu'seña pai ëjaë Herodespi sehuosicohua'i acohua'ire josa yo'oquë,

² Santiago hua'tipi huani jeojë'ë cuañeina, huani jeohuë, Juan maja'yëre.

³ Yo'orena, judío paipi ñani sihuajëna, Herodespi Pedroroje tseani copi, sihuaja'cohua'i a'ë caquë. Iye cato yo'opi, levadura ne ma'ñe pan aijë tsi'si maca.

⁴ Jaje yo'oquë Pedroro tseani co hue'ñana copi, cuatro tsëca soldado pai ñajë nëca hue'ñana, te'e tsëcapëre cuatro pa'iohua'i pa'i hue'ñana. I cato Egíptopi Maija'quë Israel paire etoquë pa'ise'ere cuasajë, tsi'si tējisi maca tseasiquëre etoni paire iñosi'i cuasaquë yo'opi.

⁵ Jaje pa'ina, Pedro cato tseä cuañosiquëpi paji'i, etama'quë cajë ña hue'ñare. Jaje pa'itoje sehuosicohua'i cato Maija'quëni sejë paë'ë, si'a joyorepa cuasajë Pedroni cajë.

Pedro Cosiquëni Maija'quëpi Etoye

⁶ Herodes ñamina'a Pedroro etoni paire iñosi'i cuasaquëna, Pedro cato huëore caji'i, caya soldado paina quëna mepi se sëasiquëpi jopore pare ui. Caina, yequë soldado paipi paire co huë'e eta sa'rore etama'quë cajë ñajë nëcahuë.

⁷ Jaje pa'i macarepa mai Ëjaë huiñaë si'a co tu'rihuë mia merepa ñai nëcapi. Ja maca Pedroro pato s̄etoni capi:

“Esa huëijë'ë.”

Caquëna, jëña huëse'e pa'ise'e joye tomepi.

⁸ Ja maca Ëjaë jëjo daoquëpi capi:

“Më'ë caña suñajë'ë, cui'ne zapatoje suñajë'ë.”

Caquëna, yo'oquëna, cui'ne yequeje capi:

“Më'ë d̄ei ju'i caje suñani yë'ë ja're daijë'ë.”

⁹ Caëna, mai Ëjaë jëjo daoquë jeteyo'je dani etapi, coa huesërepa. Mai Ëjaë jëjo daoquëpi yo'oji, cuasama'ë paji'i, coa can̄i ñañë cuasaquëpi.

¹⁰ Cuasaquëta'a du'ru nëcajë ñacohua'ire sa t̄eto sani cayaye acohua'ire sa t̄eto sani yureta'a ma'ana eta hue'ñarepa acore t̄i'arena, iose'e hui'yo eta sa'ro hui'yona, etani ma'aja'a te'e saë'ë. Jaje con̄i saiquëpi mai Ëjaë jëjo daoquëpi peo hue'ña saji'i, te'ire jeoni.

¹¹ Jeo saquëna, yureta'a Pedropi capi:

“Yureta'a asayë, Herodes ñamina'a yë'ëre yo'o ja'ñere cui'ne Israel paì yë'ëre yo'oye yëyere Èjaëpi asani ì huiñaëre huasoja'quëre jëjo daopi.”

¹² Jaje yo'ou cuasani Pedropi saji'i, Juan pëca ja'co María huë'ena Juanpi yequë mamije Marcos hue'equë pëca ja'co quë'rona. Jarote jai paì tsi'sicohua'ipi paë'ë, Maija'quëni sejë.

¹³ Pa'ijëna, Pedropi ma'a eta sa'rona ti'ani tèt'capi, soiquë. Soiquëna, asani te'o nomi tsio Rode io mami hue'ecopi ¿nëpi soiye'ni? cuasani sani ñasi'i caco eta sa'ro quë'rona daco'ë.

¹⁴ Dani Pedro yë'ore asani sihuaco eta sa'ro hui'yocaima'o co'ye huë'huë cacao, Pedropi eta sa'rore pa'iji quëasi'i caco.

¹⁵ Quëacona, ìohua'ipi ìote cahuë:

“Cuepeco, caco.”

Cajëna, cao:

“Nuñerepa cayë.”

Cacona:

“Pedrore ñacaiquë ma'tëmo aquë pa'ini.”

¹⁶ Cajëna, ja yë'ta'a Pedropi tèt'caye jëoma'ë paji'i. Pa'ina, hui'yoni ìte ñani ai quëquëhuë.

¹⁷ Quëquëjëna, jëtëpi cama'pë caquë yo'oni jëorena, ìte co hue'ñapi etose'ere quëapi. Quëaquë capi:

“Santiagoore cui'ne yecohua'ire sehuosicohua'ire quëacaijë'ë, yë'ëre etose'ere.”

Cani yequë hue'ñana saji'i.

¹⁸ Ñata tomesi maca Pedro peoquëna, soldado paì ai cuasajë huesëjë sa'ñe ai yo'ojë cahuë.

¹⁹ Yo'ojë cajëna, Herodespi cuañëpi, Pedrore co'ejë'ë caquë. Cuañëina, co'e jujahuë. Co'e jujarena, de'oye ñajë'ë casicohua'ipi ñama'pë pa'isicohua'ire huani jëojë'ë, cuañëpi. Cuañëina, huani jëohuë, soldado paìre. Jaje yo'osi jeteyo'je Herodes Judea pa'iyë jëoni Cesareana sani paji'i.

Herodes Ju'ise'e

²⁰ Herodes Sidón paìre cui'ne Tiro paìre pëi paji'i. Pa'ina, ìohua'ipi paì ëjaë Herodesre ca de'huañu'u, cajë te'e. Jaje yo'oñu'u cahuë. Casicohua'ipi ì quëno macarepa cõcai pa'iquë Blasto hue'equëna cajeohua'i de'ohuë. De'oni jaëja'a sei'ë, Herodesre de'oye pëima'ëna, pa'iyere. Tiro cui'ne Sidón paì cato Herodes yejana aõ huerocohua'i paë'ë. Jaje pa'ina, jaje yo'ohuë.

²¹ Jaje yo'osicohua'ini yequë mu'se Herodespi capi, ja mu'se paì tsi'siye pa'iji, caëna, tsi'sirena, de'o cañarepa suñasiquëpi ì ñu'i paìre cuañë hue'ñana ja'runci cocare capi, paìre.

²² Caquëna, asacohua'ipi tutu cuihuë. Ñeje cajë:

“Maija'quëpi caji, paìpi caye paji.”

²³ Cajëna, Èjaë huiñaëre jëjo daoquëpi ju'iñe nepi, ìte, jare ìti yo'ojë ca macapi. Neina, pecona aõ juji'i. Maija'quëre jerepa pa'ipi cacaima' do'ire juji'i, ìja'a co'ye Maija'quëje pa'i a'ë caquë sihuaquë asa do'ire.

²⁴ Jaje yo'ojë pa'ijëna, Maija'quë coca cato jerepa jai saji'i. Jai saina, si'a hue'ña ìti cocare quëahuë.

²⁵ Bernabé cui'ne Saulo co'amaña ne tëjini Jerusalénpi co'ijë Juanreje dahuë, yequë mami Marcos hue'equëreje.

13

Bernabé Cui'ne Saulo Yo'o Huëoye

¹ Antioquía yejare Maija'quëre quëacaicohua'i cui'ne Maija'quë coca ye'yacohua'i paë'ë, sehuosicohua'i ja're cõni. Icohua'ipi paë'ë, Bernabé, Simón yequë mami Negro

hue'equë, yequë Lucio Cirene aquë paji'i, Manaén paji'i, (Herodes ja're ai de'osiquë Galilea yeja cuañequë pa'isiquë) cui'ne Saulo paji'i.

² Jaje pa'icohua'ipi te'e mu'se aima'cohua'ipi mai Ejaëre sejëna, de'o joyopi capi:

“Jaohua'ire Bernabére cui'ne Saulore jëjo saojë'e, yë'e nejajë caquë soise'le neja'cohua'ire.”

³ Caëna, aima'pë Maija'quëre seni tējini jaohua'ire jëñapi jëjo pajë seacani jëjo saohuë, se ñajë saijë'e cajë.

Chipre Paire Yëhuoye

⁴ Maija'quë joyopi jëjo saoquëna, saicohua'ipi Bernabé cui'ne Saulo saë'e, Seleucia daripëna saicohua'ipi. Jaropi jai yohuëna aya mëni Chipre hue'e saodohuëna saë'e.

⁵ Saicohua'ipi Salamina yo sa'rona tī'ani judío pai tsi'si huë'ñana Maija'quë coca quëa huëohuë. Juan iohua'ire cocasi'i caquë saisiquëje iohua'i ja're paji'i.

⁶ Si'a saodohuë quëarojajë Pafos daripëna sa tī'ahuë. Tī'ani jarona ñahuë, Israel paipi dahuëpi Barjesús hue'equëre. Jaëpi Maija'quë cocare cayë caquë paire cosoquë yo'oquë paji'i.

⁷ Jaë dahuëpi Sergio Paulo ta'ñe asaquë ja're pai ëjaë ja're paji'i. Pa'ina, pai ëjaëpi Bernabére cui'ne Saulore quërejajë'cohua'ire jëjo saopi, Maija'quë coca quëajëna, asayere yë.

⁸ Jaje yo'oquëta'are griego pai coca cato Elimas hue'equëpi dahuëpi pai ëjaë sehuoyere ësequë Bernabére cui'ne Saulore sañope capi.

⁹ Caquëna, Saulopi Pablo hue'equëpi Maija'quë joyo timësiquëpi ite ai ñani,

¹⁰ capi:

“iCosou, co'acquërepa, huati mamaquë si'aye de'oyere sañope yo'oquë ai! ¿Je yëhua Ejaëre sañope yo'oye jeoja'quë a'ni, më'e?”

¹¹ Yure Maija'quëpi më'ëre si'sesipi. Si'sequëna, tsoe mu'seña ñama'ë pa'i cui'ne ëse miañeje ñama'ë pa'ija'quë a'ë, më'ë.”

Ca macarepa Elimas ñama'quë de'opi, ñamije pa'iose'ere ñaquë de'oni. Ja maca ite jëtëna tse'lejë cuaja'cohua'ini co'epi.

¹² Jare ñani ai de'oyere pa'ë, Ejaë aye ye'yaye cuasaquë pai ëjaë sehuopi.

Pablo Cui'ne Bernabé Antioquíare Pa'iyë Pisidia Yejare

¹³ Pablo cui'ne ite cocohua'i jai yohuëna aya mëni Pafos daripë jeoni Perge daripëna tī'ahuë, Perge daripë Panfilia yeja quë'ro acona. Jarona Juan jeoni Jerusalénna co'ipi.

¹⁴ Perge sa sani Pisidia yeja quë'ro daripëna Antioquíana tī'ahuë. Tī'ani huajë mu'se pa'ina, Israel pai tsi'si huë'ena cacani ja'ruhuë.

¹⁵ Ja'runi ñu'ijëna, tsi'si huë'e ëjaohua'ipi cuañese'le cui'ne Maija'quëre quëacaicohua'i toyasi pëpë ña tējini cahuë:

“A'yë dohuë, paire yëhuoye pa'ito quëajë'e, yurepi.”

¹⁶ Carena, ja maca Pablo huëni nëcani jëtëpi cama'pë caquë ja'jëni capi:

“Ëmëohua'i Israel pai cui'ne si'aohua'i yequë pai Maija'quëre ca'racohua'i asajë'e.

¹⁷ Israel pai Diusupi mai aiohua'ire jo'ya nepi. Jo'ya neni jaohua'ija'a jai pai jojo saiye nepi, yequë pai yeja Egíptore pa'i maca cui'ne ja jeteyo'je i tutupi yo'oquë etopi, ja yeja pa'isicohua'ire.

¹⁸ Etouna, Israel paipi cuarenta ometëca pai peo hue'ña cuënesi yejaja'a cu'ijë yo'ojëna, Maija'quëpi iohua'ire de'oye ñacajji'i, yo'o jujama'ë.

¹⁹ Jaje yo'oquë siete tsëcapëarepa Canaán yeja pa'icohua'ire nejopi, jaohua'i yejare mai aipëna isisi'i caquë.

²⁰ Si'aye iye yo'oye cato cuatrocientos cincuenta ometëca paji'i. Ja pa'isi jeteyo'je yureta'a Maija'quëpi Israel pai yo'oyere ñani ca tēji ëjaohua'ire isipi, Maija'quëre quëacaiquë Samuel pa'i macaja'a.

21 Jaje yo'oye pa'ina, yureta'a sei'ë, yëquëre cuañe ëjaëre pare necaijë'ë cajë. Sejëna, Maija'quëpi Cis mamaquë Saúl ni paí ëjaëre necaji'i, cuarenta ometëca ïohua'ire cuañeja'quëre. Jaë cato Benjamín tsëcapë aquë paji'i.

22 Pa'ina, jeteyo'je Maija'quëpi Saúlre paí ëjaërepa pa'iye jioni Davidna isipi, paí ëjaërepa pa'iye. Davidni Maija'quë capi, ñeje: 'Isaí mamaquë David cato yë'ë yëyere yo'osi'i cuasaji. Jaje pa'ipi, yë'ë ña hue'ñaje de'oye yo'oquë api.'

23 Jaje pa'ina, i ca nëose'eje pa'ye Israel paire huasosi'i caquë jëjo daopi, Jesure. Jesús cato David tsëcapë aquë paji'i.

24 Ja yë'ta'a Jesús daima'në Juanpi si'a Israel paire Maija'quë coca quëapi. Quëaquë capi, ja'në cuasase'ere jeoni Maija'quëna ponëjë'ë. Ponëjëna, oco doye pa'iji.

25 Casiquëpi je'në i pani tëjiye tì'acquëna, capi Juan: 'Yë'ë mësarü cuasayeje pa'i peoyë. Yë'ë pa'isi jeteyo'je te'i jerepa pa'ipi daiji. Jaëre yë'ë i zapato dutacaiyeque peoquëpi, teaye pa'i a'ë.'

26 Jaje pa'iye sëte ëmëohua'i Maija'quë do'ijë Abraham tsëcapë acohua'i, cui'ne mësarü tìohua'i, Maija'quëre ca'rajë i yëyeje pa'icohua'i, iye huaso coca mësarü asa ja'ñere jëjo daose'e a'ë.

27 Jerusalén pa'icohua'i cui'ne ïohua'i ëjaohua'ijë Jesure huesëjë coa pajje pa'ire ñahuë. Ñajë cui'ne huajë mu'seña ñape paí tsi'si huë'epi Maija'quëre quëacaicohua'i toyase'ere ñanije asa tì'añe pahüë. Pajë jare ïohua'ipi Maija'quëre quëacaicohua'i case'ere yo'o tì'acaë'ë, Jesure huani jeo maca.

28 Jesús co'aye yo'ose'ere tì'ama'pëta'a Jesure huani jeoñere Pilatopi soldado paina cuañejaquë cajë sei'ë.

29 Ja jeteyo'je yureta'a si'aye iye yo'o ja'ñere toyase'e cayere yo'o tëjini soquë sarahua dequëni casani yejana tahuë.

30 Jaje yo'osiquëta'are Maija'quëpi ite huajëquëre huëopi.

31 Huëosiquëpi Jesús jai so mu'seña ñaiquë iñopi, i ja're coní Galileapi Jerusalénna saina, saisicohua'ire. Yure jaohua'ipi i coca quëacohua'i pa'iyë.

32 Jaje pa'iye sëte yëquë mësarute de'o cocare quëayë, mai aïohua'ire ca nëose'ere yo'o tì'api, mai pa'i maca i ca nëosi tsëcapë acohua'ina.

33 Ja i ca nëose'ere yo'o tì'acquë Jesure ju'isiquëni huajëquëre huëopi, Maija'quëpi. Salmos cayaye acore toyase'eje pa'ye yo'opi. Japi caji, ñeje: 'Më'ë yë'ë mamaquë a'ë. Yurepi yë'ë më'ë ja'quë a'ë.'

34 Jaje pa'ina, Maija'quë yequë hue'ña toyase'ëja'a capi: 'Davidre isija'quë a'ë, ca nëose'ere. De'oyere pare nuñerepa ca nëose'ere isija'quë a'ë, më'ëre.' Jaje pa'ina, tsoe Maija'quëpi quëapi, ju'isiquëpi huëi ja'ñe cui'ne i capë ja'juñe pa ja'ñe.

35 Jaje pa'ina, yequë hue'ña toyase'e caji: 'Më'ë jo'yaë de'oquërepa capë ja'ju huesëye më'ëpi ëseja'quë a'ë.'

36 De'oji, yure jaje pa'iye sëte casi'i. David cato Maija'quë ite cuañese'eje pa'ye i paire necani tëjini juni huesëpi, i aïohua'i ju'ise'eje pa'ye. Jaje juni i capë ja'ju huesëpi.

37 Jaje pa'iquëta'are jaë, Maija'quë huëosiquë Jesús capë cato ja'juñe papi.

38-39 Jaje pa'iye sëte mësarü Maija'quë do'ijëpi asaye pa'iji, Jesuja'a co'aye yo'ose'e oni yeje cuañeña pa'iji, cajë. Jaje pa'ina, si'aye Moisés cuañese'e oni yejeje pase'ere Jesure ire pare asacohua'ire oni yejeje pa'iji, itire pa'ë.

40 De'hua ñajë'ë, mësaruna Maija'quëre quëacaicohua'i toyase'e tomequë ïohua'i toyase'e cato caji:

41 Nuñere pare ñajëta'a co'aji cajë coecohua'i, ne huesëjë'ë.

Mësarü pa'i mu'seña yë'ëpi co'amañare nequëna, Yecohua'ipi mësarute quëatoje care payë cajë sehuocaiye paja'cohua'i a'ë."

42 Judío paí tsi'si huë'epi Pablo cui'ne i cajeohua'i coní etajëna, tsi'nëna, judío pairepa peocohua'ipi cahuë: Yequë semana huajë mu'se pa'ina, cui'nare quëajë'ë, yëquëre.

⁴³ Ca tëjisi maca tsi'si huë'epi Pablo cui'ne Bernabé saijëna, jai paï judío paipi cui'ne judío paï peocohua'ipi judío ye'yayena huero ye'yesicohua'ipi ïohua'i ja're saë'ë. Saijëna, ïohua'ipi yëhuojë cahuë. Nuñerepa Maija'quë mësarute oi soise'ere pa'ijë'ë, yo'o jujama'pë.

⁴⁴ Casicohua'ipi yequë semana huajë mu'se tì'aëna, ja daripë pa'icohua'ipi si'aohua'i tsi'siye ja'i maca jai paï tsi'sihuë, Maija'quë coca asañu'u cajë.

⁴⁵ Tsi'sijëna, ñani Israel paipi ësejë oijë Pablo ai co'acquë api sañope ca huëohuë.

⁴⁶ Cajëna, Pablopì cui'ne Bernabépi quëcojë sañope cahuë, ïohua'ire:

“Mësarù judío païni du'ru macarepa Maija'quë coca quëaye pa'iji. Pa'isiconi mësarupi coejë cui'ne ti pani huesëyere paye cuasama'pëna, yure cato judío paï peocohua'ina sani quëaye pa'iji.

⁴⁷ Jaje pa'ina, Èjaëpi yëquëre cuañequë capi:

Si'a païre miacaija'quëre jëoñë, mësarute.

Yë'ë huaso cocare si'a huë'ña so'o pa'icohua'ire quëacaijë'ë.”

⁴⁸ Jaje caquëna, asani judío paï peocohua'ipi sihuajë si'aohua'i Maija'quë coca ai de'oye a'ë, cajë ti pani huesëyere tì'aja'cohua'i a'ë, caqué ña nëosicohua'ipi sehuohuë.

⁴⁹ Sehuojëna, jaje Maija'quë coca quëahuë, ja yeja pa'icohua'ire.

⁵⁰ Jaje sehuojëta'are judío paipi Pablöre cui'ne Bernabére eto saño'u'u cajë, de'o nomiohua'i ja're cui'ne de'o ëmëohua'ire cui'ne ïti daripë ëjaohua'i ja're coca cahuë, sañope jaohua'ire yo'oñu'u cajë cani sañope yo'ojë etohuë.

⁵¹ Etorena, saijë ïohua'i nëcañoa ya'ore tì'to tōhuë, jaohua'i yo'oyere sañope cayere ïñojë. Jaje yo'oni Iconiana saë'ë.

⁵² Jaje pa'iquëta'are ïti sehuosicohua'i cato sihuahuë, de'o joyopi ïohua'i ja're pa'ina.

14

Pablo Cui'ne Bernabé Iconiore Pa'iyë

¹ Pablopì cui'ne Bernabépi Iconiore pa'ijë judío paï tsi'si huë'ena cacani Maija'quë coca quëajëna, jai paï judío paï cui'ne judío paï peocohua'i sehuohuë.

² Sehuojëna, judío paï sehuoma'cohua'ipi sañope yo'ojajë cajë judío paï peocohua'ire cuañejëna, sehuosicohua'ire co'aye cuasa huëohuë.

³ Jaje co'aye cuasa huëo do'ire ai tsoe ja daripëna pëani Maija'quë coca de'oyerepa quëahuë. Quëajëna, Maija'quëpi paï yo'o tì'a ma'ñe yo'o tutu ïsiquëna, jaiye de'oyere yo'ohuë. Jaje yo'ojëna, Maija'quë oiye ïohua'i quëaye do'i quë'yerepa pa'iyë ïñoipi.

⁴ Jaje pa'iquëta'are ïti daripë acohua'ipi caya tsëca huasicohua'i paë'ë. Pa'ijë yecohua'ipi judío paï cayere de'oye a'ë, cacaë'ë. Cajëna, yecohua'ipi Èjaë jëjo saocohua'i cayere de'oye a'ë, cacaë'ë.

⁵ Jaje cajë pa'ijëna, judío paipi cui'ne judío paï peocohua'ipi Pablöre cui'ne Bernabére co'aye yo'ojë quëna pëapi jëa jo'añu'u cajë ïti daripë ëjaohua'i ja're coca cani te'e jaje yo'oye de'oji, cuasa nëohuë.

⁶ Cuasa nëose'ere asani Pablopì cui'ne Bernabépi catihuë, Listrana cui'ne Derbena Licaonia yejana cui'ne ïti yeja yequë daripëa pa'iyena.

⁷ Catini jarojë quëahuë, de'o cocare.

Pablöre Quëna Pëapi Jëa'ne

⁸ Lистра daripëre te'i ëmë tsj'nëna cu'ima'quë ai de'osiquëpi paji'i, coa ñu'iquëpi.

⁹ Coa ñu'iquëpi Pablo quëayere asaquë Maija'quëpi yë'ëre ne co'yaye pa'iji cuasaquë ñuji'i. Ñu'ina, Pablopì jaje Maija'quëre cuasaye asani

¹⁰ ai tutu capi:

“Huëni nëcajë'ë.”

Caquëna, ca macarepa te'ere papi huëni nëcane cu'i huëopi.

11 Jaje Pablo yo'ouna, ñani Licaonia cocapi tutu cuijê cahuë:

“Diusuhua'ipi pajje pa'iohua'i de'oni mai quë'rona cajeni yo'oyë.”

12 Cajê Bernabéni diusu Zeus hue'yohuë. Hue'yojê Pablóni ïti coca ca do'ire Hermes hue'yohuë. Lистра paj diusu mamire hue'yohuë.

13 Ja maca yureta'a paj daripê caca sa'ro yë'quë macare diusu Zeuste se huë'e paquëpi ïti huë'e ñacai ëjaëpi duruhuequëre cui'ne de'o joro nese'ere dapi. Dani Jesús jêjo saocohua'ire de'ocohua'ire pa'ni caquë sesi'i, caquë yo'opi. Yo'oquëna, yecohua'ijê ï ja're señu'u, cajê yo'ohuë. Yo'ojê ïohua'i ai yo'ojê pacohua'ini nëicohua'ire huani coa ïsijê señu'u, cajê yo'ohuë.

14 Yo'oyere asani Bernabépi cui'ne Pablópi co'aji, ja yo'oye cajê. Ju'li cañana co'rêjê, cuijê sa tomejaë'ë, ïohua'ï jopona.

15 Ñeje cuihuë:

“¿Merepa mësarú jaje yo'oye'ni? Yëquë cato mësarujê pa'iohua'i a'ë. Yure mësarú coa yo'oye jëoni Maija'quë ïti yeja, ma'tëmo, jai tsiaya cui'ne si'aye ïote pa'iyê de'huasiquëre pani sehuoni pa'ijajê cajê quëañu'u cajê daisicohua'i a'ë.

16 Jaje pa'iquëta'are yequë mu'seña cato ïohua'ise'e ïohua'ï yëyejê yo'ojê pa'ijajê caquë ñapi, Maija'quë.

17 Jaje yo'ojê pa'itojê Maija'quëpi de'oye yo'oyeja'a ïñopi, yë'ë pa'iyê caquë. Jaje pa'ina, ïpi mësarute oco cui'ne de'oye quëquëna tëaye cui'ne aïñe cui'ne sihuajê pa'iyê ïsijê.”

18 Jaje si'aye canijê ai yo'ojê maña duruhuequëre huaiyê pajê'ë, cajê ësehuë, diusuohua'ire ïsijê señu'u cajê yo'ocohua'ire.

19 Jaje yo'ojê ca maca da tïtahuë, Israel paj, Antioquía yeja cui'ne Iconia yeja pa'icohua'ï. Jaohua'ipi tïtani tïñe cuasayena paire ponahuë. Ponarena, Pablóre quëna pëapi jêa jo'ahuë. Jêa jo'ani huani jëohuë, cuasajê paj pa'i daripê hue'sena quërê etohuë.

20 Quërê jëorena, sehuosicohua'ipi ï ui hue'ñana tsi'sini nëcajêna, huëji'i. Huëni paj daripëna cacapi. Cacasiquëpi ñatasi mu'se Bernabé ja're conï Derbe daripëna saë'ë.

21 Sani jaro Derbena de'o coca quëajêna, jai paj sehuohuë. Sehuorena, ñani jarópi Listrana, Iconiana cui'ne Antioquía darina co'ihuë.

22 Co'ini, jaro sehuosicohua'ï pa'icohua'ire yo'o jujama'pë ñese tuijê'ë, cahuë. Cajê cui'ne Maija'quëre cuasare pajê pa'ijê'ë, cahuë. Jaje cajê cui'ne yequejê cahuë, Maija'quë cuañe te'tena cacañu'u canï jaiyê ai yo'oye pa'ijê.

23 Jaje cajê cui'ne yequejê sehuosicohua'ï tsëcapëa ñape ïohua'ï ëjaohua'ï pa'ijá'cohua'ire nehuë. Neni ao aïma'cohua'ipi Maija'quëre sejê yo'o tējini icohua'ire de'oye ñacajê'ë, cajê Maija'quëre secacá'ë, ïohua'ï sehuosiquëna.

Antioquíana Pablópi Cui'ne Bernabépi Co'iyê

24 Pisidia yeja sa tēto sani Panfilia yejana tï'ahuë.

25 Tï'ani Perge yeja pa'icohua'ire de'o coca quëahuë. Quëa tējini Antalia daripëna saë'ë.

26 Sani jarona yureta'a yohuëna aya mëni Antioquíana, Maija'quë oiye ayepi necajê'ë cajê cuañe sitona, ïohua'ï de'oye ïti case'ejê ne tēji sitona co'ihuë.

27 Co'ini Antioquíana tïtani si'a sehuosicohua'ire si'soni Maija'quë ïohua'ï ja're conï yo'oquëna, Èjaëpi judío paj peocohua'ipi sehuojajê caquë jatô sa'rojê pa'iore hui'yocaquëna, de'oye sehuose'ere quëahuë.

28 Quëasicohua'ipi sehuosicohua'ï ja're conï ïti macana pëani tsoe paë'ë, jarote.

15

Jerusalénna Tsi'siyê

1 Ja mu'seña Judeapi Antioquíana cayao maña saisicohua'ipi Maija'quë do'ijêre ye'yajê cahuë huaso cuañone peoji, Moisés cuañese'ere yo'oma'pë pani, ca'ni tëama'pë pani, cahuë.

² Jaje cajëna, Pablopì cui'ne Bernabépi cõni ìohua'i ja're ai sa'ñe yo'ojë cahuë. Jaje yo'ojë cajëna, Pablõre, Bernabére cui'ne yecohua'i sehuosicohua'ire Jerusalénna sani Jesús jëjo saocohua'i ja're cui'ne ja daripë sehuosicohua'i ëjaohua'i ja're ca'ni tëaye ayere coca caja'cohua'ire jëjo saõñu'u, cani jëjo saohuë.

³ Antioquía daripë sehuosicohua'i pa'icohua'ipi jëjo saojëna, saicohua'ipi Fenicia yejaja'a cui'ne Samaria yejaja'a sa saijë quëahuë, judío pai peocohua'ipi ja'në ìtire pa'ë cuasajë pa'ise'ere jëoconi Maija'quëre sehuose'ere quëajëna, asani si'aohua'i sehuocohua'i sihuahuë.

⁴ Jerusalénna Pablo cui'ne Bernabé tì'arena, sehuosicohua'ipi cui'ne Jesús jëjo saocohua'ipi cui'ne sehuosicohua'i ëjaohua'ipi cõni de'oye pëpahuë. Pëparena, pa'ijë si'aye Maija'quë ìohua'i ja're yo'ose'ere quëahuë.

⁵ Quëajëna, fariseo acohua'ipi Maija'quëre sehuosicohua'ipi huëni nëcani cahuë:

“Yequë paipi sehuosicohua'ire ca'ni tëaye pa'iji. Ja maca Moisés cuãnese'ere yo'o tì'ajë'ë, cuãñe'ne pa'iji.”

⁶ Cajëna, asani ja maca Jesús jëjo saocohua'ipi cui'ne sehuosicohua'i ëjaohua'ipi tsi'sihuë, fariseo acohua'i case'ere sa'ñe coca cajë asañu'u cajë.

⁷ Jaje cajë tsi'sisicohua'ipi ai sa'ñe ca tëji maca Pedropi huëni nëcani capi:

“Maija'quë do'ijë mësarupi ta'ñe asayë, yë'ere mësarü aquëni Maija'quëpi jo'ya nese'e tsoe hue'ña ì huaso cocare judío pai peocohua'ina quëaquëna, jaohua'ipi ìtire pa'ë cajë sehuojajë caquë.

⁸ Maija'quë pai joñoa cuasaye ñaquëpi yë'ë tsecohua'ire neñë caquë ìñoquë, de'o joyore ìsipi, judío pai peocohua'ina maire ìsise'eje pa'ye.

⁹ Jaje pa'ina, Maija'quë cato jaohua'ire cui'ne maire tìñe pa'ìohua'ire ña'ne paji, si'aohua'ire cui'ne pa'ìohua'ire ñaji. Jaje pa'ina, Maija'quëre cuasa do'ija'a de'o joñoa tsoa toçaji'i, jaohua'ireje.

¹⁰ Yure jaje pa'ito, ¿me yo'ojë Maija'quë yo'oyere sañope uihuaye'ni, sehuosicohua'ina dëquëcoje pa'ìore hue'ocaijë maije cui'ne mai aipëje yo'o tì'a'ne pase'ere?

¹¹ Jaje pa'ina, yëquë cato cuasayë jaohua'ire huasose'eje pa'yepi yëquëreje Èjaë Jesús oi coa ìsiyepi huasopi cuasayë.”

¹² Caquëna, si'aohua'ì jo'cua jëoni Bernabé cui'ne Pablo cayere asahuë. Ìohua'ì ja're Maija'quë pa'ì cocaina, yequë mu'seña pa'ì ja'ñe ìñose'e cui'ne pai yo'o tì'a ma'ñe yo'ose'e quëajëna, asahuë.

¹³ Ja maca quëa tëjjjëna, Santiagopi capi:

“Maija'quë do'ijë asajë'ë.

¹⁴ Maija'quëpi judío pai peocohua'ire de'oye yo'ocai jaohua'ì acohua'ini sahuani ì pairepa pa'ija'cohua'ire nese'ere Simónpi maire quëaquëna, asahuë.

¹⁵ Jaje pa'ina, iye toyase'e cato Maija'quëre quëacaicohua'ì toyase'eje pa'ye yo'ose'e a'ë. Jaje pa'ina, ñeje caji, toyase'e:

¹⁶ Ja jeteyo'je co'ì cõni

David huë'e tãisicore ne de'huacasi'ì

Cui'ne ìo co'a de'ose'e si'aye ne de'huasi'ì.

¹⁷ Ne de'huaëna, ëjaëre judío pai co'ejajë, yë'ë mami secohua'ì judío pai peocohua'ì ja're.

¹⁸ Tsoe hue'ña iye yo'o ja'ñe quëasiquëpi, ëjaëpi ìsipi iye coca.

¹⁹ Jaje pa'ina, yë'ë cato cayë, judío pai peocohua'ipi ja'në ìtire pa'ë cuasase'ere jëoni Maija'quëni tuicohua'ire cuãnese'ere yo'ojë'ë cajë cuãñe'ne peoji.

²⁰ Jaje pa'ina, coa iyese'e yo'oma'pë pa'ijë'ë cajë toyase'e tsoe tì'api. Pai de'huasi diusure ìsisi hua'ire aima'pë pa'ijë'ë, ëmëre cui'ne nomiore coa yo'oroja'ima'pë pa'ijë'ë, quio hue'asicohua'ire aima'pë pa'ijë'ë, panita'a tsie aima'pë pa'ijë'ë.

²¹ Ja maña toyañu'u, Moisés cuaeñese'e cato tsoe hue'ñapi paí ñape daripëa pa'icohua'ire quëajë pa'iyë, huajë mu'seña ñape tsi'si huë'ñapi iti toyase'ere ñajë. Jaje pa'ito me airepa caye'ni."

Judío Paí Peocohua'ina Toyani Jëjo Saose'e

²² Ja maca yureta'a Antioquíana iohua'i acohua'ini sahuani Pablo cui'ne Bernabé ja're jëjo saonu'u, cajë si'a sehuosicohua'i. Sehuosicohua'i ëjaohua'i cui'ne Jesús jëjo saocohua'i te'e cuasahuë. Cuasani yo'ojë Judas hue'equëni, jare ipi yequë mami Barsabás hue'equëni cui'ne Silasni saija'cohua'ire nehuë, de'ocohua'ire pare.

²³ Neni jaohua'i ja're ñeje toyasicore jëjo saohuë:

"Yëquë Jesús jëjo saocohua'ipi cui'ne sehuosicohua'i ëjaohua'ipi mësarú a'yëohua'ije pa'iohua'ipi mësarute yëquë yo'je tsije pa'iohua'ire cuasajë judío paí peocohua'ipi sehuosicohua'ire pëpayë, jaro Antioquía daripë, cui'ne Siria cui'ne Cilicia yeja pa'icohua'ire.

²⁴ Cui'ne yëquë jëjo saoma'cohua'ipi iñopi. Saisicohua'ipi mësarute josa yo'ojë huesë ëaye ca co'me huesojëna, ai yo'ojë asahuë.

²⁵⁻²⁶ Jaje pa'ina, asani si'aohua'i jaje yo'oye de'oji cuasani mësarute yëquë acohua'ipi sani ñaja'cohua'ire neñu'u cani nehuë, yëquë ai oicohua'i Pablo cui'ne Bernabé ja're saija'cohua'ire, ju'iñe pa'itojë quëcojë Jesucristo coca do'ire quëarojaicohua'i ja're saija'cohua'ire.

²⁷ Jaje yo'osicohua'ipi yure mësarú quë'rona jëjo saoyë, Judasre cui'ne Silasre mësarú ja're te'e tsiarepa ñajë coca si'aye quëaja'cohua'ire, yëquë quëase'eje pa'ye.

²⁸ Jaje pa'ina, de'o joyoje de'oji, jaje yo'oye caquëna, ñaquëna, yëquëje mësarute jaiye yo'ojë'ë cajë cuaeñe peoyë. Coa do'i quë'yese'e yo'ojë'ë caye yëyë, iyese'e:

²⁹ Paí de'huasi diusuna isisi hua'i aima'pë pa'ijë'ë, quio hue'asicohua'ire aima'pë pa'ijë'ë, tsieje aima'pë pa'ijë'ë, cui'ne ëmëpi nomiohua'ire coa yo'orojaiñe yo'oma'pë pa'ijë'ë, nomioje ëmëohua'ire coa yo'orojaiñe yo'oma'o pa'ijë'ë. Iye case'ere yo'oni mësarú de'oye pa'ija'cohua'i a'ë. De'oye pa'ijë'ë. Ca tējihuë."

³⁰ Ja maca sai huëoni pëpa tējini yureta'a Antioquíana saë'ë. Sani ti'ani sehuosicohua'ire tsi'soni toyasicore isihuë.

³¹ Isirena, sehuosicohua'ipi toyase'ere ñajë cajëna, asajë jai paí sihuahuë, ite yëhuoyere asajë.

³² Sihujë asajëna, Judas cui'ne Silaspi Maija'quë caye asani quëacai tutu pacohua'ipi ai tsoe quëahuë, yëhuojë. Jaje yëhuojëna, asa huajëjë jerepa tutu quë'i joñoa paë'ë.

³³ Jaje quëajë pani tējirena, sehuosicohua'ipi sani pëpacajë'ë si'aohua'ire mësarute jëjo daosicohua'ire cajë pëpa tējihuë, co'ija'cohua'ire.

³⁴ Jaje pa'iquëta'are Silasse'e de'oji pëaye cuasani pëapi.

³⁵ Pëaquëna, cui'ne Pabloje cui'ne Bernabéje pëahuë, Antioquíana, Maija'quë coca ye'yajë cui'ne quëarojaijë yo'oja'cohua'ipi. Pëarena, jai paí sehuosicohua'ipi iohua'i ja're coní yo'ohuë, iti co'amaña.

Maija'quë Coca Quëasi'i Caquë Pablo Cayaye Acore Saise'e

³⁶ Ai tsoe pa'iquëpi Pablo capi, Bernabé:

"Sehuosicohua'ire tījupë do'i sani ñañu'u, mai ja'në Ejaë coca quëasi daripëana. ¿Me pa'iyë'ni?"

³⁷ Caquëna, Bernabépi Juanre yequë mami Marco hue'equëre sañu'u capi.

³⁸ Caquëna, Pablopi ësepi, saye. Jaë Marcopi ja'nëje Panfiliana i yo'oye jëconí te'e nema'ë yo'osiquëre me caquë.

³⁹ Jaje pa'ina, te'e cuasaye peoquëna, te'ohua'ise'e huahuë. Huani Bernabépi Marcopi sapi. Saquë jai yohuëna aya mëni Chiprena saë'ë.

⁴⁰ Saijëna, Pablopi ite coja'quëre Silasni ti'api. Ti'aëna, sehuosicohua'ipi Maija'quëre secacatena, etani saji'i.

⁴¹ Saiquëpi Siria yejaja'a cui'ne Cilicia yejaja'a sa têtö sai Maija'quëre sehuosicohua'ire quëa huasoquë cuji'i.

16

Timoteopi Pablöre, Silasre Co Huëoye

¹ Pablopì Derbena cui'ne Listrana tì'ani jàrona Timoteore ñapi. Judío nomiopi sehuosico mamaquëni cui'ne ì pëca ja'quëpi griëgo paì paji'i.

² Jaje pa'ini Timoteore sehuosicohua'ipi de'oquë api cahuë, Lистра cui'ne Iconia pa'icohua'ipi.

³ Jaje caquëni Pablopì ite coja'quëre sasi'i, cuasaquë. Jà yè'ta'a sama'në Timoteo ca'nihuëre yëto tëapi, judío paì ì saija'to pa'icohua'ipi co'aye cama'cohua'ini caquë. Cui'ne si'aohua'i Timoteore griëgo paì mamaquë api, asa do'ire jaje yo'opi.

⁴ Jaje yo'osi jeteyo'je si'a daripëa maña ìohua'i sa saiyeje pa'ye Jesús jëjo saocohua'i cui'ne Jerusalén pa'icohua'i sehuosicohua'i ëjaohua'i case'ere quëahuë, sehuosicohua'ina ñeje yo'ojë'ë cajë.

⁵ Jaje yo'ojëna, sehuosicohua'ipi ìohua'i sehuose'ere ìtire pa'ë asajë tutu quë'i joñoa paë'ë. Pa'ijëna, mu'seña ñape jai paì sehuojë jai saë'ë.

Pablo Cànì Ña'ne Macedonia Aquëre

⁶ De'o joyopi Asia yejana Maija'quë coca quëaye ëse do'ire Frigia yeja cui'ne Galacia yeja sa têtö sani,

⁷ Misia yeja niamona tì'ahuë. Tì'ani jàropi Bitinia sañu'u cuasahuë. Cuasajëta'are Jesús joyopi ësepi.

⁸ Èsequëna, Misia yejaje sa têtö sani Troas yo sa'rona me'ne cajehuë.

⁹ Cajeni jàrona Pablopì cànì ñapi, te'i Macedonia aquëpi nëcaquë ìte yëquëre dani cocaijë'ë caquëna.

¹⁰ Jaje Pablopì cànì ñaëna, jàro Macedoniana de'o coca quëaye pa'iji caquë Maija'quëpi soiji cajë ne de'huahuë, sañu'u cajë.

Pablo Cui'ne Silas Filipos Pa'iyë

¹¹ Troas yo sa'rona aya mëisicohua'ipi te'e mu'serepa saë'ë, Samotracia saodohuëna. Saisicohua'ipi ñatasi mu'se Neápolisna tì'ahuë.

¹² Tì'ani jàropi Filiposna saë'ë, romano paì daripëna. Jàro Macedonia yeja ai ëja daripëre pana saë'ë. Sani jàrona pëahuë, tsoe mu'seña maña.

¹³ Pëasicohua'ipi huajë mu'se pa'ina, paì daripëpi hue'sena etani saë'ë. Tsiaya tëtëpa quë'rona sani cuasahuë, judío paì Maija'quëre se hue'ña'ë. Ìño cuasani ja'rùni ñu'ijë de'o cocare quëahuë, nomiohua'ire ìti maca tsi'sini ñu'icohua'ire.

¹⁴ Quëajëna, te'o nomio Lidia hue'ecopi, Tiatira daripë paìopi, jai do'i caña ma ja'ñe ìsicopi tsi'sicohua'i ja're paco'ë. Jaje pa'iona, Maija'quëpi Pablo cayere de'oyerepa asajaco caquë necaina, ai Pablo cayese'e asao, si'aye ì quëaye. Jào cato Maija'quëre seco paco'ë.

¹⁵ Jaje pa'ìopi ìo tsëcapë ja're còni oco do cuañoni yëquëre cao:

“Mësarupi yë'ëre sehuosicore pare ñani yë'ë huë'ena sani pëajë'ë.”

Jaje caco ai seona, ìo huë'ena sani pëahuë.

¹⁶ Pëasicohua'ipi te'e mu'se Maija'quëre se hue'ñana saijë te'o nomi tsìo ta'ñe yequë mu'seña pa'ì ja'ñere quëa joyore hue'econì tì'ahuë. Jaje pa'ìopi ìo ëjaohua'ire jaiye curiquë necaico paco'ë, ìo ta'ñe ca do'ipi. ìo cato ìohua'ì jo'yao paco'ë.

¹⁷ Jaje pa'ìopi Pablöre cui'ne yëquëre pe'te huëoni pe'teco cuio:

“ìcòhua'ì cato Diusu tutu quë'ire pare necaicohua'ì a'ë. Jaje pa'ìohua'ìopi mësarute huaso cocare pare quëayë!”

18 Jajese'e si'a mu'seña cuico pe'terojaiona, yo'o jujani Pablopi co'ye ponëni iote ta'ñe ca cocare capi:

“Jesucristo mamipi cuañeñë, icore jeoni etani saijë'ë, co'a joyo.”

Ca macarepa jare iti macapi co'a joyo iote etani saji'i.

19 Jaje huatipi etaëna, io ëjaohua'ipi ñani yure curiquë neñe peoji cuasajë Pablore cui'ne Silasre tseahuë. Tseani co'amaña huero hue'ñana sahuë, ja daripë ëjaohua'i quë'rona.

20 Dani ëjaohua'ire cahuë:

“Icohua'i Israel pai a'ë. Jaohua'ipi mai daripë ai josa yo'oyë.

21 Israel pai yo'oyere ye'yayë, jaohua'i. ¿Me mai romano pai iohua'i caye asani yo'oye'ni?”

22 Cajëna, si'aohua'i cui'ne cahuë. Cajëna, ja daripë pai yo'oye ñacohua'ipi Pablore cui'ne Silasre ju'i caña du'teni si'sejë'ë, cuañehuë.

23 Cuañejëna, ai si'sehuë. Si'se tëjini co hue'ñana sani cosicohua'ire ñaquëre de'hua ñajë'ë, icohua'ire cajë cuañeni co huesohuë.

24 Cuañerena, asani ai sa'nahuë tu'rihuëna sani copi. Coni soquë totona coña nesicona nëcañoa jua nëoni hueñopi.

25 Hueñosicohua'ipi ñu'ijë jopo ñami pa'ina, Pablopi cui'ne Silaspi coni Maija'quëre sejë cui'ne jëjë yo'ojëna, si'a cosicohua'i asahuë.

26 Ja macarepa yejapi ai ñu'cueo. Ñu'cuecona, co hue'ña eta sa'noapi si'aye hui'yo sao, cui'ne paire quëna meapi huese'eje tome sapi, peo hue'ña.

27 Ja maca cosicohua'ire ñaquëpi sëtani hui'yose'e eta sa'noa pa'iona, ñani cosicohua'ipi tsoe etahuë cuasaquë i hua'tipi dutani co'ye huasi'i caquë yo'opi.

28 Yo'oquëna, Pablopi tutu capi:

“Yo'oma'ë. Si'aohua'i yëquë iye macare pa'iyë.”

29 Caquëna, asani miañe dajë'ë cani tsasiquë ca'raquë huë'huë cacani Pablo cui'ne Silas quëo quë'rona do're ja'rupi.

30 Yo'o tëjini huëni nëceni Pablore cui'ne Silasre etoni seji'i:

“¿Huasosiquë pa'iyë cani me yo'oye pa'iquë'ni, yë'ë?”

31 Seina cahuë:

“Jesucristoni sehuojë'ë. Sehuoni huasosiquë pa'ija'quë a'ë, më'ë. Cui'ne më'ë huë'e acohua'i huasosicohua'i pa'ija'cohua'i a'ë.”

32 Ja maca ite cui'ne si'aohua'i i huë'e acohua'ire mai Ejaë cocare quëahuë.

33 Jare iti quëa tëji maca, cosicohua'ire ñaquëpi Pablore cui'ne Silasre si'sese'e a'si tsoapi. Ja jeteyo'je i cui'ne si'aohua'i i huë'e acohua'i oco do cuañohuë.

34 Do tëjisi maca tumani Pablore cui'ne Silasre i huë'ena sani aopi. I cui'ne i tsëcapë acohua'i Maija'quëre sehuosicohua'i pa'ijë ai sihuahuë.

35 Nea hue'ña pa'i maca pai yo'oye ñani ca de'huacohua'ipi Pablore cui'ne Silasre eto saojë'ë cajë cosicohua'ire ñaquëre quëaja'a soldado paire jëjo daohuë.

36 Sani quëarena, cosicohua'ire ñaquëpi capi, Pablore:

“Pai yo'oye ñacohua'ipi yë'ëre mësarute eto saojë'ë, cuañehuë. Jaje pa'iyë sëte señajë de'oye saijë'ë, yure.”

37 Caquëna, Pablopi capi:

“Quëañu'u cajë daisicohua'ire soldado paire yëquë romano paini mësarute ti co'aye yo'ose'eje cama'pë do'i peocohua'ini si'a pai ñajëna, si'sehuë. ¿Yure jaje yo'osicohua'ipi yahuerpa etoñu'u cayë? Jaje yo'oye coeyë, iti yëquëre cosicohua'ipi dani eto saojajë.”

38 Caquëna, soldado paipi sani romano pai a'ë, quëarena, pai yo'oye ñani ca de'huacohua'ipi quëquëhuë.

39 Quëquësicohua'ipi dani pai yo'oye ca de'hua ëjaohua'ipi yëquë mësarute co'aye yo'ose'e oijë'ë cajë se'ë, Pablore cui'ne Silasre. Jaje cani etoni iye daripëpi etani saijë'ë cajë se'ë.

⁴⁰ Setena, Pablopi cui'ne Silaspi co huë'ñapi etani Lidia huë'ena saë'ë. Sani sehuosicohua'ire ñajë cui'ne jeoma'pë tuijë'ë cajë yëhuo tējini etani saë'ë.

17

Tesalónica Daripë Acohua'i Sañope Yo'ose'e

¹ Pablo cui'ne Silas saicohua'ipi Anfípolis cui'ne Apolonia dari sa sani Tesalónica daripëna tì'ahuë. Tì'arena, jarote Israel pai tsi'si huë'e paji'i.

² Pa'ina, Pablopi i noni yo'orojaiñe sete Israel pai tsi'si huë'ena saji'i, toaso sem-anarepa huajë mu'se ñape sai iohua'i ja're Maija'quë toyapëre ñaquë iti cayeje pa'ye,

³ caquë quëaquëpi. Jesús ju'isiquëpi cui'naëpi huajëquë huëiye pa'iji. “Jaje pa'ina, yë'ë mësarute quëaquë Jesús i api, maire huasoquë.”

⁴ Caquëna, Israel pai acohua'ipi sehuoni Pablona cui'ne Silasna tsiohuë. Cui'ne jai pai Maija'quëre secohua'ipi griego pajje sehuohuë. Sehuojëna, cui'ne jai pai ëja nomiohua'ije sehuohuë.

⁵ Jaje sehuojëna, ñani oijë pëijë Israel pai sehuoma'cohua'ipi co'a pai ma'ñare nema'pë co'a nëcarojaicohua'ini tsi'sohuë, jaohua'ipi ca huëojëna, si'a pai daripë pa'icohua'ipi pëti huëoni josa yo'ojë cajajë cajë. Jaje yo'ojëna, tsi'sisicohua'ipi Pablóni cui'ne Silasni coejë Jasón huë'ena tomejani cacani josa yo'ohuë, pa'ijëna, tseani etoni paina isiñu'u cajë.

⁶ Yo'ojëna, iohua'i cajë yo'ocohua'ipi peojëna, coa pa'iohua'ini Jasónni cui'ne yecohua'i sehuosicohua'ini tseani quërë etoni ja daripë pai ëjaohua'i quë'rona sahuë. Sani cuijë cahuë:

“Icohua'ipi si'a huë'ña pa'icohua'ire tiñe pa'iyena ponajë yo'ocohua'ipi iñoje dani yo'oyë.

⁷ Yo'ojëna, Jasónpi iohua'ire oi i huë'ena pëaye isipi. Jaje yo'ocohua'is si'aohua'i César si'a pai ëjaë cuñese'ere sañope yo'oyë. Yo'ojë cayë, yequë pai ëjaërepa pa'iji, Jesu api irepa cayë.”

⁸ Cajëna, ja daripë acohua'ipi cui'ne iohua'i ëjaohua'ipi asani çja jerepa yo'ocohua'i a'ni? cuasa huëohuë.

⁹ Cuasajëta'are Jasónpi cui'ne yecohua'i sehuosicohua'ipi mësaru cuañeñe tì'acaija'cohua'i a'ë cani curiquëre isi nëoni eto cuañohuë.

Pablo Cui'ne Silas Bereare Pa'ise'e

¹⁰ Ja ñami sehuosicohua'ipi esa Berea daripëna saijë'ë cajë jëjo saohuë, Pablöre cui'ne Silasre. Jëjo saojëna, saicohua'ipi tì'ani Israel pai tsi'si huë'ena cacahuë.

¹¹ Berea acohua'i Israel pai de'o pai paë'ë. Tesalónica paire sa tëto saicohua'i paë'ë. Jaje pa'iohua'ipi Pablo quëaye de'oye asajë nuñerepa quëaquë cajë si'a mu'señapi Maija'quë toyapëre ñahuë.

¹² Jaje yo'ojë jai pai Israel pai acohua'ipi sehuohuë. Sehuojëna, cui'ne griego pai ëmëohua'i cui'ne ëja nomiohua'ije sehuohuë.

¹³ Sehuojëna, Pablopi Bereana Maija'quë coca quëaquë pa'iji asani Tesalónica Israel paipi Bereana dani Pablöre paipi josa yo'o ja'ñe ne huëohuë.

¹⁴ Jaje yo'o huëojëna, sehuosicohua'ipi Pablöre esa eto saohuë, jai tsiaya tëtëpa quë'rona. Jëjo saojëna, coa Silaspi cui'ne Timoteopi çoni pëahuë, Bereana.

¹⁵ Pëarena, Pablöre çoni saijë sasicohua'ipi Atenas daripëja'a jeojani co'ihuë. Co'ijë Timoteore cui'ne Silasre Pablo esa daijë'ë case'ere dani quëahuë.

Pablopi Atenas Daripëre Pa'iyë

¹⁶ Pablopi Silasre cui'ne Timoteore Atenas daripëpi pa'i utequë si'a huë'ña pai de'huasi diisure pase'e pa'ijëna, ñaquë oji'i, co'ayerëpa yo'oye'ni cuasaquë.

¹⁷ Jaje pa'ina, Israel pai tsi'si huë'ena cacahuë Israel pai ja're cui'ne Maija'quëre secohua'i ja're çoni capi. Caquë cui'ne si'a mu'señapi huero huë'ñana tsi'sisicohua'ireje yëhuoquë capi.

18 Caquëna, paï pa'iyë asacohua'i epicúreos païpi cui'ne estoicos païpi ìte ca huëoni cajë yecohua'ipi cahuë:

“¿Iquere iquë caquë'ni, jai cocaë maca?”

Cajëna, yecohua'ipi cahuë:

“Yequë paï diusuohua'i ayere quëacaiquë api cuasayë.”

Jaje cahuë, Pablöp de'o coca Jesús ayere cui'ne ì ju'isiquëpi huëise'ere quëaquëna.

19 Ja maca Pablöre Areópago cutihuëna sahuë, ëjaohua'i tsi'si hue'ñana. Sani ìte sei'ë:

“¿Yëquë asaye yëyë, ìque huajë ye'yaye a'ni, iye më'ë yëquëre quëaye?”

20 Yëquë asa ma'ñere më'ëpi caquëna, asa jujani ¿iquere më'ë caye quëaquë'ni? cajë señë, më'ëre.”

21 Atenas païpi cui'ne tì païpi ìti maca pa'icohua'ipi ja'a yo'ose'ere pase'e asacohua'i paë'ë. Jaje pa'iohua'i sëte jaje cahuë.

22 Cajëna, ìohua'i joporepa pa'iquëpi Pablo huëni nëcani Areópago cutihuëpi nëcaquë ìohua'ire capi:

“Atenas paï yë'ë mësarute ña'ne cato mësarü diusuohua'ire cuasañu'u cajë ai yëjë yo'ocohua'i a'ë.

23 Jaje yo'ocohua'ini yë'ë mësarü se hue'ñana cacani ìti tëojë se hue'ñana ñeje toyase'e pa'ina, ñahuë: ‘Ti paï ñama'a diusure se hue'ña'ë.’ Jaje pa'ina, yë'ë, jaë mësarü ti ñama'pë se diusu ayere quëaquë a'ë.

24 Jaëpi yeja cui'ne ìote pa'iyë nesiquë jaje pa'ina, ì api, ma'tëmo cui'ne yeja ëjaërepa. Jaje pa'ipi paï nesi hue'ñare pa'ima'quë api.

25 Païni necaijë'ë, yë'ëre cama'quë api. ì api, maire pa'iyë si'aye yë'eye cui'ne yequë co'amañaje ìsisiquë.

26 Te'ire paire de'huasiquëpi jaëpi tel'ipi jai paï daripëa nepi, Maija'quëpi si'a yeja pa'ijajë caquë. Jaje pa'ina, ìpi ìohua'i pa'ija'to cui'ne ìte ìohua'i co'ëja'a macajë ca nëopi.

27 Jaohua'ipi Maija'quë mai quëno macare pa'iquëta'are coa cuasarepa ìna co'e tì'ajajë caquë nepi.

28 Jaje pa'ina, mai ìna pa'iyë, huajëcohua'i pa'ijë cu'iyë. Mësarü aipë ta'ñe coca cacohua'i case'erepa: ‘Mai cato Maija'quë tsëcapë acohua'i a'ë’.

29 Jaje Maija'quë tsëcapë acohua'i sëte paï ìohua'i cuasayepi huëojë curiquëpi, po curiquëpi cui'ne quënapì de'huase'ere Maija'quëjë pa'ì api, cuasama'pë pañu'u.

30 Ai tsoe cato Maija'quë paï huesëjë yo'oye coa ñaquë paji'i. Jaje pa'isiquëta'a yure cato Maija'quë cuañëji, si'a hue'ña pa'icohua'ire ìna sehuojë daijë'ë caquë.

31 Jaje pa'ina, Maija'quëpi paï yo'ose'e nuñerepa caquë ne de'huaja'a mu'se ca nëopi: Jesu api, ja yo'oye yo'oja'quë, ì jo'ya nesiquëpi. Jaje pa'ina, Jesuna cuasaye pa'iji caquë si'aohua'ire ìñopi, ju'isiquëni huëoquë.”

32 Jaje ju'isicohua'i huëiye ayere caquëna, asani cue'cuehuë. Cue'cuejëna, yecohua'ipi cahuë:

“Yequë mu'se asañu'u, më'ë caye.”

33 Cajëna, jaohua'ire quëaye jëopi.

34 Jaje pa'iquëta'are yecohua'ipi sehuohuë. Sehuoni ì ja're conì tsiohuë. Cui'ne jaohua'i ja're conì paë'ë, Dionicio. Cui'ne te'e nomio Dámaris hue'eco paco'ë. Jaohua'i cato Areópago tsëcapë acohua'i paë'ë. Pa'ijëna, cui'ne yecohua'ijë conì paë'ë, ìohua'i ja're conì.

18

Pablo Corinto Daripëre Pa'ise'e

1 Jaje yo'o tējini Atenaspi etani Corinto daripëna saji'i, Pablo.

2 Jarona tel'ire Israel paire Aquilare tì'api. Jaë cato Ponto yeja aquë paji'i. Jaje pa'ipi Pablo ja yë'ta'a tì'ama'në Aquila cui'ne ì paco Priscilapi conì Pontona tì'asicohua'ipi

paë'ë. Jaohua'i cato Italiapi etani daisicohua'i paë'ë. Claudio romano pai ëjaëpi si'a Israel pai Roma pa'icohua'i etaye pa'iji caquë cuañequëna, etasicohua'i paë'ë. Jaje pa'iohua'ini Pablo do'i ñasi'i caquë saji'i.

³ Sani iohua'i ja're conï pëapi. Iohua'i neñeje pa'ye ca'nipi huë'ña nequë sëte iohua'i ja're conï nesi'i caquë pëapi.

⁴ Pëasiquëpi pa'i si'a huajë mu'seña Israel pai tsi'si huë'ena sai quëapi, Israel paire cui'ne yequë paire asare pajajë caquë.

⁵ Macedonia pa'icohua'ipi Silas cui'ne Timoteo conï tì'asi maca Pablopi si'a mu'seña Maija'quë coca quëa huëoni quëaquë judío paire capi. Jesús paji'i, maire huasoquërepa.

⁶ Jaje caquëna, jaohua'ipi ite sañope cajë pë'ë. Pëijëna, Pablo ña jujani iohua'ire sañope cayere iñosi'i caquë i ju'i care ta'të topi. Ta'të toni capi, iohua'ire:

“Mësaru do'i pasipi mësaru ne huesëye, yë'ë do'i peosipi. Jaje pa'ina, yurepi jerepa cato judío pai peocohua'ina sani Maija'quë coca quëaja'quë a'ë.”

⁷ Cani tsi'si huë'ñapi etani Justo huë'ena saji'i, Maija'quëre sequë huë'ena, Israel pai tsi'si huë'e quëno maca pa'i huë'ena.

⁸ Jaje pa'iquëta'are Israel pai tsi'si huë'e ñacohua'i ëjaërepa Crispo hue'equëpi Maija'quë coca asani sehuopi. Sehuoquëna, cui'ne si'aohua'i i tsëcapë acohua'ijë sehuohuë. Sehuojëna, cui'ne Corinto daripë acohua'ijë jai pai sehuohuë. Sehuorena, oco dopi, sehuosicohua'ire.

⁹ Jaje yo'oquë pa'ina, te'e ñami Ejaëpi cani ñañeje pa'yeja'a ñaini capi, Pablore:

“Ca'rama'ë pa'ijë'ë, coca quëaye, jeoma'ë cajë'ë.”

¹⁰ Yë'ë coca sehuoja'cohua'ire iye daripë acohua'ire jai paire payë. Yë'ëpi më'ë ja're conï pa'iyë. Pa'ina, më'ëre paipi co'aye yo'o tì'añe paja'cohua'i a'ë.”

¹¹ Caëna, asani Pablopi Corintona te'e ometëcahuë jopore paja'a pëani pa'i Maija'quë cocare ye'yapi, iohua'ire.

¹² Jaje yo'oquë pa'ina, Acaya pai ëjaë Galión pa'i maca judío paipi Pablore sañope yo'oñu'u cajë tsi'sihuë. Tsi'sini tseani sahuë, pai yo'oye ca de'hua huë'ñana.

¹³ Sani iohua'i ëjaëre cahuë:

“Iquëpi cuañese'e cayeje pa'ye yo'oma'pë, tiñe Maija'quëre seña pa'iji caquë paire ye'yaquë api.”

¹⁴ Cajëna, asani Pablopi casi'i cuasaquëna, Galiónpi du'ruja'a capi, Israel paire:

“Co'aye yo'ose'ere panita'a paire huani jeose'ere yo'ojë catota'a mësaru Israel paire asa catira'huë.”

¹⁵ Jaje pa'iquëta'are yure cato coa coca yë'ose'e case'ere, mami ayere, cui'ne mësaru cuañeñe ayere yo'ojë cayë. Jaje pa'iyë sëte mësaruse'e ne de'huajë'ë. Mësaru yo'ojë cayere cui'na maca yo'oquë caye coeyë.”

¹⁶ Jaje cani pai yo'ose'e ca de'hua huë'ñapi eto saopi, iohua'ire.

¹⁷ Eto sauna, pai yo'ose'e ca de'hua huë'ña tiña macare pana Sóstenesre tseani të'cahuë. Jaë cato Israel pai tsi'si huë'e ñacai ëjaë paji'i. Jaje yo'otoje Galión cato co'a ju'i ñañe papi, iohua'i yo'oye.

Pablopi Tijupë Antioquiána Saiye

¹⁸ Ja yë'ta'a Pablo Corinto daripëna pëasiquëpi tsoe mu'seña paji'i. Pa'iquëpi sai huëoni sehuosicohua'ire saiye, caquë pëpa tējini sai Priscila cui'ne Aquila ja're conï saji'i. Siria yejana yohueja'a ja yë'ta'a yohuë aya mëima'në Cencreana naña peo ca'topë hueopi, i nesi'i ca nëose'ere yo'o tì'asi'i caquë.

¹⁹ Jaje yo'osi jeteyo'je Efesona tì'ahuë. Tì'ani Pablopi Priscilare cui'ne Aquilare jëoni Israel pai tsi'si huë'ena saji'i. Sani Israel pai tsi'sicohua'i ja're coca capi.

²⁰ Caquëna, asani iohua'ipi ite pëajë'ë cajë se'ë. Sejëna, pañë, pëaye cani.

²¹ Pëpani sai capi:

“Maija'quëpi yëna cui'naëpi yeque co'ini ñasi'i.”

Cani ja jeteyo'je yohuëna aya mëni Efesopi yequë hue'ñana saji'i.

²² Ja maca Cesareana ti'ani sehuosicohua'ire pëpasi'i caquë Jerusalénna saji'i. Sani jaropi yureta'a Antioquíana saji'i.

²³ Sani jarona tsoe maca pani yureta'a cui'naëpi cu'i huëo copi, pai ñape darina, Galacia cui'ne Frigia yeja daripëana, sehuosicohua'ire tutu quë'iohua'ire quëa huasoquë.

Apolos Efeso Paire Yëhuoye

²⁴ Ja mu'seña te'i Israel pai aquëpi Apolos hue'equëpi Efesona titapi, Alejandría daripë aquëpi. Jaë cato ai ta'ñe coca caquë cui'ne Maija'quë toyapë ai de'oyerepa asaquë paji'i.

²⁵ Jaje pa'ipi mai Ejaërepa coca pa'iyena ye'yesiquë paji'i. Jaje pa'ipi tuturepa caquë Jesús ayere tiñarepa ye'yapi, coa Juan oco doyese'e asaquëta'a.

²⁶ Jaje pa'ipi Apolos Israel pai tsi'si huë'ena jai pai asajëna, caquëna, Priscila cui'ne Aquilapi asani ite te'ire tirona sani quëahuë, ai tiñarepa Maija'quë coca ayere.

²⁷ Quëasiquëpi Apolos Acayana sasi'i caquë yo'oquëna, sehuosicohua'ipi i sai ja'ñe cocaë'ë. Cöcaijë cui'ne te'e carta toyahuë, Acaya sehuosicohua'i pa'icohua'ina de'oye ite pëpacaijë'ë cajë. Jaje yo'orena, Acaya ti'ani Maija'quë oi do'ipi sehuosicohua'ire ai de'oyerepa cöcaji'i.

²⁸ Cöcai si'aohua'i ña hue'ñana Israel paire toyapëna ñaquë Jesús irepa maire huasoquë paji'i caquë sañope capi. Iohua'ijë më'ë coa cayë caye peoyere papi, capi.

19

Pablo Efeso Pa'iyë

¹ Apolos Corintore pa'ina, Pablopi cuti quë'roja'a sa sani Efesona ti'api. Ti'ani jarona jai paire sehuosicohua'ire ti'api.

² Ti'ani jaohua'ire seji'i:

“¿Mësaru sehuo maca de'o joyo tsio daquë?”

Caquëna, iohua'ipi cahuë:

“Pani, de'o joyo pa'iyë ayeque caye yëquë ti asama'cohua'i a'ë.”

³ Cajëna, Pablopi capi:

“¿Iquere asajë do cuãñore'ni?”

Caquëna, iohua'ipi cahuë:

“Juan oco doquë quëase'ere asani sehuojë do cuãñosicohua'i a'ë.”

⁴ Cajëna, Pablopi capi:

“De'oji, Juan cato co'aye yo'ose'ere jeoni Maija'quëna ponëcohua'ini oco dopi, doquë capi: ‘I jeteyo'je daiquëni sehuoye pa'iji.’ Jaëre cato Jesuni.”

⁵ Jaje caquëna, asani Jesuni ire papi cuasani sehuorena, Ejaë Jesús mamipi cani dopi, iohua'ire.

⁶ Dosisicohua'ini Pablopi jëñapi patoquëna, de'o joyopi iohua'ina tsio daji'i. Tsio daina, yequë cocapi cajë yo'ohuë. Yo'ojë Maija'quë cayere asajë yecohua'ina se quëahuë.

⁷ Iti jaje yo'osicohua'i cato doce ëmëohua'i paë'ë.

⁸ Pablopi paire Maija'quë cuãne tē'te ayere quëare pasi'i caquë ti ca'rama'ë toaso ñañëohua'ire Israel pai tsi'si huë'ena sai capi.

⁹ Caquëna, yecohua'ipi sehuocaiye pajë, si'aohua'i ña hue'ñana huajë ma'a Pablo ye'yaye co'aye a'ë cahuë. Cajëna, Pablopi jaohua'ire jeoni sehuosicohua'ise'ere huani sapi, Tiranno coca ca huë'ena.

¹⁰ Jarona sani si'a mu'señapi coca caquë jajese'e caya ometëcahuëa yo'opi. Yo'oquë pa'ina, Asia provincia yeja pa'icohua'ipi Israel paipi cui'ne Israel pai peocohua'ipi Ejaë coca asahuë.

¹¹ Jaje yo'oquëna, Maija'quëpi Pablo ja're pa'i jaiye pai yo'o ti'a ma'ñe yo'opi.

12 Yo'oquëna, Pablo ju'i cañapi cui'ne a'ri tēno ca'ti pëa i papise'epi ju'icohua'ina sani nejëna, ju'icohua'ipi co'yahuë. Cui'ne huati quë'iohua'ijë huatire eto sao cuañohuë. Ja jerepa yo'opi.

13 Jaje yo'oquëna, ñani cui'ne Israel pajje paë'ë, ma'aja'a cu'ijë huati joñoapi paire pa'iye eto saohua'ijë, coa yo'ocohua'i. Jaohua'ipi cuasahuë, Jesús mamipi cajë huatire eto saoye pa'iji. Cuasani huati joñoare cahuë:

“Pablo quëaquë Jesús mamipi cuañeñë, etajë'ë.”

14 Iye yo'oye cato Maija'quë huë'e ñacaicohua'i ëjaërepa Israel paj Esceva siete mamajëpi yo'ohuë.

15 Jaje yo'ocohua'ini yequë mu'se huati joyopi johua'ire sañope sehuoquë capi:

“Jesure asayë, cui'ne Pablöreje asayë. ¿Mësaruta'a ne a'ni?”

16 Caquë jare iti macapi huati quë'ipi jaohua'ire tuturepa yo'oquë tseani a'si neina, a'si quë'iohua'ipi caña peñoa huë'epi etani cati saë'ë.

17 Iye yo'ose'ere si'aohua'i Efeso pa'icohua'i griego paj cui'ne Israel paj asani ca'rahuë. Jaje yo'ojëna, Jesús mami jerepa ai de'oye a'ë, si'a huë'ña pa'icohua'i cahuë.

18 Jaje cui'ne jai paj sehuosicohua'ipi johua'i co'aye yo'ose'ere jai paj ña huë'ñana oijë quëahuë.

19 Quëajëna, cui'ne jai paj ja'në dahuëohua'i pa'isicohua'ipi io dahuë toyapëre paj ña huë'ñana dani ëohuë. Ja toyapë do'ire cuëcua ña'ne cato cincuenta mil curiquë të'ñarepa do'i paji'i.

20 Jaje yo'oco mai Ëjaë coca jerepa jai saco'ë, si'a huë'ña io tuture paire iñoco.

21 Ja jeteyo'je Pablo Macedoniana cui'ne Acayana do'i sani cui'ne jaropi Jerusalénje do'i sasi'i cuasapi. Cuasaquë yequeje capi, jaro Jerusalén saisi jeteyo'je Romaje saija'quë a'ë.

22 Jaje caquë Timoteore cui'ne Erastore iti cōcaicohua'ire cayaohua'ire Macedoniana jëjo saopi, ise'e ja yë'ta'a Asia yejana a'ri maña pëaquë.

Efeso Acohua'i Sañope Yo'ose'e

23 Ja mu'seña Efeso daripë pa'icohua'ipi ai josa yo'ojë cahuë, huajë ma'a ayere.

24 Demetrio po curiquë de'huaquëpi ca huëouna. Jaëpi diusa Diana huë'eje pa'ye a'ri huë'ña maña nequë paji'i. Jaje nequëpi ite cōcaicohua'ire jaiye curiquë isiquë paji'i.

25 Jaëpi ite cōcaicohua'ire cui'ne i neñeje pa'ye necohua'ire tsi'sopi. Tsi'soni capi:

“Ëjaohua'i mësarupi asayë, iye a'ri huë'ña de'hua do'i mai de'oye pa'iye.

26 Jaje pa'iquëta'are jaë Pablopí mësarupi asajë cui'ne ñajëna, caji, paj de'huase'e diusu peoye a'ë. Jaje caquë jai paire ye'ya huesoji, i cayena. Iño Efeso paire cui'ne si'a Asia provincia pa'icohua'ire jaje ye'yaji.

27 Iye i jaje ye'yaye ai co'aji, mai co'amaña peo huë'ña ne huesëye pa'iji, cui'ne diusa Dianaje io yure do'i quë'io pa'iye peo huë'ña tomeñe pa'iji. Jaje tomeni iye diusa co'a coa cue'cue cuañoja'coa. Yure iye provincia Asia pa'icohua'i tsecopi cui'ne iye yeja si'a yeja pa'icohua'i tsecopi carajasio.”

28 Caquëna, asani pëtiteni tutu cuijë cahuë:

“Pa'ijë'ë, Diana Efesios paj ja'corepa.”

29 Jaje yo'ojë cajëna, si'a iti daripë acohua'i coa huesë asahuë, johua'i yo'ojë caye. Jaje yo'ojë cajë Pablöre cōcōhua'ire cayaohua'ire Macedonia acohua'ire Aristarcore cui'ne Gayore tseani quërëjë sahuë, paj tsi'sijë ña huë'ña quë'rore pana.

30 Jaje yo'ojëna, Pablopí paire casi'i caquë yo'oquëna, sehuosicohua'i ite ësehuë.

31 Cui'ne jaro ëjaohua'i pa'i huë'ñare yecohua'i ëjaohua'ipi Pablöre ñacohua'ique paë'ë, pa'ijë jaohua'ije ai ësehuë, coní yo'oquë cama'ë cajë. Jaje pa'ina, ite quëaja'cohua'ire jëjo saohuë. Pablo quë'rona.

³² Jaje yo'o maca, cato iti tsi'sisicohua'i cato de'huarepa yo'ojë cahuë, yecohua'i tiñe cuijëna, cui'ne yecohua'i ai yeque cajëna, yo'ohuë. Jaje yo'ohuë, paï. Coa ca huëosi do'ire huesërepa tsi'sini, jai paï yecohua'i iti cajë tsi'sise'equë huesëhuë.

³³ Jaje jai paï huesëjëna, Alejandrojë huesëquëna, yecohua'ipi quëahuë, iti cajë tsi'sise'e. Jaëni judío païpi coca cajë'ë cajë jëjo eto nëcohuë, paï ña hue'ñaana. Ja maca Alejandropi païre coca casi'i judío paï ayere caquë jëñapi yo'opi. Yo'oquëna,

³⁴ ije judío païpi casi'i caquë yo'oji asani ai tutu cuihuë, caya horas:

“Pa'ijë'ë, Diana Efesios paï ja'co.”

³⁵ Cuijë pejë jeorena, iti daripë pa'iye toyaquëpi capi, païre:

“Efesios paï asajë'ë, si'a paï iye yeja acohua'i asayë, iye daripë pa'icohua'i si'aohua'i Dianate ne huesoma'pë paye pa'iji case'e. Cui'ne ma'tëmopi tomesi quënaorejë ñacaiye pa'iji, asayë.

³⁶ Jaje pa'iye sëte co'arepa huëojë co'aye yo'oma'pë pa'ijë'ë. Du'ru macarepa ai cuasajë'ë, je huesëjëna, airepa yo'ojë caye'ni.

³⁷ Iconi mësarü tseani dasicohua'i co'aye caye pahüë, mai ja'core pare.

³⁸ Jaje pa'ina, Demetriopi cui'ne i ja're yo'ojë cacohua'ipi yecohua'ire sañope cayere paï paï yo'ose'e asani ca de'huacohua'ina quëajë'ë. Jaohua'i pa'iyë, mësarü yëye ëjaohua'ina cajë'ë. Ja maca paï ñape mësarü pa'iye quëa de'huajë ne de'huajë'ë.

³⁹ Mësarupi yequë co'amañare seña pacohua'i paï jai paï de'oyerepa tsi'si sitona coca caye pa'iji.

⁴⁰ Yure iye yo'ose'e co'aji. Ejaohua'ipi asani maire caye pa'iji coa josa yo'ojë cacohua'ire. Iquere yo'ojë care'ni, cajë seto quëaye peoji. ¿Jere quëaye'ni, iti cajë yo'ose'e peoto?”

⁴¹ Jaje se ca tëjini jeopi, iti yo'oye.

20

Pablo, Macedonia, Cui'ne Greciana Saiye

¹ Josa yo'ojë ca tëjisi jeteyo'je Pablopï sehuosicohua'ire soini yëhuo tëjini saiye caquë pëpani Macedoniana saji'i.

² Sani si'a hue'ña jaro pa'i daripëana do'i sai sehuosicohua'ire sihua ëaye yëhuo huasoquë cuji'i. Cuni tëjini jeteyo'je Greciana ti'api.

³ Ti'ani jaronä toaso ñañëohua'ire pëapi. Pëasiquëpi pa'iquëpi Siriana sai yohuëna aya mëni tëjiquëpi ite judío paï huañu'u cajë cui'ñase'ere asapi. Asani Macedonia yejaja'a cui'naëpi tëto sai quëopi co'isi'i cuasapi.

⁴ Cuasani saina, i ja're coni saë'ë, Sópater Berea aquë, Pirro mamaquë, Aristarco, Segundo Tesalónica acohua'i, Gayo Derbe mamaquë, Timoteo, Tíquico. Cui'ne Trófimo Asia yeja acohua'i saë'ë.

⁵ Saisicohua'ipi Maija'quë do'ijëpi yëquëre Troaspi utehuë.

⁶ Utejëna, yëquëpi levadura co'mema'a ao aife tsi'sini yo'o tëjini, Filipos daripëpi etani jai yohuëja'a cinco mu'seña saijë ti'ahuë, Troasna. Ti'ani jaronä siete mu'seña pëahuë.

Pablo Troas Pa'iye

⁷ Huajë mu'se pa'ina, Jesús yo'ose'ere cuasajë ao jë'yeni aña'u'u cajë tsi'sisicohua'ipi pa'ijëna, Pablopï ñatasi mu'se saiyeque pa'iji caquë ai yëhuopi, ñami jopo pa'i macare paja'a.

⁸ Yëhuoquëna, ëmëje'repa tu'rihuëna tsi'sisicohua'ipi paë'ë, jaiye toa tsëopëa tsëo sitore.

⁹ Pa'ijëna, te'i posë Eutico hue'equëpi hue'se ña sa'rona ja'rusiquëpi ñuji'i. Nñu'iquëpi, Pablopï airepa tsoe quëaye sëte cai huëoni yureta'a canï huesëni jaro toaso ya'ripa ëmëje're papi tompëpi. Tomeina, ju'isiquëni conï huëohuë.

¹⁰ Jaje ju'isiquëni oarena, Pablopì cajeni jai capi posëna jani su'cuapi. Su'cuani capi, sehuosicohua'ire:

“Quëquëma'pë pa'ijë'ë. Huajëquë api.”

¹¹ Cani ja jeteyo'je, ja'në pa'i sitona mëni ao yëtoni ani jare Maija'quë coca quëaquë ñatapi. Ñata tomequëna, caye jeoni saji'i.

¹² Saina, yecohua'ijë tsihua'ëre huajëquëre sahuë. Sajë ai sihuajë saë'ë, iti yo'ose'ere cuasajë.

Mileto Saiye

¹³ Cutihuëja'a sasi'i caëna, yëquëpi du'ru saë'ë, yohuëja'a Asón daripëna. Jarona Pablore i case'eje pa'ye ayañu'u cajë.

¹⁴ Yo'osicohua'ipi Asónna ite tì'ahuë. Tì'arena, aya mëquëna, sani i ja're conì Mitilenena tì'ahuë.

¹⁵ Tì'asicohua'ipi jaropi sani se ñatasi mu'se Quío daripë je'ñere paja'a sa saë'ë. Sa sani se ñatasi mu'se, Samos yo sa'rona tì'ahuë. Tì'asicohua'ipi se ñatasi mu'se Meletona tì'ahuë.

¹⁶ Jaje yo'ohuë, Pablopì esa Jerusalënna tì'ani du'ru quëise'e tëa fiestare pasi'i caquëna. Ipi Efesona saisiquë pani Asia yejana ai tsoe pëayere coequëna, jaje yo'ohuë.

Efeso Sehuosicohua'ire Yëhuoye

¹⁷ Mileto Pablo pa'i Efeso sehuosicohua'i ëjaohua'ire soipi.

¹⁸ Soina, asani datena, capi, jaohua'ire:

“Yë'ë du'ru macarepa Asiana tì'asi mu'se aquëpi yë'ë pa'i yo'ose'e asacohua'i a'ë, mësarù.

¹⁹ Si'anë mësarù ja're pa'i jerepa pa'i a'ë caquë yo'oma'ë mai Èjaëre necaiyë. Israel paipi yë'ëre jaiye josa yo'oñu'u cuasajë yo'o jopopi ai yo'oquë mësarute otare papi oi quëahuë. Jaje pa'ina,

²⁰ mësarute de'oye pa'iye isiyere quëa jujani jeoma'ë pai tsi'si hue'ñana cui'ne mësarù hue'ñana cu'i quëarojaë'ë.

²¹ Jaje quëaquë Israel paire cui'ne griego paireje cahuë, Maija'quëna ponëni mai Èjaë Jesucristore sehuojë'ë.”

²² Jaje mësarute quëasiquëpi yureta'a joyore papi Jerusalënna saiye pa'iji caquë yë'ëre cuañequëna, jarona saija'quë a'ë, yë'ëre yo'o ja'ñe huesëquë.

²³ Coa iyese'e de'o joyo quëaquëna, asaquë pa'iyë, më'ëre co hue'ñapi cui'ne ai yo'oyepi uteji. Jajese'e caji, yë'ë sai daripëa ñape.

²⁴ Jaje pa'iquëta'are yë'ë cato, yë'ë pa'iyere ai oi me neja'quë a'ni cama'ë pa'iyë. Coa sihuaquë yë'ë pani tëji macaja'a de'o cocare Maija'quë paire oiyere Èjaë Jesús quëacajë'ë caquë isise'ere ne saoyese'e pa'iji.

²⁵ Mësarù yë'ë quëaquëna, Maija'quë cuañe tëtë asasicohua'i yë'ëre tijupë ña coñe paja'cohua'i a'ë. Jaje yure cato asayë coa caye pañë.

²⁶ Jaje pa'ina, mësarute caye yëyë, mësarù acohua'ipi ne huesëto yë'ë quëama'ë pa'isi do'i peosipi.

²⁷ Mësarute tsoe si'aye Maija'quë cuasa nëose'ere yo'ose'ere si'aye yahueye peoyerepa quëahuë.

²⁸ Jaje pa'iye sëte mësaruja'a co'ye ñare pajë pa'ijë, i tsie do'ipi huerosicohua'ire si'a sehuosicohua'ire Maija'quë tsecohua'ire yëi ñamare ñacohua'i yo'oyeje pa'ye de'oye ñacajë'ë, de'o joyopi mësarute ñacacohua'i pa'ijajë caquë nesicohua'i sëte.

²⁹ Yë'ë saisi jeteyo'je yai ai yëyeje pa'iohua'ipi sehuosicohua'ire nejo saon'u cajë yecohua'ipi daija'cohua'i a'ë.

³⁰ Yequeje jare mësarù acohua'ipi cosoyere ye'yajë yo'oja'cohua'i a'ë sehuosicohua'ipi iohua'ini tuijajë cajë.

³¹ Yë'ë mësaru ja're toaso ometëca pa'i mu'señapi cui'ne ñamiñapi otarepa oi pai ñapere yëhuoye jeoma'ë yëhuose'ere huanëyema'pë jare cuasajë ñare pajë pa'ijë'ë.

³² Maija'quë do'ijë, mësarute Maija'quëna cui'ne i oi coca cayena isi nëoñë. Ja coca tutu quë'yepi mësaru joñoa jerepa de'oye cuasaye necaiyena cui'ne si'aye i ca nëose'ere i de'o paina isiyena.

³³ Yecohua'i co'amañare, curiquëre, cañare oima'ë paë'ë.

³⁴ Coa ai jerepa yë'ë jëtëpi nequë yë'ëre caraye ti'acquë pahuë. Paquë cui'ne yë'ë ja're coní pa'icohua'ireje cocaë'ë, yë'ëpi nequë. Jaje yo'oye mësarupi ñahuë.

³⁵ Ñajëna, mësaruteje jaje co'amaña nejë yecohua'ire co'amaña peocohua'ire cocaicoa caquë ye'yahuë, si'anëpi. Jesús caquë pa'ise'ere cuasaquë i case'e cato caji: “Isi cuañoni sihuaye jerepa sihuaye pa'iji, yecohua'ina se isini.”

³⁶ Ca tëjini Pablo do're ja'runi Maija'quëre seji'i, iohua'i ja're coní.

³⁷ Ja maca Pablöre ai oijë su'cuani sihuahuë. Jaje yo'ohuë, ipi yë'ëre tijupë ña coñe paja'cohua'i a'ë caëna. Ja maca yureta'a te'e saijë sani i sai yohuë quë'rore paja'a jeojaë'ë.

³⁸ Pablopí yë'ëre tijupë ti ñañe paja'cohua'i a'ë case'e cuasajë ai oicohua'i paë'ë. Pa'ijë Pablo ja're coní yohuëja'a saë'ë.

21

Pablopí Jerusalénna Saiye

¹ Maija'quë do'ijëre jeoni aya mëni te'ere papi Cos daripëna saë'ë. Sani ñatasi mu'sepi Rodasna ti'ahuë. Ti'ani jaopi Pátarana saë'ë.

² Sani Pátarana jai yohuë ti'ahuë, Feniciána saiconi ti'ani ióna ayamë'ë.

³ Aya mëni saicohua'ipi Chipre saodohuë coa ñajë saë'ë. Ari teltere pa'iona, ñajë saicohua'ipi Siriana ti'ahuë. Ti'ani Tiro yo sa'rona co'amaña ma'ñe pa'iyë sète jarona yohuë së'ao.

⁴ Së'aona jarona Maija'quë do'ijëre ti'ahuë. Ti'ani iohua'i quë'rona pëahuë, siete mu'seña. Pëarena, de'o joyopi Pablo ai yo'o ja'ñere quëaquëna, asani cahuë, Pablöre Jerusalénna saima'ë pa'ijë'ë.

⁵ Jaje casicohua'ita'are siete mu'seña tëto saisi maca etani saë'ë. Saijëna, si'aohua'i ëmëohua'i cui'ne nëjohua'i tsi maña coní yëquë ja're daë'ë, pai daripë hue'sere pana. Datena, jarona mejahuëna do're ja'runi Maija'quëre sei'ë. Seni tëjini saiye cajë pëpani,

⁶ jai yohuëna aya mëni yëquë cato saë'ë. Saijëna, iohua'ipi iohua'i huë'ñana co'ihuë.

⁷ Tiropi Tolemaidana tsiaya saiye sani tëjini Maija'quë do'ijëre pëpani te'e mu'se iti macana pëahuë, iohua'i ja're coní.

⁸ Ñatasi mu'se saicohua'ipi Cesareana ti'ahuë. Ti'ani Jesús jëjo saocohua'ire cocaicohua'i siete aquë Felipe huë'ena pëahuë, de'o coca quëaquë huë'ena.

⁹ Jaë Felipepi cuatro mamajëre nomí tsire huejama'cohua'ire paquë paji'i. Jaohua'i cato yequë mu'se pa'i ja'ñere quëacohua'i paë'ë, Maija'quëpi quëaquëna.

¹⁰ Ja huë'ere toe mu'seña maña pa'ijëna, daji'i, Agabo Judeapi. Jaë cato yequë mu'se yo'o ja'ñere quëaquë paji'i.

¹¹ Pa'ipi titani yëquë ña huë'ña Pablo tëicore ini jëña cui'ne nëcañoa co'ye ija'a huepi, hueni capi:

“Ñeje iye tëica paquëre hueja'cohua'i a'ë, judío paipi Jerusalénna ja jeteyo'je ti paina isija'cohua'i a'ë, ite. Jaje caji, de'o joyopi.”

¹² Caquëna, asani yëquë Pablote cocohua'ipi cui'ne ja daripë sehuosicohua'ipi Jerusalénna saima'ë pa'ijë'ë, cajë ësehuë.

¹³ Eësejë cajëna, Pablopí capi:

“¿Me yo'ojë oiye'ni, yë'ère co'a ju'iñe'ni? Yë'è Jerusalénna ju'iñe de'oji, hue_siquëpi mai Èjaë Jesús yëye yo'oto.”

14 Jaje caquë Jerusalénna sasi'i caquëna, asani ìte pëajë'è caye jëoni cahuë:

“Mai Èjaë yëyeje pa'ijaquë.”

15 Ja jeteyo'je co'amaña de'hua tëjini Jerusalénna saë'è.

16 Saijëna, Cesarea paì sehuocohua'ipi yëquëre cõni saijë sahuë. Sani jaohua'ipi Jerusalénna tì'ani Mason huë'ena sahuë, yëquë pëaja'tona. Mason cato Chipre aquë paji'i, ai tsoe Maija'quë coca sehuosiquë paji'i.

Pablopi Jacobo Quë'rore Pa'iyë

17 Jerusalénna tì'ajëna, sehuocohua'ipi sihuajë yëquëre pëpahuë.

18 Pëparena, ñatasi mu'se Pablo ja're cõni Jacobo quë'rona do'i saë'è. Sa tì'ajëna, jarote cui'ne si'aohua'i sehuocohua'i ëjaohua'i paë'è.

19 Pa'ijëna, pëpa tëjini Pablopi si'aye quëapi, judío paì peocohua'ire quëarojaina, Maija'quëpi jaohua'ire necaise'ere.

20 Quëaquëna, asani Maija'quë ai de'oji cani Pablöre cahuë:

“Maija'quë do'iquë, de'oji mël'ère quëañu'u. Jai paì Israel paì sehuosicohua'i pa'iyë, iño. Jaohua'i cato Moisés cuañese'ere yo'oye pa'iji cacohua'i a'è.

21 Jaje cacohua'ipi asayë mël'ëpi judío paì yequë paì quë'ro pa'icohua'ire Moisés cuañese'ere yo'oma'pë caquë cui'ne ca'nije tëama'pë pa'ijë'è caquë, cui'ne aiohua'i yo'ose'e yo'oma'pë caquë ye'yaji asayë.

22 Jaje asacohua'ipi mël'è iño daise'e asaja'cohua'i a'è. ¿Jaje pa'ito me neja'cohua'i a'ni?

23 Iyese'e mël'è yo'oye pa'iji cuasajë, iñore cajese'e pa'ì ëmëohua'i pa'iyë iohua'i Maija'quëre ca nëose'ere yo'oja'cohua'i.

24 Jaohua'i ja're sani Moisés cuañese'ere yo'oquë jaohua'i ja're te'e si'sire tsoa toj'è, nañare tëa cuañoquë. Cui'ne mël'ëpi jaohua'i tëa cuaño do'ijë saicaij'è. Jaje yo'oquëna, si'aohua'i ñani mël'ère sañope case'e coa case'e a'è cuasajajë, Moisés cuañese'ere sehuocai mël'ëje yo'oquëna, ña jujani.

25 Tsoe toyahuë, yëquë cuasase'e judío paì peocohua'ipi sehuosicohua'i yo'o ja'ñe. Jaohua'i cato yo'oye pa'iji, a'ñe peoji de'huasi diusuna isisihua'i. Tsieje a'ñe peoji, cui'ne quio hueasicohua'ire a'ñe peoji. Huejama'cohua'ipi ëmëre nomiore yo'oye peoji. Jaje toyahuë.”

26 Jaje casi maca Pablopi cuatro ëmëohua'ire sapi. Sani ñatasi mu'se iohua'i ja're te'e si'sire cuya tõni Maija'quëre se huë'ena cacapi, iohua'i ca nëosi mu'se tì'aja'a mu'se quëasi'i caquë. Jaje cani cayë, paì ñape Maija'quëre coa isiyere daja'a mu'se tì'aëna yo'o ja'ñere.

27 Je'në siete mu'seña sa tëto saiye ja'i maca pa'ina, Asia yeja acohua'ipi Israel paipi Maija'quëre se huë'ere Pablo pa'ina, ñani paire ca huëohuë. Ca huëojë Pablo quë'rona sa tõtējaë'è,

28 tutu cuijë:

“Israel paì cocaij'è. Iquëpi si'a hue'ña cu'i maire sañope caquë ye'yaquë cui'ne Moisés cuañese'e cui'ne iye huë'e sañope caquë ye'yaquë. Jaje pa'ipi yure Maija'quë huë'ena griego paire dapi, iye de'o huë'ere si'si necai, cahuë.”

29 Jaje cahuë, Pablopi Efeso aquë Trófimo ja're cõni Jerusalénre pa'ina, ñasicohua'ipi, judío paì peocohua'i ja're cõni Maija'quë huë'ena cacapi cuasajë jaje cahuë.

30 Jaje yo'ojëna, si'a ja daripë pa'icohua'i asani pëijë tsi'sini Pablote tseani hue'sena quërëjë sahuë. Hue'sena quërë etoni, Maija'quë huë'e eta sa'noa si'ñe saohuë.

31 Pablote ja maca huani jeõnu'u cajë yo'ojëna, yecohua'ipi soldado paì ëjaëre Coronelre, si'a Jerusalén acohua'i ai josa yo'oyë, quëahuë.

³² Quëarena, Coronelpi asani i soldado pai ja're coní ití yo'o hue'ñana huë'huëhuë. Huë'huë tí'ajëna, ñani Pablote huaiye jeohuë.

³³ Ja maca Coronelpi tí'ani i soldadore cuañepi. Pablote tseani caya quëna meapi huejè'ë caquë ja maca Pablote seji'i: "¿Ique mami a'ni?" caquë, cui'ne "¿iquere yo'oquëna, më'ëre sañope yo'oye'ni?" caquë.

³⁴ Seina, yecohua'ipi ai tutu cajëna, yecohua'ipi yequere tutu ai cajëna, asama'ë soldado daripëna sajè'ë, cuañepi.

³⁵ Cuañeina, sacohua'ipi je'nërepa soldado pai daripë mëiconá tí'ani soldado paipi coa cuajè sahuë, Pablote huajo yëcohua'ipi ai josa yo'o do'ire.

³⁶ Sajëna, jai pai tutu cuihuë:

"Ite huaijè'ë".

³⁷ Sajëna, soldado huë'e caca maca Pablopi Coronelre capi, griego cocapi:

"A'ri maña më'ëre casi'i." Caquëna, soldado ëjaëpi capi:

"¿Më'ë griego cocare caquë aë?"

³⁸ Më'ë pa'ima'quë Egípto pai ëjaëre sañope yo'oquëpi, cuatro mil ëmëohua'i huaico-hua'i ja're coní pai peo hue'ñaja'a saisiquë."

³⁹ Caquëna, Pablopi capi:

"Pani, yë'ë cato Israel pai a'ë. Cilicia yeja Tarso daripë aquë a'ë. Jaje pa'ina, më'ëre señë, jaohua'ire coca casi'i."

⁴⁰ Caquëna, de'oji, caëna. Caquëna, Pablopi soldado huë'e mëiconi nëcaquë jëtëpi ja'jëquëna, ñani coca caye jeorena, Pablopi hebreo cocapi capi, Israel paire:

22

¹ "A'yë dohuë, cui'ne ja'quëohua'i asajè'ë si'aye quëasi'i, mësarute."

² Jaje hebreo cocapi caquëna, asani Pablo caye ai jerepa jo'cua jeoni cama'pë asajëna, capi:

³ "Yë'ë Israel pai a'ë. Cilicia yeja Tarso daripëna coasiquë a'ë. Jaje pa'ipi iye daripë Jerusalëna ai de'ohuë. Ai de'oquëna, Gamalielpi yë'ëre ye'yapi, mai aiohua'i cuañese'ere si'aye. Ye'yasiquëpi si'aye Maija'quë yëye yo'osi'i caquë de'hue yo'ohuë, mësarú yo'oyeje pa'ye cui'ne.

⁴ Jesús ye'yase'ere ësequë ite sehuocohua'ire huani jeosi'i caquë ite sehuocohua'ire tseani si'seni co hue'ñana jëjo saohuë, ëmëohua'ire cui'ne nomiohua'ire.

⁵ Maija'quë huë'e ñacaicohua'i ëjaërepa cui'ne si'a Israel aiohua'i asayë. Yë'ë jaje yo'ose'e, jaohua'ipi Damasco acohua'ina Israel paina toyani jëjo saohuë, Jesure sehuocohua'ire co'equë tseani ñño Jerusalëna dani si'seye pa'iji caquë.

Pablopi I Sehuose'ere Quëapi

(Hch 9.1-19; 26.12-18)

⁶ Ma'aja'a sai Damasco tí'añe ja'i maca pa'ina, jopo mu'se ma'tëmopi ai miañerepa yë'ëna ju'api.

⁷ Ju'acquëna, yejana tomehuë. Ja macapi asahuë, yë'ose'e: "¿Saulo, Saulo me yo'oquë yë'ëre josa yo'oquë'ni?"

⁸ Caquëna, sehuohuë. "¿Ne a'ni ëjaë?" cahuë. Caquëna, capi: "Yë'ë Jesu a'ë. Nazaret aquë a'ë, më'ë josa yo'oquë."

⁹ Caquëna, yë'ëre cocohua'i cato miañe ñajëta'a Jesús cayete asama'pë quëquësicohua'i pateña.

¹⁰ Pa'ijëna, Jesús caquëna, asani cahuë: "¿Iquere yo'oja'quë a'ni, Èjaë?" Caquëna, mai Èjaëpi capi: "Huëni Damascona saijè'ë. Jaropi më'ë yo'o ja'ñe quëaye pa'iji."

¹¹ Ai miañepi ju'a huesouna, ñama'quë de'ohuë. Yë'ëre cocohua'ipi jëtëre tse'ejë sahuë, Damascona.

12 Jarote Ananías Moisés cuañese'e yo'oquëpi Damascore pëasiquëpi paji'i. Jaë cato ai de'oquë api, si'aohua'i judío paì cajëna, pa'iquë paji'i.

13 Damascona tì'ani pëahuë. Pëaëna, Ananíaspi dani nëcaquë capi: 'Saulo yë'ë yo'jei, yure më'ëpi ñañe pa'iji. Caquëna, ñahuë, ìti macapi.'

14 Ja maca yë'ëre capi: 'Mai aiohua'i Diosupi ì yëyere asaquë yo'ojaquë caquë më'ëre jo'ya nepi, nuñe pa'ini ñaquë cui'ne Jesús cayere asaquë yo'oja'quëni soipi.

15 Jaje pa'ina, më'ë ñase'ere cui'ne asase'ere si'aohua'ire quëaye pa'iji. Më'ë cato ì pa'iyere quëacaiquë pa'ija'quë a'ë.

16 ¿Yure me yo'oquë utequë'ni? Huëni do cuañojë'ë, mai Èjaë mamire cuasaquë më'ë co'aye yo'ose'e tsoa tosiquë pa'iquë.'

Judío Paì Peocohua'ire Quëaquë De'ose'ere Quëaye

17 Jeteyo'je Jerusalénna co'ini Maija'quëre së huë'ena cacani Maija'quëni sëi canì ñañeje pa'ye ñahuë.

18 Ñaquëna, Èjaëpi yë'ëre capi: 'Esa Jerusalénpi etani saijë'ë. Iye daripë pa'icohua'i yë'ë coca më'ë quëaye asacaiye paja'cohua'i a'ë.'

19 Caquëna cahuë: 'Èjaë, me jaohua'ire quëaye'ni, tsoe jaohua'ipi yë'ë më'ëre sehuocohua'ire judío paì tsi'si huë'ñana sai tseaquë tè'caquë cui'ne co hue'ñana coquë yo'ose'e asacohua'ire.

20 Cui'ne më'ë jo'yaë Estebanre huani jeojëna, yë'ëpi huaicohua'i caña ñacai nëcaquë huaiye de'oji cuasahuë. Si'a paì asayë, yë'ë yo'ose'e.'

21 Caquëna, mai Èjaëpi yë'ëre capi: 'Saijë'ë. So'ona jëjo saosi'i, yë'ë cocarepa yequë paìre quëaja'quëre, Israel paì peocohua'ini,' capi."

Coronel Yo'oye

22 De'oye iye ca macaja'a asa tējini ai tutu cui huëohuë:

"Huajëquë pa'ito co'aji. Me huajëquë pa'ija'quë."

23 Jaje jeoñe peoyerepa ai tutu cuijë pëijë iohua'i ju'i sara du'teni jeajë cui'ne ya'o ne'ñare ëmëje'ena jeajë yo'ohuë.

24 Yo'ojëna, soldado huë'ena Pablöre conì ca'ni mepi si'sejë'ë. ¿Si'sejëna, quëajaquë ì co'aye yo'ose'e. Iquere yo'oquëna, ai sañope caye'ni? Asasi'i caquë cuañepi, Coronelpi.

25 Si'señu'u cajë huëni yo'ojëna, Pablopì Capitánre capi:

"Yë'ë yo'ose'e asama'pë si'seye peoji. Cuañese'e pa'iji, yë'ë romano a'ë."

26 Caquëna, Capitánpi asani sani ì ëjaëre capi:

"Iquëre de'hua ñani yo'ojë'ë. Romano api."

27 Caquëna, Coronelpi dani capi:

"Yë'ëre quëajë'ë. ¿Romano a'ë, më'ë?"

Caquëna, Pablopì capi:

"Jëjë'ë."

28 Caquëna, Coronelpi capi:

"Jaiye curiquë saìni yë'ë romano paì de'ohuë."

Caquëna, Pablopì capi:

"Yë'ë saìne pahüë. Yë'ë cato tsì'nëna romano paì a'ë."

29 Caquëna, si'señu'u cajë yo'osicohua'ipi ìte jëoni sateña. Cui'ne Coronelpi romanore huejë'ë cuañesiquëpi quëquëpi.

Judío Paì Èjaohua'ire Pablo Case'e

30 Ñatasi mu'se Coronelpi Israel paì Pablote sañope case'ere asasi'i ique do'ire sañope caye'ni caquë Maija'quë huë'e ñacai ëjaohua'ire cui'ne judío paì yo'oye asani ca tēji ëjaohua'ire tsi'sopi. Aiohua'ire tsi'soni Pablote quëna mea joyeni tsi'si huë'ñana daëña.

23

¹ Sa nēcouna, Israel paḯ yo'oye asani ca tēji ějaohua'ire Pabłopi ai ñani capi:

“Maija'quē do'ijē, iye macaja'a Maija'quē ña hue'ña yē'ē ai cuasaquē co'a ju'i pa'iyē pañē.”

² Caquēna, Ananíaspi Maija'quē huē'e ñacaicohua'i ějaēre papi Pablöre ja'ye nēcacohua'ire capi: “Yē'opona tētojē'ē.”

³ Cuañequēna, Pabłopi ĩte capi:

“Mē'ēni coa caquēre Maija'quēpi tētoja'quē api, mē'ē cato Moisés cuañese'epi yē'ē yo'ose'ere asani ne de'huaja'quēpi ja'rusiquēpi ñu'ĩñē, ja maca. Jaje pa'ita'a ĩme yo'oquē tētojē'ē, cuañequē'ni? Jaje canī mē'ēpi Moisés cuañese'ere sañope yo'oyē.”

⁴ Caquēna, ĩti maca nēcacohua'ipi ĩte cahuē:

“¿Maija'quē huē'e ñacaicohua'i ějaēre pare pēi sañope caquē?”

⁵ Cajēna, Pabłopi capi.

“Do'ijē ějaēre huesēquē cahuē. ějaēpi asani jaje caye para'huē. Maija'quē toya pēpē caji: ‘Paḯ ějaēre pēi sañope cama'ē pa'ijē'ē.’ ”

⁶ Canī ja jeteyo'je, Israel paḯ yo'oye asani ca tējicohua'i acohua'ipi saduceo paḯ cui'ne fariseo paḯ pa'iyē asani, Pabłopi tutu capi:

“Do'ijē, yē'ē fariseo'ē. Fariseo tsēcapē aquē a'ē. Ju'isicohua'i huēiye pa'iji cuasa do'ire tsea cuañosiquē pa'iyē.”

⁷ Jaje caēna, fariseohua'ipi, saduceohua'i ja're sañope yo'ojē cajē caya tsēca huahuē, tsi'sisicohua'ipi.

⁸ Saduceohua'i cato ju'isicohua'i huēiye pañē, cui'ne huiñaohua'ije peoyē, cui'ne joyoje peoyē cacohua'i a'ē. Jaje pa'iquēta'are fariseohua'ipi ju'isicohua'i huēiye pa'iji, cui'ne huiñaohua'ije pa'iyē cui'ne joyoje pa'iji cuasacohua'i a'ē. Jaje pa'ina, sañope cahuē.

⁹ Ai cuijē yo'ojē cajēna, fariseo acohua'i cuañese'e ye'yacohua'i huēni nēcani cahuē:

“Iquē co'aye yo'ose'e peoji. Jaje pa'ina, joyopi quēaquēna, panita'a huiñaēpi quēaquēna, casiquēni huesējē yo'ojē Maija'quēni sañope yo'oye pa'ini, cuasayē.”

¹⁰ Cajēna, ai jerepa sañope yo'ojēna caye paji'i. Pa'ina, Coronelpi Pablote yo'ojē huani jēo ma'ñe caquē ca'raquē ĩ soldado paire quērējajja'cohua'ire jējē saopi. Jaohua'ipi dani etoni soldado paḯ huē'ena cui'naēni sajjajē caquē.

¹¹ Se na'isi ñami mai ějaēpi ñai nēcani Pablote capi: Tutu hue'ejē'ē, yo'o jujahuē cuasama'ē. ĩño Jerusalén yē'ē coca quēase'ejē pa'ye cui'ne quēaye pa'iji, Roma daripēna yē'ē coca.

Pablote Huañu'u Caye

¹² Ñatasi mu'se Israel paḯ acohua'ipi Pablote huañu'u cuasa nēohuē. Cuasani, Pablote huaima'pē pani aḯne cui'ne ucuye peoji, ca nēo huesohuē.

¹³ Jaje, ca nēosicohua'ipi cuarenta paḯ jerepa paē'ē.

¹⁴ Jaohua'ipi sani Maija'quē huē'e ñacaicohua'i ějaohua'ire cui'ne Israel paḯ aiohua'ire quēahuē:

“Yēquēpi Pablote huaima'pē atu yēquēna co'ayepi tomejaquē cahuē.

¹⁵ Jaje pa'ito yure mēsarupi cui'ne Israel paḯ yo'oye asani ca tējicohua'ipi soldado ějaēre sejē'ē, Pablote ñamina'a tĳjupē darena, yeque dahuēre seni asañu'u pa'iji cajē. Cajē setena, dajēna, yēquē utecohua'ipi ĩte tsi'si hue'ña ja tĳ'ama'ēna, huani jeoye pa'iji.”

¹⁶ Ja ca nēose'ere Pablo yo'jeo mamaquēpi asani soldado daripēna cacani Pablote quēapi.

¹⁷ Quēaquēna, asani Capitánre te'ire soini ĩte capi:

“Iquē posēre sajjē'ē, mē ějaē Coronel quē'rona, ĩte quēaye paji.”

¹⁸ Caēna, capitánpi posēre soldado ějaē quē'rona sani capi:

“Pablo cosiquēpi yē'ere soini iquē posēre mē ējaē quē'rona sajē'ē. Quēaye paji, seji'i, yē'ere.”

¹⁹ Caquēna, soldado ējaē pai peo hue'ñana tsihua'ere jētēna tseani sani te'ire seji'i:

“¿Iquere quēaja'quē a'ni, yē'ere?”

²⁰ Caquēna, tsihua'ēpi capi:

“Israel pai acohua'ipi te'e jaje yo'oñu'u cuasacohua'ipi mē'ere seja'cohua'i a'ē, ñamina'a Pablote sajaquē cajē ca tēji ējaohua'i ña hue'ñana, ai dahuērerepa i yo'ose'e seni asañu'u cajē cayeje pa'ye caja'cohua'i a'ē, coa yequere cuasajē.

²¹ Jaje seto sehuocaima'ē pa'ijē'ē. Cuarenta pai jerepa catini uteyē, Pablote huani jeoma'pē pani aiñe cui'ne ucuye pañu'u ca huesēsicohua'ipi. Jaohua'ipi yure cui'ñani uteyē, coa mē'ē sehuoyese'e uteyē.”

²² Caquēna, soldado ējaēpi tsihua'ere yureta'a yecohua'ire quēama'ē pa'ijē'ē yē'ere quēase'e cani jējo saopi.

Felipe Quē'rona Saye

²³ Soldado pai ējaēpi cayaohua'ire i Capitán acohua'ire soini iye ñami a las nueve pa'i maca Cesareana saiyeque pa'iji ne de'huajē'ē docientos soldado paire yeja saija'cohua'ire, setenta caballoja'a saija'cohua'ire, cui'ne docientos uitu saja'cohua'ire, caquē cuañepi.

²⁴ Cui'ne Pablo ñu'i saija'quēre caballore ne de'huajē'ē, ējaē Felix quē'rona huajēquēre jēasiquēni de'oye ñacaijē sacaijē'ē, cuañepi.

²⁵ Jaohua'i ja're conī toyasicore jējo saopi. Toyase'e cato caji:

²⁶ “Romano ējaē jerepa pa'i, mē'ere pēpayē. Yē'ēpi Claudio Lisiaspi.

²⁷ Israel paipi iquēre Pablote tseani huani jeoñu'u cajē yo'ojēna, yē'ēpi romano api asani yē'ē soldado pai ja're sani ite huasohuē.

²⁸ Israel pai ite sañope case'ere asasi'i caquē jaohua'i ējaohua'i tsi'si hue'ñana Pablote sahuē.

²⁹ Sani asaquēna, Pablopi johua'i cuañese'e cayere yo'oma'ē tiñe yo'o do'ire sañope caye pa'iji. Jaje pa'ina, huani jeoñe peopi, ite. Cui'ne co'acohua'ire co hue'ñana coyeje peopi.

³⁰ Jaje pa'iquēta'are judío paipi huani jeoñu'u cuasajē yo'oyere asa ti'ani iquēre mē'ē quē'rona jējo saoyē. Jējo saquē cui'ne ite sañope yo'ocohua'ireje se'i'ē, mē'ē asa hue'ñana sani ite sañope payere cajē'ē, caquē. Ca tējihuē.”

³¹ Ja maca soldado pai iti cuañese'eje ñami saijē Pablote Antípatris daripēna sahuē.

³² Ñatasi mu'se soldado pai quēo saicohua'ipi huē'ena co'ihuē. Co'ijēna, caballo saicohua'ise'e Pablo ja're conī saē'ē.

³³ Ñatasi mu'se Cesareana ti'ani toya ja'hua romano ējaēna isijē cui'ne Pablote isihuē.

³⁴ Isirena, toya ja'hua seña tējini Pablote seji'i: ¿Ique yeja aquē a'ni? Seina, Cilicia yeja aquē a'ē capi. Caquēna, asani,

³⁵ capi:

“Mē'ere co'aye cacohua'ipi datena, mē'ere asasi'i.”

Jaje caquē Herodes huē'ena iquēre sani de'hua ñajē'ē, capi, Felix.

24

Pablopi Felixre Caye

¹ Cinco mu'seña tēto sai maca Maija'quē huē'e ñacaicohua'i ējaērepa Ananíaspi cui'ne aiohua'i conī daē'ē. Daijēna, cui'ne iti coca caquērepa Tertuloje daji'i. Jaohua'i cato pai ējaē quē'rona daē'ē, Pablote sañope cañu'u cajē.

² Dani Felix quē'rona tsi'sijēna, Pablote dahuē. Darena, Tertulopi sañope ca huēopi, ñeje:

“Ējaē Felix, mē'ēpi de'loquēpi iye yejaña ñacaina, ai yo'oye peoyē. Cui'ne mē'ēpi de'oye cuasaquēpi cuañequēna, yēquē pa'i si'aohua'i ai jerepa de'oye pa'iyē.

³ Si'a hue'ña mē'ēre de'oye cayē. Yēquē romano Ējaē mē'ē Felix ai jerepa pa'i. Jaje pa'ina, ai sihuayē.

⁴ Mē'ēpi tsoe cajēna, ai yo'oma'quē cuasajē a'ri maña cañu'u yēquē cuasajē daise'le asacajjē'ē, yēquēre.

⁵ Iquē tiro saicohua'i Nazareno hue'yosicohua'i ējaēpi ai josa yo'oquē api. Si'a hue'ña Israel paire yequere ye'yaquē cunirojai quēapi, yequē tsēcāpēa nequē.

⁶ Jaje pa'ipi Maija'quē huē'e de'oconi si'si nesi'i caquē yo'oquēna, ñani ite tseahuē, yēquē cuañese'le cayeje pa'ye ne de'huañu'u, cajē.

⁷ Jaje yo'ojēna, Soldado pa'i ējaē Lisiaspi dani ai tutu jio dani Pablote sapi.

⁸ Sani Pablote sañope yo'ocohua'ire cuañepi, mē'ē quē'rona sani quēaye pa'iji caquē. Yure mē'ēpi Pablote seni asajjē'ē. Seni asani si'aye yēquē caye nuñerepa sañope caye a'ē asaja'quē a'ē, mē'ē.”

⁹ Caquēna, si'a Israel pa'i nuñerepa caji, cahuē, iti maca pa'icohua'i.

¹⁰ Cajēna, romano pa'i ējaēpi yure caye pa'iji, caquē jētēpi iñoquēna, Pablopī ca huēopi:

“De'oji sihuayē, tsoe ometēcana ējaē pa'i Israel pa'i yo'oye asani ne de'huaquēpi asaquēna, yē'ē yo'ose'ere sañope sehuoye pa'ina.

¹¹ Coa doce mu'seña pa'iji, Jerusalēna yē'ē tī'ase'le Maija'quēre sesi'i caquē.

¹² Tī'asiquēpi pa'i telireje sañope caye pahuē. Jai pa'i tsi'sini josa yo'ojajē caquē ca huēoyeje pahuē. Maija'quēre se huē'ere pa'i tsi'si huē'ere jai daripere josa yo'oye pahuē.

¹³ Yē'ē co'aye yo'oma'ē pa'isiquēre jaohua'i me iñoja'cohua'i a'ni, mē'ēre.

¹⁴ Nuñerepa quēasi'i. Maija'quēre sehuoyē, jaohua'i tiro sai ma'a'ē cacore. Maija'quē yēyere yo'oquē pa'iyē. Si'aye Maija'quē coca toyapē, Moisés cuañese'le, Maija'quēre quēacaicohua'i toyase'le si'aye nuñerepa case'le a'ē, cuasani sehuoyē.

¹⁵ Jaohua'i cuasayeje yē'ē cui'ne cuasayē, yequē mu'seña Maija'quēpi ju'isicohua'ire huēoja'quē api, de'ocohua'ire cui'ne co'acohua'ire.

¹⁶ Si'a mu'seña Maija'quēpi yē'ēre ñaquēna, cui'ne paipi yē'ēre ñajēna, asani nuñerepa de'oye yo'osi'i caquē ai yo'oyē. Jaje pa'ina, Maija'quēre ca'raye pañē, paireje.

¹⁷ Tsoe ometēca yequē pa'i darire pa'isiquēpi iño yē'ē quē'rona co'ihuē. Co'ini tī'ani peocohua'ire cōcasi'i cui'ne Maija'quēre isisi'i caquē Maija'quē huē'ena cacahuē.

¹⁸ Cacani Moisés cuañese'le yo'oni si'sire cuya tosiquē pa'ina, Asia acohua'i Israel pa'i acohua'i yē'ēre ñahuē, jai pa'i ja're pa'iyē paquēna, cui'ne josa yo'oma'ē pa'ina.

¹⁹ Yē'ē sañope case'le pa'ito, yē'ēre ñasicohua'ipi dani caye pa'iji.

²⁰ Judío pa'i yo'ose'ere asani ca tēji ējaohua'i tsi'si hue'ñare pa'i maca yē'ē co'aye yo'ose'ere tī'asicohua'i pani, icohua'i iye maca pa'icohua'ipi sañope cajajē.

²¹ Yē'ē te'erepa johua'i ja're pa'i maca tutu cahuē, ñeje: Ju'isicohua'i huēiye pa'iji asa do'ire yure mēsaru yē'ēre sañope yo'oye cahuē, co'aye case'le pani jase'le pati'ñe pa'io.”

²² Jaje caquēna, Felixpi Jesure sehuocohua'i pa'iyere asaquēpi capi:

“Soldado ējaē Lisiaspi daquēna, nuñerepa asasi'i mēsaru yo'ojē caye.”

²³ Cani Capitánre cuañepi Pablote coma'ē ñajjē'ē. I cajeohua'ipi dani ite cōcaija'cohua'i a'ē. Jaohua'i cacaye de'oji, capi.

²⁴ A'ri maña tsoe mu'seña pa'i maca Felixpi cui'ne i paco Drusila conī daji'i. Jao cato Judía paio paco'ē. Felixpi dani Pablote quērējajjē'ē, caquē cuañeina. Quērējatena, dani Jesucristore sehuoni pa'iyere Pablopī quēaquēna, asapi.

²⁵ Asaquēna, Pablopī nuñerepa pa'iyere cui'ne yēyere quēco saojē pa'iyere, cui'ne yequē mu'se pa'i ñape yo'ose'le ca de'hua ja'ñere quēaquēna, asani Felixpi quēquēpi. Quēquēni capi:

“Saijē'ē, yure cato yequē mu'se mē'ēre soini asasi'i.”

²⁶ Yequé cato Felix cuasapi, Pablopi curire isijaquë, isina joye saosi'i. Jaje cuasaquë si'anë soiquë coca caquë yo'opi.

²⁷ Caya ometëca sa tëto saquëna, Felixpi etaëna, Porcio Festo romano ëjaë de'opi. Israel paï ite sihuaja'cohua'i a'ë, cuasaquë Pablote etoma'ë paji'i.

25

Festore Quëaye

¹ Festopi romano ëjaë de'oni toaso mu'seña sa tëto sani Cesareapi Jerusalénna maji'i.

² Mani tì'aëna, Maija'quë huë'e ñacaicohua'i ëjaohua'ipi cui'ne Israel paï aiohua'ipi Pablote sañope coca case'ere quëareña. Quëajë seteña.

³ Pablote Jerusalénna jëjo daojë'ë cajë jaohua'i cato daina, huani jëoñu'u cajë sei'ë.

⁴ Sejëna, Festo capi: “Pañi Cesareare Pablo cosiquëpi paji'i. Jarore pa'ijaquë. Yë'ëpi ëa maca jarona sasi'i.”

⁵ Ja maca capi:

“Mësaru ëjaohua'ipi yë'ë ja're cõni Cesareana saijë'ë. Sani sañope ite coca pa'ito jarona quëajë'ë.”

⁶ Festopi ocho mu'seña panita'a diez mu'seña Jerusalén pani tējini Cesareana co'ipi. Co'ini ñatani paï yo'oye ne de'hua huë'ñana sani ja'runi ñu'i Pablote dajë'ë, cuañepi.

⁷ Cuañeina darena, Israel paï Jerusalén daisicohua'ipi jaiye co'aye yo'osiquë api cahuë. Jaje iohua'i sañope caye pa'iquëta'are i yo'ose'ere iñojë quëayere pahüë.

⁸ Pajëna, Pablopi sañope iohua'i cayere caquë capi:

“Co'aye ti yo'oma'quë a'ë, yë'ë. Judío paï cuañese'ere sañope yo'oma'quë a'ë, yë'ë. Maija'quëre se huë'eje sañope yo'oma'quë a'ë, cui'ne romano paï ëjaëreje sañope yo'oma'quë a'ë.”

⁹ Caquëna, Israel païpi sihuajajë cuasaquë Festopi Pablote seji'i:

“¿Jerusalénna saiye yëma'quë? Jarona yë'ëpi më'ëre sañope case'e ne de'huaja'quëre seji'i.”

¹⁰ Seina, Pablopi capi:

“Romano paï ëjaëpi paï yo'ose'e asani ne de'hua huë'ña'ë, iño. Yë'ë tayose'e pa'ito ne de'hua huë'ñare pa'iyë. Tsoe më'ëpi yë'ë quëaye asahuë, judío païre sañope co'aye yo'oye pase'e.

¹¹ Yë'ëpi ai co'aye yo'osiquë pa'ito huani jëoñe de'oji, ju'iñe pasi'i cama'ë pa'iyë. Jaje pa'iquëta'are yë'ëre sañope cayepi nuñerepa yo'ose'ere pare caye peoto, yë'ëre te'iye jaohua'ina isi tì'añe peoji. Jaje pa'ina, seña romano paï ëjaëre papi yë'ë tayose'e pa'ito asani ca de'huajaquë.”

¹² Caëna, Festopi ite cocohua'ire sa'ñe coca cani cuasani Pablote caëña:

“Romano ëjaërepa quë'rona saiye seto jarona saiye pa'iji.”

Agripare Quëaye

¹³ Casiquëpi pa'ina, ëjaë Agripa i paco Berenice cõni Festore pëpañu'u cajë Cesareana dateña.

¹⁴ Dani pa'ijëna, Festo jaohua'ire quëapi. Pablo tseä cuañosiquë pa'iye quëaquë capi:

“Te'i ëmë Felix cosiquë iño pa'iji.

¹⁵ Jerusalénre pa'ina, Israel paï ëjaohua'ipi cui'ne Israel paï aiohua'ipi Pablote sañope coca quëajë ite huaijë'ë.”

¹⁶ Cajëna, yë'ë cahuë: “Romano paï ëjaohua'i cato te'ire païre coa huëoni ja asama'pë huani jëoñena cuañema'cohua'i a'ë. Jaje yo'oma'pë iti ca cuañoquëni ite sañope caco-hua'ini saño'erepa ñaquë iohua'i sañope ite cayere sañope iohua'ire sehuoyere isicohua'i a'ë, caquë quëajaquë cajë.

¹⁷ Jaje pa'ina, Israel païpi iño'na datena, ñatasi mu'sepi paï yo'ose'ere ne de'hua huë'ñare ñu'i Pablote dajë'ë, cuañehuë.

18 Cuañeina, ire sañope cacohua'ipi quëahuë. Ai co'acquë ai co'aye yo'osiquë api, caja'cohua'i a'ë, cuasaquëta'are.

19 Coa Israel paï aïohua'i case'ere yo'oma'quë api, cahuë. Cui'ne yequë Jesús cocare jare cahuë. Jesús ju'isiquëpi huëni huajëquë api, caquë api Pablo.

20 Ja mañase'e cajëna, me yo'oja'quë a'ni, cuasaquë Pablote sei'ë. Jerusalënna saiye de'oma'quë, jaronna asani ne de'huaye, de'oma'quë cahuë.

21 Caquëna, Pablopï romano ëjaëpi ne de'huaye pa'iji, caquë api. Caquëna, de'oji ññore cosiquë pa'ijë'ë cahuë. Yequë mu'seña jëjo saosi'i, romano ëjaërepa quë'rona, cahuë."

22 Caquëna, ëjaë Agripapi Festore caëña:

"Yë'ëjë ìpi caquëna, asasi'i." Caquëna, Festopi capi:

"Ñamina'a ìte asa'ñe pa'io."

23 Ñataquëna, ai de'o caña suñasicohua'ipi ëjaë Agripa i paco conï, jo'yaohua'i conï paï yo'ose'e asa tu'rihuëna cacareña. Jaro soldado ëjaohua'ipi cui'ne Cesarea daripë ëjaohua'ipi tsi'sireña. Cacarena, Festopi Pablote dajë'ë, cuañeña.

24 Festopi cuañequëna, dareña. Dani caëña:

"Ëjaë Agripa cui'ne si'aohua'i asajë'ë. Si'a Israel paï Jerusalën acohua'i cui'ne ñño acohua'i Pablote huaiye pa'iji, ca jujama'cohua'i a'ë.

25 Ì yo'ose'ere asani ìte huaiye peoji, cuasahuë. Pablopï yë'ë yo'ose'ere ëjaërepa Augustopi ne de'hua'ñe pa'i api, caquëna, jaronna jëjo saosi'i, cuasahuë.

26 ¿Jaje pa'ina, co'aye yo'oma'quëni me toyaye'ni, mai Ëjaëre? cuasaquë Pablote dahuë, ñño. Më'ëpi ìte asani quëajë'ë, mai Ëjaëre toya ja'ñe.

27 ¿Ì co'aye yo'ose'ere huesëquë me cosiquëre jëjo saoye'ni, mai Ëjaë quë'rona?"

26

Pablopï Ëjaë Agripa Quëaye

1 Ja maca Agripa Pablote capi:

"¿Më'ëre sañope cayere sehujë'ë?"

Caëna, Pablopï jëtë mëani ca huëopi, ñjeje:

2 "Israel paï yë'ëre sañope case'ere yë'ëpi sehuoquëna, Ëjaë Agripa më'ëpi asaja'quë api caquë sihuayë.

3 Si'aye Israel paï ja'në yo'ojë pa'ise'e asaquëpi, cui'ne si'aye jaohua'i ja're yë'ë sañope coca caye asaquëpi, yure yë'ëpi quëaquëna, asa jujama'ë dahuëre asacajë'ë caquë seña më'ëre.

Pablo Tsoe Pa'ise'ere Quëaye

4 Yë'ë tsoe Jerusalënre posë pa'inë pa'ise'e si'a Israel païpi asayë.

5 Fariseohua'i cato Israel paï yo'oye nuñerepa yo'ocohua'i a'ë, tayoye pa'cohua'i a'ë. Yë'ë fariseo, de'ose'e Israel païpi asayë. Jaohua'ipi yëni Pablo de'oye yo'opi, caja'cohua'i pa'ini.

6 Jaje pa'iquëta'are Maija'quë, yëquë aïohua'ire tsoe acohua'ire, ca nëose'ere yë'ë ute do'ire sañope yo'ojë yë'ëre ññaona dahuë. Ju'isicohua'i tijupë huëni huajëcohua'i pa'ija'cohua'i a'ë, ca nëose'ere ute do'ire.

7 Jaje pa'ina, si'a Israel paï doce tsëca pa'icohua'i si'a mu'seña si'a ññamiña Maija'quëre sejë ì ca nëose'ere uteyë. Tì'aquëna, ññañu'u cajë yë'ë Ëjaë Agripa yë'ëjë cui'ne ute do'ire yë'ëre sañope judío paï cayë.

8 ¿Me yo'ojë mësarü, Maija'quë ju'isicohua'ire huëo tì'añe païpi, cuasaye'ni?"

Pablopï Sehuosicohua'ire Josa Yo'o Ja'ñere Quëaye

9 Ja'në Jesucristo Nazaret aquë cocare ësequë sehuocohua'ire sañope yo'oye pa'iji, cuasahuë.

10 Cuasaquë jaje Jerusalénna yo'ohuë. Maija'quë huë'e ñacaicohua'ipi cuañejëna, jai paire cohuë, Jesure sehuocohua'ire. Yecohua'ipi sehuocohua'ire huani jeojëna, asaquë sihuaquë de'oji cahuë.

11 Jesure sehuocohua'ipi Jesure sehuoye pañë caja'cohua'i a'ë cuasaquë sehuocohua'ire tì'ani ai si'sehuë. Israel pai tsi'si huë'ñana cacarojai sehuocohua'ire co'ehuë. Jaohua'ire ai pëi yo'ohuë, Judea dari jere paje sani co'erojaë'ë, si'sesi'i caquë.

Pablo I Ponëse'ere Quëaye

(Hch 9.1-19; 22.6-16)

12 Jaje caquë Damascona saë'ë, Maija'quë huë'e ñacaicohua'i ëjaëpi cuañese'e toyani yë'ëre isini jëjo saoquëna.

13 Saina, ina ëjaë Agripa jopo mu'se pa'i maca, ma'tëmopi ësë jerepa miañepi yë'ëre ju'api, yë'ëre cocohua'ireje.

14 Ju'aquëna, ñani tatajëna, yë'ose'e asahuë, hebreo cocapi. Caquëna, '¿Saulo, Saulo me yo'oquë yë'ëre josa yo'oquë'ni? Tarapë jëjësë ñacana duruhuequë tito pë'iyeje pa'ye më'ëja'a a'si ne ju'iñeje yo'oyë, më'ë.'

15 Caquëna, yë'ëpi '¿ne a'ni, Èjaë?' cahuë. Caquëna, 'Jesu a'ë. Më'ë josa yo'oquë a'ë.

16 Huëni nëcajë'ë, yë'ë jo'yaëre paire quëacaiquëre nesi'i, caquë më'ëre iñoñë. Më'ëpi yë'ë jo'yaë de'oni yure ñase'ere cui'ne yequë mu'seña yë'ëpi iñoquëna, paire quëaye pa'iji.

17 Më pai cui'ne Israel tsëca pa'ima'cohua'i huaiye peoji caquë de'oye ñacaija'quë a'ë, më'ëre. Yure Israel tsëca pa'ima'cohua'ina jëjo saosi'i, më'ëpi ye'ya sëttoja'quëre.

18 Jaohua'i cato caisicohua'ije pa'iohua'i pa'iyë. Jaohua'i cato coa huesëjë yo'ocohua'i a'ë. Jaje pa'ina, mëna jo'yaohua'i pa'iyë. Jaohua'ire ye'ya sëtosi'i caquë më'ëre jëjo saosi'i, jaohua'ire quëa sëttoja'quëre, më'ëpi quëaquëna, asa sëtani ponëni Maija'quë jo'yaohua'i pa'ijë, nuiñe yo'ocohua'i, yë'ëre sehuocohua'i. Sehuojë iohua'i co'aye yo'ose'ere sai de'hua cuañosicohua'i pa'ijë yë'ëre yecohua'i sehuosicohua'i ja're conì te'e pa'ijë sehuosicohua'i pa ja'ñere paja'cohua'i a'ë.'

Pablopi De'oye Sehuoye

19 Jaje pa'ina, ëjaë Agripa, Jesús ma'tëmo aye iñose'e asani de'oye sehuohuë.

20 Sehuoni du'ru macarepa Damasco pa'icohua'ini quëahuë. Jeteyo'je Jerusalén pa'icohua'ire quëahuë. Cui'ne si'a Judea yeja pa'icohua'ire quëahuë. Cui'ne Israel pai peocohua'ireje quëahuë, ñeje: 'Tsoe pa'ise'e jeoni Maija'quëre sehuojë'ë. Sehuoni sehuosicohua'i yo'oyere yo'ojë'ë.'

21 Ja yo'o do'ire Israel pai pëijë yë'ëre huani jeoñu'u cajë Maija'quë huë'ena tseahuë.

22 Jaje pa'iquëta'are Maija'quëpi cocaina, nuñerepa saiyë. Ja yë'ta'api yureje si'aohua'ire Maija'quë coca quëaquë, ëjaohua'ire cui'ne ëjaohua'i peocohua'ireje quëahuë, Maija'quëre tsoe quëacaicohua'ipi cui'ne Moisés tsoe quëase'eje pa'ye.

23 Jare quëahuë, ñeje: Cristopi ai yo'oni juni huesëye pa'iji. Jeteyo'je ipi du'ru huëni de'o pa'iyere, huasoyere iñoja'quë api, maire Israel paire cui'ne Israel pai peocohua'ire."

24 Pablopi ite sañope cayere sañope jaje caquëna, asani Festopi ai tutu capi:

"Pablo më'ë cuepequë cayë. Itise'e ñaquë ye'ye huesëni."

25 Caquëna, Pablopi sehuopi:

"Pani ëjaë Festo, cuepema'ë nuñerepa cayë. Jaje pa'ire paji cuasajë asayere.

26 Ique mai ëjaë Agripa yë'ë caye si'aye asaji. Jaje pa'ina, ca'rama'ë cayë si'aye i ña hue'ñana, nuñerepa yë'ë caye ëjaëpi asa tì'aji, huesëma'ë cuasayë. Cama'ë pa'iyë, yequë hue'ñana pai ñama'tona tëto saise'ere.

27 Èjaë Agripa, ¿Maija'quë coca tsoe quëacaicohua'i case'ere nuñerepa coca'ë cuasaquë? Asayë, më'ë. ¿Jaje pa'ima'quë?"

28 Caquëna, ja maca Agripa Pablote capi:

"Më'ëpi quëaquëna, Jesús cocare sehuoye ja'i maca yo'ohuë, më'ë capi."

²⁹ Caquëna, Pablopi capi:

“Mè'è sehuoquëna, cui'ne si'aohua'i iye mu'se yè'ère asacohua'ijë sehuoja'cohua'i a'è cuasaquë Maija'quëre señë. Yè'ëjë pa'iohua'i sehuosicohua'i pa'ijëta'a sëa mea peocohua'ipi sehuosicohua'i pa'ijajë caquë señë.”

³⁰ Pablopi ñeje ca tëji maca Èjaë Agripa huëni nëcaquëna, cui'ne ja yeja cuañequëjë cui'ne Berenicejë cui'ne si'aohua'i iti maca ducohua'ijë huëni nëcahuë.

³¹ Huëni sani tìropi iohua'ise'e sa'ñe coca cahuë, ñeje:

“¿Iquë co'aye yo'oma'quëre me huani jëoñe'ni, cui'ne cosiquëpi pa'iyejë peoji, iquëre?”

³² Caquëna, ja maca Agripapi Festore capi:

“Romano ëjaërepapi ne de'huajaquë ipi cama'quë pa'ito yurepi ite joyeni etora'huë.”

27

Pablote Romano Quë'rona Saye

¹ Yëquëre Italiana jëjo saonu'u cuasani, Pablote cui'ne yequë cosicohua'ire Capitán Juliona isihuë, jaëpi ñajaquë cajë Augusto hue'yosi tsëcapë aquëna.

² Adramitio yo sa'ro yohuëna ayamë'ë, Asia yeja yo sa'noana sani tëjire pacona. Jaona aya mëni saë'ë. Saijëna, cui'ne yëquë ja're coní Aristarcojë saji'i, Tesalónica daripë aquë Macedonia pai.

³ Ñatasi mu'sepi Sidón yo sa'rona tì'ahuë. Jarona tì'arena, Juliopi de'oye yo'oquë Pablo cajeohua'ipi necaijajë cuasaquë Pablote eto saquëna, sani i cajeohua'ire, pëpaquë yo'opi.

⁴ Tutu ju'ama' të'huija'a Sidónpi saicohua'ipi ai tutu sañope ju'a do'ire Chipre saodohuë yë'quë macaja'a saë'ë.

⁵ Saicohua'ipi Cilicia yeja cui'ne Panfilia yeja jë'ñerepa sa sani Mira daripëna tì'ahuë. Mira cato Licia yeja daripë aco paji'i.

⁶ Jarona Capitánpi yequë jai yohuë tì'api, Alejandría daripëpi daisiconi. Ja yohuëpi Italia yejana saija'coni asani Capitánpi aya mëijë'ë, cuañepi. Cuañëina, aya mëteña.

⁷ Tutu sañope ju'a do'ire dahuëre saë'ë, ai tsoe mu'seña. Ai yo'ojë Gnidona tì'ahuë. Ai tutuquëna, jerepa saiye co'api. Co'aquëna, Creta saodohuë tutu ju'ama'a të'huija'a të'ijani saë'ë, Salmón daripë jë'ñere paja'a.

⁸ Të'tëpaja'a saijë ai yo'ojë De'o Yo Sa'ro hue'yosi yo sa'rona tì'ahuë, Lasea daripë quë'rona.

⁹ Tsoe ne huesëni yo'orojaiñe sëte ai huajëya'ye nëji'i, ja yë'ta'api yohuëja'a saiye tsoe jë'ñerepa oco tëcahuë tì'añe sëte. Jajë pa'ina, asaquë Pablopi yëhuoquë capi:

¹⁰ “Èmëohua'i yohuëja'a mai saini ai yo'oja'cohua'i a'ë, si'aye mai saye, cui'ne yohuë nejoja'cohua'i a'ë, cui'ne maije jutì'ñe pa'iohua'i a'ë.”

¹¹ Caquë yëhuoquëna, Capitánpi sehuocaiye paquë coa asa topi, Pablo caye. Iti yohuë paquë cayere cui'ne yohuë quëhuiquë cayere sehuocaji'i.

¹² Jajë pa'ina, si'aohua'i cuasahuë iye yo sa'ro cato co'aji oco tëcahuë pëani tëto saiye. Sañu'u, Fenicena ësë du'ina tì'ñarepa ña sa'rona. Jarona oco tëcahuë jëañu'u, cuasahuë.

Asi Tsiaya Ai Co'poye

¹³ Jajë cuasajëna, huë'ehuë te'tepi a'ri ja'ye tutu ju'acquëna, saiye de'oji cuasajë yohuë dëquëye ne huahuase'e naë mëa saoni ayani saë'ë, Creta të'tëpaja'a.

¹⁴ Saijë pa'i maca ëmëje'e të'hui jai tuturepa daiyepi dani yohuëre tutu sao.

¹⁵ Tutu saocona, sañope yo'o jujarena, tutupi quëconi sao. Sacona, io jëjo saoyejë saë'ë.

¹⁶ Saicohua'ipi te'e a'ri saodohuë Clauda hue'eco jeteyo'jena tì'ahuë, ai tutuma'tona tì'ani. Jarona ai yo'ojë a'ri yohuë paire huaso yohuë ayahuë.

17 Aya tëjini jai yohuë joima'coni cuasajë jai yëi meapi huehuë yohuë, cui'ne a'ji mejahuëana Sirte hue'eyena ju'a huesë ma'ñe cajë ca'rajë dëquëyere jopoja'a jëa dëso neñahuë, yohuëpi ju'aye pajaco cajë. Jaje yo'oni coa huahuajë tutu sao cuañohuë.

18 Ñatasi mu'seje ai tutuquëna, ña jujani iti saicohua'ipi yohuë sayere tsiayana moe dëso huëohuë.

19 Toaso mu'se acona yureta'a iohua'i jëñare papi ñajë jëa dësohuë, yohuë pa'ise'e.

20 Ai tsoe mu'seña ësäre cui'ne ma'ñocore ñama'pë pa'ijë cui'ne ai tutu ju'aquëna, tutu sao cuañojë yureta'a ti ne huesëre pahuë cuasahuë.

21 Ai tsoe aima'pë pa'iye sëte, Pablopi si'aohua'i jopona huëni nëcani capi:

“Yë'ë Cretana pëañu'u caye asani sehuocaisicohua'i pa'ito de'ora'pi. Jarona pëasicohua'i pani si'aye iye ai yo'oye para'huë.

22 De'oji, yure ai cuasama'pë, tutu mañare hue'ejë'ë, si'aohua'i mësarü huajëja'cohua'i a'ë, yohuëse'e ne huesëtoje.

23 Yë'ë pacacai necaiquëpi Maija'quëpi iye ñami i huiñaëre jëjo daouna, dani capi, ñeje:

24 ‘Pablo ca'rama'ë pa'ijë'ë, César quë'rona saiyeque pa'iji. Jaje pa'ina, më'ë iño pa'i do'ire Maija'quëpi si'aohua'ire më'ë ja're yohuë pa'icohua'ire huasoja'quë api, ju'iñere.’

25 Jaje pa'iye sëte ëjaohua'i tutu mañare hue'ejë'ë, yë'ë cato Maija'quëpi i case'eje ñacaija'quë api cuasayë, cui'ne huiñaë quëase'eje pa'ye pa'ija'coa cuasayë.

26 Mai cato saodohuëna yohuëse'e ju'a huesëcona, tumasicohua'i pa'ija'cohua'i a'ë.”

27 Tutupi tutu saosicohua'ipi jai asi tsiaya Adriaticore huahuahuë, jopo ñami pa'i maca, catorce mu'seña pa'i maca ja maca, ñami jopo pa'i maca yohuë ñajë sacohua'ipi jë'nërepa yeja ti'añë cuasahuë.

28 Asani huaiñere cuëcujëna, treinta y seis metros paji'i, huaiñe. Pa'ina, ai seña maca sani tijupë cuëcujëna, veintisiete metros paji'i.

29 Pa'ina, jai quëna pëana ju'a huesë ma'ñe cajë ca'rajë yo sëtipëja'a cuatro quëna ca'huanoa jëo dësohuë, iti dëquëco naupa ja'ñere. Yo'ojë esa ñatama'coni cuasahuë.

30 Iti yohuë sacohua'ire papi yahuerëpa jai huëre jëo sañu'u cajë ea du'iona, jëa yohuëre a'ri yohuëre tsiayana casa huahuoñu'u cajë yo'ohuë, quëna ca'huanoare corohuë quë'rona jëa dësoñu'u cajë yo'oyeje pa'ye yo'ohuë.

31 Yo'ojëna, Pablopi quëapi, Capitánre cui'ne i soldado paire ñeje caquë:

“Iye yohuë sacohua'ipi iye yohuëre pa'ima'pë pa'ito mësarü huajëcohua'i pa'iye peosipi.”

32 Jaje caquëna, asani soldado acohua'ipi a'ri yohuë sëa mea tëa jëoreña.

33 Ñata maca Pablopi si'aohua'ire aó huëopi ñeje caquë:

“Mai catorce mu'seña aima'cohua'i a'ë, mai pa'i ja'ñere huesëjë.

34 Jaje pa'iquëta'are yureta'a aijë'ë, tutu paja'cohua'i, mësarü naña me macaje ne huesëye peoji.”

35 Jaje ca tëjini aore ini Maija'quëre seni tëjini yëtoni ai huëouña.

36 Ai huëoquëna, ñani quëcojë aore a'teña.

37 Yohuë pa'icohua'i cato, docientos setenta y seis pai pateña.

38 Ani tëjini trigore tsiayana ña'ñe dësoreña, peojaco cajë.

Yohuë Ne Huesëye

39 Ñata tomesi maca yohuë sacohua'ipi iti yeja mamire huesëcohua'i paë'ë. Pa'ijë mejahuëre ñani, jaona së'añu'u cuasajë yo'ohuë.

40 Jaje yo'ojë yohuë jëaye sëani huahuasi mea yë'te tëteni iti hue'ñana quëna ca'huanoa jëa cohuë, cui'ne yohuë tayo peruje joyehuë, iti po'neñeje. Jaje yo'oni tutuquëna, sai cañare mëohuë. Mëorena, yohuëpi mejahuëna tsiojai huëo.

41 Tsiojaijëna, jai yohuë corohuëpi mejahuëna ju'anëni huesëo. Ja maca yureta'a yo sëtipëja'a joni sacco'ë, ai tutu to'aque ju'ayepi.

⁴² Ja maca soldado paipi cosicohua'ire huani jeoñu'u cajë yo'ohuë, jaohua'ipi mamini catire paja'cohua'i a'ë cuasajë.

⁴³ Jaje yo'ojëna, Capitánpi Pablore huasosi'i caquë yo'oma'pë pa'ijë'ë, capi. Cani si'aohua'ire cuañepi mamicohua'i cato du'ru du'teni mamijë'ë, caquë.

⁴⁴ Ja jeteyo'je yecohua'ipi yohuë toñana tseani mamijë saijë'ë, capi. Caëna, jaje yo'ojë si'aohua'i huajëcohua'i yejana ti'ahuë.

28

Malta Saodohuëre Pa'iye

¹ Si'aohua'i yejana de'hue ti'asicohua'i pa'ijë ja saodohuë mami asahuë, Malta.

² Si'aohua'ire yëquëre iti maca pa'icohua'ipi de'oye yo'ohuë. Jaje yo'ojë toa suani dani cuijë'ë, cahuë. Ja mu'se cato ocoquë sësëye pa'iji. Jaje pa'ina, si'aohua'ire huëohuë, cuija'cohua'ire.

³ Ja maca Pablo ja'ju jeca mañare co'eni suaquëna, toapi uquëna, etacopi, aña cucolë, jëtëna.

⁴ Pablo jëtëna añapi cuni decona, ñani iti maca pa'icohua'i sa'ñe cahuë:

“Iquë paire huaiquë pa'ima'quë, jaje pa'ipi jai tsiaya mamini jëasiquë pa'itoje, ja yë'ta'api ite de'oye pa'iye peoyerepa Maija'quëpi yo'oma'quë.”

⁵ Pablopì añare toana ya'cue toni ti a'si ju'iñe peoyerepa paji'i.

⁶ Pa'ina, si'aohua'i je sa'yëhua cotoja'quë api, panita'a huajërepa juni tajja'quë a'ni cuasajë utehuë. Utejëna, ai yo'oye paquëna, ña jujani tiñe cuasaye ponani Diosu api, cahuë.

⁷ Yëquë pëa sito quëno macare Publio hue'equë jai tsio paji'i. Jaë cato saodohuë ëjaërepa paji'i. Jaëpi yëquëre i huë'ena de'oye pëpani tres mu'seña ao aoquë ñacaji'i.

⁸ Jarote Publio pëca ja'quë suña dahuëna cui'ne tsie ëta dahuë conì ju'iquë paji'i. Pa'ina, Pablopì cacani ñani Maija'quëre seni tējini ite jëñapi patoquëna, co'yapi.

⁹ Co'yaëna, asani ite saodohuë acohua'ipi jai pai ju'icohua'ipi daë'ë. Daijëna, si'aohua'ire jujupi.

¹⁰ Jaje jujuquëna, ñani sihuajë ai de'oye yo'ohuë. Yo'ocohua'ipi yequë yohuëna aya mëni sai huëo maca yëquë saijë ai ja'ñe cui'ne si'aye jopo caraye isihuë.

Pablo Romana Ti'añe

¹¹ Toaso ñañëohua'ire saodohuë pani tējini yureta'a jai yohuëna ayamë'ë, Alejandría acona, oco tëcahuë pa'ina, pëasicona, Castor cui'ne Póluz diusuohua'i a'ë cajë nesico-hua'ipi quë'iona ayamë'ë.

¹² Aya mëni saicohua'ipi Siracusana ti'ahuë. Ti'ani toaso mu'seña pëahuë.

¹³ Pëasicohua'ipi tsiaya tëtëpaja'a saicohua'ipi Regiona ti'ahuë. Ti'ani ñatasi mu'se saijëna, huë'ehuë te'tepi ai tutu ju'api. Jaje ju'aquëna, saicohua'ipi se ñatasi mu'se ti'ahuë, Puteolina.

¹⁴ Ti'ani jarona ñahuë, Maija'quë do'icohua'ire. Ñajëna, jaohua'ipi pëajë'ë cajëna, siete mu'seña pëani paë'ë. Pani saicohua'ipi yureta'a Romana ti'ahuë.

¹⁵ Yëquë saiye tose asani pa'icohua'ipi Maija'quë do'ijëpi sañope dani ti'ahuë, yëquëre. Forona Apio quë'rona, toaso cono ucu huë'ña pa'i hue'ña, ja Romarepa ti'ama'në. Ja maca Pablo ña huajëni sihuaquë Maija'quëre de'oji caquë pëpapi.

¹⁶ Jaje Romana ti'asi maca ëjaohua'ipi te'i pa'ijaquë Pablo cani te'e soldadore ite ñaja'quëre nehuë. Neni te'ire pëpahuë.

Romare Pablo Pa'iye

¹⁷ Toaso mu'seña Roma pëani pa'iquëpi Pablo jëjo saopi, judío pai ëjaohua'ire soija'cohua'ire. Soina, judío pai tsi'sirena, capi:

“Do'ijërepa yë'ë judío paire co'aye sañope yo'oma'quë a'ë, cui'ne ja'në aïohua'i case'eje sañope yo'oma'quë a'ë. Jaje pa'iquëta'are yë'ëre Jerusalénre pa'ina, tseani romano paina isihuë.

¹⁸ Isirena, jaohua'ipi si'aye yë'ë yo'ose'e seni asa tējini huani jeoñe peoquëna, etoñu'u cahuë.

¹⁹ Cajëna, judío paipi asani ësehuë. Eësejëna, sei'ë. Jaje pa'ito romano pai ëjaëre papi Césarpi yë'ë yo'ose'e asani ne de'huajaquë caquë, nuñerepa yë'ë paire sañope caye peoquëta'a jaje cahuë.

²⁰ Jaje pa'ina, mësarute soihuë, ñaquë coca caja'cohua'ini, yë'ë iye maca tseã cuañosiquëpi quëna me së'i pa'iyë, mai Israel pai utejë pa'iyere cuasa do'ire.”

²¹ Jaje caquëna, ïohua'ipi cahuë:

“Yëquë më'ëre sañope cajë toyase'e ñama'cohua'i a'ë, Judea pa'icohua'i toya daose'e cui'ne jaropi do'ijërepa judío pai daisicohua'ije më'ëre co'aye yo'oquë api cayeje pa'ahuë'ë.

²² Jaje pa'ina, yëquë asaye yëyë, më'ë cuasayere. Yëquë ñno asajë pa'iyë, si'a hue'ña pa'icohua'ipi huajëya'yere sañope cajëna.”

²³ Jaje cani iti tsi'sija'a mu'se ca nëohuë ca nëosicohua'ipi jai pai tsi'sihuë, Pablo pëani pa'i hue'ñana. Tsi'sirena, Pablopi nea hue'ña huëosiquëpi neatorepa quëa tējipi ma'tëmo pa'i te'te ayere, Maija'quëre quëacaicohua'i toyase'epi cui'ne Moisés cuañese'epi con ñnoquë quëapi, Jesús ayere care paji cajë sehuojajë caquë.

²⁴ Jaje caquë quëaquëna, yecohua'ipi Pablo caye sehuocaë'ë, yecohua'ipi sehuocaiye pahuë.

²⁵ Jaje yo'ojë te'e cuasaye peoquëna, sai huëohuë. Sai huëojëna, Pablopi capi:

“Maija'quë de'o joyopi nuñerepa capi, mësarua aipëre ïte quëacaiquë Isaías yë'opoja'a ñeje:

²⁶ Sani quëajë'ë, ja daripë paire.

De'huarepa asanije asa tija'ña paja'cohua'i a'ë.

De'huarepa ñanije ña tija'ña paja'cohua'i a'ë.

²⁷ ïohua'i cuasajë pa'iyepi cara huesësico pa'i do'ire,

Cajonoaje ta'pise'ere hue'eyë.

Cui'ne ñaco caje sïose'ere hue'eyë, ña'ña pa'ñë.

Asayeje pajë, cui'ne jaje pa'iquë cuasajë asa tija'ña pajajë caquë nëina,

Cui'ne yë'ëna co'iye pajëna, yë'ëpi ïohua'ire jujucaiye pajaquë cajë jaje yo'oyë.

²⁸ Jaje pa'ina, yure iyere asajë'ë, iye Maija'quë huaso cocare judío pai peocohua'ina quëaye pa'iji. Jaohua'ita'a de'oye asacaija'cohua'i a'ë.”

²⁹ Jaje Pablo caquëna, judío paipi pëijë sañope cajë saë'ë.

³⁰ Pablopi jarona caya ometëcahuëa pëani paji'i, ï pa'i huë'e do'i ïpi saiquë. Jarore pa'i si'aohua'ire ïte do'i saicohua'ire de'oye pëpaquë yo'opi.

³¹ Yo'oquë pa'i Maija'quë cuañe te'te ayere ca'raye peoyerepa quëaquë cui'ne Ejaë Jesucristo ayere ye'yapi, yecohua'ipi ti josa yo'oma'pëna.

ROMANOS

Pablo Romano Sehuosicohua'ire Toyaye

¹ Yë'ë Pablo, Jesucristo jo'yaë'ë. Maija'quëpi yë'ëre soini cui'ne ì jëjo daoquëre nepi, yë'ëre ì huaso cocare quëaja'quëre.

² Maija'quëpi ja huaso coca ai tsoe ca nëoquëna, ìre quëacaicohua'ipi ì de'o toya pëpëna toyaahuë'ë.

³ Maija'quë mamaquë Jesucristo ayere Jesucristo paì de'oni judío paì ëjaë David tsëcapë aquë paji'i.

⁴ Paì pa'iquëta'a Maija'quë mamaquë tutu quë'ire papi asayë, ì de'o joyo tutupi yo'oquëna, ju'isiquëpi huëni ìñouna.

⁵ Jaje pa'ina, Jesucristo do'ipi Maija'quë yëquëre ì mamipi ì jëjo daocohua'ire nepi, si'a yeja pa'icohua'ipi sehuoni cui'ne ì case'ere necaicohua'i pa'ijajë caquë.

⁶ Mësarujë jaohua'i acohua'ipi Maija'quë soisicohua'i pa'iyë, Jesucristo tsecohua'i pa'ijajë caquë.

⁷ Si'aohua'i Roma daripë acohua'i Maija'quë soisicohua'ire caquë toyayë, mësarute. Maija'quë oi soipi, mësarupi ìna isisicohua'ipi de'oye pa'ijajë caquë. Soisicohua'ipi de'oye pa'ijë'ë, Diusu Maija'quëpi cui'ne Jesucristopi de'oye pa'iyë ìsiquëna.

Romana Pablo Do'i Sai Èaye

⁸ Du'ru macarepa Jesucristo do'ire yë'ë ja'quëre sihuayë, si'aohua'ire mësaruni cuasaquë. Mësaruru Maija'quëre cuasajë pa'iyë si'a hue'ña pa'icohua'ire de'oye quëajëna, sihuayë. Sihuaquë de'oji cayë, Maija'quëna.

⁹ Yë'ë si'a joyorepa cuasaquë Maija'quëre necai pa'iyë, ì mamaquë cocarepa quëacaiquëpi. Maija'quë api, ìti ñasiquë si'anë yë'ë mësarute cuasaquë seacaiye.

¹⁰ Si'anë Maija'quëre señë, ì yëyepi pa'ina, yë'ë jaro do'i sasi'i caquë.

¹¹ Jaje pa'ina, cöcaiye yëyë, mësarute joyo pa'iyë, ai jerepa tutu quë'iohua'i pa'ija'cohua'ire.

¹² Ñeje caquë cayë: Maija'quëre mai cuasayere sa'ñe cöcaiye caquë yë'ëpi mësaruru cuasayere se cöcaina, mësarupi yë'ë cuasayere cöcaijë'ë. Jaje yo'ojë sa'ñe cöcaiye pa'iji.

¹³ Maija'quë do'ijë yë'ë mësaruru quë'ro sasi'i si'anë caquëta'a yurejë ja yë'ta'a saiye pa'ñere asajë'ë caquë quëayë. Hueare tëayejë pa'ye mësarujë'a Maija'quë joyo ayere sani tëasi'i caquë cuasahuë, yequë hue'ña judío peocohua'ija'a tëayejë pa'ye.

¹⁴ Jaje pa'ina, yë'ë sehuosi do'ire ta'ñe asacohua'ire, huesëcohua'ire, ëjaohua'ire cui'ne ëjaohua'i peocohua'ire, si'aohua'ire quëaye pa'iji.

¹⁵ Jaje yo'oquë cui'ne mësaruru Roma pa'icohua'irejë Maija'quë coca quëacaiye yëyë.

Maija'quë Coca Tutu Quë'i

¹⁶ Maija'quë huaso coca quëaye yë'ëre huajëya'ye nëiñe paji. ¿Maija'quë tutu quë'i cocarepa me yë'ëre huajëya'ye nëico'ni? Si'aohua'ire ìte sehuocohua'ire huaso ja'ñe a'ë, judío paìre cui'ne judío paì peocohua'irejë.

¹⁷ Jaje pa'ina, necaire paye pa'iji cuasa do'ire Maija'quëpi nuñerepa pa'icohua'ire neñere quëaji, de'o cocapi: “Nuñerepa pa'iquë cato, Maija'quëpi necaire paye pa'iji cuasayepi pasipi” caji tsoe toyase'e.

Do'i Quë'iohua'i Pa'iyë

¹⁸ Iohua'i co'aye yo'oyepi Maija'quë coca ye'yayere sa'ñope yo'oyë. Jaje yo'osicohua'ire Maija'quëpi ma'tëmore papi ìohua'i yo'osi do'i co'ayere papi sai ja'ñe jëjo dao ja'ñere ìñopi, maire.

19 Jaohua'i tsoe asayë, ta'ñe Maija'quë ayere. Jaje pa'ina, ipi jaohua'ire du'ru iñopi, i ayere ña ja'ñe.

20 Si'aye iye yeja pa'iyë ipi de'huapi. I de'huani pa'i macapi huëoni i nese'ere ñajë Maija'quë pa'iyë asayë, ite ñama'pë pa'inije. Jaje pa'ina, Maija'quë tutu quë'ipi cui'ne ti pani huesëquë pa'iyë asajëta'a de'oye yo'oye pasi do'ire, ca de'huani jëa tì'añe peoji, jaohua'i.

21 Jaje Maija'quë pa'iyë asacohua'ipi Maija'quëre papi cajë ite oiye pahuë. Cui'ne yequeje de'oquëre papi caye pahuë. Coa ai jerepa yeque ti do'i peoyere cuasahuë. Cui'ne iohua'i huesë joñoapi nea hue'ñana ne huesëhuë, co'a joñoa hue'e do'ire.

22 Jaje pa'ina, ta'ñe pa'iohua'i a'ë cacohua'ita'a coa ai jerepa huesëohua'i pa'iyë.

23 Maija'quë de'oquërepa pa'iquëta'are tiñere señë, ju'icohua'ijë pa'iohua'ire de'huase'ere, pa'ije pa'ire, pi'aje pa'ire, nëicohua'ijë pa'ire cui'ne añaje pa'ire de'huase'ere.

24 Jaje pa'ina, señajë mësarü yëyeje yo'ojë pa'ijë'ë caquë jeocopi, Maija'quë. Jaje caquë jeocouna, huajëya'ye sa'ñe yo'ohuë, iohua'i capëje ti oiye peoyerepa.

25 Nuñerepa Maija'quë cocare asaye yëma'pë coa ai jerepa cosoyere asahuë. Cui'ne jaje yo'ojë Maija'quë de'huasi co'amañare sei'ë, de'oquëre pa'ë cajë. Maija'quëre pare sëma'pë cui'ne Maija'quëre pa'ë caye pahuë. Maija'quë cato ti de'oquëre pa'ë caye pa'iji, si'anë. Jaje pa'ijaquë.

26 Jaje pa'ina, Maija'quëpi jeocopi, co'aye si'sire yëcohua'ini coequë. Jaje pa'ina, nomiohua'ijë Maija'quë cuañese'e jëoni sa'ñe nomiohua'ija'a ëmëre yo'oyëje yo'ohuë, si'si.

27 Cui'ne jaje ëmëohua'ijë nomiohua'ire yo'oye jëoni sa'ñe ëmëohua'ija'a yo'ohuë. Ëmëohua'ipi huajëya'ye yequë ëmëohua'ini yo'o do'ire iohua'i capëapi ai yo'oyë, iohua'i co'aye yo'o do'ire sai cuañojë.

28 Jaje pa'ina, iohua'ipi Maija'quëre asaye coeye sëte, ije iohua'ire jeocopi, joyo huesëohua'i pa'ijë iohua'i yëyeje co'ayere pa'ijajë, caquë.

29 De'oye nuñerepa pa'iyë peocohua'ipi co'ayese'epi timësicohua'ipi pa'iyë, si'si yo'oye, nomi yëye, ëa ña'ñe jaiye tayo yo'oye. Co'amañare ëa ñajë co'aye cuasaye, huani jëoñe, uihuaye, cosoye, co'a merepa co'acohua'ipi cui'ne co'a coca carojaicohua'i pa'iyë.

30 Yecohua'ini co'acohua'i a'ë cayë, Maija'quëreje coecohua'i a'ë, josa yo'ocohua'i a'ë, coa pa'ipi ne tì'añe pa'iji cuasacohua'i a'ë, cui'ne yë'ëpi jerepa pa'i a'ë cuasacohua'i a'ë. Co'ayere ai jerepa se cuasa huëocohua'ipi cui'ne pëca ja'quëohua'ireje de'oye sehuoma'cohua'i a'ë.

31 Yëhuoye asa tì'añe coecohua'i a'ë. Iohua'i ca nëose'ëje yo'o tì'ama'cohua'i a'ë. Iohua'i sihuama'cohua'i a'ë. Yecohua'ireje sañope yo'ose'ere sai de'huama'cohua'i a'ë. Ai yo'ocohua'ire teaye pa'iohua'ire yecohua'ire ñama'cohua'i a'ë.

32 Jaohua'i cato Maija'quë cuañese'e si'aye asacohua'i a'ë. Cui'ne asacohua'i a'ë, iye yo'osicohua'i pani do'i quë'iohua'ipi pa'ijë juni huesëye pa'iji case'ëje. Jaje asacohua'ita'a ai jerepa co'ayere yo'ojë pa'iyë. Cui'ne yecohua'ipi co'aye yo'ojëna, sihuajë yëjë ña'ñe.

2

Maija'quë Nuñere Papi Ca Huesoye

1 Yequë yo'ose'ere ña tējini co'aye yo'oquë api ca huesoquë pani ca de'huani jëa tì'añe peoji. Më'ëpi yequë yo'ose'ere ña tējini co'aye yo'oquë api ca huesoquë pani, më'ëja'a co'ye ca huesoye pa'iji, më'ëje cui'ne yo'o do'ire.

2 Jaje pa'ina, asayë, mai Diusupi pai yo'oyere ña tējini i coca cayeje pa'ye nuñerepa ca huesoja'quë api, ja co'ayere yo'osicohua'ire nejoñe pa'iji ca maca.

³ Jaje pa'ina, mē'ēpi cuasani Maija'quē pai ñape yo'ose'e ña tējini ca hueso mu'se tī'aēna, yecohua'ire tayoyē, cuasaquēpi cui'ne mē'ēpi iohua'i yo'oyeje yo'oquē pani ¿jēaja'quē a'ē, cuasaquē? Jēaye peoji.

⁴ ¿Mē'ēre ponañere caquē Diusu dahuēre quēcoquē yo'oquēna, i oi yo'oyere asama'ē huesēquē coeyē, mē'ē?

⁵ Jaje pa'iquēta'are mē'ē joyo jēa do'ire mē'ē pa'iye ponēma'ē coequē paē'ē, mē'ē. Jaje yo'oquē ai jerepa mē'ē nejo cuaño ja'ñere tsi'so timēñē, mē'ē Maija'quē pai ñape yo'ose'e ña tējini ca hueso mu'se tī'aēna, saī ja'ñere mē'ē yo'ose'eje pa'ye.

⁶ Ja maca ipi pai ñape yo'ose'eje pa'ye saija'quē api.

⁷ De'oye yo'oyere yo'o jujama'cohua'ipi ēja deoyere cui'ne i de'oye pa'iyere cui'ne ju'i ma'ñere co'esicohua'ini Maija'quēpi ti pani huesēyere isija'quē api.

⁸ Isiquēta'a yecohua'ipi iohua'ise'e cuasajē nuiñere sehuoma'pē coa co'ayere tuiyē. Jaohua'ire cato Maija'quēpi pēi nejoja'quē api.

⁹ Si'aye co'aye yo'ocohua'ire ai yo'oye cui'ne oiye pasipi, du'ru macarepa judío paipi jeteyo'je judío pai peocohua'ije.

¹⁰ Jaje pa'iquēta'are Maija'quēpi de'oye yo'osicohua'ire cato sihuaye, cui'ne ēja deoyere cui'ne de'oye pa'iyere isija'quē api. Du'ru macarepa judío paini jeteyo'je judío pai peocohua'ireje isija'quē api.

¹¹ Jaje pa'ina, Maija'quē cato icohua'i yecohua'i a'ē caquē yo'oma'quē api, si'a yē'quē maca ñaquē api, si'a paire.

¹² Jaje pa'ina, Moisés cuañese'ere asama'cohua'ipi co'aye yo'ocohua'i pa'itoje ja yē'ta'a nejoja'cohua'i a'ē, Moisés cuañese'e asama'cohua'ire. Cui'ne Moisés cuañese'e asasicohua'ita'a co'aye yo'osicohua'ire nejoñe pa'iji, Moisés cuañese'e ca do'ire.

¹³ Cuañese'ere coa asacohua'i cato, nuñerepa pa'icohua'i peoyē. Cuañese'ere yo'ocohua'i cato nuñerepa pa'icohua'i a'ē ca huesoye pa'iji.

¹⁴ Judío pai peocohua'i cato toya cuañese'eje ti peoyē. Jaje pa'iohua'ita'a cuañese'e pacohua'ipi yo'oyeje pa'ye yo'ojē pa'iyē, iohua'i cuasase'epi. Jaje yo'ojē iohua'ipi iohua'ire cuañeñe neñē.

¹⁵ Jaje pa'ina, iohua'i yo'oyepi iñoñē, iohua'i joñoare cuañese'e pa'iye paye. Jaje pa'ina, iohua'i joñoa cuasayepi caja'coa, de'oji mē'ē yo'ose'e panita'a co'aji, mē'ē yo'ose'e. Jaje cani iñoji, cuañese'epi joñoare pa'iyē.

¹⁶ Cui'neje iohua'ire caja'quē api, Maija'quē ca hueso mu'se pa'ina. Ja mu'se cato Maija'quēpi Jesucristo ja're si'a pai yahue yo'ose'e ña tējini ca huesoye pa'iji, yē'ē de'o cocarepa quēase'eje pa'ye.

Judío Pai Cui'ne Moisés Cuañese'e

¹⁷ Mē'ēpi judío pai pa'ima'quēje ñani caquē jerepa pa'i a'ē cuasaquēpi, Moisés cuañese'ere asaquēpi, Maija'quēre pare payē caquē sihuaquēpi,

¹⁸ Maija'quē yēye ta'ñe asaquēpi, cui'ne cuañese'epi de'oyerepa tī'añere ye'yesiquēpi,

¹⁹ yecohua'i ñaco ca peocohua'ije pa'iohua'i pa'icohua'ire ye'yaquēre pa'ē cuasaquēpi, cui'ne nea hue'ñaje pa'i hue'ñare pa'icohua'ire de'oyepi miacaíyeje pa'ye yo'o iñoquēre pa'ē cuasaquēpi,

²⁰ cuañese'e pacohua'ipi, ta'ñe asaye cui'ne nuñerepa yo'oyere ye'yaye payē cuasaquē huesēcohua'ire ye'yaquē pa'iquēpi cui'ne tsije pa'iohua'ire quēa tī'añē cuasaquēpi.

²¹ Jaje pa'iquēpi ye'yaquē a'ē cuasaquē pani ¿me yo'oquē mē'ēja'a co'ye ye'yama'quē'ni? Jare mē'ēpi co'amaña yahue i ma'ñe a'ē quēaquēta'a ¿cui'ne me nesi'quē mē'ēpi co'amaña yahue imaquē'ni?

²² Yequē nomiore yo'oma'ē caquēta'a, ¿me yo'oquē mē'ēpi jaje yo'oquē'ni? Cui'ne mē'ēpi coa de'huasicohua'ire ñani coequēta'a ¿me nesi'quē iohua'i se hue'ña pa'i co'amaña yahue imaquē'ni?

²³ Maija'quë cuañese'ere pare pacohua'ipi pa'iyë caquëta'a, mësarupi cuañese'ere de'oye sehuocaima' do'ire yecohua'ipi Maija'quë co'acquë api cayë.

²⁴ Jaje yo'oye pa'ina, ñare paquë toyase'e caji: “Judío paí peocohua'i co'aye cayë, Maija'quëre, mësarú co'aye yo'o do'ire.”

²⁵ Jaje pa'ina, më'ëpi cuiiri ca'ni tēasiquēpi Moisés cuañese'ere si'aye sehuocaito cōcāiji, më'ë yo'ose'e. Jaje pa'iquëta'are më'ëpi cuañese'ere sehuocaima'quë pani ca'ni tēama'quēje pa'i pa'iyē pa'iji.

²⁶ Jaje pa'ina, tēama'quëta'a si'aye cuañese'ere yo'oni ca'ni tēase'eje pa'i pa'iyē pa'iji.

²⁷ Jaje pa'ina, i ca'nihuë tēama'quëta'a, cuañese'ere si'aye sehuoquëna, ja yo'oyepi më'ëni co'aye yo'oquëre iñoja'quë api, toyase'e paquëta'a cui'ne ca'ni tēasiquëta'a sehuoma'ë pa'isiquëre.

²⁸ Judíorepa pasi'i caquë coa ëmëje'ese'epi yo'ojë tì'añe peoji. Cui'ne nuñerepa cuiiri ca'ni tēaye cato ëmëje'epi yo'oye peoji.

²⁹ Jaje pa'ina, judíorepa cato pa'iyē pa'iji nuñerepa sa'nahuëre papi. Cui'ne cuiiri ca'ni tēase'epi sa'nahuë joyore pana tēasiquëje pa'i pa'iyē pa'iji. Coa cuañese'epi tì'añe peoji. Maija'quë joyo neñe a'ë, iye cato. Jaje pa'ina, iye cayeje ne cuañesiquë cato Maija'quëre papi de'oquë api caquë ña nēosiquë api, pañi paí mañapi.

3

¹ Jaje pa'ina, ¿iquere do'i paquë'ni, judío paí pa'iyē cui'ne cuiiri ca'ni tēasicohua'i pa'iyē?

² Ja cato jaiye cōcāiye pa'iji, du'rurepa Maija'quë judío pa'ina i coca de'hue pacāija'cohua'i a'ë caquë isisi do'ire.

³ Jaje pa'iquëta'are jaohua'i judío acohua'ipi nuñerepa yo'oyere yo'o jujani jētoje Maija'quë cato i ca nēose'ere jare yo'o tì'aquë pa'iji.

⁴ Maija'quë cato i coca nuñerepa cayeje pa'ye yo'o tì'aquë api, si'a paí coa cosocohua'i pa'itoje. I cato cosoma'quë api. Jaje pa'ina, toyase'e caji: Nuñerepa pa'iquëre iñoñe pa'iji, më'ë case'epi.

Cui'ne yecohua'ipi më'ëre ña tējini ca hueso maca më'ëpi de'oquërepa etaja'quë a'ë.

⁵ Mai tayo yo'oyepi Maija'quë nuñe yo'oyere de'oyerepa iñojē pa'ito Maija'quë mai tayo do'ire nejoquë pani Maija'quë nuñe yo'oma'quëpi nejoji. ¿Jaje caye pa'iquë? Pañi, paí caye ayepi caye a'ë.

⁶ Jaje caye peoji. Maija'quëpi nuñe yo'oma'quë pani, si'a paí tayo yo'ose'e ña tējini ¿me paí yo'oyere ca huesoye pa'iquë'ni?

⁷ Jaje pa'iquëta'are yë'ë cosoyepi Maija'quë nuñerepa pa'iyere ai jerepa de'oye iñocaiye pa'ito ¿me neni yë'ëre tayoquë api caye'ni?

⁸ Jaje pa'ito ¿me yo'oquë co'ayere yo'oma'quë'ni, de'oyepi pa'ija'core? Iye cato yecohua'ipi cayë, maire. Co'aye cuasajë sañope cacohua'ini co'aye yo'ojë de'oyere tì'añe pa'iji ye'yayë cayë, maire. Jaje cacohua'ire nuñerepa yo'oquë nejoñe pa'iji.

Si'aohua'i Do'i Quë'iohua'ipi Pa'iyë

⁹ ¿Jaje pa'ito mai judío paípi jaohua'i seña maca de'ocohua'ire pa'ë cuasajë pa'iyē? Pañi! De'ocohua'i peoyë. Tsoe mai judío paípi de'ocohua'i pa'i ma'ñe iñoñe. Jaohua'i ja're si'a yë'quë maca co'ayepi pacona, pa'iyë.

¹⁰ Jaje pa'ina, toyase'e caji:

Te'i macaje ti peoji, de'oquë.

¹¹ Asani pasi'i cacohua'ijē peoyë.

Peoyë, Maija'quëre co'ecohua'ijē.

¹² Si'aohua'i tayo sani huesësicohua'i a'ë. Si'aohua'i do'i peocohua'i a'ë, ti cōcāima'cohua'ipi.

De'oye yo'ocohua'i, te'i macaje ti peoji, de'oye yo'oquëje.

13 Jaje pa'ina, si'aohua'i tērēhuēa cato paire tasico de'hua sioma'coje pa'io, coa nejo cocare etaye.

Si'aohua'i tsemeñoapi coa cosoyē.

Aña tsimaje pa'yepi si'aohua'i yē'opoa pa'iyē.

14 Yequēre ai yo'o huano'i co'ayese'e yecohua'ire cayē, cui'ne sējeñese'e.

15 Paire esa huani jeñese'e yēcohua'i a'ē.

16 Si'aohua'i co'aye yo'oyepi ai yo'oye cui'ne nejoñe isiyē.

17 Cui'ne ñama'pē pa'iyē, de'oye pa'i ma'arepa.

18 Jaje pa'iohua'ipi ti ca'raye nēima'ēna, Maija'quēre cuasama'pē pa'iyē, a'ri mañaje.

19 Si'aye tsoe huē'ña Moisés cuañese'e judío pai cuañese'e pacohua'ipi si'aye yo'oye pa'iji caji cajē asayē, mai. Jaje pa'iquēta'are iohua'i tayo do'i ca de'huani jēaye peosipi. Maija'quē pai ñape yo'ose'e ñani ca hueso mu'se tī'asi maca si'aohua'i iye yeja acohua'i ca hueso cuañoja'cohua'i a'ē.

20 Jaje pa'ina, cuañese'ere sehujē yo'ocohua'i cato Maija'quē ja're conī pa'iyē tī'añe paja'cohua'i a'ē. Cuañese'epi mai tayose'ere iñoji.

Maija'quēre Cuasayepi Huaso Cuañoñe Pa'iji

21 Yure cato Maija'quē nuñerepa pa'iohua'ire de'ocohua'ire pare neñere iñoji, cuañese'e cayere yo'oma'ē, tirona se oani. Iye cato Maija'quēre quēacaicohua'i toyase'ere cui'ne Moisés cuañese'e toyase'ere ñajē asayē, i jaje yo'oye.

22 Jaje pa'ina, Maija'quē iquē jerepa pa'ire cuasama'quēpi i nēñerepa pa'iyere isiquē api, coa si'aohua'i Jesús ire papi cuasacohua'ire.

23 Jaje pa'ina, si'aohua'i tayo yo'ocohua'ire sēte si'aohua'ire Maija'quē de'oyerepa tī'añe caraji.

24 Jaje pa'ijēta'are Maija'quēpi oi nuñerepa pa'iohua'ire nepi, i coa isiyepi, Jesucristo do'ipi huasoquē.

25 Jaje pa'ina, Maija'quēpi Cristo ju'ini tsie jeosi do'ipi pai co'aye yo'oye sai de'huaye nepi. Ja sai de'huayere tī'añe pa'iji, Jesuni necaiquēre papi asa do'ipi. Cui'ne tsoe acohua'i tayo yo'ose'ere coa sa tēto saima'ē paji'i, Maija'quē. Jesús tsiese'epi sai de'huapi. Jaje yo'oquē i nuñerepa pa'iyere cui'ne i quēcose'ere iñoji.

26 Iñoji yureje Diusu nuñerepa pa'i a'ē caquē iñoquē yo'opi. Yēquēje cui'ne Jesús tsiese'epi Jesure ire papi cajē asacohua'ire nuñerepa pa'iohua'ire nequē a'ē caquē iñoquē yo'opi, Maija'quē.

27 ¿Yure jerore pa'ico'ni, mai jerepa pa'iohua'ire a'ē cuasaye? Tsoe peoco. ¿Me yo'oco peoco'ni? Maija'quēre necaiquēre pare cuasa do'ire peoco, pa'ni cuañese'ere yo'o do'ire.

28 Maija'quēre necaiquēre pare cuasaquēni nuñerepa pa'i api ca huesoye pa'iji, Maija'quēpi cuañese'e yo'oma'quē pa'itoje. Jare tsoe asayē, mai.

29 ¿Mēsarupi cuasato Maija'quē judío pai Diususe'e pa'iquē? ¡Pa'ni! Judío pai peocohua'ije Diusure payē, ite.

30 Jaje pa'ina, yequē Diusu peoji, te'i api. Jare ipi paire nuñerepa pa'icohua'ire ca huesoye pa'iji, ca'ni tēasicohua'ire cui'ne pacohua'ireje, coa si'aohua'ire ite necaiquēre pare asacohua'ini.

31 Jaje pa'ito ¿coa mai ite necaiquēre pare asayepi ja'nē cuañese'e jeocoye pa'iquē, cocai ma'ñe de'huani? ¡Pa'ni, jaje yo'oye! Coa ai jerepa yureta'a cuañese'ere de'oyere pa'ē cacaijē yo'oyē.

4

Abraham Yo'ose'epi Iñoñe

1 ¿Iquere mai ai Abraham tī'aē'ni, i yo'o do'ipi? I ayere cañu'u, yure.

²⁻³ Toyase'e caji: “Diusupi Abrahamre nuñerepa pa'ire ca huesopi, Abrahampi Diusuni ire papi caquë cuasa do'ire.” I yo'o do'ipi nuñerepa pa'i pa'iyë Abraham tì'añe papi. Tì'asiquë pani jerepa pa'i a'ë cara'pi. Yure cato Maija'quë ña hue'ñana jaje ca tì'añe peoji.

⁴ Co'amaña necaiquëre sañe cato coa isise'e peoji, nesi do'ire sañe a'ë.

⁵ Jaje pa'iquëta'are co'amaña nesi do'ire peoquëpi Maija'quëni nuñerepa pa'i ca hueso cuañoñe pa'iji. Coa ite ire papi cuasa do'ire co'acquëre nuñerepa pa'iquë api, ca huesoquëni cuasa do'ire. Jaje yo'oye pa'iji.

⁶ Maija'quëpi yequëre ñani i yo'ose'ere cuasama'ë nuñerepa pa'ire ca huesoquëpi ai sihuaji. Davidje cui'ne capi, toyase'epi.

⁷ I case'e cato caji ñeje:

Sihuacohua'i pa'iyë, Maija'quëpi iohua'i co'aye yo'ose'ere oni yejesicohua'ipi, cui'ne iohua'i co'aye yo'o do'ire coa sai tosicohua'ipi.

⁸ Sihuacuë pa'iyë, Ëjaëpi co'aye yo'ose'ere cama'ëna, sai tosicohua'ipi.

⁹ ¿Jaje pa'ito iye sihuaye ca'ni tēasicohua'ise'ere sihuaye pa'iquë? Pani. Ca'ni tēama'cohua'ije ja sihuaye payë. Tsoe maipi asahuë. Toyase'e cato caji, Diusupi Abrahamre nuñerepa pa'ire ca huesopi, Abrahampi Diusuni ire papi caquë cuasa do'ire.

¹⁰ Jaje pa'ito ¿ite je yëhua nuñe pa'iquë api, Abrahamre ca'ni, i ca'ni tēasi jeteyo'je? Pani ja yë'ta'a tēama'në jaje ca nēopi.

¹¹ Ca nēosiquëpi jeteyo'je, ca'ni tēa cuañoopi, Maija'quë cuañequëna. I ca'ni tēase'epi iñoñe a'ë, Maija'quëpi tēama'quë pa'inë nuñerepa pa'iquë api, ca huesose'ere. Cui'ne Abraham cato tēama'cohua'ipi Maija'quëre necaiquëre pare cuasacohua'i pëca ja'quë api. Jaje pa'ina, Abraham cuasase'eje cuasacohua'ire Maija'quëpi nuñerepa pa'iohua'ire ca huesoji.

¹² Ca'ni tēama'quë pa'inë Abraham Maija'quëre necaiquëre pare cuasase'eje pa'ye ca'ni tēasicohua'ipi cuasacohua'i pëca ja'quë api.

Maija'quë Ca Nēose'ere Tì'añere Quëaye

¹³ Maija'quë Abrahamre cui'ne i tsëcapë acohua'ire iye yejare isija'quë a'ë ca nēoni, ca nēoma'ë paji'i, Abrahampi cuañese'ere yo'o tì'a do'ire. Coa ai jerepa ca nēopi, Abrahampi Maija'quëni necaiquëre papi cuasa do'ire. Ja do'ire Abrahamre nuñerepa pa'ire ñaquë Diusu isisi ca nēopi.

¹⁴ Jaje pa'ina, cuañese'e caye yo'o tì'acohua'ipi Maija'quë ca nēose'ere tì'añe pa'ito, Maija'quëre necaiquëre papi cuasayepi do'i peoye patira'pi, cui'ne Maija'quë ca nēose'epi do'i peoye ne huesëra'pi.

¹⁵ Cuañese'e cato ai yo'o ja'ñere isiji, Maija'quë sai de'huaquëna. Cui'ne cuañese'epi peoquëna, ¿Me sañope yo'oye pa'iquë'ni?

¹⁶ Maija'quë ca nēose'e cuañese'ere pacohua'ise'e tì'añe peoji. Cuañese'e peocohua'ije tì'añe pa'iji. Jaje pa'ina, Abraham tsëcapë acohua'ipi tì'añe pa'ijaquë cani coa do'i peoye i ca nēose'ere isiye pa'iji, Abraham cuasase'eje pa'ye cuasacohua'ini. Jaje pa'ina, Abraham mai pëca ja'quë api.

¹⁷ Toyase'epi caji: “Jai pai pëca ja'quëre yë'ëpi nehuë, më'ëre.” Jaje Diusu ca nēouña. Abraham cato Maija'quëre ju'isicohua'ire pa'iyë isiquë api asapi.

¹⁸ Cuasacuëpi ñani uteye peotoje Abraham cato ca nēose'erepa pa'ija'coa cuasacuë utequë paji'i. Jaje pa'ina, jai pai pëca ja'quë de'opi, Abraham. Maija'quë ite ca nēose'eje pa'ye tì'api. Ja ca nēose'e cato caji: “Jai pai pa'ija'cohua'i a'ë, më'ë tsëcapë.”

¹⁹ Ca nēose'ere asacuëpi cien ometëca paye ja'i maca pa'ina, Zara i paco i con i aiohua'i pa'inije Abraham tsj paye peoji asacuëta'a necaiye pa'iji cuasase'e coa ne huesoma'ë paji'i.

²⁰ Jaje pa'ina, Maija'quë ca nēose'e jëa coeye papi. Coa case'e a'ë cuasaye papi. Coa ai jerepa pa'i ja'ñere pa'ë cuasapi. Jaje cuasacuëpi ai jerepa cuasare paquë de'opi. De'osiquëpi Maija'quëre de'oquëre pa'ni caquë sihuapi.

21 Maija'quë si'aye ne tì'añe tutu paquëpi ì ca nëose'ere neja'quëre papi cuasapi, jëa coeye peoyerepa.

22 Jaje pa'ina, Maija'quë nuñerepa nequë api cuasa do'ire nuñerepa pa'ire ca huesopi.

23 Abrahamre Maija'quë nuñe pa'ire ca huesopi cajë toyase'e Abrahamse'ere cajë toyaye pahuë, maireje cajë toyase'e a'ë.

24-25 Jaje pa'ina, maire nuñerepa pa'iohua'ire nesi'i caquë mai do'ire jucacani huëji'i, Jesús. Jaje pa'ina, mai Ëjaë Jesure ju'isiquëpi huëisiquëni ìre papi cajë cuasacohua'ire Diusupi nuñerepa pa'iohua'ire ca huesoji, maipi ìte necaire paquë api cuasa do'ire.

5

De'oye Pa'iyë

1 Pa'ire paji cuasa do'ire Maija'quë maire nuñe pa'iohua'ire ca huesopi. Jaje pa'ina, Maija'quë ja're conì de'oye pa'iyerepa tì'ahuë, asajë pa'iyë, mai Ëjaë Jesucristo do'ire.

2 Cui'ne mai Ëjaë Jesucristo do'ipi de'hue tì'ahuë, Maija'quë ì oi pa'i hue'ñarepa yure sihuajë pa'iyë. Maija'quë de'oyerepa pai ñape pa'ija'cohua'i a'ë cuasajë ute jujama'pë pa'iyë.

3 Ja yë'ta'a ai yo'oyeje pa'iji. Jaje tì'aruje sihuayë, ai yo'oyepi quëcojë dahuëre pa'iohua'ire de'oye.

4 Quëcojë dahuëre yo'oyepi mai tì'añe pa'iji, neñasicohua'irepa pa'iyena. Neñasicohua'irepa pa'iyepi jëa coeye peoyerepa utejë pa'iyena tì'añe pa'iji, mai.

5 De'o joyo ì isiquë yo'oyeja'a Maija'quëpi mai joñoana ì oiyere ìsi timë huesoji. Jaje pa'ina, mai jëa coeye peoyerepa utejë pa'iyë coa teaye ute tayoye peoji.

6 Jaje pa'ina, co'ye huasoye peoquëna, ne tì'ama'cohua'i pa'i do'ire Cristo jucacaji'i, ìti macarepa tì'aëna, co'acohua'ini caquë.

7 A'jiñe peoji, yequëni jucacaiye. Nuñe pa'ire pani jucacasi'i caquë yo'oquëje peoji. Coa te'i pati'ñe pa'i api, ai de'oquërepa do'ire caquë jucacaiquë.

8 Jaje pa'iquëta'are Maija'quë cato ì oiye iñopi, maire, ja yë'ta'api co'acohua'i pa'itoje Cristo maire jucacaiyepi.

9 Jaje pa'ina, Cristo Jesús ju'isi do'ipi maire nuñerepa pa'icohua'ire ca huesopi. Jaje pa'ina, yure cato jerepa Jesús oi necai do'ire tëji mu'serepa Maija'quë pëi nejoquëna, jëaja'cohua'i a'ë, mai.

10 Mai ìte sañope yo'ocohua'i pa'i macata'a Maija'quë maire ì mamaquë ju'i do'ipi ì ja're de'oye pa'iyë nepi. Jaje nesiquëpi yure cato jerepa Cristo huajëquërepa pa'iyepi huasoja'quë api, maire, tsoe ìpi de'oye pa'iyë sëte.

11 Cui'ne jase'e pa'iyë paji. Maija'quëre sihuayë, Cristo Jesús do'ire ìni pacacaijë. Jaje pa'ina, Cristo do'ipi ì ja're conì de'oye pa'iyë tì'ahuë.

Adán Cui'ne Cristo

12 Te'i ëmëpi co'aye yo'o huëopi. Ja yo'o do'ire jùnì huesëye huëopi. Jaje pa'ina, si'aohua'i jùnì huesëye pa'iji, si'aohua'i co'aye yo'ocohua'i sëte.

13 Ja yë'ta'a cuañese'e peo'në co'aye yo'oyepi tsoe paji'i, iye yejare. Pa'ina, cuañese'e peoquëna, co'aye yo'ocohua'ire sañope caye peopi.

14 Jaje pa'iquëta'are Adán pa'inëpi Moisés pa'inëna si'aohua'i juju huesëahuë'ë, Adán Maija'quë cuañese'ere sehuoma'ë yo'ose'eje pa'ye yo'oma'cohua'ita'a co'aye yo'ocohua'ipi. Adán cato Jesucristo daija'quëje pa'i paji'i.

15 Jaje pa'iquëta'are Maija'quë isiyepi Adán co'aye yo'ose'e tëto saise'ere pa'ë. Te'i Adán co'aye yo'osi do'ire jai pai jujuhuë. Jaje pa'ina, Jesucristo do'ipi Maija'quë jai pai de'oye pa'i ja'ñere, huasoyere coa isiyepi jerepa pa'ye a'ë.

16 Adán co'aye yo'ose'epi maire necaiye peoji. Maija'quë isise'epi jaiye necaiye pa'iji. Te'ipi te'ore co'aye yo'o do'ire maire nejoñe pa'iji. Maija'quë isise'e cato jaiye co'aye yo'osicohua'i pa'itojē nuñerepa pa'iohua'ire necaiye a'ë.

17 Ju'iñe je'quë te'i emë co'aye yo'osi do'ire tutu papi. Jaje pa'ye jerepa tutu paja'cohua'i a'ë, huajëyerepa pa'iyere Jesucristo te'i do'ire Diosupi nuñerepa pa'icohua'ire ca huesocohua'ipi.

18 Jaje pa'ina, Adán i co'aye yo'osi do'ipi si'a paire ne huesëja'cohua'ire nepi. Cui'neje pa'ye yo'oquë Jesucristo nuñerepa yo'oyepi si'aohua'i de'oye ti ne huesëye peoye de'oye pa'i ja'ñe necaji'i.

19 Ñeje caquë cayë: Te'i de'oye sehuocaima'ë pa'isi do'ipi, si'aohua'i co'acohua'i pa'ë. Jaje pa'iquëta'are, te'i de'oye sehuocaiquë pa'isi do'ire jai pai nuñe pa'iohua'irepa pa'iyē tija'huë, Jesucristo do'ipi.

20 Jaje pa'ina, Maija'quëpi cuañese'e isipi, co'ayepi ai jerepa pa'ija'quë caquë. Jaje jaiye co'aye pa'itojē Maija'quë oiyepi ai jerepa jaiye pa'iji.

21 Ja'në co'ayepi cato pai ëjaërepaje pa'ye paji'i, paire cuañequë juni huesëyena saquëpi. Yure cato Maija'quë oiyepi nuñerepa yo'oyeja'a pai ëjaërepaje pa'ye de'opi, Jesucristo yo'o do'ipi, ti pani huesëyena saja'quë caquë.

6

Cristore Sehuosicohua'i Pa'iyē

1 ¿Jaje pa'ito me caja'cohua'i a'ni? ai jerepa co'ayere yo'oñu'u, Maija'quë oiyere jerepa iñoja'quë api caquë.

2 ¿Pani jaje caye! Tsoe mai co'aye yo'oye jeosicohua'i cato ju'isicohua'ijē pa'yepi pa'iyē. ¿Me jaje pa'ito ja yë'ta'api co'aye yo'ojē pa'iyē'ni?

3 Oco do maca Cristo Jesús ja're tsioni pa'iyena cacajë i ju'ise'eje pa'ye juë'ë, mai. Mësarū jare tsoe asayë.

4 Jaje mai oco do maca ju'isicohua'ire Cristo ja're te'e ta cuañosicohua'ijē pa'iohua'i pa'iyē. Ja maca Cristore pëca ja'quë i de'o tutupi yo'oquëna, Jesús huëise'eje pa'ye cui'ne maije huëiye pa'iji, huajëye pa'iyena.

5 Jaje pa'ina, Cristo ju'ise'eje pa'yena tsiosicohua'i sëte, cui'ne i huëise'eje pa'ye maipi huëiye pa'iji.

6 Co'ayere ëjaëjē pa'ire pajë necaiyere cui'ne mai paise'e yë tuture nejose'e pa'ijaquë cajë Cristo ja're que cuañosicohua'ipi pa'iyē asayë, mai.

7 Jaje pa'ina, ju'isiquë cato co'ayepi jo'ya nesiquë peoji.

8 Jaje pa'ina, Cristo ja're te'e ju'isicohua'i pani i ja're conī pa'ija'cohua'i a'ë cuasayë.

9 Tsoe maipi asajë pa'iyē, Cristo te'e juni huesësiquëpi tijupë juni coñe pase'e. Ju'iñe ite tijupë quëcoye peoji.

10 Co'a tutupi naë payere ti nejoquë Cristo juji'i. Jaje ju'isiquëta'a i huajëquë pa'iyepi Maija'quëre pacacaiji.

11 Jaje cui'ne ju'isicohua'ijē pa'i pa'ijë'ë, co'aye itire yo'oma'pë cajë, co'aye yo'oyepi pa'itojē. Jare cuasajë huajëcohua'irepa Maija'quëre pacacaijë'ë, mai Ëjaë Cristo Jesús ja're pa'icohua'ipi.

12 Jaje pa'icohua'i sëte mësarū co'ayepi cuañe cuañosiquëjē pa'i pajë'ë, capë yëyere yo'oma'pë cajë.

13 Yureta'a mësarū capëare isima'pë pa'ijë'ë, co'ayere yo'oja'co cajë. Mësarū capëare ju'isicohua'i huëisicohua'ijē pa'icohua'ire Maija'quëna isijë'ë, de'o nuñerepa yo'oyere nejajë cajë.

14 Co'aye yo'oyepi yureta'a ëjaë cuañeñeje pa'ye maire cuañe cuañoñe peoji, Moisés cuañeñeje maire meñe cuañe cuañoñe peo do'ire, coa Maija'quë oiyepi meñe pa'i do'ire.

Jo'yaohua'i Pa'iyē Ayere Quēaye

¹⁵ ¿Maija'quē oi ñacaiyere meñe pa'ijē cuañese'e meñe peo do'ire co'ayere yo'ojē pa'iyē pa'iquē? Pani. ¿Me neni jaje yo'oye'ni?

¹⁶ Jaje pa'ina, mēsaruپی tsoe ta'ñe asayē. Jo'yaē cato ējaēna isisiquēpi i cuañeñere sehuocaija'quēpi pa'iji, cajē. Jaje pa'ina, ējaēre necaicohua'i cato sehuocaiye pa'iji, iohua'i ējaēni. Jaje pa'ye cui'ne co'aye yo'oyere sehuocaicohua'i cato co'ayere ējaēre payē. Jaje sehuocaiye cato ju'iñena saye a'ē. Ja yē'ta'a Maija'quēre sehuocaiye cato nuñerepa pa'iyena saye a'ē.

¹⁷ Ja'nē co'ayepi jo'ya nesicohua'ipi pa'ē, mēsaru. Pa'isicohua'ita'a Maija'quē ye'yayena isisicohua'ipi si'a joyorepa ja ye'yayere sehuohuē. Jaje pa'i do'ire Maija'quēre sihuaquē de'oji cayē, ite.

¹⁸ Yureta'a co'ayere ējaēre peocohua'ipi Maija'quēre necaiyena, jo'yaohua'i de'ohuē, nuñe pa'iyere yo'oñu'u cajē.

¹⁹ Mēsaru ta'ñe asa ja'ñere caquē coa pa'i cayere papi cayē. Ja'nē mēsaru co'ayena isisicohua'ipi co'ayere necaijē pa'ē, co'ayere yo'ojē, co'ayere mēsaru capēpi necaise'eje pa'ye. Yureta'a nuñe pa'iyena mēsaru isiye pa'iji, Maija'quē yēyere yo'ocohua'i pa'ija'cohua'ipi, ina isisicohua'ipi.

²⁰ Mēsaru co'ayepi cuañesicohua'i pa'i maca, nuñerepa pa'iyere necaijē pa'iyē pahuē.

²¹ ¿Iquere de'oye pa'iyē isi o'ni, ja co'aye yo'oyepi, yure mēsaru huajēya'ye asa cuañeñepi? Ja cato ju'iñena saye pa'iji.

²² Jaje pa'isicohua'ita'a yure, de'oye pa'iyē. Co'ayepi jo'ya nesicohua'ire paye paquēna, Maija'quēre necaiyena cacani pa'iyē. Jaje pa'ina, mēsarute de'oyerepa pa'iyē necaiji. Iyeta'a Maija'quēna isisicohua'ipi pa'ijē cui'ne tējiyere papi ti pani huesēyere payere necaiji.

²³ Co'aye yo'osi do'ire co'ayepi sañe cato ju'iñe a'ē. Jaje pa'iquēta'are Maija'quēpi mai ējaē Jesucristo do'ipi maire coa isiye cato ti pani huesēye a'ē.

7

Huejayeje Pa'ye Quēase'e

¹ Maija'quē do'ijē, mēsaru Maija'quē cuañese'ere asacohua'ipi asayē, mai huajēcohua'i pa'i macase'e cuañeñepi sēasicohua'ijē pa'iohua'ire paye paire.

² Jaje pa'ina, nomio huejasico cato cuañese'e do'ire io ējēre sēasicojē pa'io pa'ico, ipi ju'ima'quēpi pa'ina. Ejēpi ju'isiquē pa'itota'a, cuañese'epi sēase'eje pa'ye peoji.

³ Jaje pa'iquēta'are iopi ja yē'ta'a ējē pa'ina, yequē emēna tsioja'isico pani emēre yo'oco. Jaje pa'iquēta'are ejēpi ju'isiquē pa'itota'a yequē emēre tsiojani paye pa'iji, emē yo'oco peoco ja maca.

⁴ Jaje cui'ne mēsaruje Maija'quē do'ijē, Cristo ju'i do'ipi ju'isicohua'ijē pa'iohua'ipi pa'iyē, cuañese'epi naē pacona pa'isicohua'ipi, cuañese'ere ējēje pa'ire pasicohua'ipi yure cato, yequē emēni payeje pa'iohua'i a'ē, Cristo ju'isiquēpi huēisiquēre pani, Maija'quē ña huē'ña de'oyere pare mai yo'ojē pa'ija'cohua'ipi.

⁵ Ja'nē mai yēyere yo'ojē pa'icohua'i pa'ē. Pa'ijē mai co'aye yēyere cuañese'epi ne sētouna, ai jerepa mai yēyere yo'ohuē. Ja yo'oyepi ju'iñena sapi, maire.

⁶ Cuañese'epi sēasicohua'ijē pa'iohua'i pa'ē. Yureta'a joyesicohua'ijē pa'iohua'i pa'iyē, mai ju'isi do'ipi. Jaje pa'ina, cuañese'epi jo'ya nesicohua'i peocohua'ipi Maija'quē joyo huajēye pa'iyē isiyepi Maija'quēre necaiyē. Necaima'pē pa'iyē, cuañese'e cayere.

Co'aye Yo'oyepi Pa'iyē, Yē'ēna

⁷ Jaje pa'ito ¿me caji'cohua'i a'ni, cuañese'e co'aye a'ē caye? ¡Pani jaje caye! Yē'ē quēaquēna, asajē'ē, yē'ē yo'ose'ere. Cuañese'epi yecohua'i co'amaña yēcaima'ē caye pato

yë'ë asaye para'huë, yecohua'i co'amaña yëcaiye co'ayere papi pa'iyë. Cuañese'e ëse do'ipi co'aye yo'oye asahuë.

⁸ Yecohua'i co'amaña yëcaima'ë pa'ijë'ë cayeja'a co'ayepi yë'ëre jerepa co'ayere yëyena ne sëto. Jaje cuañese'epi caye pato co'aye yo'oye ju'ise'eje pa'ye a'ë, itise'e pani.

⁹ Te'erepa tsoe yë'ë cuañese'e asama'quëpi coa pa'ë. Pa'ina, cuañese'epi titani co'aye yo'oyere ne co'yao.

¹⁰ Ne co'yacona, yë'ëpi ju'ë. Ju'ina, cuañese'e pa'iyë isisi'i ca nëota'a yë'ëre ju'iñena sapi.

¹¹ Cuañese'epi yo'oma'ë cacona, co'aye yo'oyepi jerepa co'ayere cosoco. Co'ayepi yo'oma'ë cuañese'e cayeja'a ju'iñere isio.

¹² Jaje pa'ina, ja cuañese'e cato Maija'quë tse a'ë, nuñere pa'ë cui'ne maire co'caiye a'ë, si'aye Maija'quë cuañese'e cato de'oyere pa'ë.

¹³ Ja de'oyepi yë'ëre ju'iñena saye pa'o. Pa'ona, co'ayepi yë'ëre cato ju'iñena sao. Sacona, ja do'ire asahuë, co'aye pa'iyë. Cui'ne asahuë, cuañese'e ëseyeja'a co'ayepi ai co'ayerepa pa'iyë.

¹⁴ Jaje pa'ina, asayë, mai. Cuañese'e cato joyo aye a'ë cajë. Jaje pa'iquëta'are yë'ë cato pai a'ë, tara cui'ne ca quë'i a'ë. Jaje pa'ina, co'ayepi jo'yaëre paji, yë'ëre.

¹⁵ Jaje pa'ina, asa ti'ama'ë pa'iyë, yë'ë yo'oye. Yë'ë yëyere yo'oma'ë ai jerepa yë'ë coeyere yo'oyë.

¹⁶ Jaje pa'ina, yë'ë yo'oye coeyere yo'oni ja maca cuañese'e de'oyerepa pa'iyë asayë.

¹⁷ Jaje pa'ina, yë'ë pa'ima'ë pa'iyë, iti yo'oquë. Yë'ëre sa'nahuë co'aye pa'iyepi yo'oji.

¹⁸ Jaje pa'ina, yë'ë capë pa'ise'e yë'ë pa'iyë ti de'oye peoji, yë'ëre. Jaje pa'ina, de'oyere yo'osi'i cuasaquëta'a yo'o ti'ama'ë pa'iyë.

¹⁹ De'oye yë'ë yëyere nema'ë, coa ai jerepa yë'ë coeyere nequë pa'iyë.

²⁰ Jaje pa'ina, yë'ë coeyere yo'oni yë'ë pa'ima'ë pa'iyë, iti yo'oquë. Yë'ëre co'aye sa'nahuë pa'iyepi yo'oji.

²¹ Jaje pa'ina, ñeje iye yë'ëre pa'iji, de'oye yo'oye yëquëta'a de'hue co'ayese'ere yo'oyë.

²² Jaje pa'i sëte yë'ë cuasaye cato Maija'quë cuañese'ere yëyë.

²³ Yëquëta'are yë'ë capëpi sañope yë'ë cuasa hue'ñana yo'oco. Ja cato co'ayepi yë'ë capëre pa'iyepi yo'oji. Japi cose'eje pa'ire paji, yë'ëre.

²⁴ ¡Co'aquëre pa'ë, yë'ë! ¿Nepi yë'ëre ne huasoja'cohua'i a'ni, iye capë ju'iñena saco aire?

²⁵ Coa Maija'quëse'e ne huasoja'quë pa'iji, Cristo Jesús mai Ejaë do'ipi. Jare asaquë sihuayë. Jaje pa'ito yë'ëpi Maija'quë cuañese'ere sehuocaiye pa'iji, yë'ë cuasayepi. Jaje pa'iquëta'are yë'ë capëpi co'ayena cuañe cuañosiquëpi jo'yaëje pa'i pa'iyë.

8

Maija'quë Joyo Do'ipi Pa'iyë

¹ De'oji, yure cato Cristo Jesús ja're tsioni pa'icohua'ire ti sai de'hua cuañone peoji.

² Jaje pa'ina, co'ayepi cui'ne juni huesëyepi jo'yaëre paquëni eto huasopi, yë'ëre, Cristo Jesús ja're tsioni pa'iyepi, joyo pa'iyepi.

³ Moisés cuañese'e cato jaje eto huasoye papi. Paise'e co'aye yo'oyepi neñu'u cajë yo'ojëna, cuañese'epi tutu peoye de'opi. Jaje pa'iquëta'are Maija'quëta'a ne ti'api, iye pa'iyere isiquë. Jaje pa'ina, jare ne ti'asi'i caquë i mamaquëre pai capë quë'ire cui'ne coa paije pa'ire jëjo daopi, co'aye yo'o do'ire sai to'caijaquë caquë. Jaje yo'oni co'ayere ja capë do'ija'a nejo huesoye ti'api.

⁴ Maipi de'hue Moisés cuañese'ere yo'o ti'ajajë caquë pa'icohua'ipi yure mai pa'ima'pë pa'iyë, noni paise'e pa'iyere. Coa ai jerepa yure cato joyo pa'iyepi pa'iyë.

⁵ Jaje pa'ina, paise'e noni pa'iyere pa'icohua'i cato paise'e cuasayere cuasajë pa'iyë. Jaje pa'ijëta'are joyo pa'iyere pa'icohua'i cato joyo pa'iyere cuasajë pa'iyë.

⁶ Jaje pa'ina, paise'e noni pa'iyere cuasayepi cato ju'iñena saye a'ë. Jaje pa'iquëta'are Maija'quë joyo ayere cuasayepi cato de'oye pa'iyena saye a'ë.

⁷ Coa paise'e noni pa'iyere cuasajë yo'ocohua'i cato Maija'quëre sañope yo'ocohua'i a'ë. Jaje pa'icohua'ipi Maija'quëre coecohua'ipi i cuañeñe sehuojë pani tija'ne peoyë.

⁸ Jaje pa'ina, paise'e noni pa'iyere sehuojë pa'icohua'i cato Maija'quë sihuaquë ñañere yo'o tija'ne peoji.

⁹ Jaje pa'ina, mësaru cato paise'e noni pa'iyere sehuoma'pë pa'iyë. Coa ai jerepa Maija'quë joyo cayere sehuocohua'ipi pa'iyë, Maija'quë joyopi mësaruni pa'ina. Jaje pa'ina, Cristo joyore peocohua'i pani Cristo tsecohua'i peoyë.

¹⁰ Mësaru ja're coni Cristopi pa'ito mësaru joñoa huajëyepi pa'iji, nuñerepa pa'i do'ipi. Jaje pa'iquëta'are mësaru capëa co'aye yo'o do'ire ju'isicohua'ije pa'ye pa'iyë.

¹¹ Cristo Jesure ju'isiquëni huëosi joyopi, ja joyopi mësaruteje ju'i capë quë'iohua'ireje huëoja'quë api, huajëye pa'iyena, Maija'quë joyopi mësaruni pa'i do'ire.

¹² Jaje pa'ito paise'e noni pa'iyere pa'ima'pë Maija'quë do'ijë. Mai cato joyo cayere pa'iyë pa'iji.

¹³ Jaje pa'ina, mësarupi paise'e yo'ojë pa'iyere pa'ini ju'ija'cohua'i a'ë. Jaje pa'iquëta'are joyopi cocaina, paise'e yo'ojë pa'iyere nejoni mësaru pa'ija'cohua'i a'ë.

¹⁴ Si'aohua'i Maija'quë joyopi cuaquëna, pa'icohua'i cato Maija'quë mamajë a'ë.

¹⁵ Jaje pa'ina, mësaru Maija'quë mamajëre pare ne joyore isi cuaño huë. Jaje pa'ina, ja joyopi mai ja're caquëna, ja'quëre papi cayë, Maija'quëre. Isima'pë jo'ya ne cuañosi joyore, cui'naohua'ipi Maija'quëre ca'raohua'i pa'ija'a joyore.

¹⁶ Maija'quë joyopi mai joyo ja're coni nuñerepa Maija'quë mamajërepa pa'icohua'i a'ë quëayë, maire.

¹⁷ Jaje pa'ina, Maija'quë mamajë sëte mai si'aye i ca nëose'e paja'cohua'i a'ë, Cristo ja're coni te'e. Maipi te'e i ja're ai yo'osicohua'i pani, i de'oyerepa jeteyo'je paja'cohua'i a'ë, i ja're coni.

¹⁸ Yure mai ai yo'oye teaye pa'ye a'ë. Jaje pa'ina, mai ai yo'oyepi coni ñato peoji, jeteyo'je mai pa'i ja'ñere. Jaje pa'ina, Maija'quë de'oyere papi maini pa'ina, de'ocohua'irepa pa'ija'cohua'i a'ë.

¹⁹ De'hue Maija'quë mamajëre iñoquëna, ñasi'i caco si'a yeja Maija'quë de'huasico ai ña ëa ju'io uteco pa'ico.

²⁰ Jaje pa'ina, si'aye Maija'quë du'ru ne de'huase'e cato carajaise'e a'ë, ju'iñepi, ja'juñepi, cui'ne pu'cayepi pa'i do'ire. Maija'quëpi jare caquë yëni ne de'huapi, jeteyo'je yequë mu'se de'oyerepa pa'ija'coa caquë.

²¹ Jaje pa'ina, ju'ijë ja'juñe carajasipi, si'aye Maija'quë ne de'huaquë pa'iyë. Ja do'ire si'a mu'seña Maija'quë mamajë ai yo'ojë pa'icohua'ipi utejë pa'iyë, si'aye de'oyerepa pa'ija'coa cajë.

²² Jaje pa'ina, yurejë mai asayë, si'aye Maija'quë de'huasicopi nomio tsj coa huëoni ai a'si ju'iñeje pa'ye ai yo'oco oio pa'iyë.

²³ Iye yejase'e ai yo'oye paco maije ai yo'oyë, yequë mu'se pa'i ja'ñere joñoapi oijë. Du'ru pajë pa'ijë'ë caquë de'o joyore isi nëosicohua'ije yequë mu'se de'oyere pare paja'cohua'ita'a ai oijë pa'iyë. Jaje pa'ina, joyore papi ai oijë uteyë, Maija'quë maire i huero mamajëre neja'a macare cui'ne mai huaso cuañoñere cajë.

²⁴ Mai yequë mu'se pa'i ja'ñere jëa coeye peoyerepa ute do'ire huasosicohua'i pa'iyë, mai. Jaje pa'iquëta'are paipi i uteyere ña huesoni yequë mu'se pa ja'ñere uteye peoji. Jaje pa'ina, tsoe itire ña huesoni uteye peoji.

²⁵ Jaje pa'iquëta'are mai yure ña ma'ñere ñañu'u cajë uteni dahuëre quëcojë uteye pa'iji.

²⁶ Jaje cui'ne Maija'quë joyopi cocaiji, mai tutu peoyere. Maija'quëre seña huesëyë, mai. Jaje pa'ina, de'o joyopi ai oi Maija'quëre secacaiji, pai yë'opi ca tija'ne peoyerepa.

²⁷ Jaje seina, Maija'quë sa'nahuë joyorepa cuasaye ñaquëpi i joyo cuasaquë seña asaji, joyopi i tsecohua'i pa'i ja'ñere caquë, Maija'quë yëyeje pa'ye seina.

Si'aye Ne Ti'asicohua'i Pa'iyë

²⁸ Jaje pa'ina, i yëyere yo'oja'cohua'i a'ë caquë soisicohua'ire si'aye tëto saiyepe de'oye pa'i ja'ñere cōcāija'coa, Maija'quë oicohua'ire asayë, mai.

²⁹ Jaje pa'ina, Maija'quë maire tsoe du'ru ña nēopi i mamaquëje pa'iohua'i pa'ija'cohua'i a'ë caquë. Jaje pa'ina, i mamaquë cato sehuosicohua'i maja'yë pa'ija'quë api.

³⁰ Tsoe i ja'në cuasa nēosicohua'ire Maija'quë soipi. Soisicohua'ireje nuñerepa pa'iohua'ire nepi. Nuñerepa pa'iohua'ire nesicohua'ireje i de'oyerepa pa'iyere isipi.

³¹ Jaje Maija'quëpi maire de'oyerepa necaisiquëre ¿nepsi maire sañope yo'o tija'ne pa'iquë'ni? Ti peoji, sañope yo'o tija'quë.

³² Maija'quë i mamaquëre papi mai do'ire jucacaijaquë caquë ¿isisiquë me isiye paquë'ni, i mamaquë ja're co'amaña pa ja'ñe? Si'aye isija'quë api. ¿Me paquë'ni?

³³ Jaje pa'ito Maija'quë soisicohua'ire ¿nepsi co'acohua'i a'ë caye pa'iquë'ni? Jare coa Maija'quëse'e maire nuñerepa pa'icohua'ire nesiquë pa'iji.

³⁴ Cristo ju'isiquëpi cui'naëpi huëisiquëpi Maija'quë ëja te'tere ñu'i maini caquë pëca ja'quëre secacai pa'ito ¿iqueipi maire nejoñe pa'iji ca huesoye pa'iquë'ni?

³⁵ Jaje pa'ito ai yo'oyepi, co'a ju'ijë oiyepi, sañope yo'oyepi, aiñe peoyepi, ju'iyë peoyepi, ne ju'iñepi, panita'a juni huesëyepi ¿Cristo maire oiyere nejocaiye pa'iquë? ¡Pani!

³⁶ Toyase'e cato caji:

Më'ë do'ire si'a mu'seña ne ju'iñere pa'iyë.

Jaje pa'ina, yëi ñamare huai hue'ñana sase'ëje pa'iohua'i pa'iyë.

³⁷ Jaje si'aye iye yo'oye pa'iquëta'are maipi ñese quëcosicohua'irepa pa'iyë, maire oisiquë do'ipi.

³⁸ Jaje pa'ina, Maija'quë maire oiyere nejocaiye ti peoji. Nuñerepa asayë, yë'ë. Ja do'ire ju'iñepi, pa'iyepi, huiñaohua'ipi, cuañecohua'i tutupi, cuañe tutupi, yure pa'iyepi, jeteyo'je pa'i ja'ñepi,

³⁹ Mëñe ayepi, meñe ayepi, Maija'quë de'huase'epi, nejo tija'ne peoji, Maija'quë maire oiyere mai Ejaë Jesucristona tija'ase'ere.

9

Israel Paise'ere Maija'quë Jo'ya Nese'e

¹ Nuñerepa cayë, Cristore sehuoquë sëte. Coa cosoma'ë pa'iyë. Jaje pa'ina, Maija'quë joyopi cuasaquëna, yë'ë joyo cuasaye nēiñepi më'ë nuñerepa cuasayë cacaiji, yë'ëre.

² Jaje pa'ina, si'anëpi yë'ë joyo a'siyerepa ai oi pa'iyë.

³ Jaje oi cuasayë, yë'ëpi merepa Cristore hua sani nejo cuañoñere pa'ina, yë'ë pai, Israel tsëcapë cajeohua'ipi jëacaitota'a de'ora'pi, cuasayë. Jaje yo'o do'ipi cōcāiye pa'ito yo'ora'huë cuasayequë cuasayë.

⁴ Jaohua'i cato Israel tsëcapë acohua'i a'ë, Maija'quëpi i mamajëre nesicohua'i a'ë. Maija'quë iohua'i ja're miañerepa pa'ina, pa'isicohua'i a'ë. Maija'quë cayere iohua'ipi de'oye sehuojëna, i cōcāi ja'ñe ca nēose'e pasicohua'i a'ë. Moisés cuañese'e pacohua'i a'ë. Cui'ne Maija'quë huë'ere ñacaiyere pasicohua'i a'ë. Cui'ne i de'oye ca nēose'e pasicohua'i a'ë.

⁵ Jaohua'i cato mai aipë tsëcapë acohua'i a'ë. Jare ja tsëcapëja'a paina Cristoje ai de'opi. Jaë cato Diosu paji'i, si'aye jerepa pa'i. Jaëni de'oquëre pa'ni caye pa'iji, si'anëpi. Jaje pa'ijaquë.

⁶ Cama'ë pa'iyë, Maija'quë ca nēose'epi tija'ne paëna, coa ai jerepa yë'ë cato cayë, si'aohua'irepa Israel tsëcapë acohua'ipi Israel paire peo do'ire.

⁷ Jaje pa'ina, Abraham tsëcapë acohua'i Maija'quë ña hue'ña si'aohua'irepa i mamajë peoyë. Jaje pa'ina, Maija'quëpi capi: “Më'ë tsëcapërepa cato Isaacja'a ai de'oja'cohua'i a'ë.”

⁸ Jaje pa'ina, iyepi maire tiñarepa quëa iñoji, Maija'quë mamajërepa pa'iye cato pai tsëcapëja'a ti'añe peoye, coa ai jerepa Maija'quë ca nëose'ëja'a ai de'osicohua'ipi i mamajërepa pa'iye ti'añe.

⁹ Jaje pa'ina, Abrahamre Maija'quëpi ca nëoquë capi: “Zara mamaquëre paja'coa, yeque ometëcahuë yë'ë co'i maca.”

¹⁰ Iyese'e pa'iye papi, yequeje cui'ne mai ai Isaac mamajërepa paë'ë, Rebeca caya mamajë.

¹¹⁻¹³ Jaohua'ire Maija'quëpi ja yë'ta'a co'ama'në cui'ne ja yë'ta'a co'aye panita'a de'oye yo'oma'në Rebecare ca nëopi. Më'ë mamaquë maja'yëpi yo'jeire necaiquë pa'ija'quë api. Jaje cui'ne toyase'ëje caji: “Jacoboni oi, Esauni cohuë.” Jaje pa'ina, iye yo'ose'ëpi Maija'quë i cuasayeje pa'ye yëni yo'oquë sahuapi, iohua'i yo'o do'ire cuasama'ë, coa i yë do'ire.

¹⁴ ¿Jaje yo'oquëna, ñani maipi Maija'quë nuiñe yo'oma'quë api caja'cohua'i a'ni? ¿Pani me jaje caye'ni?

¹⁵ Ñajë'ë, Maija'quë Moisésre case'ere: “Yë'ë yëquëni oni yejesi'i teaye pa'ire ñani, cui'ne yë'ë yëquëni oi ñani cöcasi'i.”

¹⁶ Jaje pa'iye sëte pai yëyepi, panita'a tutu yo'oyepi ti'añe peoji. Coa Maija'quë teaye ñani oi cöcayepi ti'añe pa'iji, i sahuasicohua'i pa'iye.

¹⁷ Jaje pa'ina, toyase'e caji, Egípto pai ëjaëre, Maija'quë case'ere: “Më'ëre Egípto pai ëjaëre nehuë, më'ëja'a yë'ë tuture iñosi'i caquë, cui'ne si'a hue'ña pa'icohua'ipi yë'ë mamire asajajë caquë.”

¹⁸ Jaje pa'ina, Maija'quë cato jare i teaye ñani oiquëni oiquë api, cui'ne jare i yëquëni jëa joyo ne huesoquë api.

¹⁹ Jaje pa'ina, mësarupi caja'cohua'i a'ë, yë'ëre. Cui'ne jaje yo'oquëta'a ¿me yo'oquë Diusu paipi co'ayë caquë'ni? ¿Nepi, i cuasaquë yo'oye sañope ca ti'añe pa'ina?

²⁰ ¿Pai maca më'ë iquei'ni, Maija'quëre sañope ca ja'ñe? ¿Soto cua'coropi iti nesiquëre sañope caye? ¿Me nesi'quë yë'ëre co'aye nei'ni? cama'coa.

²¹ Jaje pa'iye sëte sotopi de'huaquë cato jare i yëyeje pa'ye neñe pa'iji. Jaje pa'ina, jare iti sotopi neñe pa'iji de'o cua'cororepa ëja co'amañase'e neja'core cui'ne yeconi si'a co'amaña nerojajia'core neñe pa'iji.

²² Jaje pa'ina, iohua'i co'aye yo'osi do'ire sai cuañojë nejo cuañoja'cohua'i a'ë, co'a cua'conoaje pa'yepi. Jaohua'i josa yo'ojëna, Maija'quëpi ai dahuëre quëcopi yo'opi, i pëi sañere cui'ne i tuture iñosi'i caquë.

²³ Jaje yo'o maca maina de'o cua'conoaje pa'iohua'ina i pa'iye de'oyere pare iñosi'i caquë yo'opi. Jaje pa'ina, maire teaye ñani oni yejepi. Oni yejeni tsoe hue'ñana de'ocohua'ire ëja de'huapi, maire, i pa'i hue'ñare cöni pa'ijajë caquë.

²⁴ Jaje pa'ina, Maija'quëpi maire soipi, judío pai acohua'ire cui'ne judío pai peocohua'i acohua'ire.

²⁵ Maija'quë quëacaiquë Oseas toya pëpë Maija'quë capi, ñeje:

Yë'ë paire hue'yoja'quë a'ë, ti pa'isicohua'ini.

Yë'ë oima'co pa'isiconi yë'ë oicore hue'yosiquë a'ë.

²⁶ Cui'ne mësarü yë'ë pai peoyë casicohua'ini,

Jare iohua'ini, Maija'quë huajëquërepa mamajëre hue'yoja'quë a'ë.

²⁷ Jaje pa'iquëta'are Israel pai ayere Maija'quë quëacaiquë Isaíaspi ñeje capi: “Israel pai tsëcapë acohua'ipi jai pai pa'ija'cohua'i a'ë, jai tsiaya meja pa'iyeje pa'yerepa. Pa'ijëta'a coa a'ri pai maña jao acohua'ipi huasosicohua'i pa'ija'cohua'i a'ë.

28 Jaje pa'ina, Ējaēpi i case'eje pa'ye yo'o t̄i'acquē i nuñerepa yo'oyepi esa ne de'huaja'quē api, si'a yeja pa'icohua'ire.”

29 Jare ipi Isaías capi, ñeje:

Si'a huiñaohua'i Ējaēre papi mai tsire isima'quē pa'ito

Tsoe Sodoma cui'ne Gomorra dari nejose'eje pa'ye nejosicohua'i patira'huē.

Judío Pai Cui'ne Maija'quē De'o Case'e

30 ¿Jaje pa'ito me caja'cohua'i a'ni, mai? Iyere asani, judío pai peocohua'ipi nuñerepa pa'iyere t̄i'ahuē, nuñerepa pa'iyere ti co'ema'cohua'ipi. Coa necaiquēre pare cuasa do'ipi t̄i'ahuē.

31 Jaje pa'iquēta'are judío pai cato nuñerepa pa'iyere t̄i'añu'u cajē cuañese'ere sehuoni t̄i'añe pa'iji cuasajē yo'ohuē. Yo'ojēta'a t̄i'añe pahuē.

32 ¿Me yo'ojē pase'eje ñani, iohua'i yo'oyepi t̄i'añe pa'iji, cuasa do'ire? Coa necaiquēre pare ite cuasama' do'ire t̄i'añe pahuē, iohua'i yo'o do'ipi t̄i'añu'u cuasa do'ire. Jaje pa'ina, ju'ahuē, ju'a taocore, quēnaona.

33 Toyase'e Maija'quē capi, ñeje:

Yē'epi Sión cutihuēna quēnaore oañē. Jaona mēsaru sañope ju'aja'cohua'i a'ē.

Iona quēco paquē cato, huajēya'ye pa'iyē peosipi.

10

1 Maija'quē do'ijē yē'ē joyore papi oi Maija'quēre señe cato Israel pai mañapi huaso cuañosicohua'ipi pa'ijajē cuasaquē señe a'ē.

2 Jaje pa'ina, cayē, iohua'i cato Maija'quēre necaiye ai yēyē. Jaje pa'iquēta'are iohua'i yējē yo'oyepi nuñerepa asa t̄i'ani yo'oyere pa'iyē paji.

3 Jaje pa'ina, Maija'quēpi pai nuñerepa pa'iyē isiquē cajē asa t̄i'añe pañē. Jaje pa'ina, iohua'i tutupi yo'ojē nuñerepa pa'icohua'i ponēñu'u cajē yo'oyē, Maija'quē nuñere pa'iyē isiyere sehuocaima'pē.

4 Cuañese'e cayere Cristopi si'aye ne saopi. Jaje pa'ina, Maija'quēpi Cristoja'a nuñerepa pa'iyē t̄i'añe necaji'i, Cristore sehuocohua'ini.

5 Cuañese'ere yo'ojē nuñerepa pa'icohua'i t̄i'añere Moisés toyapi, ñeje: Cuañese'e cayere si'aye yo'o t̄i'asiquēpi nuñerepa pa'iyere pa'ija'quē api.

6 Jaje pa'iquēta'are, coa necaiquēre pare cuasa do'ipi nuñerepa pa'icohua'ire neñepi, ñeje: “Mēsaru joñoa cuasama'pē pa'ijē'ē. ¿Nepi ma'tēmo mēni Cristore quērējani yejana daja'cohua'i a'ni? panita'a,

7 ¿nepi coje sa'nahuēre pana cajeni Cristore ju'isiquēni huēoja'cohua'i a'ni?”

8 Toyase'e caye cato iye a'ē: “Mē'ē yē'quē macare pare ti de'o coca pa'iji, mē'ē yē'opore, cui'ne mē'ē joyore.” Iye coca cato coa necaiquēre pare cuasaye a'ē. Ja cuasayere yēquē quēayē.

9 Jaje pa'ina, mē'ē yē'opopi Jesure yē'ē Ējaēpi cani cui'ne mē'ē joyopi Maija'quēpi ju'isiquēre huēopi cuasaquē asani tsoe huaso cuañosiquē pa'iyē.

10 Jaje pa'ina, joyopi itire pa'ē cuasaquē pani tsoe nuñerepa pa'iquē pa'iji, cui'ne yē'opopi Jesús huasoquē api ite cajē seni tsoe huaso cuañosiquē pa'iji.

11 Toyase'epi caji: “Ite nuñerepa pa'iquē api cuasacohua'i cato pañete sehuore'ni caye peosipi.”

12 Jaje pa'ina, peoji, tiñe pa'i judío cui'ne yequē pai. Jaje pa'ina, mai Ējaē si'aohua'i Ējaēpi, jaēpi si'aohua'ire ite secohua'ire jaiye de'oye pa'iyē isiquē.

13 Jaje pa'ina, toyase'e caji: “Si'aohua'i mai Ējaēre secohua'i huasosicohua'i pa'ija'cohua'i a'ē.”

14 Jaje pa'iquëta'are ¿me ite ire pare cuasama'cohua'i pani seja'cohua'i a'ni? ¿Cui'ne me ite sehuoye'ni, i ayere quëaye asama'cohua'i pani? ¿Cui'ne me asaja'cohua'i a'ni, iti coca quëacohua'ipi peoto?

15 ¿Cui'ne me iti coca quëaja'cohua'ire jëjo saocohua'ipi peoto sani quëaja'cohua'i a'ni? Jaje pa'ina, toyase'epi caji: “Airepa de'oji, de'o cocare quëaja'cohua'ipi titye.”

16 Jaje pa'iquëta'are, si'aohua'i Maija'quë coca caye asani sehuoma'pë pa'iyë. Isaías toyase'e cayeje: “¿Ejaë, nepi yëquë quëaye asani itire pa'ni caye'ni?”

17 Jaje pa'ina, ire pare cuasaye cato, de'o cocarepa Cristo ayere quëase'ere cajoro asayeja'a t'iañe pa'iji, itire pa'ë cuasase'ere.

18 Jaje pa'ina, yë'ëpi señë: ¿Asama'pë pate, iti coca quëaye? Pani asahuë, jaohua'ipi. Jaje pa'ina, toyase'e caji:

Iti quëacohua'ipi quëajëna, si'a yeja pa'icohua'ipi asahuë.

Cui'ne coa si'a hue'ña maña iye yeja pa'icohua'ina iohua'i coca quëaye t'api.

19 Jaje pa'iquëta'are tijupë seni coñë: ¿Israel païse'e jaje pa'ito asama'pë pate? Jaje pa'ina, du'ru macarepa Moisés toyapi, Maija'quë case'ere, ñeje:

Yë'ëpi mësarü oicohua'ire neja'quë a'ë, yecohua'ini necaise'ere ña ëajëna.

Cui'ne mësarü pëicohua'ire neja'quë a'ë, huesëohua'ipi.

20 Ja jeteyo'je Isaías ca'rama'quëpi caji:

Yë'ëre co'ema'pë pa'isicohua'ipi t'iahuë, yë'ëre.

Cui'ne yë'ëre jerore pa'iquë'ni cajë sema'pë pa'isicohua'ini iñohuë, yë'ë pa'iyë.

21 Cui'ne Israel païni Maija'quëpi caquëna, Isaíaspi toyapi, ñeje: “Si'a mu'sepi mësarute soiquë yë'ë jëña ca'cahuë nesiquëpi utehuë, de'oye sehuoma'cohua'ipi cui'ne sañope yo'ocohua'ini.”

11

Maija'quë Sahuaye Israel Païre

1 Yure cui'ne señë, jaje pa'ina: ¿Jaje pa'ito Maija'quë Israel païre i pasicohua'ire jeocou? Pani nejoñe païpi. Jare yë'ë i Israel païpi pa'iyë, Abraham tsëcapë aquëpi cui'ne Benjamín paï aquëpi.

2 Ai tsoe jare i Maija'quëpi Israel païre i tsecohua'i a'ë ca huesopi. Jaje pa'ina, yure jeocoma'ë pa'iji. ¿Huesëye mësarü Maija'quëre quëacaiquë Elíaspi Maija'quëre sei, Israel païre co'acohua'i a'ë cuasaquë sei case'ere toyase'e quëaji?

3 Sei capi: “Ejaë më'ëre quëacaicohua'ire si'aohua'ire huani jeahuë. Cui'ne më'ëre isijë tëojë se hue'ñaje nejo saohuë. Jaje yo'ojëna, yë'ëse'e te'i maca nëasiquëni cui'ne yë'ëreje huani jeoñu'u cayë.”

4 Jaje caquëna, Diosupi capi, ite: “Siete mil païre yë'ëre oicohua'ire hua nëohuë, de'huasi diusu Baalre do're ja'rujë sema'cohua'ire.”

5 Jaje ja'në yo'ose'eje pa'ye yureje judío paï acohua'i a'ri ja'i paï nëahuë, Maija'quë i oiyeipi sahuasicohua'i.

6 Jaje pa'ina, Maija'quë maire coa isiyepi t'iañe pa'iyë sëte, paï tutu yo'oyepi t'iañe peoji. Yure paï yo'o tutupi t'iañe pa'ito Maija'quë oi maire coa isiye peora'pi.

7 ¿Jaje pa'ito me yo'ore'ni? Israel paï mañapi iohua'i co'ese'e t'iañe pahuë. Pajëna, Maija'quë sahuasicohua'ise'e t'iahuë. Yecohua'ipi jëa joyo ne hueso cuañohuë.

8 Toyase'e cayeje pa'ye ñeje: “Diosupi isipi cuasa t'ia ma'a joyore cui'ne ñaco caje ña ma'ñere cui'ne cajo yacaje asa t'ia ma'ñere. Jaje pa'ina, yure iye mu'seje jaje pa'iohua'i pa'iyë.”

9 Cui'ne Davidje capi:

Jare iohua'i si'aye payë, cuasayepi co'ye iohua'ire ne tañoñe,

Cui'ne huatenëa de'osipi, mësarupi iona ju'ajë si'se cuañosicohua'i pa'ijajë caquë.

¹⁰ Ñaco caje ñama'cohua'i de'oja'cohua'i a'ë.
Cui'ne jete në me huesësicohua'i pa'ija'cohua'i a'ë, jaiye hue'e do'ire.

Judío Paí Peocohua'ipi Huaso Cuañoñe

¹¹ Cui'ne yure señe: ¿Si'ahua'i judío paí ju'ajë peo hue'ñarepa tome sare? ¡Pani. Jaje yo'oye pahue! Coa ai jerepa, jaohua'i de'oye sehuoma'pë ne huesë do'ire yecohua'ipi de'hue ti'ahuë, huaso cuañoñe, Israel paipi ñani cui'neje pañu'u cajë oijajë cajë.

¹² Jaje pa'ina, judío paí co'aye yo'ose'epi si'a yeja pa'icohua'i jerepa de'oye pa'iyë ponëpi, cui'ne iohua'i yo'ojë co'a de'ose'epi judío paí peocohua'i de'oye pa'iyë ponëpi. Jaje pa'iyë sëte judío paipi Cristore sehuoni cui'naohua'ipi caca cöcohua'i pa'ito ai de'oye pa'ija'coa, cuasayë.

¹³ Jaje pa'iquëta'are mësarute judío peocohua'ire caye payë, yeque maña. Yë'ëre Maija'quëpi jëjo daopi, judío paí peocohua'ina. Jaje pa'ina, yë'ë yo'oye Maija'quë isise'e a'ë asaquë si'a yë'ë tutupi yo'oyë.

¹⁴ Jaje yo'oquëna, mësarupi sehuojëna, ñani yë'ë tsëcapë acohua'ijë ñajë cui'ne ëa ñajë oijë huasosicohua'i pa'ijajë caquë yëyë.

¹⁵ Jaje pa'ina, judío paipi ña'nosicohua'i pa'ijëna, iye yeja pa'icohua'i de'hue Maija'quë ja're de'oye pa'iyë ti'añe pa'iji. Jaje pa'ina, merepa pa'ija'coa'ni cui'naohua'ini Maija'quëpi ito, judío paipi sehuojë pa'i maca ai sihuaye pasipi. Ja cato ju'ise'eje pa'iohua'ipi pa'iyena huëiyë a'ë.

¹⁶ Jaje pa'ina, pan sëpë aye poni du'ru nese'ere Maija'quëna isito si'a iti sëpëje Maija'quë isise'e pa'iji, de'ocore pare. Cui'ne Olivo soquë yë tsitamopi Maija'quëna isisico pa'ito iti capëaje isise'e pa'iji.

¹⁷ Yecohua'i judío paí acohua'i Olivo soquë yë capëa pa'isicohua'ipi të'ca tëte cuañoñuë, noni io ja're pa'icohua'ipi. Jaohua'i peo sa'ro pa'i do'ire mësarupi airo olivo soquë capëje pa'ipi sëo cuañoñuë. Jaje yo'ouna, mësarü de'hue ti'ahuë, iti tsitapi pa'iyë isiye cui'ne olivo pa'iyepi mësarute pa'iyë isiye.

¹⁸ Jaje pa'ina, cuasama'pë pa'ijë'ë, yë'ë a'ë iti ñërepa capëa jerepa de'oquë. Jaje pa'ina, më'ëpi de'oquë a'ë cuasani, de'hua cuasa ñajajë'ë. Më'ëpi tsita pa'iyë isima'ë pa'iyë caquë coa tsitamopäpi më'ë pa'iyë isiji.

¹⁹ Jaje pa'iquëta'a yeque më'ëpi ca'ñe pa'i a'ë: "Jaje pa'ijë'ë, yë'ëpi olivona sëa cuañosiquë pa'ijaquë caquë të'ca tëtëpi jaohua'ire iti capë acohua'ire pare."

²⁰ Ja cayere nuñerepa caye a'ë. Iohua'i ite coa necaiquëre pare cuasama' do'ire të'ca tëte cuañoñuë. Jaje pa'iquëta'are më'ë cato ite coa necaiquëre cuasa do'ire de'hue iti ñëre pana tsiosiquë pa'iyë. Më'ë jaje pa'iyë sëte yë'ë a'ë jerepa pa'i cuasama'ë, coa airepa ca'raqüë ñaquë pa'ijë'ë, mësarute të'ca tëte cuañoñe.

²¹ Maija'quë iti ñërepa pa'isi capëare të'ca tëte jëosiquëme, me paquë'ni, mësarujë.

²² Ñajë'ë. Maija'quë nuñerepa de'oye yo'oquë api. Jaje pa'ita'a nuñe yo'oma'cohua'i cato tuturepa yo'oquë api. Co'aye yo'osicohua'ire saipi, iohua'i yo'osi do'ire. Jaje pa'iquëta'are mësarure de'oye yo'opi. Jaje pa'ina, më'ëpi de'oye i yëyeje pa'iyë pa'iji. Jaje pa'iyë pato më'ëreje cui'ne tëto tējaja'quë api.

²³ Cui'ne yequeje, judío paipi iohua'i jëa coeyere jëoni sehuocohua'i pani, cui'na olivo soquë yëna sëo cö cuañoñë, tijupë. Maija'quëpi paji, tutu cui'naohua'ini sëo cöñe cui'na ñëna.

²⁴ Më'ëre judío peoquëta'are airo olivo soquë capëje pa'ini ti'ani de'o olivo soquë yëna de sëosiquë i ¿me neni de'o olivo soquë yë acohua'ire judío paire sëoye paquë'ni? Sëoja'quë api, de'o olivo soquë yëna cui'naohua'ini.

Israel Paire Tëjyerepa Huasose'e

²⁵ Jaje pa'ina, Maija'quë do'ijë, Maija'quë isë'e nesi'i cuasase'ere mësarute quëaye yëyë, mësarupi jerepa ta'ñe asajë pa'iohua'i a'ë cuasama'pë pa'ijajë caquë. Israel paí cato jai

paï jëa joñoa ne cuañosicohua'i pa'iyë, Israel paï peocohua'ipi si'aohua'i Maija'quë ca nëosicohua'ipi cacajajë cajë.

²⁶ Ja maca yureta'a si'aohua'i Israel païpi huasosicohua'i pa'ija'cohua'i a'ë, toyase'e cayejë:

Sión daripëpi daija'quë api, huasoquë.

Dani jaëpi Jacob paï co'aye yo'ose'ere nejocaija'quë api.

²⁷ Jaje yë'ëpi iohua'i co'aye yo'ose'ere nejocaisi maca,

Ja maca jaohua'ini caquë iye ca nëose'ere pasipi.

²⁸ Jaje pa'iquëta'are huaso coca asaye coecohua'ipi Maija'quëre sañope yo'ocohua'i a'ë, mësarupi iohua'i coe do'ire de'hue asajajë cajë. Jaje pa'iquëta'are jaohua'i judío païre Maija'quëpi ja yë'ta'a oiji, iohua'i aipëni i tsecohua'ire nesiquë sëte.

²⁹ Jaje pa'ina, Maija'quë isise'e jioye paquë api cui'ne i soisicohua'ire tïohua'ire nema'quë api.

³⁰ Ja'në tsoe mësarupi Maija'quëre sañope yo'ohuë, de'oye sehuocaima'pë. Jaje yo'osicohua'ini yure judío païpi de'oye sehuocaiye pa do'ire Maija'quëpi mësarute teaye ñani oi cöcaji'i.

³¹ Mësaruru ja'në de'oye sehuocaiye pase'eje pa'iohua'i a'ë, yure judío païpi. Jaje pa'iyë, Maija'quëpi mësarute teaye ñani oi cöcaji'quë cajë cui'ne iohua'ireje oi ñani cöcaji'quë cajë.

³² Jaje pa'ina, Maija'quëpi caji si'aohua'ire ite de'oye sehuocaima'cohua'ire ne huesopi, si'aohua'ire ipi oi teaye ñaquë cöcasi'i caquë.

³³ Airepa ta'ñe pa'i a'ni, Maija'quë si'aye asaquë pa'iquërepa! I cuasaye asani quëaquëje peoji. Maija'quë yo'oquë pa'iyë asa tï'acquë peoji.

³⁴ “¿Nepi Ëjaë cuasaye asa tï'añe pa'iquë'ni? Panita'a ¿nepi ite ñeje yo'ojë'ë cajë ye'yaye pa'iquë'ni?”

³⁵ ¿Nepi du'ru Ëjaëre co'amaña isini yure isisi do'ire saijë'ë, cuañeñe pa'iquë'ni?

³⁶ Jaje pa'ina, si'aye Maija'quë tse a'ë, i nesi do'ire. Ini pacacaiji, si'anë. Sihuayë, Maija'quëre jerepa pa'ire. Jaje pa'ijaquë.

12

Maija'quëna Isicohua'i Pa'iyë

¹ Jaje pa'iyë sëte Maija'quë do'ijë mësarute señë, Maija'quë oni yejesi do'ire, mësaruru pa'iyere Maija'quëna isi huesëjë'ë, huajëquëre pare. Ina isisicohua'ipi pani, Maija'quë sihuaja'quë api cui'ne ja isiye cato nuñerepa yo'oye a'ë.

² Jaje pa'ina, mësaruru pa'ijë'ë, iye yeja paï yo'ojë pa'iyere coa ai jerepa jare yo'oma'pë. Mësaruru cuasayere tïñe cuasajë pa'iyena ponajë'ë, mësaruru pa'iyepi tïñe yo'ojë pa'iyë ponëja'core. Ponëona, yureta'a Maija'quë yëye asa tï'aja'cohua'i a'ë. Asa tï'acohua'ipi pani de'oyere, Maija'quë sihuaquë ñañere cui'ne nuñere pare asaye pa'iji.

³ Quëajaquë caquë Maija'quë yë'ëre coa isipi. Ja do'ire mësarute cayë, mësaruru aquëpi te'ijë yë'ëpi ai asayë cuasaye pajaquë, iti cuasa maña ipi isiye ja'i maña cuasaja'quë. Jaje pa'ina, Maija'quëre necaiquëre pare asa do'ire yo'o ja'ñe isise'e ja'ye cuasajë yo'oye pa'iji. Tëto saiperepa cuasato co'aji.

⁴ Ñajë'ë, mai capë yo'o ja'ñe huahuese'e pa'iyere. Si'aye te'e co'amañare yo'oye paï.

⁵ Jaje cui'ne maije jai paï pa'ijëta'a Cristona tsiosicohua'ipi pa'i do'ire Cristo capë acohua'i pa'iyë. Pa'ijë paï ñape yequëna se tsiosicohua'ipi te'e capë acohua'i pa'iyë.

⁶ Jaje pa'ina, Maija'quëpi paï ñapere tïñe pa'ye yo'o tutu isipi, i yëyeje pa'ye. Jaje pa'ina, Maija'quë ayere asani quëa tuture isisiquë pa'ito, quëañu'u coa necaiquëre pare mai cuasaye ja'ye.

⁷ Yecohua'ire cōcai tuture isiquē pa'ito, yecohua'ire de'oye cōcañu'u. Yecohua'ire ye'ya tuture isisiquē pa'ito ye'yayese'e yo'oñu'u.

⁸ Yo'o jujacohua'ire quēa tuture isisiquē pa'ito quēa huasoñu'u, tutu quē'iohua'i pa'ija'cohua'ire. Co'amaña isiquē pani yē'ē de'oye yo'oyere ñajē'ē caye peoyerepa isiye pa'iji. Cuañe tuture isisiquē pa'ito de'oyerepa cuasaē yo'ojē'ē. Ai yo'ojē pa'icohua'ire cōcaiquē pani sihuaquē cōcaiye pa'iji.

Sehuosicohua'i Pa'iyē

⁹ Sañe nuñerepa oijē pa'ijē'ē. Co'ayere coejē, de'oyere yo'ojē pa'ijē'ē.

¹⁰ Sañe oiye pa'iji, Maija'quē do'ijē ēaye. Yecohua'ini de'ocohua'ire cuasajē coa tea ju'iñeje yo'oma'pē sañe oijē de'oye pa'ijē'ē.

¹¹ Nere pacohua'i pa'ijē'ē. Josaohua'i pa'ima'pē pa'ijē'ē. Mai Ejaēni necaijē'ē, si'a joyorepa cuasajē toa tsē'ise'eje pa'i joyore papi.

¹² Sihuajē pa'ijē'ē, mēsarū yequē mu'se pa'i jañere utejē pa'icohua'i. Ai yo'onije quēcojē'ē. Jeoma'pē pa'ijē'ē. Maija'quēre señe si'anē sejē pa'ijē'ē.

¹³ Cōcaijē'ē, Maija'quē tsēcapē acohua'ire, iohua'ire jopo caraye pa'ito. Mēsarute do'i daicohua'i pa'ito de'oye yo'ojē'ē.

¹⁴ Mēsarute josa yo'ocohua'ire de'oye pa'ijajē cuasacaijē'ē. Iohua'i de'oye pa'i jañere seacaijē'ē, pani ai yo'oye pa'ijajē cuasajē señe.

¹⁵ Sihuacohua'i ja're tsioni pa'ijē sihuacohua'i pa'ijē'ē. Cui'ne ota oicohua'i ja're pa'ijē mēsarujē oicohua'i pa'ijē'ē.

¹⁶ Si'aohua'i sañe de'oye yo'ojē pa'ijē'ē. Yē'ē a'ē, jerepa pa'i cuasama'pē pa'ijē'ē. Coa ai jerepa teaye pa'iohua'i pa'iyena ini pa'ijē'ē. Tañe pa'iohua'i a'ē cuasama'pē pa'ijē'ē.

¹⁷ Saïma'pē pa'ijē'ē, co'aye yo'osicohua'ire cui'ne co'ayepi. Coa ai jerepa de'oye cuasajē yo'ojē'ē, pa'i ña hue'ñana.

¹⁸ Mēsarū ai cuasaye ja'i maca de'oye yo'ojē pa'ijē'ē, yecohua'i ja're de'oye pa'iyere cajē.

¹⁹ Maija'quē do'ijē maña mēsarupi sañu'u cajē yo'oma'pē pa'ijē'ē, co'aye yo'ocohua'ire. Coa ai jerepa Maija'quēpi saicaija'quē api cuasajē pa'ijē'ē. Jaje pa'ina, toyase'e caji: "Yē'ēpi co'aye yo'ocohua'ire sañe payē, si'seye pa'itoje," caji, Ejaēre papi.

²⁰ Cui'ne caji jare ipi: "Mē'ēre sañope yo'oquēpi aō ēa ju'ito aōjē'ē. Cui'ne cono ēa ju'iquē pa'ito ocajē'ē. Jaje yo'ojēna, iti sañope yo'oquēpi yē'ē co'aquere pa'ni cuasaja'quē api, huajēya'ye pa'ija'quēpi."

²¹ Co'ayena quēco cuañoma'ē pa'ijē'ē. Coa ai jerepa co'ayere ñese quēcojē'ē, de'oye yo'oyepi.

13

¹ Si'aohua'i iye yeja cuañe ējaohua'ire de'oye sehuocaiye pa'iji. Jaje pa'ina, peoji, coa Maija'quē yēma'ēna ējaē de'osiquē. Jaje pa'ina, Maija'quēpi iye yeja cuañeja'cohua'ire nepi, jaohua'ire.

² Jaje pa'ina, pa'i ējaohua'i cuañeñere sañope yo'oni Maija'quē de'oye yo'o jañe caquē jeose'ere sañope yo'oyē. Jaje sañope yo'ocohua'i cato saija'cohua'i a'ē, co'ayepi.

³ Jaje pa'ina, ējaohua'i cato pa'ima'pē pa'iyē, de'oye pa'icohua'ipi ca'rajajē cajē. Coa ai jerepa co'aye yo'ocohua'ire yo'o quēcoja'cohua'ipi pa'iyē. Mē'ēpi ējaohua'ire ca'raye peoye pasi'i cani de'oye yo'oquē pa'ijē'ē. Jaje pa'ina, ējaohua'ipi mē'ē pa'iyē neñani de'oye pa'iquē api caja'cohua'i a'ē.

⁴ Jaohua'i cato Maija'quēni necaijē pa'iyē, mē'ē de'oye pa'iyere cajē. Jaje pa'iquēta'are mē'ēpi co'aye yo'oquē pani ca'rajē'ē. Jaohua'i cato coa hua'ti mēama'cohua'i a'ē jare co'aye yo'oquēni sañu'u cajē yo'ocohua'i a'ē, Maija'quēre necaicohua'i sēte.

⁵ Jaje pa'iyē sēte de'oye a'ē, ějaohua'i cuañeñe sehuoye. Pani ĩohua'ipi co'aye yo'oma'cohua'ini cajē, coa ai jerepa tayose'e peoye nēina, mai cuasajē pa'iyere cajē de'oye pa'iyē pa'iji.

⁶ Jaje pa'ina, mēsaru pa'i do'i saññē, ějaohua'i Maija'quēre necaicohua'ini cajē. Jaohua'i cato jase'e yo'ocohua'i a'ē.

⁷ Pa'i do'ire pa'i ñape saññe pa'ito saijē'ē, pa'i ñapere ĩohua'ire do'i paye ja'ye. Yeja pa'i do'ire saññe pa'ito saijē'ē. ějaohua'i pa'ito ějaohua'ire ñajē pa'ijē'ē. Coa si'aye do'i quē'iohua'i pa'ito do'i quē'iohua'ire ñajē de'oyerepa ĩohua'ire cuasajē pa'ijē'ē.

⁸ Debe pama'pē pa'ijē'ē, yecohua'ire. Coa ai jerepa yecohua'ire oiyere debeje pa'ye pajē'ē, yecohua'ire. Jaje pa'ina, coa pa'ini oiquē pani tsoe cuañese'e cayere yo'o t̃'api, si'aye.

⁹ Cuañese'epi caji: ějēre cui'ne nējore pacohua'ipi yecohua'ini yo'oma'pē pa'ijē'ē. Huani jeoma'ē pa'ijē'ē. Yahuerepa co'amaña ĩma'ē pa'ijē'ē. ěa ñama'ē pa'ijē'ē. Si'aye iye cui'ne yeque cuañese'ere coñi yo'o t̃'añu'u cani coa mē'ē cajeire oijē'ē, mē'ēja'a co'ye cuasayeje pa'ye. Ja caye ayere yo'oni pa'ito si'aye yo'o t̃'añe pa'iji, cuañese'e cayere.

¹⁰ Jaje pa'ina, pa'ire oiquēpi co'aye yo'oye pa'iji. Jaje pa'ina, oiyepi si'aye cuañese'e ne t̃'añe pa'iji, tayoye peoyerepa.

¹¹ Si'aye yure mai pa'i tēcahuē pa'iyere ñani cuasajē'ē, tsoe sēta maca'ē huēo caicohua'i. Yureta'a maire huasoye ai ja'yere pa'iji. Ja'nē so'o macare pa'iji, mai ĩt̃ire pa'ē cuasajē ĩ coca asa maca.

¹² Tsoe ja'i ñamire pa'ē. Yure je'nērepa ñata t̃ome huēoji. Jaje pa'ina, jeoñu'u, nea huē'ñana co'amaña yo'oye. Jeoni suñañu'u, mia ca'core pana, soldado huajo saquē suñañeje pa'ye.

¹³ Nuñe de'oye ñare pajē yo'oñu'u, mu'sere yo'oyeje pa'ye. Cu'ima'pē pañu'u, conore cueperojajē, jaiye ão aijē. Tsi'sini j̃osa p̃isiye yo'ojē cayere yo'oma'pē pañu'u. Nuñerepa yo'oye pa'ina, coa co'aye si'sire yo'orojajima'pē pañu'u. Coa si'aye co'ayere ye'yesicohua'ipi pa'ima'pē pañu'u. Te'e cuasama'pē do'ire uihuayere pa'ima'pē pañu'u. Cui'ne yecohua'i payere ěa ñajē oima'pē pañu'u.

¹⁴ Coa ai jerepa mēsaru cato suñajē'ē, ějaērepa Jesucristona, ĩje pa'i pa'ijajē cajē. Jaje yo'oni capē co'aye yēyere ne huasocaiye paja'cohua'i.

14

Cajeire Cuasaye Cato

¹ Jaje pa'ina, Maija'quēre necaiquēre pare cuasayere joyo tutu carasiquē pa'ito, tsiojē'ē, ĩte, pa'i cuasase'ere ca huēoni sa'ññe uihuama'pē.

² Ñajē'ē, cui'ne iyere, yecohua'i cuasacohua'i pa'iyē. Si'aye ãñese'e de'oji cuasajēna, yecohua'ipi Maija'quē necaiquēre pare cuasaye joyo tutu carajajicohua'ipi ja'o cui'ne ão, cui'ne ca ãñe de'oji cuasayē, hua'i cato ãima'cohua'ipi.

³ Jaje pa'ina, si'aye aiquēpi yequēre hua'i ãima'quēre co'aye cuasaquē ñama'ē pa'ijē'ē. Cui'ne iyepi de'oye a'ē caquē sahuaquē si'ayere aiquēje cue'cuema'ē pa'ijē'ē. Si'aye aiquēre, cui'ne hua'i ãima'quēreje Maija'quēpi tsiosicohua'i a'ē.

⁴ Jaje pa'ina, ¿mē'ē ĩque'ni yequēre necaiquēni ñaquē tayo yo'oji caquē yo'o ja'ñe? ĩ ějaēpi ñañe pa'iji, de'oquē panita'a co'aquē pa'iyē. Jaje pa'iquēta'are de'oquērepa pa'ija'quē api, mai ějaē de'oye ne tutu paquēre me, me co'aquē'ni.

⁵ Yequeje quēaye payē: Pa'iyē, yecohua'i ai jerepa ěja mu'se pa'iji, cuasacohua'i. Cui'ne yecohua'ipi cuasacohua'i pa'iyē, si'a mu'seña cui'ne pa'yese'e pa'iji. Jaje pa'ina, pa'i ñape ĩt̃ire pa'ē cuasase'ere cuasajē pa'iyē pa'iji.

⁶ Iye mu'se ěja mu'sere pa'ě cuasaquě yo'oquě pani Maija'quěni de'oye yo'oji. Cui'ne si'aye aiquěje mai Ęjaěni de'oye yo'oji, Maija'quěre de'oji caquě pěpa toquě ai do'ire. Cui'ne hua'i aima'quěje Maija'quěre sei ai do'ire de'oye yo'oji, mai Ęjaěni.

⁷ Jaje pa'ina, mai pa'ima'pě pa'iyě, maija'a co'ye pacacaijě. Cui'ne ju'inije ju'ima'pě pa'iyě, maija'a co'ye jucacaijě.

⁸ Jaje pa'ina, mai huajěcohua'i pa'ini pa'iyě, mai Ęjaěni pacacaijě. Cui'ne juni huesěnije mai Ęjaěna jucacaiyě. Jaje pa'iyě sěte ja pa'inije cui'ne juni huesěnije mai Ęjaě těcohua'i pa'iyě.

⁹ Jaje pa'ina, huajěcohua'i cui'ne ju'isicohua'i Ęjaě pasi'i caquě Cristo juni cui'naěpi huěji'i.

¹⁰ Jaje pa'iquěta'are ěmě'ě me yo'oquě Maija'quě do'iquěre co'aye caquě'ni? ěPanita'a me nesi'quě coequě ěnaquě'ni? Mai yo'ose'e si'aohua'i Maija'quě ěna hue'ěnana iěoja'cohua'i a'ě, ěpi pa'i ěnape yo'ose'e ěnaquě ca huesoja'quěre.

¹¹ Jaje pa'ina, toyase'e caji:

Care payě, caji, Ęjaě. Si'aohua'i yě'ě ěna hue'ěnana do're ja'ruja'cohua'i a'ě.

Cui'ne ja maca si'aohua'i de'oquěre pa'ni Maija'quě caji'cohua'i a'ě.

¹² Jaje pa'iyě sěte, pa'i ěnape mai yo'ose'e iěoja'cohua'i a'ě, ěti yo'ose'eje pa'ye, Maija'quěna.

Ne Taoěe Pajě'ě, Maija'quě Do'iquěre

¹³ Jaje pa'ina, yecohua'ire seěajě cayere jeoni coa ai jerepa johua'i asase'ere cuasajě de'oyere yo'ojě pa'ijě'ě, Maija'quě do'ijě ne taoja'core nema'pě cajě.

¹⁴ Yě'ě cato asayě, si'aye si'si peoyese'e pa'iyě Ęjaě Jesure sehuoquě sěte. Jaje pa'ire paji, cuasaquě asayě, iye. Jaje pa'iquěta'are pa'ipi iye si'si a'ě cuasato jare si'si pa'iji, ěti jaje cuasaquěse'ere.

¹⁵ Jaje pa'iquěta'are mě'ě aiěněpi sehuosiquě Maija'quě pa'ire paji cuasayere nejoěne pa'ito mě'ěpi ěte oiye paquě yo'oyě. Jaje pa'ina, Cristo jucacaisiquěre mě'ě aiěněpi nejoěne pajaquě caquě pa'ijě'ě.

¹⁶ Jaje pa'ina, sa'ro něocaima'pě pa'ijě'ě, yecohua'ipi co'aye měsaru de'oye yo'ojě pa'iyere cama'cohua'ini.

¹⁷ Jaje pa'ina, Maija'quě cuaěne tě'te cato pa'ima'ě pa'iji, coa ao aiěněpi cui'ne ucuyepi. Coa ětirepa cato nuěněpa pa'iyě a'ě, de'oye jo'cua pa'iyě a'ě, cui'ne sihuaye a'ě, Maija'quě jayo pa'i do'ire.

¹⁸ Jaje Cristore de'oye necaiquě pa'ito ja necaiyepi Maija'quě sihuayere neěne pa'iji. Cui'ne jaje pa'ini pa'ije de'o pa'api cajě ěaěne pa'iji.

¹⁹ Jaje pa'iyě sěte co'ejě paěnu'u, de'oye jo'cua pa'iyena sayere. Cui'ne ai tutupi yo'ojě co'eěnu'u, mai ai de'oyena sa ja'ěněre, si'aohua'i ai de'ojajě cajě.

²⁰ Jaje pa'ito ai do'ipi Maija'quě nese'ere nejoma'ě pa'ijě'ě. Si'aye aiěne cato si'si ti peoye a'ě. Jaje pa'iquěta'are, mai ai do'ipi yecohua'ire ne taoěne cato ai co'are paji.

²¹ Ja do'ire Maija'quě do'iquěre hua'i aiěněpi, coño ucuyepi, coa si'aye yo'oyepi ne taoěne pa'ito nuěne yo'oye peoji.

²² Maija'quě ěna hue'ěnana si'aye aiěne pa'iji cuasaquě pani jare paire caroja'ima'ě coa mě'ěse'e paye pa'iji. Sihuaquěrepa pasipi, tayo yo'osiquěje pa'ire něima'ěna, pa'iquě cato.

²³ Jaje pa'iquěta'are ě cuasayepi aiěne cui'ne paěne cuasaye pa'ina, ěti coa asaquě aiquě pani jai do'i ani huesěye pa'iji, ě cuasaye quěayerě yo'oma' do'ire. Jaje pa'ina, si'aye mai sehuosicohua'i cuasayepi quěayerě neěne pa'iji. Paquě pani co'aye neěne a'ě.

15

Paini De'oye Yo'ojě'ě, Mě'ěja'a Co'ye Oima'ě

¹ Maipi tutu quë'iohua'ipi Maija'quëre necaiquëre pare cuasacohua'ita'a jopo caracohua'ipi de'oye yo'oma'cohua'ire quëcojê cöcaiye pa'iji, tutu peocohua'ire. Maise'e de'oye pa'iyere cuasaye pañu'u, Jaje pa'ina, maipi cöcaiye pa'iji, jaohua'ire.

² Jaje pa'ina, paï ñape mai cajeohua'ire de'oye yo'oye pa'iji, ì de'oye pa'i ja'ñere cajê. Cui'ne ì Maija'quëre ai seña maca jaiye cuasaquë mëi ja'ñere cöcaiye pa'iji.

³ Ñajê'ë, Cristo ì de'oye pa'iyere cuasama'ë paji'i. Coa ai jerepa toyase'e cayere yo'o tì'api, ñeje cayere: “Më'ëre pëicohua'i pëiñe yë'ëna tomepe.”

⁴ Si'aye iye ja'nê tsoe toyajê pa'ise'e toyase'e a'ë, mai ye'ye ja'ñere cuasajê. Itina ñajê ai yo'oye pa'itojê quëcojajê cui'ne huaso cuañoñe uteye pajajê cajê toyase'e a'ë.

⁵ Jaje pa'ina, Maija'quëpi yo'o juja ma'ñe cui'ne yëhuo huasoye isiquëpi, cöcaijaquë mësarute yecohua'i ja're cöni de'oye yo'ojê pa'i ja'ñe Cristo Jesús pa'ise'eje pa'ija'cohua'ire.

⁶ Jaje pa'ijê si'aohua'i te'e Maija'quë Diosure de'oquëre pa'ni cajê sihuaja'cohua'ire, mai Èjaë Jesucristo pëca ja'quëre.

Judío Peocohua'ire Quëaye

⁷ Jaje pa'iyê sête paï ñape yecohua'ire de'oye tsiojê'ë, Cristo mësarute de'oye tsiose'eje pa'ye, si'aohua'i Maija'quëre de'oquëre pa'ni cajajê caquë.

⁸ Jaje pa'ina, cayê. Cristo cato judío païre necasi'i caquë daji'i, mai aiohua'ire ca nëoquë pa'ise'ere yo'o tì'asi'i caquë. Jaje yo'oquë Maija'quë ì ca nëose'ere nuñerepa yo'o tì'aquë pa'iyere iñosi'i caquë.

⁹ Daji'i, cui'ne judío paï peocohua'ireje, Maija'quëre de'oquëre pa'ni cajê sihuajajê caquë, teaye ñani oni yejesi do'ire. Toyase'e cayeje:

Jaje pa'ina, më'ëre de'oquëre pa'ni casi'i si'a yeja paï pa'i hue'ñana.

Cui'ne më'ë mamire sihuaquë jëjësi'i.

¹⁰ Cui'ne yequë hue'ña toyase'epi caji:

Sihuajê'ë, paï daripëa, Maija'quë tsecohua'i ja're cöni.

¹¹ Cui'ne yequë hue'ña toyase'epi caji:

De'oquëre pa'ni sihuajê cajê'ë, Èjaëre.

Paï yejaña cui'ne si'a paï daripëa maña, judío paï peocohua'ipi.

¹² Cui'ne Isaíasje toyapi:

Isaï tsëcapê aquëpi Èjaë pa'ija'quë api.

Pa'i jaëpi si'aohua'i judío paï peocohua'ire cuañeja'quë api.

Cuañequëna, jaëpi necaija'quë api cajê uteja'cohua'i a'ë.

¹³ Maija'quëre señê, mai utejê pa'iyê isiquëre, sihuaye cui'ne ti se co'a ju'iñe peoyerepa pa'iyê isija'quë caquë, mësarute ite necaiquëre pare cuasacohua'ire. Jare isiquëna, pa'ijê Maija'quë joyo tutu quë'iohua'ipi Maija'quë ca nëose'ere de'oyerepa utejê pa'ija'cohua'ire caquë secacaiyê.

¹⁴ Maija'quë do'ijê, yë'ë tsoe asayê, mësaruru de'oye yecohua'ire cuasayena tîmësicohua'ipi pa'iyê, cui'ne si'aye ta'ñe asacohua'ipi pa'iyê, cui'ne de'oye cuasajê yecohua'ire yëhuocohua'ipi pa'iyê.

¹⁵⁻¹⁶ Jaje pa'iquëta'are ca'rama'quëpi nuñerepa quëasi'i caquë iyere toya saoyê, mësarute tsoe asa maña cöni, mësarupi huanëyema'pë pa'ijajê caquë. Yë'ë cato judío peocohua'ire caquë Jesucristore necaiquëpi yo'oyê, Maija'quë oi do'ipi yë'ëre cuañese'eje pa'ye. Jaje pa'i do'ire iyere caquë toyayê, mësarute. Yë'ë Maija'quëre necai yo'oye cato iye a'ë. Judío paï peocohua'ire huaso cocare quëaye a'ë. Jaje yo'oyê, jaohua'i Maija'quë joyo yo'o do'ire Maija'quë tsecohua'i pa'ijajê caquë. Jaje pa'ina, jaohua'i de'ocohua'ire pani ina isisi'i, Maija'quë tsecohua'i pa'ijajê cajê, cui'ne Maija'quë sihuaja'quë cajê.

¹⁷ Maija'quë co'amaña necai yo'osi do'ire de'oyerepa yo'ohuë caye pa'iji, yë'ëpi, Jesucristore sehuosiquë sête.

18 Jaje pa'ita'are coa yequere caye coeyë. Coa Cristopi yë'ë ja're tsioni nese'ere caye yëyë, judío paí peocohua'ipi Maija'quëre asani de'oye sehuocaise'ere. Iye cato yo'ohuë, coa quëayepi cui'ne ne iñoñepi cõni.

19 Paí yo'oma'a tutupi yo'o iñoquë cui'ne Maija'quë joyo tutupi yo'oquë iñoquë quëahuë. Jaje yo'oquë huaso coca quëacaiye de'oye quëa ti'ahuë, Jerusalén huëosiquëpi cui'ne si'a hue'ña Ilirico yeja quë'rore paja'ana.

20 Jaje yo'oquë quëahuë, huaso coca Cristo mami ti asama'cohua'i quë'rona, yecohua'i tsoe quëasicohua'ini cui'na ëmëje'ena meñe quëa coñere coequë.

21 Coa ai jerepa de'oye yo'ohuë, toyase'e cayeje pa'ye:

Ñaja'cohua'i a'ë, i pa'iyë aye ti asama'pë pa'isicohua'ipi.

Cui'ne asa ti'aja'cohua'i a'ë, i caye ti asama'pë pa'isicohua'ipi.

Pablopi Roma Quë'rona Saiyere Cuasapi

22 Jaje iyere yo'oquë pa'i do'ire jaro do'i sani ñama'ë paë'ë, si'anë sani ñañe yëquëta'a.

23 Yure yë'ë iño yo'oye ne saosiquë sëte, yë'ë Española sai maca de'hue mësarute do'i ñasi'i, ai tsoe mësarute ña ëa ju'isiquëpi.

24 Mësarute ña huajësi jeteyo'je mësarupi yë'ëreje jëjo saocaiye pa'iji, España quë'rona.

25 Jaje pa'iquëta'are yure cato Jerusalénna saiye, sehuosicohua'i jaro pa'icohua'ire cocai ja'ñere saquë.

26 Jerusalén sehuosicohua'i curiquë peocohua'ire isi ja'ñere, Macedonia cui'ne Acaya pa'icohua'ipi iohua'i cuasayepi curiquë tsi'soñu'u cuasahuë, jëjo sao ja'ñere.

27 Jaohua'ipi sihuajë curi tsi'soni jëjo saohuë, Jerusalénna, judío paí sehuosicohua'ire, judío paipi Maija'quë coca quëa do'ire judío peocohua'ipi Maija'quë joyo pa'iyere ti'ahuë, huaso cocare. Ti'asicohua'ipi iye yeja ayere curiquëpi judío paí sehuosicohua'ire cocaiye pa'iji. ¿Me pañe'ni?

28 Jaje pa'ina, si'aye iye yo'o tējini cui'ne curiquë sehuosicohua'i tsi'sose'e Jerusalén paina isisi maca sai huëoja'quë a'ë, Española. Jaronna sai mësarute do'i ñaquë sasi'i.

29 Iyere cuasayë. Yë'ë mësarü quë'ro saisi maca ti'aja'quë a'ë, Cristo coca quëaye timësiquëpi mësarute quëa huaso ja'ñere saquë.

30 Maija'quë do'ijë, mai Ejaë Jesucristo do'ipi cui'ne Maija'quë de'o joyo mësarute oi do'ipi mësarute señë, yë'ëre cocaijë'ë, mësarü Maija'quëre secacaiyepi.

31 Maija'quëre secacaijë'ë, Judea pa'icohua'i sehuoma'cohua'ipi yë'ëre co'aye yo'oye paja'cohua'ire cui'ne yë'ë sacaise'e de'oye sihuajë ise'e pa'ija'core Jerusalén sehuosicohua'ipa'icohua'ipi.

32 Jaje secacaijëna, Maija'quëpi yëna, mësarü quë'rona sihuaquë saija'quë a'ë, mësarü ja're cõni pëa huajësi'quë pa'ija'quë caquë.

33 Maija'quë de'oye pa'iyë isiquëpi si'aohua'ire mësarure pa'ijaquë. Jaje pa'ijaquë.

16

Paí Ñapere Pëpaye

1 Cencrea sehuosicohua'ipa'icohua'ire cocaiopa'iconi Maija'quë do'ico, de'ocore pao, Febeni caquë quëayë, mësarute.

2 Jaore de'oye mai Ejaë mamipi cuasajë yo'ocaijë'ë, sehuosicohua'ire te'e cuasacohua'ire yo'oyere papi yo'ojë. Jaje yo'ojë cui'ne si'aye iote jopo co'amaña caraye pa'ito cocaijë'ë. Jao cato jai paire cocaisicoa, cui'ne yë'ëreje cocaisicoa.

3 Pëpacaijë'ë, Priscilare cui'ne Aquilare, yë'ë ja're cõni Cristo Jesús co'amaña cocaisicohua'ire.

4 Jaohua'i cato yë'ë pa'iyere huasoñu'u cajë iohua'i pa'iyere ti nejo cuañõne ja'i maca huajëya'yerepa yo'osicohua'ire. Jaje pa'ina, yë'ëse'e de'oji, iohua'i yo'ose'e caye pañë. Cui'ne de'oji, cayë, jaohua'i yo'ose'e Maija'quë do'ijë judío paí peocohua'ije.

⁵ Pëpacajjē'ë, Priscila cui'ne Aquila huë'ena Maija'quë do'ijë tsi'sisicohua'ire. Pëpacajjē'ë, Epenetore, yë'ë oiquëre, Asia yeja aquëpi du'ru macarepa Cristo coca asani sehuoquë pa'isiquëre.

⁶ Pëpacajjē'ë, Mariareje mësarute cuasaco jaiye necaio pa'isicore.

⁷ Pëpacajjē'ë, yë'ë cajeohua'ire Andrónicore cui'ne Juniasre yë'ë ja're çoni co cuaño sito te'e pa'isicohua'ire. Jaohua'i cato Jesús jëjo saocohua'ipi ai de'ocohua'i a'ë, cayë. Cui'ne jaohua'ipi du'ru sehuosicohua'i paë'ë, yë'ë ja yë'ta'a sehuoma'në.

⁸ Pëpacajjē'ë, Ampliatore yë'ë oiquëre mai Ējaë do'ipi.

⁹ Pëpacajjē'ë, Urbanore mai ja're çoni mai Ējaë co'amaña yo'oquëre, cui'ne yë'ë oiquë Estaquisre pëpacajjē'ë.

¹⁰ Pëpacajjē'ë, Apelesre, Cristore coa necaiquëre pare asaquëpi jaiye neñañe pa'itoje quëcosiquëre. Cui'ne pëpacajjē'ë, Aristóbulo tsëcapëre i huë'e pa'icohua'ire.

¹¹ Pëpacajjē'ë, yë'ë cajeire Herodiönre, cui'ne Narciso tsëcapëre, mai Ējaëre sehuocohua'ire.

¹² Pëpacajjē'ë, Trifenare cui'ne Trifosare, mai Ējaë co'amaña necaicohua'ire. Cui'ne mai oicorepa Percidare mai Ējaë co'amañare ai cuasaco necaio pa'icore pëpacajjē'ë.

¹³ Pëpacajjē'ë, Rufore, mai Ējaëre sehuoni pa'iquëre pare. Cui'ne i pëca ja'core yë'ë ja'coje pa'ioire pëpacajjē'ë.

¹⁴ Pëpacajjē'ë, Acincritore, Flegortere, Hermas, Patrobas, Hermes cui'ne iohua'i ja're çoni pa'icohua'ire. Si'aohua'ire pëpacajjē'ë, Maija'quë do'ijëre.

¹⁵ Pëpacajjē'ë, cui'ne Filoyo cui'ne Juliare, Nereore, cui'ne io yo'jeore, Olimpasre, cui'ne si'aohua'i iohua'i ja're çoni Maija'quë do'ijë pa'icohua'ire.

¹⁶ De'oyerepa sañe sihuajë pëpajjē'ë. Si'aohua'i Cristore asacohua'ipi mësarute pëpa saoyë, jaro pa'icohua'ire.

¹⁷ Maija'quë do'ijë señë, mësarute. De'hua ñajë pa'ijjē'ë, yequë tsëcapë a'ë cajë yo'oye, cui'ne ne tañe necohua'ire. Jajë yo'oye cato mësarute case'ere sañope yo'oye a'ë. Jaohua'ire tsioma'pë pa'ijjē'ë.

¹⁸ Jajë cacohua'i cato mai Ējaë Jesucristore necaima'pë pa'iyë, coa ai jerepa iohua'i de'oye pa'iyere cuasajë yo'oyë. Jajë yo'ojë esa sehuocaicohua'ini coa cosoyë, iohua'i a'ji maña de'o yë'o cayepi.

¹⁹ Si'aohua'i asayë, mësarute de'oye sehuocaise'e. Jajë pa'ina, yë'ëje sihuayë. Ja yë'ta'a mësarute tañe cuasacohua'i pa'ija'cohua'ire caquë secaaiyë, mësarute de'hue de'oyere yo'ojajë caquë, cui'ne co'ayere ti yo'oma'pë caquë.

²⁰ Jajë pa'ijjëna, Maija'quë de'oye jo'cua ai cuasama'pë pa'iyë isiquëpi Satanás huati ëjaëre mësarute quëo huë'ehuëna esa jëjo oaja'quë api. Mai Ējaë Jesucristopi de'oye ñacaina, de'oye pa'ijjē'ë.

²¹ Mësarute pëpa saoji, Timoteo yë'ë ja're çoni co'amaña nequë pa'iquëpi. Cui'ne Lucio cui'ne Jasón, cui'ne Sosípater yë'ë cajeohua'ipi mësarute pëpa saoyë, jaro.

²² Cui'ne yë'ë Tercioje iye toya ja'hua toyacaiquëje jaro mësarute pëpa saoyë, mai Ējaërepa do'ipi.

²³ Mësarute pëpa saoji, Gayoje. I huë'ere pa'iyë, yë'ë, cui'ne i huë'ena si'aohua'i sehuosicohua'i tsi'sijë pa'iyë. Cui'ne pëpa saoji, Erastoje, pa'i pa'i daripë curiquë de'huacai pa'iquëpi. Cui'ne Maija'quë do'iquë Cuartoje pëpa saoji, jaro.

²⁴ Mai Ējaë Jesucristo coa isiyepi mësarute ja're pa'ijaquë. Jajë pa'ijaquë.

Pëpa Tëjiye

²⁵ Tsoe mësarute quëahuë, huaso cocare. Ja cocaja'a asayë, mai. Maija'quë mësarute quëcojë nëñerepa pa'icohua'ire necai tuture payë. Ja do'ire mësarute i tsecohua'ipi

pa'iyë. Iye yo'oyere cato iye yeja de'huama'në Maija'quë nesi'i cuasase'e a'ë. Jare tsoe yahuese'e paji'i.

²⁶ Jaje pa'iquëta'are yureta'a Maija'quë ti pani huesëquëpi cuañequëna, Maija'quëre quëacaicohua'i toyase'eja'a yure cato maire iñopi. Cui'ne Maija'quë nesi'i cuasa nëose'e yahue pase'ere si'a yejaña pa'icohua'ire iñopi, jaohua'ipi itire pa'ë cuasajë de'oye i cuañëñe sehuocaijajë caquë.

²⁷ Maija'quë te'i si'aye asaquë ta'ñe pa'ire pani si'anëpi Jesucristo do'ija'a de'oquëre pa'ni cajë sihuajë pañu'u. Jaje pa'ijaquë.

1 CORINTIOS

Corinto Sehuosicohua'ina Pablopi Toya Saoye

¹ Maija'quë i yëyeje yë'ëre Pablöre nepi. Jesucristo jëjo daoquëre nesiquëpi pa'iyë. Iye toya ja'hua Sóstenes ja're toyayë, Cristo do'ire, Maija'quë do'iquë de'osiquë ja're coní.

² Jaro Corinto daripë sehuosicohua'i pa'icohua'i cajë toyayë, Cristo Jesuna tsioni pa'i do'ire. Maija'quë tsecohua'i pa'icohua'ina cajë toyayë. Si'a hue'ña sehuosicohua'i pa'ijë Ëjaë Jesucristo de'oquërepa mamire secohua'i ja're coní mësaruteje soipi, ina isisicohua'ipi de'ocohua'i pa'ijajë caquë. Jaje pa'ina, Cristo api, mai Ëjaë cui'ne jaohua'i Ëjaë.

³ Diusu Maija'quëpi cui'ne mai Ëjaë Jesucristopi coní de'oye yo'ose'ere pajë cui'ne de'oye pa'iyë isise'ere pajë de'oye pa'ijë'ë.

Cristo Do'ipi De'oye Pa'iyë

⁴ De'oyerepa Maija'quë mësarute yo'o u'ni Ëjaë Jesucristo do'ipi caquë, Maija'quëre si'anë de'oji caquë, sihuayë.

⁵ Jaje pa'ina, Maija'quëpi mësarute ta'ñe coca caye cui'ne ta'ñe asaye isipi, joyo aye do'i quë'yere pare.

⁶ Jaje pa'ina, coa caye peoyerepa Cristo cocapi mësarute ti'ne pa'iyë ponapi.

⁷ Ponaëna, pa'ijë Jesucristo daija'a mu'sere utejë pa'icohua'ire ti'ne ponaëna, pa'iyë Maija'quë isiye ti jopo caraye peoji.

⁸ Jaje pa'ina, mësarute Diusupi ocue pa'i macarepa ñacai pasipi, tëji mu'sere paja'a, yecohua'ipi mësaru Maija'quë quëcosicohua'ire Jesucristo daisi maca tayo yo'ocohua'i a'ë caye paja'cohua'ire ipi ñacai pajaquë.

⁹ Maija'quë i ca nëose'ejë pa'ye yo'o ti'acquëre papi mësarute soipi, i mamaquë mai Ëjaë Cristo Jesús ja're tsioni pa'ijajë caquë.

Sehuosicohua'i Huase'e

¹⁰ Maija'quë do'ijë mësarute se'ne, mai Ëjaë Jesucristo mamipi, de'oye te'e cuasajë, cui'ne te'e nëina, pa'ijajë caquë. Huahuesicohua'i pa'ima'pë pa'ijë'ë. Coa ai jerepa te'e cuasayepi pa'ijë'ë.

¹¹ Jaje mësarute cayë, Cloé tsëcapëpi mësaru te'e cuasama'pë pa'iyere quëarena.

¹² Jaje te'e cuasama' do'ire mësaru cayë, pai ñape ñeje: “Yë'ë cato Pablo aquë a'ë.” Yecohua'ipi cayë: “Yë'ë cato Apolos aquë a'ë.” Yecohua'ipi cayë: “Yë'ë cato Pedro aquë a'ë.” Yecohua'ipi cayë: “Cristo aquë a'ë.”

¹³ ¿Jaje pa'ito Cristo i a'ri te'ña maña huahuesiquë a'ë? ¿Panita'a Pablo, yë'ëpi cruz que cuañore mësaru do'ire? ¿Panita'a Pablo mamipi do cuañosicohua'i a'ni?

¹⁴ Pani, de'oji sihuayë, Maija'quë ñacaina, de'hue jai paire doye pahuë. Coa Crispore cui'ne Gayore dohuë.

¹⁵ Jaje doye pasi do'ire yecohua'ijë yë'ë Pablo mamipi do cuañosiquë a'ë caye paja'cohua'i a'ë.

¹⁶ Coa Estéfnas tsëcapëse'ere oco dohuë. Cui'ne, yecohua'ita'are doye pahuë, cuasayë.

¹⁷ Yë'ëre paire oco doquë pa'ijë'ë caquë Cristo cuañe'ne papi. Coa i cocare quëacaijë'ë caquë cuañepi. Jaje pa'ina, i cruz ju'ise'e do'i quë'yere quëayë. Yë'ëpi de'o pa'i cocapi caquë quëaquëna, pa'ipi yë'ëna ire papi cuasajë Cristo cruz ju'ise'ere do'i peoye necaiye coeyë.

Cristopi Maija'quë Tuture Cui'ne Ta'ñe Asaye Paquë

18 Cristo cruz ju'ise'e cato do'i peo coca asa cuañoji, ne huesë hue'ñana saicohua'ire. Jaje pa'iquëta'are iye coca Maija'quë tuturepa asa cuañoji, huaso cuañocohua'ire cato.

19 Jaje pa'ina, toyase'e caji:

Ta'ñe asacohua'i asaye nejoja'quë a'ë.

Cui'ne asa ti'acohua'ireje iohua'i asa ti'añe tirona yahueja'quë a'ë.

20 ¿Maija'quëpi, ta'ñe asaquëre, ye'yaquëre cui'ne iye yeja ayere ta'ñe ca de'huaquëre do'i peoquëre neru, yure iquere cocaiye'ni, jaohua'i? Cocaiye pañë, Maija'quëpi iye yeja ta'ñe asayere do'i peoye neina.

21 Jaje pa'ina, iye yeja paipi i coca do'i peoye cuasayë. Cuasajëta'a ja cocare quëase'epi ite ire pare asacohua'ise'ere huasoye pa'iji. Jaje pa'ina, pa' ta'ñe asayepi Maija'quëre ti'añe pañë.

22 Judío paipi pa' yo'o ti'a ma'ñere yo'ojëna, ña'ñe yëyë. Griego paipi cato ai ta'ñe asacohua'i pa'iyere co'eyë.

23 Jaje pa'iquëta'are yëquë cato jaohua'i co'eyere yo'oma'pë pa'ijë coa Cristo cruz que cuañosiquë ayere quëayë. Quëajëna, judío paini ta'tëpoje pa'ye asa cuañoji, iohua'i quesiquëni quëajëna. Cui'ne judío pa' peocohua'ini griego paini coa do'i peoyere yo'ojë cayeje pa'ye asa cuañoji.

24 Jaje pa'iquëta'are judío paipi panita'a griego paipi Maija'quë soisicohua'ire cato Maija'quë tuturepa cui'ne i ta'ñe yo'oyerepa do'i quë'ye asa cuañoji.

25 Maija'quë yo'ose'e do'i peoye paire asa cuañoñepi, pa' ta'ñe asayere tëto saise'e pa'iji. Jesupi juquëna, tutu peoquëje pa'iji. Ja yë'ta'a i ju'i maca i tutupi pa' tutu tëto saise'erepa pa'iji.

26 Maija'quë soisicohua'i mësaru te'ohua'ise'e pa' ëjaohua'i pa'iyë. Te'ohua'ise'e iye yeja pa'iyë ta'ñe asacohua'i pa'iyë. Cui'ne te'ohua'ise'e ëjaohua'irepa tsëcapë acohua'ije pa'iyë. Mësarupi tsoe asayë, jaje pa'iyë. Maija'quëpi jaje soipi, mësarute.

27 Paipi huesëohua'ire ñacohua'ini Maija'quëpi sahuapi, ta'ñe pa'iohua'i a'ë cacohua'ire iño quëcosi'i caquë. Cui'ne cuañe tutu peocohua'ire pa' ñacohua'ini cuañe tutu quë'iohua'ire sahuapi, cuañe ëjaohua'ini iño quëcosi'i caquë.

28 Iye yeja paipi do'i peocohua'ire ñacohua'ini Maija'quëpi sahuapi, do'i quë'iohua'i pa'isicohua'ini cui'ne ëjaohua'ini do'i peocohua'ire nesi'i caquë.

29 Jaje pa'ina, yë'ëpi jerepa pa'i a'ë cuasaye peoji, Maija'quë ña hue'ña.

30 Maija'quëpi Cristo Jesús ja're tsioni pa'iyë nepi, maire. Cui'ne Cristo api, mai ta'ñe asaye, Cristo do'ipi Maija'quë ja're tsioni nuñerepa pa'iyë, Cristo do'ipi ina isisicohua'ipi nuñerepa yo'ocohua'i pa'iyë, cui'ne Cristo do'ipi huasosicohua'i pa'iyë, nequë.

31 Jaje pa'ina, Maija'quë coca toyase'e cayeje pa'ye: "Jerepa pa'i a'ë cuasaye yëni Ejaë Jesuni cuasaye pa'iji, jerepa pa'ire pani."

2

Cristo Que Cuañosiquë Coca

1 Maija'quë coca mësarute quëa maca ta'ñe cacohua'i cocapi caquë quëama'ë paë'ë.

2 Mësaru ja're pa'i maca yequere cuasarojai cama'ë paë'ë. Coa Jesucristo que cuañosiquëni cuasaquë quëahuë.

3 Coa tsasiquë maca ca'raquë teaye pa'i macapi mësaru quë'ro ti'ahuë.

4 Mësarupi yë'ë cayere sehuocaijajë caquë pa'ise'e cuasajë ta'ñe coca cayepi caquë mësarute quëaye pahüë. Coa Maija'quë jayo cocaiyepi cui'ne Maija'quë tutupi quëahuë,

5 mësaru Maija'quëre necacaiquëre pare asayepi Maija'quë tutupi nese'e pa'ijaquë caquë, pa'ni pa' ta'ñe asayepi.

Diusupi Iñopi I Joyo Ayeja'a

⁶ Jaje pa'iquëta'are ta'ñe pa'i cocapi cajë quëayë, Maija'quëre tuicohua'i nuñerepa asacohua'ire cato. Iye yeja ta'ñe pa'iohua'i ca cocapi cajë cui'ne pa'i ëjaohua'i coa esa ne huesëja'cohua'i ca cocapi cajë quëaye pa'ñe.

⁷ Coa ai jerepa Diosu de'oquërepa ta'ñe pa'ye ye'yayepi quëayë, Maija'quë ise'e cuasaquë pa'iyere. Ja yë'ta'a yeja de'huama'në mai ai de'oye pa ja'ñere cuasa nëose'ere quëayë.

⁸ Iye yëquë quëaye ti iye yeja cuañecohua'i asa ti'añe pa'ñe. Jaje asa ti'ama' do'ire Jesucristore de'oquëre pare quëni huani jëoa'huë'ë, asa ti'asicohua'i pani para'huë, huaiye. Jaje yo'ohuë, jaje toyase'e cayepi pa'ina.

⁹ Iti toyase'e cato caji:

Paije ti ña ma'ñere pa'i ti asa ma'ñere,

Cui'ne pa'i ti a'ri mañaje cuasa ma'ñere,

Maija'quëre oicohua'ire isi ja'ñe ne de'huacaise'e paji.

¹⁰ Jare yëquëre iñopi, i joyopi yëquëni pa'i do'ire. De'o joyo cato si'aye Maija'quë cuasaquë pa'iyere asaquë api. Jaje pa'ipi si'aye iyere iñopi.

¹¹ Pa'i asa ti'añe peoji, yeque cuasaquë pa'iyere. Coa jare i joyose'e i cuasaquë pa'iyere asaquë pa'iji. Jaje cui'ne Maija'quëre jare i joyose'e i cuasaye asaquë pa'iji.

¹² Mai cato Maija'quë joyore payë. Iye yeja joyore paye pa'ñe. Jaje pa'ina, Maija'quë maire oi coa isiyere asayë.

¹³ Isina, i joyo isi cocapi cajë quëayë, Maija'quë ye'yayepi. Coa yëquë ta'ñe cuasayepi cajë quëama'pë pa'iyë. Maija'quë joyo yo'oye quëayë, Maija'quë joyo yo'oye asacohua'ina.

¹⁴ Maija'quë joyo peoquë cato iye ti asa ti'añe peoji. Coa do'i peoyeje pa'ye asaye pa'iji. Iye cato joyo aye a'ë. Jare joyo pa'iyere asacohua'ise'e asaye pa'iji.

¹⁵ Jepi nuñere pa'ni caquë si'aye asaquë api, Maija'quë joyo paquë cato. Jaje pa'ini i pa'iyere yecohua'ipi ca tējini de'huasi'i cajë yo'oye peoji.

¹⁶ Jaje pa'ina, toyase'e caji: “Ëjaë cuasaye asa ti'añe peoji. Cui'ne Maija'quëre paipi se ye'yayere peoji.” Jaje pa'iquëta'are mai cato Cristo cuasayere payë.

3

Maija'quë Co'amaña Necaicohua'i Yo'oye

¹ Maija'quë do'ijë, yë'ë mësarute ca maca cama'ë pa'ë, Maija'quë joyopi cuaquëna, pa'icohua'ire cayepi. Pahuë, caye mësarupi Cristo ayere asa ti'ama'cohua'ipi tsitu'uje pa'iohua'i pa'i do'ire. Jaje pa'ina, pa'ise'e yëye yo'ocohua'ire cayepi cahuë.

² Jaje pa'ina, mësarute a'jiñere ye'yahuë, tsi maña oje tsu'sucohua'ire yo'oyeje pa'ye. Jaje ye'yahuë, mësarupi jëa ao ani ti'ama'cohua'ije pa'iohua'i pa'ijëna, ñaquë. Yureje ja yë'ta'a joyo pa'iyere asa ti'ama'cohua'i pa'iyë, mësaru, pa'ise'e cuasayere ja yë'ta'api pa'ijë.

³ Ja do'ire ja yë'ta'a pa'ise'e cuasayere payë: yecohua'i payete ña ëaye, sa'ñe pëti yo'oye, cui'ne te'e cuasama'pë sañope cuasayere cayere. Ja do'ire sehuoma'cohua'i yo'oyere yo'oyë, mësaru.

⁴ Ja do'ire yecohua'i ñeje cayë: “Pablöre ye'yequë a'ë.” Yecohua'ipi cayë: “Yë'ë Apolosre ye'yequë a'ë.” Jaje yo'ojë cani mësaru coa pa'ise'e cuasayere pa'icohua'ire cayere cayë.

⁵ ¿Jaje pa'ito iquei'ni, Pablo? ¿Cui'ne iquei'ni, Apolos? Yëquë cato coa Maija'quëre necaicohua'i a'ë. Jaje pa'ina, yëquëpi quëajëna, mësaru cato asajë sehuosicohua'i a'ë, mai Ëjaëni. Pa'i ñape yëquë mai Ëjaë ñaquë isise'eje pa'ye yo'ohuë.

⁶ Yë'ëpi tañeje pa'ye quëahuë, Maija'quë cocare cui'ne Apolospi tase'ere oco do'ecaiyeje pa'ye quëapi, Maija'quë coca mësarute. Jase'e pa'iji, yëquë nese'e. Jaje pa'iquëta'are tase'e mëoñe cato Maija'quë yo'oye a'ë. Jaje pani Maija'quëpi mësarute ai de'huaji, ite cuasayena.

⁷ Maija'quëpi ití ñese mēañe cato neji. Ití taquë cui'ne ití oco do'equë do'i peoyë.

⁸ Jaje pa'ina, taçohua'i cui'ne oco do'equë si'a yë'quë maca pa'iohua'i a'ë. Jaje pa'iquëta'are Maija'quëpi paí ñapere iohua'i nese'eje pa'ye saija'quë api.

⁹ Yëquë cato Maija'quë co'amañare necaicohua'i a'ë. Mësaru cato i tsioje pa'iohua'i a'ë. Cui'ne mësaru Maija'quë huë'e'ë.

¹⁰ Maija'quë yëyere ta'ñe yo'oye isise'eje pa'ye nehuë. Yë'ë cato de'oyerepa huë'e ne huëose'ere oahuë. Yë'ë nesi jeteyo'je yequëpi huë'e emëje'e cato neñe pa'iji. Jaje pa'iquëta'are paí ñape ñare pajë nejajë, emëje'e cato.

¹¹ Jesucristo api, ití du'ru huëocore pajë pa'i, quëco paquërepa, yequë peoji. Jaje pa'ina, yecore du'ru huëocore neñe peoji.

¹² Ico emëje'ena neñe pa'iji, coa si'aye paí yëyeje pa'ye: oropi panita'a yeque plata hue'yosi quënapí, jai do'i quënapí, soquë toñapi, ja'opi panita'a huecapi.

¹³ Jaje nesicohua'ita'are paí ñape nese'e ña mu'se tija'ëna, tiñarepa ñaja'cohua'i a'ë, paí ñape nese'e. Ja mu'se cato paí ñape nese'e toapi ëo ñañe pasipi.

¹⁴ Toaje ti uma'a huë'e nesiquëpi saí cuañoja'quë api, i nesi do'i.

¹⁵ Jaje pa'iquëta'are i nesicopi coa u huesëru saí cuañoñe paja'quë api, i nesi do'i, ise'e jëaja'quë api, jai huë'e ucona jëayeje pa'ye.

¹⁶ Mësaru a'ë, Maija'quë huë'e. Ja huë'e cato Maija'quë joyopi pëani pa'i sito. ¿Jaje pa'iyë mësaru huesëye?

¹⁷ Jaje pa'ina, paipi Maija'quë huë'ere co'a de'huacaito Maija'quëpi iteje nejoñe pa'iji. Maija'quë huë'e cato de'o co'sija'i huë'e a'ë. Mësaru a'ë, ití huë'e.

¹⁸ Co'ye cosoma'pë pa'ijë'ë. Iye yeja ta'ñe asayere ai cuasaquë a'ë cuasaquë pani, ja cuasase'ere jëoni huesëquëje pa'i de'oni ye'yejë'ë, ta'ñe asayere pare.

¹⁹ Iye yeja paí ta'ñe asayere Maija'quë cato coa huesëcohua'i yo'oye a'ë caquë ñaji. Jaje pa'ina, toyase'e caji: “Diusupi ta'ñe asacohua'ire iohua'i ta'ñe yo'oyë cuasajë yo'oyena ne tañji.”

²⁰ Cui'ne caji yequeje: “Ëjaëre papi ta'ñe asacohua'i cuasaye de'oye a'ë caquë ñaji.”

²¹ Ja do'ire paini ye'yejë jerepa pa'i a'ë cuasama'pë pa'ijë'ë. Si'aye mësaru tsese'e pa'iji:

²² Pablo, Apolos, Pedro, iye yeja ju'iñe, yure pa'iyë, yequë mu'se pa'i ja'ñe, si'aye mësaru tsë a'ë.

²³ Mësaru cato Cristo tsecohua'i a'ë, cui'ne Cristopi Maija'quë tsequë api.

4

Jesucristo Jëjo Saosicohua'i Nese'e

¹ Jaje pa'ina, yëquëre cato Cristore necaicohua'i a'ë cuasajë ñajë'ë. Yëquë cato Diusu cuasa nëose'e ña tija ma'ñe quëacaija'cohua'ire nesicohua'i a'ë.

² Ja do'ire necaiquë cato i ëjaë cuañese'ere si'a yë'quë maca yo'oquëna, necaiquëre papi yecohua'ijë cuasajë ñajëna, yo'oquë api.

³ Jaje pa'iquëta'are yë'ë cato ai co'a ju'iñe pañë. Mësarupi cui'ne yecohua'ipi yë'ëre de'oye yo'opi panita'a co'aye yo'opi cayere cui'ne yë'ëja'a co'ye de'oye yo'oyë ca tijañeje peoyë.

⁴ Yë'ë cuasayepi yë'ëre sañope caye peoquëna, sihuaquë nuñerepa pa'i a'ë cuasaye peoji. Ja do'ire Ëjaëpi caye pa'iji, de'oji panita'a co'aji.

⁵ Jaje pa'i do'ire mësaruse'e de'oye yo'oquë api panita'a tayoquë api caye pajë'ë. Utejë'ë, Ëjaë dai macaja'a, Ëjaëpi dani tiña iñoja'quëre. Ja maca paí ñape joñoa cuasase'e ñañe pa'iji. Ja maca Diusupi paí ñape yo'ose'eje pa'ye isija'quë api, paí ñapere.

⁶ Maija'quë do'ijë, mësaru de'oye cuasajë pa'i ja'ñere iñosi'i caquë Apolos pa'iyë cui'ne yë'ë pa'iyë iñoquë quëahuë, mësarupi toyase'e pa'ina, sa tëto saipe yo'oma'pë pa'ijajë

caquë. Ja do'ire yëquë quëase'ere ye'yeni te'ire jerepa pa'i api cuasajë cui'ne yequëni co'aquë api cuasama'pë pa'ijë'ë.

⁷ Maija'quë mësarute de'ocohua'ire nepi. Mësaru tutupi ti'añe pahüë. Jaje pa'ina, Maija'quë coa isise'ere paye sête jerepa pa'iohua'i a'ë cuasama'pë pa'ijë'ë.

⁸ Yure mësaru si'aye payë, mësaru yëye. Ja do'ire mësaru pa'i ëjaohua'ije pa'iohua'irepa nëina, pa'iyë. Jaje nëina, yëquëre huanëyei'ë, mësaru. Sihuara'huë, mësarupi nuñerepa ëjaohua'i pa'ito, mësaru ja're te'e conì cuañesi'i caquë.

⁹ Yëquëre Jesucristo jëjo saocohua'ire Diusupi jeteyo'jena nēcopi cuasayë, huani jëjoa'cohua'ire nēcose'eje pa'iohua'ire. Jaje pa'ina, huiñaohua'i cui'ne si'a pa'i yëquëse'ere ñañë, iohua'i yo'ojëna, ñañu'u cajë.

¹⁰ Cristo do'ire yëquëre huesëohua'ire cayë, pa'i. Cajëna, mësarupi Cristo ayere ai asasi-cohua'i a'ë cuasajë sihuayë. Yëquëpi tutu peocohua'i pa'ijëna, mësarupi tutu quë'iohua'i pa'iyë. Yëquëre cato pa'i coeyë, ñañë. Mësaruni ëjaohua'i a'ë cajë ñañë.

¹¹ Yureje ai yo'ojë aó ëa ju'ijë, oco ëa ju'ijë, cañaje peoquëna, pa'ije co'aye yo'ojëna, cui'ne huë'eje peocohua'ipi ai yo'ojë pa'iyë.

¹² Yëquë jëñapi ai tutu nejë, cui'ne pa'ipi pëijë tea ju'itojë Maija'quëpi de'oye ñacaijaquë cahuë. Pa'ipi josa yo'otojë quëcoyë.

¹³ Co'aye yo'ocohua'i a'ë cayë, yëquëre. Jaje catojë dahuëre quëcojë yëhuoyë, de'oyepi. Iye yeja ja'ju co'amaña nejose'eje pa'iohua'ire ñañë, yëquëre iye mu'seje.

¹⁴ Jaje toyani toyama'ë paë'ë, mësaruni huajëya'ye ca quëcosi'i caquë. Coa ai jerepa yë'ë mamajëre sête yëhuosi'i caquë toyahuë.

¹⁵ Mësarupi Cristo coca ye'yacohua'ire diez mil paire pare patojë yë'ë te'i pa'iyë, mësaru ja'quëje pa'i, yë'ëpi mësarute huaso coca du'ru quëasi do'ire. Ja do'ire mësaruje Cristore sehuohuë.

¹⁶ Jaje pa'ina, mësarute cayë. Yë'ë yo'oquëna, ñase'ere mësaruje yo'ojë'ë.

¹⁷ Jare caquë mësaru quë'rona jëjo saoyë, Timoteore, yë'ë oiquëni, mai Ejaë do'ire yë'ë mamaquëje pa'ini, nuñerepa pa'ini. Jaëpi mësarute quëaja'quë api, yë'ë Cristo Jesure sehuosiquë yo'oquë pa'iyë cui'ne yë'ë si'a huë'ña sehuosicohua'i tsëcare ye'yarojaiñë quëase'ere.

¹⁸ Mësaru acohua'i yecohua'i yë'ë sani ñama'ë pa'ija'quë api cajë jerepa pa'iohua'i a'ë cuasajë yo'oyë.

¹⁹ Jaje pa'iquëta'are Ejaëpi yëto esa sani ñaja'quë a'ë, mësarute. Ja maca ñasi'i, jerepa pa'iohua'i a'ë cuasacohua'i nejë pa'iyë, coa cacohua'i pa'ima'pë caquë.

²⁰ Maija'quë cuañe te'te cato cocase'e caye peoji. Maija'quë tutupi yo'ojë pa'iyë a'ë.

²¹ ¿Iquere yëye'ni, mësaru, yë'ëpi sani tarapëpi si'seyere yëye, panita'a ai oi sani ñañere yëye?

5

Yo'o Ma'ñere Yo'ojëna, Ca De'huaye

¹ Mësaru aquëpi sehuoma'cohua'ije yo'o ma'ñere yo'oquë pëca ja'quë nëjoni nëjore payeje paji cajëna asayë.

² Jaje pa'iquëta'are mësaru ti co'aye yo'o'ji cama'pë Cristore sehuocohua'ire pa'ë cuasajë pa'iyë, ti co'a ju'ima'pë. Jaje pa'ijëna, yë'ëpi yure cayë, ja co'ayerepa yo'osiquëre eto saojë'ë, mësaru ja're pa'ima'ë pa'ija'quë.

³ Jaro yë'ë pa'ima'ë panije ja co'aye yo'ose'e asani ai coeyë. Jaje pa'ina, yë'ëpi jarore pa'iyëje pa'yerepa iti co'aye yo'osiquëre coequë tsoe co'aji, cayë.

⁴ Ja do'ire mai Ejaë Jesucristo do'ipi mësaruse'e tsi'sijë'ë. Tsi'sini yo'ojëna, yë'ë jarote mësaru ja're te'e pa'iyëje pa'ye pasi'i, yë'ë joyopi. Cui'ne Ejaë Jesucristo tutupi jarote pa'ija'coa, mësaru ja're conì.

⁵ Ja maca tsi'si sitopi co'aye yo'oquère huati ëjaëna isijë'ë, i capë yëyere nejoja'quëna, nejoquëta'are joyose'e huaso cuañoja'quère Ëjaë Jesucristo dai maca.

⁶ Jerepa pa'iohua'i a'ë cuasama'pë pa'ijë'ë. A'ri maña o'sacopi huajë sëpëna co'meto si'a sëpë o'saye pa'iji caye mësarupi asacohua'i a'ë, aiohua'i case'e.

⁷ Ai huano o'sa sëpëje pa'ire co'aquère eto saojë'ë, mësaru de'ocohua'ise'e pa'ija'cohua'i, huajë sëpëje pa'iohua'ise'e. Egítopi judío pai etajë pa'ise'ere cuasajë aiñeje pa'i pan pa'ijë'ë, ti co'mema'cohua'i. Cristo mai do'ire jucacají'i. Jaje pa'ina, jaë api, yëi ñama mai eta huajëse'ere cuasajë yo'oquë.

⁸ Jaje pa'ina, mai eto huaso cuañosi mu'sere sihuajë nuñere papi cui'ne ta'ñere papi sihuañu'u, o'saye co'mema'a aoje pa'yere papi. Si'sipi cui'ne tayo yo'oyepi coní sihuaye pañu'u. Ja cato ai o'sa sëpëje pa'ye a'ë.

⁹ Ja'në toya saocore toyahuë, co'aye yo'ocohua'ire cui'ne nëjo peoconi yo'ocohua'ire tsioma'pë pa'ijë'ë caquë.

¹⁰ Jaje tsioma'pë pa'ijë'ë cani cama'ë paë'ë, iye yeja paini tsioma'pë caquë jaiye co'amaña yëcohua'ini, co'amaña yahue imacohua'ini, yequere Maija'quë a'ë cuasacohua'ini cui'ne nomiohua'ire yo'ocohua'ini. Jaje yo'oye pa'ito mësaru iye yeja pa'iyë peora'pi.

¹¹ Yë'ë cato ñeje cahuë, tsioma'pë pa'ijë'ë, sehuohuë caquëpi ja yë'ta'a yahue nomiore yo'oquère, co'amaña yahue imaquère, jaiye co'amaña yëquère, Maija'quère cuasaye jerepa co'amañase'e cuasaquère, co'a coca caquère cono cuepequère. Jaje pa'ire cato coní tsioma'pë pa'ijë'ë, cahuë.

¹²⁻¹³ Sehuoma'cohua'ini tayoyë, maipi caye peoji. Maire cato sehuosicohua'ise'ere ñaquë ca de'huaye pa'iji. Sehuoma'cohua'ire cato Maija'quëpi co'aji caye pa'iji. Jaje pa'ina, mësarupi sehuosicohua'i aquëpi tayoto ca de'huaye pa'iji. Ja do'ire jaëte tayo yo'oquère mësaru ja're pa'iquère eto saoye pa'iji, ponëma'quë pani.

6

Sehuosicohua'ise'e Sañope Caye Pa'ito Ne De'huaye

¹ Je'nërepa mësaru aquëpi yequëni sañope caye pani tsoe saiji, pai yo'oye ña ëjaë quërona ne de'huacaija'quère. ¿Me yo'ojë jaje yo'oye'ni, Maija'quère sehuocohua'ina quëama'pë?

² Maija'quère sehuocohua'ina quëaye de'oji, jaohua'ipi asani ne de'huaja'cohua'ire. Iye yeja pai yo'ose'e mësarupi ca de'huaja'cohua'i a'ë case'e asacohua'i a'ë, sehuoma'cohua'ire. Mësarupi jaje yo'oja'cohua'i sëte iye a'ri co'a coca mësaruse'e ca de'huajë pa'ijë'ë.

³ Cui'ne yequeje asacohua'i a'ë, mësaru, sehuosicohua'ipi huiñaohua'i yo'ose'e ca de'huaye pa'iji, case'e. Jaje yo'oja'cohua'i sëte ai jerepa iye yeja yure pa'iyë mësaruse'e ne de'huaye pa'iji.

⁴ Jaje pa'iohua'ita'a mësaru, iye yeja pa'iyere sa'ñe coca pani tsoe sehuoma'cohua'ina sani quëayë, sehuosicohua'i pa'iyë ti asama'cohua'ina.

⁵ Mësarupi pañete yo'ore'ni cajë ai cuasajë oijajë caquë cayë. ¿Mësaru aquë ta'ñe asaquë ti peoquëna, jaje yo'ore, sehuosicohua'i aquëpi iye yo'oye ca de'huaquë ti peoquëna, yo'ore?

⁶ Sehuosiquëpi cajë sehuosiquère sañope caye payere iye yeja ëjaë sehuoma'quëna quëaye co'aji.

⁷ Mësaru sañope yo'ojë cayepi tsoe co'a de'osico pa'iji. Jaje pa'ito ¿Me yo'ojë quëco ma'ñe'ni, më'ère sañope yo'oyere, cui'ne më'ë co'amañare ima cuañonije?

⁸ Jaje pa'iquëta'are mësarupi Maija'quë do'ijëre nuñerepa yo'oma'pë co'amañare yahue imajë yo'oyë.

⁹ Mësarupi asayë, nuñerepa yo'oma'cohua'i Maija'quë cuañe tē'te conī pa'iyē ti peoye. Jaje pa'ito co'ye mësarujā'a cosoma'pē pa'ijē'ë. Maija'quë cuañe tē'te pa'iyē peoji, paī de'huasi diusuohua'ire sēcohua'i, huejama'cohua'ipi yo'ocohua'i, huejasicohua'ipi yequë nomiore panita'a emēre yo'ocohua'i, emēohua'ija'a yo'ocohua'i.

¹⁰ Cui'ne co'amaña yahue imacohua'i, co'amañase'e ai oicohua'i, cono cuepecohua'i, co'a coca yequëna quëacohua'i jerepa jaiye curiquë neñu'u cajë cosojë necohua'i, si'aohua'i jaje yo'ocohua'i tī'añe paja'cohua'i a'ë.

¹¹ Jaje pa'iohua'i paë'ë, mësarū acohua'i. Pa'isicohua'ipi yure cato mai Ējaë Jesucristo yo'o do'ipi cui'ne Maija'quë joyo yo'o do'ipi tsoa tosicohua'i pa'iyë. Maija'quëna isisicohua'ipi pa'iyë, Maija'quë cajeohua'i de'oni.

Mai Capë Cato Maija'quë Tse

¹² Si'aye yo'oye pa'iyë, mai. Jaje pa'iquëta'a yeque yo'oye cato cōcai ma'ñe a'ë, maire. Jaje pa'ina, de'hua ñaquë pa'iyë, te'e co'amaña ai yë huesëna, ja yëyepi jo'ya ne huesoyere coequë.

¹³ Ētatu'u cato aō aija'copi pa'iji cani paī nuñerepa cayë. Jaje pa'iquëta'are Maija'quëpi etapë cui'ne aō nejoja'quë api. Paī capë coa si'a nomiohua'ire yo'oyere caquë pa'iji cani coa tayo cayë. Paī capë cato Ējaëni pacacaico cui'ne Ējaëpi paī capëre pacacaiji.

¹⁴ Jaje pa'i do'ire maire Diusupi i tutupi ju'isicohua'ini huajëcohua'ire huëoja'quë api, Jesucristore huëose'eje pa'ye.

¹⁵ Paī ñape mësarū Cristo capë acohua'i a'ë. ¿Yë'ë Cristo capë aquëpi si'a emēohua'ire yo'ocona tsioye de'oquë? Ai co'aji, me neni tsioye'ni.

¹⁶ Mësarupi tsoe asayë, emëpi si'a emēohua'ire yo'ocona tsioni io capëna tsioye pa'iji. Jaje caji toyase'e iyere ñajë'ë: "Te'ijë pa'iohua'i tsioye pa'iji, cayaohua'i pa'isicohua'ita'a caji."

¹⁷ Jaje pa'ye paipi Jesucristona tsioni te'ijë pa'iohua'i de'oyë, i joyona tsiosicohua'i pa'i do'ire.

¹⁸ Huejama'cohua'ipi pani nomiore yo'oyere yo'oma'pë catijë'ë. Ja cato capë nejoñe a'ë. Yeque tayo yo'oye cato emëje'ese'e co'aye neñe a'ë. Ja do'ire ti ja yo'oma'pë pa'ijë'ë, capë co'a de'huaye a'ë.

¹⁹ Mësarū capë Maija'quë joyo pa'i huë'e a'ë. Ipi mësarute pa'iji. Jaje pa'ina, mësarū capë mësarū tseco peoji, Maija'quë tsecoa.

²⁰ Maija'quëpi jai do'i hueropi, mësarute ai yo'osi do'ipi. Ja do'ire mësarū Maija'quëre ai oijë mësarū capëpi i de'oyerepa necaiye iñoñe pa'iji.

7

Huejayere Yëhuoye

¹ Yure cato mësarū sejë toyase'ere sehuosi'i: emëpi nomiore ti yo'oye pato ai de'oji, me co'aquë'ni.

² Jaje pa'iquëta'are jaiye co'aye yo'oyepi pa'i do'ire paī ñape nējore paye pa'iji, cui'ne nomiohua'ijë paī ñape ëjere paye pa'iji.

³ Ējëpi nējo yëyeje yo'oquë pa'iyē pa'iji, ëjë sēte. Cui'ne nējoje ëjë yëyeje pa'ye pa'iyē pa'iji, nējo sēte.

⁴ Nējo cato ëjë tsecoa. Ējë api, iti tse aquë. Ējë cato nējo tsequë api.

⁵ Jaje pa'ina, ëjë yëye panita'a nējo yëye pa'ito pañe cama'pë pa'ijë'ë. Cayaohua'i yure tsoe maca yo'oma'pë Maija'quëse'ere señu'u cani yo'oma'pë sejë pa'ijë'ë. Ja jeteyo'je cui'naohua'ipi tsioni pa'ijë'ë. Mësarū pa'iyepi yo'ojëna, mësarute quëco tī'ama'pëna Satanáspi co'aye yo'oyena ne taoma'quë de'hua ñajë'ë.

⁶ Mësarūni yëhuoquë caquë cuañema'ë pa'iyë.

7 Yè'è cato si'aohua'i yè'èje pa'iohua'ise'e pa'ijè'è, cuasayè. Cuasaquèta'are Maija'quèpi pai ñapere tiñe tutu isipi.

8 Huejama'cohua'ire cui'ne hua'jeohua'ire cayè, huejaye pato jerepa de'oji, yè'èje pa'iohua'i pa'ito.

9 Jaje pa'iquèta'are quèco ti'añepi peoto huejayepi de'oji. Co'aji, coa èa ju'ijè ai yo'ojè pa'iye.

10 Huejasicohua'ire cato cuañeñè, èjère jecoye ti peoji. Ja cato yè'èse'e caye pañè. Èjaèrepaje jaje cuañeji.

11 Jaje pa'iquèta'are nējopi èjère jecosico pani yequère huejaye peoji, panita'a cui'naèna co'i coñe pa'iji. Èjèje nējore jecoye peoji.

12 Iye cato yè'èpi cayè, Èjaèrepa case'ere caye pañè. Sehuosiquèpi sehuoma'coni nomiore paquèna, iopi de'oye i ja're pasi'i cuasaco pa'ito jecosi'i caquè yo'oye pajè'è.

13 Yequè sehuosicopi sehuoma'quèni pacona, ipi de'oye io ja're pasi'i cuasaquè pa'ito jecosi'i caco yo'oye pajè'è.

14 Jaje pa'ina, sehuoma'quèpi nējo sehuosicore pa do'ire Maija'quèna isisiquèje pa'iji. Cui'ne nomioje sehuoma'copi sehuosiquèni èjère pa do'ire Maija'quèna isisicoje pa'ico. Jaje yo'oye peoto mēsaru mamajèpi sehuoma'cohua'i mamajèje pa'iohua'i co'acohua'i patira'huè. Jaje patira'sicohua'ita'a yure cato de'ocohua'i pa'iyè, Maija'què ña hue'ña.

15 Jaje pa'iquèta'are sehuoma'quèpi panita'a sehuoma'copi jèosi'i cato de'oji cajè'è, ai oima'pè sehuosiquèpi panita'a sehuosicopi ai yo'ojè pa'ito co'aji. Maija'què cato de'oye sihuajè pa'ijè'è caquè soipi, maire. Jaje pa'iquèta'are ai yo'ojè pa'ito co'aji.

16 Nējo sehuosicopi èjè sehuoma'quère huasora'se'ere huesèco panita'a èjè sehuosiquèpi nējo sehuoma'core huasora'se'ere huesèji.

17 Mēsarute soi maca pa'ise'eje pa'ijè, pai ñapere Èjaè nejè'è caquè isise'eje pa'ye yo'ojè pa'ijè'è. Jaje cuañequè ye'yayè, si'a hue'ña sehuosicohua'i pa'i tsècare.

18 Cui'ne cui'ni ca'ni tèasiquèni Maija'quèpi soisiquè pa'ito jare jaje pa'ipi Maija'quère tuijè'è. Ca'ni tèama'quèni soisiquè pa'ito jare tèama'quèpi tuijè'è, Maija'quère.

19 Ti coçai ma'ñe a'è, cui'ni ca'ni tèaye cui'ne tèa ma'ñeje. Ti coçaiye cato Maija'què cuañeñere de'oye sehuoye a'è.

20 Jaje pa'ina, pai ñape pa'iye pa'iji, Maija'què i soima'nè pa'ise'eje pa'iohua'i.

21 Jo'yaè pa'isiquè pani, co'a ju'ima'è pa'ijè'è. De'hue eta huajèye pa'ito eta huajèjè'è.

22 Jo'yaè pa'ina, Maija'quèpi soisiquè pa'ito jo'yaè peoquè ponèji, mai Èjaère necaiquè ponèni. Jo'yaè peoquèni Cristopi soina, Cristo jo'yaè de'oye pa'iji.

23 Mēsarute Maija'quèpi jai do'i hueropi. Ja do'ire pai jo'yaohua'i pa'ima'pè pa'ijè'è.

24 Jaje pa'ina, Maija'què do'ijè ja yè'ta'a Maija'què mēsarute soima'nè pa'isi macare pa'ijèta'a Maija'què ña hue'ñana de'oyerepa pa'ijè'è.

25 Huejama'cohua'ire cato mai Èjaè cuañese'e peoji. Jaje pa'iquèta'are yè'è cuasayepi caye yèyè, mēsarute. Mai Èjaèpi yè'ère oi huasosiquè sète nuñerepa caji cajè asacaiquère papi cayè.

26 Mēsarute cayè, huejama'pè pa'ito jerepa de'oji. Cui'ne quèasi'i, iye mu'seña co'a mu'seña'è. Jaje pa'ito me huejaye'ni.

27 Huejasiquè cato nējore jecoye peoji. Huejama'què pani huejasi'i caquè nomiore co'ema'è pa'ijè'è.

28 Jaje pa'iquèta'are mè'èpi huejaquè pani co'aye yo'oye pañè. Nomi tsiopi huejaco panije co'aye yo'oye paco. Jaje pa'iquèta'are huejasicohua'i cato ai yo'oja'cohua'i a'è. Jaje pa'ina, yè'è cato iye ai yo'oyepi peojaquè caquè huejaye pañepi jerepa de'oji cayè.

29 Maija'què do'ijè, mēsarute cayè, mai iye yeja pa'iye a'ri tècahuè maca pa'iji. Jaje pa'ina, yure cato huejasicohua'ipi hueja ma'ñeje pa'iohua'i pa'iye pa'iji, mai Èjaè co'amañare jerepa cuasajè.

³⁰ Iye yeja mai pa'iyē carajaija'coa. Ja do'ire oicohua'i panije oima'pē pa'ijē'ē. Si-huacohua'i panije sihuama'cohua'ijē pa'iyē pa'ijē'ē. Co'amañare huerosicohua'i panije co'amañare peocohua'ijē pa'iyē pa'ijē'ē, mai Ējaē ayere neja'quē caquē.

³¹ Iye yeja co'amañare de'oye a'jiñe ti'ajē jaiye pacohua'i pani co'amañare sihuama'pē pa'ijē'ē. Peocohua'i pa'iyēje pa'ijē'ē. Mēsarupi asayē, iye yeja carajaija'coa cajē. Ja do'ire iye yeja co'amaña sihuaye peoji.

³² Yē'ē cato yēyē, mēsarupi iye yeja co'amañare ai cuasajē co'a ju'ima'pē pa'iyere. Jaje pa'ina, emēpi huejama'quē pani Ējaē co'amañase'e cuasaquē ite de'oye iññere caquē yo'oji.

³³ Jaje pa'iquēta'are huejasiquē cato iye yeja co'amañare cuasaquē co'a ju'iji, nējore de'oye necaiyere cuasaquē. Jaje pa'ina, cayaye cuasaye pa'iji.

³⁴ Jaje cui'ne huejasi nomioje iye yeja co'amañare co'a ju'ico io ējere de'oye yo'ocaiyere cuasaco. Jaje pa'iquēta'are nomi tsio cato mai Ējaē co'amañase'e cuasaco io capē cui'ne io joyo Maija'quēna isisicopi pa'ico.

³⁵ Jaje cani mēsaru de'oye pa'iyere caquē cayē. Huejama'pē pa'ijē'ē caye pañē. Coa ai jerepa Ējaē yēyese'e cuasajē de'oye pa'ijē ise'ere necaiyere caquē quēayē.

³⁶ Te'ipi i huejaja'co ai de'o huesēo cuasaquē iona yēyere quēcoma'quē pani huejajē'ē. Co'aye yo'oye paji. De'oye yo'oji.

³⁷ Jaje pa'iquēta'are yequēpi i yēyere meñe quēcoquē pani huejaja'core huejaye pasi'i cuasa nēopi. Ja yo'oquēna, i joyopi cuasaquē yo'o do'ire de'oye yo'oji.

³⁸ Jaje pa'ina, huejaja'core huejasiquē cato de'oye yo'oji. Cui'ne huejaja'core huejama'quē jerepa de'oye yo'oji.

³⁹ Nējo cato ējēni tsiosico paco'ē, te'i de'ojēna. Ējē ju'isi maca te'o de'oni ja maca yureta'a nomi tsioje pa'io de'oco. Ja maca huejaye yēni huejaye pa'iji, Maija'quēre sehuosiquēni.

⁴⁰ Jaje pa'iquēta'are yē'ē cato cuasayē, hueja coñe pañepi jerepa de'oji. Jaje cani yē'ēje Maija'quē joyo paquēpi cayē cuasayē.

8

De'huasi Diusuohua'ina Ao Isiye

¹ De'huasi diusuohua'ina ao isiye ayere toyayē, mai si'aohua'i ta'ñe cuasacohua'i a'ē. Jaje pa'iquēta'are ta'ñe asaye cato coa jerepa pa'i a'ē cuasayena neñe a'ē. Jaje pa'iquēta'are paire oiye cato joyo pa'iyē ñese mēocaiye a'ē, coçaiye a'ē.

² Jaje pa'ina, de'hue asayē, cuasaquēre ja yē'ta'a asa ti'añerepa carapi.

³ Jaje pa'iquēta'are Maija'quēpi ñaji, ite oiquēre pare.

⁴ Maipi asayē, pai de'huasi diusuna ao isise'e ayere aiñere cayē. Pai de'huasi diusu iye yeja coa pa'iji, te'i Maija'quēse'e irepa pa'iji, yequē diusu peoyē.

⁵ Ja yē'ta'a ma'tēmore cui'ne iye yejare jai pai diusuohua'i cui'ne ējaohua'i pa'iyē cuasato, jai pai diusu cui'ne ējaohua'ijē pa'iyē.

⁶ Jaje pa'ijēta'are maire cato te'i Diusu pa'iji, Maija'quēse'e. Maija'quēpi si'aye de'huapi. Jaje pa'ina, i do'ipi pa'iyē, mai. Cui'ne te'i Ējaē pa'iji. Jaē cato Jesucristo api. Ija'a do'ire pa'iji, si'aye cui'ne maije.

⁷ Jaje pa'iquēta'are yecohua'i iye yē'ē yure quēaye asa ti'añe pañē. Jaje pa'ina, sehuosicohua'ita'a pai de'huasi diusuni iohua'i sejē ye'yase'epi ja yē'ta'a pa'ina, pai de'huasi diusuni isisi hua'i co'aji aiñe cuasayē. Cui'ne iohua'i cuasaye tutu peo do'ire si'si a'ē cuasayē, co'a diusure isise'ere aini.

⁸ Mai ao aiñepi Maija'quē maire oiye ti'añe peoji. Jaje pa'ina, aisi do'ipi de'ocohua'i pa'iyēje peoji. Cui'ne aisi do'ire jerepa co'acohua'i pa'iyēje peoji.

⁹ Jaje pa'iquëta'are de'hua ñajë'ë, yo'ojë si'aye asa tì'ama'cohua'ini tutu peocohua'ini co'a de'huaye mësaru si'aye de'oye ai do'ipi.

¹⁰ Jaje pa'ina, më'ëpi si'aye asaquëpi pai de'huasi diisure isise'ere ai ñu'ina, si'ayerepa asa tì'ama'quëpi ñaji. Ñani ije aiji ja yë'ta'a co'aji cuasaquëta'a.

¹¹ Jaje cuasaquëta'a ai do'ire më'ëpi do'i quë'i pa'iyë, ani ñño do'ire ja maca yureta'a më'ëpi Cristo ite jucacaisi do'ire sehuosiquëni si'aye më'ë asa tì'a do'ipi i asayere nejocaiyë.

¹² Tutu peocohua'i Maija'quëre a'ri maña cuasayere nejocai do'ire, mësaru Cristoni sañope yo'oyë.

¹³ Ja do'ire aiñe pañepi jerepa de'oji. Co'aji, yë'ë ai do'ire Maija'quë do'iquëre ne tao.

9

Maija'quë Jëjo Daocohua'i Yo'oye

¹ Yë'ëre cato si'aye de'oye yo'oye pa'iji. Ta'tëpo peoji, Maija'quë jëjo daoquëre sëte. Mai Ëjaë Jesucristore yë'ë ñaco capi ñasiquë a'ë, cui'ne yë'ë i coca quëasi do'ire mësaruje sehuosicohua'i pa'iyë.

² Jaje pa'iquëta'are yecohua'i cato yë'ëre cayë, Maija'quë jëjo daoma'quë api. Jaje pa'itoje mësaru yë'ë quëaquëna, Cristo coca sehuosicohua'ise'e Maija'quë jëjo daosiquëre papi cayë.

³ Yë'ëre sañope cacohua'ire ñeje sañope sehuoquë quëayë.

⁴ Yë'ë si'aye aone cui'ne ocuaye aiñe pa'iji, cui'ne ucuye pa'iji, Maija'quë jëjo daoquë pa'i do'ire.

⁵ Cui'ne sehuosiconi huejani cuarojaiñe de'oji. Mai Ëjaë jëjo daocohua'i cui'ne i yo'je tsj cui'ne Pedro yo'oyeje pa'ye yo'oye de'oji. ¿Me ta'tëpo pa'iquë'ni, yë'ëse'ere?

⁶ ¿Bernabé cui'ne yë'ë con Maija'quë do'ijë cõcaina'pëna yëquë jëñapi co'amaña nejë Maija'quë coca quëajë pa'iyë pa'iji, cuasaye mësaru?

⁷ ¿Iqueipi soldado de'oni i pa'i do'i saiquë pa'iyë pa'iquë'ni? ¿Iqueipi tsio neni quëquëna, tëani aima'quë pa'iquë'ni? ¿Iqueipi yëi ñama oje dë'sequëta'a ucuma'quë pa'iquë'ni?

⁸ Jaje pa'ina, païse'e cuasaquë caye a'ë cuasama'pë pa'ijë'ë. Moisés cuañese'eje cui'ne caji yë'ëse'e caye pañë.

⁹ Cuañese'epi toya pëpëna toyase'e pa'iji, ñeje: “Iti ca po'te saihuë të'ijai po'tequëre duruhuequëre yë'opo sëama'pë pa'ijë'ë, ise'e ai nejaquë.” Jaje cani Maija'quë duruhuequëse'ere oi cama'ë pajl'i,

¹⁰ maini caquë coa ññoquë. Ja cato capi, maire. Yecohua'i cõcai ja'ñere capi. Jaje pa'ina, sehuosicohua'ipi Maija'quë coca quëacaicohua'ire cõcaiye pa'iji, co'amañapi. Taja'to a'ji yeja nequë cui'ne huea po'tequë iohua'i tsio quëise'ere pajajë cuasajë yo'oyë.

¹¹ ¿Jaje pa'ito mësaru joyo pa'i cocare pare quëasicohua'ini mësarupi mësaru co'amañapi cõcaiye co'aquë? Pani de'oji, yëquëre cõcaiye.

¹² Yecohua'ire ai pa'ñe pa'iohua'ini mësaru de'oye cõcaicohua'i a'ë yëquëre jerepa cõcaiye pa'iji, mësarute Maija'quë coca quëasicohua'ire.

Jaje pa'iquëta'are yëquë mësarute cõcaijë'ë caye pahüë. Coa ai jerepa quëcojë yëquë jëñapi nejë aë'ë. Cristo coca quëayere mësarupi josa yo'oye a'ë, cuasama'cohua'ini cajë. Jaje yo'ohüë.

¹³ Mësarupi tose asacohua'i a'ë. Maija'quë huë'e ñacaicohua'i cato iote pa'i co'amañapi pa'icohua'i a'ë, cajë. Hua'ire ëojë Maija'quëre se hue'ña cõcaicohua'ijë Maija'quëna isisi hua'ire aicohua'i a'ë.

¹⁴ Huaso coca quëacaicohua'i cato, huaso coca quëa do'ipi pa'iyë pa'iji caquë mai Ëjaë nepi.

15 Yë'ë jaje quëa do'ire sai cuañoñe pa'iquëta'a sai cuañoñe pahuë. Cui'ne jaje toyani toyama'ë pa'iyë, mësarupi isijajë caquë. Coa ai jerepa yë'ë ne do'i sihuayere yecohua'ipi sioyere coeyë. Ju'iñere jerepa de'ora'pi cuasayë, yë'ë ne do'i sihuayere sioto.

16 Jerepa pa'i a'ë cuasaquë quëaye pañë, Maija'quë coca quëani. Yë'ëre cuañe nëose'ere ne ti'añe pa'iji. Yë'ëpi Maija'quë coca quëama'quë pani teaye pa'iyë.

17 Jaje pa'ina, yë'ëpi neñe yë'ë sihuaquë yo'onita'a yë'ë do'ire isise'e payë. Jaje pa'iquëta'are yë'ëpi josa coenije neñe pa'iji, cuañe nëose'e pa'ito me pañe'ni.

18 Huaso coca quëa do'ire se'ñe pa'ita'a sihuaquë sema'ë pa'iyë, huaso cocare asacohua'ipi saiñe peojaquë caquë. Jare cayë, yë'ë sihuayere.

19 Pai jo'yaë peoquëta'a si'aohua'i jo'yaë de'ohuë, Cristona jai paire dacasi'i caquë.

20 Judío pai ja're coní pa'ini judío pai yo'oyeje pa'ye yo'oquë pa'iyë, judío paini Maija'quë te'tena dasi'i caquë. Jaje caní cayë, Moisés cuañese'ere sehuojë yo'ocohua'ire nesi'i caquë yo'oyere. Yë'ë cato nuñerepa ja cuañeñere pa'ima'quëta'a johua'ire Maija'quëna dasi'i caquë yo'oyë.

21 Cui'ne Moisés cuañese'ere asama'cohua'i ja're pa'i johua'ije pa'i de'oyë, Maija'quëna johua'ire dasi'i caquë. Ja yë'ta'a Diosu cuañese'ere pa'iyë, Cristo cuañeñere sehuoquë pa'i do'ire.

22 Tutu peocohua'ire Cristona dasi'i caquë johua'ije pa'i de'ohuë. Pai ñapeje pa'i de'ohuë, de'hue te'ohua'ise'e huaso cuañosicohua'i pa'ijajë caquë.

23 Jaje yo'oyë, huaso coca quëayere paipi jerepa asajajë caquë. Cui'ne huaso cocapi de'o co'amaña isiyere yecohua'i coní pajajë caquë yo'oyë.

24 Huë'huëni co'amaña imañu'u cajë huë'huëcohua'i cato si'aohua'i huë'huë huëcohua'i a'ë. Jaje yo'osicohua'ita'a ti'ama'cohua'i a'ë, co'amaña. Ti'ama'pëna, coa te'i iti de'hue nesiquëse'e co'amaña saquë api. Jaje pa'ito mësarujë ai cuasajë huë'huëjë'ë, co'amaña iñu'u cajë huë'huëyeje pa'ye.

25 Si'aohua'i sañope yo'ojë ca'a yo'ocohua'i si'aye ca'a yo'orojaiñe jeoni ñare pajë yo'ocohua'i a'ë, coa carajai co'amañare imañere cajë yo'ojëta'a. Jaje pa'iquëta'are mai cato ti pani huesëyere pare ti'añu'u cajë yo'oyë.

26 Jaje pa'ina, yë'ë cato coa huesë huë'huëma'ë pa'iyë, cui'ne peo de'otona të'caquë, huaiyeje pa'ye yo'oma'ë pa'iyë.

27 Capëre cuañeñë, coa ai jerepa yë'ë capëre të'caquë yo'oyë, de'oye sehuocaiyere caquë. Yecohua'ise'ere de'oye sehuoye pa'iji caquë ye'ya tëjini yë'ëpi ye'yama'quë pa'ija'quë caquë eto cuañoñere coequë jaje yo'oyë.

10

Itire Pa'ë Cuasayere Sañope Saquë Yëhuoye

1 Maija'quë do'ijë mësarute quëasi'i, mai aipë yo'ojë pa'ise'e, si'aohua'i mai aipë Maija'quë sirio huë'ehuëre pa'ahuë'ë. Cui'ne si'aohua'i jai Maja'iñaje je'a'huë'ë.

2 Iye yo'o ja'ñepi si'aohua'i Moisésre tuicohua'i pa'iyë iñoa'ji'i, oco do cuañoñeje sirio huë'ehuëre cui'ne jai Maja'iñaje tëto saijë pa'i ja'ñepi.

3 Cui'ne si'aohua'i Maija'quë isisi ao a'ahuë'ë.

4 Cui'ne si'aohua'i Maija'quë isisi oco oca'a'ahuë'ë, joyo ayere ucuhüë. Johua'ire sai saquë Cristo quënaoje pa'irepa joyo ocore oca'a'ahuë'ë.

5 Jaje pa'iquëta'are jai pai ñasicohua'ita'a, cuene yejana jujua'huë'ë, Maija'quë yëyeje yo'oma'pë pa'isicohua'ire.

6 Iye yo'ose'e cato maire quëaye a'ë, jaohua'i yo'ose'eje pa'ye yo'oma'pë pa'ijë'ë caquë. Jaohua'i cato co'ayere yë do'ire jujua'huë'ë.

7 Jaje pa'ina, mësarü cato pai de'huasi diusuohua'ini señu'u cajë yo'oma'pë pa'ijë'ë, jaohua'i yo'ose'eje pa'ye. Maija'quë coca toyase'e caji: "Ao aijë cono ucujë, ja jetyo'je jai pai tsi'sijë pairajë sihuajë yo'ohuë."

⁸ Jaje yo'ocohua'ipi te'e mu'sepi veinte y tres mil jujua'huë'ë, yequë nomiohua'ire cui'ne yequë ëmëohua'ire yo'o do'ire. Jaje pa'ina, jaohua'i yo'ose'ejë pa'ye yo'oma'pë pañu'u, mai cato.

⁹ Maija'quëre neñañu'u cajë sañope yo'o do'ire añani aó jujua'huë'ë. Jaje pa'ina, Maija'quëre sañope yo'oye pañu'u.

¹⁰ Maija'quë de'oye yo'oma'aji'i, carojaë'ë. Jaje yo'ojë ca do'ire huiñaëpi dani huani jea'ji'i, jaohua'ire. Jaje pa'ina, Maija'quëre co'aye yo'oji carojaiñe pañu'u, mai cato.

¹¹ Si'aye mai aipëre yo'ose'e cato maire iñoñe a'ë, tëji mu'seña pa'icohua'ire, maipi cui'ne yo'oye pajajë caquë.

¹² Nuñerepa de'oye pa'iyë cuasaquë pani, de'hua ñajë'ë yo'oquë ta'añe.

¹³ Neñañe pa'ina, mësarü ai yo'oyejë pa'ye yecohua'ijë ai yo'ojë pa'iyë. Mësaruse'e ai yo'oye pañë. Neñañe cato cui'ne pa'ye a'ë, si'aohua'ire. Jaje pa'iquëta'are Maija'quëpi mësarute mësarü quëco ti'añe jerepa neñañe ëseja'quë api. Jaje pa'ina, Maija'quëna quëco pajë'ë, jaëpi necaija'quë api cuasajë. Jaje pa'ina, neñañepi pa'ina, Maija'quëpi eto huasoja'quë api, ai yo'oyere quëcojajë caquë.

¹⁴ Si'aye Maija'quërepa peoyere Maija'quë api cuasajë yo'oye yo'oma'pë pa'ijë'ë, Maija'quë do'ijë maña.

¹⁵ Mësarü cato ta'ñe pa'iohua'i a'ë. Jaje pa'ina, cayë se mësarupi yë'ë case'ere ai cuasani ñañe pa'iji.

¹⁶ Mai de'o ucu duruhuë ucuyë Maija'quëre de'oji, cajë pëpa maca Cristo tsie da'cana tsioyë, te'ijë pa'iohua'i ina. Cui'ne panre huahueni ainije Cristo capëna tsioyë, te'ijë pa'iohua'i ina.

¹⁷ Jai pai mai pa'ijëta'a te'oni si'aohua'i pan ai do'ire te'e capë acohua'i pa'iyë.

¹⁸ Jaje pa'ina, ñajë'ë, cui'ne judío paini. Jaohua'i je'quë Maija'quëna isiyë cajë yo'osicohua'ire ai do'ire ioja'a iohua'i acohua'irepa pa'iyë.

¹⁹ Jaje cani cama'ë pa'iyë, pai de'huasi diusupi do'i quë'ye a'ë caquë. Panita'a pai de'huasi diusuna hua'i isise'epi jerepa do'i quë'ye pa'iji cama'ë pa'iyë.

²⁰ Yë'ë cato cayë sehuoma'cohua'ipi Maija'quëna hua'i isiyë cajë yo'oni huatiohua'ina isiyë. Jaje pa'ina, yë'ë cato mësarute ëseyë, huatiohua'i ja're coní pa'iyë.

²¹ Huati ucu duruhuë ucuye ti peoji, mai Ejaë ucu duruhuë ucucohua'ipi. Ejaë mesana aó aicohua'ipi huati mesa aiñe ti peoji.

²² Ejaëpi oi pëijaquë cajë huatire sihuajë yo'oye co'aji. I jerepa tutu quë'iohua'i peoyë, coa teaye pa'iohua'i mañapi.

Sehuosicohua'i Yo'oye Cui'ne Oiyë

²³ Maipi si'aye yo'oye neñe pa'iji. Jaje pa'iquëta'are yeque cato cöcai ma'ñe a'ë. Si'aye yë'ë yëyejë pa'ye yo'oye pa'iji. Jaje pa'iquëta'are yeque cato joyo pa'iyë ñese mëiñe cöcai ma'ñe a'ë.

²⁴ Jaje pa'ina, yecohua'i de'oye pa'i ja'ñere cuasajë de'oye yo'oye pa'iji. Co'ye de'oye pa'iyere cuasajë yo'oye co'aji.

²⁵ Jaje pa'ina, aó huero hue'ña isiyere coa hueroni aijë'ë. De'huasi diusuna isise'e pa'ima'quë cuasajë sema'pë pa'ijë'ë, ai cuasaye peojaquë.

²⁶ Iye yeja cui'ne si'aye iote pa'iyë Maija'quë tse a'ë.

²⁷ Panita'a sehuoma'quëpi aó aijë'ë caquë huëouna, sehuoni i huë'ena saiscohua'i pani, de'huasi diusure isise'e pa'ima'quë cuasajë sema'pë coa si'aye i aóñe aijë'ë.

²⁸ Jaje pa'iquëta'are yequëpi mësarute quëa'ñe pa'i api, iye hua'i pai de'huasi diusure isise'e a'ë caquë. Jaje quëaru aima'pë pa'ijë'ë. Mësarute quëasiquë cuasayere co'a de'huayere coejë aiñe pajë'ë.

²⁹ Iye cato cayë yequë co'aye a'ë, cuasayere. Mësarü cuasayere cama'ë pa'iyë.

Jaje pa'iquëta'are paipi seti'ñe pa'iohua'i a'ë. ¿Me neni yë'ë yëyeje yo'oyere yequëpi ñaquë yo'oji ca de'huaye pa'iquë'ni?

³⁰ Yë'ëpi tsoe Maija'quëre seni de'huani aikuë pa'ito ¿me neni yë'ë aiñere yecohua'ipi ca de'huaye pa'iquë'ni?

³¹ Aiñepi ucuyepi, cui'ne co'amaña yo'oyepi Maija'quë de'oquëre pa'ni cajë sihuayere yo'ojë'ë.

³² Sehuosicohua'ire, judío paire cui'ne judío pai peocohua'ireje si'aohua'ire co'aye ne iñoma'pë pa'ijë'ë.

³³ Jaje pa'ina, yë'ë si'aohua'ire de'oye yo'osi'i caquë yo'oyë. Yë'ë yëyere yo'oma'ë pa'iyë. Jaohua'ijë si'aohua'i de'oye cuasajë huaso cuañosicohua'i pa'ijajë caquë yo'oyë.

11

¹ Jaje cui'ne mësaruje yë'ë yo'o iñose'ejë pa'ye cui'ne yo'ojë'ë. Cristo yë'ëre yo'o iñose'ejë pa'ye yo'oyë, yë'ëje.

Nomiohua'i Maija'quëre Se Hue'ña Pa'iyë

² Maija'quë do'ijë, sihuayë, mësaru yë'ëre si'anë cuasajë yë'ë ye'yase'ejë pa'ye pa'ijëna.

³ Jaje pa'iquëta'are iyeje asajajë caquë quëayë. Cristo cato si'a ëmëohua'i mëñe ëjaëpi. Ëjë cato nëjo mëñe ëjaëpi, cui'ne Diosu cato Cristo mëñe ëjaëpi.

⁴ Jaje pa'ina, ëmëpi i siopë cañapi puani Maija'quëre sequë pa'ito co'aye ña cuañoji. Caña puasi do'ipi Cristore ëjaëre pare cuasama'cohua'ipi jaje yo'oye pa'iji.

⁵ Jaje cui'ne nomioipi io siopë cañapi puama'o Maija'quëre seco pa'ito panita'a Maija'quë quë'ro ayere asase'ere quëaco pa'ito, co'aji ëjëni huajëya'ye ña cuañoji, naña peo hue'ñarepa tëase'ejë pa'ioipi quëa do'ipi. Ëjëpi jerepa pa'i caye iñoñe a'ë, siopëna cañapi puañe cato.

⁶ Nomioipi siopë puama'o pani nañare peo hue'ñarepa hueo jeojaco, te'ere papi. Jaje pa'ina, nañare hueo jeoni huajëya'ye pa'ima'copi cuasani puajaco, io siopë.

⁷ Ëmë cato i siopë puañe peoji, Maija'quëje pa'ire de'huasiquë me puaquë'ni. Jaje pa'ina, ëmë cato Maija'quë de'oquërepa pa'iyere iñoçai pa'iji. Jaje pa'iquëta'are nomio cato ëmë de'oquë pa'iyere iñoçai pa'ico.

⁸ Maija'quë ëmëre de'hua maca nomio ayepi neñe papi. Nomiota'are ëmë ayepi de'huapi.

⁹ Ëmëni caquë Maija'quë nomiore nepi. Nomioni caquë ëmëre neñe papi.

¹⁰ Ja do'ire huiñaohua'ire iñoñere caco nomio io siopëna capi pë'pësico pa'iyë pa'iji.

¹¹ Jaje pa'iquëta'a mai sehuosicohua'i pa'iyë cato nomio peoto ëmë pa'iyë peoji. Jaje nomioipi peotoje ëmëje pa'iyë peoji.

¹² Ëmë capëre ini nomiore de'huapi, Maija'quë. Ja yo'ose'e nuñere pa'ë. Jaje pa'iquëta'are yure cato nomioipi ëmëre ai de'huaye pa'iji. Si'aye iye yo'oye Maija'quëpi neñe a'ë.

¹³ De'oquë nomioipi Maija'quëre seo capi siopë puama'o pa'ito mësarupi ca de'huajë'ë, ñani.

¹⁴ Jaje pa'ina, iye yeja jare jose'e maire ëmëohua'ire huajëya'ye nëñe neji, ëmëohua'ipi tsoa naña hue'eto.

¹⁵ Nomio cato tsoa naña hue'eni sihuaco io siopë pë'pë ja'ñere isise'e sëte.

¹⁶ Iye ayere yecohua'ipi jaje yo'o ma'ñe a'ë cajë sañope cacohua'i pani iye a'ë quëajë'ë, yëquë asayere ye'yaye. Yëquë cuasayeje pa'ye yequë hue'ña sehuosicohua'ijë cuasayë, iye yo'oyese'e cato.

Ëjaë Ao Ai Pa'ise'ere Cuasajë Tayo Yo'ose'e

¹⁷ Jaje pa'iquëta'are mësaru tsi'sijë yo'oyepi mësarute cöcati'ñe pa'yepi mësarute co'a de'huaye pa'ina, asaquë mësaru yo'oye sihuama'ë iye toya ja'hua toyayë.

18 Maija'quë coca cañu'u cajë tsi'si maca tsëcapëa huahuejë yo'oyë cajë yë'ëre quëayë. Quëajëna, jaje pa'iji cayë cuasaye nëiji, yë'ëpi.

19 Mësarute tsëcapëase'e huahueni pati'ñe nëiñe jëa tì'añe peoji. Jare jaje huahueye pa'iji. Jaje yo'ojëna, nuñerepa sehuosicohua'i pa'iyë ñañe pa'iji.

20 Jaje pa'iquëta'are mësarute tsëcapëa huahueni tsi'sini ayo aña nuñerepa mai Ëjaë tse peoji,

21 mësarute ayo aya maca tì'aëna, pa'i ñape ayo du'ruja'a aya do'ire, yecohua'ipi ayo ëa ju'ijëna, yo'o do'ire cui'ne yecohua'ipi ñese cono ucu cuepere pajë yo'o do'ire.

22 ¿Huë'e pacohua'i sëte me yo'ojë huë'ena ucujuë aya ma'ñe'ni? Mësaruse'e aijëna, nuñerepa peocohua'i mañapi huajëya'ye nëina, ñañë. Jaja yo'oyepi Maija'quë tsecohua'ini co'aye yo'oyë, mësarute. ¿Jaje yo'oto yë'ë me mësarute yo'oye de'oyerepa yo'oyë cacaiye'ni? ¡Mësarute yo'oye sihuacaiye pañë!

Ëjaë Ayo Aña

(Mt 26.26-29; Mr 14.22-25; Lc 22.14-20)

23 Yë'ë mësarute ye'yase'e Ëjaëna ye'yese'e pajì'i. Jare ye'yahuë, mësarute. Ite cajei yo'oyeje pa'ye yo'oquë cosoquë tse ayo cuañoja'a ñami na'iquëna, Ëjaë Jesupi jujuma' ayo ini,

24 Maija'quëre pëpani aore yeteni huahuequë capi: "Aijë'ë. Iye aña cato yë'ë capë a'ë. Mësarute de'oye pa'i jañere caquë isiyë a'ë. Yë'ë yo'ose'eje pa'ye yo'ojë'ë, yë'ëni cuasajë."

25 Cui'ne ayo aya tējisi jeteyo'je ucu duruhuë i jëñapi ini capi: "Iye ucu duruhuë pa'iyë cato yë'ë tsie a'ë. Iye do'ipi Maija'quë mami huajë ca nëose'e pa'iji. Jaje pa'i do'ire ucuye ñape yë'ëni cuasajë yo'ojë pa'ija'cohua'i pa'ijë'ë."

26 Jaje yo'oni mësarute i ju'ise'ere quëa iñojë yo'oyë, ayo aña ñape cui'ne iye ucu duruhuë ucuye ñape, i dai macaja'a. Jaje yo'ojë pa'ijë'ë.

Ñeje Yo'oye Pa'iji, Ëjaë Aya Pa'ise'ere Cuasajë Yo'oye

27 Ëjaëre pa'ë cuasama'pë mai Ëjaë aya pa'ise'ere coa huëojë aini, cui'ne coa huëojë ucuni sañope mai Ëjaë capëre cui'ne i tsiere yo'oyë, co'ayere.

28 Jaja do'ire jaja yë'ta'a iye ayo aima'në cui'ne ucuma'në pa'i ñape joña co'ye ñañe pa'iji.

29 Jaje pa'ina, Ëjaë capë ayere cuasama'ë coa huëoquë iyere aini cui'ne iyere ucuni jaja co'ayere do'iquëpi yo'oji.

30 Jaje pa'ina, jaja pa'i mësarute acohua'i ju'icohua'i cui'ne tutu peocohua'i pa'iyë. Jaje yo'ojë yecohua'i jujuhuë.

31 Jaje pa'iquëta'are mai joña co'aye pa'iyere nejojë ñare pajë aito Ëjaë maire sañope yo'o do'i quë'iohua'ire ñañe pa'iji.

32 Jaje pa'iquëta'are Ëjaëpi maire tajojëna, sañope caquë si'seji, maipi iye yeja acohua'i jaja're cono toa yejana saiye pajajë caquë.

33 Jaje pa'iyë sëte Maija'quë do'ijë maña Jesús ju'ise'ere cuasajë tsi'sisicohua'i pani yecohua'ire uteni si'aohua'i tsi'sirena, te'e aijë'ë.

34 Ayo ëa ju'icohua'ipi cui'na maca tsioni yo'osi do'ire Maija'quë si'sema'ë pa'ijaquë cani yecohua'ini ayo ëato huë'ere pana aña pa'iji. Yequeta'a yë'ëpi sani ne de'huasi'i, mësarute do'i ña maca.

12

Maija'quë Joyopi Pa'i Ñapere Tutu Isiyë

1 Maija'quë do'ijë mësarute quëasi'i, Maija'quë joyo pa'i ñapere tutu isiyere.

2 Mësarupi asayë, jaja yë'ta'a sehuoma'cohua'i pa'inë pa'i de'huasi diusuna saijë seje pa'ise'e ti asama'cohua'ina.

³ Jaje pa'ina, yure mēsarute quēaye yēyē, iyere. Jesús co'acquē api caquē cato Maija'quē joyo tutupi caye pa'ji, cui'ne Jesure Ējaēpi caquē cato de'o joyopi caye pa'iji.

⁴ Jare te'e Maija'quē joyopi isiquēta'a pa'ī ñapere tīne pa'ye isiyē pa'iji, tutu.

⁵ Jaje pa'ina, pa'ī ñape Ējaē Jesure necaiye pa'iji, tīne pa'ye. Jaje pa'iquēta'are te'i api, Ējaē cato.

⁶ Pa'ī ñape tīne pa'i co'amañare yo'oye pa'iji. Jaje pa'iquēta'are Maija'quē cato jare ipi pa'ī ñapere yo'o huēoquēna, yo'oyē.

⁷ Maija'quēpi i joyo ayere pa'ī ñapere isiji, tīne pa'i tutu si'aohua'i sa'ñe cocaijē de'oye pa'i ja'ñere caquē.

⁸ Yecohua'ini Maija'quē joyopi isiji, Maija'quē yēyere ta'ñe asa tī'añere. Yecohua'ini jare ja joyopi isiji, si'ayerēpa asacohua'i pa'ijē yecohua'ire ye'ya ja'ñere.

⁹ Yecohua'ini jare ja joyopi isiji, nuñerepa ne tī'añe pa'iji asayere. Cui'ne yecohua'ini ju'icohua'ire jujuyere isiji.

¹⁰ Yecohua'ipi pa'ī yo'o tī'a ma'ñere yo'oyere isi cuañoñē. Yecohua'ipi Maija'quē quē'ro ayere asase'ere quēa tuture isi cuañoñē. Yecohua'ipi isi cuañoñē, coso joña caye ta'ñe asaye cui'ne nuñerepa de'o joyo caye asayere. Yecohua'ini isiji, yeque tīne cocapi ca ja'ñere. Cui'ne yecohua'ini ja coca case'ere asani quēayere isiji.

¹¹ Jaje pa'iquēta'are si'aye ja Maija'quē joyopi yo'o'ji, i yēyeje pa'ye pa'ī ñapere.

Sehuosicohua'i Te'e Capē Pa'iyē

¹² Pa'ī capē jaiye te'ñapi tsi'sisicopi pa'iji. Jaje pa'icota'a te'e capē a'ē. Jaje Cristoje pa'iji.

¹³ Jaje pa'ina, mai si'aohua'i judío pa'ī, griego pa'ī, jo'yaohua'i panita'a jo'yaohua'i peocohua'i si'aohua'i te'e capē acohua'i pa'iyē, te'e joyopi dosi do'ire. Jaje pa'ina, si'aohua'ire maire joyo ayere ocuapi.

¹⁴ ¿Me pa'ī capē pa'ico'ni, te'te maca pani? Jaje pa'ina, jaiye te'ñapi pa'icoa.

¹⁵ Quēopi caco pani ca'ñe pa'io: “Jētēje ñani yē'ē cato yecoa'ē.” Jaje canije capēre hua sani tío pōnēni pa'iyē peoji.

¹⁶ Panita'a cajoropi caco pani ca'ñe pa'io: “Ñacoaje ñani yē'ē cato yecoa'ē.” Jaje canije capēre hua sani tío pa'iyē peoji.

¹⁷ ¿Si'a capē ñacoase'e pa'ito me asara'reni? panita'a ¿si'a capē cajorose'e pa'ito me yē'era'reni?

¹⁸ Jaje pa'ina, Diusupi ñaquē si'a te'ñare tsioni te'ore nepi, i yēyeje jarote jaopi pa'ijaco caquē.

¹⁹ Jaje pa'ina, si'a capē te'ese'e pa'ito, ¿jerore patira'oni yeque yo'oye?

²⁰ Jaiye te'ñapi pa'iquēta'are yure cato te'e capē pa'iji.

²¹ Ñacoapi jētēre ca tī'añe peoji: “Mē'ēre ne cuañoñe pañē.” Cui'ne siopēpi quēore, “mē'ēre ne cuañoñe pa'iyē,” ca tī'añe peoji.

²² Coa ai jerepa tutu peoye cocai ma'ñeje pa'ye nēiñepi ai jerepa maire cocaiye a'ē. ¿Ja peoto me pa'iyē'ni?

²³ Jaje pa'ina, iti mai ai a'ri maña do'i quē'ye a'ē cayere jerepa ñare pajē su'ñecaiyē, cui'ne tīñarepa iñoñe peoyere ai de'oye ñacaiyē.

²⁴ Tīña ñañe cato airepa de'oye ñacaiye pañē. Jaje pa'ina, Maija'quēpi pa'ī capē de'huapi, do'i peoye ña cuañoñepi jerepa do'i quē'ye pa'ijaquē caquē.

²⁵ Jaje pa'ina, pa'ī capē cato si'a te'ñapi tsiosicopi te'ere cuasajēje pa'ye sa'ñe cocaijo pa'ico.

²⁶ Jaje pa'ina, te'e te'te capē a'si ju'ito si'a capē ai yo'oye pa'iji, cui'ne yequeje te'e te'te de'oye ne cuañoñe si'a capē sihuaye pa'iji.

²⁷ De'o'ji, jaje pa'iyē sēte. Mēsaru sehuosicohua'i cato mēsaru pa'ī ñape Cristo capē acohua'i a'ē.

²⁸ Jaje pa'ina, Maija'quëpi sehuosicohua'ire ñacaija'cohua'i ñeje pa'ijajë cuasapi. Jaje pa'ina, nepi, du'ru macare pare i doce jëjo saocohua'ini. Ja jeteyo'je Maija'quë cayere asani quëacohua'ire nepi. Cui'ne ja jeteyo'je Maija'quë coca ye'yacohua'ire nepi. Ja maca ai jeteyo'jerepa pai yo'o tija ma'ñe yo'ocohua'ire nepi. Cui'ne ju'icohua'ire ne co'yacohua'ire nepi. Cui'ne paire de'oye cuasayepi cuañecohua'ire nepi. Cui'ne yequë cocapi cacohua'ire nepi.

²⁹ ¿Si'aohua'irepa i doce jëjo saoyeje pa'iohua'ise'e pa'iye? Pañë. ¿Si'aohua'irepa Maija'quë quë'ro aye asase'e quëacohua'ise'e pa'iye? Pañë. ¿Si'aohua'i Maija'quë coca ye'yacohua'ire pase'e pa'iye? Pañë. Panita'a ¿Si'aohua'i pai yo'o tija ma'ñe yo'ocohua'ise'e pa'iye? Pañë.

³⁰ ¿Si'aohua'i ju'icohua'ire ne co'ya tutu pacohua'ire pase'e pa'iye? Pañë. ¿Si'aohua'i tiñe coca cacohua'ire pase'e pa'iye? Pañë. ¿Si'aohua'i tiñe coca asani se quëacaicohua'ise'e pa'iye? Pañë.

³¹ Jaje pa'ina, mësaru cato ai de'o tuture pañu'u cuasajë yëjë'ë. Jaje pa'ina, yë'ëpi mësarute ai jerepa tutu de'oye quëasi'i.

13

Oiyere Quëaye

¹ Yë'ëpi si'a pai coca caquëpi cui'ne huiñaohua'i coca caquëpi paire oima'quë pani, coa huatihuë të'cajëna, pisiyeje pa'i a'ë. Panita'a coa quëna de'huana të'cajëna, pisiyeje pa'i a'ë.

² Cui'ne si'aye Maija'quë quë'ro aye asayere quëaquëpi cui'ne si'aye pai ña ma'ñe ñaquëpi cui'ne si'aye ta'ñe asaquëpi cui'ne si'aye Maija'quëpi nequëre pare cuasaquëpi ai cutiohua'ire tirona cuañe saquëpi ja yë'ta'a paire oima'quë pani coa caquë a'ë.

³ Cui'ne si'aye yë'ë paye yecohua'ina huahuecai yo'oquëpi cui'ne yë'ë capëre paje yecohua'i do'ire ëo cuañoja'core isiquë yo'oquëpi ja yë'ta'a paire oima'quë pa'ito si'aye iye yo'oye cõcaiye paji.

⁴ Paire oiquë cato; sañope yo'oyere quëcoquë api, paire oi cõcaiquë api, yecohua'i payere ëa ñaquë pëima'quë api, yë'ë jerepa pa'i a'ë cama'quë api,

⁵ ai jerepa pa'i a'ë cuasaquë yo'oma'quë api, ise'e yo'oye pa'iji cuasaquë yecohua'i yëyere meñe ña'no toma'quë api, pëtitema'quë api, co'aye ite yo'ose'ere cuasaquë oima'quë api,

⁶ yecohua'i tajoje co'aye yo'oyere ñaquë sihuama'quë api, coa ai jerepa nuñere pare ñaquë sihuaquë api,

⁷ si'aye ai yo'oye pa'itoje quëcoquë api, de'hue neñe pa'iji cuasaquë, de'oyere pa'ija'quë caquë utequë api, cui'ne dahuëre cuasare paquë yo'oquë api.

⁸ Paire oiye carajai ma'ñe a'ë. Maija'quë quë'ro ayere asani quëayeta'a yequë mu'se carajai ja'ñe a'ë. Yequë coca caye cui'ne ta'ñe mai asaye carajai ja'ñe a'ë.

⁹ Jaje pa'ina, mai asaye cui'ne Maija'quë quë'ro ayere asani quëaye jopo carase'e a'ë.

¹⁰ Jaje pa'ina, yequë mu'se maipi peo hue'ñarepa asa tija maca, si'aye mai te'te maca asajë quëase'e carajasipi.

¹¹ Yë'ë tsihua'ë pa'inë jare tsihua'ë cayepi cui'ne jare tsihua'ë cuasayepi cui'ne tsihua'ë asaquë yo'oyepi yo'ohuë. Yo'osiquëpi yureta'a ai ëmë de'oni si'aye tsihua'ë pa'inë yo'ose'e jeohuë.

¹² Jaje pa'ye yure, mai coa huesë ëaye Maija'quë coca asayë. Ai tsiña de'hua poresicore ñañeje pa'ye asayë, mai. Jaje pa'isicota'are tiñarepa ñaja'cohua'i a'ë. Yë'ë yure cato coa te'te maca ñañë. Jaje pa'iquëta'are yequë mu'se Diosute ñaja'quë a'ë, yë'ëre i ñañeje pa'yerepa.

¹³ Maija'quëre necaiquëre pare asaye, paire oiye, cui'ne yequë mu'se pa'i ja'ñere uteye iye cato ti pani huesë ja'ñe a'ë. Si'aye jerepa pa'ye cato paire oiye a'ë.

14

Yeque Pai Cocapi Cayere Ñare Pajë Caye

¹ Paire oicohua'i pa'ijë'ë. Diusu de'o tuture pare jaiye pañu'u cajë ai yëcohua'i pa'ijë'ë, cui'ne ì quë'ro ayere asani yecohua'ina se quëacaiyere jerepa yëcohua'i pa'ijë'ë.

² Jaje pa'ina, yeque pai coca caquë cato paini caye paji. Maija'quëni caji. Jaje pa'ina, pai asaye ti pañë, ì caye. Joyopi cato me asaye'ni. Jaje pa'ina, ja cato yeque a'ë pai asa ti'a ma'ñe a'ë.

³ Jaje pa'iquëta'are Maija'quë quë'ro ayere asani quëaye cato paire quëaye a'ë Maija'quëre cuasayere ñese mëijajë cajë, yo'o jujacohua'ire sihua ëaye ca huëoye a'ë, cui'ne oicohua'ire yëhuo huasoye a'ë.

⁴ Jaje pa'iquëta'are Maija'quë isi coca caquë cato ija'a jerepa Maija'quëre cuasaquë pa'iyë neñe a'ë. Cui'ne Maija'quë quë'ro ayere asani quëaquë cato sehuocohua'i Maija'quëre jerepa cuasajë pa'ì ja'ñere cocaiquë api.

⁵ Si'aohua'i mësarü yeque coca ca tuturepa Maija'quë isise'e pacohua'i pa'ijë'ë, cayë, yë'ë cato. Jaje caquëta'a jerepa yëyë, mësarupi Maija'quë quë'ro ayere asani yecohua'ire se quëayere pajë'ë caquë. Ja quëayepi jerepa de'oji. Yeque cocapi casi maca ìti case'ere asani sehuosicohua'ina se quëacaicohua'ipi pa'ijëna, cajë'ë, yeque cocapi, sehuosicohua'ipi jerepa Maija'quëre cuasajë pa'ija'cohua'ire.

⁶ Maija'quë do'ijë, yë'ëpi mësarü quë'rona do'i saisiquëpi yeque cocapi caquë pa'ito mësarute ti cocaiye peoji, yë'ë caye. Jaje pa'iquëta'are Maija'quë iñose'ere, panita'a huajëye asase'ere quëayere, panita'a Maija'quë quë'ro ayere asani quëayere panita'a Maija'quë cocare ye'yayere yo'onita'a mësarure cocaiyë.

⁷ Cañu'u, jetu juiyere panita'a pi'cohuë juiyere. Ja jë'quë de'oye juima'pë pa'ito jare juiyë cajë asaye peoji.

⁸ Cui'ne duruhuëpi tiñarepa pìsima'o pa'ito huajo sacohua'i ne de'huaye pañë, huajo ñese sa ja'ñe.

⁹ Cui'ne mësarute pa'iji. Jaje pa'ina, mësarupi yeque cocapi cacohua'i pa'ito yecohua'i asaye pañë. ¿Me jare cayë cajë asaye'ni, coa peo de'otona case'eje pa'ye pa'ito?

¹⁰ Si'a yeja jaiye pai coca pa'iji. Si'aye asayese'e pa'iji, ìti coca acohua'i cato.

¹¹ Jaje pa'iquëta'are yë'ëpi yecohua'i cocare asama'ë pani ti pa'iyë. Cui'ne ja coca caquëje ti pa'iji, yë'ëre.

¹² Maija'quë joyo tuture paye yëcohua'i sëte Maija'quëre ai cuasajë pa'iyere sehuosicohua'ire quëa tuture yëjë'ë, jaohuaipi mëojajë caquë.

¹³ Jaje pa'ina, tiñe coca caquë pani Maija'quëre señe pa'iji, ìti casi cocare de'oye se quëaja'a tuture isijaquë caquë.

¹⁴ Cui'ne yë'ëpi Maija'quëre ti cocapi seni asama'ë pa'iyë, yë'ë caquë señe, nuñerepa joyo cato Maija'quëni sequëta'a.

¹⁵ ¿Jaje pa'ito me yo'oye pa'iquë'ni? Joyopi señe pa'iji. Joyopi sequëta'a yë'ëje asaquë señe pa'iji. Joyopi jëjëñe pa'iji, cui'ne yë'ëje asaquë jëjëñe pa'iji.

¹⁶ Jaje pa'ina, më'ë joyopi Maija'quëre sihuaquë de'oquëre pa'ni caquë sihuaquëna, yequëpi më'ë ja're conì te'le sihuacaiye pasipi, ja coca asama'ë pa'ì do'ire.

¹⁷ Jaje pa'ina, më'ë Maija'quëre pëpayepi de'oyerepa pa'itoje ìti asaquëpi joyo sihuaye ñese mëiñe pasipi.

¹⁸ Maija'quëre ai de'oji cayë, mësarü caye jerepa tiñe pa'ì cocapi caquë pa'ì.

¹⁹ Jaje pa'iquëta'are sehuosicohua'ì tsi'si sitona caye ai jerepa de'ora'pi, te'le jëtë pa'ì yë'orepa, ìohua'ì asa cocapi yecohua'ire ye'ya ja'ñere caquë. Yë'ëpi pai asama' cocapi jaiyerepa case'e cato yecohua'ire cocaiye peoji.

²⁰ Maija'quë do'ijë, tsì cuasayeje pa'ye cuasama'pë pa'ijë'ë. Tsije pa'iohua'ì pa'ijë'ë, co'aye yo'oyere yo'oma'cohua'ìpi. Jaje pa'iohua'ita'a mësarü cuasayere aiohua'ì pa'ijë'ë.

21 Maija'quë cuañesi toya pëpë ayepi caji: “Caja'quë a'ë, iye paire yequë pai cocapi ti pai yë'oja'a. Jaje catoje ti asani sehuoma'pë pa'ija'cohua'i a'ë, yë'ë caye caji, Ëjaë.”

22 Jaje pa'ito tiñe coca caye cato sehuoma'cohua'ire iñojè caye a'ë, pani sehuosicohua'ire. Jaje pa'iquëta'are Maija'quë quë'ro ayere asani quëaye cato sehuosicohua'ini caye a'ë, pani sehuoma'cohua'ire.

23 Jaje pa'ina, si'a sehuosicohua'i tsi'si sitopi, si'aohua'i ti cocapi cajë yo'oto huesëcohua'ipi, panita'a sehuoma'cohua'ipi conì cacasicohua'ipi cuasaja'cohua'i pa'ini cuepejè yo'ojè cayë, cajë.

24 Jaje pa'iquëta'are si'aohua'i Maija'quë quë'ro ayere asani quëajè yo'otota'a sehuoma'cohua'ique panita'a huesëcohua'ique conì cacasicohua'ijë iohua'i co'aye yo'oyere asa quëquëjè cui'ne iohua'i pa'iyë asa ti'aja'cohua'i a'ë, si'aohua'i cayere asajë.

25 Jaje yo'ojëna, iohua'i joyo co'aye pa'iyepi tiñarepa ña cuañoquëna, Maija'quëre do're ja'rujè seja'cohua'i a'ë cui'ne Maija'quë nuñerepa mësarù ja're pa'iji caji'cohua'i a'ë.

De'oyerepa Tsi'sicohua'i Yo'oye

26 Jaje pa'ito Maija'quë do'ijè iye a'ë, iti yo'oye: Tsi'sicohua'i pani yecohua'ipi Maija'quëre jëjëne payë. Yecohua'ipi ye'yaye payë. Yecohua'ipi Maija'quë iñose'ere quëaye payë. Yecohua'ipi ti cocapi caye payë. Ja case'ere yecohua'ipi quëaye payë. Jare yo'ojè'ë, sehuocohua'i joña jerepa Maija'quëre oiye ne pajajë cajë.

27 Ti cocapi cacohua'i pani cajajë cayaohua'i panita'a toasocohua'i pai ñape te'ohua'ise'e cajajë. Cajëna, yecohua'ipi iti case'ere quëajaquë.

28 Jaje pa'iquëta'are tiñe coca case'ere quëaquë peoto itijë caye pajë'ë, sehuosicohua'i tsi'si sito. Jaje pajë coa pai ñape Maija'quëse'ere joyose'e cuasajë seña pa'iji.

29 Cui'ne Maija'quë quë'ro ayere asani quëayeje cayaohua'i panita'a toasocohua'i cajajë cajëna, yecohua'ipi nuñere pa'ni cajë iti quëayere neñajajë.

30 Jaje pa'iquëta'are tsi'sito ñu'iquëre Maija'quëpi iñoquëna, jaëpi casi'i caquë yo'oto ja maca du'ru caquëpi jeoñe pa'iji. Jeoquëna, yequëpi caye pa'iji.

31 Jaje pa'ina, si'aohua'i mësarù Maija'quë iño coca asacohua'i te'ohua'ise'e caye pa'iji, si'aohua'i ye'ye ja'ñere cajë. Cui'ne yo'o jujahuë cuasacohua'ijë taise'eje pa'iohua'ipi huëi ja'ñere cajë yo'ojè'ë.

32 Maija'quë ayere asani quëacohua'i cato iohua'ipi iohua'i joyo nëiñere de'oye ñaño pa'iji, tayo ma'ñe cajë.

33 Maija'quë cato huesë ëaye nëiñere isima'quë api. Maija'quë cato de'oye ai cuasama'pë jo'cua pa'iyere isiquë api.

Si'a hue'ña Maija'quë pai yo'ojè pa'iyere pa'iji.

34 Nomiohua'i caye peoji, sehuosicohua'i tsi'si sito. Caye ëse'e a'ë. Jaje pa'ina, nomiohua'i sehuojë cama'pë jo'cua pa'ijë'ë, Maija'quë judío paire cuañese'eje pa'ye.

35 Seni asañu'u cuasacohua'i pani, ëjèni seña pa'iji, huë'ena sani. Jaje pa'ina, nomiopi Maija'quë coca asa hue'ñapi caco pa'ito de'oye ña cuañoñe paji.

36 De'hua cuasajë'ë. Iye Maija'quë coca mësarupi du'ru ca huëoma'pë paë'ë. Mësaruse'e iye coca asani sehuoma'pë paë'ë, yecohua'ijë mësarù jerepa tsoe asahuë, cui'ne sehuo-huë, iye cocare.

37 Maija'quë iñosi coca quëaquë a'ë cuasaquëpi, cui'ne Maija'quë joyopi caquëna, cayë cuasaquë cato iye yë'ë mësarute toyase'e mai Ëjaë cuañese'ere toyapi caquë tiñarepa asaye pa'iji.

38 Jaje pa'iquëta'are yë'ë toyase'ere Maija'quë cuañese'e a'ë caquë ñama'quëpi quëaquë pa'ito i cayeje asama'pë pa'ijë'ë.

39 Jaje pa'iyë sète Maija'quë do'ijë maña Maija'quë quë'ro aye asase'ere yecohua'ire se quëayere cajë yo'oyere yëjè'ë. Yequë coca cayeje ësema'pë pa'ijë'ë.

40 Si'aye de'oye ñare pajë yo'ojè'ë. Iti pa'iyeye coa huesë ëaye yo'oma'pë pa'ijë'ë.

15

Cristo Ju'isiquëpi Huëise'e

¹ Yure Maija'quë do'ijë, mësarupi yë'ë ja'në huaso coca quëase'ere co'ye cuasa cojajë caquë cayë. Iye coca cato mësaruru asani nuñere pa'ë cajë de'huase'e a'ë. Jaje pa'ina, mësarupi itina tseasicohua'ipi nuñerepa pa'iyë.

² Cui'ne iye coca quëa do'ija'a mësaruru huasosicohua'i pa'iyë, mësarupi nuñerepa itire pa'ini. Jaje pa'iquëta'are yequere pa'ini coa tayo asasicohua'i a'ë.

³ Du'ru macarepa mësarute ye'yahuë, yë'ëre ye'yase'ere. Mësarute toyase'e Maija'quë coca cayeje pa'ye ye'yahuë, Cristo mai tayo yo'ojë pa'i do'ire jucacaise'ere.

⁴ Maija'quë coca toyase'eje pa'ye Cristo tasiquëpi toaso mu'seña acona huëji'i, huajëquërepa.

⁵ Huëisiquëpi Pedrona ñaipi cui'ne ja jeteyo'je i jëjo saocohua'ina ñaipi.

⁶ Jeteyo'je ñaipi, quinientos ai jerepa sehuosicohua'ina. Ja yë'ta'a iti ñasicohua'i jai pai pa'iyë. Yecohua'ise'e ju'isicohua'i pa'iyë.

⁷ Jeteyo'je Jacobona ñaipi, cui'ne jeteyo'je si'aohua'i i jëjo saosicohua'ina ñaipi.

⁸ Ai tëji hue'ñare pana yë'ëreje ñaipi, ti ñañe pa'ñe pa'ita'are. Coa huiña coase'eje pa'ye yë'ëre yo'osiquëpi Jesure ñahuë.

⁹ I jëjo saocohua'i de'hue de'ocohua'i a'ë, yë'ëre tëto saisicohua'ipi. Jaje pa'ina, yë'ëpi Maija'quë paire sañope co'aye yo'ohuë. Ja do'ire i jëjo saocohua'i jerepa nehuë. Yë'ëpi yo'oye pahüë. Maija'quëpi yë'ë ja're cono yo'oquëna, i coa isiyepi yo'ohuë.

¹⁰ Jaje pa'iquëta'are Maija'quë coa isisi do'ipi jaje pa'i pa'iyë. Yë'ëre i coa isise'e ne ma'ñe nëañe papi. Jaje pa'ina, yë'ëpi si'a i jëjo saocohua'i jerepa nehuë. Yë'ëpi yo'oye pahüë. Maija'quëpi yë'ë ja're cono yo'oquëna, i coa isiyepi yo'ohuë.

¹¹ Jaje pa'iquëta'are yë'ë yo'ose'e cui'ne i jëjo saocohua'irepa yo'ose'e de'oji. Ja yo'ose'ere sañope caye peoji. Jesucristo coca yëquë quëajëna, mësaruru sehuose'e a'ë, itirepa.

Ju'isicohua'i Huëiye

¹² Yëquë cato mësarute quëahuë, Cristo ju'isiquëpi huëise'ere. Jaje pa'iquëta'are mësaruru acohua'ipi cayë, ju'isicohua'i huëiye peoji. ¿Me yo'ojë jaje caye'ni?

¹³ Jaje pa'ito ju'isicohua'i huëiye peoto, Cristoje huëiye papi.

¹⁴ Jaje pa'ito Cristopi huëima'ë pa'isiquë pa'ito yëquë quëaye ti do'i peoye a'ë, cui'ne mësaruru pa'ija'cohua'i a'ë cuasajë pa'iyëje ti do'i peoye a'ë.

¹⁵ Diosupi ju'isiquëni Cristore huëopi cajë quëahuë. Ja quëa do'ire cosocohua'ipi pa'iyë, ju'isicohua'i huëiye peoto.

¹⁶ Jaje pa'ina, ju'isicohua'ipi huëiye pa'ito Cristoque huëiye pasiquë pa'ini.

¹⁷ Jaje pa'ina, Cristopi huëima'ë pa'isiquë pa'ito mësaruru sehuose'eje co'ai ma'ñe pa'iji, cui'ne mësarurje ja yë'ta'api co'ayere pa'iyë.

¹⁸ Cui'ne Cristore sehuoni ju'isicohua'ije coa ne huesësicohua'i pa'iyë.

¹⁹ Jaje pa'ina, Cristore mai uteyepi coa iye yeja pa'iyese'e co'aiye pa'ito mai pa'iyë, yecohua'ire jerepa teaye pa'iohua'i.

²⁰ Jaje pa'iquëta'are Cristo ju'isiquë pa'isiquëpi huëji'i. Huajëquërepa jaë api, du'ru macarepa ju'isicohua'i aquëpi ti huëisiquë.

²¹ Adánpi iye yeja si'a pai ju'iñe huëopi. Jaje cui'ne Cristoje te'i emëpi ju'isicohua'i huëi ja'ñe huëopi.

²² Jaje pa'ina, si'aohua'i Adán acohua'i pa'i do'ire ju'iñe, cui'ne Cristo acohua'i pa'i do'ire si'aohua'i pa'iyë paja'cohua'i a'ë.

²³ Jaje pa'iquëta'are pai ñapere nuiñe pa'iji. Jaje pa'ina, Cristo cato du'ru macarepa tase'epi quëquëna, tëayeje pa'ye yo'osiquë api, ju'isiquëpi huëisi do'ire. Jeteyo'je Cristo dai maca ite secohua'i huëija'cohua'i a'ë, i huëise'eje pa'ye.

24 Cristopi si'aye ëja pa'ise'ere, cuañeñe pa'ise'ere, cui'ne si'a cuañe tuturepa nejoni ï ëjaë pa'ise'ere pëca ja'quë Diosuna isisi maca ja maca yureta'a ï yo'oyere yo'o saopi, tëji macarepa.

25 Jaje pa'ina, Cristo cuañequëpi pa'iji, si'aohua'ire ïte sañope yo'ocohua'ire ï quëo huë'ehuëna tsa'cu oe sao macaja'a.

26 Si'aye sañope yo'oye meñe tsa'cu oesi jeteyo'je tëjiyere pana ju'iñere nejosipi, ïti sañope yo'oyere.

27 Maija'quëpi Cristore si'aye isipi, ïpi si'aye cuañequë pa'ijaquë caquë. Jaje Maija'quë coca toyase'e caquëta'a Maija'quë ise'ere caye papi. Pëca ja'quërepa pa'ito me sehuoye'ni. Si'aye ï nese'e a'ë.

28 Jaje pa'ina, Cristopi si'aye meñe cuañequë de'oni ja maca yureta'a pëca ja'quë Diosuna meñe cuañe cuañoquë de'oja'quë api. ïte si'aye isisiquëna, ja maca Diosupi si'a co'amaña cuañequërepa pa'ija'quë api.

29 Jaje pa'ito yecohua'i ¿me neñu'u cajë ju'isicohua'ipi ocore do cuañoñë cajë huajëcohua'ina oco do'ejë yo'oye'ni, ju'isicohua'ipi huëiye peoto? ¿Me neñu'u cajë ju'isicohua'ini oco docaiyë cajë yo'oye'ni?

30 ¿Cui'ne me yo'ojë mai si'anëpi ju'iñe quëno macare huajëya'ye pa'iye'ni?

31 Maija'quë do'ijë yë'ë si'a mu'señapi ju'iñe yë'quë macare pa'iyë. Mësaru mai Ejaë Jesucristore sehuosicohua'i pa'ijëna, yë'ë sihuayeje pa'yerepa iye ju'iñeje pa'iji. Coa caye ti peoji.

32 Yë'ëre ai sañope yo'ohuë, Efeso daripë paipi cucu yëcohua'irepa, yai yo'oyeje pa'ye. Jaje yo'ojëna, yë'ë ïohua'ire sañope yo'oquë nese'e ¿iquere cocatira'ëni, ju'isicohua'ipi ti huëiye peoto? Coa paï cayeje añu'u cui'ne ucuñu'u ñamina'a ju'ija'cohua'i me pañe'ni cayese'e patira'pi, ju'isicohua'ipi huëiye peoto.

33 De'hua ñajë pa'ijë'ë, yecohua'ipi mësarute co'aye yo'oyere ye'yajë, paï case'ejë pa'ye ñeje: "Co'a cajeohua'ipi de'oye yo'oyere nejocaicohua'i a'ë."

34 Co'aye yo'oyere jeoni nuñerepa pa'iylene ponëjë'ë, co'aye yo'oma'pë pa'ijajë cajë. Yecohua'i mësaru acohua'i Maija'quëre nuñerepa asama'cohua'ique pa'iyë. Jaje cayë, mësarupi pañete yo'ore'ni cajë oijajë caquë.

¿Me Mëoñe, Ju'isicohua'ire?

35 Jaje pa'iquëta'are yequëpi seti'ñe pa'i api, ¿me pa'iohua'i ju'isicohua'i huëiye'ni? ¿Me pa'i ca'nire hue'ejä'cohua'i a'ni?

36 Coa huesëohua'irepa señe a'ë. Jaje señe, ïti care tasicohua'i pa'ito ïti capi ju'ini ne huesëcoa. Ne huesëquëna, ïti ñëpi mëacoa.

37 Mësarupi hueare panita'a trigore tacohua'i pani ïti ñëare tama'cohua'i a'ë, ïti care tacohua'i a'ë.

38 Ja jeteyo'je Diosupi ï yëyeje pa'i ca necaiquë api, paï ñape ïti ñëa ñape ï yëyeje pa'ye.

39 Te'ojë pa'iohua'i pa'iye pañë, ñajë'ë, iyere: Nëtërojaicohua'ipi tiñe pa'iohua'i pa'iyë, pi'api tiñe pa'iohua'i pa'iyë, tsiaya hua'ipi tiñe pa'iohua'i pa'iyë, paire papi ai tiñe pa'iohua'i pa'iyë.

40 Jaje cui'ne ma'tëmo acohua'ijë tiñe pa'ye ïohua'i de'ocohua'i pa'iye payë. Pajëna, yeja acohua'ipi tiñe pa'iohua'i pa'iyë, ïohua'i de'ocohua'i pa'iyë.

41 Eëse miañe tiñe pa'ye a'ë, cui'ne ñañë miañe tiñe pa'ye a'ë, ma'ñoco miañeje tiñe pa'ye a'ë. Yequeje ma'ñocoje yecohua'ipi ai miajëna, yecohua'ipi a'ri maña miacohua'i pa'iyë, si'a yë'quë maca miañe pañë.

42 Jaje cui'ne ju'isicohua'i capëje ja'ju capëpi tasicopi tiñe pa'io huëija'coa, ti ju'ima'core papi.

43 Co'aconi tarena, de'ocore papi huëija'coa. Tutu peo capëre tarena, tutu quë'ioipi huëija'coa.

⁴⁴ Iye yeja capëre ta huesorena, joyo pa'iyepi huëija'coa. Iye yeja pai capë pa'ieje pa'ye, cui'ne joyo acohua'i pa'ieje pa'iji.

⁴⁵ Ñeje Maija'quë coca toyase'e caji, ñeje: “Du'ru macarepa pai Adán cato capë pa'ie quë'i paji'i. Jaje pa'iquëta'are tëji Adán cato joyo pa'ie isiquë api.” Jaje pa'ina, ju'isicohua'ire pa'ie isi tutu paji. Jaë cato Cristo api.

⁴⁶ Jaje pa'iquëta'are du'ru macarepa cato iye capëpi pa'i huëoji. Ja jeteyo'je joyo pa'ie huëoji.

⁴⁷ Jaje pa'ina, du'ru macarepa emë cato yejapi de'huasiquë paji'i. Jaje pa'ina, yeja aquë paji'i. Jeteyo'je emë cato ma'tëmo aquë paji'i, mai Ejaë Jesucristo.

⁴⁸ Jaje pa'ina, iye yeja capë hue'ecohua'i yejapi de'huasiquë Adánje pa'iohua'i a'ë. Ma'tëmo acohua'ipi jare ma'tëmo aquë Cristoje pa'iohua'i a'ë.

⁴⁹ Adánje pa'iohua'i yure ña cuañone, mai. Jaje ña cuñasicohua'ita'a ma'tëmo aquë Cristoje pa'iohua'i pa'ija'cohua'i a'ë.

⁵⁰ Maija'quë do'ijë, caye yëyë, mësarute. Capë cui'ne tsie quë'iohua'i Maija'quë cuañe te'te pa'ie peoji. Ti carajaima'tona quëco ma'ñepi coní pa'ie peoji.

⁵¹ Jaje pa'iquëta'are mësarute quëaye yëyë, pai asa ma'ñere. Si'aohua'irepa ju'iñe paja'cohua'i a'ë. Jaje pa'iquëta'are si'aohua'i tiñe ponësicohua'i pa'ija'cohua'i a'ë.

⁵² Coa ma'ji toñeje pa'yerepa tëjicore pare duruhuë jui maca asani ponësicohua'i pa'ija'cohua'i a'ë. Duruhuë pisi maca ju'isicohua'i huëija'cohua'i a'ë, ti ju'iñe paja'cohua'ipi. Cui'ne mai huajëcohua'i cato tìohua'i ponësicohua'i pa'ija'cohua'i a'ë.

⁵³ Iye mai pa'ie carajaico sète ti carajai ma'ñena suñane pa'iji. Cui'ne ju'i capë pa'isicopi ti ju'i ma'ñena suñane pa'iji.

⁵⁴ Iye mai pa'ie carajaico pa'isicopi ti pani huesëyena suñasi maca cui'ne mai capëpi ju'iñere pa'isicopi ti ju'i ma'ñena suñasi maca, ja maca yureta'a ju'iñe pa'ise'ere, toyase'e cayeje tì'asipi, ñeje: “Sañope yo'oye peoyerepa ju'iñe nëo cuño.”

⁵⁵ ¿Jerore ju'iñe më'ë tutu yëquëre huaiye pa'iquë'ni? ¿Jerore ju'iñe pa'iquë'ni, yëquëre a'si tota ñaca pa'isico?”

⁵⁶ Tayo yo'oye a'ë, maire a'si ne hueañeje pa'io, pa'ie. Cui'ne Moisésre Diusu cuñese'epi tayo yo'oyere tutu isiji.

⁵⁷ Jaje pa'iquëta'are mai Ejaë Jesucristo do'ija'a Maija'quëpi ñese quëcoye isiji. Jaje pa'ina, de'oji cayë, ite.

⁵⁸ Jaje pa'ie sète Maija'quë do'ijë maña, si'anëpi jerepa mai Ejaë co'amañare necaijë'ë, nuñerepa pa'iyere. Jaje pa'ina, tsoe mësarupi ta'ñe asayë, mai Ejaë ja're tsioni i co'amaña yo'oye cato coa yo'o ma'ñe a'ë cajë.

16

Sehuosicohua'ire Cöcai Curiquëre Quëaye

¹ Yë'ë Galilea paire Cristore sehuosicohua'ire ye'yase'eje pa'ye yo'ojë'ë. Sehuosicohua'ire cöcai curiquëre tsi'socohua'i pani, ñeje yo'ojë'ë.

² Domingo mu'seña ñape curiquë tìrona huajë'ë, pai ñape mësaru nese'e sehuosicohua'ire cöcai ja'ñere cajë. Huajë'ë, iti ne'ese'e ja'i maña yë'ë saisi maca tsi'so huëoni yo'oye paja'cohua'i. Mësaruse'e du'ru tsi'sojë pa'ijë'ë.

³ Yë'ë jaro tì'asi maca mësaru tsi'sosi curiquë cui'ne mësaru jëjo saocohua'ire quëa toya ja'o jëjo saosi'i, Jerusalenna, sehuosicohua'ire co'amaña peocohua'ire cöcai ja'ñere.

⁴ Yë'ëreje satì'ñe pa'ire nëina, yë'ëpi saiquë pa'ito yë'ë ja're satì'ñe pa'iohua'i a'ë, curiquë sacohua'ije.

Pablo Sasi'i Cuasaye

⁵ Yë'ë jaro sai maca saiye pa'iji, Macedonia yejaja'a. Ja jeteyo'je jaro Corinto yeja tì'aja'quë a'ë, mësaru quë'ro.

⁶ Tì'ani mēsarū jā're ai tsoe maca pati'ñe pa'i a'è, pa'nita'a yeque jaronā si'a oco tēcahuē pēaja'quē pa'ini. Jā maca yureta'a yequē huē'ña saija'quē a'è. Saina, mēsarū cōcati'ñe pa'iohua'i a'è, yē'è sai jā'ñe.

⁷ Mēsarute coa sa sai ñañese'e yēye pañē. Mēsarū quē'rona tsoe maca pēani pa'iyere yēyē, mai Ējaē jaje yēto.

⁸ Jaje pa'iquēta'are yure cato Efeso daripēna pēaja'quē a'è, Pentecostés mu'se tì'a macaja'a.

⁹ Efeso daripēna mai Ējaē co'amaña necaiye jaiye pa'iji. Jaje pa'ina, jai pai sehuoja'cohua'i a'è, yē'è quēa do'ipi cuasayeje pa'ina, jai sa'ro hui'yocaisicoje pa'ioipi pa'iji, Ējaē coca quēaja'a sa'ro. Jaje pa'iquēta'are jai pai yē'è jaro saiye ēsejē sañope yo'oyē.

¹⁰ Timoteopi tì'asiquē pa'ito de'oye yo'ojē'è, mēsarū jā're sihuaja'quēre cui'ne co'a ju'iñe paja'quēre. Jaēje mai Ējaē co'amaña nequē api, yē'è neñeje pa'ye.

¹¹ Jā do'ire ite mēsarū acohua'i te'ije co'aye ñama'pē pa'ijē'è. Coa ai jerepa de'oye cōcaijē'è, ai yo'oye peoye dani yē'ère ñaja'quēre. Maija'quē do'ijē jā're utequē pasi'i, daina, ñasi'i caquē.

¹² Maija'quē do'iquēpi Apolospi mēsarute sehuosicohua'i jā're conī sani ñajaquē caquē ai seina, yure maca saiye pañē, capi. Jaje pa'iquēta'are yequē mu'se sani ñasipi, saiye pa'ina.

Pēpa Tējiye

¹³ Caise'eye pa'iohua'i pa'ima'pē pa'ijē'è. Mēsarū Maija'quēre necaiquēre pare asayena nuñerepa tseasicohua'ipi pa'ijē'è. Ēmēohua'irepa do'i quē'iohua'i pa'ijē'è, tutu quē'iohua'i.

¹⁴ Jaje pa'ina, si'aye mēsarū neñe pa'ito paire oiyepi neje'è.

¹⁵ Mēsarupi Maija'quē do'ijē tsoe asayē, Acaya yeja pa'icohua'i du'ru macarepa Maija'quē coca sehuosicohua'ipi Estéfanās tsēcapēpi jaohua'ipi Maija'quē do'ijēre cōcaijē pa'iyē, cajē.

¹⁶ Jaje pa'ina, mēsarute cayē. Mēsarupi jaohua'i cayere cui'ne si'aohua'i iye co'amaña cōcaijē necohua'i cayere sehuocaijē pa'ijē'è.

¹⁷ Sihuayē, Estéfanāsre, Fortunatore cui'ne Acaicore mēsarū peo do'ire de'hue daisicohua'ipi pa'ijē yē'ère cōcatena.

¹⁸ Jaje pa'ina, jaohua'ipi dani yē'ère joyo sihua ēaye quēa huasohuē. Jaje cui'ne mēsaruteje sihua ēaye joyona quēa huasosicohua'i a'è. Jaje pa'iohua'ire mēsarupi de'oye cuasajē sihuajē ñañe pa'iji.

¹⁹ Asia yeja paipi sehuosicohua'ipi mēsarute pēpa saoyē, Aquila cui'ne j paco Priscila conī. Cui'ne si'aohua'i jaohua'i huē'ena tsi'sisicohua'ije mēsarure pēpa saoyē, mai Ējaē do'ire cuasajē.

²⁰ Si'aohua'i sehuosicohua'i mēsarute pēpa saoyē. De'oyere papi cuasajē sa'ñe su'cuajē sihuajē pēpajē'è.

²¹ Yē'è Pabloje yē'è jētēpi mēsarute toyaquē pēpayē.

²² Yecohua'ipi mai Ējaē Jesucristore oima'cohua'i pani nejo cuañosicohua'i pa'ijajē. ¡Mai Ējaē Jesús daijē'è!

²³ Ējaē Jesucristopi mēsarute jaiye coa isijaquē, j payere.

²⁴ Si'aohua'ire mēsarute yē'è oiye jējo saoyē, Cristo Jesure oi do'ipi. Ca tējihuē. Jaje pa'ijaquē.

2 CORINTIOS

Pablo Toyase'e Cayaye Acore Corinto Paina

¹ Yë'ë Pablo Maija'quë yë do'ipi Jesucristo jëjo saokuë de'osiquë a'ë. Jaje cani cayë, ì jëjo daoquë a'ë caquë. Iye toya ja'hua toyayë, Maija'quë do'iquë Timoteo ja're çoni, Maija'quë tsecohua'ina Corinto daripë pa'icohua'ina cajë, cui'ne Maija'quë paina cajë toyayë, si'a Acaya yeja pa'icohua'ina.

² Diusu Maija'quëpi cui'ne Jesucristopi mësarute ì coa isiyere cui'ne co'a ju'ima'pë pa'iyere mësarute isijaquë.

Pablo Ai Yo'ose'e

³ De'oquëre pa'ni Diusu mai Èjaë Jesucristo pëca ja'quëre cañu'u. Jaëpi mai teaye pa'iohua'ire ñaquë oi çocai ja'quërepa, cui'ne jaë api, mai ai yo'ojë oiyere ne yë'huaquë Diusure.

⁴ Jaje pa'ina, Maija'quëpi si'aye mai ai yo'ojë oiye ne yë'huaji, maipi ì maire ne yë'huayeje pa'ye yecohua'ire ne yë'huajajë caquë.

⁵ Jaje pa'ina, Cristo ai yo'ose'e maini ai pa'iji. Pa'ina, ì ja're çoni mai ai yo'oyë. Ja ai yo'oyeje pa'ye cui'ne Cristo do'ija'a jaiye payë, ne yë'hua cuañoñeje.

⁶ Jaje pa'ina, yëquëpi ai yo'oni, mësarupi ne yë'hua cuañoñere pajajë cui'ne huaso cuañoñere pajajë cajë yo'oyë. Jaje pa'ina, Maija'quëpi yëquëre ne yë'huani, mësarupi ne yë'hua cuañoñe pajajë caquë yo'oji. Jaje pajë tutu hue'ejë yëquë ai yo'oyeje pa'ye ai yo'oye pa'itoje quëcojajë caquë.

⁷ Jaje pa'ina, nuñerepa mësarute cuasayë. Yëquë ai yo'oyeje pa'ye ai yo'ocohua'i cato cui'ne Maija'quë isiyere ne yë'hua cuañoñeje yëquë ja're payë, cuasayë.

⁸ Maija'quë do'ijë, yëquë Asia yeja pa'i maca ai yo'ose'ere cui'nare cuasajajë cajë quëaye yëyë. Yëquë jaro pa'i maca jëayerepa neñañe pa'ina, quëco tutu mañaje carajani cui'ne ñeje huajëcohua'i maña etayeque cuasama'pë ai yo'ohuë.

⁹ Huani jëoja'cohua'ini nejose'ejë pa'iohua'ire nëji'i. Jaje pa'iquëta'are iye yo'ose'e cato ju'isicohua'ire huëoquëna, Maija'quëna quëcoyere ye'yaye paji'i. Co'ye yëquëja'a ne ti'acohua'i a'ë cuasaye pa ja'ñere ye'yaye paji'i.

¹⁰ Maija'quëpi yëquëre huasopi. Jaje huasosiquëpi ja yë'ta'api huasoja'quë api, juti'ñe pa'yere pajë. Jaje pa'ina, yëquë ina quëco pajë pa'iyë, ai yo'oye pa'itoje çocaija'quë api cajë. Mësaruru çecacai do'ire jaje yo'oja'quë api.

¹¹ Jaje pa'ina, mësarupi Maija'quëre yëquëni cuasajë çecacajëna, cui'ne jai pai yëquëni cuasajë çecacaisicohua'i pa'ito, jai pai mësaruru a'ë de'oji caja'cohua'i a'ë, Maija'quëre, ì yëquëre de'oye ñacai do'ire.

Corintona Saima' Do'ire

¹² Iye yeja paire cui'ne mësarute de'oyerepa si'si peoyepi pa'ijë cui'ne nuñere papi yo'ohuë, caye nëji, yëquëre. Ja de'oye yo'ohuë cuasayepi yëquëre sihuaye pa'iji. Iye yëquë de'oye pa'iyë yëquë iye yeja ta'ñe asayepi pa'iyë pahüë. Coa Maija'quë oi isiyere çocaiyepi jaje paë'ë.

¹³ Yëquë mësarute se toya saoye toyama'pë paë'ë, ti'ñe pa'ye. Coa ai jerepa ñajë asa ti'añe toyahuë. Jaje pa'ina, ñani mësarupi si'aye asa ti'aja'cohua'i a'ë, cuasayë.

¹⁴ Jaje pa'ina, mësaruru de'hue ari te'te maca asasicohua'ipi, mai Èjaë Jesucristo dai maca yëquëre sihuaja'cohua'i a'ë. Sihuajëna, yëquëpi mësarute sihuaja'cohua'i a'ë.

¹⁵ Iyere cuasaquë du'ru macarepa mësarute sani ñasi'i cuasahuë. Jaje yo'oquë cayaye mësarute do'i ña huasosi'i cuasahuë.

¹⁶ Jaje pa'ina, cuasahuë, du'ru macarepa Macedoniana sai sa do'i ñaquë. Saisiquëpi cui'ne co'iquë tijupë ñasi'i cuasahuë. Jã maca yureta'a mësarupi yë'ë Judea saija'a cocaijajë cuasahuë.

¹⁷ ¿Jaje yë'ë yo'osi'i cuasani coa noni cuasa nëore? ¿Caye mësaru yë'ëpi jaje yo'osi'i cuasa nëoni te'epi cayaye “pasì'i cui'ne nesi'i” cuasaquë caji?

¹⁸ Jaje pa'ina, Maija'quë api, yëquë mësarute te'epi “nesi'i” cui'ne “pasì'i” cuasajë caye pañe ñaquë.

¹⁹ Yëquë Silvano ja're Timoteo ja're cui'ne yë'ë mësarute quëaquë Cristo Jesús Maija'quë mamaquë cato ti te'epi cayayese'e “nesi'i” cui'ne “pasì'i” cama'quë api. Jaje pa'ina, Cristo Jesús cato nuñerepa yo'oquë api, i case'ere.

²⁰ Jaje pa'ina, si'aye Maija'quë nesi'i ca nëose'e ina tì'api. Jaje pa'ina, Maija'quëre sihuani cayë: “Jaje pa'ijaquë Cristo Jesús do'ija'a.”

²¹ Jaje pa'ina, Maija'quëpi jo'ya neni yëquëre cui'ne mësarute Cristo ja're jëayerepa tsioni pa'ie neji'i.

²² I tsecohua'ire pa'ë asajajë caquë Maija'quëpi i de'o joyore isipi, mai joñoana. Isiquëna, i joyopi pa do'ire asayë, si'aye Maija'quë isisi'i ca nëose'ere paja'cohua'i a'ë, mai.

²³ Jaje pa'iquëta'are Corintona tijupë saiye pahuë, mësaru oima'cohua'ini caquë. Jare sani pa'ito mësaru yo'oyere sañope yo'oye nëiji. Maija'quë asaji, ja yo'oyere coequë. Ja do'ire saiye pahuë.

²⁴ Yëquë mësaru asase'ena nuñerepa cuasajë pa'icohua'ini, Mësaru itire pa'ë cajë asaye yëyere ta'ñeñu'u cajë yo'oye pañë. Yëquë cato yëyë, mësaru ja're co neñere mësarupi sihuajajë cajë.

2

¹ Mësarute oi ëaye neñere coequë tijupë sani ñaño pasì'i, cuasahuë.

² Yë'ëpi mësaru quë'rona sani mësarute oi ëaye nesiquë pa'ito ¿yë'ëre nepi sihua ëaye yo'o huasoja'cohua'i a'ni? ¿Jare yë'ë oi ëaye nesicohua'ipi yë'ëre sihua ëaye yo'ocaiye pa'ini!

³ Jaje pa'ina, jare jaje mësarute toyahuë, yë'ë sani tì'a maca yë'ë oi ëaye neñere jëoni de'huasicohua'i pa'ijajë caquë. Yë'ëpi jaro sani sihuaquëna, mësaruje sihuaja'cohua'i a'ë cuasahuë.

⁴ Jaje pa'iquëta'are ja toya ja'hua toya maca cato ai cuasaquë co'a ju'i cui'ne otare paque oi toyahuë. Toyama'ë pa'ë, mësaruni oi ëaye nesi'i caquë. Coa ai jerepa yë'ë mësarute joyore papi oiyere iñosi'i caquë toyahuë.

Co'aye Yo'oquëre Oiye

⁵ Yë'ëre oi ëaye yo'osiquë pani yë'ëse'ere oi ëaye yo'oye papi cuasayë. Mësaruteje si'ahua'ire oi ëaye yo'opi cuasayë. Ai co'ayerepa yo'opi cayere coequë, oi ëaye yo'opi cayë.

⁶ Mësaru i co'aye yo'osi do'ire si'sese'e tsoe de'oji, ja ja'ye pa'ijaquë.

⁷ Jaje pa'ina, yure cato i tayose'ere sai de'huacani yëhuo huasojë'ë, yo'oquë tëto saiperepa ai oiyepi daima'quëni cajë.

⁸ Jaje pa'ina, mësarute seño, cui'naëni ite ai oiyere iñojë'ë, de'oye yo'oyepi.

⁹ Ja'në mësarute toyahuë, iye yo'ose'e ayere caquë, mësarupi yë'ë ye'yayere si'aye sehuocaito ñasi'i caquë.

¹⁰ Jaje pa'ina, mësaru sai de'huacaiquëni yë'ëje sai de'huacaiyë. Tayose'e pa'ina, sai de'huacaiye, pa'ina, sai de'huacaisiquë pani, Cristo ña hue'ñana sai de'huacaiyë, mësaru do'ire.

¹¹ Jaje yo'ojëna, Satanáspi i yëye tì'año pasipi, maire. Tsoe maipi asayë, i maire nesi'i caquë yo'oye.

Troasre Pablo Pa'i Ai Cuasase'e

12 Cristo coca quëasi'i caquë Troas daripëna tì'asi maca jaiye Cristo co'amaña de'oye necati'ñe pa'ye tì'ahuë.

13 Jaje pa'iquëta'are yë'ë joyo sihuayepi peopi, Maija'quë do'iquë Titore tì'ama'ë pa'isi do'ipi. Jaje pa'ina, jaohua'ire saiyë caquë pëpani Macedonia yejana saë'ë.

De'hue Quëco Saoye

14 Maija'quëpi maire si'anë Cristo Jesús ja're ñese quëco saoyena saji. Jaje pa'ina, maija'a i cocare pare iñoji, paire.

15 Mai cato Jesucristo ma'ña huëo sëñeje huëo së pa'iohua'i a'ë. Cristo Maija'quëna huëo së ma'ña isiyeje pa'ye. Jaje pa'ijë, si'a hue'ña huaso cuañocohua'ina cui'ne ne huesësicohua'ina iti sëñepi ju'aji.

16 Ne huesësicohua'ire cato, iti sëñe tsimare pa'ë. Pa'iquëta'are huaso cuañocohua'ire cato huëo sëñere papi pa'iyë isiyere pa'ë. Jaje pa'ina, ¿nepi iye yo'oyere ne tì'aja'cohua'i a'ni?

17 Yëquë Cristo ja're tsioni pa'i do'ire i jëjo daosicohua'i sëte Maija'quë ña hue'ñana nuñerepa care pajë cayë. Yecohua'i jai pai Maija'quë coca quëa do'ipi curiquë neñu'u cajë yo'oyeje pa'ye yo'oye pañë, yëquë.

3

1 ¿Ñeje cani mësarupi asato coa yëquëja'a co'ye jerepa de'oye yo'ohuë, cuasajë cayë a'ni, panita'a yëquë ayere cajë toyacaisi ja'ore mësaruna sani iñoñe pa'iquë? ¿Panita'a yëquëpi, mësaruni yëquë ayere cajë, yecohua'i ñaja'core toyacaijë'ë cajë señe pa'iquë, yecohua'i yo'oyeje?

2 Páni jaje yo'oye, mësarua a'ë, yëquë toya cuañosi ja'huaje pa'iohua'i. Japi tsoe tì'api, yequë ja'hua caraye paji. Jaje pa'ina, mësarua a'ë, yëquë joñoa toyasicohua'i. Jaje pa'ina, si'a pai mësarua pa'iyë asajë ñañë, tìñarepa.

3 Jaje pa'ina, pai ñani tìña asayë, toyani jëjo sao ja'huaje pa'iohua'i mësarua pa'i do'ire. Yëquëpi i cocare quëajëna, Maija'quë huajëquëre papi i joyopi toyapi, mësaruna quëna toñana tintapi toyama'ë paji'i, mësarua joñoare pana toyapi, Cristo case'ere.

4 Jaje pa'ina, Cristoja'a iyere Maija'quëpi necaija'quë api asayë.

5 Jaje pa'ina, si'aye yëquë yo'o tì'añe Maija'quë isise'e a'ë. Ja do'ire yëquëpi yo'o tì'añë cayë peoji.

6 Jaje pa'ina, ipi yëquëre i huajë ca nëose'ere quëacaicohua'ire nepi. I huajë ca nëose'ere cato joyo ayere pa'ë, coa toyasico maca pa'iyë pani. Cuañese'e toyase'e cato ju'iñena isiye pa'iji. Joyo aye cato pa'iyë a'ë.

7 Moiséspi cuañese'ere quëna toñana toyase'ere daquë ñaco ma'ñañerepa daji'i. Daina, Israel pai i tsia ña tì'añe pahuë, ai ñaco ma'ña do'ire. Ja cuañeñe paire ju'iñena neñeta'a miañerepa de'oyerepa daji'i, miañe sa carajaiñeta'a.

8 Jaje pa'iyë sëte airepa de'oye a'ni, joyore pana neñere huajëye ca nëose'ere quëaye!

9 Ja'në ca nëose'ere cato de'oyere pa'ë. Ja yë'ta'a maire nejoñere isipi. Ja cuañese'e tayo yo'o do'ire. Jaje pa'iyë sëte airepa de'oye a'ni Maija'quë huajë ca nëose'ere nuñerepa pa'icohua'ire neñe pa'i do'ire.

10 Ja'në de'oyerepa ca nëose'epi yure ai de'oyere pana coní ñato ja'në de'oyerepa pa'ise'epi do'i peoye pönëpi.

11 Jaje pa'ina, miañe sa carajaiñeta'a de'oyerepa pa'ise'e sëte, jerepa de'oyere pa'ë, ti pani huesë ja'ñe cato.

12 Jaje pa'ina, iye mai uteyere pajë ti ca'raye peoyerepa cayë, si'aohua'i asa hue'ñana.

13 Israel paipi miañe yayayere ñama'pë pa'ijajë caquë ësequë Moisés capi i tsia pë'pëni yo'ose'eje pa'ye yo'oye pañë, yëquë cato.

¹⁴ Moisés tsia pëpëyeje paye Israel paï asa tî'añe pëpësicohua'ipi pa'iyë. Jaje ca nëose'ere ñajëta'a asa tî'añe paçohua'i a'ë. Ja pëpëse'e cato nejoñe pa'iji, Cristoni ñe papi cajë cuasa do'ire.

¹⁵ Ja yë'ta'a Israel paipi yure iye mu'seña Moisés cuañese'ere ñato ñohua'i asayena pëpësicohua'ipi pa'iyë, asa tî'ama'pë pa'icohua'ipi.

¹⁶ Jaje pa'iquëta'are paipi Cristona sehuoto ja pë'pëyepi peo hue'ña ne huesëji.

¹⁷ Jaje pa'ina, mai Ëjaë cato joyo api. Jaje pa'ina, Ëjaë joyo pa'i hue'ña cato ta'tëpo ti peo hue'ña'ë.

¹⁸ Jaje pa'ina, mai si'aohua'i mai tsia pë'pëse'e peocohua'i cato tsña de'huaje pa'iohua'i a'ë, Ëjaë de'oyepi maina ju'aquëna, ññocohua'ipi. Jaje yo'ojë ñe pa'iohua'irepa ponëjë saiye, ñ de'oyere si'anëpi jerepa pa do'ire. Jaje pa'iohua'i pa'iyë, Ëjaëpi, joyo sëte yo'o do'ipi.

4

¹ Jaje pa'ina, yo'o jujaye peoyerepa necaiyë, Maija'quëpi teaye yëquëre ñani oi iye co'amañare necaijë'ë caquë cuañe nëouna.

² Jaje pa'ina, yëquëpi si'aye yahuererepa huajëya'ye co'are paji cahuë, tañe cayepi paire cosoñu'u cajë. Cui'ne Maija'quë cocare tañe ponani yeque ye'yañu'u cajë yo'oye pañë. Jaje yo'oma'pë coa ai jerepa nuñere pase'e asani yo'ojë pa'iyë, Maija'quë ña hue'ña. Ja yo'oyere si'aohua'i nuñerepa yo'ocohua'i a'ë cuasajajë cajë.

³ Jaje pa'ina, huaso coca yëquë quëayepi yecohua'ire jëaye asa ëa ma'ñe pa'ini jare ne huesësicohua'ini jaje pa'iji.

⁴ Jaje pa'ina, ñohua'i sehuoye coe do'ire iye yeja cuañe diusupi ñohua'i asayena ne pore huesopi Maija'quë pa'iyë aye ññoquë de'oquërepa Cristo de'o coca miañere ña tî'ama'pë pa'ijajë caquë.

⁵ Jaje pa'ina, yëquë ayere quëama'pë pa'iyë. Coa ai jerepa Cristo Jesús ayere quëayë, mai Ëjaëre pa'ë cuasajajë caquë. Yëquë cato mësarute necaicohua'i a'ë, Jesure oi do'ire.

⁶ Jaje pa'ina, iye yeja miañe nequëpi mai joñoana Maija'quëpi miañe necaji'i, yecohua'ire ññoajë caquë. Maija'quë jaje necaji'i, maipi Jesucristo ayere ye'yejë ñe cui'ne ñ de'oyere pare asajajë caquë.

Necaiquëre Pare Asajë Pa'iyë.

⁷ Ja asayere jai do'i a'ë. Jare maina payë, soto cua'conoa ayayeje pa'ye. Maija'quëpi maina tutu peocohua'ire isipi, ja asaye. Maija'quë tutu a'ë asajajë caquë. Pani, paï tutu.

⁸ Ja tuture pajë, jaiye ai yo'oye pa'itojë de'hue yo'o jujama'pë pa'iyë. Ja tuture pajë jaiye co'a ju'ñe pajëta'a me neja'cohua'i a'ni cuasayere peoyë.

⁹ De'oye pa'iyë peoye josa yo'oyë, maire. Jaje yo'otojë jecocohua'ipä pa'iyë pañë. Ne tañë, maire. Jaje pa'iquëta'are ne huesoye pañë.

¹⁰ Jesús ai yo'osiquëni ñe huajo yëjë yo'ose'ejë pa'yepi si'anë maire huajo yecohua'ipi pa'ijëna, ai yo'ojë pa'iyë, Jesús pa'iyere ññoñu'u cajë mai pa'iyëja'a.

¹¹ Jaje pa'ina, mai huajëcohua'i pa'icohua'ipi si'anëpi ju'ñe ñe isisicohua'ipi pa'iyë, Jesús do'ire, mai ju'ñe capëa hue'eyeja'a ñ pa'iyere ññoñu'u cajë jaje pa'iyë.

¹² Pa'ijë Maija'quë cocare quëa do'ire ju'ñe pa'iyë jaye pa'iji, yëquë. Jaje pa'ijëta'a cui'ne mësarupi pa'iyepi ti pa'iyena tî'ahuë.

¹³ Maija'quë toya pëpëpi caji ñeje yequë hue'ña: "Pa'ire paji cuasaquë ja do'ire quëahuë". Jaje pa'ye cui'ne yëquëje pa'ire paji asajë quëayë.

¹⁴ Jaje pa'ina, asayë, Maija'quëpi ju'ñe isiquëre Cristore huajëquëre huëopi. Cui'ne yëquëreje ju'ñe isicohua'ini huëoja'quë api, Jesús ja're. Huëoquë cui'ne mësaruteje huëoni yëquë ja're coní te'e ñ quë'rona saja'quë api, asayë.

15 Jaje pa'ina, si'aye iye yo'oye pa'iji, mësaru de'oye pa'iyere caquë. Jaje pa'ina, Maija'quë jaiye de'oye pa'iyere jerepa pa'ire isiyeje pa'yerepa cui'ne ite de'oyerepa yo'o u'ni cajë pëpacohua'ijë jai pa'ijajë caquë jaje yo'opi.

16 Jaje pa'ina, yëquë coa yo'o jujahuë cuasaye pañë. Iño ëmëje'e capë cato aiohua'i de'onije jeto sa'nahuë cato mu'seña ñape huajëcohua'i de'ojë pa'iyë.

17 Jaje pa'ina, iye yeja yëquë ai yo'oye cato coa da saiye a'ë. Jaje pa'ina, ja ai yo'oyepi ti pani huesëye ai jerepa de'oyere pa ja'ñere necaiji.

18 Jaje pa'ina, yëquë cato cuasama'pë pa'iyë, ñaco ca ña tija'ñere. Coa ai jerepa yëquë cato cuasayë, ña tija ma'ñere. Si'aye ña'ne cato coa carajai'ne a'ë. Jaje pa'iquëta'are ja yë'ta'a ña tija ma'ñere cato ti pani huesëye a'ë.

5

1 Mai cato huë'eje pa'iohua'i a'ë. Ca'ni huë'eje pa'iohua'i a'ë. Coa esa tëto saicohua'i a'ë. Jaje pa'io'ipi iye huë'e ne huesëto, Maija'quëpi ti pani huesë huë'erepa ne de'huasiconi payë, jeto ma'tëmo, pa'ijëñapi nema'a huë'ere.

2 Jaje pa'ina, ma'tëmo huë'ere pa'i ëa ju'iñë, ja yë'ta'a iye yeja huë'ere pa'ijë.

3 Jaje pa'ina, ja huë'epi maire caña suña tocaiyeje pa'ye suñaja'coa, capë pejë peñoaje pa'ye paja'cohua'ire.

4 Jaje pa'ina, yure cato iye capë carajai huë'ere payë. Pa'ijëta'a ma'tëmo huë'ere ti pa'i capëre pa'i ëa ju'iñë. Coa iye yeja ca'nipi huë'e nesico ne huesëyere caye pañë. Coa ai jerepa ti ne huesëma' huë'ere pajajë cajë cayë, iye ju'ija capëre ti pa'iyena ne huesëjaquë caquë.

5 Jaje pa'ina, iye pa ja'ñe cato Maija'quëpi ne de'huacaji'i. Cui'ne jare ipi i de'o joyo maina isipi, yequë mu'se isi ja'ñe iño'ne.

6 Jaje pa'ina, itire cuasajë ca'raye pañë, yëquë. Jaje pa'iquëta'are asayë cui'ne, iye capëre ja yë'ta'a pa'iyere cato so'ore pa'iyë, mai Ejaëre.

7 Jaje pa'ina, yure ite ña'ne pañë. Jaje pajëta'a pa'ire paji cuasayeja'a asajë pa'iyë.

8 Jaje pa'i do'ire itire cuasajë ca'raye pañë. Jaje pa'ina, coa ai jerepa iye capë pa'iyere jeoni etani sani Ejaë quë'rona i ja're pa'iyere yëyë.

9 Jaje pa'ina, si'anë Ejaë yëyese'e yo'oyere yëyë, iye capë pa'iyere jeonije, panita'a ini ja yë'ta'a tuinije iye yejare pa'ijë.

10 Jaje pa'ina, iye yeja ja yë'ta'a pa'i maca de'oye panita'a co'aye yo'ose'eje pa'ye pa'ijë ñape isi cuañoñere cajë, si'aohua'i Cristo pa'ijë ñape iye yeja capëpi yo'ose'e ne de'hua huë'ñana saiye pa'iji.

De'oye Pa'i Coca

11 Jaje pa'ina, Ejaëre pare ai ca'raye asayë, yëquë. Jaje asa do'ire pa'ire yëhuoyë, sehuojajë cajë. Si'aye yëquë pa'iyere Maija'quë ñaji. Jaje cui'ne mësaruje yëquë pa'iyere asa tija'ajajë cajë uteyë.

12 Jaje cani cama'pë pa'iyë, tijupë yëquëja'a co'ye jerepa pa'iohua'i a'ë cuasajë. Coa ai jerepa yëquë cato isiyë, mësarute sa'roje pa'io'ore mësarupi yëquëre de'ocohua'ire pare pajë sihuajajë cajë. Sihuacohua'ipi yecohua'ire joyorepa pa'iyepi yo'oma'pë coe ëmëje'ese'e yo'oyere sihuacohua'ire saño'pe cajajë cajë cayë.

13 Jaje pa'ina, yëquëpi cuepeohua'ijë pa'iohua'i ña cuaño'ni Maija'quëni necai do'ire jaje ña cuaño'ne. Jaje pa'iquëta'are cuepeohua'ijë ña cuaño'ne pani mësaruni necaijë pa'iyë.

14 Jaje pa'ina, te'i Cristopi si'aohua'i do'ina jucacaji'i asasi macapi Cristo oiyepi yëquë pa'iyere cuaño'quëna, pa'iyë. Jaje pa'iyere sëte si'aohua'ijë ja're con ju'isicohua'ipi pa'iyë.

15 Jaje pa'ina, Cristopi si'aohua'ire caquë jucacaji'i, coa ai jerepa huajëcohua'ipi ini pacacaijajë caquë, pani iohua'ija'a co'ye cuasaye. Jare cuasaquë juni huë'iji.

¹⁶ Jaje pa'ina, yëquë iye yeja paï yecohua'ire cuasajë ñañeje pa'ye cuasajë ñañe pañë. Jaje pa'ina, ja'nëre iye yeja paï cuasajë Cristore ñañeje pa'ye cuasajë ñasicohua'ita'a yure cato jaje cuasajë ñañe pañë, ìte.

¹⁷ Jaje pa'ina, Cristona tsioni pa'iquë cato huajë paï api. Jaje pa'ina, ai co'amaña cato tsoe nejose'e a'ë, yure pa'iye cato huajëye a'ë.

¹⁸ Jaje pa'ina, si'aye iye Maija'quë yo'oye a'ë. Jaje pa'ina, Cristo do'ija'a maire ì cajeohua'ire nepi. Neni maire cuañe nëopi, yecohua'ini ì ja're cajeohua'i de'oyere quëacajë'ë caquë.

¹⁹ Jesucristoja'a iye yeja pa'icohua'ire yë'ë cajeohua'i de'ojajë caquë Maija'quëpi nepi, ìohua'i co'aye yo'o do'ire tsoe saï tosiquëpi. Jaje yo'osiquëpi Maija'quë cajeohua'ire ne cocare isipi, maire, yecohua'ire quëajajë caquë.

²⁰ Jaje pa'ina, yëquë Cristo jëjo daocohua'i a'ë. Ja cato Maija'quëpi yëquëja'a conì mësarute señeje pa'ye a'ë. Jaje pa'ina, mësarute señë, Cristo mamipi Maija'quë ja're cajeohua'i de'oë'ë cajë.

²¹ Cristo ti co'aye yo'oma'quë paji'i. Jaje pa'iquëta'are Diusupi co'ayere yo'oyeje pa'yerepa Cristore yo'opi, maï do'ire. Jaje yo'opi, Cristo do'ija'a jai do'i mai ìte sañope pase'ere peo hue'ña nejocasi'i caquë.

6

¹ Jaje pa'ina, yure maipi Maija'quë co'amaña co necaicohua'ipi pa'iyë. Pa'ijë mësarute señë. Maija'quë oiye mësarute coa isise'ere coa asani pa'ima'pë nejë pa'ijë'ë cajë cayë.

² Jaje pa'ina, ìpi caji, toyase'ena:

Ai de'o maca pa'iji. Jaje pa'ina, asahuë, më'ë cayë.

Huaso mu'se pa'i maca më'ëre cõcaë'ë.

Jaje pa'ina, yure a'ë, huaso cuaño'ñe pa'i sa'ro cui'ne ì huaso mu'se a'ë.

³ Yecohua'ipi yëquë co'amaña yo'oyere co'aye cacaima'cohua'ini cajë yecohua'ire co'aye yo'o ìñoñe peoyerepa de'oyepi ìñojë yo'ojë pa'iyë.

⁴ Jaje pa'ina, si'aye ai yo'oye pa'ina, quëcojë yo'oyepi yëquë Maija'quëre necaicohua'i pa'iyë ìñoñë. Co'amaña caraquëna, cui'ne jai caquipëje pa'ye ai yo'oye pa'ina, quëcojë tëto saiye ìñoñepi cui'ne,

⁵ si'sejëna, co hue'ñana cojëna, jai paï sañope cuijë yo'ojë cajëna, jëa co'amaña neñe, si'a ñami ñajë ñataye, cui'ne aõ ëaye tëto saiye quëcoyepi ìñoñë.

⁶ Cui'ne yëquë de'oye nuñerepa pa'iyepi, yëquë nuñerepa coca ta'ñe asayepi, yëquë quëcoyepi, yëquë de'oye yo'oyepi, yëquë ja're Maija'quë joyo pa'i do'ipi, yëquë paire oire pajë yo'o do'ipi,

⁷ yëquë nuñerepa cocare quëa do'ipi, yëquë ja're Maija'quë tutu pa'i do'ipi ìnohuë. Jaje pa'ina, nuñerepa yo'o uihua ja'ñepi ñese nehuë, cui'ne jare ìtipi sañope yo'oyeje jëahuë.

⁸ Jaje pa'iquëta'a yecohua'ipi yëquëre sihuasicohua'ipi, yëquëre ñañe coesicohua'ipi yecohua'ipi yëquëre de'o paï a'ë casicohua'ipi, yëquëre co'acohua'i a'ë casicohua'ipi yo'ojë. Jaje pa'iquëta'are yëquë cato nuñerepa pa'icohua'ipi, cui'ne nuñerepa cacohua'i a'ë, yecohua'ipi cosocohua'i a'ë catojë.

⁹ Yecohua'ipi yëquëre ñama'cohua'ire yo'oyeje pa'ye yo'oyë, noni ñacohua'ita'are. Yecohua'ipi yëquëre ju'ijacohua'i a'ë cacohua'i a'ë. Cajëta'a huajëcohua'ipi pa'iyë. Si'seyë, yëquëre. Jaje pa'iquëta'are huani jeõñere pañë.

¹⁰ Oiyere pajë pa'iyë. Jaje pa'iquëta'are si'anëpi sihuajë pa'iyë. Ti peocohua'ije pa'iohua'i ña cuañoñë. Jaje pa'iquëta'are jai paire jaiye co'amaña paye necaë'ë. Co'amaña peocohua'i ña cuañoñë. Jaje pa'iquëta'are si'aye payë.

¹¹ Maija'quë do'ijë Corinto pa'icohua'i mësarute yëquë nuñerepa cahuë, ti yëquë joñoa cuasaye yahuema'pë.

¹² Jaje pa'ina, yëquë mësarute yahuese'e ti peoyë. Jaje pa'iquëta'are mësaru a'ë, yëquëre yahuese'e pacohua'i.

¹³ Jaje pa'ina, mësarute mamajëre pëca ja'quë señeje pa'ye señë, mësaru cuasayepi yë'ëre nuñerepa cajë'ë caquë, yë'ë mësarute yo'oyeje pa'ye.

Mai Cato Maija'quë Huë'e A'ë

¹⁴ Tsioma'pë pa'ijë'ë, sehuoma'a paire. Jaje pa'ina, ñajë'ë, nuñerepa yo'oye ti tsioye peoji, nuñe yo'o ma'ñe ja're coní. Cui'ne miañeje ti tsioye peoji, neañena coní.

¹⁵ Cristopi huati ja're te'e yo'oye paji. Sehuosiquëpi sehuoma'quë yo'oyeje cui'ne te'e yo'oye paji.

¹⁶ Jaje cui'ne Maija'quëre se huë'e tjo pa'ina, cui'ne tjo pa'iji, coa de'huasi diisure se huë'eje, te'e cui'ne yo'oyeje peoji. Jaje pa'ina, Maija'quë huajëquërepa huë'e a'ë, mai. Jaje pa'ina, ipi capi, ñeje:

Iohua'i ja're coní pa'i, iohua'i ja're cusi'i. Yë'ëpi iohua'i Diusu pa'ijaquë a'ë. Cui'ne iohua'ipi yë'ë pairepa pa'ija'cohua'i a'ë.

¹⁷ Jaje pa'ina, mai Ëjaëpi caji:

Jaohua'i jopo pa'icohua'ipi etani,

jaohua'ire tsioma'pë,

cui'ne si'sije pu'pema'pë pa'ijë'ë.

Jaje pa'ijëna, yë'ëpi mësarute sihuaquë imasi'i.

¹⁸ Imani mësaru ja'quë pasi'i. Pa'ina, mësarupi ëmëohua'i cui'ne nomiohua'i yë'ë mamajë pa'ija'cohua'i a'ë.

Jaje caji, Ëjaërepa si'aye tutu paquëre papi.

7

¹ Jaje pa'ina, Maija'quë do'ijë maña iye a'ë, maire ca nëose'e mai paye. Jaje pa'ina, de'ocohua'irepa pañu'u, si'aye capë, cui'ne joyo si'si neñere yo'oma'pë. Ja pa'iyere cajë Maija'quëni ca'rajë si'aye mai pa'iyë ina isi saoni pañu'u.

Corinto Paj Ponëñe

² ¡De'oji. Jaje pa'ito yëquëre sihuajë tsiojë'ë! Te'ireje yëquë co'a de'huama'cohua'i a'ë. Te'ireje yëquë care payeje cajë cosoma'cohua'i a'ë.

³ Jaje cani, mësaruni nuñe yo'oma'cohua'i a'ë caquë cama'ë pa'iyë. Jaje pa'ina, tsoe mësarute cahuë. Mësarute yëquë joñoare papi oijë pa'iyë, yëquë huajëcohua'ipi pa'ijëna, cui'ne ju'itoje.

⁴ Jaje pa'ina, yë'ë mësaru de'oyerepa sehuojajë cuasaquë si'aye yë'ë cuasayere caye payë. Cui'ne mësaru do'ire ai sihuayeje payë. Jaje pa'ina, si'aye ai yo'o jopopi ai sihua joyo payë, mësaru do'ipi.

⁵ Yëquë Macedonia tjasí macapi ti huajëma'pë paë'ë, a'ri mañaje. Si'a hue'ña ai yo'oyese'e t'ahuë, yëquë quëno macapi sañope yo'oyese'e paji'i. Jaje yo'oye pa'ina, yëquë joñoapi quëquë huesësicohua'i paë'ë.

⁶ Jaje pa'iquëta'are Maija'quë co'a ju'icohua'ire yëhuo huasoquëpi yëquëreje cui'ne yo'oquëna, sihua ëaye nepi, Tito daiyepi.

⁷ Jaje pa'ina, ¡ daisí mañase'e sihua ëaye neñe papi, mësaru sihua ëaye ite yo'ose'e quëaquë, cui'ne mësaru yëquëre ña ëa ju'iñeje quëaquë, cui'ne mësaru oijë pa'iyë se quëaquë, cui'ne yë'ëre ai cuasajë co'a ju'iñe quëaquë yo'opi. Jaje quëaquëna, si'aye iyepi yë'ëre ai sihua ëaye nëji'i.

⁸ Yë'ë toyasícopi mësarute ne oesico pa'itoje, itire cuasaquë oima'ë pa'iyë. Ja'në cato oë'ë, yë'ë toyasícopi mësarute a'ri tëcahuë ne oecona, ñaquë. Jaje oisiquëje yure cato sihuayë.

⁹ Sihuama'ë pa'iyë, mësarute ne oesi do'ire, yë'ë cato sihuayë, ja oiyepi mësarü yo'oye jeoni Maija'quëna ponëne necaisi do'ire. Jaje pa'ina, Maija'quëpi sihuaquë ñapi, mësarü oijë quëcojë yo'oye. Jaje pa'ina, yëquë toyase'epi mësarute co'aye nema'pë paë'ë.

¹⁰ Jaje pa'ina, joyo oiye cato tiñe pa'iyë ponëne cui'ne huasosicohua'i pa'iyena saye a'ë. Jaje pa'iquëta'are iye yeja pai yo'ojë oiye cato, ju'iñena saye a'ë.

¹¹ Jaje pa'ina, ñajë'ë, yure Maija'quë yëyeje pa'ye yo'ojë oise'epi etase'ere. Iye a'ë, iti etase'e: Esa co'ayere ne de'hua ëaye nëiñe, mësarü aquë co'ayere yo'osi do'ire huajëya'ye nëiñe, co'aye sañope cama'cohua'ita'are huajëya'ye nëiñe, co'ayere yo'osiquëpi ponëjaquë cajë ai yo'oye nëiñe, co'aye yo'oquëre si'seye pa'iji cuasaye nëiñe, mësarupi, si'ayere de'oyerepa yo'ohuë, nuñerepa yo'ocohua'ipi.

¹² Jaje pa'ina, yë'ë ja toya ja'hua toya maca iti co'aye yo'oquëni panita'a iti co'aye yo'o cuañoquëni caquë toyaye pahuë. Coa ai jerepa yë'ë cato mësarü yëquëre co'a ju'ijë pa'iyepi, Maija'quë ña hue'ñana ña'ne pa'ijajë caquë toyahuë.

¹³ Ja cato yëquëre ne yë'huaye pa'iji.

Jaje pa'iquëta'are iye asa yë'huase'e jerepa ña huajëhuë, mësarü de'oye pa'ijë pa'icohua'ire ña do'ire Tito sihuaquë pa'iyere.

¹⁴ Jaje pa'ina, mësarü ai de'ocohua'i a'ë caquë Titore tsoe quëahuë. Titopi yë'ë mësarü ayere quëase'e nuñere pa'ë caquë asa ti'api, mësarü de'oye pa'ijë pa'iyere ñaquë. Asa ti'acquëna, co'a ju'iñe peoyë, mësarü ayere cato yo'oma' do'ire. Si'aye mësarute yëquë quëase'e cato nuñerepa quëase'e a'ë, cui'neje Titopi nuñere pa'ë caquë asa ti'api, yëquë quëase'e.

¹⁵ Jaje pa'ina, yureta'a ije mësarute ai jerepa yëji, si'aohua'i mësarü ite de'oye dahuëre ñajë pépani pajë, i caye si'aye de'oye sehuojë yo'ocaise'ere cuasaquë.

¹⁶ Jaje pa'ina, yë'ë mësarute ai sihuayë, de'oyerepa yo'ojacohua'i a'ë caquë!

De'oyerepa Isiye

8

¹ De'oji. Yure Maija'quë do'ijë, mësarute quëaye yëyë, Maija'quë oi coa isise'epi Macedonia pa'icohua'i sehuosicohua'i yo'o iñoñere.

² Jaohua'i teaye co'amaña peocohua'ita'a ëseye peoyerepa sihuajë isihuë, yecohua'ire coçai ja'ñere. Jaiye co'amaña pacohua'i isiyeje pa'yerepa isihuë. Cui'ne jaiye neñañe pa'ina, tëto sainije sihuacohua'i pa'iyë.

³ Cui'ne yë'ëpi ñahuë, iohua'i de'oyerepa cuasajë ëseye peoyere papi iohua'i payere cui'ne iohua'i paye jerepa isijëna.

⁴ Jaje yo'ojë yëquëje Maija'quë paire coçaiye yëyë, ësema'pë cajë ai sei'ë, yëquëre.

⁵ Sesicohua'ipi coa curiquëse'e isiye pajë coa ai jerepa yo'ohuë. Yo'ojë du'ru macarepa Ejaëna iohua'i pa'iyere isihuë. Ja jeteyo'je isihuë, yëquëna, Maija'quë yëyeje.

⁶ Jaje pa'ina, Titore i ja'në yo'o huëose'ere yo'oquë mësarü quë'rojë iye de'oye cuasajë coçai curi isiye tsi'so saojaquë cajë sei'ë.

⁷ Mësarü si'aye de'oyerepa pa'icohua'ipi pa'iyë: Pa'ire paji cuasacohua'ipi, tañe coca cacohua'ipi, tañe asacohua'ipi, de'oye yecohua'ire necaicohua'ipi, cui'ne yëquëre ai oicohua'ipi. Jaje pa'icohua'ipi iyereje cuasajë yecohua'ire tëto saisicohua'ipi yo'ojë pa'ijë'ë, peocohua'ire coçai isiye.

⁸ Mësarute tsepoje pa'iore isiye, mësarupi yecohua'i de'oye yo'oyere ñani mësaruje, mësarü nuñerepa paire oicohua'i pa'iyere iñojajë cajë. Jaje pa'ina, mësarute cuañema'pë pa'iyë.

⁹ Jaje pa'ina, mësarü cato tsoe asayë, mai Ejaë Jesucristo maire de'oye coa isisi'i caquë, jaiye co'amaña paquëpi, co'amaña peoquë de'ose'e, mësarü do'ire. Mësarupi i co'amaña peoquë de'osi do'ipi, jaiye pacohua'i pa'ijajë caquë yo'opi.

¹⁰ Mësaruru de'oye pa'iyere caquë, iye yo'oye aye mësarute cahuë, yë'ë cuasaye mësarupi ja'në tëtto saisi ometëcahuë ai sihuajë de'oye yo'o huëohuë, iye isiye ayere.

¹¹ Jaje yo'osicohua'i sëtë yurejê sao macaja'a, jare ocue pa'i maca cuasajë, sihuajë isijë yo'ojë'ë, mësaruru paye ja'ye.

¹² Jaje pa'ina, paipi Maija'quëre isiye yëre paquë i paye ja'ye isito, Maija'quë sihuaquë ñacaiquë api. Maija'quë co'amaña peoquëni ñaquëta'a, isijë'ë caquë sema'quë api.

¹³ Cama'ë pa'iyë, yecohua'ire cöcai do'ire, mësarupi co'amaña carajani, ai yo'ojajë caquë.

¹⁴ Yë'ë cato cayë, si'ahua'i si'a yë'quë maca co'amaña payere caquë. Jaje pa'ina, yure mësarupi cöcaiye pa'iji, iohua'ire peoyere. Cöcatena, cui'ne yequë mu'se iohua'ipi mësaruru peoyere cöcaiye pa'iji, mësarute. Jaje yo'ojë si'a yë'quë maca paja'cohua'i a'ë.

¹⁵ Pajëna, toyase'e cayeje: "Jaiye si'sosiquëre nëañeje papi, cui'ne a'ri maña tsi'sosiquëreje caraye papi."

Tito Cui'ne Ite Cöcohua'i

¹⁶ De'oji, cayë, Maija'quëre, Tito joyona yë'ë mësarute ai cuasaquë pa'iyëje pa'ye ai cuasaye necaisiquëre.

¹⁷ Jaje pa'ina, Titopi, yë'ë mësarute sani ñajë'ë caquë seña, de'oyerepa sehuocaji'i. Ipi mësarute ai cuasaquë ña ëa ju'i pa'iyë sëtë. Jaje pa'ina, yure i yëyese'epi mësarute ñasi'i caquë saiji.

¹⁸ Si'a hue'ña sehuosicohua'i pa'icohua'i quë'rona, huaso coca de'oyerepa necai do'ire de'oquëre pare yëhuoquëni, Maija'quë do'iquëre te'ire, Tito ja're cöni jëjo saoyë, mësaruru quë'rona.

¹⁹ Coa ai jerepa si'a hue'ña sehuosicohua'i pa'icohua'ipi ite sahuareña, yëquë ja're cu'i yëquë yo'oye cöcaija'quëni. Jaje pa'ina, yëquë mai Ejaëre de'oye necañu'u cajë coa isi co'amaña tsi'sojë yo'oyere cui'ne yëquë cöcañu'u cuasaye iñoñu'u cajë yo'oyere, cöcaija'quë api.

²⁰ Jaje yo'ojëna, iye yëquë jaiye co'amaña tsi'soyere, de'oyerepa huahuesi'i cajë yo'oyë, yecohua'ipi co'aye cama'pë pa'ijajë cajë. Jaje yo'oyë.

²¹ Jaje pa'ina, yëquë cato de'oyere pase'e yo'oye yëyë, mai Ejaë ña hue'ña, cui'ne pai ña hue'ñaje.

²² Cui'ne jaohua'i ja're cöni te'e jëjo saoyë, yequëreje Maija'quë do'iquëre. Jaë cato jaiye de'oye yo'oquë yëquëre i yo'oyepi, i nuñerepa pa'iyë iñoquëpi, cui'ne yurejê mësarute, nuñerepa pa'icohua'i a'ë cuasaquë api. Jaje pa'ini jëjo saoyë.

²³ Jaje pa'ina, yecohua'ipi iquei'ni cajë Titore secohua'i pa'ito quëajë'ë. Jaë cato Pablöre tsioquë api, cui'ne i ja're co'amaña nequë api, mësarute cöcasi'i caquë, cajë'ë. Cui'ne Maija'quë do'ijë i ja're cöni saicohua'ini secohua'i pa'ito cajë'ë. Jaohua'i cato sehuosicohua'i tsi'sini cuasani jëjo daosicohua'i a'ë. Cristöre de'oye necaicohua'i a'ë cajë'ë.

²⁴ Jaje pa'ina, si'a hue'ña sehuosicohua'i ñañere cajë, mësaruru iohua'ire nuñerepa oiyere oni iñojë'ë. Jaje pa'ina, yëquë mësaruru ayere case'eje pa'ye sihuayë, mësarupi jaje yo'ore paja'cohua'i a'ë cuasajë.

Maija'quë Do'ijëre Tsisocaise'e

9

¹ Mësaruru cöcañu'u cuasayere asa do'ire, Maija'quë do'ijëre pa'icohua'ire tsi'soni isi ja'ñeta'a mësarute toyaye pañë.

² Si'anë sihuaquë cayë, Macedonia acohua'ire, mësaruru Acaya pa'icohua'i, ja'në ometëcahuë cöcañu'u cajë cui'ñasicohua'ipi pa'ise'ere pa'ijëna, mësaruru de'oye cuasayere

ñani, jai paí Macedonia acohua'ipi mësaru esa ne ëa ju'ijë yo'oyere ñani de'oye yo'oñu'u cajë yo'ose'ere cayë.

³ Jaje pa'iquëta'are Maija'quë do'ijëre jëjo saoyë, iye yo'oye aye, yë'ë mësarute de'oye yo'ocohua'i a'ë case'epi coa case'e pa'ima'quëni caquë. Jaje cani cayë, mësarupi yë'ë cuasaquë case'eje pa'yerepa coa isiye ne de'huasicohua'ipi pa'ijajë caquë cayë.

⁴ Mësarupi ne de'huama'cohua'ipi pa'ijëna, yë'ë ja're yeque Macedonia acohua'ipi coní sani ñama'cohua'ini caquë cayë. Mësarupi tsi'soyere nema'cohua'ipi pa'ito yëquëre ai huajëya'ye pasipi, mësarute nuñerepa neñë cuasajë sihuajë casi do'ipi, cui'ne mësaruteje jerepa huajëya'ye nësipi.

⁵ Jaje pa'ina, mësarute du'ru sani do'i ñaja'cohua'ire, Maija'quë do'ijëre jëjo saoyë, jaohua'ipi mësaru coa isiñu'u ca nëose'e cõcaijë tsi'so saojajë caquë. Jaje yo'orena, mësaru coa isiyepei ëseye peoyere papi de'oyerepa cuasajë yo'oyere iñoñe pasipi.

⁶ Iyere cui'ne cuasajë'ë: A'ri maña tasiquëpi jare a'ri maña tëaye pa'iji, cui'ne jare jaiye tasiquëpi jare jaiye tëaye pa'iji.

⁷ Jaje pa'ina, paí ñape isiye pa'iji, joyo cuasase'e ja'ye, isima'pë pa'ijë'ë co'aye nëi joyopi, pañita'a yecohua'ipi cuañejëna. Jaje pa'ina, Maija'quë cato oi ñacaiquë api, sihuaquë isiquëni.

⁸ Jaje pa'ina, Maija'quëpi mësarute si'a mu'seña coa si'a co'amaña jaiye isija'quë api. Mësarupi si'aye mësarute caraye pajë nëaquëna, si'aye de'oye yo'o co'amañare cõcaija'cohua'i a'ë.

⁹ Jaje pa'ina, toyase'e caji:

Co'amaña peocohua'ire ëseye peoyerepa isisiquëre cato,

I nuñe yo'ose'e ti pani huesëji.

¹⁰ Jaje pa'ina, Maija'quë mai ta ja'ñe, cui'ne ai ja'ñe isiquëpi si'aye mësaru ta ja'ñe, cui'ne mëa ja'ñe necaija'quë api. Necaina, mësaru ësema'pë isiyepei jaiye nuñerepa yo'oyere tëaye pasipi.

¹¹ Jaje yo'ojëna, Maija'quë mësarute jaiye co'amaña isija'quë api, peocohua'ire cõcaijajë caquë. Ja tsi'soni jëjo saoyere jai paí Maija'quë do'ijëpi de'oji cajë Maija'quëre pëpajacohua'i a'ë.

¹² Jaje pa'ina, iye yëquë Maija'quë do'ijëre cõcai ja'ñe sacaini coa iohua'ire carayese'e cõcai ja'ñere saye pañë, coa iohua'ipi ai jerepa Maija'quëre ai de'oji cajë pëpa ja'ñere sayë.

¹³ Jaje pa'ina, iye mësaru cõcaiyepi mësaru Cristo coca de'oye sehuocaiye iñoquëna, ñajë iohua'ipi Maija'quëre de'oquëre pa'ni cajë sihuaja'cohua'i a'ë. Sihuajë iohua'ije Maija'quëre de'oye yo'oja'cohua'i a'ë, mësarupi iohua'ire cui'ne si'aohua'ire yecohua'ireje ëseye peoyerepa cõcaiyere ñajë.

¹⁴ Jaje pa'ina, Maija'quëpi i oiye mësarute iñosi do'ire cuasajë ai yëjë Maija'quëre mësarute seccaija'cohua'i a'ë.

¹⁵ Jaje pa'ina, Maija'quëre ai de'oji cayë, iye ai de'oyerepa i isise'ere!

10

Pablo Cristo Jëjo Daoquë Sëte I Tutu Payere Case'e

¹ Yë'ë Pablopí mësarute Cristo a'jiñe yo'oyepi cui'ne i oiyepei cuasaquë, mësarute señë. Yë'ëre cayë, mësaru ja're pa'ini tutu caye caraquëta'a cayë. Jaje pa'iquëta'a so'ore paí toyase'ejä'a irepa cayeje tutu cayë.

² Jaje ca do'ire mësarute quëayë, yë'ë mësarute ñasi'i caquë sai maca ja yë'ta'api de'oye pa'iyepi pajë, mësaru acohua'ipi paí yëyepi yo'oji cacohua'ire cato tuturepa caja'quë a'ë.

³ Jaje pa'ire paji yëquë cato paí a'ë. Jaje pa'iquëta'are iye yeja paí sañope yo'oyeje pa'yepi yo'oye pañë.

⁴ Mai uihua co'amaña cato, Maija'quë tutu quë'i uihua co'amaña'ë. Si'aye co'a tutu quëco pa pa'i huë'ñare nejo co'amaña'ë. Jaje pa'ina, mai uihuama'pë pa'iyë, iye yeja pa'i uihua co'amañaje pa'yepi.

⁵ Jaje pa'ina, ja uihua co'amañapi, si'aye Maija'quë ta'ñe asaquë yo'oyere, sañope tiñe pa'ye cuasayere nejoñe pa'iji. Cui'ne ja uihua co'amañapi, si'aye mai cuasayere tsi'soni Cristona isiye pa'iji, maipi ite de'oyerepa sehua ja'ñere cajë.

⁶ Jaje pa'ina, si'aohua'i mësaru de'oye sehuocaicohua'ise'e pa'i maca, yëquëpi si'aye de'oye sehua ma'ñere si'seye tsoe cui'ñasicohua'ipi pa'iyë.

⁷ Mësaru cato coa ëmëje'e pa'iyese'e ñañë. Jaje pa'ina, yë'ë nuñerepa Cristo aquëre pa'ë asaquë pani, yëquëreje nuñerepa Cristo acohua'i a'ë cuasaquë ñasipi.

⁸ Jaje pa'ina, yë'ëpi yëquë yo'oye pa'iquëta'are seña maca mësarute cuañequë yo'osiquë panije, co'ayerera yo'ore'ni cuasaquë ca'raye pañë. Ëjaëpi mësarute nejoñe peoyerepa, jerepa joyo pa'iyere ñese mëocaija'a tutu isiquëre me ca'raye'ni.

⁹ Jaje pa'ina, yë'ë toya saose'ëja'a mësarute ca quëcosi'i caquë toyase'ëje pa'ye ñama'pë pa'ijë'ë.

¹⁰ Pa'iyë, yecohua'i yë'ëre ñeje cacohua'i. Pa'i ñato tutu peoquë maca, cui'ne coca canije, ëjaërepa cayeje meñerepa pa'ire cama'quëpi, ja yë'ta'a toya daoyese'e jëaye caquë cui'ne cuañequë cayeje caquë toyaquë api.

¹¹ Jaje cacohua'i maña, iyere yëquë yo'o ja'ñere asani pa'ijajë, yëquë cato jaje pa'ina, yëquë coca case'ëje pa'ye, cui'ne so'ore mësarute pa'ijë toyase'ëje pa'ye cui'ne yo'oja'cohua'i a'ë, mësaru ja're pa'i maca.

¹² Nuñerepa caye, yëquë de'ocohua'i a'ë casicohua'ire yëquëpi iohua'ire cuëcua ñajë cui'ne pa'iohua'i a'ë panita'a jerepa pa'iohua'i a'ë cuasajë yo'oma'pë pa'iyë. Jaje pa'ijëta'are me pa'i a'ni yë'ë cuasajë sa'ñe cuëcua ñajë pa'icohua'i cato huesëohua'irepa yo'oyepi yo'ojë pa'iyë.

¹³ Yëquë yo'oye pa'ina, coa ai jerepa pa'iohua'i a'ë cuasajë sa tëto saipe yo'oye paja'cohua'i a'ë. Jaje pa'ina, yëquë co'amaña neja'to Maija'quëpi iye macaja'a nejë'ë, caquë ña nëocaiji. Jaje pa'ina, ipi yëquëre mësaru quë'ro Corinto ti'ajë'ë, caquë ñaquëna, ti'ahuë.

¹⁴ Jaje pa'ina, yëquëre nejë'ë, ca nëosi macaja'a yo'oyë. Jerepa yo'oma'pë pa'iyë. Jaje pa'ina, yëquëpi ja'në mësaru ja're cöni pa'ima'pë patu co'ara'pi. Jaje pati'ñe pa'iota'are yëquëpi du'ru sani mësarute Cristo de'o cocare quëahuë.

¹⁵ Cui'ne yëquëre ca nëose'ere sa eta sani yecohua'i nese'ere jioni sihuama'pë pa'iyë, ai jerepa pa'iohua'ipi de'oyerepa nehuë cajë. Coa ai jerepa yëquëre ca nëose'ëja'a yo'oyë, mësarupi Maija'quëre pa'ire paji cuasa ti'ajëna. Mësaru ja're pa'ijë jerepa Maija'quë co'amañare neñu'u cuasajë yo'oyë, yëquëre Maija'quë ca nëose'ëje pa'ye.

¹⁶ Cui'ne cuasayë, mësarupi. Pa'ire paji cuasa ti'ajëna, mësaru pa'i yeja Corinto jerepa pa'i yejañaje sani huaso coca quëañu'u cajë. Yecohua'i nese'ere jioni, yëquëpi jerepa pa'iohua'ipi de'oye nehuë, cajë sihuayere coejë, cui'ne yecohua'i Maija'quëre necaiyere nerojai hue'ña cacaye pañu'u cuasayë.

¹⁷ Jerepa pa'i a'ë cuasayë yëquë pani, jerepa pa'i api cuasajë'ë, Ëjaëna. Jaë api, jerepa pa'i.

¹⁸ Jaje pa'ina, Ija'a co'ye de'oquë a'ë caquë cato neñama'quëpi nuñerepa pa'iquë peoji. Coa Ëjaëse'e de'oquë api caquë cato neñasiquëpi nuñerepa pa'iquë api.

11

Pablo Cui'ne Coa Cacohua'i

¹ Quëcojë dahuëre asajë'ë, yë'ë caye, a'ri maña cuepe cocajë pa'ye, catoje.

² De'oji, yè'è cato mēsarute oi ai ēseyē, Maija'quē oi ēseye ayepi, mēsarute Cristona te'ire huejosi'i ca nēosi do'ire ēseyē. Jaje pa'ina, nomi tsio ēmēre yo'oma'core paje pa'iohua'ini, ina isisi'i caquē yo'oyē.

³ Jaje pa'iquēta'are ca'rayē, añapi io ta'ñe cayepi, Evare cosose'eje pa'ye, mēsarute cosocona. Cristore nuñerepa cuasajē sihuayere mēsarupi jeoma'cohua'ini caquē.

⁴ Jaje ca'raquē ñaquēna, mēsarū, yecohua'ipi daijē yēquē quēase'eje pa'ye quēama'pē coa tiñe pa'i Jesuni quēajēna, coema'pē asayē, mēsarū. Cui'ne ja'nē isi cuañose'eje pa'i joyo peoyere coa tiñe pa'i joyore isi cuañojē, cui'ne mēsarū ja'nē asase'eje pa'ye peoyere tiñe pa'i huaso cocare quēajēna, sehujē pa'ijacohua'i a'ē, tiñe pa'iyē.

⁵ Jaje pa'itojē yè'è cato jaohua'i Jesús jējo saocohua'i a'ē coa cacohua'i huē'ehuēre pa'iyē pañē. Jare cuasayē.

⁶ Yè'ēpi de'oyerepa coca ca ti'ama'quē pa'itojē, yè'è ta'ñe asaye cato jaiye a'ē. Ja asayere mēsarute iñohuē, si'aye yēquē yo'ojē pa'iyepi.

⁷ ¿Co'aye yè'è yo'ore mēsarute, huaso coca quēa do'ire curi sema'ē, cui'ne mēsarute ñese mēoñere caquē yè'ēpi teaye pa'i maca de'oni yo'ore? Pañi, co'aye yo'oye pañuē.

⁸ Jaje pa'ina, yequē sehuosicohua'i tsisosi curire jiohuē, mēsarute necasi'i caquē.

⁹ Mēsarū ja're pa'i maca yè'ēre jopo carayere, cocaijē'ē caquē mēsarute sema'ē pa'ē. Paquēna, Maija'quē do'ijē Macedonia daisicohua'ipi coca'ē, co'amaña isijē yè'ēre caraye. Mēsarute josa yo'oye pasi'i cuasahuē, jare jajese'e yo'oquē pa'ija'quē a'ē.

¹⁰ Yè'è cato Cristore pa do'ire nuñerepa cayē. Jaje pa'ina, yè'è si'a Acaya yeja pa'icohua'ire curiquē sema'ē quēase'ere sihuaye sioye ti peoji.

¹¹ ¿Me yo'oquē jaje caye'ni, mēsaruni oima'ē, jaje caye? Pañi Maija'quēpi ñaji, yè'è mēsarute oiye.

¹² Iohua'i yo'oyere itire pa'ē cajē sihuajē maije pa'iohua'i a'ē cañu'u cajē yo'oyere, iohua'i quēco payere jiosi'i caquē yè'ē curi sema'ē yo'oyere yo'oquē pasi'i.

¹³ Jaohua'i cato Cristo jējo daocohua'irepa peoye coa i jējo daocohua'ijē pa'iohua'i de'oni cosojē yo'ocohua'i a'ē.

¹⁴ ¿Me yo'ojē jaje yo'oye'ni, ai cuasama'pē? Jare i huati ējaēpi huiñaēje pa'irepa miaquērepa de'oni yo'oquē api.

¹⁵ ¿Jaje yo'oquēre sēte me pañe'ni, ite necaicohua'ijē? Jaje pa'ina, de'o pañe pa'iohua'i de'oni yo'ojē cosoyē, pañe. Jaje pa'iquēta'are iohua'i yo'ose'e pa'iyēje sai cuañoñe pa'iji.

Pablo Ai Yo'ose'e Jesús Jējo Saoquēpi

¹⁶ De'oji, tijupē mēsarute ca coñē, te'ijē yè'ēre cuepequē caji, cuasacohua'i pañi coa asajē'ē, yè'è mēsarute cuepequē cayeje caquēna, yè'ēje a'ri maña casi'i jerepa pa'i a'ē cuasaquē.

¹⁷ Iye yè'è jerepa pa'i a'ē cuasaquē casi'i caye cato cama'ē pa'iyē, mai Ējaērepa cuañese'epi. Ja cato cayē, coa cuepei cayepi.

¹⁸ ¡Jai pañi iohua'i yo'oyere ñajē jerepa pa'iohua'i a'ē cuasajē sihuacohua'i pa'iyē sēte, yè'ēje cui'ne yè'è yo'oyere ñaquē jerepa pa'i a'ē cuasaquē sihuasi'!

¹⁹ Mēsarū ai ta'ñe pa'iohua'ita'a cuepeohua'i cayere quēcojē ai yējē asayē.

²⁰ Jaje pa'iohua'ipi quēcojē jaohua'ipi jo'ya nerena, mēsarū sihuajē cocaiyē, mēsarute coa co'acohua'ire ñajē yo'ocohua'ini, coa cosocohua'ini, mēsarute coe ēaye ñacohua'ini, yequere tsiana tē'cajē yo'ocohua'ini cocaiyē, mēsarū.

²¹ Yēquē pa'ē, ai tutu peocohua'ipi mēsarute jaje yo'oye pasicohua'i. Jaje caye huajēya'ye nēicota'are cayē:

Jaje pa'iquēta'are yecohua'ipi jerepa pa'iohua'i a'ē cuasato yè'è cui'ne jerepa pa'i a'ē cuasasi'i, iyere cuepei cayeje caquē.

²² Jaohua'i hebreo pañi a'ē, yè'ēje i a'ē. Jaohua'i Israel pañi a'ē, yè'ēje i a'ē. Jaohua'i Abraham tsēcāpē acohua'i a'ē, yè'ēje i a'ē.

²³ Jaohua'i Cristore necaicohua'i a'ë. Yë'ëje jaohua'i necaiye jerepa Cristore necaiquë a'ë. Jaje pa'ina, jaohua'i neñe jerepa nehuë. Cui'ne jaohua'i si'se cuañose'e jerepa si'se cuañohuë. Cui'ne jaohua'i co cuañose'e jerepa co cuañohuë. Jaje yo'oquë si'anëpi ne ju'iñere paë'ë.

²⁴ Judío paipi cinco pa'ye yë'ëre tseajë treinta y nueve pa'ye si'sehuë, tseañerepa si'se mepi.

²⁵ Toasoñe pa'ye tarapi të'cahuë. Cui'ne te'erepa quëna pëapi jeahuë. Toasoñe pa'ye yë'ë sai yohuëapi ea dutupi. Ea du'ina, duni juni tëjiquë te'e ñami cui'ne te'e mu'se jai tsiayare coa huahuahuë.

²⁶ Si'anë cu'iyese'e yo'oquë ñasiquë a'ë, tsiaya duni jut'iñe pa'ye, ñaohua'ina huahuo'ñe pa'ye, cajeohua'ipi huati'ñe pa'ye, ti paipi huati'ñe pa'ye, jai daripë acohua'ipi huati'ñe pa'ye, tsio huë'ña acohua'ipi huati'ñe pa'ye, jai tsiayana duni jut'iñe pa'ye, Maija'quë do'ijë a'ë, coa cacohua'ipi huati'ñe pa'ye yo'ojëna ñaquë tëto saisiquë a'ë.

²⁷ Cui'ne, jaiye jë'joye nëina neñe, cui'ne ai yo'oye tëto saë'ë. Jaje pa'ina, yequere ti caima'ë tëtosaë'ë. Yequere ao peoquëna, cui'ne oco ëa ju'i tëtosaë'ë. Yequere ti aima'quëpi coa paë'ë. Yequere caña peoquëna, sësë ju'i ai yo'oquë paë'ë.

²⁸ Iye cui'ne yequë co'amaña jerepa co cuasaquëna mu'seña ñape yë'ëna dëquyeje pa'ye tomequëna, si'a hue'ña sehuosicohua'i me pa'iyeni cuasaquë co'a ju'i pa'iyë.

²⁹ Jaje pa'ina, yequë te'i tutu peoquë pa'ito yë'ëje i jare con te'e ai yo'oquë tutu peoquë pa'iyë. Co'ayena ne taosiquë pa'ito yë'ë joyo a'siyerepa oiyë.

³⁰ Jerepa pa'i a'ë cayepi nëiñe pa'ito yë'ë teaye pa'i tutu peoyere iñosi'i, yë'ë cayepi.

³¹ Jaje pa'ina, Diosu mai Ejaë Jesucristo pëca ja'quëpi yë'ë caye nuñerepa caji caquë asaji, si'anëpi de'oquëre pa'ni cajë sihuaquëre papi.

³² Yë'ë Damascore pa'i maca, romano pai ëjaë Aretasre co'aiquëpi, pai ëjaëpi, yë'ëre tseaja'cohua'ire jai daripë eta sa'noana soldado paire në'quepi.

³³ Jaje yo'ouna, yecohua'ipi yë'ëre do'rohuëna ayani jai daripë tëhuopa etaye ña sa'rojã'a casarena, catihuë, Aretasre.

12

Maija'quë Pablore Iñose'e

¹ Do'i peoye a'ë, co'ye de'oyerepa yo'oquë a'ë cajë sihuaye. Jaje pa'iquëta'are mësarute quëaye yëyë, yë'ëre Ejaë huëo cani ñañeje pa'ye cui'ne yequë mu'seña pa'i ja'ñere iñose'e.

² Pa'iji, catorce ometëca te'ire Cristo sehuoquëre ma'tëmona, toaso pëpë acona sase'e. Iye yo'ose'ere asaquë a'ë, yë'ë. Si'a capë sa cuañosiquë pa'ini, panita'a joyose'e sa cuañosiquë pa'ini huesëyë. Ja cato Maija'quëse'e asaji.

³ Jaje pa'iquëta'are asayë yë'ë cato, jaëte si'a capë quë'ire, panita'a joyose'e sasiquë pa'ini huesëyë. Coa Maija'quëse'e asaji.

⁴ Ite cato Maija'quë tsiona sapi. Saëna, jaronasapi, ti pai asani i case'eje pa'ye ca ti'añe peoyere pare.

⁵ Yë'ë jaëje pa'ire pani, jerepa pa'i api caquë sihuacati'ñe pa'i a'ë. Yë'ëja'a co'ye jerepa pa'i a'ë caquë sihuayeta'a pasi'i. Jaje pa'iquëta'are sihuasi'i yë'ë ne ti'a ma'ñere.

⁶ Jaje pa'iquëta'are, yë'ëpi jerepa pa'i a'ë caquë pani, coa cuepequë caye pa'ñe pa'i a'ë, jare nuñerepa cajuquë pa'i do'ire. Jaje pa'iquëta'are iyere yëyë, yecohua'ipi yë'ëre jerepa pa'i api cuasama'cohua'ipi, iohua'i yë'ë yëhuose'ere asayepi cui'ne yë'ë pa'iyere ñañepi cuëcujë.

⁷ Jaiye iñose'ere paquëta'a pa'ina, yë'ëpi jerepa pa'i a'ë cuasama'quëni caquë, yë'ëre josa yo'ojã'core huati ëjaë hua'jo ñacaje pa'ioipi yë'ë capëna ai yo'oyere miuje pa'iore ne nëopi.

⁸ Jaje neina, ai yo'oquë toasoñe mai Ejaëre, ja ai yo'oye nejocaijë'ë caquë sei'ë.

⁹ Seina, ipi capi: “Yë'ë më'ère oiyepi tsoe de'oji, yë'ë tuture tutu peocohua'ija'a de'oyerepa iñoñe pa'iji” capi. Jaje pa'ina, sihuayë, yë'ë tutu peoyeja'a Cristo tuture iñoñe pa do'ire.

¹⁰ Jaje pa'ina, sihuayë, tutu peoyere, pëpoyere, co'amaña carayere, huani jeoñu'u cajë yo'oyere, cui'ne Cristo do'ire necai ai yo'oyere. Jaje pa'ina, yë'ëpi tutu peoquë pa'i maca, ja maca jerepa tutu quë'i pa'iyë.

Corinto Sehuosicohua'ire Pablo Co'a Ju'iñe

¹¹ Mësarupi cacaima' do'ire, cuepei cayeje cahuë, mësarute. Mësarupi yë'ère de'oquë api cacaiye pa'iji, pañi yë'ëja'a co'ye. Yë'ë mësarute ye'yacohua'i huë'ehuëre pa'iyë pañë, jdo'i peoquë maca pa'inije!

¹² Jaje pa'ita'a, yequë mu'se pa'i ja'ñe iñoñepi, pañi yo'o tija ma'ñe yo'oyepi, jaiye de'o co'amaña mësarupi ja're pa'i dahuëre quëcoquë yo'o iñoñe'epi, japi iñoñuë, Jesús jëjo daoquërepa yë'ë pa'iyë.

¹³ Jaje pa'iquëta'are yequë huë'ña sehuosicohua'ipi jerepa de'oyerepa necaise'e payë cuasayë. Mësarupi coa mësarute necaiye tayo yo'ose'e pa'ito iyese'e a'ë: Yë'ë carase'e mësarute sema'ë paë'ë. Ja tayo yo'oyere ai cuasama'pë sañi toçaiyeje pa'ye de'oye cuasajë oni yejeje'ë, yë'ère.

¹⁴ Mësarute toasoñe acore do'i sai ja'ñere yure ne de'huaquë pa'iyë. Yureje mësarute dëquëyeje pa'ye yo'oma'ë pa'ija'quë a'ë. Mësarupi curire pasi'i caquë yo'oma'ë pa'iyë. Yë'ë cato mësaruni caquë yo'oyë. Jaje pa'ina, pëca ja'quëohua'ipi mamajëre isija'a curiquë tsi'socohua'i a'ë, pañi mamajëpi pëca ja'quëohua'ire isi ja'ñere tsi'soye.

¹⁵ Jaje pa'ina, yë'ëpi mësarute ai oina, mësarupi yë'ère a'ri maña oitoje, yë'ë de'oye cuasa do'ipi si'aye yë'ë curi paye sañi saosi'i, cui'ne yë'ë tutu mañaje ne saosi'i caquë sihuaquë yo'oyë, mësarupi joñoa de'oye pa'iyere caquë.

¹⁶ Nuñerepa cayë, yë'ë mësarute dëquëye yo'oma'ë paë'ë. Jaje pa'iquëta'are yecohua'i mësarupi acohua'ipi cayë, yequëre coa i ta'ñe cosoyepi yo'oquë se'queoje pa'iona, eo nëopi.

¹⁷ ¿Yë'ë mësarupi ñato, yë'ë yëyere cosoquë nesi'i caquë jaohua'ire jëjo saore?

¹⁸ Titore do'i mësarute sani ñajaquë caquë seni cui'ne i ja're coní yequëre Maija'quë do'iquëre jëjo saohuë, ¿jëjo saosiquëpi Tito sani mësarute i yëyere nesi'i caquë cosoquë yo'ou? ¿Yëquëre te'e joyopi cui'ne nëiñe isiquëna, cayaohua'i si'a yë'quë macarepa yo'oma'pë pate, mësarupi ñato?

¹⁹ Yeque mësarupi ca'ra'ñe pa'iohua'i a'ë tayo yo'ose'ere, yequë iti ñasicohua'i ña huë'ñana ca de'huañu'u cajë cayë. Jaje cajë caye pañë, yequë cato Maija'quë ña huë'ñana cayë, Cristo acohua'i sëte. Jaje pa'ina, si'aye yequë caye cato, mësarupi Maija'quë do'ijë joyo pa'iyë jerepa ñese mëi ja'ñere coçañu'u cajë caye a'ë.

²⁰ Jaje pa'iquëta'are ca'rayë, mësarute ñasi'i caquë sani tiñe pa'ijëna, ña quëquëyere cui'ne mësarupi yë'ëreje tiñe pa'ina, ñañere. Ca'rayë, te'e cuasaye peoquëna, pëtise'e, te'i payese'e, co'a cocase'e, yecohua'ire cue'cuyese'e, jerepa pa'i a'ë cuasayese'e, cui'ne coa co'a tiyapë pa'iyese'e pa'ima'quëni caquë.

²¹ Jaje pa'ina, cui'ne tijupë do'i ñasi'i caquë saquëna, yë'ë Diosupi huajëya'ye nëiñe nema'quëni mësarupi yo'oyere ñaquëna, caquë ca'rayë. Ja maca mësarupi tsoe huë'ña acohua'ipi tajojëta'a ti jeoma'pë, jai pañi si'si yo'ojë coa nomiohua'ire cui'ne emëohua'ire yo'ojë pa'iyere, cui'ne ja'ñe yo'ojë sëo mease'ere jeoma'pë pa'iyere, iño oema'quëni caquë ca'rayë.

Yëhuoye Cui'ne Pëpa Tëjijerepa

13

¹ Iye do'i saise'e pa'ija'coa, yë'ë mësarute toasoñe acore do'i saico. Te'ire sañope coca caye pa'ito ne de'huaye pa'iji, cayaohua'i pañita'a toasocohua'i, iti ñasicohua'ipi cajëna.

² Jaje pa'ina, t̄ijupē yure ca coñē, so'ore pa'i. Yē'ē ja'nē cayaye acore do'i saisi maca mēsarure pana ñaquē case'eje ca coñē. Ja'nē co'aye yo'ojē pa'isicohua'ire, cui'ne si'aohua'ire cayē. Yē'ēpi co'i cosiquē pani, mēsaru tayoye coa ñañe pa'ija'quē a'ē.

³ Ja maca jaje yē'ēpi cani iñoquēna, mēsaru asaja'cohua'i a'ē. Yē'ē caye cato Cristo case'e a'ē. Ja case'epi mēsaruna tutu carajaiñe peoji, Cristo tuturepa quē'i coca'ē.

⁴ Jaje pa'iquēta'are Cristore tutu peoquēre quēni huani jeoñeje huani jeohuē. Huani jeosicohua'ita'are Maija'quē tutupi huajēquēre papi pa'iji. Jaje pa'ina, cui'ne yēquēje i tutu peoquē pa'ise'e ayere coñi pa'icohua'ije i ja're tsioni pa'i do'ire Maija'quē tutupi pa'ija'cohua'i a'ē, mēsarute necaiyere cajē.

⁵ Mēsaruja'a ñare pajē co'ye neñajē'ē, nuñerepa yēquē Maija'quē pa'ire paji cuasayere pa'iyē cajē. Neñajēna, Cristopi mēsaru ja're coñi pa'ima'quē pa'ito coa cacohua'i pa'iyē.

⁶ Jaje pa'ina, cuasayē, mēsarupi neñasicohua'i pa'ijē, yēquēreje tayoma'pē de'oyerepa pa'icohua'i a'ē, asa t̄i'ajajē cajē uteyē.

⁷ Jaje pa'ina, mēsarupi co'aye yo'oma'pē pa'ijajē cajē Maija'quēre seccaiyē, mēsarute. Yēquēpi jerepa pa'iohua'ipi ne t̄i'ahuē cajē señe pañē. Coa ai jerepa yēquē cato, mēsarupi de'oye yo'ojajē cajē señē. Yēquēpi tayose'eje pa'iohua'i ña cuañotoje.

⁸ Yēquē cato nuñerepa yo'oyere sañope yo'oma'cohua'i a'ē. Coa ai jerepa nuñerepa yo'oyere ñese coçaicohua'i a'ē.

⁹ Jaje pa'ina, sihuayē, yēquēpi tutu peocohua'i pa'ijēna, mēsarupi tutu quē'iohua'i pa'ito. Jaje pa'ina, mēsaru de'ocohua'irepa pa'iyē t̄i'añere cajē, Maija'quēre si'anē seccaijē pa'icohua'i a'ē.

¹⁰ Jaje pa'ina, yē'ē ja yē'ta'a mēsaru quē'ro saima'nē iye toya ja'hua toya saoyē, yē'ē mēsaru quē'ro t̄i'asi maca, yē'ēre Ējaēpi mēsarute nejoma'ē, joyo pa'iyere ñese mēsarute mēocaija'a tutu isise'epi, jēayerēpa yē'ē cuañequērepa pa'i tutupi mēsarute cayere coequē, jaje yo'oyē.

¹¹ De'oji, yure ca tējihuē. De'oye sihuajē pa'ijē'ē. Mēsaru pa'iyepi de'ocohua'irepa pa'iyē pōnēñere yo'ojē pa'ijē'ē, yē'ē case'ere pa'ijē'ē, cui'ne jo'cua de'oye sa'ñe de'oye yo'ojē pa'ijē'ē. Jaje pa'ijēna, Maija'quē paire oiquēpi, cui'ne jo'cua de'oye pa'iyē isiquēpi mēsaru ja're pasipi.

¹² Sa'ñe pēpajē sihuajē'ē, si'si peoyere papi.

¹³ Mēsarute pēpa saoyē, si'aohua'i Maija'quē do'ijēpi.

¹⁴ De'oji. Mai Ējaē Jesucristo, coa isiyepi, Maija'quē mēsarute oiyepi, cui'ne Maija'quē joyo si'anē mēsaru ja're pa'iyepi, si'aohua'ire mēsarute pa'ijaquē.

GÁLATAS

Pablo Toyase'e Galacia Sehuosicohua'ire

¹ Yè'ère Pablöre paipi cani neni jëjo daosiquë peoyë. Coa Jesucristopi, cui'ne Diusu Maija'quëpi, Jesús ju'isiquëre huëosiquëpi jëjo daosiquë a'ë, cui'ne

² si'aohua'i Maija'quë do'ijë yè'ë ja're iño pa'icohua'ije, mësarute yè'ë ja're toyayë, iye ja'hua sehuosicohua'i Galacia yeja pa'icohua'ina.

³ Diusu Maija'quëpi cui'ne Jesucristopi coní, mësaruna coa carajaiñere cui'ne jo'cua de'oye pa'iyere isijajë. Jaje pa'ina,

⁴ yure mai co'a yeja pa'icohua'ini, huasosi'i caquë Jesucristo mai do'ire jucacaji'i, Maija'quë Diusu yëyepi.

⁵ Jaje pa'ina, Maija'quëse'ere de'oquëre pa'ni cajë sihuaye pa'iji. ¡Jaje pa'ijaquë!

Peoji, Yequë Huaso Coca

⁶ Cristo necai do'ipi Maija'quë mësarute soisicohua'ipi, yequë huaso cocare tui huëoni cuasama'topi Maija'quëre tuiye jeorena, ña quëquëyë.

⁷ Nuñerepa cayë, mësarute yequë huaso coca ti peoji. Jaje peoquëta'are mësarute yecohua'ipi ca co'me huesoyë, Cristo huaso cocare tiñe ponañu'u cacohua'ipi.

⁸ Jaje pa'ina, huaso cocare yecohua'ipi tiñe quëacohua'i pani ti nejosicohua'i pa'ijajë. Yè'ëpi tayo tiñe quëaquë pa'itoje nejoñe pa'iji. Panita'a huiñaë ma'tëmo daisiquëpi tiñe quëaquë pa'ito ti nejoñe pa'iji.

⁹ Tsoe ja'në mësarute case'ere ca coñë, yecohua'ipi mësaru du'ru macarepa huaso coca asani de'huase'eje pa'ye quëama'cohua'i pani ti nejosicohua'i pa'ijajë.

¹⁰ Jaje pa'ina, ¿yè'ëni paipi de'oquë api, cajajë caquë yè'ë yo'oye? ¿Panita'a Maija'quëpi de'oji, cajuquë caquë yo'oye? Jaje pa'ina, yè'ëpi paipi de'oquë api cajajë caquë yo'oye pani Jesure necaquë peoyë.

Me De'o U'ni, Pablo Maija'quë Jëjo Saoquë

¹¹ Yè'ë quëaye huaso coca paí cuasase'e pa'ima'ë pa'iji. Jaje pa'ina, Maija'quë do'ijë, mësarupi paí cuasaye a'ë cuasama'pë pa'ijë'ë caquë quëayë.

¹² Jaje pa'ina, paipi yè'ère iye coca isima'pë paë'ë. Cui'ne paina ye'yema'ë paë'ë. Coa Jesucristopi yè'ère iye coca ta'ñe asaye necaji'i.

¹³ Ja yè'ta'a judío paí sehuoyere sehuoquë pa'inë, yè'ëpi Maija'quëre sehuocohua'ire tunirojai nejo saosi'i caquë yo'ose'e asahuë, mësaru.

¹⁴ Jaje pa'ina, judío paí sehuoyere yè'ë jerepa ta'ñe asaquëpi yè'ë cajeohua'ire yè'ë ja'ye ometëca pacohua'ire tëto saisiquë paë'ë, yè'ë aipë case'ere ai de'oye nuñerepa sehuoquë pacacaiquë paja'quë caquë pa'i do'ire.

¹⁵ Jaje pa'ita'are Diusupi ja yè'ère coama'në sahuapi. Jaje pa'ina, i ai oiyepi soipi, yè'ère.

¹⁶ Yè'ère iñopi, i mamaquëre yè'ëpi judío peocohua'ire huaso coca quëajaquë caquë. Jaje yo'osi maca yecohua'ini seni asasi'i caquë yo'oye pahuë.

¹⁷ Cui'ne saima'ë paë'ë, Jerusalénna, Jesús tsoe jëjo daocohua'i ye'yayere ye'yesil'i ñasi'i caquë. Jaje yo'oma'ë, tsoe nëiñe peoyerepa Arabiana saë'ë. Saisiquëpi jeteyo'je Damascona co'ihuë.

¹⁸ Tres ometëca tëto sai maca Jerusalénna saë'ë, Pedrore ñasi'i caquë. Sani i ja're coní quince mu'seña pëahuë.

¹⁹ Jaje pa'iquëta'are ñama'ë paë'ë, yecohua'ire Jesús jëjo saocohua'ire. Coa mai Ejaë yo'jei Jacobose'ere ñahuë.

²⁰ Care payë, Maija'quë ña huë'ñana, mël'ère yè'ë iye toyaye nuñere pa'ë.

21 Ja jeteyo'je saë'ë, Siria yejana cui'ne Ciliciana.

22 Ja maca cato Cristore sehuocohua'i Judea yeja pa'icohua'i yë'ëre pare ñama'cohua'ipi paë'ë.

23 Coa yecohua'ipi "ja'në maire josa yo'oquë pa'isiquëpi yure Maija'quë pa'iji cuasayere quëaquë cu'iji. Ja'në nejo saosi'i caquë yo'oquë pa'isiquëpi cajë quëayese'e asacohua'i paë'ë."

24 Jaje pa'ina, yë'ëre de'oye yo'osi do'ire cuasajë Maija'quëre ai de'oji cajë sihuajë paë'ë.

2

Yecohua'i Jesús Jëjo Saocohua'ipi Pablöre Sehuocaiyë

1 Catorce ometëca pa'i maca tijupë Jerusalénna sai Bernabére cui'ne Titore sahuë.

2 Jaro saë'ë, Diusupi yeque yo'oyeque pa'iji caquë ñhouna. Jaro Jerusalénre sehuocohua'i ëjaohua'ise'e tsi'sicohua'ipi paë'ë. Pa'ijëna, yë'ë judío pa'i peocohua'ire huaso coca quëayere quëahuë, jaohua'ipi asacatena, yë'ë nese'epi cui'ne yë'ë ja neñepi do'i quë'yerepa pa'ijaquë caquë.

3 Cui'ne Tito judío peoquëpi yë'ë ja're coní pa'iquëreje ca'ni tëaye pa'iji cajë cuañeñeje peopi.

4 Jaje pa'iquëta'are Maija'quë do'ijë a'ë cacohua'ita'a coa cacohua'ije paë'ë, yëquë ja're coní yahue cacasicohua'ipi. Jaohua'ipi ca'ni tëaye pa'iji cahuë. Icohua'i cato Cristo Jesure tsioni mai de'oye pa'iyere ñani tijupë judío pa'i yo'oyena cuañese'e jo'yaohua'i pa'iyena ponañu'u cajë cacasicohua'i paë'ë.

5 Jaje pa'iquëta'are ti iohua'i caye asacaiye pahuë, mësarupi nuñerepa huaso cocare de'oyerepa pajë pa'ijajë cajë.

6 Huajëye yo'o ja'ñe quëaye pahuë, yo'o ja'ñere quëacohua'ije. Ejaohua'ire pa'ë, cuasama'ë pa'iyë, jaohua'ipi ëjaohua'i pa'itoje. Maija'quë cato si'aohua'ire cui'ne pa'iohua'ire ñaquë api.

7 Huajëye yo'o ja'ñere quëa'ñe pa'iohua'ita'a judío pa'i peocohua'ire quëaja'quëre Maija'quëpi yë'ëre cuañe nëosiquë api, Pedrore judío pa'ire quëaja'quëre cuañe nëose'eje pa'ye, cajë asahuë.

8 Jaje pa'ina, Maija'quë Pedrore judío pa'ire quëaja'quëre jëjo saoquëpi, yë'ëreje judío pa'i peocohua'ire quëaja'quëre jëjo saopi.

9 Jaje pa'ina, Jacobo, Pedro cui'ne Juan sehuosicohua'i ëjaohua'ire pa'ë cajë ñajëna, pa'icohua'ire papi ñani Maija'quëpi ja yo'o ja'ñe mësarute isipi, cajë jëtëpi yë'ëre cui'ne Bernabére tseani pëpahuë. Jaje yo'ojë ñhohuë, te'e cajeohua'i pa'iyë. Cui'ne ja maca de'oji cahuë, mësarupi sani judío peocohua'ire quëajëna, yëquëpi judío pa'ire quëaye.

10 Coa iyese'ere cuañehuë, co'amaña peocohua'ire cuasacaijë'ë cajë. Yë'ë ñare paquë nesi'i caquë yo'oquë pa'iyere cuañehuë.

Antioquía Daripëna Pablöpi Pedro Tayoyere Yëhuose'e

11 Pedropi Antioquía daripëna daisi maca te'e tsiarepa ñaquë yëhuohuë, ipi tayosiquë pa'iquëna.

12 Jaje yo'oquë du'ru macarepa judío pa'i peocohua'i ja're aji'i, Jacobo ja're pa'isicohua'i ja titama'në. Titasi maca aisiquëpi jaohua'i ja're aiñe jëoni cui'ne tsioyeje paquë yo'opi, ca'ni tëaye pa'iji cacohua'i acohua'ini ca'raquë.

13 Ja maca jaje yo'oquëna, ñajë judío pa'i sehuosicohua'ije Pedro ca'raquë yo'oyena ñani cui'ne yo'ohuë. Yo'ojëna, Bernabëje cui'na ca'raquë yo'opi, jaohua'i yo'oyere ña do'ire.

14 Jaje nuñerepa huaso coca ye'yayeje pa'ye yo'oma'ëna, yë'ëpi ñani si'ahua'i tsi'si sitona si'ahua'i asajëna, Pedrore cahuë: Më'ë judío pa'ita'a judío peocohua'i ja're paë'ë, judío pa'iyepi pa'ima'ë. Jaje pa'iquëta'are ¿me nesi'quë judío peocohua'ire judío pa'i pa'iyëje pa'ijë'ë cuañequë'ni?

Si'aohua'i Maija'quëre Cuasayepi Huasosicohua'i De'oye

¹⁵ Mai cato tsi'nëna judío paire pa'ë. Co'acohua'i judío pa' peocohua'i pa'iyë pañë.

¹⁶ Jaje pa'iquëta'are, mai nuñe pa'icohua'irepa pa'iyë tì'añe peoji, Moisés cuañese'ere yo'ojë. Coa Jesucristore ire pare cuasayepi tì'añe pa'iji, nuñe pa'icohua'i pa'iyë. Jaje pa'ina, yëquëje Jesucristoni ire papi cajë asahuë. Cristore ire pare cuasayeja'a nuñe pa'icohua'i pa'iyë tì'ahuë. Jaje pa'ina, cuañese'ere yo'ojë nuñe pa'icohua'i pa'iyë tì'añe peoji.

¹⁷ Cristona ponëni, i nuñe pa'iyere pañu'u cajë yo'ojë judío peocohua'ije pa'iohua'i, co'acohua'i pa'iyë asa tì'añë. ¿Jaje pa'ito Jesupi maire co'a de'osicohua'i pa'iyë nei? Papi, jaje neñe.

¹⁸ Jaje pa'ina, cuañese'ere ne tì'ajë, huaso cuañone pa'iji caquë ye'yasiquëpi, ja ye'yayere jëosiquëpi tijupë cui'nare ye'yaquë pani cuañese'ere sañope do'i quë'i de'oji.

¹⁹ Jaje pa'ina, yë'ë, cuañese'e yo'oyere jëosiquëpi ju'isiquëje pa'i pa'iyë, Maija'quëni pacacasi'i caquë.

²⁰ Cristo ja're que cuañosiquëpi pa'iyë. Ja yë'ta'a huajëquëpi pa'iyë, Cristopi yë'ëni pa'i do'ipi. Yë'ëpi pa'iyë pañë. Jaje pa'ina, iye capë huajëquë pa'iyë cato Maija'quë mamaquëni yë'ëre oi jucacai isiquëni de'hue yë'ëre ñacaija'quë api cuasaquëpi pa'iyë.

²¹ Jaje pa'ina, Maija'quë paire oi yo'ose'ere tirona oañe pañë. Cuañese'e cayere sehuojë yo'oyepi nuñe pa'icohua'i tì'añe pa'ito, Cristo ju'ise'epi do'i peoye patira'pi.

3

Paire Cuañeñe Panita'a Maija'quë Pa'iji Cuasaye

¹ Ina, Gálatas pa' airepa huesëohua'i a'ë, mësarü. ¿Nepi mësarute co'a de'huare'ni, nuñerepa cocare sehuoma'pë pa'ija'cohua'ire? Mësarü ña hue'ñana de'oye iñojë quëahuë, Jesús que cuañosiquë ayere.

² Jaje pa'ina, iyere seina, quëajë'ë: ¿Maija'quë joyo mësarute isi, Moisés cuañese'ere yo'o do'ire, panita'a, Jesure ire pare cuasa do'ire isipi?

³ ¿Airepa huesëohua'ini mësarü, Maija'quë joyopi yo'oquëna, ne huëosicohua'ipi, yure cato pa' tutupi nuñerepa pa'iyere ne tì'añu'u cuasacohua'i?

⁴ ¿Mësarü jaiye ai yo'oyepi coa pa'iyë? Ja ai yo'oyepi a'ri maña ye'yajajë caquë oiyë.

⁵ Maija'quëpi i joyore mësaruna isini, pa' yo'o tì'a ma'ñere mësarü ja're yo'oni, ¿ique do'ire yo'oquë'ni? ¿Mësarupi cuañese'e cayere sehuo tì'a do'ire yo'oquë? Pa'ni, mësarupi Maija'quë coca nuñere pa'ë cuasa do'ire yo'oji.

⁶ Abrahampi Maija'quë pa'iji cuasa do'ire Maija'quëpi ite capi, nuñe pa'iquë api.

⁷ Jaje pa'ina, Abraham cuasase'eje pa'ye cuasaye pacohua'ipi Abraham tsëcapë acohua'i a'ë.

⁸ Judío pa' peocohua'ire necaiquëre pare cuasayeja'a nuñe pa'icohua'ire neñe pa'iji cuasa nëopi, Maija'quë. Ja yë'ta'a i toya pëpëna toyama'në Maija'quëpi Abrahamre ja de'o cocare quëapi: "Si'a pa' sihuaja'cohua'ire de'oye necaija'quë a'ë, më'ëja'a."

⁹ Abraham jare sihuacohua'ire nesicohua'ipi pa'iyë, i cuasase'eje necaiquëre pare cuasacohua'ije.

¹⁰ Si'aohua'i cuañese'ena quëco pacohua'i cato nejo cuañone pa'iyë. Jaje pa'ina, toyase'e caji: "Cuañe toya pëpë cayeje si'anë yo'o tì'ama'cohua'i cato nejosicohua'i a'ë."

¹¹ Tiñarepa quëaji. Jaje pa'iyë sëte te'ije cuañese'e cayere yo'osi do'ipi, nuñe pa'i pa'iyë tì'añe peoji. Jaje pa'ina, toyase'e caji: "Nuñe pa'i cato Maija'quëre necaiquëre pare asa do'ipi pa'ija'quë api."

¹² Jaje pa'iquëta'are Moisés cuañese'e cato caji: "Si'aye cuañese'e cayeje yo'o tì'aquëpi, iti yo'o tì'a do'ija'a pa'ija'quë api." Jaje pa'ina, Moisés cuañese'e cato necaiquëre papi asaye peoye a'ë.

¹³ Cuañese'e cayere si'a yè'quë maca yo'oma'cohua'ipi nejosicohua'i pa'ijëna, Cristopi maire huasopi. Ja do'ire co'aquëje pa'i de'opi, mai do'ire. Jaje pa'ina, toyase'e caji: "Soquë sarahuana sêa deosiquë cato co'aquë api."

¹⁴ Si'aye Abrahamre Maija'quë ca nëose'ere judío peocohua'ije paja'cohua'i a'è caquë Jesupi soquë sarahuana jucacaji'i. Jaje pa'ina, i ca nëose'ere i joyore isiye pa'iji, si'aohua'ire Jesucristore de'hue neja'quë api, asajë pa'icohua'ire.

Cuañese'e Panita'a Ca Nëose'e

¹⁵ Maija'quë do'ijë, mësarute pai ca nëoni yo'oyena quëaquë iñosi'i: Ñajë'ë, paipi yëni yequëna co'amañare isisi'i ca nëoni toya nëo huesose'e, yecohua'ipi nejocaiye peoji, cajë.

¹⁶ De'oji jaje cui'ne yure Maija'quëpi Abrahamre cui'ne i tsëcapë aquëna ca nëopi. Jaje pa'ina, toyase'e më'ë tsëcapë cama'ë pa'iji, jai paire cayeje, coa te'ire caji më tsëcapë aquëna. I ca nëosiquë cato Cristo api.

¹⁷ Jaje cani cayë: Maija'quëpi Abrahamre ca nëoni ti jaje yo'o ja'ñere ca huesopi, caquë. Jaje pa'i do'ire Moisés cuañese'e jeteyo'je cuatro ciento treinta ometëca pa'i maca huëose'epi Maija'quë ca nëose'ere do'i peoye neni nejoñe peoji.

¹⁸ Jaje pa'ina, Maija'quëpi coa isisi'i Abrahamre ca nëopi. Jaje pa'iquëta'are Moisés cuañese'ere yo'ojë t'lañe pani Maija'quë coa isisi'i ca nëose'e peora'pi.

¹⁹ Jaje pa'ito, ¿iquere co'ai Moisés cuañese'e pa'iquë'ni? Ja cato Maija'quë yëyere pai tayose'ere iño ja'ñepi pa'iji. Jaje pa'ina, Abraham tsëcapë aquë, i ca nëosiquë Cristo dai macaja'a ja cuañese'e yo'oye paji'i. Cuañese'e cato Maija'quëpi huiñaohua'ina caëna, jaohua'ipi Moisésre isihuë, paina isicaija'quë. Isirena, Moiséspi iti yo'o ja'ñe paire quëapi.

²⁰ Jaje pa'iquëta'are yure cato coa Maija'quëse'e te'i pa'iji iti yo'oquë peoji, iti se quëacaiquëje.

Iti Cuañeñe Do'i Quë'ye

²¹ ¿Jaje pa'ito Moisés cuañese'epi Maija'quë ca nëose'ere sañope caye pa'iquë? Pani. Jaje pa'ina, cuañese'e yo'oyepi Maija'quë cajeohua'i pa'iyë t'lañe pa'ito, ja cuañeñere sehuojë yo'o do'i t'lara'huë, nuñe pa'icohua'i pa'iyë.

²² Jaje pa'iquëta'are yure cato Maija'quë toya pëpë caji: cuañese'e tayo yo'o do'ire co'ayepi si'a pai tseasicohua'ipi pa'iyë. Jaje pa'ina, jare Jesucristoni necaiquë api cuasasicohua'ipi de'hue Maija'quë ca nëose'e paye pa'iji.

²³ Ja yë'ta'a Cristore necaiquëre pare cuasaye t'lama'në cuañese'epi maire co'aye yo'oma'cohua'ini caquë cose'eje pa'ye ñacaiye paji'i. Jaje pa'ina, cosicohua'ipi utejë paë'ë, iye cuasayere iñoñe pa'i macana.

²⁴ Tsire ñacaiyeje maire cuañese'epi ñacai ye'yaquë paji'i, Cristona saja'quë. Saëna, Cristoni ire pare cuasani nuñe pa'icohua'i pa'iyë t'ajajë caquë, yo'opi.

²⁵ Ja pa'ina, yure necaiquëre cuasaye daisi maca cuañese'epi maire necaiye peoji.

²⁶ Jaje pa'ina, mësaruru si'aohua'i Maija'quë mamajë a'ë, Cristore necaiquëre pare cuasa do'ipi.

²⁷ Cristo do'ire oco do cuañosicohua'i cato, Cristo ayere suñasicohua'ipi pa'iyë, ije pa'iohua'i de'ojëna.

²⁸ Jaje pa'ina, peoyë, judío pai. Peoyë, griego pai. Peoyë, jo'ya nesicohua'i. Peoyë, coa pa'icohua'i. Peoyë, ëmë. Peoyë, nomio. Jaje pa'ina, Cristo Jesuna tsioni pa'icohua'ipi te'ije pa'iohua'i pa'iyë.

²⁹ Jaje pa'ina, mësarupi Cristo tsecohua'i pani Abraham tsëcapë acohua'i pa'iyë, Maija'quë ite isisi'i ca nëose'ere paja'cohua'ipi.

4

¹ Pëca ja'quë co'amaña si'aye paja'quëta'a tsihua'ë pani jo'yaëje pa'i pa'iji, si'a co'amaña paja'quëta'a.

² Jaje pa'ina, yecohua'ipi ite ñacaijê pa'iyê, i ne'ñe pa'yere. Ñacaijê pa'ijêna, pëca ja'quëpi yureta'a ai de'o tējipi caquê ina si'aye co'amaña isi macaja'a.

³ Jaje pa'ye maije tsije pa'iohua'i pa'i maca iye yeja cuañe tutupi jo'ya nesicohua'ire papi, maire.

⁴ Jaje paquëna, iti yo'o maca ti'aëna, Diusupi i mamaquëre jêjo daopi. Judío pajje pa'i daji'i, nomiona ai de'osiquëpi, Moisés cuañese'ere si'aye yo'oja'quëpi daji'i.

⁵ Jaje daji'i, ja cuañeñe yo'ojê pa'icohua'ini maire huasosi'i caquê Maija'quëpi i yëhuiohua'ire pajaquê caquê.

⁶ Jaje pa'ina, mësarupi tsoe i mamajê a'ê cajê asayere iñosi'i caquê Maija'quëpi i mamaquê joyore jêjo daopi, mësaruru joñoana. Ja joyo pa do'ire cayê, mai: "yê'ê Ja'quê."

⁷ Jaje pa'ina, Maija'quê mamaquê a'ê, mël'ê, jo'yaê peoye. Jaje i mamaquê pa'i do'ire Maija'quëpi i yëyepi isija'quê api, i ca nëosi co'amaña.

Pablopi Ai Co'a Ju'i Pa'ise'e Maija'quëre Sehuocohua'ire

⁸ Ja yê'ta'a Maija'quëre asama'nê, mësaruru yeque diusuohua'i paj nese'e jo'ya nesicohua'ipi paê'ê. Pa'ijêta'a nuñerepa yeque diusuohua'i peoyê.

⁹ Jaje pa'isicohua'ita'a yureta'a asare payê, Diusuni. Ai tiña casi'i, Diusupi mësarute i tsecohua'ire ñaji. Jaje pa'ito ¿me neni cui'naohua'ipi tutu peoyere cui'ne teaye pa'yere cuasa cojê, sehuocaijê jo'ya ne cuañoñe yëye'ni?

¹⁰ Mësaruru ja yê'ta'a Maija'quê yëyere yo'o ti'aja'cohua'i a'ê cuasajê judío paj yo'oyere mu'se de'huajê, ñañëohua'ire cui'ne ometëcare yo'oyê.

¹¹ Jaje yo'ojêna, yê'ê ca'rayê, mësarute ai yo'oquê quëase'epi coa yo'ose'e pa'ima'quëni caquê.

¹² Maija'quê do'ijê señê, mësarute. Yê'êje pa'iohua'i de'ojê'ê, jo'yaohua'i peocohua'i, yê'ê je'quê mësarujê pa'i de'ohuê, judío paj cuañeñe peoquê. Yê'êre mësaruru ti co'aye yo'oma'cohua'i a'ê.

¹³ Tsoe mësarupi asayê, yê'ê ju'i dahuê peoto quëaye pa'ñe pa'ipi mësarute de'o coca quëahuê, yê'ê du'ru macarepa mësarute quëacore.

¹⁴ Yê'ê ju'i dahuê cato yê'êre neñañe paji'i. Pa'ina, mësaruru ja ju'i dahuêre yê'êre coejê eto saoye pahuê. Pajê coa ai jerepa Maija'quê huiñaëre necaiyeje panita'a jare Jesucristopi daquëna, necaiyeje pa'yerepa yo'ohuê, mësaruru.

¹⁵ Jaje pa'ina, mësarute cayê, ¿me nei'ni, mësaruru sihuajê pa'ise'e, mësaruru de'oye yo'ose'ere yê'ê co'aiye paye? Nuñerepa cayê, mësaruru dutaco pa'ito, mësaruru ñacoare dutani yê'êre isira'huê, yê'êre ai oi do'ire.

¹⁶ ¿Jaje yê'ê nuñerepa cocare mësarute casi do'ire mësarute sañope yo'oquê de'ore? Pani.

¹⁷ Jaohua'i mësarute, ai de'oye ñacañu'u cajê yo'ojêta'a co'aye cuasajê yo'oyê. Iohua'i yëye cato mësarupi yêquê ja're pa'isicohua'ini, ti'ohua'ire neñu'u cuasaye a'ê, jeteyo'je mësarupi iohua'ise'ere de'oye necaijê pa'ijajê cuasajê yo'oye a'ê.

¹⁸ Jaje pa'ina, yecohua'ire de'oye cuasajê, mai yëyeje yo'ojajê cajê ñacaiye de'oye a'ê. Jaje pa'ina, yê'ê mësaruru ja're pa'i macase'e yecohua'ipi de'oye yo'ojê, si'anê jajese'e de'oye yo'oto de'oji, yê'ê peo macaje.

¹⁹ Jaje pa'ina, yê'ê mamajê, Cristo mësarute ije pa'iohua'ire de'o macaja'a mësaruni ai cuasaquê, nomio tsj coa huëoni a'si ju'iñeje pa'ye ai yo'oquê pa'iquê a'ê, tijupê.

²⁰ Yurepi merepa yê'ê jarote mësaruru ja're patira'ye yeque maña quëaja'quëpi. Jaje pa'ina, mësarute me cayê'ni caquê co'a ju'iñê.

Agar Cui'ne Zara Iñoñere Quëaye

²¹ Moisés cuañese'ere sehuocañu'u cuasacohua'ipi cajê'ê: ¿Mësarupi cuañese'e cayere asajê pa'icohua'i a'ni?

²² Ñeje toyase'e caji: Caya mamajêre Abraham papi, te'ire i jo'yaona, yequëni i nëjore pana papi, jo'yao peocona.

²³ I jo'yaona ai de'huasiquë cato iye yeja pai yo'ojë payepi parena, coasiquë paji'i. Nējorepa mamaquë cato, Maija'quë ca nēose'epi tī'a ja'ñere coasiquë paji'i.

²⁴ Iye caya nomiohua'i iñoñë, Maija'quë maire cayaye cuasa nēose'ere. Jaje pa'ina, iye ai cuasajë asaye paji: Agar, Abraham jo'yaopi Arabia quë'ro acore Sinaí cutihuë ayere iñooco, judío paire, Maija'quë cuañeñe isisi pa'i sito. Iye cuasa nēose'e acohua'i cato jo'yaohua'i pa'ija'cohua'ipi coa cuañoñë.

²⁵ Agar cato Sinaí cutihuëre iñooco, Arabia yeja pa'iconi, yure pa'i Jerusalénre. Ja daripë cato si'a io mamajë coní cuañese'epi jo'ya ne cuañosicopi pa'ico.

²⁶ Jaje pa'iquëta'are, ma'tëmo Jerusalén cato jo'yao peoco. Jaje pa'ina, mai io mamajë a'ë.

²⁷ Jaje pa'ina, toyase'e caji: Sihujë'ë, carao, mamajëre peocopi. Sihuaço cuijë'ë, tsj coaco a'si ju'iñe asama'copi. Jaje pa'ina, jeoco cuañosicopi jai paire mamajëre paja'coa, ëjëre pacore jerepa.

²⁸ Maija'quë do'ijë, mësaru Isaacjë pa'iohua'i a'ë, Diusu ca nēosi mamajë a'ë.

²⁹ Jaje pa'iquëta'are pai yëyepi ai de'huasiquëpi tsoe hue'ña, Maija'quë joyopi yo'oquëna, ai de'osiquëre josa yo'ose'eje pa'ye maire josa yo'oye pa'iji.

³⁰ Jaje pa'iquëta'are toyase'e ñeje caji: Eto saojë'ë, jo'yaore, cui'ne io mamaquëre. Jo'yao mamaquë ja're te'e jo'yao peoco mamaquë co'amaña paye peoji.

³¹ Jaje pa'ina, Maija'quë do'ijë jo'yao mamajëje pa'iohua'i peoyë, mai. Jo'yao peoco mamajëje pa'iohua'i a'ë.

5

Nuñerepa Jo'yaohua'i Peocohua'i

¹ Jo'yaohua'i peocohua'i pa'ija'cohua'i a'ë caquë Cristopi sai de'huapi. Jaje pa'iye sëte jo'yaohua'i peocohua'i pa'iyere pa'ijë'ë, cui'naohua'ipi cuañese'ere neñu'u cajë yo'ojë jo'yaohua'i pa'iyena ponëma'pë pa'ijë'ë.

² Asajë'ë, yë'ë Pablopí cayë, mësarute. Mësarupi ca'ni tēaye pa'iji cajë yo'ocohua'i pa'ito, Cristo yo'o do'i mësarute coçaiye peoji.

³ Tijupë ca coñe yëyë, ca'nihuë tēa cuañosiquë pani si'aye Moisés cuañese'e cayere yo'oye pa'iji.

⁴ Jaje pa'ina, mësaru Moisés cuañese'ere, nuñe pa'icohua'i de'oñu'u cajë, yo'ojë pa'icohua'ipi, Cristore hua saijë cui'ne Maija'quë mësarute oiye yo'oyere peocohua'i de'ohuë.

⁵ Jaje pa'ina, mai cato Maija'quë joyoja'a Maija'quë maire necai ja'ñere cuasa do'ipi uteyë, nuñerepa de'ocohua'i pa'ija'cohua'i a'ë, cajë.

⁶ Jaje pa'ina, maipi Cristo Jesús ja're tsioni pa'ito ca'ni tēaye cui'ne pañe coçaiye peoye a'ë. Jaje pa'ina, maipi necaiquëre pare ite cuasajëna, ja cuasayepi paire oicohua'ire necaina, pa'iye a'ë, do'i quë'ye.

⁷ Mësaru de'oye yo'ojë paë'ë. ¿Jaje pa'isicohua'ire nepi mësarute nuñerepa cocare yo'oma'pë ca tatore'ni?

⁸ Ja caye cato Maija'quë mësarute soisiquë tse peoji.

⁹ Jaje pa'ina, case'e pa'iji, a'ri o'sa sëpëpi huajëcona co'merena si'a sëpë o'sa huesëyeje pa'iji.

¹⁰ Jaje pa'ina, Ejaëpi mësarute coçaina, tiñe pa'ye cuasaye paja'cohua'i a'ë cuasayë. Jaje pa'iquëta'are mësarute josa ca co'me huesoquëre cato Maija'quëpi si'seja'quë api, iquei pa'itoje.

¹¹ Jaje pa'ina, Maija'quë do'ijë, yë'ëpi ja yë'ta'a ca'ni tēayere pa'iji ye'yaquë pa'ito, judío pai huajo yëye para'huë. Jaje yo'oye pani Cristo cruz ju'isi cocapi sañope iohua'ire yo'oye peora'pi.

12 Mësarute josa ca co'me huesorojaicohua'ipi, iohua'ija'a co'ye te'ere papi peo hueña tēasicohua'i pa'itota'a de'oji!

13 Mësaruru cato Maija'quē do'ijē jo'ya nesicohua'i peoyē. Coa de'oye pa'ija'cohua'ini soisicohua'i a'ē. Jaje pa'ina, ēseye peo do'ire capē yēyere yo'oma'pē pa'ijē'ē. Coa ai jerepa paire oijē, sa'ñe de'oye necaijē pa'ijē'ē.

14 Jaje pa'ina, si'aye Moisés cuañese'e iye cayena tomeji: “Mē'ēja'a co'ye oiyeje pa'ye oijē'ē, yecohua'i.” Ja cayere yo'oni si'aye cuañese'ere sehua tī'añē.

15 Jaje pa'iquēta'are mësarupi sa'ñe se co'aye cajē cui'ne sa'ñe cue'cuejē yo'oni, sa'ñe ani huesēyēje pa'ye yo'ojē carajaija'cohua'i a'ē, de'hua ñajē pa'ijē'ē.

Capē Yēye Cui'ne Maija'quē Jōyo Pa'iyē

16 Cayē, mësarute. Maija'quē jōyo cuayepi pa'ijē'ē. Jaje pa'ijē mësaruru capē yēye yo'oye paja'cohua'i a'ē.

17 Jaje pa'ina, paise'e yēyepi Maija'quē jōyo yēyere sañope yo'oji. Yo'oquēna, cui'ne Maija'quē jōyopi sañope yo'oji, capē yēyere. Jaje sa'ñe yo'o do'ire mësaruru yēye yo'o tī'añē peoji.

18 Jaje pa'ina, Maija'quē jōyopi mësarute cuaquē pa'ito, mësaruru ja maca cuañese'ere sehuocaijē pa'iyē paja'cohua'i a'ē.

19 Huesēma'pē a'jiñe ñaño pa'iji, iti yo'oyena, pai co'aye yēyere yo'ocohua'ire. Jaohua'ipi ñeje pa'iyē, huejama'cohua'ipi coa parojaicohua'i pa'iyē. Tsi'sire yo'ocohua'ipi cui'ne co'ayena sēo measicohua'i pa'iyē.

20 De'huase'ere Maija'quē api cajē secohua'ipi cui'ne dahuē necohua'i pa'iyē. Paire coecohua'ipi te'e cuasama'cohua'ipi cui'ne iohua'i yēyese'e yo'ojajē ēsecohua'i cajē pa'iyē. Esa pētitecohua'i pa'iyē, yecohua'ipi ti cuasama'cohua'ipi ¿nepi ai jerepa de'oye neñe'ni? cajē yo'ocohua'i pa'iyē. Tiohua'i a'ē cajē tsēcapēase'e huasicohua'i pa'iyē.

21 Co'amañare ēa ñajē pēti ēaye cuasacohua'i pa'iyē. Paire huani jeocohua'i pa'iyē. Cono cuepeohua'i pa'iyē, cui'ne jai aohua'ipi jaiye yequeje co'aye yo'ocohua'i pa'iyē. Ja'nē case'ere mësarute cayē. Jaje pa'ye yo'ocohua'i cato, Diosu cuañe te'te pa'iyē ti peoji.

22 Jaje pa'iquēta'are, Maija'quē jōyo maina neñe iye a'ē: Paire oiye, sihuaye, jo'cua de'oye pa'iyē, yo'o jujama'pē quēcojē yo'oye, yecohua'ire coa ñama'pē de'oye necaiye, de'oye yo'ocaiye, ca nēose'ere de'hue ne tī'añē,

23 jerepa pa'i a'ē cuasa ma'ñe, cui'ne i yēyere co'ye quēco tī'añē. Jaje pa'iyē cato cuañese'epi sañope yo'oye ti peoji.

24 Jaje pa'ina, Jesucristo tsecohua'i cato ai huānou, co'a emē ja're te'e i ēa ñaquē pasi'i caquē pa'ise'e, cui'ne co'aye yēse'e conī que jeosicohua'i a'ē.

25 Jaje pa'ina, yure Maija'quē jōyo pa'iyepi pa'ini, ina isiñu'u mai pa'iyēje, ipi cuaja'quēre.

26 Jaje pa'ina, jerepa pa'iohua'i a'ē cuasaye pañu'u, cui'ne ¿nepi jerepa de'oye yo'oye'ni? cuasayeje pañu'u, cui'ne mai acohua'i de'oye yo'oyere ēa ñajē, sa'ñe pēti ēaye ñañoje pañu'u.

6

Sa'ñe Cocaijē'ē

1 Maija'quē do'ijē, yecohua'ipi co'aye yo'ojē co'a de'osicohua'i pa'ito, mësaruru Maija'quē jōyopi cuaquēna, pa'icohua'ipi cocaijē'ē, cui'naohua'ipi huēija'cohua'ire. Coçaicohua'i pani jerepa pa'i a'ē cuasama'pē cocaijē'ē. Yo'ojē iti cocaisicohua'ipi cui'ne pa'yena yo'ojē co'a de'oye. Jaje pa'i do'ire pai ñape co'ye mësaruru pa'iyere ñajē'ē.

2 Mësaruru acohua'i ai yo'ojē pa'icohua'ire cocaijē'ē. Jaje yo'ojē Jesucristo cuañese'ere ne tī'aja'cohua'i a'ē.

3 Teaye pa'i macata'a, de'hue yē'ēpi jerepa pa'i a'ē cuasani co'ye ija'a coso huesēji.

⁴ Jaje pa'iquëta'a coa ai jerepa paí ñape ñañe pa'iji, me yë'ë pa'iyeni cajë. Si'anë jaje neñañe pa'iji, më pa'iyere. Neñaëna, de'oye yo'oyepi pa'ina, ja yo'ose'ere sihuaye pa'iji. Pani yecohua'i pa'iyena cuëcue ñani.

⁵ Jaje pa'ina, te'ohua'ise'e yo'oye pa'iji, iohua'i ayere.

⁶ Maija'quë coca yo'o ja'ñe ye'ya cuañoquëpi, ite ye'yaquëre i de'oye payepi cöcaiye pa'iji.

⁷ Co'ye cosoma'pë pa'ijë'ë. Maija'quëre ti coso ti'añe peoji, ñama'ë pa'ija'quë api cajë. Jaje pa'ina, paí ñape tase'ere quëquëna tëaye pa'iji.

⁸ Jaje pa'ina, paipi i capë yëyere yo'osiquë pani co'ayere tasi do'ire ju'iñere tëaye pa'iji. Jaje cui'ne Maija'quë joyo yëyere yo'osiquë pani de'oyere tasi do'ire ti pani huesëyere tëaye pa'iji, Maija'quë isiyere.

⁹ Jaje pa'iyë sëte, jë'joye peoyerepa de'oyere yo'ojë pañu'u. Jaje pa'ina, maipi yo'o jujama'cohua'i pani tëaja'cohua'i a'ë, ja pa'iyere, iti mu'se ti'aëna.

¹⁰ Jaje pa'i do'ire de'oye yo'oñe pa'i sa'rore pa'ito coa ñama'pë si'ahua'ire de'oye necañu'u, mai ai cuasaye ja'ye. Cui'ne ai jerepa de'oye necañu'u, Jesucristore cuasacohua'ire.

Yëhuoye Cui'ne Tëjiyerepa Pëpaye

¹¹ Yure yë'ë jëtëre papi jai toya toyayë, mësarupi ñajë'ë caquë.

¹² Mësarute ca'ni tëaye pa'iji cajë ye'yacohua'i cato, paipi de'oye caja'cohua'i a'ë cajë yo'oyë, cui'ne Cristo cruz ju'ise'e ayere quëama'cohua'ipi josa yo'oma'cohua'ini cajë ca'rajë.

¹³ Jaje ca'ni tëaye yo'ocohua'ita'a cuañese'e cayere si'aye yo'o ti'ama'cohua'i a'ë. Jaje pa'iohua'ita'a mësarupi, mësaruru capëre tëani hue'ejëna, sihuaja'cohua'i a'ë yëquë jerepa pa'iohua'i a'ë cajë mësarupi iohua'i case'ere sehuocai do'ire.

¹⁴ Jaje pa'ina, yë'ë cato mai Ejaë Jesucristo cruz ju'ise'ere sihuaquë quëayë. Cristo cruz ju'isi do'ipi yë'ëre iye yejapi tutu de pase'e juni huesëpi. Ju'ina, yë'ëpi iye yeja yëyere ayere yo'oma'quë de'ohuë, ju'isiquëje pa'i.

¹⁵ Cristo Jesús ja're tsioni pa'icohua'ire cato ca'ni tëasicohua'i pa'iyë, panita'a pa'cohua'i pa'iyë cöcaiye peoji. Iti do'i quë'yerepa cato maipi huajë paí ponëni pa'iyë a'ë.

¹⁶ Si'ahua'i jaje yo'ojë pa'icohua'ire Maija'quë oi teaye necaise'ere cui'ne jo'cua de'oye pa'iyë isiquëna, de'oye pa'ijë'ë, jaje yo'ocohua'ipi, Maija'quë paipi.

¹⁷ Iye macapi jerepa cato yë'ëre josa yo'oma'pë pa'ijë'ë, tsoe mësarupi ñañë, nuñerepa Jesús jo'yaërepa pa'iyere iñoquë, yë'ë capëre a'si ja'juse'e hue'equëna.

¹⁸ Maija'quë do'ijë, mësarute si'ahua'ire mai Ejaë Jesucristopi de'oye pa'iyë, isijaquë. Jaje pa'ijaquë.

EFESIOS

Pablo Toyase'e Efesios Sehuosicohua'ina

¹ Yè'è Pablo Maija'quë yëë do'ire Jesucristo jo'yaë pa'iyë, cayë ñeje, ìpi jëjo daosiquë a'è caquë. Toyayë, iye toya ja'hua Maija'quë acohua'ina, cui'ne Jesucristore sehuocohua'ina caquë, Efeso pa'icohua'ina.

² Maija'quëpi ì jo'cua de'oye pa'iyë isiquëna, cui'ne Èjaë Jesucristopi ñacaina, de'oye pa'ijë'è.

Maire Isise'e Cristo Do'ipi

³ De'oquëre pa'ni cañu'u, Diosure, mai Èjaë Jesucristo pëca ja'quëre, Maipi Cristo ja're conì tsioni pa'i do'ire, si'aye Maija'quë cuañe te'te aye joyo pa'iyë isiquëre.

⁴ Diosupi maire ja yè'ta'a yeja de'huama'në Cristo do'ija'a ai oi sahuapi, ì ña hue'ñana ìna isisicohua'ipi si'si te'ñaje peocohua'ipi pa'ijajë caquë.

⁵ Jaje pa'ina, ìpi ai oi jaje yo'osi'i cuasa nëose'ejë pa'ye yo'oquë Jesucristo do'ija'a ì mamajëre coa huerosicohua'ire nepi, maire.

⁶ Jaje pa'ina, Maija'quë maire ai de'oyerepa yo'ocaise'ere cuasajë sihuañu'u. ì oi mamaquëre pana tsioni pa'i do'ire de'oyerepa maire necaisiquëre.

⁷ ì ai oi do'ire Diosupi maire ì mamaquë tsie nejosi do'ipi mai co'aye yo'ose'ere saì de'huacai huasopi.

⁸ Jaje pa'ina, Maija'quëpi si'aye mai carajaiñere ì ta'ñe asayepi cui'ne maire oiye yo'oyepi maire isipi.

⁹ Isini maire ise'e jaje yo'osi'i cuasa nëoquë pa'ise'ere, ì yahuese'ere asa ti'añe necaji'i.

¹⁰ Jaje pa'ina, ìti cuasa nëose'ejë pa'ye si'aye yo'o ti'aja'quë api, Diosupi ìti yo'o maca ti'asi maca. Ja maca Diosupi si'a co'amaña ma'tëmo pa'iyë, cui'ne yeja pa'iyë, te'ona tsioja'quë api, Cristopi meñe cuañequë pa'ijaquë caquë.

¹¹ Cristo ja're tsioni pa'i do'ire ì co'amaña ì ja're conì huero pajajë caquë tose hue'ñana Diosupi maire ì tsecohua'ire paja'quë a'è cuasa nëopi, ì yëyeje pa'ye si'aye ìte de'oye ña cuañoñese'e yo'oquëpi. Jaje nepi.

¹² Nequëpi maire sahua nëopi, Cristore du'ru macarepa necaiquë api cuasasicohua'ipi Maija'quë ai jerepa pa'i pa'iyere sihuajë pa'ijajë caquë.

¹³ Jaje pa'ina, de'o coca mësarute huasoyere nuñerepa cocare asa maca tose mësaruru Cristo ja're tsiosicohua'i paë'è. Jaje pa'ijëna, Cristore ìre pare cuasa maca ì isisi'i ca nëosi de'o joyore mësaruna isipi.

¹⁴ Ja joyo cato maire Maija'quë du'ru ìsi nëosi joyo a'è. Ja joyore pani asayë, mai, ì tsecohua'ire huaso tëji maca, si'aye Maija'quë ca nëose'ere paja'cohua'i a'è cajë, ja maca Maija'quëre sihuaja'cohua'i a'è, ì jerepa pa'i pa'iyere.

Pablopi Sehuosicohua'ire Secacaiye

¹⁵ Asaquë pa'iyë, mësaruru Èjaë Jesure necaiquëre pare cuasajë pa'icohua'ipi, si'aye Maija'quë tsecohua'ireje oijë pa'iyë.

¹⁶ Jaje pa'ina, yè'è Maija'quëre se maca mësaruru de'oye yo'oyere cuasaquë si'anë de'oiji caquë pëpayë, Maija'quëre.

¹⁷ Jaje pa'ina, mai Èjaë Jesucristo mëne Diosure secacaiyë, mësaruni ta'ñe asa joyore isija'quë caquë. Isiquëna, mësarupi ì iñoñe asa ti'ajë cui'ne jerepa nuñe asa ti'ajajë caquë secacaiyë.

¹⁸ Señë, cui'ne ìpi mësaruru cuasayena miañe necaina, mësarute caquë soise'ere utejë pa'iyere nuñerepa asa ti'ajajë caquë, cui'ne Maija'quë ì tsecohua'ire ìsi ja'ñe airepa de'oye a'ni cajë asajajë caquë secacaiyë.

¹⁹ Cui'ne airepa jaiye a'ni Maija'quë tutu ja'rujaiñe ti peoyerepa, maire, ite sehuosicohua'ire yo'ocai tutu, cajë asa tì'ajajë caquë secacaiyë, jare iye tutupi Maija'quë si'a tuturepa yo'o ñhopi.

²⁰ Jesucristore ju'isiquëni huëoni ñ ñeja te'tena, jeto Maija'quë cuañe te'tena ño maca,

²¹ ja maca si'a cuañeñere, si'aye Ëjaë pa'iyere, si'a tuture si'a jo'ya ne tutu pa'ise'ere, jerepa pa'ire Cristore nepi, coa si'ayere cayë mamire hue'eyere iye yeja yure pa'iyere cui'ne si'a mu'seña pa'i ja'ñere ëjaëre pare nepi.

²² Neni si'a co'amaña ñ quëo huë'ehuëna oapi. Jaje pa'ina, Cristona sehuocohua'ireje isipi. Jaje pa'ina, sehuosicohua'i siopë api, Cristo.

²³ Jaje pa'ina, sehuosicohua'i cato Cristo capë acohua'i a'ë. Jaje pa'ina, Cristopi si'a sehuosicohua'ire pani huesoji, cui'ne ipi si'a co'amaña Ëjaërepa pa'iji.

2

Maija'quë Oi Do'ire Huasosicohua'i Pa'iyë

¹ Ja'në mësaru co'aye yo'oyena cui'ne cuañese'e tayo yo'oyena ju'isicohua'ipi paë'ë.

² Pa'ijë iye yeja pai yo'oyere, iye de'otose'e cuañequë, Maija'quëre sañope yo'ocohua'ire cuaquë yëyere yo'ohuë.

³ Jaje mai si'aohua'i ja'në mai capë yëyere co'ayere yo'ohuë, iye yeja pai coa noni yo'ojë pa'iyere, mai cuasayere. Jaje coa noni yo'ojë pa'i do'ire Maija'quëni nejo cuaño ja'ñe pa'iohua'ipi paë'ë.

⁴ Jaje pa'iquëta'are, Maija'quë paire teaye ñani coçaiquëpi maire ai oi,

⁵ ja yë'ta'a mai co'aye yo'oyena ju'isicohua'ipi pa'ijëna, pa'iyere isipi Cristo do'ipi. Jaje pa'ina, mësaru Maija'quë oi de'oye yo'o do'ire huaso cuañosicohua'i pa'iyë.

⁶ Jaje pa'ina, Maija'quëpi maire ju'isicohua'ini Cristo Jesús ja're huëoni ñ ja're te'e ñopi, Maija'quë cuañe te'tena.

⁷ Iye cato yo'opi Cristo Jesús do'ipi maire ñ ai oiyere, cui'ne ñ de'oye maire yo'ocaise'ere yequë mu'seña maire ñhosi'i caquë.

⁸ Jaje pa'ina, mësaru Maija'quëpi de'oye oi yo'o do'ire huaso cuañosicohua'i pa'iyë payë, necaiquëre pare ite cuasa do'ipi. Iye mësarupi yo'ojë tì'ase'e peoji, coa Maija'quëpi mësarute isise'e a'ë,

⁹ cui'ne mësaru yo'o do'ipi etase'e peoji. Jaje pa'ina, te'ijë yë'ëpi nehuë, ca tì'añeje peoji.

¹⁰ Maija'quë co'amaña'ë, mai ñ nesicohua'i a'ë. Jaje pa'ina, Maija'quë tsoe hue'ña ne de'huacaise'ejë pa'ye Cristo do'ija'a de'o co'amaña yo'oja'cohua'ire nesicohua'i a'ë.

De'oye Pa'iyë Cristo Do'ipi

¹¹ Cuasajë'ë, ja'në mësarute pai tëase'ere hue'ecohua'ipi judío paipi ca'ni tëama'cohua'ire hue'yose'ere judío pai peo do'ire.

¹² Ja'në cato mësaru Cristore peocohua'ipi, Israel pai peocohua'ipi, Maija'quë ca nëose'ere peocohua'ipi, yequë mu'se pa ja'ñere uteye peocohua'ipi. Diusurejë peocohua'ipi te'ohua'i iye yejana ne huesësicohua'ipi paë'ë.

¹³ Jaje pa'iquëta'are yure mësaru Cristo Jesús tsie do'ipi ñna tsioni ja'yere pa'iyë, ja'në ite so'ore pa'isicohua'ipi.

¹⁴ Cristo api, mai jo'cua de'oye pa'iyë. Ipi judío paire cui'ne judío pai peocohua'ireje te'e tsëcapëna nepi. Tsoe nejopi, ta'tëpo, yecohua'i a'ë cajë pa'ise'e.

¹⁵ Jaje pa'ina, Cristo mai tayo do'ire saï de'huani ñ capëpi Moisés cuañeñe coa pa'iyë nepi, caya pai tsëca pa'ise'ere te'e huajë pai tsëcapë pa'ija'quë caquë. Jaje neni jo'cua de'oye pa'iyë nepi.

¹⁶ Jaje Cristo ñ cruz ju'i do'ipi caya tsëca pa'ijë uihuayere nejoni te'e paire nepi. Neni Maija'quë ja're jo'cua de'oye pa'iyë necaji'i, maire.

17 Mësarü so'ore Maija'quëre pa'icohua'ire cui'ne judío paire, ite ja'ye pa'icohua'ire si'aohua'ire jo'cua de'oye pa'iyere, de'o cocare quëasi'i caquë Cristo daji'i.

18 Jaje pa'ina, yureta'a Cristo do'ija'a si'aohua'i judío cui'ne judío pa' peocohua'ije Maija'quëna tsiojaiñe pa'iji, maipi te'e joyore hue'e do'ire.

19 Jaje pa'ina, mësarü tío hua'i peoyë, yecohua'i yejare pa'icohua'ije pa'iohua'i pa'iyë. Jaje pa'ina, yure mësarü cato Maija'quë pa' ja're coní te'e pa'iyë, Maija'quë do'ijë acohua'i de'osicohua'ipi.

20 Mësarü jai huë'eje pa'iohua'i a'ë. Jaje pa'iohua'ipi i jëjo saocohua'i cui'ne Maija'quëre quëacaicohua'i nesicona, mëñe nesicohua'ipi pa'iyë, Jesucristo cato ne huëojë du'ru macarepa oasi quëna pëje pa'i api.

21 Cristona si'a huë'e quëco paco ina tsiosicorepa pa'io, jerepa jaico ai de'oja'co, Ejaërepa de'o huë'erepa pasi'i caco.

22 Jaje cui'ne mësarüje, si'aohua'i Cristona tsioni pa'ijë, Maija'quë joyo pa'i huë'e pa'iyë.

3

Judío Peocohua'ire Quëaquë Api Pablo

1 Yë'ë Pablo, Jesucristona tse'a cuãñosiquë a'ë, mësarü judío pa' peocohua'ini caquë.

2 Jaje pa'ina, Maija'quë mësarute oi coa isiyere yë'ëpi quëacaijaquë caquë ipi cuãñe nëopi cajë asayë, cuasayë.

3 Jaje pa'ina, Diusupi i yahue cuasa nëose'ere yë'ëna quëa iñopi. Jare yë'ëpi i quëase'eje pa'iyë mësarute a'ri maña quëaquë toyahuë.

4 Yë'ë toyase'ere ñajë mësarü asa tija'cohua'i a'ë, yë'ëpi Cristo aye yahuese'ere asaquë pa'iyë.

5 Iye cato cayë tsoe acohua'ire i cuasa nëose'e iñoma'ë yahueni pase'ere, jare yure i joyopi i de'ocohua'ire pare jëjo saocohua'ina, cui'ne ite quëacaicohua'ina, yo'oyeja'a Maija'quëpi iñopi, si'aye.

6 Iye a'ë, iti yahuese'e cato: Cristo Jesús do'ija'a Maija'quë ca nëose'ere huaso coca quëayeja'a, judío pa' peocohua'ipi, judío pa' pa ja'ñere te'e cui'neje si'a yë'quë maca pa ja'ñe a'ë, i capë acohua'i pa'i do'ire.

7 Maija'quë yë'ëre oi coa isise'eja'a Diusu tutupi iye coca quëacaiquëre nesiquë a'ë, i yëyeje.

8 Yë'ë, Maija'quë tsecohua'i seña maca huë'ehuërepa pa'iquëni, Maija'quëpi coa isipi, judío pa' peocohua'ire, jaiye de'o co'amaña cuëcue tija'ñe peoyerepa Cristo payere, de'o coca quëayere.

9 Si'aye co'amaña de'huasiquëpi Diusupi yë'ëre i tsoe huë'ña cuasase'ere yahuese'e pase'ere si'aohua'ire quëa iñoja'quëre nepi.

10 Jaje paji'i, yure sehuosicohua'i pa'iyēja'a cuãñecohua'ipi cui'ne ejaohua'ipi joñoase'e pa'i huë'ñana Diusu taja'ñe yo'oyere si'aye ña tija'ajë caquë.

11 I cuasa nëo huesose'eje pa'ye cui'ne yo'opi, Diusu, mai Ejaë Jesucristo do'ija'a si'aye ne sao maca.

12 Jaje pa'ina, Cristo do'ipi Diusuna de'hue ajiñe tsiojaiñe payë, asajë mai, ite de'hue necaiquë api cuasa do'ija'a.

13 Jaje pa'ina, señë, mësarute. Yë'ë mësaruni caquë ai yo'oyere ñani yo'o jujama'pë pa'ijë'ë. Yë'ë ai yo'oye cato mësarü jai do'i quë'iohua'i pa'iyere iñoquë yo'oye a'ë.

Jesús Oiyë

14 Iyere caquë mai Ejaë Jesucristo pëca ja'quë ña huë'ñana do're ja'ruyë,

15 si'a i tsëcapë ma'tëmo pa'icohua'i cui'ne yeja pa'icohua'i i mamire hue'ejë pa'iquëna.

16 Do're ja'runi Maija'quëre señë, i de'o co'amañare pare mësarü joyona Maija'quë joyo yo'o do'ipi jerepa pa'yere tuture isijaquë caquë.

17 Cui'ne ite pa'iji cuasa do'ipi Cristopi mësaru joyore pa'ija'quë pa'ina, Cristo paire oiyena jëayerepa tsita mesicohua'ipi pa'ijë.

18 Si'a sehuosicohua'i ja're conì Cristo paire oiye: jë'ñe tëcapë jaiye, tsoaye, huaiñe, cui'ne mëñe tsoaye asa tì'aja'cohua'i a'ë caquë señë.

19 Señë, cui'ne mai asaye jerepa tëto saise'ere paire oiyere asa tì'ajajë caquë, jaje asa tì'ajë Diosu oiyepi timësicohua'i pa'ijajë caquë.

20 Yure airepa de'oquëre pa'ni Maija'quë cajë sihuañu'u, ì tutupi maija'a yo'ocaiquëre pare, si'aye mai pañu'u cajë señe maña, panita'a mai cuasaye maña, jerepa de'oye necai tutu paquëre.

21 De'oquëre pa'ni Diosu, cajë sihuañu'u, sehuosicohua'i Ejaëre, Cristo Jesús do'ipi. Jajese'e si'anë tsoeje ite sihuajë pañu'u. Jaje pa'ijaquë.

4

Te'ijë Pa'iohua'i Pa'iyë, Te'i Joyopi Pa'i Do'ire

1 Ejaëre tseä cuañosiquëpi señë, mësarute Maija'quë caquë soise'eje pa'ye nuñerepa pa'ijë'ë caquë.

2 Jaje pa'ina, jerepa pa'iohua'i a'ë cuasama'cohuaipi paire oicohua'ipi, pai ñape tñe cuasayere sañope cama'cohua'ipi quëcocohua'ipi oicohua'i pa'ijë'ë.

3 Jaje pa'ijëna, mësaru jo'cua pa'iyepi necaina, Maija'quë joyopi cocaina, si'anë tsiosicohua'ipi pañu'u cajë de'hua ñajë pa'ijë'ë.

4 Te'e capë cui'ne te'e joyo pa'iji, Maija'quë mësarute te'ore utejë pa'iyena soise'eje pa'ye.

5 Pa'iji, te'e Ejaë. Pa'ico, te'o Maija'quëre cuasaye, te'e oco doye pa'iji.

6 Pa'iji, te'e Diosu si'aohua'i pëca ja'quërepa. Jaëpi pa'iji, si'aye ëmëje'e tere pare, si'aohua'ire tsioquë yo'oquë cui'ne si'aohua'ire tsioni pa'iquërepa.

7 Jaje pa'iquëta'are Cristopi mai yo'oja'a tuture pai ñapere ì yëyeje pa'ye isipi.

8 Jaje pa'ina, toyase'e caji:

Ì ma'tëmo mëi maca, te'e ì ja're conì tseä cuañosicohua'ireje sapi.

Saquë ì yo'o tuture paina isipi.

9 “Mëji'i” cani, cayë du'ru yejare pana cajesiquëpi mëji'i cajë.

10 Iti cajesiquëpi jare ipi mëji'i ai ëmërepa ma'tëmona, si'aore ì pa'iyepi timësi'i caquë.

11 Jare ipi pai ñapere isipi, yo'oja'a tutu, yecohua'ini ì jëjo saocohua'ire nepi, yecohua'ini Maija'quë caquëna, asase'ere quëacaicohua'ire nepi, yecohua'ini huaso cocare quëaja'cohua'ire nepi. Yecohua'ini yëi ñamare ñacaiyeje pa'ye sehuosicohua'ire ñacai'cohua'ire nepi. Cui'ne yecohua'ini de'oye ye'yaja'cohua'ire nepi.

12 Jaje ì tsecohua'ire yo'oja'a tutu isipi, ì yëyere yo'ojajë caquë. Yo'ojëna, Cristo capë acohua'ipi ai de'ojajë caquë ìohua'i necai do'ipi.

13 Jaje pa'ina, ì ne de'huasicohua'ipi necaiye pa'iji, si'aohua'i te'i cuasayeje pa'ye Maija'quëre cuasajë pa'i macaja'a cui'ne Maija'quë mamaquëre asa tì'a macaja'a. Ja maca yureta'a joyo aiohua'irepa de'oni Cristo ja'iohua'irepa pa'ija'cohua'i a'ë, si'aohua'i.

14 Ja maca tsije pa'iohua'i pa'iyë paja'cohua'i a'ë. Tsi cato ìohua'i cuasase'e esa jëoni yequë cuasayena a'jiñe ponëcohua'i a'ë, tayosi ma'a saicohua'i cosoyena sehuocaijë.

15 Jaje pa'ina, mai cato joyopi paire oiyere nuñerepa cocare cajë ñese ai de'oye pa'iji si'aye pa'iohua'irepa, Cristo sehuosicohua'i siopëna tsioni pa'ijë.

16 Jaje pa'ina, Cristo do'ipi si'a capë jëayerepa sa'ñe si'a te'ña tsio huesëji, te'oje pa'iorepa. Jaje tsioni si'a te'ña de'oye yo'ojëna, si'a capë ai de'oji, sa'ñe oiyena.

Huajë Pa'iyë Cristo Do'ipi

17 Iye a'ë, yë'ë mësarute mai Ējaë mamipi cuañequë caye: Pa'ima'pë pa'ijë'ë, ja yë'ta'api Maija'quëre cuasama'cohua'i pa'iyëje pa'ye. Jaohua'i cato pa'iyë, coa noni do'i peoyere cuasajë pa'iyepi.

18 Jaje pa'iohua'ipi sëtama'cohua'ijë pa'ye de'oye cuasama'cohua'i a'ë, Satanáspi iohua'ire ñamije pa'ye necai do'ire. De'oye cuasama'cohua'ipi nuñe coca coe do'ire huesësicohua'ipi pa'iyë. Jaje pa'ijë Maija'quë pa'iyë peocohua'ipi pa'iyë.

19 Jaje pa'ina, huajëya'ye nëiñe peocohua'ipi si'aye co'ayere yëyena dahuëyesicohua'ipi pa'ijë, ja'rujañe peoye, coa si'aye si'si co'amañare yo'ojë pa'iyë.

20 Jaje yo'ojë pa'iyere Cristo mësarute ye'yama'ë paji'i.

21 Jaje pa'ina, mësarupi nuñerepa coca paquëni, i cayere asasicohua'i pani, cui'ne i pa'iyere ye'yesicohua'i pani,

22 jeocojë'ë, mësaru tsoe pa'ise'ere, sehuoma'cohua'i pa'ise'ere. Ja tsoe pa'ise'e yëyepi cosoquë co'ayena sayere.

23 Jeocojëna, si'a mu'seña huajë yëyere cui'ne cuasayere pa'ye pa'iji.

24 Jare pajë huajë pa'iyere pajë'ë, cañare suñañeje pa'ye. Iye huajë pa'iyë cato Maija'quë nuñerepa pa'iyëje, cui'ne Maija'quë de'oyerepa pa'iyëje nese'e a'ë.

25 Jaje pa'ina, ja yë'ta'api cosoma'pë pa'ijë'ë. Coa ai jerepa pajë ñape nuñerepa cocapi cajë'ë, paire. ¿Si'aohua'i te'e capë acohua'i me yeque yo'oye'ni?

26 Pëicohua'i pani, ti pëni huesëma'pë pa'ijë'ë, tayoye. Pëtise'e cajë na'ijaima'pë pa'ijë'ë.

27 Huatire sa'ro nëocaima'pë pa'ijë'ë.

28 Co'amaña yahue imaquë pa'isiquë pani jeojë'ë, ja yo'oye. Jeoni co'amaña ne huëojë'ë, më'ë jëtëpi, de'oye co'amaña yecohua'ire carayere isisi'i caquë.

29 Si'si cocare cama'pë pa'ijë'ë. Coa ai jerepa iti asacohua'ire de'oye pa'iyë necaiyere, cui'ne jerepa ñese mëiñe necaiyere cajë'ë.

30 Maija'quë mësaruna i joyore isipi, i tsecohua'irepa iño ja'ñere mësarute huaso tëji mu'serepa. Jaje pa'ina, co'a coca cayepi ne oema'pë pa'ijë'ë, Maija'quë joyore.

31 Jeocojë'ë, yecohua'ire saisi'i caquë oi joyo pa'iyere: pëi sañope cuasayere, pëi sañope yo'oyere, sañope tutu cayere, cui'ne yecohua'ire co'acohua'i a'ë cayere. Coa si'aye yecohua'ire sañope yo'o ayere jeocojë'ë.

32 Jeoni sa'ñe oijë cocaijë'ë. Cui'ne yecohua'ire sai de'huacaijë pa'ijë'ë, mësaru co'aye yo'o do'ire Cristo do'ipi Maija'quë sai de'huacaise'ejë pa'ye.

5

Maija'quë Mamajë Pa'iyë

1 Mësaru Diosu oi mamajë sëte ije pa'iohua'i pañu'u cajë, yo'ojë'ë.

2 Cristo maini oi ija'a co'ye Maija'quëna isiquë jucacaiji'i. Ja yo'oye cato de'oye ma'ña sëñeje pa'ye a'ë, Maija'quëna. Ja yo'oyepi maire i oiyyere iñopi. Yureta'a i oiyyëje pa'ye yecohua'ire yo'oñu'u. Jare yo'ojë pa'ijë'ë.

3 Jaje pa'ina, yure Maija'quë acohua'i pa'iyë sëte nomiohua'i paye coca caye ti cama'pë pa'ijë'ë, cui'ne si'a si'si yo'o cocare cui'ne si'aye pa'ëaye nëi cocare ti cama'pë pa'ijë'ë.

4 Cui'ne cama'pë pa'ijë'ë, si'si cocare, coa cayere, cui'ne ca'a cocata'a si'ayere co'aye yo'oyena cuasa huëoyere cama'pë pa'ijë'ë. Coa ai jerepa mësaruse'e, Maija'quëre de'oiji cajë pëpaye pa'iji.

5 Mësarupi tsoe ta'ñe asayë, yequë nomiore panita'a yequë ëmëre yo'ocohua'ipi, panita'a si'sire yo'ocohua'ipi, panita'a jaiye co'amañare paye yëcohua'ipi Cristo cui'ne Diosu cuañe te'te cacaye ti peoyë. Jaiye co'amañare yëcohua'i cato pajë de'huasi Diosuni sëñeje pa'iohua'i a'ë.

6 Iye tayo yo'oyere de'oye a'ë cacohua'ini coso cuañoma'pë pa'ijë'ë. Jaje yo'ocohua'ire Maija'quëpi pëi nejoja'quë api, ite sehuocaima'pë yo'ocohua'ire.

⁷ Jaje pa'ina, mäsaru jaohua'ire tsioma'pë pa'ijë'ë.

⁸ Ja'rë mäsaru nea hue'ñare paë'ë. Yure mai Ëjaë ja're tsioni pa'i do'ire mia hue'ñare pa'iyë. Jaje pa'i sëte mia hue'ña pai sëte de'oye pa'iyepi pa'iji.

⁹ Iye miañepi iyere neji: de'oye yo'oyere, nuñerepa cayere cui'ne tayo saima'pë pa'iyere.

¹⁰ Maija'quë yëye yo'oyere ye'yejë'ë.

¹¹ Cui'na maca yo'oma'pë pa'ijë'ë, coçai ma'ñere, nea hue'ña acohua'i yo'oyere. Coa ai jerepa co'ayere mia hue'ñana eto iñojë'ë.

¹² Jaje pa'ina, sehuoma'cohua'i yahue yo'oyere cayequë huajëya'ji, maire.

¹³ Jaje pa'iquëta'are miañepi yahue yo'ose'ena ju'aquëna, si'aye tiñarepa ñaño pa'iji. Jaje pa'ina, si'ayere yahue yo'ose'ere con iñoja'quë api, miañepi.

¹⁴ Jaje pa'ina, case'e pa'iji:

Sëtajë'ë, caiquë,
ju'isicohua'i jopopi huëijë'ë,
Cristopi miacaija'quëre.

¹⁵ Jaje pa'iyë sëte de'hua mäsaru yo'ojë pa'iyere ñajë pa'ijë'ë. Huesëohua'ijë pa'iohua'i pa'ima'pë, coa ai jerepa ta'ñerepa asajë pa'ijë'ë.

¹⁶ De'o co'amañare esa nejë'ë, co'a mu'sëñare pa'i do'ire.

¹⁷ Coa huesërepa yo'oma'pë pa'ijë'ë, du'ru macarepa jere Ëjaërepa yëquë'ni cuasani, i yëyere yo'ojë'ë.

¹⁸ Çono cuepema'pë pa'ijë'ë. Ja cato nëajaiño peoyerepa coa yo'oyena saye a'ë. Ai jerepa Maija'quë joyopi timësicohua'ipi pa'ijë'ë.

¹⁹ Pa'ijë tsoe jëjëne toyase'epi sehuosicohua'i jëjëñepi cui'ne joyo jëjëñepi sa'ño cajë pa'ijë'ë, cui'ne iye jëjëñepi jëjëjë si'a joyorepapi sihuajë Maija'quëre de'oquëre pa'ni cajë pa'ijë'ë.

²⁰ Si'anë Maija'quëre de'oji, cajë pëpajë pa'ijë'ë, mai Ëjaë Jesucristo mamipi.

Sehuosicohua'i Huë'e Pa'iyë

²¹ Sa'ño de'oye sehuojë pa'ijë'ë, Maija'quëre ca'ra do'ipi.

²² Nëjohua'i ëjëre de'oye sehuocaijë pa'ijë'ë, mai Ëjaëre sehuoyeje pa'ye.

²³ Cristo sehuosicohua'i mëne siopë api, cui'ne pa'ye ëjëje nomio mëne siopë api, Cristo sehuosicohua'ire huasoquë api, i capë acohua'ire.

²⁴ Jaje pa'ina, Cristore sehuosicohua'i de'oye i cuañoñe sehuojë pa'iyëje pa'ye cui'ne nëjoje ëjëre si'aye sehuoco pa'iyë pa'iji.

²⁵ Ëjëpi nëjore oiye pa'iji, Cristo oi i oiyyere iñoquë sehuosicohua'ire jucacaise'eje pa'ye.

²⁶ Jaje pa'ina, i tsecore pare nëjoje pa'iore pasi'i caquë Maija'quë coca quëa do'ija'a Maija'quë joyo ocopi tsoa topi si'a ite sehuocohua'ire.

²⁷ Jaje tsoa topi i ñaquë payere caquë si'si te'ñaje, sëje, cui'ne yeque co'aye ña cuañoño peocore pani de'oconi i tsecore pasi'i caquë.

²⁸ Jaje pa'ye ëjëohua'ipi nëjohua'ire oiye pa'iji, iohua'i capëa oiyeje pa'ye. Nëjore oiquë cato ija'a co'ye oiyeje pa'ye oiji.

²⁹ Co'ye iohua'i capëre coecohua'i peoyë, pai. Coa ai jerepa aojë cui'ne ñacaicohua'i a'ë. Jaje cui'ne Cristojë ite sehuosicohua'ire i capë acohua'ire ñacaiji.

³⁰ Jaje pa'ina, mai i capë cui'ne tara acohua'i a'ë.

³¹ Jaje pa'ina, ëmëpi huejaquë pëca ja'quëre cui'ne pëca ja'core jëoñe pa'iji, nëjona tsioyere caquë. Ja maca cayahua'i pa'isicohua'ipi tsioni te'ijë pa'iohua'i pa'ija'cohua'i a'ë.

³² Iye cato yahuese'e a'ë. Jaje me asaye'ni pa'iquëta'are yë'ë cato cayë, Cristopi ite sehuocohua'i ja're tsioni pa'iyë ayere.

³³ Jaje pa'iquëta'are pai ñape ëmë nējore oiye pa'iji, i capë oiyeje pa'ye, cui'ne nomiopi ëjère io ëjaëre pare dahuëre ñaco pa'ijaco.

6

Mamajë Cui'ne Pëca Ja'quëohua'i Pa'iyë

¹ Mai Ëjaëre sehuocohua'i sëte mësaru ja'quëohua'i cuañeñere de'oye sehuojë yo'ojë pa'ijë'ë. Jaje yo'oye nuñere pa'ë.

² Moisés cuañese'epi ca nëose'e pacopi du'ru acopi caco ñeje: “Më'ë ja'quëre cui'ne më'ë ja'core oi ëjaohua'ire ñaquë pajë'ë, jai do'i quë'iohua'ire cuasaquë.

³ Jare yo'oquëpi iye yejare ai tsoe sihuaquë de'oye pa'ija'quë api.”

⁴ Cui'ne mësaruje ja'quëohua'ijë, mësaru mamajëre pëti ëaye ne huëoma'pë pa'ijë'ë. Coa ai jerepa tayoyese'e nu'ñejë ye'yajë ai de'hua'ijë'ë, mai Ëjaë oi yëhuoye ayepi.

⁵ Jo'yaohua'i iye yeja mësaru ëjaohua'ire de'oye sehuocaijë'ë. Cristore necaiyeje pa'ye cuasajë. Ëjaohua'ire ñajë, ca'rajë nuñere papi yo'ojë necaijë'ë.

⁶ Iohua'i mësarute ña macase'e de'oye yo'oyeje pa'ye yo'oma'pë pa'ijë'ë, coa ai jerepa si'a joyorepa de'oye cuasajë nejë'ë, Diusu yëyeje pa'ye, Cristo jo'yaohua'i sëte.

⁷ Mai Ëjaëre necaiyeje pa'ye de'oye cuasajë sihua'ijë paire co'amaña de'oyerepa necaijë'ë.

⁸ Tsoe mësarupi asayë, pai ñapere iohua'i yo'ose'eje pa'ye jo'yaohua'ire cui'ne jo'yaohua'i peocohua'ire Ëjaëpi isi ja'ñe.

⁹ Ëjaohua'ijë de'oye yo'ojë'ë, mësarute necaicohua'ire. Tutu cajë yo'oma'pë pa'ijë'ë. De'hua cuasajë'ë, mësaru cui'ne jaohua'i te'e Ëjaëni ma'tëmo aquëre payere, si'a yë'quë maca si'aohua'ire ñaquëni.

Sehuosicohua'i Joyopi Uihua Co'amaña

¹⁰ Yure cato Maija'quë do'ijë, i tutu jerepa pa'yena tsioni i ja're pa'ijë, tutu quë'iohua'i pa'ijë'ë.

¹¹ Si'aye huati cosoyere, sañope quëco saojë'ë, ocue pa'i macarepa pa'iyere cajë, Diusu uihua ja'ñe isise'epi.

¹² Mai cato uihuama'pë pa'iyë, paini capë cui'ne tara quë'iohua'ini. Mai cato uihuayë, maire meñe cuañe tutu payere, huati cosoye tutu quë'iyere uihuayë, iye mu'seña nea hue'ña huati ëjaohua'i quë'i cuañe tuture. Maija'quë tē'tepi sañope uihuayë, co'ayepi maina cacayere ësejë.

¹³ Jaje pa'ina, co'a mu'se ti'aëna, quëcoyere cajë Maija'quë mësaru uihua'aja caña isise'ena suñasicohua'ipi pa'ijë'ë. Jaje pa'ijë quëcosi jeteyo'je taima'cohua'irepa pa'ija'cohua'i.

¹⁴ Soldado uihua tēicare suñañeje pa'ye nuñere pare suñasicohua'ipi ocue pa'i macarepa pa'ijë'ë, cui'neje soldado coti saihuë jëacaicore suñañeje pa'ye nuñerepa yo'oyere suñasicohua'ipi ocue pa'i macarepa pa'ijë'ë.

¹⁵ Cui'ne Maija'quë coca jo'cua pa'iyepi ne de'huasicohua'i pa'ijë'ë, soldado zapato suñase'eje pa'iohua'i.

¹⁶ Cui'ne mësaru Maija'quëre pa'iji cuasayere mësarute jëacai cua'arepa pajë'ë, huati hua'jo ñaña toa quë'yepi daina, si'aye ne yayoja'core.

¹⁷ Cui'ne mësaru huaso cuañose'ere quëna mapëje pa'iore pajë'ë, siopë jëacaicore pajë cui'ne Maija'quë joyo hua'tiyore Maija'quë cocare isicohua'i pa'ijë'ë.

¹⁸ Cui'ne Maija'quëre seña jëoma'pë si'anë ai sejë pa'ijë'ë, Maija'quë joyo cayeja'a. Yo'o jujahuë cuasama'pë, ocue pa'i macarepa cui'ñasicohua'ipi pa'ijë si'aohua'ire Maija'quë tsecohua'ire secacaijë pa'ijë'ë.

¹⁹ Cui'ne yë'ëreje secacaijë'ë, Maija'quëpi yë'ë ca ja'ñe isiquëna, caquë huaso coca yahuese'ere tiñarepa asa ti'añe, quëcoquë caji'quëre.

²⁰ Maija'quëpi yë'ëre, iye cocare quëacaijaquë caquë jëjo daosiquë a'ë, jare quëa do'ire, yure yë'ë co cuañosiquë pa'iyë. Secacaijë'ë, yë'ë ca'rama'ë i coca quëacai ja'ñere.

²¹ Tíquico Maija'quë do'iquë, mai oiquëpi, jeñe peoyerepa mai Ëjaë co'amaña cocaiquëpi, si'aye quëasipi, yë'ë iño pa'iyë, cui'ne yë'ë yo'oquë pa'iyëje.

²² Jaje pa'ina, jëjo saoyë, mësaru quë'rona iipi sani iño yëquë pa'iyere quëaquë, mësarute jerepa yëjë de'oye yo'oja'cohua'ire nejaquë caquë.

²³ Diosu Maija'quëpi cui'ne Ëjaë Jesucristopi Maija'quë do'ijëre jo'cua pa'iyë sa'ñe oiye isijaquë Maija'quë pa'iji cuasa do'ire.

²⁴ Cui'ne Maija'quëpi i oiye yeque ponama'quëpi de'oye ñacaijaquë si'aohua'i Jesucristore oicohua'ire.

FILIPENSES

Pablo Cosiquëpi Toyase'e

¹ Pablo cui'ne Timoteo Jesucristo jo'yapi toyayë, iye toya ja'hua si'a Maija'quë do'ijëna, Maija'quë acohua'ina Jesure cajë, tsiosicohua'ina ëjaohua'ina, cui'ne co'amaña caracohua'ire cocaicohua'ina, cajë toyayë, Filipos daripë pa'icohua'ina.

² Maija'quëpi cui'ne Ëjaë Jesucristopi cõni oi coa isiyepi de'oye jo'cua pa'ijë'ë.

Pablopi Sehuosicohua'ire Secacaiye

³⁻⁵ Du'ru huëosi mu'sepi iye mu'sena, yë'ë ja're te'le de'o coca cõni necai do'ire, yë'ë mësarute cuasaye ñape de'oji caquë pëpayë, Maija'quëna. Cui'ne ìte së maca ai sihuaquë mësarute si'aohua'ire secacaiyë.

⁶ Jaje pa'ina, nuñerepa asayë, yë'ë, Maija'quë mësaruna de'o co'amaña ne huëosiquëpi jëoma'ë de'oyerepa ne saoja'quë api, Ëjaë Jesucristo dai macaja'a.

⁷ Jaje pa'ina, mësarupi yë'ë ja're cõni Maija'quë coa isiyere pa do'ire, mësarute ai oi jaje cuasaye nuñere pa'ë. Jaje pa'ina, mësarupi yë'ë joyore pa'i do'ire yë'ë ja're pa'iyë, yë'ëpi co sitore pa'ito panita'a Maija'quë huaso cocare co'aye cajëna, yë'ëpi ësequë sañope, iye nuñerepa coca'ë caquë ëjaohua'i ña hue'ñana quëa hue'ñare.

⁸ Yë'ë mësarute, Jesucristo oiyepi ai oiyë. Ja oiyere Maija'quëpi ñaji.

⁹ Jaje pa'ina, mësarute Maija'quëre secacaiyë, mësarupi ai tã'ñe cuasacohua'ipi cui'ne si'aye asa tì'acohua'ipi ai jerepa paire oicohua'ipi,

¹⁰ cui'ne de'oyese'e co'ejë yo'ojajë caquë. Jaje yo'ojë pa'ijë mësaru si'si peocohua'i pa'ija'cohua'i a'ë. Pa'ijëna, Cristo dani mësarute sañope caye pasipi.

¹¹ Paquëna, mësarupi Jesucristo necai do'ipi nuñerepa yo'oyere quëisë'ëje pa'ye pa'ija'cohua'i a'ë, Maija'quëre de'oquëre pa'ni cajë sihua ja'ñere.

Cristo Api, Yë'ë Pa'iyë

¹² Yë'ë tëto saise'epi de'o coca jerepa quëaye pönëpi. Jaje mësaru Maija'quë do'ijëpi iyere asajajë caquë quëayë.

¹³ Jaje pa'ina, si'aohua'i soldado pai ëjaë huë'e pa'icohua'i cui'ne si'aohua'i yecohua'ije asayë, Cristore tui do'ire tsea cuañosiquë pa'iyë.

¹⁴ Jaje yë'ë tsea cuañosiquë pa'ina, ñajë sehuosicohua'ipi ai jerepa mai Ëjaëna quëcojë Maija'quë cocare ti ca'raye peoyerepa yëjë quëayë.

¹⁵ Yecohua'ipi Cristo coca quëayë, yecohua'i quëayere ëa ñajë pëijë, ai jerepa pa'iohua'i a'ë cuasajë. Jaje pa'iquëta'are yecohua'ipi de'oye cuasajë quëayë.

¹⁶ Jaje pa'iquëta'are yecohua'ipi nuñerepa quëama'pë johua'i yëyere tì'añu'u cuasajë Cristo coca quëayë. Jaje yo'ojëna, yë'ëpi co sito pa'iquëpi ai co'a ju'ijaquë cajë.

¹⁷ Jaje pa'iquëta'are de'oye cuasajë paire oijë quëacohua'i cato asayë, yë'ë ìño pa'iyë, Maija'quë coca sañope cacohua'ire ca de'huaja'quëpi.

¹⁸ Jaje pa'ina, yë'ëre ìquepi co'aque'ni si'aye de'oji, Cristo cocare paire oijë quëatoje, panita'a oima'pë coa quëatoje, si'aye sihuayë.

¹⁹ Jaje pa'ina, Mësaru Maija'quëre secacai do'ipi, cui'ne Jesucristo joyo cocai do'ipi cosiquëpi huaso cuañosiquë pa'ija'quë a'ë cuasaquë sihuayë.

²⁰ Jaje pa'ina, yë'ë cato coa teaye ca jujani tome huesëma'ë pa'ija'quëpi cayë. Jaje pa'ina, yë'ë pa'iyë ña do'ire mësarupi Cristo ai jerepa pa'i api, cuasajajë caquë yo'oquë pa'iyë, yë'ë huajëquë pa'i maca cui'ne yë'ë ju'isi macajë.

²¹ Jaje pa'ina, yë'ë pa'ye a'ë, Cristo cui'ne ju'ñepi coa jerepa de'oyere se tì'añe a'ë.

²² Jaje pa'iquëta'are yë'ëpi capëre huajëquë pa'ini, Ëjaë co'amañare yo'oye pa'iji. Jaje pa'ina, ìquepi jerepa de'oquë'ni cuasayë, cui'ne de'oyese'e pa'ina, ñaquë.

²³ Jaje cayaye pa'ina, çiquepi jerepa de'oquë'ni, yë'ëre cuasaquëna jëaji, iti yo'o ja'ñe? Jaje pa'iquëta'are yë'ëre cato ai jerepa de'oji, juni sani Ëjaë ja're de'oye pa'iyepi.

²⁴ Jaje pa'iquëta'are, mësarute cato jerepa de'oji, yë'ëpi mësaruru ja're ja yë'ta'a huajëquë pa'iyepi.

²⁵ Jaje pa'ina, nuñerepa cuasayë, yë'ëpi mësaruru ja're conï pëaye de'oji, mësaruru Maija'quëre necaiquëre pare cuasayere se mëocasi'i caquë cui'ne Maija'quëre cuasajë ai jerepa sihua ja'ñere caquë.

²⁶ Jaje pa'ina, mësarupi yë'ëre huajëquë pa'ina, tijupë ña cojë ai jerepa Ëjaë Jesucristo necaise'ere, ñajë sihuaja'cohua'i a'ë.

²⁷ Yë'ëpi mësarute sani ñaquëna, pa'iyeye pa'ye pa'ijë'ë, yë'ëpi so'ore pa'itojë, Cristo de'o coca cayeje pa'ye pa'ijë'ë. Jaje pa'ijëna, mësaruru ocue pa'i macarepa tuiyere, te'e cuasayena tsiosicohua'ipi, si'aohua'i te'e sañope, huaso cocare nejocaiyere ësejë uihuayere quëajëna, coca asaye yëyë.

²⁸ Mësarute sañope yo'ocohua'ini ne quëco cuaño'ma'pë pa'ijë'ë. Jaje pa'ina, mësaruru quëcojë pa'iyepi tiñarepa iñoji, jaohua'i ne huesë hue'ñana saiyere cui'ne mësarupi huaso cuaño'sicohua'i pa'iyena saiyere iñoji. Ja pa'iyee cato Maija'quë isiye a'ë.

²⁹ Jaje pa'ina, Cristo do'ire huaso cuaño'ñese'e isiye papi, cui'ne Cristo do'ire, ai yo'o ja'ñeje isipi, mësarute.

³⁰ Yureta'a mësaruru yë'ë jare conï tsiosicohua'ipi te'ere uihuajë pa'iyë, yë'ë ja'ne uihuaye ñasicohua'ipi cui'ne yureje ja yë'ta'api yë'ë uihuaye asajë pa'iyë.

2

Cristo Jerepa Pa'i Pa'iyee, Jerepa Pa'i A'ë Cuasa Ma'ñe

¹ Jaje pa'ina, mësarupi jerepa yëjë neñere Cristo isiquëna, quëcosicohua'i pani, i oiyeipi ca yë'huaquëna, asacohua'i pani, Maija'quë joyopi mësaruru ja're pa'ina, asacohua'i pani mësarupi paire teaye pa'iohua'ire pare ñajë ai oiyeere pacohua'i pani,

² mësaruru pa'iyepi sihua ëaye necaiyë, yë'ëre, mësaruru sa'ñe de'oye yo'ojë pa'iyepi, te'e oiyeipi, te'e joyopi yo'oquëna pa'iyepi, te'ere cuasajë nejë pa'iyepi.

³ Jaje pa'ina, mësaruru cato mësaruse'e pa ja'ñere cajë neñë cuasayepi, panita'a jerepa pa'iohua'i a'ë cuasayepi yo'oma'pë pa'ijë'ë. Jaje yo'oma'pë ai jerepa pa'iyë cuasama'cohua'ipi, yecohua'ini mësarute jerepa de'ocohua'ire cuasajë ñajë pa'ijë'ë.

⁴ Cui'ne mësaruru de'oye pa'iyese'e cuasajë yo'oma'pë pa'ijë'ë, yecohua'i de'oye pa'iyere cuasajë yo'ojë pa'ijë'ë.

⁵ Jaje pa'ina, Cristo cuasase'eje pa'ye cuasajë pa'ijë'ë, mësaruje.

⁶ Ñajë'ë, i pa'ise'ere Diosuje pa'ita'a, Diosu yë'ëje pasi'i caquë yo'oye papi.

⁷ Paquë coa ai jerepa yecohua'i co'amaña necaicohua'i maña pa'iyena ini paije pa'i maca de'opi si'aye Ëjaë pa'iyere se jeoni.

⁸ Jaje paije pa'i maca de'oni, jerepa pa'i a'ë cuasama'quëpi i de'oye sehuocai do'ire cruzu huajëya'ye pa'iona, juji'i.

⁹ Jaje pa'ina, Maija'quëpi ite si'aye jerepa pa'ire nequë cui'ne si'a mami jerepa pa'i mamire pare isipi, ite.

¹⁰ Jaje pa'ina, Jesús mamire asajë ma'tëmo pa'icohua'i cui'ne yeja pa'icohua'i cui'ne yeja huë'ehuë te'te pa'icohua'ije, si'aohua'i do're ja'ruja'cohua'i a'ë.

¹¹ Do're ja'runi si'a pai maña Ëjaëre papi caja'cohua'i a'ë, Jesucristore. Jare yo'ojë Maija'quëreje, de'oyerepa yo'o u'ni cajë iñoja'cohua'i a'ë.

¹² De'oji, Maija'quë do'ijë maña, yë'ë mësaruru ja're pa'i yëhuoquëna, si'anë mësaruru Jesús sehuoyeje paye de'oye sehuocaijë yo'ose'eje pa'ye cui'ne yureje ai yëjë yo'ojë'ë, yë'ëpi so'ore pa'itojë. Jaje pa'ina, mësaruru huaso cuaño'sicohua'i pa'iyere iñojë, ca'rajë jerepa pa'iohua'i a'ë cuasama'pë nejë'ë.

13 Coa Maija'quë i yëyeje pa'ye mësaruna de'oye ne ëaye nëiñe neñepi yo'oyë.

14 Jaje pa'ina, ai yo'oyë cajë yahue a'ri coca maña sañope cama'pë, cui'ne sa'ñe pëti coca cama'pë co'amaña nejë'ë.

15 Yecohua'ipi mësarute tayocohua'ire cui'ne co'aye yo'o do'i quë'iohua'ire ñaño paja'cohua'ire. Jaje pa'ina, mësarupi Maija'quë mamajërepa ti si'si te'ña peocohua'ipi iye yeja nea jopore papi ma'ñoco miacaiyeje pa'ye miañë, iye co'a pai cui'ne ti nuñe yo'oye peocohua'i jopopi.

16 Pa'iyë isi cocare, iohua'ire quëajë pa'i do'ipi. Jaje pa'ijëna, yë'ë Cristo dai mu'se sihuaja'quë a'ë, mësaruni ñaquë. Yë'ë mësarute quëaquë cu'i maca, coa teaye yo'orojaiñe pahué caquë.

17 Mësaru Maija'quëre pa'iji cuasajë coa isiyena yë'ëje cosi'i caquë yë'ë pa'iyepi ai yo'oquë ju'itoje de'oji. Jaje pa'ina, yë'ë mësaru ja're çoni sihuayë,

18 sihuacuëna, mësaruje yë'ë ja're çoni sihuaye pa'iji.

Timoteo Cui'ne Epafrodito

19 Ëjaë Jesupi çocaina, de'hue esa jëjo saosi'i, Timoteore. Mësaru pa'iyë asani yë'ëre co'ini quëaquëna, sihuaja'quëre cuasayë.

20 Timoteoje pa'ire peoyë, yequëre. Yë'ë cuasayeje cuasaquë mësarute oi, mësaru de'oye pa'iyere caquë yo'oquëre.

21 Jaje pa'ina, yecohua'i cato iohua'i de'oye pa'iyese'e cuasajë yo'ocohua'ipi pa'iyë, mai Ëjaë Jesucristo yëyere yo'oma'cohua'ipi.

22 Jaje pa'iquëta'are tsoe mësarupi ñahuë, Timoteo yë'ë Maija'quë coca quëa maca, mamaquë pëca ja'quëre çocaiyeje pa'ye yo'oquëna.

23 Jaje pa'ina, yë'ë yo'o ja'ñere du'ru se asani, ja maca esa jëjo saosi'i, mësarute ñaja'quëre.

24 Mai Ëjaëpi çocaina, yë'ëje mësarute de'hue esa sani ñaja'quë a'ë, cuasayë.

25 Cui'ne yeque ai jerepa de'oji, cuasahuë, Maija'quë do'iquë Epafroditoni jëjo saoyepi. Yë'ë ja're co'amaña nequëni yë'ë ja're te'e sañope yo'oquëni, mësaru yë'ëre çocaija'quëre cajë jëjo daosiquëni cui'naëni jëjo saoja'quë a'ë, cuasayë.

26 Cui'ne ije mësarute si'aohua'ire ñaño yëji, ai co'a ju'i pa'iji, ju'iji asasicohua'ini ña huasosi'i caquë.

27 Ju'ire paquëna, asahuë, mësaru. Tirepa juni huesëra'pi, Maija'quëpi teaye ai yo'oquëna, oi jujupi. Ise'ere cuasaquë yo'oye papi, yë'ë cosiquë ai yo'oquëpi ai jerepa oima'quëni caquë, jaje yo'opi.

28 Jaje pa'ina, jaëni esa jëjo saoyë, mësarupi tijupë huajëquëre ñajë sihuajëna, yë'ëje oima'ë pasi'i caquë.

29 Sihuajë ite pëpajë'ë, mai Ëjaë do'ire. Jaje cui'ne si'anë yecohua'ireje sihuajë oijë de'oye yo'ojë'ë, ije pa'iohua'ire.

30 Jaje pa'ina, mësaru yë'ëre necani tija'ne peoyere necasi'i caquë yo'oquë ti jutira'pi, Cristo co'amañare necai do'ire.

3

Nuñerepa Pa'iyë

1 Yure cato Maija'quë do'ijë, mai Ëjaëni sihuajë pa'ijë'ë, yë'ë ja'në mësarute toyase'ere toya çotoje, josa te'ere toyaye nëiñe paji, coa ai jerepa ja cato mësarute de'oye ocue pa'i maca pa'iyere çocaiye a'ë cuasaquë toyayë.

2 De'hua ñajë pa'ijë'ë, jo'ya yaije pa'iohua'ire, co'aye yo'ocohua'ire, ca'ni tēacohua'ire.

3 Jaje pa'ina, mai joñoapi Maija'quëre sejë, cui'ne Cristo Jesús acohua'i pa'iyere sihuacohua'ipi nuñerepa ca'ni tēase'ejë pa'iohua'irepa pa'iyë, capë neñepi tija'ne a'ë cuasama'cohua'ipi.

⁴ Yecohua'i capë nese'ena quëcojë pa'iye ai jerepa yë'ë cato quëcoquë pa'iye paquëta'a. Jana quëcoma'ë pa'iyë, ñajë'ë.

⁵ Yë'ë cato ocho mu'seña coasiquë pa'i maca cuiri ca'nihuë tëa cuañohuë. Jaje pa'ina, judío paire pa'ë, Benjamín, tëcapë aquë a'ë, hebreo pai mamaquë a'ë, judío pai cuañeñepi yë'ëre fariseore hue'yosiquë paë'ë.

⁶ Jaje pa'ipi Jesure sehuocohua'ire coyere ësequë ai josa yo'oquëpi, si'aye cuañese'le cayë de'oye sehuoquëpi, yecohua'i mañaje ti sañope tayoquë api ca tì'añe peoquërepa paë'ë.

⁷ Jaje pa'iquëta'are Cristo do'ipi yure cato ti do'i peoye ñañë, ja'në yë'ë itire pa'ë cuasase'ere.

⁸ Jaje pa'ina, yë'ë Ëjaë Jesucristo pa'iyere jerepa pa'yere asaquë conì ñato, jerepa do'i peoye pa'iji. Jaje pa'ina, Cristoni jerepa ja'ye tsioni pasi'i caquë si'aye coa co'aye ñañë, nejose'eje pa'ye.

⁹ Jaje pa'ina, yureta'a cuañese'le cayere yo'oquë nuñerepa pa'iquë pasi'i caquë yo'oma'ë pa'iyë. Coa ai jerepa Cristore ire pare cuasacohua'ire Maija'quë nuñerepa pa'iyë isiyere pasi'i caquë pa'iyë.

¹⁰ Yë'ë cato Cristo pa'iyere asa tì'añere yëyë, i ju'isiquëpi huëisi tutupi yë'ëni pa'ina, asayere yëyë. Cui'ne i ai yo'ose'le ayere yo'oye yëyë. Ije pa'i pa'iyere yëyë, paire oi ju'ise'ena tì'aquë.

¹¹ Pai ju'isicohua'i huëni pa'iyere tì'asi'i caquë yo'oyë.

Tì'añu'u, Cajë Yo'oye

¹² De'oquërepa pa'iyë si'aye tì'ama'quëpi tì'asi'i caquë yo'oyë jare pajaquë caquë Cristo Jesupi yë'ëre du'ru tì'ani paquëpi.

¹³ Yë'ë cato Maija'quë do'ijë, ja pa'iyë ja yë'ta'a tì'ama'quë a'ë, tì'asi'i caquë yo'oquëta'a. Jaje pa'ina, tì'asi'i caquë jeteyo'je nëañere huanëyeyi jeto iti seña hue'ña pa'iyere tutu yo'oyë.

¹⁴ Yo'oquë Cristo Jesús ja're tsioni pa'i do'ire Diusu ma'tëmopi soi hue'ñana i coa isiyere paja'quëpi yo'oyë.

¹⁵ Si'aohua'i Maija'quë pa'iji cuasayena ai de'osicohua'i cato jaje cuasaye pa'iji. Mësarupi te'e cuasama'pë yequere a'ri maña tì'ne cuasaye pa'ito Maija'quëpi iño sëtaja'quë.

¹⁶ Jaje pa'iquëta'are te'e cuasayepi te'e nëiñepi pañu'u mai tì'ase'le cato.

¹⁷ Maija'quë do'ijë, yë'ë yo'o iñose'ere pe'tejë'ë. Cui'ne ñajë'ë, yëquë mësarute ye'yase'eje pa'iyere pa'icohua'ireje.

¹⁸ De'huarepa mësarute cayë: Cristo cruz jucacaise'ere sañope cacohua'i jai pai pa'iyë caquë. Yureje ja yë'ta'api co mea maña se oni toquë cayë:

¹⁹ Jaohua'i cato coa nejo cuañoja'cohua'ipi pa'iyë. Iohua'i diusu cato ëtapë a'ë, cui'ne iohua'ire huajëya'ye nëti'ñe pa'yere yo'ojë jerepa pa'iohua'i a'ë cuasacohua'ipi, iye yeja co'amañase'le cuasacohua'i a'ë.

²⁰ Jaje pa'iquëta'are mai cato ma'tëmo pai a'ë. Jaje pa'ina, utejë pa'iyë, ma'tëmopi Cristo Jesús maire huasoquë daija'quë api cajë.

²¹ Ipi mai capë ju'ico pa'isicore i capë de'ocore paje pa'iore necaija'quë api, si'aye meñe quëco tutupi.

4

Si'anë Sihujë Pa'ijë'ë, Mai Ëjaëni Cuasajë.

¹ De'oji, Maija'quë do'ijë maña. Yë'ë yëcohua'i, yë'ë oicohua'i, yë'ë ña ëa ju'icohua'i mësarua a'ë, yë'ë sihuaye, cui'ne yë'ë isi cuañoja'a maroje pa'iohua'i. Jaje pa'iyë sëte ocue pa'i macarepa mai Ëjaëre tuijë pa'ijë'ë.

² Evodiare cui'ne Síntiquere señë, sa'ñe yo'ojë cayere jeoni mai Ëjaë tsecohua'i sête te'le de'oye cuasajë pa'ijajë caquë.

³ Jaje pa'ina, më'ëre señë, yë'ë yo'oyeje pa'yere nequë pa'iquëna, më'ëpi jaohua'ire Maija'quë do'ijëre cõcaijaquë caquë. Huaso coca yë'ë quëaquëna, jaohua'i yë'ëre de'oyerepa cõcaisicohua'i a'ë, Clemente ja're cõni, cui'ne yecohua'i yë'ëre cõcaicohua'i ja're cõni. Jaje pa'ina, iohua'i mami ti pa'i toya pëpëre pana toyase'epi pa'iji.

⁴ Si'anë mai Ëjaëni sihuajë'ë. Tijupë cayë, sihuajë'ë, ini.

⁵ Jaje pa'ina, si'aohua'i mësarute de'o paire pa'ë cajë ñajajë mësarupi quëcojë de'oye yo'ocohua'i pa'ijë'ë. Mai Ëjaë ja'yere pa'iji.

⁶ Si'aye tëto saitoje co'a ju'ijë oima'pë pa'ijë'ë. Coa ai jerepa Maija'quëni sejë de'oji cajë pëpajë si'aye mësarupi yëyere iñojë'ë, Maija'quëna, ite se maca.

⁷ Jaje yo'ojëna, Maija'quëpi mësarute i jo'cua de'oye pa'iyere isija'quë api, mai asa ti'añe peoyere pare. Isina, iye jo'cua de'oye pa'iyepi mësarupi joña cui'ne mësarupi cuasajë pa'iyë de'oye ñacasipi, Cristo Jesús do'ipi.

De'oyese'e Cuasajë'ë

⁸ Tëjijerepa cayë, mësarute. Maija'quë do'ijë, nuñere pare cuasajë'ë, yecohua'ipi Ëjaëre ñajëna pa'iyere, itire pare de'oyere pare sihuajë ñañere, deoye ca cuañõñere. Si'aye de'oyere cuasajë'ë, yecohua'i sihuajë de'oye cacaiyere.

⁹ Jaje pa'ina, yë'ë ye'yase'ere, yë'ë mësarute quëase'ere, yë'ë caquëna, asase'ere cui'ne yë'ë yo'oquëna, ñase'ere jare yo'ojë'ë. Jaje yo'ojëna, Diusu jo'cua de'oye pa'iyë isiquëpi mësarupi ja're cõni pasipi.

Filipenses Acohua'ipi Pablöre Cõcaiye

¹⁰ Ai sihuayë, mai Ëjaëre, mësarupi yë'ëre cuasa huëo cõse'ere caquë. Cama'ë pa'iyë, yë'ëre huãñeyesicohua'ipi, cuasa huëohuë caquë. Yë'ë cato cayë, yo'o ti'añepi peoquëna, cõcaiye yëjëta'a pa'isicohua'ipi cõcai huëohuë caquë.

¹¹ Cama'ë pa'iyë, co'amañapi peoquëna, pa'iyë caquë. Yë'ë cato yë'ë payere sihuaquë pa'iyere ye'yesiquë a'ë.

¹² Co'amaña peoquëna, pa'iyere jaiye co'amaña payere timësiquë pa'iyere, ai ëa ju'iñere, tëto saise'erepa payere, cui'ne peoquëna pa'iyere, coa si'aye tëto sai ye'yesiquë a'ë.

¹³ Jaje pa'ina, coa si'aye quëcoquë ne ti'añe payë, Cristo tutupi cõcaina.

¹⁴ Jaje pa'iquëta'are mësarupi de'oye yo'ojë yë'ëre cõcaë'ë, ai yo'oquëna, mësarupi co'amañapi.

¹⁵ Macedoniapi du'ru macarepa huaso coca quëa huëoquë sai maca mësarupi Filipos acohua'ipi yë'ëre cõcaë'ë, mësarupi isiyepi. Yequë hue'ña sehuocohua'i cato cõcaiye pahüë. Tsoe mësarupi asayë, ja yo'ose'e.

¹⁶ Ja yë'ta'a yë'ë Tesalõnicare pa'ina, mësarupi cayaye jëjo saohuë, curiquë, yë'ëre jopo caraye cõcai ja'ñere.

¹⁷ Coa mësarupi isijëna, payese'e co'ema'ë pa'iyë. Coa ai jerepa mësarupi iti cõcaiye ayepi nese'ere, quëise'eje pa'yere pajajë caquë co'ecaiyë.

¹⁸ Si'aye imahuë, mësarupi isiyë. Caraye peoji, yure ai payë. Mësarupi Epafrodito ja're jëjo daose'ena cõni jerepa payë. Mësarupi jëjo daose'e, cato huëo së ma'ñare Maija'quëna coa isiyëje pa'ye a'ë, ai yo'ojë ite isiyëje pa'ye a'ë, Maija'quë sihuaquë ñañe a'ë.

¹⁹ Yë'ë Diusupi mësarute si'aye caraye isija'quë api, Cristo Jesús do'ipi. I jaiye de'oyere pare payeje pa'ye isisipi.

²⁰ Je'nëna de'oquëre pani Diusu. Maija'quërepa cañu'u, ite. Jaje pa'ijaquë.

Pëpa Tëjijye

²¹ Si'aohua'ire pēpacaijē'ë, Jesucristo do'ipi Maija'quë tsecohua'i de'osicohua'ire. Cui'ne iño yë'ë ja're pa'icohua'ije Maija'quë do'ijë mēsarute pēpa saoyë.

²² Si'aohua'i iño pa'icohua'i Maija'quëre pacacaicohua'ipi cui'ne romano pai ëjaë huë'e acohua'ije jaohua'ipi airepa cajë pēpa saoyë, mēsarute.

²³ Mai Ëjaë Jesucristopi si'aohua'ire mēsarute de'oye ñacaija'quë. Jaje pa'ija'quë.

COLOSENSES

Pëpayë

¹ Yë'ë Pablopi Maija'quë yëyepi Jesucristo jëjo saokuë de'osiquëpi, Maija'quë do'iquë Timoteo ja're conì,

² iye toya ja'hua Cristore asa do'ire Maija'quë do'ijëpi Colosas daripë pa'icohua'ina, Maija'quë tsecohua'ina sehuosicohua'ina cajë toyayë. Maija'quë mësarute oi ì coa ìsiyepi jo'cua de'oye pa'ijë'ë.

Sehuosicohua'ire Pablo Secacaiye

³ Si'anë mësaruni cajë secacaiyë, Maija'quëna, Jesucristo pëca ja'quëna de'oji cajë.

⁴ Mësaruni Jesucristore pa'ire paji cuasajë pa'icohua'ipi. Si'aohua'ire Maija'quë tsecohua'ire oijë pa'iyere quëajëna, asa do'ire pajë señë.

⁵ Jaje mësaruni cato yo'oyë, mësarute caquë de'huacaise'e ma'tëmore pa'iji cajë ute do'ipi. Iye uteye mësaruni tì'ahuë, nuñerepa huaso cocare quëajëna, asasi do'ipi.

⁶ Mësarute quëajëna, asasi cocapi ai de'oco si'a hue'ña quëiona, tëayë. Mësaruni Maija'quë oiyere asani iye oiyere nuñere pa'ë cajë asasi maca mësarute yo'ose'eje pa'ye yequë paireje yo'oji.

⁷ Iye cocare pare mësarute yëquë oiquë Epafraspi ye'yapi, yëquë ja're co'amaña nesiquëpi cui'ne mësaruni Cristore necaiquëre pare ñaquëpi.

⁸ Jaëpi dani yëquëre quëapi, mësaruni pa'iyere cui'ne mësaruni joñoapi sa'ñe oijë pa'iyere.

⁹ Mësaruni pa'iyere quëajëna, asasi maca acohua'ipi, mësarute jeoma'pë Maija'quëre secacaiyë, ìpi si'aye ì yëye, joyo pa'iyere ta'ñe asaye ìsiquëna asajë pa'ijajë cajë.

¹⁰ Jaje asa tì'acohua'ì pa'ijë yureta'a si'aye de'o co'amañase'e quëiñeje pa'ye yo'ojë, Èjaë tsecohua'ì sëte ì sihuaquë ñañere yo'ojë, cui'ne ai jerepa Maija'quë pa'iyere asa tì'ajë pa'ijë'ë cajë.

¹¹ Jaje pa'ina, cui'ne señë, ìte, mësarute ì de'o tuture papi tutu quë'iohua'ire necaijaquë cajë. Jaje necaina, tutu ìsi cuañosicohua'ì pa'ijë, yo'o jujaye peoyerepa dahuëre yo'ojë sihuajë si'aye quëco tì'ajajë cajë.

¹² Jaje quëco tì'acohua'ì pa'ijë yureta'a Maija'quëre sihuajë pëpaja'cohua'ì a'ë, ì tsecohua'ire ìsi co'amaña ayere conì mia hue'ñare pana paja'cohua'ire ne de'huasiquëre.

¹³⁻¹⁴ Maija'quëpi maire, nea hue'ñapi jo'yaohua'ire pacohua'ini etoni mai tayose'ere tsie do'ipi saì de'huacani ì oiquërepa ì mamaquë cuañe te'tena ñopi.

Cristo Jucacaisi Do'ipi, Maija'quë Cajeohua'ì Pa'iyere

¹⁵ Maija'quë ña cuañoma'quëpi ì mamaquëja'a tìña ña cuañokuë daji'ì. ì mamaquë cato si'aye peo'në aquëre papi.

¹⁶ Jaë ja're conì Maija'quë si'aye iye yeja pa'iyere cui'ne ma'tëmo pa'iyere de'huapi, mai ña tì'a ma'ñe, cui'ne mai ñañe de'huapi. Jaje cui'ne si'aye cuañeñere, meñe cuañe tutu payere, èjaë pa'iyere, jo'ya ne tutu payere Cristo ja're conì de'huapi, ì tse pa'ì ja'ñere.

¹⁷ Jaje pa'ina, Cristo cato si'a co'amaña peo'në du'ru pa'isiquë api. Jaje pa'ipi ìpi ñacaina, ì tutupi si'aye de'oye ìti pa'ì macare pa'iji.

¹⁸ Cui'ne yequeje Cristo cato sehuosicohua'ì sïopë api. Jaje pa'ina, sehuosicohua'ire pa'iyere ìsiquëpi du'ru pa'iquëre papi si'aye du'ruja'a pasi'ì caquë ju'ñeje juni huëji'ì.

¹⁹ Jaje pa'ina, Maija'quëpi sihuapi, si'aye ì pa'iyepi Cristore pa'ina.

²⁰ Jaje pa'ina, Maija'quë Cristo do'ija'a si'a iye yeja pa'icohua'ire cajeohua'ì de'osi'ì cuasapi, ma'tëmo acohua'ijë pa'iohua'ire, cuasaquë Cristo cruz ju'ì do'ija'a cajeohua'ire de'huapi.

21 Ja'në mësaru joñoapi co'aye cuasajë yo'o do'ire Maija'quë sañope yo'ocohua'ipi tìohua'i paë'ë, pa'isicohua'ipi. Yure cato Maija'quë cajeohua'i de'ohuë,

22 Cristo ai yo'oquë jucacaisi do'ipi. Iye cato yo'opi mësarupi i ña hue'ñare pana ina isicohua'ipi ti si'si te'ña peocohua'ipi pa'ijëna, pasi'i caquë.

23 Ja ñaquë payere tì'añere cajë mai utejë pa'iyere, huaso coca mësaru asase'ere ti hua saima'pë, Maija'quë pa'ire paji cuasayere ocue pa'i macarepa cuasajë tuiye pa'iji. Iye cocare si'a hue'ña quëacaiyë, yë'ë Pablojë jare quëacaiquë pa'iyë.

Pablo Sehuosicohua'ire Necaiye

24 Cristo i capë acohua'ire oi ai yo'ose'e carayere, yë'ë capëpi mësaruni caquë ai yo'oquë ne saocai yure cato ai sihuayë.

25 Jaje pa'ina, Maija'quëpi yë'ëre sehuosicohua'ire necaija'quëre nepi. Neina, i cuañe nëose'eje pa'ye mësaru de'oye pa'i ja'ñere caquë si'aye i coca quëacaiquë pa'iyë.

26 Jaje pa'ina, tsoe hue'ña ometëcana yahuese'e pai asa ma'ñe pa'ise'ere yureta'a i tsecohua'ina iñose'ere jare quëayë.

27 Maija'quëpi yë judío pai peocohua'ina, iye pai asa ma'ñe yahuese'ere de'oyere pare iñopi. Ja cato Cristopi mësaruni pa'iyë a'ë. Jaë api, mësaru utejë pa'iquë de'oquërepa.

28 Yëquëpi Cristo ayere quëayë. Si'aohua'ire de'oyerepa asa tì'ajajë cajë ye'yajë cui'ne yëhuoyë. Jaje yo'ojëna, Cristona tsiosicohua'ipi de'oyerepa pai ñape ai de'osicohua'i pa'ijajë cajë.

29 Jare caquë yë'ë, si'a tuturepa yo'oquë neñë, Cristo cuañe tutu yë'ëre isiyepi.

2

1 Yë'ë cato yëyë, mësarupi yë'ë mësarute caquë jëayerepa yo'oyere cui'ne Laodicea acohua'ire caquë yo'oyere cui'ne si'ahua'ire yë'ëre ñama'cohua'ire caquë yo'oyere asayere.

2 Jaje pa'ina, mësarupi cui'ne jaohua'ipi conì joñoa quëcoyere pajajë caquë yo'oyë, sa'ñe oiyena tsiosicohua'ipi pa'iji cuasacohua'ipi. Diusu pa'iyë cui'ne Jesucristo pa'iyë yahuese'ere asa tì'ajajë caquë yo'oyë.

3 Jaë api, si'aye ta'ñe cuasaye, cui'ne asa tì'añe paquërepa.

4 Jaje cayë, mësarute, asa ëaye ta'ñe ca cocapi yecohua'ijë cosojë nema'pë pa'ijajë caquë.

5 Jaje pa'ina, yë'ëpi mësaru ja're conì pa'ima'ë panije, mësaru ja're conì pa'iyë, yë'ë joyopi. Jaje pa'ina, sihuaquë ñañë, mësaru, cui'na hue'ña yo'oma'pë pa'iyena Cristo pa'iji cuasayere ocue pa'i macarepa pa'iyere.

Cristo Ja're Huajë Pa'iyë

6 Èjaë Jesucristore mësaru yëjë pa'iji cuasajë sehuose'eje pa'ye cui'ne ina tsiosicohua'ipi pa'iji cuasajë pa'ijë'ë.

7 Ina jëayerepa, pa'ire paji cuasayepi tsita mesicohua'ipi ocue pa'i macarepa i ja're pa'ijë'ë. Mësaru ye'yese'eje pa'ye Maija'quëre si'anë de'oji cajë pëpajë pa'ijë'ë.

8 De'hua ñajë'ë, yo'ojë jo'ya ne cuañoñe, aiohua'i ye'yase'ena, pai cuasayena, iye yeja pai yo'oyena. Ja cato cosoye a'ë, cui'ne do'i peoye a'ë. Ja cato Cristo yo'o ma'ñe a'ë.

9 Ñajë'ë, si'aye, Maija'quë ayepi Cristoni pa'iji.

10 Jaje pa'ina, mësaru Maija'quë pa'iyepi timësicohua'i carajaima'cohua'ipi pa'iyë, Cristona tsioni pa'i do'ire. Jaë cato si'aye mëñe Èjaë api. Cui'ne si'aye mëñe cuañequë api.

11 Cui'ne i ja're mësaru tsioni pa'i do'ire, noni tsi'nëna co'acohua'i pa'iyere huaso cuañohuë, cui'ni ca'ni tëayeje pa'ye mësarute yo'oquëna. Pai jëñapi capëna tëayeje pa'yepi neñe papi, mësarute.

12 Cui'ne mësarupi Maija'quë tutupi ju'isiquëre huëopi cuasajë sehuo do'ire mësaru oco do cuaño maca Cristo ja're ta cuañohuë. Ta cuañosicohua'ipi cui'ne i ja're conì huëo cuañohuë, ju'isicohua'ipi.

13 Ja'në mësaru tayo yo'ocohua'ipi, cui'ne ca'ni tēja cuañoma'cohua'ipi joñoa ju'isicohua'i paë'ë. Pa'ijëna, Maija'quëpi Cristo do'ija'a mësarute i ja're con pa'iyecajaji'i. Necai si'aye tayo yo'ose'ere sa de'huacaji'i, Cristo do'ipi.

14 Mai co'aye yo'o do'ire, jare maipi sañe pa'ise'ere Maija'quëpi cruzuna que jeopi, maire sañope toya nēose'ere peo hue'ñarepa nejoquë.

15 Jaje yo'oquë Cristo cruzna ju'ise'epi si'aye ëja pa'ise'ere cui'ne maire meñe cuañecohua'i tutu pa'ise'ere meñe quëco huesëpi, si'ahua'i ña hue'ñare pana.

Ma'tëmo Co'amañare Co'ejë'ë

16 Jaje pa'iyecajaji'i sēte yecohua'ijecajaji'i mësarute nuñe yo'oma'cohua'i a'ë, cama'pë pa'ijajë mësaru a'ñere, panita'a ucuyere panita'a fiesta mu'señare, ñañëja'a sē'ayere, panita'a pëa huajë mu'se ayere.

17 Si'aye iye cato, itirepa dai ja'ñe pa'ina, pa' to'ouje pa'ye a'ë. Ja itirepa cato Cristo a'ë.

18 Jaje pa'ina, de'hua ñajë'ë, mësarute isija'a co'amañare nejocajë teaye pa'iohua'i ña cuañocohua'ipi cui'ne huiñaohua'ire secohua'ipi, mësarupi iohua'i yo'oyena ñajë sehuojëna. Jaohua'i cato ti iohua'ijecajaji'i ña ma'ñere cui'ne pa'ise'e huëojë cuasayere yecohua'i a'ë, jerepa pa'iohua'i a'ë cuasacohua'ipi.

19 Jaohua'i cato Maija'quë cuasa nēose'ejecajaji'i pa'ye yo'oquë pa' ñape te'ña te'e capëna tsiocajaji'i, aocajaji'i ai de'huaquë Cristona, iti siopëna tsioma'cohua'ipi yo'oyë.

20 Mësaru Cristo ja're ju'isicohua'i a'ë. Jaje pa'ina, iye yeja cuañe tutupi cuañequëna, pa'iyecajaji'i pa'ñe, mësaru. ¿Jaje pa'quëta'are mësaru me yo'ojë ja yë'ta'a iye yeja pa' yo'ojë pa'iyere pa'ijë,

21 iye yo'oma'pë, a'ñe pa'jë'ë, iye, cui'ne iyere tseama'ë, më'ë jëtëpi caye'ni?

22 Si'aye jaje caye cato, pa' cuañejë ye'yaye a'ë, si'aye ja co'amaña cato iti yo'o macana cara ja'ñe a'ë.

23 Nuñerepa cayë, ja teaye pa'iohua'i pa'ijë cui'ne capë ai jëaye cuañejë yo'oye ai ta'ñe yo'oyerepa ña cuañoji, Maija'quëre ti'añu'u cajë yo'oye. Jaje pa'iquëta'are mai capë yëyere sañope yo'oyere co'ca'i ma'ñe a'ë.

3

1 Mësaru Cristo ja're huëisicohua'i sēte ma'tëmo co'amañare co'ejë'ë, Maija'quë ëja tē'huire Cristo ñu'i hue'ña ayere.

2 Ma'tëmo ayere ai yëjë pa'ijë'ë, iye yeja co'amañare cuasama'pë.

3 Mësaru cato, tsoe Cristo ja're con ju'isicohua'i a'ë. Jaje pa'ina, mësaru pa'iyecajaji'i yure Cristo ja're Maija'quëna yahuese'epi pa'iji.

4 Jaje pa'ina, Cristo mësaru pa'iyepi ñai co maca mësaruje i de'oyere pare timësicohua'ipi ñaija'cohua'i a'ë, i ja're con.

Tsoe Pa'iyecajaji'i Cui'ne Huajëye Pa'iyecajaji'i

5 Jaje pa'iyecajaji'i sēte si'aye mësaru iye yeja aye yëyere ne huea saojë'ë: yequë nomiore, panita'a yequë ëmëre yo'oyere, ëa ña huesëyere, si'sire yëyere, co'amaña ai tsi'so timëñe cuasayere. Ja cato de'huasi diasure señeje pa'ye a'ë.

6 Jaje yo'ocohua'ire Maija'quë pëi nejoñepi daija'coa, ite de'oye sehuocaima'cohua'ire.

7 Ja'në mësaruje jare yo'ojë pa'ahuë'ë.

8 Jaje pa'iquëta'are yure mësarupi si'aye iyere jeocajë'ë, pëtire, ëa ña huesëyere, co'ayere yecohua'ire tea ju'ijë tutu cayere, cui'ne mësaru yë'opopi si'si coca cayere.

9 Ja'në pa'ise'ere jeosicohua'i sēte, yure yecohua'ire cosoye pa'jë'ë.

10 Huajë pa'iyecajaji'i, suñasicohua'ire ja pa'iyepi si'a mu'señapi ponaquë saiji, maire de'huasiquëje pa'iohua'i pa'iyecajaji'i ite de'oyerepa asa ti'a macaja'a, yo'o tējyere caquë.

11 Jaje pa'ina, huajë pa'iye pacohua'ire cato peoji, griego pai a'ë, judío pai a'ë, caye peoyë, ca'ni tēacohua'i, tēama'cohua'i, jo'yaohua'i cui'ne jo'ya ne cuañoma'cohua'i. Coa si'a pai te'e pai pa'iyë, Cristo tsecohua'i, ipi si'aohua'ire pa'i do'ire.

12 Maija'quëpi mēsarute ai oi sahuani i pai pa'ijajë caquë soipi. Jaje pa'iye sēte paire teaye ñani oiyena, de'oye necaiyere pana, ai jerepa pa'iyë cuasama'cohua'i pa'iyena, a'jicohua'i pa'iyena, cui'ne yo'o jujama'cohua'i pa'iyena, suñasicohua'irepa pa'ijë'ë.

13 Co'aji, quëco jujahuë caye peoyerepa. Sa'ñe de'oye yo'ojë pa'ijë'ë. Cajeipi sañope yo'ose'e paquë pa'ito, i co'aye yo'ose'ere oni yejejë'ë, Ëjaërepa mēsarute oi sai de'huacaise'eje pa'ye.

14 Paire oiyena suñasicohua'irepa pa'ijë'ë, ja oiyepi de'oyerepa. Te'ijë pa'iohua'i tsioni pa'iye pa'iji.

15 Jaje pa'ina, mēsarute, Maija'quë jo'cua de'oye pa'iyepi, mēsarute jo'noa de'oye cuajaquë caquë Maija'quëpi soini te'e capë acohua'ire nepi. Jare de'oji cajë pëpajë pa'ijë'ë.

16 Jaje pa'ina, si'anë Cristo cocapi mēsarute joyo timëse'erepa pa'ijaquë. Pa'ina, yecohua'ire ye'yajë cui'ne yëhuojë'ë, ta'ne pa'i cocare papi. Mēsarute joyore papi i necaise'ere pëpajë sihuajë jëjëjë'ë, tsoe toyase'epi, yure toyase'epi cui'ne joyo etayepi.

17 Cui'ne coa si'aye mēsarute caye panita'a yo'oye pa'ito, mai Ëjaë Jesucristore necaiyë cuasajë Jesús do'ija'a Maija'quëre de'oji cajë pëpajë'ë.

Huejasicohua'i Pa'iyë

18 Nējohua'i mēsarute ëjëohua'ire ëjaohua'ire cuasajë de'oye yo'ojë pa'ijë'ë, ja'ë, Cristore sehuosi nomiohua'i yo'ojë pa'iyë.

19 Cui'ne mēsarute ëjëohua'ijë mēsarute nējohua'ire oijë pajë'ë, co'arepa jëaye tutu caye peoyerepa.

20 Mamajë mēsarujë si'aye mēsarute ja'quëohua'i caye de'oye sehuocaijë'ë, ja'ë, Maija'quë sihuaquë ña'ne.

21 Ja'quëohua'i mēsarujë mēsarute mamajëre de'oye oijë ye'yajë'ë, jerepa de'oye yo'oye yëja'cohua'ire, tea ju'iñeje yo'ojëna, co'a de'ojë.

22 Ëjaohua'ire pacohua'i, jo'yaohua'i maña mēsarujë mēsarute ëjaohua'ire de'oye sehuocaijë nejë'ë. Iohua'i ña macase'e iohua'ini de'oye iñoñu'u cajë yo'oma'pë. Coa ai jerepa nuñerepa cuasa joyopi ëjaëre pare pa do'ire yo'ojë'ë.

23 Jaje pa'ina, paini necaiyë cuasaye peoyerepa co'amaña nejë'ë sihuajë, Ëjaë Jesure necaiyëje pa'ye cuasajë.

24 Jaje pa'ina, mēsarute nuñerepa Ëjaëni Cristore necaisi do'ire, i mēsarute i paye ayere isija'quë api, nesi do'ire. Jare mēsarute tsoe asajë yo'oyë.

25 Jaje pa'iquëta'are, co'aye yo'oquë cato, jare i co'aye yo'ose'eje pa'ye sai cuañoja'quë api. Jaje pa'ina, Maija'quëre cato peoji iquëse'ere de'oye yo'ocasi'i cayeje.

4

1 Mēsarujë ëjaohua'i, ma'tëmore mēsarute yo'ose'e caji'quëre mēsarute Ëjaëre pare paye sēte jare cuasajë mēsarute necaicohua'ire de'oye nuñerepa yo'ojë'ë.

2 Sētasicohua'ipi pa'ijë si'anëpi Maija'quëre sejë de'oji cajë ite pëpajë pa'ijë'ë.

3 Cui'ne yëquëreje secacaijë'ë, mai Ëjaëpi i coca quëaja'a sa'ro hui'yocaijaquëre, yahuesi cocare Cristo ayere cajë quëaja'quëre, ja cocare yë'ë quëaquë pa'i do'ire tsea cuañosiquë pa'iquë.

4 Sejë'ë, cui'ne yë'ë i coca quëa maca tiñarepa asaye quëa ja'ñere.

5 Sehuoma'cohua'i ja're pa'ini ñare pajë pa'ijë'ë, si'anë de'oyese'e yo'ojë.

6 Jaje pa'ina, mēsarute coca cayepi saija'iñeje pa'ye de'oyerepa pa'ijaquë cui'ne iohua'i seni asañu'u cajë señere. Pai ñapere de'oyerepa quëajë sehuocaicohua'i pa'ijë'ë.

Pëpa Tëjiye

⁷ Yëquë oiquërepa Tíquico nuñerepa Maija'quë do'iquëpi, yë'ë ja're de'oyerepa mai Ëjaë co'amaña necaiquëpi, mësarute yë'ë yo'oquë pa'iyë quëaja'quë api.

⁸ Jaje pa'ina, mësarute yëquë pa'iyë quëaquë cui'ne Maija'quëre jerepa yëjë quëaja'quëni mësaru quë'rona jëjo saoyë.

⁹ Cui'ne i ja're coní saiji, yëquë oiquërepa, nuñe pa'iquërepa, Maija'quë do'iquë Onésimoje mësaru aquëje. Jaohua'ipi quëaja'cohua'i a'ë, iño tëto saijë pa'iyë.

¹⁰ Aristarcopi yë'ë ja're tseä cuañosiquë pa'iquëpi mësarute pëpa saoji, cui'ne Marcosje pëpaji, Bernabé mamaëje. Jaëpi mësaru quë'rona saiquë pa'ito de'oye pëpani ñacaijë'ë, ite.

¹¹ Jesús yequë mami Justo hue'equëje pëpaji, mësarute. Icohua'i a'ë, judío pai acohua'ipi sehuosicohua'ipi, Maija'quë cuãne tē'te ayere yë'ë ja're nesicohua'i, jaohua'ipi yë'ëre sihua ëaye necaisicohua'i a'ë.

¹² Epafrajsje mësarute pëpaji, mai Ëjaë Jesucristore necaiquëpi. Jaë cato mësaru aquë api. Jaje pa'ina, mësaruni cuasaquë si'anëpi Maija'quëre secacaiji, mësarupi ocue pa'i macarepa pa'ijë Maija'quëna mësaru pa'iyere isisicohua'ire papi i yëyere yo'ojajë caquë.

¹³ Yë'ëpi ñaquë a'ë, Epafrajs mësarute, cui'ne Laodicea pa'icohua'ire cui'ne Hierápolis pa'icohua'ire ai cuasaquë Maija'quëre sei pa'ina, ñaquë.

¹⁴ Cui'ne Lucas yë'ë oiquë paire jujuquëpi cui'ne Demaspi coní mësarute pëpayë.

¹⁵ Laodicea pa'icohua'ire, Maija'quë do'ijëre pëpacaijë'ë, cui'ne Ninfasreje pëpacaijë'ë, io huë'ena sehuosicohua'i tsi'sisicohua'ireje pëpacaijë'ë.

¹⁶ Mësarupi iye toya ja'o ña tējini jëjo saojë'ë, Laodicea sehuosicohua'ina, jaohua'ije ñaja'cohua'ire. Cui'ne mësarupi ñajë'ë, Laodiceapi yë'ë toya daose'e mësaru quë'ro tī'acquëna.

¹⁷ Ñeje Arquipore cajë'ë: “Më'ëre mai Ëjaë necaijaquë caquë cuãne nëose'ere de'oyerepa yo'ojë'ë.”

¹⁸ Yë'ë Pablopipi pëpaquë iye toya e'que yë'ë jëtë carapëpi toyayë, huanëyema'pë pa'ijë'ë, yë'ë cosiquëpi pa'iyë. Maija'quë oi ñacaiyepi mësaruni pa'ijaquë.

1 TESALONICENSES

Pablo Cui'ne I Cocohua'i Toyaye

¹ Yè'è Pablo cui'ne Silvano cui'ne Timoteo conì toyayè, iye toya ja'hua. Maija'què do'ijèna, Tesalónica daripè pa'icohua'ina Maija'quèna tsioni cui'ne Jesucristo ja're pa'icohua'ina, Maija'quèpi cui'ne mai Èjaè Jesucristopi conì coa isiyepi, de'oye pa'ijè'è.

Tesalonicenses Pai Iñose'e

² Mèsarute Maija'què huasose'ere cuasajè si'anè Maija'quère seacaiyè, de'oji cajè ite pèpayè.

³ Cui'ne mèsarù mai Èjaè Jesucristopi si'aye ne tì'acaiye paji cuasajè ocue pa'i macarepa uteyepi còcaina, si'aye yo'o jujama'pè ai yo'oye pa'itojè quècohuè. Cui'ne Maija'què pa'ire paji cuasayepi co'amaña nehuè. Cui'ne pa'ire oiyepi pa'ina, yecohua'ire necaè'è. Jare si'anè Maija'què ña hue'ñana cuasajè señè.

⁴ Maija'què do'ijè, mèsarute Maija'quèpi oi sahuani nesicohua'i a'è cuasajè pa'iyè, yèquè.

⁵ Cui'ne yèquè mèsarute huaso coca quèa maca coa paì yè'ose'e cajè quèaye pa'huè. Mèsarupi asayè, yèquè mèsarù de'oye pa'iyere cajè yo'ose'e, Maija'què joyo tuture papi yo'ojè cui'ne nuñerepa itirepa cocare quèayè cajè quèase'e.

⁶ Quèajèna, mèsarupi yèquè pa'iyere cui'ne Èjaè pa'iyere ye'yehuè, Maija'què coca asa do'ire ai yo'oye pa'itojè. Jaje pa'ina, mèsarù sihuajè asahuè, Jesús cocare Maija'què joyopi sihuaye isiquèna.

⁷ Jaje yo'ojè mèsarù de'oye pani iñoñere tì'ahuè, si'a Macedonia cui'ne Acaya sehuosicohua'ire.

⁸ Mèsarù què'ro huèose'epi mai Èjaè coca jai saiji, coa si'a hue'ña. Jaje pa'ina, Macedoniase'e cui'ne Acayase'e tì'añe papi. Ai jerepa yequè hue'ñaje tì'api. Tì'aquèna, asayè, mèsarù Maija'què pa'ire paji cuasajè pa'iyere. Jaje pa'ina, yèquè mèsarù ayere cajè quèaye peoyè.

⁹ Jaje quèaye pajèna, iohua'ipi quèayè, yèquè mèsarù què'ro do'i saisi maca mèsarù yèquère de'oye pèpani, cui'ne paì de'huase'ere Maija'què api cuasase'ere jèoni, Maija'què huajèquère pani sehuoni necai huèose'ere.

¹⁰ Cui'ne quèayè, Maija'què mamaquèpi ju'isiquèni huèosiquèpi Èjaè Jesucristo ma'tèmopi co'ì coja'què api cajè mèsarù utejè pa'iyere. Maire nejoñe daiye huasoquè api, Jesús.

2

Pablo Tesalonicenses Yo'ose'e

¹ Maija'què do'ijè, mèsarupi tsoe asayè, yèquè mèsarù què'ro do'i saini coa noni cu'iyè pase'e.

² Jaje pa'ina, mèsarupi tsoe asayè, yèquè ja'nè Filiposna ai yo'ose'e, co'acohua'i a'è cajè josa yo'ojèna. Jaje pa'iquèta'are Maija'quèpi còcaina, quècojè Maija'què de'o coca quèahuè, mèsarute, jaiye tutu sañope yo'oye pa'itojè.

³ Jaje pa'ina, yèquè yèhuojè soiye cato coa tayose'e peoji. Si'sijè peoji. Cui'ne coa paini cosoñu'u cajè cayeje peoye a'è.

⁴ Coa ai jerepa Maija'quèpi i de'o cocare quèaja'cohua'i a'è caquè ñani sahuani nesicohua'ipi cayè. Paini de'oye yo'o iñoñu'u cajè yo'oma'pè pa'iyè. Coa ai jerepa Maija'quère pani yèquè joñoa cuasaye ñaquèni cajè yo'oyè.

⁵ Jaje pa'ina, Maija'què cui'ne mèsarù pa'iyè, yèquè mèsarute èaye asa cuaño cocapi cajè, cui'ne curire tì'añu'u cajè yo'oye pa'ñe ñasicohua'i.

⁶ Paipi de'oye yëquëre cajajë cajë co'eye pahuë. Mësarupi panije yecohua'ipi Cristo jëjo daosicohua'i a'ë cajë yo'oye pa'iquëta'are pahuë.

⁷ Jaje pa'iquëta'are coa ai jerepa mësarute oijë de'o pëca ja'co mamajëre ñacaio ai de'huayeje pa'ye yo'ohuë, mësarute.

⁸ Yëquë mësarute ai oë'ë. Jaje pa'ina, coa de'o cocase'e quëaye yëye pahuë, cui'ne yëquë pa'iyëje mësaruna isiye yëhuë, yëquë mësarute ai oi do'ire.

⁹ Maija'quë do'ijë, yëquë pa'iyere cuasajë, ñamiñapi cui'ne mu'señapi co'amaña nehuë. Ja yo'ose'e mësarupi asayë. Mësaruru acohua'ipi yëquëni cõcañu'u cajë ai yo'oma'cohua'ini cajë yëquëpi nehuë, Maija'quë coca quëa maca.

¹⁰ Mësaruru cui'ne Maija'quë pa'iyë, yëquë nuñere papi si'si peoyepi, yecohua'ijë co'aye yo'oyë caye peoyere papi, yo'ojëna, ñasicohua'i.

¹¹ Cui'ne mësarupi asayë, yëquë mësarute pai ñapere jerepa yëjë yo'oye ne huëose'ere cui'ne oicohua'i pa'ijëna, ca yë'huase'ere pëca ja'quë mamajëre yo'oyëje pa'ye.

¹² Jaje yo'ojë cui'ne cuañehuë, mësarute Maija'quëre sehuosicohua'irepa pa'iyere pa'ijë'ë, Maija'quë yëyere yo'ojë. Ipi mësarute soipi, i cuañe te'tere, cui'ne i de'oyere pare i ja're cõni paja'cohua'ire cahuë.

¹³ Yëquë quëajëna, asani de'hue Maija'quë cocare pa'ë cajë sehuohuë, mësaruru. Pai quëaye a'ë cuasajë sehuoye pahuë, nuñerepa Maija'quë cocare pare iye mësaruru sehuose'e. Jaje pa'ina, mësaruru sehuose'ere cuasajë Maija'quëre de'oji cajë pëpajë señë. Maija'quë cocarepa sëte mësarute itipi yo'oquë pa'iji, sehuocohua'ire.

¹⁴ Mësaruru Maija'quë coca sehuru do'ire ai yo'oyë, mësaruru cajeohua'ipi sañope yo'ojëna. Judío pai sehuocohua'ireje iohua'i cajeohua'ipi sañope yo'ojëna, ai yo'ohuë, Cristo Jesús tsecohua'ipi. Jaohua'ire yo'ose'eje pa'ye yo'oyë, mësaruteje.

¹⁵ Iye judío paipi Ejaë Jesure huaë'ë, Maija'quëre quëacaicohua'ire huaise'eje pa'ye, cui'ne yëquëreje pëijë eto saohuë. Maija'quëre cui'ne si'aohua'ire sañope yo'oyë.

¹⁶ Jaje yo'ojë judío paipi ëseyë, Maija'quë coca judío pai peocohua'ire huaso cuañojajë cajë quëayere. Jaje yo'ojë jero sa'na iohua'i co'aye yo'oyere mëoñë. Jaje yo'ojë pa'icohua'ire yureta'a, titapi, Maija'quë iohua'ire ai yo'oyepi sai ja'ñe.

Pablopi Yëji, Tijupë Sani Ñañe Tesalónica Pa'icohua'ire

¹⁷ Maija'quë do'ijë, mësarute jëoni so'ore pa'inije huañeyema'pë paë'ë. Si'anë cuasahuë, ñama'pë pa'inije, ai esa sani ña'ñe nëina.

¹⁸ Yë'ë Pablopi coa si'anëpi sani ñasi'i caquëta'a ti saiye pahuë, Satanáspi, huati ëjaëpi ëse do'ire.

¹⁹ Jaje pa'ina, ique a'ni yëquë uteye, yëquë sihuaye cui'ne yëquë nere pahuë cajë cuasa ja'ñe? Mësaruru a'ë, Ejaë Jesucristo dai maca yëquë sihua ja'ñe.

²⁰ Jaje pa'ijë'ë, mësaruru a'ë, yëquë de'oyerepa nese'ere ñajë sihua ja'ñe.

3

¹ Mësarute cuasayepi quëcoye peoyena, te'i Atenasna pëasi'i cuasahuë. Cuasani pëaquë

² Timoteore Maija'quë do'iquëre Cristo huasoquë coca quëaquëre jëjo saohuë, jaëpi mësarute tutu isicai cui'ne mësaruru Maija'quë pa'ire paji cuasayere jerepa paye necaijaquë caquë.

³ Necaina, mësaruru acohua'ipi te'ijë ai yo'oye pa'itoje yo'o jujama'pë pa'ijajë caquë jëjo saohuë. Jaje pa'ina, tsoe mësarupi asayë, mai jaje ai yo'o ja'ñe pa'iyë.

⁴ Iyere mësarute quëahuë, maire ai yo'oye pa'ija'coa cajë. Mësaruru ja're yëquë pa'i maca, iti case'epi ai yo'oye ti'api, mësaruru asase'eje pa'ye.

⁵ Jaje pa'ina, quëcoyepi peoquëna, Timoteore jëjo saohuë, mësaruru Maija'quëre pa'ire paji cuasajë pa'iyere seni asaja'quëre. Yequë huatipi co'aye yo'oyena ne taouna, yëquë mësarute quëase'epi do'i peoye pa'ima'quë caquë jëjo saohuë.

⁶ Yure Timoteo mäsaru quë'ropi co'ini quëapi, mäsaru de'oye Maija'quë pa'ire paji cuasajë cui'ne yecohua'ire oijë pa'iyere. Cui'ne quëapi, mäsaru yëquëre yëjë cuasajë pa'iyere. Cui'ne yëquë mäsarute ña ëaquëna, pa'iyeye cui'ne mäsaruje yëquëre ña ëaquëna, pa'iyë quëapi.

⁷ Maija'quë do'ijë, yëquë co'a ju'ijë cui'ne ai yo'ojë pa'icohua'ini, mäsaru ocue pa'i macarepa Maija'quë pa'ire paji cuasajë pa'iyere quëaquëna, asani sihuahuë.

⁸ Mäsaru jaje Èjaëre ocue pa'i macarepa tuiyere asarena, yëquëre huajë pa'i huëose'eje pa'yerepa nëiji.

⁹ ¿Jaje pa'ina, me Maija'quëre cajë pëpaye'ni mäsaru necaiyere ai sihuayere yëquë joñoana ta'ye saise'erepa pani Maija'quë ña hue'ñana?

¹⁰ Mu'señapi cui'ne ñamiñapi Maija'quëre señë, jëjo saojë'ë cajë, mäsarute sani ñajë mäsarute Maija'quë pa'ire paji cuasaye caraye si'aye ne ti'acañu'u cajë.

¹¹ Maija'quëpi cui'ne mai Èjaë Jesucristopi coçaijaquë yëquë mäsaru quë'ro do'i sai ja'ñe.

¹² Jare ipi mäsarute paire oiye cui'ne sa'ñe ai oijë pa'iyë necaijaquë, yëquë mäsarute oiyeje pa'ye oija'cohua'ire.

¹³ Jare ipi mäsarute, mäsaru joñoana ocue pa'i macarepa cuasajë pa'iyë nejaquë. Nequëna, de'ocohua'irepa pa'ijë'ë, co'aye yo'o do'i peocohua'ire papi, Maija'quë Diusu ña hue'ñana, mai Èjaë Jesucristo i tseçohua'i de'ocohua'irepa ja're dai maca.

4

Maija'quë Sihuaquë Ñañere Pa'iyë

¹ De'oji, jaje pa'iyë sëte Maija'quë do'ijë, Mäsarute mai Èjaë Jesucristo mamipi cuañejë señë, Maija'quë sihuaquë ñañere, yëquë ye'yase'ere jerepa yo'ojë pa'ijajë cajë. Tsoe mäsarupi jaje pa'iyë.

² Jaje pa'ina, tsoe mäsarupi asayë, mai Èjaë cuañe tutupi yëquë ye'yajë quëase'e, mäsaru yo'o ja'ñere.

³ Maija'quë sihuaquë ñañe iye a'ë, i tseçohua'irepa pa'ijë yequë nomiore panita'a yequë ëmëre ti yo'oma'pë pa'iyë a'ë.

⁴ Pai ñape nëjohua'ire pajë, de'oyerepa pa'ijë, iohua'ire ëjaohua'ire ñajë paye a'ë.

⁵ Maija'quëre sehuoma'cohua'i yo'oyeye pa'ye yo'oma'pë pa'ijë'ë, tëto saiperepa ëaye nëiñepi cui'ne co'aye yëyepi airepa pa'i do'ire. Jaje pa'ina,

⁶ Maija'quë do'iquëre ti i paye josa yo'ocaima'pë pa'ijë'ë, iye yë'ë quëase'e aye. Jaje yo'ocohua'ire, mai Èjaëpi tuturepa saija'quë api, yëquë mäsarute yo'o ma'ñe a'ë quëase'eje pa'ye.

⁷ Jaje pa'ina, Maija'quë maire soima'ë paji'i, si'sire yo'ojë pa'ija'cohua'ini. Coa ai jerepa ina isisicohua'ipi pa'ija'cohua'ini soipi.

⁸ Jaje pa'ina, iye ye'yayere paipi co'aye a'ë cajë asaye coecohua'i pani, pai iti ye'yacohua'ini coema'pë pa'iyë, Maija'quëni coeyë, mäsarute i de'o joyo isisiquëni.

⁹ Tsoe Maija'quëpi mäsarute sa'ñe oijë pa'iyë ye'yasi do'ire, Maija'quë do'ijëja'a sa'ñe oijë pa'iyë aye toyaye pañë.

¹⁰ Jaje pa'ina, mäsaru si'aohua'ire Maija'quë do'ijëre Macedonia pa'icohua'ire oijë pa'iyë. Jaje pa'iquëta'are jero sa'na ai paire oiyeipi mäsarute pa'ijaquë cajë cuañëñë.

¹¹ Yecohua'ire josa yo'oma'pë de'oye pa'ijë'ë, mäsaru co'amañare pase'e nejë. Yëquë cuañese'eje mäsaru jëñapi nejë pa'ijë'ë.

¹² Jaje pa'ijëna, sehuoma'cohua'ijë mäsarute ëjaohua'ire ñaja'cohua'ire, cui'ne mäsarute carayeje peoja'core.

Mai Èjaë Dai Ja'ñe

¹³ Maija'quë do'ijë, sehuoma'cohua'i cato ju'isicohua'i huëiye peoji cuasacohua'ipi ai oiyë. Jaje pa'ina, mësarupi jaohua'i oiyeje ju'isicohua'ire ai oima'cohua'ini caquë, ju'isicohua'ire yo'oye quëasi'i.

¹⁴ Jesús ju'isiquëpi huëji'i, mai asayeje pa'ye, cui'ne pa'ye Maija'quëpi si'aohua'ire Jesure sehuoni ju'isicohua'ire Jesús ja're conì daja'quë api.

¹⁵ Jaje pa'ina, cayë, mësarute mai Èjaë ayere ye'yaye sète. Mai huajëcohua'i Èjaë dai maca pa'icohua'i ju'isicohua'ire du'ru tètò saiye paja'cohua'i a'ë.

¹⁶ Jare ipi mai Èjaë ma'tëmopi cuañequë yë'ore papi, tutu quë'ipi, cui'ne huiñaohua'i Èjaërepa yë'opi, cui'ne Maija'quë duruhuëpi conì jui maca cajeja'quë api. Ja maca Cristore sehuoni ju'isicohua'ipi du'ru huëija'cohua'i a'ë.

¹⁷ Huëtëna, ja maca mai huajëcohua'ipi huëisicohua'i ja're conì mëijë peo de'otona, siri quë'rona sañope ti'aja'cohua'i a'ë, Èjaëre pare. Ti'ani i ja're conì ti pa'ija'cohua'i a'ë.

¹⁸ Jaje pa'ina, iye cocare sa'ñe cajë yo'o jujahuë cuasacohua'ire tutu isijë'ë, jerepa sihuajë yëjë yo'oja'cohua'ire.

5

¹ Iti daija'a mu'se cui'ne iti tëcahuë toyaye pañë, Maija'quë do'ijë.

² Tsoe mësarupi asayë, mai Èjaë dai mu'se cato co'amaña imaquë ñami daiyeje pa'ye dasipi.

³ Pai de'oji jo'cua pa'ire payë, si'aye de'oji ca maca coa nejoñepi ti'asipi, jaohua'ire, nomio tsì coa huëocona, a'si huëoyeje pa'ye. Ja maca jëaye peoji.

⁴ Maija'quë do'ijë, mësarù cato nea huë'ñare pa'ima'pë pa'iyë. Co'amaña ñaë yo'oquëna, ña quëquëyeje pa'ye mai Èjaë da tita mu'se, ña quëquëye.

⁵ Si'aohua'i mësarù mia huë'ña acohua'i a'ë, mu'se acohua'i a'ë. Ñami cui'ne neañe acohua'i peoyë.

⁶ Jaje pa'ina, mai cañe peoji, yecohua'i yo'oyeje. Coa ai jerepa sëtasicohua'ipi nuñerepa pa'iyere ñajë pañu'u.

⁷ Jaje pa'ina, caicohua'i cañë, ñami. Cui'ne cono cuepecohua'i cuepeyë, ñami.

⁸ Jaje pa'iquëta'are mai mu'se acohua'i cato ñare pajë nuñere pare tayo ma'ñere pa'iyë pa'iji. Maija'quë pa'ire paji cuasayena cui'ne pa'ire oiyeña suñani, soldado i coti saihuë quëna cañapi suñani jëayeje pa'ye, cui'ne huaso tëjisicohua'i pa'i ja'ñere uteyena, soldado quëna mapë pñani jëayeje pa'ye jëañu'u.

⁹ Maija'quë nejoja'cohua'ini maire soima'ë paji'i. Coa ai jerepa mai Èjaë Jesucristo do'ipi huasosicohua'i pa'ijajë caquë soipi.

¹⁰ Jaje pa'ina, Jesucristo mai do'ire jucacaji'i, maipi i ja're conì ju'isicohua'i panije, cui'ne huajëcohua'i pa'inije pa'ijajë caquë.

¹¹ Jaje pa'ina, pai ñape yecohua'ire tutu isicajë, yo'o jujahuë cuasacohua'ire jerepa yëjë yo'oye necajë'ë. Noni jaje yo'ojë pa'icohua'i sète.

Pablo Yëhuose'e Sehuosicohua'ire

¹² De'oji, yure mësarute Maija'quë do'ijëre señë, mësarù ja're pa'ijë co'amaña nejë. Iyere yo'ojë'ë cajë, cui'ne yëhuojë, mai Èjaë yëyeje yo'ojë mësarute sacohua'ire, mësarupi èjaohua'ire ñañe pa'iji, caquë.

¹³ Jaje pa'ina, mësarute johua'i necai do'ire cuasajë ai oijë èjaohua'ire ñajë pajë'ë. Pai ñape sa'ñe de'oye yo'ojë, jo'cua pa'ijë'ë.

¹⁴ Cui'ne Maija'quë do'ijë cuañëñë, mësarute, neñe josa coecohua'ire yëhuojë'ë, caquë. Cui'ne yo'o jujahuë cuasacohua'ire cöcaijë'ë, Jesús yo'oyere jerepa yëjë yo'oja'cohua'ire, cui'ne cöcaijë'ë, Maija'quëre cuasaye tutu peocohua'ire. Si'aohua'ire de'oye cuasajë dahuëre yo'ojë cöcaijë pa'ijë'ë.

15 De'hua ñajë pa'ijë'ë, te'ijë yequëpi co'aye yo'ouna, cui'ne co'ayepi saisi'i caquë yo'oma'ë pa'ijaquë, coa ai jerepa sa'ñe de'oye yo'ojë pa'ijë, cui'ne si'aohua'ire yeco-hua'ire de'oye yo'oyere cuasajë'ë.

16 Si'anë sihuacohua'i pa'ijë'ë.

17 Si'anë Maija'quëre sejë pa'ijë'ë.

18 Si'aye mësarute daiye Maija'quëna yëye a'ë. Jaje pa'ina, de'oji cajë Maija'quëre pëpajë'ë, Cristo Jesure sehuocohua'i sëte.

19 Toa yayoyeje pa'ye yo'oma'pë pa'ijë'ë, Maija'quë joyo pa'iyere.

20 Cui'ne coecaima'pë pa'ijë'ë, Maija'quëre quëacaicohua'i caye pa'ito.

21 Asani si'aye nuñere pa'ni iti cajë neñani de'oyese'e de'huajë'ë.

22 Si'aye co'aye yo'oma'pë pa'ijë'ë.

23 Jare ipi Maija'quëpi, jo'cua de'oye pa'iyë paquëpi, mësarute nuñerepa de'ocohua'ire necaijaquë, necani mësarua pa'iyë si'aye joyo, cuasaye cui'ne capë ti si'si tēte peocohua'ire pare ñacai pajaquë mai Ëjaë Jesucristo dai mu'sere caquë.

24 Mësarute soisiquë ti tayoma'quë api. Jaje pa'ina, i case'eje pa'ye ne ti'aja'quë api.

Pëpa Tëjiye

25 Maija'quë do'ijë, yëquëre Maija'quëre secacaijë'ë.

26 De'oye sihuayepi sihuajë, pëpacaijë'ë, si'a sehuosicohua'ire.

27 Mai Ëjaë cuañequërepa do'ipi ca nëoñë, mësarute, iye toya ja'hua si'aohua'ire Maija'quë do'ijëre ña asojë'ë caquë.

28 Mai Ëjaë Jesucristopi mësaruna i coa necaiyepi yo'oquëna, pa'ijë'ë.

2 TESALONICENSES

Pablo Cui'ne I Cöcohua'i Toya Cöse'e

¹ Yë'ë Pablo cui'ne Silvano cui'ne Timoteo cöni iye toya ja'hua Tesalónica daripë acohua'ina, Maija'quë Diosuna cui'ne mai Ëjaë Jesucristona tsiosicohua'ina toyayë.

² Diosu Maija'quëpi cui'ne mai Ëjaë Jesucristopi necaina, jo'cua de'oye pa'ijë'ë, cajë.

Maija'quë Co'ye Yo'ocohua'ire Sai De'huaye

³ Mësarü Maija'quëre pa'iji cuasayepi ai jerepa ai de'oquëna, cui'ne paire oiye jero sa'na ai jerepa oiye pa'ina, Maija'quëre si'anë mësaruni cuasajë Maija'quëre sejë de'oji cajë pëpayë.

⁴ Cui'ne mësarü yecohua'ipi josa yo'ojëna, neñañere quëcojë Maija'quë pa'ire paji cuasa do'ire pa'iyere, yëquëpi sehuosicohua'i ja're cöni de'oyerepa yo'oye'ni cajë sihuayë, mësarü pa'iyere.

⁵ Iye yo'oyepi Maija'quë pai ñape yo'ose'ere ca de'huaquëpi nuñerepa yo'oyere. Jaje pa'ina, Maija'quëpi mësarute de'ocohua'ire pare ëja de'huaji, i cuañe te'te caca'cohua'ire ja ai yo'o do'ipi.

⁶ Jaje pa'ina, nuñere pa'ë, mësarute, josa yo'osicohua'ire Maija'quëpi ai yo'oyepi iohua'ire saiñe.

⁷ Mësaruni ai yo'osicohua'ini pëa huajëyere isiquë, yëquë ja're cöni. Iye yo'oye cato pa'ija'coa, Ëjaë Jesús i huiñaohua'i tutu quë'iohua'i ja're cöni ma'tëmopi toa coro ne'su mëiñeja'a ñai maca.

⁸ Ja maca Maija'quë pa'iyë asayë coesicohua'ire, cui'ne Jesús huaso coca asayë coesicohua'ire si'sequë nejosi'quë daija'quë api.

⁹ Ja maca jahua'i ti nejo cuañoja'cohua'i a'ë, Ëjaërepa cui'ne i de'o tuturepa peo hue'ñana, so'ona.

¹⁰ Jaje nejo cuañosicohua'i pa'ija'cohua'i a'ë, mai Ëjaë Jesús i tsecohua'ire de'ocohua'ire pare nesi'quë dai maca, ite sehuocohua'i si'aohua'i ite ña quëquëjë de'oquëre pa'ni ca maca, cui'ne mësarujë te'e cöni sihuaja'cohua'i a'ë, yëquë quëajëna, sehuosicohua'ipi.

¹¹ Maija'quëpi mësarute de'ocohua'irepa pa'ija'cohua'i a'ë caquë soipi. Soisicohua'ipi jare ti'ajajë cajë si'anë Maija'quëre secacaiyë. Cui'ne i tutupi si'aye mësarü de'oye neñe yëjë cuasayë, cui'ne mësarü Maija'quë pa'ire paji cuasa do'ipi co'amaña neñe cöcane ti'ajaquë cajë señe.

¹² Señe, cui'ne Jesucristo mamipi de'oyerepa ca cuañose'e pa'ijaquë cajë mësarute de'oye necai do'ire, cui'ne mësarujë i do'ire de'oye ca cuañojajë cajë.

2

Ti Co'aquë

¹⁻² Mai Ëjaë dai ja'ñere cui'ne mai i ja're tsiojai ja'ñere asacohua'ipi, Ëjaë dai mu'se tsoe ti'api, yëquë toyase'e a'ë cajëna, asani so'o dai cocare asani panita'a jaje Maija'quë iñopi cayena asani ai cuasa huesëma'pë pa'ijë'ë, cajë mësarute Maija'quë do'ijëre jaje cuasama'pë cayë.

³ Coso cuañoma'pë pa'ijë'ë. Ja yë'ta'a Ëjaë dai mu'se ti'ama'në du'ru macarepa cato Maija'quëre ai sañope yo'oyepi pa'ija'coa. Pa'ina, ne huesë hue'ña mamaquëre papi co'aquëre papi etaja'quë api, iye yejana.

⁴ Jaëpi ai jerepa pa'i a'ë caquë sañope yo'oja'quë api, si'aye Diosu mami hue'eyere panita'a pai señere. Jaje yo'oquë Maija'quëre se huë'ena cacani ja'runi yë'ë a'ë, Diosu caquë yo'oja'quë api.

⁵ Yë'ë iye ayere tsoe mësarute quëahuë, mësaru ja're pa'i maca, cuasajë'ë.

⁶ Yure mësarupi tsoe asayë, co'aquërepa eta mu'se ja tì'ama'ëna, ì etaye ësequëre.

⁷ Jaje pa'iquëta'are tsoe yo'o huëose'epi pa'iji, co'ayerepa yo'o ja'ñe, yahuese'e pa'iye, coa ìte ësequë Maija'quë joyo iye yejapi eta saiyese'e carapi. Ja maca tsoe co'aquëre papi pa'ija'quë api.

⁸ Pa'ina, Ëjaë Jesucristopi dai ì yë'opo tutupi sëco hueaquë, ì dai miañepi ìte peo hue'ñarepa nejoja'quë api.

⁹ Iquë co'aquërepa cato Satanás coçaiyepi yo'oquëpi daija'quë api, si'a huati tutu paquëpi, cui'ne pai yo'o tì'a ma'ñe co'a tutupi yo'o ìñoquëpi.

¹⁰ Ja tutupi yo'oquë nejo hue'ña saicohua'ire cosoja'quë api, nuñerepa cocare asani huaso cuañoni pa'iye coesicohua'ire.

¹¹ Jaje pa'ina, Maija'quë ësema'ë coa ñaji, jaohua'ire, nuñerepa cocare sehuoye coesicohua'ipi tayose'ere ìtire pa'ë cajë cosoyere sehuojajë caquë.

¹² Sehuoni co'ayese'e sihuacohua'ipi si'aohua'i nejosicohua'i pa'ijajë caquë.

Sahuasicohua'i Pa'iye

¹³ Maija'quë do'ijë, Ëjaë oicohua'irepa, Diusupi mësarute sahuani soipi, mësarupi nuñerepa coca asa do'ipi, cui'ne Maija'quë joyopi, de'ocohua'ire necai do'ipi du'ru huasosicohua'i pa'iye tì'ajajë caquë. Jaje pa'ina, yëquë mësaru do'ire, si'anë Maija'quëre de'oji cajë pëpaye pa'iji.

¹⁴ Jaje pa'ina, iyere caquë mësarute yëquë ì huaso coca quëayeja'a soipi, mai Ëjaë Jesucristo de'oyerepa pajajë caquë.

¹⁵ Jaje pa'iye sëte Maija'quë do'ijë, yëquë mësaruna ñajë ye'yase'ere, cui'ne yëquë toya saose'ere huñëyema'pë ocue pa'i macarepa tuijë'ë.

¹⁶ Mësarute Diusu, Maija'quëpi cui'ne mai Ëjaë Jesucristopi maire oi de'oye necaiquëpi, maire ti ca yë'huaye isisiquëpi, cui'ne de'oyere pare utejë pa'iye isisiquëpi,

¹⁷ jaëpi mësaru joñoana jerepa yëjë neñe isiquë, mësarute ocue pa'i macarepa ñacai paquëna, mësaru cayepi, cui'ne mësaru neñepi de'oyerepa pa'ijaquë.

3

Yëquëre Secacaijë'ë

¹ De'oji. Maija'quëre do'ijë, yëquëre secacaijë'ë, iyere cuasajë, mai cocapi si'a hue'ña esa tì'aquëna, paipi sihuajë sehuo ja'ñere mësaru sehuose'eje pa'ye.

² Jai pai yecohua'i Maija'quë pa'iji cuasama'cohua'i pa'iye sëte, secacaijë'ë, co'aye yo'oyena dahuëyesicohua'ipi josa yo'oye paja'cohua'ire, yëquëre.

³ Jaje pa'iquëta'are, Maija'quë ì case'eje pa'ye yo'o tì'aquëre papi mësarute ocue pa'i macarepa paquë ñacaijaquë, co'aye mësaru neñe peoja'core.

⁴ Jaje pa'ina, cuasayë, mai Ëjaëpi coçaina, neje pa'icohua'ipi, yëquë cuañese'eje sehuojë neja'cohua'i a'ë, jeoñe peoyerepa.

⁵ Jaje pa'ina, mai Ëjaëpi mësarute coçaijaquë Diusu oiyeje pa'ye yecohua'ire oi ja'ñe, cui'ne ai yo'onije, Cristo tutu isiyepi quëcocohua'i pa'i ja'ñe.

Co'amaña Neñe

⁶ Maija'quë do'ijë, mësarute mai Ëjaë Jesucristo mamipi cuañeñë, co'amaña neñe coe Maija'quë do'iquëpi yëquë ye'yase'eje pa'ye pa'ima'quëre tsiomapë pa'ijë'ë.

⁷ Tsoe mësarupi asayë, yëquë ye'yase'e tuicohua'i pa'iye. Yëquë mësaru quë'ro pa'i maca co'amaña nema'pë pa'iye pahuë.

⁸ Cui'ne ajoje do'i peoye aiñe pahuë. Saijë aë'ë, iti tse acohua'ina. Jaje pa'ina, ñami cui'ne mu'se co'amaña nehuë, mësaru acohua'ini dëquëyeje pa'ye yo'oyere coejë.

⁹ Mësarupi yëquëre cöcaiye pa'iji cajë señe pa'iquëta'are, co'amañare nehuë, mësarupi yëquëna ye'yeni nejë pa'i ja'ñere cajë.

¹⁰ Yëquë ja yë'ta'a mësarü ja're pa'i maca ñeje ye'yahuë: co'amaña neñe coequë, aoje aiñe pajaquë.

¹¹ Jaje pa'iquëta'are asayë, jaro mësarü quë'ro acohua'ipi ti co'amaña nema'pë coa pa'ijë, co'amaña necohua'i cayeje pa'ye yecohua'ire quëajë cu'iyë, cajëna.

¹² Jaje pa'ina, jaohua'ire mai Ëjaë Jesucristo cuñe tuture papi cuñeñë, co'amaña nejajë iohua'i nese'ere aija'cohua'i.

¹³ Maija'quë do'ijë, de'oye yo'oye jeoma'pë pa'ijë'ë.

¹⁴ Mësarü acohua'ipi yëquë cajë iye toya saose'ere sehuocaima'cohua'i pa'ito, ñani jaëpi paji cani ìte tsioma'pë pa'ijë'ë, ìte huajëya'ye nëija'core.

¹⁵ Jaje yo'ojëta'a ìte mësarü pëiquëre pama'pë pa'ijë'ë, coa ai jerepa yo'jeire yëhuoyeje pa'ye yëhuojë'ë, ìte.

Tëjiyerepa Case'e

¹⁶ De'oji, mai Ëjaëpi mësarü ja're pa'i, jo'cua pa'iyë Ëjaëpi mësarute ì pa'iyere isijaquë si'anëpi jajese'e.

¹⁷ Iye me cato yë'ë Pablopi pëpaquë toyayë, yë'ë jëtëpi, iye toya e'quena ñani yë'ë toya saocoa, cuasajajë caquë. Toya tëji hue'ña si'aye yë'ë toya saoye jaje toyaquë a'ë.

¹⁸ Mai Ëjaë Jesucristopi de'oye mësarute si'aohua'ire necaina, pa'ijë'ë. Jaje pa'ijaquë.

1 TIMOTEO

Pablo Toyase'e, Timoteona

¹ Yè'è Pablo, Jesucristo jèjo saokuè a'è, maire huasokuè Diusu cuañeñepi, cui'ne mai Èjaè Jesucristo mai utejè pa'iquèpi.

² Maija'quère pa'ire paji cuasa do'ire yè'è mamaquè a'è, mè'è. Jaje pa'ina, iye toya ja'hua toyayè, Timoteo mè'ère. Maija'quèpi cui'ne mai Èjaè Jesucristopi conì mè'ère de'oye necaijè, teaye ñani oiyere, cui'ne jo'cua de'oye pa'iyere isijajè.

Tayo Ye'yase'ere De'hua Ñaño

³ Nuñerepa ye'yama'pè tayo ye'yacohua'ire mè'èpi, jaje ye'yama'pè pa'ijajè caquè jaohua'ire yèhuojaquè cuasani Efeso daripèna pèajè'è, cuañehuè, yè'è ja yè'ta'a Macedonia saima'nè.

⁴ Aipè coca cõcayè paji, Maija'què pa'ire paji cajè asa tì'año. Jaje pa'ina, aipè coca cui'ne aiohua'i pa'ise'e co'ye ye'yama'pè pa'ijajè jaohua'i. Ja cato sa'ño pèti coca caye a'è.

⁵ Yè'è cato, de'o joyore papi, de'oye cuasayere papi, cui'ne Maija'què pa'iji nuñerepa asayepi, paì ñape yecohua'ire oijè pa'ijajè caquè cuañeñè, iye.

⁶ Iyere yecohua'i yo'oma'pè tayo sanì coa cocase'e cacohua'i de'ohuè.

⁷ Jaje tayo saicohua'ipi paire Maija'què coca ye'yacohua'i pañu'u, cajè. Yo'ojèta'a huesèyè, iohua'i cayeque. Cui'ne asa tì'ama'pè pa'iyè, iohua'i care payè cajè ye'yayere. Jaje pa'ina, nuñerepa ye'yayè, cuasajè tayoyè.

⁸ Maija'què Moisésre cuañese'e de'oye a'è, itì cayeje pa'ye ye'yato. Tayo ye'yatota'a co'aji.

⁹ Jaje pa'ina, Maija'què cuañese'e de'oye yo'ojè pa'icohua'ini caquè pa'iyè paji. Cuañese'e cato, co'acohua'i asa ja'ñepi pa'iji. Jaohua'i cato Maija'quère sañope yo'ocohua'ipi, cuañese'ere sehuoma'cohua'ipi, si'si yo'ocohua'ipi, yo'o ma'ñere yo'ocohua'ipi, cui'ne Maija'quère Èjaère papi cama'cohua'ipi, coa si'aye Maija'quère tì'añu'u cajè yo'oyere cue'cucohua'ipi, ja'quèohua'ire huaicohua'ipi, paire huaicohua'ipi,

¹⁰ yèquè nomiore, panita'a yeco èmère yo'ocohua'ipi, èmèohua'ija'a sa'ño yo'ocohua'ipi, paire tseani yecohua'ina isicohua'ipi, cosocohua'ipi cui'ne care payè cajè coa cosocohua'ipi, cui'ne de'o cocare sañope cacohua'i asa ja'ñepi pa'iji, Maija'què cuañese'e.

¹¹ Maija'què de'oquèpi iye de'o cocare huaso cocare pare yè'èpi quèacaijaquè caquè cuañe nèopi.

Maija'què Teaye Ñani Cõcaise'e

¹² De'oji, caquè pèpayè, mai Èjaè Jesucristore, i co'amaña yè'èpi tayoma'è nuñe neja'què api, caquè tutu isiquè, ite necaiquère nesiquère.

¹³ Yè'è cato ja'nè Jesure sañope caquè, sehuosicohua'ire tseaquè, cui'ne co'aye caquè yo'oquè pa'è'è. Pa'ina, sehuoma'quèpi huesèquè yo'oji cuasani Maija'quèpi yè'ère teaye ñani oi cõcaji'i.

¹⁴ Jaje yo'oni mai Èjaèpi yè'ère jaiye de'oyere isipi, Maija'què pa'ire paji cuasayere cui'ne paire oiyere Cristo Jesús ja're tsioni pa'ijè, mai payere.

¹⁵ Nuñerepa caye a'è, Cristo Jesús co'acohua'ire huasosi'i caquè iye yejana daise'ere, si'aohua'i asaye pa'iji. Jaje pa'ina, yè'ère ai jerepa co'aquèni huasopi.

¹⁶ Jaje pa'ina, Maija'quëpi yë'ëre teaye ñani oi cōcaji'i. Jaje pa'ina, si'aye Jesucristo yo'o juja ma'ñere iñosi'i caquë yë'ëre huasopi. Jaje pa'ina, yure yë'ë jeteyo'je ite sehuoja'cohua'ire iñoquë a'ë, ti pa'iyë tija'cohua'ire.

¹⁷ Jaje pa'ina, Èjaërepa de'oquëre pani ti pani huesë ëjaëre pani sihuajë pañu'u, juni huesëma'quëni, paije ñama'quëni, cui'ne te'i Diusure pani. Jaje pa'ijaquë.

¹⁸ Maija'quëre quëacohua'ipi ai tsoe më'ë yo'o ja'ñere case'eje pa'ye de'oye yo'ojaquë caquë cuañeñë, Timoteo yë'ë mamaquë më'ëre. Jaje case'epi cōcaina, Maija'quë pa'ire paji cuasaquëni cui'ne de'oyerepa cuasaquëpi de'oyerepa yo'ojë'ë.

¹⁹ Yecohua'i iohua'i de'oye cuasajë pa'iyë quëayerë sehuocaima'pë yo'ojë, iohua'i Maija'quë pa'ire paji cuasayerë ne huesoni co'a de'ohuë.

²⁰ Jaje yo'ohuë, Himeneo cui'ne Alejandro. Jaje yo'osicohua'ini yë'ëpi Satanásna isihuë, co'aye cacohua'ipi Maija'quëre co'aye caye pañere ye'yejajë caquë.

2

Maija'quëre Señe Ye'yaye

¹ Iyere du'ru macarepa yo'ojë pa'ijë'ë caquë cuañeñë, si'aohua'ire iye yeja pa'icohua'ire secacajë Maija'quë necaiyere de'oji cajë pëpayere, necaire pajë'ë cajë señere, ai teaye cajë señere.

² Cui'ne paire cuañecohua'ire cui'ne pai ëjaohua'ireje secacaiye pa'iji, mai sehuosicohua'ipi de'oye josa yo'oma'pëna, sihuajë pa'iyere cajë.

³⁻⁴ Jaje pa'ina, Maija'quë maire huasoquëpi si'aohua'i huasosicohua'i pa'ijë i nuñerepa cocare asa tija'ajajë caquë yëquë sëte ai sihuaquë ñaji, mai secacaiye.

⁵ Te'i api, Maija'quë. Cui'ne te'i api, Jesucristo, pai de'osiquë, maire tihua'i pa'isicohua'ini Maija'quë ja're con'i tsioye necaiquë. Yequë peoji.

⁶ Jesucristopi si'aohua'ire huasoja'a do'ire juni saicaji'i. Jaje yo'oquë iñopi, i oi necaiyere. Ja iñose'ere si'anë irepa pa'iyë asaye pa'iji.

⁷ Ja coca necaiyere caquë yë'ëre coca quëacaiquëre cui'ne i jëjo saoquëre nepi. Judío pai peocohua'ire Maija'quë pa'ire paji cuasayerë cui'ne nuñerepa cocare ye'yajaquë caquë. Quëare payë. Cosoye pañë.

⁸ Yëyë, yë'ë si'a hue'ña pa'icohua'ipi ëmëohua'i Maija'quëre secohua'i pani, de'o jëñapi mëajë, de'o joyore papi, pëti peocohua'ipi, cui'ne yecohua'ire sañope case'e peocohua'ire papi señere.

⁹ Cui'ne nomiohua'ijë de'oye caña ju'ijajë, nomiohua'irepa ju'iyepi, co'aye ña cuaño ma'ñere, ëja de'ocohua'i pani, tëto saiperepa naña yoni, curi nese'ere jua nëoni cui'ne jaiye yi'yo se'huoni panita'a jai do'i cañare suñani de'ocore pa'ë cajë yo'oma'pë pa'ijë'ë.

¹⁰ Coa ai jerepa de'o co'amaña neñepi iñoñe pa'iji, Maija'quëna iohua'i pa'iyë isisicohua'i pa'iyë.

¹¹ Nomiohua'i cato Maija'quë coca ye'ya hue'ña jo'cuarepa dahuëre ñu'ijë asaye pa'iji.

¹² Cui'ne nomiohua'ire ëseyë, jai pai tsi'si sitona ye'yaye. Cui'ne ëseyë, ëmëohua'ire meñe quëcoyeje. Coa ai jerepa de'oye jo'cua asaye pa'iji, nomiohua'i cato.

¹³ Maija'quëpi ai tsoeje Adánni du'ru de'huapi, ja jeteyo'je de'huapi, Evare.

¹⁴ Cui'ne du'ruje Adánpi coso cuañoma'ë paji'i. Nomio'pi coso cuañoni co'ayena tome huesëo.

¹⁵ Jaje pa'iquëta'are nomio huaso cuañoja'coa, jopi mamajëre de'oye ñacaio ai de'huacopi, Maija'quë pa'iji cuasacopi paire oicopi, cui'ne de'oyere pare yo'oco pa'icopi.

3

Sehuosicohua'i Èjaohua'i Pa'iyë

¹ Sehuosicohua'i ëjaë pa'iyë yëquë cato de'o co'amaña yo'oyere pare yëji. Nuñerepa cayë.

² Jaje pa'ina, sehuosicohua'i ëjaë cato de'oye pa'iquëre papi pa'iye pa'iji, sañope yecohua'ijë caye peoquëpi, te'ore nëjore paquëpi, ta'ñe yo'oquëpi, ta'ñe asaquëpi, de'oyerepa pa'iquëpi, cui'ne paipi i huë'ena saijëna, si'anë de'oye pëpaquëpi, cui'ne de'oye ye'yaquëpi pa'iye pa'iji.

³ Cono cuepema'quëpi, uihuaye yëma'quëpi, paire de'oye yo'oquëpi, jo'cua de'oye pa'iye yëquëpi, cui'ne curire oima'quëpi pa'iye pa'iji.

⁴ De'oyerepa i huë'e pa'icohua'ire cuañequëpi pa'iye pa'iji. Mamajëpi i cuañeñe de'oye sehuocohua'ipi, cui'ne ite ëjaëre ñajëna, pa'iquëpi.

⁵ Jaje i huë'ere de'oye cuañema'quë paní, ¿me cui'ne Maija'quëre sehuosicohua'ire de'oye ñacaija'quë a'ni, huesëquë paní?

⁶ Jaje pa'ina, co'aji, sehuosicohua'i ëjaë pa'iye, yure maca sehuosiquëpi. Yure maca sehuosiquëpi coa jerepa pa'i a'ë cuasayese'e timëni yo'oquë huati ne huesë sitona cui'ne ne huesëye pa'i do'ire.

⁷ Cui'ne yequeje sehuoma'cohua'ipi de'oquë api cajë ëjaëre ñaquëpi pa'iye pa'iji. Jaje pa'ipi huati huaterë nesicono, cuëni dema'ë cui'ne co'aye cama'pëna pa'ija'quë api.

Sehuosicohua'i Coçaicohua'i Pa'iye

⁸ Jaje cui'ne sehuosicohua'ire necaicohua'ijë yecohua'ipi ëjaohua'ire ñajëna, pa'icohua'ipi pa'iye pa'iji, iohua'i ca nëose'ere si'a yë'quë maca yo'ocohua'ipi, cui'ne cono cuepema'cohua'ipi, cui'ne cosojë curiquë nema'cohua'ipi pa'iye pa'iji.

⁹ Maija'quë iñosi cocare mai sehuoyere de'oye de'huacohua'ipi, pa'iye pa'iji. Mai cuasa joyopi sañope caye ti peocohua'ipi.

¹⁰ Du'ru macarepa neñañe pa'iji, jaohua'ire. Neñajëna, caraye peojë, yureta'a sehuosicohua'ire necaicohua'i pa'iye pa'iji.

¹¹ Cui'ne nëjohua'ijë yecohua'ipi ëjaohua'ire ñajëna, pa'icohua'ipi, cui'ne co'a cocare asani yecohua'ina se quëama'cohua'ipi, ta'ñe yo'ocohua'ipi, cui'ne iohua'i ca nëose'ere si'aye de'oye yo'ocohua'i pa'iye pa'iji.

¹² Maija'quëre sehuocohua'ire necaiquë cato te'ore nëjore paquëpi, i mamajëre cui'ne i huë'e pa'icohua'ire de'oye cuañequëpi pa'iye pa'iji.

¹³ Sehuosicohua'ire necaicohua'ipi iohua'i yo'oyere de'oye necohua'i pa'ito, yecohua'ipi de'ocohua'i a'ë caji'cohua'i a'ë. Cajëna, ai jerepa sihuajë quëcojë Cristo Jesús cocare quëacaija'cohua'i a'ë.

Maija'quë Iñose'ere Mai Sejë Pa'iye

¹⁴ Esa sani ñaño yëyë, më'ere. Jaje pa'iquëta'are toyayë, iye.

¹⁵ Yë'ëpi tsoe nëiquë pa'ito, më'ëpi Maija'quë pai tsëcapëre de'oye yo'oye asasiquëpi de'oye yo'ojaquë caquë toyahuë. Maija'quë huajëquërepa tsëcohua'ini cayë. Nuñerepa cocare pajë nejocai ma'ñe cajë sañope yo'ocohua'ini.

¹⁶ Mai sehuojë seña jaiyere pa'ë, pai asa ti'a ma'ñe.

Cristopi paije pa'i daji'i,

Maija'quë joyopi quëapi, i pa'iyere.

Huiñaohua'ipi ite ai cuasajë ñahuë.

Si'a yeja pa'icohua'ire quëahuë, i coca.

Quëajëna, paipi ite sehuohuë.

Maija'quëpi ite i de'o hue'ñare pana sapi.

4

Maija'quëre Cuasase'ere Jeocoja'cohua'i A'ë

¹ Tiñarepa quëaji, Maija'quë joyopi ñeje: Tëji mu'seña jai pai Maija'quë pa'iji cuasayere jeocoja'cohua'i a'ë, caquë. Coa coso joñoa ye'yayere tuijë, huatiohua'i ye'yayere ye'yeyë.

² Jaje yo'ojë, quëna tarapë ucopi ëo huesose'eje pa'iohua'ipi de'oye pa'iye ti cuasama'cohua'ipi cayere asaja'cohua'i a'ë, nuñerepa pa'ima'cohua'ipi coso paipi ye'yayere.

³ Jaohua'ipi huejaye co'aji, caja'cohua'i a'ë, cui'ne aïñere ëseja'cohua'i a'ë, nuñerepa coca asacohua'ipi de'oji cajë Maija'quëre pëpajë sejë ai ja'ñere de'huase'ere.

⁴ Jaje pa'ina, si'aye Maija'quë de'huase'e de'oye a'ë. Jaje de'oyere maipi coeye co'aji. Jaje pa'ina, coa ai jerepa Maija'quëni de'oji cajë pëpajë itire pajë cui'ne aïñe de'oji.

⁵ Maija'quë cocapi cui'ne mai ite señepi de'oyerepa necaiji.

Jesucristo De'o Jo'yaërepa Pa'iye

⁶ Më'ëpi iyere Maija'quë do'lijëre ye'yaquë, cui'ne më'ëje Maija'quë pa'ire paji cuasayere ani huajëquë pa'i cui'ne më'ëre ye'yase'ere yo'oquë pa'ini, Jesucristo de'o jo'yaërepa pa'ija'quë a'ë, më'ë.

⁷ Jaje pa'ina, ti asacaima'ë pa'ijë'ë, iye yeja aipë coca huesëjë caye. Maija'quë co'amaña necaiyere pare yo'oquë ye'yejë'ë.

⁸ Më'ë tutu quë'i pa'ija'quë caquë ai cuasajë yo'oye a'ri maña cöcaiye a'ë. Maija'quëre de'oyerepa pa'iye cato iye yeja pa'iye, cui'ne jeteyo'je pa'i ja'ñeje cöcaiye a'ë.

⁹ Iye caye nuñere pa'ë. Jaje pa'ina, si'aohua'i asacajë sehuoye pa'iji.

¹⁰ Jaje pa'ina, i co'amañare tuturepa yo'ojë nejë pa'iye, Maija'quë huajëquëre pana quëco pajë, si'aohua'ire ite sehuocohua'ise'ere huasoquëna.

¹¹ Jaje pa'ina, iye cocare cuañequë ye'yaye pa'iji, më'ë.

¹² De'hua ñaquë pa'ijë'ë, më'ëre posëni co'aye cajë cue'cuejë. Jaje pa'ina, më'ë coca cayepi, më'ë yo'oyepi, paire oiyepi, Maija'quë pa'ire paji cuasayepi, cui'ne nuñerepa de'oyese'e yo'oquë pa'iyepi iñojë'ë, sehuosicohua'ire. Iohua'ijë më'ë pa'iyeje pa'ija'cohua'ire.

¹³ Ja yë'ta'a yë'lë ti'ama'në Maija'quë toya pëpëre si'a pa'i sehuosicohua'i asajëna, ñaquë quëajë'ë. Jaohua'ipi jerepa yëjë yo'o jujama'pë pa'ija'cohua'ire. Jaje ye'yajë'ë.

¹⁴ Maija'quëpi quëaquëna, sehuosicohua'i ëjaohua'i jëñapi më'ëna patojë seccaijëna, Maija'quëpi ta'ñe yo'o ja'ñeje isise'ere de'hua ñacai itire yo'ojë'ë.

¹⁵ Jaje pa'ina, iye de'o co'amañase'e yo'oquë pa'ijë'ë, de'oyere yo'oquëpi seña maca de'oquë pa'ina, si'ahua'i ñaja'cohua'ire.

¹⁶ Më'ë pa'iye, cui'ne më'ë yecohua'ire ye'yaye de'hua ñaquë, si'aye ocue pa'i macarepa yo'oquë pa'ijë'ë. Jaje më'ëpi iyere yo'oquë co'ye huaso cuañequëna, cui'ne më'ë caye asacohua'ijë huaso cuañoja'cohua'i a'ë.

5

Sehuosicohua'i De'oye Yo'ojë Pa'iye

¹ Aire tutu cama'ë pa'ijë'ë. Coa ai jerepa më'ë ja'quëre yëhuoyeje pa'ye caquë yëhuojë'ë. Posëohua'ini më'ë yo'je tsire yo'oyeje pa'ye yo'ojë'ë.

² Ai nomiohua'ini më'ë ja'core de'oye yo'oyeje pa'ye yo'ojë'ë. Cui'ne nomi tsini më'ë yo'je tsì nomiohua'ire cuasaquë yo'oyeje pa'ye yo'ojë'ë, co'aye cuasaye peoyepi.

³ Necaicohua'ire peocohua'ini hua'jeohua'ire cöcaijë'ë.

⁴ Jaje pa'iquëta'are hua'jeopi mamajëre cui'ne naje tsire paco pa'ito jaohua'ipi cöcaiye pa'iji, iohua'i tsëcapë acore. Jaje yo'ojë pëca ja'quëohua'ire cui'ne ñecuëohua'ire saija'cohua'i a'ë, ai de'huasi do'i. Jaje cöcaiye Maija'quë sihuaquë ñaquë api.

⁵ Jaje pa'ina, cöcaicohua'ire peocopi te'o maca nëasicoa, hua'jeorepa. Jaje pa'ioipi Maija'quëpi cöcaija'quë api cuasaco mu'seña cui'ne ñamiña seö pa'ico. Jaje seö pa'iconi cöcaiye pa'iji, sehuosicohua'ipi.

⁶ Jaje pa'iquëta'are hua'jeopi si'aye io capë yëyere yo'orojaico cato tsoe ju'isicoa, huajëco pa'icota'a.

⁷ Iyere yo'ojë'ë caquë cuañejë'ë, nuñrepa de'oyese'e yo'ocohua'i pa'ija'cohua'ire.

⁸ Jaje pa'ina, sehuosiquëpi i huë'e acohua'i pa'iyere cuasama'ë, de'oye ñacaima'quë pani, sehuoma'quëre seña maca co'aquë pa'iyë pa'iji. Jaje pa'i pani sehuosiquë a'ë ca tija'ñe peoji.

⁹ Hua'jeohua'ire toya pëpëna toyaye pa'iji, sesenta ometëca pacopi cui'ne tel'ire ëjere pasiconi.

¹⁰ De'oye yo'ocona, yecohua'ipi ñasiconi, mamajëre de'oye ai de'huasiconi, io huë'ena do'i daicohua'ire de'oye pëpaco pa'isiconi, sehuosicohua'ire nëcañoa tsoacaisiconi, ai yo'ocohua'ire cōcaio pa'isiconi, jaje si'aye de'oyese'e nesi'i cato yo'oco pa'isiconi, toyaye pa'iji.

¹¹ Nomi tsipi hua'jeohua'i pa'ito toyama'ë pa'ijë'ë, hua'jeohua'ire toya pëpëna. Iohua'i capë yëyepi pa'ina, huejañu'u cajë yo'ojë Cristore tuiye jëoni,

¹² Iohua'i necañu'u ca nëose'ere ne tija'ma'pë jai do'i quë'iohua'i de'ocohua'i a'ë.

¹³ Cui'ne yequeje, huë'ña ñape cu'ijë josaohua'i de'oni, cui'ne co'a coca cacohua'i de'oni coa si'aye yo'ojë ti caye pa'ñe pa'yere carojaicohua'i a'ë.

¹⁴ Jaje pa'i do'ire nomi tsipi hua'jeohua'i pani huejajajë cayë, huejani mamajëre pajë, huë'e ñacaicohua'i pa'ijajë. Pa'ijëna, huatijë cue'cuema'ë pa'ija'quëre.

¹⁵ Jaje pa'ina, yecohua'i nomi tsij hua'jeohua'ipi Cristore tuiye jëoni huati ëjaëna pe'te huesëhuë.

¹⁶ Sehuosi nomioipi io tsëcapë acohua'ini hua'jeohua'ire pani cōcaiye pa'iji. Sehuosicohua'ipi cōcaija'cohua'i a'ë cajë uteye peoye. Sehuosicohua'i cato cōcaicohua'ire peocohua'ini cōcaicohua'i a'ë.

¹⁷ Sehuosicohua'i ëjaohua'ire ai oiye pa'iji, sehuosicohua'ire de'oyerepa sacohua'ipi, cui'ne Maija'quë cocase'e quëajë de'oye ye'yacohua'ire.

¹⁸ Jaje pa'ina, Maija'quë toya pëpë caji: “Duruhuequë yë'opo sëama'pë pa'ijë'ë, ise'equë ai tsa'cujaquë.” Cui'ne yequeje caji: “Co'amaña nequëre sañe pa'iji, i yo'o do'i.”

¹⁹ Sehuosicohua'i ëjaëre sañope co'aye caye pa'ito asama'ë pa'ijë'ë, cayahua'i panita'a toasocohua'i i yo'ose'e ñacaicohua'ipi peoto.

²⁰ Ja yë'ta'api co'ayere yo'ojë pa'icohua'ireta'a yëhuo quëcojë'ë, si'aohua'i ña huë'ñana. Yecohua'ije jaje yo'oye co'aye a'ë cuasajë ca'raja'cohua'ire.

²¹ Cuañeñë, më'ëre, mai Diosu cui'ne mai Ejaë Jesucristo, cui'ne huiñaohua'i i sahua-sicohua'i ña huë'ñana, iye cuañese'ere tel'ohua'ise'ere yeque yo'oma'ë, si'aohua'ire si'a yë'quë macarepa yëhuojaquë caquë.

²² Jaje pa'ina, më'ëpi yecohua'ire esarepa patoquë secacaiye pajë'ë, iohua'i co'aye yo'o do'ire sai coñe pa'iji. De'oyerepa cuasani yo'ojë i aye co'ayere yo'oma'quërepa pa'ijë'ë.

²³ E'tapë a'si ju'iquë sëte ocose'e ucuma'ë pa'ijë'ë, o'sa cōnoje a'ri maña ucujë'ë, më'ë ë'tapë cōcai ja'ñe.

²⁴ Yecohua'i co'aye yo'oye si'a pai tiñarepa ña'ne pa'iji, ja yë'ta'a iohua'i yo'ose'e ña de'hua huë'ña saima'ë. Yecohua'i co'aye yo'oyere jeteyo'je dahuëre asaye pa'iji.

²⁵ Jaje cui'ne de'oye yo'oyeje yequere tiñarepa ña cuañoñe pa'iji. Yequere ñama'pë pa'ise'ere jeteyo'je ña'ne pa'iji. Si'anë yahuese'epi pa'i carajaiñe peoji.

6

¹ Co'amaña necaija'cohua'ire jo'ya nesicohua'i pani mësarü ëjaohua'ire ca'rajë ñajë'ë, jaohua'ipi co'aye Maija'quë mamire cui'ne i coca mai ye'yayere sañope cama'pë pa'ija'cohua'ire.

² Panita'a co'amaña necaija'cohua'ire jo'ya nesicohua'ipi sehuosicohua'ini ëjaohua'ire pani jëoma'pë pa'ijë'ë, sehuosicohua'i a'ë cajë, ëjaohua'ire ñajë paye. Maija'quëre sehuosicohua'ipi tel'ohua'ise'ere Maija'quë do'ijëpi paire oicohua'ipi, co'amaña ne cuañoñe sëte jerepa de'oye necaiye pa'iji. Jaje caquë iyere ye'yaquë quëajë'ë.

Pa'iyë Cui'ne Mai De'oyë Cuasayë

³ Yequë paipi mai Ejaë Jesucristo ye'yase'eje pa'ye ye'yama'ë, cui'ne mai nuñerepa Maija'quëre sejë yo'oyeje pa'ye ye'yama'ë pani,

⁴ huesëquëpi ye'yaji, jerepa pa'i a'ë cuasaquëpi. Jaje pa'ipi ju'i dahuëje pa'ye paji, sañope ca ëayere. Jaje pa'ina, japi si'aye co'ayere cuasayë huëoji: yecohua'i payere ëa ñajë pëti ëaye cuasayë, te'e cuasa ma'ñe co'acohua'i a'ë cajë te ju'iñe, coa cacohua'i a'ë cuasayë.

⁵ Jaje cuasacohua'ipi sa'ñe pëti coca ti jeoma'pë cajë pa'iyë, nuñe cuasama'cohua'i ja're, nuñerepa coca asa ti'ama'cohua'ipi, Maija'quëre sehuoni pa'iyë ye'yayë curi neñe a'ë cuasacohua'i ja're. Jaje uihuayë.

⁶ Jaje pa'iquëta'are, co'amaña pa'ina, cui'ne peoquëna, sihuaquë pa'iquëse'ere, Maija'quëre sehuoni pa'iyë ye'yayë, jaiyë curi neñeje pa'ye pa'iji.

⁷ Maiyë yeja dai maca co'amaña peocohua'i daë'ë. Daisicohua'ipi cui'ne mai ju'i maca iye yejapi peocohua'i saija'cohua'i a'ë.

⁸ Jaje pa'ina, maipi aó maña cui'ne mai ju'i caña pani sihuajë pañu'u.

⁹ Jaje pa'iquëta'are jaiyë curiquë pañu'u, cacohua'i cato jaiyë do'i peoyere yëyena quëcoma'pë huati huaterë nesiconá cacayë, iohua'ire co'a de'huaquë, de'oyë pa'ise'ere nejocaiyena, ti ne huesë hue'ñana sayena.

¹⁰ Jaje pa'ina, curiquë oiye cato si'aye co'ayere cuasayë huëoyë a'ë. Jaje yecohua'i jaiyë curiquë yë do'ire Maija'quëre pa'ire paji cuasase'e jeoni ai yo'oyena ne huesëni ai yo'ojë pa'iyë.

De'oyë Maija'quë Cocare Quëayë

¹¹ Jaje pa'iquëta'are Maija'quë jo'yaë sëte si'aye co'ayere coequëpi nuñerepa yo'oquë pa'ijë'ë, Maija'quëre necaiquëpi, pa'ire paji cuasaquëpi, paire oiquëpi, yo'o jujama'quëpi, cui'ne jerepa pa'i a'ë cuasa joyo peoquëpi.

¹² Ti pani huesëjaquë caquë Maija'quëpi më'ëre sahuani soipi. Soisiquëpi Maija'quë pa'iji, mësarú cuasayere de'oyerepa quëahuë, jai paí asajëna. Jaje pa'ina, Maija'quë pa'iji cuasayepi de'oyë yo'ojë'ë, ti pa'iyere pacohua'ipi.

¹³ Jaje pa'ina, Maija'quë si'a co'amaña pa'iyë isiquë cui'ne Jesucristo Poncio Pilatore de'oyerepa i pa'iyë quëcoquë iñosiquë ña hue'ñana cuañeñë, më'ëre.

¹⁴ Yëhuo quëcoyë peojaquë cani de'oyë yë'ë më'ëre cuañese'e sehuocai yo'ojë'ë. Yeque ponani yo'oma'ë pa'ijë'ë, mai Ejaë Jesucristo dai macaja'a.

¹⁵ Iti yo'o maca ti'aëna, Maija'quëpi si'aye iyere ne de'hua saoja'quë api, te'i si'aye pa'irepa de'o Diosu tutu quë'ipi, cuañecohua'i mëñe Ejaëre papi, cui'ne ëjaohua'i mëñe Ejaëpi.

¹⁶ Jaë api, te'i ti ju'ima'quë, paí tsiojaima'tore mia hue'ñare pa'iquë, te'e paí macajë ñama'quë, cui'ne ña ti'añeje ti peoquë. ¡I tse pa'ijaquë si'anëpi, Ejaërepa pa'iyë cui'ne i jerepa tutu quë'i pa'iyë! Jaje pa'ijaquë.

¹⁷ Cuañejë'ë, jaiyë iye yeja co'amaña pacohua'ire, jerepa pa'iohua'i a'ë, cuasama'pë pa'ijajë, cui'ne iohua'i co'amañana quëcoma'pë pa'ijajë. Ja cato coa carajaiñe a'ë, coa ai jerepa Maija'quëna quëcojë pa'ijajë, mai pa ja'ñere caquë coa si'aye jaiyë isiquëna.

¹⁸ Cuañejë'ë, cui'ne de'o co'amañare yo'ojë jaiyë de'oyë yo'oyere, co'amañaje pa'ye paja'cohua'ire, pajë peocohua'ire coçaijajë, iohua'i co'amañapi.

¹⁹ Jaje yo'ojë, jaiyë co'amaña tsi'so timëja'cohua'i a'ë, yequë mu'se ti pani huesëyere pa ja'ñere.

Timoteore Ca Tëjyë

²⁰ Timoteo de'hua ñaquë pa'ijë'ë, më'ëre de'oyë yo'oja'quë api cuasa nëose'ere. Asama'ë pa'ijë'ë, iye yeja do'i peo coca, ta'ñe asayere pa'ë cayë, coa cosoyë a'ë.

²¹ Yecohua'i Maija'quëre pa'ire paji cuasacohua'ipi jare ta'ñe asayere pa'ë cajë yo'ojë, tsoe ne huesëhuë, tiñena.

Maija'quëpi mësarute necaina, de'oye pa'ijë'ë. Jaje pa'ija'quë.

2 TIMOTEO

Pablopi Toya Coşe'e Timoteona

¹ Yë'ë, Pablo Maija'quë yë do'ipi Jesucristo jëjo saoquë pa'iyë, Cristo Jesuna tsioni pa'iyë tì'añe ca nëose'ere quëaja'quëpi.

² Jaje pa'ina, toyayë, iye toya ja'hua yë'ë mamaquë Timoteona, yë'ë oiquëna. Diusu Maija'quëpi cui'ne Ëjaë Jesucristopi ñacai teaye ñaquë cöcaina, ti se co'a ju'ima'pë de'oye pa'ijë'ë caquë.

Cristo Yo'ose'ere Quëaye

³ Mu'seña cui'ne ñamiña seña ñape më'ëre cuasani Maija'quëpi ñacaiji, caquë pëpayë, ite, de'oye cuasayere papi yë'ë necaiquëna, yë'ë aipë yo'ojë pa'ise'eje pa'ye.

⁴ Cui'ne huñëyema'ë si'anë cuasayë, yë'ë jëo saina, më'ë oi co etoquëna, ñase'ere. Jaje pa'ina, më'ëni ña huajë'ñe nëina, ai cuasaquë pa'iyë.

⁵ Jaje cuasayë, më'ëpi nuñerepa Maija'quë pa'iji cuasaquë yo'ose'ere ñasi do'ire. Jaje cui'ne du'ru macare pajë më'ë ñeco Leoidapi cui'ne më'ë ja'co Eunicépi Maija'quë pa'iji cuasacohua'ipi pa'ë'ë. Jaje pa'ina, më'ëje cui'ne cuasaquë pa'iji caquë nuñerepa cayë.

⁶ Yë'ë jëtëpi më'ëna pato maca Maija'quëpi më'ë yo'oja'a tuture isipi. Jaje pa'ina, cuañëñë, më'ëre. Toa ja'jë tsëoñeje pa'ye yo'ojë'ë, itire.

⁷ Jaje pa'ina, Maija'quë ca'ra joyore isima'ë paji'i, maire. Coa ai jerepa tutu quë'i joyore paire oiyere cui'ne asare pajë de'oye pa'iyere isipi.

⁸ Jaje pa'ina, mai Ëjaë Jesucristo do'ire quëacaijë'ë, huajëya'ye peoquëpi. Cui'ne i do'ire yë'ë tseä cuañosiquë pa'ina, ñani huajëya' coema'ë pa'ijë'ë. Coa ai jerepa huaso coca quëajë ai yo'oyere yë'ëje quëaquë pasi'i cuasajë'ë, Maija'quë tutu isiyepi.

⁹ Jaje pa'ina, Maija'quëpi huasoni soipi, i ja're tsioni de'ocohua'irepa pa'ija'cohua'ini. Ja yë'ta'a yeja de'huama'në maire oji'i, Cristo Jesús necai ja'ñere caquë. Jaje pa'ina, i cuasase'ere yo'oquë huasopi, maire. Mai neñepi tì'añe pahüë.

¹⁰ I tsoe cuasase'ere yureta'a Jesucristo dani juni huesë tutu pa'ise'ere nejo maca, cui'ne huaso cocapi, ti ju'ima'pë pa'iyena necai maca, iñopi.

¹¹ Iye coca quëaja'quëre ca nëosiquë a'ë. Jaje pa'ina, Jesús jëjo saoquë sëte quëaquë, ye'yaquë pa'iyë.

¹² Ja do'ire ai yo'oyë. Jaje ai yo'oquëta'a huajëya'ye peoquëpi yo'oyë, yë'ë quëcoquëre paye sëte. Jaje pa'ina, asayë, tutu quë'ipi yë'ëre de'oye ñacaija'quë api, i ca nëose'ere ne tëji mu'seja'a.

¹³ Yë'ë nuñerepa pa'yere ye'ya iñose'eje pa'ye tuijë'ë. Cui'ne Jesucristo ja're tsioni pa'ijë paire oiyere, cui'ne Maija'quë pa'iji cuasajë pa'iyere pa'ijë'ë.

¹⁴ Maija'quë joyo maire pa'iquë cöcayepi de'hua ñacaijë'ë, de'oye ye'yayere Maija'quë nuñerepa cocare isise'ere necaija'quë api caquë.

¹⁵ Tsoe më'ëpi asayë, si'aohua'i Asia yeja pa'icohua'i yë'ëre jëcojëna, cui'ne jaohua'i ja're cöni Figelo cui'ne Hermogenes jëose'e.

¹⁶ Onesíforo tsëcapëre mai Ëjaëpi oi teaye ñaquë cöcayequë. Cosiquë yë'ë pa'ina, jaohua'ipi huajëya'ye cosiquëni yo'oma'quëpi cama'ë sihua ëaye jaiye de'oye yo'o huasopi, yë'ëre.

¹⁷ Jaje yo'oquëpi Roma tì'asi maca co'e jujani jëoma'ë co'equë tì'api, yë'ëre.

¹⁸ Jaje pa'ina, mai Ëjaëpi ja mu'serepa oi teaye ñacaijaquë Onesíforore. Më'ë ñaquëna, maire Efeso pa'i maca, cöcayese'ere pa'ye cöcaji'i. Jare më'ëpi tsoe asayë.

2

De'o Jesucristo Soldado

- ¹ Yè'è mamaquë mè'è cato Cristo Jesús isi tutupi pa'ijë'è. Jaje pa'i,
² yè'è jai paire quëaquëna, mè'è asase'ere ne tì'acohua'ire pana, ta'ñe de'oye yecohua'ire se ye'yaja'cohua'irepa ña cuañocohua'ina cuañe nëojë'è, ye'yaja'cohua'ire.
³ Mè'è yè'è ai yo'oyeje pa'itoje quëcojë'è, Jesucristo de'o soldado sëte.
⁴ Ti te'ije soldadopì soldado peocohua'i yo'oyere cui'na yo'oma'quë api, jare ì ëjaërepa cuañese'e de'oyerepa sehuoja'quë caquë.
⁵ Jaje cui'ne ca'a yo'oquëpi ca'a yo'ocohua'ire cuañese'ere yo'oma'è pani ca nëosi co'amaña ñne peoji.
⁶ Tsio nequë cato ì pa ja'ñere du'ru tëaquë api, ja yè'ta'a yecohua'i pajëna.
⁷ Iye yè'è case'ere cuasaquëna, mai Èjaëpi còcaina, si'aye asa tì'añe pa'iji.
⁸ Huañeyema'è pa'ijë'è, Jesucristore ju'isiquëpi huëisiquëre David tsëcapë aquëre. Yè'è jaë ayere huaso coca quëayë.
⁹ Iye de'o coca quëa do'ire ai yo'onije quëcoquë quëayë, paire huani jeoquëre sëayeje quëna meapi sëasiquë pa'inije. Jaje yè'è pa'iquëta'are de'o coca cato quëna meapi sëa ma'ñe a'è.
¹⁰ Jaje pa'ina, Cristo Jesuna tsioni pa'ijë Maija'quë sahuasicohua'ipi huasosicohua'i pa'ijë de'oyere pare ti pa'iyere tì'ajajë caquë si'aye ai yo'onije quëcoyë.
¹¹ Iye nuñerepa caye a'è.
 Maipi Cristo jare ju'isicohua'i pani ì ja're còni pa'ija'cohua'i a'è.
¹² Ai yo'onije ocue pa'i macarepa ìte tuisicohua'i pani ì ja're còni cuañeja'cohua'i a'è. Ìte ñama'cohua'i a'è casicohua'i cato ìje ñama'quë a'è caja'quë api.
¹³ Mai cato yo'o jujacohua'i a'è. Jaje pa'iquëta'are ì cato yo'o jujama'quë api. Ì case'ejë ne tì'aquë api. ¿Me neni ì ca nëose'e necaima'è pa'iquë'ni?

Co'amaña Nequërepa Pa'iyë

- ¹⁴ Iyere huañeyema'è quëa sëtoquë cuañejë'è. Sa'ñe cama'pë pa'ijajë do'i peo cocare, ca huëoni. Ja sañope caye ti còcai ma'ñe a'è. Coa ai jerepa yecohua'i de asacohua'ini co'aye neñe a'è.
¹⁵ Jaje pa'ina, mè'è cato co'amaña nequërepa ca'raye peoquëre pajë pa'i pasi'i caquë, de'oyerepa Maija'quëre ñnos'i caquë, Maija'quë cocare nuñerepa ye'yajë'è, tayoye peoyerepa si'aye mè'è ai cuasaye ja'ye yo'oquë.
¹⁶ Jaje pa'ipi iye yeja do'i peo cocare cama'è pa'ijë'è. Jaje cacohua'i cato jero sa'na ai jerepa co'ayena ne huesëyë.
¹⁷ Jaje ne huesëcohua'i ye'yapi ai a'sio jai saiyeje pa'ye yo'oji. Jaje Himeneo cui'ne Fileto ye'yayë,
¹⁸ nuñerepa cocare tayo saicohua'ipi ju'isicohua'i huëiye tsoe tëto saji'i cajë. Jaje cajë nuñerepa de'oye asacohua'ire ca cò'me huesojë yo'oyë.
¹⁹ Jaje caye pa'itoje Maija'quë nesico quëna pëje pa'io jëaco ñu'cuema'cona toyasico pa'iji, ñeje: “Èjaëre papi ñaji, ì tsecohua'ire.” Cui'ne yequeje caji: “Si'aohua'i Cristo pai a'è cacohua'i cato co'aye yo'oyere jecocicohua'i pa'iyë.”
²⁰ Jai huë'e sa'nhuëre së'ño curiquëpi cui'ne po curiquëpi de'huasi co'amañase'e pa'ima'coa. Pa'icoa, cui'ne soquë cui'ne ya'o de'huasi co'amañaje. Ja yeque de'oyerepa cato ëjare pase'e ne ja'ñepi pa'iji. Cui'ne yequepi si'a co'amaña coa nerojai ja'ñepi pa'iji, ya'opi, cui'ne soquëpi de'huase'e cato.
²¹ Èjaëre pana isisiquëpi ëjare pase'e yo'oja'quë pasi'i cani si'aye co'ayere yo'oma'quërepa pa'iyë pa'iji. Jaje pa'ipi de'o co'amañare pase'e neñe pa'iji.

²² Posëohua'i co'aye yëyere catijë'ë. Catini nuñerepa pa'ijë'ë, Maija'quë pa'iji cuasayere, paire oiwere cui'ne jo'cua de'oye si'aohua'i ja're pa'iyere. Jaje pa'ipi de'o joñoare papi mai Ejaëre tsecohua'i ja're con pa'ijë'ë.

²³ Cui'ne huesëcohua'ipi, ye'yema'cohua'ipi sa'ñe cajëna, asaquë iohua'i ja're con cama'ë pa'ijë'ë, më'ëpi tsoe asaquë. Ja cato pëti äayena saye.

²⁴ Mai Ejaërepa jo'yaë cato sa'ñe pëti cocare caquë uihuaquë pa'iyë peoji. Jare yo'oma'ë si'aohua'ire de'oye yo'oquë pa'iyë pa'iji, de'oye ye'yaquëpi tayocohua'ire quëcoquë de'oye yo'oquëpi.

²⁵ Sañope co'aye cacohua'ire joyore papi oi quëa nu'ñequëpi jerepa pa'i a'ë, cuasama'quëpi Maija'quëpi cocaina, ja'në yo'ose'e jëoni Maija'quëna ponëni nuñerepa cocare asaja'cohua'i a'ë cuasaquëpi.

²⁶ Cui'ne huati tseani i yëye yo'oja'cohua'i a'ë caquë pacohua'ipi de'hue ña sëtani jëaja'cohua'i a'ë, caquë utequë pa'iyë pa'iji.

3

Pai Tëji Mu'seña Yo'oye

¹ Tëji mu'seña co'a mu'seña pa'ija'coa. Jare më'ë asaye pa'iji.

² Ja mu'seña pai cato curi ai oicohua'ipi cui'ne co'ye de'oye pa'iyese'e cuasacohua'i pa'ija'cohua'i a'ë, jerepa pa'i a'ë cuasacohua'ipi. Cui'ne yë'ëpi jerepa de'oye yo'oquë a'ë cajë co'ye iohua'ija'a sihuacohua'i pa'ija'cohua'i a'ë. Jaje pa'iohua'ipi Maija'quëni sañope caja'cohua'i a'ë. Pëca ja'quëohua'ire sehuocaima'cohua'ipi pa'ija'cohua'i a'ë. Nesi do'ire pëpa toma'cohua'i pa'ija'cohua'i a'ë. Cui'ne Maija'quëre sehuoyere ti oima'cohua'ipi pa'ija'cohua'i a'ë.

³ Paire oima'cohua'i cui'ne ai yo'ocohua'ire ñani ti cocaima'cohua'i pa'ija'cohua'i a'ë. Co'a cocaohua'i pa'ija'cohua'i a'ë. Cui'ne iohua'i yëye quëco t'ama'cohua'i pa'ija'cohua'i a'ë. Ti oiye peoyerepa yo'ocohua'ipi si'aye de'oyere ai sañope yo'ocohua'i pa'ija'cohua'i a'ë.

⁴ Cajeohua'i cayeje pa'ye cajë cosocohua'i pa'ija'cohua'i a'ë, cui'ne ti ja'rujaima'cohua'i pa'ija'cohua'i a'ë. Yë'ë jerepa pa'i a'ë cajë co'ye sihuacohua'i pa'ija'cohua'i a'ë. Cui'ne Maija'quëni coejë coa iohua'i yëyese'e co'ēja'cohua'i a'ë.

⁵ Maija'quëre sehuosicohua'i yo'oyeje pa'ye yo'ojëta'a coa caja'cohua'i a'ë, nuñerepa Maija'quëre sehuosicohua'i pa'i tutu peocohua'ipi.

Jaje pa'iohua'ire tsioma'ë pa'ijë'ë.

⁶ Jaje yo'ocohua'i acohua'ipi, nomiohua'i co'ayena timësicohua'ipi coa si'aye yëcohua'i pa'i huë'ñana cacarojajë cajeohua'i de'ojëna, tutu peocohua'ipi, si'aye iohua'i yëyere necaija'cohua'i a'ë.

⁷ Si'anë ye'yëjëta'a ja nomiohua'i ti nuñerepa pa'iyere asa t'ama'pë pa'ija'cohua'i a'ë.

⁸ Tsoe huë'ña caya dahuëohua'i Janes cui'ne Jambre sañope Moisésre yo'oa'huë'ë. Jaje cui'ne jahua'ijë sañope yo'oja'cohua'i a'ë, nuñerepa cocare, co'ayese'e cuasa ëmëohua'i de'osicohua'ipi, Maija'quë pa'iji cuasayere ne huesosicohua'ipi.

⁹ Jaje pa'iquëta'are si'a pai iohua'i yo'oye asa t'ani huesëohua'ipi yo'oyë, cajë sehuoma'pëna. Ai jerepa yo'oma'pë pa'ija'cohua'i a'ë, Moisésre caya ëmëohua'i sañope yo'o jujajë pa'ise'eje yo'oja'cohua'ipi.

Tëjiyerepa Pablo Timoteore Cuqñese'e

¹⁰ Jaje pa'iquëta'are më'ë cato yë'ë ye'ya ñnose'ere, yo'oquë pa'iyë, yë'ë pa'ise'ere, yë'ë nesi'i cuasase'ere, Maija'quë pa'iji cuasase'ere, yë'ë paire oise'ere, yë'ë quëcose'ere, sañope yo'oye pa'itoje,

11 cui'ne yecohua'i josa yo'ojëna, ai yo'onije yë'ë quëcose'ere. Cui'ne mël'ëpi asayë, jeto Antioquía, Iconia cui'ne Listra daripëa pa'i maca josa yo'ojëna, ai yo'oquëna, Ëjaëpi si'aye jare nejocani de'oye pa'iyë isise'e.

12 Nuñerepa cayë, si'aohua'i Jesús ja're tsioni pa'iyë yëcohua'i cato jaje ai yo'oja'cohua'i a'ë, yecohua'ipi josa yo'ojëna.

13 Jaje pa'iquëta'are, co'acohua'i cui'ne cosocohua'i cato jero sa'na ai co'ayere yo'ojë yecohua'ire cosocohua'i pa'ija'cohua'i a'ë, coso cuañosicohua'ipi pa'ijë.

14 Jaje pa'iquëta'are si'aye mël'ë iye a'ë, itirepa caquë asa huesëse'ere ocue pa'i macarepa yo'oquë pa'ijë'ë. Mël'ëpi asayë, mël'ëre ye'yasicohua'ire.

15 Cuasajë'ë, cui'ne mël'ë cato tsihua'ë pa'inëna Maija'quë toya pëpë caye asaquë a'ë. Mël'ëre japi de'oye yo'oquëre ye'yaquë cui'ne huasosiquë pa'iyena saye pa'iji, Cristo Jesuni pa'iji cuasa do'ipi.

16 Si'a toya pëpë Maija'quëpi quëaquëna, toyasicoa. Jaje pa'ina, Maija'quë cocapi de'oye a'ë, paire ye'yaye, yëhuo quëcoye tayo yo'ocohua'ire, quëa nu'ñeñe cui'ne nuñerepa pa'iyena ye'yaye.

17 Jaje pa'ina, cui'ne Maija'quë coca sehuaquëpi si'aye ai ye'yesiquëpi de'oyese'e nequë pa'ija'quë api.

4

1 Pai ëjaëje pa'irepa dani ju'isicohua'ire cui'ne huajëcohua'ire pai ñape yo'ose'eje caja'quë Jesucristo cui'ne Diusu ña hue'ñana cuañeñë, mël'ëre,

2 Maija'quë cocare quëajë'ë caquë. Paipi yëjë asa maca cui'ne paipi asaye coe macaje, ai cuañequë quëajë'ë, mël'ë caye asacaija'cohua'ire. Tayocohua'ire yo'o ma'ñe a'ë caquë yëhuojë'ë. Quëcoquë ye'yajë'ë, yo'o jujama'ë.

3 Nuñerepa cocare pai asaye coe mu'seña tija'coa. Iohua'i yëyeje pa'iyë ye'yacohua'ini co'ejë asaja'cohua'i a'ë.

4 Nuñerepa cocare jeteyo'jena çani, si'aye pai cayere itire pa'ë cajë asaja'cohua'i a'ë.

5 Jaje pa'iquëta'are mël'ë cato si'anë mël'ë pa'iyere ñare paquë de'oyese'e pa'ijë'ë. Ai yo'oye pa'ito quëcojë'ë. Huaso cocare quëaquë pa'ijë'ë, mël'ë nesi'i cuasase'ere si'a yë'quë maca nequë.

6 Yë'ë cato Maija'quëna yë'ë çapë isisiquëpi pa'iyë. Yë'ë ju'ija mu'se ja'yere pa'iji.

7 De'oyepi uihuaquë huë'huë tija'huë, tëji du'rure pana, Maija'quë pa'iji cuasayere yo'o jujama'ë.

8 Jaje pa'ina, yure cato yë'ëre de'oyerepa pa'iyepi uteji maroje pa'iopi, ja mu'serepa Ëjaë Jesucristo pai yo'ose'e nuñerepa ca de'huaquëpi isi ja'ñepi. Yë'ëse'ere isiye paja'quë api, si'aohua'ire i co'i coñe ai yëjë utejë pa'icohua'ireje isija'quë api.

Timoteore Quëaye

9 Esa dani yë'ëre ñañere caquë yo'ojë'ë.

10 Demaspi iye yeja co'amañare ai yë do'ire yë'ëre jëoconi saji'i, Tesalónica. Crecen-tepi Galacia yejana saji'i. Cui'ne Titopi Dalmaciana saji'i.

11 Satena, Lucase'e yë'ë ja're çoni pa'iji. Jaje pa'ina, mël'ëpi dai Marcore co'eni dajë'ë. Jaëpi de'hue yë'ë co'amaña yo'oye çocaija'quëre.

12 Cui'ne Tiquico çoni Efeso daripëna jëjo saohuë.

13 Mël'ëpi dai dacaijë'ë, yë'ë dëi ju'i ça Troas daripëna Carpo huë'ena jëo daisicore. Toya pëpëa cui'ne ça'nina toyase'eje dacaijë'ë, jare ai cuasayë.

14 Alejandro, quëna de'huaëpi ai co'aye yo'opi, yë'ëre. Ja do'ire Ëjaëpi i yo'ose'eje pa'ye saija'quë api.

15 Jaë cato Maija'quë cocare, mai quëayere ai sañope yo'oquë api. Jaje pa'ina, ite de'hua ñajë'ë, mël'ëreje co'aye yo'oquë.

¹⁶ Ējaohua'i ña hue'ñana yē'ēre sañope cayere quēa maca ti te'i macaje coçaiye papi. Pajē si'aohua'i yē'ēre jeoconi saē'ē. Jaohua'i yo'ose'e Maija'quēpi saïma'ē pa'ijaquē cuasaquē señē.

¹⁷ Jaje pa'iquēta'are mai Ējaēpi yē'ē ja're pa'i si'aohua'i judío peocohua'ije i huaso cocare yē'ēpi quēaquēna, asaja'cohua'i a'ē caquē yē'ēre coçai i tuture isipi. Isi maca quēacaē'ē, i coca. Jaje jai yai yē'oona satira'siquēni Ējaēpi huasopi, yē'ēre.

¹⁸ Jaje cui'ne ñacaija'quē api, si'aye co'aye yē'ēre nesi'i cayeje. Jaje ñacai paquēpi i cuañe te'tena yē'ēre de'huaja'quē api. De'oquēre pa'ni, Maija'quē. Jaje pa'ijaquē.

Pēpa Tējyere, Cui'ne De'oye Pa'i Ja'ñere Coçaiye

¹⁹ Pēpayē, Priscare, Aquilare cui'ne Onesíforo tsēcapēre.

²⁰ Erasto, Corintona pēapi, cui'ne Trófimoni ju'ina, Miletona jeo daē'ē.

²¹ Ja yē'ta'a oco tēcahuē tī'ama'nē ai cuasaquē daijē'ē, mē'ēpi. Pēpayē, Eubulo, Pudente, Lino, Claudia, cui'ne si'aohua'i mai Ējaē do'ijēreje.

²² Ējaē Jesucristopi mē'ē ja're conī pa'ijaquē Diusupi si'aohua'ire mēsarute, de'oye necaina, pa'ijē'ē.

TITO

Pablo, Titona Toyase'e

¹ Yè'è Pablo, Maija'quère quèacaiquè a'è, Jesucristo jèjo daoquèpi. Maija'què i tsecohua'i pa'ija'cohua'ire ña nëosicohua'ire quèaquèna, asani Maija'què pa'iji cajè mai sehuoyere nuñere pare sehuoni ti pani huesèyere utejè pa'ija'cohua'i a'è caquè jèjo daopi, yè'ère.

² Jaje pa'ina, Maija'què ti cosoma'quèpi ja pa'i ja'ñere ca nëoa'ji'i, yeja ja pa'i huèoma'nè.

³ Maija'què maire huasoquèpi, yè'èpi de'hue quèacaija'què api caquè nesiquèpi yè'è quèaquèna, i cocare yure iñopi, maire i cuasa nëosi maca tì'aèna.

⁴ Yè'è cui'ne mè'è te'e Maija'quère pa'iji cuasa do'ire yè'è mamaquère pa'è, Tito mè'è. Ja do'ire iye toya ja'huana toyaquè cayè. Diusu Maija'quèpi cui'ne Jesucristo mamire huasoquèpi de'oye necaijèna, ai yo'oye peoye jo'cua pa'ijè'è.

Tito Neñe

⁵ Creta saodohuèna mè'ère jèjo dai maca jèjo daè'è, ne jujase'ere mè'èpi ne de'hua saoja'què cui'ne pai daripèa ñape sehuosicohua'i èjaohua'ire neja'què caquè, yè'è cuañese'eje pa'ye.

⁶ Tayo yo'oquèna, ca quècoye peoquèrepa pa'iye pa'iji, sehuosicohua'i èjaè. Nèjore te'ore paquèpi cui'ne mamajère sehuosicohua'ire paquèpi, cui'ne co'aye yo'oma'cohua'ire de'oye sehuocohua'ire paquèpi pa'iye pa'iji.

⁷ Sehuosicohua'i èjaè cato Maija'què co'amañare de'oyerepa ñacaija'quèpi pa'iji. Jaje pa'i do'ire nuñerepa de'oye pa'iye pa'iji. Ai jerepa pa'i a'è cuasama'quèpi, jèaquè teni yo'oma'quèpi, cono cuépema'quèpi, huajo yèma'quèpi, cui'ne curiquè ai yè coa cosoquè nema'quèpi pa'iye pa'iji.

⁸ Coa ai jerepa de'oye yo'oquè pa'iye pa'iji, i huè'ena daicohua'i pa'ito si'anè de'oye pèpaquèpi, de'oye yo'oye yèquèpi, de'oye cui'ne co'aye pa'ito ta'ñe asaquè yo'oquèpi, nuñerepa yo'oquèpi, Maija'quèna i pa'iye isisiquèpi, cui'ne i pa'iyere co'ye ñaquèpi pa'iye pa'iji.

⁹ Cui'ne nuñerepa coca ye'yase'ena tsiojaisiquèpi yecohua'i yo'o jujahuè cuasacohua'ire jerepa yèjè yo'o ja'ñena còcaiye pa'iji, de'o cocapi ye'yajè, cui'ne sañope cacohua'irejè quèa tì'añe pa'iji, asaja'cohua'ire mai pa'iye.

¹⁰ Jai pai pa'iyè, hua saisicohua'ipi maire sañope cacohua'i, ca'ni tèaye pa'iji cajè cuañecohua'i. Jaohua'ipi do'i peo cocapi cajè paire cosoyè.

¹¹ Jaje cosocohua'ire ai èseye pa'iji, ye'yama'pè pa'ija'cohua'ire, coa curiquère neñu'u cajè iohua'i tayo ye'yayepi jai tsècapèa pa'icohua'ire si'aohua'ire tìñe yo'oyena ye'yacohua'ire.

¹² Jare iti saodohuè Creta aquèpi, yequè mu'seña pa'i ja'ñe quèaquèpi, i cajeohua'ire capi: "Creta pai cato si'anè coa cosocohua'i a'è, airo pai a'è, jai aohua'i a'è cui'ne josaohua'i a'è."

¹³ Jaje cani nuñerepa capi. Jaje pa'i do'ire mè'èpi jaohua'ire tuturepa yèhuoquè quèajè'è, nuñe pa'iohua'ipi Maija'quère pa'iji cuasajè pa'ija'cohua'ire.

¹⁴ Jaje pa'ijè judío pai coa huèoni ca cocare asama'pè cui'ne nuñerepa cocare coejè jèsicohua'i cuañeñere sehuoma'pè pa'ija'cohua'ire.

¹⁵ De'oye cuasajè pa'icohua'ire cato si'a co'amaña de'oyese'e pa'iji. Jaje pa'iquèta'are èa joyo hue'ecohua'ire, cui'ne de'oye cuasama'cohua'ire cato ti peoji de'oye cuasaye, si'a iohua'i cuasaye cui'ne iohua'ire neñe quèa joyojè si'sise'e pa'i do'ire.

¹⁶ Jaje pa'iohua'ipi Maija'quëre sehuoyë cayë. Cajëta'are ìohua'i yo'oyepi nuñerepa yo'oye peoji. Jaje pa'ina, yecohua'ire coejë ñacohua'i pa'iyë. Hua saiscohua'i pa'iyë, cui'ne te'o macarejê de'oye yo'o tì'ama'cohua'i pa'iyë.

2

Ai De'oye Pa'iyere Ye'yaye

¹ Më'ë ye'yayeje si'anë Maija'quë coca cayeje pa'ye pa'ijaquë.

² Aiohua'ijê sa tëto saipe yo'oma'cohua'i pa'ijajê, yecohua'ipi ëjaohua'ire ñajëna, pa'ijajê de'oye, cui'ne co'aye ta'ñe asacohua'ipi, Maija'quë pa'iji cuasacohua'ipi, paire oicohua'ipi, cui'ne yo'o jujama'cohua'ipi pa'ijajê quëajê'ë.

³ Jaje cui'ne ai nomiohua'ijê yecohua'ipi ëjaohua'ire ñajëna, pa'ijajê, co'a cocare asani yecohua'ina se quëama'cohua'ipi, cono cüepema'cohua'ipi, coa ai jerepa de'oye ye'yacohua'i pa'ijajê yëhuojê'ë.

⁴ Nomi tsì huejasicohua'ire ëjêre oiye cui'ne mamajêre de'oye ñajê paye ye'yajajê.

⁵ Jaje pani ñnojëna, nomi tsipi ye'yajê co'aye cui'ne de'oye ta'ñe asajê nuñe pa'icohua'ipi, huë'e co'amaña de'oye pacohua'ipi, paire oicohua'ipi, ëjê cuañeñe de'oye sehuocohua'ipi pa'ijajê. Jaje pa'ijëna, yecohua'ijê Maija'quë cocare cue'cuye paja'cohua'ire caquë yëhuojê'ë.

⁶ Jaje cui'ne posëohua'irejê yëhuojê'ë, si'anëpi ìohua'i yëyere meñe quëco tì'acohua'i pa'ija'cohua'ire.

⁷ Jaje pa'ina, më'ëpi si'aye de'oye pani ñnojê'ë, jaohua'ire. Ye'yaquë pani nuñerepa caquë de'oyere papi ye'yajê'ë,

⁸ sañope caye peoyere papi. Jaje nuñere pare caquëna, sañope caye pa'cohua'ipi asajê quëquëni maire sañope co'aye caye paja'cohua'i a'ë.

⁹ Co'amaña necaicohua'ire yëhuojê'ë, sañope tutu sehuocohua'i pa'ima'pë pa'ijajê ìohua'i ëjaohua'ire, coa ai jerepa oijê de'oye sehuojê necaicohua'i pa'ijajê caquë.

¹⁰ Cui'ne maire huasoquë Diusu coca ye'yayere si'aohua'i de'oyere pa'ni cajê ñaja'cohua'ire, yahue co'amaña imama'pë pa'ijajê, mai pa'iyere ñani, nuiñerepa yo'ocohua'i a'ë cuasaja'cohua'ire.

¹¹ Maire oiye Diusu ñnose'epi, japi si'a paire huasoye pa'iji.

¹² Jaje pa'ina, japi maire ye'yaji, co'ayere yo'oma'pë nuñese'e yo'ojê Maija'quëre necaiyere. Cui'ne iye yeja pa'i maca ti jecoyere ye'yaji, co'aye mai yëyere.

¹³ Cui'ne japi ye'yaji, mai Diusu, maire huasoquë Jesucristo dai mu'sere i ca nëose'ere utejê pa'iyere.

¹⁴ Jaje pa'ina, mai do'ire jucacaji'i, co'ayere pa'icohua'ini huasosi'i caquë, co'ayere pa'isicohua'ini tsoa toni i paire pare pasi'i, de'o co'amañase'e yëcohua'ire caquë, yo'opi.

¹⁵ Jaje pa'ina, si'aye iyere më'ë ye'yaye pa'iji, quëa sëtoquë, cui'ne yëhuo ñu'ñequë, Ëjaërepa cuañequë tutupi, yecohua'ipi më'ëre cue'cuye paja'cohua'ire.

3

Sehuosicohua'i Yo'oye

¹ Pai ëjaohua'ire, cui'ne paire cuañe tutu pacohua'ire, de'oye ìohua'i cuañeñe sehuojê pa'ijajê, cui'ne de'o co'amañase'e neñe yëcohua'ipi pa'ijajê caquë quëajê'ë.

² Cui'ne yecohua'ire co'acohua'i a'ë cama'cohua'ipi, uihuaye yëma'cohua'ipi, de'oye paire yo'ocohua'ipi, cui'ne joyore papi teaye pa'iohua'i pa'iyere ñnojê, si'aohua'ire de'oye yo'ojajê caquë.

³ Ja'në maije huesëcohua'ipi Maija'quë caye sehuocaima'cohua'ipi, ne huesësicohua'ipi paë'ë. Pa'ijê coa si'aye mai yëye yo'ocohua'ipi tseä cuañosicohua'ipi paë'ë, co'ayena. Jaje

co'ayere pa'ijë yecohua'i co'amañare ëa ñajë pëicohua'ipi, cui'ne païre oima'cohua'ipi, sa'ñe coecohua'ipi paë'ë.

⁴ Jaje pa'ijëna, mai Diusu, maire huasoquëpi si'a païre de'oye necaiyere cui'ne païre oiyere ñño maca,

⁵ ja maca huasopi, maire. Maipi de'oye yo'osi do'ire huasoye papi. Coa ipi oi teaye ñani huasopi. Jaje huasoquë co'ayere toa toquë, huajë païre nepi. Nequë Maija'quë joyopi huajëye pa'iyë isipi.

⁶ Cui'ne mai Ejaë Jesucristo maire huasoquë do'ipi jaiye isipi, ñ de'o joyore.

⁷ Maipi co'acohua'i pa'isicohua'ipi ñ oi do'ipi de'ocohua'i pa'ijë ti pani huesëyere mai utejë pa'iyere pajajë caquë.

⁸ Iye coca nuñere pa'ë. Jaje pa'ina, më'ëre cuañeñë. Iyere ai si'anë cuañequë quëajë'ë, Maija'quëre sehuocohua'ipi asajë de'oyese'e nejë pa'ija'cohua'ire. Iye coca si'a païre cöcaiye a'ë, cui'ne de'oye a'ë.

⁹ Jaje pa'ina, huesëohua'i cayere aipë cocare cui'ne cuañese'e caye ayere ca huëoni yë'ose'e cajë uihuayere, yo'oma'pë pa'ijë'ë.

¹⁰ Sehuosicohua'ire te'e pa'iyë pajë'ë caquë huahuequë yo'oquë pa'ito soini yëhuojë'ë. Te'e panita'a cayayerëpa yëhuorena, asama'ë pa'ito eto saojë'ë.

¹¹ Eto saoni nuñe cuasama' do'ire ne huesësiquërepa pa'iji, ñ co'aye yo'oyepi nejoquëna, cuasajë'ë.

Paï Ñape Yo'o Ja'ñe Quëaye

¹² Artemasni panita'a Tíquiconi më'ëre ñaja'quëre jëjo saosi maca esa daijë'ë, Nicópolisna yë'ëre tñ'ani ñasi'i caquë. Jaron a oco tēcahuë pēasi'i cuasa nēohuē.

¹³ De'oye cöcaijë'ë, paï yo'oye asaquë ne de'huaquëre Zenasre cui'ne Apolosre, si'aye caraye peoquëna, ai yo'oma'pë so'o saija'cohua'ire.

¹⁴ Jaje yo'oquëna, mai tsecohua'ijë de'oye yo'oyere ye'yejajë, peocohua'i ai yo'ocohua'ire cöcaiye. Ye'yejë yo'ojë de'oye yo'o paï pa'ijajë caquë.

Tëjiyerepa Pëpaquë De'oye Pa'ijë'ë Case'e

¹⁵ Si'aohua'i yë'ë ja're coní pa'icohua'i më'ëre pëpayë. Jaje cui'ne jaro pa'icohua'ire si'aohua'ire pëpacaijë'ë, cajeohua'ire Maija'quëre pa'iji cuasacohua'ire. Maija'quëpi ñacaiyepi si'aohua'ire mësarute pa'ijaquë. Jaje pa'ijaquë.

FILEMÓN

Pablopi Filemónna Toyapi

¹ Cristo Jesús do'ire yè'è Pablo tsẽa cuañosiquè pa'iquèpi Maija'què do'iquè, Timoteo ja're conì toyayè, iye toya ja'hua, mè'èna Filemón yèquè oiquèpi te'e co'amañare nequèna.

² Cui'ne mè'è huè'ena sehuosicohua'i tsi'sisicohua'ireje cajè toyayè. Cui'ne Maija'què do'ico Apiareje cui'ne Arquipore cajè toyayè, te'e yèquè yo'oyeje pa'ye tutu yo'oquèreje.

³ Maija'què Diosupi cui'ne Jesucristopi ñacaina, ai yo'oye peoquèna, jo'cua, de'oye pa'ijajè.

Paire Oiyè, Cui'ne Maija'què Pa'iji, Filemón Cuasayè

⁴⁻⁵ Maija'quère sehuocohua'ire mè'è ai oiyere cui'ne Jesure necaiquère pare cuasayere yecohua'ipi quèajèna, asaquèpi yè'è Maija'quère seña ñape si'anè mè'è pa'iyere cuasaquè de'oji caquè pèpayè, ìte se maca.

⁶ Jaje pa'ina, mè'èpi yèquè cuasayèje pa'ye Maija'què pa'ire paji cuasaquèpi Cristo ja're pa'ijè, jaiye de'oye yo'oye payere nuñerepa asa tì'ajajuè caquè seacaiyè.

⁷ Cui'ne ai sihuayè, mè'è Maija'què do'iquèpi paire oiquèpi, sehuosicohua'ire cocaina, ai oima'pè pa'ijèna, asa huajèquè.

Pablopi Cacaiyè Onésimo Pa'iyere Caquè

⁸ Cristo jèjo daoquè a'è caquè mè'è yo'o ja'ñere cuañe tutu paquèta'a,

⁹ yè'è Pablo ai huànoupi Cristo Jesús do'ire tsẽa cuañosiquè pa'iquèpi paire oiyere papi seña yèyè, mè'ère.

¹⁰ Ìño co sitore pa'i quèaquèna, asani Onésimopi sehuoni yè'è mamaquèje pa'i de'osiquèni caquè seña, mè'ère.

¹¹ Ja'nè tsoe Onésimo jo'yaè pa'i maca coa pa'iquè paji'i, yure cato necaiquère papi, mè'ère cui'ne yè'èreje.

¹² Jaje pa'ina, yè'èpi tì'ajuèna, sihuayèje pa'ye ìte sihuajè'è, cui'naèni mè'è què'rona jèjo saoyè, yure.

¹³ De'o coca quèa do'ire tsẽasiquè pa'ina, yè'ère mè'è cocatira'si sa'rore, pèani cocaijaquè cara'huè.

¹⁴ Jaje ca'ñe pa'ita'a pañè, mè'èpi de'oji cuasama'èna yo'oyere coequè. Mè'è yè'ère cocaiyèpi mè'èse'e cuasaquè yo'oye pa'ijaquè caquè. Jèoconi cuañese'èje pa'ye peojaquè,

¹⁵ cuasayè. Yè'èta'a Onésimopi mè'ère jèoconi saji'i, a'ri maña tsoe pa'i sitopi yureta'a ti pa huesojaquè caquè.

¹⁶ Jaje pa'ina, jo'yaèje pa'ire paye peoji, jo'ya nesiquère seña maca pa'i api. Jaje cani cayè, yo'jeije pa'ire papi caquè. Ìte yè'è ai yèyè. Cui'ne mè'èpi ìte jerepa yèye pa'iji, Èjaè Jesure cuasa do'ire Maija'què do'iquère sète.

¹⁷ Jaje pa'ina, mè'èpi yè'è cajei sète, yè'ère sihuaquè pèpayèpi pèpajè'è, ìte.

¹⁸ Mè'ère co'aye yo'osiquè pa'ito panita'a, co'amaña do'ire sañe paquè pa'ito yè'èni sejè'è.

¹⁹ Yè'è Pablopi saicasa'i. Yè'è jètèpi toyayè, iye toya e'que, yè'è quèaquèna, sehuosi do'ire, mè'èje yè'ère sañe payè caquè quèa sèto'ñe pa'ita'a pañè.

²⁰ De'oji. Maija'què do'iquè, Cristore cuasaquè sète yè'è case'èje necaijè'è, oi pa'iquèpi quècojaquè, de'oye yo'o huasojè'è.

²¹ De'oye sehuocasipi caquè toyayè, mè'è yo'o ja'ñere asaquè cui'ne asayè, mè'è yè'è case'e jerepa de'oye yo'o ja'ñere.

²² Cui'ne yequeje cayë, më'ëre. Yë'ë sani pëaja'to necaijë'ë. Uteyë, Maija'quëpi mësaruseñere asaquë. Necaina, sani ñasi'i caquë.

Tëjiyerepa Pëpaquë De'oye Pa'ijë'ë, Case'e

²³ Jaro mësarute pëpa saoji, Epafra Cristo do'ire yë'ë ja're çoni tseã cuañosiquë pa'iquëpi.

²⁴ Cui'ne Marcos, Aristarco, Demas cui'ne Lucas yë'ë yo'oquëna, çocaicohua'ipi pëpayë.

²⁵ Jesucristopi ñacaijaquë si'ahua'ire mësarute. Jaje pa'ijaquë.

HEBREOS

Maija'quëpi I Mamaquëja'a Capi

¹ Tsoe hue'ña Maija'quëpi mai aipëre ìte quëacaicohua'ija'a ca mu'seña jaiye ca'aji'i, cui'ne jaiye tiñe pa'ye yo'oyeja'a ca'aji'i.

² Jaje ca'quëpi, yure tëji mu'seña maire ì mamaquëja'a capi. Si'a co'amaña ì ja're de'huasiquë ja're conì, si'aye co'amaña paja'quë ja're conì capi.

³ Jaë api, Maija'quë de'oyere pare miacaiquë. Cui'ne jaë api, Maija'quë pa'iyere maire iñoquë ìje pa'i api, cui'ne jaëpi si'a co'amaña ì coca tutupi quëco paquërepa. Mai co'aye pa'ise'ere tsoa ttoni, jeteyo'je Maija'quë ñu'ico ëja te'tena ja'rupi.

Huiñaohua'ire Jerepa Pa'i Api, Maija'quë Mamaquë

⁴ Huiñaohua'ire jerepa pa'i de'opi, Maija'quë mamaquëpi, ìohua'i paye jerepa pa'i mamire ìsi cuañosi do'ire.

⁵ Maija'quë ti cama'ë paji'i, te'ireje ì huiñaëre:
Më'ë a'ë, yë'ë mamaquë.

Yure më'ëre huëoni pa'iyë ìsihuë.

Te'ireje ì huiñaëre cama'ë paji'i.

Yë'ë pasi'i, ì pëca ja'quë pa'ina,

Ìpi yë'ë mamaquë pa'ija'quë.

⁶ Jaje pa'iquëta'are iye yejana ì mamaquëre te'ire ìsiquë capi:

Si'a ì huiñaohua'i ìte do're ja'rujë ai de'oquëre papi cajë sihuajë'ë.

⁷ Maija'quëpi ì huiñaohua'i ayere capi, ñeje:

Huiñaohua'ire cato tutuje pa'iohua'ire neñë,

cui'ne yë'ëre necaicohua'ini toaje pa'iohua'ire neñë.

⁸ Jaje pa'iquëta'are ì mamaquëre capi:

Ìna, Diusu, më'ë cuañeñe cato, ti carajaiñe peoji,

më'ë cuañeñe cato nuñere pa'ë.

⁹ De'oyese'e oi, co'ayere më'ë ai cohuë.

Jaje pa'ina, Diusu, më'ëre, më'ë Diusupi ai sihuayere ìsipi, më'ë cajeohua'ire ìsiye jerepa.

¹⁰ Cui'ne yequeje capi:

Ìna, ìti huëo maca më'ëpi Èjaë, yejare nehuë.

Cui'ne më'ëpi ma'tëmoje nehuë.

¹¹ Më'ë de'huase'e cato carajai ja'ñe a'ë. Jaje pa'iquëta'are më'ë cato ti pani huesëja'quë a'ë.

Si'aye ja cato co'a de'o huesë ja'ñe a'ë, ju'i caña yo'oyeje.

¹² Jaje pa'ina, ja yejare cui'ne ma'tëmore më'ëpi ju'i ca ñëoñeje pa'ye ñëoja'quë a'ë.

Cui'ne ju'i ca yeconi suñacaiyeje pa'ye më'ëpi neja'quë a'ë.

Jaje pa'iquëta'are, më'ë cato jare ìpi pa'ija'quë a'ë.

Më'ë pa'iyë ti carajaiñe paja'coa.

¹³ Diusu cama'ë paji'i, te'ireje huiñaëre:

Ja'rujë'ë, yë'ë ëja te'tena,

më'ëre sañope yo'ocohua'ire më'ë quëo huë'ehuëna të'ya me macaja'a.

¹⁴ Si'aohua'i huiñaohua'i cato Maija'quëre necaicohua'ipi joñoase'e pa'iyë, huasosicohua'i pa'ija'cohua'ire cõcaija'cohua'ire jëjo daosicohua'ipi.

2

Ña Tayoye Pañu'u Huasosicohua'i Pa'iyere

¹ Jaje pa'ina, mai asasi cocare de'huarepa asacajë pañu'u, hua saiye paja'cohua'i.

² Maija'quë cuaeñeñere huiñaohua'ipi quëase'e nuñerepa coca paji'i. Jaje pa'ina, iti de'oye sehuocaima'pë co'aye tayo yo'osicohua'i si'se cuaeñoahuë'ë, nuñerepa co'a do'ire.

³ Jaje pa'ito ¿mai me jëaja'cohua'i a'ni, iye maire huasoye jaiyere ña tayosicohua'i pani? Iye huaso cocare mai Ëjaëpi du'ru macarepa paire quëapi. Ja jeteyo'je i quëaye asasicohua'ipi nuñerepa coca'ë cajë asani maireje de quëahuë.

⁴ Cui'ne Maija'quëje i cocare pa'ë caquë iñoquë, pai yo'o t'i'a ma'ñere jaiye yo'o iñopi, jaohuaija'a, i joyo tutu pai ñapere i yëyeje isisi tutupi yo'oquë.

Jesucristo Paije Pa'i De'ose'e

⁵ Maija'quë huiñaohua'ina isima'ë paji'i, jaohua'ipi ëjaohua'i pa'ijë yequë mu'se pa'ija'a yeja, mai se cacore cuaeñejajë caquë.

⁶ Jaje pa'iquëta'are yequë hue'ña toyase'ena te'i quëaquë caji:

Ina, Diusu më'ëpi ite huanëyema'ë cuasahuë.

Juni huesë capë hue'ere do'ire më'ëpi ai co'a ju'i cocasi'i caquë yo'ohuë.

⁷ Jaje pa'ina, më'ëpi ite huiñaohua'i huë'ehuë maca pa'ire nehuë, coa nëhui tëcahuë jaje pa'ijaquë caquë:

Jaje pa'isiquëta'are ite de'oyepi ëja de'huani, si'aye më'ë de'huase'e cuaeñequëre Ëjaëre pare nehuë, më'ëpi.

⁸ Si'aye i quëo huë'ehuëna të'ya meni saocaë'ë, më'ëpi.

Jaje Maija'quëpi i quëo huë'ehuëna të'ya meni saopi, ti te'oreje hue'sena oañe papi. Jaje pa'iquëta'are mai ja yë'ta'a ñama'pë pa'iyë, si'a co'amaña ite de'oye sehuocaire.

⁹ Jaje pa'iquëta'are ñañë, Jesuni nëhui tëcahuë huiñaohua'i huë'ehuë maca pa'i pa'ijaquë caquë Maija'quë nesiquëni. Jaëni Diusupi maini oi si'aohua'i do'ire jucacaijaquë cuasa nëopi. Cuasa nëoëna, ai yo'oquë ju'isi do'ire yure de'oyepi ëja de'huasiquëpi si'aohua'ire jerepa pa'i pa'iji. Pa'ina, jaëni ñañë, mai.

¹⁰ Si'aye Maija'quë co'amañase'e pa'iji, ipi quëcoquëna. Jaje pa'ina, Maija'quë cato yëji, si'aohua'i i mamajëpi i de'o co'amañare coní payere. Jaje pa'ina, Jesucristoni johua'ire huasoquëni de'oquëre pare nepi, i ai yo'o do'ipi.

¹¹ Jaje pa'ina, Jesucristo cui'ne i huasosicohua'i coní si'aohua'i te'ini pëca ja'quëre payë. Jaje pa'ina, Maija'quë mamaquë maire yo'jedohuë hue'yoye ca'rama'ë pa'iji.

¹² Toyase'e jaje pa'ina, caji:

Më'ë pa'iyë ayere casi'i yë'ë yo'je tsire

cui'ne jëjës'i, jai pai tsi'si sitona më'ëre sihuaquë.

¹³ Cui'ne caji, yequeje:

Maija'quëna yë'ë cato quëcosi'i.

Cui'ne tijupë caji yequeje:

Iye macare pa'iyë, Maija'quë yë'ëre isisi mamajë ja're coní.

¹⁴ Ina isisi mamajë cato te'e capëre, cui'ne te'e tsiere hue'ecohua'i a'ë. Jaje cui'ne Jesuje paina ai de'oni te'e capë cui'ne te'e tsie hue'equë paji'i, pai hue'eyere. Jaje pa'ipi juji'i, i ju'iñepi huati huani jëo tutu jiosi'i caquë.

¹⁵ Jioni ne huasopi, si'a mu'seña ju'iñere ca'ra do'ire tseä cuaeñosicohua'ijë pa'iohua'i pa'isicohua'ire.

¹⁶ Jaje pa'ina, daima'ë paji'i, huiñaohua'ini cocasi'i caquë. I cato Abraham tsëcapëni cocaiyere caquë daji'i.

¹⁷ Ja cocaiyere caquë maije pa'irepa de'opi, Maija'quë ña hue'ñare pana, de'oyerepa Maija'quë aye yo'oye ñacai Ëjaëre papi, teaye ñani cocaiquëre papi, cui'ne i ai yo'osi do'ipi pai co'aye yo'oyere sai tocaiquërepa pas'i caquë.

¹⁸ Jaje pa'ina, neña cuaeñoquë, ai yo'oquë asasiquëpi, yure maire cocai cuaeñoquë pa'ija'quë api, neña cuaeñojë ai yo'ocohua'ire.

3

Jesupi Moisés Seña Maca Pa'i

¹ Jaje pa'ina, Maija'quë do'ijë mësarü a'ë, Maija'quë pa'i acohua'i, i tsecohua'i pa'ijajë caquë soisicohua'i. Jaje pa'iyë sëtë Jesús Maija'quë jëjo daoquëse'ere, Maija'quëre sejë yo'oye de'oye ñacai ëjaëse'ere cuasajë pa'ijë'ë, Maija'quë pa'iji cuasaye necaiquëse'ere.

² Jaje pa'ina, Moisés si'aye Maija'quë huë'e ñacaiquë pa'i maca, de'oye Maija'quëre sehüoquë yo'o tì'acquë pa'iji. Jaje cui'ne Jesujë si'aye de'oye sehüoquë yo'o tì'api, iyere yo'ojaquë caquë Maija'quë sahuasiquëpi.

³ Jaje pa'iquëta'are Jesuni ai Èjaëre pare ñajë sihuaye pa'iji, Moisésre sihuaye jerepa, huë'e nequë, jë'quë ití huë'e nesiquëpi ai sihua cuañuquë api, ití huë'e jerepa.

⁴ Jaje pa'ina, si'a huë'ña pa'i nese'epi pa'iji. Jaje pa'iquëta'are Diusu cato te'ipi si'aye nepi, mai ñajëna pa'iyë.

⁵ Moisés cato de'oyerepa yo'o tì'acquë paji'i, ite necaiquë sëtë, si'a Maija'quë huë'e ñacai. I necaiye cato paji'i, Maija'quë yeque mu'seña ca ja'ñere quëa iñuquë yo'oye.

⁶ Jaje pa'iquëta'are Cristo cato Maija'quë mamaquë sëtë, de'oyerepa i huë'e yo'o tì'acquë ñacai pa'iji. Ja huë'e cato mai a'ë. Maipi ite tuijë ocue pa'i macarepa mai uteyere sihuajë pa'ini.

Maija'quë Pai Pëa Huajë Ja'ñe

⁷ Jaje pa'ina, Maija'quë de'o joyopi caji, toyase'ena:
Yurepi, mësarü Maija'quë caye asasicohua'i pani,

⁸ Jëa joñoa nema'pë pa'ijë'ë, tsoe acohua'i Maija'quëre sañope cajë yo'ose'eje pa'ye. Jeto cuene yejana Maija'quëre neñasicohua'ijë pa'iohua'i pa'ima'pë.

⁹ Jarona mësarü aiohua'i yë'ëre neñahuë,
tsoe cuarenta ometëca yë'ë yo'oye ñasicohua'ita'a.

¹⁰ Jaje yo'ojëna, jaohua'ire ña jujani yë'ëpi pëi cahuë:
Ti yë'ë ye'yaye asaye coejë,
“si'anëpi yequese'e cuasajë cu'ijë”

¹¹ Jaje pa'ina, jaohua'ire yë'ëpi pëi ca nëohuë,
cacaye paja'cohua'i a'ë, yë'ë jare pëa huajë huë'ñana.

¹² Maija'quë do'ijë, jëa joyo co'acore hue'ema'pë cui'ne Maija'quë huajëquëre pare hua saima'pë pa'ijë'ë, jare de'hua ñajë pa'ijë'ë, mësarü cuasayere.

¹³ Coa ai jerepa mu'seña ñape pa'i ñapere sa'ñe yëhuojë ca sëttojë'ë ja yë'ta'a Maija'quë coca, iye mu'se caye tëtë saima'në. Jaje yo'ojë'ë, mësarü acohua'ipi co'ayere coso cuañoni sañope Maija'quëre cajë ne huesëye paja'cohua'ire.

¹⁴ Jaje pa'ina, Cristo payere i ja're coní paja'cohua'i a'ë cani ocue pa'i macarepa, mai du'ru macarepa asase'ena quëco pajë, jëoma'pë tuiye pa'iji.

¹⁵ Jare cuasajë pa'ijë'ë. Iyere ñeje caji:
Yurepi mësarü Maija'quë caye asasicohua'i pani,
Jëa coeye peoyerepa de'oye sehüojë pa'ijë'ë, tsoe acohua'i sañope cajë yo'ose'eje pa'ye peocohua'ipi.

¹⁶ ¿Ne pate'ni, Maija'quë yë'o asasicohua'ita'a jeteyo'je ite sañope cacohua'i de'osicohua'i? Jaohua'i cato si'aohua'i Moisés Egípto yejapi etosicohua'i paë'ë.

¹⁷ ¿Cui'ne ne ja're coní Maija'quë pëi paquë'ni, cuarenta ometëca? Maija'quë cato pëi paji'i, co'aye yo'osicohua'ini, cuene yejana juju tatasicohua'ini.

¹⁸ ¿Cui'ne neni Maija'quë ca nëou'ni, yë'ë pëa huajë huë'ña cacani huajëye peoji? Ja cato capi: Ite ire papi cuasama'pë sehüocaiye pasicohua'ini.

¹⁹ Jaje pa'ina, mai tiñarepa ñañë, jaohua'i caca tì'añe pase'e ite care paji cajë asacaiye pasi do'ire.

4

¹ Maija'quë pëa huajë hue'ñana cacaye ca nëose'e pa'iji. Jaje pa'ina, ca'rajë de'oyerepa ñañu'u, mësaru acohua'ipi tsoe carajaji cajë ja pëa huajëyere tì'añe pama'cohua'ini cajë.

² Jaohua'ire huaso coca quëase'eje pa'ye cui'ne maire quëahuë. Jaje pa'iquëta'are jaohua'ipi Maija'quëre pa'ire paji cuasa tì'añe pahüë. Ja do'ire cöcaiye papi, huaso coca asase'e.

³ Jaje pa'iquëta'are mai pa'iji cuasasicohua'i cato pëa huajë hue'ñana cacaja'cohua'ipi pa'iyë. Ja ayere Maija'quë ñeje ca nëopi:

Ja do'ire jaohua'ire, yë'ëpi pëi ca nëohuë,
cacaye paja'cohua'i a'ë, yë'ë pëa huajë hue'ñana.

Maija'quë cato iye yeja de'hua tējisi macapi pëa huajë huëopi.

⁴ Jaje pa'ina, yequë hue'ña toyase'e caji, ñeje siete mu'se ayere:

Diusu siete mu'se acona pëa huajëpi, si'a co'amaña ne tējini.

⁵ Toyase'e tijupë ca coji:

Yë'ë pëa huajë hue'ñana cacaye paja'cohua'i a'ë.

⁶ Jaje cani caji, ja yë'ta'a yecohua'i cacaye pa'iji, pëa huajë hue'ñana caquë. Du'ru macarepa huaso coca asasicohua'i cato, johua'i de'oye ite ire papi cuasama'pë sehucayie paši do'ire cacaye pahüë.

⁷ Jaje pa'ina, Maija'quëpi tijupë yequë caca mu'se pa'ijaquë ca nëopi. Iye mu'se iti mu'se a'ë, caquë. Jaje pa'ina, Maija'quë maire caji, David tsoe hue'ña caquë pa'ise'eja'a ja toyase'epi caji, ñeje:

Iye mu'se Maija'quë caye asasicohua'i pani
jëa joñoa nema'pë de'oye sehujë pa'ijë'ë.

⁸ Jaje pa'ina, Josuépi Israel paire pëa huajëye isisiquë pa'ito Maija'quë tijupë yequë mu'se pa'i ja'ñere caye pa'rapi.

⁹ Jaje pa'ito ja yë'ta'a pa'iji, Maija'quë pai cacani pëa huajë ja'ye.

¹⁰ Jaje pa'ina, Maija'quë pëa huajë hue'ñana cacaquë cato co'amañare ne tējini pëa huajësi'quë cacaji, Maija'quë co'amaña ne tējini pëa huajëse'eje pa'ye.

¹¹ Jaje pa'ina, mai tutu yo'oye pa'iji, jaro pëa huajë hue'ñana cacañu'u cajë, tsoe ja'në acohua'i Maija'quëre coca nuñere pa'ë cuasama'pë yo'ose'ena tuiye pañu'u.

¹² Maija'quë coca cato pa'iyë a'ë cui'ne tutu quë'ye a'ë, si'a te'ña hua'ti niusico jējēsēñe seña maca jējēsēñe a'ë. Jaje pa'yepi paise'e cuasaye cui'ne mai joñoa sa'nahuërepa cuasayena jo timeñe a'ë. Jaje yo'oquë mai cuasayere cui'ne mai yo'oñu'u cuasayere tìña macare pana eto iñoñe a'ë, joyo cuasayere.

¹³ Jaje pa'ina, peoji, Maija'quë de'huase'epi ite catiye. Si'aye mai yo'oye tìña macare pare pa'iji, i ña hue'ñare. Jaje pa'ina, ina si'aohua'i yo'ose'e iñoja'quë a'ë.

Jesu Api, Maija'quë Huë'e Ñacaicohua'i Ējaërepa

¹⁴ Jesu api, Maija'quë mamaquë Maija'quë huë'e ñacaicohua'i Ējaërepa, mai mëñe quëco pajë pa'iquë. Jaëpi Maija'quë ña hue'ñare pare cacani pa'iji. Jaje pa'ina, mai ite tì'añu'u cajë yo'oyere jëoma'pë ocue pa'i macarepa yo'ojë pañu'u.

¹⁵ Maija'quë huë'e ñacai Ējaëre papi mai tutu peoye teaye ñani cöcasipi, mai ai yo'oyeje pa'ye si'aye neñañe pa'ina, ai yo'oquë tëto saisiquëpi. Jaje pa'iquëta'are jaë cato co'aye tì yo'oma'ë paji'i.

¹⁶ Jaje pa'iyë sëte quëcojë tsiojañu'u, maire oiquë Diusu ñu'i hue'ñana, ipi maire teaye ñani oi cöcailja'quëre de'oyepi mai ai yo'o maca tì'aëna.

5

¹ Pai ñape Maija'quë huë'e ñacaicohua'i cato ëmëohua'i acohua'ini sahuani isicohua'ipi pa'iyë. Jaohua'i cato Maija'quë ña hue'ñare pana paire cacailja'cohua'ipi pa'iyë. Cui'ne pai co'aye yo'o do'ire Maija'quëna coa isijë cui'ne hua'ire ëojë secacailja'cohua'ipi.

² Ipi capë tutu peoye asaquëpi Maija'quë huë'e ñacaiquë cato huesëohua'ire cui'ne tayo saicohua'ire yo'o jujama'ë quëcoquë necaiye pa'iji.

³ Jaje pa'ina, i tutu peoquë tayoyere coquë cui'ne paï tayoyere caquë ëoquë señe pa'iji, sai de'hua cuañoñere caquë.

⁴ Jaje pa'ina, te'ije cuasaye peoji, yë'ë a'ë, Maija'quë huë'e ñacai ëjaërepa. Maija'quëpi Aaronre nese'eje pa'ye soini ëjaëre nesiquëre me jaje cuasaye'ni.

⁵ Jaje pa'ina, Cristore Maija'quëpi Ëjaëre nepi. I co'ye Maija'quë huë'e ñacai ëjaë pasi'i cani ëjaë de'oma'ë paji'i. Jaje pa'ina, Maija'quëpi capi, ñeje:

Iye mu'se yë'ëpi më'ëre pa'iye isihuë,
më'ë a'ë, yë'ë mamaquë.

⁶ Yequeje caji, toyase'e ìte:

Më'ë a'ë, Maija'quë huë'e ñacai Ëjaërepa pani huesëquërepa,
Melquisedecje pa'i.

⁷ Iye yeja Cristo pa'i maca ai teaye tutu caquë Maija'quëre seji'i, otare paque oi, Maija'quëpi juni huesësicohua'ire huëo tutu paquëre asaquë. Jaje seina, i de'oye sehuocai do'ire Maija'quëpi i seña asacaji'i.

⁸ Cristo Maija'quë mamaquëta'a i ai yo'oyeja'a ye'yepi, Maija'quëre de'oye sehuocaiye.

⁹ Jaje yo'oquë ti de'oquërepa de'oni, si'aohua'ire ìte de'oye sehuocaicohua'ire ti pa'iyena huasoquërepa de'opi.

¹⁰ De'ouna, Maija'quëpi ìte i huë'e ñacai Ëjaëre pare nepi, Melquisedecje pa'ire.

¹¹ Jaiye iye ayere caye pa'iquëta'are airepa jëaji, me quëa ti'añe'ni, mësarupi asaye coeto.

¹² Tsoe mësaruyecohua'ire se ye'yacohua'irepa pati'ñe pa'iohua'ipi ja yë'ta'a a'jiñe mañare Maija'quë coca du'ru ayere ye'yajëna, asacohua'i maña pa'iyë. Mësaruyecohua'irepa tutu peocohua'i maña co'i huesëni ojese'e ucucohua'i maña pa'iyë, tsoe jëayere ati'ñe pa'iohua'ipi.

¹³ Jaje ojese'e ucujë pa'icohua'i cato tsitu'ujë pa'iohua'i a'ë, ti co'aye cui'ne de'oye asa ti'ama'cohua'i a'ë.

¹⁴ Jëa ao cato aiohua'i a'ñe a'ë, si'aye ta'ñe co'aye cui'ne de'oye asacohua'irepa.

6

¹ Jaje pa'iyë sëte aiohua'i de'oyena ñese sañu'u, mai du'ru macarepa Cristo aye ye'yese'ere se oani. Cama'pë pañu'u ju'i hue'ñana sa co'amañare jëoconi ponëñere, cui'ne Maija'quë pa'iji cuasayere.

² Oco doye ye'yayere, sehuosicohua'i sïopëana patojë secacaiyere, ju'isicohua'i huëiyere, cui'ne Maija'quë paï ñape yo'ose'e ña tëji ja'ñe ayere.

³ Jaje yo'oacohua'i pa'iyë, Maija'quëpi nuñerepa jaje yëë cöcaito.

⁴ Te'erepa miañe ñani cui'ne Maija'quë de'o sëñe isiye asasicohua'ipi cui'ne Diosu joyo yo'oye asasicohua'ipi,

⁵ cui'ne Maija'quë coca de'oyerepa asasicohua'ipi, cui'ne yequë mu'seña pa'ija'a tutu asasicohua'ipi,

⁶ cui'naohua'ipi co'ye co'isicohua'i pani tijupë Maija'quëna ponë coñe peoji, tsoe iohua'ipi Maija'quë mamaquëni tijupë quejë yo'o do'ire. Me ponëñe'ni, si'aohua'i ña hue'ñana ìte cue'cuejë yo'oni.

⁷ Jaje yo'ocohua'i cato yejaje pa'iohua'i a'ë. Ocoquëna, si'anë saquëyeje pa'iohua'i a'ë. Jaje pa'ina, ja yejapi ìti yeja necohua'ini de'oye mëani quëcacaico pa'ito, Maija'quëpi ìote de'oye ñacaija'quë api.

⁸ Jaje pa'iquëta'are yejapi de'oye quëcacaïma'o co'ayere cui'ne miure quëico pani co'aye ca cuañojacoa. Jaje pa'ina, toapi si'aye ëo huesoye pa'iji, io mëase'e.

Utejë Pa'iyepi Ocue Pa'i Macarepa Paye

⁹ Jaje mēsarute Maija'quē do'ijē mañare cajēta'a cuasayē mēsarū cato itire pare pa'iyē. Jaje canī cayē, nuñerepa huasosicohua'i pa'i ma'are pa'iyē cajē.

¹⁰ Jaje pa'ina, Maija'quē nuñerepa pa'ipi, mēsarū sehuosicohua'ire oijē cōcaijē iñose'e, cui'ne mēsarū ja yē'ta'a yo'ojē pa'iyē huanēyema'ē pasipi.

¹¹ Jaje pa'ina, yēquē cato yēyē, mēsarūpi si'anē pai ñape jare jajese'e tēji huē'ñare pana de'oye yo'ocohua'i pa'iyere. Jaje yo'ojē mēsarū uteyere tiñarepa iñoja'cohua'i a'ē.

¹² Coeyē, mēsarūpi josaohua'i ponēñē. Yēquē cato yēyē, mēsarūpi Maija'quē pa'iji cuasajē yo'o jujama'pē ocue pa'i macarepa tuicohua'ina ñajē iohua'i tuiyeje tuiyere. Maija'quē ca nēose'e paja'cohua'i yo'oyere yo'ojē'ē.

¹³ Abrahamre Maija'quē ca nēo maca ija'a co'ye ca nēo huesēpi, yecohua'i i jerepa pa'iohua'i peoye sēte. Jaje pa'ina, capi:

¹⁴ “Yē'ēpi mē'ere de'oye ñacaija'quē a'ē cui'ne jai pai pa'ija'cohua'i a'ē, mē'ē tsēcapē acohua'i yē'ēpi necaina.”

¹⁵ Jaje caēna, Abraham quēcōpi, jēoma'ē, utequē isi cuañopi, ite ca nēose'ere.

¹⁶ Paipi ca nēocohua'i pani iohua'i seña maca ējaēna ca nēocohua'i a'ē, iohua'i ca nēose'epi care pase'e pa'ijaquē cajē cui'ne ja maca sañope caye carajaiñe pa'iji.

¹⁷ Jaje pa'ina, Maija'quēje i ca nēose'e paja'cohua'ina, i case'ere tiñe ponañe peoyerepa tiñarepa iñosi'i cuasani ti ca nēo huesopi, isire paja'quē a'ē caquē.

¹⁸ Jaje pa'ina, cayaye pa'iji, i ca nēose'ere ti yeque ponañe peoyerepa, cui'ne Maija'quēje cosoye peoyerepa. Japi maire sihuajē ocue pa'i macarepa pa'iyē isiji, ipi ñacaina, pa'iyē co'ejē i ca nēose'e utejē pa'isicohua'ire.

¹⁹ Ja uteyepi maire ocue pa'i macarepa cuasajē pa'iyē necaiji, jai yohuē dēquēcōpi sēani jēo dēorena, te'e macare huahuayeje pa'ye. Jaje cui'ne mai joyoje Maija'quē huē'e sa'nahuē ta'tēpo jere pana ja uteyepi se sēasicōpi pa'ico Jesús maire ma'a necai caca sitona.

²⁰ Jaje Jesús cacani ti Maija'quē huē'e ñacai Ējaērepa de'opi je'nēna iote pa'ija'quēpi, Melquisedecje pa'ipi.

7

Jesús Cato Melquisedecje Pa'i Api

¹ Iquē Melquisedec cato Salem pai ējaē paji'i cui'ne Maija'quē ti ējaērepa huē'e ñacai ējaērepa paji'i. Jaje pa'ipi Abrahamre yequē pai ējaohua'ire uihuaquē meñe quēcōni co'iquēna, Melquisedecpi sañope ti'ani ite Maija'quēpi ñacaijaquē capi.

² Ja maca Abrahampi Maija'quē tsere Melquisedecna isipi, i uihuaquē nese'ere. Maija'quē tse cato si'a jēña pa'ye nesicohua'ipi te'ore Maija'quēna isiye a'ē, jare isipi. Melquisedec canī cayē “Nuñerepa yo'o ējaē” cajē, Salem caye cato cayē, “Jo'cua de'oye pa'iyē” Jaje pa'ina, jo'cua de'oye pa'iyē ējaē caye pa'iji, “Salem Ējaē” canī.

³ Pēca ja'quēre, ja'core, i co'ye aiohua'ire ite cōasi mu'se cui'ne i ju'ise'e huesēyē, ti quēase'e peoji. Maija'quē mamaquēje pa'i api, Maija'quē huē'e ñacai ējaē ti de'o huesēsiquē api.

⁴ De'oji, yure ñajē'ē, Melquisedec cato ai ējaērepa paji'i. Jaje pa'ina, mai ai Abrahampi pai ējaohua'ire uihuaquē se jiose'ere Maija'quē tsere Melquisedecna isipi.

⁵ Jeteyo'je Moisés cuañese'e cato caji coa Leví tsēcapē acohua'ise'e Maija'quē huē'e ñacai ējaohua'ise'e Maija'quē tse paye pa'iji, pai isi co'amaña. Jaje pa'ina, jaohua'ise'e co'amaña secohua'i a'ē, iohua'ije pa'iohua'ini, Abraham tsēcapē acohua'ini.

⁶ Jaje pa'iquēta'are Melquisedec cato Leví tsēcapē peoquēta'are Abrahampi Maija'quē ca nēose'e paquēpi, Maija'quē tsere isipi, Melquisedecna. Isiquēna, Melquisedec de'oyerepa caca'aji'i, ite.

⁷ Jaje pa'ina, de'oye pa'i ja'ñe, cacaiquē api, jerepa pa'i. Iti ca cuañoquē cato huē'ehuē maca pa'i api iye cayere sañope ca ti'añe peoji.

8 Maija'quë tserë coa isijëna, pacohua'i cato ju'icohua'i a'ë. Jaje pa'iquëta'are Melquisedecre cato toyase'e caji, ja yë'ta'a huajëquëre.

9-10 Jaje pa'ina, Melquisedecpi Abrahamre sañope sani tija maca cato ja joma'cohua'ipi, si'aohua'i Abraham pai pa'ija'cohua'ipi i capëre paë'ë. Jaje pa'ina, Abrahampi Melquisedecna saisi maca yure co'amaña secohua'ije si'aohua'i Leví tsëcapë acohua'ije si'a jëña neni te'ore Maija'quëna isiyere saihuë.

11 Maija'quë huë'e ñacai ëjaohua'i levitas tsëcapë quëayeja'a Israel pai asahuë, cuañese'e. Jaohua'i cato Aarón tsëcapë acohua'i paë'ë. Jaje pa'ina, yure jaohua'ipi cuañese'e sehujë yo'ocohua'ini nuñe pa'icohua'ire necaicohua'i pa'ito, Melquisedecje pa'ipi daiye para'pi Aarón tsëcapë peoquëpi. Jaje pa'iquëta'are yure cato yequëpi daji'i, Maija'quë huë'e ñacai Ëjaë.

12 Jaje pa'ina, Maija'quë ñacaiye yequëni neni cui'ne yeque cuañese'eje ponañe paji'i.

13 Jaje pa'ina, mai Ëjaëni toyase'e caji, ñeje: “Yequë Israel pai tsëcapë aquë api. Maija'quë huë'e ñacai ëjaohua'i de'oma' tsëcapë aquë api.”

14 Jaje pa'ina, Maija'quë huë'e ñacai ëjaohua'i pa'i ja'ñe ca maca, Moisés ti cama'ë pa'isi tsëcapëja'a, mai Ëjaë cato daji'i, Judá tsëcapëja'a. Jaje yo'ose'ere si'aohua'i mai asayë.

15-16 Yureta'a pai cuañeñeja'a daima'quëpi, huajëquëpi daji'i, Maija'quë huë'e ñacai Ëjaëre papi, Melquisedecje pa'ipi, i pa'iye ti nejo tija'ne peo tuturepa paquëpi, iyepi maire ai tiñarepa asa cuañoñe quëaji.

17 Jaje pa'ina, daisiquë ayere Maija'quë coca toyase'e caji, ñeje:

Më'ë a'ë, Maija'quë huë'e ñacai Ëjaërepa ti pani huesëquërepa

Melquisedecje pa'i.

18 Jaje pa'iye sëte ja'në cuañese'ere tutu peoyere cui'ne coçai ma'ñere cui'nare yo'o co ma'ñe ne huesopi.

19 Jaje pa'ina, Moisés cuañese'e cato nuñe pa'icohua'ire ne tija ma'ñe pa'iji, pa'ise'ere. Yure cato ai jerepa de'oyere payë, mai utejë pa'iye. Japi Maija'quëna tsiojañe necaji'i, maire.

20 Jesure cato Maija'quëpi ca nëo huesopi. Jaje pa'iquëta'are yecohua'i Maija'quë huë'e ñacai ëjaohua'ire cato coa hue'yosicohua'i paë'ë, ti ca nëoñe peoye.

21 Jaje pa'ina, Ëjaëre cato ca nëo huesoquë capi, toyase'ena ñeje.

Ëjaë ca huesose'e pönëñe peoji.

Më'ë a'ë, yë'ë huë'e ñacai Ëjaërepa ti pani huesëja'quë.

Melquisedecje pa'i.

22 Jaje pa'ina, Jesu api, iye huajë ca nëose'ere ti carajai ma'ñere de'oyerepa necaiquë, ja'në ca nëose'e seña maca de'oyerepa.

23 Jai pai paë'ë, yecohua'i Maija'quë huë'e ñacaicohua'i ju'ijë carajaicohua'i sëte.

24 Jaje pa'iquëta'are Jesús cato ti ju'ima'quë sëte Maija'quë huë'e ñacaiye yequëna se jeocaiye peoji.

25 Jaje pa'i do'ire Maija'quëna tsiojaicohua'ire, ti pani huesëja'cohua'ire huasoji. Cui'ne ti pani huesëquë sëte jaohua'i pa'iyere caquë Diusure secacai pa'iji.

26 Jaje pa'ina, Jesús cato mai yësiquëre papi, Maija'quë huë'e ñacai Ëjaërepa. Jaë cato de'oquë api, ti co'aye peoquë api, cui'ne si'si te'ña mañaje peoquë api. Jaje pa'ipi co'aye yo'ocohua'ire tsioma'quë api. Jaje pa'ini ma'tëmo pa'iye jerepa pa'ire nesiquë api.

27 Yecohua'i Maija'quë huë'e ñacai ëjaohua'i cato si'a mu'señapi nëicohua'ire huaijë, du'ru macarepa johua'i co'aye yo'o do'ire ëojë isijë Maija'quëre seni toni jeteyo'je pai co'aye yo'oyere ëojë isijë secacaicohua'i a'ë. Jaje pa'iquëta'are Jesús cato te'ere papi i capë ai yo'o do'ipi Maija'quëre isi tëjipi.

²⁸ Moisés cuañese'e cato hue'yopi, carajaicohua'ini Maija'quë huë'e ñacai ëjaohua'i pa'ija'cohua'ire. Jaje pa'iquëta'are cuañese'e jeteyo'je Maija'quë ca nëose'epi hue'yopi, Maija'quë huë'e ñacai Ëjaëre i mamaquëni, nuñerepa de'loquëni, ti pani huesëquëni.

8

Jesupi Maija'quë Huajë Ca Nëose'aja'a Cacaiquë Api, Maire

¹ Si'aye yëquë case'e ëjarepa iye a'ë. Payë, Maija'quë huë'e ñacai Ëjaëre pare, Maija'quë ñu'ico ëja te'tere ñu'ina, jeto ma'tëmore.

² Pai nema' huë'ere pa'iji, iore pani, Maija'quë nesi huë'ere, jarote pa'i Maija'quë huë'e ñacai Ëjaë sëte, Maija'quë huë'e ñacai pa'iji.

³ Maija'quë huë'e ñacai ëjaohua'i cato, Maija'quëna isise'ere isijë, cui'ne nëicohua'ire huani ëojë seja'cohua'ini nesicohua'ipi pa'iyë. Jaje pa'ina, Jesucristoje i isi ja'ñe paye pa'iji.

⁴ Jaje pa'ina, ipi iye yejare pa'iquë pani Maija'quë huë'e ñacai Ëjaë de'oye para'pi, tsoe Moisés cuañese'eje pa'ye yo'ojë isicohua'ipi Maija'quë huë'e ñacaicohua'i jai pai pa'ito me pa'iquë'ni.

⁵ Iohua'i cato ca'nipi nesi huë'ena Maija'quë ayere necaicohua'i a'ë, ma'tëmo pa'iye ayere cuasajë yo'o co'amañapi, pai to'ouje pa'yepi. Jaje pa'ina, Moisés huë'ere ne huëo maca Maija'quëpi capi, ite: “Yë'ë më'ere jeto ai cutihuë iñose'eje pa'iore nejë'ë.”

⁶ Jaje pa'iquëta'are mai Ëjaë Jesucristo Maija'quë huë'e ñacai Ëjaërepa cato, jaohua'i yo'ose'e seña maca de'oyere pare yo'oquë pa'iji, huajë cuasa nëose'ere. Ja huajë ca nëose'e cato, de'oyere pare isija'a co'amaña quë'ye a'ë. Ja'në ca nëose'e seña maca pa'ye a'ë.

⁷ Du'ru macarepa ca nëose'epi nuñerepa yo'oye pa'ito tijupë yeque ca nëoñe peora'pi.

⁸ Jaje pa'ina, Maija'quëpi nuñe yo'oma'cohua'ire paire ñani capi:

Yequë mu'seña Israel paire,

cui'ne Judá tsëcapëre huajëye yo'o ja'ñe ca nëoñe pa'ija'coa.

⁹ Jeto Egípto yejapi mësarü aipëre jëtëna tseani etoni sa maca, ca nëose'eje pa'ye ca nëoñe peosipi:

jaohua'ire cato yë'ë ca nëose'e de'oye sehuocaiye pasi do'ire jecohuë, caji, Ëjaëre papi.

¹⁰ Ja mu'seña tëto sai maca Israel paire yë'ë ca nëo ja'ñe iye a'ë caji, Ëjaërepa.

Iohua'i cuasa hue'ñana yë'ë cuañëñere tëocasi'i,

cui'ne iohua'i joñoana toyasi'i,

ja maca yë'ë pa'ija'quë a'ë, iohua'i Diosu

cui'ne iohua'i pa'ija'cohua'i a'ë, yë'ë pai.

¹¹ Ja maca cato tsj mañaje cui'ne aiohua'ije si'aohua'i yë'ë coca asacohua'ise'e pa'ija'cohua'i a'ë.

Jaje pa'ijëna, mai Ëjaë cocare asajë'ë, cajë yecohua'ipi cajeohua'ipi,

panita'a te'e tsëcapë acohua'ipi ye'yañu'u cajë yo'oye peosipi,

tsoe yë'ere ire pani pai ñape asa do'ire.

¹² Cui'ne yë'ëpi iohua'i co'aye yo'ose'ere oni yejecani ti huanëyeja'quë a'ë,

cui'nare cuasa coñe peoyerepa.

¹³ Jaje pa'ina, huajëyere Maija'quëpi ca nëoni, du'ru ca nëose'ere ai co'amaña'ë caji. Jaje pa'ina, ai co'amaña cato peo hue'ña esa carajani huesë ja'ñe a'ë.

9

Iye Yeja Maija'quë Huë'e Cui'ne Ma'tëmo Huë'e

¹ Tsoe hue'ña Maija'quë ca nëose'e cato, iye yeja Maija'quë huë'ena Maija'quë sejë yo'o ja'ñe quë'ye paji'i.

² Ja ca'ni huë'e cato ñeje ne de'huasico paji'i, du'ru macarepa tu'rihuëre, de'o huë'ña huë'yo sitore toa tsëoni nêco saihuë, cui'ne Maija'quëre isisi ao, cui'ne mesa paji'i.

³ Cayaye acore capi tēhuosico je te'tere paji'i, yequë tu'rihuë ñeje hue'eco ai de'o huë'ñarepa.

⁴ Jarote paji'i, huëo sē ma'ñare ëoco oropi de'o saihuë nesico cui'ne iti ca nēose'e de'hua mahuë, si'a te'ña oropi jasico paji'i. Cui'ne mahuë sa'nahuëre te'e oro ucu duruhuë paji'i. Iona ma'tēmopi tomesi aore ayasicopi paji'i. Cui'ne jarote paji'i, Aarón tse'equë pa'isi tupë. Jao cato cui'naopi huajëco de'oni joro quë'ico pa'isico paji'i, cui'ne quëna toñana ca nēose'ere toyase'ere ayasico paji'i.

⁵ Cui'ne ja mahuë ëmëje'ere paë'ë, huiñaohua'i capëa quë'iohua'ipi, Maija'quë pa'iye iñoja'cohua'ire nesicohua'ipi. Iohua'i capëapi mahuë sio toto si'aore peo huë'ña pë'pëhuë, pai co'aye yo'ose'ere oni yeje huë'ñare. Ja ayere ai jerepa quëaye peoji, yure cato itise'e pa'ijaquë.

⁶ Jaje de'huasicona Maija'quë huë'e ñacaicohua'ipi si'anë jeoñe peoyerepa cacayë, du'ru tu'rihuëna Maija'quëre necaiye yo'ocohua'ipi.

⁷ Jaje pa'iquëta'are yeco seña maca tu'rihuë cato Maija'quë huë'e ñacaicohua'i ëjaëre pase'e cacaye paji'i, te'e ometëcahuëre te'erepa. Cui'ne jarona cacaquë pani saye pa'iji, nêicohua'i tsiere i co'aye yo'o do'ire saiquë, cui'ne pai co'aye yo'o do'ire saicasi'i caquë.

⁸ Iye yo'ose'ëja'a, Maija'quë joyopi maire quëaji, ja yë'ta'a du'ru maca tu'rihuëna Maija'quëre seña pa'ito, Maija'quëre ca huë'ñare pana sai ma'api ja yë'ta'a hui'yoma'copi paji'i.

⁹ Si'aye iye yo'ose'e cato quëaji, iye mu'seña pa'icohua'ini. Jaje pa'ina, jarona Maija'quëre isijë, cui'ne nêicohua'ire huaijë ëojë secohua'ire de'oye cuasaye ti necaiye papi.

¹⁰ Ja yo'oye cato coa ao aiñese'e, ucuyese'e cui'ne si'si cuya toñese'e ëmëje'ese'e cocaji'i. Jaje pa'ina, Maija'quë si'aye yeque pona macaja'a jaje yo'oye paji'i.

¹¹ Jaje pa'iquëta'are Cristo tose daji'i. Jaë api, Maija'quë huë'e ñacai Ëjaërepa, si'a de'o co'amaña carajai ma'ñere paquërepa. I ñacai huë'e cato ai de'o huë'ere pa'ë, nuñerepa yo'o huë'e a'ë, pai nema' huë'e a'ë, iye yeja huë'ere caye pañë.

¹² Cristo Maija'quë huë'ena cacapi, i tsierepa isisi'i caquë, cacama'ë paji'i, huequë tsiere, panita'a jo'ya ñama tsiere isisi'i caquë. Jaje pa'ina, te'erepa caca tējipi. Cacani maire ti'acaji'i, huaso cuañoni ti pani huesëyere.

¹³ Huequë ëmëohua'i tsie cui'ne jo'ya ñama ëmëohua'i tsie cui'ne huequë nomi tsj tsie Maija'quëre isi huë'ñana ëosi huata tutu quë'ye paji'i. Jaje pa'ina, itipi co'aye yo'osicohua'ina tsoaru si'sire peocohua'i de'ocohua'ire ne tutu quë'ye pa'iji, ëmëje'ese'e.

¹⁴ Jaje pa'iye sëte, je ja'yerepa Cristo tsie tutu paquë'ni! Maija'quë joyopi ti pani huesëquëpi yo'oquëna, ija'a co'ye Maija'quëna isiquë ti si'si te'ña peoquëpi yo'ose'e. Jaje pa'ina, i tsiepi ju'iñena sayere mai cuasayere peo huë'ña tsoa tocaiji, Maija'quë huajëquëre pare de'oye necaijajë caquë.

¹⁵ Jesucristo api, huajëye ca nēose'ere yo'oquë, Maija'quë cajeohua'ire paire necaiquë. Jaje pa'ina, i ju'iñepi sai tocaiji, ja'në ca nēose'ere yo'ojë tayose'ere, Maija'quë soisico-hua'ipi ti pa'iyere i ca nēose'ere pajajë caquë.

¹⁶ Jaje pa'ina, i co'amaña huahueyere ca nēose'epi do'i quë'yerepa pa'ijaquë cani du'ru macarepa iti ca nēosiquëpi ju'isiquë api asayerere pa'iji.

¹⁷ Iti cuasa nēosiquëpi ja yë'ta'a huajëquë pa'ito ca nēose'e do'i peoye pa'iji. Juquëna, do'i quë'ye paji'i.

¹⁸ Ja do'ire du'ru macarepa cuasa nēose'epi do'i quë'ye pa'ijaquë cajë tsie casose'epi, huëose'e a'ë.

¹⁹ Jaje pa'ina, Moisés si'aohua'ire quëapi, Israel paire cuañese'e cayere. Quëa tējini maja'i naña sëohuë nesicopi catë yoje pa'iona, hisopo tarana huëni huequë cui'ne jo'ya ñama tsiena ocopi co'mesicona co co'i meni cuañese'e toya pëpëna tsiepi sa'cuapi, cui'ne paireje si'aohua'ire tsiepi sa'cuapi.

²⁰ Jaje yo'oque capi, jaohua'ire: “Iye tsie cato, Maija'quë mësarü yo'o ja'ñere cuañe neoñere do'i quë'ye neñere iñoñe a'ë.”

²¹ Jaje caquë Moisés, Maija'quë ca'ni huë'eje tsiepi si'a huë'e sa'cuapi cui'ne Maija'quëre necaijë yo'o co'amañaje si'aye tsiepi ne saohuë.

²² Jaje pa'ina, cuañese'e caji: ti si'aye tsie do'ipi de'ocohua'ire neñe pa'iji. Tsie casoye peoto, co'aye yo'osi do'ire sai toñe peoji.

Cristo Ai Yo'ose'epi Co'aye Yo'ose'e Nejocaji'i

²³ Iye yeja ayere ma'tëmo co'amañaje pa'ye nëicohua'ire huaijë isi do'ipi tsoa toñe paji'i. Jaje pa'iquëta'are ma'tëmo pa'ija'cohua'ire cato nëicohua'ire huaijë isiye jerepa pa'yepi tsoa toñe pa'iji.

²⁴ Jaje pa'ina, Cristo, paipi ma'tëmo huë'eje pa'iore nesi huë'ena cacaye papi. I cato jare ma'tëmore pana cacapi. Yure jarote pa'i mai do'ire secacai pa'iji, i pëca ja'quë ña hue'ñana.

²⁵ Maija'quë huë'e ñacai ëjaërepa judío pai cato de'o hue'ñare pana ometëca ñape cacaquë api, i tsie peoyere isisi'i caquë. Jaje pa'iquëta'are Cristo cato si'anëpi ju'i i tsie isiquë pa'iyë paji.

²⁶ Jaje yo'oye pa'ito Cristo yeja de'hua maca aquëpi si'anë jucacai patira'pi. Jaje pa'iquëta'are Cristo cato yure tēji mu'seña pa'i maca dani i ju'i do'ipi si'aye co'aye yo'oyere nejocaji'i.

²⁷ Pai ju'iñe je'quë te'erepa ju'iñe pa'iji. Ja jeteyo'je cato iohua'i yo'ose'e ñani ca tējiyese'e pa'iji.

²⁸ Jaje pa'ye cui'ne Cristoje te'erepa jucacani tējipi, jai pai co'aye yo'o do'ire nejo-casi'i caquë. Tijupë ñai co maca cato co'ayere nejo-casi'i caquë daiye pasipi, ite utejē pa'icohua'ire huasosi'i caquë daija'quë api.

10

¹ Moisés cuañese'e cato pai to'ouje pa'ye paji'i, itirepa dai ja'ñe pa'ina. Jaje pa'ina, itirepa peopi, ja do'ire cuañese'e yo'ocohua'ire de'ocohua'ire pare necaiye peopi, ometëca ñape Maija'quëna tsiojajjē nëicohua'ire huaijē isicohua'ire.

² Jaje pa'ina, cuañese'epi de'ocohua'ire tsoa toñe pa'ito Maija'quëre isijē nëicohua'ire huaiye jëora'huë, co'aye peocohua'ire nëina, asajë.

³ Jaje pa'iquëta'are nëicohua'ire huaijē isijē yo'oye cato cocaji'i, iohua'i co'aye yo'oyere ometëca ñape cuasayere.

⁴ Jaje pa'ina, huequë ëmëohua'i tsie, cui'ne jo'ya ñama tsie, co'aye yo'oyere nejocaiye ti'a ma'ñe paji'i.

⁵ Jaje pa'ina, Cristo iye yejana i caca maca capi, Maija'quëre:

Më'ëre isiñu'u cajë, nëicohua'ire huaijē yo'oye, cui'ne co'amaña më'ëre isiye më'ë cato coequë ñañë.

Jaje pa'ina, më'ëpi yë'ëre capëre isihuë.

⁶ Më'ë cato sihuama'ë pa'iyë, co'aye yo'osi do'ire tsoa toñu'u cajë, nëicohua'ire huani ëojë, cui'ne co'amañare isijë yo'oyere.

⁷ Ja maca ñani cahuë: “Daiyë, yë'ë më'ë yëyeje pa'ye yo'osi'i caquë.

Jaje toyase'e pa'iji, toya pëpëna yë'ë yo'o ja'ñe ayere.”

⁸ Jaje pa'ina, du'ru macarepa caji, Moisés cuañese'ere yo'ojë co'aye yo'o do'ire nejoñu'u cajë nëicohua'ire huani isijë, cui'ne ëojë yo'ojëta'are Maija'quë coequë sihuama'ë ñaji.

⁹ Casiquëpi jeteyo'je acore caji: “Daiyë, yë'ë më'ë yëyeje yo'osi'i caquë.” Jaje cani caji, si'aye ja'në nëicohua'ire huaijë isijë yo'ose'ere nejoñë caquë. Nejni huajëyere neñë, caquë.

¹⁰ Jaje pa'ina, Jesucristo i capëre ti isi tējiquë, Maija'quë yëyeje pa'ye jucacai do'ipi, mai Maija'quë tsecohua'i de'ohuë.

¹¹ Maija'quë huë'e ñacai ëjaohua'i judío pai acohua'i cato si'a mu'señapi isicohua'i a'ë, te'eje pa'yere, si'anë nëicohua'ire huaijë. Jaje yo'ojëta'are ja yo'oye pai co'aye yo'ose'ere nejo tijañe peoye a'ë.

¹² Jaje pa'iquëta'are Jesucristo cato te'ore pare isi tējipi, i ju'iñepi. Ja jeteyo'je yure cato Maija'quë ëja te'tere ja'rusiquëpi ñu'iji.

¹³ Jarote pa'i uteji, ite sañope yo'ocohua'ire Maija'quëpi i quëo huë'ehuëna të'ya meni saojaquë caquë.

¹⁴ Te'e i isiyepi Maija'quë tsecohua'ire ti nuñe pa'iohua'ire nepi.

¹⁵ Jaje pa'ina, Maija'quë joyopi jare nuñere pa'ë caquë quëaquë caji, ñeje:

¹⁶ Yë'ëpi ja mu'seña tëto saisi maca paire ñeje yo'oja'quë a'ë, caji, mai Ejaë:

Iohua'i joñoare pana yë'ë cuañeñere ayaja'quë a'ë,

Cui'ne iohua'i cuasa huë'ñana toyaja'quë a'ë, yë'ë cuañeñere.

¹⁷ Cui'ne yequeje caji:

Ti cuasa coñe paja'quë a'ë, iohua'i tayojë co'aye yo'ose'ere.

¹⁸ Jaje pa'ina, yure cato tsoe sai to cuañose'e sëte, co'aye yo'o do'ire sai toñu'u cajë isijë yo'oye peoji.

Maija'quëna Tsiojaiñe Pa'iji

¹⁹ Jaje pa'iye sëte Maija'quë do'ijë yure cato ca'raye peoyerepa Jesús tsie do'ipi Maija'quë huë'ena i pa'i huë'ñare pana cacaye pa'iji.

²⁰ Jesús ju'i do'ipi huajë ma'a, ti pa'i ma'arepa tsoe tëhuose'ere maire hui'yocaisi ma'aja'a saijë tijañe pa'iji, i pa'i huë'ñare pana.

²¹ Jaje pa'ina, Jesu api, Maija'quë huë'ere pa'i maire secacai Ejaërepa, Maija'quë huë'e ñacai Ejaë sëte.

²² Jaje pa'ina, nuñe pa'i joñoapi pa'ire paji Maija'quëre cuasacohua'ipi, co'aye cuasaye tsoa tosicohua'ipi, capëje de'o ocore papi tsoa tosicohua'ipi, ja yë'ta'a co'acohua'ire nëiñe peocohua'ipi, ca'rama'pë Maija'quë quë'rona sa tsiojañu'u.

²³ Jaje pa'ina, Maija'quëpi i ca nëose'ere isire paja'quë api cuasa do'ire, ti jëa coema'pë ocue pa'i macarepa pañu'u, Maija'quëre pa'ire paji cuasajë mai utejë yo'oyere.

²⁴ Jaje pa'ina, co'eñu'u, paire ai oiyepi, cui'ne de'o co'amañare neñepi, ai pa'ija'core.

²⁵ Jaje pa'ina, mai Ejaë dai mu'se jerepa ja'yere pa'iye sëte pai ñape yecohua'ire ca sëtoñu'u, de'oye yo'oja'cohua'ire. Jaje pa'ina, si'anë jëoma'pë tsi'siye pañu'u, tsi'sima'cohua'i yo'oyere ye'yema'pë pañu'u.

²⁶ Jaje pa'iquëta'are maipi tsoe nuñerepa pa'iye asasicohua'ita'a ja yë'ta'a co'ayere yëjë yo'ocohua'i pa'ito peoji, yeque mai co'aye yo'o do'ire sai tocaiye.

²⁷ Coa Maija'quëre sañope yo'ocohua'ire nejo huë'ñase'e huajëya'ye pa'iose'e uteye pa'iji, toa coro mëi huë'ñapi pai ñape yo'ose'e ñani nejo huë'ñapi.

²⁸ Najë'ë, Moisés cuañese'ere, sehuoma'ë yo'osiquëre, cayaohua'i, panita'a toasocohua'i i yo'oye ñasicohua'ipi. Sañope cacohua'i pa'ito ti oima'pë jaëte huani jëoñe paji'i.

²⁹ Jaje pa'ito jerepa si'se cuañoja'cohua'i a'ë, ja tsiepi Maija'quë tsecohua'ire necaisicohua'ita'a, Maija'quë mamaquëre meñe tsa'cujë, Maija'quë ca nëose'e tsiere coecaisicohua'i cui'ne Maija'quë joyore iohua'ire oi necai joyore sañope casicohua'i. Ja tsie cato huajëye ca nëose'ere do'i quë'yerepa meñe necaiye a'ë.

³⁰ Maipi asayë, Maija'quë case'e: "Pai yo'ose'e nuñerepa ñaquë ne de'huaye cato yë'ë yo'oye a'ë. Yë'ëpi saisi'i." Cui'ne yequeje capi: "Maija'quë i paire ñaquë iohua'i yo'ose'eje pa'ye saija'quë api."

³¹ Ai huajëya'ye pa'ye a'ë, Maija'quë huajëquërepa jëñana tomeñe, jaje pa'iohua'ipi.

³² Mësaruja'a mia hue'ña pa'i coca asasi maca ai yo'oye ai pa'ina, quëco paye pajë quëcose'ere cuasajë'ë.

³³ Jaje quëcojëna, mësaruru acohua'ire ai co'aye cajë cui'ne co'aye yo'ohuë, si'a pai ña hue'ñana. Jaje yo'ojëna, yecohua'ipi iti co'aye yo'o cuañocohua'ina se tsioni ai yo'oyere paë'ë.

³⁴ Co cuañosicohua'ire mësarupi teaye ñajë cocaë'ë. Cui'ne mësaruru co'amañare peo hue'ña jiotoje sihuajë ñahuë, jeto ma'tëmore ti carajaima'co'a maña payë, cuasajë quëcojë.

³⁵ Jaje pa'ina, mësaruru, Maija'quëpi necaija'quë api cuasajë quëcoyere jecoma'pë pa'ijë'ë. Ja cuasase'epi mësaruru ai pa ja'ñe tija'cohua'i a'ë.

³⁶ Jaje pa'ina, quëcojë pa'ijë'ë, Maija'quë yëyere yo'oñu'u cajë. Jaje yo'ojë mësaruru i si'aye i ca nëose'ere paja'cohua'i a'ë.

³⁷ Jaje pa'ina, toyase'e caji:

Esa, ai esa daija'quë api,

Iti daija'quëre casiquëpi, ai tsoe nëima'ë pasipi.

³⁸ Yë'ë tsequë nuñe pa'i cato Maija'quë pa'ire paji cuasa do'ipi pa'ija'quë api,

Jaje pa'iquëta'are sihuama'ë pa'iyë, ja'në pa'ise'ena co'iquëre cato.

³⁹ Jaje pa'iquëta'are mai cato ja'në pa'ise'ena co'ijë nejo cuañocohua'i acohua'i peoyë. Mai cato Maija'quë pa'iji cuasa do'ipi jayo pa'iyena tija'cohua'i acohua'i a'ë.

11

Pa'ire Paji Cuasaye

¹ Pa'ire paji cuasaye cato mai uteyere paja'cohua'i a'ë cuasajë pa'iyë a'ë, cui'ne mai ña ma'ñere tsoe ñase'eje pa'ye cuasajë pa'iyë a'ë, ti jëa coema'pë.

² Jaje pa'ina, mai aiohua'i tsoe pa'isicohua'i jaje cuasa do'ipi de'ocohua'irepa ca cuañohuë.

³ Jaje pa'ina, mai pa'ire paji cuasacohua'ipi si'a co'amaña mai ñañe peose'ere Maija'quëpi i yë'ose'epi de'huapi, cuasayë.

⁴ Pa'ire paji cuasa do'ipi Abel ai de'oyere Maija'quëre isipi, Caín isiyë jerepa pa'yere. Jaje pa'ina, Maija'quëpi ite nuñe yo'oquëre caquë i isiyere sihuacaji'i. Jaje pa'ina, tsoe ju'isiquëta'a Abel ja yë'ta'a pa'ire paji cuasayeja'a caji.

⁵ Pa'ire paji, cuasa do'ire Enocre ma'tëmona Maija'quëpi ju'ima'quëre huajëquëre sa'aji'i. Saëna, paipi ite co'e juja'ahuë'ë. Jaje pa'ina, toyase'e caji, Enoc ja yë'ta'a ma'tëmona sa cuañoma'në Maija'quë yëyere yo'oquë pa'aji'i.

⁶ Jaje pa'ina, pa'ire paji cuasaye peocohua'i, Maija'quë yëyere yo'o tija'ña peoji. Pa'ire paji cuasaye a'ë Maija'quëna tsioja'ña. Cui'ne, Maija'quëpi ite co'ecohua'ire jaiye de'oyere pare isi ja'ñere tija'ña.

⁷ Maija'quëpi ti ña ma'ñepi pa'ija'coa, yequë mu'se caquë quëaëna. Pa'ire paji cuasa do'ire Noé de'oye sehuoni jai yohuë de'huapi, i tsëcapëre huasoja'core. Jaje pa'ina, Noé pa'ire paji cuasasi do'ipi huaso cuañopi, iye yeja pa'ise'e ne huesëjëna.

⁸ Pa'ire paji cuasa do'ire Abraham Maija'quë soiye de'oye sehuoni i yeja jëoni, Maija'quë soi hue'ñana saji'i, ite isija yejana. Jaron saiyë, cuasama'ë huesërepa sa'aji'i.

⁹ Sani pa'ire paji cuasa do'ipi Maija'quë isisi'i ca nëosi yejare tije pa'ipi ca'nipi nesi huë'ñare pa'aji'i. Pa'isiquëni cui'ne Isaacje cui'ne Jacobje ca'ni huë'ñare pa'ahuë'ë, i isisi'i ca nëose'e pacohua'ipi.

¹⁰ Jaje pa'ina, Abraham Maija'quëpi cuëcueni jëacore pare nesi daripëre utequë pa'aji'i.

11 Pa'ire paji, cuasa do'ire Zara aiopi cui'ne caraopi tutu isi cuañoni mamaquëre coao, iote isisi'i ca nëosiquëni, care papi caco sehudo do'ire.

12 Jaje pa'ina, Abraham pani tëji mu'señapi i acohua'ire jai paire papi quëna huë ma'ñoco ja'i pa'ire pare cui'ne jai tsiaya të'tëpa mejahuëje pa'yere pare, cuëcue saoye peoyerepa.

13 Si'aohua'i jaohua'i cato Maija'quë ca nëose'e pama'pë jujua'huë'ë. Jaje pa'iquëta'are pa'ire paji cuasacohua'i sëte so'opi se ñajë, pa'i ja'ñere sihua'ahuë'ë. Jaje pa'ina, iye yejare ñohua'ipi coa pa'iyë, cuasa'ahuë'ë.

14 Jaje cacohua'i cato ññarepa quëayë, ja yë'ta'a yequë yejare ñohua'i paja yejare co'ejë cu'iyë cajë.

15 Jaje pa'ina, ñohua'i daisi yejare cuasajë cacohua'i pani tsoe co'ira'huë, ñohua'i daisi vejana.

16 Jaje pa'iquëta'are ñohua'i cato ai de'o yejare pare yëhuë, ma'tëmo yejare. Jaje pa'ina, tsoe de'huacaisiconi de'o daripë, ñohua'i pa'ija'to paye sëte Maija'quë huajëya' coema'ë pa'iji, ñohua'i pëca ja'quëre hue'yoto.

17 Pa'ire paji cuasa do'ire Abraham Maija'quëpi neñasi'i caquë caëna, i ca nëosi mamaquëni huani ëoquë isiquë sesi'i caquë yo'opi. I mamaquë tel'i macani isire pasi'i caquë yo'opi,

18 Maija'quëpi Isaac do'ija'a jai paire më'ë acohua'ire paja'quë a'ë ca nëosiquëta'are.

19 Jaje pa'ina, Abraham cato coa huesë yo'oye papi. Asaquë yo'opi, Maija'quëpi ju'isicohua'ire huëoquë pa'iyere. Jaje pa'ina, ju'isiquëje pa'ini mamaquëre huajëquëre pa copi.

20 Pa'ire paji cuasa do'ipi Isaac, yequë mu'se Jacob cui'ne Esau de'oye pa'i ja'ñere caca'aji'i.

21 Pa'ire paji cuasa do'ipi Jacob José mamajëre, pai ñapere ñohua'i de'oye pa'i ja'ñere caca'aji'i, i ju'iñe ñasi maca. Cui'ne i doquë cu'i tupëna jëaye tota paquë nëcaquë Maija'quëre de'oquëre pa'ni caquë sihua'aji'i.

22 Pa'ire paji cuasa do'ipi José i ju'i maca Israel mamajëpi Egíptopi yequë mu'se etani saija'cohua'i a'ë capi. Caquë i tara jaje yo'ojë'ë caquë cuañepi.

23 Pa'ire paji cuasa do'ire Egípto pai ëjaëpi tsire huani jeoñe pa'iji cuañese'e pa'itoje, ca'rama'pë tsihua'ëre de'oquë macani ñani oijë Moisésre ja'a coasiquëni pëca ja'quëohua'i toaso ñañëohua'ire yahueni pahuë.

24 Pa'ire paji cuasa do'ipi Moisés posë de'osi maca coepi, Egípto ëjaë mamaco, mamaquë hue'yo cuañoñe.

25 Coa ai jerepa Maija'quë pai ja're co'aye yo'o cuañoñere yëpi, co'ayere yo'oquë nëhui tëcahuë maca sihuaye pa'iyere coequë.

26 Jaje pa'ina, cuasapi, ai jerepa de'oji, Cristo do'ire Maija'quë tsecohua'i ja're ai yo'oyepi. Jaje pa'ina, Egípto de'o co'amañare do'i peoye ñapi, Maija'quë ite isija'a co'amañare jerepa pa'ye cuasaquë.

27 Pa'ire paji cuasa do'ipi Moisés Egípto pai ëjaë ite pëiñe ca'rama'ë Egíptopi etani sani, Maija'quëre ñañeje pa'yerepa i yëyere cuasaquë ocue pa'i macarepa paji'i.

28 Pa'ire paji cuasa do'ipi Moisés Egípto eta huajë mu'se ñaquëna, sihuaquë cuañepi, eta sa'noana tsiepi tsoajë'ë caquë. Jaje tsoarena, huani jeo huiñaëpi te'ireje Israel pai du'ru mamaquëre pare huaiye paja'quëre capi.

29 Pa'ire paji cuasa do'ipi Israel paije jai Maja'iña yeja jajucore saiyeje pa'ye jë'ë, yequë je tē'tena, ñani cui'ne Egípto paije jëñu'u cajë yo'ojë dutu jujua'huë'ë.

30 Pa'ire paji cuasa do'ipi Israel pai siete mu'seña Jericó daripë tëhuopa yërëhueja'a të'ija'ahuë'ë. Të'ijaisi maca tëhuopapi jë'ye darëa'co'ë.

31 Pa'ire paji cuasa do'ipi Rahab co'a nomioje Maija'quë pai a'ë cuasama'cohua'i ju'ijëna, te'e ju'iñe pao, Israel paire, yahue peocohua'ire de'oye ñacaisi do'ire.

³² ¿Iquere yeque caja'quë a'ni? Jaje pa'ina, yë'ëpi, Gedeón, Barac, Sanson, Jefté, David, Samuel, cui'ne Maija'quëre quëacohua'i yo'ose'ere quëaquë pa'ito mu'sepi caraja'co pa'ini.

³³ Pa'ire paji cuasa do'ipi yecohua'i yejaña siohuë, nuñerepa de'oye cuañecohua'i de'ohuë, Maija'quë ca nëose'ere isi cuañohuë, jai emu yaiohua'i yë'opoaje si'ñe saohuë.

³⁴ Jai toana u huesëyere yayohuë, hua'tipi huani jeoñu'u cajë yo'ojëna, catihuë. Sëyë huesësicohua'ipi tutu isi cuañoni tutu hue'ejë, yequë yejaña soldado paire iohua'ire sañope yo'ocohua'ire uihua quëco saohuë.

³⁵ Paë'ë, cui'ne nomiohua'ije cajeohua'i ju'isicohua'ipi cui'naohua'ipi huëtena pasicohua'ije. Yecohua'ipi ai de'oye pa'iyena juni huëni pa'iyere cajë joye huaso cuañone coejë juë'ë, huaijëna, ai yo'ojë.

³⁶ Yecohua'ipi ai yo'ohuë, co'acohua'i a'ë cajëna, si'sejëna, quëna meapi sëajëna, cui'ne co hue'ñana cojëna.

³⁷ Yecohua'ipi, quëna pëapi jea huea cuañohuë, yecohua'ipi jopore paja'a yëto tëa cuañojë, panita'a hua'tipi të'ca tëtëjëna juë'ë. Yecohua'ipi cabra cui'ne yëi ñama ca'nire ju'ijë si'a hue'ña coa cunirojaë'ë, co'amaña peocohua'ipi, ai co'a ju'ijë oicohua'ipi yecohua'ipi josa yo'ojëna, paë'ë.

³⁸ Airepa de'o paini, si'aohua'i iye yeja paipi de'oye yo'oyere carasicohua'ipi coejëna, iohua'i sani pëaja'to peocohua'ipi yeja coñare, cuene yejañare cui'ne ainoare panirojaë'ë.

³⁹⁻⁴⁰ Maija'quë ña hue'ñana pa'ire paji cuasajë de'oye ite yo'o iñosicohua'ita'a i ca nëose'e isi cuañone pahuë, Maija'quëpi yequë mu'seña de'oyerepa necaquëna, mai ja're tsioni nuñe pa'icohua'irepa pa'ijajë caquë ña nëosi do'ire.

12

Jesuse'ere Ñajë Tuñu'u

¹ I Maija'quë pa'iji cuasajë yo'o iñosicohua'ipi maire të'ijatena pa'iyë sëte jeocoñu'u, si'aye maire dëquëye josa yo'oyere cui'ne co'ayepi maire hueñere. Jeoconi jeto ñese sai hue'ñase'e se ñajë huë'huëñu'u.

² Jaje pa'ina, maire de'ocohua'ire nequëna, Maija'quë pa'iji cuasaye isiquëna, Jesuse'ere ñajë tuñu'u. Co'acohua'ise'e soquë sarahuana que cuañojë ju'icona, huajëya'ye pai ñajëna, ai yo'oquë ju'i ma'ñe caye papi, ai yo'osi jeteyo'je ai sihua'quë cuasa do'ire. Jaje pa'ina, Maija'quë ëja te'tena ja'rupi.

³ Jaje pa'ina, co'acohua'ipi ite co'aye yo'ojëna, si'aye quëcosiquëre pani Jesuni cuasajë tuijë'ë, yo'o jujani jeoñe paja'cohua'i.

⁴ Ja yë'ta'a mësarü tï'añe pañë, co'ayere yo'oma'pë pañu'u cajë si'anë sañope yo'ojë ju'iñena.

⁵ ¿Mësarü tsoe huänëyete, Maija'quë mësarute i mamajëre sëte yëhuoquë cayere? Ñeje toyase'e caji:

Yë'ë mamaquë coema'ë pa'ijë'ë, më'ë tayoyere nu'ñequë si'seto.

Yëhuoquë yo'oto yo'o jujahuë cama'ë pa'ijë'ë.

⁶ I oicohua'ini Ejaë cato tayoto nu'ñequë api.

Cui'ne i mamajë de'osicohua'ini Ejaë cato si'sequë api.

⁷ Maija'quëpi mësarute mamajëre yo'oyepi yo'oji. Jaje pa'ina, quëcojë'ë, i si'seye. ¿Ique mamaquëpi pëca ja'quëre nu'ñe cuañoma'quë pa'iquë'ni?

⁸ Jaje pa'iquëta'are, Maija'quëpi mësarute si'aohua'ire i mamajëre si'seyeje pa'ye si'sema'ë pa'ito mësarü i mamajërepa peoyë, yecohua'i a'ë.

⁹ Cui'ne mai tsï pa'inë, mai tayoyere nu'ñejë, mai iye yeja ja'quëohua'ipi si'sejë pa'ahuë'ë. Yo'ojëna, maipi iohua'ire ëjaohua'ire ñajë ca'rajë de'oye yo'ohuë. ¿Jaje me yo'ojë ai jerepa Maija'quëre ma'tëmo aquëre pare de'oye sehuocaijë yo'o ma'ñeni ti pa'iyere pañu'u cajë?

10 Iye yeja ja'quëohua'i cato iye yeja nëhui tēcahuë pa'iyere cajë nu'ñejë si'sehuë, iohua'i yēyejē pa'iohua'i pa'ijajë cajë. Jajë pa'iquëta'are Maija'quë cato mai de'oye ti pa'iyere caquë si'seji, ije pa'iohua'ire nesi'i caquë.

11 Si'aye ja'a si'se cuaño maca cato a'siyese'e pa'iji. Pa'ina, de'oye paji cajë coeyë. Jajë pa'iquëta'are jeteyo'je jo'cua de'oye pa'iyere, cui'ne nuñerepa pa'iyere isiji, tayosi do'ire si'sese'epi.

Maija'quë Yë'ore Asaye Coejë Pa'i Do'ire

12 De'oji yure jajë pa'iyë sēte huajë tuture papi mēsaru jēñare jē'jose'ere mēñe mējajë'ë, cui'ne mēsaru nēca sīcu tutu peoyere pī'najë'ë.

13 Yo'oni yureta'a nui ma'are pare co'ejë'ë. Co'eni saijë'ë, ja maca do'pë nēcayopi ja'juja'coa. Ja'juni tijupë soto coñe paja'coa.

14 Maija'quëna isisicohua'ire papi jai pa' ja're jo'cua de'oye pa'iyere cajë yo'ojë'ë. Jajë ina isima'cohua'i pani ti te'ije Maija'quëre ñañe peoji.

15 De'hua ñajë'ë, mēsaru aquëpi, sēje oi joyo hue'equëpi josa yo'oquë jai paire co'a de'huaye peoja'core. Jajë pa'ina, Maija'quë de'oye ñacai isiyere si'aohua'i pañu'u cajë de'oye yo'ojë pa'ijë'ë.

16 Mēsaru acohua'ipi yequë nomiore panita'a yequë emēre yo'oma'pë pa'ijajë, panita'a Maija'quë tsere coema'pë pa'ijajë, Esau jē'quë hua'i de'hua maca do'ina si'aye maja'yērepa pa'iyë peoquë tomeaji'i.

17 Ja maca Esapi pēca ja'quëre de'oye pa'ija'ñere cacaijë'ë caquë seina, cacaiye pa'aji'i, otarepa oi catoje, mēsarupi tsoe iye toyase'ere asacohua'i a'ë.

18 Mēsaru cato Sinaí cutihuëje pa'iona, tsiojaima'pë paë'ë, Israel pai tsiojaijë pa'ise'eje pa'yena, toa tsēni nēcasiona, nea hue'ñana ñamije pa'yena, tutu ai juta hue'ñana. Cui'ne

19 asama'pë paë'ë, duruhuë juiye pisiyeje, cui'ne Maija'quë yë'ojë asama'pë paë'ë. Ja yë'o caye asacohua'i cato i cuañeñere quëco tī'ama'pë

20 ai jerepa caye pajë'ë, ca'ahuë'ë, ite. I caye cato paji'i: "Ai cutihuëna tsa'cuquëre cato quëna pēapi jea hueañe paji'i, panita'a uiyopi seso etojaiñe paji'i, nēcicohua'ireje huaiye paji'i, jaro tsa'cucohua'ire," capi.

21 Jajë pa'ina, Moisésje ja ai huajëya'ye pa'iyere ñaquë quëquëquë capi: "Ai ca'raquë tsasiyë, yë'ēje."

22 Jajë pa'iquëta'are mēsaru cato Sión ai cutihuëna tsiosicohua'ipi pa'iyë, Maija'quë huajëquërepa, pa'i daripëna, ma'tëmo Jerusalënna, cui'ne Maija'quëre sihuañu'u cajë jai pai huiñaohua'i tsi'si sitona,

23 Maija'quë mamajëpi iohua'i mamire ma'tëmona toya cuañosicohua'i tsi'si sitona, tsiojaë'ë. Mēsaru cato tsiojaë'ë, si'aohua'ire iohua'i yo'ose'eje pa'ye ti ca de'huaquë Diusu quë'rona. Pai joñoare Maija'quëpi nuñerepa pa'icohua'ire nesicohua'i quë'rona tsiojaë'ë,

24 huajë ca nēose'e cayere necaisiquë Jesuna cui'ne maire tsoa tosi tsie quë'rona tsiosicohua'ipi pa'iyë, Abel tsie seña maca de'oye maire necaiyena.

25 Jajë pa'ina, coema'pë Maija'quë caye de'oyerepa asañu'u, Maija'quë iye yejapi soiquë caquëna, asacaiye coesicohua'i jēaye pa'ahuë'ë. Jajë pa'ina, ai jerepa jēa tī'añe peoji, Maija'quë ma'tëmore papi soiquëna, asacaiye coejë yequere asarojaisicohua'i.

26 Ja mu'seña Maija'quëpi caquëna, yeja ñu'cuea'co'ë. Jajë pa'iquëta'are yure cato caji: "Tijupë iye yeja cui'ne ma'tëmoje ñu'cue coja'coa, yë'ëpi yo'oquëna."

27 Jajë tijupë cani caji, si'aye i de'huase'e ñu'cuyey pa'iji caquë, a'jiñe nejoñese'e nejoñe pa'iji, jēayer pa'se'e nēaja'core.

28 Maija'quë cuañe te'te maire isiyë cato ti nejo ma'ñe a'ë, ja isi do'ire Maija'quëre de'oji cajë pēpayë ca'rajë, ējaere pare ñajë, de'oyerepa ite necañu'u.

29 Maija'quë cato peo hue'ñarepa ëo huesoquë api, toajë pa'i api.

13

¿Me Diusu Yëye Yo'ocaiye Pa'iquë'ni?

¹ Maija'quë do'ijë sête jeoma'pë si'anë sa'ñe oijë pa'ijë'ë.

² Cui'ne mësaru huë'ena daicohua'ire oijë de'oye necaiye huanëyema'pë pa'ijë'ë. Jaje yo'ojë yecohua'i je'quë huiñaohua'i a'ë cuasama'pë huesërepa de'oye iohua'i huë'ena necaijë pëpa'ahuë'ë.

³ Cuasacaijë'ë, co cuañosicohua'ire, mësarupi iohua'i ja're co sitore pa'iyeye pa'ye. Mësaruje cui'ne yo'o cuañõ'ñe pa'iohua'i sête cuasacaijë'ë, co'aye yo'o cuañõjë ai yo'ocohua'ire.

⁴ Si'aohua'i huejani pa'iyere ëjarepa ñajë pa'ijë'ë. Jaje pa'ina, huejasicohua'i nëjo ja're cui'ne ëjë ja're yo'ojë pa'ijë'ë. Jaje pa'ima'cohua'ire Maija'quëpi iohua'i yo'ose'ere saija'quë api, huejama'cohua'ipi nomiohua'ire yo'orojaicohua'ire, cui'ne nëjore pajëta'a yequë nomiore yo'ocohua'ire.

⁵ Oima'pë pa'ijë'ë, curiquëre. Mësaru payere sihuajë pa'ijë'ë. Jaje pa'ina, Maija'quëpi caji, maire: "Te'ohua'ire jeo nëcoye paja'quë a'ë, cui'ne jeoco huesoyeje paja'quë a'ë."

⁶ Jaje pa'ina, Maija'quëna quëco pajë caye pa'iji, ñeje:

Ëjaëpi yë'ëre cõcaiquëre pa'ë.

Jaje pa'ina, ti ca'raye pa'ñë, paipi yë'ëre co'aye neñu'u cajë yo'oye pa'itoje.

⁷ Cuasajë'ë, Maija'quë coca quëajë mësarute sasicohua'i pa'ise'ere, me jaohua'i pate'ni cajë. Ñajë ye'yeyë iohua'i pa'ise'ere tuijë'ë, pa'ire paji cuasajë yo'ose'ere.

⁸ Jesucristo cato ipi ñamina'a pa'isiquëpi iye mu'seje pa'iji, jare ti pani huesëji, je'nëna.

⁹ Ao aijë ñeje yo'ojë'ë, cajë cuañese'ere si'aye yo'o t'ajë aicohua'ire ja yo'oyepi ti cõcaiyë paji. Jaje pa'iquëta'are maire cato ai cõcaiji, Maija'quë maire oiyepi, mai joyona tutu isiquëna pa'iyepi. Jaje pa'ina, sehuosicohua'i ja'në ye'yese'ere jeoni tiñe ye'yayena ye'yema'pë pa'ijë'ë.

¹⁰ Mai cato payë, tiñe pa'yere Maija'quëna isise'e. Ja cato iye yeja Maija'quë huë'e ñacaicohua'i aiñe peoye a'ë.

¹¹ Maija'quë huë'e ñacai ëjaërepa cato pai co'aye yo'o do'ire sai to ja'ñere isisi'i caquë tsiere de'o huë'ñarepa hue'yo sitona saquë api. Jaje pa'iquëta'are nëicohua'i ca cato pai daripë hue'sena etoni peo huë'ñarepa ëo jeõñe paji'i.

¹² Jaje cui'ne Jesuje i tsie do'ipi i paire nesi'i caquë pai daripë hue'sena ai yo'oquë juji'i.

¹³ Jaje pa'ina, jënajë'ë, Jesús ja're pai daripë hue'sena etañu'u. Etani ai yo'oñu'u, i tea juni cuañõquë ai yo'ose'eje pa'ye.

¹⁴ Iye yeja mai peoyë, ti pani huesë daripërepa. Jaje pa'ina, yequë mu'se pa'ija'a daripëre co'ejë saiyë.

¹⁵ Jesucristo do'ija'a Maija'quëre de'oquëre pa'ni cajë sihuaye pa'iji, si'anëpi. Ite jaje cajë sihuaye a'ë, coa isijë yo'oyeje pa'ye. Jaje pa'iyë sête mai yë'opopi de'oquëre pa'ni Maija'quë cajë sihuañu'u!

¹⁶ Huanëyema'pë pa'ijë'ë, mësaru co'amañapi peocohua'ire cõcaiyere. Ja'ë, Maija'quëre isijë yo'oye. Jare Maija'quë sihuaquë necaiquë api.

¹⁷ Maija'quë coca mësarute quëacohua'i cuañëñere de'oye sehuocaijë pa'ijë'ë. Jaohua'i a'ë, mësaru joña ñacaijë pa'icohua'i, Maija'quëna iohua'i yo'ose'e quëaja'cohua'i sête. Jaje pa'ina, mësarupi de'oye sehuocaito sihuajë neja'cohua'i a'ë. Iohua'ipi co'aji cajë oijë neto mësarute iohua'i necaiye ti cõcaiyë peosipi.

¹⁸ Si'aye nuñerepa yo'oñu'u cajë yo'osicohua'i sête, tayose'e peoquëna, asajë jo'cua de'oye pa'iyë, nuñerepa yo'ohuë cuasajë. Jaje pa'ina, yëquëre secacaijë'ë, cayë, mësarute.

¹⁹ Maija'quëpi jëjo saoquëna, esa yë'ë sani mësaru ja're cõni pa'i ja'ñere cajë. Secacaijë'ë, cayë.

De'oye Pa'i Ja'ñere Caquë Pëpa Tëjiye

²⁰ Jo'cua de'oye pa'iyē isi Diusupi yēi ñama Ējaēre pare, ju'isiquēni huēosiquēpi, mēsarute ti ca nēo huesose'e necai tsie do'ipi,

²¹ nuñe pa'icohua'ire, si'aye i yēyere yo'oja'cohua'ire nejaquē. Jaje yo'oquē Jesucristo do'ipi maire i sihuaquē ñañere yo'ojaquē. De'oquēre pa'ni cajē si'anēpi ise'ere sihuajē pañu'u. Jaje pa'ijaquē.

²² Maija'quē do'ijē, yē'ē mēsarute yēhuoquē case'ere quēcojē de'oye asacaijē'ē. Nuñerepa caye cato yē'ē mēsarute toyasico nēhuicoa.

²³ Asajē'ē, cui'ne Maija'quē do'iquē Timoteo tsoe eta huajēpi, cosiquē pa'isiquē. Ipi yē'ē quē'rona titasiquē pa'ito i ja're conī sasi'i, mēsarute do'i sai maca.

²⁴ Si'aohua'ire, Maija'quē paire cui'ne mēsarute Maija'quē coca quēajē ñacaicohua'ireje pēpacaijē'ē.

²⁵ Italia yejapi daicohua'ije, mēsarute pēpa saoyē. Maija'quē oi ñacaiyepi si'aohua'ire mēsarute pa'ijaquē. Jaje pa'ijaquē.

SANTIAGO

Tiya Huesësicohua'ini Santiago Toyase'e

¹ Yë'ë Santiago, Maija'quëre cui'ne Ējaë Jesucristore necaiquëpi pëpayë, Israel doce tsëcapëa acohua'ipi jai hue'ña hua huesëni pa'icohua'ire.

Maija'quë Ta'ñe Asayere Isiye

² Maija'quë do'ijë, jaiye ai yo'oyepi cui'ne co'aye ëayepi mësaruna ti'a maca sihuajë'ë.

³ Mësarupi tsoe asayë, ja ai yo'oyepi cui'ne co'aye ëayepi mësarupa'ire paji cuasayere neñañe a'ë. Jaje pa'ina, ja neñañepi quëcocohua'i pa'iyere neji.

⁴ Nequëna, quëcosicohua'i pa'ijë nuñe pa'icohua'i cui'ne carase'e peocohua'irepa de'oye pa'iyë.

⁵ Mësarupa'icohua'ipi ta'ñe cuasajë yo'oyere carasicohua'i pani sejë'ë, Maija'quëni. Seto Maija'quëpi isija'quë api, ta'ñe cuasajë yo'oyere. Maija'quë cato si'aohua'ire ta'tëpo ti peoyerepa cui'ne ti ëseye peoyerepa isiquë api.

⁶ Jaje pa'iquëta'are seña pa'iji, isire paja'quë api cuasajë ti jëa coeye peoyerepa. Jëa coequë cato jai jaira tutupi ju'aquëna, co'poco ñese sani cui'naopi co'ye daio yo'oyeje pa'i api.

⁷ Jaje pa'i cato ina Maija'quë isija'quë api cuasama'ë pa'ijë'ë,

⁸ iye mu'se yeque cuasasiquëpi ñamina'a yequere cuasaquëpi, ocue pa'i macarepa pa'ima'quë cato.

⁹ Maija'quë do'iquëre teaye pa'ini Maija'quëpi jerepa pa'ire necaina, asaquë sihuaye pa'iji.

¹⁰ Cui'neje jaiye co'amaña paquëni Maija'quëpi teaye pa'ire necaina, asaquë sihuaye pa'iji. Jaiye co'amaña paquë cato taya jorohuë jumuse'eje pa'i api, tsoe quëcoye peoquë api.

¹¹ Jaje pa'ina, jaiye paquëpi i cuasaquë yo'ora'ase'ere jeoni esa ju'iquë api, jorohuë maca jumusico airepa ëse ëoquëna, cuëneni de'oye ña cuañoñe carajaini me'meni tomeñeje pa'ye.

Neñañe Cui'ne Co'aye Nëiñe

¹² Neñañere quëcoquë taima'quëpi sihuaquë api. Jaje pa'ina, neña tëjisi maca ti pa'i marore isi cuañoja'quë api, Maija'quëre oicohua'ire isisi'i ca nëose'ere. Ja do'ire sihuaquë api.

¹³ Mësarupaquëpi co'ayere yo'o ëaye nëiñe pa'ito cuasama'ë pa'ijë'ë, Maija'quëpi co'aye yo'o ëaye nëiñe neji, cajë. Maija'quë cato co'aye yo'o ëaye nëiñe asama'quë api. Cui'ne paipi co'ayere yo'ojajë caquë co'ayere yo'o ëaye nëiñe nema'quë api.

¹⁴ Pa'i cato iohua'ipi co'ayere yë do'ire iohua'i yëyepi quërë saquëna, co'aye yo'oyena taicohua'i a'ë.

¹⁵ Pa'i cuasayepi, pa'i co'ayere yëyepi tsi etapëje pa'io de'oni tayo yo'oyere joyeje pa'ye etoco. Etona, tayo yo'oyepi ai de'o huesëni yureta'a juni huesëyere joyeje pa'ye neco.

¹⁶ Coso cuaño'mapë pa'ijë'ë, Maija'quë do'ijë maña.

¹⁷ Si'aye maire de'oyerepa isise'e cato ma'tëmopi Maija'quë isise'e a'ë. Ja isiquë cato si'aye ma'tëmo miacohua'ire de'huasiquë api, tiñe pa'i ponëma'quë api, cui'ne si'a tëcahuëa tëto saina, cui'neje pa'iquë api.

¹⁸ Ise'e te'i jaje yo'osi'i cuasani maire nuñerepa coca quëayere asani sehujëna, pa'iyere isipi, maipi du'ru macarepa quëise'eje pa'iohua'i huajë sëcapë huëcohua'i pa'ijajë caquë.

Nuñerepa Pa'iyë

¹⁹ Jaje pa'ina, Maija'quë do'ijë maña. Si'aohua'i mësaru cui'ñasicohua'ire papi yecohua'i cayere esa asajë'ë. Jaje pa'iquëta'are coca cayere esarepa cama'pë pa'ijë'ë. Cui'ne esa pëtitema'pë pa'ijë'ë.

²⁰ Pëtitésiquë cato Maija'quë nuñerepa yo'oyere yo'oma'ë pa'iji.

²¹ Jaje pa'iyë sëte si'si yo'oye pa'iyë cui'ne jaiye co'ayepi mësarute timë huesoni pa'iyere jeocojë'ë. Jeconi teaye pa'iohua'i maña'ë cuasajë de'o coca mësaru joñoana tase'ere pajë'ë. Ja coca cato mësaru joñoa huaso tutu paye a'ë.

²² Maija'quë coca asani iti cayeje pa'ye neñe pa'iji. Nema'pë coa Maija'quë cocase'e asajë pa'ini co'ye coso cuañasicohua'i pa'iyë.

²³⁻²⁴ Jaje pa'ina, Maija'quë coca quëayese'e asaquëpi iti asase'eje pa'ye yo'oma'quë cato tsiña de'huana me pa'i a'ni caquë i tsia ñani se ponëni sai tsoe huañeyeni me pa'i pate'ni cuasayeje pa'i api.

²⁵ Jaje pa'iquëta'are nuñerepa pa'icohua'ire cui'ne tseä cuañoma'cohua'ire ne cocare asani i asase'ere huañeyema'quëpi iti cuañeñere ocue pa'i macarepa yo'o tijaquë pa'iquëpi sihuaja'quë api, i yo'oyere.

²⁶ Maija'quëre tija'si'i caquë yo'oquëre pa'ë cuasaquëpi i tsemeñore nau nëcoma'quë pani ija'a co'ye cosoji. Cosoquëna, i Maija'quëre tija'si'i caquë yo'oyepi ti cocai ma'ñe pa'iji.

²⁷ Jaje pa'ina, Maija'quë pai nuñerepa pa'iyë cato iye a'ë: yëhuiohua'ire cocaiye, hua'jeohua'i ai yo'ojëna, cocaiye, cui'ne iye yeja si'si yo'oyere pu'pema'cohua'irepa pa'iyë a'ë.

2

Si'a Yë'quë Maca Yo'oyere Yeyaye

¹ Mësaru Maija'quë do'ijëpi mai de'o Ejaëre pare Jesucristore sehuocohua'ipi paire sahuajë te'ohua'ise'ere de'oye yo'oma'pë pa'ijë'ë.

²⁻³ Jaje pa'ina, yequë mësaru tsi'si sitona dati'ñe pa'i api, te'e jai do'i curi ju'i ca'huaro moñore ju'iquëpi, jai do'i cañare suñasiquëpi daina, cui'ne yequëje curi peoquë teaye pa'ijë ai ju'i care ju'i dati'ñe pa'i api. Daina, mësarupi cayë, du'ru daiquëre de'o caña ju'iquëre: “Da ja'rujë'ë, ico de'o ñu'i saihuëna.” Jaje cajëta'a yequëni co'amaña peoquëni teaye pa'ini cayë: “më'ë cato ja macare nëcaquë ñajë'ë. Panita'a cayë peo yejana ja'runi ñu'i ñajë'ë.”

⁴ Jaje yo'oni tsoe pai yo'oyere ñaquë ca tëji ëjaëje pa'i de'ohuë. De'oni co'aye cuasayepi sa'ñe mësaruja'a sahuajë yo'oyë.

⁵ Yë'ë yëcuhua'irepa Maija'quë do'ijë iyere asajë'ë: Maija'quëpi iye yeja co'amaña peocohua'ire sahuani i tsecohua'ire nepi. Jaohua'ipi jaiye co'amaña payeje pa'ye Maija'quë pa'ire paji cuasayere pajë cui'ne ite oicohua'ire isisi'i ca nëosi co'amañare pajajë caquë.

⁶ Jaje pa'iquëta'are mësarupi co'amaña peocohua'ire teaye pa'iohua'ire co'aye yo'oyë. Jaiye co'amaña pacohua'i pa'i ma'ñe mësaru ñato mësarute tea ju'iñeje yo'ojë pai ëjaohua'i quërona quëre sacohua'i?

⁷ Cui'ne jaohua'ipi yëquë mësarute de'o hue'yosi mamirepa Jesure co'aye sañope cacohua'i a'ë.

⁸ Mësarupi Maija'quë coca cuañese'eje pa'ye më'ë quëno maca pa'iquëre oijë'ë, më'ëja'a co'ye oiyeje pa'ye case'ere si'a yë'quë maca yo'o tija'ani nuñerepa de'oye yo'oyë.

⁹ Jaje pa'iquëta'are mësarupi paire sahuajë te'ohua'ise'ere de'oye yo'ocohua'i pani co'aye yo'oyë, Maija'quë cuañese'eje pa'ye yo'oma' do'ire.

¹⁰ Jaje pa'ina, te'i paipi iye cuañese'ere si'aye de'oye yo'oquëta'a te'o cuañese'ere tayosiquë pani tsoe si'aye tayosiquë pa'iji.

11 Jaje pa'ina, jare ipi Maija'quëpi capi: “Yequë ëmëre, pa'nita'a nomiore yo'oma'pë pa'ijë'ë, huejasicohua'i.” Cui'ne capi: “Pa'ire huani jëoma'pë pa'ijë'ë.” Jaje case'ere asani yequë nomiore, pa'nita'a ëmëre yo'oma'cohua'ipi ja yë'ta'a pa'ire huani jëocohua'i pani tsoe cuañese'ere sehuoma'quë ponëpi.

12 Mësaruru si'aye yo'ose'e iñoñe pa'iji, Cristo yëyere yo'oye pa'nita'a co'ayere. Jaje pa'ina, de'hua ñajë'ë, mësaruru cuasaye cui'ne neñe.

13 Ai yo'ocohua'ire oima'pë pa'isicohua'ire cato oiye peosipi yecohua'i oisicohua'ise'e de'oye ti'aja'cohua'i a'ë, i Maija'quë pa'i yo'ose'eje pa'ye ñaquë de'huasipi.

Nema'pë Cocase'e Caye Co'aji

14 Maija'quë do'ijë Maija'quëre pa'iji cuasaquë a'ë. ¿Caquëta'a ja yë'ta'a nese'e ti peoquëre iquere cöcaiquë'ni, i cuasaye? ¿Jaje pa'ire i cuasase'epi ite huasoye pa'iquë?

15 Cañu'u, Maija'quë do'iquëni, pa'nita'a Maija'quë do'iconi caña cui'ne mu'se ai ja'ñe caraquëna.

16 Mësaruru aquëpi caji: “Señaquë de'oye pa'ijë'ë. Ca'nequë cui'ne si'aye më'ë yëye ai pa'ijë'ë.” Jaje caquëta'a ti isiye pa'ji, ite carayere. ¿Iquere jaje pa'ito coca cöcaiquë'ni?

17 Jaje pa'ina, ju'isi co'amañaje pa'ye a'ë, Maija'quë pa'iji cuasayepi coa pa'ini, nese'epi peoto.

18 Te'i pa'ipi ca'ñe pa'i api, ñeje: “De'o'ji, më'ë cato Maija'quë pa'iji cuasayese'e payë, nese'e peoquëpi. Jaje pa'iquëta'are yë'ë cato nese'ere payë.” Jaje pa'ina, yure yë'ëre iñojë'ë, më'ë Maija'quëre pa'iji cuasayere nese'e peoyepi. Yë'ëpi më'ëre iño'si'i, Maija'quë pa'iji cuasayepi yë'ë nese'ere.

19 Më'ë Maija'quëre te'i pa'iji cuasaquë pa'iyë ai de'o'ji. Jaje cuasani më'ë tayoma'ë pa'iyë. Jaje pa'iquëta'are huatiohua'ije cui'ne cuasayë. Cuasajë ca'rajë tsasijë pa'iyë.

20 Jaje pa'ina, Maija'quëre pa'iji cuasajëta'a nema'pë pa'ito ju'isi co'amaña pa'iji, do'i peoye cuasayepi. Jaje pa'ina, ña sëtajë'ë, huesë pa'ima'ë pa'ija'quë.

21 Ñajë'ë, mai aire Abrahamre Maija'quëpi nuñe pa'iquëre ca huesopi, i mamaquë Isaacre huani jëosi'i caquë yo'osi do'ire.

22 Jaje pa'ina, më'ë ñañë, Abraham i yo'ose'epi Maija'quë pa'iji cuasayere iño'se'e. Jaje yo'oquëna, Maija'quë pa'iji cuasayepi coa yo'o jujase'e peoye etapi.

23 Jaje yo'oquëna, Maija'quë coca toyase'e cayepi ti'api: “Abrahampi Maija'quëre pa'ire pa'ji cuasa do'ire Maija'quëpi ite nuñe pa'iquëre pare ca huesopi.” Jaje pa'ina, Maija'quë cajeire hue'yosiquë pa'iji, Abraham.

24 Jaje pa'ina, mësaruru yure ñañë, Maija'quë pa'iji cuasaquë yo'oquëni nuñe pa'iquëre ca huesoye. Coa Maija'quë pa'iji cuasayese'epi nuñe pa'iquë ca hueso cuañoñe peoji.

25 Jaje pa'ina, Rahab co'a nomiore Maija'quëpi nuñe pa'icore ca huesopi, Josué jëjo saosicohua'ire pëaja'to isico cui'ne yequë ma'aja'a yahue jëjo saosi do'ire.

26 Jaje pa'ina, pa'ipi joyore peoquë pani tsoe ju'isiquë pa'iji. Jaje pa'ye cui'ne Maija'quë pa'iji cuasayepi yo'oye peoto ju'ise'epi pa'iji.

3

Cayere Ye'yaye

1 De'o'ji, Maija'quë do'ijë mësaruru tsoe asacohua'i a'ë, yecohua'ire se ye'yacohua'ipi jerepa iohua'i yo'ose'e ña de'hua cuaño ja'ñe pa'iyë. Jaje pa'i do'ire mësaruru acohua'ipi jai pairepa pa'ima'pë pa'ijë'ë, yecohua'ire se ye'yacohua'i.

2 Si'aohua'i tayocohua'ise'e pa'iyë. Jaje pa'iquëta'are te'i pa'ipi i coca cayere ti tayoma'quë pani nuñe pa'iquëre pa'ipi jaje pa'i pani, si'aye i pa'iyë nuñerepa ñaquë pa'iquë api.

3 Mai cuañoñe caballopi de'oye sehuocaijaquë cajë yë'opona quëna tarapëre jua nëocohua'i a'ë. Jaje neni yureta'a si'aëre de'oye po'nejë sacohua'i a'ë.

⁴ Ñajë'ë, cui'ne jai yohuë yo'oyere. Ai tutu jëayerepa ju'aquëta'are iti tayoco a'ricona iti tayoquëpi pò'nequëna, i yë hue'ñana saicoa.

⁵ Jaje pa'ye mai tsemeñoje a'rico macata'a jai co'amañare cacao. Jaje pa'iopi a'ri toa macata'a jai airo tsëni ëoyeje pa'yerepa yo'ocoa.

⁶ Jaje pa'ina, tsemeño cato toaje pa'io, co'aye ne tuture timësicoa. Jaje pa'iopi mai capëre pa'io si'a capë co'aye neñe pa'iji, cui'ne si'a mai pa'i ma'aje co'a de'huacoa, mëna tutupi ìoni pa'i do'ire.

⁷ Iye yeja pa'icohua'ire nëicohua'ire, pi'are, añaohua'ire, cui'ne jai tsiaya pa'icohua'ireje, si'aye paipi tseani de'oye ye'yacohua'i a'ë.

⁸ Jaje pa'iquëta'are tsemeño cato ye'ya ti'añe peocoa, nau nëco ti'añe peocoa. Co'acoa. Tsimaoje pa'iopi si'aye co'a de'huayere timësicoa.

⁹ Jaje pa'ina, iopi Maija'quëre de'oquëre pa'ni cajë sihuajë, cui'ne jare iopi paireje co'acohua'i a'ë cayë, Maija'quëpi ije pa'iohua'ire de'huasicohua'ireje.

¹⁰ Jare iti yë'opopi etaji, de'oye cacaiye, cui'ne yecohua'ire co'aye cayeje. Jaje pa'i ma'ñe a'ë, Maija'quë do'ijë, jaje yo'oye ai co'aji.

¹¹ Te'e oco cojeja'a de'o oco etacona, sëje ocoje cui'na etama'coa.

¹² Maija'quë do'ijë, mësarü ñato ¿Higuerapi hui'yape ne care quëiñe pa'iquë, panita'a cuiya'ipi higuera care quëiñe pa'iquë? Jaje pa'ina, ti peoji, te'e oco cojeja'a de'o oco cui'ne asi oco etaye.

Maija'quë Ta'ñe Asaye Isiye

¹³ Jaje pa'ito, mësarü aquëpi ta'ñe pa'ipi asa ti'asiquë pani iyere i de'oye yo'oquë pa'iyepi cui'ne ja ta'ñe asayepi teaye pa'ire nequëna, nesi co'amañare iñoja'quë.

¹⁴ Jaje pa'iquëta'are mësarü joyore yecohua'i payere ëa ñajë pëiñepi cui'ne ai jerepa pasi'i cuasajë yo'oyepi pa'ina, ta'ñe cuasayë caye cato coa cosoye a'ë, cui'ne ti ta'ñe asayere pare coa cayeje pa'ye neñe a'ë.

¹⁵ Jaje pa'ye pa'ima'coa, Maija'quë ta'ñe asayerepa. Ja asase'e cato iye yeja pa' cuasani huëose'e a'ë cui'ne pa' capë yëyepi huëose'e a'ë, cui'ne huati huëose'e a'ë.

¹⁶ Jaje pa'ina, yecohua'i payere ëa ñajë pëiñepi cui'ne ai jerepa pa'i pasi'i cuasayepi pa'ito si'aye ne tiya saose'eje pa'yepi pa'iji, coa si'aye co'ayere yo'oyepi.

¹⁷ Jaje pa'iquëta'are Maija'quë ta'ñe asaye isiye cato co'ayena co'me ma'ñe a'ë. Jaje pa'ina, jo'cua pa'iyë, dahuëre pa'iyë, yecohua'i cuasayere meñe ñaño peoye pa'iyë, yecohua'ire teaye ñani cöcayie, jaiye de'o co'amañare neñe, si'a yë'quë maca si'aohua'ire yo'oye, cui'ne nuñerepa pa'icohua'ire neñe a'ë.

¹⁸ Jaje pa'ina, jo'cua de'oye pa'ijajë cajë yo'ocohua'i cato jo'cua de'oye pa'i ja'ñere neñë. Ja yo'ojëna, tase'e mëani quëiñeje pa'ye quëquëna, nuñerepa yo'oyere tēja'cohua'i a'ë.

4

Iye Yeja Ayere Ëa Ñaño

¹ ¿Jeropi daquë'ni, sa'ñe huajo huaiye, cui'ne mësarüja'a sa'ñe pëti coca caye? Ja cato mësarü sa'nahuëpi etapi, co'aye yo'o ëaye nëiñepi mësarü sa'nahuë uihuaquë pa'iyepi.

² Jaje pa'ina, mësarü yëyere ti'lama'pë pa'i do'ire yecohua'i payere ëa ñajë, huani jeojë yo'ojë, mësarü yëyere ti'añu'u cajë yo'ojë uihuayë, mësarü. Mësarü yëye ti'lama'pë pa'iyë. Maija'quëni isijë'ë cajë sema' do'ire.

³ Jaje pa'ina, mësarupi seni isi cuañoñe pañë, mësarü co'aye yëyere yo'ojë nejañu'u cajë së do'ire.

⁴ Nëjore pacohua'ipi yequë nomioni yo'ocohua'ije pa'iohua'i a'ë, mësarü. Huesëye mësarü iye yeja ayere ëa ñajë oicohua'i pani Maija'quëre oima'cohua'i de'ojë, ite sañope yo'ocohua'i pa'iyë. Jaje pa'ina, iye yeja ayere ëa ñajë oicohua'i cato Maija'quë cajeohua'i peoyë, Maija'quëre sañope yo'ocohua'i a'ë.

⁵ Jaje pa'ina, Maire isisi joyopi iye yeja ayere oima'pë pa'ijë'ë, caquë ai oi ësequë ñacaiji, maire. Jaje toyase'e cani coa cama'ë pa'iji, care paji.

⁶ Jaje pa'iquëta'are Diosu maire oi cöcaiquë api. Jaje pa'ina, toyase'e caji: “Maija'quë cato teaye pa'iohua'ini oi cöcaiquë api, jerepa pa'iohua'i a'ë cuasacohua'ire cato cöcaïye paquë api.”

⁷ Maija'quëna mësarü pa'iye isisicohua'irepa pa'ijë ise'ere necaijë'ë, huati yëyere necaima'pë. Jaje yo'ojëna, ña jujani mësarute jëoni huë'huëjaquë api.

⁸ Maija'quëna tsiojaijë'ë, ipi mësaruna tsiojaija'quëre. Co'aye yo'ocohua'i tëno tojë'ë, mësarü jëñare si'si pa'iye. Maija'quëre oñu'u cajëta'a iye pa'iye se oijë yo'ocohua'ipi ja si'si pa'iye tsoa tojë'ë, mësarü joñoare.

⁹ Otare papi oijë ai co'a ju'ijë'ë, mësarü co'aye yo'ose'ere cuasajë. Mësarü sose'epi ota ponëjaquë cui'ne mësarü sihuayepi oiyena ponëja'quë.

¹⁰ Jaje pa'ina, Maija'quë ña huë'ñare pana teaye pa'iohua'i de'ojë'ë, ipi mësarute jerepa pa'iohua'ire neja'quëre.

Yequë Tayoyere Ñaquë Cama'ë Pa'ijë'ë

¹¹ Maija'quë do'ijë, sa'ñe mësarüja'a co'aquë api cama'pë pa'ijë'ë. Jaje pa'ina, Maija'quë do'iquëre co'aquë api caquë cato cuañese'e cayere co'aji caji, ipi cuañese'e meñe ña ëjaë de'oni. Jaje pa'ina, më'ëpi cuañese'e cayere co'aji caquë pani iti cuañese'ere sehuoma'ë pa'i coa më'ëja'a co'ye ñani ca tëji ëjaëje pa'i de'oyë.

¹² Te'i pa'iji, cuañese'e paire isiquë. Jare i api, tayose'e ñani ca tëji ëjaërepa. Cui'ne jare jaëse'e pa'iji, huasoye paquë, cui'ne nejoñe paquë. ¿Jaje pa'ito më'ë iquei macapi më'ë cajei tayoye ñaröjai caquë'ni?

Ñamina'a Pa'i Ja'ñe Huesëjë Caye

¹³ De'oji, yure iyere asajë'ë. Yure panita'a ñamina'a ja daripëna sani jaronä te'le ometëcahuë pa'ijë co'amaña nejë isijë curi neñu'u, cacohua'i maña.

¹⁴ Ñamina'a mësarü pa'i ja'ñe huesëyë. Mësarü cato picoja'a pa'isicota'a peo huë'ña tiya saiyeje pa'iohua'i a'ë.

¹⁵ Jaje pa'ina, mësarü cato ñeje caye pa'iji: “Ëjaëpi yëna huajëcohua'i pa'ijë iye maña nesi'i panita'a ja yequë co'amañaje nesi'i caye pa'iji.”

¹⁶ Jaje pa'iquëta'are mësarü cato si'a tuturepa cacohua'i a'ë, pa'ire payeje nëina. Si'aye jaje jerepa pa'iohua'ire nëina, tutu caye co'aye a'ë.

¹⁷ Jaje pa'ina, de'oye yo'oye asaquëpi ja yë'ta'a de'oye yo'oma'ë pani tsoe co'aye yo'opi.

5

Jaiye Co'amaña Pacohua'ire Quëaye

¹ Iye jaiye co'amaña pacohua'i asajë'ë. Oijë'ë cui'ne cuijë'ë, mësarü ai yo'o ja'ñere asa quëquëjë.

² Mësarü jai do'i co'amaña tsoe ja'juse'e a'ë cui'ne de'o ju'i cañaje pu'jupi ani huesose'e a'ë.

³ Mësarü oro cui'ne curiquëje yoco ne huesëse'e a'ë. Jaje yoco ne huesëyepi iñoji, mësarü co'aye yo'oyere. Jaje pa'ina, japi mësarü capëa toa ëoyeje pa'yerepa peo huë'ña ëo huesoja'coa. Mësarü tëji mu'sëñare pare jaiye co'amaña de'huanä teaye payë.

⁴ Mësarü tsjña co'amaña necohua'ire saïma'pë pa'ise'epi yure mësarute sañope iñoji. Iñoquëna, Ëjaërepa tutu quë'ipi iohua'i nesi do'ire saijë'ë, cayere asapi.

⁵ Iye yeja pa'i maca mësarü de'o huë'ñare pare pa'ijë si'aye mësarü yëyere yo'ojë sihuajë paë'ë, duruhuequë hui'yape jujuyeje pa'ye jujuhüë. Jaje pa'ina, yure mësarute huai mu'sëña tji'api.

⁶ Mësarupi huani jëohüë, ti co'aye yo'oma'cohua'ini, co'acohua'i a'ë cajë, mësarute sañope yo'o tutu ti peocohua'ini.

Yo'o Jujahuë Cama'pë Quëcojë Uteye

⁷ De'oji. Maija'quë do'ijë. Mësarü cato yo'o jujahuë cama'pë quëcojë utejë'ë, Ëjaë dai macaja'a, tsio taquë je'quë oco tēcahuëare utequë pa'iquë a'ë, ocosi maca tase'epi mëani quëcona tēasi'i caquë.

⁸ Jaje cui'ne mësarujë quëcojë ocue pa'i macarepa pa'ijë'ë, mai Ëjaë daiye tī'a tēji do'ire.

⁹ Maija'quë do'ijë mësarujā'a sa'ñe jaë do'ire ai yo'oyë cajë pēti coca cama'pë pa'ijë'ë, Maija'quëre nejo cuañõñe pañu'u cani. Tsoe caca sa'rore pa'iji Diusu pai yo'ose'e ñani ca tēji ëjaërepa.

¹⁰ Jaje pa'ina, Maija'quë do'ijë ye'yejë'ë, Maija'quë yëye quëacai do'ire tsoe acohua'i ai yo'ojë quëcose'ere.

¹¹ Ai yo'onije quëcosicohua'ire mai cato cayë: ai sihuacohua'i pa'iyë, jaohua'i cato. Mësarupi Job ai yo'oquë quëcose'e cui'ne tēji hue'ñana Maija'quë ite cõcaise'e asacohua'i a'ë. Jaje pa'ina, Maija'quë cato, teaye ñani oi cõcaiyepi ini pa'iyë sēte cõcaija'quë api.

¹² Maija'quë do'ijë, mësarü cayepi do'i quë'ye pa'ijaquë cajë Maija'quëna se ca col'ijajë care payë cama'pë pa'ijë'ë. Jaje pa'ina, nuñerepa cajë'ë, yecohua'i asajëna. “Jaje pa'iji” casicohua'i pani, jare “jaje pa'iji” case'e pa'ijaquë, cui'ne yecohua'i asajëna, “pañë” casicohua'i pani, jare “pañë” case'e pa'ijaquë. Jaje yo'onita'a mësarü nejo cuañõñe paja'cohua'i a'ë.

Jujucaija'quë Api, Asajë Señe

¹³ Mësarü aquëpi ai yo'oquë pani Maija'quëre seja'quë, mësarü aquëpi sihuaquë pani Maija'quëre sihuaquë jējēja'quë.

¹⁴ Mësarü aquëpi ju'iquë pani sehuosicohua'i ëjaohua'ini soija'quë, mai Ëjaë mamipi cajë secacaija'cohua'ire, hui'yapepi dojë.

¹⁵ Maija'quëpi ju'iquëre jujuja'quë api. Ta'ñe cuasajë seto ju'iquëpi co'yaja'quë api. Co'aye yo'osiquë pa'itojē i co'aye yo'ose'ere sai de'huacaise'e pasipi.

¹⁶ Jaje pa'ina, tayo yo'ose'ere pai ñape yecohua'ina se quëajë, pai ñape yecohua'ire secacaijë'ë, Maija'quëre si'aohua'i juju cuañõsicohua'i pañu'u cajë. Jaje pa'ina, nuñe pa'iquëpi Maija'quëre seña cato ai tutu pa'iji, yecohua'ire cõcaiyë.

¹⁷ Jaje pa'ina, tsoe aquë Maija'quëre quëacaiquë Elías maije pa'ipi ocoma'o pa'ijaco caquë Maija'quëre sequëna, toaso ometëca cui'ne jopo ocoye pao, iye yeja.

¹⁸ Paçona, cui'naëpi Maija'quëre ocojaco caquë sequëna, oco ocona cui'naopi, yeja de'oye mëaco de'o.

¹⁹⁻²⁰ Maija'quë do'ijë, mësarü aquëpi nuñerepa yo'o ma'are hua saquëna, yequëpi, de'o ma'ana cui'naëni ne co'ya cõquë pani jutira'siquëni huasoji, cui'ne jaiye i co'aye yo'orojaise'ere sai de'hua cuañõji.

1 SAN PEDRO

Pedro Toyase'e Si'a Hue'ña Hua Saisicohua'ina

¹ Yë'ë Pedropi Jesucristo jëjo daoquëpi iye toya ja'hua toyayë, yequë pai yejañare hua saisicohua'ina caquë toyayë: Ponto, Galacia, Capadocia, Asia cui'ne Bitinia pa'icohua'ina.

² Maija'quëpi mësarute sahuapi. Sahuasicohua'ini Maija'quë joyopi Maija'quë tsecohua'ire nepi, mësarupi Jesucristo cuañeñe de'oye sehuocohua'ipi i tsiepi tsoa tosicohua'i pa'ijajë caquë. Jaje pa'ina, Maija'quëpi de'oye ñacaina, jo'cua de'oye pa'ijë'ë.

Ti Pani Huesëyere Utejë Pa'iyë

³ De'oquëre pa'ni cañu'u, Maija'quëre mai Ëjaë Jesucristo pëca ja'quëre, maire ai oi do'ire tijupë coasicohua'ire nesiquëre Jesucristo juni huëisi do'ipi. Jaje pa'ina, iye yo'osi do'ipi de'oyere pare utejë pa'iyere payë, mai.

⁴ Jaje pa'ina, Maija'quë mësarute caquë ma'tëmo de'huacaisi co'amañare ti ne huesë ma'ñere, si'si ne ma'ñere, cui'ne ti me'me tome ma'ñere paja'cohua'i a'ë, mësaruru Maija'quë cuasa do'ipi.

⁵ Jaje pa'ina, mësarute Maija'quëpi i tutupi ñacai pa'iji, mësarupi huasosicohua'i pa'iyere, i ne de'huacaise'ere ti'ajajë caquë. Jare tëji mu'señarepa paja'cohua'i a'ë.

⁶ Ja do'ire mësaruru ai sihuajë pa'iyë, coa nëhui tēcahuë jaiye neñañe ai yo'oye pa'itoje.

⁷ Jaje pa'ina, mësaruru Maija'quë pa'iji cuasayere ai yo'oyepi neñaquëna, do'i quë'ye etase'epi, toapi neñasi oro do'iyë jerepa seña maca do'i quë'ye etasipi. Oro cato coa carajaiñe a'ë. Neñañe pa'ina, itire pase'e etase'epi Jesucristore iñosi maca Jesucristore sihuajë de'oquëre pa'ni cayere cui'ne ëjaëre pa'ni cayere iñoñe pasipi.

⁸ Jesucristore ñama'pë pa'isicohua'ita'a ite ai oiyë, mësaruru. Itë ñama'pë pa'isicohua'ita'a pa'ire paji cuasajë ai de'oyerepa sihuayë, yë'opi ca ti'añe peoyerepa.

⁹ Sihujë joñoa huaso cuañoñere ti'asi'i cajë ti'ahuë, mësaruru pa'ire paji cuasa do'ipi.

¹⁰ Maija'quëre quëacaicohua'ipi ai tsoe hue'ña mësarute Maija'quë oi coa isi ja'ñere huaso cocare toyacaijëta'a huesëhuë. Jaje pa'ina, iquere caquë'ni cuasajë ai co'ehuë, asa ti'añu'u cajë.

¹¹ Cristo joyopi Maija'quëre quëacaicohua'ire du'ru quëapi, Cristo ai yo'o ja'ñere cui'ne jeteyo'je i ayere ma'tëmo ayere de'oyerepa pa'i ja'ñere quëapi. Jaje quëaquëna, asajë çjequë pa'ija'quë a'ni, i? cui'ne çje yëhua jaje pa'ija'coa'ni? cajë ai co'ehuë, asañu'u cajë.

¹² Jaje co'ejëna, Maija'quëpi iohua'ire quëapi, iye mësaruru quëaye mësaruru tse peoji caquë. Yecohua'i tse a'ë caquë quëapi. Ja cato maini capi. Yure jaje pa'ina, iyere Maija'quë huaso cocare mësarute quëacohua'i quëahuë, ma'tëmo jëjo daosi joyo tutupi yo'oquëna. Iye huaso coca cato huiñaohua'ique ai cuasajë itise'e ña ëa ju'iñë.

Maija'quëpi Maire De'ocohua'irepa Pa'iyena Soiye

¹³ Jaje pa'iyë sëte mësaruru cuasayere ne de'huajë'ë, cuepese'eje pa'iohua'i pa'ima'pë. Jaje pa'ijëna, mësaruru Jesús ayere iño maca, Maija'quë oi cocaiyepi pa'iji, mësarute. Jare cuasajë pa'ijë'ë.

¹⁴ Jaje pa'ina, Maija'quë caye de'oye sehuocai mamajë sëte, Maija'quëre asama'në yëjë pa'ise'ere pa'ima'pë pa'ijë'ë.

¹⁵ Maija'quë mësarute soisiquë ai de'oquë api. Jaje pa'ina, mësaruru de'ocohua'irepa pa'ijë'ë, ije pa'iohua'i.

¹⁶ Jaje pa'ina, toyase'e caji: “De'ocohua'irepa pa'ijë'ë, yë'ëje pa'iohua'irepa.”

17 Mësarupi Maija'quëre “Ja'quë” cajë secohua'i pani si'anë ini ca'rajë pa'ijë'ë, iye yeja mësarupi pa'i mu'seña pai ñape yo'ose'eje pa'ye saiquëni, cui'ne si'a yë'quë maca si'aohua'ire yo'quëni.

18 Mësarute Maija'quëpi huasopi, mësarupi aihua'i pa'ise'eje pa'ye mësarujë do'i peoyere yo'ojë pa'isicohua'ini. Mësarute huasoni saicaima'ë paji'i, oropi panita'a curipi, ne huesëyere. Iye huaso do'i cato saipi, ti ne huesë ma'ñere papi. Jare mësarupi tsoe asacohua'i a'ë.

19 Cristo tsie do'ipi saicaji'i, mësarute yëi ñama a'si peoquëpi, si'si te'ñaje peoquëje pa'ire papi.

20 Cristo cato ja yë'ta'a yeja de'huama'në jaje jucacaija'quëre ca nëosiquë pa'iji. Jaje pa'ipi yure tëji mu'seña mësarupi de'oye pa'iyere caquë daji'i.

21 Jaje pa'ina, mësarupi Cristo do'ija'a Maija'quëre ire papi cuasajë sehuoyë, ju'isiquëni huajëquëre huëoni de'quëre pare iñosiquëre. Jaje pa'ina, yure mësarupi Maija'quë pa'ire paji cuasajë ina quëco pajë pa'iyë, cocaija'quë api cuasajë.

22 Nuñerepa cocare mësarupi sehuocai do'ire mësarupi joña tsoa tohuë, Maija'quë do'ijëre nuñerepa oñu'u cajë. Jaje pa'iyë sëtë si'a tuturepa pai ñape yecohua'ire oiye pa'iji, de'o joyore papi.

23 Jaje pa'ina, mësarupi cato yure pai ju'icohua'i mamajë peoyë. Mësarupi cato yure Maija'quë coca ti pani huesëyere papi jojosicohua'i a'ë.

24 Jaje pa'ina, toyase'e caji:

Si'a pai iye yeja pa'icohua'i tayajë pa'iohua'i a'ë,

Si'aye iohua'i pa'iyepi taya joroje pa'ye a'ë.

Taya cato cueneco. Cuene huesëcona, iti joropi tomeco.

25 Jaje pa'iquëta'are Maija'quë coca cato ti pani huesëye a'ë.

Iye huaso cocare mësarute quëahuë.

2

1 Jaje pa'iyë sëtë si'aye co'ayere jeocojë'ë, si'aye cosoyere, coa cayere, yecohua'i payere ëa ñañere, cui'ne yecohua'ire co'a coca cayere jeocojë'ë.

2 Jeoconi tsj mañaja'a coasicohua'i oje yëyeje pa'ye mësarujë joyo pa'i cocare yëjë'ë, huasosicohua'i ai de'oyere cajë.

3 Mësarupi Ëjaë de'quërepa pa'iyere nuñerepa ña ti'asicohua'i pani jaje yëcohua'i pa'ijë'ë.

Cristo Api, Pa'iyë Quë'i Quëna Pë

4 Ëjaëna tsio daijë'ë, pa'iyë pa'i quëna pëna, pai jeocosicona. Jaje pa'iquëta'are Maija'quëre cato i sahuasi quëna përe pa'ë, jai do'i quë'io.

5 Jaje pa'ina, mësarupi ina tsiojaijë pa'iyë quë'i quëna pëa de'ohuë. De'orena, Maija'quëpi joyo huë'e de'huapi, mësarupi. De'huaëna, ise'ere necaija'cohua'i pa'iyë. Pa'ijë Jesucristo do'ija'a ai yo'ojë isiyë, Maija'quë sihuaquë ñañere.

6 Jaje pa'ina, toyase'e caji:

Yë'ë sahuasico core pani, de'o quëna përe pare Siónna oañë,

Iona quëco paquë cato coa quëco tayohuë caquë co'a ju'inë pasipi.

7 Jaje pa'ina, ja quëna përe iore pao cajë asacohua'ire cato do'i quë'iorepa asa cuañoji. Jaje pa'iquëta'are, toyase'e cayeje pa'ye pa'iji, jaje asama'cohua'ire cato. Jaje pa'ina, caji, toyase'e ñeje:

Huë'e necohua'i jeocosi quëna pëpi

Yure cato si'a huë'e naupa quëna përepa de'o.

8 Cui'ne yecopi caji, ñeje:

Asama'cohua'ipi ja quëna pëna ju'ajëna, iopi ne taoja'coa.

Jaje pa'ina, jaohua'i cato Maija'quë coca sehuoma' do'ire ne huesëja'cohua'i a'ë, i ña nëose'eje pa'ye.

Maija'quë Pai Pa'iyë

⁹ Mësaruru cato i sahuasi pai a'ë. Ëjaëre pase'ere necaija'a pai a'ë. Si'si peo daripë acohua'i a'ë. Maija'quë tsecohua'ire pa'ë. Jaje mësaruru pa'iohua'i a'ë. Jaje pa'ina, mësarute nea hue'ñare pa'ijëna, Maija'quëpi soipi, mia hue'ñana etani Maija'quë de'oyerepa yo'ose'ere yecohua'ina quëajajë caquë.

¹⁰ Ja'në cato mësaruru i pai peocohua'i pa'ë. Pa'isicohua'ipi yure cato i pai de'ohuë. Ja'në mësarute Maija'quë teaye ñani cõcaiye papi. Yure cato mësarute teaye ñaquë oi cõcaiji.

Maija'quëre Necaiyere Cajë Pa'ijë'ë

¹¹ Maija'quë do'ijë, mësarute se'ñë, mësaruru capë yëyere sa'ro nëocaima'pë pa'ijë'ë caquë, mai joña sañope uihuayere. Mësaruru cato iye yeja acohua'i peoyë. Coa daisicohua'i a'ë.

¹² Jaje pa'ina, de'oyerepa yo'ojë pa'ijë'ë, si'aohua'ire judío pai peocohua'ireje. Jaje mësaruru pa'ijëna, yure mësarute sañope co'aye yo'ocohua'i a'ë casicohua'ipi mësaruru de'oye yo'oyere ñani, Maija'quëre de'oquëre papi caji'cohua'i a'ë, iohua'ire Maija'quë huaso mu'se ti'aëna.

¹³⁻¹⁴ De'oji. Maija'quëpi nepi, pai ëjaohua'ire co'aye yo'ocohua'ire si'seja'cohua'ire, de'oye yo'ocohua'ini de'ocohua'i a'ë caji'cohua'ire. Jaje pa'ina, mai Ëjaëre oi do'ire si'a pai ëjaëre si'aohua'i jerepa pa'ire sëte de'oye sehuocaiye pa'iji. Jaje cui'ne si'aohua'ire iye yeja pai ëjaohua'ire de'oye sehuocaiye pa'iji.

¹⁵ Jaje pa'ina, Maija'quë cato yëji, mësaruru de'oye yo'ojë pa'ijëna, huesëohua'ipi ta'ñe cuasama'cohua'ipi mësarute sañope ca ti'a'ne peoyere.

¹⁶ Jo'ya nesicohua'i peoyë, mësaruru. Jaje pa'ina, jo'ya nesicohua'i peoyë cajë co'ayere neñu'u cajë yo'oma'pë pa'ijë'ë. Coa ai jerepa Diosu jo'yaohua'i a'ë cuasajë, i yëyere yo'ojë pa'ijë'ë.

¹⁷ Si'aohua'ire paire de'oye yo'ojë'ë, ëjaohua'ire yo'oyeje pa'ye. Maija'quë do'ijëre oijë'ë. Maija'quëre ca'rajë'ë. Pai ëjaëreje de'oye yo'ojë'ë, ëjaëre papi cuasajë.

Cristo Mai Yo'o Ja'ñere Iñoquë Ai Yo'opi

¹⁸ Co'amaña necaicohua'i, mësaruru ëjaohua'ire de'oye sehuocaijë pa'ijë'ë. De'ocohua'ise'ere mësarute oicohua'ise'ere de'oye yo'oma'pë pa'ijë'ë. Co'a ëjaohua'ireje de'oye sehujë yo'ojë'ë.

¹⁹ Jaje pa'ina, de'oye a'ë, mësaruru de'oye yo'ojëta'are mësarute yecohua'ipi co'aye yo'ojëna, ai yo'oyere quëcoye.

²⁰ Jaje pa'iquëta'are mësaruru co'aye yo'ojë si'se cuañojë quëcoto do'i peoji. Jaje pa'iquëta'are mësaruru de'oye yo'o do'ire ai yo'ojë quëcoye pani de'oye a'ë. Do'i pa'iji, Maija'quë ña hue'ña.

²¹ Jare caquë mësarute Diosu soipi, mësaruru Cristo mësaruru do'ire ai yo'ose'ere ñani i yo'ose'eje pa'ye mësaruru yo'ojajë caquë.

²² Cristo cato ti te'oreje tayo neñe paquë paji'i, cui'ne paireje cosoma'quë paji'i.

²³ Ite co'aye catoje sañope cui'ne co'ayepi cama'quë paji'i. A'si ite yo'o macaje sañope icohua'ire saisi'i cama'quë paji'i. Coa ai jerepa Maija'quëna jeopi, jaëpi pai yo'oyere ña de'huaquëpi, nuñerepa yo'oquëpi ña de'huajaquë caquë.

²⁴ Cristopi si'aye mai co'aye yo'oye hue'oní sani cruzuna que cuañopi, maipi co'aye yo'oyere ju'isicohua'ijë pa'ye pa'ijë nuñerepa yo'oyere huajëcohua'i pa'ijajë caquë. I a'si do'ipi mësaruru huasosicohua'i pa'iyë.

²⁵ Ja'në mësaruru yëi ñama ne huesësicohua'ijë pa'iohua'ipi pa'ë. Jaje pa'isicohua'ita'a yure cato Cristona co'irena, ipi yëi ñamare ñacaiquë ñañeje ñaquë mësaruru joñaaje ñacaiji.

3

Huejasicohua'i Pa'iyere Quëaye

¹⁻² Nomiohua'i, mësaruje mësaru ëjëohua'i cuañeñere de'oye sehuojë pa'ijë'ë. Jaje yo'ojëna, mësaru ëjëohua'i sehuoma'cohua'ipi mësaru iohua'ire de'oye ëjaohua'ire ñajë de'oye pa'iyere ñajë sehuoja'cohua'i a'ë, ai yëhuo coca peoye.

³ Mësaru de'ocohua'i ña cuañoñere ëmëje'e capë ëja de'oyere oima'pë pa'ijë'ë, ai de'oye naña yoyere, jai do'i yi'yo se'huoñere, panita'a jai do'i caña suñañere.

⁴ Mësaru de'ocohua'i pa'iyë cato pa'ijaquë mësaru joyopi de'oye cuasayepi, ja'ë tënë ma'ñerepa, a'ji joyopi jo'cua de'oye pa'iyë a'ë, do'i quë'yerepa Maija'quë ña hue'ña.

⁵ Ai tsoe hue'ña nomiohua'i Maija'quëna iohua'i pa'iyë isisicohua'i cato jaje pa'iyepi ëja de'osicohua'i pa'ahuë'ë. Maija'quëna quëco pacohua'i pa'ahuë'ë. Jaohua'i cato, jaje pa'iohua'ipi iohua'i ëjëohua'ire de'oye sehuocohua'i pa'ahuë'ë.

⁶ Jaje pa'io pa'aco'ë, Zara. Jaje pa'io pa'io paquë Abrahamre de'oye sehuoco pacopi ca'aco'ë, "Yë'ë ëjaë". Jaje pa'ina, mësarupi ti ca'rama'pë de'oye yo'ocohua'i pani io mamajë pa'iyë.

⁷ Jaje cui'ne mësaruje ëjëohua'ije mësaru nëjohua'i yëjë cayere de'oye asacohua'i pa'ijë'ë. Pani nomiohua'ipi esa jë'ye duruhuëje pa'iohua'i pa'i do'ire iohua'ire ëjaohua'ire ñajë dahuëre paye. Coa ai jerepa Maija'quë oi mësarute pa'iyë isise'eje pa'ye jaohua'ireje isisi do'ire mësaru de'oye ñajë pajë'ë. Jaje yo'ojëna, mësarute josa ta'tëpoje pa'io pa'iyë pasipi, Maija'quëre se maca.

De'oyere Pare Yo'o Do'ire Ai Yo'ocohua'i Pa'iyë

⁸ Jaje pa'ito pa'i ñape sa'ñe de'oye yo'ojë pa'ijë'ë, te'e nëiñena tsiosicohua'ipi sa'ñe Maija'quë do'ijëre oijë. Teaye pa'iohua'ipi de'oye yecohua'ire oijë cocaicohua'i pa'ijë'ë.

⁹ Mësarute co'aye yo'ouna, iteje co'ayepi saïma'cohua'i pa'ijë'ë, pëi tea ju'iquëna. Iteje pëijë sañope tea ju'iñepi saïma'pë pa'ijë'ë. Coa ai jerepa mësarute sañope cacohua'ini de'oyepi cacaijë'ë, Maija'quëpi de'oye pa'iyena de'huaja'cohua'ini soisicohua'i sëte.

¹⁰ Jaje pa'ina:

Paipi sihuaquë de'o mu'seña pasi'i cani

I tsemeñore nau nëcoye pa'iji,

Coso coca caye paja'core yë'opopi.

¹¹ Co'aye yo'oyere jëoconi de'oyere yo'ojë pa'ijë'ë.

Jo'cua de'oye pa'iyere co'eni ti'ani jare yo'oye pa'iji.

¹² Èjaëpi nuiñe pa'icohua'ire ñacai paji.

Cui'ne iohua'i ite señeje asacai pa'iji.

Jaje pa'iquëta'are co'aye yo'ocohua'ire cato sañope yo'oquë pa'iji.

¹³ ¿Nepi mësarute sañope yo'oja'cohua'i a'ni, mësarupi si'anë de'oyese'e yo'ocohua'i pa'ito?

¹⁴ Jaje pa'iquëta'are mësaru nuñerepa yo'ojë pa'i do'ire ai yo'oni sihuacohua'i pa'ija'cohua'i a'ë. Ca'rama'pë pa'ijë'ë. Cui'ne co'a ju'ima'pë pa'ijë'ë.

¹⁵ Coa ai jerepa Cristore mësaru joñoa Èjaëre pare pajë'ë. Jaje pa'ina, si'anë cuañesicohua'ipi pa'ijë'ë, mësaru sehuoni utejë pa'iyere paipi seni asañu'u cajë secohua'ire, dahuëre pa'iohua'ipi, ëjaohua'ire ñajë de'oyere papi iohua'i sese'ere sehuocaijë'ë.

¹⁶ Jaje pa'ina, mësaru cuasayepi jo'cua pa'ijaquë cani de'oye yo'ojë pa'ijë'ë. Pa'ijëna, mësaru nuñe Cristore sehuocohua'i ëaye pa'iyere co'aye cacohua'ipi iohua'i co'aye case'ere cuasajë co'a ju'ija'cohua'i a'ë.

¹⁷ Ai jerepa de'oiji, nuñere pare yo'ojë ai yo'oye pa'ito. Jaje Maija'quëpi yë nëoru. Co'ayere yo'o do'ire ai yo'oye cato do'i peoye a'ë.

18 Mai co'aye yo'o do'ire saicai Cristo ai yo'opi, te'ore pare juni tëjiquë. De'oquëpi ai yo'opi, mai co'acohua'i do'ire, maini Maija'quë quë'rona sasi'i caquë. I capë cato huahuoni ju'isiquë paji'i. Jaje pa'isiquëta'a i joyopi huëoquëna, cui'naëpi huajëquë pani copi.

19 Ja joyopi sani paire necaise'ere quëapi, tseä cuañosi joñoare.

20 Ja joñoa cato tsoe hue'ña Noé pa'inë Maija'quëre sehuocaima'cohua'i pa'ijë pa'isicohua'i paë'ë. Jai yohuë de'hua maca Maija'quë yo'o jujama'ë iohua'ire utequë pa'i maca ja joñoare quëapi. Coa ocho pai maña huaso cuañojë pa'ahuë'ë, ocopi.

21 Maire oco doye cato ocho paire huasose'eje pa'ye a'ë. Jaje pa'ina, Jesucristo juni huësi do'ipi maire huasoji. Oco doye cato coa iñoñe a'ë, ja huasosicohua'i pa'iyere. Jaje pa'ina, emëje'e si'sire tsoa toñere oco doye iñoñe paji. Coa ai jerepa de'oye cuasayere pañu'u cajë Maija'quëre señere iñoji.

22 Maire huasoquë cato ma'tëmona mëni Maija'quë ëja te'tere pa'iji, si'aohua'ire huiñaohua'ire cui'ne cuañe tutu pacohua'ire meñe cuañequëpi.

4

Diusu Isisi Tutu Pa'iyë Ja'ye Ñacajë Pa'iyë

1-2 Cristopi i capë ai yo'oquë juji'i. Jaje pa'ina, iye cuasayere pajë'ë. Capëpi ju'isiquë cato co'aye yo'oye tëni saisiquë api. Tëni saisiquëpi si'a i iye yeja pa'i maca Maija'quë yëyere yo'oquë pasipi, i capë co'aye yëyere yo'oma'ë, jare cuasajë pa'ijë'ë.

3 Teape tsoe mësarü Maija'quëre sehuoma'cohua'i yo'oyere yo'ojë paë'ë, si'aye yo'oyena sëo measicohua'ipi, co'ayere yëyere, cuepeyere, jai pai tsi'sini aijë ai pisiye yo'ojë cayere, jaiye cono ucuyere, cui'ne Maija'quë api cajë co'ayere sejë yo'ojë paë'ë.

4 Jaohua'i cato yure mësarute iohua'ire ñañë, mësarupi te'e iohua'i ja're cono co'ayere yo'ojë pa'ima'pëna. Jaje pa'ina, mësarute co'aye cayë.

5 Jaje pa'iquëta'are jaohua'i cato iohua'i pai ñape yo'ose'ere iñoja'cohua'i a'ë, huajëcohua'ire cui'ne ju'isicohua'ire pai ñape yo'ose'ere saisi'i caquë ña de'huaquëna.

6 Jaje pa'ina, ju'isicohua'ire de'o cocare quëapi. Ja cocapi iohua'i huajëcohua'i pa'inë yo'ose'ere ña de'huayere caquë, iohua'i Diusu pa'iyë isiyepi joyopi pa'ijajë caquë yo'opi.

7 Si'a co'amaña carajai mu'seña t'aji. Jaje pa'ina, mësarü nuñerepa pa'iohua'ipi Maija'quëre señese'e yo'ojë pa'ijë'ë.

8 Jaje pa'ina, si'aye jerepa pai ñape sa'ñe oiyere pajë'ë. Paire oiye cato jaiye co'aye yo'oyere sai de'huacaiye a'ë.

9 Pai ñape yecohua'ire de'oye yo'ojë'ë, mësarü huë'ena daicohua'ire, ësema'pë.

10 Jaiye tiñe pa'ye Maija'quë isiyë de'o co'amaña de'oyerepa necaicohua'i sëte pai ñape yecohua'ire necaijë'ë, mësarü isi cuañose'eje pa'ye.

11 Mësarü joyopi cocare caquë pani Maija'quë coca cayeje pa'ye cajuquë, cui'ne yecohua'ini cocaiquë pani Maija'quë isi tutupi cocaijaquë. Jaje pa'ina, si'aye mësarü nerojainë cato Jesucristo do'ija'a, Maija'quëre sihuajë de'oquëre pa'ni ca ja'ñere neñe pa'ijaquë. Maija'quëre cato si'a miañe jare i tse'e a'ë, cui'ne si'a co'amaña jare i tse'e a'ë, je'nëna. Jaje pa'ijaquë.

Cristore Tuicohua'i Ai Yo'oye

12 Yë'ë oicohua'i, toa ëoyeje pa'ye jëaye neñañepi mësaruna titaja'coa. Titacona, me neni jaje tiñerepa pa'iquë'ni cuasama'pë pa'ijë'ë.

13 Neñañepi pa'ito coa ai jerepa sihuajë'ë, Cristo ai yo'ose'e ayere mësarujë pajë cajë, si'aye i ayere de'oyerepa mësaruja'a iñoquëna, ai sihuaja'cohua'ipi.

14 Jaje pa'ina, yecohua'ipi Cristore tui do'ire mësarute co'acohua'i a'ë cato mësarü sihuacohua'i pa'iyë pa'iji, Maija'quë de'o joyopi mësarü ja're pa'i do'ire.

15 Paire huani jeoñere, co'amaña yahue iñere, co'aye yo'oyere, yecohua'i yo'oyere coa cacarojajjē ne de'huacaiyere yo'oye peoji, iyere yo'o do'ire ai yo'oquē pani huajēya' ju'iñe pa'iji.

16 Jaje pa'iquēta'are Cristore tui do'ire ai yo'oquē pani huajēya' ju'iñe peoji. Coa ai jerepa Maija'quēni de'oquēre pa'ni caquē sihuaye pa'iji, ai yo'o do'ire.

17 Tsoe ti'api, Maija'quē tsēcapēre pani iohua'i yo'ose'e ñaquē sai de'hua maca. Jaje mai yo'ose'ere du'ru ñaquē sai de'huaye huēoto, ¿merepa jaohua'i Maija'quē caye sehuoma'cohua'i yo'o cuañoja'cohua'i a'ni, ai co'acohua'i cui'ne Maija'quē cuañeñe yo'oma'pē tayocohua'i?

18 Nuñe yo'ocohua'ita'a huaso cuañoñe ai yo'oye pa'iji. Jaje pa'ito, ¿merepa co'aye yo'ocohua'i cui'ne tayocohua'i jēa ti'aja'cohua'i a'ni?

19 Jaje pa'ina, Maija'quē yēyepi yo'ojē ai yo'ocohua'i cato jare de'oyere yo'ojē pa'iye pa'iji, joñoase'ere Maija'quēna isini pa'ijē, Maija'quē cato maire ne de'huaquēpi, cui'ne i case'eje yo'o ti'aquēpi.

5

Sehuosicohua'ire Yēhuoye

1 Yē'ēje sehuosicohua'i ējaē'ē. Jaje pa'ipi Jesucristo ai yo'oquēna, ñasiquēpi yure yēhuoyē, sehuosicohua'i ējaohua'ire, mēsaru quē'ro pa'icohua'ire, yē'ēje iohua'i ja're conī Jesús aye de'oyere pare jeteyo'je paja'quēpi.

2 Mēsarupi ñacaija'cohua'i a'ē caquē Maija'quē mēsaruna isisicohua'i de'oye cuasajē yo'ojē'ē, Maija'quē yēyeje pa'ye. Yo'oma'pē pa'ijē'ē, cuañe nēosi do'ire panita'a curiquēre ai yē do'ipi mēsaru yē do'ire sihuajē nejē'ē, co'amaña.

3 Cui'ne mēsaru tsecohua'i a'ē cuasama'pē pa'ijē'ē, mēsaru ñajē pacohua'ire. Coa ai jerepa iohua'ini de'oye pani iñojē'ē, mēsaru pa'i'yere ñajē tuija'cohua'ire.

4 Jaje mēsaru yo'onita'a yēi ñamare ñacai'cohua'i Ējaērepa dai maca de'o marore pare isi cuañoja'cohua'i a'ē, ti me'me tomema'coni, cui'ne i ayere de'oyere pare iñoja'coni.

5 Jaje cui'ne mēsaruje posēohua'ije sehuosicohua'i ējaohua'i cayere de'oye sehuocohua'i pa'ijē'ē. Si'ahua'i pai ñape yecohua'ire de'oye sehuocaijē dahuēre pa'ijē'ē. Jaje pa'iye pacohua'ire cato Diosupi sañope yo'oquē api, jerepa pa'iohua'i a'ē cuasacohua'ire. Jaje pa'iquēta'are dahuēre pa'icohua'ire cato de'oye yo'oquē i oiyepi coaiquē api.

6 Jaje pa'iye sēte Maija'quē tutu quē'i Ējaēre pa'ē cuasajē i cuañeñere sehuojē dahuēre pa'ijē'ē, ipi mēsarute jerepa tēto saisicohua'ire neja'quēre iti yo'o maca ti'aēna.

7 Jaje pa'ina, si'aye mēsaru co'a ju'iñe Maija'quēna isijē'ē, mēsarute oi ñacaiquēna.

8 Ñare pajē pa'ijē'ē, sētasicohua'ipi. Mēsarute sañope yo'oquē huati, jai yaije pa'ipi tē'ijai mēsarute co'equē cu'iji, asi'i caquē.

9 Sañope ite quēco saojē'ē, Maija'quē pa'iji nuñerepa cuasayepi. Si'a hue'ña Maija'quē do'ijē pa'icohua'ije cui'ne ai yo'oye pa'iquēta'are quēcōyē cuasajē mēsaruje quēcōjē'ē.

10 Jaje coa nēhui tēcahuē ai yo'osi jeteyo'je Diosupi mēsarute de'ocohua'ire nuñerepa pa'iohua'ire tutu quē'iohua'ire, cui'ne ti'aja'cohua'ire pa'ē asacohua'ire nesipi, maire ai oi Jesucristo ja're tsioni pa'ijē ti carajai ma'ñere de'oyere pare pajajē caquē soisiquēpi.

11 Jaē api, jerepa pa'i de'oquērepa ti carajaima'quērepa. Jaje pa'ijaquē.

Pēpa Tējyerepa

12 Maija'quē do'iquē nuñe pa'iquē Silvanona toya cuañoahuē, iye nēhui coca maña. Iye toyase'e cato mēsarute yēhuoye a'ē, cui'ne care paye a'ē, Maija'quē maire oi coa isise'ere. Jaje pa'ito ocue pa'i macarepa itire tuijē pa'ijē'ē.

13 Babilonia sehuosicohua'i pa'icohua'ipi mēsarute pēpa saoyē, mēsarute soise'eje pa'ye Diosu soisicohua'ipi, cui'ne yē'ē mamaquēje pa'i Marcosje mēsarute pēpa saoji.

14 Pai ñape yecohua'ire yo'jeire oiyepi oijē su'cuajē sihuajē pēpacaijē'ē.

Si'aohua'i Jesucristore pacacaicohua'i sēte, ipi ñacaina, jo'cua de'oye pa'ijē'ë. Jaje pa'ijaquë.

2 SAN PEDRO

Pedro Toya Coše'e Hua Saicohua'ina

¹ Yè'è, Simón Pedropi iye toya ja'hua toyayè, mèsaruni caquë, Jesucristo jo'yaëpi ì jèjo daoquëpi. Maija'quë nuñerepa yo'oquëpi cui'ne Jesucristo paire huasoquëpi, yèquë cuasayeje pa'ye Maija'quë pa'iji cuasayere de'oyere pare cuasa tì'añe isisicohua'ina toyayè.

² Maija'quë coa isiye cui'ne jo'cua de'oye pa'iyepi mèsarute jerepa pa'ijaquë, mai Èjaë Jesucristore cui'ne Maija'quëre mèsaru cuasa tì'a do'ipi.

Cristore Tuicohua'i Yo'oye

³ Maire Maija'quëpi soipi, ì jerepa pa'iyepi cui'ne ì de'oyerepa yo'oyepi. Jaje pa'ina, Maija'quëpi ì tutupi maire isipi, si'aye caraye peoyerepa, nuñerepa de'oyerepa yo'ojè pa'ì ja'ñere, ìte mai cuasayepi.

⁴ Ja co'amaña do'ija'a jaiye ì ca nēose'e ai de'oyere pare jai do'ire maina isipi, maipi iye yeja pai èaye nēiñepi co'a de'oyena sayere cati saiscicohua'ipi pa'ijè ì pa'iyere ayere tì'ani pa'ijajè caquë.

⁵ Jaje pa'ina, mèsaru ai seña maca payere cajè tutu yo'oye pa'iji. Jaje pa'ina, mèsaru Maija'quë pa'iji cuasayepi de'oyese'e yo'oyere se mëojè'è. De'oyese'e yo'oyepi ta'ñe cuasayere se mëojè'è.

⁶ Ta'ñe cuasayepi yèyere co'ye quëco tì'añere se mëojè'è. Yèyere co'ye quëco tì'añepi yo'o jujama'pè quëcoyere se mëojè'è. Yo'o jujama'pè quëcoyepi nuñerepa cuasayese'e se mëojè'è.

⁷ Nuñerepa cuasayepi Maija'quë do'ijère oiyere se mëojè'è. Maija'quë do'ijère oiyepi, si'aohua'ire paire oiyere se mëojè'è.

⁸ Jaje mèsarupi iye co'amañare pajè se mëoto mèsaru pa'iyere do'ì què'ye pasipi, coa pa'iyere peojè. Cui'ne mèsaru Cristore cuasase'ere se mëoñe pa'iji.

⁹ Jaje pa'iquëta'are iye co'amañare peoquë cato ñama'quëje pa'ì api. Panita'a ñaco poreije pa'ì api. Ì ja'nè co'aye yo'ose'e tsoa toçaise'ere huañeyesiquë api.

¹⁰ Jaje pa'ina, Maija'quë do'ijè, mèsarute Maija'quë sahuani ì tsecohua'ire nese'ere iñoñu'u cajè ai cuasajè yo'ojè'è. Mèsarupi jaje yo'oni co'aye yo'oyena taiñe ti paja'cohua'ì a'è.

¹¹ Jaje cui'ne maire huasoquë Jesucristo cuañe te'tepi mai cacaja'a eta sa'ro jaicorepa hui'yocaisicopi pa'ija'coa.

¹² Jaje pa'ina, mèsarupi ta'ñe cuasajè nuñere pare ocue pa'ì macarepa pa'itoje ja yè'ta'api yè'è cato mèsarute ca sètoquë pasi'ì si'aye mèsarute ye'yase'ere.

¹³ Jaje pa'ina, yè'è cato iye nuñere pa'è cuasayè. Ja yè'ta'a yè'è huajèquë pa'ì maca cato mèsarute yèhuo sètoquë pasi'ì caquë.

¹⁴ Jaje pa'iquëta'are mai Èjaë Jesucristopi yè'ère quëa iñoipi, më'è esa iye yeja pa'iyere jèoja'quë a'è caquë.

¹⁵ Jaje pa'ina, yè'è ju'isi jeteyo'je yè'è ca sètosi co'amañare si'anè cuasa cuañoñe pa'ijaquë caquë, yè'è ai cuasaye ja'ye yo'oyè.

Mai Èjaë De'oyere Ñaño

¹⁶ Mai Èjaë Jesucristo daiye cui'ne ì tutu què'irepa pa'iyere yèquë mèsarute quëase'e pa'ise'e coa cuasa huëose'ere quëaye pahüë. Yèquë ñaco care papi jerepa pa'ì pa'ina, ñase'ere quëahuë.

17 Cui'ne yëquëpi ite ñajë cui'ne asahuë, Maija'quëpi Jesure de'oquëre pani, jerepa pa'ini sihuaquë ma'tëmopi de'o yë'orepa "iquë api, yë'ë mamaquë, yë'ë oi'quërepa. Ini ai sihuaquë pa'iyë," caquëna.

18 Jaje asahuë, ma'tëmopi yë'ose'e Maija'quë caye jutaquëna, jeto de'o cutihuëre Ëjaë ja're conì pa'i maca.

19 Jaje cui'ne payë, maire jerepa care paye necai cocajë. Ja cato Maija'quëre quëacaicohua'i toyajë pa'ise'ere cayë, jare mësaru de'oyerepa asacaiye pa'iji, toa tsëo pë ñami miacaiyeje pa'ye mësarute miacaiyere. Jaje miacai pasipi, mësaru joñoana, ñata ma'ñocore papi miacaiye tì'a macaja'a.

20 Jaje pa'ina, mësaru cato cuasaye pa'iji. Maija'quë coca toyase'e cato paì quëase'e peoye a'ë.

21 Jaje pa'ina, Maija'quëre quëacaicohua'i cato ìohua'i cuasayepi huëojë caye pa'ahuë'ë. Coa ai jerepa Maija'quë joyopi quëaquëna, Maija'quë yëyere ca'ahuë'ë.

2

Coa Cosoye Ye'yacohua'ire Quëaye (Jud 4-13)

1 Israel paì Maija'quëre quëacaicohua'ipi pa'iyë, cacohua'i. Coa cosocohua'i pa'ahuë'ë. Jaje cui'ne mësaru acohua'ije ye'yacohua'ipi coa cosocohua'i pa'ija'cohua'i a'ë. Jaohua'ipi yahuerpa ìohua'i co'aye cuasayere ye'yacohua'i a'ë nejo cocare. Jaje yo'ojëta'a ìohua'ire huasosi ëjaëni coa caquë api caja'cohua'i a'ë. Jaje ca do'ire ìohua'ire ai esa nejoñepi títasipi.

2 Jai paì jaohua'ire tuija'cohua'i a'ë, ìohua'i co'aye yo'oyere ñajë. Jaohua'i do'ire iye de'o cocare, yecohua'ipi co'aye caja'cohua'i a'ë.

3 Jaje pa'ina, ai curiquë yë do'ire mësaru payere sioja'cohua'i a'ë, coa cosoye ye'yayepi yo'ojë. Jaje pa'ina, jaohua'ire cato nejoñepi ti jëa tì'añe peoyere papi uteji, tsoe hue'ñana jaje nejoja'cohua'ire ña nëosicohua'ire sëte.

4 Diusu ì huiñaohua'i tayosi do'i saì de'huacaiye pa'aji'i. Coa ai jerepa ìohua'ire cato huëni ai nea hue'ñare pana toa yejana jeocoaj'i'i. Jaohua'i cato paì ñape yo'ose'e ña mu'señarepa ca tējija'cohua'ipi de'huasicohua'ipi pa'iyë.

5 Jaje pa'ye cui'ne yeja tsoe hue'ña pa'isicohua'ireje Diusu saì de'huacaiye pa'aji'i, ìohua'i tayose'e. Coa ai jerepa ocopi co'je hueaj'i'i. Co'je hueacona, coa Noé macase'ere, iti nuiñe pa'iyere quëasiquëse'ere cui'ne ì ja're conì siete paì pa'icohua'ise'ere huasoaj'i'i.

6 Jaje cui'ne Sodoma cui'ne Gomorra paì daripëaje Diusupi nejoaj'i'i, huatase'e ëo huesoquë. Iye cato yo'oa'ji'i, jeteyo'je co'a paì pa'icohua'ipi jaje yo'oye co'aye a'ë cuasajë pa ja'ñere caquë.

7 Jaje yo'okuë coa Lotse'ere huasoaj'i'i, co'a paìpi co'ayere yo'ojëna, ñaquë oi pa'isiquëse'ere. Jaë cato nuñe pa'iquë pa'aji'i.

8 Jaje nuñe pa'ipi ìohua'i quëno macare pa'i si'a mu'señapi si'aye ìohua'i co'aye yo'oyere asaquë cui'ne ñaquë ì de'o joyopi ai yo'okuë oi pa'aji'i.

9 Jaje mai Ëjaë cato ìna ìsisicohua'ire neñañere pa'ito huasoquë api. Jaje pa'iquëta'are co'acohua'ire cato paì ñape yo'ose'e ña mu'serepa si'seja'cohua'ini paquë api.

10 Diusupi si'seja'quë api, si'sire yëjë yo'ojë pa'icohua'ire, ëjaohua'i cayere coejë sañope cacohua'ire. Jaje pa'ìohua'ipi huajëya'ye peoyerepa cui'ne ai co'a ju'ima'pë ìohua'i yëyese'e cuasajë ti ca'rama'pë ëjaohua'ire co'aye cacohua'i a'ë.

11 Jaje pa'iquëta'are huiñaohua'i ai tutu pacohua'ita'a ëjaohua'ire co'aye cama'cohua'i a'ë, Maija'quë ña hue'ña.

12 Jaje pa'iquëta'are jaohua'i cato coa nëtërojaicohua'ije pa'ìohua'i a'ë. Asa tì'añe peocohua'i a'ë. Coa ìohua'ire nëiñeje yo'ocohua'i a'ë. Tseani huani jeoja'cohua'ipi

jojosicohua'i a'ë. Jaje pa'iohua'ipi iohua'i asaye ti'a mañere co'aye a'ë cayë. Ja do'ire nētērojaicohua'i ju'ñeje pa'ye ai yo'ojë juni huesēja'cohua'i a'ë.

¹³ Yecohua'ire iohua'i co'aye yo'osi do'ire saï de'hua cuañojē yure cato si'a mu'seña anirojaijē sihuacohua'irepa pa'iyë, cuasayë. Jaohua'i cato si'si a'sioje pa'iohua'i pa'iyë, mēsarujā're conī. Jaje pa'iohua'ipi mēsarujā're conī aō aijē sihuayë cajë yo'oyë, iohua'ire coso huesose'ere jerepa yo'o huajējē.

¹⁴ Jaje pa'iohua'ipi te'o macareje, nomiore coa ñañe pañë, jare nomi ēayese'epi ñacohua'i a'ë, tayo yo'oyeje ti jē'joma'cohua'i a'ë. Tutu peocohua'ire cato iohua'i yo'oyepi cosojë co'aye yo'oyena ne taocohua'i a'ë. Ai co'amaña tsi'soni payere cajë tañerepa yo'ocohua'i a'ë, Maija'quë co'aye ca nēosicohua'ipi.

¹⁵ Beor mamaquë Balaam co'ayere yo'oquë curiquë nesi'i caquë yo'o jañeje pa'ye yo'oyë, jaohua'i cato.

¹⁶ Jaje yo'oquëna, ite burra ti cama'copi pai yë'ore papi i tayoquë yo'oyere ca quëco'a'col'ë. Jaje canī i cuepequë yo'oyere necaiye pa'aco'ë.

¹⁷ Iye pai cato oco dea pēpi oco peocoje pa'icohua'i a'ë, cui'ne sirioni tutupi tirona tutu saoyeje pa'iohua'i a'ë, nea hueñare pana ti nejoja'cohua'ire ña nēosicohua'ipi pa'iyë.

¹⁸ Jaohua'i cato pa ēaye nēi tutupi ca huëocohua'i a'ë, do'i peo cocapi cajë. Jaje cajë tayocohua'i quë'ropija'a cati huajēsicohua'ini, iohua'i capë co'aye yēyena capë ēayere sēo mease'ere yo'ojë, cosojë jaohua'ire co'aye yo'oyena ne taocohua'i a'ë.

¹⁹ Jaje yo'ojë cayë iye a'ë, de'oyerepa pani huajēye. Jaje cajëta'are iohua'i si'si pa'iyepi jo'ya nesicohua'ire paji. Jaje pa'ina, si'a pai iohua'ire yo'o ēaquëna, quëco ti'ama'pë yo'oyere ējaëre payë. Japi jo'ya nesicohua'ire paquëna, pa'iyë.

²⁰ Jaje pa'ina, maire huasoquë Ējaë Jesucristore asa do'ire iye yeja co'aye pa'iyere cati saicohua'ipi cui'naohua'ini ja'në co'aye yo'ose'epi hue cosicohua'i pani, ja'në pa'ise'e seña maca co'a hueñana cacayë.

²¹ Ja do'ire ai jerepa de'ora'pi, jaohua'ire nuñerepa pa'i cocare asama'cohua'ipi pa'ito co'aji. Yure cato Maija'quë de'oyerepa cuañeñere iohua'ina isipi, ite asasicohua'ita'a jeoni pa'ijëna.

²² Jaje pa'iquëta'are jaohua'ina ti'api, tsoe case'epi: “Jo'ya yai i siso oasiconi ani coquë api, cui'ne sese ja'a de'oye tsoa tosicipi ya'o dana cui'naopi cuyacoa.”

3

Ējaërepa Daiyere Quëaye

¹ Maija'quë do'ijë yë'ë oicohua'i, ico cato yë'ë cayaye acore mēsarute toya saocoa. Iye cayaye toya saoyena, mēsarujā're cuasajë pa'iyere yëhuo sētosi'i cuasahuë.

² Jaje pa'ina, huñeyema'pë pa'ijë'ë, Maija'quëre quëacaicohua'i de'ocohua'irepa case'ere, cui'ne Ējaërepa huasoquë cuañese'ere, jare i jëjo daocohua'i mēsarute ye'yase'ere.

³⁻⁴ Cuasajë'ë, iyere: Tëji mu'seña cato iohua'i yëyeje pa'ye co'ayere yo'ocohua'ipi daija'cohua'i a'ë. Jaohua'ipi cue'cue yë'opi, seja'cohua'i a'ë: “Me neo'ni, yure Cristo dasi'i ca nēose'e”, mai aipë maña juju satoje yeja de'hua maca acoje pa'ioipi nēio carajaico iye yeja.

⁵ Jare secohua'ipi cato tsoe hueñna Maija'quëpi cuañequëna, ma'tëmo ējacona, cui'ne yejajë oco da'case'e pa'isicopi oco da'caja'a yeja ējapi. Jare asacohua'ita'a jare asayere coejë jaje cayë.

⁶ Cui'ne tsoe hueñna yejajë ocopi co'jeni si'aye iote pa'iyë nejose'eje asacohua'i a'ë.

⁷ Jaje pa'iquëta'are ma'tëmo cui'ne yeja yure pa'iyë cato toana ëo jañepi pa'iji, Maija'quë cuañe do'ipi de'huase'epi. Ja toapi pai ñape yo'ose'e ña tëji mu'serepa co'acohua'ire ëo huesoquë nejoja'quë api.

⁸ Maija'quë do'ijë yë'ë oicohua'i iyeje huanëyema'pë pa'ijë'ë, mai Ëjaëre cato te'e mu'sepi mil ometëcaje pa'ye pa'iji, cui'ne mil ometëcapi te'e mu'seje pa'ye pa'iji.

⁹ Mai Ëjaë yecohua'i cayeje pa'ye i ca nëose'ere yo'o tì'ama'ë tsoe nëima'ë pa'iji. Coa ai jerepa i cato mësaruni cuasaquë dahuëre yo'oji, pai juni huesëyere ësequë. Jaje pa'ina, i cato yëji, si'aohua'i Maija'quëna pönëni coliyere tiro pa'icohua'ipi.

¹⁰ Jaje pa'iquëta'are ti cuasama'topi tì'aja'coa, Ëjaë mu'se cato, co'amaña ñaë daiyeje pa'ye. Ja macarepa ma'tëmo cato peo hue'ñarepa nejosico pasio ai huajëya'yerepa tutu pisiyepi. Ja macarepa ma'tëmo pa'i co'amaña peo hue'ñarepa ëose'e pasipi, cui'ne iye yeja pa'i co'amañaje peo hue'ñarepa ëose'e pasipi.

¹¹ Jaje si'aye nejo ja'ñese'e pa'iji asacohua'i sëte, ai jerepa ina isisicohua'ipi ise'ere cuasajë necaijë pa'iyë pa'iji.

¹² Jaje pa'ina, Diusu yo'oja'a mu'se esa tì'ajaquë cajë tutu yo'ojë'ë, Maija'quë yo'oja'a mu'serepa tì'añere utejë. Ja mu'se cato si'aye ma'tëmo pa'iyë cui'ne yeja pa'iyë nejo huesose'e pasipi, toa uyepi peo hue'ñarepa ucosi huesoquëna.

¹³ Jaje pa'iquëta'are mai cato huajë ma'tëmore cui'ne huajë yejare utejë pa'iyë. Diusu ca nëose'ere de'oyese'e cui'ne nuñere pase'e pa'ija'tore.

¹⁴ Jaje pa'ina, Maija'quë do'ijë maña iye co'amañare utejë pa'ijë de'oye yo'ojë pa'ijë'ë. Maija'quëpi tìtani si'si tē'ña peocohua'ire cui'ne co'aye yo'ose'e peocohua'ire de'oye ñaja'quëre.

¹⁵ De'hua cuasajë'ë, mai Ëjaë cato maire oi do'ire esa daiye paji, maipi huasosicohua'i pa'ijajë caquë. Jaje cui'ne toyapi, Maija'quë do'iquë mai oiquë Pabloje, Diusu ite ta'ñe asaye isise'eje pa'ye.

¹⁶ I mësarute toya saoye ñape iye ayere mësarute capi. Jare caquë toyase'e ayeta'a yeque cato asa tì'añe jëayequë pa'iji. Pa'ina, jare huesëohua'ipi Maija'quë pa'iji cuasaye carasi-cohua'ipi tìñe ponañë. Ja ponañeje pa'ye Maija'quë coca toyase'eje tìñe ponacohua'i sëte, iohua'i nejo cuaño ja'ñere jaje yo'oyë.

¹⁷ Ja do'ire Maija'quë do'ijë, yë'ë oicohua'i mësaruru cato iye pa'i ja'ñere cuasacohua'ipi de'hua ñajë pa'ijë'ë, mësaruru nuñerepa pa'iyere, co'acohua'ipi mësarute iohua'i cosoyepi ne ta'ojë.

¹⁸ Jaje pa'ina, mësaruru cato ai jerepa mai Ëjaë huasoquë Jesucristoni de'oyerepa i pa'iyere asa tì'ajë'ë, i oiyeje pa'ye oiyeña ai de'oja'cohua'i. Jaëpi de'oquërepa yure cui'ne je'nëna ti carajaima'quërepa. Jaje pa'ijaquë.

1 SAN JUAN

Pa'i Cocarepa

¹ Toyayë, mësarute du'ru pa'i huëose'ere pare. Jare yëquëpi asajë cui'ne yëquë ñaco care papi ñahuë. Jaje pa'ina, ñajë yëquë jëñapi itire papihuë, pa'i coca ayere. Ja cato cayë.

² Iye pa'i cocapi yëquëna eta iñopi, pëca ja'quë ja're conì pa'ise'epi. Jare yëquëpi ite quëacaicohua'ipi ñani mësarute quëahuë, ja ti pani huesëyere.

³ Yëquë ñase'ere cui'ne yëquë asase'ere mësarute quëahuë, mësarupi yëquë ja're tsioni pa'ijajë cajë, yëquë Maija'quëna cui'ne i mamaquë Jesucristona tsioni pa'ieje pa'ye.

⁴ Jaje toyayë, mësarute sihuayepi timëse'erepa pa'ijaquë cajë.

Ësëje Pa'i Api, Maija'quë

⁵ Iye coca cato Jesucristo yëquëre ye'yase'e a'ë. Jare mësarute quëahuë. Maija'quë cato ëse miañeje pa'ye miaquë api, ite ti peoji, nea te'te macaje.

⁶ Jaje pa'ina, maipi i ja're tsioni pa'iyë cacohua'ita'a ja yë'ta'a nea hue'ñare pa'ini coa cosoyë, cayepi cui'ne yo'oyepi.

⁷ Jaje pa'iquëta'are maipi Diusu pa'ieje mia hue'ñare pa'icohua'i pani yecohua'ire tsiosicohua'ipi pa'iyë. Jaje pa'ito Jesucristo Diusu mamaquë tsiepi si'aye co'ayere tsoa tocaiji, maire.

⁸ Tayo yo'oye peoyë cacohua'i pani maija'a co'ye cosoyë, nuñerepa pa'iyepi maini peo do'ire jaje cacohua'ipi.

⁹ Jaje pa'iquëta'are tayo yo'oyere cajë oijë Maija'quëna quëato, Maija'quë de'hue necai nuñerepa yo'oja'quë api. Jaje yo'oquë ipi mai co'aye yo'ose'ere sai de'huacai cui'ne si'aye tayo yo'ose'ere tsoa tocaija'quë api.

¹⁰ Maipi tayo yo'oma'cohua'i a'ë cacohua'i pani Maija'quëpi coa cosoquëje pa'iyere neñë. I nuñerepa cocare itire pa'ë cajë cama'pë sehuoma'cohua'ipi.

2

Cristo Maire Cacaquë Api

¹ Maija'quë do'ijë iyere toyayë, mësarupi co'aye yo'oma'pë pa'ijajë caquë. Jaje pa'iquëta'are co'aye tayosicohua'i panije payë, mai do'ire pëca ja'quë ja're ca de'huacaiquëre, Jesucristore nuñe pa'iquëre.

² Jesucristo cato mai tayo yo'oyepi cui'ne si'aohua'i iye yeja pa'icohua'i yo'oyepi sai de'huacaise'e pa'ijaquë caquë jucacaji'i.

³ Jaje pa'ina, Maija'quë cuañese'ere sehuocaicohua'i pani de'hue ite asa ti'acohua'ipi pa'iyë asayë.

⁴ Jaje pa'ina, yë'ëpi ite asa ti'ahuë caquëpi i cuañese'ere sehuoma'quë pani coa cosoquë api, ini nuñerepa cocapi peo do'ire.

⁵ Jaje pa'iquëta'are i cocare asaquë i cuañeñeje yo'oquë pani ite nuñerepa oiquëre papi. Jaje pa'ijë i ja're tsiosicohua'ipi pa'iyë asayë.

⁶ Jaje pa'ina, Maija'quëna tsioni pa'iyë caquë pani, Jesucristo pa'ise'ejë pa'ye pa'ieje pa'iji.

Huajë Cuañeñe

⁷ Yë'ë oicohua'i, mësarute du'ru huëo maca asajë pa'isi cocare toyayë, tsoe hue'ña cuañese'ere, huajë cuañeñere toyama'ë pa'iyë. Iye cocare mësarupi asahuë.

⁸ Jaje pa'iquëta'are, huajë cuañeñere toyayë. Jaje pa'ina, Jesuni ñajë, cui'ne mësaruni ñajë nuñerepa cocare ñaño pa'iji. Jaje pa'ina, yure cato ñami pa'ise'epi tëto saina, nuñere papi miacaji.

⁹ Jaje pa'ina, mia hue'ñare pa'iyë caquëta'a Maija'quë do'iquëre coequë cato ja yë'ta'a nea hue'ñare pa'iji.

¹⁰ Maija'quë do'iquëre oiquë cato mia hue'ñare pa'iji. Jaje pa'ire co'ayepi ìte ne taõñe peoji.

¹¹ Maija'quë do'iquëre coequë cato, nea hue'ñare pa'iji, ì sai hue'ñaje huesëquëpi, neañepi ñaco cana tēhuo huesosiquëpi ñama'ë pa'iji.

¹² Tsì maña toyayë, mēsarute, mēsaruru tayo yo'ose'ere Jesucristo do'ipi, sai de'huacaisi do'ire.

¹³ Ja'quëohua'i toyayë, mēsarute de'hue asa tì'arena, ja'a huëo maca pa'isiquëre. Toyayë, posëohua'i mēsarute, huatireje ñese quëcosi do'ire. Toyahuë, mēsarute tsì maña de'hue ja'quëre pare asa tì'asi do'ire.

¹⁴ Toyayë, mēsarute ja'quëohua'i, ja'a pa'i huëo maca pa'isiquëni de'hue asa tì'asi do'ire. Toyahuë, mēsarute posëohua'i de'hue tutu quë'iohua'i pa'ijë Maija'quë cocapi mēsaruni pa'ina, huatire quëcorena.

¹⁵ Jaje pa'ina, oima'pë pa'ijë'ë, iye yejare, cui'ne ìote pa'i co'amañare. Jaje pa'ina, iye yejare oito Diusu oiypipi ìte peoji.

¹⁶ Si'aye iye yeja ayere pa'ipi tì'añe cato Maija'quë ise'e peoji, co'ayere capë yëye, ñaco capi ña éaye, cui'ne jerepa pa'i a'ë cuasaye, si'aye iye cato yeja aye a'ë.

¹⁷ Jaje pa'ina, iye yeja cato si'a ìo co'aye yëye conì carajaija'copi pa'ico. Jaje pa'iquëta'are Maija'quë yëyere yo'ocohua'i cato ti pani huesëja'cohua'i a'ë.

Nuñerepa Coca, Cui'ne Cosoye

¹⁸ Huau dohuë, tì'api, tēji mu'señarepa, mēsaruru ja'në Cristo sañope yo'oquë daija'quë api cajëna, asase'epi. Jaje pa'iyë yure jai paì Cristore sañope yo'ocohua'i etahuë. Jaje pa'ina, tēji mu'seña'ë asayë.

¹⁹ Mai ja're pa'isicohua'ipi etahuë, mai acohua'irepa peo do'ire. Jaohua'i yëquë acohua'irepa pani mai ja're patira'huë. Jaohua'i cato etahuë, si'aohua'i mai acohua'ise'e pa'iyë pañere ìñojë.

²⁰ Jaje pa'iquëta'are mēsarute Cristopi isipi, de'o joyore. Jaje pa'ina, nuñerepa ayere mēsaruru asacohua'i pa'iyë.

²¹ Jaje pa'ina, mēsarute toyama'ë paë'ë, nuñerepa cocare coa caye a'ë cuasacohua'ire toyayeje pa'ye. Mēsarupi nuñerepa cocare asa tì'acohua'ire sëte. Jaje pa'ina, mēsarupi asayë, nuñerepa cocapi cosoye aye pa'iyë peoji.

²² ¿Jequë a'ni, cosoquë? Cosoquë cato Jesure Cristorepa peoquëni coa caye a'ë caquë api. Jaëpi Cristore sañope yo'oquë, mamaquëre cui'ne pëca ja'quëre coa caye a'ë caquë api, cosoquë cato.

²³ Jaje pa'ina, mamaquëre irepa peoquëni coa cayë caquë cato Maija'quëre peoquëpi pa'iji. Jaje pa'iquëta'are mamaquëre ìre papi caquë cato Maija'quëre paquëpi pa'iji.

²⁴ Jaje pa'ina, mēsaruru ja'a huëo maca asase'epi mēsaruni pa'ito mēsarupi mamaquëna cui'ne pëca ja'quëna tsiosicohua'ipi pa'ija'cohua'i a'ë.

²⁵ Jaje pa'ina, ti pa'iyere payë, Jesucristo maire ca nëose'ere.

²⁶ Cosocohua'i ayere quëaquë toyahuë, mēsarute.

²⁷ Jaje pa'iquëta'are mēsaruru cato payë, Maija'quë joyore, Jesucristo isisiconi. Jaje pa'ina, yecohua'i ye'yayere asañu'u cajë yo'oma'pë pa'iyë. Maija'quë joyopi mēsarute ye'yaquë pa'iji. ì ye'yaye cato carajai ma'ñe a'ë, nuñere pa'ë, coso ma'ñe a'ë, ìti ye'yayeje pa'ye yo'ojë Jesucristo ja're pa'ijë'ë.

²⁸ Yure jaje pa'ito huau dohuë, Cristona tsiosicohua'ipi pa'ijë'ë, ì ñai maca quëcojë ca'raye peoyerepa ì dai maca ñaja'cohua'i.

²⁹ Jaje pa'ina, mēsarupi Jesucristore nuñe pa'ire papi asacohua'ire sëte, si'aohua'ire nuñe yo'ocohua'ire Maija'quë mamajë a'ë, asayë.

3

Maija'quë Mamajë

¹ Ñajë'ë, Maija'quë maire ai oi yë'ë mamajë a'ë cayere. Care paji, mai i mamajë a'ë. Jaje pa'ina, iye yeja pai mai pa'iye asa ti'añe pañë, Maija'quë pa'iye asa ti'ama'cohua'i sëte.

² Jaje pa'ina, mai cato Maija'quë mamajë a'ë. Jaje pa'iquëta'are Maija'quë do'ijë ja yë'ta'a huesëyë, mai tiñe pa'iohua'i pa'i ja'ñere. Jaje pa'iquëta'are asayë, Jesucristo ñaisi maca ite ñajë maije ije pa'iohua'i pa'i ja'ñere.

³ Jaje pa'ina, si'aohua'i ina uteye pacohua'i cato iohua'ija'a co'ye toso toñë, Jesucristoje pa'iohua'irepa, ne'cua peocohua'irepa pañu'u cajë.

⁴ Jaje pa'iquëta'are cuañese'ere tayo yo'oquë pani co'aye yo'oji. Jaje pa'ina, tayoye cato cuañese'ere ne jëyoye a'ë.

⁵ Tsoe mësarupi asayë, Jesucristo ti co'aye yo'oma'quëpi iye yejana daise'e, mai tayo yo'ose'ere nejocasi'i caquë.

⁶ Jaje pa'ina, i ja're tsioni pa'iquë cato tayo yo'oma'quë api. Jaje pa'iquëta'are tayo yo'oquë cato iteje ñama'quë api, cui'ne i pa'iyeje asa ti'ama'quë api.

⁷ Huau dohuë, yecohua'ina coso cuañoma'pë pa'ijë'ë, nuñere pare yo'oquë cato nuñe pa'iquë api, Jesucristo nuñerepa pa'iyeje pa'ye.

⁸ Jaje pa'iquëta'are tayose'ere yo'oquë pa'iquë cato huati tsequë api. Huati cato ja'a huëo maca aquëpi tayose'ere yo'oquë pa'iquë api. Jaje pa'ina, Maija'quë mamaquë huati nese'ere nejosi'i caquë daji'i.

⁹ Maija'quë mamaquë de'osiquë cato tayo yo'oyere yo'oma'quë api, Maija'quë ayepi ini pa'i do'ire. Tsoe Maija'quë mamaquë sëte tayo yo'oma'quë api.

¹⁰ Jaje pa'ina, pai yo'oyena ñani asaye pa'iji, Maija'quë mamajëre, cui'ne huati mamajëre, nuñere pare yo'oma'cohua'ipi, cui'ne yecohua'ire oima'cohua'i cato Diusu tsecohua'i peoyë.

Sañe Oijë Pa'iye

¹¹ Pai ñape yecohua'ire oiye pa'iji ca cocare mësaruru macarepa asasicohua'i a'ë.

¹² Cañje pa'iohua'i pa'ima'pë pañu'u, huati aquëpi yo'jeire huani jeose'eje pa'iohua'i. Me yo'oquë yo'jeire huani jeose'e ñani, Cañ yo'oyepi co'aye paji'i. Pa'ina, yo'jei yo'oyepi de'oye paji'i. Ja do'ire huani jeopi.

¹³ Jaje pa'ina, Maija'quë do'ijë, iye yeja acohua'ipi mësarute coecohua'i pa'ito ¿me yo'ojë jaje yo'oye'ni? cajë ai cuasama'pë pa'ijë'ë.

¹⁴ Jaje pa'ina, maipi asajë pa'iye, ja'në ju'iñere pa'isicohua'ipi ti pa'iyena tëto saisi-cohua'ipi pa'iye, Maija'quë do'ijëre ai oi do'ipi. Jaje pa'iquëta'are Maija'quë do'ijëre oima'quë cato ja yë'ta'a ju'i hue'ñare pa'iji.

¹⁵ Maija'quë do'iquëre coequë cato paire huani jeoquëje pa'i api. Jaje pa'ina, tsoe mësarupi asayë, paire huani jeoñe yëquë cato ti pani huesëye peoquë pa'iyere.

¹⁶ Paire oiye asa ti'añë, Jesucristo maire oi do'ire ai yo'ose'ere asajë. Jaje cui'ne maije Maija'quë do'ijëni oijë ai yo'ocaiye pa'iji, mai pa'iyepi.

¹⁷ Jaje pa'iquëta'are iye yeja co'amaña paquëpi, Maija'quë do'iquëpi carajani ai yo'oquëna, coçaima'ë coa ñato co'aji. ¿Jaje pa'ire me Maija'quë oiye i joyore pa'iquë'ni?

¹⁸ Huau dohuë maña, jaje pa'ina, coa yë'ose'epi oiyë cama'pë pañu'u. Coa ai jerepa nese'ere papi iñoñu'u, mai nuñerepa oiye.

I Ña Hue'ñare Pana Quëcojë Pa'iye

¹⁹ Iyere asajë, nuñerepa acohua'i a'ë cuasajë cui'ne i ña hue'ñare pana mai joñoaje i tserere pa'ë asajë co'a ju'iñe peoyerepa pa'ija'cohua'i a'ë.

²⁰ Jaje pa'ina, mai joyopi co'acohua'i a'ë sañope caye pa'ito, Maija'quë mai joyo asaye jerepa pa'i sëte jerepa si'aye asaji, mai pa'iye.

²¹ Jaje pa'ina, Maija'quë do'ijë, mai joyopi sañope maire caye peoto co'a ju'iñe peoyerepa Maija'quëna quëcojë pa'iyë.

²² Jaje pa'ijë i yëyere yo'ocohua'ipi, cui'ne i cuañese'ere de'oye sehuocaicohua'ipi mai yëyere ite seto ipi isija'quë api.

²³ Iye a'ë, i cuañeñe. Jesucristo cato Maija'quë mamaquë api asani ite tuiye pa'iji. Cui'ne pai ñape yecohua'ire oijë pa'iyë pa'iji, Jesús cuañese'eje pa'ye.

²⁴ Jaje pa'ina, i cuañese'e sehuocaicohua'i cato Maija'quë ja're con pa'iyë, Maija'quëpi johua'ini pa'ina. Maija'quë joyore maina isisi do'ire asayë, Maija'quëpi mai ja're pa'iyë.

4

Maija'quë Joyo Cui'ne Cristore Sañope Yo'o Joyo

¹ De'oji, Maija'quë do'ijë. Iye yeja jai pai Maija'quëre cacaicohua'i a'ë cajë, coa cosocohua'i pa'iyë. Ja do'ire si'aohua'ire care payë cuasajë asama'pë pa'ijë'ë. Coa ai jerepa johua'i case'ere neñajë'ë, Maija'quë joyo ayere pa'ni, iye panita'a co'a joyopi cama'quë cajë.

² Iyena mësaru Maija'quë joyore papi caquëna, cayë asaye pa'iji, johua'ini Jesucristoni pai capë quë'irepa daji'i, cajëna.

³ Jesucristore jaje cama'quë cato Maija'quë joyore peoquë api. Cristore sañope yo'o joyore hue'equë api. Ja joyopi daija'quë api asahuë, mësaru. Ja joyopi yure tsoe iye yeja paire pa'iji.

⁴ Huau dohuë, mësaru cato Maija'quë tsecohua'i a'ë. Jaje pa'ina, mësarupi iti cosocohua'ini ñese quëcohuë, iye yeja paire pa'iquëre seña maca tutu quë'ipi mësaru ja're pa'i do'ipi.

⁵ Jaohua'i ja cosocohua'i cato iye yeja acohua'i a'ë. Jaje pa'ina, iye yeja cocare cayë. Cajëna, iye yeja paipi johua'ire asacaiyë.

⁶ Jaje pa'iquëta'are mai cato Maija'quë tsecohua'i a'ë. Jaje pa'ina, Maija'quë pa'iyë asacohua'ipi mai cayere asayë. Maija'quë tsequë peoquë cato mai caye asaye pa'ji. Jaje yo'oyena, ñañë, Maija'quë joyo hue'equëre.

Diusu Paire Oiquë Api

⁷ Maija'quë do'ijë, pai ñape yecohua'ire oijë pañu'u. Paire oiye cato Maija'quë tse a'ë. Jaje pa'ina, yecohua'ire oicohua'i cato Maija'quë mamajë a'ë, cui'ne Maija'quë pa'iyë asacohua'i a'ë.

⁸ Maija'quë cato paire oiquë api. Jaje pa'iquëta'are yecohua'ire oima'quë cato Maija'quë pa'iyere asama'quë api.

⁹ Jaje pa'ina, iye yejana i mamaquëre te'ire, jaë do'ipi pa'iyë ti'ajajë caquë jëjo dao maca maire Maija'quë oiye iñopi.

¹⁰ Jaje pa'ina, i maire oi yo'ose'e cato iye a'ë, mamaquëre mai co'aye yo'ose'e sai tocaija'quëre jëjo daose'e a'ë, cui'ne Maija'quëre ti oima'cohua'ini maire ipi oise'e a'ë.

¹¹ Maija'quë do'ijë, Maija'quëpi ja jerepa maire oisiquëre sëte maije pai ñape yecohua'ire cui'ne oiye pa'iji.

¹² Te'ije Maija'quëre ñaco care papi ñasiquëje peoji. Jaje pa'iquëta'are maipi de'huerepa yecohua'ire oini asayë, Maija'quëpi mai ja're pa'iji cajë. Jaje pa'ina, maija'a i oiye'eta iñoji, ije pa'i yo'ojë.

¹³ Jaje pa'ina, i joyore maina isisi do'ire asayë, i ja're pa'ijëna, ipi mai ja're pa'iji cajë.

¹⁴ Jaje pa'ina, yëquë i mamaquëre ñasicohua'ipi, pëca ja'quëpi mamaquëre jëjo daopi, iye yeja paire huasoquëre cajë quëayë.

¹⁵ Jaje pa'ina, Jesure Maija'quë mamaquëre pare asaquë cato Maija'quë ja're pa'iji. Pa'ina, Maija'quëpi i ja're con pa'iji.

16 Jaje pa'ina, i pa'iyere maipi asa tì'ajë i maire oiyere oire paye a'ë asajë i oiyere sehuohuë. Diusu cato oiquë api. Jaje pa'ina, païre oiquë cato Diusu ja're pa'iji. Pa'ina, Diusupi i ja're pa'iji.

17 Jaje pa'ina, ta'ñe païre oiyere pasicohua'i pani, paï ñape yo'ose'e ña mu'serepa mai co'a ju'ima'pë quëaja'cohua'i pa'ija'cohua'i a'ë. Jaje pa'ina, mai cato Jesucristoje pa'iohua'i a'ë, iye yeja pa'i maca.

18 Païre oiye cato ca'raye peoye a'ë. Jaje pa'ina, païre nuñerepa oiyepi ca'rayere pi'ra eto saoji. Ca'raye pa'ito nuñerepa oiye tì'ama'quë api.

19 Maija'quëpi maire du'ru macarepa oji'i. Jaje pa'i do'ire maije ìte oiyë.

20 Jaje pa'ina, païpi “yë'ë oiyë, Maija'quëre” caquëpi Maija'quë do'iquëre oima'quë pani coa cosoquë api. Jaje pa'ina, Maija'quë do'iquëre tìña ñaquëni oiye pa'ni ¿me Maija'quëre ña cuañoma'quëre oiye pa'iquë'ni?

21 Jaje pa'ina, maipi payë, i cuañese'e ñeje cayere: “Maija'quëre oiquë cato Maija'quë do'iquëreje oiye pa'iji.”

5

Pa'ire Paji Cuasayepi Iye Yeja Ayere Ñese Quëcoye.

1 Si'aohua'i Jesure, Cristore papi asacohua'i cato, Maija'quë mamajëre pa'ë. Jaje pa'ina, pëca ja'quëre oicohua'ipi mamaquëreje oiyë.

2 Jaje pa'ina, Maija'quëre oijë, i cuañese'ere de'oye sehuocaijë pa'ito, asayë, Maija'quë mamajëreje cui'ne oicohua'i a'ë cajë.

3 Maija'quëre oiye cato i cuañese'ere sehuocaiye a'ë, i cuañeñere sehuocaiye cato ai yo'o ma'ñe a'ë.

4 Maija'quë mamaquëpi pa'ito iye yeja aye ñese quëcoye pa'iji. Jaje pa'ina, Maija'quë pa'ire paji cuasayepi si'aye iye yeja aye ñese quëcoye necaji.

5 Jaje pa'ina, Jesu api, Maija'quë mamaquë asaquë pa'iquëpi iye yeja aye ñese quëcoquë pa'iji.

Maija'quë Mamaquë Ayere Quëaye

6 Iquë Jesús cato i do cuañose'epi, cui'ne i ju'i tsie nejose'epi iñoñe paji'i. Cristo api, maire huasoquë. Coa oco doyes'e pa'iyepi papi, oco dose'e cui'ne i tsie conì paji'i. Maija'quë joyo cato si'aye iyere ñani quëapi, cui'ne nuñerepa ca joyo api.

7 Jaje pa'ina, ma'tëmöre toasocohua'i, iye yo'ose'ere ñasicohua'i pa'iyë, Maija'quë, Cocarepa, cui'ne Maija'quë joyo. Iye toasocohua'i cato te'ipi pa'iyë.

8 Maija'quë joyopi Jesucristore Maija'quë mamaquë api quëapi, maire. Cui'ne asayë, oco dose'e cui'ne i tsie nejose'ere. Jare cuasajë'ë, toasõne iye yejana iye te'e cuasaye pa'iji, Jesucristo Maija'quë mamaquërepa pa'iyë.

9 Païpi quëaquëna, care paji cuasajë asacaicohua'i a'ë, asacaicohua'i sëte. Maija'quë quëaye jerepa do'i quë'ye sëte asacaiye pa'iji, Maija'quë i mamaquë ayere quëaye.

10 Jaje pa'ina, Maija'quë mamaquëre ìre papi caquë asaquë cato i mamaquë ayere, Maija'quë joyo quëayere i joyore paji. Jaje pa'iquëta'are Maija'quë case'ere ìre papi cuasama'quë cato Maija'quëni cosoure neji, i mamaquë ayere asacaima' do'ire.

11 Maire quëase'e cato iye a'ë: Maija'quë maire ti pa'iyere isipi. Jaje pa'ina, i mamaquëni iye ti pa'iyepi pa'iji.

12 Jaje pa'ina, i mamaquëre paquëpi ti pa'iyepi paji. Jaje pa'iquëta'are Maija'quë mamaquëre peoquë cato ti pa'iyepi peoquë api.

Yëhuo Tëjiquë Caye

13 Maija'quë mamaquëre ìre papi cajë asani sehuosicohua'ina toyayë, iye, mësarupi ti pa'iyere payë cajë asajajë caquë.

¹⁴Maipi Maija'quë yëyeje pa'ye seto ipi asacaiji asayë, mai. Jaje pa'ina, co'a ju'iñe pañë Maija'quëpi necaija'quë api cuasajë.

¹⁵Jaje pa'ina, Maija'quëpi mai señe asacaiji. Asaye sête mai ïte sese'e tsoe tï'ani payë asajë pa'iyë.

¹⁶Pa'iji, tayo yo'ose'epi juni huesëyena sayeje, cui'ne tayo yo'ose'epi ju'iñena sa ma'ñeje pa'iji. Jaje pa'ina, yequëpi, juni huesëye ne ma'ñere Maija'quë do'iquëpi tayo yo'oquëna, ñani Maija'quëre secacaiye pa'iji. Secacaito Maija'quëpi tayosiquëre pa'iyere isija'quë api. Cama'ë pa'iyë, juni huesëye neñere tayo yo'ouna, secacaijë'ë caquë.

¹⁷Si'aye tayo yo'oye co'ayese'e pa'iji. Jaje pa'iquëta'are yeque cato tayose'epi ju'iñena sa ma'ñe a'ë.

¹⁸Diusuni pëca ja'quëre pacohua'ipi tayo yo'oma'pë pa'iyë, Maija'quë mamaquëpi ñacaina, huatije pu'pema'ëna.

¹⁹Jaje pa'ina, maipi asayë, iye yeja pai cato johua'i ëjaë huatipi cuañequëna pa'iye. Jaje pa'iquëta'are mai cato Maija'quë tsecohua'i a'ë asayë.

²⁰Asayë, cui'ne Maija'quë mamaquëpi dani maire ta'ñe asaye isise'e, nuñerepa Maija'quë pa'iyere asa tï'ajajë caquë. Jaje pa'ina, asayë, mai nuñere pare pa'iye, ï mamaquë Jesucristoni. Jaë api, nuñerepa Diusu ti pani huesëyere paquë.

²¹Tsi dohuë, de'hua ñajë pa'ijë'ë, coso diusuohua'ire, yo'ojë sehuoye.

2 SAN JUAN

Nuñerepa Pa'iyé Cui'ne Ti Oiyé

¹ Aipi yè'è iye toya ja'hua toyayè, Maija'què sahuasicona, cui'ne ìti tsècapè acohua'ina caquè, yè'è nuñerepa ai oicohua'ina. Yè'èse'e oiyé pañè, cui'ne yè'è oiyéje pa'ye mèsarute oiyè, nuñerepa cocare asasicohua'ipi.

² Oiyè, mèsarute nuñerepa cocapi yèquè joñoare pa'i do'ire, ja nuñerepa cato mai ja're ti pani huesè ja'ñe a'è.

³ Jaje pa'ina, Maija'quèpi cui'ne Èjaè Jesucristo Maija'què mamaquèpi conì nuñerepa yo'ojè mèsarute oijè ì oiyere, jo'cua de'oye pa'iyere, cui'ne teaye pa'iohua'ire ñani cocaiyere isijajè. Isijèna, de'oye pa'ijè'è.

⁴ Mèsaru mamajè acohua'ipi Maija'què maire cuañese'ere nuñere pare pa'ijèna, tì'ani ñani yè'è ai sihuahuè.

⁵ Yure jaje pa'ito Maija'què do'ijè señè, mèsarute. Pai ñape yecohua'ire sa'ñe oijè pañu'u. Iye yè'è mèsarute toyaye huajè cuañese'e peoji. Tsoe ja'a huè maca mai asase'e a'è.

⁶ Paire oijè pa'iyé cato Maija'què cuañese'eje pa'ye yo'ojè pa'iyé pa'iji. Jaje pa'ina, cuañese'ere tsoe ja'a huè macana asasicohua'i sète paire oiyere pa'ijè'è.

Coa Cosocohua'i

⁷ Jai pai cosocohua'i iye yeja pa'iyè, Jesucristore nuñerepa pajje pa'irepa daji'i cama'cohua'i. Jaje pa'ina, ìte jaje cama'cohua'i cato cosocohua'i a'è, cui'ne Cristore sañope yo'ocohua'i a'è.

⁸ Si'aye mèsaru nesi do'i sai cuañoñere cajè de'hua ñajè'è, mèsaru ai yo'ojè nesi co'amañare nejoñe.

⁹ Cristo ye'yase'ere pa'ima'è, Cristo ye'yase'ere tètò sani yo'oyè caquè cato, Maija'quère peoquè api.

¹⁰ Jaje pa'ina, mèsaru què'rona daicohua'ipi iye ye'yase'ere dama'cohua'i pa'ito, “daijè'è, huè'ena” cama'pè pa'ijè'è. Cui'ne pèpayeje pajè'è.

¹¹ Jaje yo'ocohua'ire pèpaquè cato ìohua'i co'aye yo'o tè'huire pa'iji, do'i què'ye.

Ca Tèji Cocarepa

¹² Jaiye mèsarute caquè toyaye payè. Jaje pa'iquèta'are toya ja'huana tintapi toyaye coeyè. Coa ai jerepa mèsaru què'rona sani mèsaruni ñaquè cayere yèyè, mai sihuayepi tì'ase'erepa pa'ija'co caquè.

¹³ Maija'què sahuasico mamajèje mè'ère pèpa saoyè, mè a'yo mamajèje pa'iohua'ipi. Jaje pa'ijaquè.

3 SAN JUAN

Gayore Pëpaye

¹ Aipi yè'è toyayë, iye toya ja'hua yè'è cajeirepa Gayona caquë, yè'è nuñerepa oiquëna.

² Mè'ère Maija'quë do'iquëre secacaiyë, ju'ima'quë caquë, si'aye mè'è yè yo'oye de'oyerepa etaja'quë caquë, mè joyo de'oye pa'iyeye pa'ye.

³ Yè'è ai sihuahuë, Maija'quë do'ijëpi dani mè'è ocue pa'i macarepa nuñere pare pa'i yo'oyere quëajëna, asani.

⁴ Peoji, yeque yè'è sihuaye iyeje pa'ye. Jaje pa'ina, yè'è mamajëpi nuñere pare pa'ijëna, asani ai sihuayë.

⁵ Maija'quë do'iquë mè'è nuñerepa yo'oyë, Maija'quë do'ijëre yequë hue'ñapi daico-hua'ire mè'è ñama'cohua'ireje cõcai yo'oni.

⁶ Si'aohua'i Maija'quë do'ijë tsi'si sitona mè'è aiohua'ire oi yo'oyere quëajëna, asahuë. Jaje pa'ina, señë, mè'ère. Jaohua'ire saijëna, co'amaña caraye pa ja'ñere cõcaijë'è caquë, Maija'quë sihuaquë ñañere yo'ojë'è caquë.

⁷ Jaohua'i cato Jesucristore necaiyere cajë sai huëohuë. Jaje pa'ina, Maija'quë do'ijë peocohua'ipi cõcañu'u cato coeyë, iohua'i cõcaiyere imañë.

⁸ Jaje pa'ina, maipi jaohua'ire ñacaiye pa'iji, nuñerepa cocare quëaja'cohua'ire mai cõcai do'ipi.

Diótrefes Co'aye Yo'ose'e Cui'ne Demetrio De'oye Yo'o Iñose'e

⁹ Maija'quë do'ijë, mè'è quë'ro pa'icohua'ina caquë yè'ëpi toyahuë. Jaje pa'iquëta'are Diótrefespi yëquë case'ere asacaiye coepi, ipi iohua'i ëjaë pasi'i caquë yo'o do'ire.

¹⁰ Jaje pa'ina, yè'ëpi jaronã saisiquë pani sañope yo'oyere cãja'quë a'ë, yëquë yo'o ma'ñere coã cosoquë co'aye sañope caquëre. Jãse'e camã'ë cui'ne Maija'quë do'ijëpi ti'acohua'ireje daijë'ë camã'ë yo'oji. Cui'ne yecohua'ipi iohua'i huë'ena saye yëcõhua'ireje sama'pë pa'ijë'è caquë ësequë yo'oji. Cui'ne tsi'sisi hue'ñana eto saõquë yo'oji, iohua'i huë'ena saye yëcõhua'ire.

¹¹ Maija'quë do'iquë, co'aye yo'o iñõñere tuima'ë pa'ijë'ë. Coã ai jerepa de'oye yo'oquë pa'ijë'ë. De'oye yo'oquëpi Maija'quë tsequë pa'iji. Co'aye yo'oquë cato Maija'quëre ñama'quë api.

Demetrio De'oyerepa Yo'ose'e

¹² Si'aohua'i Demetrio de'oye de'oye api cayë. Nuñerepa coca cãyeje pa'ye pa'iquë api. Yè'è i pa'iyë ñaquëje de'oye api cacaiyë. Jaje cãjëna, mè'ëpi nuñerepa cayë caquë asayë.

Ca Tëjyerepa

¹³ Jãye mè'ère cãye pãhuë. Jaje pa'iquëta'are coeyë, coã toya ja'huana tintapi toyani jëjo saoye.

¹⁴ Mè'ère pani ñaquë cayere yëyë. Jaje pa'ina, esa ñã huajë'ñe nëiji.

¹⁵ Ai cuãsamã'ë de'oye pa'ijë'ë. Iño pa'icohua'i mè'è cãjeõhua'ipi mè'ère pëpa saoyë. Jaje cui'ne yè'ëje mè'ère señë, pa'i ñãpere yëquë cãjeõhua'ire yëquë cãjeõhua'ire jãro pa'icohua'ire pëpacãijë'è caquë.

SAN JUDAS

Judas Toyase'e Maija'quë Soisicohua'ina

¹ Yë'ë Judaspi, Jacobo yo'jeipi, Jesucristo jo'yaëpi iye toya ja'hua toyayë, Maija'quë soisicohua'ina, ina isisicohua'ina, Jesucristopi ñacaina, pa'icohua'ina.

² Maija'quë jo'cua de'oye pa'iyere, Maija'quë paire oiyere, cui'ne ipi teaye ñani oi cocaiyere ai jerepa isi cuañojë pa'ijajë caquë señë.

Coa Cosoye Ye'yacohua'i

(2 Pe 2.1-17)

³ Maija'quë do'ijë, yë'ë cato ai toyaye yëhuë, huaso coca ayere mësaru cui'ne yë'ë mai payere. Jaje pa'iquëta'are yure cato yequere toyaquë ai señe pa'iji, mësarute. Ai cuasajë yo'ojë'ë, mai huaso coca ye'yayere nejoñe. Iye ye'yayere si'aye Maija'quë i paina isise'epi.

⁴ Tsoe coa cosojë ye'yacohua'ipi yahuerapa mai ja're coní cacasicohua'ipi pa'iyë. Jaohua'ire cato tsoe toyase'epi quëaji, nejoja'cohua'ire ca nëosicohua'ipi pa'iyë. Jaohua'i cato Maija'quëre sañope yo'ocohua'ipi i de'o cocare pare tiñe ponani si'si yo'oyere de'oye a'ë cajë ye'yayë, cui'ne mai paquë, mai Ejaë Jesucristo pa'iji cayere coa caye a'ë cacohua'ipi.

⁵ Mësarupi tsoe asacohua'i pa'itoje, mësarute caye yëyë, mësarupi Israel paire Egíptopi etosi jeteyo'je, ite ire pare cuasama'cohua'ire nejose'ere cuasajajë caquë.

⁶ Cui'ne huiñaohua'irejë nea hueñare pana cosicohua'ini paji, ti jarote quëna meapi huesicohua'i pani huesyë. Jaohua'i cato iohua'i ocue pa'i macarepa pa'ima'pë, Maija'quë ja're coní pa'i sito jeoconí etasi do'ire. Paí ñape yo'ose'e ña mu'serepa ca huesoja'cohua'ipi pa'iyë.

⁷ Huiñaohua'i yo'ose'eje pa'ye Sodoma cui'ne Gomorra cui'ne io yë'quë maca pa'i daripëaje, nomi yo'oyena ne huesëni paí yo'ojë pa'iyë tëto sani co'aye yo'ojë yaya maca pa'i toana ëo huea cuañoa'huë'ë. Ja yo'ose'e cato si'aohua'ire quëaye a'ë, jaje yo'oma'pë pa'ijë'ë caquë.

⁸ Jaje yo'ose'e asajëta'a iye cosojë ye'yacohua'i, coa huëo caise'eje pa'yere pa'ijë si'si neñë, iohua'i capë. Cui'ne si'a ëjaohua'i cui'ne iohua'i cuañese'e coejë mai sehuosicohua'i ëjaohua'irejë ca'rama'pë sañope co'ayere cajë pa'iyë.

⁹ Miguel huiñaë ai jerepa tutu quë'iohua'i aquëpi Satanás ja're capi, Moisés capëre ësequë. Esequëta'a Satanásre sañope cama'ë coa i ñeje capi: Mai Ejaëpi sai de'huaye pa'iji, më'ëre.

¹⁰ Jaje pa'iquëta'are iye ëmëohua'i cato iohua'i asa ti'lama' co'amañare ai co'aye cayë, cui'ne iohua'i coa noni yo'ojë asa ti'añere, ta'ñe asaye peocohua'i nëtërojaicohua'i asayeje pa'ye asayë. Jaje pa'ina, iohua'i nejo cuaño ja'ñere yo'ojë pa'iyë.

¹¹ Teayerapa jaohua'i maña! Cain co'aye yo'ose'eje pa'iohua'i pa'iyë, cui'ne Balaam curi yë do'ire Maija'quë paire sañope yo'ose'eje pa'iohua'i pa'iyë. Cui'ne Coré Maija'quëpi paí ëjaë ca nëosiquëre coequë sañope yo'oquë ju'aji'i. Jaëje pa'iohua'i pa'iyë, jaohua'i. Jaje pa'i do'ire ai yo'ojë pa'ija'cohua'i a'ë, teayerapa.

¹² Mësaru sa'ñe oi do'ire tsi'sini aijë pa'iyere, jaohua'ipi co'aye si'si a'sioje pa'ye iñoñë, mësaru de'oye tsi'sijë pa'iyena, ca'rama'pë mësaru ja're coní aijë, iohua'ise'e co'ye cuasa do'ire. Cui'ne oco peo sirijë pa'iohua'i a'ë, cui'ne tutupi sirí tutu saouna, ti oco isima'o. Cui'ne ocue ñëa quëi tëcahuëta'a quëiñe pañeje pa'iohua'i a'ë. Quëima' do'ire ju'isicohua'ije pa'iohua'i pa'iyë. Cui'ne si'a soquë saihue duta oase'eje pa'iohua'i a'ë, cayayese'e ju'ise'eje pa'iohua'ipi.

¹³ Jaohua'i cato jai tsiaya tuturepa co'poyeje pa'iohua'i a'ë. Jaje pa'iohua'ipi iohua'i si'si yo'oyere ma' oañë, sirije pa'yere. Jaohua'i cato iohua'i saima'a ne huesosi ma'ñoco a'ë. Jaje pa'ina, ti nea hue'ñare pare pani huesëja'cohua'ire ca huesosicohua'i a'ë.

¹⁴ Adánpi huëoni pani dao hue'ña siete aquë paji'i, Enoc. Jaëpi Maija'quëpi quëaquëna, jaohua'i ayere capi, ñeje: “Ñahuë, Ejaëre jai merepa jai pai ja're i huiñaohua'i ja're daina,

¹⁵ si'a paire tsi'soni iohua'i yo'ose'ere ña de'huasi'i caquë, cui'ne si'aohua'ire co'acohua'ire nejoñe pa'iji ca huesosi'i caquë, jaohua'ipi co'ayere yo'ojë pa'i do'ire, cui'ne Maija'quëre sañope pëijë ca do'ire caquë.”

¹⁶ Jaohua'i cato iohua'i payere cuasajë sihuama'pë oi ëa joyo pajë, coa iohua'i co'aye yëyere yo'ojë pa'iyë. Pa'ijë yecohua'i payere neñu'u cuasajë de'o coca mañapi yecohua'ire cacohua'i a'ë, coa jerepa pa'iohua'i a'ë cuasajë.

Sehuosicohua'ire Yëhuoye

¹⁷ Jaje iohua'i pa'iquëta'are mësarü Maija'quë do'ijë, cuasajë'ë, mai Ejaë Jesucristo jëjo saocohua'i mësarute case'ere:

¹⁸ “Tëji mu'seña cato pa'ija'cohua'i a'ë, iohua'i yëyeje pa'ye co'ayere pa'icohua'ipi, Maija'quë ayere cue'cue paipi pa'ija'cohua'ipi.”

¹⁹ Maija'quë joyo peocohua'ipi, coa noni iohua'i yëyepi pa'icohua'ipi, cui'ne paire huahuejë yo'ocohua'i a'ë, te'e paire cuasama'pë.

²⁰ Jaje pa'iquëta'are mësarü cato, Maija'quë do'ijë, ocue pa'i macarepa Maija'quë pa'iji cuasayepi se mëojë pa'ijë'ë, Maija'quë joyo yo'oyepi Maija'quëre sejë pa'icohua'ipi.

²¹ Maija'quë oiyere pa'ijë'ë. Jaje pa'ijë Jesucristo daija'a mu'sere utejë pa'ijë'ë. Jaje pa'ijëna, oi teaye maire ñani ti pani huesëyere isija'quë api.

²² Jëa coecohua'ire teaye ñani oijë pa'ijë'ë, nui cocare pare tuijajë cajë.

²³ Paire oijë pa'icohua'ipi eto huasojë'ë, toare pa'icohua'ire Maija'quëre ti'ajajë cajë. Jaje pa'iquëta'are de'hua ñajë'ë, iohua'i co'aye pa'iyepi si'si ne tuture pacohua'ire.

²⁴ Yure cato Maija'quëpi mësarute taima'pë pa'ija'cohua'ire ne tutu paji, cui'ne i de'oquërepa ña hue'ñana si'si te'ña peocohua'ipi ai sihuacohua'ire eto nëco tutu paji.

²⁵ Maija'quë cato te'i api, de'oquërepa ta'ñe pa'ipi maire huasoquë, mai Ejaë Jesucristo yo'o do'ipi. Si'a miañe paquë api, ëjaohua'i mëñe Ejaëre papi, si'aye i tsese'e a'ë cui'ne i api, iti cuañequë, tsoe ja'a huëo macaje, yureje, cui'ne je'nëna jajese'e. Jaje pa'ijaquë.

APOCALIPSIS

Jesucristo Ìñose'e

¹ Iye cato Diusupi Jesucristona ìñose'e a'è, Jesucristopi ì jo'yare quèajaquè caquè, yequè mu'se esa pa'ì ja'ñere. Jaje ìñouna, Jesucristopi ì huiñaère jèjo daopi, ì jo'yaè Juanna quèaja'quère.

² Jaje pa'ina, Juanpi ìti si'aye iye co'amaña cui'ne Maija'què cocare Jesucristopi ìtire pa'è caquèna, ñasiquèpi quèaquè pa'iyè.

³ Sihuaquè pa'ija'què api, iye toyase'e ñaquèpi, cui'ne sihuacohua'i pa'ija'cohua'i a'è iye Maija'què ìsisi cocare caquèna, asajè ìño toyase'e cayere sehuocohua'ipi, tsoe tì'a tējji, ìti yo'oja'a mu'seña.

Juan Toyase'e Siete Sehuosi Tsēcana Caquè

⁴⁻⁵ Yè'è Juanpi toyayè, siete sehuosicohua'i tsēca Asia yeja pa'icohua'ina caquè, mēsarute ìti pa'iquèpi, tsoe pa'isiquèpi cui'ne daija'quèpi cui'ne ì ñu'ì saihuè tìñarepa siete joñoa pa'iyepi cōni, cui'ne Jesucristo ì case'eje ñaquè cacaquisiquèpi, ju'isicohua'ì aquèpi du'ru huèisiquèpi iye yeja pai èjaohua'ire meñe cuañequèpi cōni mēsarute de'oye ñacaiyepi jo'cua de'oye pa'ijè'è. Cristo cato maire oi tayo yo'o tuture nejocaji'ì, ì tsiepi.

⁶ Nejoni maire èjaohua'ire cui'ne Maija'quère ì pēca ja'quère pare necaicohua'ire nepi. Jaè api, si'aye miañe paquè, cui'ne si'aye ì tsese'e a'è. Jaje pa'ijaquè.

⁷ Sirija'a daija'què api, jare asajè'è. Si'a pai ñaja'cohua'ì a'è, ìte, cui'ne ìte a'si yo'osicohua'ije ñaja'cohua'ì a'è, cui'ne si'a yeja pa'icohua'ije ìte ñajè ai cuasajè oija'cohua'ì a'è. Jaje pa'ija'coa.

⁸ “Yè'è aè, du'ru aquè, cui'ne tējiquè” caji, Èjaè Maija'què si'a tutu què'ire papi, ìti pa'iquèpi ja'nè pa'isiquèpi, cui'ne ìti daija'quèpi.

De'o Cristore Ñase'e

⁹ Yè'è, Juan mēsaru a'yè a'è, Maija'què do'ire. Jaje pa'ina, Jesure tsioni pa'ì do'ire mēsaru ja're te'e pa'iyè, Maija'què cuañe te'te pa'iyere, ai yo'oyere, cui'ne ai yo'ojè quèco tuture. Jaje paquèpi Jesucristo case'ere Maija'què cocare quèa do'ire tseasiquèpi Patmos hue'e saodohuère paè'è.

¹⁰ Pa'ina, mai Èjaère pare sihua mu'se tì'aèna, Maija'què joyopi yo'oquèna, joyose'e pa'iquè de'osiquèpi Maija'quère sei paè'è. Pa'ì asahuè, yè'è jeteyo'jepi duruhuè juiyeje pa'yerepa tutu caquèna.

¹¹ “Yè'è a'è, du'ru aquèrepa cui'ne tējiquèrepa. Toyajè'è, te'e toya pèpè mè'è ñañere. Toyani Asia yejana jèjo saojè'è, siete sehuosi tsēcana Èfesona, Esmirnana, Pérgamona, Tiatirana, Sardisna, Filadelfiana, cui'ne Laodiceana.”

¹² Caquèna, ¿nepi jaje caye'ni? caquè co'ye pōnèquè ñahuè, siete pa'ye oropi nesi sotoanoana, toa tsè'ise'epi pa'ina.

¹³ Ja siete pa'ye pa'ì jopore pare pajje pa'ipi, ì quèore paja'a tsoa ju'ì care ju'ì nēcapi. Ì coti saihuère paja'a oro tēicapi tēasiquè paji'ì.

¹⁴ Ì naña cato poja'yerepa paji'ì. Yèi ñama nañaje pa'ye, panita'a po sirioje pa'yerepa paji'ì. Cui'ne ì ñaco capi toa ñoaje pa'yerepa paji'ì.

¹⁵ Cui'ne ì quèco cato de'o quènare de'oyerepa aoni toana èose'eje pa'yerepa ye'hue pa'ye paji'ì. Cui'ne ì yè'o cato jai jupo pisiyeje pa'yerepa tutu pisiipi.

¹⁶ Ì èja te'te jètère siete ma'ñocohua'ire papi. Cui'ne ì yè'opopi etapi, hua'ti ñacaje pa'iore papi si'a te'ña jējēsècore papi. Cui'ne ì tsiapi èsè si'a tuturepa miaquèna, ñañeje pa'yerepa miapi.

17 Jare ñani i quëore pana ju'ise'eje pa'i taë'ë. Taiquëta'are ipi yë'ëre, i ëja te'te jëtëpi patoquë capi:

“Ca'rama'ë pa'ijë'ë, yë'ë a'ë du'ru aquë cui'ne tējiquë,

18 iti pa'iquë, ju'isiquë pa'isiquëpi yure ti pani huesëyë. Yë'ëpi pa'iyë, cui'ne ju'iñe isi tutu payë, cui'ne ju'isicohua'i pa'i te'te hui'yoquë.

19 Toyajë'ë, më'ë ñase'ere, yure pa'iyere, cui'ne jeteyo'je pa'i ja'ñere.

20 Iye a'ë, siete ma'ñocohua'i yë'ë jëtë pa'isicohua'ire quëaye, cui'ne siete pa'ye oropi nesi sotoanoana toa tsë'ise'ere quëaye. Siete ma'ñocohua'i cato quëayë, siete huiñaohua'ini, siete tsëca sehuosicohua'i ëjaohua'ini. Cui'ne ja siete pa'ye toa tsë'ise'e cato quëaji, siete sehuosi tsëcapëa pa'iyere.

2

Siete Sehuosi Tsëcapëana Toyase'e: Efeso Sehuosicohua'i Tsëcapëre Quëaye

1 Efeso sehuosicohua'i tsëcapëre quëacai huiñaëna toyajë'ë: ‘Ñeje caji, ëja te'te jëtëre siete ma'ñocore paquëpi, cui'ne siete pa'ye oropi nesi sotoanoana toa tsë'ise'e jopoja'a cu'iquëpi.

2 Yë'ëpi më'ë yo'oye si'aye asayë. Më'ë jëa co'amañare tutu yo'oquë neñe ñañë. Cui'ne më'ë yo'o jujama'ë pa'iyë ñañë. Cui'ne co'a pa'icohua'ire quëco ti'añe pa'icohua'i pa'ijëna, asayë. Asayë, cui'ne ëjaë jëjo daocohua'i a'ë cajë coa cacohua'ire neñani coa cosocohua'ire ti'ase'e.

3 Më'ë cato jë'joye peoyerepa, cui'ne yo'o jujaye peoyerepa yë'ë do'ire ai ai yo'onije yo'oquë a'ë.

4 Jaje pa'iquëta'are më'ëre te'ore sañope cacore payë. Më'ë du'ru huëo maca yë'ëre oise'eje pa'ye yure oiye pañë.

5 Jaje pa'ina, cuasa ñajajë'ë, më'ë ja'në du'ru macarepa yë'ëre oi pa'ise'ere. Ja maca Maija'quëna ponëni cui'naëpi de'oye yo'ojë'ë, du'ru huëo maca yo'ose'ere. Jaje Maija'quëna ponëma'quë pa'ito më'ëre esa sañope yo'oja'quë a'ë. Sani më'ë toa tsë'isico pa'isicore jioja'quë a'ë.

6 Jaje pa'iquëta'are më'ë yeque de'huerepa de'oye yo'oye payë. Ja cato më'ë nicolaítas pai si'si yo'oyere coequë pa'iyë a'ë. Yë'ëje jaohua'i yo'oyere coeyë.

7 Cajoro hue'equë pani sehuosicohua'i tsëcapëare Maija'quë joyo cayere asajë'ë. Quëcosicohua'irepa etasicohua'ini aoja'quë a'ë, ti pani huesë soquë yë ayere, Maija'quë tsio pa'iconi.'

Esmirnana Quëaye

8 Toyajë'ë, cui'ne Esmirna sehuosicohua'ire quëacai huiñaëna. ‘Ñeje caji, du'ru aquë, cui'ne tējiquë, ju'isiquëpi cui'naëpi pani coquëpi.

9 Yë'ëpi ñañë, si'aye më'ë yo'oye, më'ë ai yo'oye cui'ne më'ë co'amaña peoye. Jaje pa'iquëta'are më'ë cato ma'tëmöre jaiye co'amaña paquë a'ë. Yë'ë asayë, më'ëre judío pai a'ë cacohua'ipi co'aye caye. Jaje pa'iquëta'are jaohua'i cato Maija'quë mamajë peoyë. Coa huati ëjaërepa tsecohua'i a'ë.

10 Ca'rama'ë pa'ijë'ë, më'ë ai yo'o ja'ñere. Jaje pa'ina, mësarü acohua'ire huatipi yo'oquëna, tseani coja'cohua'i a'ë, si'aohua'i mësarupi neña cuañosicohua'i pa'iyere cajë. Ja maca mësarü coa diez mu'seña ai yo'oja'cohua'i a'ë. Mësarü ocue pa'i macarepa pa'ijë'ë, si'aye ai yo'oyepi daitojë. Yë'ëpi mësarute iti pa'isi do'ire ti pa'iyere isija'quë a'ë.

11 Cajaro hue'equë pani asajë'ë, Maija'quë joyo sehuosicohua'i tsëcapëare cayere. Quëcosicohua'i etasicohua'ipi cayaye ju'iñe paja'cohua'i a'ë.'

Pérgamona Quëaye

12 Toyajë'ë, cui'ne Pérgamo sehuosicohua'i tsëcapëre quëacai huiñaëna: ‘Ñeje caji, si'a te'ña jëjësë hua'tiyo paquëpi.

13 Yè'èpi si'aye asayë, mè'è co'amaña yo'oye. Cui'ne asayë, mè'è Satanás cuañe hue'ñare pa'iye. Jaje pa'i hue'ñare pa'iquëta'a mè'è yè'ère ocue pa'i macarepa tuiyë. Yè'ère ìre pare cuasaye jeoñe pañuë, mè'è. Jaro Satanás pa'i hue'ñana Antipasre yè'ère quëacaiquëre mësaru aquëre huani jeo mu'señaje.

14 Jaje pa'iquëta'are mè'ère a'ri maña sañope caye payë: Jarote mè'è payë, te'ohua'ise'ere Balaam ye'yaquë pa'ise'ere jeoñe coecohua'ire. Jaëpi Balacre ye'yapi, Israel paire ne taojaquë caquë. Cui'ne pai de'huasi diusure isisi hua'i aïne de'oji, cui'ne nomiohua'ire coa yo'orojaïne de'oji cajë'è caquë, yëhuoquë pa'aji'i.

15 Cui'ne jarote mè'è payë, yecohua'ireje nicolaïtas ye'yase'e jeoñe coecohua'ire.

16 Jaje pa'ina, Maija'quëna ponëj'è, mè'è Maija'quëna ponëma'quë pa'ito, yè'èpi mè'è quërona esa sani jaohua'ire uihuaja'quë a'è, yè'è yè'opo eta hua'tiyopi.

17 Cajoro hue'equë pani asajë'è, Maija'quë joyo sehuosicohua'i tsëcapëare cayere: Si'aye quëcosicohua'i etasicohua'ini aoja'quë a'è, yahuesi manare pare, joyo tutu isi aorepa. Cui'ne po quëna përe isija'quë a'è, ìti pëna te'e huajë mamí pajje ti ñama'coni toyasiconi. Coa ìti isisiquëse'e ñaïne pasipi.'

Tiatirana Quëaye

18 Toyajë'è, cui'ne Tiatira sehuosicohua'i tsëcapëre quëacai huiñaëna: 'Ñeje caji, Maija'quë mamaquë, toa ñoare paje pa'ye ñaco ca hue'equëpi, cui'ne ì quëore, broncere de'o quënaire de'oyerepa aose'eje pa'ye hue'equëpi.

19 Yè'èpi si'aye asayë, mè'è yo'oye. Ñañë, mè'è paire oiye, mè'è Maija'quë pa'iji cuasaye, cui'ne mè'è quëcoye. Cui'ne asayë, mè'è du'ru huëo maca yo'ose'e ai jerepa yure yo'oquë pa'iye.

20 Jaje pa'iquëta'are mè'ère a'ri maña sañope caye payë. Mè'èpi jao Jezabelre Maija'quë ayere cayë cacore coa quëcoquë io co'aye yo'oye ñaquëna, yè'è jo'yare io ye'yayepi cosoco ye'yaco nomiohua'ire coa yo'orojaïnena cui'ne pai de'huasi diusuohua'ire isise'ere aïnena.

21 Yè'èpi jaote tsoe maca pa'iye isihuë, iopi cuasa ñajani Maija'quëna ponëjaco caquë. Jaje pa'iquëta'are iopi coeco ponëñe paco. Cui'ne emëohua'ire yo'oyeje jeoñe paco.

22 Ja do'ire yè'èpi iote cai saihuëna jëjo oaja'quë a'è. Cui'ne iote yo'ocohua'ini, ai ai yo'oyepi neja'quë a'è, io co'aye yo'oyere ña jujani Maija'quëna ponëma'cohua'i pa'ito.

23 Cui'ne io mamajëreje huani jeaja'quë a'è. Jaje yo'oquëna, si'a sehuosicohua'i tsëcapëa yè'è api si'aye pai cuasaye cui'ne joyo pa'iye ñaquë asaja'cohua'i a'è. Jaje pa'ina, yè'èpi mësarute pai ñape yo'ose'eje pa'ye sai de'huaja'quë a'è.

24 Jaje pa'iquëta'are, mësarute yecohua'ire Tiatira pa'icohua'ire cayë: Mësaru yo'o ja'ñe ai jerepa cuañeña pañë, ja co'aye ye'yayere tuima'cohua'ire, cui'ne Satanás tsere ta'ñe asayere pa'è cajë ye'yayere asama'cohua'ire.

25 Jaje pa'iquëta'are mësaru yure payere de'hua ñajë pajë'è, yè'è dai macaja'a.

26 Quëcosicohua'i etasicohua'ini, yè'è yëyere yo'ojë pa'isicohua'ini, pai yejaña cuañe ëjaohua'ire neja'quë a'è,

27 yè'è ja'quë yè'ère cuañe ëjaëre nese'eje pa'ye. Ja maca quëna tarapëpi cajijë jai pai yejaña cuañeja'cohua'i a'è, ya'o cua'conoa t'ca jo'a saoyeje pa'ye yo'ojë.

28 Cui'ne jaohua'ire cato ñata tome macarepa miacai ma'ñocore pani isija'quë a'è.

29 Cajaro hue'ecohua'i pani asajë'è, Maija'quë joyo sehuosicohua'i tsëcapëare cayere.'

3

Sardisna Quëaye

1 Toyajë'è, cui'ne Sardis sehuosicohua'i tsëcapëre quëacai huiñaëna: 'Ñeje caji, siete Maija'quë joñoa paquëpi, cui'ne siete ma'ñocore paquëpi: Yè'èpi si'aye asayë, mè'è yo'oye, cui'ne mè'è huajëquërepa pa'iyë caquëta'a ju'isiquëpi pa'iye.

² Sëtajë'ë. Sëtani tutu yo'oquë ne huëojë'ë. Ja yë'ta'a iti nëa mañare tsoe carajani tëjiyere më'ë yo'oye Maija'quë ña hue'ñana caraëna, ñahuë.

³ Cuasa ñajajë'ë, më'ëre ye'yase'ere jare pa'ijë'ë, cui'ne ponëjë'ë, Maija'quëna. Jaje më'ëpi sëtama'quë pa'ito, yë'ëpi ñaëje pa'i saija'quë a'ë, më'ë quë'rona më'ë utema'ë pa'i maca.

⁴ Jaje pa'iquëta'are jaro më'ë pa'i hue'ña Sardis daripëre më'ë payë, te'ohua'i mañare johua'i ju'i caña si'si nema'cohua'ire. Co'aye yo'oyere yo'oma'cohua'ire cayë. Jaohua'ipi yë'ë ja're coní cu'ija'cohua'i a'ë, poja'i ju'i cañare suñasicohua'ipi do'i quë'iohua'i pa'iyë sëte.

⁵ Quëcosicohua'i etasicohua'ipi jaje poja'i cañare suña cuañoja'cohua'i a'ë, cui'ne johua'i mamije pa'i toya pëpëna toyase'ere ni'no jëoma'ë pasi'i, coa ai jerepa yë'ë ja'quë ña hue'ñana, cui'ne i huiñaohua'i ña hue'ñana icohua'i yë'ë tsecohua'i a'ë casi'i.

⁶ Cajonoa hue'equë pani asajë'ë, Maija'quë jayo sehuosicohua'i tsëcapëare cayere.'

Filadelfia Quëaye

⁷ Toyajë'ë, cui'ne Filadelfia daripë sehuosicohua'i tsëcapëre quëacai huiñaëna: 'Ñeje caji ti de'oquëpi, cui'ne nuñerepa pa'iquëpi, pai ëjaë David hui'yocore paquëpi, ipi hui'yosiquë pa'ito yecohua'ijë sjo tì'añe peoquëpi, cui'ne ipi siosiquë pa'itojë hui'yo tì'añe peoquëpi.

⁸ Yë'ëpi si'aye më'ë yo'oye ñañë. Yë'ëpi më'ë ña hue'ñana eta sa'ro hui'yo nëohuë, yecohua'ijë ti sjo tì'añe peoconí. Më'ë a'ri maña tutu hue'equëjë de'hue yë'ë case'ere sehuoquë de'oye yo'ohuë. Jaje yo'oquë yë'ëre do'i peoquë api caye pahüë, më'ë.

⁹ Jaje pa'ina, yë'ëpi Satanásre sehuosicohua'i tsëcapë acohua'ire më'ëna sani do're ja'ruja'cohua'ire jëjo saosi'i, judío pai a'ë cajë yë'ë sehuosicohua'ire sañope yo'ocohua'ipi, coa cosocohua'ire. Jaje yo'oquëna, ñajë asa tì'ajajë, yë'ë më'ëre oi payere.

¹⁰ Yë'ë cuañese'e si'anë më'ë yo'o jujama'ë yo'o tì'ahuë. Jaje yo'o do'ire më'ëre yë'ëpi ñacasi'i, ai yo'oye peojaquë caquë, si'a iye jeja pa'icohua'ire neña maca tì'asi maca.

¹¹ Esa yë'ë daiyë. De'hua ñaquë pajë'ë, më'ë co'amaña yecohua'ipi më'ëre isi ja'ñe ca nëose'ere sioye paja'cohua'ire.

¹² Quëcosicohua'ini yë'ëpi Maija'quë huë'e jëhuopa tupëa nesi'i, jaropi ti etaye paja'cohua'ire, cui'ne johua'ina toyasi'i yë'ë Diosu mamire i tsecohua'ire pa'ë iñoñere, cui'ne yë'ë Diosu pa'i daripë mamire toyasi'i, huajë Jerusalén ma'tëmo daico mamire, cui'ne yë'ë huajë mamire toyasi'i, johua'ina.

¹³ Cajonoa hue'equë pani asajë'ë, Maija'quë jayo sehuosicohua'i tsëcapëare cayere.'

Laodiceana Quëaye

¹⁴ Toyajë'ë, cui'ne Laodicea daripë sehuosicohua'i tsëcapëre quëacai huiñaëna: 'Ñeje caji, iti nuñerepa pa'iquëpi, iti ñasiquëpi, nuñerepa iye coca caquëpi, Maija'quëre si'aye ne huëocaisiquëpi, jerepa du'ru aquëpi.

¹⁵ Yë'ëpi si'aye ta'ñe asayë, më'ë yo'oye. Asayë, më'ë sësëma'quë cui'ne uma'quë pa'iyë. De'ora'pi, më'ëpi sësëquë panita'a uquë pa'ito.

¹⁶ Jaje pa'iquëta'are më'ë cato sësëquëjë cui'ne uquëjë peoquë a'ë. Më'ë cato coa quëo ja'iquë a'ë, matu ocojë pa'iohua'ipi coa pa'iyë, de'oye yo'oma'cohua'ipi cui'ne co'aye yo'oma'cohua'ipi. Jaje pa'ina, më'ëre yë'ë yë'opojä'a siso jëosi'i.

¹⁷ Jaje pa'iquëta'are më'ëpi cayë, jaiye co'amaña paquë a'ë, si'aye de'oye saiji, cui'ne ti carayëjë peoji. Jaje caquë më'ë pa'iyë ña sëtama'ë pa'iyë. Më'ë cato teaye pa'ipi, co'amaña peoquëpi, ñama'quëpi, cui'ne peoyopi pa'iyë, më'ë.

¹⁸ Jaje pa'ina, yëhuoyë, më'ëre yë'ëna huerojë'ë, toana cua'coni nesi curiquëre pare. Yureta'a ja maca nuñerepa jaiye co'amaña paquë pa'ija'quë a'ë, cui'ne huerojë'ë, yë'ëna poja'i cañare, më'ë huajëya'ye peoyo pa'iyere pë'pëjaquë. Cui'ne ñaco ca tsa'se ëcojë yë'ëna huerojë'ë, japi neni ñaquë pa'ija'quë.

¹⁹ Si'aohua'ire yè'è oicohua'ire cato, tayojëna, yè'ëpi si'sequë yëhuo nu'ñequë a'ë. Jaje pa'iye sète tutu yo'oquë ja'në pa'ise'e jëoni Maija'quëna ponëj'ë.

²⁰ Ina, yè'ëpi eta sa'rore nëcaquë soiyë. Jaje soiquëna, asasicohua'i aquëpi yè'è yè'ore asani hui'yo catu i huë'ena cacani i ja're con i aija'quë a'ë.

²¹ Quëcosicohua'i etasicohua'ini, yè'è cuañequë ñu'ico yè'quë macana ñoja'quë a'ë. Yè'è quëcosiquëpi ja'quë ñu'ico acona ja'ruse'eje pa'ye, i cuañequë ñu'icona.

²² Cajonoa hue'equë pani asaj'ë, Maija'quë joyopi sehuosicohua'i tsëcapëare cayere.' ”

4

Ma'tëmo Pa'icohua'i Maija'quëre Ti De'oquërepa Caye

¹ Ja yo'o tējisi jeteyo'je ñahuë, ma'tëmore eta sa'ro hui'yosicopi pa'ina, yè'ëre du'ru macarepa duruhuë tuturepa juijëna, pisiyeje pa'yere papi casiquëpi capi: “Iñona mëj'ë. Iñosi'i më'ëre, iye tëto sai jeteyo'je pa'i ja'ñere.”

² Jaje ca maca tose joyo pa'iquë de'ohuë. Jaje pa'i ñahuë, te'e cuañequë ñu'i sai huë ma'tëmona ñosiconi. Ja ñu'i sai huëre te'i ja'rusiquëpi ñuji'i.

³ Iote ñu'iquë cato miaquërepa paji'i, jaspe hue'yosi quëna pëje pa'irepa poja'icorepa, panita'a cornalina quënaoje pa'irepa. I ñu'i sai huë ëmëje'ere na'ñamequë sè'ise'eje pa'i paji'i, i miañepi ña etojaiñerepa miapi, ña'jo quë'i quënao esmeralda hue'yosi quënaoje pa'yerepa.

⁴ Jao i cuañequë ñu'i sai huë yërëhuere yequë veinticuatro cuañejë ñu'i saire, veinticuatro aiohua'i ja'rusicohua'ipi ñuë'ë, poja'i caña suñasicohua'ipi, cui'ne curi manoare puasicohua'i paë'ë.

⁵ Joporepa ñu'i sai huëpi mujuë ye'hueyeje cui'ne ai pisiye cui'ne mujuë cayeje etapi, cui'ne ñu'ico tiñare pare siete toa tsëopëa paji'i, toa tsëni nëcase'epi. Ja cato Maija'quë siete joñoapi ña cuañopi.

⁶ Ñu'ico tiñare pare paji'i. Jairaje pa'ioipi ña etojai yeja paji'i. Cuañequë ñu'i sai huë nëico yè'quë macare cuatro pa'iohua'i paë'ë, ñaco ca timësicohua'ipi jeteyo'je cui'ne tiña ña hue'ñaje.

⁷ Du'ru macarepa aquë cato jai yaije pa'i paji'i. Cayaye aquëpi duruhuequë ëmëje pa'i paji'i. Toasoñe aquëpi pai tsiaje pa'ioire hue'equë paji'i. Cui'ne cajese'e aquëpi jai huihue huëni saiyeje pa'i paji'i.

⁸ Jaohua'i cato pai ñape seis jaë capëa hue'ecohua'i paë'ë. Jaje pa'iohua'ipi ñaco case'epi timësicohua'i paë'ë, hue'se cui'ne sa'ñahuëje. Jaje pa'iohua'ipi, ñami cui'ne mu'se caye jëoma'pë ñeje cahuë:

De'oquërepa, de'oquërepa, de'oquërepa,

Ëjaë Diosu si'a tuturepa paquë,

tose pa'isiquë, yure pa'iquërepa, cui'ne cui'naëpi daija'quëpi pa'iquë.

⁹ Ñaco ca timësicohua'ipi ñu'i sai huë ñu'iquëre pare pëpajë, de'oquëre pa'ni Ëjaërepa ti pani huesëquërepa caye ñape,

¹⁰ veinticuatro aiohua'ipi do're ja'rujë i ña hue'ñana yo'ohuë, ini de'oquëre pa'ni cajë, cui'ne i ñu'ico tiñare pana iohua'i manoare ti pa'iquëre pana isijë jëa oejë cahuë ñeje:

¹¹ Më'ë a'ë, yëquë Ëjaë cui'ne yëquë ja'quë.

Më'ëre de'oquëre pa'ë, Ëjaëre pa'ë, si'a tutu quë'ire pa'ë caye pa'iji, si'aohua'i.

Më'ëpi yëni si'aye de'huasi do'ire.

5

Yëi Ñama Cui'ne Toya Pëpë

¹ Ja maca ñahuë, ñu'i saihuë ñu'iquëpi i ëja te'tere toya pëpë tunasiconi tse'equë ñu'ina, sa'nahuë cui'ne hue'se toyasiconi. Jaje pa'ioni siete pa'ye ëjaërepa tse a'ë quëayere je'na sëose'ere siosico paji'i.

² Pa'ina, cui'ne ñahuë, te'e huiñaëre tutu quë'ipi tutu ñeje caquëna: “¿Nepi toya pëpë siosicore ini hui'yo tija'cohua'i a'ni?”

³ Jaje pa'iquëta'are ma'tëmo yeja cui'ne yeja huë'ehuë pajje ti peohuë, te'ije toya pëpë hui'yo tija'ani ñaquëje.

⁴ Ja maca yë'ëpi ai oë'ë, toya pëpë hui'yoni ña tija'quëje peo do'ire ña jujani.

⁵ Jaje oina, aihua'i aquëpi capi, yë'ëre:

“Oima'ë pa'ijë'ë, ai jerepa tsoe Judá pai aquëpi pai ëjaë David tsëcapë aquëpi jai yai hue'yosiquëpi, jaëpi quëcopi, si'aye. Jaëpi toya pëpë cui'ne iote siete pa'ye hue'ese'ere ne tete saoja'quë api.”

⁶ Ja maca ñu'ico tija macarepa cuatro pa'iohua'i pa'icohua'ipi jopore pare, cui'ne aihua'i jopore pare yëi ñama nëina, ñahuë. Coa nëji'i. I cato huani jeose'ejë pa'ipi. Jaje pa'ipi siete eyohuëa cui'ne siete ñaco ca hue'equë paji'i. Ja siete ñaco ca cato Maija'quë joña si'a yejaña jëjo saose'e pa'iyepi ña cuañopi.

⁷ Jaë yëi ñamapi sani toya pëpë iji'i, ñu'i saihuë ñu'iquërepa ëja te'te pa'iconi.

⁸ Toya pëpë i maca cuatro pa'iohua'ipi, cui'ne veinticuatro aihua'ipi do're ja'ruhuë, yëi ñama tija'are pana. Pai ñape aihua'i pahuë, te'e ta'të pëpë cui'ne te'e ucu duruhuë, curi nesiquë. Jana huëo së ma'ñaje pa'ye timëse'ere pahuë. Ja cato Maija'quë acohua'i Maija'quëre seña paji'i.

⁹ Jaohua'ipi huajë jëjëñere jëjëhuë, ñeje:

Më'ëse'e te'i pa'iyë, toya pëpë ini iote sio saose'e pa'iyë ne hui'yo saoja'quë,

Huahuosiquëpi më'ë tsie do'ipi si'a yequë paire,

Ti coca cacohua'ire, cui'ne si'a yejaña pa'icohua'ire huerocaë'ë, Maija'quëna isisi'i caquë.

¹⁰ Më'ëpi jaohua'ire ëjaohua'ire nehuë, yëquë ja'quëre necaicohua'ire.

Neina, iye yeja cuañecohua'i pa'ija'cohua'i a'ë.

¹¹ Ja jeteyo'je ñahuë. Ñaquë asahuë, jai pai huiñaohua'i caye pisiyere. Cuañequë ñu'ico yërëhue pa'icohua'i cayere, cui'ne cuatro pa'iohua'i cayere, cui'ne veinticuatro aihua'i caye pisiyere asahuë. Jai merepa jai pai paë'ë, tsisicohua'i.

¹² Jaohua'ipi ai tutu ñeje cahuë:

Yëi ñama te'i pa'iji, huahuosiquëpi.

Jaë cato ai de'oquëre papi, ja do'ire si'aye isiye pa'iji, ite.

Ne tija tuture, si'aye payete, ta'ñe asayepi neñere, si'a tuture,

Ëjaë api, cuasajë de'oyerepa sehuoyere, i de'oyerepa nese'ere ñani sihuajë cayere, cui'ne ite oijë de'oji cayere.

¹³ Asahuë, cui'ne si'aye Maija'quë de'huasi co'amañapi ma'tëmopi, yejapi, cui'ne yeja huë'ehuë te'tepi cui'ne jai tsiayapi, ñeje cahuë:

Ñu'i saihuë ñu'iquërepa, cui'ne yëi ñama, si'aye pajajë cajë, de'ocohua'ire pa'ni cuasajë caye,

Ëjaë api, cuasajë de'oyerepa sehuojë yo'oye, i de'oyerepa yo'oyere ñani sihuajë caye, cui'ne si'aohua'i Ëjaërepa de'oye,

Je'nëna jaje pa'ijaquë.

¹⁴ Cajëna, cuatro pa'iohua'ipi sehuojë cahuë:

“Jaje pa'ijaquë.”

Cajëna, veinticuatro aihua'ipi do're ja'runi ite Ëjaëre pa'ni cajë pëpajë yo'ohuë.

6

Siete Sēase'e

¹ Ja maca ñahuë, yëi ñama du'ru macarepa siete pa'ye siose'e aconi ne hui'yoquëna. Ja maca asahuë, cuatro pa'iohua'i aquëpi mujuë cayeje caquëna, ñeje:

“Dani ñajë'ë.”

² Caquëna, ñaquëna, po caballopi paji'i. Pa'ina, ite tuiquëpi te'e sa'co saihuë papi. Paquëna, marote ite isipi. Isina, si'aohua'ire quëcoquërepa etapi, si'aohua'ire quëcoquë pa'ija'quëpi.

³ Yëi ñamapi cayaye acore ini ne hui'yo maca cayaye aquë pa'iquëpi capi:

“Dani ñajë'ë.”

⁴ Caquëna, yequë caballopi etapi. Jaë cato maja'iquë paji'i. Ite tuiquëpi iye yeja de'oye pa'iye sioja'a tuture isi cuañosiquë paji'i. Jaje pa'ipi pai de'oye pa'iyere siouna, sa'ñe huani ju'ija'cohua'i a'ë caquë jai hua'tiyore isi cuañosiquë paji'i.

⁵ Yëi ñamapi toasone acore ne hui'yo maca asahuë, toasone aquë pa'iquëpi ñeje caquëna:

“Dani ñajë'ë.”

Caquëna, ñahuë, nea caballoni. Ñaquëna, ite tuiquëpi i jëtëre cuecucore papi.

⁶ Cui'ne asahuë, pa'icohua'i jopore papi yë'ose'e ñeje caquëna:

“Te'e kilo trigo isiye pa'iji, te'e mu'se nesi do'i. Tres kilo cebada isiye pa'iji, te'e mu'se yo'osi do'i. Jaje pa'iquëta'are hui'yape, cui'ne o'sata'a nejoma'pë pa'ijë'ë.”

⁷ Yëi ñamapi cuatro acore hui'yo maca asahuë, cuatro aquë pa'iquëpi ñeje caquëna:

“Dani ñajë'ë.”

⁸ Caquëna, ñaquë ñahuë, së'ñoja'i caballoni. Ite tuiquë cato juni huesëye i mami hue'equë paji'i. Pa'ina, i jeteyo'jeja'a daji'i, ju'isicohua'i pa'i hue'ña ayere quëaquëpi. Jaë juni huesëye hue'equëna, isise'e paji'i, yeja cuatro pa'ye huahuese'e ayere, te'ore cuañeja'a tuture, huajo sa'ñe huaiyepi, ao ëa ju'iñepi, ju'i dahuë neñepi, cui'ne airo acohua'i ai yëcohua'i pa'icohua'ire, paire aicohua'i pa'i ja'ñe neñe cuañeja'quëre.

⁹ Yëi ñamapi cinco acore hui'yo maca ñahuë, Maija'quëre isijë tëo toto huë'ehuëre Maija'quë coca quëa do'ire huahuosicohua'i joñoa pa'ijëna.

¹⁰ Pa'ijë jaohua'ipi cahuë, ai tutu:

“Ejaërepa de'oque, më'ë ca nëose'eje pa'ye yo'o tijaquërepa, ¿je yëhua më'ë yeja pa'icohua'i yëquëre huaisi do'i sai toja'quë a'ni, iohua'i yo'ose'eje pa'ye ñaquë?”

¹¹ Cajëna, jaohua'ire poja'i ju'i cañare suñacani capi, pëa huajëjë pa'ijë'ë, a'rima tsoe maca, mësarü acohua'ita'a, Cristore necai do'ire ju'ise'eje pa'ye, mësarü ja'i pai huahuo tijaajë.

¹² Yëi ñamapi seis acore ne hui'yosi maca ñahuë. Ñaquëna, ai tutu yejapi ñu'cuelo, cui'ne ëseje neaquë de'opi, jutena, oijë suñacoje pa'i neaquërepa. Cui'ne ñañëpi maja'iquërepa tsieje pa'i de'opi.

¹³ Cui'ne ma'ñocohua'ijë ma'tëmopi yejana tomehuë, soquë huiña ca ai tutuquëna, tomeñeje pa'ye.

¹⁴ Ja maca cui'ne ma'tëmoye toya ja'hua maca tuna huesoyeje pa'ye peo hue'ña ne huesëo. Ne huesëcona, si'aye ai cuti, cui'ne saodohuëa tïrose'ena sani huesëpi.

¹⁵ Ja maca iye yeja ëjaohua'ipi coñana cacajë catihuë, ai cuti quëna coñana. Iohua'i ja're coni, jai ëjaohua'i, soldado pai ëjaohua'i, co'amaña pa ëjaohua'i, cuañe tutu pa ëjaohua'i, cui'ne si'aohua'i paire necai jo'yaohua'i, cui'ne jo'yaohua'i peocohua'ijë catihuë.

¹⁶ Catijë cahuë, ai cutire, cui'ne quëna pëare:

“Yëquëre tomeço yahuejë'ë, ñu'i saihuë ñu'iquëre pare cui'ne yëi ñama pëi yo'oye ñama'pë pa'ija'cohua'ire.”

¹⁷ Jaje cahuë, iohua'ire si'se mu'sere papi tijaëna, ¿nepi quëcoye pa'iquë'ni?

7

Israel Pai Acohua'ire Toyase'e

¹ Ja jeteyo'je ñahuë, cuatro huiñaohua'ipi pai ñape yeja huë'ehuë te'tere, ëmëje'e te'tere, cui'ne ësë mëi te'tere, cui'ne ësë du'i te'tere nëcajë tutupi iye yejana, jai tsiayana, cui'ne soquë ñëana ju'ama'quëni cajë ësejë pa'icohua'ire.

² Ñahuë, cui'ne yequë huiñaëre ësë mëi te'tepi daina. Jaë cato Maija'quë huajëquërepa, sëoconi paquë paji'i. Jaëpi ai tutu capi, cuatro huiñaohua'ire, yeja, jai tsiaña, co'a de'huaja'a tutu isi cuañosicohua'ire:

³ “Co'aye nema'pë pa'ijë'ë, yeja cui'ne jai tsiaña, cui'ne soquë ñëaje, ja yë'ta'a Maija'quë sahuasicohua'ire ïohua'i tsia tiñare pana toya sëoma'pë pani.”

⁴⁻⁸ Cui'ne ja maca asahuë, ciento cuarenta y cuatro mil pai pa'iyë, si'a Israel pai, ïohua'i tsia tiñare pana toya sëo cuañosicohua'i, cayere.

Doce mil Judá tsëcapëre,
doce mil Ruben tsëcapëre,
doce mil Gad tsëcapëre,
doce mil Aser tsëcapëre,
doce mil Neftalí tsëcapëre,
doce mil Manases tsëcapëre,
doce mil Simeón tsëcapëre,
doce mil Leví tsëcapëre,
doce mil Isacar tsëcapëre,
doce mil Zabulón tsëcapëre,
doce mil José tsëcapëre, cui'ne
doce mil Benjamín tsëcapëre pa'iyë, cayere.

Poja'i Caña Ju'icohua'i

⁹ Ja jeteyo'je ñahuë, jai paire si'a yejaña pa'icohua'ipi pai ñape tsëca tiñe pa'i pai, cui'ne pai ñape tsëca tiñe coca cacohua'ire. Jaohua'ipi ñu'i saihuë tiñare pare, cui'ne yëi ñama tiñare pare, ti pajie cuecue ti'añe peoyerepa paë'ë. Jaohua'ipi poja'i caña ju'icohua'ipi ïohua'i jëñare sehua ja'oje pa'yere cajijë nëcahuë.

¹⁰ Cajijë nëcajë si'aohua'i cuihuë:

Maire huasoye cato
ñu'i saihuë ñu'iquërepa Maija'quë,
Cui'ne Yëi ñama tse a'ë.

¹¹ Cajëna, ñaquëna, Maija'quë huiñaohua'ipi ñu'i saihuë aïohua'i, cui'ne cuatro pa'ïohua'i yërehueja'a nëca të'ijaisicohua'ipi paë'ë. Pa'ijë Maija'quëre de'oquëre pa'ni cajë pëpajë yejare pana tsiapi pu'pe co'i mejë yo'ohuë.

¹² Ñeje cajë:

¡Jaje pa'ija'quë! Je'nëna Maija'quë tse pa'ijaquë, de'oquëre pa'ni cajë sihuaye, ï de'oyerepa yo'oyere sihuajë caye, ta'ñe asayepi neñere, de'oye yo'opi cuasajë ïte sihuaye,

Ëjaë api, cuasajë de'oyerepa sehujë yo'oye, si'a ne ti'a tutu paye, cui'ne si'a tutu hue'eye, si'anë.

Jaje pa'ijaquë.

¹³ Ja maca aïohua'i aquëpi yë'ëre seji'i:

“¿Jeropi daisicohua'ipi icohua'i poja'i caña suñasicohua'i pa'iyë'ni?”

¹⁴ Cajëna, yë'ëpi cahuë:

“Ëjaë më'ëpi ta'ñe asayë.”

Caquëna, ïpi capi:

“Icohua'i cato jaiye ai yo'oye tēto saisicohua'i a'ë. Jaje pa'iohua'ipi iohua'i caña joja torena, Yēi ñama tsiepi poja'i cañarepa ne tosicohua'i a'ë.

¹⁵ Jaje pa'iohua'ipi Maija'quē ñu'i saihuē tiñare pare pa'iyē. Pa'ijē mu'señapi, ñamiñapi Maija'quē huē'ere necaijē pa'iyē. Pa'ijēna, ñu'i saihuē ñu'iquēre papi iohua'ire ñacai pasipi.

¹⁶ Jaje pa'ina, yure cato ai yo'oye paja'cohua'i a'ë, ao ēaye, oco ēaye, ēsē ēoye, cui'ne josa ēsē uyeje asama'pē pa'ija'cohua'i a'ë.

¹⁷ Yēi ñama, ñu'i saihuē quēno maca nēiquēpi yēi ñamare ñacaiyeje pa'ye ñacasipi. Jaje yo'oquē pa'iyē isi oco coñana saquē ocuaja'quē api. Yo'oquēna, Maija'quēpi iohua'i oise'ere tēno jecaija'quē api.”

8

Siete Aco Siosico Hui'yoye Cui'ne Ma'ña Ēoco, Curi Nesico

¹ Yēi ñamapi siete aco siosicore ne hui'yo maca ñahuē, ma'tēmopi nēhui tēcahuē jo'cuarepa jēo nēina.

² Ja maca ñahuē, siete huiñaohua'ire Maija'quē tiñare pare nēcajēna. Jaohua'ina siete duruhuēa isise'e paji'i.

³ Ja jeteyo'je yequē huiñaēpi daji'i, huēo sē ma'ña curi cua'corore daquēpi. Dani nēcapi, Maija'quēre isijē tēo toto tiña macare pana. Nēcaquēna, jaiye isipi, huēo sē ma'ñare curipi nesico Maija'quēre isijē tēo totona tēoquē ēoquēna, cui'ne Maija'quē tsecohua'i señepi te'e mēijaquē caquē.

⁴ Ja ma'ña picopi cui'ne Maija'quē tsecohua'i señepi conī Maija'quē quē'rona ti'api, huiñaēpi iti ma'ña ēo cua'coro cajiquē nēcaquēna.

⁵ Ja maca huiñaēpi Maija'quēre isijē tēo toto toa tara pa'iyepi huēo sē ma'ña cua'corona ayapi. Ayani yejana jēo topi. Jēo to macarepa mujuē caye, ai pisiye, ye'hueye cui'ne yeja ñu'cueye paji'i.

Duruhuē Pisiye

⁶ Ja maca siete huiñaohua'ipi siete duruhuēa pacohua'ipi juñu'u cajē ne de'huahuē.

⁷ Ja maca du'ru jui huēo huiñaēpi duruhuē juisi maca sēsē pepi, cui'ne toana tsie co'mese'epi yejana tompēpi. Ja maca toasoñe pa'ye yeja huahuese'e acopi te'e te'te u huesēpi. U huesēquēna, soquēje te'e u huesēpi, toasoñe acopi te'e te'te, cui'ne si'a taya u huesēpi.

⁸ Cayaye aquēpi huiñaē i duruhuē juisi maca, ai cutihuēje pa'ioipi toa tsē'isiconi jai tsiyana jēo dēoyeje ña cuañopi. Ja maca toaso tē'huiña, jai tsiaña pa'iyepi te'e tē'hui tsie da'ca de'o nēji'i.

⁹ Ja maca jai tsiaña pa'icohua'i jujuhuē, te'e tē'hui, toaso tē'huiña jai tsiaña pa'icohua'ipi. Cui'ne toaso tē'huiña jaiye barco pa'ise'epi, te'e tē'hui ne huesēpi.

¹⁰ Toasoñe aquēpi huiñaē juisi maca, ma'tēmopi jai ma'ñoco tompēpi. Tomequē toaso tē'huiña tsiaña, cui'ne oco coña pa'ise'ena te'e tē'hui tome huesopi, toa cañarepa ne'suquēpi.

¹¹ Jaē ma'ñoco cato i mami hue'equē paji'i, Sējeñe. Jaēpi toaso tē'huiña tsiaña, cui'ne oco coña pa'ise'ere tomequē te'e tē'hui sēje oco ne huesopi. Ja do'ire jai pai jujuhuē.

¹² Cajese'e aquēpi huiñaē i duruhuē juisi maca, ēsēpi co'a de'opi, te'e te'te, toaso tē'huiña huahuese'e pa'ise'epi. Ñañe cui'ne ma'ñocohua'i toaso tē'huiña huahuese'e pa'ise'epi te'e tē'hui co'a de'ohuē. Ja maca toaso tē'huiña mu'se cui'ne ñami pa'iyē te'e te'te miañe peopi.

¹³ Ja jeteyo'je ñahuē, jai huihuere ma'tēmoja'a huahuarojai tutu caquēna:

“Teayerēpa iye yeja pa'icohua'i maña, merepa neja'cohua'i a'ni, toaso huiñaohua'i duruhuēa juni co maca.”

9

¹ Cinco aquëpi duruhuë jui maca ñahuë, jai ma'ñocopi yejana tomequëna. Jaë ma'ñoconi isihuë, tome huesë coje hui'yocore.

² Ja jeteyo'je tome huesë hue'ñare hui'youna, jaropi pico mëji'i, jai cua'coro toa suasico mëiñeje pa'yerepa. Jaro tome huesë cojepi pico etaquë ësëre cui'ne iye de'oto nea hue'ñarepa ne huesopi.

³ Ja picopi etahuë, pu'suje pa'iohua'ipi. Etajë si'a yeja hua huesëhuë. Jaohua'i cato puni a'siye ja'ye a'si tuture isi cuañosicohua'i paë'ë.

⁴ Jaohua'ina cuañese'e paji'i, taya yeja pa'iye, cui'ne yejapi tayaje pa'ye ña cuañoñe, cui'ne soquë ñëa nejoñe pa ja'ñere, coa Maija'quë tsecohua'ire pa'ë iñoñere iohua'i tsia tiña macare pana sëoma'cohua'ise'ere ne ja'ñere.

⁵ Jaje pa'iquëta'are paire huani jeoñere pare ësësicohua'i paë'ë. Jaje pa'ina, coa cinco ñañëohua'ire a'si ju'iñe totacohua'i paë'ë. Cui'ne iohua'i totase'e cato puni a'siye ja'ye a'siye paji'i.

⁶ Ja mu'seña cato pai ju'iñere yëja'cohua'i a'ë. Jaje yëjëta'a juni huesëye paja'cohua'i a'ë, ju'iñepi peoquëna.

⁷ Pu'su cato caballo huajo sajë ne de'huase'eje pa'iohua'i paë'ë. Iohua'i siopëre curi maroje pa'iore pahuë. Iohua'i tsiapi pai tsiaje pa'io paji'i.

⁸ Cui'ne nomiohua'i nañaje pa'ye hue'ehuë. Iohua'i cujire airo yai cujije pa'ye hue'ehuë.

⁹ Cui'ne quëna ju'i cañare suñase'eje pa'iohua'i paë'ë, iohua'i jëa ja'ñere. Cui'ne iohua'i jaë capëapi jai pai caballo quërëcoja'a huajo sajë huë'huëjëna, pisiyeje pa'ye pisiipi.

¹⁰ Puni jicomaoje pa'ye hue'ecohua'i paë'ë. Jarote dahuë hue'ecohua'i paë'ë, cinco ñañëohua'ire a'siyere.

¹¹ Pu'suohua'ire cuañe ëjaë cato tome huesë coje huiñaë paji'i. Hebreo coca cato Abadón hue'equë paji'i. Griego coca cato Apolión hue'equë paji'i. Jaje cani iti Nejoquë caye a'ë, pai coca cato.

¹² Du'ru macarepa ai yo'oye tëto saji'i. Jaje pa'iquëta'are ja yë'ta'a cayaye carapi.

¹³ Seis aquë huiñaë jui maca yë'ose'e pisiquëna, asahuë, Maija'quë quë'ro oropi nesi totore cuatro pa'i eyohuëapi.

¹⁴ Ja caye cato seis aquë huiñaëni duruhuë paquëni capi, ñeje:

“Joye saojë'ë, cuatro huiñaohua'ire sëasicohua'ipi jai ya Efrautes tëtëpa ñu'icohua'ire.”

¹⁵ Ja maca iti case'eje cuatro huiñaohua'ire joyesicohua'i paë'ë. Jaohua'i cato toasoñe pa'ye huahuese'e pai pa'icohua'ire huaija'cohua'ipi etahuë. Iti hora, mu'se, ñañë, cui'ne ometëcahuë ti'asi maca jare caquë ne de'huasicohua'ipi etahuë.

¹⁶ Ja maca de'hue se asahuë, doscientos millones soldado pai pa'iye, caballo tuijë huajo sacohua'i.

¹⁷ Jaje pa'ye ñahuë, cani ñañeje pa'ye caballohua'ire. Iohua'ire tuicohua'i cato coti saihuëare toaje pa'yere papi suñasicohua'i paë'ë, iohua'i jëa ja'ñe. Jaje pa'yepi ma ja'ñe, yeque ña'jo quë'ye cui'ne yeque së'ñoja'iñe paji'i, azufreje pa'ye. Caballohua'i cato airo yai siopëje pa'ye hue'ecohua'i paë'ë. Jaje pa'iohua'i yë'opoapi toa, pico, cui'ne së'ño ja'ñe azufre etapi.

¹⁸ Ja maca toasoñe pa'ye huahuese'e pai pa'icohua'i te'e tëhui jujuhuë, caballo yë'opoaja'a toasoñe pa'ye co'ayerepa: toa, pico, cui'ne së'ño ja'ñe etasi do'ire.

¹⁹ Ja caballohua'i cato iohua'i yë'opoare cui'ne iohua'i jicomaoare tutu pahuë. Iohua'i jicomoa cato aña siopëaje pa'ye paji'i. Japi paire co'aye nehuë.

²⁰ Jaje pa'iquëta'are ja ju'i dahuëna ju'ima'cohua'i cato co'aye yo'oye jeoma'pë huatiohua'ire tuiyere, de'huase'ere oro, po curi, bronce hue'yosi quëna, cui'ne soquë de'huase'ere señere jeoma'pë paë'ë. Asa ma'ñere, ñama'cohua'ini, cui'ne cu'i ma'ñere sejë paë'ë.

²¹ Cui'ne jeoma'pë paë'ë, paire huani jeañe, paire dahuë neñe, nomiohua'ire coa yo'ojë pa'ie, cui'ne co'amaña ñañe.

10

Huiñaëpi Toya Pëpë A'riconi Tunasiconi Cajipi

¹ Ja maca ñahuë, yequë huiñaëre tutu quë'ipi ma'tëmopi cajequëna, sirioipi ca'nesiquëpi. I siopë cato na'ñamequëpi ca'huaro puasiquë paji'i. Cui'ne i tsia cato mia merepa miaco paji'i, ësëje pa'io. Cui'ne i nëcañoaje toa tsëni nëcase'ejë pa'ye paji'i.

² A'ri toya pëpë hui'yosiconi cajipi. Cajiquëpi i ëja te'te quëo ja'huapi jai tsiayana se titopaguë, i ari te'te quëo ja'huapi yejana tsa'cu papi.

³ Ja maca tutu cuipi, airo yai jaiquërepa cayeje pa'yerepa. I cuisu maca mujuë cayeje pa'yerepa siete yë'o tuturepa cajëna, asahuë.

⁴ Siete yë'o tuturepa ca tosi maca toyara'huë. Ja case'ere toyasi'i caquë yo'oquëna, ma'tëmopi capi, yë'ëre:

“Coa asajë'ë, më'ëse'e. Toyama'ë pa'ijë'ë, siete yë'o tuturepa case'e.”

⁵ Ja jeteyo'je ñahuë, jai tsiayana cui'ne yejana tito pasiquëpi huiñaëpi i ëja te'te jëtëpi ma'tëmona mëñe nëoquë

⁶ ti pani huesëquëre pana, yeja, ma'tëmo, jai tsiaña, cui'ne si'aye iote pa'ie nesiquëre pana se ca co'ijai care payë caquë ñeje capi:

“Yeque tsoe ute coñe peoji.

⁷ Siete aquë huiñaë duruhuë jui maca ti'asipi, Maija'quë yahue cuasa nëose'e payepi, i jo'ya ite quëacaicohua'ire i ca nëose'ejë pa'ye.”

⁸ Ja maca asahuë, ma'tëmopi yë'ë asasi yë'opi ca coquëna, ñeje:

“Sani ijë'ë, a'ri toya pëpë hui'yosiconi jai tsiayana, cui'ne yejana tito paquë huiñaë cajiconi.”

⁹ Caëna, sani huiñaëre sei'ë, a'ri toya pëpëre isijaquë caquë. Seina, ipi capi, yë'ëre:

“Ico, ini aijë'ë, më'ë yë'opo cato payaoje pa'io pasipi. Jaje pa'isicota'a më'ë ëtatu'una sëjeco pönëja'coa.”

¹⁰ Caëna, huiñaë cajicore ini a'ri toya pëpë aë'ë. Ai maca yë'ëre cato saija'ico payaoje pa'iorepa paji'i. Jaje pa'isicota'a ëtatu'una sëjecorepa de'opi.

¹¹ Ja maca yë'ëre cahuë:

“Tijupë pai daripëa pa'icohua'ire, cui'ne yequë coca cacohua'ire, cui'ne yequë yejaña pa'icohua'ire, cui'ne pai ëjaohua'ire quëaye pa'iji, Maija'quë cayere.”

11

Caya Quëacaicohua'i

¹ Ja maca yë'ëre catë tarapëje pa'ioni cuëcujë'core isihuë. Isini cahuë:

“Huëni Maija'quë huë'ere ina isi toto saihuëre, cui'ne iote pa'ijë sëcohua'ire cuëcujë'ë.

² Jaje pa'iquëta'are cuëcuema'ë pa'ijë'ë, hue'se de'otota'a. Jaro cato Maija'quëre sema'cohua'ina isi sito a'ë. Jaohua'ipi si'a de'o daripë tsa'cu huesoja'cohua'i a'ë, cuarenta y dos ñañëohua'ire.

³ Ja maca yë'ëpi cayaohua'ire oicohua'i suñañeje pa'yere suñasicohua'ini jëjo saoja'quë a'ë, yë'ë aye quëaja'cohua'ire mil doscientos sesenta mu'seña.”

⁴ Icohua'i caya quëacohua'i cato si'a yeja Ejaërepa tiñare pare nëcäjë pa'icohua'i paë'ë. Jaohua'i cato caya olivo soquë ñëa'ë, cui'ne caya sotonoa toa tsë'ise'e paji'i.

⁵ Paipi jaohua'ire co'aye yo'oñu'u cajë yo'ocohua'i pa'ito coa yë'opopi toa sëco ëo huesocohua'i a'ë, ti peo hue'ñarepa. Jaje ne huea cuañoñe pa'iji, iohua'ire sañope yo'ocohua'i.

⁶ Jaohua'i cato Maija'quë coca quëa macaja'a ocoye pa ja'ñere ne tutu pacohua'i paë'ë, cui'ne ocojē tsie pona tutu pacohua'ipi yeja paire coa si'aye ai yo'oye necohua'i paë'ë, iohua'i yëyeje pa'ye.

⁷ Jaje pa'iquëta'are iohua'i quëaye saosi maca, tome huesë cojepi nëtë mëoni huajëya'ye pa'ipi jaiquë aipi jaohua'ire quëco huesoni, tseani huani jeapi.

⁸ Huani jeaëna, iohua'i capëa jai daripë ma'ñare jeocose'epi uija'coa, Ejaëre quesì daripëre. Jaro cato Sodoma, cui'ne Egípto hue'yosi daripë a'ë, co'a daripë pa'i do'ire.

⁹ Jaje jeocosi capëapi toaso mu'seña cui'ne jopoja'a uina, si'aohua'i maña ñaja'cohua'i a'ë. Ti pai, yequë coca cacohua'i, cui'ne yequë daripëa pa'icohua'i, si'a yejaña pa'icohua'i ñajëta'a tama'pë pa'ija'cohua'i a'ë, coe do'ire.

¹⁰ Iye yeja pa'icohua'i cato ai sihuaja'cohua'i a'ë, jaohua'i ju'isi do'ire. Jaje pa'ina, pai ñape sa'ñe co'amaña isija'cohua'i a'ë. Maija'quë coca quëajë iohua'ire josa yo'osicohua'ipi peojëna, jaje sihuaja'cohua'i a'ë.

¹¹ Jaje sihuajëta'are toaso mu'seña joporepa pa'i maca Maija'quëpi cui'naohua'ini huëo copi. Ja maca si'aohua'i iohua'ire ñasicohua'i quëquë huesëhuë.

¹² Ja maca cayaohua'i quëacaicohua'ipi asahuë, tutu ma'tëmopi yë'ose'e ñeje caquëna: "Mëjë'ë, iñona."

Si'aohua'i iohua'ire pëicohua'i ñajëna, sirioja'a ma'tëmona mëni huesëhuë.

¹³ Ja maca yeja ñu'cueo. Ñu'cuecona, jai daripëpi diez te'ña huata tomeo. Huata tomecona, siete mil pai jujuhuë. Ja maca huajëcohua'i nëasicohua'ipi quëquë huesëni Maija'quë ma'tëmo pa'iquëre de'oquëre pa'ni cajë yo'ohuë.

¹⁴ Ñeje tëtö saji'i, cayaye nejoñe aye. Jaje pa'iquëta'are ja yë'ta'a toasoñe aco tëtö saiye carapi, titaja'coa.

Siete Duruhuë Acore Juise'e

¹⁵ Siete aquë huiñaë i duruhuë juisi maca asahuë, ma'tëmopi tutu yë'o cajëna, ñeje: Iye yeja yure cato

Mai Ejaë cui'ne i Cristo cuañeñere pa'iji.

Jaje pa'ina, iipi carajaiñe peoyerepa cuañequë pa'ija'quë api.

¹⁶ Ja maca veinticuatro aiohua'ipi Maija'quë ña hue'ñare pare cuañejë ñu'i saire ñu'icohua'ipi Maija'quëre de'oquëre pa'ni cajë iohua'i tsiapi yejare pana në mejë yo'ohuë, ini ai cuasajë.

¹⁷ Ñeje cajë yo'ohuë:

De'oji. Ejaë më'ëre pëpayë,

Si'aye pa'ire pare.

Yure, cui'ne tsoeje pa'iquëre pare,

Jaje pa'ipi yure si'a më'ë tuturepa ini

Cuañe huëoquëre iye yeja.

¹⁸ Iye yeja pai cato më'ëre pë'ë.

Jaje pa'iquëta'are më'ë pëi mu'sere papi ti'api.

Ti'aëna, yure cato ju'isicohua'ire iohua'i yo'ose'eje pa'ye ñaquë ca de'huaja'quë a'ë, më'ë.

Ca de'huaquë më'ë jo'yaohua'ire isija'quë a'ë, de'huacaisi co'amañare.

Jaje më'ë isija'quë a'ë, më'ëre quëacaicohua'ire.

Më'ëna isisicohua'ire, ëjaëre papi cajë nuñerepa sehuojë pa'icohua'ire,

Si'ahua'ire, aiohua'ire panita'a tsireje.

Iye yeja paire nejocohua'i pa'isicohua'ire cato më'ëpi nejoja'quë a'ë.

Jaje pa'ina, de'oji, më'ëre cayë.

¹⁹ Ja maca Maija'quë huë'e ma'tëmo pa'icopi hui'yona, jarote paji'i, Maija'quë maire huajëye ca nëose'e de'huase'epi. Ja maca mujuë ye'hueyeje pa'ye, ai pisiye, mujuë ai cayeje pa'ye, yeja ñu'cueye cui'ne sësë carapëa tomeñe paji'i.

12

Nomio Cui'ne Jai Pë'ëje Pa'i Yo'ose'e

¹ Ja maca jaiye ma'tëmopi iñoñere ñahuë. Ñaquëna, te'o nomio ësë miañeje pa'yere ca'nesico paco'ë, ju'i ca ca'neñeje pa'ye. Jaje pa'ioipi ñañëni meñe tsa'cu paco paco'ë, cui'ne doce ma'ñocopi io siopë puasico paco'ë.

² Jaje pa'ioipi tsj etapë paco'ë. Pa'ioipi tsj coa huëoni a'si ju'io, ai cuio.

³ Ja jeteyo'je ñahuë, ma'tëmona yequë ñaiquëna. Ñaiquëna, jai pë'ëje pa'ipi maja'iquëpi, siete siopëa hue'equëpi, diez cajohuëa hue'equëpi, cui'ne iti siopëa ñape maro pu'ñe paji'i.

⁴ Jaje pa'ipi i jicomopi toaso të'huiña ma'ñocohua'i pa'iyere te'e te'te ma'ñocohua'ire yejana ne darëpi. Jaëpi nomio tsj coasi'i caco yo'o tñare pana nëca dani utepi, coasi maca tsihua'ëre asi'i caquë.

⁵ Ja maca nomiopi tsihua'ëni coao, si'a yejaña pa'icohua'ire quëna tarapëpi cajiquë cuañeja'quëni. Jaje pa'iquëta'are io mamaquëre cato sioni Maija'quë quë'rona i ñu'i saihuë quë'rona sahuë.

⁶ Sarena, nomiopi cuëne yejana catio. Maija'quë iote caquë necai sitona, iote mil doscientos sesenta mu'seña aojë paja'tona.

⁷ Ja jeteyo'je ai uihuaye paji'i, ma'tëmopi. Pa'ina, huiñaë Miguelpi cui'ne i huiñaohua'i conì jai pë'ëje pa'ire cui'ne i huiñaohua'ire uihuahuë.

⁸ Jaje uihuajë jai pë'ëje pa'ire cui'ne i huiñaohua'ire quëcorena, iohua'i pa'ija'to ma'tëmo peoquëna,

⁹ ja maca jai pë'ëje pa'ire cui'ne i huiñaohua'ire yejana jëo tohuë, tsoe hue'ña aña, huati cui'ne Satanás hue'equëre, si'a yeja paire cosoquëre.

¹⁰ Ja maca asahuë, ma'tëmopi tutu ñeje caquëna:

“Maija'quë do'ijëre ñamiñapi, cui'ne mu'señapi Maija'quë ña hue'ñana sañope caquë pa'isiquëre eto saosi do'ire yureta'a tñare papi, huaso maca, Maija'quë si'a tutu quë'ire papi cuañe maca, Jesucristo cuañe Ejaërepa pa'i maca.

¹¹ Maija'quë do'ijë, cato Yëi ñama tsiepi cui'ne Maija'quë coca cayeje pa'ye nuñerepa iohua'i pa'ise'epi conì mënare quëcohuë. Jaje pa'ina, iohua'i pa'iye nejoñe ca'raye pahüë. Pajë coa ai jerepa jujuniye jujunu'u, cuasahuë.

¹² Sihuajë'ë, ma'tëmo pa'icohua'i. Jaje pa'iquëta'are teayerepa yeja pa'icohua'i maña, cui'ne jai tsiaya pa'icohua'i, huati mësaru quë'rona cajepi pëtitesiquëpi ite nejoñe ja'yere pa'ina, ñaquë.”

¹³ Jai pë'ëje pa'ipi yejana jëo tosiquëpi pa'i ña jujani tsihua'ëre coasiconi huajo huëopi.

¹⁴ Jaje huajo huëouna, nomiore jai huihue care isihuë, io ja'lëco cuëne yejana io quë'rona sai ja'ñere, aña peo hue'ñana so'ona. Jarona toaso ometëca jopore paja'a aojëna, pa'ija'copi saija'coa.

¹⁵ Jaje pa'ina, añaapi nomiore io yë'opo siso etosi ocopi tsiaya neni co'je me tosi'i caco yo'ocona,

¹⁶ nomiore yejapi coçαιο jai pë'ëje pa'i oco nese'ere peo hue'ñarepa ya'ani nëo hueso.

¹⁷⁻¹⁸ Jaje yo'osi maca jai pë'ëje pa'ipi ai pëti huëopi, nomiore. Jaje pa'ina, io tsëcapëre Maija'quë cuañese'e sehuocohua'ire, Jesucristo quëase'ere nuñerepa coca tuicohua'ire uihuasi'i caquë saji'i.

13

Cayahua'i Huajëya'ye Pa'iohua'i

¹ Jai tsiaya mejahuëre nëcaquë ñahuë, jai tsiayapi huajëya'ye pa'ipi etani tumaquëna, siete siopëa, cui'ne diez cajohuëa quë'ipi, cajohuëa ñape maro pu'ñe paji'i, cui'ne i siopëare Maija'quëre cue'cuejë Maija'quë mamire sëose'ere hue'eye paji'i.

² Iquë huajëya'ye pa'i yë'ë ñasiquë cato airo yaijē pa'i paji'i. Jaje pa'ipi oso quëoje pa'ye hue'epi, cui'ne ì yë'opore jai yai yë'opojē pa'iore hue'epi. Jaje pa'ina, jai pë'ëjē pa'ipi ì tuture, ì cuañequë ñu'i hue'ñare, cui'ne ëjaë cuañequë pa'iyere isipi.

³ Iquë huajëya'ye pa'i siopëa acopi te'o jai a'sio ai paji'i. Pa'iona, paipi ñajë ju'ija'quë api cajë ñasicohua'ita'are ja'ju huesësico paco'ë. Jaje pa'ipi co'yasi do'ire paipi ña quëquëni ìna tui huëohuë.

⁴ Ja maca jai pë'ëjē pa'ire huajëya'ye pa'ire ëjaëre papi cuasajë sei'ë, huajëya'ye pa'ire tutu isisi do'ire. Jaje cui'ne ìti tutu isì cuañosiquëreje sei'ë, ñeje cajë:

“¿Nepi iquëjē pa'iohua'i pa'iyë'ni? ¿Nepi ìte uihua tì'añe pa'iquë'ni?”

⁵ Jaiye Maija'quëre sañope caja'a coca isì cuañosiquë paji'i. Jaje pa'ipi cuarenta y dos ñañëohua'ire cuañëja'quë paji'i.

⁶ Jaje pa'ipi ñeje yo'opi: Maija'quëre sañope capi, ì de'o hue'ñare co'aye capi, cui'ne ma'tëmo pa'icohua'irejē co'aye capi.

⁷ Cui'ne Maija'quë tsecohua'ire sañope uihuaquë ñese quëco ja'ñe isì cuañosiquë paji'i, cui'ne si'a paì, tsëcapëa pa'icohua'ire, si'a paì yequë coca cacohua'ire, cui'ne si'a yejaña pa'icohua'ire cuañëja'a tutu isì cuañosiquë paji'i.

⁸ Jaje pa'ini si'aohua'i iye yeja pa'icohua'i johua'i mami yeja de'huama'në Yëi ñama ai yo'oquë ju'isiquë pa'iyë toya pëpëna toyama'cohua'ise'e jaëre sei'ë.

⁹ Cajoro hue'ecohua'i pani asajë'ë.

¹⁰ Co hue'ña tseani saja'cohua'ire ña nëosicohua'ire cato jare tseani co hue'ñana saja'cohua'i a'ë. Hua'tipi huaija'cohua'ire ña nëosicohua'ire cato jare hua'tipi huani jeoja'cohua'i a'ë. Jaje pa'ina, Maija'quë tsecohua'i cato quëcoca'yere, cui'ne Maija'quë pa'ire paji cuasayere paye pa'iji, quëco tì'aja'cohua'i.

¹¹ Ja jeteyo'je yequëre huajëya'ye pa'ire ñahuë, yejapi etaquëna. Jaë cato caya cajohuëa hue'equë paji'i, yëi ñama cajohuëaje pa'yere. Jaje pa'ita'a jai pë'ë cayejē pa'ye caquë paji'i.

¹² Jaje pa'ipi du'ru macarepa etasiquë huajëya'ye pa'i tutujē pa'yere paquë paji'i. Jaje pa'ipi du'ru etasiquë ña hue'ñana si'aohua'ire yeja pa'icohua'ire cuañëpi, du'ru macarepa etasiquëni ai cuasajë ìre papi cajë, jai a'sio aire hue'esiquëpi ja'jusiquëni sejë'ë caquë.

¹³ Cui'ne jaiye paì yo'o tì'a ma'ñe yo'opi. Yo'oquë paì ña hue'ñana ma'tëmopi yejana toa tomeñe ne ìñoquë yo'opi.

¹⁴ Du'ru macarepa etasiquë huajëya'ye pa'i ña hue'ñana yo'o ìño ja'ñe isise'epi yo'oquë iye yeja pa'icohua'ire cosopi. Cosoquë cuañëpi, du'ru etasiquëjē pa'ire nejë'ë caquë, hua'ti totasiquëta'a ja yë'ta'a huajëquë pa'iyëjē pa'ire.

¹⁵ Maija'quë ësema'ë pa'ina, cayaye aquë etasiquë huajëya'ye pa'ipi paì de'huasiquëna, tutu isipi, du'ru aquëjē pa'ire nesiquëna. Jaje isina, yë'equë, cui'ne coca caquë pa'i, yecohua'ire ìte do're ja'runi sema'cohua'ire huani jeojë'ë, cuañëpi.

¹⁶ Yequejē cui'ne yo'opi, si'aohua'ire a'ricohua'ire, jaicohua'ire, jaiye co'amaña pa-cohua'ire, co'amaña peocohua'ire, de'oye pa'icohua'ire, jo'yaohua'ire, ëja tē'te jëtëna panita'a tsia tìñare pana toyaye pa'iji, caquë.

¹⁷ Jaje pa'ina, huajëya'ye pa'i mamire, panita'a ì mamire cuëcuyere toyama'cohua'i pani co'amaña hueroyejē ti peopi. Cui'ne se yo'oyejē peopi, curiquë nesil'i caquë.

¹⁸ Iye cato ai ta'ñe cuasaye asa tì'añe paji'i. Asa tì'aquëpi cuasarepa caye paji'i, huajëya'ye pa'i mamire cuëcueni toyase'ere. Ja cuëcuese'e cato paì mami cuëcuese'e a'ë. Ja cuëcuese'e cato seiscientos sesenta y seis a'ë.

14

1 Ñahuë, Yëi ñamare Sión cutihuëre nëina. Jarote i ja're conì paë'ë, ciento cuarenta y cuatro mil paì. Iohua'i tsia tiñarepa Yëi ñama mamipi cui'ne i pëca ja'quë mamipi toyasicohua'ipi.

2 Ja jeteyo'je asahuë, ma'tëmopi jai jupo pisiyeje, mujuë ai tutu të'cana pisiyeje, cui'ne jai paì ta'tëpe pëa ta'tëjëna, pisiyeje pa'ye pisiqüëna.

3 Jaje pisiqüëna, jaohua'ipi huajë jëjëñere jëjëhuë, iti cuañequë ñu'i saihuë tiñare pana, cuatro pa'iohua'i ña hue'ñana, cui'ne aiohua'i ña hue'ñana. Ja jëjëñere cato ja ciento cuarenta y cuatro mil pa'icohua'ise'e ye'yesicohua'i a'ë.

4 Icohua'i cato nomiohua'ire yo'oye, si'si de'oye pasicohua'ipi, de'ocohua'ire pa'ë. Jaje pa'iohua'ipi Yëi ñamase'ere tuiyë, coa si'a hue'ña i sai hue'ñaje. Jaohua'i cato yeja pa'icohua'ini huasosicohua'ipi pa'iyë, du'ru quëise'eje pa'yere Maija'qüëna, cui'ne Yëi ñamana isisicohua'ipi.

5 Icohua'i cato ti coso coca cama'cohua'irepa paë'ë. Jaje pa'ina, jaohua'ire tayocohua'i a'ë ca ti'añe ti peoji.

Toaso Huiñaohua'i Quëase'e

6 Ja maca ñahuë, yequë huiñaëre ma'tëmaja'a huahuaquë saina, iye yeja pa'icohua'ire si'aohua'ire yequë pa'ire, ti coca cacohua'ire cui'ne si'a yejaña pa'icohua'ire ti pani huesë cocare quëasi'i caquë.

7 Jaje pa'ipi tutu capi, ñeje:

“Maija'qüëre ca'rajë'ë. De'oqüëre pa'ni cajë sihuajë'ë, ise'ere. Tsoe ti'api, paì ñape yo'ose'e ñaquë sai de'huaja'a mu'se.”

8 Ja maca cayaye aquëpi huiñaë capi, ñeje:

“Tsoe nejosicoa, jai Babilonia. Tsoe nejosicoa, paì mañare iye yeja pa'icohua'ire io co'aye yëyepi oca cuepasio.”

9 Ja maca toasone aquë huiñaëpi ai tutu capi, ñeje:

“Pa'ipi huajëya'ye pa'ini, cui'ne ije pa'ire de'huasiquëni, de'oqüëre pa'ni cuasajë ñajë sihuacohua'ire, cui'ne jëtëna panita'a tsiana i ayere toya cuañosicohua'ire cato,

10 Maija'qüë pëi si'se sëje conore ucuja'cohua'i a'ë, co'ayere pare, i pëi ne de'huase'ere. Jaje ai yo'oja'cohua'i a'ë, toa cui'ne, azufre conì tsë'i sitona Maija'qüë huiñaohua'i, cui'ne Yëi ñama ña hue'ñana.

11 Iohua'i tsë'i sitore pana ujë ai yo'ojëna, pico mëiñe je'nëna mëio nëija'coa, si'a mu'señapi, cui'ne si'a ñamiñapi, pëa huajëye ti peojë. Jare jaje pa'ijajë huajëya'ye pa'ire, cui'ne ije pa'ire de'huasiquëre sëjë, cui'ne i mami ayere toya cuañosicohua'ire.

12 Iye cato Maija'qüë paì i cuañese'e sehuocohua'ire, cui'ne Jesure nuñerepa tuicohua'ire yëhuoye a'ë, quëcojë yo'o jujama'pë pa'iyë a'ë.”

13 Ja maca asahuë, ma'tëmopi yë'ose'e yë'ëre caquëna:

“Toyajë'ë, iyere: ‘Sihuaye pa'iji, iye macapi seña maca Èjaë ja're tsioni ju'isicohua'i cato.’ Jaje pa'iji caji, Maija'qüë joyopi. Jaohua'i cato iohua'i yo'oyere ne tëjini pëa huajëja'cohua'i a'ë, iohua'i nese'e ja're conì.”

Yeja Co'amaña Tëaye

14 Ja maca ñahuë, te'ire Jesuje pa'ipi, Paì Mamaquë hue'yosiquëje pa'ire, poja'i sirio ëmëje'na ja'rusiquëpi ñu'ina. Jaë cato orore pase'e nesi marore pu'iquë paji'i. Jaje pa'ipi hua'ti ca'huarore ai jëjësëcore pani cajipi.

15 Cajiquëna, Maija'qüë huë'epi yequë huiñaëpi etapi. Etani ai tutu cuiquë capi, siriore ñu'iquëre:

“Më'ë hua'ti ca'huarore meñe jua co'i meni tëajë'ë. Tsoe ti'api, iti tëa macarepa. Jaje pa'ina, yeja pa'iyë quere huesëpi.”

16 Ja maca siriore ñu'iquëpi i tëacopi yejana meñe jua co'i meni yeja pa'iyere tëapi.

17 Ja jeteyo'je ñaquëna, yequë huiñaëpi Maija'quë huë'e ma'tëmo pa'icopi etani hua'ti ca'huaro ai jëjësëconi cajiquë saji'i.

18 Ja maca yequë huiñaëpi etapi, Maija'quëre isijë tëo toto quë'ropi. Jaë cato toare cuañe tutu paquë paji'i. Jaëpi tutu cuipi, hua'ti ca'huaro cajiquëre ñeje caquë:

“Më'ë hua'ti ca'hua jëjësëcopi meñe jua co'i meni cuiya'i jure tējājē'ë. Tsoe ya'ji sapi, yeja pa'iyē.”

19 Jaje ca maca huiñaëpi i hua'ti ca'huaropi iye yejana se ya'cue co'ijani cuiya'i jure tēapi, iye yeja cuiya'i tsīña ayere. Tēani ja maca ayapi, jai cua'corona tsa'cu jo'a sao ja'ñere. Ja yo'oye cato iñoji, Maija'quë paire si'se ja'ñere co'ayere papi.

20 Jai daripë hue'sena cuiya'i tsa'cu jo'a huesose'e paji'i. Jaro jai cua'coropi tsiere pase'e etapi. Io huaiñe cato caballo yē'opo sēa macare paja'a huaiñe paji'i, cui'ne io jaiyepi paji'i, trecientos kilómetros pa'i jaira.

15

Huiñaohua'ipi Siete Pa'ye Tējiyerepa Ai Yo'o Ja'ñere Paye

1 Ma'tëmōre ñaquë ñahuë, yeque jaiye huajëya'ye pa'ye iñōñere: Siete huiñaohua'ipi siete tējiyerepa ai yo'o ja'ñere pajëna, ñahuë. Ja yo'oyepi Maija'quë pēi yo'o tēji ja'ñe paji'i.

2 Ñahuë, cui'ne jai jairajë pa'ioipi toapi pa'iyējē pa'iota'a ña etojai yejare, jao jai jairajë pa'io, tsīña de'huajë pa'io, co'sija'ico yē'quë macare nēcahuë, Maija'quë ta'tēpē isise'ere cajicohua'ipi. Jaohua'i cato huajëya'ye pa'ire, cui'ne ije pa'ire de'huasiquëre quēcōsicohua'i paë'ë, i ayere toyama'cohua'ipi.

3 Jaohua'ipi Moisés Maija'quë jo'yaë jējēse'ere, cui'ne Yēi ñama ayere jējēñere jējēhuë. Iohua'i jējēse'e cato caji:

Si'aye më'ë de'huase'e de'oyere pa'ë.

Më'ë ma'a cato nuñere pa'ë.

Cui'ne care paye a'ë.

Më'ë a'ë, si'a pai Ejaërepa je'nëna.

4 ¿Nepi më'ere Ejaëre pare ñajëta'a ca'rama'pë pa'ija'cohua'i a'ni?

¿Nepi më'ere de'oquëre pa'ni cajë sihuaye paja'cohua'i a'ni?

Më'ëse'e te'i pa'iyë, de'oquërepa.

Jaje pa'ina, më'ë nuñerepa yo'oyere paire iñosi do'ire

Si'a hue'ñapi pai dani më'ere de'oquëre pa'ni cuasajë ñajë sihuaja'cohua'i a'ë.

5 Ja jeteyo'je ñahuë, ma'tëmōpi Maija'quë huë'epi maire ca nēose'e de'huasi hue'ñapi huiyoquëna.

6 Jaro Maija'quë huë'epi siete huiñaohua'i etahuë, siete ai yo'oye neñere pacohua'ipi. Jaohua'i cato poja'i cañare ai miañere suñasicohua'ipi, cui'ne curi nesi tēi cañapi coti saihuëare paja'a tēasicohua'i paë'ë.

7 Ja jeteyo'je ñahuë, cuatro pa'iohua'i aquëpi siete huiñaohua'ina pai ñapere curipi nesi duruhuëare Maija'quë pēi co'ayerepa si'se ja'ñere timëse'ere isiquëna, Maija'quë ti pani huesëquë tserē.

8 Maija'quë huë'e cato Maija'quë tuture papi pico, cui'ne i de'oye miañere papi pico timë huesosico paco'ë. Pa'iona, iti huë'e te'ijē cacaye ti peopi, siete huiñaohua'i payepi siete ai yo'oye neñepi tēto saiye pato.

16

Siete Pa'ye Ai Yo'oyere Timësi Duruhuëa

1 Ja maca asahuë, Maija'quë huë'epi tutu yē'ose'e pīsiquëna, siete huiñaohua'ini ñeje caquë:

“Sani yejana do'ejē'ë, Maija'quë pēi si'seyere siete duruhuëa pa'iyere.”

² Jaje ca maca du'ru aquë huiñaëpi i caji duruhuëre yejana dopi. Do maca huajëya'ye pa'i mamire toya cuañosicohua'ipi, cui'ne ije pa'ire de'huasiquëre secohua'ipi ca'mi co'ayere pare ai a'siyere etahuë.

³ Cayaye aquëpi huiñaë i caji duruhuëpi jai tsiayana do maca jai tsiayapi paire huaisiquë tsieje pa'yerepa ponëpi. Ja do'ire tsiaya pa'icohua'i si'aohua'i juju sahuë.

⁴ Toasoñe aquëpi huiñaë i pa duruhuëpi tsiañana, cui'ne oco eta coñana dosi maca tsie de'opi, oco.

⁵ Ja jeteyo'je asahuë, tsiaya huiñaëpi ñeje caquëna:

“Më'ë nuñerepa pa'i a'ë, pai yo'ose'e iohua'i yo'ose'eje pa'ye saiquëpi, Diusu de'oquërepa yure pa'iquë, cui'ne tsoeje pa'isiquë.

⁶ Më'ë ñare paquë jaohua'ire saihuë, më'ë paire cui'ne më'ë coca quëacaicohua'i tsie nejosi do'ire. Jaje pa'ina, më'ëpi yure iohua'ire tsiere ocuahuë, me pasi'ni, jare jaje saïne pa'ito iohua'i yo'osi do'ire.”

⁷ Asahuë, cui'ne Maija'quëre isijë tëo saihuëpi ñeje cacona:

“Jaje pa'ijë'ë, Ëjaërepa si'aye pa'irepa më'ë cato pai ñape yo'ose'ere ñaquë yo'oni nuñerepa yo'oyë, tayoma'ë.”

⁸ Cuatro aquëpi huiñaë i caji duruhuëpi ësëna dopi, paire ëoja'a tuture isiquë. Dosi maca ësëpi si'a toarepa paire ëopi.

⁹ Ja maca si'aohua'ire ai a'si ëo huesoquëta'are iohua'i co'aye yo'oye jeoni Maija'quëna ponëma'pë paë'ë. Cui'ne ite de'oquëre pa'ni cayeje pahüë. Coa ai jerepa ini co'aye cahuë, si'aye iye ai yo'oye meñe cuañequëni.

¹⁰ Cinco aquëpi huiñaë i caji duruhuëpi huajëya'ye pa'i ñu'i hue'ñana do maca, i cuañe hue'ñapi nea hue'ñarepa de'o. Ja maca pai cato a'si ju'ijë iohua'i tsemeñoana cucuhuë.

¹¹ Jaje ai yo'onije iohua'i co'aye pa'iyere jeoñe pahüë. Pajë coa ai jerepa Maija'quë ma'tëmo aquëni co'aye cahuë, iohua'i a'si ju'i do'ire, cui'ne ja'ju yëma'a a'sire hue'e do'ire.

¹² Seis aquë huiñaëpi i caji duruhuëpi Eufrate jai tsiayana do maca, tsiayapi cuene huesëo, ma'are necaio, ësë mëi hue'ña pa'i pai ëjaohua'i daija'a ma'are.

¹³ Ja maca ñahuë, jai pë'ëje pa'i yë'opoja'a, huajëya'ye pa'i yë'opoja'a, cui'ne Maija'quëre quëacaiquëje pa'ita'a coa cosoquë yë'opoja'a toaso joña co'acohua'ipi jojoje pa'iohua'ipi etajëna.

¹⁴ Ja joña cato co'a huatiohua'i paë'ë. Pai yo'o ti'a ma'ñere yo'ocohua'i paë'ë. Jaohua'i cato etahuë, iye yeja pai ëjaohua'ire si'aohua'ire tsi'soñu'u cajë. Maija'quë si'aye pa'irepa ja're uihuaja'a mu'sere pare cajë yo'ohüë.

¹⁵ Ñajë'ë, yë'ë utema'tore papi daiyë, co'amaña ñaë daiyeje pa'ye. Sihuaquë pasipi. Sëtasiquëpi cui'ne i ju'i caje de'oye ñaquë paquë cato cui'ne huajëya'ye peoyo pai ñajëna, cu'iyë paja'quëpi.

¹⁶ Ja maca pa'i ëjaohua'ipi tsi'sisihuë, hebreo coca cato Armagedón hue'yo sitona.

¹⁷ Siete aquë huiñaëpi i caji duruhuëpi peo de'otona do maca ñu'i saihuë quë'ropi Maija'quë hue'e ma'tëmopi ai tutu yë'ose'e pisipi, ñeje:

“Tsoe ne saohüë.”

¹⁸ Ja maca jaiye mujuë ye'hueyeje pa'ye pisiye cui'ne mujuë të'cayeje pa'ye paji'i. Pa'ina, yejaje tsasipi noni ñu'cuyeje jerepa yeja ñu'cuesi do'ire. Tsoeje pai ja jerepa ñu'cuyeje ti ñama'cohua'i a'ë.

¹⁹ Jaje tutu ñu'cuëco jai daripë toaso te'ña hua'que saco'ë, cui'ne si'a yejaña jai dari pa'iyëje peo hue'ñarepa hua'que tome sapi. Ja maca Maija'quëpi jai daripë Babiloniare i pëi si'se cono da'care i jëjo daose'ere peo hue'ñarepa ocuasi'i cuasapi.

²⁰ Yeja ñu'cue maca si'a saodohüëa, cui'ne ai cuti ne huesë sapi.

21 Cui'ne ma'tëmopi jai sësë carapëa aipi paina tomepi, cuarenta kilos dëquëyepi. Ja maca paipi Maija'quëre co'aye cahuë, sësë carapëa do'ire, cui'ne ìohua'ire jaiye ai yo'oye pa'i do'ire.

17

Co'a Nomiohua'i Pëca Ja'corepa

1 Ja maca te'i siete huiñaohua'i aquëpi daji'i, yë'ë quë'rona. Siete duruhuëa pacohua'i aquëpi dani capi, yë'ëre:

“Daijë'ë. Iñosi'i, më'ëre, co'a nomiohua'i pëca ja'core pare iye yeja oco da'ca ëmëje'na ja'rusicopi ñu'icore si'se ja'ñere.

2 Iye yeja paì ëjaohua'i jaoni yo'ojë pa'ë. Cui'ne iye yeja pa'icohua'ipi ìo co'aye yo'oyena ucu cuepe huesëhuë.”

3 Ja jeteyo'je Maija'quë joyopi yë'ëre cani ñañeje pa'ye iñoquëna, ñaquëna, huiñaëpi yë'ëre cuene yejana sapi. Saëna, jàrona ñahuë, nomiopi huajëya'ye pa'ini maja'iquëni ja'rusicopi ñu'iona. Ina Maija'quëre cue'cuejë caye toyasi mami quë'i paji'i. Jaje pa'ipi siete sïopëa, cui'ne diez cajohuëa hue'equë paji'i.

4 Jao nomio cato ai maja'icopi nea maja'ì toya quë'ioni suñasicopi paco'ë. Oropi ëja de'osico paco'ë, ai de'o quënapì, cui'ne perlaspi. Io jëtëpi oro duruhuëare cajio, coe ëaye pa'ye si'si tìmësiconi, cui'ne ìo ëmëohua'ì yo'oye tìmësiconi.

5 Io tsia tìñare pare ìo ayere quëa mamipi toyase'ere hue'eo, ñeje cayere: ÈJAOREPA BILONIA, CO'A NOMIOHUA'I, CUI'NE SI'AYE IYE YEJA CO'AYE PA'IYE PËCA JA'COREPA.

6 Ja jeteyo'je de'oyerepa ña tì'aquëna, jao cato cuepeco paco'ë, Maija'quë tsecohua'ì tsiena, cui'ne Jesure quëacohua'ire huaisicohua'ì tsiena. Jare ñani yë'ë ai cuasahuë.

7 Jaje ai cuasaquëna, huiñaëpi capi, yë'ëre:

“¿Me yo'oquë ai cuasaquë'ni? Quëasi'i, më'ëre nomio iñoñe ayere pare, pajje asa ma'ñere. Cui'ne huajëya'ye pa'ì iore saquë siete sïopëa cui'ne diez cajohuëa hue'equë iñoñere pare quëasi'i.

8 Më'ë huajëya'ye pa'ire ñasiquë cato tsoe ja'në pa'isiquë api. Jaje pa'ipi yure nejosiquë api. Jaje pa'iquëta'are cui'naëpi mëija'quë api, tome huesë hue'ñapi, ja yë'ta'a ìte nejo huesoye tì'ama'ëna. Ja maca yeja pa'icohua'ì yeja de'hua maca ìohua'ì mami pa'ì toya pëpëna toya cuañoma'cohua'ì cato ai cuasajë huajëya'ye pa'ire ñaja'cohua'ì a'ë, ja'në pa'isiquëpi nejosiquëpi, cui'naëpi pani coquëna.

9 Iye macare pa'ìji, ta'ñe asacohua'ipi de'hue asa tì'añe. Siete sïopëa cato quëaji, siete ai cutire, nomio ñu'ìñere. Jare cui'ne quëaji, yequeje siete ëjaohua'ì pa'iyere.

10 Jaohua'ì acohua'ipi cinco paì ëjaohua'ì cuañema'cohua'ì de'ohuë. De'orena, te'ì jaohua'ì aquëpi yure cuañequë pa'ìji. Yequëse'e ja yë'ta'a daiye paji. Jaë tējirepa daisi maca ai tsoe tēcahuë se pani coñe peosipi.

11 Jaë huajëya'ye pa'ì tsoe ja'në pa'isiquëpi yure nejosiquë cato ocho aquë api, paì ëjaë de'osiquë. Jare ìpi siete acohua'ì aquë pa'isiquëpi, ì nejo cuaño ja'ñena sai saji, jaë cato.

12 Më'ë diez cajohuëa ñase'e cato quëaji, diez paì ëjaohua'ìni ja yë'ta'a cuañe huëoma'cohua'ìni. Jaje pa'iquëta'are jaohua'ì cato coa te'e nēhui tēcahuë maca huajëya'ye pa'ì ja're cuañe ja'ñere ìsi cuañoja'cohua'ì a'ë.

13 Icohua'ì paì ëjaohua'ì cato te'e jaje yo'oñu'u cuasayere pajë huajëya'ye pa'ina, ìohua'ì tuture cuañe ëjaohua'ì pa'iyere ìna ìsija'cohua'ì a'ë.

14 Jaohua'ìpi Yëi ñamare sañope uihuaja'cohua'ì a'ë. Jaje uihuajëta'are Yëi ñamapi quëcoja'quë api, ìohua'ire, ma'tëmo Èjaë sëte, cui'ne paì ëjaohua'ì mëñe Èjaë sëte. ìpi Maija'quë soisicohua'ire, ì sahuasicohua'ire, cui'ne nuñerepa ìse'ere tuicohua'ire paquë uihuaja'quë api.”

15 Huiñaëpi yequeje capi, yë'ëre:

“Mè'è ñaquëna, co'a nomiopi ñu'isico cato paì pa'iyè a'è, si'a paì tsëcapëa'è, tiñe coca cacohua'i a'è, cui'ne si'a yejaña pa'icohua'i a'è.

¹⁶ Mè'è diez cajohuëa cui'ne huajëya'ye pa'ini pa'ina, ñase'epi co'a nomiore co-eja'cohua'i a'è. Jaje coejë jecorena, peoyo pa'ija'coa. Pa'iona, io care aija'cohua'i a'è, cui'ne toapi iote ëoja'cohua'i a'è.

¹⁷ Jaje yo'oja'cohua'i a'è, Maija'quëpi iohua'i joñoana i yëyeje pa'yere yo'ojajë caquë neina. Jaohua'ipi huajëya'ye pa'ina, iohua'i paì ëjaohua'i cuañecohua'i pa'iyere isiñu'u cuasaja'cohua'i a'è, te'e, Maija'quë case'e yo'o tì'a macaja'a.

¹⁸ Mè'è ñasi nomio cato ja jai daripëre pa'è. Iye yeja paì ëjaohua'ire meñe cuañe daripëre pa'è.”

18

Babilonia Nejo Cuañose'e

¹ Ja jeteyo'je ñahuë, yequë huiñaëre ma'tëmopi cajequëna, ai cuañe tutu quë'ire papi. Cajequëna, i miañepi yejana miañerepa ju'api.

² Jaëpi ai tutu cuipi, ñeje:

“Tsoe nejosicoa, jai Babilonia. Tsoe nejosicoa, huatiohua'i huë'ña de'o huesëo, si'si joñoa pa'i hue'ña de'o, si'a si'siohua'i cui'ne si'aye coe ëaye pa'ye tsiaro de'o.

³ Si'a yejaña pa'icohua'i io co'aye yëyena ucu cuepe huesëhuë. Iye yeja paì ëjaohua'ipi iono yo'ojë pa'è. Cui'ne iye yeja co'amaña isicohua'ipi jaiye co'amaña pacohua'i ponëhuë, io yë do'ire paipi coa huerose'epi coa curiquë nejoñere imajë.”

⁴ Ja maca asahuë, ma'tëmopi yë'ose'e ñeje pìsiquëna:

“Etajë'è, ja daripëpi yë'è tsecohua'i, cui'na maca io co'aye yo'oye yo'oma'pë pa'ija'cohua'i, cui'ne io ai yo'o ja'ñepi mësarute tì'añe paja'core.

⁵ Io tayo yo'oyepi ma'tëmope pana timëse'erepa pa'iji. Ja co'aye yo'oyere Maija'quë huanyëma'è ñaquë pa'iji.

⁶ Io yecohua'ire isise'e ja'ye ioteje isijë'è. Paire io yo'ose'eje pa'ye co'ye iona isijë'è. Isiquë te'ore se cojë'è. Io yecohua'ire ocuasi'i caco co'mese'eje pa'ye cui'ne yecore se co'me cojë'è, io ucuja'core, ai dacorepa pa'ija'core.

⁷ Ejaore pa'è caco sihuaco yo'ose'eje pa'ye a'si ju'iñere, cui'ne ai yo'oyere isijë'è. Jao cato io joyopi cuasaco ñu'ico paì ëjaorepa ñu'iñeje ñu'iñe, iye macare, hua'jeo peoyë, ai yo'oye paja'coa'è caco.

⁸ Jaje caco ñu'icore te'e mu'sepi io ai yo'oye tì'aja'coa, ju'iñe, ai yo'oco oiye, cui'ne ao ëa ju'iñe, cui'ne toana ëo jëo cuañoja'coa. Jaje nejo cuañoja'coa, Ejaërepa Maija'quë tutu quë'ire papi nejoquëna.”

⁹ Iye yeja paì ëjaohua'ipi iote yo'ojë iote yëjë pa'isicohua'ipi ai cuasajë oija'cohua'i a'è, iopi uco pico mëiona, ñajë.

¹⁰ Iote si'seyere ñajë ca'rajë so'ona pëa nëcani jaropi caja'cohua'i a'è:

“Ina, teayere pa'è, jai daripë Babilonia si'a dari maña tëto saiscorepa më'ère si'seyere esarepa tìtapi.”

¹¹ Si'a yeja cu'ijë co'amaña isicohua'ipi iote ai cuasajë co'a ju'ijë oija'cohua'i a'è, iohua'i jaiye co'amaña dajëna, huerocopi peocona.

¹² Iye paji'i, iohua'i pase'e: oro, poja'i curi, ai de'o quëna ca, perlas hue'yosi pëa, ai de'o nea maja'i caña, cui'ne maja'i caña, huëo së soquë nese'e, jai cujipi de'huase'e, de'o soquëpi nese'e, së'ño ma ja'ñe broncepì nese'e, jëa quënapì nese'e, jëa quëna marmol hue'yosi quëna nese'e,

¹³ Canela, huëo së ma'ña: incienso, mirra, cui'ne jaiye ma'ña, cuiya'i o'sa cono, hui'yape, de'o toase'e pan ne ja'ñe, trigo, huequëohua'ire, yëi ñamare, caballore, caballo quë'ëye, jo'yaohua'ire paire huerocohua'ije peohuë.

¹⁴ Ja maca jai daripëre caja'cohua'i a'è, ñeje:

“Më'ë yë'o pa'ise'ere, saija'i ocue ca yure më'ë peoyë. Ti më'ë nejo huesohuë, më'ë de'ocorepa ña cuañose'e, cui'ne më'ë jai co'amaña pase'e.”

¹⁵ Ja jai daripëna co'amañare isijë jaiye curiquë nesicohua'ipi, io si'se cuañoñere ca'rajë so'opi ñajë ai cuasajë co'a ju'ijë oija'cohua'i a'ë.

¹⁶ Oijë caja'cohua'i a'ë:

“Teayerepa, teayerepa jai daripë, jai do'i caña nomio suñase'eje pa'iorepa ña cuañoñuë, më'ë. Më'ë ju'ico cato nea ma ja'ñe cui'ne maja'i cañarepa, paji'i. Jaje pa'iore ju'icopi oropi, perlaspi, cui'ne de'o quënapa ëja de'osico paë'ë, më'ë.

¹⁷ Jaje pa'isicota'a coa nëhui tëcahuë maca jai co'amaña peo hue'ña ne huesëpi.”

Si'aohua'i jai yohuëa ëjaohua'i cui'ne iti quëhuicohua'i tsiaya cu'i do'ipi curiquë necohua'i so'ona pëa nëcani,

¹⁸ jai daripë uco pico mëiñere ñajë cuihuë:

“Yequë jai daripë cui'ne pa'io peoco.”

¹⁹ Jaje cajë ai cuasajë co'a ju'ijë oijë iohua'i siopëana yeja pa'i ne'ñapi nehuë. Jaje yo'ojë oijë cuihuë:

“Teayerepa, teayerepa, jai daripë, më'ë co'amañare huerojëna, jaiye curiquë pacohua'i de'ohuë, jai yohuëa pacohua'i. Jaje pa'isicota'a coa nëhui tëcahuë maca më'ë peo hue'ña ne huesëhuë.”

²⁰ Ma'tëmo acohua'i cato ai sihuajë'ë, jai daripë peo do'ire. Sihuajë'ë, Maija'quë tsecohua'i, Maija'quë jëjo daocohua'i, cui'ne Maija'quë caye quëacaicohua'i. Maija'quë jaote nejoni mësarute co'aye yo'osi do'ire nuñerepa saiquë yo'opi.

²¹ Ja maca huiñaë ai tutu quë'ipi quënaore toacoje pa'ioni ini mëne mëani jai tsiayana jeo dëoquë capi:

“Ñeje më'ë jai daripë Babilonia jëoco cuañoja'coa'ë. Ja maca më'ëre tijupë ña coñe paja'cohua'i a'ë.

²² Tijupë ta'tëpe, pi'cohuëa, cui'ne duruhuëa më'ë ma'añapi pisiqüëna, asa coñe paja'cohua'i a'ë. Co'amaña necohua'ije peoja'cohua'i a'ë, më'ëre. Jai to'ohuë toaye pisiyeje asa coñe paja'cohua'i a'ë.

²³ Toa tsë'ipë miañeje peoja'coa, më'ëre. Cui'ne huejajëna, pai tsi'si hue'ñapi pisiyeje peoja'coa, më'ë co'amaña iye yeja jerepa pa'iohua'i pa'isicohua'ita'are, cui'ne më'ëje iye yeja paire më'ë dahuë yo'oyepi coa cosoco nesicota'are.”

²⁴ Ja jai daripëre paji'i, Maija'quë caye asajë quëacaicohua'i tsie, Maija'quë tsecohua'i tsie, cui'ne si'aohua'i iye yeja pa'icohua'ire huani jëosicohua'i tsie.

19

¹ Ja jeteyo'je asahuë, ma'tëmopi jai pai tutu ñeje cajëna:

¡Aleluya! De'oquëre pa'ni Maija'quë cajë ite sihuañu'u, Maija'quë tse a'ë, huasoye, i de'oyerepa, jerepa pa'irepa pa'iye.

² Maija'quë cato pai yo'ose'eje pa'ye ñaquë yo'oni nuñerepa yo'oji, tayoma'ë.

Jaje pa'ina, co'a nomiore nejopi.

Iye yeja paire io co'aye yo'oyepi co'a de'huasicore,

¡jo'ya mañare huaisi do'ire iote nejopi.

³ Huiñaohua'ipi tijupë ca cohüë:

“¡De'oquëre pa'ni Ejaë cajë ite sihuañu'u! Io ucona, pico mëiñe ti jëoñe peoyerepa pa'iona.”

⁴ Ja maca veinticuatro aiohua'ipi cui'ne cuatro pa'iohua'ipi yejare pana në mejë Maija'quëre de'oquëre pa'ni cuasajë sihuajë yo'ohuë, ñu'i saihuë ñu'iquëre ñeje cajë:

“Jaje pa'ijaquë. De'oquëre pa'ni, Ejaë cajë ite sihuañu'u.”

⁵ Ja maca cuañequë ñu'i saihuë quë'ropi yë'ose'e ñeje pisipi:
De'oquëre pa'ni cajë Maija'quëre

Si'aohua'i tsi cui'ne aiohua'ije,
Si'aohua'i ite necaijē,
Ite Ējaēre pare ñajē ca'rajē pa'isicohua'ipi sihuajē'ē.

Yēi Ñama Huejaquēna, Pai Sihuajē Tsi'si Mu'se

⁶ Asahuē, cui'ne jai pai cajēna, pisiyeje pa'ye pisiquēna, jupo tsa'io pisiyeje pisiquēna, cui'ne mujuē tē'cayeje pa'ye pisiyeje pisiquēna. Japi pisipi, ñeje:
;De'oquēre pa'ni Ējaē cajē ite sihuañu'u! Maija'quē si'aye pa'ire papi, Ējaēre papi cuañe huēopi.

⁷ Sihuañu'u, sihuayena daijani ite de'oquēre pa'ē mē'ē cañu'u.
Tsoe ti'api, Yēi ñama hueja mu'serepa.

Jaje pa'ina, i nējo tsoe ēja de'osicorepa pa'ico.

⁸ Jaona isihuē, de'o cañarepa si'si peoyere, cui'ne miañere suña ja'ñe.

Ja de'o cañarepa cato quēaji, sehuosicohua'i Maija'quē tsecohua'i nuñerepa yo'ojē pa'iyere.

⁹ Ja maca huiñaēpi yē'ēre capi:

“Toyajē'ē, sihuacohua'i pa'iyē, Yēi ñama hueja maca pa'ija'cohua'ire soisicohua'ipi.”

Yequeje cui'ne capi:

“Iye coca cato Maija'quē nuñerepa cocare pa'ē.”

¹⁰ Jaje caquēna, asani yē'ēpi huiñaē quēo yē'quē macana do're ja'ruhuē, ite, de'oquēre pa'ni cuasaquē sihuasi'i caquē. Jaje yo'oquēna, ipi yē'ēre capi:

“Jaje yo'oma'ē pa'ijē'ē. Yē'ēje Maija'quē jo'yaē'ē. Mē'ēje pa'i a'ē. Mē'ē cui'ne Maija'quē do'ijē cōni payē, Jesús ayere quēacaiquēre.”

Jaje pa'ina, Maija'quēni mē'ē cato jaje do're ja'ru sihuaquē yo'ojē'ē, mēsaru paquē Jesús ayere quēacaiquē cato cui'na ēapi, yē'ēre pa'i ja'ñere quēa joyo.

Caballo Poja'iquēre Tuiquē Ayere Quēaye

¹¹ Ja maca ñahuē, ma'tēmopi hui'yosico pa'iona. Jaropi ñaipi, caballo poja'iquēpi. Ite tuiquē cato iti case'eye yo'oquērepa, cui'ne nuñerepa care paquē hue'equē paji'i, i mami. Jaje pa'ipi nuñerepa cuañequēpi cui'ne nuñerepa huajoje yo'opi.

¹² I ñaco ca cato toa tsēni necase'eye pa'yerepa paji'i. I siopēre jaiye manoa pu'iquē paji'i. Jaje pa'ipi ise'e tel'i asa mamire toyase'ere papi, yecohua'ije ti asa ma'ñere.

¹³ Cui'ne tsiepi tsoasi ju'i care ju'i saji'i. I mami cato: Maija'quē coca hue'equēpi.

¹⁴ Ini ma'tēmo soldado paipi tuē'ē, de'o caña suñasicohua'ipi, poja'i cañare, cui'ne si'si peoyere ju'icohua'ipi po caballohua'ini tuijē.

¹⁵ I yē'opoja'a hua'ti jējēsēcopi etapi, iye yeja pa'icohua'ire nejoja'copi. Jaēpi quēna tarapēpi cajiquē cuañeja'quē api. Jaēpi pai ñape yo'ose'ere saisipi, cuiya'i da'ca nesi'i caquē tsa'cu jo'aquē yo'oyeje pa'ye. Cui'ne jaēpi ocuaja'quē api, Maija'quē tutu quē'irepa pēi si'seyere.

¹⁶ I ju'i care, cui'ne i quēsore ñeje toyase'ere hue'epi: “Pai ējaohua'i mēñe Ējaērepa, iti meñe cuañequērepa.”

¹⁷ Ja jeteyo'je ñahuē, huiñaēpi ēsēna tsa'cu paquē nēcaquēna. Jaēpi ai tutu cuipi, si'aohua'ire peo de'oto ja'jējē cu'icohua'ire ñeje caquē:

“Daijē'ē, tsisini, Maija'quē na'iquēna, aōñe aija'cohua'i.

¹⁸ Dani aijē'ē, pai ējaohua'i ca, soldado pai ējaohua'i ca, tutu quē'iohua'i ca, caballo ca, iohua'ire tuisicohua'i ca, coa si'aohua'i ca, jo'yaohua'i peocohua'i ca, jo'ya ne cuañosicohua'i ca, a'ricohua'i ca, cui'ne jaicohua'i ca, aija'cohua'ipi cuipi.”

¹⁹ Ja maca ñahuē, huajēya'ye pa'ire, cui'ne iye yeja pai ējaohua'ire, iohua'i soldado pai ja're cōni pa'ijēna. Jaohua'i cato caballo tuiquēre, cui'ne i soldado paire uihuañu'u cajē tsi'sisicohua'ipi paē'ē.

²⁰ Jaë huajëya'ye pa'i cato tseã cuañosiquë paji'i, coa cosoquë quëaquë ja're conì, i ña hue'ñana jaiye pai yo'o ti'a ma'ñere yo'o iñosiquë ja're. Ja yo'o iñoñeja'a quëaquë paire cosopi, huajëya'ye pa'i mami toya cuañosicohua'ini, cui'ne ije pa'ire de'huasiquëre sihuajë yo'osicohua'ini. Ja maca, huajëya'ye pa'ire, cui'ne coa cosoquë quëaquë pa'isiquëre tseani ja huajëcohua'ini toa jairana azufre tsëni nëcasiconã, jeo dëo cuañohuë.

²¹ Yecohua'i cato huani jeo cuañohuë, caballo tuiquë yë'opo eta hua'tiyona. Ja maca si'a ja'jëcohua'i tsi'sini jaohua'i care ocue timë huesëhuë.

20

Mil Ometëca Aye

¹ Ja jeteyo'je ñahuë, ma'tëmopi huiñaë tome huesë hue'ña sioconi cui'ne quëna mere tse'equë cajequëna.

² Jaëpi cajeni jai pë'ëje pa'ire tsoe hue'ña añare, huati jare ipi Satanás hue'equëre quëna mepi sëapi, mil ometëca ñu'ija'quëni.

³ Ja maca ite sëani mil ometëcãja'a paire cosoma'ë pa'ija'quëre tome huesë hue'ñana jeo toni sioñopi. Sioni eta sa'ronã hui'yoye peoji, caquë toya sëo huesopi. Jaje pa'iquëta'are mil ometëca ti'asi maca joye cuañosiquë pa'ija'quë api, a'ri tëcahuë maca pa'ija'quëpi.

⁴ Ja jeteyo'je ñahuë, paipi cuañejë ñu'i saire ja'rusicohua'ipi ñu'ijëna, pai ñape yo'ose'e ñajë ca de'huaja'a tutu isi cuañosicohua'ire. Ja maca ñahuë, Maija'quë coca case'eje pa'ye, cui'ne Jesús case'eje pa'ye nuñerepa tui do'ire, siopëã të'ca tëtë cuañosicohua'i joñoare. Jaohua'i cato huajëya'ye pa'ire, cui'ne ije pa'ire de'huasiquëre de'oquëre pa'ni cuasajë yo'oye pasicohua'i a'ë. Cui'ne i mamije toya cuañoñe pasicohua'i a'ë, iohua'i tsiana, panita'a iohua'i jëtëna. Jaohua'ipi huajëcohua'i pani cojë Cristo ja're mil ometëca cuañehuë.

⁵ Jaje pa'iquëta'are yecohua'ita'a huëiye pahue, mil ometëca tëto saisi maca huëija'cohua'ipi. Iye cato du'ru macarepa ju'isicohua'i huëiye a'ë.

⁶ Sihuacohua'i pa'iyë, Maija'quë tsecohua'ipi, du'ru macarepa ju'isihua'i huëiye huëicohua'i. Jaohua'ire cayaye ju'iñe aco ne hueañe peoji. Coa ai jerepa jaohua'i cato Maija'quëre cui'ne Cristore necajë pa'ija'cohua'i a'ë. Cui'ne i ja're conì mil ometëca cuañeja'cohua'i a'ë.

Huati Nejo Cuañose'e

⁷ Mil ometëca tëto saisi maca Satanáspi etosiquë pa'ija'quë api.

⁸ Pa'i ja maca si'aohua'ire yeja pa'icohua'ire cosoquë cui'ne Gogre cui'ne Magogre cosoja'quë api. Cosoquë jaohua'i soldado paire jai paire meja asi tsiaya tëtëpa ñañeje pa'yerepa tsi'soja'quë api, uihuaja'cohua'ire.

⁹ Ja maca jaohua'ipi si'a yejañapi dani si'aore sa tëhuo tëtijaë'ë, Maija'quë tsecohua'i i oicohua'i pa'i daripëre huañu'u cajë. Jaje yo'ojëta'are ma'tëmopi toa tome ëo huesopi, peo hue'ñarepa.

¹⁰ Ja maca huati paire cososiquëre toa jairana azufre quë'iona jeo dëo cuañopi, huajëya'ye pa'ire, cui'ne coa cosoquë paire quëasiquëre jeo dëo sitona. Jarona ai yo'ojë pa'ija'cohua'i a'ë, mu'señapi, cui'ne ñamiñapi carajaiñe peoyerepa.

Poja'i Ñu'i Saihuëre Pare Ñu'i Pai Ñape Yo'ose'e Ca De'huaye

¹¹ Ja maca ñahuë, poja'i ñu'i saihuëre, cui'ne iote ñu'iquëre. Jaë ña hue'ñare papi yeja cui'ne ma'tëmo catihuë. Catijëta'are ti peopi, tironã se jëani pa'iyëje.

¹²⁻¹³ Ja maca ñahuë, ju'isicohua'ire, jaicohua'ire, cui'ne a'ricohua'ire, ñu'i saihuë tiñare pare nëcãjëna. Si'aohua'i tsiayana, cui'ne yejana ju'ijë pa'isicohua'i, etasicohua'i paë'ë. Ja maca toya pëpëapi hui'yose'e paji'i. Pa'ina, cui'ne pa'i toya pëpëre pajë hui'yosico paji'i. Ja maca ju'isicohua'ipi jare iohua'i yo'ose'eje pa'ye ca tëji cuañohuë, ja toya pëpëana toyase'eje pa'ye.

¹⁴ Ja jeteyo'je j̄uni huesëye cui'ne ju'isicohua'i pa'i hue'ñaje ña coñe peopi, toa jairana j̄eo d̄eosi do'ire. Iye toa jaira cato cayaye acore se j̄uni huesë coñe a'ë.

¹⁵ Cui'ne j̄arona j̄eo d̄eo cuañohuë, si'aohua'i pa'i toya p̄ep̄ena ñohua'i mami toya cuañoma'cohua'i.

21

Huajë Ma'tëmo Cui'ne Huajë Yeja

¹ Ja jeteyo'je ñahuë, huajë ma'tëmore cui'ne huajë yejare. Du'ru pa'isi ma'tëmo cui'ne du'ru yeja, cui'ne jai tsiaya tsoe peopi.

² Ja maca yë'ë Juanpi ñahuë, de'o daripëre pare, huajë Jerusalénre, ma'tëmopi cajecona, Maija'quë pa'i ña hue'ñapi. Nomio ño huejaja'quëre caco de'oyere suñani ëja de'ose'eje pa'io paco'ë.

³ Ja maca asahuë, ma'tëmopi tutu yë'ose'e ñeje jutaquëna:

“Maija'quë pa'i hue'ña yure cato pai ja're coni pa'iye a'ë, ñohua'i ja're pa'ija'quëpi. Ñohua'ipi ñ pa' pa'ija'cohua'i a'ë. Pa'ijëna, Maija'quëpi ñohua'i pëca ja'quë pa'ija'quë api.

⁴ Ja maca Maija'quëpi ñohua'i oise'e t̄eno j̄eocasipi. Ja maca ju'iñe, ai yo'oye, ai cuasajë oiye, a'siye peosipi, tsoe t̄eto saise'e s̄ete, ja'në pa'io pa'ise'e.”

⁵ Ja maca ñu'i saihuë ñu'iquëpi capi:

“Yë'ëpi si'aye huajëyese'e ne saoyë.”

Yequeje capi:

“Toyajë'ë. Iye coca care paye a'ë. Itina quëcojë pa'iye a'ë.”

⁶ Jaje ca toquë capi, yë'ëre:

“Tsoe ne saohuë. Yë'ë a'ë, du'ru aquërepa cui'ne t̄ejiquë, je'nëna pa'iquë. Oco ëa ju'iquëni yë'ëpi ocuasi'i pa'i oco cojerepa ayere do'i peoyerepa.

⁷ Si'aye quëcosiquë etasipi, yë'ëre ñ pëca ja'quëre paja'quë api, cui'ne ñni yë'ë mamaquëre paja'quë a'ë, si'aye iyere paja'quë api, mamaquë pa'i do'ire.

⁸ Jaje pa'iquëta'are yë'ëre tuiyere yo'o jujacohua'ire, sehuoye jëa coecohua'ire, paire coecohua'ire, huaicohua'ire, yequë nomiohua'ire yo'ocohua'ire, dahuë yo'ocohua'ire, pai nese'ere ëjare pa'ë cuasacohua'ire, cui'ne coa cosocohua'ire saiye pasipi, toa cui'ne azufre tsë'isi jairana, cayaye acore se j̄uni huesë hue'ñana.”

Huajë Jerusalén

⁹ Ja maca siete huiñaohua'i aquëpi daji'i, siete ucu duruhuëa t̄ejiyerepa ai yo'oye timëse'ere pasiquëpi. Jaëpi dani capi, yë'ëre:

“Daijë'ë. Më'ëre ññosi'i, Yëi ñama huejaja'core, ñ n̄ejore.”

¹⁰ Huëo çani ñañeje pa'ye ñahuë. Ñaquëna, huiñaëpi yë'ëre jai cutihuëna sapi. Sani ññopi jai Jerusalén daripëre de'ocore pani, ma'tëmopi Maija'quë quë'ropi cajecona.

¹¹ Ja daripë cato Maija'quë miañe ju'ayepi miaco paco'ë. Ño miañe cato de'o quëna pë miañeje pa'ye paji'i, Jaspe hue'yosi quëna miañeje pa'ye, ña etojai quëna huëje pa'ye paji'i.

¹² Ja daripë yërehueja'a jai ëmë t̄ehuopa t̄ehuosico paji'i. Jaje pa'ioni doce eta sa'noa paji'i. Eta sa'noa ñape te'e huiñaë n̄ecapi. Cui'ne eta sa'noa ñape doce Israel pai tsëca mamire toyase'e paji'i.

¹³ Èsë mëi te'tere toaso eta sa'noa paji'i. Èmëje'e te'tere toaso eta sa'noa, huë'ehuë te'tere toaso eta sa'noa, cui'ne ësë du'i hue'ñare toaso eta sa'noa paji'i.

¹⁴ Jai daripë t̄ehuopa cato doce quëna pëana quëco paco paji'i. Ja quëna pëana Yëi ñamapi doce j̄ejo daosicohua'i mamire toyase'e paji'i.

¹⁵ Yë'ë ja're con huiñaë coca caquë cato ñ j̄et̄ere oro tarapëre catë tarapëje pa'ioe cajipi, jai daripë cuecueja'coni, ño eta sa'noa, cui'ne ño t̄ehuopa.

16 Jai daripë cato si'a yè'quë maca jaico paji'i, jè'ñe tëcapë tsoaye ja'ye si'ao. Huiñaëpi i cuëcucopi jai daripë cuëcucuequëna, caya mil cui'ne docientos kilómetros paji'i. Io tsoaye, io mëñe tsoaye cui'ne io jè'ñe tëcapëje cui'na ja'yese'e paji'i.

17 Ja jeteyo'je tëhuopa tsoayere cuëcucuepi. Cuëcucuequëna, sesenta y cinco metros paji'i. Pai cuëcucueyeje pa'ioipi huiñaëje cuëcucueye sète jaje paji'i.

18 Jaspe hue'yosi quëna pëapi nesico paco'ë, tëhuopa. Cui'ne iti daripëpi orore pase'e nesico paco'ë, sa ña etojaicorepa.

19 Tëhuo pa quëco pa quëna pëa cato coa si'a de'o quëna pëapi ëja de'huase'e paji'i. Iyepi du'ru huëo hue'ña cato, jaspe hue'yosi quëna, cayaye aco zafiro hue'yosi quëna, toasoñe aco ágata hue'yosi quëna, cajese'e aco esmeralda hue'yosi quëna,

20 Cinco aco onice hue'yosi quëna, seis aco cornalina hue'yosi quëna, siete aco crisólitopi hue'yosi quëna, ocho aco berilo hue'yosi quëna, nueve aco topacio hue'yosi quëna, diez aco crisoprasa hue'yosi quëna, once aco jacinto hue'yosi quëna, doce aco amatista hue'yosi quëna paji'i.

21 Doce eta sa'noa cato doce perlaspi nese'e paji'i. Pa'ina, te'e perlaspi te'e eta sa'ro tëhuocore nesico paji'i. Eja ma'arepa cato orore pase'e nesicopi sa ña etojaicorepa paco'ë.

22 Ja daripë ti peopi, Maija'quëre se huë'e. Me neni pa'ico'ni, jare i Maija'quë si'aye pa'ire papi, cui'ne Yëi ñamapi coní huë'eje pa'iohua'i pa'ito.

23 Ja daripë cato ësë, cui'ne ñañë miacaiye peoji. ¿Me neni jaohua'i miacaiye'ni? Tsoe Maija'quëpi de'oyerepa miato, cui'ne i Yëi ñamapi coní toa tsëöpëje pa'ipi miato.

24 Huasosi yejaña pa'icohua'i cato ja daripë miacaiyeja'a cu'ija'cohua'i a'ë. Cui'ne pai ëjaohua'ipi iohua'i de'oyere iona isija'cohua'i a'ë.

25 Io eta sa'noa sioñe ti peosipi mu'se, cui'ne jaro cato ñamije peosipi.

26 Iona sajë isija'cohua'i a'ë, iye yeja pa'icohua'i Maija'quë de'o necaise'ere iñoñere, cui'ne pai yejaña ëjaërepa cajë de'oyerepa sehuojë pa'iyere.

27 Jaro cato cacaye peoji, si'si nese'e, ai co'ayererepa yo'ocohua'i, panita'a cosocohua'ije. Jaro cato cacaja'cohua'i a'ë, iohua'i mami Yëi ñama tsëco pa'i toya pëpëna toyasico-hua'ise'e.

22

1 Ja maca huiñaëpi iñoopi, co'sija'i tsiayapi pa'iyë isi ocase'ere. Jaje pa'ioipi Maija'quë cui'ne Yëi ñama ñu'i hue'ñapi etapi.

2 Cui'ne ja eta ñapi jai daripë ëja ma'a jopore pare paji'i. Cui'ne tsiaya të'tëpañare pa'i soquë ñëapi nëcahuë. Te'e ometëcahuë quëicohua'ipi ñañë ñape quëico paji'i. Io ja'o cato yejaña pa'icohua'ire jujuye paji'i.

3 Jaro cato peosipi, co'aye pa'ise'e. Maija'quë cuañe ñu'ico cui'ne Yëi ñama cuañe ñu'ico ja daripëre paji'i. Pa'ina, i jo'yapi ite ñajë sihuaja'cohua'i a'ë, Ejaëre pare sète.

4 I tsiare pare ñaja'cohua'i a'ë. Ñajë cui'ne i mamire iohua'i tsia tiñare pana toyase'e hue'ëja'cohua'i a'ë.

5 Jaro cato peosipi, ñami. Iote pa'icohua'i cato toa tsëo pë miañere co'ema'pë pa'ija'cohua'i a'ë. ¿Me neni co'eye'ni? Jare ipi Maija'quë Ejaëre papi miacai pa'ija'quëre. Cui'ne iohua'ipi Maija'quë ja're coní je'nëna carajaiñe peoyerepa pa'ija'cohua'i a'ë.

Jesucristo Daiye Jayere Pa'iji

6 Ja maca huiñaëpi capi, yë'ëre:

“Iye coca cato nuñere pa'ë. Cui'ne itina quëco pajë pa'iyere pa'ë. Jare ipi Ejaë Maija'quë i joyore jëjo saopi, ite quëacaicohua'ire yequë mu'se pa'i ja'ñe quëaja'quëpi caquë. Yureta'a i huiñaëre jëjo daopi, i jo'yare quëaja'quëre yure maca esa yo'o huëo ja'ñere.

7 iYë'ëpi esa daija'quë a'ë!”

Sihuaquë pa'ija'quë api, iye toya pëpë yequë mu'se yo'o ja'ñere quëayere asaquë yo'oquë pa'iquë cato.

⁸ Yë'ë Juanpi ìtire ñaquë, cui'ne iyere asahuë. Ja ñaquë asa tëjisi maca yë'ëre ìñosiquë huiñaë quëo yë'quë macana do're ja'ruhuë, ìte ëjaëre papi caquë sihuaquë yo'ose'e caquë.

⁹ Jaje yo'oquëna, ìpi capi, yë'ëre:

“Maija'quëre necaiquë a'ë. Më'ëje pa'i a'ë. Cui'ne më'ë ja're acohua'i ì coca quëacaicohua'ije pa'i a'ë. Coa si'aohua'i iye toya pëpëna toyase'ere de'oye sehuocohua'ije pa'i a'ë. Maija'quë necaicohua'ipi pani Maija'quëni jaje sihuaquë yo'ojë'ë.”

¹⁰ Cui'ne yequeje capi:

“Iye toya pëpëre tsioma'ë pa'ijë'ë, si'aohua'ipi ñajajë caquë. Yequë mu'se tëto sai ja'ñere iye toya pëpëna toyase'ere, ìti case'e huëo maca tì'a tëjiji.

¹¹ Na'i huesësicoa. Jaje pa'ina, coa ñajë'ë, co'aye yo'oquë jare co'ayere yo'oquë pa'ijaquë, si'si nesiquë jare si'si pa'ijaquë. Jaje pa'isiquëta'are de'oquë cato jare de'oquë pa'ijaquë. Maija'quëna ì pa'iyë ìsi huesosiquë cato, jare ì ja're pa'i huesëja'quë.

¹² Yë'ëpi esa daija'quë a'ë. Dai dayë, cui'ne ìsija'a co'amañaje. Pai ñapere ìsija'quë a'ë, ì yo'ose'ejë pa'ye.

¹³ Yë'ë a'ë, si'anë pa'iquëpi pa'iyë. Yë'ë a'ë, du'ru aquërepa, cui'ne tëjiquërepa, ìti huëosiquë cui'ne saoquërepa.”

¹⁴ Sihuacohua'i pa'iyë, ìohua'i caña de'oye jojacohua'ipi. Jaohua'ipi pa'i soquë yë ayere de'oye ocueye pa'iji. Cui'ne jai daripë eta sa'noaja'a de'hue cacaye pa'iji.

¹⁵ Jaje pa'iquëta'are, hue'sena pëaja'cohua'i a'ë, tiro yo'ocohua'i cato, paire dahuë necohua'i, yequë nomiore yo'ocohua'i, paire huani jëcohua'i, pai de'huase'ere ëjare pa'ë cajë yo'ocohua'i, cui'ne cosoyere oijë cosocohua'i.

¹⁶ “Yë'ë Jesupi yë'ë huiñaëre jëjo saohuë, sehuosicohua'i tsëcare si'aye quëaja'quëre. Yë'ë a'ë, David tsëcapë aquë. Yë'ë a'ë, ñata tomesi macarepa miacai ma'ñocorepa.”

¹⁷ Maija'quë joyopi cui'ne Yëi ñama nëjopi cõni cayë:

“Daijë'ë. Jaje daijë'ë cayere asani cui'neje cajë'ë. Oco ëa ju'iquë pani dani ucujë'ë, pa'iyë ìsi ocore pare ti curi do'i peoyerepa.”

¹⁸ Yë'ëpi si'aohua'ire du'ru quëa nëoñë, iye toya pëpëna Maija'quë yequë mu'se yo'o ja'ñe toyase'ere asacohua'ire. Jaje pa'ina, paipi iye case'ere ai seña maca se mëocaisiquë pa'ito, Maija'quëpi ìteje ai yo'oyere se mëocaija'quë api, iye toya pëpë toyase'e ayepi.

¹⁹ Iye toya pëpë ayere, yequë mu'se pa'i ja'ñere quëaquë toyase'ere a'ri maña nejocatu ìti nejocaisiquëreje Maija'quëpi pa'i soquë yë ocueye peoyë. Cui'ne de'o daripëna cacaye peoyë. Iye toya pëpë cato quëaji, ja pa'i oco ayere, cui'ne ja de'oyerepa daripë ayere.

²⁰ Iye yo'o ja'ñe quëasiquëpi caji: “Yë'ëpi esa daija'quë a'ë.” Jaje pa'ija'quë. ¡Daijë'ë, Èjaë Jesús!

²¹ Mai Èjaë Jesucristopi mësarute si'aohua'ire ì oiyepi ñacai paja'quë. Jaje pa'ija'quë.